STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
NO. 02021

FOLSHTENDIGER LINYEN-SIDER LE-VATE-SEFER VELA-AM

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified. If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

Esther Joffes Schrager

יוסף מאגילניצקי'ס

„פערלאג לבתי ספר ולעם".

פאלשטענדיגער

ליניען-סדור

לבתי־ספר ולעם

אלע תפלות כסדר פיר א גאנץ יאהר

איבערזעטצט ווארט־ביי־ווארט אין נייעם ליניען־סיסטעם
פיר יעדע אידישע הויז, חדרים און בתי ספר.

מיט אריגינעלע און בעלעהרענדע קונסט בילדער און מוזיק.

מיט וויכטיגע בעמערקונגען און ספעציעלע סמנים,
דורך וועלכע יעדער קען וויסען וואו עס איז א שוא נח, און וואו עס איז א שוא נע.

— ערשטער טהייל —

אלע תפלות פיר וואכען־טעג כסדר אויפ'ן ארט.

COPYRIGHTED WASHINGTON, FEB., 1904, BY JOSEPH MAGIL.

—פערלאג און דרוק פון—
יוסף מאגילניצקי, 708 סוטה 5טע סטריט.
פילאדעלפיא, פא.

צווייטע, פערבעסערטע אויפלאגע.

תוכן החלק הראשון.

אינהאלט־פערצייכנים פון ערשטען טהייל.

פאררעדע . . . . V-I

מערקט אייך (וועגען שווא נח און שווא נע) V

ווי צו שטודירען מאגילניצקי׳ס ליניען־ספרים V

הנחת תפלה של יד . . . . (בילד)

הנחת תפלה של ראש . . . . . . (בילד)

תפלה בכונה . . . . (בילד)

תוי הזמרה. (נאטען פיר אדון עולם, יגדל, אין כאלהינו און מעוז צור ישועתי.)

סדר השכמת הבקר (מודה אני וכ׳ו) . . . 1

סדר לבישת טלית גדול אנטהאן דעם טלית . . 1

סדר הנחת תפלין ארדנונג פון לייגען תפלין . . 3

תפלת שחרית לחול מארגען־געבעט פיר וואכען־טעג 8–132

מה טובו 8

סדר הקרבנות וקטורת 24

מזמור שיר חנכת 39

קדיש יתום 40

פסוקי דזמרה (מברוך שאמר עד ישתבח) 41–60

יהי כבוד, אשרי 47

ישתבח, ברכו 60

קריאת שמע 65

מקורי התפלה לשמונה עשרה 71-74

שמונה עשרה 74

תפלה לעצירת גשמים 88

תפלה לרבוי גשמים 88

ויאמר דוד (תחנון) לימים שאין אומרים בהם והוא רחום הגדול 89

אבינו מלכנו 90

והוא רחום הגדול 95

ויאמר דוד (תחנון) לשני וחמשי 103

סדר קריאת התורה 108

ברכת הגומל (גומל־בענשען) 110

יהי רצון לשני וחמשי 110

יהללו, לדוד מזמור, ובנחה יאמר 112

אשרי, למנצח, ובא לציון 113-114

קדיש שלם 117

קדיש יתום 120

שיר של יום 121-126

לדוד יי אורי 127

למנצח לבני קרח (בבית האבל) 128

אני מאמין (י״ג עקרים) 130

תפלת מנחה לחול נאכמיטאג־געבעט פיר וואכען־טעג 133־142

תפלת ערבית לחול ולמוצאי שבת אבענד־געבעט פיר וואכען־טעג און שבת־צו־נאכט 143־155

ויהי נעם 155

ואתה קדוש 156

ויתן לך 157

הבדלה למוצאי שבת 164

על נהרות בבל, שיר המעלות 166

סדר ברכת המזון בענשען נאכ׳ן עססען 165-175

סדר ברכה אחרונה 176

סדר קריאת שמע על המטה געבעט פאר׳ן שלאפען 178

תפלת שחרית לילדים מארגען־געבעט פיר קינדער 183

ברכת המזון לילדים בענשען נאכ׳ן עססען פיר קינדער 184

קריאת שמע לילדים געבעטע פאר׳ן שלאפען פיר קינדער 186

סדר ברכות (אלע ברכות הנהנין) 187

ברכה אחרונה (בורא נפשות) 190

עשרת הדברות די צעהן געבאטע 190

דעם אינהאלט פערצייכנים פון די

תפלות פיר שבת, יום טוב און ראש חודש

זעה ווייטער אין צווייטען טהייל.

I.

פָאְרְרֶעדֶע.

אוּנְזֶערֶע דְרַיי פֶערְשִׁיעדֶענֶע סִדוּרִים.

מעהר אלס זעקס יאָהר האב איך שווער געארבייט, אונטער די ערגסטע אומ־שטענדען, ארויסצוגעבען דריי פערשיעדענע סדורים, צוויי פון זייא מיט א ווערטערליכער איבערזעצונג אין ל י נ י ע ן ס י ס ט ע ם, איינעם מיט ענגלישער און איינעם מיט אידישער איבערזעטצונג, און א דריטען אָהן איבערזעטצונג. אלע דריי סדורים ענטהאלטען דיזעלבע חדושים און העכסט ניטצליכע מעלות, און נור מיט דער איבערזעטצונג אונטערשיידען זיך די צוויי סדורים פון דעם דריטען; און וועגען דיזע אלע דריי סדורים, פיר וועלכע איך האב ניט נור געשריבען יעדעס ווארט, אויסער דעם טעקסט, זאָנדערן איך האָב אויך געזארגט און פיעל אויסגעליטען פון דעם גאנצען טעכנישען פראָצעס פון זעטצען די שריפט ביז זיי זיינען פערטיג געווארען צום פערקויף, ווי ל איך דאָ יעצט ריידען. און פיליכט פיעל ריידען, וויל איך הויפטזעכליך פון יענעם טהייל ארבייט, אין וועלכען עס שטעקט וויניגער, אדער גאר קיין גדלות, דאפיר אבער גרויס ניטצליכקייט, וויא עס וועלען עס פערשטעהן לעהרער און פאָך־מענער.

צוּ וָואס מֶען הָאט גֶעבְּרוֹיכְט אַ סִדוּר אַמָאל?

עס איז אמאָל געוועזן א צייט אין אונזער אלטער היימאטה, ווען דאס דאווגען פאר דעם עסען איז געווען פונקט אזוי וויכטיג, אדער נאך וויכטיגער, ווי דאס עסען נאָך דעם דאווגען. אין יענע צייטען איז א איד אדער א צעהן־צוועלף יעה־ריגער אינגעל, וואס זאל ניט קענען, וועניגסטענס, די תפלות פיר וואָכען־טעג אויסוויינינ, געווען א זעלטענע ערשיינונג. זאָגאר בעזגראַמאָטנע וועיבער, וועלכע געהען יעדען טאג אין שוהל, ק נען דעם דאוונען אויסווייניג אין אונזער אלטער היימאטה. אין יענע לענדער און יענע גוטע צייטען האט מען פיר אונז געמאכט א סדור, ניט אז מען זאל פון איהם וויסען ו ו י, וו א ס און ו ו ע ן צו דאוונען. דען וועלכען איד און וועלכעס אידישעס קינד האט מען ערוואַרטעט צו זיין אזא עם הארץ ניט צו וויסען דיזע זאכען דורך דעם שטענדיגען דאוונען דריי מאל טעגליך? א סדור איז נור נייטיג געווען פיר גאנץ קליינע און יונגע קינדער, איידער זיי האבען זיך פון איהם אויסגעלע־רענט דעם דאוונען אויף אויסווייניג, אדער פיר על־ערע אידען, וועלכע זיינען מהדר צו דאוונען פון סדור דוקא, וויא דער דין פאָדערט, אדער גלאט אזוי פון לפנים וועגען און אונטערצוחאפען אמאָל א ווארט, מען זאל ניט פערקריכען אָן אזייט צוליב זייטיגע מחשבות, וואס חאפען זיך אריין דוקא אין דאוונען.

דִי גְרוֹיסֶע חֶדֶר סִדוּרִים בֶּעוַוייזֶען עֶס.

מיר דארפען נור עפענען די סדורים מיט דיא משונה׳דיג גרויסע און אומגע־לומפערטע אותיות, וועלכע פערקויפען זיך פינף מאל אזויפיעל ווי אלע אנדערע סדורים צוזאמען און וועלכע זיינען ספעציעל געמאכט געווארען פיר דעם חדר, און קוקען אויף זיי ניט מיט די ברילען פון הרגל, זאנדערן מיט אָפענע אויגען, אום זיך צו איבערצייגען, אז מען קען פון זיי ניט וויסען ו ו י, ו ו א ס און ו ו ע ן צו דאוונען פיר ק י י ן צייט פון טאג אדער יאהר. לאָ׳מיר אונז ניט נארען, אפילו אין ווילנא גופא. וואו דיזע גרויסע סדורים זיינען ערפונדען געווארען און וואו דער המון עם איז פיליכט עדעלער אלס אין אירגענד איין אנדער אידישער שטאדט אין די גלות לענדער, געפינט זיך אויך אויף יעדען אידען, וואס פערשטעהט יא, פינף אדער פיליכט צעהן אידען, וועלכע פערשטעהען

קיין העברעאיש, און העברעאישע ראשי תיבות געווים ניט; ווי אזוי וואלט אלזא א איד ג׳וואוסט ווי צו דאווענען אם שבת, ווען ער וואלט עס געדארפט ערפאהרען פון דעם חדר סדור, וואו עס שטעהט קיין ווארט פון שבת־דיגען דאווענען ביז נשמת און דארט שטעהט אין העברעאיש: „מתפללין ברוך שאמר עד ישתבח ואח״כ מתחילין כאן״? ווי אזוי וואלט א איד געוואוסט דעם גאנצען יאהר ניט אריינצוזאגען אין שמונה עשרה זכרנו לחיים, מי כמוך, אב הרחמים. וכתוב, בספר חיים, וועלכע זיינען געדרוקט צווישען די אנדערע טהיילען פון שמונה עשרה, וועלכע מען זאגט יא א גאנץ יאהר? אמת, עס שטעהט ביי דער זייט פון דיזע ארטיקלען מיט קליינע אותיות „בעשי״ת“, וועלכעס מיינט, „בעשרת ימי תשובה“, ווער קען דאס אבער לעזען העברעאישע ראשי תיבות? אגב וואלטען מיר אויך געוואלט פרעגען, פון וואנען וויס דאס דער ווילנער איד, ווי צו דאווענען מנחה? אפילו אין דער חדר סדור, וועלכער איז ספעציעל געמאכט געווארען פיר קינדער, איז קיין זכר ניטא פון מנחה און עס געפינט זיך אפילו קיין אנצייכענים ניט, ווי מען דאווענט מנחה, פון וועלכע שטיקער מנחה איז צוזאמענגעזעטצט, און וואו מען געפינט דיזע פערשיעדענע טהיילען. אין דער חדר סדור ענדיגט זיך מארגען־דאווענען פיר וואכען־טעג מיט „יי לפורקנך סברית“ און באלד אויף דער אנדער זייטע פאנגט אן „שיר השירים“, קיין שום בעמערקונג געפינט זיך צווישען דיזע צוויי דערמאהנטע ארטיקלען; אלזא, וואו איז מנחה? אגב וויל איך אייך טאקי פרעגען, פון וואנען וויסען מיר גאר, אז מיט „יי לפורקנך סברית“ ענדיגט זיך תפלת שחרית לחול, און ווען מען זאגט שיר השירים? דער חדר סדור שווייגט אין גאנצען וועגען דעם, פונקט ווי ער דערמאהנט קיין ווארט ניט, אז עס איז דא אזא זאך, ווי תפלת מנחה ביי אידען.

איך דיינק, אז די אנגעפיהרטע ביישפיעלע זיינען גענוגענד צו איבערצייגען, אז אונזערע סדורים זיינען געמאכט געווארען פיר אידען, וואס האבען אהן איהם אויך געוואוסט ווי, וואס און ווען צו דאווענען.

יעצט האבען זיך געביטען די צייטען.

ווילענדיג אדער ניט ווילענדיג, מוזען מיר מודה זיין, אז די צייטען האבען זיך געביטען פיר דעם סדור, פונקט ווי פיר אלע זאכען אין דער וועלט. ביי פיעלע, זאגאר אין אונזער אלטער היימאטה, ווערט דאס דאווענען ניט מעהר בעטראכט פיר אזא נויטהווענדיגקייט, ווי דאס עסען; פיעלע קינדער גיבען אב אזא קליינע צייט יעדען טאג צו אידישע למודים אין אלגעמיין און צום סדור אינ׳ם בעזאנדערן, אז מען קען בשום אופן ניט ערווארטען, אז זיי זאלען קענען דעם סדור אויף אויסווייניג און וויסען, אהן די הילפע פון סדור, ווי, וואס און ווען צו דאווענען. דאס איז אמת אפילו, ווען מען רעדט פון די, וועלכע גיבען יא אב א געהעריגע צייט פון טאג צו אידישע עניני:, אבער פערברייננגענדיג דיזע צייט, מיט רעכט, אויף לערנען העפרעאיש און העכערע למודים. קענען זיי דעם גאנצען דאווענען דורכגעהן העכסטענס איין מאל א וואך, און ווען זיי בלייבען שפעטער ניט ביי דאס העברעאיש, וואס זיי האבען געלערענט, און ווילען אמאל דאווענען, ווייסען זיי לײדער ניט וואס און ווי, ווייל פון סדור קענען זיי דאס דורכאוים ניט ערפאהרען.

דאס איז גערעדט פון אונזער יוגענד אין די לענדער, פון וואנען מיר האבען אייגעוואנדערט אין דער נייער וועלט. וואס אנבעטרעפט היר, אין דער נייער גלות וועלט, שטעהט די זאכע זייער שוידערליך. די גרעסטע טהייל פון די יעניגע קינדער, ווען עס איז יא געלונגען זיך אויסצולערנען גוטע אדער שלעכטע עברי, ווייסען דאך ניט ווי מען דאווענט, ווען זיי פערלאזען דעם חדר, ווייל נייניציג פראצענט פון זיי האבען עס אויך אין חדר ניט געוואוסט, כאטש דער רבי האט פיעל צייט פערבראכט זיי עס איינצושטודירען, און די, וואס האבען עס יא געוואוסט זייענדיג אין חדר, האבען עס פערגעסען, ווען זיי האבען פערלאזען דעם חדר און ניט געדאווענט פיר א געוויסע צייט.

די שולד געווארפען אויף אונשולדיגע.

עלטערן, וועלכע זעהען די שלעכטע פאלגען און ווייסען ניט ווי עס צו העלפען שילטען קאלאמבוס׳ן מיט׳ן רבי׳ן און זייערע קינדער צוזאמען, ווען זיי זעהען, אז זייערע קינדער זאגען ויתן לך אם פרייטאג־צו־נאכט און לכו נרננה אם שבת־צו־נאכט, גאר ניט וויסענדיג. אז כמעט אין אלע פעלע זיינען זיי ביידע ניט שולדיג, אונשולדיג אין דעם איז נור דער סדור, וועלכער איז געמאכט געווארען ניט לויט היינטיגע אומשטענדען, זאנדערן לויט די אומשטענדען פון די פריהעריגע דורות. דער פערלאנג פון עלטערן, וואס ווילען, אז זייערע קינדער זאלען וויסען ווי, וואס, און ווען צו דאווענען, האט ביז יעצט נור געפיהרט דאצו, אז א העלפט פון די גאנץ קורצע צייט, וואס ווערט אבגעגעבען אויף לערנען אידישקייט, זאל פערניכטעט ווערען

III.

אהן אירגענד וועלכע נוטצען אדער ערפאלג. נעמליך, „גוטע מלמדים” האבען זיך געפונען געצוואונגען אויסצוארבייטען א גאנצען שטודיום פיר א קינד צו לערנען, ווי צו דאוונען מנחה אדער מעריב, און א העלפט פון די ווערטהפאלע צייט ווערט אויף דעם פערבראכט. אלס לעהרער, וועלכער איז רייך מיט א זעכצעהן־יעהריגע ערפאהרונג אין דיזער „קונסט”, קען איך עדות זאגען, אז נאך אלע שטודיומס וויסען ניט נייטציג פראצענט פון היגע קינד֗ר ווי, וואס און ווען צו דאוונען זאגאר אין חדר גופא, און נאכדעם ווי זיי פערלאזען דעם חדר פערגעסען אויך די צעהן פון הונדערט, אויב זיי דאוונען ניט דריי מאל טעגליך, ווי עס איז, לייד֗ער, דער פאל מיט ניין און נייטציג פון הונדערט, וועלכע דאוונען נור „ביי א געלעגענהייט” און דאן וויסען זיי ניט וואו איין און וואו אויס אין סדור. שטעלט אייך פאר, 25 אדער 50 תלמידים, יעדער אייגער מיט איין אנדער סארט סדור, דאוונען מנחה, און דער לעהרער דארף פיר יעדען בעזונדער אויפמישען יעדע מינוט איין אנדער טהייל פון מנחה, דא אשרי, דא שמונה עשרה, ויאמר דוד און עלינו, אדער ער דארף אליין טראגען אויפ'ן קאפ, אויף וועלכען בלאט יעדער פון די גענאנטע טהיילען מנחה געפינט זיך אין די פערשידענע סארטען סדורים, אום דאפון מיטצוטהיילען יעדען תלמיד בעזונדער, לויט ווי עס פאסט פיר ז י י ן סדור. שטעלט אייך פאר דעם מיש־מאש, די סומאטאכא, די אונארדנונג און אונגעהייערן צייט־פערלוסט, וואס אזעלכע סדורים פערגרויזאבען אין חדר, און איהר וועט וויסען אויף וואס די טהייערע צייט פון אייערע קינדער געהט אוועק, און ווארום זיי קומען ניט פארווערטס אין עטוואס העכערעס אלס דער סדור, וועהרענד אין סדור אליין בלייבען זיי אי֗י ניט געוואוסט, וואו א תפלה הייבט זיך אן און וואו זי ענדיגט זיך. שטעלט זיך פאר דעם צער און פערדרוס פון אייער לעהרער, דיזעלבע צרות דורכצולעבען יעדען טאג און זיך צו געפינען הילפלאז עטוואס אויפצוטהאן מיט זיינע תלמידים, ווי ער און איהר ווינשט, און איהר וועט איהם שטארק בעדויערן, אנשטאט איהם אונגערעכטער ווייזע צו בעשולדיגען!

דער סדור ווי ער דארף זיין היינט.

אבער, ווארום זאלען מיר ניט איינזעהן, אז אנשטאט צו שילטען קאלומבוס'ן און צו צווינגען די לעהרער, אז זיי זאלען פערפרייגען דאס ביסעל טהייערע צייט אין אזא נארישען, נוטצלאזען שטודיום, זאלען מיר בעסער זעהן צו פארדערן אזא סדור, וואס זאל זיין ניט „ווי דער סדור איז פון אמאל”, זאנדערן „ווי דער סדור דארף זיין היינט”. אויב מיר ווילען, אז אונזערע קינדער זאלען דאוונען מנחה, ווארום זאלען מיר קויפען דוקא אזא סדור, וואו עס איז גאר קיין זכר ניטא פון מנחה און מיר זאלען צווינגען אונזערע לעהרער צו האקען אונזערע קינדער אין קאפ, אז מנחה דאוונט מען: א ש ר י אויף זייטע 42, שמונה עשרה, זייטע 59, ויאמר דוד, זייטע 80 און דאביי נאך איהם אויסלערנען, אז י י א ל ה י י ש ר א ל זאגט מען צו מנחה ניט, און דאן זאגט מען ש ו מ ר י ש ר א ל און מען ענדיגט מיט ע ל י נ ו אויף זייטע 89. זאגט, אדרבא, קענט איהר ערוואַרטען, אז זאגאר מנחה אליין זאל ער זיך אויסלערנען צו דאוונען, וועהרענד, אז דאס וואס ער דארף אויסלערנען פיר מנחה, דארף ער אויך אויסלערנען ביי אלע אנדערע תפלות און ווען ער וויים שוין, אז מען זאגט שמונה עשרה צו מנחה אדער מעריב, דאן, ווען איהר וועט זיך צוהערען, וועט איהר איהם הערען זאגענדיג א גאנץ יאהר זכרנו לחיים, מי כמוך אב הרחמים, וכתוב, בספר חיים און אויך יעלה ויבוא און על הנסים, עס מאכט ניט אויס וויפיעל מאהל דער לעהרער האט איהם געהאקט אין קאפ וועגען דעם, ווען מען זאגט דיזע אלע זאכען יא, און ווען מען זאגט זיי ניט. וואלט ניט פיעל גלייכער געווען, אז אויב א איד דארף דאוונען מנחה, זאל עס שטעהן אין סדור פאלשטענדיג, פון ערשטען ווארט ביז'ן לעצטען, און אלעס, וואס מען זאגט ניט יעדען טאג אין יאהר, זאל קומען געדרוקט אונטער א דייטליכען שטריך, און אינווייניג ביי דעם פלאטץ, וואו מען דארף עס מאנכעס מאל יא זאגען, זאל שטעהן ערקלעהרט אזוי גענוי און דייטליך אין א שפראכע, וואס דאס קינד פערשטעהט, אזוי, אז זיי זאלען וויסען צו יעדער צייט, ווען זיי וועלען א מאל וועלען דאוונען, צוליב אירגענד וועלכע אורזאכע, אין פריידען אדער ח״ו אין ליידען, ווי, וואס און ווען צו דאוונען? איז דאס דען געגען אידישען דין? אי וואס אזא סדור וועט קאסטען מיט א פאאר גראשען מעהר און ער וועט ניט קענען זיין געדרוקט אין אזעלכע ווילדע, אומגעלומפערטע קדוש־לבנה אותיות, וועלכע מען זעהט ניט ביי קיין אומה ולשון, אום מען מען זאל איהם ניט דארפען פיהרען מיט א וואגען, טא וואס איז דער אונגליק אזוי גרויס? איז דען אונזער סדור געמאכט געווארען פיר ווילדע, אז ער מוז אויסקוקען אזוי לעכערליך? און ארעם ווערען פון די פאאר פרוטות, וואס א סדור, וואו אלע תפלות זאלען קומען פאלשטענדיג און אלעס זאל זיין פערשטענדליך, דארף קאסטען טהייערער, קענען מיר געוויס ניט. וועהרענד מיר זיינען רייך גענוג ארויסצוווארפען אונגעהייערע פערמעגענס אויף האקען אונזערע קינדער אין קאפ ו ו י, ו ו א ס און ו ו ע ן צו דאוונען, אהן ערפאלג.

ווי אונזערע 3 סדורים זיינען געמאכט.

נאך דאס אויבען־געזאגטע, גלויב איך קוים, אז עס איז מיר נייטיג מאריך צו זיין וועגען דעם, ווי מיין סדור איז געמאכט אין בעצוג אויף דעם: ווי, וואס און ווען צו דאווענען, וועלכעס איז, נאך מיין מיינונג, דער אלערוויכטיגסטער פונקט פיר היינטיגע צייטען אין אלע לענדער בכלל און אין די נייע גלות־לענדער בפרט. דיזער פונקט איז ביי מיר פערפאלקאמט דורך פאלגענדע מיטלען:

1) יעדע תפלה איז פאלשטענדיג אויף איהר ארט, אבער אזוי פאלשטענדיג, ווי מען געפינט עס ניט אין די פאלשטענדיגסטע סדורים. ניט נור איז אין מיינע סדורים געדרוקט מנחה, מעריב א. ז. וו. פיר וואכען־טעג אדער שבת, פאלשטענדיג, זאנדערן עס פעהלט אויך דארין ניט קיין חצי קדיש, קדיש שלם, קדיש יתום אדער קדיש דרבנן.

2) אזעלכע זאכען ווי קדיש, וואס ווערט ניט געזאגט פון אלעמען, און אזעלכע זאכען, וואס ווערען ניט געזאגט אלע מאל, זאנדערן אין געוויסע צייטען פון יאהר, ווי: זכרנו לחיים. יעלה ויבוא, על הנסים א. ז. וו., זיינען ניט געדרוקט צווישען די אנדערע טהיילען פון דאווענען, וועלכע ווערען שטענדיג געזאגט, זאנדערן זיי זיינען געדרוקט אונטען, אונטער א דייטליכען און שארפען דאפעל־שטריך, און ביי די שטענדיגע טהיילען פון דאווענען, וואו דיזע זאכען דארפען אמאל געזאגט ווערען, איז בעצייכענט ווען זיי דארפען געזאגט ווערען, אזוי גענוי און דייטליך, אז אפילו דאס קלענסטע קינד קען דארין קיין טעות מאכען.

3) די דינים און אינסטרוקציאנען ווי, וואס און ווען צו דאווענען האב איך ניט געשריבען, ווי דיא אנדערע סדורים, לויט דעם אלטען כלל פון „דאס איז דאך ידוע"; דאס איז דאך ידוע, אז צו שמונה עשרה דארף מען זיך אהינשטעלען, אז מיט אני מאמין ענדיגט זיך תפלת שחרית לחול, און שיר השירים איז דאך ממילא מובן, אז מען זאגט נור פרייטאג פאר נאכט; ווייל איך ווייס, אז ווען איך בין געבארען געווארען האב איך עס ניט געוואוסט, און היינטיגע צייטען זיינען דא אזעלכע, וואס וועלען שטארבען אהן דיזע ידיעות, אויב זיי וועלען זיי ניט געפינען אין סדור, איך האב דארום מוסיף געוועזן אין מיינע סדורים א גאנצע מענגע „דינים" פון דיזען סארט, און אום אויסצומיידען טעותים און שוועריגקייטען, האב איך אויך „מוסיף געוועזן" אזעלכע זאכען ווי: ויאמר דוד, אהן די חרוזים ה' אלהי ישראל, וואס מען זאגט אין פיער פון די זעקס וואכען־טעג, און איך האב אויך ניט געזשאלעוועט ביי יעדען חרוז צו דרוקען ה' אלהי ישראל א. ז. וו., לכה דודי לקראת כלה א. ז. וו. ווי אויך צוויי מאל אודך, אבן מאסו, מאת ה' א. ז. וו.

4) אום די אלע געגאנטע דינים, אינסטרוקציאנען, און אנצייכנונגען זאלען ניט בלייבען טויטע בוכשטאבען פיר די יעניגע, וואס פון זייערט וועגען זיינען זיי געדרוקט געווארען, האב איך ניט געמאכט דעם זעלבען פעהלער ווי אלע מיינע פארגענגער האבען געמאכט. און האב זיי ניט געשריבען אין העברעאיש, די שפראכע, וואס איך ווינש זיי זאלען פערשטעהן, זאנדערן איך האב זיי געשריבען אין איינפאכען אידיש און ענגליש, די שפראכען, וועלכע ניין צעהנטל פון אונזערע ברידער פערשטעהען ווירקליך.

אנדערע מעלות פון מאגילניצקי'ס דריי סדורים.

איך וויל יעצט אין קורצען אנדייטען אויף יענע מעלות פון מיינע דריי סדורים, וועלכע אנדערע וועלען בעטראכטען פיר פיעל וויכטיגער אלס די מעלה, איבער וועלכע איך האב פערנומען מעהר אלס דריי און א האלב זייטען פון דער הקדמה.

1) ביי יעדע תפלה איז אנגעגעבען די מקורי התפלה, ווער און ווען די תפלה איז פערפאסט געווארען און די גאנצע געשיכטע, וואס איז פערבונדען מיט די תפלה, אלעס געוויזען פון מקורים נאמנים אין תלמוד בבלי, ירושלמי, ספרי, מכילתא און מדרשים, ווי אויך אין סדור פון רב עמרם גאון, רמב"ם און פוסקים; אויך זיינען אפט אנגעגעבען פערשידענע נוסחאות.

2) יעדער פסוק, האלבער פסוק, אדער אפילו דאס, וואס עס געפינט זיך אין סדור געשריבען על דרך הפסוק, איז אנגעוויזען דער פלאטץ דאפון אין תנ"ך.

3) טראטץ דעם, וואס מיינע סדורים זיינען ניט געדרוקט אין „קדוש־לבנה־אותיות", גאראנטיר איך, אז זיי זיינען פיעל מעהר לעזבאר ווי יענע „קדוש־לבנה־סדורים", ווייל אין זיי זיינען פערמידען געווארען אזעלכע טעכנישע פעהלערן, וועלכע געפינען זיך אין יעדען אנדער סדור, און לעהרער וועלען אויס־געפינען, אז זייערע תלמידים וועלען מאכען אין מיינע סדורים איין פעהלער, אין דער צייט, ווען זיי וועלען אין יעדען אנדער סדור מאכען פינף פעהלערן.

די וויכטיגקייט פון די איבערזעצטע סדורים.

איך דיינק, אז מיינע צוויי איבערזעצטע סדורים זיינען זעהר וויכטיג, ווייל זיי גיבען יעדען איינעם די מעגליכקייט צו פערשטעהן די בעדייטונג פון די תפלות, ווי דער דין און דער מענשליכער פערשטאנד פאָרדערן. נאך וויכטיגער אבער זיינען זיי, ווייל זיי גיבען דעם פערנינפטיגען לעהרער די מעגליכקייט אָבצוגעבען דעם למוד פון די תפלות דעם פלאמיץ, וואס ער פערדינט צו האבען אין חדר. פון שטאנד־פונקט פון לערנען העברעאיש, זייען די תפלות פונקט אזוי וויכטיג ווי דער תנ״ך, וועהרענד א גרויסע טהייל פון סדור איז אי גרינגער צו איבערזעצען, אי עס ענטהאַלט זאכען, וואס אַפעלירען בעסער צום קינד׳ס הארץ. אַם וויכטיגסטען איז אבער פאָלגענדער פאַקט: זאגאר אין רוססלאנד און אין די יעצטיגע צייט, וועלכע איז בעריהמט מיט דעם אויפלעבען פון דער העברעאישען שפראכע, זייען דא ביין אויף יעדע צעהן קינדער, וואס קומען קיין מאל ניט צו דער שטופע צו פערשטעהן העבראיש, אדער זיי פערגעסען ס פריהער אדער שפעטער, נאכדעם ווי זיי פערלאזען דעם חדר, און אין חדר גופא געדיינקען קינדער אויך ניט לאנג דאס געלערענטע חומש אדער נ״ך, ווייל מען דארף עס שטענדיג ווידערהאָלען. צו וועלכעם עס פעהלט זיי דער וואונש אדער די צייט. ווען עס זאל זיי אבער איין מאל געלינגען אויסצולערנען די איבערזעטצונג פון די תפלות, דאן ווידערהאָלען זיי ניט ווילענדיג די איבערזעטצונג פון דאווגען יעדעס מאל ווען זיי דאווגען, דען עס איז אונמעגליך צו פערשטעהן דעם פרוש המלות און ניט אָפטמאל צו דיינקען דאריבער ביים דאווגען, און פאָלגליך וועלען זיי געדיינקען די איבערזעטצונג אזוי לאנג ווי זיי וועלען כאָטש זעלטען דאווגען.

בעסער אלס א סדור מיט 100 פרושים.

אויפ׳ן דעקעל פון מאנכע פון מיינע סדורים האב איך ארויפגעשטעלט די ווערטער „בעסער אלס״ מיט קליינע שריפט, און „א סדור מיט 100 פרושים״ מיט גאנץ גרויסע שריפט. דארויף האט מיר אויפמערקזאם געמאכט מיין פריינד, מר. י. זעווין, איינער פון די רעדאקטערע פון דעם „אידישען טאגעבלאטט״ פון ניו יארק, אז אזעלכע ביזנעס מעטהאָדען פאַסען ניט פיר אזא ערנסטען ספר ווי א סדור. מיין אנטווארט איז: אויסער, וואס עס איז כמעט אונמעגליך צו ציהען די אויפמערקזאמקייט פון א אידען צו א סדור אדער הגדה, וואס האט ווייניגער אלס 100 פרושים, איז מיין סדור עס ווירקליך. דען ווייסט איהר ווי די הגדה מיט 130 פרושים איז געמאכט? א פרוש אויף הא לחמא, א פרוש אויף מה נשתנה, א פרוש אויף עבדים היינו א. ז. וו. און גאנץ אָפט איז דער פרוש בלויז אויף איין ווארט, פון דיזע זאכען, און פון די גאנצע 130 פרושים קען מען נאך אלץ ניט צוזאמענשטעלען איין איינציגען גוטען אדער שלעכטען פרוש אויף די גאנצע הגדה. מיין סדור, וואו אלעס איז איבערזעטצט, זאגאר די צעהנדליגע שטיקער, וועלכע זיינען אין קיין סדור איבערזעטצט, ווי: אלעס, וואס געהערט צו הנחת תפלין, קטורת, איזהו מקומן, ברייתא דר׳ ישמעאל, קדיש, א. ז וו. איז דארום בערעכטיגט צו האבען דעם אויפשריפט „א סדור מיט 100 פרושים״, אפילו אָהן די ווערטער „בעסער אלס״

יוסף מאגילניצקי.
פילאדעלפיא, במדינת אמעריקא,
בירח אדר, שני תרס״ח.

מערקט איך!

יעדען איז בעקאנט די וויכטיגקייט פון לעזען עברי על פי חוקי הדקדוק; בעזאָנדערס איז זעהר וויכטיג איינצואיבען קינדער פון פריהעסטען קינדהייט אָן אָבצוהיטען שוא נח און **שוא נע** און מלעיל ומלרע. דיזעס פאָדערט אָבער צו וויסען טהעאָריש און פראקטיש אַזויפיל כללים, דאס זאָגאר א קינד מיט די בעסטע פעהיגקייטען קען עס ניט בעגרייפען. דארום האבען מיר געדרוקט דיזען ספר מיט א ספעציעלען סימן פיר **שוא נע**, נעמליך: יעדער בוכשטאַב מיט אַ שוא, וועלכער האָט פון אויבען א ליגענדען שטריך ווי א פתח, דארף געלעזען ווערען ווי מיט א **שוא נע**, ד. ה. צוזאמען מיט דעם נעכסטען בוכשטאַב, ווי א האלבער סגל; צום ביישפיל: קְדֻשָּׁנוּ, וּתְנוּמָה, דארפען געלעזען ווערען: קְדֻשָּׁנוּ, וּתְנוּמָה. אויסער דעם דארף מען וויסען, אַז יעדער שוא אונטער דעם ערשטען אות פון וואָרט און יעדער שְׁוָא מֻרְכָּב (צוזאמענגעזעצטער שוא דאָס איז ֲ ֱ ֳ) איז אויך אַ **שוא נע**; צום ביישפיל וַאֲנִי וֶאֱמֶת, וָאֲנִי.

צום בעצייכנען די ווערטער, אויף וועלכע די נגינה איז מלעיל, האָבען מיר בענוטצט דעם איבעראַל אָנגענומענעם מתג בִּמְקוֹם נגינה, ווי: לְפָנֶיךָ, מֶלֶךְ.

כללים ווי צו שטודירען מאגילניצקי׳ס לינייען־ספרים ערפאָלגרייך.

גיט יעדען שילער א קארטעל אדער א גלייכע שטיקעל פאַפיר. הייסט זיי דאַמיט פערדעקען די איבערזעצונג בלויז ביז די שורה, וועלכע זיי געהען לערנען. הייסט זיי לעזען די שורה העברעאיש און די איבערזעטצונג דארויף זעהר **לאנגזאם** און **פארזיכטיג** ביז זיי זיינען איבערשטאַנדע די איבערזעטצונג צו זאָגען **אויסווייניג**. דאַן זאָלען זיי **ארויפרוקען** די קארטעל אום צו פערדעקען די איבערזעטצונג און זאָלען 1 מאָל לעזען די שורה העברעאיש און **איבערזעטצען אויסווייניג**. דאַן זאָלען זיי **אראברוקען** די קארטעל און איבערלעזען די איבערזעטצונג **אינעווייניג**, אום זיך צו איבערצייגען אויב זיי האָבען ריכטיג **איבערזעצט**.

ווען זיי געפינען אויס, אז זיי האבען ריכטיג איבערזעצט. דאַרפען זיי אייניגע מאָל איינאיבען די שורה אום צו געדיינקען, און דארפען דאַן לערנען די צווייטע און די דריטע שורה אויף דעם זעלבען ארט, ווען זיי לערנען אָב אַ פסוק אָדער אַ האלבען, דאַרפען זיי געהן ווידערהאָלען דעם פסוק, דאס הייסט, זיי דארפען פערדעקען די איבערזעצונג און לעזען יעדע שורה בעזונדער און איבערזעצען **אויסווייניג**, אָבער זיי דארפען ניט אוועק־געהן פון אַ שורה ביז זיי רוקען ניט אראָב די קאַרטעל, אום נאכדעם צו לעזען די איבערזעצונג **אינעווייניג** אום צו וויסען **אויף זיכער**, אויב זיי האָבען ריכטיג איבערזעצט אָדער ניט.

לְאָבִי הַיָּקָר בַּאֲנָשִׁים

מַר יְהוּדָה מַאגִילְנִיצְקִי

יְחִיֶה

וּלְאִמִּי הַיְּקָרָה בַּנָּשִׁים

מָרַת חַיָּה מַאגִילְנִיצְקִי

תִּחְיֶה

מְקֻדָּשׁ

סֵדֶר הַתְּפִלּוֹת הַזֶּה

בְּרִגְשֵׁי אַהֲבָה וְתוֹדָה

מֵאֵת בְּנָם

הַמְּתַרְגֵּם וְהַמּוֹצִיא לָאוֹר

בָּרִאשׁוֹן
הי תרס״ו
לַבְּרִיאָה

בַּשְּׁבִיעִי
אי תתל״ז
לְגָלוּתֵנוּ

Blessed *art* Thou, O Lord our God, King of the universe, who hath sanctified us by
His commandments and commanded us to put on Tephillin.

הַנָּחַת תְּפִלָּה שֶׁל יָד.

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, Который освятилъ насъ
Своими повелѣніями и заповѣдалъ намъ возлагать Тефилинъ.

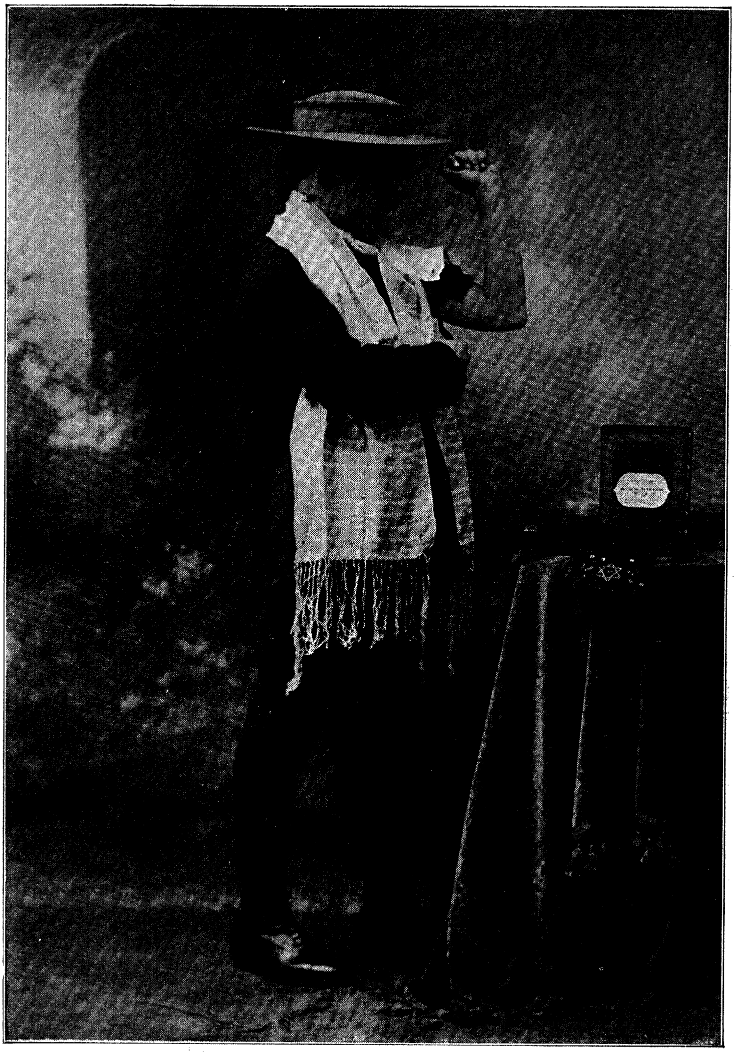

Gelobt seist Du, Ewiger, unser Gott, König der Welt, der uns durch seine Gesetze
geheiligt und uns verordnet hat anzulegen die Tephillin.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לְהָנִיחַ תְּפִלִּין:

געלויבט ביסטו, עוויגער, אונזער גאט, קעניג דער וועלט,
וועלכער האט אונז געהייליגט מיט זיינע געבאטע און געבאטן צו לייגען תפלין.

Blessed *art* thou, O Lord our God, King of the universe, who hath sanctified us by his commandments, and commanded us concerning the precept of *the* Tephilin.

הַנָּחַת תְּפִלָּה שֶׁל רֹאשׁ.

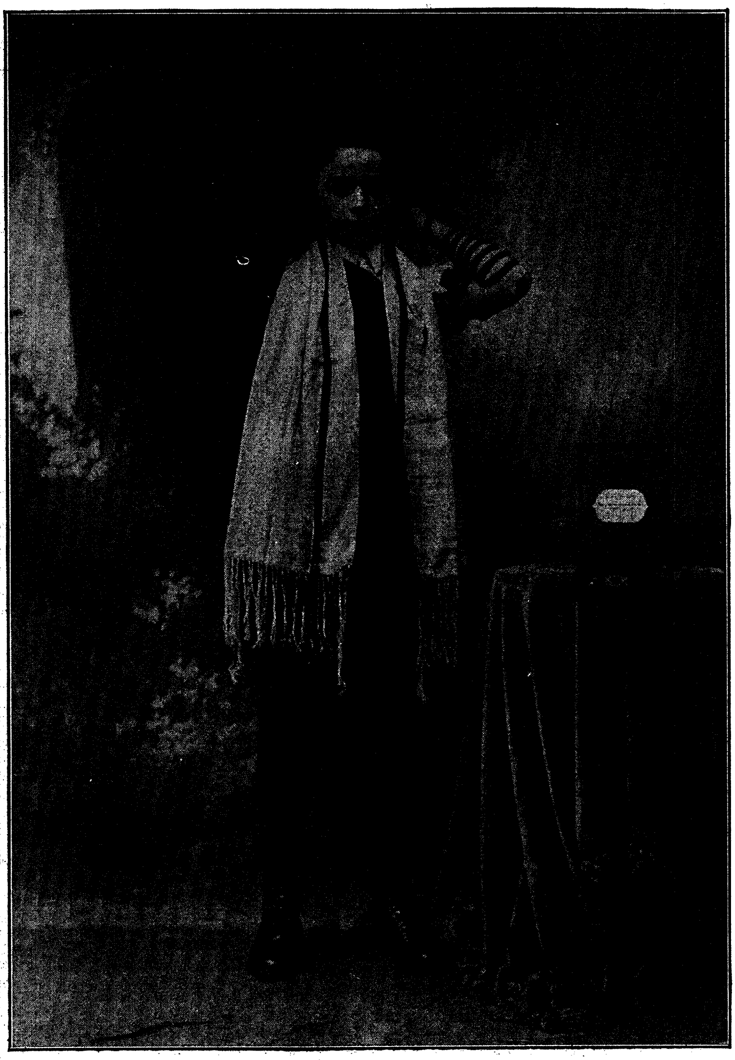

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל מִצְוַת תְּפִלִּין:

גֶעלוֹיבְּט בִּיסְטוּ, עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט, קֶענִיג דֶער וֶועלְט,
וֶועלְכֶער הָט אוּנְז גֶעהֵיילִיגְט מִיט זַיְנֶע גֶבָּאטֶע אוּן גֶבָּאטֶן וֶוגֶן דֶם גֶבָּאט פוּן תְּפִלִּין.

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, Который освятилъ насъ Своими повелѣніями и заповѣдалъ намъ законъ о Тефилинъ

Gelobt seist Du, Ewiger unser Gott, König der Welt, der uns durch seine Gesetze geheiligt und uns verordnet hat das Gebot der Tephilin.

And it shall be for a sign upon thy hand, and for frontlets between thy eyes; for by strength of hand the Lord brought us forth out of Egypt.

И да будетъ это знакомъ на рукѣ твоей и начельникомъ между глазами твоими, что рукою крѣпкою вывелъ насъ Господь изъ Египта.

Und so sei es zum Zeichen auf deiner Hand und zum Stirnband zwischen deinen Augen, daß mit starker Hand der Ewige uns ausgeführt aus Mizrajim.

תְּפִלָּה בְּכַוָּנָה.

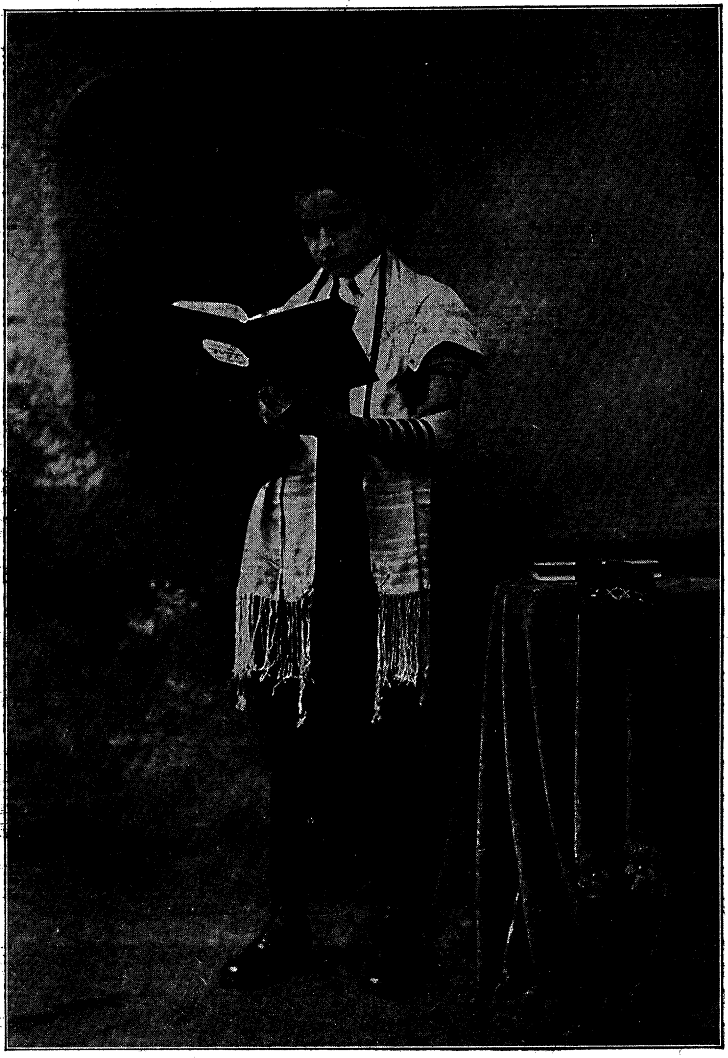

וְהָיָה לְאוֹת עַל יָדְכָה וּלְטוֹטָפֹת בֵּין עֵינֶיךָ. כִּי בְּחֹזֶק יָד הוֹצִיאָנוּ יְיָ מִמִּצְרָיִם:

און עס זָל זַיְין פִיר אַ צֵיכֶן אויף דַיין הַאנד און פַר שְׁטֶערְן־בֶּנְדֶער צווִישֶׁן דַיְינֶע אוֹיגֶען, דֶערְמִיט אַ שְׁטַארְקֶע הַנְד הָאט דֶער עֶווִיגֶער אֻנְז אַרוֹיסְגֶעפִיהְרְט פוּן מִצְרַיִם

תָּוֵי הַזִּמְרָה.

אֲדוֹן עוֹלָם.

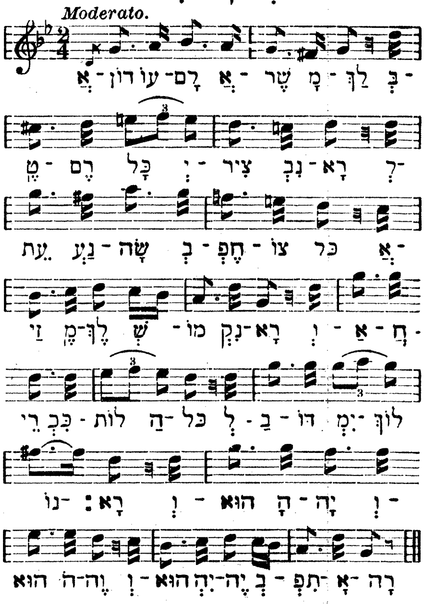

יִגְדַּל.

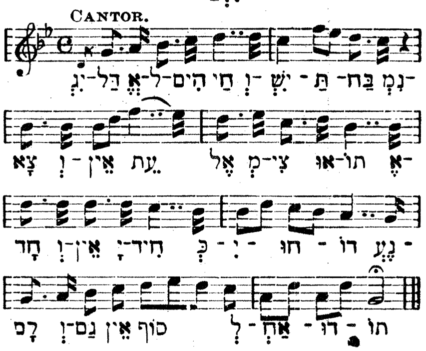

אֵין כֵּאלֹהֵינוּ.

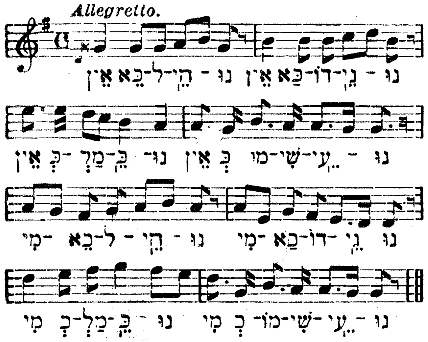

מָעוֹז צוּר יְשׁוּעָתִי.

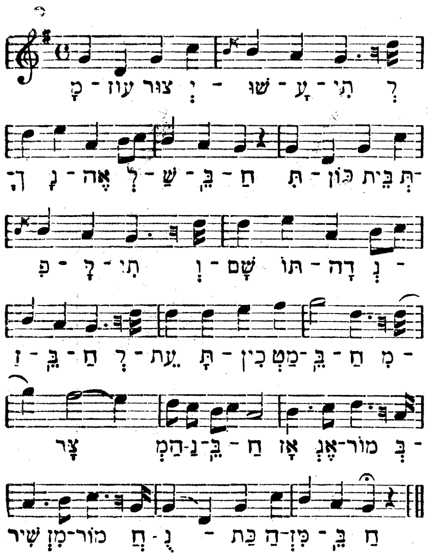

Arranged by REV. E. M. KAPLAN, Reading, Pa

סדר השכמת הבקר.

דִי אָרְדְנוּנְג פוּן אוֹיפְשְׁטֶעהְן אַם מָארְגֶען.

בהקיץ האדם מבקר משנתו ובעודנו על משכבו יאמר זאת:

ווען דער מענש שטעהט אויף אַם מאָרגען פון שלאָף, און ווען ער איז נאָך אויף זיין געלעגער, זאָל ער זאָגען דיזעס:

מוֹדֶה אֲנִי	אִיךְ דַאנְק
לְפָנֶיךָ	פָאר דִיר,
מֶלֶךְ	קֶענִיג,
חַי	לֶעבֶּענְדֶער
וְקַיָּם	אִין [1]אִימֶערעֶקְסִיסְטִירֶענְדֶער,
שֶׁהֶחֱזַרְתָּ	דַאס דוּ הָסְט צוּרִיק גֶעקֶערְט
בִּי	אִין מִיר
נִשְׁמָתִי	מַיין זֶעעלֶע
בְּחֶמְלָה.	[2]מִיט בַּארְמְהֶערְצִיגְקַייט;
רַבָּה	גְרוֹיס אִיז
אֱמוּנָתֶךָ׃	דַיין טְרַייהַייט.

אחרי רחצו את ידיו יבדוק הציצת של הטלית קטן ויאמר:

נאַכדעם ווי ער האָט געוואַשען זיינע הענד, זאָל ער איבערזעהן די ציצת פון דעם טלית קטן, און זאָל זאָגען:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶוִויגֶער,
אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם	קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ	וֶועלְכֶער הָאט אוּנְז גֶעהֵיילִיגְט
בְּמִצְוֹתָיו	מִיט זַיינֶע גֶעבָּאטֶע
וְצִוָּנוּ	אוּן הָאט אוּנְז גֶעבָּאטֶען
עַל מִצְוַת צִיצִת׃	וֶוענֶען דַאס גֶעבָּאט פוּן צִיצִת.

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ	עֶס זָאל זַיין [3]דַיין ווִילֶען,
יְיָ אֱלֹהַי	עֶווִיגֶער, מַיין גָאט,
וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי	אוּן גָאט פוּן מַיינֶע עֶלְטֶערְן,
שֶׁתְּהֵא חֲשׁוּבָה	דַאס עֶס זָאל זַיין גֶערֶעכֶענְט
מִצְוַת צִיצִת	דַאס גֶעבָּאט פוּן צִיצִת
לְפָנֶיךָ	פָאר דִיר
כְּאִלּוּ קִיַּמְתִּיהָ	אַזוֹי ווִי אִיךְ וָועלְט עֶס עֶרְפִילְט
בְּכָל פְּרָטֶיהָ	מִט אַלֶע אִיהְרֶע אֵיינְצֶלְהַייטֶען
וְדִקְדּוּקֶיהָ	אוּן אִיהְרֶע גֶענוֹיאִיגְקַייטֶען
וְכַוָּנוֹתֶיהָ	אוּן אִיהְרֶע [4]בֶּעדַייטוּנְגֶען
וְתַרְיַ"ג מִצְוֹת	אוּן דִי 613 גֶעבָּאטֶע,
הַתְּלוּיִם בָּהּ.	וֶועלְכֶע הֵיינְגֶען אָן אִיהְר.
אָמֵן סֶלָה׃	אָמֵן! סֶלָה!

דִי אָרְדְנוּנְג פוּן אָנְטְהָאן דֶעם טַלִּית גָּדוֹל.

בעפאָר מען טהוט אָן דעם טלית גדול זעהט מען איבער די ציצת און מען זאָגט:

תהלים ק'ד.

א בָּרְכִי נַפְשִׁי	1. לוֹיבּ, מַיין זֶעעלֶע,
אֶת יְיָ.	דֶעם עֶווִיגֶען.
יְיָ אֱלֹהַי	עֶווִיגֶער, מַיין גָאט,
גָּדַלְתָּ מְאֹד.	דוּ בִּיסְט זֶעהְר גְרוֹיס;
הוֹד וְהָדָר	(מִיט) גְלַאנְץ אוּן פְּרַאכְט
לָבָשְׁתָּ׃	הָאסְט דוּ זִיךְ בֶּעקְלֵיידֶעט.
ב עֹטֶה	2. דוּ בֶּעדֶעקְסְט זִיךְ
אוֹר	(מִיט) לִיכְט
כַּשַּׂלְמָה.	ווִי (מִיט) אַ קְלֵייד,
נוֹטֶה שָׁמַיִם	דוּ שְׁפְּרֶעטְסְט אוֹיס דֶם הִמֶעל
כַּיְרִיעָה׃	ווִי אַ פָארְהַאנְג.

הֲרֵינִי מִתְעַטֵּף	אִיךְ ווִיקֶעל אַיין
גּוּפִי	מַיין קֶערְפֶּער

1) אונפערענדערליכער; בעשטענדיגער. 2) אויס. דורך. 3) דיין ווילען פון פאָר דיר. 4) מיינונגען.

בַּצִּיצִת[1]	מִיט דִי צִיצִת,
כֵּן תִּתְעַטֵּף	אַזוֹי זָאל זִיךְ אַיינְוִויקְלֶען
נִשְׁמָתִי	מַיין זֶעלֶע
וּרְמַ״ח אֵבָרַי	אוּן מַיינֶע 248 גְלִידֶער
וּשְׁסָ״ה גִידַי	אוּן מַיינֶע 365 אָדֶערֶען
בְּאוֹר הַצִּיצִת	מִיט דֶעם לִכְט פוּן דִי צִיצִת,
הָעוֹלֶה תַרְיַ״ג .	וָואס בֶּעטְרֶעפְט 613.[3]
וּכְשֵׁם שֶׁאֲנִי מִתְכַּסֶּה	אוּן אַזוֹי ווִי אִיךְ בֶּעדֶעק זִיךְ
בְּטַלִּית	מִיט אַ טַלִּית
בָּעוֹלָם הַזֶּה	אוֹיף דִיזֶער וֶועלְט,
כַּךְ אֶזְכֶּה	אַזוֹי זָאל אִיךְ וֶוערְטְה זַיין
לַחֲלוּקָא דְרַבָּנָן	צוּ אַ קְלֵייד פוּן דִי גֶעלֶעהְרְטֶע
וּלְטַלִּית נָאָה	אוּן צוּ אַ שֵׁעהְנֶעם טַלִּית
לָעוֹלָם הַבָּא	אִין דֶער קוּמֶענְדֶער וֶועלְט
בְּגַן עֵדֶן .	אִין גַן עֵדֶן.
וְעַל יְדֵי מִצְוַת צִיצִת	אוּן דוּרְךְ דַאס גֶעבָּאט פוּן צִיצִת
תִּנָּצֵל	זָאל גֶערֶעטֶעט וֶוערֶען
נַפְשִׁי וְרוּחִי	מַיין זֶעלֶע אוּן מַיין גַייסְט
וְנִשְׁמָתִי	אוּן מַיין נְשָׁמָה
וּתְפִלָּתִי	אוּן מַיין גֶעבֶּעט
מִן הַחִיצוֹנִים.	פוּן אוֹיסֶערְלִיכֶע (שְׁלֶעכְטֶעס)
וְהַטַּלִּית	אוּן דֶער טַלִּית
יִפְרוֹשׂ	זָאל פֶערְשְׁפְּרֵייטֶען
כְּנָפָיו	זַיינֶע פְלִיגְלֶען
עֲלֵיהֶם	אִיבֶּער זֵיי
וְיַצִּילֵם	אוּן עֶר זָאל זֵיי רֶעטֶען
כְּנֶשֶׁר	ווִי אֵיין אָדְלֶער
יָעִיר קִנּוֹ	בֶּעוַואכְט זַיין נֶעסְט,
עַל גּוֹזָלָיו	אִיבֶּער זַיינֶע יוּנְגֶע קִינְדֶער
יְרַחֵף .	שְׁוֶועבְּט עֶר.
וּתְהֵא חֲשׁוּבָה	אוּן עֶס זָאל זַיין גֶערֶעכֶענְט
מִצְוַת צִיצִת	דַאס גֶעבָּאט פוּן צִיצִת
לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא	פָאר דֶעם הֵיילִיגֶען, גֶעלוֹיבְּט אִיז עֶר,
כְּאִלּוּ קִיַּמְתִּיהָ	אַזוֹי ווִי אִיךְ וָולְט עֶס עֶרְפִילְט
בְּכָל פְּרָטֶיהָ	מִט אַלֶע אִיהְרֶע אֵיינְצֶעלְהַייטֶען
וְדִקְדּוּקֶיהָ	אוּן אִיהְרֶע גֶענוֹיאִיגְקַייטֶען
וְכַוָּנוֹתֶיהָ	אוּן אִיהְרֶע בֶּעדַייטוּנְגֶען
וְתַרְיַ״ג מִצְוֹת	אוּן דִי 613 גֶעבָּאטֶע,
הַתְּלוּיִם בָּהּ	וֶועלְכֶע הֵיינְגֶען אָן אִיהְר
אָמֵן סֶלָה :	אָמֵן! סֶלָה!

מען וויקעלט זיך ארום דעם טלית און מען זאָגט דיזעס:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט׳וּ, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם .	קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ	וֶועלְכֶער הָט אוּנְז גֶעהֵיילִיגְט
בְּמִצְוֹתָיו	מִיט זַיינֶע גֶעבָּאטֶע,
וְצִוָּנוּ	אוּן הָאט אוּנְז גֶעבָּאטֶען
[2] לְהִתְעַטֵּף	זִיךְ אַיינְצוּוִויקְלֶען
בַּצִּיצִת :	אִין דִי צִיצִת.

תהלים ל״ו

ח מַה יָּקָר חַסְדְּךָ	8. ווִי טְהַייעֶר אִיז דַיין גְנָדֶע,
אֱלֹהִים	גָאט !
וּבְנֵי אָדָם .	אוּן דִי מֶענְשֶׁען־קִינְדֶער
בְּצֵל כְּנָפֶיךָ	אִין דֶם שָׁטֶען פוּן דַיינֶע פְלִיגְלֶען
יֶחֱסָיוּן :	בֶּעשִׁיצֶען זֵיי זִיךְ.
ט יִרְוְיֻן	9. זֵיי זָאלֶען זִיךְ זֶעטִיגֶען
מִדֶּשֶׁן בֵּיתֶךָ .	פוּן דִי פֶעטְקַייט פוּן דַיין הוֹיז,

1) נוסחת הסדור של״ה ור״מ עפשטיין היא: בטלית של ציצת כדי לקיים מצות בוראי ככתוב בתורה ועשו להם ציצת על כנפי בגדיהם לדורותם וכשם שאני וכ״ו כן תזכה נשמתי להתלבש בטלית וכ״ו בגן עדן אמן. וכל השאר הוא הוספות האחרונים שנתפשט בעולם מעת שנודע הספר שערי ציון. 2) גמרא מנחות מ״ג ע״א. 3) דאס ווארט ציצית, (מיט 2 יוד״ן) בעטרעפט 600 און די 5 קשרים און די 8 חוטים פון די ציצית איז צוזאמען 613. (רש״י מנחות מ״ג ע״ב).

וְנַחַל אוּן (פוּן) דֶעם טַייךְ
עֲדָנֶיךָ פוּן דַיינֶע פֶערְגְנִיגֶענְס
תַשְׁקֵם: זָאלְסְטוּ זֵיי אָנְטְרִינְקֶען.
י כִּי עִמְּךָ 10. דֶען מִיט דִיר אִיז
מְקוֹר חַיִּים דִי קְוֶועלֶע פוּן לֶעבֶּען,
בְּאוֹרְךָ [7]אִין דַיין לִיכְט
נִרְאֶה אוֹר: זֶעהֶען מִיר לִיכְט.
יא מְשֹׁךְ חַסְדְּךָ 11. זֶעטְץ פָארְט דַיין גְנַאדֶע
לְיֹדְעֶיךָ. צוּ דִי, וָואס וֵוייסֶען דִיר,
וְצִדְקָתְךָ אוּן דַיין גֶערֶעכְטִיגְקַייט
לְיִשְׁרֵי לֵב: צוּ דִי וָוס הָאבֶּען גֶערֶכְטֶע הֶערְצֶער

סדר הנחת תפלין.

אָרְדְנוּנְג פוּן לֵייגֶען תְּפִלִּין.

בעפאר מען לייגט תפלין זאגט מען דיזעס:

[1]הִנְנִי מְכַוֵּן אִיךְ בֶּעאַבְּזִיכְטִיג
בְּהַנָּחַת תְּפִלִּין מִיט דֶעם לֵייגֶען תְּפִלִּין
לְקַיֵּם צוּ עֶרְפִילֶען
מִצְוַת בּוֹרְאִי דַס גֶעבָּאט פוּן מַיְן בֶּשֶׁעפֶער,
שֶׁצִּוָּנוּ וֶועלְכֶער הָאט אוּנְז גֶעבָּאטֶען
לְהָנִיחַ תְּפִלִּין צוּ לֵייגֶען תְּפִלִּין,
כַּכָּתוּב ווִי עֶס אִיז גֶעשְׁרִיבֶּען
בַּתּוֹרָה. אִין דֶער תּוֹרָה:
[2] וּקְשַׁרְתָּם אוּן דוּ זָאלְסְט זֵיי אָנְבִּינְדֶען
לְאוֹת אַלְס אַ צֵייכֶען
עַל יָדֶךָ. אוֹיף דַיין הַאנְד[8],
וְהָיוּ אוּן זֵיי זָאלֶען זַיין
לְטֹטָפֹת צוּ שְׁטֶערְן-בֶּענְדֶער
בֵּין עֵינֶיךָ: צְווִישֶׁען דַיינֶע אוֹיגֶען.[9]
וְהֵם אוּן זֵיי [10]זַיינֶען

אַרְבַּע פַּרְשִׁיּוֹת אֵלּוּ. דִיזֶע פִיער אַבְּשְׁנִיטֶען:
[3] שְׁמַע. [4] וְהָיָה אִם שָׁמֹעַ. [5] קַדֶּשׁ.
[6] וְהָיָה כִּי יְבִיאֲךָ.
שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם וָואס אִין זֵיי אִיז דָא[11]
יִחוּדוֹ וְאַחְדוּתוֹ זַיין אֵיינְצִיגְקַייט אוּן זַיין אֵיינְהַייט,
יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ גֶעלוֹיבְּט זָאל זַיין זַיין נָאמֶען
בָּעוֹלָם אוֹיף דֶער וֶועלְט,
וְשֶׁנִּזְכּוֹר [12]אוּן וֶועלְכֶע דֶערְמָאנֶען אוּנְז
נִסִּים וְנִפְלָאוֹת וואוּנְדֶער-צֵייכֶען אוּן וואוּנְדֶער,
שֶׁעָשָׂה עִמָּנוּ וֶועלְכֶע עֶר הָט גֶעטְהָן פַר אוּנְז,
בְּהוֹצִיאָנוּ וֶוען עֶר הָט אוּנְז אַרוֹיסְגֶעפִירְט
מִמִּצְרָיִם. פוּן מִצְרַיִם,
וַאֲשֶׁר לוֹ הַכֹּחַ אוּן דַאס עֶר הָאט דִי קְרַאפְט
וְהַמֶּמְשָׁלָה אוּן דִי הֶערְשַׁאפְט
בָּעֶלְיוֹנִים אִיבֶּער דִי הֶעכְסְטֶע
וּבַתַּחְתּוֹנִים אוּן אִיבֶּער דִי נִידְרִיגְסְטֶע
לַעֲשׂוֹת בָּהֶם צוּ טְהָאן מִיט זֵיי
כִּרְצוֹנוֹ. נָאךְ זַיין ווִילֶען;
וְצִוָּנוּ אוּ עֶר הָאט אוּנְז גֶעבָּאטֶען
לְהָנִיחַ צוּ לֵייגֶען (תְּפִלִּין)
עַל הַיָּד אוֹיף דֶער הַאנְד
לְזִכָּרוֹן צוּם אַנְדֵיינְקֶען
זְרוֹעַ הַנְּטוּיָה פוּן דֶם אוֹיסְגֶעשְׁטְרֶעקְטֶען אַרְם,
וְשֶׁהִיא אוּן דַאס זִי זָאל זַיין
נֶגֶד הַלֵּב גֶעגֶען הַארְצֶען
לְשַׁעְבֵּד בָּזֶה אוּם דַאמִיט [13]אוּנְטֶערְטְהֶענִיג צוּ מַאכֶען
תַּאֲוַת דִי לוּסְט
וּמַחְשְׁבוֹת לִבֵּנוּ אוּן דִי גֶדַנְקֶען פוּן אוּנְזֶער הַרְצֶן

1)הנוסחא הזאת באת בסדור של״ה ויש נוסחא אחרת בס׳ שערי ציון. 2)דברים ו׳, ח׳. 3) דברים ו׳, ד—ט: 4) שם י״א, י״ג—כ״א. 5)שמות י״ג, א—י. 6) שם י״א—ט״ז. 7)דורך. 8) ד.ה. תפלין של יד. 9) ד.ה. תפלין של ראש. 10)בעשטעהען. 11)ד.ה. אין זיי ווערט ערקלערט. 12)ווערטערליך: און דאס מיר זאלען געדייגקען. 13)אונטערווארפען.

לַעֲבוֹדָתוֹ	צוּ זַיין דִינְסְט,
יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ.	גֶעלוֹיבְּט זָאל זַיין זַיין נָאמֶען;
וְעַל הָרֹאשׁ	אוּן אוֹיפְ'ן קָאפּ
נֶגֶד הַמּוֹחַ	גֶעגֶען דִי מַארְךְ,
שֶׁהַנְּשָׁמָה	דַאס דִי זֶעלֶע,
שֶׁבְּמוֹחִי	וֶועלְכֶע אִיז אִין מַיינֶע מַארְךְ,
עִם שְׁאָר חוּשַׁי	מִיט מַיינֶע אִיבְּרִיגֶע גֶפִיהְלֶען
וְכֹחוֹתַי	אוּן מַיינֶע קְרֶעפְטֶען,
כֻּלָּם	זֵיי אַלֶע
יִהְיוּ מְשֻׁעְבָּדִים	זָאלֶען זַיין אוּנְטֶערְטֶהֶענִיג
לַעֲבֹדָתוֹ	צוּ זַיין דִינְסְט,
יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ.	גֶעלוֹיבְּט זָאל זַיין זַיין נָאמֶען.
וּמִשֶּׁפַע	אוּן פוּן דֶעם אַיינְפְלוּס
מִצְוַת תְּפִלִּין	פוּן דֶעם גֶעבָּאט פוּן תְּפִלִּין
יִתְמַשֵּׁךְ עָלַי	זָל [2]זִיךְ אַרוּפְצִיהֶען אוֹיף מִיר,
לִהְיוֹת לִי	דַאס אִיךְ זָאל הָאבֶּען
חַיִּים אֲרוּכִּים	לַאנְגֶעס לֶעבֶּען
וְשֶׁפַע קֹדֶשׁ	אוּן אַ הֵיילִיגֶען אַיינְפְלוּס
וּמַחֲשָׁבוֹת קְדוֹשׁוֹת	אוּן הֵיילִיגֶע גֶעדַאנְקֶען,
בְּלִי הִרְהוּר חֵטְא וְעָוֹן כְּלָל.	גָאר אָהְנֶע צוּ טְרַאכְטֶען פוּן זִינְד אוּן פֶערְבְּרֶעכֶען,
וְשֶׁלֹּא יְפַתֵּנוּ	אוּן דַם אוּנְז זָל נִיט אָנְרֶעדֶען
וְלֹא יִתְגָּרֶה בָּנוּ	אוּן אוּנְז זָאל נִיט אָנְרֵייצֶען
יֵצֶר הָרָע	דֶער שְׁלֶעכְטֶער גֶדַאנְקֶען,
וְיַנִּיחֵנוּ	אוּן עֶר זָאל אוּנְז לָאזֶען
לַעֲבוֹד אֶת יְיָ	דִינֶען דֶעם עֶווִיגֶען
כַּאֲשֶׁר עִם לְבָבֵנוּ:	אַזוֹי ווִי עֶס אִיז אִין אוּנְזֶער הַרְצֶען.
וִיהִי רָצוֹן	אוּן עֶס זָאל זַיין דֶער ווִילֶען

מִלְּפָנֶיךָ	פוּן פָאר דִיר,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ	אוּן גָאט פוּן אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן,
שֶׁתְּהֵא חֲשׁוּבָה	דַאס עֶס זָאל זַיין גֶרֶעכֶענְט
מִצְוַת	דַאס גֶעבָּאט
הֲנָחַת תְּפִלִּין	פוּן לֵייגֶען תְּפִלִּין
לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא	פָאר דֶעם הֵיילִיגֶען, גֶעלוֹיבְּט אִיז עֶר,
כְּאִלּוּ קִיַּמְתִּיהָ	אַזוֹי ווִי אִיךְ ווָלְט עֶס עֶרְפִילְט
בְּכָל פְּרָטֶיהָ	מִיט אַלֶע אִיהְרֶע אֵיינְצֶלְהֵייטֶען
וְדִקְדּוּקֶיהָ	אוּן אִיהְרֶע גֶענוֹיאִיגְקֵייטֶען
וְכַוָּנוֹתֶיהָ	אוּן אִיהְרֶע בֶּעדַייטוּנְגֶען
וְתַרְיַ״ג מִצְוֹת	אוּן דִי 613 גֶעבָּאטֶע,
הַתְּלוּיִם בָּהּ.	וֶועלְכֶע הֵיינְגֶען אָן אִיהְר.
אָמֵן סֶלָה:	אָמֵן! סֶלָה!

מען נעהמט די תְּפִלָּה שֶׁל יַד און מען טהוט עס אן אויף דעם לינקען אָרם אויף דעם פלאטץ, וואו דאָס פלייש איז הויך, און בעפאר מען פערקניפט דעם קשר זאגט מען דיזע ברכה:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם.	קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ	וֶועלְכֶער הָט אוּנְז גֶעהֵיילִיגְט
בְּמִצְוֹתָיו	מִיט זַיינֶע גֶעבָּאטֶע,
וְצִוָּנוּ	אוּן הָאט אוּנְז גֶעבָּאטֶען
[1]לְהָנִיחַ תְּפִלִּין:	צוּ לֵייגֶען תְּפִלִּין.

גלייך נאכדעם וויקעלט מען ארום זיבען כריכות אויפ'ן האַנד און דאַן לייגט מען די תְּפִלָּה שֶׁל רֹאשׁ, און בעפאר מען דריקט אראָב דעם קשר אויף זיין אָרט זאגט מען דיזע ברכה:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט,

1) ברכות ס' ע"ב, מנחות ל"ו ע"א, מ"ב ע"ב ותנחומא סוף פ' בא עיין בהרא"ש לפסחים פרק א' אות י'. מלת לְהָנִיחַ נקדנו בסדורנו בקמץ (משרש נוח) כדעת הבית יוסף באו"ח ס' כ"ה. אולם יותר נכון לנקד לְהַנִּחַ משרש ינוח כיהוראת השרש הזה כמו שנמצא בתנ"ך היא להשאיר הדבר במנוחתו (רוהען לאזען, אנידערלייגען) בעת שהוראת השרש נוח הוא פערשאַפען רוהע. וכן נקד הרב לוּנזאנו בס' המעריך ור' יצחק סטנוב בספרו ויעתר יצחק. 2) האָבען א ווירקונג.

מֶלֶךְ הָעוֹלָם.	קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ	וֶועלְכֶער הָט אוּנְז גֶעהֵיילִיגְט
בְּמִצְוֹתָיו	מִיט זַיינֶע גֶעבָּאטֶע,
וְצִוָּנוּ	אוּן הָאט אוּנְז גֶעבָּאטֶען
עַל מִצְוַת תְּפִלִּין:	וֶוגֶען דַם גֶעבָּאט פוּן תְּפִלִּין.

באלד נאָכדעם זאָגט מען:

בָּרוּךְ	גֶעלוֹיבְּט אִיז
שֵׁם	דֶער נָאמֶען
כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ	פוּן זַיין הֶערְלִיכֶען קֶענִיגְרַייךְ
לְעוֹלָם וָעֶד:	אוֹיף אִימֶער אוּן עֶווִיג.

---

[1] וּמֵחָכְמָתְךָ	אוּן פוּן דַיין קְלוּגְהַייט,
אֵל עֶלְיוֹן	אַלֶער=הֶעכְסְטֶער גָאט,
תַּאֲצִיל עָלַי.	זָלְסְטוּ [5]אָבְּטְהֶלֶען אוֹף מִיר;
וּמִבִּינָתְךָ	אוּן פוּן דַיין פֶערְשְׁטַאנְד
תְּבִינֵנִי.	זָלְסְטוּ מִיר גֶעבֶּען פֶּרְשְׁטַאנְד;
וּבְחַסְדְּךָ	אוּן מִיט דַיין גְנַאדֶע
תַּגְדִּיל עָלַי.	זָלְסְטוּ גְרוֹסֶעס טְהָן פִיר מִיר;
וּבִגְבוּרָתְךָ	אוּן מִיט דַיין מַאכְט
תַּצְמִית	זָאלְסְטוּ [6]פֶערְנִיכְטֶען
אֹיְבַי וְקָמַי.	מַיְנֶע פַיְנְדֶע אוּן [7]מַיְנֶע גֶגְנֶער;
וְשֶׁמֶן הַטּוֹב	אוּן דִי גוּטֶע אֵהְל
תָּרִיק	זָאלְסְטוּ אַרַיינְגִיסֶען
עַל שִׁבְעָה קְנֵי הַמְּנוֹרָה.	אִין דִי זִיבֶּען רֶעהְרֶען פוּן דֶעם לָאמְפ,
לְהַשְׁפִּיעַ טוּבְךָ	אוּם צוּ לָזֶען פְלִיסֶען דַיין גוּטֶס
לִבְרִיּוֹתֶיךָ:	צוּ דַיינֶע בֶּעשֶׁעפֶּענִיסֶען.
[2] פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶךָ.	דוּ עֶפֶענְסְט דַיין הַאנְד;
וּמַשְׂבִּיעַ	אוּן זֶעטִיגְסְט
לְכָל חַי	[8] אַלֶע לֶעבֶּעדִיגֶע
רָצוֹן:	[8](מִיט) ווִילֶען.

מען וויקעלט ארום מיט דער רצועה דריי כריכות אויפ'ן מיטעלסטען פינגער, און וועהרענד מען טהוט עס זאָגט מען די פאָלגענדע פסוקים:

הושע ב', כ'א—כב.

[3] וְאֵרַשְׂתִּיךְ לִי	אוּן אִיךְ וֶעל דִיךְ פֶּרְלָבֶּן צוּ מִר
לְעוֹלָם.	אוֹיף עֶווִיג;
וְאֵרַשְׂתִּיךְ לִי	אוּן אִךְ וֶעל דִיךְ פֶּרְלָבֶּן צוּ מִיר
בְּצֶדֶק וּבְמִשְׁפָּט	מִט גֶרֶכְטִגְקַיְט אוּן מִיט רֶכְט
וּבְחֶסֶד	אוּן מִיט גְנַאדֶע
וּבְרַחֲמִים:	אוּן מִיט בַּארְמְהֶערְצִיגְקַיְט.
וְאֵרַשְׂתִּיךְ לִי	אוּן אִיךְ וֶעל דִיךְ פֶּרְלָבֶּן צוּ מִר
בֶּאֱמוּנָה.	מִיט טְרַייהַייט,
וְיָדַעַתְּ אֶת יְיָ:	אוּן דוּ וֶועסְט עֶרְקֶענֶן דֶם עֶווִגֶן.

נאָכ'ן לייגען די תפלין זאגט מען פאָלגענדע פרשיות: שמות י'ג, א—ט'ז.

א [4] וַיְדַבֵּר יְיָ	אוּן דֶר עֶווִיגֶער הָט גֶרֶעדְט
אֶל מֹשֶׁה	צוּ משֶׁה,
לֵאמֹר:	זָאגֶענְדִיג:
ב קַדֶּשׁ לִי	2. מַאךְ הֵיילִיג צוּ מִיר
כָל בְּכוֹר	יֶעדֶען עֶרְסְט=גֶבָּארֶענֶעם,
פֶּטֶר כָּל רֶחֶם	יֶדֶס וָוס עֶפֶנְט דִי מוּטֶר=לַייבּ[9]
בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל	אוּנְטֶער דִי קִינְדֶער יִשְׂרָאֵל,
בָּאָדָם וּבַבְּהֵמָה.	אוּנְטֶר מֶנְשֶׁן אוּן אוּנְטֶר פִיה;
לִי הוּא:	צוּ מִיר גֶעהֶערְט עֶס.
ג וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה	3. אוּן משֶׁה הָאט גֶעזָאגְט
אֶל הָעָם	צוּ דֶעם פָאלְק:
זָכוֹר	גֶעדֵיינְקְט
אֶת הַיּוֹם הַזֶּה	דִיעֶזֶען טָאג,
אֲשֶׁר יְצָאתֶם	וָוס אִיהְר זַיְט אַרוֹיס=גֶגַנְגֶען
מִמִּצְרַיִם	פוּן מִצְרַיִם,
מִבֵּית עֲבָדִים	פוּן קְנֶעכְט=הוֹיז,

1) ומחכמתך תקן ר' משה אלבאז. עין ספרו היכל הקדש. 2) תהלים קמ"ו ט'ז. 3) אמירת **וארשתיך** וכן מה יקר חסדך בעטיפת הטלית הנהיג ר' נתן שפירא שהיה אב'ד דקראקא ונפטר בשנת שצ"ג. (**קצור של"ה דף ל"ו** ול"ז ושבט מוסר פ' ל"א). 4) אמירת וידבר הנהיג ר' פייבוש רבו של הב"ח (ב"ח או"ח ס' ל"ח). **5) אבשיידען, ענטנעהמען** **6) פערשניידען.** 7) די, וואס שטעהען אויף געגען מיר. 8) דעם פערלאנג פון אלע לעבעדיגע. **9) אזוי ווי כל פטר רחם.**

כִּי בְּחֹזֶק יָד	דֶען מִיט אַ שְׁטַארְקֶע הַאנְד
הוֹצִיא יְיָ אֶתְכֶם	הָאט דֶער עֶווִיגֶער אַייךְ אַרוֹיסְגֶעפִיהְרְט
מִזֶּה.	פוּן הִיר,
וְלֹא יֵאָכֵל	אוּן עֶס זָל נִיט גֶעגֶעסֶען וֶוערֶען
חָמֵץ:	גֶעזַייעֶרְטֶעס.
ד הַיּוֹם	4. הֵייטֶע
אַתֶּם יֹצְאִים.	גֶעהְט אִיהְר אַרוֹיס
בְּחֹדֶשׁ הָאָבִיב:	אִין דֶעם [1]זַאנְגֶען־מָאנַאט
ה וְהָיָה	5. אוּן עֶס וֶועט זַיין,
כִּי יְבִיאֲךָ יְיָ	וֶען דֶער עֶווִיגֶער וֶעט דִיר בְּרֶענְגֶען
אֶל אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי	אִין דַם לַאנְד פוּן דֶם כְּנַעֲנִי,
וְהַחִתִּי וְהָאֱמֹרִי	אוּן דֶעם חִתִּי אוּן דֶעם אֱמֹרִי
וְהַחִוִּי וְהַיְבוּסִי	אוּן דֶעם חִוִּי אוּן דֶעם יְבוּסִי
אֲשֶׁר נִשְׁבַּע	וָואס עֶר הָאט גֶעשְׁוָוארֶען
לַאֲבֹתֶיךָ	צוּ דַיינֶע עֶלְטֶערְן
לָתֶת לָךְ	דִיר צוּ גֶעבֶּען,
אֶרֶץ	אַ לַאנְד,
זָבַת חָלָב וּדְבָשׁ.	וָואס פְלִיסְט מִילְךְ אוּן הָאנִיג,
וְעָבַדְתָּ	דַאן זָאלְסְט'וּ דִינֶען
אֶת הָעֲבֹדָה הַזֹּאת	דִיזֶע דִינְסְט
בַּחֹדֶשׁ הַזֶּה:	אִין דִיזֶען מָאנַאט.
ו שִׁבְעַת יָמִים	6. זִיבֶּען טֶעג
תֹּאכַל	זָאלְסְט'וּ עֶסֶען
מַצֹּת.	אוּנְגֶעזַייעֶרְטֶע קוּכֶענְס,
וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי	אוּן אוֹיף דֶעם זִיבֶּנְטֶען טָאג
חַג לַייָ:	זָל זַיְין אַ פַייעֶר־טָג צוּם עֶווִיגֶן
ז מַצּוֹת	7. אוּנְגֶעזַייעֶרְטֶע קוּכֶענְס
יֵאָכֵל	זָאל גֶעגֶעסֶען וֶוערֶען
אֵת שִׁבְעַת הַיָּמִים.	דִי זִיבֶּען טֶעג,
וְלֹא יֵרָאֶה לְךָ	אוּן עֶס זָל נִט גֶזֶן וֶורֶן בַּיי דִיר
חָמֵץ	גֶעזַייעֶרְטֶעס,
וְלֹא יֵרָאֶה לְךָ	אוּן עֶס זָל נִיט גֶזֶן וֶורֶן בַּיי דִיר
שְׂאֹר	זויעֶר־טֵייג
בְּכָל גְּבֻלֶךָ:	אִין דַיין גַאנְצֶען גְרֶענֶעץ.
ח וְהִגַּדְתָּ	8. אוּן דוּ זָאלְסְט דֶערְצֵיילֶען
לְבִנְךָ	צוּ דַיין זוּהְן
בַּיּוֹם הַהוּא	אִין יֶענֶעם טָאג,
לֵאמֹר.	זָאגֶענְדִיג:
בַּעֲבוּר זֶה	(אִיךְ טְהוּ עֶס) וֶועגֶען דֶעם,
עָשָׂה יְיָ	(וָוס)דֶער עֶווִיגֶער הָט גֶעטָאן
לִי	פִיר מִיר,
בְּצֵאתִי	וֶוען אִיךְ בִּין אַרוֹיסְגֶגַאנְגֶען
מִמִּצְרָיִם:	פוּן מִצְרַיִם.
ט וְהָיָה לְךָ	9. אוּן עֶס זָאל זַיין צוּ דִיר
לְאוֹת	פִיר אַ צֵייכֶען
עַל יָדְךָ	אוֹיף דַיין הַאנְד[2]
וּלְזִכָּרוֹן	אוּן צוּ אֵיין אַנְדֵיינְקוּנְג
בֵּין עֵינֶיךָ	צְווִישֶׁען דַיינֶע אוֹיגֶען,[3]
לְמַעַן תִּהְיֶה	אוּם עֶס זָאל זַיין
תּוֹרַת יְיָ	דֶעם עֶווִיגֶען'ס לֶעהְרֶע
בְּפִיךָ.	אִין דַיין מוֹיל,
כִּי בְּיָד חֲזָקָה	דֶען מִיט אַ שְׁטַארְקֶע הַאנְד
הוֹצִאֲךָ יְיָ	הָט דֶר עֶווִגֶר דִיר אַרוֹיסְגֶפִּרְט
מִמִּצְרָיִם:	פוּן מִצְרַיִם.
י וְשָׁמַרְתָּ	10. אוּן דוּ זָאלְסְט הִיטֶען
אֶת הַחֻקָּה הַזֹּאת	דִיזֶען גֶעזֶעץ
לְמוֹעֲדָהּ.	צוּ אִיהְר בֶּעשְׁטִימְטֶע צַייט

1) ד. ה. דער מאָנאַט ניסן, ווען די געטריידע איז אין זאַנגען, צייטיג. 2) ד. ה. תפלין של יד. 4) ד. ה. תפלין של ראש.

מימים ימימה :	פון יאהר צו יאהר.
יא והיה	11. און עס וועט זיין
כי יבאך יי	ווען דער עוויגער וועט דיר ברענגען
אל ארץ הכנעני	אין דם לאנד פון דעם כנעני,
כאשר נשבע לך	ווי ער האט געשווארען צו דיר
ולאבתיך .	און צו דיינע עלטערן,
ונתנה לך :	און ער וועט איהר געבען צו דיר;
יב והעברת	12. דאן זאלסט'ו [1]אבשיידען
כל פטר רחם	יעדם, וואס עפנט די מוטער-לייב,
ליי .	צו דעם עוויגען,
וכל פטר שגר בהמה	און יעדע ערסט-געווארפענע פון פיה,
אשר יהיה לך	וועלכע דו וועסט האבען,
הזכרים	די מענליכע,
ליי :	(זאל געהערען) צום עוויגען.
יג וכל פטר	13. און יעדער ערסט-געבארענער
חמר	פון איין אייזעל
תפדה בשה	זאלסטו אויסלייזען מיט א לאם
ואם לא תפדה	און אויב דו ווילסט (איהם) ניט אויסלייזען,
וערפתו .	זאלסטו איהם ברעכען דם [2]גניק
וכל בכר	אבער יעדען ערסט-געבארענעם
אדם	פון א מענשען
בבניך	אונטער דיינע זיהן
תפדה :	מוזט'ו אויסלייזען.
יד והיה	14. און עס וועט זיין,
כי ישאלך בנך	ווען דיר וועט פרעגען דיין זוהן
מחר	אין דער צוקונפט,[3]
לאמר	זאגענדיג:
מה זאת .	וואס איז דיזעס ?

ואמרת אליו	דאן זאלסט'ו זאגען צו איהם:
בחזק יד	מיט א שטארקע האנד
הוציאנו יי	האט דער עוויגער אונז ארויסגעפירט
ממצרים	פון מצרים
מבית עבדים :	פון קנעכטס-הויז.
טו ויהי	15. און עס איז געוועזען,
כי הקשה פרעה	ווען פרעה איז הארט געווען
לשלחנו	אונז ארויס-צושיקען,
ויהרג יי	דאן האט דער עוויגער דערשלאגען
כל בכור	יעדען ערסט-געבארענעם
בארץ מצרים	אין דאס לאנד מצרים,
מבכר	פון דעם ערסט-געבארענעם
אדם	פון מענשען
ועד בכור בהמה,	ביז דעם ערסט-געבארענם פון פיה,
על כן אני זבח	דארום שלאכט איך
ליי	צום עוויגען
כל פטר רחם	יעדם וואס עפנט די מוטער לייב,
הזכרים	די מענליכע,
וכל בכור	און יעדען ערסט-געבארענם
בני	פון מיינע זיהן
אפדה :	לייז איך אויס.
טז והיה	16. און עס זאל זיין
לאות	פיר א צייכען
על ידכה	אויף דיין האנד,
ולטוטפת	און פיר שטערן-בענדער
בין עיניך .	צווישען דיינע אויגען,
כי בחזק יד	דען מיט א שטארקע האנד
הוציאנו יי	האט דער עוויגער אונז ארויסגעפירט
ממצרים :	פון מצרים.

1) איבערפיהרען, אבגעבען. 2) נאקען. 3) ווערטערליך: מארגען.

תפלת שחרית

מָארְגֶען גֶעבֶּעט

מַה טֹּבוּ אֹהָלֶיךָ	ווי [1]גוּט זַיינֶען דַיינֶע גֶעצֶעלְטֶען,
יַעֲקֹב.	יַעֲקֹב!
מִשְׁכְּנֹתֶיךָ	דַיינֶע וָואהְנוּנְגֶען,
יִשְׂרָאֵל:	יִשְׂרָאֵל!
וַאֲנִי	אוּן אִיךְ
בְּרֹב חַסְדְּךָ	דוּרְךְ דַיין גְרוֹיסֶע גְנַאדֶע,
אָבֹא בֵיתֶךָ.	קוּם אִיךְ (אִין) דַיין הויז,
אֶשְׁתַּחֲוֶה	אִיךְ [2]בּוּק זִיךְ
אֶל הֵיכַל קָדְשְׁךָ	צוּ דַיין הֵיילִיגֶען טֶעמְפֶּעל
בְּיִרְאָתֶךָ:	מִיט פוּרְכְט פָאר דִיר.
יְיָ	עֶווִיגֶער!
אָהַבְתִּי	אִיךְ לִיבּ
מְעוֹן בֵּיתֶךָ.	דֶעם וָואהְנוּנְג פוּן דַיין הויז,
וּמְקוֹם מִשְׁכַּן	אוּן דֶעם וָואהְנוּנְגס־אָרְט
כְּבוֹדֶךָ:	פוּן דַיין עֶהְרֶע.
וַאֲנִי אֶשְׁתַּחֲוֶה	אוּן אִיךְ [2]בּוּק זִיךְ,
וְאֶכְרָעָה.	אוּן אִיךְ פֶערְנֵייגֶע זִיךְ;
אֶבְרְכָה	אִיךְ קְנִיעֶ זִיךְ
לִפְנֵי יְיָ עֹשִׂי:	פָאר דֶם עֶווִיגֶען, מַיין בֶּשֶׁעפֶר.
וַאֲנִי תְפִלָּתִי	אוּן אִיךְ (רִיכְטֶע) מַיין גֶעבֶּעט
לְךָ יְיָ	צוּ דִיר, עֶווִיגֶער,
עֵת רָצוֹן	(אִין) צַייט פוּן [3]ווִילֶען;
אֱלֹהִים	גָאט,
בְּרָב חַסְדֶּךָ.	דוּרְךְ דַיין גְרוֹיסֶער גְנַאדֶע,
עֲנֵנִי	אַנְטְוָוארְט מִיר
בֶּאֱמֶת יִשְׁעֶךָ:	מִיט דַיין וַואהְרֶע הִילְף.

אֲדוֹן עוֹלָם.	(עֶר אִיז) דֶער הֶער פוּן דֶר וֶועלְט,
אֲשֶׁר מָלַךְ	וֶועלְכֶער הָאט רֶעגִירְט
בְּטֶרֶם כָּל יְצִיר	נָךְ בֶּעפָאר יֶעדֶע בֶּעשֶׁעפֶּענִס
נִבְרָא:	אִיז בֶּעשַׁאפֶען גֶעוָוארֶען.
לְעֵת	צוּ דֶער צַייט,
נַעֲשָׂה	וֶוען עֶס אִיז גֶעמַאכְט גֶעוָוארֶען
בְחֶפְצוֹ	דוּרְךְ זַיין ווִילֶען
כֹּל.	אַלֶעס,
אֲזַי	[4](אִיז שׁוֹין) דַאן
מֶלֶךְ	קֶענִיג
שְׁמוֹ נִקְרָא:	זַיין נָאמֶען גֶערוּפֶען גֶעוָוארֶען.
וְאַחֲרֵי	אוּן נָאכְדֶעם,
כִּכְלוֹת הַכֹּל.	וֶוען אַלֶעס [5]וֶועט זִיךְ עֶנְדִיגֶען
לְבַדּוֹ יִמְלֹךְ.	וֶועט אַלֵיין רֶעגִירֶען
נוֹרָא:	(דֶער) פוּרְכְטְבַּארֶער.
וְהוּא הָיָה	אוּן עֶר אִיז גֶעוֶוען,
וְהוּא הֹוֶה.	אוּן עֶר אִיז (יֶעצְט),
וְהוּא יִהְיֶה	אוּן עֶר וֶועט זַיין
בְּתִפְאָרָה:	אִין הֶערְלִיכְקַייט.
וְהוּא אֶחָד	אוּן עֶר אִיז אֵיינְצִיג,
וְאֵין שֵׁנִי.	אוּן עֶס אִיז נִיטָא קֵיין צְווֵייטֶער
לְהַמְשִׁיל לוֹ	צוּ צוּגְלַייכֶען צוּ אִיהְם
לְהַחְבִּירָה:	אוּם צוּ פֶערְבִּינְדֶען (מִיט אִהְם)
בְּלִי רֵאשִׁית	(עֶר אִיז) אָהְן אֵיין אָנְפַאנְג,
בְּלִי תַכְלִית.	אָהְן אֵיין עֶנְדֶע,
וְלוֹ הָעֹז	אוּן עֶר הָאט דִי מַאכְט
וְהַמִּשְׂרָה:	אוּן דִי הֶערְשַׁאפְט.

1) שעהן. 2) פערנייגע. 3) גנאדע. 4) דאן איז קעניג א. ז. וו. 5) וועט אונטערגעהן.

וְהוּא אֵלִי — אוּן עֶר אִיז מַיין גָאט,
וְחַי גֹּאֲלִי. — [1]אוּן מַיין לֶעבֶּענְדֶער עֶרְלֶייזֶער
וְצוּר חֶבְלִי — [2]אוּן אַ פֶעלְז (אִין) מַיין לֵיידֶען
בְּעֵת צָרָה: — אִין דֶער צַייט פוּן נוֹיטְה.
וְהוּא נִסִּי — אוּן עֶר אִיז מַיין [3]פַאנִיר
וּמָנוֹס לִי — אוּן אַ [4]צוּפְלוּכְט פִיר מִיר,
מְנָת כּוֹסִי — דַאס אַנְטְהֵייל פֿוּן מַיין [5]בֶּעכֶער
בְּיוֹם אֶקְרָא: — אִין דֶעם טַאג (וֶוען) אִיךְ רוּף.
בְּיָדוֹ — אִין זַיין הַאנְד
אַפְקִיד רוּחִי — גִיבּ אִיךְ אִיבֶּער מַיין גֵייסְט,
בְּעֵת אִישַׁן — אִין דֶער צַייט וֶוען אִיךְ שְׁלָאף,
וְאָעִירָה: — אוּן וֶוען אִיךְ עֶרְוַואךְ.
וְעִם רוּחִי — אוּן מִיט מַיין גֵייסְט
גְּוִיָּתִי — (גִבּ אִיךְ אִיבֶּר אוֹיךְ) מַיין קֶערְפֶּר.
יְיָ לִי — דֶער עֶווִיגֶער אִיז מִיט מִיר,
וְלֹא אִירָא: — אוּן אִיךְ פִירְכְטֶע נִיט.

יגדל

יִגְדַּל — [6]גֶעגְרוֹיסְט זָאל וֶוערֶען
אֱלֹהִים חַי — דֶער לֶעבֶּענְדֶער גָאט,
וְיִשְׁתַּבַּח — אוּן [7]עֶר זָאל גֶעלוֹיבְּט וֶוערֶען;
נִמְצָא — עֶר עֶקְסִיסְטִירְט,
וְאֵין עֵת — אוּן עֶס אִיז נִיטָ׳א קֵיין צַייט
אֶל מְצִיאוּתוֹ: — צוּ זַיין עֶקְסִיסְטֶענְץ.[8]
אֶחָד — עֶר אִיז אֵיינְצִיג,
וְאֵין יָחִיד — אוּן עֶס אִיז נִיטָ׳א קֵיין [9]אֵיינְהֵייט
כְּיִחוּדוֹ — ווִי זַיין אֵיינְהַייט;
נֶעְלָם — עֶר אִיז [10]פֶערְהוֹילֶען,
וְגַם אֵין סוֹף — אוּן עֶס אִיז אוֹיךְ קֵיין עֶנְדֶע דָא
לְאַחְדוּתוֹ: — צוּ זַיין אֵיינְהַייט.
אֵין לוֹ דְּמוּת הַגּוּף — עֶר הָאט קֵיין גֶעשְׁטַאלְט פוּן אַ קֶערְפֶּער,
וְאֵינוֹ גוּף — אוּן עֶר אִיז קֵיין קֶערְפֶּער;
לֹא נַעֲרוֹךְ אֵלָיו — [11]מִיר קֶענֶען נִיט אָבְּשַׁאטְצֶען
קְדֻשָּׁתוֹ: — זַיין הֵיילִיגְקֵייט.
קַדְמוֹן — עֶר אִיז פְרִיהֶער
לְכָל דָּבָר — פוּן יֶעדֶע זַאךְ,
אֲשֶׁר נִבְרָא — וֶועלְכֶע אִיז בֶּעשַׁאפֶען גֶעוָוארֶען;
רִאשׁוֹן — עֶר אִיז דֶער עֶרְשְׁטֶער,
וְאֵין רֵאשִׁית — אָבֶּער עֶס אִיז נִיטָ׳א קֵיין אָנְפַאנְג
לְרֵאשִׁיתוֹ: — צוּ זַיין אָנְפַאנְג.
הִנּוֹ — עֶר אִיז
אֲדוֹן עוֹלָם — דֶער הֶער פוּן דֶער וֶועלְט;
לְכָל נוֹצָר — צוּ יֶעדֶע בֶּעשֶׁעפֶּענִיס
יוֹרֶה גְדֻלָּתוֹ — [12]לֶעהְרְט עֶר זַיין גְרוֹיסְקֵייט
וּמַלְכוּתוֹ: — אוּן זַיין הֶערְשַׁאפְט.
שֶׁפַע נְבוּאָתוֹ — דֶם אִיבֶּערְפְלֶס פֿוּן זַיין פְּרָפֶעצֵיהוּנְג
נְתָנוֹ — הָאט עֶר [עֶס] גֶעגֶעבֶּען
אֶל אַנְשֵׁי סְגֻלָּתוֹ — [13]צוּ דִי מֶענֶער פוּן זַיין וַואהְל
וְתִפְאַרְתּוֹ: — [14]אוּן זַיין הֶערְלִיכְקֵייט.
לֹא קָם — עֶס אִיז נִיט אוֹיפְגֶעשְׁטַאנֶען
בְּיִשְׂרָאֵל — אִין יִשְׂרָאֵל
כְּמשֶׁה עוֹד. — ווִי מֹשֶׁה נָאךְ אֵיינֶער,
נָבִיא — אַ פְּרָאפֶעט,
וּמַבִּיט — וֶועלְכֶער הָאט גֶעבְּלִיק
אֶת תְּמוּנָתוֹ: — אוֹיף זַיין גֶעשְׁטַאלְט.
תּוֹרַת אֱמֶת — לֶעהְרֶע פוּן וַואהְרְהֵייט
נָתַן לְעַמּוֹ אֵל — הָט גָאט גֶעגֶעבֶּען צוּ זַיין פָאלְק
עַל יַד נְבִיאוֹ — דוּרְךְ דִי הַאנְד פוּן זַיין פְּרָפֶעט.

---

1) און דער (עוויג.)־לעבענדער איז מיין ערלייזער; און מיין ערלייזער לעבט. 2) און דער פעלז (בעשעפער) איז מיין טהייל. 3) פאהנע. 4) בעהעלטעניס. 5) שיקזאל. 6) גרויס איז. 7) געריהמט. 8) ד. ה. זיין דאזיין איז ניט בעשרענקט פון דער צייט. 9) איינציגער. 10) אונזיכטבאר; אונבעגרייפליך. 11) מיר קענען ניכטס פערגלייכען צו איהם (אין) זיין **הייליגקייט.** 12) וויזט. 13) צו זיינע געליבטע און פערהערליכטע מענער.

נֶאֱמַן בֵּיתוֹ׃	דֶעם פֶערְטְרוֹיטֶען פוּן זַיין הוֹיז.
לֹא יַחֲלִיף הָאֵל	גָאט וֶועט נִיט פֶערֶענְדֶערְן,
וְלֹא יָמִיר דָּתוֹ	אוּן עֶר וֶועט קֵיינְמָאל נִיט
לְעוֹלָמִים.	פֶערְבֵּייטֶען זַיין גֶעזֶעטְץ
לְזוּלָתוֹ׃	אוֹיף אַן אַנְדֶערְן׳ס (גֶזֶעטְץ).
צוֹפֶה וְיוֹדֵעַ	עֶר קוּקְט אוּן ווייסְט
סְתָרֵינוּ.	אוּנְזֶערֶע פֶערְבָּארְגֶענִיסֶען;
מַבִּיט	עֶר בְּלִיקְט
לְסוֹף דָּבָר	צוּם עֶנְדֶע פוּן אַ זַאךְ
בְּקַדְמָתוֹ׃	אִין זַיין אָנְפַאנְג.[1]
גּוֹמֵל לְאִישׁ חֶסֶד	עֶר בֶּעלוֹינְט[2] אַ מַאן גְנַאדֶע
כְּמִפְעָלוֹ.	נָאךְ זַיי[3]ן טְהָאט;
נוֹתֵן לְרָשָׁע	עֶר גִיבְּט צוּ דֶעם שְׁלֶעכְטֶען
רָע	שְׁלֶעכְטֶעס
כְּרִשְׁעָתוֹ׃	נָאךְ זַיין שְׁלֶעכְטִקֵייט.
יִשְׁלַח	עֶר וֶועט שִׁיקֶען
לְקֵץ הַיָּמִין	צוּם עֶנְדֶע פוּן דִי טֶעג[8]
מְשִׁיחֵנוּ.	אוּנְזֶער גֶעזַאלְבְּטֶען,
לִפְדּוֹת	צוּ עֶרְלֵייזֶען
מְחַכֵּי	דִי וָואס עֶרְוַוארְטֶען
קֵץ יְשׁוּעָתוֹ׃	דִי [4]צֵייט פוּן זַיין הִילְפֶע.
מֵתִים	טוֹיטֶע
יְחַיֶּה אֵל	וֶועט דֶער עֶווִיגֶער בֶּעלֶעבֶּען
בְּרֹב חַסְדּוֹ.	מִיט זַיין גְרוֹיסֶע גְנַאדֶע.
בָּרוּךְ עֲדֵי עַד	גֶעלוֹיבְּט אִיז אוֹיף עֶוִויג
שֵׁם תְּהִלָּתוֹ׃	זַיין גֶעלוֹיבְּטֶער נָאמֶען.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט׳וּ, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם	קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,

אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ	וָועלְכֶער הָאט אוּנְז גֶעהֵיילִיגְט
בְּמִצְוֹתָיו	מִיט זַיינֶע גֶעבָּאטֶע,
וְצִוָּנוּ	אוּן הָאט אוּנְז גֶעבָּאטֶען
עַל נְטִילַת יָדָיִם׃	וֶוענֶען וַואשֶׁען דִי הֶענְד.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט׳וּ, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם	קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
אֲשֶׁר יָצַר	וָועלְכֶער הָאט [5]גֶעבִּילְדֶעט
אֶת הָאָדָם	דֶעם מֶענְשֶׁען
בְּחָכְמָה.	מִיט קְלוּגְשַׁאפְט,
וּבָרָא בוֹ	אוּן הָאט בֶּעשַׁאפֶען אִין אִיהְם
נְקָבִים נְקָבִים.	לֶעכֶער, לֶעכֶער[6],
חֲלוּלִים חֲלוּלִים.	הֶעהְלוּנְגֶען, הֶעהְלוּנְגֶען[7].
גָּלוּי וְיָדוּעַ	עֶס אִיז עֶנְטְדֶעקְט אוּן בֶּעווּסְט
לִפְנֵי כִסֵּא	פָאר דֶעם טְהְרָאן
כְבוֹדֶךָ	פוּן דַיין [8]הֶערְלִיכְקַייט,
שֶׁאִם	דַאס אוֹיבּ
יִפָּתֵחַ	עֶס זָאל (צוּ פִיל) גֶעעֶפֶנְט וֶוערֶען
אֶחָד מֵהֶם	אֵיינֶער פוּן זַיי,
אוֹ יִסָּתֵם	אָדֶער עֶס זָאל [9]פֶערְשְׁטָאפְּט וֶוערֶען
אֶחָד מֵהֶם.	אֵיינֶער פוּן זַיי,
אִי אֶפְשַׁר	אִיז אוּנְמֶעגְלִיךְ
לְהִתְקַיֵּם	[10]זִיךְ צוּ הַאלְטֶען
וְלַעֲמוֹד לְפָנֶיךָ׃	אוּן צוּ שְׁטֶעהְן פָאר דִיר.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט׳וּ, עֶווִיגֶער,
רוֹפֵא	וָועלְכֶער הֵיילְט
כָל בָּשָׂר	[11]אַלֶע בֶּעשֶׁעפֶענִיסֶען
וּמַפְלִיא לַעֲשׂוֹת׃	אוּן טְהוּט וואוּנְדֶערְבַּאר.

1) בעפאר עס איז נאך אנגעפאנגען. 2) דעם וואהלטהעטיגען מאן. 3) ד. ה. ענדליך. 4) ענדע. 5) בעשאפען, געמאכט. 6) ד. ה. פילע לעכער. 7) ד. ה. פילע העהלונגען, אדער ריהרען. 8) עהרע. 9) פערמאכט; פערשלאסען. 10) צו עקסיסטירען. 11) אלעם פלייש.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	געלויבט ביסט'ו, עוויגער,
אֱלֹהֵינוּ	אונזער גאָט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם	קעניג פון דער וועלט,
אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ	וועלכער האָט אונז געהייליגט
בְּמִצְוֹתָיו	מיט זיינע געבאָטע
וְצִוָּנוּ	און האָט אונז געבאָטען
לַעֲסוֹק	זיך צו בעשעפטיגען
בְּדִבְרֵי תוֹרָה:	מיט די ווערטער פון דער תורה.
וְהַעֲרֶב נָא	און מאַך דאָך אַנגענעהם,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עוויגער, אונזער גאָט,
אֶת דִּבְרֵי	די ווערטער
תוֹרָתְךָ	פון דיין תורה
בְּפִינוּ	אין אונזער מויל
וּבְפִי עַמְּךָ	און אין דעם מויל פון דיין פאָלק,
בֵּית יִשְׂרָאֵל	דאָס הויז ישראל,
וְנִהְיֶה אֲנַחְנוּ	דאָס מיר זאָלען זיין
וְצֶאֱצָאֵינוּ	און אונזערע נאָכקאָמען[1]
וְצֶאֱצָאֵי עַמְּךָ	און די נאָכקאָמען[1] פון דיין פאָלק,
בֵּית יִשְׂרָאֵל	דאָס הויז ישראל,
כֻּלָּנוּ	מיר אַלע (זאָלען זיין)
יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ	פון די, וואָס ווייסען דיין נאָמען
וְלוֹמְדֵי תוֹרָתֶךָ	און די, וואָס לערנען דיין תורה
לִשְׁמָהּ:	צוליב איהר זעלבסט[2].
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	געלויבט ביסט'ו, עוויגער,
הַמְלַמֵּד תּוֹרָה	וועלכער לעהרט (די) תורה
לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל:	צו זיין פאָלק ישראל.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	געלויבט ביסט'ו, עוויגער,
אֱלֹהֵינוּ	אונזער גאָט,

מֶלֶךְ הָעוֹלָם	קעניג פון דער וועלט,
אֲשֶׁר בָּחַר בָּנוּ	וועלכער האָט אונז אויסגעוועהלט
מִכָּל הָעַמִּים	פון אַלע פעלקער,
וְנָתַן לָנוּ	און ער האָט אונז געגעבען
אֶת תּוֹרָתוֹ:	זיין תורה.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	געלויבט ביסט'ו, עוויגער,
נוֹתֵן הַתּוֹרָה:	וועלכער גיבט די תורה.
יְבָרֶכְךָ יְיָ	דער עוויגער זאָל דיך בענשען
וְיִשְׁמְרֶךָ:	און ער זאָל דיך בעהיטען.
יָאֵר יְיָ	דער עוויגער זאָל לייכטען
פָּנָיו	זיין געזיכט
אֵלֶיךָ	צו דיר[3],
וִיחֻנֶּךָּ:	און ער זאָל דיר גנעדיג זיין.
יִשָּׂא יְיָ	דער עוויגער זאָל[4] אויפהייבען
פָּנָיו	זיין געזיכט
אֵלֶיךָ	צו דיר,
וְיָשֵׂם לְךָ	און ער זאָל דיר[5] מאַכען
שָׁלוֹם:	פרידען.
אֵלּוּ דְבָרִים	דיזע (זיינען ד') זאַכען,
שֶׁאֵין לָהֶם שִׁעוּר	וועלכע האָבען קיין (בעשטימטע) מאָס:
הַפֵּאָה	די עקע (פון פעלד)[6]
וְהַבִּכּוּרִים	און די ערסט-צייטיגע פרוכט[7]
וְהָרֵאָיוֹן	און דם ערשיינונגס-אָפּפער[8]
וּגְמִילוּת חֲסָדִים	און דאָס טהאָן וואָהלטהאַט
וְתַלְמוּד תּוֹרָה:	און דאָס לערנען תורה.
אֵלּוּ דְבָרִים	דיזע זיינען זאַכען,
שֶׁאָדָם אוֹכֵל	וואָס דער מענש עסט

1) קינדער. 2) ד. ה. אהנע אייגעננוצען צו מיינען. 3) ד. ה. פריינדליך זיין. 4) צו ווענדען. 5) פערשאַפען. 6) ד. ה. די שטעהענדע געטריידע ביים עקע פון פעלד, וועלכע מען דאַרף איבערלאָזען פיר די אָרעמע. (ויקרא, י"ט 9–10.) 7) וועלכע מען דאַרף ברינגען אין טעמפעל (שמות כ"ג, 19). 8) וועלכע מען האָט געדאַרפט ברינגען ביים דריי-מאַליגען ערשיינען אין טעמפעל (שמות כ"ז, 16).

פֵּרוֹתֵיהֶם	זייערע פרוכט
בָּעוֹלָם הַזֶּה	אויף דיזער וועלט,
וְהַקֶּרֶן קַיֶּמֶת	און דר גרונד־קאפיטל בלייבט
לָעוֹלָם הַבָּא.	פיר די קומענדע וועלט;
וְאֵלּוּ הֵן.	און דיזע זיינען זיי:
כִּבּוּד אָב וָאֵם.	פערעהרונג פון פאטער און מוטער
וּגְמִילוּת חֲסָדִים.	און טהאן וואהל־טהאטען,
וְהַשְׁכָּמַת	און דאס פריה אויפשטעהן
בֵּית הַמִּדְרָשׁ	(צו בעזוכען)[1] דאס לעהר־הויז
שַׁחֲרִית	מארגענס
וְעַרְבִית.	און אבענדס,
וְהַכְנָסַת אוֹרְחִים.	און דם [2]אריינברייננגען געסט
וּבִקּוּר חוֹלִים.	און דאס בעזוכען קראנקע,
וְהַכְנָסַת כַּלָּה.	און דאס פיהרען די [3]ברויט
וּלְוָיַת הַמֵּת.	און דם בגלייטען דם טויטען
וְעִיּוּן תְּפִלָּה.	און [3]דם נכדיינקען ביים געבעט,
וַהֲבָאַת שָׁלוֹם	און דאס בריינגען פרידען
בֵּין אָדָם	צווישען א מענשען
לַחֲבֵרוֹ.	און זיין [5]נעבענמענשען;
וְתַלְמוּד תּוֹרָה	אבער דאס לערנען תורה
כְּנֶגֶד כֻּלָּם:	(איז גלייך אזווערט) גגן זיי אלע.

אֱלֹהַי.	מיין גאט!
נְשָׁמָה	(די) זעלע,
שֶׁנָּתַתָּ	וועלכע דו האסט אריינגעגעבן
בִּי	אין מיר
טְהוֹרָה הִיא.	איז ריין.
אַתָּה בְרָאתָהּ.	דו האסט איהר בעשאפען,
אַתָּה יְצַרְתָּהּ.	דו האסט איהר געבילדעט,
אַתָּה נְפַחְתָּהּ	דו הסט איהר [6]איינגעהויכט
בִּי.	אין מיר,
וְאַתָּה מְשַׁמְּרָהּ	און דו היטסט איהר
בְּקִרְבִּי.	אין מיר,
וְאַתָּה עָתִיד לִטְּלָהּ מִמֶּנִּי	און דו וועסט איהר אוועג־נעהמען פון מיר,
וּלְהַחֲזִירָהּ בִּי	און איהר וודר געבען צו מיר
לֶעָתִיד לָבֹא.	אין דער צוקינפטיגער צייט.
כָּל זְמַן	זא לאנג
שֶׁהַנְּשָׁמָה בְקִרְבִּי	דאס די זעלע איז אין מיר
מוֹדֶה אֲנִי	דאנק איך
לְפָנֶיךָ	פאר דיר,
יְיָ אֱלֹהַי	עוויגער, מיין גאט
וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי.	און גאט פון מיינע עלטערן,
רִבּוֹן כָּל הַמַּעֲשִׂים.	[7]אויבערהערר פון אלע טהאטען,
אֲדוֹן כָּל הַנְּשָׁמוֹת.	הערר פון אלע זעלען.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	געלויבט ביסט'ו, עוויגער,
הַמַּחֲזִיר	וועלכער גיבט צוריק
נְשָׁמוֹת	זעלען
לִפְגָרִים מֵתִים:	צו טוטע קערפער.

פאלגענדע 16 ברכות ווערען גערופען „ברכות השחר“, און זיינען פערפאסט געווארען אין די צייטען פון די בעלי התלמוד (ברכות ס׳ ע״ב, מנחות מ״ג ע״ב) אויסער „שעשני כרצונו“ איז פערפאסט געווארען שפעטער.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	געלויבט ביסט'ו, עוויגער,
אֱלֹהֵינוּ	אונזער גאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם	קעניג פון דער וועלט,
אֲשֶׁר נָתַן	וועלכער האט געגעבען
לַשֶּׂכְוִי	צו דעם האהן

1) די שוהל, סינאגאגע, רעליגיאנס־הויז. 2) גאסט פריינדליכקייט, הויפזעכטליך צו ארמע. 3) ד. ה. כלה צו דער חופה; איהר העלפען זיך צו פערהייראטהען. 4) אנדאכט. 5) פריינד, נעכסטען. 6) אריינגעבלאזען. 7) מייסטער; הערשער.

בִּינָה	פֶערְשְׁטַאנְד
לְהַבְחִין	צוּ אוּנְטֶערְשֵׁיידֶען
בֵּין יוֹם	צְווִישֶׁען טָאג
וּבֵין לָיְלָה:	און צְווִישֶׁען נַאכְט.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם	קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
שֶׁלֹּא עָשַׂנִי	[2]וֶועלְכֶער הָאט מִיךְ נִיט בֶּעשַׁאפֶן
גּוֹי:	אַ גֶעטְצֶענְדִינֶער.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם	קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
שֶׁלֹּא עָשַׂנִי	[2]וֶועלְכֶער הָט מִיךְ נִיט בֶּעשַׁאפֶן
עָבֶד:	אַ שְׁקְלַאף.

אנשים אומרים:	מענער זאגען:
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם	קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
שֶׁלֹּא עָשַׂנִי	[2]וֶועלְכֶער הָאט מִיךְ נִיט בֶּעשַׁאפֶן
אִשָּׁה:	אַ פְרוֹיעֶנְצִימֶער.

נשים אומרות:	פרויען זאגען:
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם	קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
שֶׁעָשַׂנִי	וֶועלְכֶער הָאט מִיךְ בֶּעשַׁאפֶען
כִּרְצוֹנוֹ:	נָאךְ זַיין ווִילֶען.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם	קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
פּוֹקֵחַ עִוְרִים:	וֶועלְכֶער עֶפֶענְט בְּלִינְדֶע (דִי אוֹיגֶען)

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם	קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
מַלְבִּישׁ עֲרֻמִּים:	וֶועלְכֶער בֶּעקְלֵיידֶעט נַאקֶעטֶע.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם	קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
מַתִּיר אֲסוּרִים:	וֶועלְכֶער [3]מַאכְט פְרֵייא גֶעפַאנְגֶענֶע.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם	קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
זוֹקֵף כְּפוּפִים:	וֶועלְכֶער שְׁטֶעלְט אוֹיף [4]גֶעבֵּייגְטֶע.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם	קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
רוֹקַע הָאָרֶץ	וֶועלְכֶער בְּרֵייטֶעט אוֹיס דִי עֶרְד
עַל הַמָּיִם:	אִיבֶּער דִי וַואסֶער.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם	קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
[1]הָעוֹשֶׂה לִי	וֶועלְכֶער מַכְט פִיר מִיר
כָּל צָרְכִּי:	מַיין יֶעדֶע בֶּעדִירְפְנִיס.

1) נ״א: שעשה. 2) (דאפיר) וואס ער האט מיך ניט געמאכט. 3) בעפרייט. 4) נידערשלאָגענע.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ — גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט׳וּ, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ — אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם — קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
[1]הַמֵּכִין — וֶועלְכֶער [2]בֶּערֵייט צוּ
מִצְעֲדֵי גָבֶר: — דִי טְרִיט פוּן (דֶעם) מֶענְשֶׁען.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ — גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט׳וּ, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ — אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם — קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
אוֹזֵר יִשְׂרָאֵל — וֶועלְכֶער גוּרְט אָן יִשְׂרָאֵל
בִּגְבוּרָה: — מִיט שְׁטַארְקַייט.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ — גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט׳וּ, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ — אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם — קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
עוֹטֵר יִשְׂרָאֵל — וֶועלְכֶער בֶּעקְרוֹינְט יִשְׂרָאֵל
בְּתִפְאָרָה: — מִיט פְּרַאכְט.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ — גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט׳וּ, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ — אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם — קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
הַנּוֹתֵן — וֶועלְכֶער גִיבְּט
לַיָּעֵף — צוּ דֶעם מִידֶען
כֹּחַ: — קְרַאפְט.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ — גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט׳וּ, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ — אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם — קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
הַמַּעֲבִיר — וֶועלְכֶער נֶעהְמְט אַרָאבּ
שֵׁנָה — שְׁלָאף

מֵעֵינָי — פוּן מַיינֶע אוֹיגֶען
וּתְנוּמָה — אוּן [3]שְׁלוּמֶער
מֵעַפְעַפָּי: — פוּן מַיינֶע בְּרֶעמֶען.

וִיהִי רָצוֹן — [4]אוּן עֶס זָאל זַיין (דֶער) ווִילֶען
מִלְּפָנֶיךָ — [4]פוּן פָאר דִיר,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ — עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. — אוּן גָאט פוּן אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן,
שֶׁתַּרְגִּילֵנוּ — דַאס דוּ זָאלְסְט אוּנְז גֶעווֶעהְנֶען
בְּתוֹרָתֶךָ — אִין דַיין [5]תּוֹרָה,
וְדַבְּקֵנוּ — אוּן דוּ זָאלְסְט אוּנְז [6]בֶּעהֶעפְטֶען
בְּמִצְוֹתֶיךָ. — אָן דַיינֶע גֶעבָּאטֶע,
וְאַל תְּבִיאֵנוּ — אוּן דוּ זָאלְסְט אוּנְז נִיט בְּרֵיינְגֶען
לֹא לִידֵי חֵטְא. — נִיט צוּ אַיין פֶעהְלֶער,
וְלֹא לִידֵי עֲבֵרָה — אוּן נִיט צוּ אַיין אִיבֶּערְטְרֶעטוּנְג[7],
וְעָוֹן. — אָדֶער אַ זִינְד,
וְלֹא לִידֵי נִסָּיוֹן. — אוּן נִיט צוּ אַ [8]פְּרוּבוּנְג,
וְלֹא לִידֵי בִזָּיוֹן. — אוּן נִיט צוּ שַׁאנְדֶע,
וְאַל תַּשְׁלֶט — אוּן דוּ זָאלְסְט נִיט לָאזֶען הֶערְשֶׁען
בָּנוּ — אִיבֶּער אוּנְז
יֵצֶר הָרָע. — דֶעם שְׁלֶעכְטֶען [9]ווִילֶען,
וְהַרְחִיקֵנוּ — אוּן עֶרְווַייטֶער אוּנְז
מֵאָדָם רָע — פוּן אַ שְׁלֶעכְטֶען מֶענְשֶׁען
וּמֵחָבֵר רָע. — אוּן פוּן אַ שְׁלֶעכְטֶען קַאמֶערַד,
וְדַבְּקֵנוּ — אוּן בֶּעהֶעפְט אוּנְז
בְּיֵצֶר הַטּוֹב — אָן דֶעם גוּטֶען [9]ווִילֶען
וּבְמַעֲשִׂים טוֹבִים. — אוּן אָן גוּטֶע טְהַאטֶען,
וְכוֹף אֶת יִצְרֵנוּ — אוּן בֵּייג אוּנְזֶער [9]ווִילֶען
לְהִשְׁתַּעְבֶּד לָךְ. — צוּ זַיין אוּנְטֶערְטֶהֶענִיג צוּ דִיר,

1) ג״א אשר הכין, 2) באשטימט; ריכטען; שטעלט פעסט. 3) דרעמעל. 4) און עס זאל זיין דיין ווילען. 5) געזעצע, לעהרע. 6) אנהענגען. 7) פון העזען. 8) פערזוך, פראבע. 9) טריעב; געדאנקען.

וְתִתְּנֵנוּ הַיּוֹם	און גִיבּ אוּנְז הַיְיטֶע
וּבְכָל יוֹם	און יֶעדֶען טָאג
לְחֵן	צוּ גוּנְסְט
וּלְחֶסֶד	און צוּ גְנָאדֶע
וּלְרַחֲמִים	און צוּ עֶרְבַּארְמוּנְג
בְּעֵינֶיךָ	אִין דַיְינֶע אוֹיגֶען
וּבְעֵינֵי	און אִין דִי אוֹיגֶען
כָל רוֹאֵינוּ.	פוּן אַלֶע, וָואס זֶעהֶען אוּנְז,
וְתִגְמְלֵנוּ	און [2]טְהוּא (מִיט) אוּנְז
חֲסָדִים טוֹבִים:	גוּטֶע גְנָאדֶען.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ,	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
גּוֹמֵל	וָועלְכֶער טְהוּט
חֲסָדִים טוֹבִים	גוּטֶע גְנָאדֶען
לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל:	צוּ זַיין פָאלְק יִשְׂרָאֵל.

דיזע תפלה האָט פערפאַסט רבי יהודה הנשיא (רבנו הקדוש), און ער האָט עס מתפלל געווען נאָך אַלע תפלות. ברכות ט״ז ע״ב; שבת ל׳ ע״ב.

יְהִי רָצוֹן	עֶס זָאל זַיין (דֶער) ווִילֶען
מִלְּפָנֶיךָ	פוּן פָאר דִיר,
יְיָ אֱלֹהַי	עֶווִיגֶער, מַיין גָאט,
וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי.	און גָאט פוּן מַיינֶע עֶלְטֶערְן,
שֶׁתַּצִּילֵנִי	דַאס דוּ זָאלְסְט מִיךְ רֶעטֶען
הַיּוֹם וּבְכָל יוֹם	הַיְיטֶע און יֶעדֶען טָאג
מֵעַזֵּי פָנִים	פוּן פְרֶעכֶע גֶעזִיכְטֶער[3],
וּמֵעַזּוּת פָּנִים.	און פוּן פְרֶעכְהַייט פוּן גֶעזִיכְט,[4]
מֵאָדָם רָע	פוּן אַ שְׁלֶעכְטֶען מֶענְשֶׁען
וּמֵחָבֵר רָע	און פוּן אַ שְׁלֶעכְטֶען קַאמֶערַאד
וּמִשָּׁכֵן רָע	און פוּן אַ שְׁלֶעכְטֶען נַאכְבַּאר
וּמִפֶּגַע רָע	און פוּן אַ שְׁלֶעכְטֶע [5]בֶּעגֶעגְנִיס
וּמִשָּׂטָן הַמַּשְׁחִית.	און פוּן דֶעם [6]פֶערְדֶערְבֶּענְדֶען שְׁטֶערֶער.
מִדִּין קָשֶׁה	פוּן אַ [7]שְׁטְרֶיינְגֶען גֶערִיכְט
וּמִבַּעַל דִּין קָשֶׁה	און פוּן אַ [7]שְׁטְרֶיינְגֶען גֶערִיכְטְס־גֶעגְנֶער;
בֵּין שֶׁהוּא	זַיי עֶר אִיז
בֶן בְּרִית	[8]אַ זָאהְן פוּן (אוּנְזֶער) בּוּנְד
וּבֵין שֶׁאֵינוֹ	און זַיי עֶר אִיז נִיט
בֶן בְּרִית:	[8]אַ זָאהְן פוּן (אוּנְזֶער) בּוּנְד.

[1]אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט
וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ	אוּן גָאט פוּן אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן!
זָכְרֵנוּ	עֶרְאִינֶער אוּנְז
בְּזִכָּרוֹן טוֹב	מִיט גוּטֶע עֶרְאִינֶערוּנְג
לְפָנֶיךָ	פָאר דִיר,
וּפָקְדֵנוּ	און [9]בֶּעזוּךְ אוּנְז
בִּפְקֻדַּת	מִיט אַ [10]בֶּעזוּךְ
יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים	פוּן הִילְפֶע און עֶרְבַּארְמוּנְג
מִשְּׁמֵי שְׁמֵי קֶדֶם.	פוּן דִי [11]עֶווִיגֶע הִימֶלְס־הִימְלֶען;
וּזְכָר לָנוּ	און עֶרְאִינֶער פִיר אוּנְז,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עֶווִיגֶער אוּנְזֶער גָאט,
אַהֲבַת הַקַּדְמוֹנִים	דִי לִיבֶּע פוּן דִי אוּרְעֶלְטֶערְן,
אַבְרָהָם יִצְחָק וְיִשְׂרָאֵל	אַבְרָהָם, יִצְחָק און יִשְׂרָאֵל,
עֲבָדֶיךָ.	דַיינֶע קְנֶעכְט,
אֶת הַבְּרִית	דֶעם בּוּנְד
וְאֶת הַחֶסֶד	און דִי גְנָאדֶע
וְאֶת הַשְּׁבוּעָה	און דֶעם שְׁוואוּר,
שֶׁנִּשְׁבַּעְתָּ	וָואס דוּ הָאסְט גֶעשְׁוָוארֶען
לְאַבְרָהָם אָבִינוּ	צוּ אַבְרָהָם, אוּנְזֶער פָאטֶער,

1) דיזע תפלה געפינט זיך מיט ענדערונגען אין מוסף פיר ראש השנה. 2) בעלוין; צייג. 3) ד. ה. פרעכע לייטע. 4) ד. ה. ניט צו זיין אַליין פרעך. 5) טרעפונג, צופאלל. 6) שעדליכען. 7) הארטען. 8) אַ בונדעס־גענאָסע, ד. ה. אַ איד. 9) דערמאָהן. 10) דערמאָהנונג. 11) אוראַלטע.

בְּהַר הַמּוֹרִיָּה,	אוֹיף דֶעם בַּארְג מוֹרִיָּה,
וְאֶת הָעֲקֵדָה	אוּן דַאס בִּינְדֶען,
שֶׁעָקַד	וָואס עֶר הָאט גֶעבּוּנְדֶען
אֶת יִצְחָק בְּנוֹ	יִצְחָק, זַיין זוּהְן,
עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ	אוֹיף דֶעם [2]אַלְטַאר,
כַּכָּתוּב	וִוי עֶס אִיז גֶעשְׁרִיבֶּען
בְּתוֹרָתֶךָ:	אִין דַיין תּוֹרָה:
א [1]וַיְהִי	1. אוּן עֶס אִיז גֶעוֶועֶן
אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה	נָאךְ דִיזֶע [3]בֶּעגֶעבֶּנְהַייטֶען
וְהָאֱלֹהִים	אוּן גָאט
נִסָּה אֶת אַבְרָהָם.	הָאט גֶעפְּרוּפְט אַבְרָהָם,
וַיֹּאמֶר אֵלָיו	אוּן עֶר הָט גֶעזָאגְט צוּ אִיהְם:
אַבְרָהָם	אַבְרָהָם!
וַיֹּאמֶר	אוּן עֶר הָאט גֶעזָאגְט:
הִנֵּנִי:	הִיר בִּין אִיךְ.
ב וַיֹּאמֶר	2. אוּן עֶר הָאט גֶעזָאגְט
קַח נָא	נֶעהְם דָאךְ
אֶת בִּנְךָ	דַיין זוּהְן,
אֶת יְחִידְךָ	דַיין אֵיינְצִיגֶען (זוּהְן),
אֲשֶׁר אָהַבְתָּ	וֶועלְכֶען דוּ לִיבְּסְט,
אֶת יִצְחָק	יִצְחָק,
וְלֶךְ לְךָ	אוּן גֵעה דִיר
אֶל אֶרֶץ הַמֹּרִיָּה,	צוּ דִי לַאנְד מוֹרִיָּה,
וְהַעֲלֵהוּ שָׁם	אוּן בְּרֵיינְג אִיהְם דָארְט אוֹיף
לְעֹלָה	פִיר אַ [4]בְּרַאנְד־אָפְּפֶער
עַל אַחַד הֶהָרִים	אוֹיף אֵיינֶעם פוּן דִי בֶּערְג,
אֲשֶׁר אֹמַר אֵלֶיךָ:	וֶועלְכֶען אִיךְ וֶועל דִיר זָאגֶען

ג וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר	3. אוּן אַבְרָהָם אִיז אוֹיפְגֶע־שְׁטַאנֶען פְרִיהְדֶעם מָארְגֶענְס,
וַיַּחֲבֹשׁ	אוּן עֶר הָאט גֶעזָאטֶעלְט
אֶת חֲמֹרוֹ	זַיין אֵייזֶעל,
וַיִּקַּח	אוּן עֶר הָאט גֶענוּמֶען
אֶת שְׁנֵי נְעָרָיו	זַיינֶע צְווֵיי קְנַאבֶּען
אִתּוֹ	מִיט [5]אִיהְם,
וְאֵת יִצְחָק בְּנוֹ.	אוּן יִצְחָק זַיין זוּהְן,
וַיְבַקַּע	אוּן עֶר הָאט צוּשְׁפָּאלְטֶען
עֲצֵי עֹלָה	הָאלְץ צוּם)[4]בְּרַאנְד־אָפְּפֶער,
וַיָּקָם	אוּן עֶר אִיז אוֹיפְגֶעשְׁטַאנֶען,
וַיֵּלֶךְ	אוּן עֶר אִיז גֶעגַאנְגֶען
אֶל הַמָּקוֹם	צוּ דֶעם אָרְט,
אֲשֶׁר אָמַר לוֹ הָאֱלֹהִים:	וֶועלְכֶן גָאט הָט אִיהְם גֶזָאגְט.
ד בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי	4. אוֹיף דֶעם דְרִיטֶען טָאג,
וַיִּשָּׂא אַבְרָהָם	הָאט אַבְרָהָם אוֹיפְגֶעהֵייבֶּען
אֶת עֵינָיו	זַיינֶע אוֹיגֶען,
וַיַּרְא אֶת הַמָּקוֹם	אוּן עֶר הָאט גֶעזֶעהְן דֶעם אָרְט
מֵרָחֹק:	פוּן וַוייטֶען.
ה וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם	5. אוּן אַבְרָהָם הָאט גֶעזָאגְט
אֶל נְעָרָיו	צוּ זַיינֶע קְנַאבֶּען:
שְׁבוּ לָכֶם פֹּה	זִיצְט אַייךְ הִיר
עִם הַחֲמוֹר	מִיט דֶעם אֵייזֶעל,
וַאֲנִי וְהַנַּעַר	אוּן אִיךְ אוּן דֶער קְנַאבֶּע
נֵלְכָה עַד כֹּה.	וֶועלֶען גֵיין בִּיז [6]דָארְטֶען,
וְנִשְׁתַּחֲוֶה	אוּן מִיר וֶועלֶען [7]זִיךְ בּוּקֶען
וְנָשׁוּבָה אֲלֵיכֶם:	אוּן מִר וֶולֶן צוּרִקְקֶערֶן צוּ אַייךְ.
ו וַיִּקַּח אַבְרָהָם	6. אוּן אַבְרָהָם הָאט גֶענוּמֶען
אֶת עֲצֵי הָעֹלָה	דִי הָאלְץ(צֻם)בְּרַאנְד־אָפְּפֶער,

1) בראשית כ״ב א—י״ט. 2)רוקען פון אלטאר. 3) זאכען; פאסירונגען. 4) גאנץ־אפפער. 5) זיך. 6) אהין. 7) אנבעטען.

וַיָּשֶׂם	און ער האט אַרויפגעלייגט
עַל יִצְחָק בְּנוֹ	אויף זיין זוהן יִצְחָק,
וַיִּקַּח בְּיָדוֹ	און ער האט גענומען אין זיין האַנד
אֶת הָאֵשׁ	די פייער
וְאֶת הַמַּאֲכֶלֶת.	און דעם [1]שלאַכט-מעסער,
וַיֵּלְכוּ שְׁנֵיהֶם	און זיי זיינען געגאַנגען ביידע
יַחְדָּו:	צוזאַמען.
ז וַיֹּאמֶר יִצְחָק	7. און יִצְחָק האט געזאָגט:
אֶל אַבְרָהָם אָבִיו	צו אַבְרָהָם זיין פאָטער,
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאָגט:
אָבִי	מיין פאָטער!
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאָגט:
הִנֶּנִּי בְנִי.	היר בין איך, מיין זוהן
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאָגט:
הִנֵּה הָאֵשׁ	זעה, היר איז די פייער
וְהָעֵצִים	און די האָלץ,
וְאַיֵּה הַשֶּׂה	אָבער וואו איז דער [2]לאַם
לְעֹלָה:	פיר אַ בראַנד-אָפפער?
ח וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם	8. און אַבְרָהָם האט געזאָגט:
אֱלֹהִים	גאָט
יִרְאֶה לּוֹ הַשֶּׂה	וועט זיך זעהן דעם [2]לאַם
לְעֹלָה	פיר אַ בראַנד-אָפפער,
בְּנִי.	מיין זוהן!
וַיֵּלְכוּ שְׁנֵיהֶם	און זיי זיינען געגאַנגען ביידע
יַחְדָּו:	צוזאַמען.
ט וַיָּבֹאוּ	9. און זיי זיינען געקומען
אֶל הַמָּקוֹם	צו דעם אָרט,
אֲשֶׁר אָמַר לוֹ הָאֱלֹהִים	וועלכען גאָט האט איהם געזאָגט,
וַיִּבֶן שָׁם אַבְרָהָם	און אַבְרָהָם האט דאָרט געבוט
אֶת הַמִּזְבֵּחַ	דעם אַלטאַר,
וַיַּעֲרֹךְ	און ער האט [3]געאָרדנעט
אֶת הָעֵצִים.	די האָלץ,
וַיַּעֲקֹד	און ער האט געבונדען
אֶת יִצְחָק בְּנוֹ	יִצְחָק, זיין זוהן,
וַיָּשֶׂם אֹתוֹ	און ער האט איהם אַוועקגעלייגט
עַל הַמִּזְבֵּחַ	אויף דעם אַלטאַר
מִמַּעַל לָעֵצִים:	פון איבער די האָלץ.
י וַיִּשְׁלַח אַבְרָהָם	10. און אַבְרָהָם האט אויסגעשטרעקט
אֶת יָדוֹ	זיין האַנד,
וַיִּקַּח	און ער האט גענומען
אֶת הַמַּאֲכֶלֶת.	דעם [1]שלאַכט-מעסער,
לִשְׁחֹט אֶת בְּנוֹ:	צו שלאַכטען זיין זוהן.
יא וַיִּקְרָא אֵלָיו	11. דאַן האָט גערופען צו איהם
מַלְאַךְ יְיָ	איין ענגעל פון דעם עווינען
מִן הַשָּׁמַיִם	פון דעם הימעל,
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאָגט:
אַבְרָהָם אַבְרָהָם.	אַבְרָהָם! אַבְרָהָם!
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאָגט:
הִנֵּנִי:	היר בין איך!
יב וַיֹּאמֶר	12. און ער האט געזאָגט:
אַל תִּשְׁלַח	דו זאָלסט ניט אויסשטרעקען
יָדְךָ	דיין האַנד
אֶל הַנַּעַר	צו דעם קנאַבע,
וְאַל תַּעַשׂ לוֹ מְאוּמָה.	און דו זאָלסט איהם גאָר נישט טהאָן,
כִּי עַתָּה יָדַעְתִּי	דען יעצט ווייס איך,
כִּי יְרֵא אֱלֹהִים אָתָּה	דאס דו ביסט אַ גאָטעס-פירכטיגער,

1) מעסער. 2) שעפס. 3) אויסגעליגט, צורעכט געמאכט; צוגערייט.

וְלֹא חָשַׂכְתָּ	און דו האסט ניט פערמידען
אֶת בִּנְךָ	דיין זוהן,
אֶת יְחִידְךָ	דיין איינציגען (זוהן),
מִמֶּנִּי׃	פון מיר.
יג וַיִּשָּׂא אַבְרָהָם	און אַבְרָהָם האט אויפגעהויבען
אֶת עֵינָיו	זיינע אויגען,
וַיַּרְא	און ער האט געזעהן,
וְהִנֵּה אַיִל אַחַר	דאס איין [1]אנדער ווידער
נֶאֱחַז	איז געווען [2]אנגענומען
בַּסְּבַךְ	אין בוים-צווייגען
בְּקַרְנָיו.	מיט זיינע הערנער;
וַיֵּלֶךְ אַבְרָהָם	און אַבְרָהָם איז געגאנגען
וַיִּקַּח אֶת הָאַיִל	און ער הט גענומען דם ווידר,
וַיַּעֲלֵהוּ	און ער הט אהם אויפגעבראכט
לְעֹלָה	פיר א בראנד-אפפער
תַּחַת בְּנוֹ׃	אנשטאט זיין זוהן.
יד וַיִּקְרָא אַבְרָהָם	14. און אַבְרָהָם האט גערופען
שֵׁם	דעם נאמען
הַמָּקוֹם הַהוּא	פון יענעם ארט:
יְיָ יִרְאֶה.[3]	גאט וועט זעהן.
אֲשֶׁר יֵאָמֵר הַיּוֹם	ווי עס ווערט(נאך)הייטע געזאגט
בְּהַר יְיָ	אויף דם בארג פון דם עוויגען
יֵרָאֶה׃[3]	וועט עס געזען ווערען.
טו וַיִּקְרָא	15. דאן האט גערופען
מַלְאַךְ יְיָ	דער ענגעל פון דעם עוויגען
אֶל אַבְרָהָם.	צו אַבְרָהָם
שֵׁנִית	א צווייטען מאל
מִן הַשָּׁמָיִם׃	פון הימעל.
טז וַיֹּאמֶר	16. און ער האט געזאגט:
בִּי נִשְׁבַּעְתִּי	ביי מיר האב איך געשווארען,
נְאֻם יְיָ.	[4]זאגט דער עוויגער,
כִּי	דאס
יַעַן אֲשֶׁר עָשִׂיתָ	ווייל דו האסט געטאן
אֶת הַדָּבָר הַזֶּה	דיזע זאך,
וְלֹא חָשַׂכְתָּ	און דו האסט ניט פערמידען
אֶת בִּנְךָ	דיין זוהן,
אֶת יְחִידֶךָ׃	דיין איינציגען (זוהן).
יז כִּי	17. דארום
בָרֵךְ אֲבָרֶכְךָ	וועל איך דיר בענשען
וְהַרְבָּה אַרְבֶּה	און איך וועל מעהרען
אֶת זַרְעֲךָ	דיין זאמען,
כְּכוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם	ווי די שטערען פון הימעל
וְכַחוֹל	און ווי די זאמד,
אֲשֶׁר	וועלכע איז
עַל שְׂפַת הַיָּם.	ביים ברעג פון דעם מעער;
וְיִרַשׁ זַרְעֲךָ	און דיין זאמען וועט ערבען
אֵת שַׁעַר אֹיְבָיו׃	דעם טויער פון זיינע פיינדע.
יח וְהִתְבָּרְכוּ	18. און עס וועלען זיך בענשען
בְזַרְעֲךָ	מיט דיין זאמען
כֹּל גּוֹיֵי הָאָרֶץ	אלע נאציאנען פון דער ערד,
עֵקֶב	דאפיר
אֲשֶׁר שָׁמַעְתָּ	ווייל דו האסט געהערט
בְּקֹלִי׃	אין מיין שטימע.
יט וַיָּשָׁב אַבְרָהָם	19 און אַבְרָהָם הט צוריקגעקערט
אֶל נְעָרָיו	צו זיינע קנאבען,
וַיָּקֻמוּ	און זיי זיינען אויפגעשטאנען
וַיֵּלְכוּ יַחְדָּו	און זיי זיינען געגאנגען צוזאמען
אֶל בְּאֵר שָׁבַע	נאך באר שבע,
וַיֵּשֶׁב אַבְרָהָם	און אַבְרָהָם האט געוואהנט
בִּבְאֵר שָׁבַע׃	אין באר שבע.

1) אחר נאכדעם; פון הינטען; אדער: אחר נאחז, וועלכער איז נאכדעם געווען פערוויקעלט. 2) פערוויקעלט. 3) ד. ה. „ה׳ יראה לו השה לעולה, בני״, וויל גאט האט איהם ווירקליך צוגעשיקט א ווידער. און דער שרייבער פון דער תורה לייגט צו: אשר יאמר היום (במצות ה׳)בהר ה׳ יראה (כל זכורך את פני האדון ה׳ שמות כ״ג י״ז; ל״ד כג; דברים ט״ז ט״ז). שטיינבערג בבאורו אור תורה ובמשפט האורים ערך ירושלים ומוריה. 4) דער שפרוך, אדער: דאס ווארט פון דעם עוויגען.

[1]רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם. הֶערְר פוּן דֶער וֶועלְט!
יְהִי רָצוֹן — עֶס זָאל זַיין (דֶער) ווילֶען
מִלְּפָנֶיךָ — פוּן פָאר דִיר,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ — עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. — אוּן גָאט פוּן אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן,
שֶׁתִּזְכָּר לָנוּ — דַס דוּ זָלְסְט דֶערְמָאהְנֶען פַר אוּנְז
בְּרִית אֲבוֹתֵינוּ — דֶם בּוּנְד פוּן אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן,
כְּמוֹ שֶׁכָּבַשׁ אַבְרָהָם אָבִינוּ — ווִי אַבְרָהָם, אוּנְזֶער פָאטֶער, הָאט אַיינְגֶעהַאלְטֶען
אֶת רַחֲמָיו — זַיין עֶרְבַּארְמוּנְג
מִבֵּן יְחִידוֹ — פוּן זַיין אֵיינְצִיגֶען זוּהְן,
וְרָצָה — אוּן עֶר הָאט גֶעווָאלְט
לִשְׁחוֹט אוֹתוֹ — אִיהְם שְׁלַאכְטֶען,
כְּדֵי לַעֲשׂוֹת — אוּם צוּ טְהָאן
רְצוֹנֶךָ. — דַיין ווילֶען,
כֵּן יִכְבְּשׁוּ — אַזוֹי זָאל אַיינְהַאלְטֶען
רַחֲמֶיךָ — דַיין עֶרְבַּארְמוּנְג
אֶת כַּעַסְךָ — דַיין צָארְן
מֵעָלֵינוּ — פוּן גֶעגֶען אוּנְז,
וְיִגֹּלוּ — אוּן עֶס זָאל [3]זִיךְ אָנְשְׁלִיסֶען
רַחֲמֶיךָ — דַיין עֶרְבַּארְמוּנְג
עַל מִדּוֹתֶיךָ. — צוּ דַיינֶע אַנְדֶערֶע [4]זַייטֶען,
וְתִכָּנֵס אִתָּנוּ — אוּן דוּ זָלְסְט זִךְ בֶּעגֶעהְן מִט אוּנְז
לִפְנִים מִשּׁוּרַת דִּינֶךָ. — בֶּעסֶער אַלְס דַיין רֶעכְטְס־אָרְדְנוּנְג פֶערְלַאנְגְט,
וְתִתְנַהֵג — אוּן דוּ זָלְסְט זִיךְ אוֹיפְפִיהְרֶען
עִמָּנוּ — מִיט אוּנְז,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ — עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
בְּמִדַּת הַחֶסֶד — מִיט דֶער זַייטֶע פוּן גְנַאדֶע
וּבְמִדַּת — אוּן מִיט דֶער זַייטֶע
הָרַחֲמִים. — פוּן עֶרְבַּארְמוּנְג;
וּבְטוּבְךָ הַגָּדוֹל — אוּן דוּרְךְ דַיין גְרוֹיסֶע גוּטֶעס
יָשׁוּב — זָאל זִיךְ אָבְקֶעהְרֶען
חֲרוֹן אַפְּךָ — דַיין בְּרֶענְנֶענְדֶער צָארְן
מֵעַמְּךָ — פוּן דַיין פָאלְק
וּמֵעִירְךָ — אוּן פוּן דַיין שְׁטָאדְט
וּמֵאַרְצְךָ — אוּן פוּן דַיין לַאנְד
וּמִנַּחֲלָתֶךָ. — אוּן פוּן דַיין עֶרְב־טְהֵייל;
וְקַיֵּם לָנוּ — אוּן עֶרְפִיל פִיר אוּנְז,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ — עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
אֶת הַדָּבָר — דָאס וָוארְט,
שֶׁהִבְטַחְתָּנוּ — ווָאס דוּ הָסְט אוּנְז פֶערְזִיכֶערְט
עַל יְדֵי מֹשֶׁה — דוּרְךְ מֹשֶׁה,
עַבְדֶּךָ. — דַיין קְנֶעכְט,
כָּאָמוּר. — ווִי עֶס אִיז גֶעזָאגְט (אִין פָּסוּק):
[2]וְזָכַרְתִּי — אוּן אִיךְ ווֶעל [5]גֶעדֵיינְקֶען
אֶת בְּרִיתִי — מַיין בּוּנְד
יַעֲקוֹב. — (מִיט) יַעֲקֹב,
וְאַף אֶת בְּרִיתִי — אוּן אוֹיךְ מַיין בּוּנְד
יִצְחָק — (מִיט) יִצְחָק,
וְאַף אֶת בְּרִיתִי — אוּן אוֹיךְ מַיין בּוּנְד
אַבְרָהָם — (מִיט) אַבְרָהָם
אֶזְכֹּר — ווֶעל אִיךְ [5]גֶעדֵיינְקֶען,
וְהָאָרֶץ אֶזְכֹּר: — אוּן דַס לַאנְד ווֶעל אִךְ גֶעדֵיינְקֶען.

די לעצטע 3 תפלות, נעמליך: אלהינו ואלהי אבותינו, ויהי אחר און רבונו של עולם, געפינען זיך ניט אין די מייסטען סדורים, וועלכע זיינען ניט געדרוקט אין רוסלאנד.

לעולם יהא אדם איז אריינגעקומען אין די תפלות דורך דעם אירטהום פון איין אונוויסענדען מעתיק, וועלכער האט ניט געוואוסט, אז דאס איז איין איבערשריפט, וועלכע דערצעהלט דעם דין, אז מען דארף יעדען פריהמארגען זאגען רבון כל העולמים. אדער צוליב אירגענד וועלכע אורזאכע האט זיך דעם דרוקער אדער מוציא לאור געוואלט שטעלען נקודות אונטער דיזען דין, פונקט ווי די תפלות זיינען מיט נקודות, און די

1) דיזע תפלה געפינט זיך מיט ענדערונגען אין מוסף פיר ראש השנה. 2) ויקרא כ״ו, מ״ב. 3) זיך צוקייקלען, צו-וועלצען; אדער: זאל פערוויקלען. 4) אייגענשאפטען, פרינציפען (פון גאט); מאאס. 5) עראינערען.

שפּעטערע מדפיסים האָבען נאָכגעטהאָן דעם פעהלער פון דיזען מדפיס, וועלכער האָט בשוגג אָדער במזיד געשטעלט נקודות אונטער דעם דין לעולם יהא אדם. אז דיזעס איז ריכטיג קען מען זעהן פון דעם תנא דבי אליהו ח״א פ׳ כ״א וועלכער שרייבּט מיט דיזען לשון: יהא אדם ירא שמים יראה גמורה ומודה על האמת ודובר אמת בלבבו. בכל יום ויום ישכם ויאמר: רבון כל העולמים וכו׳; דאַפון זעהט מען אלזאָ, אז די תפלה זעלבּסט פאַנגט אָן מיט רבון כל העולמים. אויך דער טור סי׳ מ״ו פאַנגט אָן מיט רבון כל העולמים. זעה תולדות הקליר פון הגאון שי״ר, צד קי״ז. מיר האבען עס דענאך געשטעלט מיט נקודות, ווייל דאָס איז א טעות שהחזיקו בה רבים.

דאָס וואָרט ובגלוי איז ניטא אין די מייסטען סדורים.

לְעוֹלָם — אִימֶער
יְהֵא אָדָם — זָאל אַ מֶענְשׁ זַיין
יְרֵא שָׁמַיִם — אַ גָאטֶעס פִירְכְטִיגֶער
בְּסֵתֶר וּבַגָּלוּי. — אִין פֶערבֶּרְגֶנִים און עֶפֶענְטְלִיךְ,
וּמוֹדֶה — און עֶר זָאל בֶּעקֶענֶען
עַל הָאֱמֶת. — דִי וַואהְרְהַייט
וְדוֹבֵר אֱמֶת — און רֵיידֶען וַואהְרְהַייט
בִּלְבָבוֹ. — אִין זַיין הַארְצֶען,
וְיַשְׁכֵּם — און עֶר זָאל אוֹיפְשְׁטֵעהְן פְּרִה,
וְיֹאמַר: — און עֶר זָאל זָאגֶען:

רפון האָט ר׳ יוחנן געזאָגט; מה אנו, האָט שמואל געזאָגט. דיזע תפלה איז אנפאַנגס געמאַכט געוואָרען פיר תפלת נעילה פון יו״כ, ווי עס ווערט געבראַכט אין יומא פ״ז ע״ב;

רִבּוֹן — הֶערְר
כָּל הָעוֹלָמִים. — פון אַלֶע וֶועלְטֶען!
[1]לֹא עַל צִדְקוֹתֵינוּ — נִיט וֶועגֶען אוּנְזֶערֶע גֶערֶעכְטֶע טַהאטֶען
אֲנַחְנוּ מַפִּילִים — [4]לֵייגֶען מִיר פָאר
תַּחֲנוּנֵינוּ — אוּנְזֶערֶע גֶעבֶּעטֶע
לְפָנֶיךָ. — פָאר דִיר,
כִּי עַל רַחֲמֶיךָ הָרַבִּים: — זָאנְדֶערְן וֶועגֶען דַיין גְרוֹיסֶע עֶרְבַּארְמוּנְג.
מָה אָנוּ — וָואס זַיינֶען מִיר?
מֶה חַיֵּינוּ. — וָואס אִיז אוּנְזֶער לֶעבֶּען?
מֶה חַסְדֵּנוּ — וָואס אִיז אוּנְזֶער גְנַאדֶע?
מַה צִּדְקוֹתֵינוּ — וָוס זַיינֶען אֻנְזֶרֶע גֶרֶעכְטֶע טְהַטֶען?
מַה יְּשׁוּעָתֵנוּ — וָואס אִיז אוּנְזֶ ר הִילְף?
מַה כֹּחֵנוּ — וָואס אִיז אוּנְזֶער קְרַאפְט?
מַה גְּבוּרָתֵנוּ. — וָואס אִיז אוּנְזֶר שְׁטַארְקַייט?
מַה נֹּאמַר — וָואס קֶענֶען מִיר זָאגֶען
לְפָנֶיךָ. — פָאר דִיר,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ — עֶוִוינֶער, אוּנְזֶער גָאט,
וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. — און גָאט פון אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן?
הֲלֹא כָּל הַגִּבּוֹרִים — זַיינֶען דֶען נִיט אַלֶע הֶעלְדֶען
כְּאַיִן — ווִי נִיכְטְס
לְפָנֶיךָ. — פָאר דִיר,
וְאַנְשֵׁי הַשֵּׁם — און מֶענֶער פון (גְרוֹיסֶען) נָאמֶען
כְּלֹא הָיוּ. — (זַיינֶען) וִוי זֵיי וָולְטֶען גָר נִט גֶוֶוען,
וַחֲכָמִים — און קְלוּגֶע
כִּבְלִי מַדָּע. — (זַיינֶען) אַזוֹי וִוי אָהְנֶע קֶענְטְנִיס,
וּנְבוֹנִים — און פֶערְנִינְפְטִיגֶע
כִּבְלִי הַשְׂכֵּל. — (זַיינֶען) וִוי אָהְנֶע פֶערְשְׁטַאנְד?
כִּי רוֹב מַעֲשֵׂיהֶם — דֶען דִי מַייסְטֶען פון זֵייעֶרֶע טַהאטֶען
תֹּהוּ. — (זַיינֶען) נִיכְטִיג,
וִימֵי חַיֵּיהֶם — און דִי טֶעג פון זֵייעֶר לֶעבֶּען
הֶבֶל לְפָנֶיךָ. — זַיינֶען [5]דוּמְהַייט פָאר דִיר,
[2]וּמוֹתַר הָאָדָם — און דֶר פָארְצוּג פון דֶם מֶענְשֶׁען
מִן הַבְּהֵמָה — אִיבֶּער דָאס פִיה
אָיִן. — אִיז נִיכְטְס,
כִּי הַכֹּל הָבֶל: — דֶען אַלֶעס אִיז [5]דוּמְהַייט.

[3]אֲבָל — [6]אָבֶער
אֲנַחְנוּ עַמְּךָ — מִיר זַיינֶען דַיין פָאלְק,
בְּנֵי בְרִיתֶךָ. — דִי קִינְדֶער פון דַיין בּוּנְד,

1) דניאל ט׳ י״ח. 2) קהלת ג׳ י״ט. 3) מכילתא פ׳ בשלח בפסוק תבאמו ותטעמו ומובא פילקוט רמז רנ״ג בשנוי מעט.
4) ווערטליך: מאַכען מיר פאלען. 5) אָהנע נוטצען; א הויך; ניכטס. 6) דענאָך.

בְּנֵי אַבְרָהָם	די קינדער פון אברהם,
אֹהַבְךָ	דיין [4]ליבהאבער,
שֶׁנִּשְׁבַּעְתָּ לּוֹ	וָוס דו האסט געשוואָרן צו איהם
בְּהַר הַמּוֹרִיָּה.	אויף דעם בארג מוריה,
זֶרַע יִצְחָק	די זאמען פון יצחק,
יְחִידוֹ	זיין איינציגען (זוהן),
שֶׁנֶּעֱקַד	וועלכער איז געבונדען געוואָרן
עַל גַּב הַמִּזְבֵּחַ.	אויף דעם אלטאר,
עֲדַת יַעֲקֹב	די געמיינדע פון יעקב,
בִּנְךָ בְּכוֹרֶךָ.	דיין ערשט-געבארענעם זוהן,
שֶׁמֵּאַהֲבָתְךָ	וואס וועגען דיין ליבע,
שֶׁאָהַבְתָּ אוֹתוֹ.	וואס דו האסט איהם געליבט,
וּמִשִּׂמְחָתְךָ	און וועגען דיין פריידע,
שֶׁשָּׂמַחְתָּ	וואס דו האסט זיך געפרייט
בּוֹ.	מיט איהם
קָרָאתָ אֶת שְׁמוֹ	האסטו גערופען זיין נאמען,
יִשְׂרָאֵל וִישֻׁרוּן:	[5]ישראל און ישרון.
לְפִיכָךְ	דארום
אֲנַחְנוּ חַיָּבִים	זיינען מיר פערפליכטעט
לְהוֹדוֹת לְךָ.	דיר צו דאנקען,
וּלְשַׁבֵּחֲךָ	און דיך צו ריהמען,
וּלְפָאֶרְךָ.	און דיך צו [6]בעשעהנען,
וּלְבָרֶכְךָ	און צו לויבען,
וּלְקַדֵּשׁ	און צו היילינגען,
וְלָתֵת	און צו געבען
שֶׁבַח וְהוֹדָיָה	א לויב און א דאנק
לִשְׁמֶךָ:	צו דיין נאמען.
אַשְׁרֵינוּ.	[7]גליקליך זיינען מיר!
מַה טּוֹב חֶלְקֵנוּ.	ווי גוט איז אונזער טהייל,
וּמַה נָּעִים	און ווי אנגענעהם איז
גּוֹרָלֵנוּ.	אונזער לאָאז,
וּמַה יָּפָה	און ווי שעהן איז
יְרֻשָּׁתֵנוּ:	אונזער ערב-טהייל!
אַשְׁרֵינוּ.	[7]גליקליך זיינען מיר!
שֶׁאֲנַחְנוּ	דאס מיר
[1]מַשְׁכִּימִים וּמַעֲרִיבִים	קומען פריה און שפעט,
עֶרֶב וָבֹקֶר.	אבענדס און מארגענס,
וְאוֹמְרִים	און (מיר) זאגען
פַּעֲמַיִם	צוויי מאל
בְּכָל יוֹם:	יעדען טאג:
שְׁמַע יִשְׂרָאֵל.	הער ישראל!
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	[8]דער עוויגער איז אונזער גאָט,
יְיָ אֶחָד:	דער עוויגער איז איינער!
[2]בָּרוּךְ	געלויבט איז
שֵׁם	דער נאמען
כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ	פון זיין הערליכען קעניגרייך
לְעוֹלָם וָעֶד:	אויף אימער און עוויג.
[3]אַתָּה הוּא	דו בּיסט (געוועזען דער זעלבער)
עַד שֶׁלֹּא נִבְרָא	בעפאר עס איז בעשאפען געווארן
הָעוֹלָם.	די וועלט,
אַתָּה הוּא	דו ביסט (דער זעלבער)
מִשֶּׁנִּבְרָא	זייט עס איז בעשאפען געווארן
הָעוֹלָם.	די וועלט,
אַתָּה הוּא	דו ביסט (דער זעלבער)
בָּעוֹלָם הַזֶּה.	אין דיזער וועלט,

1) בב״ר פ׳ צ״ח הגרסא: „משכימים ומעריבים בכל יום ואומרים שמע״ והיא נכונה מאד. 2) זו הוספת ר׳ יהודה החסיד מובא בטור. והרש״ל נהג להוסיף כל הפרשה הראשונה של ק״ש. 3) ירושלמי ברכות פ״ט מובא בילקוט ואתחנן רמז תתל״ו. 4) פריינד. 5) ד. ה. ענגעל-שטרייטער און גערעכטער. 6) פערהערליכען. 7) וואָהל איז אונז! 8) דער עוויגער, אונזער גאָט, איז איין גאָט.

וְאַתָּה הוּא	אִין דוּ װעסְט (זַיין דֶערזֶעלְבֶּער)
לָעוֹלָם הַבָּא.	אִין דֶער קוּמֶענְדֶען װעלְט.
קַדֵּשׁ אֶת שִׁמְךָ	הֵיילִיג דַיין נָאמֶען
עַל מַקְדִּישֵׁי	װעגֶען דִי, װעלְכֶע הֵיילִיגֶען
שְׁמֶךָ.	דַיין נָאמֶען,
וְקַדֵּשׁ אֶת שִׁמְךָ	אוּן הֵיילִיג דַיין נָאמֶען
בְּעוֹלָמֶךָ.	אִין דַיין װעלְט,
וּבִישׁוּעָתְךָ	אוּן דוּרְךְ דַיין הִילְף
תָּרוּם	זָאל זִיךְ עֶרְהוֹיבֶּען
[1]וְתַגְבִּיהַּ קַרְנֵנוּ:	אוּן זָל הוֹיךְ װערֶן אוּנְזֶער הָארְן
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט ג׳, עוֹוִיגֶער,
מְקַדֵּשׁ	װָאס דוּ הֵיילִינְסְט
אֶת שִׁמְךָ	דַיין נָאמֶען
בָּרַבִּים:	[6]עֶפֶענְטְלִיךְ.
[2]אַתָּה הוּא	[7]דוּ בִּיסְט,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	[7]עוֹוִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ	אִין הִמֶעל אוּן אוֹיף דֶער עֶרְד
וּבִשְׁמֵי הַשָּׁמַיִם	אוּן אִין דִי [8]הִימֶעלְס-הִימְלֶען,
הָעֶלְיוֹנִים.	[8]דִי הֶעכְסְטֶע.
אֱמֶת	װָאהְרְלִיךְ,
[3]אַתָּה הוּא	דוּ בִּיסְט
רִאשׁוֹן	דֶער עֶרְשְׁטֶער,
וְאַתָּה הוּא	אוּן דוּ בִּיסְט
אַחֲרוֹן.	דֶער לֶעצְטֶער,
וּמִבַּלְעָדֶיךָ	אוּן אוֹיסֶער דִיר
אֵין אֱלֹהִים.	אִיז קֵיין גָאט דָא.
קַבֵּץ קוֶֹיךָ	פֶערזַמֶעל דִי, װעלְכֶע הָפֶן אִין דִיר
מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת	פוּן דִי פִיער עֶנְדֶען
הָאָרֶץ.	פוּן דֶער עֶרְד.

יַכִּירוּ וְיֵדְעוּ	זָאלֶען עֶרְקֶענֶען אוּן װִיסֶען
כָּל בָּאֵי עוֹלָם.	אַלֶע [9]בֶּעוָואהְנֶער פוּן דֶער װעלְט,
כִּי [4]אַתָּה הוּא	דַאס דוּ בִּיסְט
הָאֱלֹהִים	דֶער גָאט
לְבַדְּךָ	אֵיינֶער אַלֵיין
לְכֹל מַמְלְכוֹת	אִיבֶּער אַלֶע קֶענִיגְרַייכֶע
הָאָרֶץ.	פוּן דֶער עֶרְד;
אַתָּה עָשִׂיתָ	דוּ הָאסְט גֶעמַאכְט
אֶת הַשָּׁמַיִם	דֶעם הִימֶעל
וְאֶת הָאָרֶץ.	אוּן דִי עֶרְד,
אֶת הַיָּם	דַאס מֶעער
וְאֶת כָּל	אוּן אַלֶעס,
אֲשֶׁר בָּם.	װָאס אִיז אִין זֵיי.
וּמִי	אוּן װער אִיז דָא
בְּכָל מַעֲשֵׂה	אוּנְטֶער אַלֶע [10]װערְק
יָדֶיךָ.	פוּן דַיינֶע הֶענְד,
בָּעֶלְיוֹנִים	אוּנְטֶער דִי הֶעכֶערֶע,
אוֹ בַתַּחְתּוֹנִים.	אָדֶער אוּנְטֶער דִי נִידְרִיגֶערֶע,
שֶׁיֹּאמַר לְךָ	װעלְכֶער זָאל קֶענֶען זָאגֶען צוּ דִיר:
מַה תַּעֲשֶׂה.	װָאס טְהוּסְט דוּ?
אָבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם.	אוּנְזֶער פָאטֶער װָאס אִיז אִין הִימֶעל!
עֲשֵׂה עִמָּנוּ חֶסֶד.	טְהוּא מִיט אוּנְז גְנַאדֶע
בַּעֲבוּר	װעגֶען
שִׁמְךָ הַגָּדוֹל	דַיין גְרוֹיסֶען נָאמֶען,
שֶׁנִּקְרָא עָלֵינוּ.	װעלְכֶער אִיז גֶערוּפֶען אוֹיף אוּנְז,
וְקַיֶּם לָנוּ	אוּן עֶרְפִיל פִיר אוּנְז,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עוֹוִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
מַה שֶּׁכָּתוּב.	װָאס עֶס אִיז גֶעשְׁרִיבֶּען (אִין פָּסוּק):
[5]בָּעֵת הַהִיא	„אִין יֶענֶער צַייט
אָבִיא אֶתְכֶם	װעל אִיךְ אַייךְ בְּרֵיינְגֶען,[11]

1) הגאון יעב״ץ דחקו להוראת פעל עומד, אולם נוסח הטור: וְתַגְבִּהַּ, וכן הוא במחזור דפוס פראג. משנת שע״ג, וזה נכון. 2) תנא ד״א פ׳ כ״א. 3) ע׳פ ישע׳ מ״ד ו׳. 4) מ״ב י״ט ט״ו. 5) צפניה ג׳ כ׳. 6) צווישען פילע. 7) אדער: דו ביסט דער עוויגער אונזער גאט אין א. ז. וו. 8) העכסטע הימלען. 9) וואס קומען. 10) געשאפענע. 11) אין ארץ ישראל.

וּבָעֵת	אוּן אִין [2]דֶער צַייט
קַבְּצִי אֶתְכֶם	וֶועל אִיךְ אַייךְ פֶערְזַאמְלֶען;
כִּי אֶתֵּן אֶתְכֶם	דֶען אִיךְ וֶועל אַייךְ גֶעבֶּען
לְשֵׁם וְלִתְהִלָּה	צוּם נָאמֶען אוּן צוּם לוֹיבּ
בְּכֹל עַמֵּי הָאָרֶץ	אֶנְטֶער אַלֶע פֶעלְקֶער פֿוּן דֶר עֶרְד,
בְּשׁוּבִי	וֶוען אִיךְ וֶועל צוּרִיק-בְּרֵיינְגֶען
אֶת שְׁבוּתֵיכֶם	[3]אַייעֶרֶע גֶעפַאנְגֶענֶע
לְעֵינֵיכֶם	פָאר אַייעֶרֶע אוֹיגֶען,
אָמַר יְיָ׃	הָאט גֶעזָאגְט דֶער עֶוויגֶער״.

על דבר אמירת פרשת הכיור, המובאה פה, ופרשת תרומת הדשן, ויקרא ו׳ ג—ד, הנוספת בשאר סדורים לפני פרשת התמיד, ופרשת מזבח מקטר קטרת ופרשת סממני הקטרת ועשיתן, הבאות פה אחר פרשת התמיד, עיין עטרת זקנים לאו״ח ס׳ מ״ח.

יז [1]וַיְדַבֵּר יְיָ	17. אוּן דֶער עֶוויגֶער הָט גֶערֶעט
אֶל מֹשֶׁה	צוּ משֶׁה,
לֵּאמֹר׃	זָאגֶענְדִיג:
יח וְעָשִׂיתָ	18. אוּן דוּ זָאלְסְט מַאכֶען
כִּיּוֹר נְחֹשֶׁת	אַ [4]וַואשׁ-בֶּעקֶען פוּן קוּפֶּער
וְכַנּוֹ נְחֹשֶׁת	אֶן זַיין פוּס-גֶעשְׁטֶעל (פֿוּן) קוּפֶּער
לְרָחְצָה.	צוּם וַואשֶׁען,
וְנָתַתָּ אֹתוֹ	אוּן דוּ זָאלְסְט אִיהְם שְׁטֶעלֶען
בֵּין אֹהֶל מוֹעֵד	צְווִישֶׁען דֶם פֶערְזַאמְלוּנְגְס-גֶעצֶעלְט
וּבֵין הַמִּזְבֵּחַ	אוּן צְווִישֶׁען דֶעם אַלְטַאר,
וְנָתַתָּ שָׁמָּה	אֶן דוּ זָאלְסְט דָארְט אַרַיינְגֶעבֶּן
מָיִם׃	וַואסֶער.
יט וְרָחֲצוּ אַהֲרֹן וּבָנָיו	19. אוּן אַהֲרֹן אוּן זַיינֶע זִיהְן זָאלֶען וַואשֶׁען
מִמֶּנּוּ	פוּן אִיהְם
אֶת יְדֵיהֶם	זֵייעֶרֶע הֶענְד
וְאֶת רַגְלֵיהֶם׃	אוּן זֵייעֶרֶע פִיס.
כ בְּבֹאָם	20. וֶוען זֵיי דַארְפֶען אַרַיינְקֶומֶען
אֶל אֹהֶל מוֹעֵד	אִין פֶערְזַאמְלוּנְגְס-גֶעצֶעלְט
יִרְחֲצוּ מַיִם	זָאלֶען זֵיי זִיךְ וַואשֶׁען (מִט) וַואסֶער,
וְלֹא יָמֻתוּ.	דַאס זֵיי זָאלֶען נִיט שְׁטַארְבֶּען,
אוֹ בְגִשְׁתָּם	אָדֶער וֶוען זֵיי דַארְפֶען זִיךְ דֶערְנֶעהְנְטֶערְן
אֶל הַמִּזְבֵּחַ	צוּם אַלְטַאר
לְשָׁרֵת	צוּ בֶּעדִינֶען,
לְהַקְטִיר אִשֶּׁה	צוּ רוֹיכֶערְן אַ פַייעֶר אָפְּפֶער
לַייָ׃	צוּם עֶוויגֶען.
כא וְרָחֲצוּ	21. דַאן זָאלֶען זֵיי וַואשֶׁען
יְדֵיהֶם וְרַגְלֵיהֶם	זֵייעֶרֶע הֶענְד אוּן זֵייעֶרֶע פִיס,
וְלֹא יָמֻתוּ.	דַאס זֵיי זָאלֶען נִיט שְׁטַארְבֶּען
וְהָיְתָה לָהֶם	אוּן עֶס זָאל זַיין בַּיי זֵיי
חָק עוֹלָם	אֵיין עֶוויגֶער גֶעזֶעטְץ,
לוֹ וּלְזַרְעוֹ	פִיר אִיהְם אוּן פִיר זַיינֶע קִינְדֶער
לְדֹרֹתָם׃	פִיר זֵייעֶרֶע גֶעשְׁלֶעכְטֶער.

יְהִי רָצוֹן	עֶס זָאל זַיין (דֶער) ווִילֶען
מִלְּפָנֶיךָ	פוּן פָאר דִיר,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עֶוויגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ.	אֶן גָאט פוּן אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן,
שֶׁתְּרַחֵם	דַאס דוּ זָאלְסְט זִיךְ עֶרְבַּארְמֶען
עָלֵינוּ	אוֹיף אוּנְז,
וְתִמְחֹל לָנוּ	אֶן דוּ זָאלְסְט אוּנְז פֶערְצַייהֶען
עַל כָּל חַטֹּאתֵינוּ	אוֹיף אַלֶע אוּנְזֶערֶע פֶעהְלֶערְן,
וּתְכַפֵּר לָנוּ	אוּן דוּ זָאלְסְט אוּנְז פֶערְגֶעבֶּען
אֶת כָּל עֲוֹנוֹתֵינוּ.	אַלֶע אוּנְזֶערֶע זִינְד,
וְתִסְלַח	אוּן דוּ זָאלְסְט עֶנְטְשׁוּלְדִיגֶען
לְכָל פְּשָׁעֵינוּ.	פִיר אַלֶע אֶנְזֶערֶע פֶערְבְּרֶעכֶן,
וְתִבְנֶה	אוּן דוּ זָאלְסְט בּוֹיעֶן
בֵּית הַמִּקְדָּשׁ	דַאס הֵיילִיגֶע הוֹיז

1) שמות ל׳ י״ז—כ״א. 2) יענער. 3) אייער געפאנגענשאפט. 4) האנד-פאס. 5) אפפערן.

בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ,	אִין גִיכֶען, אִין אוּנְזֶערֶע טֶעג,
וְנַקְרִיב לְפָנֶיךָ	אֻן מִר וֶועלֶן [2]בְּרֵיינְגֶען פָאר דִיר
קָרְבַּן הַתָּמִיד	דֶעם בֶּעשְׁטֶענְדִיגֶען אָפְּפֶער,
שֶׁיְּכַפֵּר בַּעֲדֵנוּ.	וָועלְכֶער וֶועט פֶערְגֶעבֶּן פַר אֻנְז
כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתָּ	אַזוֹי וִוי דוּ הָאסְט גֶעשְׁרִיבֶּען
עָלֵינוּ	פִיר אוּנְז
בְּתוֹרָתֶךָ	אִין דַיין תּוֹרָה,
עַל יְדֵי מֹשֶׁה	דוּרְךְ מֹשֶׁה,
עַבְדֶּךָ	דַיין קְנֶעכְט,
מִפִּי כְבוֹדֶךָ	פוּן דַיין הֶערְלִיכֶען מוֹיל,
כָּאָמוּר:	ווִי עֶס אִיז גֶעזָאגְט (אִין פָּסוּק):

סדר הקרבנות

אמירת סדר הקרבנות היא תקנת הגאונים שמצאו סמך לזה בכמה מקומות בתלמוד, לפי שהתפלות בזה״ז הנה במקום הקרבנות ונשלמה עתה פרים שפתינו (ברכות כ״ו ע״ב) ובמנחות ק״י ע״א איתא „זאת תורת החטאת וזאת תורת האשם, כל העוסק בתורת חטאת כאלו הקריב חטאת וכל העוסק בתורת אשם כאלו הקריב אשם״. ועוד אמרו (תענית כ״ז ע״ב; מגלה ל״א ע״ב) אמר אברהם רבונו של עולם שמא ישראל חוטאים לפניך אתה עושה להם כדור המבול וכדור הפלגה? אמר לו לאו וכו׳. אמר לפניו רבש״ע תינח בזמן שבית המקדש קים, בזמן שאין בהמ״ק קים מה תהא עליהם? אמר לו כבר תקנתי להם סדר קרבנות, בזמן שקורין בהן לפני מעלה אני עליהם כאלו הקריבום לפני ואני מוחל להם על כל עונותיהם.

כתוב בסדור של רב עמרם גאון ז״ל: וסדר שכתבנו לקרוא בצו, ולשנות באיזהו מקומן, ולדרוש בר׳ ישמעאל. כך מצוי בשו״ת וכך מנהג כל ישראל באספמיא. וראיה מנין דאמר (קדושין ל׳) רב ספרא משום ר׳ יהושע בן חנניא מאי דכתיב ושננתם, אל תקרי ושננתם אלא ושלשתם, לעולם ישלש אדם שנותיו שליש במקרא, שליש במשנה, שליש בתלמוד. ומקשינן מי ידע כמה חייו? ומשנינן לא צריכי ליומי.

א [1]וַיְדַבֵּר יְיָ	אוּן דֶער עֶווִיגֶער הָאט גֶערֶעט
אֶל מֹשֶׁה	צוּ מֹשֶׁה,
לֵּאמֹר:	זָאגֶענְדִיג:
ב צַו	2. בֶּעפוֹיל
אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	דִי קִינְדֶער יִשְׂרָאֵל,
וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם.	אוּן דוּ זָאלְסְט זָאגֶען צוּ זֵיי:
אֶת קָרְבָּנִי	מַיין אָפְּפֶער,
לַחְמִי	מַיינֶע שְׁפַּייזֶע
לְאִשַּׁי	פִיר מַיינֶע פַייעֶר־אָפְּפֶערְס,
רֵיחַ נִיחֹחִי	(צוּם) לִבְּלִבֶען גֶערוּךְ פִיר מִר,
תִּשְׁמְרוּ	זָאלְט אִיהר הִיטֶען
לְהַקְרִיב לִי	צוּ אָפְּפֶערְן צוּ מִיר
בְּמוֹעֲדוֹ:	אִין זַיין בֶּעשְׁטִימְטֶע צַייט.
ג וְאָמַרְתָּ לָהֶם	3. אוּן דוּ זָלְסְט זָאגֶען צוּ זֵיי:
זֶה הָאִשֶּׁה	דִיזֶעס אִיז דֶער בְּרַאנְד־אָפְּפֶער
אֲשֶׁר תַּקְרִיבוּ	וָואס אִיהר זָאלְט אָפְּפֶערְן
לַייָ.	צוּם עֶווִיגֶען:
כְּבָשִׂים	[3]לַאמֶען
בְּנֵי שָׁנָה	פוּן אַ יָאהְר אַלְט,
תְמִימִם	אָהְנֶע פֶעהְלֶער,
שְׁנַיִם לַיּוֹם	צְווֵיי פִיר יֶעדֶען טָאג,
עֹלָה	[4](אַלְס) בְּרַאנְד־אָפְּפֶער
תָמִיד:	[4]בֶּעשְׁטֶענְדִיג.
ד אֶת הַכֶּבֶשׂ אֶחָד	4. דֶעם אֵיין לַאם
תַּעֲשֶׂה	זָאלְסְט'וּ [5]מַאכֶען
בַבֹּקֶר.	דֶעם מָארְגֶענְס,
וְאֵת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי	אוּן דֶעם צְווֵייטֶען לַאם
תַּעֲשֶׂה	זָאלְסְט'וּ מַאכֶען
בֵּין הָעַרְבָּיִם:	גֶעגֶען אַבֶּענְד.
ה וַעֲשִׂירִית הָאֵיפָה סֹלֶת	5. אוּן אַ צֶעהְנְטֶעל [6]אֵיפָה פַיינֶע מֶעהְל
לְמִנְחָה.	אַלְס שְׁפַּייז־אָפְּפֶער,
בְּלוּלָה	גֶעמִישְׁט
בְּשֶׁמֶן כָּתִית	מִיט גֶעשְׁטוֹיסֶענֶעם אֵייל
רְבִיעִת הַהִין:	אַ פֶערְטֶעל הִין.
ו עֹלַת תָּמִיד.	6. (עֶס אִיז) אַ בֶּעשְׁטֶענְ־דִיגֶעס בְּרַאנְד־אָפְּפֶער,

1) במדבר כ״ח א׳—ח׳. 2) אָפְּפֶערן. 3) שעפסען. 4) (אלס) בעשטענדיגעס בראנד־אָפּפער. 5) צובערייטען, אָפּפערן. 6) א געוויסע געטריידע־מאס.

הָעֲשֻׂיָה	[2]וִוי עֶס אִיז גֶעמַאכְט גֶעוָוארֶן
בְּהַר סִינַי	אוֹיף דֶעם בַּארְג סִינַי,
לְרֵיחַ נִיחֹחַ	צוּם לִיבְּלִיכֶען גֶערוּךְ,
אִשֶּׁה לַייָ׃	אַ פַייעֶר־אָפְּפֶער צוּם עֶווִיגֶען.
ז וְנִסְכּוֹ	7. אוּן זַיין [3]טְרַאנְק־אָפְּפֶער
רְבִיעִת הַהִין	אַ פֶערְטֶעל הִין
לַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד.	פִיר אֵיין לַאם;
בַּקֹּדֶשׁ הַסֵּךְ	אִים הֵיילִיגְטְהוּם גִיס
נֶסֶךְ	אַ [3]טְרַאנְק-אָפְּפֶער
שֵׁכָר	פוּן שְׁטַארְקֶע גֶעטְרַאנְק
לַייָ׃	צוּם עֶווִיגֶען.
ח וְאֵת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי	8. אוּן דֶעם צְווייטֶען לַאם
תַּעֲשֶׂה	זָאלְסְט׳וּ מַאכֶען
בֵּין הָעַרְבָּיִם.	גֶעגֶען אַבֶּענְד,
כְּמִנְחַת	וִוי דָאס שְׁפַּייז־אָפְּפֶער
הַבֹּקֶר	פוּן דֶעם מָארְגֶענְס
וּכְנִסְכּוֹ	אוּן וִוי זַיין [3]טְרַאנְק־אָפְּפֶער
תַּעֲשֶׂה	זָאלְסְט׳וּ מַאכֶען,
אִשֵּׁה	(עֶס אִיז) אַ פַייעֶר־אָפְּפֶער
רֵיחַ נִיחֹחַ	(צוּם) לִיבְּלִיכֶען גֶערוּךְ
לַייָ׃	פִיר דֶעם עֶווִיגֶען.

תקנו לאמר פסוק זה ע״פ האמור בויקרא רבה פ׳ ב׳ מעידני עלי את השמים ואת הארץ בין גוי בין ישראל, בין איש בין אשה, בין עבד בין אמה, קורין את המקרא הזה צפונה לפני ה׳ זוכר הקב״ה עקידת יצחק.

[1]וְשָׁחַט אֹתוֹ	11. אוּן עֶר זָאל עֶס שְׁלַאכְטֶען
עַל יֶרֶךְ הַמִּזְבֵּחַ	אוֹיף דֶר זַייט פוּן דֶם אַלְטַאר
צָפֹנָה	גֶעגֶען נָארְד־זַייט
לִפְנֵי יְיָ.	פָאר דֶעם עֶווִיגֶען,
וְזָרְקוּ	אוּן עֶס זָאלֶען שְׁפְּרֶענְגֶען
בְּנֵי אַהֲרֹן	אַהֲרֹן׳ס זִיהְן,
הַכֹּהֲנִים	דִי פְּרִיסְטֶערְס,
אֶת דָּמוֹ	זַיין בְּלוּט
עַל הַמִּזְבֵּחַ	אוֹיף דֶעם אַלְטַאר
סָבִיב׃	אַרוּם.

יְהִי רָצוֹן	עֶס זָאל זַיין (דֶער) ווִילֶען
מִלְּפָנֶיךָ	פוּן פָאר דִיר,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ.	אוּן גָאט פוּן אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן,
שֶׁתְּהֵא אֲמִירָה זוּ	דַאס דִיזֶער זָאגֶען זָאל זַיין
חֲשׁוּבָה	גֶערֶעכֶענְט,
וּמְקֻבֶּלֶת	אוּן אָנְגֶענוּמֶען,
וּמְרֻצָּה	אוּן בֶּעווִילִיגְט
לְפָנֶיךָ	פָאר דִיר
כְּאִלּוּ הִקְרַבְנוּ	אַזוֹי וִוי מִר וָואלְטֶען גֶעבְּרַאכְט
קָרְבַּן הַתָּמִיד	דֶעם בֶּעשְׁטֶענְדִיגֶען אָפְּפֶער
בְּמוֹעֲדוֹ	אִין זַיין בֶּעשְׁטִימְטֶע צַייט
וּבִמְקוֹמוֹ	אוּן אִין זַיין אָרְט
וּכְהִלְכָתוֹ׃	אוּן נָאךְ זַיין גֶעזֶעצְץ.

אַתָּה הוּא	דוּ בִּיסְט
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	דֶער עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
שֶׁהִקְטִירוּ אֲבוֹתֵינוּ	וָואס אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן הָאבֶּען גֶערוֹכֶערְט
לְפָנֶיךָ	פָאר דִיר
אֶת קְטֹרֶת	דִי רוֹיכֶער־וֶוערְק
הַסַּמִּים.	פוּן דִי גֶעווִירְצֶען
בִּזְמַן	אִין דֶער צַייט
שֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ	וֶוען דַאס הֵיילִיגֶע הוֹיז
הָיָה קַיָּם.	אִיז גֶעשְׁטַאנֶען,

1) ויקרא א׳ י״א 2) וועלכעס איז א. ז. וו. 3) גיס-אפפער.

כַּאֲשֶׁר	ווִי
צִוִּיתָ אוֹתָם	דוּ הָאסְט זֵיי בֶּעפוֹילֶען
עַל יַד מֹשֶׁה	דוּרְךְ מֹשֶׁה,
נְבִיאֶךָ .	דַיין פְּרָאפֶעט,
כַּכָּתוּב	ווִי עֶס אִיז גֶעשְׁרִיבֶּען
בְּתוֹרָתֶךָ :	אִין דַיין תּוֹרָה:
לד וַיֹּאמֶר[1] יְיָ	34. אוּן דֶר עֶווִיגֶער הָט גֶעזָאגְט
אֶל מֹשֶׁה	צוּ מֹשֶׁה:
קַח לְךָ סַמִּים	נֶעהְם דִיר גֶעווִירְצֶע,
נָטָף וּשְׁחֵלֶת	[4]טְרִיפ־גֶעווִירְץ אוּן זֶעע־נאגעל
וְחֶלְבְּנָה	אוּן נאלְבַּאן,
סַמִּים	(דִיזֶע) גֶעווִירְצֶען[5]
וּלְבֹנָה זַכָּה .	אוּן רֵיינֶע ווַייהְרוֹיךְ,
בַּד בְּבַד	צוּ גְלַייכֶע טְהֵיילֶען
יִהְיֶה :	זָאל עֶס זַיין.
לה וְעָשִׂיתָ אֹתָהּ	35. אוּן דוּ זָאלְסְט דַאפוּן מַאכֶען
קְטֹרֶת	רוֹיכֶער־ווֶערְק,
רֹקַח	אַ צוּבֶּערֵייטוּנְג
מַעֲשֵׂה רוֹקֵחַ .	נָאךְ דֶער אַפְּטֵייקֶער־קוּנְסְט,
מְמֻלָּח	[6]דוּרְכְגֶעמִישְׁט,
טָהוֹר קֹדֶשׁ :	רֵיין, הֵיילִיג.
לו וְשָׁחַקְתָּ מִמֶּנָּה	36. אוּן דוּ זָאלְסְט צְרַייבֶּען דַפוּן
הָדֵק	דִין,
וְנָתַתָּה מִמֶּנָּה	אוּן דוּ זָאלְסְט לֵייגֶען דַאפוּן
לִפְנֵי הָעֵדֻת	פָאר דַאס צֵיינְגְנִיס
בְּאֹהֶל מוֹעֵד	אִין דֶם פֶרְזַאמְלוּנְגְס־גֶעצֶעלְט,
אֲשֶׁר אִוָּעֵד לְךָ	ווָאס אִיךְ ווִיל צוּזַאמֶען־קוּמֶען מִיט דִר
שָׁמָּה .	דָארְטֶען,
קֹדֶשׁ קָדָשִׁים	אַלֶער־הֵיילִיגְסְט
תִּהְיֶה לָכֶם :	זָאל עֶס זַיין בַּיי אַייךְ.
וְנֶאֱמַר	אוּן עֶס אִיז גֶעזָאגְט (אִין פָּסוּק):
ז [2]וְהִקְטִיר עָלָיו אַהֲרֹן	7. אוּן אַהֲרֹן זָאל רוֹיכֶערְן אוֹיף אִיהְם
קְטֹרֶת סַמִּים .	רוֹיכֶער־ווֶערְק פוּן גֶעווִירְצֶען
בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר	מָארְגֶען פִיר מָארְגֶען,
בְּהֵיטִיבוֹ	ווֶען עֶר ווֶעט צוּרֶעכְט מַאכֶען
אֶת הַנֵּרֹת	דִי לָאמְפֶּען,
יַקְטִירֶנָּה :	זָאל עֶר עֶס רוֹיכֶערְן.
ח וּבְהַעֲלֹת אַהֲרֹן	8. אוּן ווֶען אַהֲרֹן ווֶעט אָנְצִינְדֶען
אֶת הַנֵּרֹת	דִי לָאמְפֶּען
בֵּין הָעַרְבַּיִם	גֶעגֶען אַבֶּענְד
יַקְטִירֶנָּה .	זָאל עֶר עֶס רוֹיכֶערְן,
קְטֹרֶת תָּמִיד	בֶּעשְׁטֶענְדִיגֶע רוֹיכֶער־ווֶערְק
לִפְנֵי יְיָ	פָאר דֶעם עֶווִיגֶען
לְדֹרֹתֵיכֶם :	פִיר אַייעֶרֶע גֶעשְׁלֶעכְטֶער.

[3]תָּנוּ רַבָּנָן	דִי [7]רַבָּנָן הָאבֶּען גֶעלֶערֶענְט:
פִּטּוּם	דִי [8]צוּבֶּערֵייטוּנְג
הַקְּטֹרֶת	פוּן דִי רוֹיכֶער־ווֶערְק
כֵּיצַד .	אוֹיף ווֶעלְבֶע אַרְט (אִיז עֶס גֶעוֶוען)?
שְׁלֹשׁ מֵאוֹת	דְרַייא הוּנְדֶערְט
וְשִׁשִּׁים וּשְׁמוֹנָה מָנִים	אוּן אַכְט אוּן זֶעכְצִיג [9]מָנִים
הָיוּ בָהּ .	זַיינֶען גֶעוֶועֶן דַארִין;
שְׁלֹשׁ מֵאוֹת	דְרַייא הוּנְדֶערְט
וְשִׁשִּׁים וַחֲמִשָּׁה	אוּן פִינְף אוּן זֶעכְצִיג (מָנִים)
כְּמִנְיַן	נָאךְ דֶער צָאהְל
יְמוֹת הַחַמָּה .	פוּן דֶעם זוּנֶען־יָאהְר,
מָנֶה לְכָל יוֹם .	אַ מָנֶה פִיר יֶעדֶען טָאג,

1) שמות ל׳ ל״ד—ל״ו. 2) שמות ל׳ ז׳—ח׳. 3) כריתות ו׳ ע״א; ושמה הגרסא: ת״ר פטום הקטורת הצרי והצפורן וכו׳ והיותר, כבראה, הוא בירושלמי יומא ה׳ הלכה ה׳. 4) וואס טריפט פון א געוויסען געווירץ-בוים. 5) זעה רש״י. 6) געזאלצען, זעה רש״י. 7) געלעהרטע; לעהרער. 8) ווירצונג, מישונג. 9) א נאמען פון א גאלדענע מינצע, 5 לוט אין וואג.

פְּרַס בְּשַׁחֲרִית — אַ הֶעלְפְט דֶעם מָארְגֶענְס,
וּפְרַס — און אַ הֶעלְפְט
בֵּין הָעַרְבָּיִם . — גֶעגֶען אַבֶּענְד;
וּשְׁלשָׁה מָנִים יְתֵרִים . — און דְרַיי אִיבְּרִיגֶע מָנִים,
שֶׁמֵּהֶם — וָואס פון זֵיי
מַכְנִיס — פְלֶעגְט אַרַיינְבְּרֵיינְגֶען
כֹּהֵן גָּדוֹל — דֶער גְרוֹיס־פְּרִיסְטֶער
מְלֹא חָפְנָיו — זַיינֶע פוּלֶע הוֹיפֶענְס
בְּיוֹם הַכִּפֻּרִים . — אום יוֹם כִּפּוּר,[2]
וּמַחֲזִירָם לְמַכְתֶּשֶׁת — און עֶר פְלֶעגְט זֵיי וִוידֶער אַרַיינְלֵייגֶען אִין אַ שְׁטֵייסֶעל
בְּעֶרֶב יוֹם הַכִּפֻּרִים . — אום [3]עֶרֶב יוֹם כִּפּוּר,
וְשׁוֹחֲקָן — און עֶר פְלֶעגְט זֵיי צוּ שְׁטוֹיסֶען
יָפֶה יָפֶה . — זֶעהְר גוּט,
כְּדֵי שֶׁתְּהֵא — אום עֶס זָאל זַיין
דַקָּה מִן הַדַּקָּה . — זֶעהְר דִין;
וְאַחַד עָשָׂר סַמָּנִין — און עֶלְף (סָארְטֶען) [4]גֶעוִוירְצֶן
הָיוּ בָהּ . — זַיינֶען גֶעוֶועזֶען דַארִין;
וְאֵלּוּ הֵן . — און דִיזֶע זַיינֶען זֵיי:
הַצֳּרִי . — דֶער בַּאלְזַאם
וְהַצִּפֹּרֶן . — און דִי זֶעע־נַאגֶעל,
הַחֶלְבְּנָה . — דִי [5]גַאלְבַּאן
וְהַלְּבוֹנָה . — און דִי וַויירָהוֹיךְ,
מִשְׁקַל — (אִין) גֶעוִויכְט
שִׁבְעִים שִׁבְעִים מָנֶה : — פון זִיבְּצִיג מָנִים יֶעדֶע.
מוֹר . וּקְצִיעָה . — מִירְהֶע און קַאסְסִיַא,

שִׁבֹּלֶת נֵרְדְּ . — נַארְד־שְׁטֶענְגֶעל
וְכַרְכֹּם . — און זַאפְרַאן,
מִשְׁקַל — (אִין) גֶעוִויכְט
שִׁשָּׁה עָשָׂר שִׁשָּׁה עָשָׂר מָנֶה : — פון זֶעכְצֶעהְן מָנִים יֶעדֶע.
הַקֹּשְׁטְ — קָאסְט־ווָארְץ
שְׁנֵים עָשָׂר . — צְוֶועלְף (מָנִים)
וְקִלּוּפָה שְׁלשָׁה . — און שְׁמֶעקֶנְדֶע קָארֶע דְרַיי (מָנִים)
וְקִנָּמוֹן תִּשְׁעָה . — און צִימֶערִינְג נַיין (מָנִים),
בֹּרִית כַּרְשִׁינָה — כַּרְשִׁינָה־זֵייף
תִּשְׁעָה קַבִּין . — נַיין [6]קַבִּין,
יֵין קַפְרִיסִין — וַויין פון צִיפֶּערְן
סְאִין תְּלָתָא — דְרַיי סְאָה
וְקַבִּין תְּלָתָא . — און דְרַיי [6]קַב,
וְאִם אֵין לוֹ — און אוֹיב עֶר הָאט נִיט
יֵין קַפְרִיסִין — וַויין פון צִיפֶּערְן
מֵבִיא — בְּרֵיינְגְט עֶר
חֲמַר חִוַּרְיָן עַתִּיק — וַוייסֶע, אַלְטֶע וַויין,
מֶלַח סְדוֹמִית — זַאלְץ פון סְדוֹם
רוֹבַע הַקָּב . — אֵיין פֶערְטֶעל [6]קַב,
מַעֲלֶה עָשָׁן — [7]רוֹיךְ־גְרָאז
כָּל שֶׁהוּא . — עֶטְוַואס.
[1]רַבִּי נָתָן אוֹמֵר . — רַבִּי נָתָן זָאגְט:
אַף כִּפַּת הַיַּרְדֵּן — אוֹיךְ [8]אַמְבְּרַא פון יַרְדֵן
כָּל שֶׁהוּא . — עֶטְוַואס;
וְאִם נָתַן בָּהּ — און אוֹיב עֶר הָט אַרַיינְגֶעגֶעבֶּן דְרִין
דְּבַשׁ — הָאנִיג
פְּסָלָהּ . — הָט עֶר עֶס גֶעמַאכְט [9]אוּנְגִילְטִיג,
וְאִם חִסַּר — און אוֹיב עֶר הָאט פֶערְפֶעהְלְט
אַחַת מִכָּל סַמָּנֶיהָ — אֵיינֶע פון אַלֶע אִיהְרֶע גֶעוִוירְצֶן

1) נ״א: רבי נתן הבבלי. 2) אין קדשי הקדשים. 3) ריסטטאג, דער טאג בעפאר... 4) ספעצעריייען. 5) טייוווילסקייט.
6) א קב איז א זעקסטעל פון א סאה. דריי סאה איז איין איפה = 6 גארנעץ. 7) אזא מין גראז וועלכער האט געהייסען „מעלה עשן" וואהרשיינליך פלעגט עס ארויסגעבען א גוטען, גלייכען רויך. 8) אזא סארט געווירץ. 9) אונטויגליך, אונהייליג.

חַיָּב מִיתָה :	אִיז עֶר שׁוּלְדִיג טוֹיט־שְׁטְרָאף.[3]
רַבָּן שִׁמְעוֹן	רַבָּן שִׁמְעוֹן
בֶּן גַּמְלִיאֵל	דֶער זוּהְן פוּן גַּמְלִיאֵל
אוֹמֵר .	זָאגְט:
הַצֳּרִי	דֶער בַּאלְזַאם
אֵינוֹ אֶלָּא שְׂרָף	אִיז נוּר אַ [4]זַאפְט,
הַנּוֹטֵף	וָואס טְרִיפְט
מֵעֲצֵי הַקְּטָף .	פוּן דִי [5]בַּאלְזַאם־בּוֹימֶער;
בֹּרִית כַּרְשִׁינָה	כַּרְשִׁינָה־זֵייף,
[1]לָמָּה הִיא בָאָה,	צוּ וָואס אִיז דָאס אַרַיינְגֶעקוּמֶען?
כְּדֵי לְיַפּוֹת בָּהּ	אוּם שֵׁעהְן צוּ מַאכֶען דָאמִיט
אֶת הַצִּפֹּרֶן	דִי זֶעע־נַאגֶעל,
כְּדֵי שֶׁתְּהֵא נָאָה.	אוּם עֶס זָאל זַיין שֵׁעהְן;
יֵין קַפְרִיסִין	צִיפֶּערְן־וויין,
[1]לָמָּה הוּא בָא.	צוּ וָואס אִיז דָאס אַרַיינְגֶעקוּמֶען?
כְּדֵי לִשְׁרוֹת בּוֹ	אוּם צוּ ווייקֶען דַארִין
אֶת הַצִּפֹּרֶן	דִי זֶעע־נַאגֶעל,
כְּדֵי שֶׁתְּהֵא עַזָּה.	אוּם עֶס זָאל זַיין שְׁטַארְק;
וַהֲלֹא	אוּן אָבְּוָואהְל
מֵי [2]רַגְלַיִם	[6]וַואסֶער פוּן דֶער (קְוועלֶע) רוּגֶל
יָפִין לָהּ .	אִיז גוּט דַאצוּ,
אֶלָּא	נוּר
שֶׁאֵין מַכְנִיסִין	מֶען בְּרֵיינְגְט נִיט אַרַיין
מֵי [2]רַגְלַיִם	[6]וַואסֶער פוּן דֶער (קְוועלֶע) רוּגֶל
בַּמִּקְדָּשׁ	אִים טֶעמְפֶּעל
מִפְּנֵי הַכָּבוֹד :	וֶועגֶען דִי עֶהְרֶע (פוּן טֶעמְפֶּעל).[6]
תַּנְיָא .	מִיר הָאבֶּען גֶעלֶערֶענְט:
רַבִּי נָתָן אוֹמֵר.	רַבִּי נָתָן זָאגְט:
כְּשֶׁהוּא שׁוֹחֵק	וֶוען עֶר צוּשְׁטוֹיסְט
אוֹמֵר.	זָאגְט עֶר:
הָדֵק הֵיטֵב .	„צוּשְׁטוֹיסֶען דִין, גוּט!“
הֵיטֵב הָדֵק.	„גוּט, דִין צוּשְׁטוֹיסֶען!“
מִפְּנֵי שֶׁהַקּוֹל	ווייל דִי שְׁטִימֶע
יָפֶה לַבְּשָׂמִים .	אִיז גוּט פִיר דִי גֶעווירְצֶען.[7]
פִּטְּמָהּ	וֶוען עֶר הָאט עֶס צוּבֶּערֵייטֶעט
לַחֲצָאִין	אוֹיף אַ הֶעלְפְט[8]
כְּשֵׁרָה .	אִיז (אוֹיךְ) [9]רֶעכְט.
לִשְׁלִישׁ	אוֹיף אַ דְרִיטֶעל
וְלִרְבִיעַ	אָדֶער אוֹיף אַ פִירְטֶעל
לֹא שָׁמַעְנוּ :	הָאבֶּען מִיר נִיט גֶעהֶערְט.[10]
אָמַר רַבִּי יְהוּדָה,	רַבִּי יְהוּדָה הָאט גֶעזָאגְט:
זֶה הַכְּלָל .	דָאס אִיז דֶער רֶעגֶעל:
אִם כְּמִדָּתָהּ	אוֹיבּ נָאךְ דֶעם מָאס[11]
כְּשֵׁרָה לַחֲצָאִין,	אִיז רֶעכְט (אוֹיךְ) אוֹיף הֶעלְפְט,
וְאִם חִסֵּר	אוּן וֶוען עֶר הָאט פֶערְפֶעהְלְט
אַחַת מִכָּל סַמָּנֶיהָ	אֵיינֶע פוּן אַלֶע אִיהְרֶע גֶעווירְצֶען
חַיָּב מִיתָה :	אִיז עֶר שׁוּלְדִיג טוֹיט־שְׁטְרָאף.[3]
תַּנְיָא .	מִיר הָאבֶּען גֶעלֶערֶענְט:
בַּר קַפָּרָא אוֹמֵר .	בַּר קַפָּרָא זָאגְט:
אַחַת לְשִׁשִּׁים	אֵיין מָאל פוּן זֶעכְצִיג
אוֹ לְשִׁבְעִים שָׁנָה	אָדֶער פוּן זִיבְּצִיג יָאהְר
הָיְתָה בָאָה	פְלֶגְט (דִירוֹכְבְּרֶעוֶרְק) קֻמֶען (גֶעמַאכְט)
שֶׁל שִׁירַיִם	פוּן דִי אִיבְּרִיג־גֶעבְּלִיבֶּענֶע[12]

1) כן הוא ברובא דמינכרא בתנ"ך בדגש המ"ם והנגינה מלעיל, והלכתי אחר הרוב. 2) עין רגל, מל א א' ט'. והגאון יעבץ בסדורו אומר כי „מי רגלים" פשטו כמשמעו עי"ש. 3) אויב ער קומט אריין מיט אזעלכע קטורת אין קדשי הקדשים אם יום כפור. 4) הארץ, פעך. 5) הארץ־בוימער. 6) פיליכט ווארען דארט 2 קוועלען, דארום האט זיך עס גע־רופען „רגלים". אדער, בדרך הלצה פלעגט מען עס רופען „מי רגלים" (אורין), און דארום האט ניט געפאסט עס אריינ־צופריינגען אין בית המקדש. (זעה בעמערקונג 2 בשם הגאון יעבץ). 7) ד. ה. ווען מען רעדט ארויס די ווערטער פון מויל געדענקט מען פיל בעסער אזוי צו טהאן; ודברי הגאון יעבץ בסדורו דחוקים מאד 8) ד. ה. א העלפט פון יעדען פון די נייטיגע בשמים, צוזאמען 184 מנים. 9) גיל־טיג, טויגליך, כשר. 10) ד. ה. אז עס זאל זיין כשר. 11) ד. ה. אויב ער האט פון יעדען סארט געווירץ גענומען פונקט א העלפט. 12) ד. ה. פון די איבריגע 3 מנים, פון וועלכע

לַחֲצָאִין :	אוֹיף אַ הֶעלְפְט.[6]
וְעוֹד תָּנֵי בַּר קַפָּרָא .	און ווידער האט בר קפרא געלערנט:
אִלּוּ	ווען
הָיָה נוֹתֵן בָּהּ	ער וואלט אריינגעגעבן דארין
קוֹרְטוֹב	אַ קליינע מאס
שֶׁל דְּבַשׁ .	פון האניג,
אֵין אָדָם יָכוֹל	וואלט קיין מענש געקענט
לַעֲמוֹד	שטעהן
מִפְּנֵי רֵיחָהּ .	ווענען איהר גערוך:
וְלָמָּה	און ווארום
אֵין מְעָרְבִין בָּהּ	משטמען ניט אריין דארין
דְּבַשׁ .	האניג?
מִפְּנֵי	ווייל
שֶׁהַתּוֹרָה אָמְרָה,	די תורה האט געזאגט:
[1]כִּי כָל שְׂאֹר	דען [7]יעדעס זויער־טייג
וְכָל דְּבַשׁ	און [7]יעדע האניג
לֹא תַקְטִירוּ	זאלט איהר ניט רויכערן
מִמֶּנּוּ	דאפון
אִשֶּׁה לַיְיָ :	(אלס) פייער־אפפער צום עוויגען.

ג׳ פעמים. זאג דריי מאל :

יְיָ צְבָאוֹת	דר עוויגער פון די העער־שאארן
עִמָּנוּ	איז מיט אונז,
מִשְׂגָּב לָנוּ	א פעסטונג פיר אונז
אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה:	איז דער גאט פון יעקב.[8] סלה!

ג׳ פעמים. זאג דריי מאל :

יְיָ צְבָאוֹת	עוויגער פון די העער־שאארן!
אַשְׁרֵי אָדָם	גליקליך איז דער מענש,
בֹּטֵחַ בָּךְ :	וועלכער פערזיכערט זיך אויף דיר.

ג׳ פעמים. זאג דריי מאל :

[2]יְיָ הוֹשִׁיעָה	עוויגער, העלף!
הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ	דער קעניג זאל אונז אנטווארטען
בְיוֹם קָרְאֵנוּ :	אין דעם טאג, ווען מיר רופען.
[3]אַתָּה סֵתֶר לִי	דו בסט א [9]פערבערגענס פר מר,
מִצַּר תִּצְּרֵנִי	פון א פיינד זאלסט'ו מיך היטען;
רָנֵּי פַלֵּט	מיט רעטונגס־געזאנג
תְּסוֹבְבֵנִי סֶלָה:	זאלסט'ו מיך ארומרינגלען.[8] סלה!
[4]וְעָרְבָה	און עס זאל אנגענעהם זיין
לַיְיָ	פיר גאט
מִנְחַת יְהוּדָה	די אפפער־גאבע פון יהודה
וִירוּשָׁלָיִם .	און ירושלים,
כִּימֵי עוֹלָם	ווי (אין) די אלטע צייטען
וּכְשָׁנִים קַדְמֹנִיּוֹת :	און ווי (אין) די פריהעריגע יאהרען.
[5]אַבַּיֵּי הֲוָה מְסַדֵּר	אביי האט [10]געארדנעט
סֵדֶר הַמַּעֲרָכָה	די ארדנונג פון דם הָלץ־הויפען
מִשְּׁמָא דִּגְמָרָא,	לוט ווי עס איז געלערנט געווען[11]
וְאַלִּבָּא	און נאך דעם מיינונג
דְּאַבָּא שָׁאוּל .	פון אבא שאול:
מַעֲרָכָה גְדוֹלָה	דער גרויסער האלץ־הויפען[12]
קוֹדֶמֶת	איז פריהער
לְמַעֲרָכָה שְׁנִיָּה	אלס דר צווייטער הלץ־הויפן [13]

דער כהן גדול פלעגט נעהמען אם יום כפור פולע הויפענס, פלעגט יעדעס יאהר נאכבלייבען אזוי, דאס | מאל אין 60 אדער 70 יאהר האט מען נור געדארפט מאכען נייע קטורת אונגעפעהר א העלפט.

1) ויקרא ב׳ י״א. 2) תהלים כ׳ י׳. 3) תהלים ל״ב ז׳. 4) מלאכי ג׳ ד׳. 5) יומא ל״ג ע״א. 6) זעה בעמערקונג 2 פון פריהעריגען בלאט. 7) קיינע. 8) סֶלָה קומט פון סַל אזוי ווי הֶרָה פון הַר, און בעדייטעט קארב אדער פויק, ווע־לכעס זעהט אויס אזוי ווי א פערמאכטע קארב. און „סלה" מיינט הַכּוּ בַּסַּל, קלאפט אין פויק, אזוי ווי שאו זמרה ותנו תף (תהלים פ״א ג׳) און דאס איז געוועהנליך געטהאן געווארען ביים ענדיגען זינגען א פערז. עס איז דארום ריכטיג דיזען ווארט גאר ניט צו איבערזעטצען; עס לאזט זיך אבער מאנכעס מאל איבערזעטצען: עוויג, אימער, אלע צייט. 9) שוטץ, שירם. 10) פארגעשטעלט די ארדנונג פון טעגליכן גאטעס דינסט אין בית המקדש. 11) אין דער ישיבה. 12) אויף וועלכען מען פלעגט פערברענען די אפפער־טהיילען. 13) פון וועלכען מען פלעגט נעהמען מארגענס און אבענדס קויילען אין א פייער־פאן פיר דעם אלטאר פון די רויכער־ווערק (מזבח הפנימי).

שֶׁל קְטֹרֶת. פוּן (דִי) רוֹיכֶער־וֶוערְק,
וּמַעֲרָכָה שְׁנִיָּה אוּן דֶר צְווייטֶער הָאלְץ־הוֹיפֶען
שֶׁל קְטֹרֶת פוּן (דִי) רוֹיכֶער־וֶוערְק
קוֹדֶמֶת אִיז פְרִיהֶער
לְסִדּוּר אַלְס דִי אָרְדְנוּנְג
שְׁנֵי גִזְרֵי עֵצִים. פוּן דִי צְווייַ שְׁטִיקֶער הָאלְץ,[3]
וְסִדּוּר אוּן דִי אָרְדְנוּנְג
שְׁנֵי גִזְרֵי עֵצִים פוּן דִי צְווייַ שְׁטִיקֶער הָאלְץ
קוֹדֶם אִיז פְרִיהֶער
לְדִשּׁוּן אַלְס אַרוּנְטֶערנֶעהְמֶען דִי אַשׁ
מִזְבֵּחַ הַפְּנִימִי. פוּן דֶעם אִינֶערֶען אַלְטַאר,
וְדִשּׁוּן אוּן דַס אַרוּנְטֶערְנֶהְמֶען דִי אַשׁ
מִזְבֵּחַ הַפְּנִימִי פוּן דֶעם אִינֶערֶען אַלְטַאר
קוֹדֶם אִיז פְרִיהֶער
[1]לְהַטָבַת אַלְס דַאס צוּרֶעכְט־מַאכֶען
חָמֵשׁ נֵרוֹת. פוּן (דִי) פִינְף לָאמְפֶּען,
[1]וְהַטָבַת אוּן דַאס צוּרֶעכְט־מַאכֶען
חָמֵשׁ נֵרוֹת פוּן (דִי) פִינְף לָאמְפֶּען
קוֹדֶמֶת אִיז פְרִיהֶער
לְדָם אַלְס (שְׁפְּרֵיינְגֶען) דַאס בְּלוּט
הַתָּמִיד. פוּן דֶעם שְׁטֶענְדִגֶן(בְּרַנְד־אָפְּפֶר)
וְדָם אוּן (שְׁפְּרֶענְגֶען) דַאס בְּלוּט
הַתָּמִיד פוּן דֶעם שְׁטֶענְדִגֶן(בְּרַנְד־אָפְּפֶר)
קוֹדֶם אִיז פְרִיהֶער
[1]לְהַטָבַת אַלְס דַאס צוּרֶעכְט־מַאכֶען
שְׁתֵּי נֵרוֹת. פוּן (דִי) צְווייַ לָאמְפֶּען,
[1]וְהַטָבַת אוּן דַאס צוּרֶעכְט־מַאכֶען
שְׁתֵּי נֵרוֹת פוּן (דִי) צְווייַ לָאמְפֶּען
קוֹדֶמֶת לִקְטֹרֶת, אִיז פְרִיהֶר אַלְס (דִי) רוֹכֶר־וֶורְק,
וּקְטֹרֶת אוּן (דִי) רוֹיכֶער־וֶוערְק

קוֹדֶמֶת לְאֵבָרִים, אִיז פְרִיהֶער אַלְס (דִי) גְלִידֶער,[4]
וְאֵבָרִים אוּן (דִי) גְלִידֶער[4] (זַיינֶען פְרִיהֶער)
לְמִנְחָה. אַלְס (דֶער) שְׁפַּייז־אָפְּפֶער,
וּמִנְחָה אוּן דֶר שְׁפַּייז־אָפְּפֶר (אִיז פְרִיהֶר)
לַחֲבִתִּין. אַלְס (דִי) פַאנְ־אָפְּפֶער,
וַחֲבִתִּין אוּן דִי פַאנְאָפְּפֶר (זַיינֶען פְרִיהֶר)
לִנְסָכִין. אַלְס (דִי) טְרַאנְק־אָפְּפֶער,
וּנְסָכִין אוּן דִי טְרַנְק־אָפְּפֶר (זַיינֶען פְרִיהֶר)
לְמוּסָפִין. אַלְס (דִי) צוּגֶעלֵייגְטֶע אָפְּפֶער[5],
וּמוּסָפִין אוּן דִי צוּגֶעלֵייגְטֶע אָפְּפֶער[5]—
לְבָזִיכִין. אַלְס (דִי) ווייהְרוֹיךְ־לֶעפֶעל,[6]
וּבָזִיכִין אוּן (דִי) ווייהְרוֹיךְ־לֶעפֶעל[6]
קוֹדְמִין זַייגֶען פְרִיהֶער
לְתָמִיד אַלְס דֶער שְׁטֶענְדִיגֶר־(אָפְּפֶר)
שֶׁל בֵּין הָעַרְבָּיִם. פוּן גֶעגֶען אַבֶענְד,
שֶׁנֶּאֱמַר. דֶען עֶס אִיז גֶעזָאגְט (אִין פָּסוּק):
[2]וְעָרַךְ עָלֶיהָ אוּן עֶר זָאל אָרְדְנֶען אוֹיף אִיהְר[7]
הָעֹלָה דֶעם בְּרַאנְד־אָפְּפֶער,
וְהִקְטִיר עָלֶיהָ אוּן עֶר זָל רוֹיכֶערְן[8] אוֹיף אִיהְר[7]
חֶלְבֵי הַשְּׁלָמִים. דִי פֶטְס פוּן דִי פְרִידֶנְס־אָפְּפֶר,
עָלֶיהָ הַשְׁלֵם דַאמִיט עֶנְדִיג[9]
כָּל הַקָּרְבָּנוֹת אַלֶע אָפְּפֶער
כֻּלָּם: גָאר אִין גַאנְצֶען.

תפלת רבי נחוניא בן הקנה.

אָנָּא. אִיךְ בִּיטֶע,
בְּכֹחַ מִיט דֶער קְרַאפְט
גְּדֻלַּת פוּן דִי גְרוֹיסְקַייט
יְמִינְךָ פוּן דַיין רֶעכְטֶע הַאנְד
תַּתִּיר צְרוּרָה: מַאךְ לוֹיז דִי פֶערְבּוּנְדֶענֶע(זִינְד).
קַבֵּל נֶעהְם אָן

1) יותר נכון לנקד לְהַטָבַת, וְהַטָבַת. 2) ויקרא ו׳ ה׳. 3) מען האָט נאכדעם געדאַרפט צולייגען נאָך 2 שטיקער האָלץ, ווייל עס שטעהט אין פסוק: ונתנו עצים על האש. 4) ד. ה. דאָס פערברענען די טהיילען פון דעם מאָרגען-בראַנד-אָפּפער. 5) ד. ה. דער קרבן מוסף פון שבת און יום טוב. 6) צוויי לעפעל מיט ווייהרויך פלעגט מען יעדען שבת אוועק־לייגען נעבען די לחם הפנים. 7) ד. ה. אויף דעם פייער. 8) פערברענען. 9) ענדיגען זיך.

רִנַּת עַמְּךָ	דַאס [2]גֶעבֶּעט פוּן דַיין פָאלְק;
שַׂגְּבֵנוּ טַהֲרֵנוּ .	פֶערְשְׁטַארְק אוּנְז, רֵיינִג אוּנְז,
נוֹרָא :	פוּרְכְטְבַּארֶער !
נָא גִבּוֹר .	אָה, מֶעכְטִיגֶער,
דּוֹרְשֵׁי יִחוּדְךָ	דִי וָוס פָארְשֶׁען דַיין אֵיינְהַייט,
כְּבָבַת שָׁמְרֵם :	ווִי דֶעם[3] אוֹיג־אַפְּפֶעל הִיט זֵיי.
בָּרְכֵם טַהֲרֵם	בֶּענְשׁ זֵיי, רֵיינִיג זֵיי,
רַחֲמֵם .	עֶרְבַּארֶעם זֵיי,
צִדְקָתְךָ	(מִיט) דַיין גֶערֶעכְטִיגְקַייט
תָּמִיד גָּמְלֵם :	בֶּעלוֹין זֵיי שְׁטֶענְדִיג.
חֲסִין קָדוֹשׁ .	מֶעכְטִיגֶער, הֵייליגֶער,
בְּרוֹב טוּבְךָ	מִיט דַיינֶע גְרוֹיסֶע גוּטֶעס
נַהֵל עֲדָתֶךָ :	פִיהְר דַיין גֶעמֵיינְדֶע.
יָחִיד גֵּאֶה .	אֵיינְצִיגֶער, עֶרְהַאבֶּענֶער,
לְעַמְּךָ פְּנֵה .	ווֶענְדֶע זִיךְ צוּ דַיין פָאלְק,
זוֹכְרֵי קְדֻשָּׁתֶךָ :	ווֶלְכֶע עֶרְאִינֶרֶען דַיין הֵיילִגְקַייט.
שַׁוְעָתֵנוּ קַבֵּל	אוּנְזֶער שְׁרַייעֶן נֶעהְם אָן,
וּשְׁמַע צַעֲקָתֵנוּ .	אוּן הֶער אוּנְזֶער יַאמֶר־גֶשְׁרֵיי,
יוֹדֵעַ תַּעֲלֻמוֹת :	דוּ, ווֶלְכֶר ווֵייסְט פֶערְבָּארְגֶענֶס.
בָּרוּךְ שֵׁם	גֶעלוֹיבְּט אִיז דֶער נָאמֶען
כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ	פוּן זַיין הֶערְלִיכֶען קֶענִיגְרַייךְ
לְעוֹלָם וָעֶד :	אוֹיף אִימֶער אוּן עֶווִיג.
רִבּוֹן הָעוֹלָמִים .	הֶערְר פוּן דִי ווֶעלְטֶען !
אַתָּה צִוִּיתָנוּ	דוּ הָאסְט אוּנְז גֶעבָּאטֶען
לְהַקְרִיב	צוּ אָפְּפֶערְן
קָרְבַּן הַתָּמִיד	דֶעם שְׁטֶענְדִיגֶען אָפְּפֶער
בְּמוֹעֲדוֹ .	אִין זַיין בֶּעשְׁטִימְטֶע צַייט,
וְלִהְיוֹת כֹּהֲנִים	אוּן דַס (דִי) פְּרִיסְטֶער זָאלֶען זַיין
בַּעֲבוֹדָתָם .	בַּיי זֵייעֶר (גָאטֶעס)־דִינְסְט,
וּלְוִיִּם בְּדוּכָנָם .	אוּן דִי לֵוִיִּם בַּיי זֵייעֶר טֶעמְפֶּל־גֶזַאנְג
וְיִשְׂרָאֵל	אוּן דִי יִשְׂרָאֵל
בְּמַעֲמָדָם .	בַּיי זֵייעֶר שְׁטַאנְד־אָרְט,[4]
וְעַתָּה בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ	אָבֶּער יֶעצְט, ווֶעגֶען אוּנְזֶערֶע זִינְד,
חָרַב	אִיז פֶערְווִיסְטֶעט גֶעוָוארֶען
בֵּית הַמִּקְדָּשׁ	דַאס הֵיילִיגֶע הוֹיז,
וּבָטֵל	אוּן עֶס הָאט אוֹיפְגֶעהֶערְט
הַתָּמִיד .	דֶער שְׁטֶענְדִיגֶער (בְּרַאנְד־אָפְּפֶער)
וְאֵין לָנוּ לֹא כֹהֵן	אוּן מִיר הָאבֶּען קֵיין פְּרִיסְטֶער
בַּעֲבוֹדָתוֹ .	בַּיי זַיין (גָאטֶעס)־דִינְסְט,
וְלֹא לֵוִי בְּדוּכָנוֹ .	אוּן קֵיין לֵוִי בַּיי זַיין טֶעמְפֶּל־גֶזַאנְג,
וְלֹא יִשְׂרָאֵל	אוּן קֵיין יִשְׂרָאֵל
בְּמַעֲמָדוֹ .	בַּיי זַיין שְׁטַאנְד־אָרְט;[4]
וְאַתָּה אָמַרְתָּ .	אוּן דוּ הָאסְט גֶעזָאגְט:
[1]וּנְשַׁלְּמָה פָרִים	דַס מִיר זָאלֶען צָאלֶען אָנְשְׁטָאט אָקְסֶען
שְׂפָתֵינוּ :	(מִיט) אוּנְזֶערֶע לִיפֶּען.[5]
לָכֵן יְהִי רָצוֹן	דַארוּם זָאל זַיין דֶער ווִילֶען
מִלְּפָנֶיךָ	פוּן פָאר דִיר,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עֶווִיגֶער אוּנְזֶער גָאט
וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ .	אוּן גָאט פוּן אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן,
שֶׁיְּהֵא	דַאס עֶס זָאל זַיין
שִׂיחַ שִׂפְתוֹתֵינוּ .	דַאס רֵיידֶען פוּן אוּנְזֶערֶע לִיפֶּען
חָשׁוּב וּמְקֻבָּל	גֶעאַכְטֶעט אוּן אָנְגֶענוּמֶען
וּמְרֻצֶּה לְפָנֶיךָ	אוּן בֶּעווִילִיגְט פָאר דִיר
כְּאִלּוּ הִקְרַבְנוּ	אַזוֹי ווִי מִיר וָואלְטֶען גֶעאָפְּפֶערְט
קָרְבַּן הַתָּמִיד	דֶעם שְׁטֶענְדִיגֶען אָפְּפֶער
בְּמוֹעֲדוֹ .	אִין זַיין בֶּעשְׁטִימְטֶע צַייט,
וְעָמַדְנוּ	אוּן מִיר וָואלְטֶען גֶעשְׁטַאנֶען
עַל מַעֲמָדוֹ :	בַּיי זַיין שְׁטַאנְד־אָרְט.[4]

1) הושע י"ד ג'. 2) געזאנג. 3) שווארצאפּפעל פון אויג. 4) די אידען אין דער צייט פון בית המקדש זיינען געווען צוטהיילט אין 24 אבטהיילונגען (משמורות), און יעדע וואך האט זיך איין אנדער אבטהיילונג פערזאמעלט אין דער עזרה צושטעהן (מעמד) ביים קרבן התמיד, און אין די וויטע שטעדט האבען זיך די אידען פערזאמעלט און מתפלל געווען, דאס דער קרבן זאל אנגענומען ווערען.(תענית כ"ו ע"א). 5) ד.ה. די געבעטע זאלען זיין אנשטאט די קרבנות.

דיזעס זאגט מען נור אם שבת.

ט [1]וביום השבת	9 און אין דעם רוהע-טאג
שני כבשים	(זאלט איר אפפערן) צוויי [3]לאמען
בני שנה	פון איין יאהר אלט
תמימם.	אהן א פעהלער,
ושני עשרנים	און צוויי צעהנטעל
סלת	פיינע מעהל
מנחה	(אלס) שפייז-אפפער,
בלולה בשמן	געמישט מיט אייל,
ונסכו:	און זיין טראנק-אפפער.
י עלת	10. (עס איז) א בראנד-אפפער
שבת	פון דעם רוהע-טאג
בשבתו.	אין [4]יעדען רוהע-טאג,
על עלת התמיד	[5]צו דעם שטענדיגען ברנד-אפפר,
ונסכה:	און [4]איהר טראנק-אפפער.

דיזעס זאגט מען נור אם ראש חדש.

יא [2]ובראשי	11. און אין די אנפאנגס-(טעג)
חדשיכם	פון אייערע מאנאטען
תקריבו	זאלט איהר אפפערען
עלה	א בראנד-אפפער
ליי.	צום עוויגען:
פרים בני בקר	יונגע שטירען
שנים	צוויי
ואיל אחד	און איין ווידער,
כבשים	[3]לאמען
בני שנה	פון איין יאהר אלט
שבעה	זיבען,
תמימם:	אהן א פעהלער.
יב ושלשה	12. און דריי
עשרנים	צעהנטעל
סלת	פיינע מעהל
מנחה	(אלס) שפייז-אפפער,
בלולה בשמן	געמישט מיט אייל,
לפר האחד.	צו [6]איין שטיר,
ושני עשרנים	און צוויי צעהנטעל
סלת	פיינע מעהל
מנחה	(אלס) שפייז-אפפער,
בלולה בשמן	געמישט מיט אייל,
לאיל האחד:	צו דעם איין ווידער.
יג ועשרן עשרון	13. און צו איין צעהנטעל
סלת	פיינע מעהל
מנחה	(אלס) שפייז-אפפער,
בלולה בשמן	געמישט מיט אייל,
לכבש האחד.	צו [6]איין לאם;
עלה	(עס איז) א בראנד-אפפער
ריח ניחח	(צום) ליבליכען גערוך,
אשה ליי:	א פייער-אפפער צום עוויגען.
יד ונסכיהם	14. און זייערע טרנק-אפפערס,
חצי ההין	א האלבער [7]הין
יהיה לפר	זאל זיין צו (יעדען) שטיר,
ושלישת ההין	און א דריטעל [7]הין
לאיל	צו דעם ווידער,
ורביעת ההין	און א פערטעל [7]הין
לכבש	צו (יעדען) לאם
יין.	וויין;[8]
זאת עלת חדש	דיזעס איז דאס מנט ברנד-אפפער
בחדשו	אין [4]יעדען מאנאט,
לחדשי השנה:	פיר די מאנאטען פון יאהר.
טו ושעיר עזים אחד	15. און איין ציגען-באק

1) במדבר כ״ח ט—י. 2) במדבר כ״ח א׳—ט״ו. 3) שעפסען. 4) זיין. 5) אויסער, נעבען. 6) יעדען. 7) עמער.
8) ד. ה. און א פערטעל הין וויין פיר יעדען לאם.

לְחַטָּאת לַיְיָ.	אַלְס זִינְד־אָפְּפֶער צוּם עֶווִיגֶן,
עַל עֹלַת הַתָּמִיד	צוּ דֶם בֶּשְׁטֶענְדִיגֶן בְּרַנְד־אָפְּפֶר
יֵעָשֶׂה	זָאל עֶס גֶעמַאכְט וֶוערֶען,
וְנִסְכּוֹ:	אוּן זַיין טְרַאנְק־אָפְּפֶער.

משניות זבחים פרק ה׳

משנה א׳ זבחים מ״ז ע״א.

אֵיזֶהוּ מְקוֹמָן	וואוּ אִיז דֶער אָרְט
שֶׁל זְבָחִים.	פוּן דִי (אָפְּפֶר)־שְׁלַאכְטוּנְגֶען?
קָדְשֵׁי קָדָשִׁים	דִי אַלֶערְהֵיילִיגְסְטֶע
שְׁחִיטָתָן	(אִיז) [1]זֵייעֶר שְׁלַאכְטֶען
בַּצָּפוֹן.	אִין נָארְד־זַייט (פוּן אַלְטַאר).
פַּר וְשָׂעִיר	דֶער שְׁטִיר אוּן דֶער צִיגֶענְבָּאק
שֶׁל יוֹם הַכִּפֻּרִים	פוּן דֶעם פֶערְזֶעהְנוּנְגְס־טָאג
שְׁחִיטָתָן	(אִיז) [1]זֵייעֶר שְׁלַאכְטֶען
בַּצָּפוֹן.	אִין דִי נָארְד־זַייט
וְקִבּוּל דָּמָן	אֶן דַם [2]עֶמְפְּפַנְגֶען פוּן זֵייעֶר בְּלוּט
בִּכְלִי שָׁרֵת	(אִיז) אִין אַ בֶּעדִינוּנְגְס־גֶעפֶעס
בַּצָּפוֹן.	אִין דִי נָארְד־זַייט
וְדָמָן טָעוּן	אוּן זֵייעֶר בְּלוּט פָארְדֶערְט
הַזָּיָה	[3]בֶּעשְׁפְּרִיצוּנְג
עַל בֵּין הַבַּדִּים	צְווִישֶׁען דִי שְׁטַאנְגֶען
וְעַל הַפָּרֹכֶת	אוּן גֶעגֶען דֶעם פָארְהַאנְג
וְעַל מִזְבַּח הַזָּהָב.	אֶן אוֹיף דֶם גָאלְדֶענֶם אַלְטַאר
מַתָּנָה	דִי [4]בֶּעשְׁפְּרִיצוּנְג
אַחַת מֵהֶן	פוּן אֵיינֶע פוּן זֵיי
מְעַכָּבֶת:	הַאלְט עֶס אָב.[5]
שְׁיָרֵי הַדָּם	דִי אִיבְּרִיגֶע פוּן דִי בְּלוּט
הָיָה שׁוֹפֵךְ	פְלֶעגְט [6]מֶען אוֹיסְגִיסֶען
עַל יְסוֹד מַעֲרָבִי	אוֹיף דֶעם וֶועסְטְלִיכֶען גְרוּנְד
שֶׁל מִזְבַּח הַחִיצוֹן	פוּן דֶעם אוֹיסֶערְן אַלְטַאר.
אִם לֹא נָתַן	אוֹיבּ [6]מֶען הָאט (עֶס) נִט [7]גֶעטָאן
לֹא עִכֵּב:	הָאט עֶס נִיט אָבְּגֶעהַאלְטֶען.
פָּרִים	דִי שְׁטִירֶען,
הַנִּשְׂרָפִים	וֶועלְכֶע וֶוערֶען פֶערְבְּרֶענְט,
וּשְׂעִירִים	אוּן דִי צִיגֶענְבֶּעק,
הַנִּשְׂרָפִים.	וֶועלְכֶע וֶוערֶען פֶערְבְּרֶענְט,
שְׁחִיטָתָן	(אִיז) [1]זֵייעֶר שְׁלַאכְטֶען
בַּצָּפוֹן	אִין דִי נָארְד־זַייט
וְקִבּוּל דָּמָן	אֶן [2]דַם עֶמְפְּפַנְגֶען פוּן זֵייעֶר בְּלוּט
בִּכְלִי שָׁרֵת	(אִיז) אִין אַ בֶּעדִינוּנְגְס־גֶעפֶעס
בַּצָּפוֹן.	אִין דִי נָארְד־זַייט,
וְדָמָן טָעוּן	אוּן זֵייעֶר בְּלוּט פָארְדֶערְט
הַזָּיָה	[3]בֶּעשְׁפְּרִיצוּנְג
עַל הַפָּרֹכֶת	אוֹיף דֶעם פָארְהַאנְג
וְעַל מִזְבַּח הַזָּהָב.	אֶן אוֹיף דֶם גָאלְדֶענֶם אַלְטַאר
מַתָּנָה	דִי [4]בֶּעשְׁפְּרִיצוּנְג
אַחַת מֵהֶן	פוּן אֵיינֶע פוּן זֵיי
מְעַכֶּבֶת.	הַאלְט אָב.[5]
שְׁיָרֵי הַדָּם	דִי אִיבְּרִיגֶע פוּן דִי בְּלוּט
הָיָה שׁוֹפֵךְ	פְלֶעגְט [6]מֶען אוֹיסְגִיסֶען
עַל יְסוֹד מַעֲרָבִי	אוֹיף דֶעם וֶועסְטְלִיכֶען גְרוּנְד
שֶׁל מִזְבַּח הַחִיצוֹן	פוּן דֶעם אוֹיסֶערְן אַלְטַאר.
אִם לֹא נָתַן	אוֹיבּ עֶר הָאט (עֶס) נִט [7]גֶעטָאן
לֹא עִכֵּב.	הָאט עֶס נִיט אָבְּגֶעהַלְטֶען.
אֵלּוּ וָאֵלּוּ	דִיזֶע אוּן יֶענֶע[8]
נִשְׂרָפִין	וֶוערֶען פֶערְבְּרֶענְט
בְּבֵית הַדָּשֶׁן:	אִין דֶעם הוֹיז פוּן דִי אַשׁ.

משנה ב׳. זבחים נ״ב ע״ב.

חַטֹּאת הַצִּבּוּר	דִי זִינְד־אָפְּפֶר פוּן דֶר גֶמֵיינְדֶע
וְהַיָּחִיד.	אוּן פוּן דֶעם אֵיינְצֶעלְנֶעם.
אֵלּוּ הֵן	דִיזֶע זַיינֶען

1) (דער אָרט) פון זייער שלאַכטען. 2) ד. ה אויפנעהמען דאָס בלוט פון דעם האַלז פון דער בהמה. 3) שפּרענגונג. 4) געבונג. 5) ד. ה. ווען מען לאָזט אויס איינע פון די בעשפּריצונגען איז דער קרבן ניט אנגענומען פאר גאָט. 6) ער. 7) געגעבען. 8) ד. ה. סיי די אָפּפער פון יום כפור און סיי אַנדערע אָפּפער, וועלכע ווערען פערברענט.

חַטֹּאת הַצִּבּוּר,	דִי זִינְד־אָפְּפֶר פֶן דֶר גֶמֵיינְדֶע:
שְׂעִירֵי	דִי צִיגֶענְבֶּעק
רָאשֵׁי חֳדָשִׁים	פוּן אָנְפַאנְג־מָאנַאטֶען
וְשֶׁל מוֹעֲדוֹת,	אוּן פוּן פַייעֶר־טֶעג
שְׁחִיטָתָן	(אִיז) זֵייעֶר שְׁלַאכְטֶען
בַּצָּפוֹן	אִין דִי נָארְד־זַייט
וְקִבּוּל דָּמָן	אוּן דַס עֶמְפְּפַאנְגֶען פוּן זֵייעֶר בְּלוּט
בִּכְלֵי שָׁרֵת	(אִיז) אִין אַ בֶּעדִינוּנְגְס־גֶעפֶעס
בַּצָּפוֹן.	אִין דִי נָארְד־זַייט,
וְדָמָן טָעוּן	אוּן זֵייעֶר בְּלוּט פָארְדֶערְט
אַרְבַּע מַתָּנוֹת	פִיעֶר בֶּעשְׁפְּרִיצוּנְגֶען
עַל אַרְבַּע קְרָנוֹת.	אוֹיף דִי פִיער ווִינְקֶלֶן (פֶן אַלְטַאר)
כֵּיצַד.	ווִי (אִיז עֶס גֶעטְהָאן גֶעוָוארֶען)?
עָלָה	[1]עֶר אִיז אַרוֹיפְגֶעגַאנְגֶען
בַכֶּבֶשׁ	מִיט דֶעם קְרוּמֶען בְּרִיק,[2]
וּפָנָה	אוּן עֶר הָאט זִיךְ גֶעוֶוענְדֶעט
לַסּוֹבֵב.	צוּם [3]אוּמְקְרַייז (פוּן אַלְטַאר)
וּבָא לוֹ	אוּן עֶר אִיז גֶעקוּמֶען
לְקֶרֶן דְּרוֹמִית מִזְרָחִית.	צוּם זִיד־אָסְטְלִיכֶען ווִינְקֶעל,
מִזְרָחִית צְפוֹנִית.	(דַאן צוּם) [4]נָארְד־אָסְטְלִיכֶען,
צְפוֹנִית מַעֲרָבִית.	נָארְד־וֶועסְטְלִיכֶען
מַעֲרָבִית דְּרוֹמִית	(אוּן)[5]זִיד־וֶועסְטְלִיכֶען (ווִינְקֶל)
שְׁיָרֵי הַדָּם	דִי אִיבְּרִיגֶע פוּן דִי בְּלוּט
הָיָה שׁוֹפֵךְ	פְלֶעגְט [1]מֶען אוֹיסְגִיסֶען
עַל יְסוֹד דְּרוֹמִי.	אוֹיף דֶעם נָארְדְלִיכֶען גְרוּנְד,
וְנֶאֱכָלִין	אוּן זֵיי וֶוערֶען גֶעגֶעסֶען
לִפְנִים	אִינֶערְהַאלְב
מִן הַקְּלָעִים	פוּן דִי פָארְהַאנְגֶען
לְזִכְרֵי כְהֻנָּה	פֶן דִי מֶנְלִכֶע פֶן פְּרִיסְטֶערְטְהֶם
בְּכָל מַאֲכָל	אִין אַלֶערְלֵיי שְׁפַּייזֶען[6]
לְיוֹם וָלַיְלָה	פִיר דֶעם טָאג אוּן נַאכְט
עַד חֲצוֹת:	בִּיז הַאלְבֶּע (נַאכְט).

משנה ג׳. זבחים נ״ג ע״ב.

הָעוֹלָה	דֶער בְּרַאנְד־אָפְּפֶער
קֹדֶשׁ קָדָשִׁים.	אִיז אַלֶערְהֵיילִיגְסְט.
שְׁחִיטָתָהּ	אִיהְר שְׁלַאכְטֶען אִיז
בַּצָּפוֹן	אִין דִי נָארְד־זַייט,
וְקִבּוּל דָּמָהּ	אֻן דַס עֶמְפְּפַאנְגֶען פוּן אִיר בְּלוּט
בִּכְלֵי שָׁרֵת	(אִיז) אִין אַ בֶּעדִינוּנְגְס־גֶעפֶעס
בַּצָּפוֹן.	אִין דִי נָארְד־זַייט,
וְדָמָהּ טָעוּן	אוּן אִיהְר בְּלוּט פָארְדֶערְט
שְׁתֵּי מַתָּנוֹת	צְווֵיי בֶּעשְׁפְּרִיצוּנְגֶען
שֶׁהֵן אַרְבַּע.	וֶועלְכֶע זַיינֶען פִיער,[7]
וּטְעוּנָה	אוּן זִי פָארְדֶערְט
הֶפְשֵׁט	אָבְּשִׁינְדֶען (דִי הוֹיט)
וְנִתּוּחַ.	אוּן צוּשְׁנַיידֶען (אִין שְׁטִיקֶער)
וְכָלִיל	אוּן אִין גַאנְצֶען (פֶערְבְּרֶענֶען)
לָאִשִּׁים:	אוֹיף דֶעם פַייעֶר.

משנה ד׳. זבחים נ״ד ע״ב.

זִבְחֵי	דִי שְׁלַאכְטוּנְגֶען
שַׁלְמֵי	פוּן דִי פְרִידֶענְס־אָפְּפֶער
צִבּוּר	פוּן אַ גֶעמֵיינְדֶע
וַאֲשָׁמוֹת.	אוּן שׁוּלְד־אָפְּפֶערס.
אֵלּוּ הֵן אֲשָׁמוֹת.	דִיזֶע זַיינֶען (דִי) שׁוּלְד־אָפְּפֶער:
אֲשַׁם	דֶער שׁוּלְד־אָפְּפֶער
גְּזֵלוֹת.	פִיר גֶערוֹיבְּטֶע זַאכֶען,
אֲשַׁם	דֶער שׁוּלְד־אָפְּפֶער
מְעִילוֹת.	פִיר פֶערְאוּנְטְרַייאוּנְג,[8]
אֲשַׁם	דֶער שׁוּלְד־אָפְּפֶער

1) דער כהן. 2) דער ארויפגאנג צום אלטאר איז געווען מיט א קרומען בריק 32 איילען לאנג און 16 איילען ברייט (מדות פ״ג מ״ג); דען עס שטעהט: ולא תעלה במעלות על מזבחי, שמות כ׳ כ״ג. 3) ראנד. 4) אָסט־נאָרדליכען. 5) וועסט־זידליכען. 6) ד. ה, צוגעריכט אויף פערשידענע ארטען. 7) מען האט געשפריצט אין דעם נארד־אָסטליכען און זיד־וועסט־ליכען ווינקעל אזוי אז דאס בלוט זאל בעריהרען אלע 4 זייטען. 8) ד. ה. מאכען געברויך פיר זיך פון געהייליגטע זאכען.

שִׁפְחָה חֲרוּפָה.	פַר פַרְפְהָרְן אַ פֶערְלַבְּטֶע דִינְסְט
אֲשַׁם	דֶער שׁוּלְד־אָפְּפֶער
נָזִיר.	פוּן אַיין [1]גֶעווייהְטֶען,
אֲשַׁם	דֶער שׁוּלְד־אָפְּפֶער
מְצוֹרָע.	פוּן אַיין [2]אוֹיסְזֶעצִיגֶען,
אָשָׁם תָּלוּי.	דֶר שֻׁלְד־אָפְּפֶער פַר אַ[3]צְווייפֶל.
שְׁחִיטָתָן	זַייעֶר שְׁלַאכְטֶען אִיז
בַּצָּפוֹן	אִין דִי נָארְד־זַייט,
וְקִבּוּל דָּמָן	אִין דֶם עֶמְפְּפַאנְגֶען פוּן זֶייעֶר בְּלוּט
בִּכְלִי שָׁרֵת	(אִיז) אִין אַ בֶּעדִינוּנְגְס־גֶעפֶעס
בַּצָּפוֹן.	אִין דִי נָארְד־זַייט,
וְדָמָן טָעוּן	אוּן זַייעֶר בְּלוּט פָארְדֶערְט
שְׁתֵּי מַתָּנוֹת	צְווייא בֶּעשְׁפְּרִיצוּנְגֶען,
שֶׁהֵן אַרְבַּע.	ווָעלְכֶע זַיינֶען פִיעֶר,
וְנֶאֱכָלִין	אוּן זֵיי ווָערֶען גֶעגֶעסֶען
לִפְנִים	אִינֶערְהַאלְבּ
מִן הַקְּלָעִים	פוּן דִי פָארְהַאנְגֶען
לְזִכְרֵי כְהֻנָּה	פוּן דִי מֶנְלִכֶע פוּן פְּרִיסְטֶערְטְהוּם
בְּכָל מַאֲכָל	(צוּגֶערִכְט) אִין אַלֶערְלֵיי שְׁפַּייזֶען
לְיוֹם וָלַיְלָה	אִין דֶעם זֶעלְבֶּען טָאג אוּן נַכְט
עַד חֲצוֹת:	בִּיז הַאלְבֶּע (נַאכְט).

משנה ה׳. זבחים נ״ה ע״א.

הַתּוֹדָה	דֶער דַאנְק־אָפְּפֶער
וְאֵיל נָזִיר	אוּן דֶר ווִידֶער פוּן אַ גֶעווייהְטֶען
קָדָשִׁים קַלִּים.	זַיינֶען [4]לַייכְט־הֵיילִיגֶע.
שְׁחִיטָתָן	זַייעֶר שְׁלַאכְטֶען (אִיז)
בְּכָל מָקוֹם	אִין יֶעדֶען אָרְט
בָּעֲזָרָה.	אִין טֶעמְפֶּעל־[5]פָארְהַאלֶע,
וְדָמָן טָעוּן	אוּן זַייעֶר בְּלוּט פָארְדֶערְט
שְׁתֵּי מַתָּנוֹת	צְווייא בֶּעשְׁפְּרִיצוּנְגֶען,
שֶׁהֵן אַרְבַּע.	ווָעלְכֶע זַיינֶען פִיעֶר,
וְנֶאֱכָלִין	אוּן זֵיי ווָערֶען גֶעגֶעסֶען
בְּכָל הָעִיר	אִין דֶער גַאנְצֶער שְׁטָאדְט
לְכָל אָדָם	פוּן יֶעדֶען מֶענְשֶׁען
בְּכָל מַאֲכָל	(צוּגֶערִכְט) אִין אַלֶערְלֵיי שְׁפַּייזֶען
לְיוֹם וָלַיְלָה	אִין דֶעמְזֶעלְבֶּען טָאג אוּן נַכְט
עַד חֲצוֹת:	בִּיז הַאלְבֶּע נַאכְט.
הַמּוּרָם	דָאס, ווָאס ווֶערְט אָבְּגֶעשֵׁיידְט
מֵהֶם	פוּן זֵיי,[6]
כַּיּוֹצֵא בָהֶם.	אִיז גְלַייךְ צוּ זֵיי,
אֶלָּא שֶׁהַמּוּרָם	נוּר דַאס אָבְּגֶעשֵׁיידֶעטֶע
נֶאֱכָל	ווֶערְט גֶעגֶעסֶען
לַכֹּהֲנִים	(נוּר) פוּן דִי פְּרִיסְטֶער,
לִנְשֵׁיהֶם	פוּן זַייעֶרֶע פְרוֹיעֶן
וְלִבְנֵיהֶם	אוּן פוּן זַייעֶרֶע קִינְדֶער
וּלְעַבְדֵיהֶם:	אוּן פוּן זַייעֶרֶע קְנֶעכְט.

משנה ו׳. זבחים נ״ה ע״א.

שְׁלָמִים	דִי פְרִידֶענְס־אָפְּפֶער
קָדָשִׁים קַלִּים.	זַיינֶען [4]לַייכְט־הֵיילִיגֶע.
שְׁחִיטָתָן	זַייעֶר שְׁלַאכְטֶען אִיז
בְּכָל מָקוֹם	אִין יֶעדֶען אָרְט
בָּעֲזָרָה.	אִין טֶעמְפֶּעל־[5]פָארְהַאלֶע,
וְדָמָן טָעוּן	אוּן זַייעֶר בְּלוּט פָארְדֶערְט
שְׁתֵּי מַתָּנוֹת	צְווייא בֶּעשְׁפְּרִיצוּנְגֶען,
שֶׁהֵן אַרְבַּע.	ווָעלְכֶע זַיינֶען פִיעֶר,
וְנֶאֱכָלִין	אוּן זֵיי ווָערֶען גֶעגֶעסֶען
בְּכָל הָעִיר	אִין דֶער גַאנְצֶער שְׁטָאדְט
לְכָל אָדָם	פוּן יֶעדֶען מֶענְשֶׁען
בְּכָל מַאֲכָל	(צוּגֶערִכְט) אִין אַלֶערְלֵיי שְׁפַּייזֶען
לִשְׁנֵי יָמִים	(אִין פֶערְלוֹיף) פוּן צְווייא טֶעג

1) ענטהאלטזאמען, צוריקגעהאלטענעם (פון געוויסע זאכען), אָבגעשיידעטען. 2) קרעטציגען (ביים רייניגען זיך).
3) ווען ער ווייסט ניט אויב ער האָט געזינדיגט. 4) וויניגער. 5) פאָרהויף. 6) ד. ה. דער טהייל וואָס ווערט ארונטער־גענומען פיר די פריסטער.

וְלַיְלָה אֶחָד׃ אוּן אֵיין נאַכְט.
הַמּוּרָם דָאס, וָואס וֶוערְט אָבְּגֶעשֵׁיידְט
מֵהֶם פוּן זֵיי,
כַּיּוֹצֵא בָהֶם. אִיז גְלַייךְ צוּ זֵיי,
אֶלָּא שֶׁהַמּוּרָם נוּר דָאס אָבְּגֶעשֵׁיידֶעטֶע
נֶאֱכָל וֶוערְט גֶעגֶעסֶען
לַכֹּהֲנִים (נוּר) פוּן דִי פְּרִיסְטֶער,
לִנְשֵׁיהֶם פוּן זֵייעֶרֶע פְרוֹיעֶן
וְלִבְנֵיהֶם אוּן פוּן זֵייעֶרֶע קִינְדֶער
וּלְעַבְדֵיהֶם׃ אוּן פוּן זֵייעֶרֶע קְנֶעכְט.

משנה ז׳. זבחים נ״ו ע״ב.

הַבְּכוֹר דֶער עֶרְשְׁט־גֶעבָּארֶענֶער
וְהַמַּעֲשֵׂר אוּן דֶער צֶעהְנְטֶער (פוּן פִיה)
וְהַפֶּסַח אוּן דֶער פֶּסַח־אָפְּפֶער
קָדָשִׁים קַלִּים. זַיינֶען לַייכְט־הֵיילִיגֶע.
שְׁחִיטָתָן זֵייעֶר שְׁאכְטֶען (אִיז)
בְּכָל מָקוֹם אִין יֶעדֶען אָרְט
בָּעֲזָרָה. אִין טֶעמְפֶּעל־פָארְהאַלֶע,
וְדָמָן טָעוּן אוּן זֵייעֶר בְּלוּט פָארְדֶערְט
מַתָּנָה אַחַת. אֵיין בֶּעשְׁפְּרִיצוּנְג,
וּבִלְבַד שֶׁיִּתֵּן אָבֶּער נוּר עֶר זָאל (עֶס) גֶעבֶּען
כְּנֶגֶד הַיְסוֹד. גֶעגֶען דֶם גְרוּנְד (פוּן אַלְטאַר).[2]
שָׁנָה (אָבֶּער) זֵיי זַיינֶען פֶערְשִׁידֶען
בַּאֲכִילָתָן. מִיט זֵייעֶר עֶסֶען:[3]
הַבְּכוֹר דֶר עֶרֶשְׁט־גֶבָּארֶענֶער (פוּן פִיה)
נֶאֱכָל וֶוערְט גֶעגֶעסֶען
לַכֹּהֲנִים. (נוּר) פוּן דִי פְּרִיסְטֶער,
וְהַמַּעֲשֵׂר אָבֶּער דֶער צֶעהְנְטֶער
לְכָל אָדָם. (וֶוערְט גֶעגֶעסֶען) פוּן יֶעדֶען מֶענְשֶׁען;
וְנֶאֱכָלִין אוּן זֵיי (בֵּיידֶע) וֶוערֶען גֶעגֶעסֶען
בְּכָל הָעִיר אִין דֶער גַאנְצֶער שְׁטָאדְט,
בְּכָל מַאֲכָל אִין אַלֶערְלֵיי שְׁפַּייזֶען,
לִשְׁנֵי יָמִים (אִין פֶערְלוֹיף) פוּן צְווֵיי טֶעג
וְלַיְלָה אֶחָד׃ אוּן אֵיין נאַכְט.
הַפֶּסַח דֶער פֶּסַח־אָפְּפֶער
אֵינוֹ נֶאֱכָל וֶוערְט נִיט גֶעגֶעסֶען
אֶלָּא בַלַּיְלָה. נוּר בַּיי נאַכְט,
וְאֵינוֹ נֶאֱכָל אוּן עֶר וֶוערְט נִיט גֶעגֶעסֶען
אֶלָּא עַד חֲצוֹת. נוּר בִּיז הַאלְבֶּע נאַכְט.
וְאֵינוֹ נֶאֱכָל אוּן עֶר וֶוערְט נִיט גֶעגֶעסֶען
אֶלָּא לִמְנוּיָו. נוּר צוּ זַיינֶע גֶעצֶעהְלְטֶע מֶענְשֶׁען,
וְאֵינוֹ נֶאֱכָל אוּן עֶר וֶוערְט נִיט גֶעגֶעסֶען
אֶלָּא צָלִי׃ נוּר גֶעבְּרָאטֶען.

ברייתא דר׳ ישמעאל.

ספרא ריש ויקרא.

רַבִּי יִשְׁמָעֵאל אוֹמֵר. רַבִּי יִשְׁמָעֵאל זָאגְט:
בִּשְׁלשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת דוּרְךְ דְרַייצֶעהְן רֶעגֶעלְן
הַתּוֹרָה נִדְרֶשֶׁת׃ וֶוערְט דִי תּוֹרָה[4] עֶרְפָארְשְׁט:
א מִקַּל וָחֹמֶר׃ 1. [5]פוּן לַייכְט אוֹיף שְׁוֶוער.
ב וּמִגְּזֵרָה שָׁוָה׃ 2. אִן דוּרְךְ אַ גְלַייכֶען אוֹסְדְרוּק.
ג [1]מִבִּנְיַן אָב 3. דוּרְךְ אַ הוֹיפְּט־רֶעגֶעל

באור הגאון יעב״ץ ז״ל.

א) מקל וחומר. כיצד? ויאמר ה׳ אל משה ואביה ירק ירק בפניה הלא תכלם ז׳ ימים. קל וחומר לשכינה שתסגר לפחות ז׳ ימים. הרי למד חמור מקל להחמיר. והוא הדין איפכא קל מחמור להקל:

ב) מגזרה שוה. כיצד? ערות הבת לא למדנו אלא מגזרה שוה. אתיא הנה הנה זמה זמה:

ג) מבנין אב מכתוב אחד. כיצד? הרי נאמר בחג המצות. אך אשר יאכל לכל נפש וכו׳ התיר אוכל נפש. בשאר המועדים מניין. אלא אמרו רז״ל. זה בנין אב לכל המועדים: משני כתובים. כיצד? נאמר במומי אדם. או גבן או דק וגו׳. וכתוב במומי בהמה. או חרוץ או יבלת. באדם לא נאמר חרוץ יבלת. בבהמה לא נאמר דק תבלול. מניין ליתן האמור של זה בזה. ולמדו אדם מבהמה ובהמה מאדם. זהו משני כתובים. והן נחשבים למדה אחת:

---

1) נקוד היו״ד בקמץ כי הוא נפרד ומלת אב תאר לו, ומובנו בנין שהוא אב וראש. 2) אבער ניט אין נארד-אסטליכען ווינקעל, וואו עס איז קיין יסוד ניט געוועזן. 3) ד. ה. אבוואהל דיזע 3 זיינען גלייך וועגען בלוט-שפריצונג, דאך וועגען עסען זיינען זיי פערשידען. 4) ערקלערט. 5) דורך דעם שלוס פון מינ־ערוויכטיגען אויף דאס וויכטיגערע. וואס יעדע פון די 13 רעגעלן בעדייטעט איז גענוי ערקלערט אין פירוש פון הגאון יעב״ץ. וועלכען מיר דרוקען היער.

מִכָּתוּב אֶחָד.	(אַרוֹיסְגֶענֻמֶען) פוּן אֵיין פָּסוּק
[1]וּמִבִּנְיַן אָב	אוּן דוּרְךְ אַ הוֹיפְּט-רֶעגֶעל
מִשְּׁנֵי כְתוּבִים:	(אַרוֹסְגֶענוּמֶען) פֶן צְוֵויי פְּסוּקִים.
ד מִכְּלָל	4. דוּרְךְ אֵיין אַלְגֶעמֵיינֶם רֶעגֶל
וּפְרָט:	נָךְ וֶולְכֶן עֶס קֻמֶן אֵיינְצֶעלְהַיְטֶן
ה וּמִפְּרָט	5. אוּן דוּרְךְ אֵיינְצֶעלְהַייטֶען,
וּכְלָל:	גֶפָאלְגְט פֶן אֵן אַלְגֶמֵינֶם רֶעגֶל.
ו כְּלָל	6. אֵיין אַלְגֶעמֵיינֶער רֶעגֶעל,
וּפְרָט	(נָאכְדֶעם) אֵיינְצֶעלְהַייטֶען
וּכְלָל.	אֶון (דֶן ווִידֶר) אֵיין אַלְגֶעמֵיינֶער,
אִי אַתָּה דָן	דַאן קֶענְסְטוּ נִיט אוּרְטְהֵיילֶען
אֶלָּא	נוּר
כְּעֵין הַפְּרָט:	נָאךְ דִי אֵיינְצֶעלְהַייטֶען.
ז מִכְּלָל	7. דֶרְךְ אֵיין אַלְגֶעמֵיינֶם רֶעגֶל,
שֶׁהוּא צָרִיךְ	וֶועלְכֶער בֶּעדַארְף
לִפְרָט.	דִי אֵיינְצֶעלְהַייטֶען,
וּמִפְּרָט	אוּן דוּרְךְ אֵיינְצֶעלְהַייטֶען,
שֶׁהוּא צָרִיךְ	וֶועלְכֶע בֶּעדַארְפֶען
לִכְלָל:	דֶעם אַלְגֶעמֵיינֶעם רֶעגֶעל.
ח כָּל דָּבָר	8. יֶעדֶע זַאךְ,
שֶׁהָיָה בִּכְלָל	וָוס אִיז גֶוֶוען אִן אַלְגֶמֶינֶם רֶעגֶל,
וְיָצָא	אֶן עֶס אִז אוֹיסְגֶשְׁלָאסֶן גֶעוֶורֶן
מִן הַכְּלָל	פוּן דֶעם אַלְגֶעמֵיינֶעם רֶעגֶעל,
לְלַמֵּד.	(מֵיינְט עֶס עֶטְוַואס) צוּ לֶערְנֶן,
לֹא לְלַמֵּד	נִיט צוּ לֶערְנֶען
עַל עַצְמוֹ	פִיר זִיךְ זֶעלְבְּסְט
יָצָא.	אִז עֶס אוֹסְגֶעשְׁלָאסֶן גֶעוָוארֶן,
אֶלָּא לְלַמֵּד	זָאנְדֶערְן צוּ לֶערְנֶען
עַל הַכְּלָל כֻּלּוֹ	אוֹיף דֶעם גַאנְצֶען רֶעגֶעל
יָצָא:	אִז עֶס אוֹסְגֶעשְׁלָאסֶן גֶעוָוארֶן.
ט כָּל דָּבָר	9. יֶעדֶע זַאךְ,
שֶׁהָיָה בִּכְלָל.	וֶולְכֶע וַואר אִז אַלְגֶמֵינֶם רֶעגֶל,
וְיָצָא	אוּן אִז אוֹיסְגֶעשְׁלָאסֶן גֶעוָוארֶן
לִטְעוֹן	צוּ בֶּעוַוייזֶען
טוֹעַן אֶחָד	אֵיין זַאךְ,
שֶׁהוּא כְעִנְיָנוֹ.	וֶועלְכֶע אִז ווִי דֶר הוֹיפְּט-רֶעגֶל,
יָצָא לְהָקֵל	קוּמְט עֶס גְרִינְגֶער צוּ מַאכֶען,
וְלֹא לְהַחֲמִיר:	אָבֶער נִט שְׁוֶוערֶער צוּ מַאכֶען.
י כָּל דָּבָר	10. יֶעדֶע זַאךְ,
שֶׁהָיָה בִּכְלָל.	וָוס אִז גֶוֶוען אִן אַלְגֶמֵיינֶם רֶעגֶל,

פרוש הגאון יעב"ץ ז"ל.

ד) מכלל ופרט. כיצד? נאמר אדם כי יקריב וגו' מן הבהמה. כלל חיה שהיא בכלל בהמה. מן הבקר. ומן הצאן. פרט, נתמעטה חיה. ואין בכלל אלא מה שבפרט:

ה) מפרט וכלל. כיצד? נאמר בהשבת אבדה וכן תעשה לחמורו וכן לשמלתו. פרט. משמע אלה בלבד חייב להשיב. כתב אחריו כן תעשה לכל אבידת אחיך, חזר וכלל. נעשה כלל מוסף על הפרט. ומרבה כל דבר:

ו) אלא כעין הפרט. כיצד? הרי שנאמר על כל דבר פשע. כלל הכל. על שור על חמור וגו'. פרט לך אלו בלבד. על כל אבידה. חזר וכלל. אי אתה דן אלא כעין הפרט. מה הפרט מפורש דבר המטלטל וגופו ממון. אף כל כיוצא בו. יצאו קרקעות. ועבדים שהוקשו להם. ויצאו שטרות. שאינן אלא לראיה:

ז) מכלל שהוא צריך לפרט. כיצד? נאמר קדש לי כל בכור. יכול אף הנקבות בכלל. הייתי אומר כל פטר רחם במשמע. תלמוד לאמר זכר. זהו כלל שצריך לפרט. ואם נאמר זכר. יכול אפילו יצאה נקבה לפניו. ת"ל פטר רחם. אי פטר רחם. יכול אפי' נולד אחר יוצא דופן, ת"ל בכור. זהו פרט שצריך לכלל. והם מדה אחת:

ח) ויצא מן הכלל ללמד. כיצד? והנפש אשר תאכל מבשר זבח השלמים וגו'. הלא שלמים בכלל כל הקדשים הן. כשיצאו מן הכלל. לא ללמד על עצמן בלבד יצאו. אלא על הכלל כולו יצאו. מה שלמים קדושת מזבח. אף כל שקדושתו קדושת מזבח חייבין עליו. יצאו קדשי בדק הבית:

ט) ויצא לטעון טען אחד שהוא כענינו. כיצד? נאמר ואשר יבוא את רעהו ביער וגו'. מכה בשוגג בכלל רוצח היה. שנאמר ומכה אדם יומת. בין שוגג בין מזיד. ויצא מכה בשוגג לטעון טוען אחד שהוא כענינו של מזיד. שזה המית וזה המית. יצא מן הכלל להקל על עצמו. שניצול בערי מקלט. זהו ולא להחמיר:

י) ויצא לטעון טוען אחר שלא כענינו. כיצד? נאמר. כי תקנה עבד עברי שש שנים יעבוד. והוציא העבריה מן הכלל. שנאמר וכי ימכר איש את בתו לאמה לא תצא כצאת העבדים. הלא אמה עבריה בכלל עבד עברי היתה. שנאמר כי ימכר לך אחיך העברי או העבריה. למה יצאה מן הכלל? לטעון טוען אחר שלא כענינו. שעבד אינו יוצא בסימני גדלות ולא במיתת האדון. והאמה יוצאה בסימנים ובמיתת האדון אפי' תוך שש. יצא להקל עליה שיוצאה תוך שש. ולהחמיר שאדוניה מקדשה בעל כרחה:

וְיָצָא	און עֶס אִיז אוֹיסְגֶעשְׁלָאסֶען גֶעוָוארֶען
לִטְעוֹן	צוּ בֶּעוַויזֶען
טוֹעַן אַחֵר	אֵיין אַנְדֶער זַאךְ,
שֶׁלֹּא כְעִנְיָנוֹ.	וֶועלְכֶעס אִיז נִיט וִוי דֶר הוֹיפְּט-רֶעגֶעל
יָצָא	אִיז אוֹיסְגֶעשְׁלָאסֶען גֶעוָוארֶען
לְהָקֵל וּלְהַחֲמִיר:	גְרִינְגֶער אוּן שְׁוֶוערֶער צוּ מַאכֶען
יא כָּל דָּבָר	11. יֶעדֶע זַאךְ,
שֶׁהָיָה בִּכְלָל	וֶועלְכֶע אִיז גֶוֶען אִין אַלְגֶעמֵיינֶעם רֶגֶל,
וְיָצָא	אוּן אִיז אוֹיסְגֶעשְׁלָאסֶען גֶעוָוארֶען
לִדּוֹן	צוּ בֶּעשְׁטִימֶען
בַּדָּבָר הֶחָדָשׁ.	וֶועגֶען אַ נַייֶע זַאךְ,
אִי אַתָּה יָכוֹל	קֶענְסְטוּ נִיט
לְהַחֲזִירוֹ	(עֶס) צוּרִיקְבְּרֵיינְגֶען
לִכְלָלוֹ	צוּ זַיין אַלְגֶעמֵיינֶעם רֶעגֶעל
עַד שֶׁיַּחֲזִירֶנּוּ הַכָּתוּב	בִּיז דֶער פָּסוּק זֶעלְבְּסְט בְּרֵיינְגְט אִיהם
לִכְלָלוֹ	צוּ זַיין אַלְגֶעמֵיינֶעם רֶעגֶעל
בְּפֵרוּשׁ:	דֵייטְלִיךְ.
יב דָּבָר	12. אַ זַאךְ,
הַלָּמֵד	וָואס וֶוערְט אָבְּגֶעלֶערֶענְט
מֵעִנְיָנוֹ.	פוּן זַיין אִינְהַאלְט,
וְדָבָר	אוּן אַ זַאךְ,
הַלָּמֵד	וָואס וֶוערְט אָבְּגֶעלֶערֶענְט
מִסּוֹפוֹ:	פוּן זַיין עֶנְדֶע.
יג וְכֵן	13. אוּן אַזוֹי אִיז אוֹיךְ
שְׁנֵי כְתוּבִים	(מִיט) צְוַויי פְּסוּקִים,
הַמַּכְחִישִׁים	וֶועלְכֶע ווִידֶערְשְׁפְּרֶעכֶען
זֶה אֶת זֶה.	אֵיינֶער דֶעם אַנְדֶערְן,
עַד שֶׁיָּבֹא	בִּיז עֶס קוּמְט
הַכָּתוּב הַשְּׁלִישִׁי	דֶער דְרִיטֶער פָּסוּק
וְיַכְרִיעַ	אוּן מַאכְט אַ גְלֵייכְגֶעוִויכְט
בֵּינֵיהֶם:	צְווִישֶׁען זֵיי.
יְהִי רָצוֹן	עֶס זָאל זַיין דֶער ווִילֶען
מִלְּפָנֶיךָ	פוּן פָאר דִיר,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עֶוִויגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ	אוּן גָאט פוּן אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן,
שֶׁיִּבָּנֶה	דַאס עֶס זָאל גֶעבּוֹיט וֶוערֶען
בֵּית הַמִּקְדָּשׁ	דַאס הֵיילִיגֶע הוֹיז
בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ	שְׁנֶעל, אִין אוּנְזֶערֶע טֶעג,
וְתֵן חֶלְקֵנוּ	אוּן גִיבּ אוּנְזֶער טְהֵייל
בְּתוֹרָתֶךָ:	אִין דַיין תּוֹרָה.
וְשָׁם נַעֲבָדְךָ	אוּן דָארְט וֶועלֶען מִר דִיךְ דִינֶען
בְּיִרְאָה	מִיט עֶהְרֶען-פוּרְכְט,
כִּימֵי עוֹלָם	וִוי (אִין) דִי אַלְטֶע צֵייטֶען
וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת:	אוּן וִוי (אִין) דִי פְרִיהֶערִיגֶע יָאהְרֶען.

קדיש דרבנן.

פרוש הגאון יעב"ץ ז"ל.

יא) ויצא לדון בדבר החדש. כיצד? נאמר וכהן כי יקנה נפש וגו' ויליד ביתו. בתו בכלל היתה בין פנויה בין נשואה. ויצאה לידון בדבר חדש שאחר שנשאת אינה אוכ' בתרומה. שנאמר ובת כהן כי תהיה לאיש זר וגומר. והואיל והוציאה הכתוב מהכלל. אי אתה יכול להחזירה לכללה אפי' אלמנה וגרושה אם לא החזירה הכתוב בפירוש. שנא' ובת כהן כי תהיה אלמנה וגרושה וזרע אין לה וגו' מלחם אביה תאכל:

יב) דבר הלמד מענינו. כיצד? נאמר שבו איש תחתיו. כול ישבו תחתיהם כל היום. בא הכתוב ולמד אל יצא איש ממקומו. שהוא אלפים אמה (מדת תחום שבת) שהוא דבר הלמד מענינו: ודבר הלמד מסופו. כיצד? נאמר איש אל כל שאר בשרו לא תקרבו. אסר כל שאר שבעוםם. ובסוף הענין פירש האסורות לנו. ומהם נלמוד המותרות. ואלו מדה אחת הם:

יג) ושני כתובים המכחישים. כמו שנאמר בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ. וכתוב אחר אומר. ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים. בא הכתוב השלישי והכריע. שנאמר אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים קורא אני אליהם יעמדו יחד. מלמד ששניהם כאחד נבראו ואין כאן הכחשה:

המזמור הזה מתהלים הובא בסדר התפלות על פי כתביו של ר׳ יצחק לוריא (האריז״ל). ובשו״ת פנים מאירות ח״א כתב שלא לאומרו כדי שלא להטריח את הצבור.

תהלים ל׳

א מִזְמוֹר	1. אַ גֶעזַאנְג.
שִׁיר	אַ לִיד
חֲנֻכַּת הַבַּיִת	בַּיי דִי אַיינְוֵוייהוּנְג פֻן דִי הויז;
לְדָוִד׃	[1](אַ גֶעזַאנְג) פוּן דָוִד.
ב אֲרוֹמִמְךָ יְיָ	2. אִיךְ וִויל דִיךְ עֶרְהוֹיבֶּן, עֶווִיגֶער,
כִּי דִלִּיתָנִי.	דַס דוּ הָאסְט מִיךְ אוֹיפְגֶעהוֹיבֶּן,
וְלֹא שִׂמַּחְתָּ	אוּן דוּ הָאסְט נִיט עֶרְפְרֵעהְט
אֹיְבַי	מַיינֶע פַיינְד
לִי׃	אִיבֶּער מִיךְ.
ג יְיָ אֱלֹהָי.	3. עֶווִיגֶער, מַיין גָאט,
שִׁוַּעְתִּי אֵלֶיךָ	אִיךְ הָאבּ גֶעשְׁרִיעֶן צוּ דִיר,
וַתִּרְפָּאֵנִי׃	אוּן דוּ הָאסְט מִיךְ גֶעהֵיילְט
ד יְיָ	4. עֶווִיגֶער,
הֶעֱלִיתָ	דוּ הָאסְט אוֹיפְגֶעבְּרַאכְט
מִן שְׁאוֹל	פוּן [2]גְרַאבּ
נַפְשִׁי.	מַיין זֶעעלֶע;
חִיִּיתַנִי	דוּ הָאסְט מִיךְ בֶּעלֶעבְּט,
מִיָּרְדִי	דַס אִיךְ זָאל נִט אַרוּנְטֶערְגֵעהְן
בוֹר׃	(אִין) גְרוּבּ.
ה זַמְּרוּ לַייָ	5. זִינְגְט צוּם עֶווִיגֶען,
חֲסִידָיו.	(אִיהְר), זַיינֶע פְרוּמֶע,
וְהוֹדוּ	אוּן דַאנְקְט
לְזֵכֶר קָדְשׁוֹ׃	צוּ זַיין הֵיילִיגֶע [3]עֶרְאִינֶערוּנְג.
ו כִּי רֶגַע	6. דֶען (נוּר) אֵיין אוֹיגֶענְבְּלִיק
בְּאַפּוֹ	(אִיז עֶר) אִין זַיין צָארְן,
חַיִּים	(אָבֶּער) לֶעבֶּענְס־לַאנְג—
בִּרְצוֹנוֹ.	אִין זַיין גוּטֶען ווִילֶען.

בָּעֶרֶב יָלִין בֶּכִי	אַם אַבֶּענְד [4]קוּמְט גֶעוויין,
וְלַבֹּקֶר רִנָּה׃	אוּן צוּם מָארְגֶען—גֶעזַאנְג.
ז וַאֲנִי אָמַרְתִּי	7. אוּן אִיךְ הָאבּ גֶעדֵיינְקְט
בְשַׁלְוִי.	אִין מַיין רוּהֶע:
בַּל אֶמּוֹט	[5]אִיךְ וֶועל נִיט גֶעבּוֹיגֶען וֶוערֶען
לְעוֹלָם׃	[5]אוֹיף עֶווִיג.
ח יְיָ	8. עֶווִיגֶער,
בִּרְצוֹנְךָ	אִין דַיין ווִילֶען
הֶעֱמַדְתָּה	הָאסְטוּ אוֹיפְגֶעשְׁטֶעלְט
לְהַרְרִי עֹז.	מַיין [6]בַּארְג פֶעסְט,
הִסְתַּרְתָּ	(אָבֶּר וֶון) דוּ הָאסְט פֶערְבָּארְגֶן
פָנֶיךָ	דַיין גֶעזִיכְט,
הָיִיתִי נִבְהָל׃	בִּין אִיךְ גֶעוָוארֶען דֶערְשְׁרָאקֶן.
ט אֵלֶיךָ יְיָ	9. צוּ דִיר, עֶווִיגֶער,
אֶקְרָא.	רוּף אִיךְ,
וְאֶל יְיָ אֶתְחַנָּן׃	אוּן צוּם עֶווִיגֶען בֶּעט אִיךְ.
י מַה בֶּצַע	10. וָואס פִיר אַ נוּטְץ (הָאסְטוּ)
בְּדָמִי	אִין מַיין [7]בְּלוּט,
בְּרִדְתִּי	וֶוען אִיךְ וֶועל אַרוּנְטֶערְגֵעהְן
אֶל שָׁחַת.	אִין הֶעלֶע?
הֲיוֹדְךָ עָפָר.	וֶועט דִיךְ לוֹיבֶּען (דֶער) שְׁטוֹיבּ?
הֲיַגִּיד	וֶועט עֶר דֶערְצֵעהְלֶען
אֲמִתֶּךָ׃	דַיין וַואהְרְהַייט?
יא שְׁמַע יְיָ	11. הֶער (מִיךְ), עֶווִיגֶער,
וְחָנֵּנִי.	אוּן [8]בֶּעגְנַאדִיג מִיךְ,
יְיָ	עֶווִיגֶער!
הֱיֵה עֹזֵר לִי׃	זַיי מִיר אַ הֶעלְפֶער.
יב הָפַכְתָּ	12. דוּ הָאסְט פֶערְוַואנְדֶעלְט
מִסְפְּדִי	מַיין קְלָאג
לְמָחוֹל לִי.	צוּ אֵיין טַאנְץ פִיר מִיךְ,

1) אַ פסאלם; עס דארף פערשטאנען ווערען ווי: מזמור לדוד. שיר חנכת וכו׳. 2) העלע, אונטערוועלט. 3) נאמען. 4) נעכטיגט. 5) איך וועל נימאלס וואנקען. 6) ד. ה. גליק. 7) שווייגען. 8) ערבארעם.

פִּתַּחְתָּ	דו האסט [1]לויז געמאכט	כָבוֹד	[3](מיט) עהרע,
שַׂקִּי	מיין זאק,	וְלֹא יִדֹּם .	און מען זאל ניט שווייגען;
וַתְּאַזְּרֵנִי	און דו האסט מיך אומגעגורטעלט	יְיָ אֱלֹהַי	עוויגער, מיין גאט !
שִׂמְחָה :	(מיט) פריידע.	לְעוֹלָם	אויף עוויג
יג לְמַעַן יְזַמֶּרְךָ	13. [2]אום מען זאל דיר לויב־זינגען	אוֹדֶךָּ :	וועל איך דיר [4]דאנקען.

קדיש יתום.

פְּסוּקֵי דְזִמְרָה

מְקוֹר בִּרְכַּת בָּרוּךְ שֶׁאָמַר.

הפסוקים והמזמורים שבין ברוך שאמר ובין ישתבח נקראים פסוקי דזמרה, והגאונים סדרום ע״פ מאמר התלמוד בברכות ל״ב ע״ב: „לעולם יסדר אדם שבחו של מקום ואח״כ יתפלל״. ותקנו ברכה לפניהם ברוך שאמר, וברכה לאחריהם ישתבח.

מי הוא אבי ברכת ברוך שאמר, אשר השתמש בניבים רבים הנמצאים בתלמוד (עיין הערתנו לברוך שאמר) לא נודע בברור, והרי״ף לברכות ל״ב מזכירה, וזה לשונו: „ותקינו רבנן למימר ברכה מקמייהו (דפסוקי דזמרה) ומאי ניהו ברוך שאמר וישתבח הלכך מיבעי ליה לאינש דלא לאשתעויי מכי מתחיל בברוך שאמר עד דמסיים ליה״. ובערוך ערך תפלה נמצא: „ור׳ משה גאון אמר מאן דמעייל לכנישתא ואשכח צבורא דקרו פסוקי דזמרה אומר ברוך שאמר וחותם מהלל בתשבחות״. ובטורי זהב סמן נ״א אות א׳ מביא בשם תולעת יעקב שאנשי כנסת הגדולה תקנוהו ע״פ פתקא דנפל מן השמים (עיין מה שכתב בזה הס־ור רשב״ן.) ובספר היוחסין אומר, כי בשבת הראשון של מנוי ראש גלותא היה חזן בית הכנסת מתחיל בברוך שאמר והבחורים עונים על כל דבר ודבר מברוך שאמר ברוך הוא.

והנה מספר התבות בברוך שאמר ע״פ נוסחתנו הוא פ״ז והסמן לזה ראשו כתם פ״ז (רוקח ס׳ ש״כ); אולם הנוסחאות רבות ושונות בין האשכנזים והספרדים וגם בין הספרדים בעצמם הנוסחאות שונות, כנראה באבודרהם ובמנורת המאור כלל תפלה סמן צ״ג. וגם מקום ברוך שאמר אצל האשכנזים הוא לפני הודו לה׳, ואצל הספרדים מקומו לפני יהי כבוד.

דִינִים פוּן פְּסוּקֵי דְזִמְרָה.

פון ברוך שאמר ביז נאך ישתבח הייסט „פסוקי דזמרה״ ווען מען קומט צום דאווגען און מען געפינט, דאס דער עולם האלט ביים ענדע „פסוקי דזמרה״, דאן זאגט מען נור: ברוך שאמר ביז ענדע, תהלה לדוד ארוממך ביז ענדע און ישתבח און דאן פון יוצר אור מיט׳ן עולם. ווען מען האט מעהר צייט, זאגט מען אזויפיעל פון די וו יטער אויסגערעכענטע מזמורים, וויפיל מען קען בעווייזען צוא זאגען און אנצופאנגען מיט׳ן עולם יוצר אור. וואס פריהער א מזמור איז דא אויסגערעכענט אלץ וויכטיגער איז ער. פאלגענדע זיינען די מזמורים: הללו אל בקדשו, הללו את ה׳ מן השמים די איבריגע קאפיטלען, וואס פאנגען אן מיט הללויה. ויברך דוד, הודו ביז והוא רחום און פון דארט הויפט מען איבער ביז והוא רחום, וואס איז בעפאר אשרי. און מען זאגט פון דארט און ווייטער. ווען מען געפינט אבער אז דער עולם זאגט שוין יוצר אור, דאן זאגט מען גאר קיין פסוקי דזמרה, זאנדערן מען דאווענט מיט׳ן עולם פון יוצר אור ביז נאך שמונה עשרה, און דאן זאגט מען פסוקי דזמרה אהן ברוך שאמר און אהן ישתבח; אבער די ברכות השחר, דאס הייסט פון אשר נתן לשכוי בינה און די איבריגע ברכות, זאגט מען יא, נור די ברכה פון אלהי נשמה זאגט מען ניט.

ברוך שאמר דארף מען זאגען שטעהענדיג און מיט א נגון, האלטענדיג די צוויי פאדערסטע ציצית אין דער רעכטער האנד, און ווען מען ענדיגט מלך מהלל בתשבחות, קושט מען די ציצית, און מען לאזט זיי אב. פון ברוך שאמר ביז נאך שמונה עשרה טהאר מען ניט מפסיק זיין.

1) געעפענט. 2) אום (מיין גייסט) זאל דיר זינגען. 3) עהרען־(לידער). 4) לויבען.

פְּסוּקֵי דְזִמְרָה.

הֲרֵינִי מְזַמֵּן	אִיך [1]בֶּערֵייט צוּ
אֶת פִּי	מַיין מוֹיל
לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל	צוּ דַאנְקֶען אוּן צוּ לוֹיבֶּען
וּלְשַׁבֵּחַ	אוּן צוּ רִיהְמֶען
אֶת בּוֹרְאִי:	מַיין בֶּעשֶׁעפֶּער.
בָּרוּךְ	גֶעלוֹיבְּט (אִיז עֶר),
שֶׁאָמַר	וֶועלְכֶער הָאט גֶעזָאגְט,
וְהָיָה הָעוֹלָם.	אוּן עֶס אִיז גֶעווָארֶען דִי וֶועלְט;
בָּרוּךְ הוּא.	גֶעלוֹיבְּט אִיז עֶר;
[1]בָּרוּךְ	גֶעלוֹיבְּט (אִיז עֶר),
עֹשֶׂה בְרֵאשִׁית.	(וֶועלְכֶער) מַאכְט [3]דִי שֶׁעפְּפוּנְג;
בָּרוּךְ	גֶעלוֹיבְּט (אִיז עֶר),
אוֹמֵר וְעֹשֶׂה.	(וֶועלְכֶער) זָאגְט אוּן טְהוּט;
בָּרוּךְ	גֶעלוֹיבְּט (אִיז עֶר),
גּוֹזֵר וּמְקַיֵּם.	(וֶועלְכֶער) בֶּעשְׁלִיסְט אֶן עֶרְפִילְט;
בָּרוּךְ	גֶעלוֹיבְּט (אִיז עֶר),
מְרַחֵם	(וֶועלְכֶער) עֶרְבַּארֶעמְט זִיךְ
עַל הָאָרֶץ.	אוֹיף דִי עֶרְד;
בָּרוּךְ	גֶעלוֹיבְּט (אִיז עֶר),
מְרַחֵם	(וֶועלְכֶער) עֶרְבַּארְמְט זִיךְ
עַל הַבְּרִיּוֹת.	אוֹיף דִי בֶּעשֶׁעפֶּענִיסֶען;
בָּרוּךְ	גֶעלוֹיבְּט (אִיז עֶר),
מְשַׁלֵּם	(וֶועלְכֶער) בֶּעצָאהְלְט
שָׂכָר טוֹב	אַ גוּטֶען לוֹין
לִירֵאָיו.	צוּ דִי, וָואס פִירְכְטֶען אִיהְם;
בָּרוּךְ	גֶעלוֹיבְּט (אִיז עֶר),
חַי לָעַד	(וֶועלְכֶער) לֶעבְּט אוֹיף עֶוִויג
וְקַיָּם לָנֶצַח.	אוּן עֶקְסִיסְטִירְט אוֹיף עֶוִויג;
בָּרוּךְ	גֶעלוֹיבְּט (אִיז עֶר),
פּוֹדֶה וּמַצִּיל.	(וֶועלְכֶער) עֶרְלֵייזְט אוּן רֶעטֶעט;
בָּרוּךְ שְׁמוֹ:	גֶעלוֹיבְּט אִיז זַיין נָאמֶען.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם.	קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
הָאֵל.	דֶער גָאט,
הָאָב הָרַחֲמָן.	דֶער בַּארְמְהֶערְצִיגֶער פָאטֶער,
הַמְהֻלָּל	וֶועלְכֶער אִיז גֶעלוֹיבְּט
בְּפִי עַמּוֹ.	דוּרְךְ דִי מוֹיל פוּן זַיין פָאלְק,
מְשֻׁבָּח וּמְפֹאָר	גֶערִיהְמְט אוּן פֶערְהֶערְלִיכְט
בִּלְשׁוֹן	דוּרְךְ דִי צוּנְג
חֲסִידָיו וַעֲבָדָיו.	פוּן זַיינֶע פְרוּמֶע אֶן זַיינֶע דִינֶר;
וּבְשִׁירֵי דָוִד	אוּן מִיט דִי לִידֶער פוּן דָוִד,
עַבְדֶּךָ	דַיין קְנֶעכְט,
נְהַלֶּלְךָ	וֶועלֶען מִיר דִיךְ לוֹיבֶּען,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ.	עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
בִּשְׁבָחוֹת	מִיט רִיהְמוּנְגֶען
וּבִזְמִרוֹת	אוּן מִיט גֶעזַאנְגֶען
נְגַדֶּלְךָ	וֶועלֶען מִיר דִיךְ [4]גְרוֹיסֶען,
וּנְשַׁבֵּחֲךָ	אוּן מִיר וֶועלֶען דִיךְ רִיהְמֶען,
וּנְפָאֶרְךָ.	אֶן מִר וֶועלֶן דִיךְ פֶערְהֶערְלִיכֶן,
וְנַזְכִּיר שִׁמְךָ	אֶן מִיר וֶועלֶן דֶערְמָאהְנֶן דַיין נָ֫מֶ֫ן,
וְנַמְלִיכְךָ	אוּן דִיךְ עֶרְקְלֶערֶען אַלְס קֶענִג.
מַלְכֵּנוּ אֱלֹהֵינוּ:	אוּנְזֶער קֶענִיג, אוּנְזֶער גָאט!
יָחִיד.	אֵיינְצִיגֶער,
חֵי הָעוֹלָמִים.	[5]דַאס לֶעבֶּען פוּן דִי וֶועלְטֶען.
מֶלֶךְ	קֶענִיג,
מְשֻׁבָּח וּמְפֹאָר	גֶערִיהְמְט אוּן פֶערְהֶערְלִיכְט
עֲדֵי עַד	אוֹיף אִימֶער אוּן עֶוִויג
שְׁמוֹ הַגָּדוֹל:	אִיז זַיין גְרוֹיסֶער נָאמֶען.

1) ניבים כמו אלה נמצאים גם בתלמוד: ברוך עושה בראשית ברכות נ"ד ע"א; ברוך אומר ועושה גוזר ומקים, ברכות נ"ז ע"ב; ברוך אתה ה' המרחם על הארץ, תענית ט"ו ע"א. וכן, במי שאמר והיה העולם, חולין פ"ד ע"ב ועוד. 2) מאך פערטיג. 3) (אלעס) אין אנפאנג; ד. ה. וועלכער האט אלעס בעשאפען. 4) ד. ה. ערקלערען דיין גרויסקייט. 5) עוויג־לעבענדער.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט ד, עֶוִויגֶער,
מֶלֶךְ מְהֻלָּל	קֶענִיג, (וֶועלְכֶער) אִיז גֶעלוֹיבְּט
בַּתִּשְׁבָּחוֹת:	מִיט רוּהְם־לִידֶער.

דברי הימים א׳ ט׳ז ח—ל׳ו.

ח [1]הוֹדוּ לַייָ	8. דַאנְק צוּם עֶוִויגֶען,
קִרְאוּ בִשְׁמוֹ.	רוּפְט אָן זַיין נָאמֶען;
הוֹדִיעוּ בָעַמִּים	מַכְט בֶּעקַנְט אֶנְטֶער דִי פֶעלְקֶער
עֲלִילוֹתָיו:	זַיינֶע טְהַאטֶען.
ט שִׁירוּ לוֹ	9. זִינְגְט צוּ אִיהְם,
זַמְּרוּ לוֹ.	שְׁפִּילְט צוּ אִיהְם;
שִׂיחוּ	רֶעדְט
בְּכָל נִפְלְאוֹתָיו:	וֶוענֶען אַלֶע זַיינֶע וואוּנְדֶער.
י הִתְהַלְלוּ	10. רִיהְמְט אַייךְ
בְּשֵׁם קָדְשׁוֹ.	מִיט זַיין הֵיילִיגֶען נָאמֶען;
יִשְׂמַח לֵב	זָאל זִיךְ פְרֶעהֶען דַאס הַארְץ
מְבַקְשֵׁי יְיָ:	פוּן דִי, וָוס [2]זוּכֶען דֶעם עֶוִויגֶען.
יא דִּרְשׁוּ יְיָ	11. פָארְשְׁט דֶעם עֶוִויגֶען
וְעֻזּוֹ.	אוּן זַיין שְׁטַארְקַייט;
בַּקְשׁוּ פָנָיו	[3]זוּכְט זַיין [4]אַנְגֶעזִיכְט
תָּמִיד:	בֶּעשְׁטֶענְדִיג.
יב זִכְרוּ נִפְלְאוֹתָיו	12. גֶעדֵיינְקְט זַיינֶע וואוּנְדֶער,
אֲשֶׁר עָשָׂה.	וֶועלְכֶע עֶר הָאט גֶעטְהָאן;
מֹפְתָיו	זַיינֶע וואוּנְדֶער־צֵייכֶען
וּמִשְׁפְּטֵי פִיהוּ:	אוּן דִי [5]גֶערִיכְטֶע פוּן זַיין מוֹיל.
יג זֶרַע יִשְׂרָאֵל	13. (אִיהְר) [6]זַאמֶען פוּן יִשְׂרָאֵל,
עַבְדּוֹ.	זַיין קְנֶעכְט;
בְּנֵי יַעֲקֹב	(אִיהְר) קִינְדֶער פוּן יַעֲקֹב,
בְּחִירָיו:	זַיינֶע אוֹיסֶערְוֶועהְלְטֶע!
יד הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ.	14. עֶר אִיז דֶר עֶוִויגֶער, אֶנְזֶר גָט;
בְּכָל הָאָרֶץ	אִיבֶּער דִי גַאנְצֶע עֶרְד
מִשְׁפָּטָיו:	זַיינֶען זַיינֶע [5]גֶערִיכְטֶע.
טו זִכְרוּ לְעוֹלָם	15. גֶעדֵיינְקְט אוֹיף עֶוִויג
בְּרִיתוֹ.	זַיין בּוּנְד;
דָּבָר	(גֶעדֵיינְקְט דַאס) וָוארְט,
צִוָּה	(וָואס) עֶר הָאט גֶעבָאטֶען,
לְאֶלֶף דּוֹר:	בִּז צֻם טוֹיזֶענְדְסְטֶען גֶעשְׁלֶעכְט.[7]
טז אֲשֶׁר כָּרַת אֶת אַבְרָהָם.	16. (גֶדֵיינְקְט דֶם בּוּנְד) וָוס עֶר הָט גֶשְׁלָאסֶען מִיט אַבְרָהָם,
וּשְׁבוּעָתוֹ לְיִצְחָק:	אוּן זַיין שְׁוואוּר צוּ יִצְחָק.
יז וַיַּעֲמִידֶהָ	17. אֶן עֶר הָאט עֶס גֶעשְׁטֶעלְט
לְיַעֲקֹב	פִיר יַעֲקֹב
לְחֹק.	אַלְס גֶעזֶעטְץ;
לְיִשְׂרָאֵל	פִיר יִשְׂרָאֵל
בְּרִית עוֹלָם:	אַלְס עֶוִויגֶען בּוּנְד.
יח לֵאמֹר	18. זָאגֶענְדִיג:
לְךָ אֶתֵּן	צוּ דִיר וֶועל אִיךְ גֶעבֶּען
אֶרֶץ כְּנָעַן.	דַאס לַאנְד כְּנַעַן
חֶבֶל נַחֲלַתְכֶם:	(אַלְס) אַייעֶר עֶרְבְּ־טְהֵייל.
יט בִּהְיוֹתְכֶם	19. וֶוען אִיהְר זַייט (נָאךְ) גֶעוֶוען
מְתֵי מִסְפָּר.	אַ (קְלֵיינֶע) צָאהְל מֶענְשֶׁען;
כִּמְעַט	וֵוייניג
וְגָרִים בָּהּ:	אוּן פְרֶעמְדֶע אִין אִיהְר.
כ וַיִּתְהַלְּכוּ	20. אוּן וֶוען זֵיי זַיינֶען אֶמְגֶעגַאנְגֶען
מִגּוֹי אֶל גּוֹי.	פֶּן אֵיין נַאצְיָן צוּ אַ (צְוֵוייטֶע) נַצְיָן;
וּמִמַּמְלָכָה	אוּן פוּן אֵיין קֶענִיגְרַייךְ
אֶל עַם אַחֵר:	צוּ אֵיין אַנְדֶער פָאלְק.
כא לֹא הִנִּיחַ לְאִישׁ	21. הָאט עֶר קֵיין מַאן גֶעלָאזֶען
לְעָשְׁקָם.	זֵיי צוּ בֶּערְרִיקֶען;
וַיּוֹכַח עֲלֵיהֶם	אוּן עֶר הָט גֶשְׁטְרָאפְט וֶועגֶן זֵיי
מְלָכִים:	קֶענִיגֶע.

1) מכאן עד „ובנביאי אל תרעו" נמצא גם בספר תהלים ק׳ה א—ט׳ו בשנויים. 2) בעטען. 3) בעט. 4) געגענוואַרט. 5) אורטהיילע; געזעטצע; שפריכע. 6) נאָכקאָמען. 7) ד. ה. אויף אימער; וואס ער האט געבאטען צו טויזענד (ד. ה. פיל) געשלעכטער.

כב אַל תִּגְּעוּ	22. (זָאגֶענְדִיג): בֶּערִיהְרְט נִיט
בִּמְשִׁיחָי.	[אִין] מַיינֶע גֶעזַאלְבְּטֶע,
וּבִנְבִיאַי	אוּן צוּ מַיינֶע פְּרָאפֶּעטֶען
אַל תָּרֵעוּ:	טְהוּט קֵיין שְׁלֶעכְטֶעס.
כג שִׁירוּ לַיְיָ	23. זִינְגְט צוּם עֶווִיגֶען,
כָּל הָאָרֶץ.	דִי גַאנְצֶע עֶרְד;
בַּשְּׂרוּ	[1]זָאגְט אָן
מִיּוֹם אֶל יוֹם	פוּן טָאג צוּ טָאג
יְשׁוּעָתוֹ:	זַיין הִילְף.
כד סַפְּרוּ בַגּוֹיִם	24. דֶרְצֶעהְלְט אוּנְטֶער דִי נַצְיָנֶען
אֶת כְּבוֹדוֹ.	זַיין [2]הֶערְלִיכְקַייט;
בְּכָל הָעַמִּים	אוּנְטֶער אַלֶע פֶּעלְקֶער—
נִפְלְאֹתָיו:	זַיינֶע ווּאוּנְדֶער.
כה כִּי גָדוֹל יְיָ	25. דֶען גְרוֹיס אִיז דֶער עֶווִיגֶער
וּמְהֻלָּל מְאֹד.	אוּן זֶעהְר גֶעלוֹיבְּט;
וְנוֹרָא הוּא	אוּן פוּרְכְטְבַּאר אִיז עֶר
עַל כָּל אֱלֹהִים:	[3]אִיבֶּער אַלֶע גֶעטֶער.
כו כִּי כָּל אֱלֹהֵי	26. דֶען אַלֶע גֶעטֶער
הָעַמִּים	פוּן דִי פֶּעלְקֶער
אֱלִילִים.	זַיינֶען [4]גֶעטְצֶען;
וַיְיָ	אָבֶּער דֶער עֶווִיגֶער
שָׁמַיִם עָשָׂה:	הָאט (דֶעם) הִימֶעל גֶעמַאכְט.
כז הוֹד וְהָדָר	27. גְלַאנְץ אוּן פְּרַאכְט
לְפָנָיו.	אִיז פָאר אִיהְם;
עֹז וְחֶדְוָה	שְׁטַארְקַייט אוּן פְרֵיידֶע
בִּמְקוֹמוֹ:	אִיז אִין זַיין אָרְט.
כח הָבוּ לַיְיָ	28. [5]גִיבְּט צוּם עֶווִיגֶען,
מִשְׁפְּחוֹת עַמִּים.	אִיהְר פֶּעלְקֶער־פַאמִילְיֶען!
הָבוּ לַיְיָ	[5]גִיבְּט צוּם עֶווִיגֶען
כָּבוֹד וָעֹז:	עֶהְרֶע אוּן מַאכְט.

כט הָבוּ לַיְיָ	29. [5]גִיבְּט צוּם עֶווִיגֶען
כְּבוֹד שְׁמוֹ.	דִי עֶהְרֶע פוּן זַיין נָאמֶען;
שְׂאוּ מִנְחָה	[6]נֶעהְמְט אַ גֶעשֶׁענְק,
וּבֹאוּ לְפָנָיו.	אוּן קוּמְט פָאר אִיהְם;
הִשְׁתַּחֲווּ לַיְיָ	[7]בֵּייגְט אַייךְ צוּם עֶווִיגֶען
בְּהַדְרַת קֹדֶשׁ:	אִין הֵיילִיגֶער פְּרַאכְט.
ל חִילוּ מִלְּפָנָיו	30. צִיטֶערְט פָאר אִיהְם
כָּל הָאָרֶץ.	דִי גַאנְצֶע עֶרְד;
אַף תִּכּוֹן תֵּבֵל	וֶון אוֹךְ (דִי) וֶועלְט שְׁטֵהְט פֶּסְט
בַּל תִּמּוֹט:	(אוּן) זִי [8]בֵּייגְט זִיךְ נִיט.
לא יִשְׂמְחוּ הַשָּׁמַיִם	31. זָאלֶען זִךְ פְרֶעהֶען דִי הִימֶל,
וְתָגֵל הָאָרֶץ.	אוּן זָאל פְרֵעהְלִיךְ זַיין דִי עֶרְד;
וְיֹאמְרוּ	אוּן זָאלֶען זֵיי זָאגֶען
בַגּוֹיִם	אוּנְטֶער דִי נַאצְיָאנֶען:
יְיָ מָלָךְ:	דֶער עֶווִיגֶער הָאט רֶעגִירְט!
לב יִרְעַם הַיָּם	32. זָאל שְׁטוּרְמֶען דַאס מֶעער
וּמְלוֹאוֹ.	אוּן דָס, וָואס פִילְט אִיהְם אָן;[9]
יַעֲלֹץ הַשָּׂדֶה	זָאל זִיךְ פְרֶעהֶען דַאס פֶּעלְד,
וְכָל אֲשֶׁר בּוֹ:	אוּן אַלֶעס, וָוס אִיז אִין אִיהְם.
לג אָז יְרַנְּנוּ	33. דַאן וֶועלֶען זִינְגֶען
עֲצֵי הַיָּעַר.	דִי בּוֹימֶער פוּן וַואלְד;
מִלִּפְנֵי יְיָ	פוּן פָאר דֶעם עֶווִיגֶען,[10]
כִּי בָא	דֶען עֶר קוּמְט
לִשְׁפּוֹט	צוּ רִיכְטֶען
אֶת הָאָרֶץ:	דִי עֶרְד.
לד הוֹדוּ לַיְיָ	34. דַאנְקְט צוּם עֶווִיגֶען,
כִּי טוֹב.	דֶען עֶר אִיז גוּט;
כִּי לְעוֹלָם	דֶען אוֹיף עֶווִיג
חַסְדּוֹ:	אִיז זַיין גְנַאדֶע.
לה וְאִמְרוּ	35. אוּן זָאגְט:

1) פערקינדיגט, דערצעהלט. 2) עהרע. 3) מעהר אַלס אַלע געטער. 4) ניכטיגע. 5) שרייבט צו; זייט מיחס. 6) טראגט. 7) בעט צום עוויגען. 8) וואנקט ניט. 9) ד. ה. אַלעס וואָס איז אין איהם. 10) ד. ה. צוליב דעם עוויגען.

הוֹשִׁיעֵנוּ — הֶעלְף אוּנְז,
אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ — גָאט פוּן אוּנְזֶער הִילְף,
וְקַבְּצֵנוּ — אוּן פֶערְזַאמֶעל אוּנְז,
וְהַצִּילֵנוּ — אוּן רֶעטֶע אוּנְז
מִן הַגּוֹיִם — פוּן דִי נַאצְיָאנֶען,
לְהוֹדוֹת — אוּם צוּ דַאנְקֶען
לְשֵׁם קָדְשֶׁךָ. — צוּ דַיין הֵיילִיגֶען נָאמֶען,
לְהִשְׁתַּבֵּחַ — אוּם זִיךְ צוּ רִיהְמֶען
בִּתְהִלָּתֶךָ: — מִיט דַיין לוֹיבּ.
ל"ו בָּרוּךְ יְיָ — גֶעלוֹיבְּט אִיז דֶער עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל — דֶער גָאט פוּן יִשְׂרָאֵל,
מִן הָעוֹלָם — פוּן עֶווִיגְקַייט
וְעַד הָעוֹלָם. — בִּיז עֶווִיגְקַייט;
וַיֹּאמְרוּ כָל הָעָם — אוּן דַס גַאנְצֶע פָאלְק הָט גֶזָאגְט:
אָמֵן וְהַלֵּל לַיְיָ: — אָמֵן! אוּן לוֹיבּ צוּם עֶווִיגֶען!

מכאן ואילך הוא ילקוט פסוקים מספר תהלים.

צ"ט ה' רוֹמְמוּ — עֶרְהֵייבְּט
יְיָ אֱלֹהֵינוּ — דֶעם עֶווִיגֶען, אוּנְזֶער גָאט,
וְהִשְׁתַּחֲווּ — אוּן בֵּייגְט אַייךְ
לַהֲדֹם רַגְלָיו — צוּם [1]בֵּיינְקֶעל־פוּן זַיינֶע פִיס![2]
קָדוֹשׁ הוּא: — הֵיילִיג אִיז עֶר!
צ"ט ט' רוֹמְמוּ — עֶרְהֵייבְּט
יְיָ אֱלֹהֵינוּ — דֶעם עֶווִיגֶען, אוּנְזֶער גָאט,
וְהִשְׁתַּחֲווּ — אוּן בֵּייגְט אַייךְ
לְהַר קָדְשׁוֹ. — צוּ זַיין הֵיילִיגֶען בַּארְג;
כִּי קָדוֹשׁ — דֶען הֵיילִיג אִיז
יְיָ אֱלֹהֵינוּ: — דֶער עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט.
ע"ח ל"ח [7]וְהוּא רַחוּם — אוּן עֶר, דֶער בַּארְמְהֶערְצִיגֶער,
יְכַפֵּר עָוֹן — פֶערְגִיבְּט זִינְד,
וְלֹא יַשְׁחִית — אוּן עֶר פֶערְדַארְבְּט נִיט;
וְהִרְבָּה — אוּן עֶר פֶערְמֶעהְרְט[3]
לְהָשִׁיב אַפּוֹ. — צוּרִיק־צוּ־הַאלְטֶען זַיין צָארְן,[3]
וְלֹא יָעִיר — אוּן עֶר עֶרְוֶועקְט נִיט
כָּל חֲמָתוֹ: — זַיין גַאנְצֶען גְרִים.
מ' י"ב אַתָּה יְיָ — דוּ, עֶווִיגֶער,
לֹא תִכְלָא — זָאלְסְט נִיט צוּרִיקְהַאלְטֶען
רַחֲמֶיךָ — דַיין עֶרְבַּארְמוּנְג
מִמֶּנִּי. — פוּן מִיר;
חַסְדְּךָ וַאֲמִתְּךָ — דַיין גְנַאדֶע אוּן טְרֵייהַייט
תָּמִיד יִצְּרוּנִי: — זָאלֶען מִיךְ שְׁטֶענְדִיג הִיטֶען.
כ"ה ו' זְכוֹר רַחֲמֶיךָ — גֶעדֵיינְק דַיין עֶרְבַּארְמוּנְג,
יְיָ — עֶווִיגֶער,
וַחֲסָדֶיךָ. — אוּן דַיין גְנַאדֶע;
כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה: — דֶען פוּן עֶווִיג אָן זַיינֶען זֵיי.
ס"ח ל"ה תְּנוּ עֹז — [4]גִיבְּט שְׁטַארְקַייט
לֵאלֹהִים — צוּ גָאט;
עַל יִשְׂרָאֵל — אִיבֶּער יִשְׂרָאֵל
גַּאֲוָתוֹ. — אִיז זַיין עֶרְהַאבֶּענְהַייט;
וְעֻזּוֹ — אוּן זַיין שְׁטַארְקַייט
בַּשְּׁחָקִים: — אִיז אִין [5]דִי הִימְלֶען.
ס"ח ל"ו נוֹרָא אֱלֹהִים — פוּרְכְטְבַּאר (בִּיסְט'וּ) גָאט
מִמִּקְדָּשֶׁיךָ. — פוּן דַיינֶע הֵיילִיגְטְהוּמֶען;
אֵל יִשְׂרָאֵל — דֶער גָאט פוּן יִשְׂרָאֵל
הוּא נוֹתֵן — עֶר גִיבְּט
עֹז וְתַעֲצֻמוֹת — שְׁטַארְקַייט אוּן מַאכְט
לָעָם. — צוּ דֶעם פָאלְק;
בָּרוּךְ אֱלֹהִים: — גֶעלוֹיבְּט אִיז גָאט!
צ"ד א' אֵל נְקָמוֹת יְיָ, — גָאט פוּן רַאכֶע, עֶווִיגֶער![6]
אֵל נְקָמוֹת — גָאט פוּן רַאכֶע,
הוֹפִיעַ: — עֶרְשַׁיין!

1) גֶעשְׁטֶעל; שְׁטוּהל. 2) צוּם בית המקדש. 3) ד. ה. פִיל מָאל הָאלט עֶר אָב זַיין צָארְן. 4) שְׁרֵייבְּט צוּ; זָייט מיחס. 5) לוּפְט־קְרַייז; וָואָלְקֶען־הִימֶעל. 6) אָדֶער: אַ גָאט פוּן רַאכֶע אִיז דֶער עֶווִיגֶער. 7) כתב בעל כנה"ג (מובא במג"א לא"ח ס' רפ"א) וז"ל: במקומות תורי"א וקונשטנדינא אין אומרים והוא רחום בפסוקי דזמרה בשבת ויו"ט עכ"ל. וכן כתב הגאון יעב"ץ בסדורו. והטעם לזה עיין בראש תפלת ערב ת"ר שבת.

צ״ד ב׳ הִנָּשֵׂא	עֶרְהֵייבּ זִיךְ,
שֹׁפֵט הָאָרֶץ.	רִיכְטֶער פוּן דֶער עֶרְד;
הָשֵׁב גְּמוּל	גִּיבּ אַ לוין
עַל גֵּאִים:	צוּ דִי שְׁטָאלְצֶע.
ג׳ ט׳ לַיְיָ הַיְשׁוּעָה.	בַּיי דֶעם עֶווִיגֶען אִיז דִי הִילְף;
עַל עַמְּךָ	אויף דַיין פָאלְק
בִרְכָתֶךָ סֶּלָה:	זָאל זַיין דַיין זֶעגֶען. [1]סֶלָה!
מ״ו ח׳ וי״ב יְיָ צְבָאוֹת	דֶער עֶווִיגֶער פוּן דִי הֶעעֶר־שַׁאארֶען
עִמָּנוּ.	אִיז מִיט אוּנְז,
מִשְׂגָּב לָנוּ	אַ פֶעסְטוּנְג פִיר אוּנְז
אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה:	אִיז דֶער גָאט פוּן יַעֲקֹב. [1]סֶלָה!
פ״ד י״ג יְיָ צְבָאוֹת.	עֶווִיגֶער פוּן דִי הֶעעֶר־שַׁאארֶען!
אַשְׁרֵי אָדָם	גְלִיקְלִיךְ אִיז דֶער מֶענְשׁ,
בֹּטֵחַ בָּךְ:	וֶועלְכֶער פֶערְזִיכֶערְט זִיךְ אוֹיף דִיר,
כ׳ יְיָ הוֹשִׁיעָה.	עֶווִיגֶער, הֶעלְף!
הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ	דֶער קֶענִיג זָאל אוּנְז אַנְטְוָוארְטֶען
בְיוֹם קָרְאֵנוּ:	אִין דֶעם טָאג, וֶוען מִיר רוּפֶען.
כ״ח ט׳ הוֹשִׁיעָה	הֶעלְף
אֶת עַמֶּךָ	דַיין פָאלְק,
וּבָרֵךְ	אוּן בֶּענְשׁ
אֶת נַחֲלָתֶךָ.	דַיין עֶרְבּ־טְהֵייל;
וּרְעֵם	אוּן פִיטֶער זֵיי
וְנַשְּׂאֵם	אוּן עֶרְהֵייבּ זֵיי
עַד הָעוֹלָם:	בִּיז עֶווִיג.
ל״ג כ׳ נַפְשֵׁנוּ	אוּנְזֶער זֶעעלֶע
חִכְּתָה לַיְיָ.	הָאפְט אויף גָאט;
עֶזְרֵנוּ	אוּנְזֶער הִילְף
וּמָגִנֵּנוּ הוּא:	אוּן אוּנְזֶער שִׁילְד אִיז עֶר.
ל״ג כ״א כִּי בוֹ	דֶען [2]דוּרְךְ אִיהְם
יִשְׂמַח לִבֵּנוּ.	פְרֵעהְט זִיךְ אוּנְזֶער הַארְץ;
כִּי בְשֵׁם קָדְשׁוֹ	דֶען אויף זַיין הֵיילִיגֶען נָאמֶען
בָטָחְנוּ:	הָאבֶּען מִיר זִיךְ פֶערְזִיכֶערְט.
ל״ג כ״ב יְהִי חַסְדְּךָ יְיָ	זָאל זַיין דַיין גְנַאדֶע, אָ עֶווִיגֶער,
עָלֵינוּ.	אִיבֶּער אוּנְז,
כַּאֲשֶׁר יִחַלְנוּ לָךְ:	אַזוֹ ווִי מִר הָבֶּען [3]גֶעהָפְט אוֹיף דִר.
פ״ה ח׳ הַרְאֵנוּ יְיָ	ווַייז אוּנְז, עֶווִיגֶער,
חַסְדֶּךָ.	דַיין גְנַאדֶע;
וְיֶשְׁעֲךָ תִּתֶּן לָנוּ:	אוּן דַיין הִילְף גִּיבּ אוּנְז.
מ״ד כ״ז קוּמָה	שְׁטֵעה אויף
עֶזְרָתָה לָּנוּ.	(אַלְס) הִילְף פִיר אוּנְז;
וּפְדֵנוּ	אוּן עֶרְלֵייז אוּנְז
לְמַעַן חַסְדֶּךָ:	וֶועגֶען דַיין גְנַאדֶע.
פ״א י״א אָנֹכִי	אִיךְ בִּין
יְיָ אֱלֹהֶיךָ	דֶער עֶווִיגֶער, דַיין גָאט,
הַמַּעַלְךָ	וֶועלְכֶער הָט דִךְ אַרוֹיסְגֶעפִיהְרְט
מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם.	פוּן דֶעם לַאנְד מִצְרַיִם;
הַרְחֶב פִּיךָ	עֶפֶען בְּרֵייט דַיין מוֹיל,
וַאֲמַלְאֵהוּ:	אוּן אִיךְ וֶועל אִיהְם אָנְפִילֶען.
קמ״ד ט״ו אַשְׁרֵי הָעָם	גְלִיקְלִיךְ אִיז דַאס פָאלְק,
שֶׁכָּכָה לּוֹ.	וָואס אִיהְם (גֵעהְט) אַזוֹי!
אַשְׁרֵי הָעָם	גְלִיקְלִיךְ אִיז דַאס פָאלְק,
שֶׁיְיָ אֱלֹהָיו:	וָואס דֶער עֶווִיגֶער אִז זַיין גָאט!
י״ג ו׳ וַאֲנִי	אוּן אִיךְ,
בְּחַסְדְּךָ	אויף דַיין גְנַאדֶע
בָטַחְתִּי	הָאבּ אִיךְ זִיךְ פֶערְטְרוֹיט;
יָגֵל לִבִּי	מַיין הַארְץ וֶועט זִיךְ פְרֵעהֶען
בִּישׁוּעָתֶךָ.	דוּרְךְ דַיין הִילְף;
אָשִׁירָה לַיְיָ	אִיךְ וֶועל זִינְגֶען צוּם עֶווִיגֶען,
כִּי גָמַל עָלָי:	דֶען עֶר הָאט מִר [4]גוּט בֶּלוֹינְט.

1) זעה בעמערקונג 8 צו זייטע 29. 2) אין. 3) פערטרויט; געהארט. 4) גוטעס געטהאן.

במזמור הזה נמצאים ד׳ שמות ה׳ כנגד ארבעה שצריכין להודות (ברכות ל״ב). ותקנו לומר מזמור זה שהוא כמו ברכת הודאת גומל חסדים, מפני שאין יום שלא נעשה בו נס לאדם, ולכן צריכים אנו לתת הודאה, ואחרי שאמרנו אשירה לה׳ כי גמל עלי סומכים אנחנו לזה מזמור לתודה, שהיא הודאה לגומל חסדים.

כתב אבן ירחי ,,בצרפת נהגו לדלג בשבתות ויו״ט מזמור לתודה, וכן בדין, שהיו אומרים אותו בזמן הבית על הקרבת התודה שהיו מביאים ד׳ הצריכין להודות, ואין קריבה בשבת ויו״ט, דנדרים ונדבות אין קריבין בהן, אבל בפרובנצא וספרד אומרים אותו, ולא יתכן׳׳ עכ״ל. ובעל הרוקח בס׳ שו״ט אחרי כתבו הטעם כמו אבן ירחי הוסיף: ..ושמעתי על הר׳ אליהו שלא היה מדלג בשבת ויו״ט כי אם שתי תיבות הללו מזמור לתודה, והיה מתחיל הריעו לה׳ כל הארץ מפני שזה שבח של הקב״ה עכ״ל. ועיין ש״ע או״ח סוף ס׳ נ״א.

מזמור לתודה זאָגט מען שטעהענדיג, אָבער מען זאָגט עס ניט אַם שבת, יום טוב. ערב פסח ערב יום כפור און חול המועד פסח, אָבער חול המועד סוכות און הושענא רבה זאָגט מען עס יא.

אם שבת און יום טוב זאָגט מען היר למנצח, א. ז. וו. וועלכעס געפינט זיך ווייטער אין תפלת שחרית לשבת ויום טוב. אין מאנכע געמיינדען זאָגט מען למנצח אויך אם הושענא רבה.

תהלים ק׳

א מִזְמוֹר לְתוֹדָה,	1. [1]אַ דַאנְק־גֶעזַאנְג.
הָרִיעוּ	שַׁאלְט
לַיָי	צוּם עֶווִיגֶען,
כָּל הָאָרֶץ:	[2](אִיהְר) גַאנְצֶע עֶרד.
ב עִבְדוּ	2. דִינְט
אֶת יְיָ	דֶעם עֶווִיגֶען
בְּשִׂמְחָה.	מִיט פְרֵיידֶע;
בֹּאוּ	קוּמְט
לְפָנָיו	פָאר אִיהְם
בִּרְנָנָה:	מִיט גֶעזַאנְג.
ג דְּעוּ	3. [3]ווֵייסְט,
כִּי יְיָ	דַאס דֶער עֶווִיגֶער,
הוּא אֱלֹהִים	עֶר אִיז גָאט,
הוּא עָשָׂנוּ	עֶר הָאט אוּנְז בֶּעשַׁאפֶען,
וְלוֹ אֲנַחְנוּ.	און צוּ אִיהְם גֶעהֶערֶען מִיר;[4]
עַמּוֹ	(מִיר זַיינֶען) זַיין פָאלְק
וְצֹאן	און דַאס שָׁאף
מַרְעִיתוֹ:	פוּן זַיין [5]ווֵיידֶע.
ד בֹּאוּ	4. קוּמְט
שְׁעָרָיו	(אִין) זַיינֶע טוֹיעֶרֶען
בְּתוֹדָה	מִיט [6]דַאנְק,
חֲצֵרוֹתָיו	(אִין) זַיינֶע הוֹיפֶען—
בִּתְהִלָּה.	מִיט [7]לוֹיב;
הוֹדוּ לוֹ	דַאנְקְט אִיהְם,
בָּרְכוּ	לוֹיבְּט
שְׁמוֹ:	זַיין נָאמֶען.
ה כִּי טוֹב יְיָ	5. דֶען גוּט אִיז דֶער עֶווִיגֶער,
לְעוֹלָם	אוֹיף עֶווִיג
חַסְדּוֹ.	אִיז זַיין גְנַאדֶע;
וְעַד דֹּר וָדֹר	און בִּיז גֶשְׁלֶכְט און גֶשְׁלֶכְט
אֱמוּנָתוֹ:	אִיז זַיין טְרַייהַייט.

1) אַ געזאַנג ביים דאַנק־אָפּפער. 2) אַלע לענדער. 3) ערקענט. 4) לויט דעם כתיב ולא, הייסט עס: און ניט מיר זעלבסט (האבען זיך בעשאפען). 5) פיטערניס. 6) דאנק־זאגונג, א דאנק־ליד. 7) א לויב־ליד.

יהי כבוד נזכר במסכתא סופרים פרק י"ז הלכה י"א, והוא ילקוט פסוקים מספר תהלים, מלבד הפסוק ישמחו השמים וכו' שהוא בדה"א ט"ז ל"א והפסוק רבות מחשבות וכו' שהוא במשלי י"ט כ"א. אולם ה' מלך וכו' איננו פסוק בתנ"ך, והוא מרכב מהתחלת שלשה פסוקים תהלים י' ט"ז, צ"ג א' ושמות ט"ו י"ט.

קי"ד ל"א יְהִי	עֶס זָאל זַיין
כְבוֹד יְיָ	דִי הֶערְלִיכְקַייט פוּן דֶם עֶווִיגֶן
לְעוֹלָם .	אוֹיף עֶווִיג;
יִשְׂמַח יְיָ	דֶער עֶווִיגֶער זָאל זִיךְ פְרֵעהֶען
בְּמַעֲשָׂיו :	מִיט זַיינֶע װערְקֶע.
קי"ג ב' יְהִי שֵׁם יְיָ	זָאל זַיין דֶער נָאמֶען פוּן דֶם עֶווִיגֶען
מְבֹרָךְ .	גֶעלוֹיבְּט
מֵעַתָּה	פוּן יֶעצְט אָן
וְעַד עוֹלָם :	בִּיז אִין דֶער עֶווִיגְקַייט.
קי"ג ג' מִמִּזְרַח שֶׁמֶשׁ	פוּן אוֹיפְגַאנְג פוּן דֶער זוּן
עַד מְבוֹאוֹ .	בִּיז זַיין אוּנְטֶערְגַאנְג
מְהֻלָּל	אִיז גֶעלוֹיבְּט
שֵׁם יְיָ :	דֶער נָאמֶען פוּן דֶעם עֶווִיגֶען.
קי"ג ד' רָם עַל כָּל גּוֹיִם	הוֹיךְ אִיבֶּער אַלֶע פֶעלְקֶער
יְיָ .	אִיז דֶער עֶווִיגֶער;
עַל הַשָּׁמַיִם	אִיבֶּער דֶעם הִימֶעל
כְּבוֹדוֹ :	אִיז זַיין הֶערְלִיכְקַייט.
קל"ה י"ג יְיָ	עֶווִיגֶער!
שִׁמְךָ לְעוֹלָם .	דַיין נָאמֶען אִיז אוֹיף עֶווִיג;
יְיָ	עֶווִיגֶער!
זִכְרְךָ	דַיין אַנְדֵיינְקֶען אִיז
לְדֹר וָדֹר :	פַר גֶעשְׁלֶעכְט אוּן גֶעשְׁלֶעכְט.[1]
ק"ג י"ט יְיָ	דֶער עֶווִיגֶער,
בַּשָּׁמַיִם	אִים הִימֶעל
הֵכִין כִּסְאוֹ .	הָט עֶרְפֶסְט גֶשְׁטֶעלְט זַיין טְרָאהְן;
וּמַלְכוּתוֹ	אוּן זַיין רֶעגִירוּנְג
בַּכֹּל מָשָׁלָה :	הֶערְשְׁט אִיבֶּער אַלֶעס.

דה"א ט"ז ל"א יִשְׂמְחוּ	זָאלֶען זִיךְ פְרֵעהֶען
הַשָּׁמַיִם	דִי הִימֶעל,
וְתָגֵל הָאָרֶץ .	אוּן זָאל פְרֵעהְלִיךְ זַיין דִי עֶרְד;
וְיֹאמְרוּ	אוּן זָאלֶען זֵיי זָאגֶען
בַגּוֹיִם	אוּנְטֶער דִי נַאצְיָאנֶען:
יְיָ מֶלֶךְ :	דֶער עֶווִיגֶער רֶעגִירְט!
יְיָ מֶלֶךְ	דֶער עֶווִיגֶער אִיז קֶענִיג,
יְיָ מָלָךְ .	דֶער עֶווִיגֶער אִיז גֶעוֶוען קֶענִיג,
יְיָ יִמְלוֹךְ	דֶער עֶווִיגֶער װעט זַיין קֶענִיג
לְעוֹלָם וָעֶד :	אוֹיף אִימֶער אוּן עֶווִיג.
י' ט"ז יְיָ מֶלֶךְ	דֶער עֶווִיגֶער אִיז קֶענִיג
עוֹלָם וָעֶד .	אִימֶער אוּן עֶווִיג;
אָבְדוּ גוֹיִם	[2]נַאצְיָאנֶען זַיינֶען פֶערְלָארֶען גֶעגַאנְגֶען
מֵאַרְצוֹ :	פוּן זַיין לַאנְד.
ל"ג י' יְיָ הֵפִיר	דֶער עֶווִיגֶער הָאט צוּשְׁטֶערְט
עֲצַת גּוֹיִם .	דֶעם רַאטְה פוּן נַאצְיָאנֶען;
הֵנִיא	עֶר הָאט פֶערְװֶעהְרְט
מַחְשְׁבוֹת עַמִּים :	דִי גֶעדַאנְקֶען פוּן פֶעלְקֶער.
משלי י"ט כ"א רַבּוֹת מַחֲשָׁבוֹת	פִילֶע גֶעדַאנְקֶען
בְּלֶב אִישׁ .	זַיינֶען אִין דֶם הַארְצֶען פוּן אַ מֶענְשֶׁען;
וַעֲצַת יְיָ	אָבֶּער דֶער רַאטְה פוּן דֶם עֶווִיגֶען
הִיא תָקוּם :	דָאס בְּלַייבְּט שְׁטֵעהְן.
ל"ג י"א עֲצַת יְיָ	דֶער רַאטְה פוּן דֶעם עֶווִיגֶען
לְעוֹלָם תַּעֲמֹד .	בְּלַייבְּט שְׁטֵעהְן אוֹיף עֶווִיג;
מַחְשְׁבוֹת לִבּוֹ	דִי גֶעדַאנְקֶען פוּן זַיין הַארְצֶען
לְדֹר וָדֹר :	(בְּלַייבְּט) פַר גֶשְׁלֶעכְט אִין גֶשְׁלֶעכְט
ל"ג ט' כִּי הוּא אָמַר	דֶען עֶר הָאט (נוּר) גֶעזָאגְט,
וַיֶּהִי .	אוּן עֶס אִיז גֶעװָארֶען;
הוּא צִוָּה	עֶר הָאט (נוּר) בֶּעפוֹילֶען,

1) ד. ה. פיר אלע געשלעכטער, גענעראציאנען. 2) דאס הייסט, די היידען, געטצען־דינער.

וַיַּעֲמֹד׃	און עס איז געבליבען שטעהן.
קל״ב כִּי בָחַר יְיָ	דען דער עווינער האט אויסערוועהלט
בְּצִיּוֹן .	[אין] ציון;
אִוָּהּ	ער האט [1]איהר [2]פערלאנגט
לְמוֹשָׁב לוֹ׃	אלס א וואהנארט פיר זיך.
קל״ה כִּי יַעֲקֹב בָּחַר לוֹ יָהּ,	דען יעקב האט דער עוויגער אויסערוועהלט פיר זיך;
יִשְׂרָאֵל	ישראל
לִסְגֻלָּתוֹ׃	אלס זיין [3]טהייערן אייגענטהום.
צ״ד כִּי	דען
לֹא יִטֹּשׁ יְיָ	דער עוויגער וועט ניט [4]אוועג־ווארפען
עַמּוֹ .	זיין פאלק;
וְנַחֲלָתוֹ	און זיין ערב־טהייל
לֹא יַעֲזֹב׃	וועט ער ניט פערלאזען.
1 ע״ח וְהוּא רַחוּם	און [5]ער, דער בארמהערציגער,
יְכַפֵּר עָוֹן	[5]פערגיבט זינד,
וְלֹא יַשְׁחִית	און ער פערדארבט ניט;
וְהִרְבָּה	און ער [6]פערמעהרט
לְהָשִׁיב אַפּוֹ .	צוריק־צו־האלטען זיין צארן,[6]
וְלֹא יָעִיר	און ער ערוועקט ניט
כָּל חֲמָתוֹ׃	זיין גאנצען גרים.
כ׳ יְיָ הוֹשִׁיעָה .	עוויגער, העלף!
הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ	דער קעניג זאל אונז אנטווארטען
בְיוֹם קָרְאֵנוּ׃	אין דעם טאג, ווען מיר רופען.

איתא בברכות ד׳ ע״ב: א״ר אלעזר א״ר אבינא כל האומר תהלה לדוד בכל יום שלש פעמים מובטח לו שהוא בן העולם הבא, עכ״ל הגמרא. ואולי זה הוא הטעם שהוסיפו שני פסוקים לפני המזמור תהלה לדוד, שיש בהם שלש פעמים אשרי, לרמוז כי טוב לאומרו שלש פעמים בכל יום (עיין בתוספות ברכות ל״ב ע״ב). וההוספה הזאת כבר היתה בימי חכמי התלמוד, כמו שנראה ממה שאמר ר״י (ברכות ד, ע״ב) מפני מה לא נאמר נו״ן באשרי? וכונתו על המזמור תהלה לדוד הכתוב ע״פ סדר האלפא ביתא וחסר בו רק אות נו״ן. וטעם הוספת הפסוק „ואנחנו" אחרי סוף המזמור, כתב הטור בשם רב עמרם גאון, מפני שהוא חותם במלת הללויה, כדי לסמוך הללויה אל הללויה, שכל המזמורים הבאים אחריו תחלתם וסופם הללויה.

פ״ד אַשְׁרֵי ה׳	גליקליך זיינען
יוֹשְׁבֵי בֵיתֶךָ .	די, וועלכע זיטצען (אין) דיין הויז.
עוֹד יְהַלְלוּךָ סֶּלָה׃	(אין) לויבען דיך אימער.[7] סלה!
קמ״ד ט״ו אַשְׁרֵי הָעָם	גליקליך איז דאס פאלק,
שֶׁכָּכָה לּוֹ .	וואס איהם (געהט) אזוי!
אַשְׁרֵי הָעָם	גליקליך איז דאס פאלק,
שֶׁיְיָ אֱלֹהָיו׃	וואס דער עוויגער איז זיין גאט!

תהלים קמה.

א תְּהִלָּה לְדָוִד .	1. א לויב־ליד פון דוד.
אֲרוֹמִמְךָ	איך וועל דיך ערהויבען,
אֱלוֹהַי הַמֶּלֶךְ .	מיין גאט, א קעניג;
וַאֲבָרְכָה שִׁמְךָ	און איך וועל [8]בענשען דיין נאמען
לְעוֹלָם וָעֶד׃	אימער און עוויג.
ב בְּכָל יוֹם	2. יעדען טאג
אֲבָרְכֶךָּ .	וועל איך דיך [8]בענשען;
וַאֲהַלְלָה שִׁמְךָ	און איך וועל לויבען דיין נאמען
לְעוֹלָם וָעֶד׃	אימער און עוויג.
ג גָּדוֹל יְיָ	3. גרויס איז דער עוויגער
וּמְהֻלָּל מְאֹד .	און זעהר געלויבט;
וְלִגְדֻלָּתוֹ	און צו זיין גרויסקייט
אֵין חֵקֶר׃	איז קיין פארשונג דא.
ד דּוֹר	4. איין געשלעכט
לְדוֹר	צום (אנדער) געשלעכט
יְשַׁבַּח מַעֲשֶׂיךָ .	ריהמט דיינע ווערקע;
וּגְבוּרֹתֶיךָ	און דיינע מעכטיגע טהאטען
יַגִּידוּ׃	דערצעהלען זיי.
ה הֲדַר	5. (וועגען) די פראכט
כְּבוֹד הוֹדֶךָ .	פון דיין הערליכען גלאנץ

1) ד. ה. ציון. 2) געוואונשען, בעגעהרט, געגלוסט. 3) טהייערע, געליבטע זאך; א זאנדערבארער שאטץ. 4) אויפ־געבען; פערשטויסען. 5) אדער: ער איז בארמהערציג; ער פערגיבט זינד. 6) ד. ה. פיל מאל האלט ער אב זיין צארן. 7) זיי וועלען דיך אימער לויבען. 8) לויבען.

וְדִבְרֵי נִפְלְאוֹתֶיךָ	און (וועגען) דיינע וואונדער-זאַכען
אָשִׂיחָה:	וועל איך [1]ריידען.
ו וֶעֱזוּז	6. און (וועגען) די מאַכט
נוֹרְאוֹתֶיךָ	פון דיינע פורכבּאַרע טהאַטען
יֹאמֵרוּ.	[2]ריידען זיי;
וּגְדֻלָּתְךָ	און דיין גרויסקייט
אֲסַפְּרֶנָּה:	וועל איך דערצעהלען.
ז זֵכֶר	7. די ערֶאינערונג
רַב טוּבְךָ	פון דיין גרויסע גוטעס
יַבִּיעוּ.	דריקען זיי אויס;
וְצִדְקָתְךָ	און דיין גערעכטיגקייט
יְרַנֵּנוּ:	בעזינגען זיי.
ח חַנּוּן וְרַחוּם	8. גנעדיג און בּאַרמהערציג
יְיָ.	איז דער עוויגער;
אֶרֶךְ אַפַּיִם	לאַנג-מיטהיג
וּגְדָל חָסֶד:	און גרויס (אין) גנאַדע.
ט טוֹב יְיָ לַכֹּל.	9. גוט איז דר עוויגר צו אַלֶען;
וְרַחֲמָיו	און זיין בּאַרמהערציגקייט
עַל כָּל מַעֲשָׂיו:	איז אויף אַלֶע זיינע [3]ווערקע.
י יוֹדוּךָ יְיָ	10. דיר [4]דאַנקען, עוויגער,
כָּל מַעֲשֶׂיךָ.	אַלע דיינע [3]ווערקע;
וַחֲסִידֶיךָ	און דיינע פרומע
יְבָרְכוּכָה:	[4]בענשען דיך.
יא כְּבוֹד	11. די הערליכקייט
מַלְכוּתְךָ	פון דיין רעגירונג
יֹאמֵרוּ.	דערצעהלען זיי;
וּגְבוּרָתְךָ	און (וועגען) דיין מאַכט
יְדַבֵּרוּ:	ריידען זיי.
יב לְהוֹדִיעַ	12. צו מאַכען וויסען
לִבְנֵי הָאָדָם	צו די מענשען-קינדער
גְּבוּרֹתָיו.	זיינע מעכטיגע טהאַטען.
וּכְבוֹד	און די הערליכקייט
הֲדַר מַלְכוּתוֹ:	פון זיין פּרעכטיגע קעניגרייך.
יג מַלְכוּתְךָ	13. דיין קעניגרייך
מַלְכוּת	איז אַ קעניגרייך
כָּל עֹלָמִים.	פון אַלע [5]וועלטען;
וּמֶמְשַׁלְתְּךָ	און דיין הערשאַפט איז
בְּכָל דּוֹר וָדֹר:	אין יעדער געשלעכט און געשלעכט
יד סוֹמֵךְ יְיָ	14. דער עוויגער איז אַ שטיצע
לְכָל הַנֹּפְלִים.	פון אַלע געפאַלענע;
וְזוֹקֵף	און איין אויפשטעלער
לְכָל הַכְּפוּפִים:	פון אַלע געבייגטע.
טו עֵינֵי כֹל	15. די אויגען פון אַלעמען
אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ.	האָפען צו דיר;
וְאַתָּה נוֹתֵן לָהֶם	און דו גיבּסט זיי
אֶת אָכְלָם	זייער שפּייז
בְּעִתּוֹ:	אין זיין צייט.[6]
טז פּוֹתֵחַ	16. דו עפענסט
אֶת יָדֶךָ.	דיין האַנד;
וּמַשְׂבִּיעַ	און זעטיגסט
לְכָל חַי	[7]אַלע לעבעדיגע
רָצוֹן:	[7](מיט) ווילען.
יז צַדִּיק יְיָ	17. גערעכט איז דער עוויגער
בְּכָל דְּרָכָיו.	אין אַלע זיינע וועגען;
וְחָסִיד	און [8]גנעדיג
בְּכָל מַעֲשָׂיו:	אין אַלע זיינע טהאַטען.
יח קָרוֹב יְיָ	18. נאָהענט איז דער עוויגער
לְכָל קֹרְאָיו.	צו אַלע, וואס רופען איהם;
לְכֹל	צו אַלע,
אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ	וואס רופען איהם

1) נאָכדענקען. 2) זאָגען. 3) בעשעפעניסען. 4) לויבען. 5) עוויגקייטען. 6) ד. ה. אין דער ריכטיגער צייט.
7) אָדער: דעם פערלאַנג פון אַלע לעבעדיגע. 8) גוטיג; הייליג.

בֶּאֱמֶת:	מִיט וַואהְרְהַייט.
יט רְצוֹן	19. דֶעם ווילֶען
יְרֵאָיו	פוּן דִי, וָואס פִירְכְטֶען אִיהְם,
יַעֲשֶׂה.	טְהוּט עֶר;
וְאֶת שַׁוְעָתָם	אוּן זֵייעֶר גֶעשְׁרֵיי
יִשְׁמַע	הֶערְט עֶר,
וְיוֹשִׁיעֵם:	אוּן עֶר הֶעלְפְט זֵיי.
כ שׁוֹמֵר יְיָ	20. דֶער עֶווִיגֶער הִיט
אֶת כָּל אֹהֲבָיו.	דִי אַלֶע, וָואס לִיבֶּען אִיהְם,
וְאֵת כָּל הָרְשָׁעִים	אוּן אַלֶע זִינְדִיגֶע
יַשְׁמִיד:	פֶערְטִילִיגְט עֶר.
כא תְּהִלַּת יְיָ	21. דֶעם לוֹיבּ פוּן דֶעם עֶווִיגֶען
יְדַבֶּר פִּי	זָאל מַיין מוֹיל רֵיידֶען,
וִיבָרֵךְ כָּל בָּשָׂר	אוּן לוֹיבֶּען זָאל אַלֶעס פְלֵייש
שֵׁם קָדְשׁוֹ	זַיין הֵיילִיגֶען נָאמֶען
לְעוֹלָם וָעֶד:	אוֹיף אִימֶער אוּן עֶוִויג.
וַאֲנַחְנוּ	אוּן מִיר
נְבָרֵךְ יָהּ	וֶועלֶען לוֹיבֶּען דֶעם עֶווִיגֶען,
מֵעַתָּה	פוּן יֶעצְט אָן
וְעַד עוֹלָם.	בִּיז אִין דֶער עֶווִיגְקַייט.
הַלְלוּיָהּ:	לוֹיבְּט דֶעם עֶווִיגֶען!

תהלים קמ״ו

א הַלְלוּיָהּ.	1. לוֹיבְּט דֶעם עֶווִיגֶען!
הַלְלִי נַפְשִׁי	לוֹיבּ, מַיין זֶעלֶע,
אֶת יְיָ:	דֶעם עֶווִיגֶען.
ב אֲהַלְלָה יְיָ	2. אִיךְ וֶועל לוֹבֶּען דֶעם עֶווִיגֶען
בְּחַיָּי.	בַּיי מַיין לֶעבֶּען;[1]
אֲזַמְּרָה לֵאלֹהַי	אִיךְ וֶועל זִינְגֶען צוּ מַיין גָאט
בְּעוֹדִי:	זָא לַאנְג אִיךְ [2]בִּין נָאךְ דָא.
ג אַל תִּבְטְחוּ	3. פֶערְזִיכֶערְט אַייךְ נִיט
בִנְדִיבִים.	אוֹיף [3]פִירְשְׁטֶען;
בְּבֶן אָדָם	אוֹיף אַ מֶענְשֶׁען־זָאהְן,
שֶׁאֵין לוֹ תְשׁוּעָה:	בַּיי וֶועמֶען עֶס אִיז קֵיין הִילְפֶע דָא.
ד תֵּצֵא רוּחוֹ	4. עֶס גֵיהְט אַרוֹיס זַיין [4]אָטְהֶעם,
יָשֻׁב לְאַדְמָתוֹ.	קֶעהְרְט עֶר צוּרִיק צוּ זַיין עֶרְד;
בַּיּוֹם הַהוּא	אִין דֶעם זֶעלְבֶּען טָאג
אָבְדוּ עֶשְׁתֹּנֹתָיו:	וֶוערֶען [5]פֶערְלָארֶען זַיינֶע גֶדַאנְקֶען.
ה אַשְׁרֵי	5. גְלִיקְלִיךְ אִיז דֶער,
שֶׁאֵל יַעֲקֹב	וָואס דֶער גָאט פוּן יַעֲקֹב
בְּעֶזְרוֹ.	אִיז [6]אִין זַיין הִילְף;
שִׂבְרוֹ	(וָואס) זַיין הָאפְנוּנְג אִיז
עַל יְיָ אֱלֹהָיו:	אוֹיף דֶעם עֶווִיגֶען, זַיין גָאט.
ו עֹשֶׂה	6. (וֶועלְכֶער) הָאט גֶעמַאכְט
שָׁמַיִם וָאָרֶץ	הִימֶעל אוּן עֶרְד,
אֶת הַיָּם	דַאס מֶעער
וְאֶת כָּל אֲשֶׁר בָּם.	אוּן אַלֶעס, וָואס אִיז אִין זֵיי;
הַשֹּׁמֵר אֱמֶת	וֶועלְכֶער הִיט טְרֵייהַייט
לְעוֹלָם:	אוֹיף עֶוִויג.
ז עֹשֶׂה מִשְׁפָּט	7. עֶר [7]טְהוּט רֶעכְט
לַעֲשׁוּקִים	פִיר דִי [8]אוּנְטֶערְדְרִיקְטֶע,
נֹתֵן לֶחֶם	עֶר גִיבְּט בְּרוֹיט
לָרְעֵבִים.	צוּ דִי הוּנְגֶערִיגֶע;
יְיָ	דֶער עֶווִיגֶער
מַתִּיר אֲסוּרִים:	[9]מַאכְט לֵייז גֶעפַאנְגֶענֶע.
ח יְיָ	8. דֶער עֶווִיגֶער
פֹּקֵחַ עִוְרִים.	עֶפֶענְט בְּלִינְדֶע (דִי אוֹיגֶען);
יְיָ זֹקֵף כְּפוּפִים.	דֶר עֶווִיגֶר שְׁטֶעלְט אוֹף גֶעבֵּיגְטֶע;
יְיָ אֹהֵב צַדִּיקִים:	דֶער עֶווִיגֶער לִיבְּט גֶערֶעכְטֶע.
ט יְיָ	9. דֶער עֶווִיגֶער
שֹׁמֵר אֶת גֵּרִים.	לִיבְּט פְרֶעמְדֶע;

1) ד. ה. זאלאנג איך לעב. 2) עקסיסטיר. 3) ווירדענטרעגער; וואהלטהעטיגע לייטע. 4) גייסט. 5) פערניכטעט זיינע פלענער. 6) איהם צו הילף. 7) פערשאפט. 8) בעראובטע. 9) בעפרייט.

יָתוֹם וְאַלְמָנָה	(דֶעם) וַואיֶזען און (דִי) וִויטְוֶוע
יְעוֹדֵד.	[1]רִיכְטֶעט עֶר אוֹיף;
וְדֶרֶךְ רְשָׁעִים	און דֶעם וֶועג פון דִי זִינְדִיגֶע
יְעַוֵּת:	פֶערְקְרִימְט עֶר.
י יִמְלֹךְ יְיָ	10. רֶעגִירֶען וֶועט דֶער עֶוִויגֶער
לְעוֹלָם	אוֹיף עֶוִויג;
אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן	דַיין גָאט, אָ צִיוֹן,
לְדֹר וָדֹר.	פִיר גֶעשְׁלֶעכְט און גֶעשְׁלֶעכְט.
הַלְלוּיָהּ:	לוֹיבְּט דֶעם עֶוִויגֶען!

תהלים קמ״ז

א הַלְלוּיָהּ.	1. לוֹיבְּט דֶעם עֶוִויגֶען,
כִּי טוֹב	[2]דֶען עֶר אִיז גוּט;
זַמְּרָה אֱלֹהֵינוּ.	בֶּעזִינְגְט אוּנְזֶער גָאט,
כִּי נָעִים	דֶען עֶר אִיז לִיבְּלִיךְ;
נָאוָה תְהִלָּה:	(אִיהְם) פַּאסְט לוֹיבּ.
ב בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַיִם	2. דֶער בּוֹיעֶר פון יְרוּשָׁלַיִם
יְיָ.	אִיז דֶער עֶוִויגֶער;
נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל	דִי פֶערְשְׁטוֹיסֶענֶע פון יִשְׂרָאֵל
יְכַנֵּס:	וֶועט עֶר פֶערְזַאמְלֶען.
ג הָרוֹפֵא	3. (עֶר אִיז) דֶער הַיילֶער
לִשְׁבוּרֵי לֵב.	פון דִי צוּבְּרָאכֶענֶע הֶערְצֶער;
וּמְחַבֵּשׁ	און דֶער פֶערְבִּינְדֶער
לְעַצְּבוֹתָם:	פון זֵייעֶרֶע וואוּנְדֶען.
ד מוֹנֶה מִסְפָּר	4. (עֶר) צֵעהְלְט דֶעם צָאהְל
לַכּוֹכָבִים.	פון דִי שְׁטֶערֶען;
לְכֻלָּם	צוּ זֵיי אַלֶעמֶען
שֵׁמוֹת יִקְרָא:	רוּפְט עֶר נֶעמֶען.[3]
ה גָּדוֹל אֲדוֹנֵינוּ	5. גְרוֹיס אִיז אוּנְזֶער הֶערר
וְרַב כֹּחַ.	און גְרוֹיס (אִיז) קְרַאפְט;
לִתְבוּנָתוֹ	[4]צוּ זַיין פֶערְשְׁטַאנְד
אֵין מִסְפָּר:	אִיז קַיין מָאס דָא.
ו מְעוֹדֵד עֲנָוִים יְיָ.	6. דֶער עֶוִויגֶער רִיכְטֶעט אוֹיף קְלֵיינְמִיטְהִיגֶע;
מַשְׁפִּיל רְשָׁעִים	עֶר עֶרְנִידְרִיגְט זִינְדִיגֶע
עֲדֵי אָרֶץ:	בִּיז צוּ דֶער עֶרְד.
ז עֱנוּ לַיְיָ	7. זִינְגְט צוּם עֶוִויגֶען
בְּתוֹדָה.	מִיט אַ דַאנְק־לִיד;
זַמְּרוּ לֵאלֹהֵינוּ	שְׁפִּילְט צוּ אוּנְזֶער גָאט
בְכִנּוֹר:	אוֹיף אַ [5]הַארְפֶע.
ח הַמְכַסֶּה שָׁמַיִם	8. וֶועלְכֶער בֶּעדֶעקְט (דֶם) הִימֶל
בְּעָבִים	מִיט וָואלְקֶענְס
הַמֵּכִין לָאָרֶץ	וֶועלְכֶער בֶּרֵייטֶעט צוּ פִיר דִי עֶרְד
מָטָר.	רֶעגֶען,
הַמַּצְמִיחַ הָרִים	וֶועלְכֶער מַאכְט [6]שְׁפְּרָאצֶן (אוֹיף) בֶּערְג
חָצִיר:	גְרָאז
ט נוֹתֵן לִבְהֵמָה	9. עֶר גִיבְּט דֶעם פִיה
לַחְמָהּ.	אִיהְר שְׁפַּייז;
לִבְנֵי עֹרֵב	צוּ דִי יוּנְגֶע רַאבֶּען—
אֲשֶׁר יִקְרָאוּ:	וֶועלְכֶע שְׁרַייעֶן.[7]
י לֹא בִגְבוּרַת	10. נִיט דִי שְׁטַארְקַייט
הַסּוּס	פון דֶעם פֶערְד
יֶחְפָּץ.	פֶערְלַאנְגְט עֶר,
לֹא בְשׁוֹקֵי הָאִישׁ	נִיט דִי [8]שֶׁענְקְלֶען פון דֶעם מַאן
יִרְצֶה:	וִויל עֶר.
יא רוֹצֶה יְיָ	11. דֶער עֶוִויגֶער וִויל[9]
אֶת יְרֵאָיו.	דִי, וָואס פִירְכְטֶען אִיהְם,
אֶת הַמְיַחֲלִים	דִי, וָואס וַוארְטֶען
לְחַסְדּוֹ:	אוֹיף זַיין גְנַאדֶע.
יב שַׁבְּחִי יְרוּשָׁלַיִם	12. לוֹיבּ, דוּ יְרוּשָׁלַיִם,
אֶת יְיָ.	דֶעם עֶוִויגֶען;

1) שטיצט ער, האלט ער אויף. 2) לויט די נגינה דארף איבערזעצט ווערען: דען עס איז גוט צו בעזינגען אונזער גאט; דען ליבליך (און) שעהן איז (אזא)לויב. 3) ד. ה. ער רופט זיי אלעמען מיט די נעמען. 4) אדער: זיין פערשטאנד איז אונערצעהלבאר. 5)פידעל. 6) וואקסען. 7) נאך עסען, דען דער ראב זארגט ניט פיר זיינע קינדער. 8) שענקעל־קראפט. 9) דעם עוויגען געפעלט.

הַלְלִי אֱלֹהַיִךְ — לויב דיין גאט,
צִיּוֹן׃ — (דו) ציון.
יג כִּי חִזַּק — 13. דען ער הט פערשטארקט
בְּרִיחֵי שְׁעָרָיִךְ. — די ריגלען פון דיינע טויערען;
בֵּרַךְ בָּנַיִךְ — ער הט געבענשט דיינע קינדער
בְּקִרְבֵּךְ׃ — אין דיר.
יד הַשָּׂם — 14. [1]ער מאכט
גְּבוּלֵךְ — (אין) דיין גרענעץ
שָׁלוֹם. — פרידען;
חֵלֶב חִטִּים — (מיט) דעם בעסטען ווייץ
יַשְׂבִּיעֵךְ׃ — זעטיגט ער דיר.
טו הַשֹּׁלֵחַ — 15. ער שיקט
אִמְרָתוֹ — זיין שפרוך
אָרֶץ. — (אויף) דער ערד;
עַד מְהֵרָה — גאנץ שנעל
יָרוּץ דְּבָרוֹ׃ — לויפט זיין ווארט.
טז הַנֹּתֵן שֶׁלֶג — 16. ער גיבט שניי
כַּצָּמֶר. — ווי [2]וואל;
כְּפוֹר — [3]רייף
כָּאֵפֶר — ווי אש
יְפַזֵּר׃ — שפרייט ער אויס.
יז מַשְׁלִיךְ — 17. ער ווארפט
קַרְחוֹ — זיין [4]אייז
כְפִתִּים. — [5]אזוי ווי ברעקלעך;
לִפְנֵי קָרָתוֹ — פאר זיין קעלט
מִי יַעֲמֹד׃ — ווער קען בעשטעהן?
יח יִשְׁלַח דְּבָרוֹ — 18. ער שיקט זיין ווארט,
וְיַמְסֵם. — און צושמעלצט זיי;
יַשֵּׁב רוּחוֹ — ער מאכט בלאזען זיין ווינד,
יִזְּלוּ מָיִם׃ — פליסען (ווידער) וואסער.

יט מַגִּיד דְּבָרָיו — 19. ער זאגט זיינע ווערטער
לְיַעֲקֹב. — צו יעקב;
חֻקָּיו — זיינע געזעטצע
וּמִשְׁפָּטָיו — און זיינע רעכטע—
לְיִשְׂרָאֵל׃ — צו ישראל.
כ לֹא עָשָׂה כֵן — 20. ער האט ניט געטהאן אזוי
לְכָל גּוֹי — צו קיין נאציאן,
וּמִשְׁפָּטִים — [6]און רעכטע
בַּל יְדָעוּם. — [6]ווייסען זיי ניט.
הַלְלוּיָהּ׃ — לויבט דעם עוויגען!

תהלים קמ"ח

א הַלְלוּיָהּ. — 1. לויבט דעם עוויגען!
הַלְלוּ אֶת יְיָ — לויבט דעם עוויגען
מִן הַשָּׁמַיִם. — פון דעם הימעל;
הַלְלוּהוּ — לויבט איהם
בַּמְּרוֹמִים׃ — אין די [7]העכסטע הימעל.
ב הַלְלוּהוּ — 2. לויבט איהם,
כָל מַלְאָכָיו. — (איהר) אלע זיינע ענגעלען;
הַלְלוּהוּ — לויבט איהם,
כָּל צְבָאָיו׃ — (איהר) אלע זיינע העער-שארען.
ג הַלְלוּהוּ — 3. לויבט איהם,
שֶׁמֶשׁ וְיָרֵחַ. — (איהר) זון און מאנד;
הַלְלוּהוּ — לויבט איהם
כָּל כּוֹכְבֵי אוֹר׃ — (איהר) אלע לייכטענדע שטערן.
ד הַלְלוּהוּ — 4. לויבט איהם,
שְׁמֵי הַשָּׁמָיִם. — (איהר) הימעלס-הימעל;
וְהַמַּיִם — און דאס וואסער,
אֲשֶׁר — וואס איז
מֵעַל הַשָּׁמָיִם׃ — פון איבער די הימעל.
ה יְהַלְלוּ — 5. זאלען זיי לויבען

1) אדער: ער האט געשטעלט פרידען (אלס) דיין גרענעץ. 2) ווייסע וואל. 3) פערפרארענע טהוי. 4) האגעל. 5) אין שטיקער. 6) דארום ווייסען זיי קיין רעכטע. 7) העהען.

אֶת שֵׁם יְיָ .	דעם נאָמען פון דעם עוויגען;
כִּי הוּא צִוָּה	דען ער האָט בעפוילען,
וְנִבְרָאוּ :	און זיי זיינען בעשאַפען געוואָרען.
ו וַיַּעֲמִידֵם	6. און ער האָט זיי אויפגעשטעלט
לָעַד לְעוֹלָם .	אויף אימער (און) עוויג;
חָק נָתַן	אַ געזעטץ האָט ער געגעבען,
וְלֹא יַעֲבוֹר :	און קיינער טאָר נִט איבערטרעטען.
ז הַלְלוּ	7. לויבט
אֶת יְיָ	דעם עוויגען
מִן הָאָרֶץ .	פון דער ערד;
תַּנִּינִים	(איהר) וואַלפישען
וְכָל תְּהֹמוֹת :	און אַלע [1]אָבּגרונדען.
ח אֵשׁ וּבָרָד	8. פייער און האָגעל,
שֶׁלֶג וְקִיטוֹר .	שניי און [2]נעבעל,
רוּחַ סְעָרָה	שטורם־ווינד,
עֹשָׂה דְבָרוֹ :	(וואָס) טהוט זיין וואָרט;
ט הֶהָרִים	9. די בערג
וְכָל גְּבָעוֹת .	און אַלע היגלען,
עֵץ פְּרִי	פרוכט־בוימער
וְכָל אֲרָזִים :	און אַלע צעדערען;
י הַחַיָּה	10. די טהירען
וְכָל בְּהֵמָה .	און אַלע פיה,
רֶמֶשׂ	געווירים
וְצִפּוֹר כָּנָף :	און [3]פויגלען (מיט) פליגלען;
יא מַלְכֵי אֶרֶץ	11. קעניגע פון דער ערד
וְכָל לְאֻמִּים .	און אַלע נאַציאָנען,
שָׂרִים	פירשטען
וְכָל שֹׁפְטֵי אָרֶץ :	און אַלע ריכטער פון דער ערד;
יב בַּחוּרִים	12. יונגע־מענער
וְגַם בְּתוּלוֹת .	און אויך יונג־פרויען;

זְקֵנִים	אַלטע לייטע
עִם נְעָרִים :	מיט יונגע קינדער;
יג יְהַלְלוּ	13. זאָלען זיי לויבען
אֶת שֵׁם יְיָ	דעם נאָמען פון דעם עוויגען,
כִּי נִשְׂגָּב	דען [4]ערהאַבען איז
שְׁמוֹ לְבַדּוֹ .	זיין נאָמען אַליין.
הוֹדוֹ	זיין גלאַנץ איז
עַל אֶרֶץ וְשָׁמָיִם :	אויף ערד און הימעל.
יד וַיָּרֶם	14. און ער האָט ערהייבען
קֶרֶן לְעַמּוֹ .	[5]דעם האָרן [6]פון זיין פאָלק,
תְּהִלָּה	[5]דעם לויב[7]
לְכָל חֲסִידָיו .	[6]פון אַלע זיינע פרומע,
לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל	[6]פון די קינדער ישראל,[8]
עַם קְרֹבוֹ .	זיין נאָהענטע פאָלק.
הַלְלוּיָהּ :	לויבט דעם עוויגען!

תהלים קמ״ט

א הַלְלוּיָהּ .	1. לויבט דעם עוויגען!
שִׁירוּ לַיְיָ	זינגט צום עוויגען
שִׁיר חָדָשׁ .	אַ נייעם ליד;
תְּהִלָּתוֹ	(זינגט) זיין לויב
בִּקְהַל חֲסִידִים :	אין דער פערזאַמלונג פון פרומע.
ב יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל	2. זאָל זיך פרעהען ישראל
בְּעֹשָׂיו .	מיט זיין [9]בעשעפער;
בְּנֵי צִיּוֹן	די ציון׳ס קינדער
יָגִילוּ	זאָלען פרעהליך זיין
בְמַלְכָּם :	מיט זייער קעניג.
ג יְהַלְלוּ	3. זאָלען זיי לויבען
שְׁמוֹ	זיין נאָמען
בְמָחוֹל .	[10]מיט טאַנץ;
בְּתֹף וְכִנּוֹר	מיט פויק און פידעל

1) טיפעניסען. 2) טומאַן; רויך. 3) בעפליגעלטע פויגלען. 4) שטאַרק. 5) אַ. 6) פיר. צו. 7) (ער איז) אַ רויב.
8) לויט אונזער איבערזעטצונג איז דער למ״ד פון לעמו, לכל, לבני אַנשטאַט דעם סמן פון סמיכות אויף דעם פריהעריגען שם און דער פסוק ווערט פערשטאַנען ווי: וירם קרן עמו, וירם תהלת כל חסידיו, וירם תהלת בני ישראל וכו׳. 9) פילע תאָרים אויף גאָט קומען אין מעהרצאַהל, ווי: אלהים, אדונים (אדוני). און דאַרום שטעהט דאַ אויך בעושיו. 10) אין.

יְזַמְּרוּ לוֹ׃	זָאלֶען זֵיי שְׁפִּילֶען צוּ אִיהְם.
ד כִּי רוֹצֶה יְיָ	4. דֶען דֶער עֶווִיגֶער [1]ווִיל
בְּעַמּוֹ .	זַיין פָאלְק;
יְפָאֵר	עֶר [2]בֶּעשֶׁעהְנְט
עֲנָוִים	קְלֵיינְמִיטְהִיגֶע
בִּישׁוּעָה׃	מִיט הִילְף.
ה יַעְלְזוּ חֲסִידִים	5. זָאלֶען זִיךְ פְרֵעהֶען פְרוּמֶע
בְּכָבוֹד.	מִיט עֶהְרֶע;
יְרַנְּנוּ	זָאלֶען זֵיי זִינְגֶען
עַל מִשְׁכְּבוֹתָם׃	אוֹיף זֵייעֶרֶע גֶעלֶעגֶערְס.
ו רוֹמְמוֹת אֵל	6. דִי עֶרְהַאבֶּענְהַייט פוּן גָאט
בִּגְרוֹנָם.	([3]זָאל זַיין) אִין זֵייעֶר הַאלְז,
וְחֶרֶב פִּיפִיּוֹת	אוּן אַ צְווֵיי־שַׁרְפִיגֶר שְׁווֶערְד—
בְּיָדָם׃	אִין זֵייעֶר הַאנְד;
ז לַעֲשׂוֹת נְקָמָה	7. אוּם צוּ טְהָאן רַאכֶע
בַּגּוֹיִם .	אִיבֶּער דִי [4]פֶעלְקֶער;
תּוֹכֵחוֹת	שְׁטְרַאפֶע
בַּלְאֻמִּים׃	אִיבֶּער דִי נַאצְיָאנֶען.
ח לֶאְסֹר	8. אוּם צוּ בִּינְדֶען
מַלְכֵיהֶם	זֵייעֶרֶע קֶענִיגֶע
בְּזִקִּים .	מִיט קֵייטֶען,
וְנִכְבְּדֵיהֶם	אוּן זֵייעֶרֶע גֶעעֶהְרְטֶע לַייטֶע—
בְּכַבְלֵי בַרְזֶל׃	מִיט אַייזֶערְנֶע בַּאנְדֶען.
ט לַעֲשׂוֹת בָּהֶם	9. אוּם צוּ טְהָאן אִיבֶּער זֵיי
מִשְׁפָּט כָּתוּב	דֶעם גֶעשְׁרִיבֶּענֶעם אוּרְטְהֵייל;
הָדָר הוּא	[5]עֶר אִיז אַ [6]צִיערוּנְג
לְכָל חֲסִידָיו.	פִיר אַלֶע זַיינֶע פְרוּמֶע.
הַלְלוּיָהּ׃	לוֹיבְּט דֶעם עֶווִיגֶען.

תהלים ק״נ

א הַלְלוּיָהּ .	1. לוֹיבְּט דֶעם עֶווִיגֶען!
הַלְלוּ אֵל	לוֹיבְּט גָאט
בְּקָדְשׁוֹ .	אִין זַיין [7]הֵיילִיגְטְהוּם;
הַלְלוּהוּ	לוֹיבְּט אִיהְם
בִּרְקִיעַ עֻזּוֹ׃	אִין זַיין שְׁטַארְקֶען [8]הִימֶעל.
ב הַלְלוּהוּ	2. לוֹיבְּט אִיהְם
בִּגְבוּרֹתָיו .	פִיר זַיינֶע מֶעכְטִיגֶע טְהַאטֶען;
הַלְלוּהוּ	לוֹיבְּט אִיהְם
כְּרֹב גֻּדְלוֹ׃	נָאךְ זַיין [9]פִיל גְרוֹיסְקַייט.
ג הַלְלוּהוּ	3. לוֹיבְּט אִיהְם
בְּתֵקַע שׁוֹפָר .	מִט דֶם בְּלָאזֶען פוּן אַ טְרָאמְפֶּעט;
הַלְלוּהוּ	לוֹיבְּט אִיהְם
בְּנֵבֶל וְכִנּוֹר׃	מִיט [10]הַארְפֶע אוּן פִידֶעל.
ד הַלְלוּהוּ	4. לוֹיבְּט אִיהְם
בְּתֹף וּמָחוֹל .	מִיט פּוֹיק אוּן טַאנְץ;
הַלְלוּהוּ	לוֹיבְּט אִיהְם
בְּמִנִּים וְעוּגָב׃	מִט זַאאִיטֶען־שְׁפִּיל אוּן פְלֶעטֶע.
ה הַלְלוּהוּ	5. לוֹיבְּט אִיהְם
בְּצִלְצְלֵי שָׁמַע.	מִיט [11]קְלִינְגֶענְדֶע צִימְבְּלֶען;
הַלְלוּהוּ	לוֹיבְּט אִיהְם
בְּצִלְצְלֵי תְרוּעָה׃	מִיט שַׁאלֶענְדֶע צִימְבְּלֶען.
ו כֹּל הַנְּשָׁמָה	6. [12]יֶעדֶע זֶעעלֶע
תְּהַלֵּל יָהּ	זָאל לוֹיבֶּען דֶעם עֶווִיגֶען.
הַלְלוּיָהּ׃	לוֹיבְּט דֶעם עֶווִיגֶען!
[13]כֹּל הַנְּשָׁמָה	יֶעדֶע זֶעעלֶע
תְּהַלֵּל יָהּ	זָאל לוֹיבֶּען דֶעם עֶווִיגֶען.
הַלְלוּיָהּ׃	לוֹיבְּט דֶעם עֶווִיגֶען!

לקוטי פסוקים מספר תהלים.

פ״ט נ״ג בָּרוּךְ יְיָ	גֶעלוֹיבְּט אִיז דֶער עֶווִיגֶער
לְעוֹלָם .	אוֹיף עֶווִיג.
אָמֵן וְאָמֵן׃	אָמֵן אוּן אָמֵן!

1) פערלאנגט, בעגעהרט. 2) בעקרוינט, בעציערט, פערהערליכט. 3) איז. 4) נאציאנען. 5) עס. 6) פראכט, גלאנץ, שעהנהייט. 7) הייליגקייט. 8) אויספרייטונג, פירמאמענט. 9) אונגעהייערע. 10) פזאלטער און הארפע. 11) לויטע. 12) די גאנצע זעעלע. 13) כופלים פסוק זה להודיע שהוא סוף פסוקי דזמרה וסוף תהלים. (אבודרהם).

קל"ה כ"א בָּרוּךְ יְיָ	גֶעלוֹיבְּט אִיז דֶער עֶווִיגֶער
מִצִּיּוֹן	פוּן צִיּוֹן,
שֹׁכֵן יְרוּשָׁלָיִם	(וועלכֶר) וואָהנְט (אִין) יְרוּשָׁלַיִם.
הַלְלוּיָהּ:	לוֹיבְּט דֶעם עֶווִיגֶען!
ע"ב י"ח בָּרוּךְ	גֶעלוֹיבְּט אִיז
יְיָ אֱלֹהִים	דֶער עֶווִיגֶער גָאט,
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל.	דֶער גָאט פוּן יִשְׂרָאֵל,
עֹשֵׂה נִפְלָאוֹת	(וועלכֶער) [1] טְהוּט וואוּנְדֶער
לְבַדּוֹ:	אַלֵיין.
ע"ב י"ט וּבָרוּךְ	אוּן גֶעלוֹיבְּט אִיז
שֵׁם כְּבוֹדוֹ	זַיין הֶערְלִיכֶער נָאמֶען
לְעוֹלָם.	אוֹיף עֶווִיג;
וְיִמָּלֵא	אוּן זָאל פוּל ווֶערֶען
כְבוֹדוֹ	(מִיט) זַיין הֶערְלִיכְקֵייט
אֶת כָּל הָאָרֶץ.	דִי גַאנְצֶע עֶרְד.[2]
אָמֵן וְאָמֵן:	אָמֵן אוּן אָמֵן!

פון היר ביז **אשר בחרת באברם** זאָגט מען שטעהענדיג.
דברי הימים א', כ"ט י—י"ג.

י וַיְבָרֶךְ דָּוִיד	10. אוּן דָוִד הָאט גֶעלוֹיבְּט
אֶת יְיָ	דֶעם עֶווִיגֶען
לְעֵינֵי	פָאר דִי אוֹיגֶען
כָּל הַקָּהָל.	פוּן דֶער גַאנְצֶען פֶערְזַאמְלוּנְג;
וַיֹּאמֶר דָּוִיד	אוּן דָוִד הָאט גֶעזָאגְט:
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט דוּ, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל	גָאט פוּן יִשְׂרָאֵל,
אָבִינוּ	אוּנְזֶער פָאטֶער,[4]
מֵעוֹלָם	פוּן עֶווִיגְקֵייט
וְעַד עוֹלָם:	אוּן בִּיז עֶווִיגְקֵייט.
יא לְךָ יְיָ	11. צוּ דִיר, עֶווִיגֶער, גֶעהֶערְט
הַגְּדֻלָּה	דִי גְרוֹיסְקַייט
וְהַגְּבוּרָה	אוּן דִי מַאכְט
וְהַתִּפְאֶרֶת	אוּן דִי פְּרַאכְט
וְהַנֵּצַח	אוּן דֶער זִיג
וְהַהוֹד.	אוּן דֶער גְלַאנְץ,
כִּי כֹל	דֶען (דִיר גֶעהֶערְט) אַלֶעס
בַּשָּׁמַיִם	אִין הִימֶעל
וּבָאָרֶץ.	אוּן אוֹיף דֶער עֶרֶד;
לְךָ יְיָ	צוּ דִיר, עֶווִיגֶער, גֶעהֶערְט
הַמַּמְלָכָה	דִי הֶערְשַׁאפְט,
וְהַמִּתְנַשֵּׂא	אוּן (דוּ בִּיסְט) עֶרְהַאבֶען
לְכֹל	אִיבֶּער אַלֶעס
לְרֹאשׁ:	אַלְס הוֹיפְּט.
יב וְהָעֹשֶׁר	12. אוּן דַאס רַייכְטְהוּם
וְהַכָּבוֹד	אוּן דִי עֶהְרֶע
מִלְּפָנֶיךָ.	אִיז פוּן דִיר,
וְאַתָּה מוֹשֵׁל	אוּן דוּ הֶערְשְׁט
בַּכֹּל.	אִיבֶּער אַלֶעס;
וּבְיָדְךָ	אוּן אִין דַיין הַאנְד אִיז
כֹּחַ וּגְבוּרָה	קְרַאפְט אוּן מַאכְט,
וּבְיָדְךָ	אוּן אִין דַיין הַאנְד אִיז
לְגַדֵּל	גְרוֹיס צוּ מַאכֶען
וּלְחַזֵּק	אוּן צוּ גֶעבֶען שְׁטַארְקֵייט
לַכֹּל:	צוּ אַלֶעמֶען.
יג וְעַתָּה אֱלֹהֵינוּ	13. אוּן יֶעצְט, אוּנְזֶער גָאט,
מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ.	דַאנְקֶען מִיר דִיר,
וּמְהַלְלִים	אוּן (מִיר) לוֹיבֶּען
לְשֵׁם תִּפְאַרְתֶּךָ:	[צוּ] דַיין פְּרֶעכְטִיגֶען נָאמֶען.
נחמיה ט' ו—י"א { [1] אַתָּה הוּא יְיָ לְבַדֶּךָ. }	6. דוּ אַלֵיין בִּיסְט דֶער עֶווִיגֶער;
אַתָּה עָשִׂיתָ	דוּ הָאסְט גֶעמַאכְט

1) האבודרהם מתחיל מן „ויברכו שם כבודך ומרומם על כל ברכה ותהלה" שהוא סוף הפסוק הקודם בנחמיה.
2) ריכטיגער: וועלכער איז אליין א וואונדער טהוער; ווייל דאס וואָרט עושה קומט אין סמיכות ווי א שם. 3) אזוי ווי: וימלא כל הארץ את כבודו. 4) די ווערטער „אונזער פאטער" בעציהען זיך אויף דעם וואָרט ישראל אָדער אויף גאָט.

אֶת הַשָּׁמַיִם.	דֶעם הִימֶעל,
שְׁמֵי הַשָּׁמַיִם	דִי הִימֶעלְס־הִימֶעל
וְכָל צְבָאָם.	אוּן זֵייעֶר גַאנְצֶעס הֶעעֶר,
הָאָרֶץ	דִי עֶרְד
וְכָל אֲשֶׁר עָלֶיהָ.	אוּן אַלֶעס, וָוס אִיז אוֹיף אִיהְר;
הַיַּמִּים	דִי מֶעעֶרֶען
וְכָל אֲשֶׁר בָּהֶם.	אוּן אַלֶעס וָואס אִיז אִין זֵיי;
וְאַתָּה מְחַיֶּה	אוּן דוּ בֶּעלֶעבְּסְט
אֶת כֻּלָּם.	זֵיי אַלֶעמֶען;
וּצְבָא הַשָּׁמַיִם	אוּן דַאס הֶעעֶר פוּן הִימֶעל
לְךָ מִשְׁתַּחֲוִים:	בֵּייגֶען זִיךְ צוּ דִיר.
ז אַתָּה הוּא יְיָ	7. דוּ בִּיסְט דֶער עֶווִיגֶער
הָאֱלֹהִים	דֶער גָאט,
אֲשֶׁר בָּחַרְתָּ בְּאַבְרָם	וָואס דוּ הָאסְט אוֹיסְעֶר־ וֶועהְלְט אַבְרָם,
וְהוֹצֵאתוֹ	אוּן דוּ הָסְט אִיהְם אַרוֹיסְגֶעפִיהְרְט
מֵאוּר כַּשְׂדִּים.	פוּן אוּר כַּשְׂדִּים;
וְשַׂמְתָּ שְׁמוֹ אַבְרָהָם:	אוּן דוּ הָאסְט (אִיהְם) גֶעגֶעבֶען זַיין נָאמֶען אַבְרָהָם.
ח וּמָצָאתָ	8. אוּן דוּ הָאסְט גֶעפוּנֶען
אֶת לְבָבוֹ	זַיין הַארְץ
נֶאֱמָן לְפָנֶיךָ	טְרַייִ פָאר דִיר;
וְכָרוֹת עִמּוֹ	אוּן דוּ הָסְט גְשְׁלָסֶען מִיט אִיהְם
הַבְּרִית	דֶעם בּוּנְד
לָתֵת	צוּ גֶעבֶען
אֶת אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי	דַאס לַאנְד פוּן דֶעם כְּנַעֲנִי,
הַחִתִּי הָאֱמֹרִי	דֶעם חִתִּי, דֶעם אֱמוֹרִי
וְהַפְּרִזִּי וְהַיְבוּסִי	אוּן דֶעם פְּרִזִּי אוּן דֶעם יְבוּסִי
וְהַגִּרְגָּשִׁי	אוּן דֶעם גִּרְגָּשִׁי,

לָתֵת לְזַרְעוֹ.	(עֶס) צוּ גֶעבֶּען צוּ זַיינֶע קִינְדֶער;
וַתָּקֶם	אוּן דוּ הָאסְט [1]עֶרְפִילְט
אֶת דְּבָרֶיךָ	דַיינֶע וֶוערְטֶער,
כִּי צַדִּיק אָתָּה:	דֶען דוּ בִּיסְט [2]גֶערֶעכְט.
ט וַתֵּרֶא	9. אוּן דוּ הָאסְט גֶעזֶעהֶן
אֶת עֳנִי אֲבֹתֵינוּ	דֶם עֶלֶענְד פֶון אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן
בְּמִצְרָיִם.	אִין מִצְרַיִם,
וְאֶת זַעֲקָתָם	אוּן זֵייעֶר גֶעשְׁרֵיי
שָׁמַעְתָּ	הָאסְטוּ גֶעהֶערְט
עַל יַם סוּף:	בַּיים שִׁיְרְף־מֶעעֶר.
י וַתִּתֵּן	10. אוּן דוּ הָאסְט [3]גֶעגֶעבֶען
אֹתֹת וּמֹפְתִים	צֵייכֶענְס אוּן וואוּנְדֶער
בְּפַרְעֹה	אִיבֶּער פַּרְעֹה
וּבְכָל עֲבָדָיו	אוּן אִיבֶּער אַלֶע זַיינֶע קְנֶעכְט
וּבְכָל עַם	אוּן אִיבֶּער דִי גַאנְצֶע פָאלְק
אַרְצוֹ.	פוּן זַיין לַאנְד;
כִּי יָדַעְתָּ	דֶען דוּ הָאסְט גֶעוואוּסְט,
כִּי הֵזִידוּ	דַס זֵיי הָאבֶּן [4]בֵּייזֶעס גֶטְרַאכְט
עֲלֵיהֶם.	[4]אִיבֶּער זֵיי;
וַתַּעַשׂ לְךָ	אוּן דוּ הָאסְט דִיר גֶעמַאכְט
שֵׁם	אַ נָאמֶען
כְּהַיּוֹם הַזֶּה:	[5]בִּיז דִיזֶען טָאג.
יא וְהַיָּם	11. אוּן דַאס מֶעעֶר
בָּקַעְתָּ לִפְנֵיהֶם	הָאסְט'וּ גֶעשְׁפָּאלְטֶען פָאר זֵיי,
וַיַּעַבְרוּ	אוּן זֵיי זַיינֶען אַרִיבֶּערְגֶעגַאנְגֶען
בְתוֹךְ הַיָּם	אִין מִיטֶען פוּן דֶעם מֶעעֶר
בַּיַּבָּשָׁה.	אִין דֶער טְרִיקֶענִיס;
וְאֶת רֹדְפֵיהֶם	אוּן זֵייעֶרֶע [6]פֶערְפָאלְגֶער
הִשְׁלַכְתָּ	הָאסְט'וּ גֶעוָוארְפֶען
בִּמְצוֹלֹת	אִין דִי טִיפֶענִיסֶען (פוּן מֶעעֶר),

1) אויסגעשטעלט. 2) רעכטשאפען. 3) געוויזען. 4) געהאנדעלט שלעכט געגען זיי; ד. ה. געגען די ישראל. 5) ווי. 6) נאכיאגער.

כְּמוֹ אָבֶן	אַזוֹי וִוי אַ שְׁטֵיין
בְּמַיִם עַזִּים׃	אִין דִי שְׁטַארְקֶע וַואסֶערְן.

שמות י״ד ל—ל״א

ל וַיּוֹשַׁע יְיָ	30. אוּן דֶר עֶווִיגֶר הָאט גֶעהָלְפֶן
בַּיּוֹם הַהוּא	אִין יֶענֶעם טָאג
אֶת יִשְׂרָאֵל	דִי יִשְׂרָאֵל
מִיַּד מִצְרָיִם.	פוּן דִי הַאנְד פוּן דִי מִצְרִים;
וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל	אוּן יִשְׂרָאֵל הָאט גֶעזֶעהְן
אֶת מִצְרַיִם	דִי מִצְרִים
מֵת	טוֹיט
עַל שְׂפַת הַיָּם׃	בַּיים בְּרֶעג פוּן דֶעם מֶעער.
לא וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל	31. אוּן יִשְׂרָאֵל הָאט גֶעזֶעהְן
אֶת הַיָּד הַגְּדֹלָה	דִי גְרוֹיסֶע [1]מַאכְט,
אֲשֶׁר עָשָׂה יְיָ	וָועלְכֶע דֶר עֶווִיגֶר הָט [2]גֶעווִיזֶען
בְּמִצְרַיִם	אוֹיף דִי מִצְרִים;
וַיִּירְאוּ הָעָם	אוּן דַאס פָאלְק הָט גֶפִירְכְטֶעט
אֶת יְיָ.	דֶעם עֶווִיגֶען;
וַיַּאֲמִינוּ	אוּן זֵיי הָאבֶּען גֶעגְלוֹיבְּט
בַּייָ	אִין דֶעם עֶווִיגֶען
וּבְמשֶׁה עַבְדּוֹ׃	אוּן אִין משֶׁה, זַיין קְנֶעכְט.

אז ישיר זאָגט מען שטעהענדיג.
שמות ט״ו א—י״ט.

א אָז יָשִׁיר משֶׁה	1. דַאן הָאט גֶעזוּנְגֶען משֶׁה
וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל	אוּן דִי קִינְדֶער יִשְׂרָאֵל
אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת	דִיזֶען גֶעזַאנְג
לַייָ	צוּ דֶעם עֶווִיגֶען,
וַיֹּאמְרוּ	אוּן זֵיי הָאבֶּען גֶעזָאגְט,
לֵאמֹר.	זָאגֶענְדִיג:
אָשִׁירָה	אִיךְ וִויל זִינְגֶען
לַייָ	צוּ דֶעם עֶווִיגֶען,
כִּי גָאֹה גָּאָה.	דֶען (עֶר אִיז) הוֹיךְ עֶרְהַאבֶּען;
סוּס וְרֹכְבוֹ	(דֶעם) פֶערְד אוּן זַיין רֵייטֶער
רָמָה	הָאט עֶר גֶעווָארְפֶען
בַיָּם׃	אִין דֶעם מֶעער.
ב עָזִּי	2. מַיין שְׁטַארְקַייט
וְזִמְרָת	אוּן (מַיין) גֶעזַאנְג
יָהּ	אִיז דֶער עֶווִיגֶער,
וַיְהִי לִי	אוּן עֶר אִיז מִיר גֶעוֶועזֶען
לִישׁוּעָה.	צוּ הִילְפֶע;
זֶה אֵלִי	דִיזֶער אִיז מַיין גָאט,
וְאַנְוֵהוּ	אוּן אִיךְ וִויל אִיהְם [3]רִיהְמֶען;
אֱלֹהֵי אָבִי	דֶער גָאט פוּן מַיין פָאטֶער,
וַאֲרֹמְמֶנְהוּ׃	אוּן אִיךְ וִויל אִיהְם [4]עֶרְהֵייבֶּען.
ג יְיָ	3. דֶער עֶווִיגֶער
אִישׁ מִלְחָמָה.	אִיז אַ קְרִיגְס־מַאן;
יְיָ שְׁמוֹ׃	„עֶווִיגֶער" אִיז זַיין נָאמֶען.
ד מַרְכְּבֹת פַּרְעֹה	4. פַּרְעֹה'ס וֶועגֶען
וְחֵילוֹ	אוּן זַיין קְרִיגְס־מַאכְט
יָרָה	הָאט עֶר גֶעשְׁלַיידֶערְט
בַיָּם.	אִין דֶעם מֶעער;
וּמִבְחַר	אוּן דִי בֶּעסְטֶע
שָׁלִשָׁיו	פוּן זַיינֶע הוֹיפְּט־לַייטֶע
טֻבְּעוּ	זַיינֶען [5]פֶערזוּנְקֶען גֶעוָוארֶען
בְיַם סוּף׃	אִין דֶעם שִׁילְף־מֶעער.
ה תְּהֹמֹת	5. טִיפֶע וַואסֶער
יְכַסְיֻמוּ.	הָאבֶען זֵיי בֶּעדֶעקְט;
יָרְדוּ	זֵיי זַיינֶען אַרוּנְטֶער־גֶעגַאנְגֶען
בִמְצוֹלֹת	אִין דִי טִיפֶענִיסֶען (פוּן מֶעער),
כְּמוֹ אָבֶן׃	אַזוֹי וִוי אַ שְׁטֵיין.

1) האַנד. 2) געטהאָן. 3) בעשעהנען. 4) הויך פרייזען. 5) דערטרונקען.

ו יְמִינְךָ יְיָ	6 דַיין רֶעכְטֶע הַאנְד, עֶווִיגֶר,
נֶאְדָּרִי בַּכֹּחַ.	אִיז [1]פֶּרְהֶערְלִיכְט מִיט קְרַאפְט;
יְמִינְךָ יְיָ	דַיין רֶעכְטֶע הַאנְד, עֶווִיגֶר,
תִּרְעַץ אוֹיֵב:	צוּשְׁמֶעטֶערְט (דֶעם) פַיינְד.
ז וּבְרֹב גְּאוֹנְךָ	7. אוּן אִין דַיין גְרוֹסֶע הוֹכְקַייט
תַּהֲרֹס	צוּשְׁטֶערְסְט'וּ
קָמֶיךָ.	[2]דִי, וֶועלְכֶע שְׁטֵהֶן אוּף גֶעגֶן דִיר;
תְּשַׁלַּח חֲרֹנְךָ	דוּ [3]שִׁיקְסְט אַרוֹיס דַיין [4]גְרִים
יֹאכְלֵמוֹ	[5]פֶערְבְּרֶענְט עֶר זֵיי
כַּקַּשׁ:	וִוי [6]שְׁטְרוֹי.
ח וּבְרוּחַ אַפֶּיךָ	8. אוּן דוּרְךְ דֶם הוֹךְ פוּן דַיין נָאז
נֶעֶרְמוּ מַיִם	הָאבֶּן זִיךְ [7]אוֹיפְגֶעהֵיפְט וַואסֶער,
נִצְּבוּ	עֶס זַיינֶען גֶעשְׁטַאנֶען
כְמוֹ נֵד	אַזוֹי וִוי אַ וַואנְד
נֹזְלִים.	פְלִיסֶענְדֶע (וַואסֶער);
קָפְאוּ	עֶס זַיינֶען פֶערְגְלִיוֶוערְט גֶעוָוארֶן
תְהֹמֹת	[12]טִיפֶע וַואסֶערְן
בְּלֶב יָם:	אִין מִיטֶען דֶעם מֶעער.
ט אָמַר אוֹיֵב	9. דֶער פַיינְד הָאט גֶעזָאגְט:
אֶרְדֹּף	אִיךְ וֶועל יָאגֶען,
אַשִּׂיג	אִיךְ וֶועל גְרֵייכֶען,
אֲחַלֵּק שָׁלָל.	אִיךְ וֶועל צוּטְהֵיילֶען רוֹיב;
תִּמְלָאֵמוֹ נַפְשִׁי	[8]פוּל וֶוט מִט זֵיי וֶוערֶן מַיין זֶעלֶע;
אָרִיק	אִיךְ וֶועל אַרוֹיסְצִיהֶען
חַרְבִּי	מַיין שְׁוֶוערְד
תּוֹרִישֵׁמוֹ יָדִי:	[9]פֶערְטִלְגֶען וֶועט זֵיי מַיין הַאנְד.
י נָשַׁפְתָּ	10. (אָבֶּער) דוּ הָאסְט גֶעבְּלָזֶן
בְרוּחֲךָ	מִיט דַיין אָטְהֶעם,
כִּסָּמוֹ יָם.	הָאט זֵיי בֶּעדֶעקְט דַאס מֶעער
צָלֲלוּ כַּעוֹפֶרֶת	זֵיי זַיינֶען פֶערְזוּנְקֶען וִוי בְּלַיי,

בְּמַיִם אַדִּירִים:	אִין דִי שְׁטַארְקֶע וַואסֶערְן.
יא מִי כָמֹכָה	11. וֶוער אִיז וִוי דוּ
בָּאֵלִם	אוּנְטֶער דִי גֶעטֶער,
יְיָ,	עֶווִיגֶער!
מִי כָּמֹכָה	וֶוער אִיז וִוי דוּ
נֶאְדָּר בַּקֹּדֶשׁ.	[1]פֶערְהֶערְלִיכְט אִין הֵיילִיגְקַייט;
נוֹרָא תְהִלֹּת	פוּרְכְטְבַּאר (אִין) לוֹיבֶּען,
עֹשֵׂה פֶלֶא:	אֵיין וואוּנְדֶער־טְהוּעֶר.
יב נָטִיתָ	12. דוּ הָאסְט גֶענֵייגְט
יְמִינְךָ	דַיין רֶעכְטֶע הַאנְד
תִּבְלָעֵמוֹ אָרֶץ:	הָט זֵיי פֶערְשְׁלוּנְגֶען (דִי) עֶרְד.
יג נָחִיתָ	13. דוּ הָאסְט גֶעפִיהְרְט
בְחַסְדְּךָ	מִיט דַיין גְנַאדֶע
עַם זוּ	דִיזֶעס פָאלְק,
גָּאָלְתָּ.	(וֶועלְכֶס) דוּ הָסְט אוֹיס־גֶלֵיזְט;
נֵהַלְתָּ	דוּ הָאסְט(עֶס)[10]גֶעלֵייטֶעט
בְעָזְּךָ	מִיט דַיין שְׁטַארְקַייט
אֶל נְוֵה	צוּ דֶעם וָואהְנוּנְג
קָדְשֶׁךָ:	פוּן דַיין הֵיילִיגְקַייט.
יד שָׁמְעוּ עַמִּים	14. פֶעלְקֶער הָאבֶּען(עֶס)גֶעהֶערְט
יִרְגָּזוּן.	הָאבֶּען זֵיי גֶעצִיטֶערְט;
חִיל אָחַז	אַ צִיטֶערְנִיס הָאט אָנְגֶענוּמֶען
יֹשְׁבֵי פְּלָשֶׁת:	דִי בֶּעוָואהְנֶער פוּן פְּלֶשֶׁת.
טו אָז נִבְהֲלוּ	15. דַאן זַיינֶען דֶערְשְׁרָאקֶען גֶעוָוארֶן
אַלּוּפֵי אֱדוֹם.	דִי פִירְשְׁטֶען פוּן אֶדוֹם,
אֵילֵי מוֹאָב	דִי שְׁטַארְקֶע פוּן מוֹאָב
יֹאחֲזֵמוֹ רָעַד.	הָאט זֵיי אָנְגֶענוּמֶען אַ שְׁרֶעק;
נָמֹגוּ	עֶס זַיינֶען [11]צוּגַאנְגֶען גֶעוָוארֶען
כֹּל יֹשְׁבֵי כְנָעַן:	אַלֶע בֶּעוָואהְנֶער פוּן כְּנַעַן.
טז תִּפֹּל עֲלֵיהֶם	16. עֶס אִיז גֶעפַאלֶען אוֹיף זֵיי

1) גערִיהמט. 2) דייגע פיינדע. 3) לאָזט. 4) צאָרן. 5) פערצעהרט. 6) שטאָפּעלן. 7) אויפגעשטעלט ווי גארבען. 8) זאַט. 9) אויסראָטען. 10) געפיהרט. 11) צושמאָלצען, ד. ה. מוטה־פערלירען. 12) אָפּגרונדען.

אֵימָתָה וָפַחַד	פוּרְכְט אוּן שְׁרֶעקֶען,
בִּגְדֹל	דוּרְךְ דִי גְרוֹיסְקַייט
זְרוֹעֲךָ	פוּן דַיין [7]אָרֶם
יִדְּמוּ	זַיינֶען זֵיי [8]שְׁטִיל גֶעבְּלִיבֶּען
כָּאָבֶן .	אַזוֹי ווִי אַ שְׁטֵיין;
עַד יַעֲבֹר עַמְּךָ	בִּיז דַיין פָאלְק אִיז דוּרְכְגֶעגַאנְגֶען
יְיָ	עֶווִיגֶער,
עַד יַעֲבֹר	בִּיז עֶס אִיז דוּרְכְגֶעגַאנְגֶען
עַם זוּ	דִיזֶעס פָאלְק
קָנִיתָ :	(ווֶעלְכֶעס) דוּ הָאסְט [4]עֶרְוואָרְבֶּען.
יז תְּבִאֵמוֹ	17. דוּ [9]ווֶעסְט זֵיי אַרַיינְבְּרֵיינְגֶען
וְתִטָּעֵמוֹ	אוּן דוּ ווֶעסְט זֵיי אַיינְפְלַאנְצֶען
בְּהַר נַחֲלָתְךָ	אוֹיף דֶם בַּרְג פוּן דַיין עֶרְבְּ־טְהֵיל,
מָכוֹן	(אִין דֶעם) אָרְט,
לְשִׁבְתְּךָ	(וואָס) פִיר דַיין זִיצְן
פָּעַלְתָּ יְיָ .	הָאסְט'וּ גֶעמַאכְט, עֶווִיגֶער;
מִקְּדָשׁ אֲדֹנָי	אַ הֵיילִיגְטְהוּם, עֶווִיגֶער,
כּוֹנְנוּ יָדֶיךָ :	הָאבֶּען גֶעגְרִינְדֶעט דַיינֶע הֶענְד.
יח יְיָ יִמְלֹךְ	18. דֶער עֶווִיגֶער ווֶעט רֶעגִירֶען
לְעֹלָם וָעֶד :	אוֹיף אֵיבִּיג אוּן עֶווִיג!
[1](יְיָ יִמְלֹךְ	דֶער עֶווִיגֶער ווֶעט רֶעגִירֶען
לְעֹלָם וָעֶד :	אוֹיף אֵיבִּיג אוּן עֶווִיג!
[2]יְיָ	דֶער עֶווִיגֶער,
מַלְכוּתֵהּ קָאֵם	זַיין רֶעגִירוּנְג שְׁטֶעהְט
לְעָלַם	אוֹיף עֶווִיג
וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא :)	אוּן אִין אַלֶע עֶווִיגְקַייטֶען.
כִּי בָא	ווֶען עֶס זַיינֶען גֶעקוּמֶען
סוּס פַּרְעֹה	פַּרְעֹה'ס פֶערְד
בְּרִכְבּוֹ	מִיט זַיינֶע ווֶעגֶען
וּבְפָרָשָׁיו	אוּן מִיט זַיינֶע רַייטֶער
בַּיָּם	אִין דֶעם מֶעער,
וַיָּשֶׁב יְיָ	אוּן דֶער עֶווִיגֶער הָאט גֶעבְּרַכְט
עֲלֵהֶם	אִיבֶּער זֵיי
אֶת מֵי הַיָּם .	דִי וַואסֶער פוּן דֶעם מֶעער;
וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל	אוּן דִי קִינְדֶער יִשְׂרָאֵל
הָלְכוּ	זַיינֶען גֶעגַאנְגֶען
בַיַּבָּשָׁה	אִין דֶער טְרִיקֶענִיס
בְּתוֹךְ הַיָּם :	אִין מִיטֶען דֶעם מֶעער;
[3]כִּי לַייָ	דֶען צוּם עֶווִיגֶען גֶעהֶערְט
הַמְּלוּכָה .	דִי רֶעגִירוּנְג;
וּמוֹשֵׁל	אוּן (עֶר אִיז) הֶערְשֶׁער
בַּגּוֹיִם :	אִיבֶּער דִי נַאצְיָאנֶען.
[4]וְעָלוּ מוֹשִׁעִים	אֶין עֶס ווֶעלֶען אוֹפְגֶעהֶן הֶעלְפֶער,
בְּהַר צִיּוֹן	אוֹיף דֶעם בַּארְג פוּן צִיּוֹן
לִשְׁפֹּט	צוּ רִיכְטֶען
אֶת הַר עֵשָׂו .	דֶעם בַּארְג פוּן עֵשָׂו;
וְהָיְתָה לַייָ	אוּן צוּם עֶווִיגֶען ווֶעט גֶעהֶערֶען
הַמְּלוּכָה :	דִי רֶעגִירוּנְג.
[5]וְהָיָה יְיָ	אוּן דֶער עֶווִיגֶער ווֶעט זַיין
לְמֶלֶךְ	אַלְס קֶענִיג
עַל כָּל הָאָרֶץ .	אִיבֶּער דִי גַאנְצֶע עֶרְד;
בַּיּוֹם הַהוּא	אִין יֶענֶעם טָאג
יִהְיֶה יְיָ אֶחָד	ווֶעט דֶער עֶווִיגֶער זַיין אֵיינֶער
וּשְׁמוֹ אֶחָד :[6]	אוּן זַיין נָאמֶען אֵיינֶער.

1) המרדכי בפרק לולב הגזול סמן אלף רפ"ח מזכיר הכפלת הפסוק „ה' ימלוך לעולם ועד", וכתב אבודרהם שהוא להראות כי הוא סוף השירה; אולם לפי נוסחתנו נראה כי גם „כי בא סוס פרעה" הוא מן השירה, וכן נראה גם מן המכילתא על הפסוק ה' ימלוך, וכן גם דעת הרב"ע והאברבנאל, וגם הסופרים כותבים אותו בדמות שירה (מס' סופרים פ' י"ב ה' י"א). ולפי זה איננו נכון להכפיל הפסוק ה' ימלוך, וכן כתב הכל בו ס' ד' בשם קונטרס אחד כי הכפלת ה' ימלוך טעות היא. 2) זה הוא תרגום הפסוק ה' ימלוך. 3) תהלים כ"ב כ"ט. 4) סוף עובדיה. 5) זכריה י"ד ט'. 6) יש מוסיפים פה: ובתורתך כתוב לאמר שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד. והיא הוספה מאוחרת, שנעתקה בטעות ממלכיות של תפלת ראש השנה, וכל הקדמונים כמו רב עמרם גאון, הרוקח, כל בו, מהר"ם מינץ ועוד מסיימים **ושמו אחד**.

7) ד. ה. מאכט. 8) שטום. 9) געקויפט.

אם שבת און יום טוב זאָגט מען היר נשמת.

יִשְׁתַּבַּח שִׁמְךָ	גֶערֶהמְט זָאל זַיין דַיין נָאמֶען
לָעַד	אוֹיף עֶוִויג,
מַלְכֵּנוּ .	אוּנְזֶער קֶעניג,
הָאֵל	דֶער גָאט,
הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל) וְהַקָּדוֹשׁ (	דֶער גְרוֹיסֶער אוּן הֵיילִיגֶער קֶעניג
בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ,	אִים הִמֶעל אוּן אוֹיף דֶר עֶרְד;
כִּי לְךָ נָאֶה .	דֶען דִיר פַּאסְט,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט
וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ,	אוּן גָאט פוּן אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן,
שִׁיר וּשְׁבָחָה	לִיד אוּן רוּהם,
הַלֵּל וְזִמְרָה	לוֹיב אוּן גֶעזַאנְג,
עֹז וּמֶמְשָׁלָה	שְׁטַארְקַייט אוּן הֶערְשַׁאפְט,
נֶצַח	זִיג[4]
גְּדֻלָּה וּגְבוּרָה	גְרוֹיסְקַייט אוּן מַאכְט,
תְּהִלָּה וְתִפְאֶרֶת	לוֹיב אוּן פְּרַאכְט[5],
קְדֻשָּׁה וּמַלְכוּת	הֵיילִיגְקַייט אוּן רֶעגִירוּנְג,
בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת	זֶעגְנוּנְגֶען אוּן דַאנְק־לִידֶער
מֵעַתָּה	פוּן יֶעצְט אָן
וְעַד עוֹלָם :	בִּיז אִין עֶווִיגְקַייט.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְטוּ, עֶווִיגֶער,
אֵל מֶלֶךְ .	גָאט (אוּן) קֶעניג,
גָּדוֹל בַּתִּשְׁבָּחוֹת,	(וָועלְכֶער אִיז) גְרוֹס אִין רֻהם־לִידֶר,
אֵל הַהוֹדָאוֹת .	דֶער גָאט פוּן דַאנְק־לִידֶער,
אֲדוֹן הַנִּפְלָאוֹת .	דֶער הֶערר פוּן וואוּנְדֶער,
הַבּוֹחֵר	וָועלְכֶער וֶוערְלְט אוֹיס[6]
בְּשִׁירֵי זִמְרָה .	לִידֶער־גֶעזַאנְג;
מֶלֶךְ אֵל .	קֶעניג (אוּן) גָאט,
חֵי הָעוֹלָמִים :	דַאס לֶעבֶּען פוּן דִי וֶועלְטֶען.

הברכות יוצר אור ואהבה רבה נקראות במשנה (ברכות י״א ע״א) ברכות שלפניה ועזרא הסופר ובית דינו תקנו אותן (רמב״ם הלכות ק״ש פ״א ה״ז); אולם לפי דעת החכם ר׳ יוט״ל צונץ לא יצאה ברכת יוצר אור מאנשי כנה״ג כמו שהיא עתה לפנינו, כי אם באו אליה הוספות בזמנים שונים בימי הגאונים, ובעקרה היתה רק של ארבעים וחמש מלים אלה: ברוך אתה ה׳ אלהינו מלך העולם יוצר אור ובורא חשך, עושה שלום ובורא את הכל. המאיר לארץ ולדרים עליה ברחמים ובטובו מחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית. תתברך ה׳ אלהינו על שבח מעשה ידיך ועל מאורי אור שעשית יפארוך סלה. ברוך אתה ה׳ יוצר המאורות. וכן דעת הגאון שי״ר תולדות הקליר צד קמ״ו

דער חזן זאָגט חצי קדיש (האַלב קדיש), און דאן ברכו; און וועהרענד דער חזן זאגט ברכו, זאגט די געמיינדע שטילערהייט יתברך וישתבח, וועלכעס געפינט זיך היר אונטען.

דער חזן זאָגט:

[1]בָּרְכוּ אֶת יְיָ לוֹיבְּט דֶעם [7]עֶווִיגֶען,

הַמְבֹרָךְ : [7]וָועלְכֶער אִיז גֶעלוֹיבְּט.

דער חזן און געמיינדע זאָגען:

בָּרוּךְ יְיָ גֶלוֹיבְּט זָל זַיין דֶר עֶווִיגֶר,

הַמְבֹרָךְ וָועלְכֶער אִיז [8] גֶעלוֹיבְּט

לְעוֹלָם וָעֶד אוֹיף אִימֶער אוּן עֶווִיג.

וועהרענד דער חזן זאָגט ברכו, זאָגט די געמיינדע שטילערהייט יתברך וישתבח.

יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח	עֶס זָל גֶעלוֹיבְּט אוּן גֶערִיהמְט וָוערְן,
וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם	אוּן פֶערְהֶערְלִכְט אוּן עֶרְהֵייכְט וָוערְן
וְיִתְנַשֵּׂא	אוּן עֶרְהוֹיבֶּען וָוערֶען
שְׁמוֹ שֶׁל מֶלֶךְ	דֶער נָאמֶען פוּן (הֶעכְסְטֶען) קֶעניג
מַלְכֵי הַמְּלָכִים	אִיבֶּער אַלֶע קֶעניגֶע,
הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.	דֶער הֵיילִיגֶער, גֶעלוֹיבְּט אִיז עֶר;
[2]שֶׁהוּא רִאשׁוֹן	דֶען עֶר אִיז דֶער עֶרְשְׁטֶער,
וְהוּא אַחֲרוֹן	אוּן עֶר אִיז דֶער לֶעצְטֶער,
וּמִבַּלְעָדָיו	אוּן אוֹיסֶער אִיהְם
אֵין אֱלֹהִים:	אִיז קֵיין גָאט דָא.
[3]סֹלּוּ	[9]מַאכְט וֶועג

1) יסוד הברכה הזאת עין בברכות מ״ט ע״ב ובספרי פ׳ האזינו פסוק כי שם ה׳. והנקוד הנכון של מלת ברכו הוא הרי״ש בחטף פתח. שכל לשון ברכה שהנגינה על הכ״ף הרי״ש בחטף פתח על פי המסורה. 2) ע״פ ישעיה מ״ד ו׳. 3) תהלים ס״ח ה׳. 4) עוויגקייט. 5) הערליכקייט. 6) ד. ה. וואס איהם איז געפעליג. 7) אָדער: דעם געלויבטען עוויגען. 8) לויבענסווירדיג. 9) ערהייבט.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם.	קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
[1] יוֹצֵר אוֹר	(וֶועלְכֶער) [8]בִּילְדֶעט לִיכְט
וּבוֹרֵא חֹשֶׁךְ.	אוּן בֶּעשַׁאפְט פִינְסְטֶערְנִיס,
עֹשֶׂה שָׁלוֹם	מַאכְט פְרִידֶען
וּבוֹרֵא אֶת הַכֹּל:	אוּן בֶּעשַׁאפְט אַלֶעס.

הַמֵּאִיר לָאָרֶץ	[9]עֶר גִיבְּט לִיכְט צוּ דֶער עֶרְד
וְלַדָּרִים עָלֶיהָ	אָן צוּ דִי, וָוס וָואהְנֶען אוֹף אִיהְר,
בְּרַחֲמִים.	מִיט בַּארְמְהֶערְצִיגְקַייט;
[2] וּבְטוּבוֹ	אוּן מִיט זַיין גוּטקַייט
מְחַדֵּשׁ	בְּנַייעֶט עֶר
בְּכָל יוֹם תָּמִיד	יֶעדֶען טָאג בֶּעשְׁטֶענְדִיג
מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית:	דִי וֶוערְק פוּן [10]דֶער שֶׁעפְּפוּנְג.
[3] מָה רַבּוּ	ווִי גְרוֹיס זַיינֶען
מַעֲשֶׂיךָ	דַיינֶע וֶוערְקֶע,
יְיָ.	עֶווִיגֶער!
כֻּלָּם	זֵיי אַלֶעמֶען
בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ	הָאסְט'וּ גֶמַאכְט מִט קְלוּגְהַייט;
מָלְאָה הָאָרֶץ	פוּל אִיז דִי עֶרְד
קִנְיָנֶךָ:	(מִיט) דַיין אֵייגֶענְטְהוּם.
הַמֶּלֶךְ	אָ קֶענִיג,
הַמְּרוֹמָם לְבַדּוֹ	וֶועלְכֶער אִיז אַלֵיין עֶרְהַאבֶּען

מֵאָז.	פוּן [11]אִימֶער אָן,
הַמְשֻׁבָּח	וֶועלְכֶער אִיז גֶערִיהְמְט
וְהַמְפֹאָר	אוּן אִיז פֶערְהֶערְלִיכְט
וְהַמִּתְנַשֵּׂא	אוּן אִיז עֶרְהַאבֶּען
מִימוֹת עוֹלָם:	פוּן עֶווִיגֶע צַייטֶען.
אֱלֹהֵי עוֹלָם.	גָאט פוּן דֶער וֶועלְט,
בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים	מִט דַיין פִיל בַּארְמְהֶערְצִיגְקַייט
רַחֵם עָלֵינוּ.	עֶרְבַּארְם דִיךְ אִיבֶּער אוּנְז,
אֲדוֹן עֻזֵּנוּ	הֶערר פוּן אוּנְזֶער שְׁטַארְקַייט,
צוּר מִשְׂגַּבֵּנוּ.	פֶעלְז פוּן אוּנְזֶער פֶעסְטוּנְג,
מָגֵן יִשְׁעֵנוּ	שִׁילְד פוּן אוּנְזֶער הִילְף,
מִשְׂגָּב בַּעֲדֵנוּ:	פֶעסְטוּנְג פִיר אוּנְז!
[4]אֵל בָּרוּךְ	(דֶער) גֶעלוֹיבְּטֶער גָאט,
גְּדוֹל דֵּעָה.	(וֶועלְכֶער אִיז) גְרוֹיס אִין ווִיסֶען,
הֵכִין	הָאט צוּבֶּערֵייטֶעט
וּפָעַל	אוּן הָאט גֶעמַאכְט
זָהֳרֵי חַמָּה.	דִי שְׁטְרַאהְלֶען פוּן דֶער זוּן;
טוֹב	(דֶער) גוּטֶער (גָאט)
יָצַר כָּבוֹד	הָאט בֶּעשַׁאפֶען עֶהְרֶע
לִשְׁמוֹ.	פִיר זַיין נָאמֶען.
מְאוֹרוֹת נָתַן	לִיכְטֶער הָאט עֶר גֶעגֶעבֶּען
סְבִיבוֹת עֻזּוֹ.	אַרוּם זַיין מַאכְט;
פִּנּוֹת צְבָאָיו	דִי [12]הֵייפְּטֶער פוּן זַיינֶע הֶערֶן
קְדוֹשִׁים	(דִי) הֵיילִיגֶע (עֶנְגֶלֶען),

לָרֹכֵב	פִיר דֶעם וָואס רַייט
בָּעֲרָבוֹת	אִין דִי [13]הִימְלֶען;
בְּיָהּ שְׁמוֹ	זַיין נָאמֶען אִיז [14]יָהּ,
וְעִלְזוּ לְפָנָיו.	אוּן פְרֵיעהְט אַייךְ פָאר אִיהְם.
[5]וּשְׁמוֹ [6]מְרוֹמָם	אוּן זַיין נָאמֶען אִיז עֶרְהַאבֶּען
עַל כָּל בְּרָכָה וּתְהִלָּה:	אִיבֶּער יֶעדֶען פְּרֵייז אוּן לוֹיבּ.

בָּרוּךְ שֵׁם	גֶעלוֹיבְּט אִיז דֶער נָאמֶען
כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ	פוּן זַיין הֶערְלִיכֶע קֶענִיגְרַייך
לְעוֹלָם וָעֶד:	אוֹיף אִימֶער אוּן עֶווִיג.
[7]יְהִי שֵׁם יְיָ	זָאל זַיין דֶער נָאמֶען פוּן דֶם עֶווִיגֶן
מְבֹרָךְ	גֶעלוֹיבְּט
מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם:	פוּן יֶעצְט אָן אוּן בִּיז(אִין)עֶווִיגְקַייט.

---

1) ע'פ ישעיה מ'ה ז'. 2) חגיגה י'ב ע'ב. 3) תהלים ק'ד כ'ד. 4) מכאן עד שדי תמיד הולך על סדר א'ב. 5) ע'פ נחמיה ט' ה'. 6) בס' מדויקים המ'ם בקמץ. 7) תהלים קי'ג ב'. 8) פאָרמט, בעשאפט. 9) וועלכער בעלייכטעט די ערד. 10) אָנפאנג, ד. ה. פון בראשית ברא וכ'ו. 11) דאַן. 12) ווינקלען. 13) וואלקען, וויסטעניסען. 14) עוויגער.

רוֹמְמֵי שַׁדַּי . (וועלכע) ערהעבען דעם אלמעכטיגען,
תָּמִיד מְסַפְּרִים דערצעהלען בעשטענדיג
כְּבוֹד אֵל די עהרע פון גאט
וּקְדֻשָּׁתוֹ : און זיין הייליגקייט.
תִּתְבָּרַךְ זיי געלויבט,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ עוויגער, אונזער גאט,
עַל שֶׁבַח וועגען דעם רוהם
מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ . פון די ווערק פון דיינע הענד;
וְעַל מְאוֹרֵי אוֹר און וועגען די לייכטענדע קערפער,
שֶׁעָשִׂיתָ וועלכע דו האסט געמאכט
יְפָאֲרוּךָ סֶּלָה : זאל מען דיך פערהערליכען. סלה!

מראשי התבות אהובים, ברורים, גבורים, נראה שגם הפיוט הזה נתחבר בסדר א"ב רק שלא הגיע אלינו בשלמותו, או שהקהלות קצרו או שהמחבר בעצמו לא השלים אותו, כמו שאמרו במדרש שה"ש רבה דף ג': הדין פייטנא כד עביד אלפא ביתא זמנין מחסל לה וזמנין דלית מחסל לה. ובסדור מנהג קאפפא נוסף על הנוסחא שלנו „כלם ותיקים, זכים, חפצים, טהורים, ישרים, כבירים, לובשים עז ותפארה, וכלם עושים".

תִּתְבָּרַךְ צוּרֵנוּ זיי געלויבט, אונזער פעלז,
מַלְכֵּנוּ וְגֹאֲלֵנוּ אונזער קעניג און אונזער ערלעזער,
בּוֹרֵא קְדוֹשִׁים . באשעפער פון הייליגע (ענגעלן).
יִשְׁתַּבַּח שִׁמְךָ געריהמט זאל זיין דיין נאמען
לָעַד אויף עוויג,
מַלְכֵּנוּ . אונזער קעניג.
יוֹצֵר מְשָׁרְתִים . באשעפער פון (ענגעל)-דינער
וַאֲשֶׁר מְשָׁרְתָיו און וואס זיינע דינער
כֻּלָּם עוֹמְדִים שטעהען אלע
בְּרוּם עוֹלָם . אין דער הויך פון דער וועלט
וּמַשְׁמִיעִים און מאכען הערען
בְּיִרְאָה מיט עהרען-פורכט
יַחַד בְּקוֹל צוזאמען מיט איין שטימע
דִּבְרֵי די ווערטער

אֱלֹהִים חַיִּים פון דעם לעבעדיגען גאט
וּמֶלֶךְ עוֹלָם : און דעם קעניג פון דער וועלט.
כֻּלָּם אֲהוּבִים . זיי אלע זיינען [1]בעליבט,
כֻּלָּם בְּרוּרִים . זיי אלע זיינען [2]ריין,
כֻּלָּם גִּבּוֹרִים . זיי אלע זיינען מעכטיג,
וְכֻלָּם עֹשִׂים און זיי אלע טהוען
בְּאֵימָה וּבְיִרְאָה מיט שרעקען און מיט פורכט
רְצוֹן קוֹנָם : דעם ווילען פון זייער [3]באשעפער.
וְכֻלָּם פּוֹתְחִים און זיי אלע עפענען
אֶת פִּיהֶם זייער מויל
בִּקְדֻשָּׁה מיט הייליגקייט
וּבְטָהֳרָה . און מיט ריינהייט,
בְּשִׁירָה וּבְזִמְרָה, מיט ליד און מיט געזאנג,
וּמְבָרְכִים און זיי לויבען
וּמְשַׁבְּחִים . און זיי ריהמען
וּמְפָאֲרִים און זיי פערהערליכען
וּמַעֲרִיצִים . און זיי [4]שטארקען
וּמַקְדִּישִׁים און זיי הייליגען
וּמַמְלִיכִים און זיי [5]ערקלערען אלס קעניג

אֶת שֵׁם הָאֵל דעם נאמען פון דעם גאט,
הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל דעם גרויסען קעניג,
הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא דעם מעכטיגען און דעם פורכטבארען
קָדוֹשׁ הוּא : הייליג איז ער.
וְכֻלָּם מְקַבְּלִים און זיי אלע נעהמען אן
עֲלֵיהֶם אויף זיך
עֹל דעם יאך
מַלְכוּת שָׁמַיִם פון דער הימעל-הערשאפט
זֶה מִזֶּה . איינער פון דעם אנדערען,
וְנוֹתְנִים רְשׁוּת און זיי גיבען ערלויבניס

1) ליבעפאל, ליבענסווירדיג. 2) אויסערוועהלטע. 3) העררן; בעשעפער. 4) פערהערליכען. 5) מאכען רעגירען.

זֶה לָזֶה .	אֵיינֶער צוּם אַנְדֶערֶען,
לְהַקְדִּישׁ לְיוֹצְרָם	צוּ הֵיילִיגֶען זֵייעֶר בֶּעשֶׁעפֶּער
בְּנַחַת רוּחַ .	מִיט [6]גֶעמִיטְהְלִיכֶע פֶֿערְגְנִיגֶען.
בְּשָׂפָה בְרוּרָה	מִיט אַ רֵיינֶע שְׁפְּרַאכֶע
[1] וּבִנְעִימָה .	[7]אוּן מִיט אַנְגֶענֶעהְמְלִיכְקַייט,
קְדֻשָּׁה	(גָאטֶעס) הֵיילִיגְקַייט,
כֻּלָּם כְּאֶחָד	אַלֶע וִוי אֵיינֶער,
עוֹנִים	[8]רוּפֶֿען זֵיי אוֹיס,
וְאוֹמְרִים	אוּן זֵיי זָאגֶען
בְּיִרְאָה :	מִיט עֶהְרֶען־פֿוּרְכְט :

[2]קָדוֹשׁ	הֵיילִיג,
קָדוֹשׁ	הֵיילִיג,
קָדוֹשׁ	הֵיילִיג
יְיָ צְבָאוֹת .	אִיז דֶער עֶווִיגֶער פֿוּן דִי הֶעעֶר־שַׁארֶען,
מְלֹא כָל הָאָרֶץ	פֿוּל אִיז דִי גַאנְצֶע עֶרְד
כְּבוֹדוֹ :	(מִיט) זַיין עֶהְרֶע.

וְהָאוֹפַנִּים	אוּן דִי [9]אוֹפַנִּים
וְחַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ	אוּן דִי הֵיילִיגֶע [9]חַיּוֹת
בְּרַעַשׁ גָּדוֹל	מִיט גְרוֹיס שְׁטוּרְם
מִתְנַשְּׂאִים	עֶרְהֵייבֶּען זֵיי זִיךְ
לְעֻמַּת שְׂרָפִים .	גֶעגֶענְאִיבֶּער (דִי) [9]שְׂרָפִים;
לְעֻמָּתָם	גֶעגֶענְאִיבֶּער זֵיי
מְשַׁבְּחִים	רִיהְמֶען זֵיי
וְאוֹמְרִים :	אוּן זָאגֶען:
[3] בָּרוּךְ	גֶעלוֹיבְּט אִיז
כְּבוֹד יְיָ	דִי הֶערְלִיכְקַייט פֿוּן דֶם עֶווִיגֶען
מִמְּקוֹמוֹ :	פֿוּן זַיין אָרְט.

לָאֵל בָּרוּךְ	צוּם גֶעלוֹיבְּטֶען גָאט
נְעִימוֹת יִתֵּנוּ .	גִיבֶּען[10] זֵיי אַנְגֶענֶעהְמֶע מֶלָדִיען,
לַמֶּלֶךְ	צוּם קֶענִיג
אֵל	(אוּן) גָאט,
חַי	(וָועלְכֶער) לֶעבְּט
וְקַיָּם	אוּן עֶקְסִיסְטִירְט (אִימֶער),
זְמִרוֹת יֹאמֵרוּ	זָאגֶען זֵיי לוֹיבּ־גֶעזֶענְגֶע,
וְתִשְׁבָּחוֹת	אוּן רוּהְם־לִידֶער
יַשְׁמִיעוּ .	מַאכֶען זֵיי הֶערֶען;
כִּי הוּא לְבַדּוֹ	דֶען עֶר אַלֵיין
פּוֹעֵל גְּבוּרוֹת .	ווִירְקְט [11]מֶעכְטִיגֶעס,
עֹשֶׂה חֲדָשׁוֹת .	טְהוּט [12]נַייעֶס;
בַּעַל מִלְחָמוֹת .	(עֶר אִיז) דֶער הֶערְר פֿוּן קְרִיג,
זוֹרֵעַ צְדָקוֹת .	(וָועלְכֶער) זֵייעט גֶערֶעכְטִיגְקַייט,
מַצְמִיחַ יְשׁוּעוֹת.	מַאכְט שְׁפְּרָאצֶען הִילְפֶע,
בּוֹרֵא רְפוּאוֹת.	בֶּעשַׁאפְֿט הֵייל־מִיטְלֶען,
נוֹרָא תְהִלּוֹת .	(עֶר אִיז) פֿוּרְכְטְבַּר אִין לוֹבֶּען[13]
אֲדוֹן הַנִּפְלָאוֹת	(עֶר אִז) דֶר הֶערְר פֿוּן וואוּנְדֶער,
הַמְחַדֵּשׁ בְּטוּבוֹ	וָועלְכֶער בֶּנַייעט מִיט זַיין גוּטֶעס
בְּכָל יוֹם תָּמִיד	יֶעדֶען טָאג בֶּעשְׁטֶענְדִיג
מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית.	דִי וֶוירְק פֿוּן דֶער שֶׁעפְּפוּנְג;
כָּאָמוּר	וִוי עֶר אִז גֶזָאגְט (אִין פָּסוּק):
[4] לְעֹשֵׂה	(דַנְקְט) צוּ דֶעם וֶועלְכֶער מַאכְט[14]
אוֹרִים גְּדֹלִים .	גְרוֹיסֶע לִיכְטֶער,
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ;	דֶען אוֹיף עֶווִיג אִז זַיין גְנַאדֶע.
[5] אוֹר חָדָשׁ	אַ נַייעֶ לִיכְט

1) האבודרהם גורס ובנעימה קדושה בחולם הדל"ת. וזה נכון כמו שהוכיח ר' יצחק סטנאב בספרו ויעתר יצחק ס' קמ"ח. 2) ישעיה ו' ג'. קדושה זו נקראת קדושה דישיבה, לפי שמתיר לאומרה מיושב. 3) יחזקאל ג' י"ב. 4) תהלים קל"ו ז'. 5) ר' סעדיה גאון הזהיר שלא לומר אור חדש, ור' שרירא גאון צוה לאומרה. עיין שבלי הלקט ס' ה' והגהות מיימונית ס' תפלה ס' ד' וברוקח ס' שי"ט ובטור או"ח ס' נ"ט. ובסדורי הספרדים ישנן נוסחאות אחרות.

6) גייסטעס רוהיגקייט. 7) נאך די גרסא: ובנעימה קדושה. דארף איבערזעטצט ווערען: און מיט הייליגע אנ-גענעהמליכקייט. 8) אנטווארטען זיי. 9) דאס זיינען נע-מען פון ענגלען. 10) ד. ה. די ענגלען. 11) מעכטיגע טהאטען. 12) נייע זאכען. 13) ד. ה עס איז שרעקליך זיין לויב צו זאגען פאלשטענדיג. 14) די ראיה פון דיזען פסוק אויף המחדש בטובו בכל יום תמיד איז, ווייל עס שטעהט לעושה אין בינוני ד. ה. יעצט און אימער. 15) גרייכען.

עַל צִיּוֹן תָּאִיר, — מַאךְ לַייכְטֶען אִיבֶּער צִיּוֹן.
וְנִזְכֶּה כֻלָּנוּ — אוּן מִר זָאלֶען אַלֶע [2]ווערְטְה זַיין
מְהֵרָה — שְׁנֶעל
לְאוֹרוֹ: — צוּ זַיין לִיכְט.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ — גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶוִוינֶער,
יוֹצֵר הַמְּאוֹרוֹת: — דֶער בֶּעשֶׁעפֶער פוּן דִי לִיכְטֶער

אַהֲבָה רַבָּה — (מִיט) גְרוֹיסֶע לִיבֶּע
אֲהַבְתָּנוּ — הָאסְט וּ אוּנְז גֶעלִיבְּט,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ. — עֶוִוינֶער, אוּנְזֶער גָאט,
חֶמְלָה גְדוֹלָה וִיתֵרָה } — (מִיט) גְרוֹיסֶע אוּן [3]פָארְצִיג־לִיכֶע עֶרְבַּארְמוּנְג
חָמַלְתָּ עָלֵינוּ: — הָסְט'וּ זִיךְ עֶרְבַּארְמְט אִיבֶּער אוּנְז.
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ. — אוּנְזֶער פָאטֶער, אוּנְזֶער קֶענִיג,
בַּעֲבוּר אֲבוֹתֵינוּ — וֶועגֶען אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן,
שֶׁבָּטְחוּ בְךָ — וֶועלְכֶע הָאבֶּען זִיךְ פֶּרְזִיכֶערְט אוֹיף דִיר,
וַתְּלַמְּדֵם — אוּן דוּ הָאסְט זֵיי גֶעלֶערֶענְט
חֻקֵּי חַיִּים. — גֶעזֶעצֶע פוּן לֶעבֶּען,
[1]כֵּן תְּחָנֵּנוּ — אַזוֹי זָאלְסְט'וּ (אוֹךְ) אוּנְז בֶּגְנָדֶען
וּתְלַמְּדֵנוּ: — אוּן דוּ זָאלְסְט אוּנְז בֶּעלֶעהְרֶען.
אָבִינוּ — אוּנְזֶער פָאטֶער,
הָאָב הָרַחֲמָן. — דֶער בַּארְמְהֶערְצִיגֶער פָאטֶער,
הַמְרַחֵם. — אַ בַּארְמְהֶערְצִיגֶער!
רַחֵם עָלֵינוּ. — עֶרְבַּארְם זִיךְ אִיבֶּער אוּנְז,
וְתֵן בְּלִבֵּנוּ — אוּן גִיבּ אַרַיין אִין אוּנְזֶער הַרְץ
לְהָבִין — צוּ פֶערְשְׁטֶעהֶן
וּלְהַשְׂכִּיל. — אוּן זִיךְ צוּ [4]קְלִיגֶען,
לִשְׁמֹעַ — צוּ [5]הָארְכֶען,
לִלְמֹד וּלְלַמֵּד. — צוּ לֶערְנֶען אוּן צוּ [6]לֶעהְרֶען,
לִשְׁמֹר וְלַעֲשׂוֹת. — צוּ הִיטֶען אוּן צוּ טְהָאן.
וּלְקַיֵּם — אוּן צוּ עֶן פִילֶען
אֶת כָּל דִּבְרֵי — אַלֶע ווערְטֶער
תַלְמוּד תּוֹרָתֶךָ — פוּן דִי לֶעהְרֶע פוּן דַיין תּוֹרָה
בְּאַהֲבָה: — מִיט לִיבֶּע.
וְהָאֵר עֵינֵינוּ — אוּן עֶרְלַייכְט אוּנְזֶערֶע אוֹיגֶען
בְּתוֹרָתֶךָ. — אִין דַיין תּוֹרָה,
וְדַבֵּק לִבֵּנוּ — אוּן [7]שְׁלִיס אָן אוּנְזֶער הַארְץ
בְּמִצְוֹתֶיךָ. — אָן דַיינֶע גֶעבָּאטֶע,
וְיַחֵד לְבָבֵנוּ — אוּן פֶערְאֵיינִיג אוּנְזֶער הַארְץ
לְאַהֲבָה וּלְיִרְאָה — צוּ לִיבֶּען אוּן צוּ פִירְכְטֶען
אֶת שְׁמֶךָ. — דַיין נָאמֶען,
וְלֹא נֵבוֹשׁ — דַס מִר זָאלֶען נִט פֶרְשֶׁעהְמְט וֶוערֶען
לְעוֹלָם וָעֶד: — אוֹיף אִימֶער אוּן עֶוִויג.[8]
כִּי בְשֵׁם קָדְשְׁךָ הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא } — ווייל אוֹיף דַיין הֵיילִיגֶען, גְרוֹיסֶען אוּן פוּרְכְטְבַּארֶען נָאמֶען
בָּטָחְנוּ. — הָאבֶּען מִיר זִיךְ פֶערְזִיכֶערְט,
נָגִילָה — (דַארוּם) זָאלֶען מִר פְרֶעהְלִיךְ זַיין
וְנִשְׂמְחָה — אוּן מִיר זָאלֶען זִיךְ פְרֶעהֶען
בִּישׁוּעָתֶךָ: — דוּרְךְ דַיין הִילְף.
וַהֲבִיאֵנוּ לְשָׁלוֹם — אוּן בְּרֵיינְג אוּנְז אִין פְרִידֶען
מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת — פוּן דִי פִיער [9]עֶנְדֶען
הָאָרֶץ. — פוּן דֶער עֶרְד,
וְתוֹלִיכֵנוּ — אוּן פִיהְר אוּנְז
קוֹמְמִיּוּת — [10]מִט אֵיין אוֹיפְגֶעהֵייבֶּענֶם קָאפּ
לְאַרְצֵנוּ. — צוּ אוּנְזֶער לַאנְד,
כִּי אֵל — דֶען אַ גָאט
פּוֹעֵל יְשׁוּעוֹת — (וֶועלְכֶער) ווירְקְט הִילְף
אָתָּה. — בִּיסְט'וּ,

---

1) מלת כן קשה, ובסדור כתיבת יד חסרה מלת כן וגם מלת ותלמדנו, וכנראה היתה כן גם גרסת בעל עטרת זקנים באו"ח סמן ס' והאבודרהם גרס כן תחננו אבינו ופה הפסיק והתחיל האב הרחמן. ובשם החכם ר' יעקב רייפמאן שמעתי שצריך להיות חז תחננו ולפי ההשערה הזאת המליצה עולה יפה, וראוים הדברים למי שאמרם.

2) גרייכען. 3) בעזאנדערע. 4) קלוג צו זיין; בעטראכטען; בעגליקען. 5) בעמערקען, בעגרייפען. 6) אונטערריכטען. 7) בעהעפטן; בעפעסטיג. 8) ד. ה. דאס מיר זאלען נימאלס פערשעהמט ווערען. 9) עקען; ווינקלען. 10) שטאלץ; אויפרעכט.

וּבָנוּ בָחַרְתָּ	און אונז האָסט דו ערוועהלט
מִכָּל עַם וְלָשׁוֹן,	פון יעדען פאָלק און שפּראַכע,
וְקֵרַבְתָּנוּ	און דו האָסט אונז ערנעהנטערט
לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל	צו דיין גרויסען נאָמען
סֶלָה בֶּאֱמֶת.	[1]אויף אימער אין וואַרהייט.
לְהוֹדוֹת לְךָ	אום דיר צו דאַנקען
וּלְיַחֶדְךָ	און אַנצוערקענען דיין איינהייט
בְּאַהֲבָה:	מיט ליבע.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	געלויבט ביסט דו עוויגער,
הַבּוֹחֵר	וועלכער וועהלט אויס
בְּעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל	זיין פאָלק ישראל
בְּאַהֲבָה:	מיט ליבע.

קריאת שמע.

עוד בימים מקדם עת ישב ישראל על אדמתו באו הכהנים ללשכת הגזית לקרוא את שמע, ואז אמר להם הממונה ברכו ברכה אחת, והם ברכו, קראו עשרת הדברות, שמע, והיה אם שמוע, ויאמר, וברכו את (עם) העם ג׳ ברכות, אמת ויציב ועבודה וברכת כהנים וכו׳ משנה תמיד ל״ב ע״ב וברכות י״א ע״ב. ואמרו במשנה ברכות י״ג ע״א „מפני מה קדמה פרשת שמע לוהיה אם שמוע? כדי שיקבל עליו עול מלכות שמים תחלה ואח״כ מקבל עליו עול מצות, והיה אם שמוע לויאמר, שוהיה אם שמוע נוהג בין ביום ובין בלילה, ויאמר אינו נוהג אלא ביום בלבד״. ועוד אמרו בברכות י״ב ע״ב: „פרשת ציצית מפני מה קבעוה? א״ר יהודה בר חביבא מפני שיש בה חמשה דברים, מצות ציצית, יציאת מצרים, עול מצות וכו׳. ובירושלמי ברכות פ״א איתא: מפני מה קורין פרשיות הללו בכל יום? מפני שעשרת הדברות כלולין בהן״ וחשיב ואזיל את כלן עיי״ש. והטעם שלא נקרא עתה עשרת הדברות בק״ש איתא בירושלמי ברכות פ״א: „בדין הוה שיהא קורין עשרת הדברות בכל יום, ומפני מה אין קורין אותם? מפני טעות המינים שלא יהי אומרין, אלו לבדן נתנו למשה מסיני״.

אל מלך נאמן הוא נוטריקון של **אמן** כדאיתא בשבת קי״ט ע״ב. והרש״ל כתב שלא לאומרה. שו״ת ס׳ ס״ד.

שמע ישראל. כתב אבודרהם: „ונהגו לאומרה בקול רם וכו׳ דרך עדות כאלו כל אחד אומר לחברו: שמע שאני מאמין כי ה׳ אלהינו הוא ה׳ אחד, ולכן תמצא עי״ן של שמע גדולה ודל״ת של אחד גדולה שהוא סמן עד רמז לעדות״ ועוד כתב: „שמע נוטריקון שאו מרום עיניכם. מתי? שחרית, מנחה, ערבית. למי? שדי מלך עליון, ואם תעשה כן, תקבל עליך עול מלכות שמים״.

ברוך שם כבוד וכו׳ הוא עש״ה ברוך שם כבודו לעולם בהוספת המלים מלכות ועד, וכבר בימי בית שני כשהתודה הכהן הגדול ביוה״כ ואמר: אנא בשם וכו׳ ענו אחריו כל ישראל: ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד (יומא ל״ה ע״ב. ל״ט ע״א) וכן בכל הברכות שבמקדש לא היו עונין אמן כי אם ברוך שם כמל״ו (תענית ט״ז ע״ב). והטעם שאנו אומרים אותו וגם הטעם שאומרים אותו ביום הכפורים בקול רם ובכל ימות השנה בלחש הוא, מפני שאמרה יעקב בברכו את בניו לפני מותו ולא אמרה משה, עיין בפסחים נ״ו ע״א וב״ר פ׳ צ״ח ותנחומא פ׳ ויחי וספרי פ׳ ואתחנן ובתרגום ירושלמי בראשית מ״ט פ׳. אולם בדברים רבה דף רצ״א ע״א איתא שמשה אמרה, ושם ע״ב איתא שמשה שמעה מפי המלאכים והוריד אותה לישראל ושם יש טעם אחר לאמירתה בקול רם ביוהכ״פ ובלחש בכל ימות השנה.

אל מלך נאמן זאָגט מען נור ווען מען דאַווענט אליין.

אֵל מֶלֶךְ נֶאֱמָן.	גאָט, געטרייער קעניג!

דברים ו׳ ד׳

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל.	הער ישראל,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	[2]דער עוויגער איז אונזער גאָט,
יְיָ אֶחָד:	דער עוויגער איז איינער.
בָּרוּךְ	געלויבט איז
שֵׁם	דער נאָמען
כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ	פון זיין הערליכען [3]קעניגרייך
לְעוֹלָם וָעֶד:	אויף אימער און עוויג.

דברים ו׳ ה—ט

ה וְאָהַבְתָּ	5. און דו זאָלסט ליבען
אֵת יְיָ אֱלֹהֶיךָ.	דעם עוויגען, דיין גאָט,
בְּכָל לְבָבְךָ	מיט דיין גאַנצען הארצען
וּבְכָל נַפְשְׁךָ	און מיט דיין גאַנצע זעעלע
וּבְכָל מְאֹדֶךָ:	און מיט דיין גאַנצען פערמעגען.
ו וְהָיוּ	6. און עס זאָלען זיין
הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה	דיזע ווערטער,
אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ	וועלכע איך בעפעהל דיך
הַיּוֹם	היינטע,
עַל לְבָבֶךָ:	אויף דיין הארצען.
ז וְשִׁנַּנְתָּם	7. און דו זאָלסט זיי [4]איינשאַרפען
לְבָנֶיךָ	(צו) דיינע קינדער,
וְדִבַּרְתָּ בָּם.	און דו זאָלסט רעדען וועגן זיי,

1) סלה. 2) אָדער: דער עוויגער, אונזער גאט, איז איין גאט. 3) הערשאפט. 4) איינאיבען, גוט איינלערנען.

בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ — ווען דו זיצסט אין דיין הויז,
וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ — און ווען דו גייסט אים וועג.
וּבְשָׁכְבְּךָ — און ווען דו לייגסט זיך (שלאפן),
וּבְקוּמֶךָ: — און ווען דו שטעהסט אויף.
ח וּקְשַׁרְתָּם — 8. און דו זאלסט זיי אנבינדען
לְאוֹת — אלס צייכען
עַל יָדֶךָ. — אויף דיין האנד,[1]
וְהָיוּ — און זיי זאלען זיין
לְטֹטָפֹת — צו [2]שטערן־בענדער
בֵּין עֵינֶיךָ: — צווישען דיינע אויגען.
ט וּכְתַבְתָּם — 9. און דו זאלסט זיי אנשרייבען
עַל מְזֻזוֹת — אויף די [3]פּפאסטען
בֵּיתֶךָ — פון דיין הויז
וּבִשְׁעָרֶיךָ: — און אין דיינע טויערען.

דברים י״א י״ג—כ״א

יג וְהָיָה — 13. און עס וועט זיין,
אִם שָׁמֹעַ תִּשְׁמְעוּ — אויב איהר וועט הערען
אֶל מִצְוֹתַי — צו מיינע געבאטע,
אֲשֶׁר — וועלכע
אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם הַיּוֹם. — איך בעפעהל אייך היינטע,
לְאַהֲבָה — צו ליבען
אֶת יְיָ אֱלֹהֵיכֶם — דעם עוויגען, אייער גאט,
וּלְעָבְדוֹ — און איהם צו דינען
בְּכָל לְבַבְכֶם — מיט אייער גאנצען הארצען
וּבְכָל נַפְשְׁכֶם: — און מיט אייער גאנצע זעלע
יד וְנָתַתִּי — 14. דאן וועל איך געבען
מְטַר אַרְצְכֶם — דעם רעגען פון אייער לאנד
בְּעִתּוֹ — אין זיין צייט,
יוֹרֶה וּמַלְקוֹשׁ. — פריה־רעגען און שפעט־רעגען;[4]
וְאָסַפְתָּ — און דו וועסט איינזאמלען
דְגָנֶךָ — דיינע [5]געטריידע
וְתִירשְׁךָ — און דיין מאסט
וְיִצְהָרֶךָ: — און דיין אייל.
טו וְנָתַתִּי עֵשֶׂב — 15. און איך וועל געבען [6]גראז
בְּשָׂדְךָ — אין דיין פעלד
לִבְהֶמְתֶּךָ. — פיר דיינע פיה;
וְאָכַלְתָּ — און דו וועסט עסען
וְשָׂבָעְתָּ: — און דו וועסט זאט זיין.
טז הִשָּׁמְרוּ לָכֶם — 16. היט אייך!
פֶּן יִפְתֶּה — [7]פילייכט וועט זיין [8]נארריש
לְבַבְכֶם. — [7]אייער הארץ,
וְסַרְתֶּם — און איהר וועט אבקעהרען,
וַעֲבַדְתֶּם — און איהר וועט דינען
אֱלֹהִים אֲחֵרִים — אנדערע געטער,
וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם — און איהר וועט זיך בוקען
לָהֶם: — צו זיי.
יז וְחָרָה — 17. דאן וועט ברענען
אַף יְיָ — דעם עוויגען׳ס צארן
בָּכֶם — איבער אייך,
וְעָצַר — און ער וועט [9]פערשליסען
אֶת הַשָּׁמַיִם — דעם הימעל,
וְלֹא יִהְיֶה מָטָר — און עס וועט קיין רעגען זיין,
וְהָאֲדָמָה — און די ערד
לֹא תִתֵּן — וועט ניט געבען
אֶת יְבוּלָהּ. — איהר [10]פרוכט;
וַאֲבַדְתֶּם מְהֵרָה — און איהר וועט פערלָרען ווערען שנעל
מֵעַל — פון
הָאָרֶץ הַטֹּבָה — דעם גוטען לאנד,
אֲשֶׁר יְיָ — וואס דער עוויגער

1) דאס איז תפלין של יד. 2) דאס איז תפלין של ראש. 3) אוסאקען פון טהיר. 4) דער פריה־רעגען פאנגט אָן אין פאלעסטינא נאך דעם זעען, אם ענדע אָקטאָבער, און דער שפעט־רעגען אם ענדע מערץ. 5) קארן. 6) קרויט. 7) דאס אייער הארץ זאל ניט נאריש ווערען. 8) פערפיהרט. 9) אויפהאלטען. 10) ערטראג, געוועקס.

נֹתֵן לָכֶם׃	גִיט אַייךְ.
יח וְשַׂמְתֶּם	18. דאָרוּם זָאלְט אִיהְר לֵייגֶען
אֶת דְּבָרַי אֵלֶּה	דִיזֶע מַיינֶע ווערְטֶער
עַל לְבַבְכֶם	אוֹיף[1] אַייעֶר הַארְצֶען
וְעַל נַפְשְׁכֶם.	אוּן אוֹיף[1] אַייעֶר זֶעעלֶע;
וּקְשַׁרְתֶּם אֹתָם	אוּן אִיהְר זָאלְט זֵיי אָנְבִּינְדֶען
לְאוֹת	אַלְס צֵייכֶען
עַל יֶדְכֶם	אוֹיף אַייעֶר הַאנְד,[2]
וְהָיוּ	אוּן זֵיי זָאלֶען זַיין
לְטוֹטָפֹת	אַלְס שְׁטֶערְן־בֶּענְדֶער[3]
בֵּין עֵינֵיכֶם׃	צְווִישֶׁען אַייעֶרֶע אוֹיגֶען.
יט וְלִמַּדְתֶּם אֹתָם	19. אוּן אִיהְר זָאלְט זֵיי לֶעהְרֶען
אֶת בְּנֵיכֶם	אַייעֶרֶע קִינְדֶער,
לְדַבֵּר בָּם.	צוּ רֵיידֶען וֶועגֶען זֵיי,
בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ	ווען דוּ זִיצְט אִין דַיין הויז,
וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ	אוּן ווען דוּ גֶעהְסְט אִים ווֶעג,
וּבְשָׁכְבְּךָ	אוּן ווען דוּ לֵייגְסְט זִיךְ שְׁלָאפֶען,
וּבְקוּמֶךָ׃	אוּן ווען דוּ שְׁטֶעהְסְט אוֹיף.
כ וּכְתַבְתָּם	20. אוּן דוּ זָאלְסְט זֵיי אָנְשְׁרֵייבֶּען
עַל מְזוּזוֹת	אוֹיף דִי פָּפאָסְטֶען
בֵּיתֶךָ	פוּן דַיין הויז
וּבִשְׁעָרֶיךָ׃	אוּן אִין דַיינֶע טוֹיעֶרֶען.
כא לְמַעַן יִרְבּוּ	21. אוּם עֶס זָאלֶען זִיךְ מֶעהְרֶען
יְמֵיכֶם	אַייעֶרֶע טֶעג
וִימֵי בְנֵיכֶם	אוּן דִי טֶעג פוּן אַייעֶרֶע קִינְדֶער
עַל הָאֲדָמָה	אוֹיף דֶעם לַאנְד,
אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְיָ	וָואס דֶער עֶווִיגֶער הָאט גֶעשְׁווֹירֶען
לַאֲבֹתֵיכֶם	צוּ אַייעֶרֶע עֶלְטֶערְן
לָתֵת לָהֶם.	זֵיי צוּ גֶעבֶּען,
כִּימֵי הַשָּׁמַיִם	ווִי דִי טֶעג פוּן דֶעם הִימֶעל
עַל הָאָרֶץ׃	אִיבֶּער דֶער עֶרְד.[4]

במדבר ט״ו ל״ז—מ״א.

לז וַיֹּאמֶר יְיָ	37. אוּן דֶער עֶווִיגֶער הָאט גֶעזָאגְט
אֶל מֹשֶׁה	צוּ משֶׁה,
לֵּאמֹר׃	זָאגֶענְדִיג:
לח דַּבֵּר	38. רֵייד
אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	צוּ דִי קִינְדֶער יִשְׂרָאֵל,
וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם	אוּן דוּ זָאלְסְט זָאגֶען צוּ זֵיי,
וְעָשׂוּ לָהֶם	דַאס זֵיי זָאלֶען מַאכֶען פִיר זִיךְ
צִיצִת	שׁוֹי־פֶּעדֶעם[5]
עַל כַּנְפֵי	אוֹיף דִי עֶקֶען
בִגְדֵיהֶם	פוּן זֵייעֶרֶע קְלֵיידֶער
לְדֹרֹתָם.	בַּיי זֵייעֶרֶע גֶעשְׁלֶעכְטֶער;
וְנָתְנוּ	אוּן זֵיי זָאלֶען גֶעבֶּען[6]
עַל צִיצִת הַכָּנָף	צוּ דִי שׁוֹי־פֶּעדֶעם[5] פוּן דֶעם עֶק
פְּתִיל תְּכֵלֶת׃	אַ שְׁנוּר פוּן בְּלוֹיעֶ וָואל.
לט וְהָיָה לָכֶם	39. אוּן עֶס זָאל זַיין בַּיי אַייךְ
לְצִיצִת	אַלְס שׁוֹי־פֶּעדֶעם[5],
וּרְאִיתֶם אֹתוֹ	דַאס אִיהְר זָאלְט עֶס זֶעהֶן,
וּזְכַרְתֶּם	אוּן אִיהְר זָאלְט גֶעדֵיינְקֶען
אֶת כָּל מִצְוֹת יְיָ	אַלֶע גֶעבָּאטֶע פוּן דֶעם עֶווִיגֶען,
וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם.	אוּן אִיהְר זָאלְט זֵיי טְהָאן,
וְלֹא תָתוּרוּ	אוּן אִיהְר זָאלְט נִיט נָאכְגֵיין[7]
אַחֲרֵי לְבַבְכֶם	נָאךְ אַייעֶר הַארְצֶען
וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם	אוּן נָאךְ אַייעֶרֶע אוֹיגֶען,
אֲשֶׁר אַתֶּם זֹנִים	וָואס אִיהְר קֶעהְרְט אָב
אַחֲרֵיהֶם׃	נָאךְ זֵיי.
מ לְמַעַן תִּזְכְּרוּ	40. אוּם אִיהְר זָאלְט גֶעדֵיינְקֶען,
וַעֲשִׂיתֶם	אוּן אִיהְר זָאלְט טְהָאן

1) צו. 2) ד. ה. תפלין של יד. 3) ד. ה. תפלין של ראש. 4) ד. ה. ווי לאנג די וועלט וועט עקסיסטירען. 5) פעדעם צו קוקען אויף זיי. 6) מאכען, זעצען, אנבריינגען. 7) נאכזוכען, נאכפארשען נאך די תאות חלב.

אֶת כָּל מִצְוֹתָי.	אַלֶע מַיינֶע גֶעבָּאטֶע,
וִהְיִיתֶם קְדֹשִׁים	אוּן אִיהְר זָאלְט זַיין הֵיילִיג
לֵאלֹהֵיכֶם:	צוּ אַייעֶר גָאט.
מא אֲנִי יְיָ	41. אִיךְ בִּין דֶער עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵיכֶם	אַייעֶר גָאט,
אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם	וָואס אִיךְ הָאבּ אַייךְ אַרוֹיס־גֶעפִיהְרְט
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם	פוּן דֶעם לַאנְד מִצְרַיִם,
לִהְיוֹת לָכֶם	צוּ זַיין צוּ אַייךְ
לֵאלֹהִים.	פִיר אַ גָאט;
אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם:	אִיךְ בִּין דֶר עֶווִיגֶר, אַייעֶר גָט.

אמת ויציב היא הברכה שלאחר ק״ש הנזכרת בברכות י״ב ע״א וי״ג ע״א ובמשנה תמיד ל״ב ע״ב ואמרו בירושלמי ברכות סוף פ״א ובשמות רבה פ׳ כ״ב צריך להזכיר באמת ויצ״ב יציאת מצרים, ומלכות, וקריעת ים סוף ומכת בכורות וצור ישראל וגואלו, וכזאת נמצא גם בתוספתא דברכות פ׳ ב׳, וכל התארים מן אמת ויציב עד וטוב ויפה מוסבים על התבות הדבר הזה, כדאיתא בתוספות ברכות י״ב ע״א בד״ה אמת.

אֱמֶת	וַואהְר
וְיַצִּיב.	אוּן פֶעסְט־גֶעשְׁטֶעלְט,
וְנָכוֹן וְקַיָּם.	אוּן רִיכְטִיג אוּן [1]דוֹיעֶרְהַאפְט,
וְיָשָׁר וְנֶאֱמָן.	אוּן גֶערֶעכְט אוּן [2]בֶּעגְלוֹיבְּט,
וְאָהוּב וְחָבִיב.	אוּן בֶּעלִיבְּט אוּן [3]גֶעשֶׁעצְט,
וְנֶחְמָד וְנָעִים.	אוּן לִיבְּלִיךְ אוּן אַנְגֶענֶעהְם,
וְנוֹרָא וְאַדִּיר.	אוּן פוּרְכְבַּאר אוּן מֶעכְטִיג,
וּמְתֻקָּן וּמְקֻבָּל.	אוּן גוּט גֶעאָרְדְנֶט אוּן אָנְגֶענֶמֶן.
וְטוֹב וְיָפֶה	אוּן גוּט אוּן שֵׁעהְן,
הַדָּבָר הַזֶּה	אִיז דִיזֶע [4]זַאךְ
עָלֵינוּ	בַּיי אוּנְז
לְעוֹלָם וָעֶד:	פִיר אִימֶער אוּן עֶוִויג.
אֱמֶת.	עֶס אִיז וַואהְר,
אֱלֹהֵי עוֹלָם	דֶער גָאט פוּן דֶער וֶועלְט
מַלְכֵּנוּ.	אִיז אוּנְזֶער קֶענִיג;
צוּר יַעֲקֹב	דֶער פֶעלְז פוּן יַעֲקֹב
מָגֵן יִשְׁעֵנוּ.	אִיז דֶר שִׁילְד פוּן אוּנְזֶר הִילְף;
לְדֹר וָדֹר	פִיר גֶעשְׁלֶעכְט אוּן גֶעשְׁלֶעכְט
הוּא קַיָּם	[5]עֶקְסִיסְטִירְט עֶר
וּשְׁמוֹ קַיָּם.	אוּן זַיין נָאמֶען [5]עֶקְסִיסְטִירְט,
וְכִסְאוֹ נָכוֹן.	אוּן זַיין טְהְרָאן אִיז פֶעסְט־גֶשְׁטֶעלְט,
וּמַלְכוּתוֹ	אוּן זַיין קֶענִיגְרַייךְ
וֶאֱמוּנָתוֹ	אוּן זַיין טְרַייהַייט
לָעַד קַיֶּמֶת:	[5]עֶקְסִיסְטִירְט עֶוִויג.

וּדְבָרָיו	אוּן זַיינֶע וֶוערְטֶער
חַיִּים וְקַיָּמִים.	לֶעבֶּן אוּן עֶקְסִיסְטִירֶען (עֶוִויג),
נֶאֱמָנִים	[2]זַיינֶען בֶּעגְלוֹיבְּט
וְנֶחֱמָדִים	אוּן לִיבְּלִיךְ
לָעַד	פִיר עֶוִויג
וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים.	אוּן פִיר אַלֶע עֶוִויגְקַייטֶען,
עַל אֲבוֹתֵינוּ	פִיר אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן
וְעָלֵינוּ.	אוּן פִיר אוּנְז,
עַל בָּנֵינוּ	פִיר אוּנְזֶערֶע קִינְדֶער
וְעַל דּוֹרוֹתֵינוּ.	אוּן פִיר אוּנְזֶערֶע גֶעשְׁלֶעכְטֶער,
וְעַל כָּל דּוֹרוֹת	אוּן פִיר אַלֶע גֶעשְׁלֶעכְטֶער
זֶרַע יִשְׂרָאֵל	פוּן דֶעם זַאמֶען פוּן יִשְׂרָאֵל,
עֲבָדֶיךָ:	דַיינֶע קְנֶעכְט.

עַל הָרִאשׁוֹנִים	פִיר דִי עֶרְשְׁטֶע
וְעַל הָאַחֲרוֹנִים	אוּן פִיר דִי לֶעצְטֶע (גֶשְׁלֶכְטֶר)
דָּבָר טוֹב	(אִיז דַאס) וָוארְט גוּט
וְקַיָּם	אוּן [1]דוֹיעֶרְהַאפְט
לְעוֹלָם וָעֶד.	פִיר אִימֶער אוּן עֶוִויג.

1) שטאַנדהאַפט; בּעשטעטיגט. 2) טריי; גלויבּענס־ווירדיג; אויפריכטיג. 3) אַנמוטהיג, טהייער. 4) ד. ה. דאס וואס איז אויסגערעכענט אין קריאת שמע. 5) דויערט. 6) צופערלעסיגקייט, טרייהייט.

אֱמֶת	(עֶס אִיז) וַוארְהַייט
וֶאֱמוּנָה	אוּן [2]אוֹיפְרִיכְטִיגְקַייט,
חֹק	אַ גֶעזֶעץ,
וְלֹא יַעֲבוֹר:	[3]וָועלְכֶער וֶועט נִיט אוֹיפְהֶערֶן.
אֱמֶת	עֶס אִיז וַואהְר,
שָׁאַתָּה הוּא	דָאס דוּ בִּיסְט
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	דֶער עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ.	אוּן דֶר גָט פוּן אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן;
מַלְכֵּנוּ	אוּנְזֶער קֶענִיג,
מֶלֶךְ אֲבוֹתֵינוּ.	דֶר קֶנִיג פוּן אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן;
גֹּאֲלֵנוּ	אוּנְזֶער עֶרְלֵייזֶער,
גֹּאֵל אֲבוֹתֵינוּ.	דֶר עֶרלֵזֶר פוּן אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן;
יוֹצְרֵנוּ	אוּנְזֶער בֶּעשֶׁעפֶער,
צוּר יְשׁוּעָתֵנוּ.	דֶער פֶעלְז פוּן אוּנְזֶער הִילְף;
פּוֹדֵנוּ	אוּנְזֶער בֶּעפְרַייעֶר
וּמַצִּילֵנוּ	אוּן אוּנְזֶער רֶעטֶער,
מֵעוֹלָם שְׁמֶךָ.	פוּן עֶוויג אָן אִיז דַיין נָאמֶען;
אֵין אֱלֹהִים	עֶס אִיז קֵיין גָאט דָא
זוּלָתֶךָ:	אוֹיסֶער דִיר.

עֶזְרַת אֲבוֹתֵינוּ	דִי הִילְף פוּן אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן
אַתָּה הוּא	בִּיסְט דוּ
מֵעוֹלָם.	פוּן עֶוויג אָן;
מָגֵן וּמוֹשִׁיעַ	אַ שִׁילְד אוּן אַ רֶעטֶער
לִבְנֵיהֶם	פִיר זֵייעֶרֶע קִינְדֶער
אַחֲרֵיהֶם	נָאךְ זֵיי
בְּכָל דּוֹר וָדוֹר:	אִין יֶעדֶען גֶעשְׁלֶעכְט אוּן גֶשְׁלֶכְט.
בְּרוּם עוֹלָם	אִין דֶער הוֹיךְ פוּן דֶער וֶועלְט
מוֹשָׁבֶךָ.	אִיז דַיין זִיץ,
וּמִשְׁפָּטֶיךָ	אוּן דַיינֶע רֶעכְטֶע
וְצִדְקָתְךָ	אוּן דַיין גֶערֶעכְטִיגְקַייט
עַד אַפְסֵי אָרֶץ:	זַיינֶען בִּיז דִי עֶנְדֶען פוּן דֶער עֶרְד.
אַשְׁרֵי אִישׁ	גְלִיקְלִיךְ אִיז דֶער מַאן,
שֶׁיִּשְׁמַע	וָועלְכֶער הֶערְט
לְמִצְוֹתֶיךָ.	צוּ דַיינֶע גֶעבָּאטֶע,
וְתוֹרָתְךָ וּדְבָרְךָ	אוּן דַיין תּוֹרָה אוּן דַיין וָוארְט
יָשִׂים עַל לִבּוֹ:	לֶייגְט עֶר [4]אוֹיף זַיין הַארְצֶען.
אֱמֶת	וַואהְרְלִיךְ!
אַתָּה הוּא אָדוֹן	דוּ בִּיסְט דֶער הֶערְר
לְעַמֶּךָ.	פוּן דַיין פָאלְק,
וּמֶלֶךְ גִּבּוֹר	אוּן אַ מֶעכְטִיגֶער קֶענִיג
לָרִיב רִיבָם:	צוּ שְׁטְרַייטֶען זֵייעֶר קְרִיג.
אֱמֶת	וַואהְרְלִיךְ!
אַתָּה הוּא רִאשׁוֹן	דוּ בִּיסְט דֶער עֶרְשְׁטֶער
וְאַתָּה הוּא	אוּן דוּ בִּיסְט
אַחֲרוֹן.	דֶער לֶעטְצְטֶער,
וּמִבַּלְעָדֶיךָ	אוּן אוֹיסֶער דִיר
אֵין לָנוּ מֶלֶךְ	הָאבֶּען מִיר קֵיין קֶענִיג,
גּוֹאֵל וּמוֹשִׁיעַ:	קֵיין עֶרְלֵייזֶער אָן קֵיין הֶעלְפֶער.
מִמִּצְרַיִם גְּאַלְתָּנוּ	פוּן מִצְרַיִם הָסְט'וּ אוּנְז עֶרְלֶזְט,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
וּמִבֵּית עֲבָדִים	אוּן פוּן דֶעם קְנֶעכְט-הוֹיז
פְּדִיתָנוּ.	הָאסְט'וּ אוּנְז בֶּעפְרַייט;
כָּל בְּכוֹרֵיהֶם	אַלֶע זֵייעֶרֶע עֶרְסְט-גֶעבָּארֶענֶע
הָרָגְתָּ.	הָאסְט'וּ דֶערְשְׁלָאגֶען,
[1]וּבְכוֹרְךָ	אוּן דַיין עֶרְסְט-גֶעבָּארֶענֶעם[5]
גָּאָלְתָּ.	הָאסְט'וּ עֶרְלֵייזְט;
וְיַם סוּף	אוּן דֶעם שִׁילְף-מֶעעֶר
בָּקַעְתָּ	הָאסְט'וּ גֶעשְׁפָּאלְטֶען,
וְזֵדִים	אוּן (דִי) מוּטְהְוִוילִיגֶע

1) עש"ה בני בכורי ישראל, שמות ד' כ"ב. 2) צופערלעסיגקייט, טרייהייט. 3) וועלכען מען דארף ניט איבער-טרעטען. 4) צו. 5) ד. ה. ישראל.

טבעת	האסט'ו פערזונקען,
1 וידידים	און די ליבלינגען
העברת.	האסט'ו אריבער-געפיהרט;
2 ויכסו מים	און (דם) וואסער הט בעדעקט
צריהם	זייערע פיינדע,
אחד מהם	איינער פון זיי
לא נותר:	איז ניט איבריג-געבליבען.
על זאת	דאפיר
שבחו אהובים	האבען געלויבט (די) געליבטע[5]
ורוממו אל.	און זיי האבען ערהייבען גאט,
ונתנו ידידים	און (די) ליבלינגען האבען געגעבען
זמרות	לויב-געזענגע,
שירות	לידער
ותשבחות.	און רוהם-לידער,
ברכות והודאות	זעגנונגען און דאנק-לידער
למלך	צום קעניג
אל	(און) גאט,
חי	(וועלכער) לעבט
וקים:	און עקסיסטירט (אימער).
רם ונשא	(ער איז) הויך און ערהאבען,
גדול ונורא.	גרויס און פורכטבאר;
משפיל גאים	(ער) ערנידריגט שטאלצע,
ומגביה שפלים.	און ערהויבט נידריגע;
מוציא אסירים	(ער) בריינגט ארויס געפאנגענע,
ופודה ענוים.	און בעפרייט קליינמוטהיגע,[6]
ועוזר דלים	און העלפט ארמע,
ועונה לעמו	און אנטוואורט [צו] זיין פאלק,
בעת שועם	אין דער צייט פון זייער שרייען
אליו:	צו איהם.
תהלות	לויב-ווערטער
לאל עליון	צום העכסטען גאט,
ברוך הוא	געלויבט איז ער
ומברך.	און לויבענס-ווירדיג;
משה	משה
ובני ישראל	און די קינדער ישראל
לך ענו שירה	האבען צו דיר געזונגען א געזאנג
בשמחה רבה	מיט גרויס פרייד,
ואמרו כלם:	און זיי האבען אלע געזאגט:

3 מי כמכה	ווער איז ווי דו
באלם	אונטער די געטער,
יי.	עוויגער!
מי כמכה	ווער איז ווי דו
נאדר בקדש.	[7]פערהערליכט אין הייליגקייט,
נורא תהלת	פורכטבאר (אין) לויבען,
עשה פלא:	איין וואונדער-טהוער.

שירה חדשה	(מיט) א נייעם ליד
שבחו גאולים	האבען געלויבט (די) ערלייזטע[5]
לשמך	צו דיין נאמען
על שפת הים.	ביים [8]בערעג פון דעם מעער;
יחד כלם	זיי אלע צוזאמען
הודו	האבען געדאנקט,
והמליכו	און (דיך) אנערקענט אלס קעניג
ואמרו:	און זיי האבען געזאגט:
4 יי ימלך	דער עוויגער וועט רעגירען
לעולם ועד:	פיר אימער און עוויג!

צור ישראל.	פעלז פון ישראל!
קומה	שטעה אויף

1) עש"ח תהלים ס' ז', ירמיה י"ב ז'. 2) תהלים ק"ו י"א. 3) שמות ט"ו י"א. 4) שמות ט"ו י"ח. 5) ד. ה. די ישראל.
6) ווען זיי זיינען אין אונטערגעדריקטע לאגע. 7) געריהמט. 8) אופער.

בְּעֶזְרַת יִשְׂרָאֵל,	אִין דִי הִילְף פוּן יִשְׂרָאֵל,
וּפְדֵה	אוּן בֶּעפְרַיי
כִנְאֻמֶךָ	ווִי דַיין [3]פֶערְשְׁפְּרֶעכֶען
יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל:	יְהוּדָה אוּן יִשְׂרָאֵל.
[1] גֹּאֲלֵנוּ	אוּנְזֶער עֶרְלֵייזֶער,
יְיָ צְבָאוֹת	עֶווִיגֶער פוּן דִי הֶעעֶר-שַׁאארֶען
שְׁמוֹ.	אִיז זַיין נָאמֶען,
קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל:	דֶער הֵיילִיגֶער פוּן יִשְׂרָאֵל.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ עֶווִיגֶער,
[2] גָּאַל יִשְׂרָאֵל:	ווֶעלְכֶער הָאט עֶרְלֶזְט יִשְׂרָאֵל.

„שמונה עשרה".

איתא בגמרא (מגלה י"ז ע"ב): „שמעון הפקולי הסדיר שמונה עשרה ברכות לפני רבן גמליאל על הסדר ביבנה. אמר ר' יוחנן ואמרי לה במתניתא תנא: מאה ועשרים זקנים ובהם כמה נביאים תקנו שמונה עשרה ברכות על הסדר" ומקשה בגמרא: „וכי מאחר דמאה ועשרים זקנים ומהם כמה נביאים תקנו תפלה על הסדר, שמעון הפקולי, מאי הסדיר? ומתרץ: שכחום וחזר ויסדום". ובתניא כתוב בשם אגדה כי י"ח ברכות של תפלה מעולם היו מתוקנות זו אחר זו (כלומר בעתים ובזמנים שונים כמו שמפרש והולך) וכיון שבאו אנשי כנסת הגדולה כללום ותקנום כסדרם. כיצד? כשנצל אברהם אבינו מאור כשדים פתחו מלאכי השרת ואמרו ברוך א"י מגן אברהם וכ"ו, ומפרש התניא כל ברכה וברכה מתי נתקנה, ועל איזה מהם נמצא גם בפרקי דר"א פ' כ"ז, ל"א, ל"ה, מ', מ"ג.

מכל האמור וממה שאמרו בב"ר פ' ס"ח ותנחומא פ' חיי שרה ופ' מקץ ובברכות כ"ו ע"ב שאברהם תקן תפלת שחרית, יצחק תקן תפלת מנחה, יעקב תקן תפלת מעריב, נראה כי מקדם קדמתה כבר התפללו בני ישראל אל ה' ג' פעמים בכל יום, אולם כל איש ואיש התפלל לפי רוחו, מעמדו וצרכיו, וכן היתה עד שעמדו אנשי כנסת הגדולה, שהם „מאה ועשרים זקנים ובהם כמה נביאים ותקנו שמונה עשרה ברכות על הסדר" (מגלה י"ז ע"ב). אולם, כנראה, לא התפשט עוד בכל העם המנהג להתפלל אך ורק בנוסחא הסדורה מאנשי כה"ג ואולי בימי ממשלת החשמונאים, שלא היתה עוד ממשלה העומדת תחת חסות מושלים זרים, חדלו מהתפלל מכל וכל איזה ברכות המדברות ע"ד הסרת עול הגלות, כמו ראה בענינו, השיבה שופטינו ועוד. ובמשך הזמן נשתכחו כלם, עד שעמד שמעון הפקולי והסדיר שמונה עשרה ברכות לפני רבן גמליאל על הסדר ביבנה" (מגלה י"ז ע"ב). ואף כי שמואל הקטן הוסיף אז ברכת ולמלשינים (ברכות כ"ט ע"א) ומספר הברכות עתה תשע עשרה, בכל זאת לא שנו את השם שמונה עשרה שקראוה אנשי כה"ג.

ומה שתקנו י"ח ברכות דוקא ישנם טעמים שונים בשני התלמודים ובמדרשים. עיין מגלה י"ז ע"ב; ברכות כ"ח ע"ב, ל"ב ע"ב; ירושלמי ברכות פ"ד ה"ג; ב"ר פ' ס"ט; ויקרא רבה פ"א.

חלוקת ה„שמונה עשרה".

תפלת שמונה עשרה, הנקראת בתלמוד בשם תפלה סתם ובסדורי הספרדים ובזוהר פ' בראשית בשם עמידה, תחלק לשלשה חלקים: שלש ראשונות (ברכות שבח), שלש אחרונות (ברכות הודאה) ושלש עשרה ברכות אמצעיות, ועליהן נוספו עוד תפלות ובקשות כמו „עננו" ותפלה על הפרנסה. ואמרו בירושלמי (ברכות פ' ב',): „ג' ראשונות וג' ברכות אחרונות שבחו של מקום, והאמצעיות צרכן של בריות" וכן נמצא בבבלי ברכות ל"ד ע"א: „אמר ר' יהודה לעולם אל ישאל אדם צרכיו לא בשלש ראשונות ולא בשלש אחרונות, אלא באמצעיות, דאמר ר' חנינא ראשונות דומה לעבד שמסדר שבח לפני רבו, אמצעיות דומה לעבד שמבקש פרס מרבו, אחרונות דומה לעבד שקבל פרס מרבו ונפטר והולך לו". ולכן אנו אומרים ג' ראשונות וג' אחרונות גם בשבת ויו"ט, יען כי השבח וההודאה לשמו ראוי ונכון הוא בכל יום, אבל שלש עשרה האמצעיות לא נאמר בשבת ויו"ט מפני שאין אדם שואל צרכיו בשבת ויו"ט פן יתעצב בה. ואסור לאדם שיהיה עצב בה" (כל בו). ותחתן תקנו לומר בשבת ויו"ט ברכות אחרות המדברות מעינא דיומא והנקראות בתלמוד בשם „קדושת היום" (ביצה י"ז ע"א). ומאשר בשבת ויו"ט מספר הברכות אך שבע (מלבד במוסף לר"ה שהן תשע), לכן נקראות בתלמוד בשם „ברכות שבע".

ברכות „שמונה עשרה" והוספותיהן.

אדוני שפתי וכ"ו (תהלים נ"א י"ז) מובא בתלמוד (ברכות ד' ע"ב ודף ט' ע"ב) לומר קדם התפלה, ולא הוי הפסק בין גאולה לתפלה דכיון דתקנוה רבנן למימר כתפלה אריכתא דמי, אבל כי שם ה' אקרא הוי הפסק, ולכן אין לאמרה בשחרית וערבית, אבל במוסף ומנחה אם ירצה לומר פסוקים אלו יאמר (טור).

ברכה א. ברוך אתה ה' אלהינו וכו' הברכה הזאת נקראת בתלמוד בשם „אבות" (ר"ה ל"ב ע"א) והיא הברכה האחת המתחלת בברוך, אולם שאר הברכות אינן מתחילות בברוך מפני שהן סמוכות לחברתן, וכמו שגם ברכות **אהבה רבה** **ואהבת עולם** אינן פותחות בברוך מפני שהן סמוכות לחברתן. **אלהי אברהם, אלהי יצחק** וכו' הוא ע"ש הכתוב שמות ג' ט"ו כדאיתא במכילתא פ' בא פ' ט"ז. **האל הגדול הגבור והנורא** אמרינהו משה באורייתא ואתו אנשי כנה"ג (נחמיה ט' ל') ותקנינהו בתפלה" (ברכות ל"ג ב', יומא ס"ט ב').

זכרנו לחיים, מי כמוך, וכתוב, בספר חיים לא נזכרו בתלמוד (עיין מס' סופרים פ' י"ט ה"ח) והגאונים תקנו לומר אותן בכל עשרת ימי התשובה (הרא"ש בראש פ"א דברכות והטור א"ח ס' תקפ"א); וכתב הרמב"ם בהלכות תפלה פ' ב' ובסדר תפלות בנוסח ברכות אמצעיות, שההוספות האלה תלויות במנהג המקומות.

ברכה ב. אתה גבור וכ"ו מתחילין ברכה זו בלי גבורה שבל אלה שמזכירים בה הם בגבורתו (ב"ר פ' י"ג), ובתלמוד נקראת בשם „גבורות" (ר"ה ל"ב ע"א).

1) ישעית מ"ז ד'. 2) פסחים קי"ז ע"ב. 3) שפרוך.

משיב הרוח וכ׳ו ראש תענית וברכות ל׳ג ע׳א וב׳מ פ׳ה ע׳ב, ואומרים אותה ממוסף של שמיני עצרת עד מוסף של יום א״ דפסח ועד בכלל.

ברכה ג׳. אתה קדוש וכ׳ו נקראת בתלמוד (ר׳ה ל׳ב ע׳א) בשם „קדושת השם״. וכן היא נוסחת הרמב׳ם, אולם בספרי פ׳ וזאת הברכה מזכיר הברכה הזאת בנוסח קדוש אתה ונורא שמך; והספרדים מוסיפים אחרי יהללוך סלה את המלים כי אל מלך גדול וקדוש אתה והנוסחא הזאת לקוחה מנוסח ר׳ עמרם גאון.

נקדש וכ׳ו. בנוסח הקדושה (ברכות כ׳א ע׳ב) יש שנויי נוסחאות בין האשכנזים והספרדים. הקדושה הזאת נקראת לפעמים „קדושה דעמידה״ לפי שעלינו לאמרה מעומד. קדוש קדוש וכו׳ וברוך כבוד וכו׳ נזכרו בתוספתא דברכות פ׳א והם עקרי הקדושה.

לדור ודור וכו׳ אומר הש׳ץ אחר הקדושה במקום אתה קדוש ומביאו הרמב׳ם, אולם לפי מנהג הספרדים אין אומר הש׳ץ לדור ודור כי אם אתה קדוש.

ברכה ד׳. אתה חונן וכו׳ נקראת בתלמוד ברכת „בינה״ (מגלה י׳ז ע׳ב) וגם ברכת „חכמה״ (ברכות ל׳ג ע׳א) כי גם מלת חכמה היתה בנוסחתם, וכך היתה גם נוסחת ר׳ סעדיה גאון והרמב׳ם: „דעה וחכמה ובינה והשכל״. והיא התפלה הראשונה בצרכם של ישראל, אחרי אשר סדרו שבחו של הקב׳ה בג׳ ראשונות. ופתחו בבקשת דעה, בינה והשכל, מפני שהם ראשית צרכי האדם באשר הוא אדם. ובמגלה י׳ז ע׳ב דריש טעמי סדר כל הברכות.

אתה חוננתנו וכו׳ נקראת בתלמוד (ברכות ל׳ג ע׳א, פסחים ק׳ד ע׳א) „הבדלה״, ואמרו שם בברכות: „הבדלה בחונן הדעת מאי טעמה? א׳ר יוסף מתוך שהיא חכמה קבעוה בברכת חול״.

ברכה ה׳. השיבנו וכו׳ נקראת ברכת „תשובה״ (מגלה י׳ז ע׳ב).

ברכה ו׳. סלח לנו וכו׳ נקראת ברכת „סליחה״ (שם).

ברכה ז׳. ראה בענינו וכו׳ נקראת ברכת „גאולה״ (שם); ואף כי היו אז על אדמתם בכל זאת התפללו: ראה בענינו וכו׳ וגאלנו מהרה, תקע בשופר גדול לחרותנו ושא נס לקבץ גלויותינו, השיבה שופטינו כבראשונה, לפי שהיו תחת ממשלת מושלים זרים אשר העיקו תחתיהם ורצצום משפט וגם לא היה קבוץ גליות שלם, כי רבים מהם נשארו בגויים אשר הגלו שמה בימי שלמנאסר ובימי נבוכדנצר ובנו (מלכים ב׳ י׳ז ו׳, י׳ח א׳).

עננו וכו׳ נקראת „תפלת תענית״ (תענית י׳א ע׳ב, י׳ג ע׳ב). באי׳ העונה בעת צרה הוא בתענית ראש פ״ב. ובאו׳ח ס׳ תקס׳ו חותם: העונה לעמו ישראל בעת צרה.

ברכה ח. רפאנו וכו׳ נקראת „ברכת החולים״ (ע׳ז ח׳) ובמגלה י׳ז ע׳ב אמרו: מה ראו לומר „רפואה״ בשמינית? אמר ר׳ אחא מתוך שנתנה מלה בשמיני שצריכה רפואה, לפיכך קבעוה בשמינית״.

ברכה ט. ברך עלינו וכו׳ נקראת „ברכת השנים׳. ותחת ותן ברכה אומרים האשכנזים ותן טל ומטר לברכה, בחוץ לארץ מתפלת ערבית של היום שלאחר תקופת תשרי, ובארץ ישראל מתפלת ערבית של ז׳ בחשון עד מוסף א׳ דפסח (עיין ברכות כ׳ט ול׳ג ע׳א).

אולם לספרדים נוסחא אחת לקיץ ונוסחא אחרת לימות החורף.

ברכה י. תקע וכו׳ נקראת „ק-וץ גליות״. (מגלה י׳ז עב) וקבוץ גליות הוא על ידי תקיעת שופר (ישעיה כ׳ז י׳ג).

ברכה י׳א. השיבה שופטינו וכו׳ נקראת בתלמוד „ברכת הדין״ (מגלה י׳ז ע׳ב). ואמרו (שם) „כיון שנתקבצו גליות נעשה דין ברשעים, שנאמר: ואשיבה ידי עליך ואצרוף כבור סיגיך, וכתיב: ואשיבה שופטיך כבראשונה (ישעיה א׳ כ׳ו). וע״ש הפסוק הזה נתיסדה תחלת הברכה הזאת.

ברכה י׳ב ולמלשינים וכ׳ו הברכה הזאת נקראת „ברכת הצדוקים״ (ברכות כ׳ט ע׳א) ומספר הברכות עתה י׳ט תחת י׳ח שהיה בימי אנשי כנה׳ג; ושמואל הקטן תקנה, כדאיתא שם בברכות ובמגלה י׳ז: שמעון הפקולי הסדיר שמונה עשרה ברכות לפני ר׳ גמליאל ביבנה. אמר להן ר׳ גמליאל לחכמים: כלום יש אדם שיודע לתקן „ברכת הצדוקים״? עמד שמואל הקטן ותקנה. לשנה אחרת שכחה, והשקיף בה שתים ושלש שעות וכו׳ עכ״ל. והנה ממה ששכחה שמואל לסוף שנה נראה, כי גם הוא בעצמו לא התפלל את התפלה הזאת כי לא היתה לפי רוחו, יען כי אהבתו לכל אדם, אף לשונאיו, היתה גדולה מאד, והפסוק במשלי כ׳ד ט׳ז: בנפול אויבך אל תשמח ובכשלו אל יגל לבך, היה שגור תמיד בפי שמואל הקטן (אבות פ׳ד), אולם לכבודו של ר׳ גמליאל הנשיא ומיראתו אותו חבר ברכת ולמרשינים. אולם על חפצו של ר׳ גמליאל לחבר תפלה כזאת אין להתפלא מאומה, יען כי הצדוקים הרעו והשחיתו לישראל מאד לא רק באמונתם הנשחתה ובמעשיהם המקולקלים, כי אם גם הלשינו את הפרושים אצל הרומים והביאו רעה רבה על אחיהם הדבקים באמונתם ובמסורת אבותיהם, עד כי ר׳ גמליאל, אשר, בתור עומד בראש העם, רשעתם נגעה אל לבבו מאד, אמר לקללם קללה נמרצת ולהתפלל שיאבדו. והנה אף כי כל הדברים האמורים „בברכת הצדוקים״ המה אך ורק נגד רשעי עמנו וצוררינו מבית, בכל זאת היתה הברכה הזאת לצוררינו מחוץ, כאייזענמענגער וחבריו, לכלי חפץ לעורר על ידה שנאת עולם לעם עולם. (ראה ספר נצחון סמן שמ׳ט ושבט יהודה ס׳ ט׳) ולכן שנוה חכמי ישראל במקומות ובארצות שונות עד שאי אפשר לדעת הנוסחא הראשונה והעקרית, ותחת ולמרשינים יש בסדורים שונים ולמלשינות, ותחת וכל עושי הרשעה יש בסדורנו וכל הרשעה, והחליפו החוטאים בחטאים, כמו שאמרה ברוריה אשת ר׳ מאיר (ברכות י׳ ע׳א) מי כתיב יתמו חוטאים, חטאים כתיב, וכן אנו מתפללים גם בתפלות ר׳ה ויו״כ; ועולתה תקפץ פיה, וכל הרשעה כלה כעשן תכלה, כי תעביר ממשלת זדון מן הארץ. ובשני סדורים כתיבת יד ובמחזור דפוס סאלוניקי הנוסחא: למשומדים אל תהי תקוה וכל המינים כרגע יאבדו, וכל אויבי עמך מהרה יכרתו, ומלכות זדון מהרה תעקר ותשבר ותמגר, ותכניע כל אויבינו במהרה בימינו. ברוך אתה ה׳ שובר אויבים ומכניע זדים״. וכנראה הנוסחא הזאת היא הנוכחא העקרית והקדמונית, כי כן מביא אותה בעל ס׳ נצחון ובעל צדה לדרך בפרק ל׳ו מאמר א׳ כלל א׳. והנוסחא הזאת היתה גם לפני הטור באו׳ח ס׳ ק׳ח והאריז׳ל בספר הכונות והרוקח, רק שהם השמיטו את התבות כל אויבינו וכן הדפיס גם

יעב"ץ בסדורו, ורק תחת המלים וכל אויבי עמך בא שם וכל איביך. ובמה שנוגע למלת ולמשומדים נעיר רק כי פרושה והוראתה: ישראל היודע ומכיר את בוראו ומתכוין למריד בכל מצותיו או באחת ממנה, והעדים לזה נמצא בדברי חז"ל: משומד לחלל שבתות (ערובין ס"ט, חולין ה'); משומד לאכול נבלות לתאבון (סנהדרין כ"ז); משומד לאכול דם (הוריות י"א); וכן נמצא במכילתא פ' בא פ' ט ו ובסנהדרין ס' ובגטין מ"ה ישראל משומד. אולם בכל המקומות האלה החליפו המדפיסים האחרונים תבת משומד בתבת מומר מחמת הצענזור, אולם בכל הספרים הישנים נמצא מלת משומד.

ברכה י"ג. על הצדיקים וכ"ו. טעם סמיכת ברכה זו לברכת המינים איתא במגלה י"ז ב' שכיון שכיו המינים מתרוממת קרן צדיקים, דכתיב וכל קרני רשעים אגדע תרוממנה קרנות צדיק (תהלים ע"ה י"א). עיין בסדור הגיון לב מאת אלעזר לאנדסהוט שפרש התבות: צדיקים, חסידים, זקני עמך, סופרים וגרים ע"פ שיטתו שהשמונה עשרה ברכות, רבן ככלן, נתחברו בימי החשמונאים.

ברכה י"ד. ולירושלים עירך וכ"ו. תקנו לאמר ברכה זו אחר על הצדיקים לפי שעיקר התרוממות קרן הצדיקים הוא בירושלים, שנאמר: (תהלים קכ"ב ו') שאלו שלום ירושלים ישליו אוהביך (מגלה י"ז ע"ב). ובירושלמי ברכות פ' ד' ור"ה פ' ד' הברכה הזאת מחוברת היא אל הברכה שלאחריה וחתימתה היא אלהי דוד ובונה ירושלים. עיין למטה בברכת את צמח. ואף שהיו בארצם והמקדש היה על מכונו בכל זאת תקנו אנשי כנסת הגדולה את התפלה הזאת לפי שלא חשבו את הגאולה הזאת לגאולה שלמה ותשועת עולמים כמו שצירו אותן הנביאים.

נחם וכ"ו. איתא בירושלמי ברכות פ"ד (ומובא ברי"ף והגהת הראש סוף מס' תענית) ר' אחא אמר יחיד בט' באב צריך להזכיר מעין המאורע ומאי ניהו נחם ה' אלהינו עלינו ועל וכ"ו. ובסדור של ר' עמרם גאון ובסדור של הרמב"ם ישנן נוסחאות אחרות המשונות מנוסחתנו.

ברכה ט"ו. את צמח וכ ו. טעם סמיכת הברכה הזאת אל בונה ירושלים אמרו במגלה י"ח: שכיון שנבנה ירושלים בא דוד, שנאמר: אחר ישובו בני ישראל ובקשו את ה' אלהיהם ואת דוד מלכם (הושע ג' ה'). לפי הירושלמי והתוספתא דברכות סוף פ' ד' שתי הברכות ולירושלים ואת צמח ברכה אחת הנה וחתימתה היא בא"י אלהי דוד ובונה ירושלים. וזה הוא מפני שדקדקו שתהיינה י"ח ברכות דוקא ולכן אחרי אשר חוברה ברכת ולמלשינים חברו את שתי הברכות הנ"ל לאחת לבל תעלינה על מספר י"ח. ובשטה זו אחז גם הפיטן ר' אליעזר הקליר שלא חרז חרוז על את צמח בקרובות שלו לפורים ול"ט באב ולעשרה בטבת, וכן בפיוטו אהללך בקול המחובר ע"ד ברכות שמונה עשרה לא נמצא מצמיח קרן ישועה.

ברכה ט"ז. שמע קולנו וכ"ו. הברכה הזאת נקראת במגלה י"ח בשם תפלה ודרשו (שם) טעם סמיכתה לברכת את צמח דוד, שכיון שבא דוד בא תפלה, שנאמר והביאותים אל הר קדשי ושמחתים בבית תפלתי (ישעיה נ"ו ז').

עננו. אנא ה' חטאתי (ודוי) ותפלה על הפרנסה מוסיפין לפני כי אתה שומע תפלה, על פי חז"ל בע"ז דף ח' שאמרו: שואל אדם צרכיו בשומע תפלה.

ברכה י"ז. רצה וכ"ו נקראת בשם „עבודה“ (ברכות כ"ט ב'; שבת כ ד; סוטה ל"ח ב' ומגלה י"ח) וטעם סמיכתה לתפלה (שמע קולנו) אמרו במגלה דף י"ח: וכיון שבאת תפלה באה עבודה שנאמר: עולותיהם וזבחיהם לרצון על מזבחי (ישעיה נ"ו ז'). ברכת רצה היא אחת מן השלש ברכות שהכהנים ברכו ביחד עם העם בכל יום בבקר אחרי הקרבת עולת הבקר (תמיד ל"ב ע"ב; ברכות י"א ע"ב) והכהן גדול קראה ביום הכפורים לאחר קריאתו בתורה (יומא ס"ח ע"ב); אולם אז, בזמן שבית המקדש היה קים, לא היתה בנוסחתם והשב את העבודה לדביר ביתך ולא ותחזינה עינינו והנוסחא הישנה היתה כמו שמביא רש"י בברכות י"א ע"ב: רצה ה' אלהינו עבודת עמך ישראל, ותפלתם תקבל ברצון. ברוך המקבל עבודת עמו ישראל ברצון. או ברוך אתה ה' שאותך לבדך ביראה נעבוד. (ילקוט שמואל רמז פ'), או כמו שמביא רש"י ביומא דף ס"ח ע"ב שהנוסחא הישנה היתה: רצה בעמך ישראל, ותרצה העבודה בדביר ביתך וכ"ו בא"י שאותך לבדך ביראה נעבוד.

או"א יעלה ויבא נזכרת בתוספתא ברכות פ' ד' ובגמרא שבת כ"ד ובברכות כ"ט ב' אף כי לא בשמה, ובשמה יעלה ויבא נזכרת בפעם הראשונה במס' סופרים פ' י"ט ה"ז וגם ה' י"א.

ותחזינה וכ"ו נוסח החתימה הזאת שהיא חתימת תפלת רצה נזכרת בכוזרי מאמר ב' ס' כ"ד ומאמר ג' ס' י"ט ומאמר ה' ס' כ"ג.

ברכה י"ח. מודים אנחנו לך וכ"ו נקראת ברכת הודאה (מגלה י"ח; ברכות כ"ט ול"ד; שבת כ ד; סוטה ס"ח; ספרי פ' וזאת הברכה) וטעם סמיכתה לעבודה (רצה) אמרו במגלה י"ח: וכיון שבאת עבודה באה הודאה, שנאמר: זובח תודה יכבדנני (תהלים נ' כ"ג). ומודים דרבנן שאומרים כשאומר הש"ץ מודים נקרא כן בעבור שמורכב מכמה מודים שאמרו רבנן; וחתימתה ברוך אל ההודאות לקוחה היא מירושלמי ברכות פ"א ה"ז.

על הנסים לחנוכה ופורים נזכר, לא בשמו, בשבת כ"א ע"ב ותוספתא ברכות פ"ג ובמס' סופרים פ' כ' מביאו בשמו אך בנוסחא משונה מנוסחתנו.

אלהינו ואלהי אבותינו ברכנו וכ"ו. נקראת ברכת כהנים ואנו אומרים אותה תחת שהכהנים בזמן שביהמ"ק היה קים היו עולים לדוכן בכל יום (כל בו). אולם ברכת כהנים איננה בכלל ברכות י"ח (רמב"ם פט"ו מהלכות תפלה).

ברכה י"ט. שים שלום וכ"ו. ואמרו במגלה י"ח: מה ראו לומר שים שלום אחר ברכת כהנים? דכתיב: ושמו את שמי על בני ישראל ואני אברכם (במדבר ו' כ"ז) וברכה דהקב"ה שלום, שנאמר: ה' יברך את עמו בשלום (תהלים כ"ט י"א). והנה החתימה הקדמונית היתה בא"י עושה השלום, כמו שאנו חותמים עתה בעשרת ימי התשובה, כמו שנראה ממדרש ויקרא רבה פ"ט ומס' דרך ארץ זוטא סוף פרק השלום ומדרש ויכולו וילקוט שמואל רמז פ' וכן היתה גם נוסחת הכוזרי מאמר ג' ס' י"ט; אולם אח"ז תקנו לומר, מאיזה טעם, את הנוסחא הזאת רק בעש"ת ובכל ימות השנה חותמין המברך את עמו ישראל בשלום.

שלום רב וכ"ו. אומרים בתפלת ערבית ומנחה שאינן ראויות לנשיאת כפים (סוטה ל"ט ע"ב.)

אלהי נצור וכו׳ עד עשה למען שמך היא תפלת מר בריה דרבינא כי הוה מסיים צלותה (ברכות י״ז ע״א). ומן עשה למען שמך עד יהיו לרצון היא הוספה מאוחרת ע״פ אגדה שהביא אבן ירחי בס׳ ס״ב. ע״ד יהיו לרצון אמרו בברכות ט׳ ע״ב הואיל ולא אמרו דוד אלא לאחר י״ח פרשיות (אשרי האיש ולמה רגשו חשבו לפרשה אחת) לפיכך תקינו רבנן לאחר י״ח ברכות.

דינים פון שמונה עשרה.

שמונה עשרה זאגט מען שטעהענדיג, די פיס גלייך צוזאמענגעשטעלט, און מען מוז זיך בעמיהען צו פערשטעהן די בעדייטונג פון יעדעס ווארט.

פון גאל ישראל ביז נאך שמונה עשרה טהאר מען ניט ריידען (מפסיק זיין), זאגאר אמן טהאר מען ניט אנטווארטען. אויסער אָמן צו גאל ישראל מוז מען אנטווארטען; ווען מען הערט קדיש, קדושה אָדער ברכו טהאר מען ניט אנטוואָרטען. זאנדערן מען בלייבט שטיל און מען דיינקט פון דאס, וואס דער חזן זאגט.

ווען מען דאווענט מיט א מנין (וועניגסטענס 10 מענשען צוזאַמען). דאַן ווידערהאָלט דער חזן די שמונה עשרה (חזרת הש״ץ) אָבער ער זאָגט ניט אדנָי שפתי, זאָנדערן ער פאַנגט אָן פון ברוך אתה ה׳.

[1] אֲדֹנָי .	עֶוויגֶער!
שְׂפָתַי תִּפְתָּח	מַיינֶע לִיפֶּען זָאלְסְטוּ עֶפֶנֶן,
וּפִי יַגִּיד	און מַיין מוֹיל וֶועט [4]דֶערְצֶהלֶן
תְּהִלָּתֶךָ :	דַיין לוֹיב.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט׳וּ, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט
וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ .	און גָאט פֿוּן אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶרְן,
[2] אֱלֹהֵי אַבְרָהָם .	גָאט פוּן אַבְרָהָם,
אֱלֹהֵי יִצְחָק .	גָאט פוּן יִצְחָק
וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב .	און גָאט פוּן יַעֲקֹב,

[3] הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא	דֶער גְרוֹיסֶער, מֶעכְטִיגֶער און פוּרְכְטְבַּארֶער גָאט,
אֵל עֶלְיוֹן .	דֶער הֶעכְסְטֶער גָאט,
גּוֹמֵל	וֶועלְכֶער [5]טְהוּט
חֲסָדִים טוֹבִים .	גוּטֶע גְנַאדֶען,
וְקוֹנֵה הַכֹּל .	און אִיז דֶר [6]בֶּעזִיטְצֶער פוּן אַלֶם
וְזוֹכֵר	און (עֶר) גֶעדֵיינְקְט
חַסְדֵי אָבוֹת .	דִי [7]גְנַאדֶען פוּן דִי [8]עֶלְטֶערְן,
וּמֵבִיא גוֹאֵל	און עֶר בְּרֵיינְגְט אֵיין עֶרְלֶזֶער
לִבְנֵי בְנֵיהֶם	צוּ זֵייעֶרֶע קִינְדְ׳ס קִינְדֶער
לְמַעַן שְׁמוֹ	וֶועגֶען זַיין נָאמֶען
בְּאַהֲבָה :	מִיט לִיבֶּע.

פון ראש השנה ביז נאך יום כפור (עשרת ימי התשובה) זאגט מען היר זכרנו לחיים. וועלכעס געפינט זיך היר אונטער דעם שטריך.

מֶלֶךְ	אָ קֶענִיג,
עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ	הֶעלְפֶער און רֶעטֶער
וּמָגֵן :	און [9]שִׁילְד.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט׳וּ, עֶווִיגֶער,
מָגֵן אַבְרָהָם :	שִׁילְד פוּן אַבְרָהָם.

אַתָּה גִּבּוֹר	דוּ בִּיסְט מֶעכְטִיג
לְעוֹלָם	פִיר עֶווִיג,
אֲדֹנָי .	עֶווִיגֶער,
מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה .	דוּ בֶּעלֶעבְּסְט טוֹיטֶע,

זכרנו לחיים זאָגט מען פון ראש השנה ביז נאָך יום כפור (עשרת ימי התשובה) בעפאָר מלך עוזר.

זָכְרֵנוּ לְחַיִּים	גֶעדֵיינְק אוּנְז צוּם לֶעבֶּען,
מֶלֶךְ	אָ קֶענִיג,
חָפֵץ בַּחַיִּים .	וֶועלְכֶער וִויל דַאס [10]לֶעבֶּען,
וְכָתְבֵנוּ	און שְׁרַייבּ אוּנְז אַיין
בְּסֵפֶר הַחַיִּים .	אִין דֶעם בּוּךְ פוּן לֶעבֶּען
לְמַעַנְךָ	פוּן דַיינְטְוֶועגֶען,
אֱלֹהִים חַיִּים :	אָ לֶעבֶּענְדִיגֶער גָאט!

1) תהלים נ״א י״ז. 2) ע״פ הכתוב שמות ג׳ ט״ו כדאיתא במכילתא פ׳ בא פ׳ ט״ז. 3) אמרה משה באוריתא דברים י׳ י״ז ואתו אנשי כנסת הגדולה ותקבינהו בתפלה (ברכות ל״ג ע״ב, יומא ס״ט ע״ב). 4) פערקינדיגען, בעקאנטמאַכען. 5) בעלוינט (מיט) גוטע גנאדען. 6) אייגענטהימער. 7) גוטע טהאטען, פרומקייט. 8) אורעלטערן, פאטריארכען. 9) בעשיצער. 10) מען זאל לעבען.

רַב לְהוֹשִׁיעַ: (דוּ) בִּיסְט גְרוֹיס צוּם רֶעטֶען.

משיב הרוח זאגט מען פון שמיני עצרת צו מוסף ביז דעם ערשטען טאג פסח צו מנחה.

מַשִּׁיב הָרוּחַ (עֶר) מַאכְט בְּלָאזֶען דֶעם ווִינְד,

וּמוֹרִיד הַגָּשֶׁם: און בְּרֵיינְגְט אַרוּנְטֶער דֶעם רֶעגֶען.

מְכַלְכֵּל חַיִּים (עֶר) שְׁפַּייזְט לֶעבֶּענְדֶע

בְּחֶסֶד. מִיט גְנַאדֶע,

מְחַיֵּה מֵתִים (עֶר) בֶּעלֶעבְּט טוֹיטֶע

בְּרַחֲמִים רַבִּים. מִיט גְרוֹיס עֶרְבַּארְמוּנְג,

סוֹמֵךְ נוֹפְלִים (עֶר) שְׁטִיצְט גֶעפַאלֶענֶע

וְרוֹפֵא חוֹלִים און הֵיילְט קְרַאנְקֶע

וּמַתִּיר אֲסוּרִים. און [4]מַאכְט לֵייז גֶעפַאנְגֶענֶע

וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ און עֶרְפִילְט זַיין [5]טְרַייהַייט

לִישֵׁנֵי עָפָר: צוּ דִי וָואס שְׁלָאפֶען אִין שְׁטוֹיבּ.

מִי כָמוֹךָ וֶוער אִיז ווִי דוּ,

בַּעַל גְּבוּרוֹת הֶערְר פוּן מֶעכְטִיגֶע טְהַאטֶען,

וּמִי דּוֹמֶה לָּךְ. און וֶוער אִיז גְלַייךְ צוּ דִיר,

מֶלֶךְ אָ קֶענִיג,

מֵמִית וּמְחַיֶּה (וֶועלְכֶר) טוֹיטֶעט און בֶּלֶעבְּט

וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה: און מַאכְט שְׁפְּרָאצֶען הִילְפֶע.

פון ראש השנה ביז נאך יום כפור (עשרת ימי התשובה) זאגט מען היר מי כמוך, וועלכעם געפינט זיך היר אונטער דעם שטריך.

וְנֶאֱמָן אַתָּה און דוּ בִּיסְט בֶּעגְלוֹיבְּט

לְהַחֲיוֹת מֵתִים: צוּ בֶּעלֶעבֶּען טוֹיטֶע:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,

מְחַיֵּה הַמֵּתִים: וֶועלְכֶער בֶּעלֶעבְּט דִי טוֹיטֶע.

ווען דער חזן ווידערהאָלט שמונה עשרה (חזרת הש"ץ), זאָגט מען היר קדושה (נקדש), וועלכעם געפינט זיך היר אונטער דעם שטריך.

אַתָּה קָדוֹשׁ דוּ בִּיסְט הֵיילִיג

מי כמוך זאָגט מען פון ראש השנה ביז נאָך יום כפור (עשרת ימי התשובה) בעפאָר ונאמן אתה.

מִי כָמוֹךָ וֶוער אִיז ווִי דוּ,

אַב הָרַחֲמִים פָאטֶער פוּן בַּארְמְהֶערְצִגְקַייט,

זוֹכֵר יְצוּרָיו וֶולְכֶר גֶעדֶענְקְט זַיינֶע בֶּשֶׁעפֶּנִיסֶען

לַחַיִּים צוּם לֶעבֶּען

בְּרַחֲמִים: מִיט בַּארְמְהֶערְצִיגְקַייט.

ווען דער חזן ווידערהאָלט די שמונה עשרה זאָגט מען די פאָלגענדע קדושה, ווען דער חזן ענדיגט מחיה המתים.

זעה איבערזעטצונג אין שמונה עשרה פיר שבת זייטע...

קהל וחזן נְקַדֵּשׁ אֶת שִׁמְךָ בָּעוֹלָם. כְּשֵׁם שֶׁמַּקְדִּישִׁים אוֹתוֹ בִּשְׁמֵי מָרוֹם. כַּכָּתוּב עַל יַד נְבִיאֶךָ. [1]וְקָרָא זֶה אֶל זֶה וְאָמַר: קהל וחזן [1]קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ: חזן לְעֻמָּתָם בָּרוּךְ יֹאמֵרוּ: קהל וחזן [2]בָּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ מִמְּקוֹמוֹ: חזן וּבְדִבְרֵי קָדְשְׁךָ כָּתוּב לֵאמֹר: קהל וחזן [3]יִמְלֹךְ יְיָ לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ:

דער חזן זאָגט דאָן לדור ודור אָנשטאָט אתה קדוש.

לְדוֹר וָדוֹר פִיר גֶעשְׁלֶעכְט און גֶעשְׁלֶעכְט

נַגִּיד וֶועלֶען מִיר דֶערְצֵיילֶען

גָּדְלֶךָ דַיין גְרוֹיסְקַייט,

וּלְנֵצַח נְצָחִים און פִיר אַלֶע עֶווִיגְקַייטֶען

קְדֻשָּׁתְךָ נַקְדִּישׁ וֶועלֶען מִיר פֶערְהֵיילִיגֶען דַיין הֵיילִיגְקַייט,

וְשִׁבְחֲךָ אֱלֹהֵינוּ און דַיין לוֹיבּ, אָ אוּנְזֶער גָאט,

מִפִּינוּ לֹא יָמוּשׁ וֶועט נִיט [6]וַוייכֶען פוּן אוּנְזֶער מוֹיל

לְעוֹלָם וָעֶד. פִיר אִימֶער און עֶווִיג,

כִּי אֵל מֶלֶךְ דֶען אַ גָאט (און) אַ קֶענִיג,

גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ אַ גְרוֹיסֶער און אַ הֵיילִיגֶער,

---

1) ישעיה ו' ג'. 2) יחזקאל ג' י"ב. 3) תהלים קמ"ו י'. 4) בעפרייט. 5) פערזיכערונג. 6) אפקעהרען. אפטרעטען, אויפהערען.

וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ	אוּן דַיין נָאמֶען אִיז הֵיילִיג
וּקְדוֹשִׁים	אוּן הֵיילִיגֶע[1]
בְּכָל יוֹם	יֶעדֶען טָאג
יְהַלְלוּךָ סֶּלָה:	לוֹיבֶּען דִיךְ אִימֶער.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
הָאֵל הַקָּדוֹשׁ:	דֶער הֵיילִיגֶער גָאט.

פון ראש השנה ביז נאך יום כפור זאגט מען המלך הקדוש אנשטאט האל הקדוש.

הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ:	דֶער הֵיילִיגֶער קֶענִיג.

אַתָּה חוֹנֵן	דוּ [2]שֵׁיינְקְסְט
לְאָדָם	צוּם מֶענְשֶׁען
דַּעַת	וִויסֶען,
וּמְלַמֵּד	אוּן לֶערֶענְסְט
לֶאֱנוֹשׁ	צוּם (שְׁטֶערְבְּלִיכֶען) מֶענְשֶׁען
בִּינָה:	פֶערְשְׁטַאנְד.
חָנֵּנוּ מֵאִתְּךָ	[3]שֵׁיינְק אוּנְז פוּן דִיר
דֵּעָה	וִויסֶענְשַׁאפְט,
בִּינָה וְהַשְׂכֵּל:	פֶערְשְׁטַאנְד אוּן קְלוּגְהַייט.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
חוֹנֵן הַדָּעַת:	וֶועלְכֶער שֵׁיינְקְט דַאס וִויסֶען.

הֲשִׁיבֵנוּ	קֶעהְר אוּנְז צוּרִיק,
אָבִינוּ	אוּנְזֶער פָאטֶער,
לְתוֹרָתֶךָ	צוּ דַיין תּוֹרָה,
וְקָרְבֵנוּ	אוּן עֶרְנֶעהְנְטֶער אוּנְז,
מַלְכֵּנוּ	אוּנְזֶער קֶענִיג,
לַעֲבוֹדָתֶךָ	צוּ דַיין דִינְסְט,
וְהַחֲזִירֵנוּ	אוּן בְּרֵיינְג אוּנְז צוּרִיק
בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה	מִיט פָאלְקָאמֶענֶע [4]בֶּערֵייהוּנְג
לְפָנֶיךָ:	פָאר דִיר.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
הָרוֹצֶה בִּתְשׁוּבָה	וֶועלְכֶער וִויל [4]בֶּערֵייהוּנְג.

סְלַח לָנוּ אָבִינוּ	פֶערְגִיבּ אוּנְז, אוּנְזֶער פָאטֶער,
כִּי חָטָאנוּ.	דֶען מִיר הָאבֶּען גֶעזִינְדִיגְט,
מְחַל לָנוּ מַלְכֵּנוּ	פֶערְצַייהֶע אוּנְז, אוּנְזֶער קֶענִיג,
כִּי פָשָׁעְנוּ.	[5]דֶען מִיר הָאבֶּען פֶערְבְּרָכֶען,
כִּי מוֹחֵל וְסוֹלֵחַ	דֶען אַ פֶערְצַייהֶער אוּן אַ פֶערְגֶעבֶּר
אָתָּה:	בִּיסְטוּ.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
חַנּוּן.	גְנֶעדִיגֶער,
הַמַּרְבֶּה לִסְלֹחַ:	וֶועלְכֶער פֶערְגִיבְּט [6]פִילֶעס.

רְאֵה נָא	[7]קוּק דָאךְ
בְעָנְיֵנוּ	אוֹיף אוּנְזֶער עֶלֶענְד,
וְרִיבָה רִיבֵנוּ	אוּן [8]פִיהְר אוּנְזֶער קְרִיג,
וּגְאָלֵנוּ מְהֵרָה	אוּן עֶרְלֵייז אוּנְז שְׁנֶעל
לְמַעַן שְׁמֶךָ.	וֶועגֶען דַיין נָאמֶען,
כִּי גוֹאֵל חָזָק	דֶען אַ שְׁטַארְקֶער עֶרְלֵייזֶר
אָתָּה:	בִּיסְטוּ.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
גּוֹאֵל יִשְׂרָאֵל:	דֶער עֶרְלֵייזֶער פוּן יִשְׂרָאֵל.

אָתָּה:	בִּיסְטוּ.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
הָאֵל הַקָּדוֹשׁ:	דֶער הֵיילִיגֶער גָאט.

פון ראש השנה ביז נאך יום כפור זאגט מען המלך הקדוש אנשטאט האל הקדוש.

הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ:	דֶער הֵיילִיגֶער קֶענִיג.

1) ד. ה. די ישראל, אדער מלאכים. 2) בעגנעדיגסט. 3) בעגנעדיג. 4) חרטה אויף די זינד. 5) אבוואהל. 6) פיל מאל, אפט. 7) זעה. 8) שטרייט.

ווען דער חזן ווידערהאָלט שמונה עשרה (חזרת הש״ץ) אין א פאסט־טאג (תענית צבור), זאגט ער היר עננו, וועלכעס געפינט זיך ווייטער בעפאר כי אתה שומע אונטער דעם שטריך, זייטע . . .

[1] רְפָאֵנוּ יְיָ — הייל אונז, עווינער,
וְנֵרָפֵא. — דאס מיר זאלען געהיילט ווערען,
הוֹשִׁיעֵנוּ — העלף אונז,
וְנִוָּשֵׁעָה. — דאס מיר זאלען געהאָלפען ווערען,
כִּי תְהִלָּתֵנוּ — דען אונזער לויב
אָתָּה. — ביסט'ו,
וְהַעֲלֵה — און [2]ברייננ אויף
רְפוּאָה שְׁלֵמָה — א פאָלקאָמענע היילונג
לְכָל מַכּוֹתֵינוּ. — צו אלע אונזערע וואונדען,

דער וואס וויל בעטען פיר די געזונדהייט פון א קראנקען, זאגט היר יהי רצון. וועלכעס געפינט זיך היר אונטער דעם שטריך.

כִּי אֵל מֶלֶךְ — דען א גאָט (און) א קעניג,
רוֹפֵא נֶאֱמָן — א טרייער [3]ארצט
וְרַחֲמָן — און א בארמהערציגער
אָתָּה: — ביסט'ו.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ — געלויבט ביסט'ו, עווינער,
רוֹפֵא חוֹלֵי — (וועלכער) היילט די קראנקע
עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל: — פון זיין פאָלק ישראל.

בָּרֵךְ עָלֵינוּ — בענש פיר אונז,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ — עווינער, אונזער גאָט,
אֶת הַשָּׁנָה הַזֹּאת — דיזעס יאָהר
וְאֶת כָּל מִינֵי — און אלע ארטען
תְבוּאָתָהּ — פון איהר [4]פרוכט
לְטוֹבָה. — צום גוטען,
וְתֵן בְּרָכָה — און גיב זעגען

פון 22טען נאָוועמבער נאָך דעם אלטען קאלענדאר, אדער פון 4טען דעצעמבער נאָך דעם נייעם קאָלענדאַר, ביז דעם ערשטען טאג פסח[5] זאגט מען ותן טל ומטר לברכה אנשטאט ותן ברכה.

(וְתֵן טַל וּמָטָר — (און גיב טהוי און רעגען
לִבְרָכָה) — צום זעגען)

עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה — אויף די פלעכע פון דער ערד,
וְשַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ. — און זעטיג אונז פון דיין גוטס,
וּבָרֵךְ שְׁנָתֵנוּ — און בענש אונזער יאָהר
כַּשָּׁנִים הַטּוֹבוֹת: — ווי די גוטע יאָהרען.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ — געלויבט ביסט'ו, עווינער,
מְבָרֵךְ הַשָּׁנִים: — (וועלכער) בענשט די יאָהרען.

תְּקַע — בלאָז
בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל — מיט א גרויסען טראָמפעט
לְחֵרוּתֵנוּ. — פיר אונזער פרייהייט,
וְשָׂא נֵס — און הייב אויף א [6]פאָהן
לְקַבֵּץ — צו פערזאמלען

ווען מען וויל בעטען פיר די געזונדהייט פון א קראנקען, זאגט מען דעם פאָלגענדען יהי רצון בעפאר כי אל מלך רופא נאמן.

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ — עס זאל זיין דיין ווילען,
יְיָ אֱלֹהַי — עווינער, מיין גאָט,
וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי — און גאָט פון מיינע עלטערן,
שֶׁתַּעֲלֶה — דאס דו זאלסט אויפברייננען
מְהֵרָה — שנעל
רְפוּאָה שְׁלֵמָה. — א פאָלקאָמענע היילונג
מִן הַשָּׁמַיִם — פון הימעל,
רְפוּאַת הַנֶּפֶשׁ — א היילונג פון זעעלע
וּרְפוּאַת הַגּוּף — און א היילונג פון קערפער
לַחוֹלֶה (פב״פ) — צום קראנקען (היר קומט דער נאָמען פון קראנקען)
בְּתוֹךְ שְׁאָר חוֹלֵי יִשְׂרָאֵל: — צווישען די איבריגע קראנקע פון ישראל.

1) ע״פ ירמיה י״ז י״ד. 2) שיק. 3) דאָקטאָר, היילער. 4) ערטראג. 5) פון דער אבענד פון דעם זעכציגסטען טאָג נאָך תקופת תשרי ביז פסח. 6) צייכען.

גָּלֻיּוֹתֵינוּ — אוּנְזֶערֶע פֶּערְטְרִיבֶּענֶע,
וְקַבְּצֵנוּ יַחַד — אוּן פֶערְזַאמֶעל אוּנְז צוּזַאמֶען
מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת — פוּן דִי פִיער עֶנְדֶען
הָאָרֶץ: — פוּן דֶער עֶרְד.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ — גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
מְקַבֵּץ — (וֶועלְכֶער) פֶערְזַאמֶעלְט
נִדְחֵי — דִי פֶערְשְׁטֶייסֶענֶע
עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל: — פוּן זַיין פָאלְק יִשְׂרָאֵל.

הָשִׁיבָה שׁוֹפְטֵינוּ — קֶעהְר צוּרִיק אוּנְזֶערֶע רִכְטֶער,
כְּבָרִאשׁוֹנָה — ווִי צוּם עֶרְסְטֶען,
וְיוֹעֲצֵינוּ — אוּן אוּנְזֶערֶע רַאטְה־גֶעבֶּער,
כְּבַתְּחִלָּה. — ווִי צוּם אָנְפַאנְג,
וְהָסֵר מִמֶּנּוּ — אוּן [1]עֶרְווַייטֶער פוּן אוּנְז
יָגוֹן וַאֲנָחָה. — טְרוֹיעֶר אוּן זִיפְץ,
וּמְלוֹךְ עָלֵינוּ — אוּן רֶעגִיר אִיבֶּער אוּנְז
אַתָּה יְיָ לְבַדְּךָ — דוּ, עֶווִיגֶער, דוּ אַלֵיין,
בְּחֶסֶד — מִיט גְנַאדֶע
וּבְרַחֲמִים — אוּן מִיט בַּארְמְהֶערְצִיגְקַייט
וְצַדְּקֵנוּ — אוּן מַאךְ אוּנְז גֶערֶעכְט
בַּמִּשְׁפָּט: — בַּיים גֶערִיכְט.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ — גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
מֶלֶךְ אוֹהֵב — קֶענִיג, (וֶועלְכֶער) לִיבְּט
צְדָקָה וּמִשְׁפָּט: — גֶערֶעכְטִיגְקַייט אוּן רֶעכְט.

פוּן ראש השנה בִּיז נָאךְ יום כפור זָאגְט מֶען המלך המשפט אַנְשְׁטַאט מלך אוהב צדקה ומשפט.
(הַמֶּלֶךְ הַמִּשְׁפָּט:) דֶער קֶענִיג פוּן [9]רֶעכְט.

וְלַמַּלְשִׁינִים — אוּן פִיר דִי פַאלְשֶׁע [2]אַנְקְלֶעגֶער
אַל תְּהִי תִקְוָה — זָאל נִיט זַיין קַיין הָאפְנוּנְג,
וְכָל הָרִשְׁעָה — אוּן דִי גַאנְצֶע בֵּייזְהַייט
כְּרֶגַע — אִין אֵיין אוֹיגֶענְבְּלִיק
תֹּאבֵד. — זָאל פֶערְלָארֶען גֶעהְן,
וְכָל אֹיְבֶיךָ — אוּן אַלֶע דַיינֶע פַיינְדֶע
מְהֵרָה יִכָּרֵתוּ. — זָאלֶן שְׁנֶעל אוֹיסְגֶעראָטֶעט ווֶערֶן,
וְהַזֵּדִים — אוּן דִי [3]נִידֶערְטְרֶעכְטִיגֶע
מְהֵרָה תְעַקֵּר — זָאלְסְט'וּ שְׁנֶעל אוֹיסְרַייסֶען
וּתְשַׁבֵּר — אוּן דוּ זָאלְסְט צוּבְּרֶעכֶען,
וּתְמַגֵּר — אוּן דוּ זָאלְסְט [4]שְׁטִירְצֶען,
וְתַכְנִיעַ — אוּן [5]אוּנְטֶערְטְהֶענִיג מַאכֶען
בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ: — שְׁנֶעל אִין אוּנְזֶערֶע טֶעג.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ — גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
שֹׁבֵר אֹיְבִים — וֶועלְכֶער צוּבְּרֶעכְט פַיינְדֶע
וּמַכְנִיעַ — אוּן מַאכְט [3]אוּנְטֶערְטְהֶענִיג
זֵדִים: — נִידֶערְטְרֶעכְטִיגֶע.

עַל הַצַּדִּיקִים — אִיבֶּער דִי גֶערֶעכְטֶע
וְעַל הַחֲסִידִים — אוּן אִיבֶּער דִי פְרוּמֶע
וְעַל זִקְנֵי — אוּן אִיבֶּער דִי אַלְטֶע
עַמְּךָ — פוּן דַיין פָאלְק,
בֵּית יִשְׂרָאֵל — דַאס הוֹיז פוּן יִשְׂרָאֵל,
וְעַל פְּלֵיטַת — אוּן אִיבֶּער דֶעם רֶעסְט
סוֹפְרֵיהֶם — פוּן זֶערֶע [6]שְׁרִיפְט־גֶעלֶעהְרְטֶע
וְעַל גֵּרֵי הַצֶּדֶק — אוּן אִיבֶּער דִי גֶערֶעכְטֶע [7]פְרֶעמְדְלִינְגֶע
וְעָלֵינוּ — אוּן אִיבֶּער אוּנְז
יֶהֱמוּ נָא — זָאל [8]זִיךְ דָאךְ עֶרְוֶועקֶען
רַחֲמֶיךָ — דַיין בַּארְמְהֶערְצִיגְקַייט
יְיָ אֱלֹהֵינוּ. — עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
וְתֵן שָׂכָר טוֹב — אוּן גִיבּ אַ גוּטֶען לוֹין
לְכָל הַבּוֹטְחִים — צוּ אַלֶע וָואס פֶערְזִיכֶערְן זִיךְ

1 גענוי אויג, ווענדע אב. 2 פערלײמדער, ד. ה. מוסרים. 3) מוטה־ווילינע, הויכמוטהיגע. 4) ניעדערווארפען, פערניכטען. 5) ניעדערביוגען, אונטערדריקען. 6) סופרים, די גאטעס־געלעהרטע פון אנטיגנוס איש סוכו אן. 7) פראָזעליטען, פרעמדע בעקעהרטע צום יודענטהום. 8) געריהרט ווערען, ערוואכען. 9) ריכטע, געריכט.

בְּשִׁמְךָ	אויף דַיין נָאמֶען
בֶּאֱמֶת .	מִיט וַואהְרְהַייט,
וְשִׂים חֶלְקֵנוּ	און [1]גִיבּ אונְזֶער טְהֵייל
עִמָּהֶם	מִיט זֵיי
לְעוֹלָם	פִיר עֶווִיג,
וְלֹא נֵבוֹשׁ	דַס מִיר זָאלֶן נִט פֶערְשֶׁמְט וֶוערֶן
כִּי בְךָ	[2]דֶען אויף דִיר
בָּטָחְנוּ :	הָאבֶּען מִיר זִיךְ פֶערְזִיכֶערְט.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
מִשְׁעָן וּמִבְטָח	דִי שְׁטִיצֶע און דִי זִיכֶערְהַייט
לַצַּדִּיקִים :	פִיר דִי גֶערֶעכְטֶע.

וְלִירוּשָׁלַיִם עִירְךָ	און צוּ יְרוּשָׁלַיִם, דַיין שְׁטָאדְט,
בְּרַחֲמִים	מִיט בַּארְמְהֶערְצִיגְקַייט
תָּשׁוּב .	זָאלְסְטוּ צוּרִיק קֶעהְרֶען,
וְתִשְׁכּוֹן בְּתוֹכָהּ	און דוּ זָאלְסְט רוּהֶן אִין אִיהְר
כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ .	ווִי דוּ הָאסְט גֶערֶעדְט,
וּבְנֵה אוֹתָהּ	און בּוֹי אִיהְר
בְּקָרוֹב בְּיָמֵינוּ	קִירְצְלִיךְ אִין אונְזֶערֶע טֶעג
בִּנְיַן עוֹלָם .	אֵיין עֶווִיגֶע גֶעבַּיידֶע,
וְכִסֵּא דָוִד	און דֶעם טְהְרָאן פוּן דָוִד
מְהֵרָה	שְׁנֶעל
לְתוֹכָהּ תָּכִין :	זָאלְסְטוּ אִין אִיהְר אוֹיפְשְׁטֶעלֶן

אם תשעה באב (דען 9טען טאָג פון אָב) צו מנחה זאָגט מען היר נחם וועלכעס געפינט זיך אין תפלת מנחה.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
בּוֹנֵה יְרוּשָׁלָיִם :	דֶער בּוֹיעֶר פוּן יְרוּשָׁלַיִם.

אֶת צֶמַח	דִי [3]שְׁפְּרָאצוּנְג
דָּוִד עַבְדְּךָ	פוּן דָוִד דַיין קְנֶעכְט
מְהֵרָה תַצְמִיחַ .	מַאךְ שְׁפְּרָאצֶען שְׁנֶעל,
וְקַרְנוֹ תָּרוּם	און זַיין [4]הָארְן זָאל זִךְ עֶרְהֶעבֶּן
בִּישׁוּעָתֶךָ .	דוּרְךְ דַיין הִילְף,
כִּי לִישׁוּעָתְךָ	דֶען צוּ דַיין הִילְף
קִוִּינוּ כָּל הַיּוֹם :	הָאפֶען מִיר [5]יֶעדֶען טָאג.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
מַצְמִיחַ	וֶועלְכֶער מַאכְט שְׁפְּרָאצֶען
קֶרֶן יְשׁוּעָה :	אַ הָארְן פוּן הִילְף.

שְׁמַע קוֹלֵנוּ	הֶער אונְזֶער שְׁטִימֶע,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ .	עֶווִיגֶער, אונְזֶער גָאט,
חוּס	הָאבּ מִיטְלַייד
וְרַחֵם עָלֵינוּ .	און עֶרְבַּארְם זִיךְ אִבֶּער אוּנְז,
וְקַבֵּל	און נֶעהְם אָן
בְּרַחֲמִים	מִיט בַּארְמְהֶערְצִיגְקַייט
וּבְרָצוֹן	און מִיט ווִילֶען
אֶת תְּפִלָּתֵנוּ .	אונְזֶער גֶעבֶּעט,
כִּי אֵל	דֶען אַ גָאט,
שׁוֹמֵעַ תְּפִלּוֹת	וֶועלְכֶער הֶערְט צוּ גֶעבֶּעטֶע
וְתַחֲנוּנִים	און בִּיטֶען,
אָתָּה .	בִּיסְטוּ,
וּמִלְּפָנֶיךָ מַלְכֵּנוּ	און פוּן פָר דִיר, אונְזֶר קֶענִיג,
רֵיקָם	לֵיידִיג
אַל תְּשִׁיבֵנוּ :	זָאלְסְטוּ אוּנְז נִיט צוּרִקְקֶעהְרֶען.

אין אַ פאַסט־טאָג זאָגט מען אין דער שטילער שמונה עשרה היר עננו, וועלכעס געפינט זיך היר אונטערן שטריך.

אין אַ פאַסט-טאָג זאָגט מען אין דער שטילער שמונה עשרה עננו פאר כי אתה שומע.

עֲנֵנוּ יְיָ	עֶנְטְפֶער אוּנְז, עֶווִיגֶער,
עֲנֵנוּ	עֶנְטְפֶער אוּנְז
בְּיוֹם	אִין דֶעם טָאג

1) זעטץ, בעשטים, טהוא. 2) ווייל. 3) שפּרעסלינג, אבשטאמונג, ד. ה. דער מלך המשיח, וועלכער וועט זיין פון דוד'ס זאמען. 4) מאכט, גליק. 5) דעם גאנצען טאָג, שטענדיג.

בברכת שמע קולנו קודם שמסים כי אתה שומע יתודה בהכנעה ובשברון לב ויאמר:

אָנָּא יְיָ. חָטָאתִי עָוִיתִי וּפָשַׁעְתִּי לְפָנֶיךָ. מִיּוֹם הֱיוֹתִי עַל הָאֲדָמָה עַד הַיּוֹם הַזֶּה (ובפרט בחטא פלוני): אָנָּא יְיָ. עֲשֵׂה לְמַעַן שִׁמְךָ הַגָּדוֹל. וּתְכַפֶּר לִי עַל עֲוֹנַי וַחֲטָאַי וּפְשָׁעַי שֶׁחָטָאתִי וְשֶׁעָוִיתִי וְשֶׁפָּשַׁעְתִּי לְפָנֶיךָ. מִנְּעוּרַי עַד הַיּוֹם הַזֶּה. וּתְמַלֵּא כָּל הַשֵּׁמוֹת שֶׁפָּגַמְתִּי בְּשִׁמְךָ הַגָּדוֹל:

תפלה שיתפלל על מזונו קודם כי אתה שומע:

אַתָּה הוּא יְיָ הָאֱלֹהִים. הַזָּן וּמְפַרְנֵס וּמְכַלְכֵּל מִקַּרְנֵי רְאֵמִים עַד בֵּיצֵי כִנִּים. הַטְרִיפֵנִי לֶחֶם חֻקִּי. וְהַמְצֵא לִי וּלְכָל בְּנֵי בֵיתִי מְזוֹנוֹתַי קֹדֶם שֶׁאֶצְטָרֵךְ לָהֶם. בְּנַחַת וְלֹא בְצַעַר. בְּהֶתֵּר וְלֹא בְאִסּוּר. בְּכָבוֹד וְלֹא בְבִזָּיוֹן. לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם. מִשֶּׁפַע בְּרָכָה וְהַצְלָחָה. מִשֶּׁפַע בְּרָכָה עֶלְיוֹנָה. כְּדֵי שֶׁאוּכַל לַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ וְלַעֲסוֹק בְּתוֹרָתֶךָ וּלְקַיֵּם מִצְוֹתֶיךָ. וְאַל תַּצְרִיכֵנִי לִידֵי מַתְּנַת בָּשָׂר וָדָם. וִיקֻיַּם בִּי מִקְרָא שֶׁכָּתוּב. [1]פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶךָ. וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן:

כִּי אַתָּה שׁוֹמֵעַ	דֶען דוּ הֶערְסְט צוּ
תְּפִלַּת	דָאס גֶעבֶּעט
עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל	פוּן דַיין פָאלְק יִשְׂרָאֵל
בְּרַחֲמִים:	מִיט בַארְמְהֶערְצִיגְקַייט.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה:	װעלְכֶער הֶערְט צוּ גֶעבֶּעט.

רְצֵה	[3]זַיי צוּפְרִידֶען,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עֶווִיגֶער אוּנְזֶער, גָאט,
בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל	מִיט דַיין פָאלְק יִשְׂרָאֵל

צוֹם תַּעֲנִיתֵנוּ.	פוּן אוּנְזֶער פַאסְטֶען,
כִּי בְצָרָה גְדוֹלָה	דֶען אִין אַ גְרוֹיסֶען נוֹיטְה
אֲנָחְנוּ.	זַיינֶען מִיר.
אַל תֵּפֶן	קֶעהְר זִיךְ נִיט
אֶל רִשְׁעֵנוּ.	צוּ אוּנְזֶער בֵּייזְהַייט
וְאַל תַּסְתֵּר פָּנֶיךָ	אוּן פֶערְבָארְגְט דַיין אַנְגֶעזִיכְט
מִמֶּנּוּ.	פוּן אוּנְז,
וְאַל תִּתְעַלַּם	אוּן פֶערְהֵייל זִיךְ נִיט
מִתְּחִנָּתֵנוּ.	פוּן אוּנְזֶער גֶעבֶּעט.
הֱיֵה נָא קָרוֹב	זַיי דָאךְ נָאהֶענְט
לְשַׁוְעָתֵנוּ.	צוּ אוּנְזֶער שְׁרַייעֶן;
יְהִי נָא חַסְדְּךָ	זָאל דָאךְ זַיין דַיין גְנַאדֶע
לְנַחֲמֵנוּ.	אוּנְז צוּ טְרֵייסְטֶען;
טֶרֶם נִקְרָא אֵלֶיךָ	בֶּעפָאר מִיר רוּפֶען צוּ דִיר
עֲנֵנוּ.	עֶנְטְפֶר אוּנְז,
כַּדָּבָר	וִוי דַאס װָארְט,
שֶׁנֶּאֱמַר.	װָאס אִיז גֶעזָאגְט (אִן פָּסוּק):
[2]וְהָיָה	אוּן עֶס װֶעט זַיין,
טֶרֶם יִקְרָאוּ	בֶּעפָאר זֵיי װֶעלֶען רוּפֶען
וַאֲנִי אֶעֱנֶה.	װֶעל אִיךְ שׁוֹין אַנְטְוָוארְטֶען,
עוֹד הֵם מְדַבְּרִים	זֵיי װֶעלֶען נָאךְ הַאלְטֶען אִין רֵיידֶען
וַאֲנִי אֶשְׁמָע.	װֶעל אִיךְ שׁוֹין דֶערְהֶערֶען,
כִּי אַתָּה יְיָ	דֶען דוּ בִּיסְט דֶער עֶווִיגֶער,
הָעוֹנֶה	װֶעלְכֶער אַנְטְוָוארְט
בְּעֵת צָרָה.	אִין צַייט פוּן נוֹיטְה,
פּוֹדֶה וּמַצִּיל	װֶלְכֶר בֶּעפְרַייט אוּן רֶעטֶעט
בְּכָל עֵת	אִין יֶעדֶער צַייט
צָרָה וְצוּקָה:	פוּן נוֹיטְה אוּן דְרִיקוּנְג.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
הָעוֹנֶה	װֶעלְכֶער אַנְטְוָוארְט
בְּעֵת צָרָה:	אִין צַייט פוּן נוֹיטְה.

1) תהלים קמ"ה ט"ו. 2) ישעיה ס"ה כ"ד. 3) בעוויליג, בעהם אן מיט ווילען.

וּבִתְפִלָּתָם . אוּן מִיט זֵייעֶר גֶעבֶּעט,
וְהָשֵׁב אוּן קֶעהְר צוּרִיק
אֶת הָעֲבוֹדָה דֶעם (גָאטֶעס)־דִינְסְט
לִדְבִיר בֵּיתֶךָ אִין דֶעם [1]הֵיילִגְטְהוּם פוּן דַיין הוֹיז
וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל . אוּן דִי פַייעֶר אָפְּפֶער פֶן יִשְׂרָאֵל
וּתְפִלָּתָם אוּן זֵייעֶר גֶעבֶּעט
בְּאַהֲבָה מִיט לִיבֶּע

תְקַבֵּל בְּרָצוֹן . זָאלְסְטוּ אָנְנֶעהְמֶען מִיט ווִילֶען
וּתְהִי אוּן עֶס זָאל זַיין
לְרָצוֹן צוּם [2]וָואהְלְגֶעפַאלֶען
תָּמִיד שְׁטֶענְדִיג
עֲבוֹדַת דֶער (גָאטֶעס)־דִינְסְט
יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ : פוּן יִשְׂרָאֵל דַיין פָאלְק.

אַם ראש חדש און יום טוב זאָגט מען היר יעלה ויבוא, וועלכעס געפינט זיך היר אונטער דעם שטריך.

אַם ראש חדש און יום טוב זאָגט מען יעלה ויבוא בעפאָר ותחזינה עינינו.

אֱלֹהֵינוּ אוּנְזֶער גָאט
וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ . אוּן גָאט פוּן אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן;
יַעֲלֶה עֶס זָאל אוּיפְגֶעהְן
וְיָבֹא וְיַגִּיעַ . אוּן קוּמֶען אוּן גְרֵייכֶען,
וְיֵרָאֶה אוּן עֶס זָאל גֶעזֶעהְן ווֶערֶען
וְיֵרָצֶה וְיִשָּׁמַע . אוּן [3]בֶּעווִילִגְט אוּן גֶעהֶערְט ווֶערֶן,
וְיִפָּקֵד וְיִזָּכֵר אוּן [4]גֶעדַכְט אוּן עֶרְאִינֶערְט ווֶערֶן
זִכְרוֹנֵנוּ אוּנְזֶער [5]עֶרְאִינֶערוּנְג
וּפִקְדוֹנֵנוּ . אוּן אוּנְזֶער גֶעדֶעכְטְנִיס
וְזִכְרוֹן אוּן דִי [5]עֶרְאִינֶערוּנְג
אֲבוֹתֵינוּ . פוּן אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן
וְזִכְרוֹן מָשִׁיחַ אוּן דִי עֶרְאִינֶערוּנְג פוּן [6]מָשִׁיחַ,
בֶּן דָּוִד עַבְדֶּךָ . דֶעם זוּהְן פוּן דָוִד, דַיין קְנֶעכְט,
וְזִכְרוֹן יְרוּשָׁלַיִם אוּן דִי עֶרְאִנֶערוּנְג פֶן יְרוּשָׁלַיִם,
עִיר קָדְשֶׁךָ . דַיין הֵיילִיגֶע שְׁטָאדְט,
וְזִכְרוֹן אוּן דִי [5]עֶרְאִינֶערוּנְג
כָּל עַמְּךָ פוּן דַיין גַאנְצֶע פָאלְק,
בֵּית יִשְׂרָאֵל דַאס הוֹיז יִשְׂרָאֵל,
לְפָנֶיךָ . פָאר דִיר,
לִפְלֵיטָה לְטוֹבָה . צוּר רֶעטוּנְג, צוּם גוּטֶען,
לְחֵן וּלְחֶסֶד צוּ גוּנְסְט אוּן צוּ גְנַאדֶע
וּלְרַחֲמִים . אוּן צוּ בַּארְמְהֶערְצִיגְקַייט,

לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם צוּם לֶעבֶּען אוּן צוּ פְרִידֶען
בְּיוֹם אִין דֶעם טָאג
רֹאשׁ הַחֹדֶשׁ הַזֶּה פוּן דִיזֶען אָנְפַאנְג מָאנַאט.

אַם פסח זאָגט מען

חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה: פוּן דִיזֶען פַייעֶרְטָאג פוּן דִי אוּנְגֶעזַייעֶרְטֶע קוּכֶענְס,

אַם סוכות זאָגט מען

חַג הַסֻּכּוֹת הַזֶּה: פוּן דִיזֶען [7]הִיטֶען־פֶעסְט.
זָכְרֵנוּ עֶרְאִינֶער אוּנְז,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ עֶוִויגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
בּוֹ לְטוֹבָה . אִין אִיהְם צוּם גוּטֶען,
וּפָקְדֵנוּ בוֹ אוּן [8]גֶעדֵיינְק אוּנְז אִין אִיהְם
לִבְרָכָה . צוּם זֶעגֶען,
וְהוֹשִׁיעֵנוּ בוֹ אוּן הֶעלְף אוּנְז אִין אִיהְם
לְחַיִּים . צוּם לֶעבֶּען.
וּבִדְבַר אוּן מִיט אַ וָוארְט
יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים. פוּן הִילְף אוּן בַּרְמְהֶערְצִיגְקַייט,
חוּס וְחָנֵּנוּ . הָב מִטְלֵייד אוּן בֶּעגְנֶעדִיג אוּנְז
וְרַחֵם עָלֵינוּ אוּן עֶרְבַּארְם זִיךְ אִיבֶּער אוּנְז
וְהוֹשִׁיעֵנוּ . אוּן הֶעלְף אוּנְז,
כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ. דֶען צוּ דִיר זַיינֶען אוּנְזֶערֶע [9]אוֹיגֶען
כִּי אֵל מֶלֶךְ דֶען אַ גָאט (אוּן) אַ קֶענִיג,
חַנּוּן וְרַחוּם אַ גְנֶעדִגֶער אוּן אַ בַּארְמְהֶערְצִגֶר
אָתָּה : בִּיסְט'וּ.

1) אָדער: צוגאנג צום טעמפעל; דער הינטערסטער טהייל פון טעמפעל; דער הויף פון טעמפעל. 2) ווילען. 3) געפעלען, וואהלגעפאלען. 4) בעאכטעט, נאכגעפארשט, אויפגעזוכט. 5) אנדיינקען. 6) גאָטעס-געזאלבטען. 7)ביידלעך. 8) בעאכט, דאכט. 9) אויגען (געריכטעט).

וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ — און אונזערע אויגען זָלֶן זעהן
בְּשׁוּבְךָ — ווען דו וועסט צוריק-קעהרען
לְצִיּוֹן — צו ציון
בְּרַחֲמִים: — מיט בַּארְמְהערְצִיגְקַייט.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ — גֶעלויבְּט בִּיסְט'וּ, עֶוויגֶער,
הַמַּחֲזִיר — וועלְכֶער בְּרֵיינְגְט צוריק
שְׁכִינָתוֹ — זַיין (גֶעטְלִיכֶע) אַנְווֶעזֶנְהַייט
לְצִיּוֹן: — צו ציון.

ווען דער חזן זאָגט מודים זאָגט די געמיינדע מודים דרבנן, וועלכעס געפינט זיך היר אונטער דעם שטריך.

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ. — מִיר [1]דַאנְקֶען דִיר,
שָׁאַתָּה הוּא — דֶען דו בִּיסְט
יְיָ אֱלֹהֵינוּ — דֶער עֶוויגֶער, אונזֶער גָאט
וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ — און גָאט פון אונזֶערע עֶלְטֶערְן
לְעוֹלָם וָעֶד. — פִיר אִימֶער און עֶוויג;
צוּר חַיֵּינוּ — דֶר פֶעלְז פון אונזֶער לֶעבֶּען,

מָגֵן יִשְׁעֵנוּ — דֶער שִׁלְד פון אונזֶער רֶעטוּנְג
אַתָּה הוּא — בִּיסְט'וּ
לְדוֹר וָדוֹר. — פַר גֶעשְׁלֶעכְט און גֶעשְׁלֶכְט.
נוֹדֶה לְּךָ — מִיר דַאנְקֶען דִיר
וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ. — און מִיר דֶערְצֵעהְלֶן דַיין לויבּ
עַל חַיֵּינוּ — פִיר אונזֶער לֶעבֶּען,
הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ. — וָוס אִז אִיבֶּערְגֶעבֶּן אִין דַיין הַנְד,
וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ — און פִיר אונזֶערע זֶעלֶען,
הַפְּקוּדוֹת — וועלְכֶע זַיינֶען [2]אויפְבֶּעוַואהְרְט
לָךְ. — בַּיי דִיר,
וְעַל נִסֶּיךָ — און פִיר דַיינֶע וואונְדֶער-צֵייכֶן,
שֶׁבְּכָל יוֹם — וועלְכֶע (פַּאסִירֶען) יֶעדֶען טָג
עִמָּנוּ. — מִיט אונז,
וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ — און פִיר דַיינֶע וואונְדֶער
וְטוֹבוֹתֶיךָ — און דַיינֶע גוטֶעס,
שֶׁבְּכָל עֵת. — וָואס זַיינֶען צו יֶעדֶער צַייט

ווען דער חזן זאָגט מודים אנחנו לך זאָגט די געמיינדע פאָלגענדען מודים דרבנן.

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ. — מִיר [1]דַאנְקֶען דִיר,
שָׁאַתָּה הוּא — דֶען דו בִּיסְט
יְיָ אֱלֹהֵינוּ — דֶער עֶוויגֶער, אונזֶער גָאט
וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. — און גָאט פון אונזֶערע עֶלְטֶערְן
אֱלֹהֵי כָל בָּשָׂר. — דֶער גָאט פון [3]אַלֶעם פְלֵייש,
יוֹצְרֵנוּ — אונזֶער בֶּעשֶׁעפֶער,
יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית. — בֶּעשֶׁפֶר פון דִי עֶרְסְטֶע-בֶּעשַׁפְנֶע,
בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת — זֶעגְנוּנְגֶען און דַאנְק-לִידֶער
לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ. — (זָאלֶען זַיין) צו דַיין גְרוֹי-סֶען און הֵיילִיגֶען נָאמֶען
עַל שֶׁהֶחֱיִיתָנוּ וְקִיַּמְתָּנוּ. — דַאפִיר וָואס דו הָאסְט אונז גֶעלָאזֶן לֶעבֶּן און עֶרְהַאלְטֶן,

כֵּן תְּחַיֵּנוּ וּתְקַיְּמֵנוּ. — אַזוֹי זָאלְסְט'וּ אונז (ווַייטֶער) לָאזֶען לֶעבֶּען און עֶרְהַאלְטֶען,
וְתֶאֱסוֹף — און דו זָאלְסְט פֶערְזַאמְלֶען
גָּלֻיּוֹתֵינוּ — אונזֶערֶע פֶערְטְרִיבֶּענֶע
לְחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ. — אִין דַיינֶע הֵיילִיגֶע הוֹיפֶען,
לִשְׁמוֹר חֻקֶּיךָ. — צו הִיטְען דַיינֶע גֶעזֶעטְצֶע
וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ. — און צו טְהָאן דַיין ווילֶען
וּלְעָבְדְּךָ — און דִיר צו דִינֶען
בְּלֵבָב שָׁלֵם. — מִיט אַ גַאנְצֶען הַארְצֶען,
עַל שֶׁאֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ. — [4]וָואפִיר מִיר דַאנְקֶען דִיר.
בָּרוּךְ — גֶעלויבְּט אִיז
אֵל הַהוֹדָאוֹת: — דֶער גָאט פון דִי דַאנְקְלִידֶער.

1) אנערקענען, דאָס דו ביסט א. ז. וו. 2) געהיט; אנפערטרויט. 3) אַלע בעשעפעניס'ן. 4) און פיר דיזעס דאנקען מיר דיר.

עֶרֶב וָבֹקֶר אַבֶּענְדְס אוּן מָארְגֶענְס
וְצָהֳרָיִם. אוּן מִיטָאג־צַייט.
הַטּוֹב. דוּ בִּיסְט גוּט,
כִּי לֹא כָלוּ דֶען עֶס הֶערְט נִיט אוֹיף
רַחֲמֶיךָ. דַיין בַּארְמְהֶערְצִיגְקַייט,
וְהַמְרַחֵם. אוּן דוּ בִּיסְט בַּארְמְהֶערְצִיג,

כִּי לֹא תַמּוּ דֶען עֶס עֶנְדִיגֶען זִיךְ נִיט
חֲסָדֶיךָ. דַיינֶע גְנָאדֶען,
מֵעוֹלָם פוּן עֶוִויג אָן
קִוִּינוּ לָךְ: הָאפֶען מִיר צוּ דִיר.

אַם חנוכה אוּן פּוּרים זָאגְט מֶען הִיר על הנסים, וועלכֶעס גֶעפִינְט זִיךְ הִיר אוּנְטֶער דֶעם שטריך.

אַם חנוכה אוּן פּוּרים זָאגְט מֶען על הנסים נאך מעולם קוינו לך.

עַל הַנִּסִּים וֶועגֶען דִי וואוּנְדֶער וֶוערְק,
וְעַל הַפֻּרְקָן אוּן וֶועגֶען דִי עֶרְלֵייזוּנְג,
וְעַל הַגְּבוּרוֹת אוּן וֶועגֶען דִי הֶעלְדֶען טְהַאטֶען,
וְעַל הַתְּשׁוּעוֹת אוּן וֶועגֶען דֶי רֶעטוּנְגֶען,
וְעַל הַמִּלְחָמוֹת אוּן וֶועגֶען דִי קְרִיגֶען,
שֶׁעָשִׂיתָ וֶועלְכֶע דוּ הָאסְט גֶעמַאכְט
לַאֲבוֹתֵינוּ פִיר אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן
בַּיָּמִים הָהֵם אִין יֶענֶע יָאהְרֶען,
בַּזְּמַן הַזֶּה: אִין דִיזֶער צַייט.

אַם חנוכה זָאגְט מֶען הִיר בימי מתתיהו אוּן אַם פּוּרים זָאגְט מען בימי מרדכי, וועלכעס געפינט זיך אויף זייטע 84.

בִּימֵי מַתִּתְיָהוּ אִין דִי טֶעג פוּן מַתִּתְיָהוּ,
בֶּן יוֹחָנָן דֶער זָאהְן פוּן יוֹחָנָן,
כֹּהֵן גָּדוֹל דֶער גְרוֹיס־פְּרִיסְטֶער,
חַשְׁמוֹנַאי דֶער [1]חַשְׁמוֹנַאי,
וּבָנָיו אוּן זַיינֶע זִיהְן,
כְּשֶׁעָמְדָה וֶוען עֶס אִיז אוֹיפְגֶעשְׁטַאנֶען
מַלְכוּת יָוָן הָרְשָׁעָה } דִי שְׁלֶעכְטֶע גְרִיכִישֶׁע קֶענִגְרַייךְ
עַל עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל גֶעגֶען דַיין פָאלְק יִשְׂרָאֵל,
לְהַשְׁכִּיחָם זֵיי צוּ מַאכֶען פֶערְגֶעסֶען
תּוֹרָתֶךָ דַיין תּוֹרָה,
וּלְהַעֲבִירָם אוּן זֵיי צוּמַאכֶען אָבְטְרֶעטֶען

מֵחֻקֵּי רְצוֹנֶךָ פוּן דִי גֶזֶעטְצֶע פוּן דַיין ווִילֶען;
וְאַתָּה אָבֶּער דוּ,
בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים מִט דַיין גְרוֹסֶער בַּרְמְהֶרְצִגְקַיט
עָמַדְתָּ לָהֶם בִּיסְט׳וּ זֵיי בַּייגֶעשְׁטַאנֶען;
בְּעֵת צָרָתָם אִין דֶר צַייט פוּן זֵייעֶר נוֹיטְה
רַבְתָּ דוּ הָאסְט גֶעקְרִיגְט
אֶת רִיבָם זֵייעֶר קְרִיג,
דַּנְתָּ דוּ הָאסְט גֶערִיכְטֶעט
אֶת דִּינָם זֵייעֶר רִיכְט,
נָקַמְתָּ דוּ הָאסְט [2]רַאכֶע גֶענוּמֶען
אֶת נִקְמָתָם זֵייעֶר [2]רַאכֶע,
מָסַרְתָּ גִבּוֹרִים דוּ הָסְט אִבֶּרְגֶגֶבֶּען שְׁטַרְקֶע
בְּיַד חַלָּשִׁים אִין דִי הַאנְד פוּן שְׁוַואכֶע,
וְרַבִּים אוּן פִילֶע
בְּיַד מְעַטִּים אִין דִי הַאנְד פוּן וֵוינִיגֶע,
וּטְמֵאִים אוּן אוּנְרֵיינֶע
בְּיַד טְהוֹרִים אִין דִי הַאנְד פוּן רֵיינֶע,
וּרְשָׁעִים אוּן [3]זִינְדִיגֶע
בְּיַד צַדִּיקִים אִין דִי הַאנְד פוּן [4]גֶערֶעכְטֶע,
וְזֵדִים אוּן מוּטְהְווִילִיגֶע
בְּיַד אִין דִי הַאנְד (פוּן דִי),
עוֹסְקֵי תוֹרָתֶךָ וָוס בֶּשֶׁפְטִגֶן זִךְ מִט דַיִן תּוֹרָה
וּלְךָ עָשִׂיתָ אוּן פִיר דִיר הָאסְטוּ גֶמַאכְט

1) דאס איז געווען דער נאמען פון א פאמיליע. 2) דו האסט פיר זיי ראכע גענומען. 3) גאטלאזע, פרעפלער, אונ־גערעכטע. 4) פרומע.

וְעַל כֻּלָּם	אוּן פִיר דִיזֶע אַלֶע (זַאכֶען)
יִתְבָּרַךְ	זָאל גֶעלוֹיבְּט וֶוערֶען
וְיִתְרוֹמַם	אוּן עֶרְהַאבֶּען וֶוערֶען
שִׁמְךָ	דַיין נָאמֶען,
מַלְכֵּנוּ	אוּנְזֶער קֶענִיג,
תָּמִיד	שְׁטֶענְדִיג,

שֵׁם גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ	אַ גְרוֹיסֶען אוּן אַ הֵיילִיגֶען נָמֶען
בְּעוֹלָמֶךָ	אִין דַיין וֶועלְט,
וּלְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל	אוּן פִיר דַיין פָאלְק יִשְׂרָאֵל
עָשִׂיתָ	הָאסְט'וּ [1]גֶעמַאכְט
תְּשׁוּעָה גְדוֹלָה	אַ גְרוֹיסֶע רֶעטוּנְג
וּפֻרְקָן	אוּן אֵיין עֶרלֵייזוּנְג
כְּהַיּוֹם הַזֶּה	וִוי דִיזֶען טָאג[2].
וְאַחַר כֵּן	אוּן נָאכְדֶעם
בָּאוּ בָנֶיךָ	זַיינֶען גֶעקוּמֶען דַיינֶע קִינְדֶער
לִדְבִיר בֵּיתֶךָ	אִין דֶעם [3]הֵילִגְטְהוּם פוּן דַיִן הוֹז,
וּפִנּוּ	אוּן זֵיי הָאבֶּען אוֹפְגֶערַאמְט
אֶת הֵיכָלֶךָ	דַיין טֶעמְפֶּעל,
וְטִהֲרוּ	אוּן זֵיי הָאבֶּען גֶערֵיינִיגְט
אֶת מִקְדָּשֶׁךָ	דַיין הֵיילִיגְטְהוּם,
וְהִדְלִיקוּ נֵרוֹת	אוּן זֵיי הָבֶּען אָנְגֶעצוּנְדֶען לִכְט
בְּחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ	אִין דַיינֶע הֵיילִיגֶע הֵייפֶען,
וְקָבְעוּ	אוּן זֵיי הָאבֶּען בֶּעשְׁטִימְט
שְׁמוֹנַת יְמֵי חֲנֻכָּה אֵלּוּ	דִיזֶע אַכְט טֶעג פוּן חֲנֻכָּה
לְהוֹדוֹת	צוּ דַאנְקֶען
וּלְהַלֵּל	אוּן צוּ לוֹיבֶּען
לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל׃	צוּ דַיין גְרוֹיסֶען נָאמֶען.

אַם פּוּרִים זָאגְט מֶען דִיזֶעס.

בִּימֵי	אִין דִי טֶעג
מָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר	פוּן מָרְדְּכַי אוּן אֶסְתֵּר,
בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה	אִין שׁוּשַׁן דִי הוֹיפְּט־שְׁטָדְט,
כְּשֶׁעָמַד עֲלֵיהֶם	וֶוען עֶס אִיז אוֹפְגֶעשְׁטַאנֶען גֶעגֶען זֵיי
הָמָן הָרָשָׁע	דֶער שְׁלֶעכְטֶער הָמָן,
בִּקֵּשׁ	הָאט עֶר גֶעוָואלְט
לְהַשְׁמִיד	צוּ פֶערְטִילְגֶען,
לַהֲרוֹג	צוּ דֶערְשְׁלָאגֶען
וּלְאַבֵּד	אוּן צוּ פֶערְנִיכְטֶען
אֶת כָּל הַיְּהוּדִים	אַלֶע אִידֶען
מִנַּעַר וְעַד זָקֵן	פוּן יוּנְג בִּיז אַלְט,
טַף וְנָשִׁים	קְלֵיינֶע קִינְדֶער אוּן פְרוֹיעֶן
בְּיוֹם אֶחָד	אִין אֵיין טָאג,
בִּשְׁלֹשָׁה עָשָׂר	אִין דֶעם דְרַייצֶעהְנְטֶען (טָאג)
לְחֹדֶשׁ שְׁנֵים עָשָׂר	פוּן דֶעם צְוֶועלְפְטֶען מָאנַט,
הוּא חֹדֶשׁ אֲדָר	דָאס אִיז דֶער מָאנַאט אֲדָר,
וּשְׁלָלָם לָבוֹז	אוּן זֵייעֶר פֶּרְמֶגֶן צוּ רוֹיבֶּען.
וְאַתָּה	אָבֶּער דוּ
בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים	מִט דַיין גְרוֹסֶר בַּרְמְהֶרְצִגְקַיְט
הֵפַרְתָּ	הָאסְט'וּ צוּשְׁטֶערְט
אֶת עֲצָתוֹ	זַיין רַאטְה,
וְקִלְקַלְתָּ	אוּן דוּ הָאסְט פֶערְדָארְבֶּען
אֶת מַחֲשַׁבְתּוֹ	זַיין [4]גֶעדַאנְקֶען,
וַהֲשֵׁבוֹתָ לּוֹ	אוּן דוּ הָסְט אִהְם צוּרִקְגֶעגֶבֶּן
גְּמוּלוֹ בְּרֹאשׁוֹ	זַיין לוֹין אוֹיף זַיין קָאפּ;
וְתָלוּ אוֹתוֹ	אוּן מֶען הָט אִיהְם אוֹפְגֶעהַנְגֶען
וְאֶת בָּנָיו	אוּן זַיינֶע זִיהְן
עַל הָעֵץ׃	אוֹיף דֶעם [5]בּוֹים.

1) פערשאפט. 2) ד. ה. אזוי ווי מיר זייגען יעצט פריי. 3) דער צוגאַנג צום טעמפעל; דער הינטערסטער טהייל פון טעמפעל. 4) פלאן. 5) גאלגאן, תליה.

לְעוֹלָם וָעֶד: פִיר אִימֶער און עֶווִיג.

פון ראש השנה ביז נאך יום כפור (עשרת ימי התשובה) זאגט מען היר וכתוב, וועלכעס געפינט זיך היר אונטער דעם שטריך.

וְכֹל הַחַיִּים און אַלֶע לֶעבֶּעדִיגֶע
יוֹדוּךָ סֶּלָה. דַאנְקֶען דִיךְ אִימֶער,
וִיהַלְלוּ און זֵיי לוֹיבֶּען
אֶת שִׁמְךָ דַיין נָאמֶען
בֶּאֱמֶת. אִין וַואהְרְהַייט.
הָאֵל אָ גָאט!
יְשׁוּעָתֵנוּ אוּנְזֶער רֶעטוּנְג
וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה: און אוּנְזֶער הִילְף אִימֶער!
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
הַטּוֹב שִׁמְךָ אַלְגִיטִיגֶער אִיז דַיין נָאמֶען
וּלְךָ נָאֶה און צוּ דִיר פַּאסְט
לְהוֹדוֹת: צוּ דַאנְקֶען.

ווען דער חזן ווידערהאָלט די שמונה עשרה (חזרת הש"ץ) זאָגט ער היר אלהינו, וועלכעס געפינט זיך היר אונטער דעם שטריך.

שִׂים שָׁלוֹם. [1]לֵייג פְרִידֶען
טוֹבָה וּבְרָכָה. גוּטֶעס און זֶעגֶען,
חֵן וָחֶסֶד גוּנְסְט און גְנַאדֶע
וְרַחֲמִים. און בַּארְמְהֶערְצִיגְקַייט
עָלֵינוּ [2]אוֹיף אוּנְז
וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל און [2]אוֹיף גַאנְץ יִשְׂרָאֵל
עַמֶּךָ. דַיין פָאלְק.
בָּרְכֵנוּ אָבִינוּ בֶּענְשׁ אוּנְז, אוּנְזֶער פָאטֶער,
כֻּלָּנוּ כְּאֶחָד אוּנְז אַלֶען צוּזַאמֶען

וכתוב זאגט מען פון ראש השנה ביז נאך יום כפור (עשרת ימי התשובה) בעפאר וכל החיים.

וּכְתוֹב און שְׁרַייבּ אָן
לְחַיִּים טוֹבִים צוּם גוּטֶען לֶעבֶּען
כָּל בְּנֵי בְרִיתֶךָ: אַלֶע קִינְדֶער פוּן דַיין בּוּנְד.

ווען דער חזן ווידערהאלט די שמונה עשרה (חזרת הש"ץ) זאָגט ער פאלגענדעס בעפאָר שים שלום.

אֱלֹהֵינוּ אוּנְזֶער גָאט
וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. און גָאט פוּן אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן!
בָּרְכֵנוּ בֶּענְשׁ אוּנְז
בַּבְּרָכָה הַמְשֻׁלֶּשֶׁת } מִיט דֶעם דְרַייפַאכֶען זֶעגֶען
בַּתּוֹרָה פוּן דֶער תּוֹרָה,
הַכְּתוּבָה וֶועלְכֶע אִיז גֶעשְׁרִיבֶּען
עַל יְדֵי מֹשֶׁה דוּרְךְ מֹשֶׁה
עַבְדֶּךָ. דַיין קְנֶעכְט,
הָאֲמוּרָה וֶועלְכֶע אִיז גֶעזָאגְט גֶעוָוארֶען
מִפִּי אַהֲרֹן פוּן דֶעם מוֹיל פוּן אַהֲרֹן
וּבָנָיו און זַיינֶע זִיהְן,
כֹּהֲנִים (דִי) פְּרִיסְטֶער,
עַם קְדוֹשֶׁךָ דַיין הֵיילִיגֶע פָאלְק,
כָּאָמוּר: ווִי עֶס אִיז גֶעזָאגְט (אִין פָּסוּק):
יְבָרֶכְךָ יְיָ דֶער עֶווִיגֶער זָאל דִיךְ בֶּענְשֶׁן
וְיִשְׁמְרֶךָ: און עֶר זָאל דִיךְ בֶּעהִיטֶען.
יָאֵר יְיָ דֶער עֶווִיגֶער זָאל לַייכְטֶען
פָּנָיו זַיין גֶעזִיכְט
אֵלֶיךָ צוּ דִיר[3],
וִיחֻנֶּךָּ און עֶר זָאל דִיר גְנֶעדִיג זַיין.
יִשָּׂא יְיָ דֶער עֶווִיגֶער זָאל [4]אוֹיפְהֵייבֶּן
פָּנָיו זַיין גֶעזִיכְט
אֵלֶיךָ. צוּ דִיר,
וְיָשֵׂם לְךָ און עֶר זָאל דִיר [5]מַאכֶען
שָׁלוֹם: פְרִידֶען.

1) טהוא, מאך, שיינק. 2 צו. 3) ד. ה. פריינדליך זיין. 4) צו־ווענדען. 5) פערשאפען.

בְּאוֹר פָּנֶיךָ . מִיט דֶם לִכְט פוּן דַיין אַנְגֶעזִיכְט
כִּי דֶען
בְאוֹר פָּנֶיךָ מִט דֶם לִכְט פוּן דַיין אַנְגֶזִיכְט
נָתַתָּ לָּנוּ הָאסְט'וּ אוּנְז גֶעגֶעבֶּען,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
תּוֹרַת חַיִּים דִי לֶעהְרֶע פוּן לֶעבֶּען
וְאַהֲבַת חֶסֶד אוּן לִיבֶּע פוּן גְנָאדֶע[1]
וּצְדָקָה . אוּן גֶערֶעכְטִיגְקַייט
וּבְרָכָה אוּן זֶעגֶען
וְרַחֲמִים אוּן בַּארְמְהֶערְצִיגְקַייט
וְחַיִּים וְשָׁלוֹם . אוּן לֶעבֶּען אוּן פְרִידֶען.
וְטוֹב אוּן עֶס זָאל [2]גוּט זַיין
בְּעֵינֶיךָ אִין דַיינֶע אוֹיגֶען
לְבָרֵךְ צוּ בֶּענְשֶׁען
אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל דַיין פָאלְק יִשְׂרָאֵל
בְּכָל עֵת אִין יֶעדֶער צַייט
וּבְכָל שָׁעָה אוּן אִין יֶעדֶער שְׁטוּנְדֶע
בִּשְׁלוֹמֶךָ : מִיט דַיין פְרִידֶען.

פוּן ראש השנה בּיז נאך יום כפּור (עשרת ימי התשובה) זאגט מען היר בספר חיים. וועלכעס געפינט זיך היר אונטער דעם שטריך.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
הַמְבָרֵךְ וֶועלְכֶער בֶּענְשְׁט
אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל זַיין פָאלְק יִשְׂרָאֵל
בַּשָּׁלוֹם : מִיט פְרִידֶען.

ווען דער חזן ווידערהאלט שמונה עשרה (חזרת הש״ץ) זאגט ער נור בּיז היר.

אֱלֹהַי . מַיין גָאט!
[4]נְצוֹר לְשׁוֹנִי בֶּעהִיט מַיין צוּנְג
מֵרָע פוּן שְׁלֶעכְטֶעס,
וּשְׂפָתַי אוּן מַיינֶע לִיפֶּען
מִדַּבֵּר מִרְמָה . פוּן רֵיידֶען פַאלְשְׁקַייט;
וְלִמְקַלְלַי אוּן צוּ מַיינֶע פְלוּכֶער
נַפְשִׁי תִדֹּם זָאל מַיין זֶעלֶע שְׁווַייגֶען,
וְנַפְשִׁי אוּן מַיין זֶעלֶע
כֶּעָפָר ווִי שְׁטוֹיב
לַכֹּל תִּהְיֶה . זָאל זַיין גֶעגֶען יֶעדֶען.
פְּתַח לִבִּי עֶפֶען מַיין הַארְץ
בְּתוֹרָתֶךָ אִין דַיין תּוֹרָה,
וּבְמִצְוֹתֶיךָ אוּן נָאךְ דַיינֶע גֶעבָּאטֶע
תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי . זָאל מַיין זֶעלֶע [3]לוֹיפֶען.
וְכָל הַחוֹשְׁבִים אוּן אַלֶע, וָואס דֵיינְקֶען
עָלַי גֶעגֶען מִיר
רָעָה . שְׁלֶעכְטֶעס,
מְהֵרָה שְׁנֶעל
הָפֵר עֲצָתָם צוּשְׁטֶער זֵייעֶר רַאטְה,

בספר חיים זאגט מען פון ראש השנה בּיז נאך יום כפּור (עשרת ימי התשובה) נאך בשלומך.

בְּסֵפֶר חַיִּים אִין בּוּךְ פוּן לֶעבֶּען,
בְּרָכָה וְשָׁלוֹם זֶעגֶען אוּן פְרִידֶען
וּפַרְנָסָה טוֹבָה . אוּן גוּטֶע עֶרְנֶעהְרוּנְגְס־מִיטֶל
נִזָּכֵר זָאלֶען מִיר דֶערְמָאהְנְט וֶוערֶען
וְנִכָּתֵב אוּן מִיר זָאלֶען פֶערְשְׁרִבֶּן וֶוערֶען
לְפָנֶיךָ . פָאר דִיר,
אֲנַחְנוּ מִיר
וְכָל עַמְּךָ אוּן דַיין גַאנְצֶע פָאלְק,
בֵּית יִשְׂרָאֵל . דַאס הוֹיז יִשְׂרָאֵל,
לְחַיִּים טוֹבִים צוּם גוּטֶען לֶעבֶּען
וּלְשָׁלוֹם : אוּן צוּ פְרִידֶען.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
עֹשֵׂה הַשָּׁלוֹם : וֶועלְכֶער מַאכְט דֶעם פְרִידֶען.

1) ד. ה, צו ליבען גנאדע צו טהאָן. 2) געפעליג. 3) שטרעבען. 4) עש״ח תהלים ל״ד י״ד.

וְקַלְקֵל	אוּן פֶערְדַארְבּ
מַחֲשַׁבְתָּם:	זֵייעֶר גֶעדַאנְקֶען.
עֲשֵׂה	טְהוּא (עֶס)
לְמַעַן שְׁמֶךָ.	וֶועגֶען דַיין נָאמֶען,
עֲשֵׂה	טְהוּא (עֶס)
לְמַעַן יְמִינֶךָ.	וֶועגֶען דַיין רֶעכְטֶע הַאנְד,
עֲשֵׂה	טְהוּא (עֶס)
לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ.	וֶועגֶען דַיין הֵיילִיגְקַייט,
עֲשֵׂה	טְהוּא (עֶס)
לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ:	וֶועגֶען דַיין תּוֹרָה.
[1] לְמַעַן יֵחָלְצוּן	אוּם עֶס זָאלֶען גֶערֶעטֶעט וֶוערֶען
יְדִידֶיךָ.	דַיינֶע לִיבְּלִינְגֶען.
הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ	הֶעלְף (מִט) דַיין רֶעכְטֶע הַנְד,
וַעֲנֵנִי:	אוּן אַנְטְוָוארְט מִיר.
[2] יִהְיוּ לְרָצוֹן	עֶס זָאלֶען זַיין צוּם וואהְלְגֶעפַלֶן
אִמְרֵי פִי	דִי וֶוערְטֶער פוּן מַיין מוֹיל
וְהֶגְיוֹן לִבִּי	אוּן דִי גֶעדַאנְקֶען פוּן מַיין הַרְץ
לְפָנֶיךָ.	פָאר דִיר,
יְיָ	עֶווִיגֶער!
צוּרִי וְגֹאֲלִי:	מַיין פֶעלְז אוּן מַיין עֶרְלֵייזֶער.
עֹשֶׂה שָׁלוֹם	דֶער וָואס מַאכְט פְרִידֶען
בִּמְרוֹמָיו	אִין זַיינֶע הוֹיכֶע הִימְלֶען,
הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם	עֶר זָאל מַאכֶען פְרִידֶען
עָלֵינוּ.	אִיבֶּער אוּנְז

1) תהלים ק״ח ז׳. 2) תהלים י״ט ט״ו.

וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל.	אוּן אִיבֶּער גַאנְץ יִשְׂרָאֵל,
וְאִמְרוּ אָמֵן:	אוּן זָאגְט: אָמֵן!

יְהִי רָצוֹן	עֶס זָאל זַיין דֶער ווִילֶען
מִלְּפָנֶיךָ	פוּן פָאר דִיר,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ	אוּן גָאט פוּן אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶרְן,
שֶׁיִּבָּנֶה	דַאס עֶס זָאל גֶעבּוֹיט וֶוערֶען
בֵּית הַמִּקְדָּשׁ	דַאס הֵיילִיגֶע הוֹיז
בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ	שְׁנֶעל, אִין אוּנְזֶערֶע טֶעג,
וְתֵן חֶלְקֵנוּ	אוּן גִיבּ אוּנְזֶער טְהֵייל
בְּתוֹרָתֶךָ:	אִין דַיין תּוֹרָה.
וְשָׁם נַעֲבָדְךָ	אוּן דָארְט וֶועלֶען מִר דִיךְ דִינֶן
בְּיִרְאָה	מִיט עֶהְרֶען־פוּרְכְט,
כִּימֵי עוֹלָם	ווִי (אִין) דִי אַלְטֶע צַייטֶען
וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת:	אוּן ווִי (אִין) דִי פְרִיהֶערְגֶע יָהְרֶען.
וְעָרְבָה	אוּן עֶס זָאל אַנְגֶענֶעהְם זַיין
לַיְיָ	פִיר גָאט
מִנְחַת יְהוּדָה	דִי אָפְּפֶער־גַאבֶּע פוּן יְהוּדָה
וִירוּשָׁלָיִם.	אוּן יְרוּשָׁלַיִם,
כִּימֵי עוֹלָם	ווִי (אִין) דִי אַלְטֶע צַייטֶען
וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת:	אוּן ווִי (אִין) דִי פְרִיהֶערִיגֶע יָאהְרֶען.

פארטזעטצונג פון מארגען־געבעט.

אין וואכען טעג, אויסער מאנטאג און דאנערסטאג. זאגט מען היר **ויאמר דוד** זייטע 89.

מאנטאג און דאנערסטאג, זאגט מען היר **והוא רחום** זייטע 95.

אין א פאסט־טאג און אין די 10 תשובה טעג (צווישען ראש השנה און יום כפור) זאגט מען היר **אבינו מלכנו** זייטע 90.

אם ראש חדש, חנוכה און חול המועד זאגט מען היר הלל צווייטער טהייל, זייטע 193

יחיד בקבלת תענית נדבה אומר רבון זה לפני יהיו לרצון

רִבּוֹן כָּל הָעוֹלָמִים. הֲרֵי אֲנִי לְפָנֶיךָ בְּתַעֲנִית נְדָבָה לְמָחָר. יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי. שֶׁתְּקַבְּלֵנִי בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן. וְתָבֹא לְפָנֶיךָ תְּפִלָּתִי. וְתַעֲנֶה עֲתִירָתִי בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים. כִּי אַתָּה שׁוֹמֵעַ תְּפִלַּת כָּל פֶּה: יהיו לרצון וכו׳

במנחה אחר התענית אומר רבון זה לפני יהיו לרצון.

רִבּוֹן כָּל הָעוֹלָמִים. גָּלוּי וְיָדוּעַ לְפָנֶיךָ. בִּזְמַן שֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ קַיָּם. אָדָם חוֹטֵא וּמַקְרִיב קָרְבָּן. וְאֵין מַקְרִיבִין מִמֶּנּוּ אֶלָּא חֶלְבּוֹ וְדָמוֹ. וְאַתָּה בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים מְכַפֵּר. וְעַכְשָׁו יָשַׁבְתִּי בְּתַעֲנִית וְנִתְמַעֵט חֶלְבִּי וְדָמִי. יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ שֶׁיְּהֵא מִעוּט חֶלְבִּי וְדָמִי. שֶׁנִּתְמַעֵט הַיּוֹם. כְּאִלּוּ הִקְרַבְתִּיו לְפָנֶיךָ עַל גַּב הַמִּזְבֵּחַ. וְתִרְצֵנִי: יהיו לרצון וכו׳

תפלה לעצירת הגשמים בשומע תפלה

וַעֲנֵנוּ בּוֹרֵא עוֹלָם בְּמִדַּת הָרַחֲמִים. בּוֹחֵר בְּעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל לְהוֹדִיעַ גָּדְלוֹ וְהַדְרַת כְּבוֹדוֹ. שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה. תֵּן טַל וּמָטָר עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה. וְתַשְׂבִּיעַ אֶת הָעוֹלָם כֻּלּוֹ מִטּוּבֶךָ. וּמַלֵּא יָדֵינוּ מִבִּרְכוֹתֶיךָ. וּמֵעֹשֶׁר מַתְּנַת יָדֶךָ. שְׁמוֹר וְהַצֵּל שָׁנָה זוּ מִכָּל דָּבָר רָע. וּמִכָּל מִינֵי מַשְׁחִית. וּמִכָּל מִינֵי פֻרְעָנִיּוֹת. וַעֲשֵׂה לָהּ תִּקְוָה וְאַחֲרִית שָׁלוֹם. חוּס וְרַחֵם עָלֵינוּ. וְעַל כָּל תְּבוּאָתֵנוּ וּפֵרוֹתֵינוּ. וּבָרְכֵנוּ בְּגִשְׁמֵי בְרָכָה. וְנִזְכֶּה לְחַיִּים וְשׂוֹבַע וְשָׁלוֹם. כַּשָּׁנִים הַטּוֹבוֹת. וְהָסֵר מִמֶּנּוּ דֶּבֶר וְחֶרֶב וְרָעָב. וְחַיָּה רָעָה וּשְׁבִי וּבִזָּה. וְיֵצֶר הָרָע וָחֳלָיִים רָעִים וְקָשִׁים. וּמְאוֹרָעוֹת רָעוֹת וְקָשׁוֹת. וּגְזוֹר עָלֵינוּ גְּזֵרוֹת טוֹבוֹת מִלְּפָנֶיךָ. וְיִגֹּלּוּ רַחֲמֶיךָ עַל מִדּוֹתֶיךָ. וְתִתְנַהֵג עִם בָּנֶיךָ בְּמִדַּת הָרַחֲמִים. וְקַבֵּל בְּרַחֲמִים וּבְרָצוֹן אֶת תְּפִלָּתֵנוּ: כי אתה שומע וכו׳

תפלה לרבוי הגשמים בשומע תפלה

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. שֶׁיִּכְבְּשׁוּ רַחֲמֶיךָ אֶת כַּעַסְךָ. וְיִגֹּלּוּ רַחֲמֶיךָ עַל מִדּוֹתֶיךָ. וְתִתְנַהֵג עִם בָּנֶיךָ בְּמִדַּת הָרַחֲמִים. וְתִכָּנֵס לָהֶם לִפְנִים מִשּׁוּרַת הַדִּין. וּבְטוּבְךָ הַגָּדוֹל רַחֵם עֲלֵיהֶם. שֶׁאֵין פֻּרְעָנוּת בָּא לָעוֹלָם אֶלָּא בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל. וְהֵם עַמְּךָ וְנַחֲלָתְךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם. וְאֵינָם יְכוֹלִים לְקַבֵּל. לֹא רוֹב רָעָה וְלֹא רוֹב טוֹבָה. הִשְׁפַּעְתָּ עֲלֵיהֶם רוֹב טוֹבָה. אֵינָם יְכוֹלִים לְקַבֵּל. כָּעַסְתָּ עֲלֵיהֶם. אֵינָם יְכוֹלִים לְקַבֵּל. וִיהִי רָצוֹן שֶׁיְּהֵא רֶוַח בָּעוֹלָם. וּזְכוֹר רַחֲמֶיךָ: כי אתה שומע וכו׳

אם מאנטאג און דאנערסטאג זאגט מען באלד נאך שמונה עשרה **והוא רחום**, וועלכע געפינט זיך אויף זייטע 95, אנשטאט **ויאמר דוד**.

צווישען ראש השנה און יום כפור (עשרת ימי התשובה) און אין יעדען פאסט טאג זאגט מען **אבינו מלכנו** (זייטע 90) בעפאר ויאמר דוד אדער בעפאר **והוא רחום**.

אין פאלגענדע פעלע זאגט מען קיין **והוא רחום** און קיין **ויאמר דוד**, נעמליך: ראש חדש, חנוכה, דען 15-טען טאג אין שבט, פורים און שושן פורים, (דען 14-טען און 15-טען פון מאנאט אדר) און אין איין עבור יאהר אויך דען 14-טען און 15טען טאג פון אדר ראשון (פורים קטן), דעם גאנצען מאנאט ניסן, ל״ג בעומר, פון ראש חדש סיון ביז אסרו חג שבועות, דעם 9 טען טאג אין אב (תשעה באב), דעם 15-טען טאג אין אב. ערב ראש השנה און פון ערב יום כפור ביז נאך אסרו חג סכות. מען זאגט אויך קיין **ויאמר דוד** פרייטאג צו מנחה און צו מנחה וואס איז בעפאר די אלע אויבען אויסגערעכענטע טעג, (אויסער צו מנחה בעפאר ערב ראש השנה און בעפאר ערב יום כפור זאגט מען יא). אויך זאגט מען קיין ויאמר דוד און קיין **והוא רחום**, ווען ביים דאווענען איז דא א חתן אין די ערשטע 7 טעג נאך זיין האכציים, אדער א בעל ברית, דער מוהל אדער דער סנדק, און אויך ניט, ווען מען דאווענט אין די הויז פון איין אבל אין שבעה, אפילו ביי א קליינעם יתום. (ווען מען קומט אהיים דארף מען זאגען והוא רחום), אבער ווען דער אבל קומט אין שוהל דאווענען זאגט מען יא, נור ער אליין זאגט ניט.

זעה די איבערזעצונג און מקורי התפלה אויף זייטע 103.

[1] וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל גָּד. צַר לִי מְאֹד. נִפְּלָה נָּא בְיַד יְיָ. כִּי רַבִּים רַחֲמָיו. וּבְיַד אָדָם אַל אֶפֹּלָה:

רַחוּם וְחַנּוּן. חָטָאתִי לְפָנֶיךָ. יְיָ מָלֵא רַחֲמִים. רַחֵם עָלַי וְקַבֵּל תַּחֲנוּנָי:

תהלים ו.

ב יְיָ אַל בְּאַפְּךָ תוֹכִיחֵנִי. וְאַל בַּחֲמָתְךָ תְיַסְּרֵנִי: ג חָנֵּנִי יְיָ כִּי אֻמְלַל אָנִי. רְפָאֵנִי יְיָ. כִּי נִבְהֲלוּ עֲצָמָי: ד וְנַפְשִׁי נִבְהֲלָה מְאֹד. וְאַתָּה יְיָ עַד מָתָי: ה שׁוּבָה יְיָ חַלְּצָה נַפְשִׁי. הוֹשִׁיעֵנִי לְמַעַן חַסְדֶּךָ: ו כִּי אֵין בַּמָּוֶת זִכְרֶךָ. בִּשְׁאוֹל מִי יוֹדֶה לָּךְ: ז יָגַעְתִּי בְאַנְחָתִי אַשְׂחֶה בְכָל לַיְלָה מִטָּתִי. בְּדִמְעָתִי עַרְשִׂי אַמְסֶה: ח עָשְׁשָׁה מִכַּעַס עֵינִי. עָתְקָה בְּכָל צוֹרְרָי: ט סוּרוּ מִמֶּנִּי כָּל פֹּעֲלֵי אָוֶן. כִּי שָׁמַע יְיָ קוֹל בִּכְיִי: י שָׁמַע יְיָ תְּחִנָּתִי. יְיָ תְּפִלָּתִי יִקָּח: יא יֵבֹשׁוּ וְיִבָּהֲלוּ מְאֹד כָּל אֹיְבָי. יָשֻׁבוּ יֵבֹשׁוּ רָגַע:

שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל. שְׁמוֹר שְׁאֵרִית יִשְׂרָאֵל. וְאַל יֹאבַד יִשְׂרָאֵל. הָאוֹמְרִים שְׁמַע יִשְׂרָאֵל:

שׁוֹמֵר גּוֹי אֶחָד. שְׁמוֹר שְׁאֵרִית עַם אֶחָד. וְאַל יֹאבַד גּוֹי אֶחָד. הַמְיַחֲדִים שִׁמְךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד:

שׁוֹמֵר גּוֹי קָדוֹשׁ. שְׁמוֹר שְׁאֵרִית עַם קָדוֹשׁ. וְאַל יֹאבַד גּוֹי קָדוֹשׁ. הַמְשַׁלְּשִׁים בְּשָׁלֹשׁ קְדֻשּׁוֹת לְקָדוֹשׁ:

מִתְרַצֶּה בְרַחֲמִים. וּמִתְפַּיֵּס בְּתַחֲנוּנִים. הִתְרַצֶּה וְהִתְפַּיֵּס לְדוֹר עָנִי. כִּי אֵין עוֹזֵר: אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ. חָנֵּנוּ וַעֲנֵנוּ. כִּי אֵין בָּנוּ מַעֲשִׂים. עֲשֵׂה עִמָּנוּ צְדָקָה וָחֶסֶד וְהוֹשִׁיעֵנוּ:

[2] וַאֲנַחְנוּ לֹא נֵדַע מַה נַּעֲשֶׂה. כִּי עָלֶיךָ עֵינֵינוּ: [3] זְכֹר רַחֲמֶיךָ יְיָ וַחֲסָדֶיךָ. כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה: [4] יְהִי חַסְדְּךָ יְיָ עָלֵינוּ. כַּאֲשֶׁר יִחַלְנוּ לָךְ: [5] אַל תִּזְכָּר לָנוּ עֲוֹנוֹת רִאשֹׁנִים. מַהֵר יְקַדְּמוּנוּ רַחֲמֶיךָ. כִּי דַלּוֹנוּ מְאֹד: [6] חָנֵּנוּ יְיָ חָנֵּנוּ. כִּי רַב שָׂבַעְנוּ בוּז: [7] בְּרֹגֶז רַחֵם תִּזְכּוֹר. [8] כִּי הוּא יָדַע יִצְרֵנוּ. זָכוּר כִּי עָפָר אֲנָחְנוּ: [9] עָזְרֵנוּ אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ עַל דְּבַר כְּבוֹד שְׁמֶךָ. וְהַצִּילֵנוּ וְכַפֵּר עַל חַטֹּאתֵינוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ:

דער חזן זאגט היר **חצי קדיש** (האלב קדיש), וועלכעס געפינט זיך אויף זייטע 104.

נאך ויאמר דוד פאנגט מען אן **אשרי**, זייטע 110. אבער אין א פאסט-טאג (תענית), אויב מען דאווענט מיט א מנין, פאנגט מען אן ויהי **בנסוע הארון**, זייטע 104, און מען נעהמט ארויס א ספר תורה צום לייענען ויחל.

1) ש״ב, כ״ד, י״ד. 2) דה״ב כ׳, י״ב. 3) תהלים כ״ה, ו׳. 4) שם ל״ג, כ״ב. 5) שם ע״ט, ח׳, 6) שם קכ״ג, ד׳. 7) חבקוק ג׳, ב׳. 8) תהלים, ק״ג, י״ד. 9) שם ע״ט, ט׳,

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ.

עקר תפלת **אבינו** מלכנו נמצא בגמרא תענית כ״ה ע״ב „מעשה ברבי אליעזר שירד לפני התבה ואמר עשרים וארבע ברכות ולא נענה, ירד רבי עקיבא אחריו ואמר: „אבינו מלכנו אין לנו מלך אלא אתה, אבינו מלכנו למענך רחם עלינו וירדו גשמים״, ובגרסת בעל עין יעקב נמצא גם כן „אבינו מלכנו אבינו אתה, אבינו מלכנו חטאנו לפניך, אבינו מלכנו עשה עמנו למען שמך״, וברבות הימים נתרחבה ע״י הוספות. אולם נוסחאות החרוזים וסדרם שונים המה בסדורים שונים, ומספר כל החרוזים הנמצאים בסדורים שונים הוא נ״ג ומהם בחרו להם האשכנזים בל״ח חרוזים, והספרדים בכ״ט, ובני פולין במ״ד חרוזים.

פון ראש השנה ביז נאך יום כפור (עשרת ימי התשובה) און אין יעדען פאסט־טאג זאגט מען **אבינו** מלכנו נאך שמונה עשרה דעם מארגענס און צו מנחה אויסער שבת, ערב יום כפור און פרייטאג צו מנחה זאגט מען קיין **אבינו** מלכנו.

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ	אוּנְזֶער פָּאטֶער, אוּנְזֶער קֶענִיג!
חָטָאנוּ לְפָנֶיךָ׃	מִיר הָאבֶּען גֶעזִינְדִיגְט פַר דִיר.
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ	אוּנְזֶער פָּאטֶער, אוּנְזֶער קֶענִיג!
אֵין לָנוּ מֶלֶךְ	מִיר הָאבֶּען קֵיין קֶענִיג
אֶלָּא אָתָּה׃	אוֹיסֶער דִיר.
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ	אוּנְזֶער פָּאטֶער, אוּנְזֶער קֶענִיג!
עֲשֵׂה עִמָּנוּ	טְהוּא מִיט אוּנְז (גוּטֶעס)
לְמַעַן שְׁמֶךָ׃	וֶועגֶען דַיין נָאמֶען.
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ	אוּנְזֶער פָּאטֶער, אוּנְזֶער קֶענִיג!
בָּרֵךְ (בעשי״ת חַדֵּשׁ)	בֶּענְשׁ (בֶּענַיי)
עָלֵינוּ	פִיר אוּנְז
שָׁנָה טוֹבָה׃	אַ גוּטֶען יָאהְר.
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ	אוּנְזֶער פָּאטֶער, אוּנְזֶער קֶענִיג!
בַּטֵּל מֵעָלֵינוּ	פֶערְנִיכְטֶע פוּן גֶעגֶען אוּנְז
כָּל גְּזֵרוֹת קָשׁוֹת׃	אַלֶע [1]שְׁוֶוערֶע בֶּעשְׁלִיסֶע.
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ	אוּנְזֶער פָּאטֶער, אוּנְזֶער קֶענִיג!
בַּטֵּל	פֶערְנִיכְטֶע
מַחְשְׁבוֹת	דִי [2]פְּלֶענֶער
שׂוֹנְאֵינוּ׃	פוּן אוּנְזֶערֶע הַאסֶער.
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ	אוּנְזֶער פָּאטֶער, אוּנְזֶער קֶענִיג!
הָפֵר	צוּשְׁטֶער
עֲצַת אוֹיְבֵינוּ׃	דֶעם רַטְה פוּן אוּנְזֶערֶע פַיינְדֶע.
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ	אוּנְזֶער פָּאטֶער, אוּנְזֶער קֶענִיג!
כַּלֵּה	[3]פֶערְנִיכְטֶע
כָּל צַר וּמַשְׂטִין	יֶעדֶען בֶּעדְרֶעקֶר אוּן [4]אַנְקְלֶעגֶער
מֵעָלֵינוּ׃	פוּן גֶעגֶען אוּנְז.
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ	אוּנְזֶער פָּאטֶער, אוּנְזֶער קֶענִיג!
סְתוֹם	פֶערְשְׁלִיס
פִּיּוֹת	דִי מַיילֶער
מַשְׂטִינֵינוּ	פוּן אוּנְזֶערֶע אַנְקְלֶעגֶער
וּמְקַטְרִיגֵינוּ׃	אוּן פוּן אוּנְזֶערֶע [5]בֶּעשׁוּלְדִיגֶער.
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ	אוּנְזֶער פָּאטֶער, אוּנְזֶער קֶענִיג!
כַּלֵּה דֶּבֶר	[3]פֶערְנִיכְטֶע פֶּעסְט

1) שלעכטע בעשטימונגען (גזרות). 2) געדאנקען. 3) שאף אב 4) פיינד. 5) פערליימדער.

וְחֶרֶב וְרָעָב   און שְׁווֶערְט און הוּנְגֶער
וּשְׁבִי   און גֶעפַאנְגֶענְשַׁאפְט
וּמַשְׁחִית   און פֶערְדֶערְבֶּען
וְעָוֹן (וּמַגֵּפָה)   און זִינְד (און פְּלַאגֶע)
מִבְּנֵי בְרִיתֶךָ :   פוּן דִי קִינְדֶער פוּן דַיין בוּנְד.

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ   אוּנְזֶער פָאטֶער, אוּנְזֶר קֶענִג!
מְנַע מַגֵּפָה   [1]פֶערְמַייד פְּלַאגֶע
מִנַּחֲלָתֶךָ :   פוּן דַיין אֵייגֶענְטְהוּם.

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ   אוּנְזֶער פָאטֶער, אוּנְזֶר קֶענִג!
סְלַח וּמְחַל   פֶערְגִיב און פֶערְצַייהֶע
לְכָל עֲוֹנוֹתֵינוּ:   אַלֶע אוּנְזֶערֶע זִינְד.

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ   אוּנְזֶער פָאטֶער, אוּנְזֶר קֶענִג!
מְחֵה   [2]ווִישׁ אָב
וְהַעֲבֵר   [3]און נֶעהְם אַוֶועג
פְּשָׁעֵינוּ   אוּנְזֶערֶע פֶערְבְּרֶעכֶען
וְחַטֹּאתֵינוּ   און אוּנְזֶערֶע זִינְד
מִנֶּגֶד עֵינֶיךָ :   פוּן גֶעגֶען דַיינֶע אוֹיגֶען.

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ   אוּנְזֶער פָאטֶער, אוּנְזֶר קֶענִג!
מְחוֹק   [4]מֶעק אָב
בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים   מִט דַיִן גְרוֹיסֶר בַּרְמְהֶרְצִגְקַיְט

כָּל שִׁטְרֵי   אַלֶע [5]וֶועקְסְלֶען
חוֹבוֹתֵינוּ :   פוּן אוּנְזֶערֶע שׁוּלְדֶען.

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ   אוּנְזֶער פָאטֶער, אוּנְזֶר קֶענִג!
הַחֲזִירֵנוּ   בְּרֵיינְג אוּנְז צוּרִיק
בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה   מִיט אַפָּאלְקָאמֶענֶע [6]בֶּערֵייהוּנְג
לְפָנֶיךָ :   פָאר דִיר.

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ   אוּנְזֶער פָאטֶער, אוּנְזֶר קֶענִג!
שְׁלַח   שִׁיק
רְפוּאָה שְׁלֵמָה   אַפָּאלְקָאמֶענֶע הֵיילוּנְג
לְחוֹלֵי עַמֶּךָ :   צוּ דִי קְרַאנְקֶע פוּן דַיין פָאלְק.

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ   אוּנְזֶער פָאטֶער, אוּנְזֶר קֶענִג!
קְרַע   צוּרַייס
רוֹעַ גְּזַר   דֶעם שְׁלֶעכְטֶען בֶּעשְׁלוּס
דִּינֵנוּ:   פוּן אוּנְזֶער פְּרָאצֶעס.

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ   אוּנְזֶער פָאטֶער, אוּנְזֶר קֶענִג!
זָכְרֵנוּ   גֶעדֵיינְק אוּנְז
בְּזִכָּרוֹן טוֹב   מִיט אַגוּטֶען אַנְדֵיינְקֶען
לְפָנֶיךָ .   פָאר דִיר.

פוּן ראש השנה בִּיז נאָך יום כפור (עשרת ימי התשובה) זאָגט מען אנשטאט די פאלגענדע 5 חרוזים, אנדערע 5 חרוזים, וועלכע געפינען זיך היר אונטערן שטריך.

פון ראש השנה בִּיז נאָך יום כפור (עשרת ימי התשובה) זאגט מען די פאָלגענדע 5 חרוזים נאָך זכרנו בזכרון טוב לפניך, אנשטאָט די 5 חרוזים, וועלכע געפינען זיך אויבען איבער דיזען שטריך. יום כפור צו נְעִילָה זאגט מען חָתְמֵנוּ אנשטאָט כָּתְבֵנוּ אין די פאלגענדע 5 חרוזים.

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ   אוּנְזֶער פָאטֶער, אוּנְזֶר קֶענִג!

כָּתְבֵנוּ (חָתְמֵנוּ)   שְׁרַייבּ אוּנְז אַיין
בְּסֵפֶר   אִין דֶעם בּוּךְ
חַיִּים טוֹבִים :   פוּן גוּטֶען לֶעבֶּען.

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ   אוּנְזֶער פָאטֶער, אוּנְזֶר קֶענִג!

1) ערוויטער. 2) מעק. 3) בעזייטיג. 4) וויש אָב, לעש אויס. 5) פערצייכעניסען. 6) בעקעהרונג.

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ אוּנְזֶער פָּאטֶער, אוּנְזֶער קֶענִג!
זָכְרֵנוּ גֶעדֵיינְק אוּנְז
לְחַיִּים טוֹבִים: צוּם גוּטֶען לֶעבֶּען.

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ אוּנְזֶער פָּאטֶער, אוּנְזֶער קֶענִג!
זָכְרֵנוּ גֶעדֵיינְק אוּנְז
לִגְאֻלָּה וִישׁוּעָה: צוּ עֶרְלֵייזוּנְג אוּן הִילְף.

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ אוּנְזֶער פָּאטֶער, אוּנְזֶער קֶענִג!
זָכְרֵנוּ גֶעדֵיינְק אוּנְז
לְפַרְנָסָה צוּ עֶרְנֶעהְרוּנְג
וְכַלְכָּלָה: אוּן שְׁפַּייזוּנְג.[1]

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ אוּנְזֶער פָּאטֶער, אוּנְזֶער קֶענִג!
זָכְרֵנוּ גֶעדֵיינְק אוּנְז
לִזְכֻיּוֹת: צוּ פֶערְדִינְסְטֶע.[2]

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ אוּנְזֶער פָּאטֶער, אוּנְזֶער קֶענִג!
זָכְרֵנוּ גֶעדֵיינְק אוּנְז
לִסְלִיחָה צוּ פֶערְגֶעבּוּנְג
וּמְחִילָה: אוּן פֶערְצַייהוּנְג.

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ אוּנְזֶער פָּאטֶער, אוּנְזֶער קֶענִג!
הַצְמַח לָנוּ מַאךְ שְׁפְּרָאצֶען פִיר אוּנְז
יְשׁוּעָה הִילְף
בְּקָרוֹב: קִירְצְלִיךְ.

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ אוּנְזֶער פָּאטֶער, אוּנְזֶער קֶענִג!
הָרֵם קֶרֶן עֶרְהֵייבּ דֶעם [3]הָארְן
יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ: פוּן דַיין פָאלְק יִשְׂרָאֵל.

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ אוּנְזֶער פָּאטֶער, אוּנְזֶער קֶענִג!
הָרֵם עֶרְהֵייבּ
קֶרֶן מְשִׁיחֶךָ: דֶם [3]הָארְן פוּן דַיין גֶעזַאלְבְּטֶען.

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ אוּנְזֶער פָּאטֶער, אוּנְזֶער קֶענִג!
מַלֵּא יָדֵינוּ פִיל אָן אוּנְזֶערֶע הֶענְד
מִבִּרְכוֹתֶיךָ: פוּן דַיינֶע זֶעגְנוּנְגֶען.

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ אוּנְזֶער פָּאטֶער, אוּנְזֶער קֶענִג!

כָּתְבֵנוּ [4](חָתְמֵנוּ) שְׁרַייבּ אוּנְז אַיין
בְּסֵפֶר אִין דֶעם בּוּךְ
גְּאֻלָּה וִישׁוּעָה: פוּן עֶרְלֵייזוּנְג אוּן הִילְף.

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ אוּנְזֶער פָּאטֶער, אוּנְזֶער קֶענִג!
כָּתְבֵנוּ [4](חָתְמֵנוּ) שְׁרַייבּ אוּנְז אַיין
בְּסֵפֶר אִין דֶעם בּוּךְ
פַּרְנָסָה וְכַלְכָּלָה: פוּן עֶרְנֶעהְרוּנְג אוּן שְׁפַּייזוּנְג.

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ אוּנְזֶער פָּאטֶער, אוּנְזֶער קֶענִג!
כָּתְבֵנוּ [4](חָתְמֵנוּ) שְׁרַייבּ אוּנְז אַיין
בְּסֵפֶר זְכֻיּוֹת: אִין דֶעם בּוּךְ פוּן [2]פֶערְדִינְסְטֶע

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ אוּנְזֶער פָּאטֶער, אוּנְזֶער קֶענִג!
כָּתְבֵנוּ [4](חָתְמֵנוּ) שְׁרַייבּ אוּנְז אַיין
בְּסֵפֶר אִין דֶעם בּוּךְ
סְלִיחָה וּמְחִילָה: פוּן פֶערְגֶעבּוּנְג אוּן פֶערְצַייהוּנְג.

דאן זאגט מען אבינו מלכנו הצמח.

1) ד. ה. גיב אונז לעבענס־מיטעל און אלע בעדירפניסע. 2) ד. ה. וואס א מענש פערדינט עטוואס ביי גאט דורך גוטע טהאטען. 3) מאכט, גליק. 4) זיגעל (פיר) אונז אן.

מַלֵּא פִיל אָן
אֲסָמֵינוּ אוּנְזֶערֶע פָּארְרַאטְהְס־קַמֶּרְן
שָׂבָע׃ (מִיט) זֶעטִיגְקַייט.

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ אוּנְזֶער פָאטֶער, אוּנְזֶער קֶענִג!
שְׁמַע קוֹלֵנוּ הֶער אוּנְזֶער שְׁטִימֶע,
חוּס הָאבּ מִיטְלַייד
וְרַחֵם עָלֵינוּ׃ אוּן עֶרְבַּארְם דִיךְ אִבֶּר אוּנְז.

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ אוּנְזֶער פָאטֶער, אוּנְזֶער קֶענִג!
קַבֵּל נֶעהְם אָן
בְּרַחֲמִים מִיט בַּארְמְהֶערְצִגְקַייט
וּבְרָצוֹן אוּן מִיט וִוילֶען
אֶת תְּפִלָּתֵנוּ׃ אוּנְזֶער גֶעבֶּעט.

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ אוּנְזֶער פָאטֶער, אוּנְזֶער קֶענִג!
פְּתַח עֶפֶען
שַׁעֲרֵי שָׁמַיִם דִי טוֹיעֶרֶען פוּן הִימֶעל
לִתְפִלָּתֵנוּ׃ פִיר אוּנְזֶער גֶעבֶּעט.

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ אוּנְזֶער פָאטֶער, אוּנְזֶער קֶענִג!
זָכוֹר גֶעדֵיינְק,
כִּי עָפָר אֲנָחְנוּ׃ דַאס מִיר זַיינֶען (נוּר) שְׁטוֹיבּ.

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ אוּנְזֶער פָאטֶער, אוּנְזֶער קֶענִג!
נָא אַל תְּשִׁיבֵנוּ [1]אָ קֶעהְר אוּנְז נִיט צוּרִיק
רֵיקָם [2]לֵיידִיג
מִלְּפָנֶיךָ׃ פוּן פָאר דִיר.

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ אוּנְזֶער פָאטֶער, אוּנְזֶער קֶענִג!

תְּהֵא הַשָּׁעָה הַזֹּאת } זָאל דִיזֶע [3]שְׁטוּנְדֶע זַיין
שְׁעַת רַחֲמִים אַשְׁטוּנְדֶע פוּן בַּרְמְהֶרְצִגְקַיְט
וְעֵת רָצוֹן אוּן אַ צַייט פוּן וִוילֶען
מִלְּפָנֶיךָ׃ פוּן פָאר דִיר.

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ אוּנְזֶער פָאטֶער, אוּנְזֶער קֶענִג!
חֲמוֹל עָלֵינוּ עֶרְבַּארְם דִיךְ אִיבֶּער אוּנְז
וְעַל עוֹלָלֵינוּ אוּן אִיבֶּער אוּנְזֶערֶע קִינְדֶער
וְטַפֵּנוּ׃ אוּן אוּנְזֶערֶע קְלֵיינֶע קִינְדֶר.

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ אוּנְזֶער פָאטֶער, אוּנְזֶער קֶענִג!
עֲשֵׂה טְהוּא (עֶס)
לְמַעַן הֲרוּגִים וֶועגֶען דִי דֶערְשְׁלָאגֶענֶע
עַל שֵׁם קָדְשֶׁךָ׃ פִיר דַיין הֵיילִיגֶען נָאמֶען

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ אוּנְזֶער פָאטֶער, אוּנְזֶער קֶענִג!
עֲשֵׂה טְהוּא (עֶס)
לְמַעַן טְבוּחִים וֶועגֶען דִי גֶעשְׁלַכְטֶעטֶע
עַל יִחוּדֶךָ׃ פִיר דַיין אֵיינְהַייט.

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ אוּנְזֶער פָאטֶער, אוּנְזֶער קֶענִג!
עֲשֵׂה טְהוּ (עֶס)
לְמַעַן בָּאֵי וֶועגֶען דִי, [4]וֶועלְכֶע קוּמֶען
בָאֵשׁ וּבַמַּיִם אִין פַייעֶר אוּן אִין וַואסֶער
עַל קִדּוּשׁ שְׁמֶךָ׃ פִיר דִי הֵלִיגוּנְג פוּן דַיְן נָמֶען.

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ אוּנְזֶער פָאטֶער, אוּנְזֶער קֶענִג!
נְקוֹם נֶעהְם רַאכֶע
נִקְמַת דַּם עֲבָדֶיךָ פִיר דַם בְּלוּט פוּן דַיְנֶע קְנֶעכְט

1) מיר בעטען דיר. 2) מיט ניכטס. 3) צייט. 4) וועלכע זייבען אומגעקומען.

הַשָּׁפוּךְ׃	װֶעלְכֶע [1]װֶערְט פֶערְגָאסֶען.
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ	אוּנְזֶער פָאטֶער, אוּנְזֶר קֶענִיג!
עֲשֵׂה	טְהוּ (עֶס)
לְמַעַנְךָ	פוּן דַיינֶעט װֶעגֶען,
אִם לֹא לְמַעֲנֵנוּ׃	אוֹיבּ נִיט פוּן אוּנְזֶערְט װֶעגֶען.
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ	אוּנְזֶער פָאטֶער, אוּנְזֶר קֶענִיג!
עֲשֵׂה לְמַעַנְךָ	טְהוּא (עֶס) פוּן דַיינֶעט װֶעגֶען,
וְהוֹשִׁיעֵנוּ׃	אוּן הֶעלְף אוּנְז.
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ	אוּנְזֶער פָאטֶער, אוּנְזֶר קֶענִיג!
עֲשֵׂה	טְהוּא (עֶס)
לְמַעַן רַחֲמֶיךָ הָרַבִּים׃	װֶעגֶען דַיין גְרוֹיסֶע בַּארְמְהֶערְצִיגְקַייט.

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ	אוּנְזֶער פָאטֶער, אוּנְזֶר קֶענִיג!
עֲשֵׂה לְמַעַן שִׁמְךָ	טְהוּא (עֶס) װֶעגֶען דַיין נָאמֶען,
הַגָּדוֹל	דֶעם גְרוֹיסֶען,
הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא	דֶם מֶכְטִיגֶן אוּן פוּרְכְטְבַּרֶען,
שֶׁנִּקְרָא	װֶעלְכֶער אִיז גֶערוּפֶען
עָלֵינוּ׃	אִיבֶּער אוּנְז.
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ	אוּנְזֶער פָאטֶער, אוּנְזֶר קֶענִיג!
חָנֵּנוּ	זַיי אוּנְז גְנֶעדִיג
וַעֲנֵנוּ	אוּן עֶנְטְפֶער אוּנְז,
כִּי אֵין בָּנוּ מַעֲשִׂים.	[2]דֶען מִיר הָאבֶּען קֵיינֶע (גוּטֶע) טְהַאטֶען,
עֲשֵׂה עִמָּנוּ	טְהוּא מִיט אוּנְז
צְדָקָה וָחֶסֶד	װָאהְלְטְהַאט אוּן גְנַאדֶע,
וְהוֹשִׁיעֵנוּ׃	אוּן הֶעלְף אוּנְז.

וְהוּא רַחוּם הַגָּדוֹל.

אודות תפלת והוא רחום ומחברה או מחבריה ישנן אגדות שונות. האבן ירחי בס׳ ס״ט כותב: „שמעתי שיסדוהו שלשה זקנים על ספינות גלות ירושלים שהגיעה אל ממשלת הגמון אחד, ואמר לנסותם בכבשן האש אם הם מזרע ישראל כחנניה ומישאל ועזריה. ושאלו ממנו זמן, ונתן להם זמן שלשים יום, ולסוף הזמן חלם אחד מהם מקרא שכתוב בו תרין „כי“ ותלתא „לא“ ולא ידע מה הוא. אמרו לו, זה הפסוק הוא „כי תעבור במים אתך אני ובנהרות לא ישטפוך כי תלך במו אש לא תכוה ולהבה לא תבער בך“ (ישעיה מ״ג ג׳), ונכנס באש ונחלקה האש לשלשה חלקים ויצאו בשלום, ונכנסו אליו הזקנים ויסדו והוא רחום על הנס הגדול, וכל אחד מהם התחיל ברחום וסיים ברחום, האחד והוא רחום והשני אנא אל מלך רחום וחנון, והשלישי אין כמוך חנון ורחום. ובכל בו ס׳ י״ח מביא האגדה הנ״ל בלשון ארמית ובשנויים קטנים.

אולם תכן תפלת והוא רחום אינו מתאים כלל להאגדה הזאת, יען כי בתפלת והוא רחום לא נמצא אף רמז קל מדבר כבשן האש. ויותר קרובה אל האמת היא האגדה המסופרת בסדור כתב יד שנכתב בשנת קס״ז מאת ר׳ יהודה בר׳ אליעזר צבי, תלמידו של ר׳ מנחם שהיה ש״ץ בטרויי״ש, וז״ל: והוא רחום וכו׳ שאנו אומרים בשני וחמישי מעומד יסדוהו אנשי השם שהגלו מירושלים בחורבן בית שני שהגלה אותם אספסיינוס שחיק עצמות, וצוה לעשות מהם ג׳ אניות והושיבם בהם בלא רב חובל והגרישם בים, ועמד עליהם הרוח והשליכם בכל פלך ופלך, ספינה אחת נתישבה ללפנד״א (Lepanto) ואחת במדינת ארל״א (Arles בצרפת) ואחת במדינת בורדיי״ל (Bordeaux או Portugal) ואותם שנתישבו בבורדיי״ל קבלם השר בסבר פנים יפות ונתן להם שדות וכרמים והיו שם ימים רבים עד שמת אותו השר וקם עליהם מלך חדש. ומה שתקן להם הראשון סתר להם השני וחדש עליהם גזרות, והיו שם ב׳ אחים יוסף ובנימין, ועמהם שמואל בן דודם, והם היו מאנשי ירושלים, ויצעקו אל ה׳ בצר להם וישבו בצומות ובתעניות ולבשו שקים על בשרם ויסדו והוא רחום בין שלשתם, יוסף יסד והוא רחום עד מלך חנון ורחום אתה, ובנימין יסד מאנא עד אין

1) איז פערגאָסען געוואָרען. 2) ווען אויך מיר א. ז. וו.

כמוך, ושמואל יסד כל השאר עד ה׳ אחד, ואח״כ הושיעם האל וגאלן והמית את הצר הצורר במיתה משונה וקשה, ושלחו והודיעו כל המאורע בכל מקומות ישראל וגם התפלה כתבו והודיעו להם, וקבלו עליהם לאמרה בשני וחמישי, וכן נהגו בכל ישראל עכ״ל.

מפי האגדות האלה נוכל להציל רק דבר אמת אחד, והוא, כי תפלת והוא רחום לא מאיש אחד חוברה, וזה נראה גם כן מהמאמרים אשר נשנו שתים שלש פעמים.

אם מאָנטאָג און דאָנערסטאָג זאגט מען והוא רחום שטעהענדיג אין מאָרגען געבעט (שחרית) באלד נאך שמונה עשרה.

די דינים ווען והוא רחום ווערט ניט געזאָגט אַם מאנטאג און דאנערסטאג, זעה אויף זייטע 89 בעפאָר ויאמר דוד.

1 וְהוּא רַחוּם.	און[11] עֶר, דֶער בַּרְמְהֶערְצִגֶר,
יְכַפֵּר עָוֹן	[11]פֶערְגִיבְּט זִינְד,
וְלֹא יַשְׁחִית.	און עֶר פֶערְדַארְבְּט נִיט;
וְהִרְבָּה	און עֶר פֶערְמֶעהְרְט
לְהָשִׁיב אַפּוֹ.	צוּרִיקְצוּהַלְטֶען זַיין צָארְן,[12]
וְלֹא יָעִיר	און עֶר עֶרְוֶועקְט נִיט
כָּל חֲמָתוֹ:	זַיין גַאנְצֶען גְרִים.
2 אַתָּה יְיָ	דוּ, עֶווִיגֶער,
לֹא תִכְלָא	זָאלְסְט נִיט צוּרִיקְהַלְטֶען
רַחֲמֶיךָ	דַיין בַּארְמְהֶערְצִיגְקַייט
מִמֶּנּוּ.	פוּן אוּנְז;
חַסְדְּךָ וַאֲמִתְּךָ	דַיין גְנַאדֶע און טְרַייהַייט
תָּמִיד יִצְּרוּנוּ:	זָאלֶען אוּנְז שְׁטֶענְדִיג הִיטֶען.
3 הוֹשִׁיעֵנוּ	הֶעלְף אוּנְז,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ.	עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
וְקַבְּצֵנוּ	און פֶערְזַאמֶעל אוּנְז
מִן הַגּוֹיִם.	פוּן דִיא נַאצְיָאנֶען,
לְהוֹדוֹת	אוּם צוּ דַאנְקֶען
לְשֵׁם קָדְשֶׁךָ.	צוּ דַיין הֵיילִיגֶען נָאמֶען,
לְהִשְׁתַּבֵּחַ	אוּם זִיךְ צוּ רִיהְמֶען
בִּתְהִלָּתֶךָ:	מִיט דַיין לוֹיב.
4 אִם עֲוֹנוֹת	וֶוען דִי זִינְד
תִּשְׁמָר יָהּ.	זָאלְסְטוּ[13] הִיטֶען, אָ גָאט,
אֲדֹנָי. מִי יַעֲמֹד:	עֶווִיגֶער! וֶוער קֶען בֶּשְׁטֵהְן.
5 כִּי עִמְּךָ	דֶען בַּיי דִיר אִיז
הַסְּלִיחָה.	דִי פֶערְגֶעבּוּנְג,
לְמַעַן תִּוָּרֵא:	אוּם דוּ זָאלְסְט גֶעפִירְכְטֶעט וֶוערֶן.
6 לֹא כַחֲטָאֵינוּ	נִיט נָאךְ אוּנְזֶערֶע פֶעהְלֶערֶן
תַּעֲשֶׂה לָּנוּ.	זָאלְסְט'וּ אוּנְז [14]טְהָאן,
וְלֹא כַעֲוֹנוֹתֵינוּ	און נִיט נָאךְ אוּנְזֶערֶע זִינְד
תִּגְמוֹל עָלֵינוּ:	זָאלְסְט'וּ אוּנְז בֶּעלוֹינֶען.
7 אִם עֲוֹנֵינוּ	אוֹיבּ אוּנְזֶערֶע זִינְד
עָנוּ בָנוּ.	הָאבֶּען גֶעצַייגְט גֶעגֶען אוּנְז
יְיָ. עֲשֵׂה	אָ עֶווִיגֶער! טְהוּא
לְמַעַן שְׁמֶךָ:	וֶועגֶען דַיין נָאמֶען.
8 זְכוֹר רַחֲמֶיךָ	גֶעדֵיינְק דַיין בַּרְמְהֶערְצִיגְקַייט,
יְיָ.	עֶווִיגֶער,
וַחֲסָדֶיךָ.	און דַיין גְנַאדֶע,
כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה:	דֶען פוּן עֶוִויג אָן זַיינֶען זֵיי.
9 יַעֲנֵנוּ יְיָ	דֶר עֶווִיגֶר זָאל אוּנְז אַנְטְוָוארְטֶען
בְּיוֹם צָרָה.	אִין דֶעם טָאג פוּן נוֹיטְה:
יְשַׂגְּבֵנוּ	עֶס זָאל אוּנְז שְׁטַארְקֶען
שֵׁם	דֶער נָאמֶען
אֱלֹהֵי יַעֲקֹב:	פוּן דֶעם גָאט פוּן יַעֲקֹב.
10 יְיָ הוֹשִׁיעָה.	עֶווִיגֶער, הֶעלְף!
הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ	דֶר קֶענִיג זָאל אוּנְז אַנְטְוָוארְטֶען
בְּיוֹם קָרְאֵנוּ:	אִין דֶעם טָאג וֶוען מִיר רוּפֶען.
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ	אוּנְזֶער פָאטֶער, אוּנְזֶער קֶענִיג!

1) תהלים ע״ח ל״ח. 2) שם מ׳ י״ב בחלוף יחיד לרבים. 3) שם ק״ו מ״ז. 4) תהלים ק״ל ג׳. 5) שם ק״ל ד׳. 6) שם ק״ג י׳ בשנוי עבר לעתיד. 7) ירמיה י״ד ז׳. 8) תהלים כ״ה ו׳. 9) שם כ׳ ב׳ בחלוף נוכח למדברים. 10) שם כ׳ י׳.
11) אדער: און ער איז בארמהערציג, ער פערגיבט זינד. 12) ד. ה. פיל מאל האלט ער אב זיין צארן. 13) געדיינקען אויפפאסען. 14) בעהאנדלען, בעשטראפען.

חָנֵּנוּ	זַיי אוּנְז גְנֶעדִיג
וַעֲנֵנוּ.	אוּן עֶנְטְפֶער אוּנְז,
[1] כִּי אֵין בָּנוּ מַעֲשִׂים.	[5] דֶּעְן מִיר הָאבֶּען קֵיינֶע (גוּטֶע) טְהַאטֶען,
[2] צְדָקָה	וָואהְלְטְהַאט
עֲשֵׂה עִמָּנוּ	טְהוּ מִיט אוּנְז
לְמַעַן שְׁמֶךָ:	וֶועגֶען דַיין נָאמֶען.
[3] אֲדוֹנֵינוּ אֱלֹהֵינוּ.	אוּנְזֶער הֶערְר, אוּנְזֶער גָאט,
שְׁמַע	הֶער
קוֹל תַּחֲנוּנֵינוּ.	דִי שְׁטִימֶע פוּן אוּנְזֶערֶע בִּיטֶען,
וּזְכָר לָנוּ	אוּן גֶעדֵיינְק פִיר אוּנְז
אֶת בְּרִית	דֶעם בּוּנְד
אֲבוֹתֵינוּ.	פוּן אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן,
וְהוֹשִׁיעֵנוּ	אוּן הֶעלְף אוּנְז
לְמַעַן שְׁמֶךָ:	וֶועגֶען דַיין נָאמֶען.
[4] וְעַתָּה	אוּן יֶעצְט,
אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ.	עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
אֲשֶׁר הוֹצֵאתָ	וָואס דוּ הָסְט אַרוֹיסְגֶעפִיהְרְט
אֶת עַמְּךָ	דַיין פָאלְק
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם	פוּן דֶעם לַאנְד מִצְרַיִם
בְּיָד חֲזָקָה.	מִיט אַ שְׁטַארְקֶער הַאנְד
וַתַּעַשׂ לְךָ	אוּן דוּ הָאסְט דִיר גֶעמַאכְט
שֵׁם	אַ נָאמֶען
כַּיּוֹם הַזֶּה.	ווִי דִיזֶען טָאג; [6]
חָטָאנוּ	מִיר הָאבֶּען גֶעזִינְדִיגְט,
רָשָׁעְנוּ:	מִיר הָאבֶּען פֶערְשׁוּלְדִיגְט.
אֲדֹנָי.	עֶווִיגֶער!
כְּכָל צִדְקוֹתֶיךָ	נָאךְ אַלֶע דַיינֶע וָואהְלְטְהַטֶען,
יָשָׁב נָא	זָאל זִיךְ דָאךְ אָבְּקֶעהְרֶען
אַפְּךָ וַחֲמָתְךָ	דַיין צָארְן אוּן דַיין גְרִים

מֵעִירְךָ יְרוּשָׁלַיִם	פוּן דַיין שְׁטָאדְט יְרוּשָׁלַיִם
הַר קָדְשֶׁךָ:	דַיין הֵיילִיגֶער בַּארְג.
כִּי בַחֲטָאֵינוּ	דֶעְן דוּרְךְ אוּנְזֶערֶע פֶעהְלֶערְן
וּבַעֲוֹנוֹת	אוּן דוּרְךְ דִי זִינְד
אֲבוֹתֵינוּ	פוּן אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן
יְרוּשָׁלַיִם וְעַמְּךָ	אִיז יְרוּשָׁלַיִם אוּן דַיין פָאלְק
לְחֶרְפָּה	צוּ שַׁאנְדֶע
לְכָל סְבִיבוֹתֵינוּ:	צוּ אַלֶע וֶועלְכֶע זַיינֶען אַרוּם אוּנְז.
וְעַתָּה	אוּן יֶעצְט
שְׁמַע אֱלֹהֵינוּ	הֶער, אוּנְזֶער גָאט,
אֶל תְּפִלַּת עַבְדְּךָ	צוּ דֶעם גֶעבֶּעט פוּן דַיין קְנֶעכְט
וְאֶל תַּחֲנוּנָיו	אוּן צוּ זַיינֶע בִּיטֶען,
וְהָאֵר פָּנֶיךָ	אוּן לָאז לַייכְטֶען דַיין גֶעזִיכְט
עַל מִקְדָּשְׁךָ	אִיבֶּער דַיין הֵיילִיגְטְהוּם,
הַשָּׁמֵם	וֶועלְכֶער אִיז פֶערְווִיסְטֶעט,
לְמַעַן אֲדֹנָי:	וֶועגֶען (דַיין נָאמֶען) גָאט.

הַטֵּה אֱלֹהַי	נֵייג, מַיין גָאט,
אָזְנְךָ	דַיין אוֹיעֶר,
וּשְׁמָע.	אוּן הֶער;
פְּקַח עֵינֶיךָ	עֶפֶען דַיינֶע אוֹיגֶען,
וּרְאֵה	אוּן זֶעה
שׁוֹמְמוֹתֵינוּ.	אוּנְזֶערֶע פֶערְווִיסְטוּנְגֶען,
וְהָעִיר	אוּן דִי שְׁטָאדְט,
אֲשֶׁר נִקְרָא שִׁמְךָ עָלֶיהָ.	וָואס דַיין נָאמֶען אִיז גֶערוּפֶען אִיבֶּער אִיהְר;
כִּי לֹא עַל צִדְקוֹתֵינוּ	דֶעְן נִיט וֶועגֶען אוּנְזֶערֶע גֶערֶעכְטִיגְקַייטֶען
אֲנַחְנוּ מַפִּילִים	[7] לֵייגֶען מִיר
תַּחֲנוּנֵינוּ	אוּנְזֶערֶע בִּיטֶען

1) לשון מדרש תהלים, מזמור כ״ב. 2) בס״א „עשה עמנו צדקה וחסד והושיענו למען שמך״ כמו באבינו מלכנו לעשי״ת. 3) הפסוק הזה לא נמצא בסדורי הספרדים. 4) מכאן עד אבינו האב הרחמן לקוח מדניאל ט׳ מן פסוק ט״ו עד כ׳. 5) ווען אויך מיר א, ז. וו. 6) ד. ה. אזוי ווי יעצט איז זיין נאמען גרויס. 7) מאכען מיר פאלען.

לְפָנֶיךָ .	פָאר דִיר,
כִּי עַל רַחֲמֶיךָ הָרַבִּים :	זָאנְדֶערְן וֶועגֶען דַיין גְרוֹיסֶע בַּארְמְהֶערְצִיגְקַייט.
אֲדֹנָי שְׁמָעָה .	עֶווִיגֶער, עֶרְהֶער;
אֲדֹנָי סְלָחָה.	עֶווִיגֶער, פֶערְגִיבּ;
אֲדֹנָי הַקְשִׁיבָה.	עֶווִיגֶער, פֶערְנֶעהְם
וַעֲשֵׂה	אוּן טְהוּא,
אַל תְּאַחַר.	פֶערְזַאוּם נִיט,
לְמַעַנְךָ אֱלֹהַי .	פוּן דַיינֶעט וֶועגֶען, מַיין גָאט,
כִּי שִׁמְךָ נִקְרָא	דֶען דַיין נָאמֶען אִיז גֶערוּפֶען
עַל עִירְךָ	אִיבֶּער דַיין שְׁטָאדְט
וְעַל עַמֶּךָ :	אוּן אִיבֶּער דַיין פָאלְק.
אָבִינוּ	אוּנְזֶער פָאטֶער,
הָאָב הָרַחֲמָן .	דֶער בַּארְמְהֶערְצִיגֶער פָטֶער,
הַרְאֵנוּ אוֹת	וַוייז אוּנְז אַ צֵייכֶען
לְטוֹבָה .	צוּם גוּטֶען,
וְקַבֵּץ	אוּן פֶערְזַאמֶעל
נְפוּצוֹתֵינוּ	אוּנְזֶערֶע פֶערְשְׁפְּרֵייטֶע
מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת	פוּן דִי פִיעֶר עֶנְדֶען
הָאָרֶץ :	פוּן דֶער עֶרְד.
יַכִּירוּ וְיֵדְעוּ	זָאלֶען אַנְעֶרְקֶענֶען אוּן וִויסֶען
כָּל הַגּוֹיִם.	דִי אַלֶע נַאצְיָאנֶען,
כִּי אַתָּה	דַאס דוּא בִּיסְט
יְיָ אֱלֹהֵינוּ :	דֶער עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט.
[1] וְעַתָּה יְיָ	אוּן יֶעצְט, עֶווִיגֶער,
אָבִינוּ אָתָּה .	דוּ בִּיסְט אוּנְזֶער פָאטֶער;
אֲנַחְנוּ הַחֹמֶר	מִיר זַיינֶען דֶער לֶעהְם
וְאַתָּה יוֹצְרֵנוּ .	אוּן דוּ בִּיסְט אוּנְזֶר בִּילְדְנֶער
וּמַעֲשֵׂה יָדְךָ	אוּן דַאס וֶוערְק פוּן דַיין הַאנְד
כֻּלָּנוּ :	זַיינֶען מִיר אַלֶע.

הוֹשִׁיעֵנוּ	הֶעלְף אוּנְז
לְמַעַן שְׁמֶךָ.	וֶועגֶען דַיין נָאמֶען,
צוּרֵנוּ	אוּנְזֶער פֶעלְז,
מַלְכֵּנוּ	אוּנְזֶער קֶענִיג
וְגוֹאֲלֵנוּ :	אוּן אוּנְזֶער עֶרְלֵייזֶער.
[2] חוּסָה יְיָ	הָאבּ דָאךְ מִיטְלַייד, עֶווִיגֶער,
עַל עַמֶּךָ .	אוֹיף דַיין פָאלְק,
וְאַל תִּתֵּן	אוּן [5]גִיבּ נִיט
נַחֲלָתְךָ	דַיין עֶרְבְּטְהֵייל
לְחֶרְפָּה	צוּ שַׁאנְדֶע,
לִמְשָׁל בָּם	[6]דַאס אִיבֶּער זֵיי זָאלֶען הֶערְשֶׁן
גּוֹיִם .	[7]נַאצְיָאנֶען.
לָמָּה יֹאמְרוּ	וַוארוּם זָאל מֶען זָאגֶען
בָעַמִּים	צְווִישֶׁען דִי פֶעלְקֶער:
אַיֵּה אֱלֹהֵיהֶם :	וואו אִיז זֵייעֶר גָאט?
יָדַעְנוּ	מִיר וֵוייסֶען,
כִּי חָטָאנוּ .	דַאס מִיר הָאבֶּען גֶעזִינְדִיגְט,
וְאֵין מִי יַעֲמֹד בַּעֲדֵנוּ .	אוּן עֶס אִיז נִיטָא וֶוער עֶס זָאל שְׁטֶעהְן פִיר אוּנְז,
שִׁמְךָ הַגָּדוֹל	דַיין גְרוֹיסֶער נָאמֶען
יַעֲמָד לָנוּ	זָאל אוּנְז בַּיישְׁטֶעהְן
בְּעֵת צָרָה :	אִין אַ צַייט פוּן נוֹיטְה.
[3] יָדַעְנוּ	מִיר וֵוייסֶען,
כִּי אֵין בָּנוּ מַעֲשִׂים	דַאס מִיר הָאבֶּען קַיין (גוּטֶע) טְהַאטֶען,
צְדָקָה	וָואהלְטְהַאט
עֲשֵׂה עִמָּנוּ	טְהוּא מִיט אוּנְז
לְמַעַן שְׁמֶךָ :	וֶועגֶען דַיין נָאמֶען.
[4] כְּרַחֵם אָב	ווִי אַ פָאטֶער עֶרְבַּארְמְט זִיךְ
עַל בָּנִים .	אִיבֶּער קִינְדֶער,

1) ישעיה ס״ד ז׳. 2) יואל ב׳ י״ז 3) איננו בסדורי הספרדים. 4) ע״פ תהלים ק״ג י״. 5) מאך. 6) דאס פעלקער זאלען איבער זיי שפריכווערטער זאגען. 7) היידען.

[1] כֵּן תְּרַחֵם	אַזוֹי זָאלְסְטוּ זִיךְ עֶרְבַּארְמֶען,
יְיָ	עֶווִיגֶער,
עָלֵינוּ	אִיבֶּער אוּנְז,
וְהוֹשִׁיעֵנוּ	אוּן הֶעלְף אוּנְז
לְמַעַן שְׁמֶךָ:	וֶועגֶען דַיין נָאמֶען.
חֲמוֹל	הָאבּ מִיטְלַייד
עַל עַמֶּךָ.	אוֹיף דַיין פָאלְק,
רַחֵם	עֶרְבַּארְם דִיךְ
עַל נַחֲלָתֶךָ.	אוֹיף דַיין עֶרְבְּטְהֵייל,
חוּסָה נָּא	הָאבּ דָאךְ מִיטְלַייד
כְּרוֹב רַחֲמֶיךָ.	נָךְ דַיין גְרוֹיס בַּרְמְהֶרְצִגְקַייט,
חָנֵּנוּ	בֶּעגְנַאדִיג אוּנְז
וַעֲנֵנוּ.	אוּן עֶנְטְפֶער אוּנְז,
כִּי לְךָ יְיָ	דֶען בַּיי דִיר, עֶווִיגֶער,
הַצְּדָקָה.	אִיז דִי וָואהְלְטְהַאט,
עֹשֵׂה נִפְלָאוֹת	וואוּנְדֶער-טְהוּעֶר
בְּכָל עֵת:	אִין יֶעדֶער צַייט.

---

[2] הַבֶּט נָא.	קוּק דָאךְ,
רַחֶם נָא.	עֶרְבַּרְם זִיךְ דָאךְ
עַל עַמְּךָ	אִיבֶּער דַיין פָאלְק
מְהֵרָה.	שְׁנֶעל
לְמַעַן שְׁמֶךָ.	וֶועגֶען דַיין נָאמֶען.
בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים	מִט דַיְן גְרוֹסֶע בַּרְמְהֶרְצִגְקַיְט,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ.	עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
חוּס וְרַחֵם	הָבּ מִיטְלַייד אוּן עֶרְבַּרְם זִיךְ
וְהוֹשִׁיעָה	אוּן הֶעלְף
צֹאן מַרְעִיתֶךָ.	דַם שָׁאף פוּן דַיין פִּיטֶערְנִס,[4]
וְאַל יִמְשָׁל בָּנוּ קֶצֶף.	אוּן זָאל נִיט הֶערְשֶׁען אִיבֶּער אוּנְז צָארְן,

כִּי לְךָ	דֶען צוּ דִיר
עֵינֵינוּ תְלוּיוֹת.	זַיְנֶען אוּנְזֶערֶע אוֹגֶן גֶרִיכְטֶעט;
הוֹשִׁיעֵנוּ	הֶעלְף אוּנְז
לְמַעַן שְׁמֶךָ:	וֶועגֶען דַיין נָאמֶען.
רַחֵם עָלֵינוּ	עֶרְבַּארְם זִיךְ אִיבֶּער אוּנְז
לְמַעַן בְּרִיתֶךָ.	וֶועגֶען דַיין בּוּנְד
הַבִּיטָה וַעֲנֵנוּ	קוּק אוּן עֶנְטְפֶער אוּנְז
בְּעֵת צָרָה.	אִין צַייט פוּן נוֹיטְה,
כִּי לְךָ יְיָ	דֶען בַּיי דִיר, עֶווִיגֶער,
הַיְשׁוּעָה.	אִיז דִי הִילְף,
בְּךָ תוֹחַלְתֵּנוּ.	אוֹיף דִיר אִיז אוּנְזֶער הָפְנוּנְג;
אֱלוֹהַּ סְלִיחוֹת.	גָאט פוּן פֶערְגֶעבּוּנְג,
אָנָּא.	מִיר בֶּעטֶען דִיךְ,
סְלַח נָא.	פֶערְגִיבּ דָאךְ,
אֵל טוֹב וְסַלָּח.	גוּטֶער אוּן פֶרְגֶעבֶּנְדֶער גָאט,
כִּי אֵל מֶלֶךְ	דֶען אַ גָאט (אוּן) אַ קֶענִיג,
חַנּוּן וְרַחוּם	אַ בַּרְמְהֶרְצִגֶער אוּן גְנֶדְגֶער,
אָתָּה:	בִּיסְט דוּ.

אָנָּא	מִיר בֶּעטֶען דִיךְ,
מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם	גְנֶדְגֶר אוּן בַּרְמְהֶרְצִגֶר קֶענִיג,
זְכוֹר וְהַבֵּט	גֶעדֵיינְק אוּן קוּק
לִבְרִית	צוּם בּוּנְד (מִיט אַבְרָהָם)
בֵּין הַבְּתָרִים.	צְווִשֶׁען דִי (פְלֵיישׁ)-שְׁטִיקֶר,[5]
וְתֵרָאֶה לְפָנֶיךָ	אוּן עֶס זָל עֶרְשַׁיְנֶען פָאר דִיר
עֲקֵדַת	דַאס בִּינְדֶען (צוּם אָפְּפֶער)
יָחִיד	פוּן (זַיין) אֵיינְצִיגֶען זוּהְן,
לְמַעַן יִשְׂרָאֵל:	וֶועגֶען יִשְׂרָאֵל.[6]
[3] אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ.	אוּנְזֶר פָאטֶער, אוּנְזֶר קֶענִיג.
חָנֵּנוּ וַעֲנֵנוּ.	בֶּגְנֶדִיג אוּנְז אוּן עֶנְטְפֶר אוּנְז,

1) מלת כן והמלות והושיענו למען שמך אינן בסדורי הספרדים. 2) בסדורי הספרדים הנוסחה מקוצרת ומשונה הרבה מנוסחתנו. 3) מכאן עד ושכך עלינו נקרא אל רנ"ה.נו. הכר בסדורי הספרדים. 4) די אידען ווערען גערופען די שאף, וועלכע גאט פיטערט (ערנעהרט). 5) בראשית ט"ו. ט—כ"א. 6) ד. ה. טהוא עס וועגען דיין פאלק ישראל, אדער וועגען ישראל (יעקב) זאלסטו געדיינקען דעם ברית בין הבתרים און די עקדת יצחק.

כִּי שִׁמְךָ הַגָּדוֹל	דֶען דַיין גְרוֹיסֶער נָאמֶען
נִקְרָא עָלֵינוּ.	אִיז גֶערוּפֶען אִיבֶּער אוּנְז;
עֹשֵׂה נִפְלָאוֹת	(אָ, דוּ) וואוּנְדֶער־טְהוּעֶר
בְּכָל עֵת.	אִין יֶעדֶער צַייט,
עֲשֵׂה עִמָּנוּ	טְהוּא מִיט אוּנְז
כְּחַסְדֶּךָ.	נָאךְ דַיין גְנַאדֶע,
חַנּוּן וְרַחוּם.	גְנֶעדִיגֶער אוּן בַּרְמְהֶערְצִיגֶער,
הַבִּיטָה וַעֲנֵנוּ	קוּק אוּן עֶנְטְפֶער אוּנְז
בְּעֵת צָרָה.	אִין צַייט פוּן נוֹיטְה,
כִּי לְךָ יְיָ	דֶען בַּיי דִיר, עֶוִויגֶער,
הַיְשׁוּעָה:	אִיז דִי הִילְף.
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ.	אוּנְזֶר פָאטֶער, אוּנְזֶר קֶענִיג,
מַחְסֵנוּ.	אוּנְזֶער שׁוּטְץ,
אַל תַּעַשׂ עִמָּנוּ	טְהוּ נִיט מִיט אוּנְז
כְּרֹעַ מַעֲלָלֵינוּ.	נָךְ אוּנְזֶרֶע שְׁלֶכְטֶע טְהַטֶען;
זְכוֹר רַחֲמֶיךָ	גֶעדֶנְק דַיין בַּארְמְהֶערְצִיגְקַייט
יְיָ	עֶוִויגֶער,
וַחֲסָדֶיךָ.	אוּן דַיין גְנַאדֶע,
וּכְרוֹב טוּבְךָ	אוּן נָאךְ דַיין גְרוֹיסֶע גוּטֶעס
הוֹשִׁיעֵנוּ.	הֶעלְף אוּנְז
וַחֲמָל נָא עָלֵינוּ.	אוּן עֶרְבַּרְם זִיךְ דָךְ אִבֶּר אוּנְז
כִּי אֵין לָנוּ	דֶען מִיר הָאבֶּען נִיט
אֱלוֹהַּ אַחֵר	אַיין אַנְדֶער גָאט
מִבַּלְעָדֶיךָ	אוֹיסֶער דִיר,
צוּרֵנוּ:	אוּנְזֶער פֶעלְז.
[1] אַל תַּעַזְבֵנוּ	פֶערְלָאז אוּנְז נִיט,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ.	עֶוִויגֶער, אוּנְזֶער גָאט;
אַל תִּרְחַק מִמֶּנּוּ.	עֶרְוַוייטֶער זִיךְ נִיט פוּן אוּנְז,
כִּי נַפְשֵׁנוּ קְצָרָה.	דֶן אוּנְזֶר [2]זֶעלֶע אִיז פֶּרְקְרֶצְט
מֵחֶרֶב וּמִשֶּׁבִי.	פוּן שְׁוֶערְט אוּן פוּן גֶפֶנְגֶנְשַׁפְט
וּמִדֶּבֶר וּמִמַּגֵּפָה.	אוּן פוּן פֶּעסְט [3]אוּן פוּן פְּלַאג;
וּמִכָּל צָרָה וְיָגוֹן	אוּן פוּן יֶעדֶר נוֹיט אוּן טְרוֹיעֶר
הַצִּילֵנוּ.	רֶעטֶע אוּנְז,
כִּי לְךָ קִוִּינוּ.	דֶען צוּ דִיר הָאפֶען מִיר;
וְאַל תַּכְלִימֵנוּ	אוּן מַאךְ אוּנְז נִיט צוּ שַׁאנְדֶע,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ.	עֶוִויגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
וְהָאֵר פָּנֶיךָ	אוּן לָאז לַייכְטֶען דַיין גֶעזִיכְט
בָּנוּ:	אִיבֶּער אוּנְז.
וּזְכָר לָנוּ	אוּן גֶעדֵיינְק צוּ אוּנְז
אֶת בְּרִית	דֶעם בּוּנְד
אֲבוֹתֵינוּ.	פוּן אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן,
וְהוֹשִׁיעֵנוּ	אוּן הֶעלְף אוּנְז
לְמַעַן שְׁמֶךָ:	וֶועגֶען דַיין נָאמֶען.
רְאֵה בְּצָרוֹתֵינוּ.	קוּק אוֹיף אוּנְזֶערֶע נוֹיטְהֶען,
וּשְׁמַע	אוּן הֶער
קוֹל תְּפִלָּתֵנוּ.	דִי שְׁטִימֶע פוּן אוּנְזֶער גֶעבֶּט,
כִּי אַתָּה שׁוֹמֵעַ	דֶען דוּ הֶערְסְט
תְּפִלַּת כָּל פֶּה:	דַאס גֶעבֶּעט פוּן יֶעדֶען מוֹיל.

אֵל רַחוּם וְחַנּוּן.	בַּרְמְהֶערְצִיגֶר אוּן גְנֶעדִגֶר גָאט,
רַחֵם עָלֵינוּ	עֶרְבַּארְם זִיךְ אִיבֶּער אוּנְז
וְעַל כָּל מַעֲשֶׂיךָ.	אוּן אִיבֶּער אַלֶע דַיינֶע[4]וֶוערְק;
כִּי אֵין כָּמוֹךָ	דֶען עֶס אִיז נִיטָא דַיין גְלַייכֶן,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ.	עֶוִויגֶער, אוּנְזֶער גָאט;
אָנָּא	מִיר בֶּעטֶען דִיר,
שָׂא נָא פְשָׁעֵינוּ:	פֶערְצַייהֶע דָאךְ אוּנְזֶרֶע זִינְד.
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ.	אוּנְזֶער פָאטֶער, אוּנְזֶר קֶענִג,
צוּרֵנוּ וְגוֹאֲלֵנוּ.	אוּנְזֶר פֶלְז אוּן אוּנְזֶר עֶרְלֵייזֶר,
אֵל חַי וְקַיָּם.	לֶעבֶּענְדֶער אוּן (אִימֶער)־עֶקְסִיסְטִירֶענְדֶער גָאט,

1) ע״פ תהלים ל״ח כ״ב. 2) לעבען; אדער: מוטה איז פֿערצאגט. 3) די וויטערדיגע זעצע קענען פיליכט בעסער זיין לויט פֿאלגענדע פונקטאציאן: און פון פלאגע און פון יעדען נויטה און טרויער; רעטע אונז, דען א. ז. וו. 4) בעשעפֿעניסען.

הַחֲסִין בְּכֹחַ. דער מעכטיגער אין קראפט,
חָסִיד וְטוֹב גנעדיג און גוט
עַל כָּל מַעֲשֶׂיךָ: צו אלע דיינע ווערק.
כִּי אַתָּה הוּא דען דו ביסט
יְיָ אֱלֹהֵינוּ. דער עוויגער, אונזער גאט,
אֵל אֶרֶךְ אַפַּיִם א לאנג-מוטהיגער גאט
וּמָלֵא רַחֲמִים. און פול מיט בארמהערציגקייט;
עֲשֵׂה עִמָּנוּ טהוא מיט אונז
כְּרוֹב רַחֲמֶיךָ נאך דיין גרויסע בארמהערציגקייט
וְהוֹשִׁיעֵנוּ און העלף אונז
לְמַעַן שְׁמֶךָ: וועגען דיין נאמען.
שְׁמַע מַלְכֵּנוּ הער, אונזער קעניג,
תְּפִלָּתֵנוּ. אונזער געבעט,
וּמִיַּד און פון די האנד
אוֹיְבֵינוּ פון אונזערע פיינד
הַצִּילֵנוּ: רעטע אונז.
שְׁמַע מַלְכֵּנוּ הער, אונזער קעניג,
תְּפִלָּתֵנוּ. אונזער געבעט,
וּמִכָּל צָרָה וְיָגוֹן און פון יעדען נויט און טרויער
הַצִּילֵנוּ: רעטע אונז.
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ אונזער פאטער, אונזער קעניג
אָתָּה. ביסט דו,
[1] וְשִׁמְךָ און דיין נאמען
עָלֵינוּ נִקְרָא. איז אויף אונז גערופען;
אַל תַּנִּיחֵנוּ. לאז אונז ניט אב;
[2] אַל תַּעַזְבֵנוּ פערלאז אונז ניט,
אָבִינוּ. אונזער פאטער,
וְאַל תִּטְּשֵׁנוּ און [5]פערווארף אונז ניט,
בּוֹרְאֵנוּ. אונזער בעשעפער,
וְאַל תִּשְׁכָּחֵנוּ און פערגעס אונז ניט,
יוֹצְרֵנוּ. אונזער בילדנער,
כִּי אֵל מֶלֶךְ דען א גאט (און) א קעניג,
חַנּוּן וְרַחוּם א גנעדיגער און א בארמהערציגער
אָתָּה: ביסט דו.

אֵין כָּמוֹךָ עס איז ניטא אזוי ווי דו
חַנּוּן וְרַחוּם גנעדיג און בארמהערציג,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ. עוויגער, אונזער גאט;
אֵין כָּמוֹךָ עס איז ניטא אזוי ווי דו,
אֵל אֶרֶךְ אַפַּיִם א לאנג-מוטהיגער גאט
וְרַב חֶסֶד און גרויס אין גנאדע
וֶאֱמֶת. און [6]טרייהייט;
הוֹשִׁיעֵנוּ העלף אונז
בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים. מיט דיין גרויסע בארמהערציגקייט;
מֵרַעַשׁ וּמֵרֹגֶז פון שטורם און פון [7]אויפרעגונג
הַצִּילֵנוּ: רעטע אונז.
[3] זְכוֹר געדיינק (דיין פערשפרעכען)
לַעֲבָדֶיךָ צו דיינע קנעכט,
לְאַבְרָהָם צו אברהם,
לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב. צו יצחק און צו יעקב;
אַל תֵּפֶן קעהר זיך ניט
אֶל קָשְׁיֵנוּ צו אונזער [8]הארטקייט
וְאֶל רִשְׁעֵנוּ און צו אונזער שלעכטקייט
וְאֶל חַטָּאתֵנוּ: און צו אונזער זינד.
[4] שׁוּב קעהר צוריק
מֵחֲרוֹן אַפֶּךָ פון דיין גרים-צארן,
וְהִנָּחֵם און בערייע
עַל הָרָעָה אויף די שלעכטעס
לְעַמֶּךָ: געגען דיין פאלק.
וְהָסֵר מִמֶּנּוּ און [9]שאף אב פון אונז

1) ירמיה י״ד ט׳. 2) ע״פ מ״א ח׳ נ״ז. 3) דברים ט׳ כ״ז. 4) שמות ל״ב י״ב. 5) פערשטויס. 6) וואהרהייט. 7) צארן. 8) הארטנעקיגקייט; איינגעזינניגקייט. 9) נעהם אוועג; ערווייטער.

מַכַּת הַמָּוֶת דֶעם טוֹיט־[8]שְׁלַאג,
כִּי רַחוּם אָתָּה. דֶען דוּ בִּיסְט בַּארְמְהֶערְצִיג,
כִּי כֵן דַּרְכֶּךָ. דֶען אַזוֹי אִיז דַיין [9]וֶועג:
עֹשֶׂה חֶסֶד חִנָּם דוּ טְהוּסְט אוּנְפֶערְדִינְטֶע גְנַדֶע
בְּכָל דּוֹר וָדוֹר: אִין יֶעדֶען גֶעשְׁלֶעכְט.
[1] חוּסָה יְיָ הָאבּ מִיטְלַייד, עֶוויגֶער,
עַל עַמֶּךָ אוֹיף דַיין פָאלְק,
וְהַצִּילֵנוּ מִזַּעְמֶךָ. אוּן רֶעטֶע אוּנְז פוּן דַיין צָארְן,
וְהָסֵר מִמֶּנּוּ אוּן [10]שַׁאף אָבּ פוּן אוּנְז
מַכַּת הַמַּגֵּפָה דֶעם [8]שְׁלַאג פוּן פֶּעסְט
וּגְזֵרָה קָשָׁה. אוּן [11]שְׁוֶוערֶען אוּרְטְהֵייל,
כִּי אַתָּה דֶען דוּ בִּיסְט
שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל: דֶער הִיטֶער פוּן יִשְׂרָאֵל.
[2] לְךָ יְיָ בַּיי דִיר, עֶוויגֶער,
הַצְּדָקָה אִיז דִי גֶערֶעכְטִיגְקַייט,[12]
וְלָנוּ אָבֶּער בַּיי אוּנְז
בֹּשֶׁת הַפָּנִים: אִיז דִי שַׁאנְדֶע אוֹיף דֶעם גֶעזִיכְט[12].
[3] מַה נִּתְאוֹנֵן וָואס זָאלֶען מִיר זִיךְ בֶּעקְלַאגֶען?
מַה נֹּאמַר. וָואס זָאלֶען מִיר זָאגֶען?
מַה נְּדַבֵּר וָואס זָאלֶען מִיר רֵיידֶען?
וּמַה אוּן (מִיט) וָואס
נִּצְטַדָּק: זָאלֶען מר זִךְ גֶערֶעכְט מַאכֶען?
[4] נַחְפְּשָׂה מִיר וֶועלֶען אוּנְטֶערְזוּכֶען
דְרָכֵינוּ אוּנְזֶערֶע וֶועגֶען
וְנַחְקוֹרָה אוּן מִיר וֶועלֶען נָאכְפָארְשֶׁען
וְנָשׁוּבָה אֵלֶיךָ. אוּן מִר וֶולֶן צוּרִקְקֶהְרֶן צוּ דִר,
[5] כִּי יְמִינְךָ דֶען דַיין רֶעכְטֶע הַאנְד
פְּשׁוּטָה אִיז אוֹיסְגֶעשְׁטְרֶעקְט
לְקַבֵּל שָׁבִים: אוֹיפְצוּנֶעהְמֶען צוּרִק־קֶהְרֶנְדֶע.
[6] אָנָּא יְיָ [13]אָ, עֶוויגֶער,
הוֹשִׁיעָה נָּא. הֶעלְף דָאךְ!
אָנָּא יְיָ [13]אָ, עֶוויגֶער,
הַצְלִיחָה נָא: בֶּעגְלִיק דָאךְ!
אָנָּא יְיָ עֲנֵנוּ [13]אָ, עֶוויגֶער, עֶנְטְפֶער אוּנְז
בְּיוֹם קָרְאֵנוּ: אִין דֶעם טָאג וֶוען מִיר רוּפֶען.
לְךָ יְיָ חִכִּינוּ. אוֹיף דִיר, עֶוויגֶער, הַארְרֶען מִיר,
לְךָ יְיָ קִוִּינוּ. אוֹיף דר, עֶוויגֶער, הָאפֶען מִיר,
לְךָ יְיָ אוֹיף דִיר, עֶוויגֶער,
נְיַחֵל. פֶערְטְרוֹיעֶן מִיר;
אַל תֶּחֱשֶׁה שְׁוַייג נִיט
וּתְעַנֵּנוּ. אוּן פַּיינִיג אוּנְז (נִיט),
כִּי נָאֲמוּ גוֹיִם דֶען דִי נַאצְיָאנֶען זָאגֶען:
אָבְדָה תִקְוָתָם. פֶערְלָארֶען אִיז זֵייעֶר הָפְנוּנְג;
כָּל בֶּרֶךְ יֶעדֶער קְנִיע
וְכָל קוֹמָה אוּן יֶעדֶער שְׁטַאטוּר
לְךָ לְבַד צוּ דִיר אַלֵיין
תִּשְׁתַּחֲוֶה: זָאל זִיךְ בּוּקֶען.

הַפּוֹתֵחַ יָד דוּ עֶפֶענְסְט אַ הַאנְד
בִּתְשׁוּבָה [14]צוּ צוּרִיק־קֶעהְרוּנְג,
לְקַבֵּל אוֹיפְצוּנֶעהְמֶען
פּוֹשְׁעִים וְחַטָּאִים. פֶערְבְּרֶעכֶער אוּן זִינְדֶער;[14]
נִבְהֲלָה נַפְשֵׁנוּ אוּנְזֶער זֶעלֶע אִיז דֶערְשְׁרָאקֶען
מֵרוֹב עִצְּבוֹנֵנוּ. פוּן אוּנְזֶער גְרוֹיסֶען [15]שְׁמֶערְץ;
אַל תִּשְׁכָּחֵנוּ פֶערְגֶעס אוּנְז נִיט
נֶצַח. (אוֹיף) עֶוויג,
קוּמָה שְׁטֵעה אוֹיף
וְהוֹשִׁיעֵנוּ אוּן הֶעלְף אוּנְז,
[7] כִּי חָסִינוּ בָךְ: דֶען מִיר בֶּעשִׁיצֶען זִיךְ מִיט דִיר.
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ. אוּנְזֶער פָאטֶער, אוּנְזֶר קֶענִיג,

1) מכאן עד לקבל שבים. חסר בסדורי הספרדים. 2) דניאל ט׳ ז׳. 3) ע״פ איכה ג׳ ל״ט ובראשית מ״ד ט״ז. 4) איכה ג׳ מ׳. 5) לקוח מתפלת נעילה. 6) תהלים קי״ח, כ״ה. 7) מכאן עד בארץ שבינו נשמט בסדורי הספרדים. 8) פלאג. 9) שטייגער. 10) ערוויטערן; נעהם אוועג. 11) שטרייגע בעשטימונג. 12) ד. ה. דו ביסט גערעכט און מיר דארפען זיך שעהמען. 13) מיר בעטען דיר, עוויגער. 14) אדער: אויפצונעהמען פערברעכער און זינדער מיט בערייהונג. 15) טרויער.

אִם אֵין בָּנוּ	אוֹיבּ מִיר הָאבֶּען נִיט
צְדָקָה	גֶערֶעכְטִיגְקַייט
וּמַעֲשִׂים טוֹבִים.	און גוּטֶע טְהאטֶען,
זְכָר לָנוּ	גֶעדֵיינְק פִיר אוּנְז
אֶת בְּרִית	דֶעם בּוּנְד
אֲבוֹתֵינוּ	פוּן אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן
וְעֵדוֹתֵינוּ	און אוּנְזֶער [1]צַייגְנִים
בְּכָל יוֹם	[1]יֶעדֶען טָאג:
יְיָ אֶחָד.	[1]„דֶער עֶוויגֶער אִיז אֵיינֶער";
הַבִּיטָה בְעָנְיֵנוּ.	קוּק אוֹיף אוּנְזֶער עֶלֶענְד,
כִּי רַבּוּ	דֶען [2]פִיל זַיינֶען
מַכְאוֹבֵינוּ	אוּנְזֶערֶע שְׁמֶערְצֶען
וְצָרוֹת לְבָבֵנוּ.	און דִי לֵיידֶען פוּן אוּנְזֶר הַרְץ;
חוּסָה יְיָ עָלֵינוּ	הָבּ מִיטְלֵייד, עֶווִיגֶר, אוֹף אוּנְז
בְּאֶרֶץ שִׁבְיֵנוּ.	אִם לַנְד פוּן אוּנְזֶר גֶפַנְגֶנְשַׁפְט
וְאַל תִּשְׁפּוֹךְ	און גִים נִיט אוֹיס
חֲרוֹנְךָ	דַיין גְרִים־צָארְן
עָלֵינוּ.	אִיבֶּער אוּנְז,
כִּי אֲנַחְנוּ עַמְּךָ	דֶען מִיר זַיינֶען דַיין פָאלְק,
בְּנֵי בְרִיתֶךָ:	דִי קִינְדֶער פוּן דַיין בּוּנְד.
אֵל.	אָ גָאט,
הַבִּיטָה	קוּק דָאךְ,
דַּל כְּבוֹדֵנוּ	אוּנְזֶער עֶהְרֶע אִיז קְלֵיין
בַּגּוֹיִם.	אוּנְטֶער דִי פֶעלְקֶער,
וְשִׁקְּצוּנוּ	און זֵיי הָאבֶּען אוּנְז [3]פֶּערַאכְטֶעט
כְּטֻמְאַת	ווִי דִי אוּנְרֵיינְהַייט
הַנִּדָּה.	פוּן דִי [4]אַבְּגֶעזָאנְדֶערְטֶע פְרוֹי;
עַד מָתַי	[5]בִּיז ווֶען (ווֶעט זַיין)
עֻזְּךָ בַּשְּׁבִי.	דַיין [6]שְׁטַארְקַייט אִין גֶפַנְגֶנְשַׁפְט
וְתִפְאַרְתְּךָ	און דַיין [7]הֶערְלִיכְקַייט

בְּיַד צָר:	אִין דִי הַאנְד פוּן פַיינְד.
עוֹרְרָה	עֶרְוֶועק
גְּבוּרָתְךָ וְקִנְאָתְךָ	דַיין מַאכְט און דַיין אֵייפֶער
עַל אוֹיְבֶיךָ.	גֶעגֶען דַיינֶע פַיינְדֶע;
הֵם יֵבוֹשׁוּ	זָאלֶען זֵיי בֶּעשֶׁעמְט ווֶערֶען
וְיֵחַתּוּ	און גֶעבְּרָאכֶען ווֶערֶען
מִגְּבוּרָתָם.	פוּן זֵייעֶר מַאכְט,
וְאַל יִמְעֲטוּ	און זָאלֶען נִיט קְלֵיין זַיין
לְפָנֶיךָ	פָאר דִיר
תְּלָאוֹתֵינוּ:	אוּנְזֶערֶע לֵיידֶען.
מַהֵר	שְׁנֶעל
יְקַדְּמוּנוּ	זָאל אוּנְז עֶנְטְגֶעגֶען קוּמֶען
רַחֲמֶיךָ	דַיין בַּארְמְהֶערְצִיגְקַייט
בְּיוֹם צָרָתֵנוּ.	אִין טָאג פוּן אוּנְזֶער נוֹיטְה;
וְאִם לֹא לְמַעֲנֵנוּ	און אוֹיבּ נִיט פוּן אוּנְזֶערְט ווֶעגֶן,
לְמַעַנְךָ פְּעַל.	טְהוּא פוּן דַיינֶעט ווֶעגֶען,
וְאַל תַּשְׁחִית	און פֶערְדַארְבּ נִיט
זֵכֶר	דֶעם אַנְדֵיינְקֶען
שְׁאֵרִיתֵנוּ:	פוּן [8]אוּנְזֶער אִיבֶּערְרֶעסְט.
וְחוֹן אוֹם	און בֶּעגְנַאדִיג (דִי נַאצְיָאן,
הַמְיַחֲדִים	ווֶעלְכֶע עֶרְקְלֶערֶען דִי אֵיינְהַייט
שִׁמְךָ	פוּן דַיין נָאמֶען
פַּעֲמַיִם בְּכָל יוֹם	צְווֵיי מָאל יֶעדֶען טָאג
תָּמִיד	שְׁטֶענְדִיג
בְּאַהֲבָה.	אִין לִיבֶּע,
וְאוֹמְרִים.	און זֵיי זָאגֶען:
שְׁמַע יִשְׂרָאֵל	הֶער יִשְׂרָאֵל,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	דֶער עֶווִיגֶער אִיז אוּנְזֶר גָאט,
יְיָ אֶחָד:	דֶער עֶווִיגֶער אִיז אֵיינֶער.

1) ד. ה. דאס, וואס מיר זאגען יעדען טאג, דאס דער עוויגער איז איינער. 2) גרויס. 3) פעראבשייעט, פעראונ־ווירדיגט. 4) אונריינע. 5) ווי לאנג נאך. 6) גראבע. 7) פראכט. 8) אונזערע איבערגעבליבענע.

התפלה רחום וחנון וכ״ו נקראת תחנון, מלשון: אנחנו מפילים תחנונינו לפניך (דניאל ט׳ י״ח), או תחנה, מלשון: ומפיל תחנתי לפני ה׳ (שם ט׳ כ׳). ונקרא גם כן נפילת אפים מפני שנוהגין לפול על אפים. ונוטין על הצד השמאלי שהוא דוגמת קרבן התמיד אשר היו מרביצין אותו כששוחטין אותו על שמאלו (כל בו). אולם אם יש תפלין על היד השמאלית נופלין על היד הימנית משום כבוד תפלין ובמדרש ובס׳ המנהיג ס׳ ע״א מצאו טעם לנפילה על הימין בפסוק: שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני.

נפילת אפים הוא מנהג קדמון מאד ונזכרת פעמים אחדות בגמרא: רב איקלע לבבל בתענית צבור וכ״ו נפול כולי עלמא אאנפייהו (מגלה כ״ב ע״ב) ובב״מ נ״ט ע״ב איתא: „אימא שלום דביתהו דר״א אחתיה דר״ג הואי מההוא מעשה ואילך לא הוה שבקיה ליה לר״א למיפל על אפיה״ מזה נראה שנפילת אפים כבר היה מנהג קבוע בימי חכמי המשנה. ולפי דעת הכל בו למדו זאת ממשה ויהושע שנאמר: ואתנפל לפני ה׳ (דברים ט׳ י״ח וכ״ה), ויפל על פניו ארצה לפני ארון ה׳ עד הערב הוא וזקני ישראל. (יהושע ז׳ ו׳).

אולם נוסח התפלה בעת נפילת אפים לא היה קבוע עוד גם בזמן הטור וכל אחד ואחד שאל כבקשתו (טור א״ח ס׳ קל״א) ורק אחרי כן קבעו לאמר **רחום וחנון** ואח״ז, המזמור ו׳ **ה׳ אל באפך** וכ״ו והספרדים אומרים המזמור כ״ה לדוד אליך ה׳ נפשי אשא (וכן הוא בזוהר סוף פרשה במדבר) ובטור א״ח ס׳ קל״א מביא תחנת רב עמרם גאון ובסדר התפלה להרמב״ם נמצא תפלה אחרת. והאבודרהם כתב: יש יחידים שמתחננים מזמורים אחרים כל אחד ואחד כפי רצונו ודעתו.

הפסוק **ויאמר דוד** לא נמצא בשום סדור ישן ורק בקצור של״ה מביא שנוהגין לאומרו קדם נפילת אפים. ואולי הוא מפני שכתוב בו נפלה נא.

דִּינִים פוּן וַיֹּאמֶר דָּוִד (תַּחֲנוּן).

אין מארגען־געבעט בייגט מען איין דעם קאפ אויף די רעכטע האנד, ווען מען זאגט ויאמר דוד (תחנון) ביז ישובו יבושו רגע, אויב מען טראגט תפלין אויף די לינקע האנד; אבער אויב מען טראגט קיין תפלין אויף די לינקע האנד אדער צו מנחה, בייגט מען איין דעם קאפ אויף די לינקע האנד.

וואו עס איז ניטא קיין ספר תורה זאגט מען תחנון (ויאמר דוד), אבער מען בייגט ניט איין דעם קאפ.

די דינים ווען תחנון (ויאמר דוד) ווערט ניט געזאגט זעה אויף זייטע 89.

---

[1] וַיֹּאמֶר דָּוִד	און דָוִד הָאט גֶעזָאגְט
אֶל גָּד.	צוּ (דֶעם פְּרָאפֶּעט) גָד:
צַר לִי מְאֹד.	מִיר אִיז זֶעהְר [2]לֵייד;
נִפְּלָה נָּא	לָא׳מִיר דָאךְ (בֶּעסֶער) פַאלֶן
בְיַד יְיָ.	אִין דִי הַאנְד פוּן דֶעם עֶווִיגֶען,
כִּי רַבִּים	דֶען גְרוֹיס אִיז
רַחֲמָיו.	זַיין בַּארְמְהֶערְצִיגְקַייט,
וּבְיַד אָדָם	אָבֶער אִן דִי הַנְד פוּן אַמֶענְשֶׁן
אַל אֶפֹּלָה:	וִויל אִיךְ נִיט פַאלֶען.

רַחוּם וְחַנּוּן.	בַּארְמְהֶערְצִגֶער און גְנֶעדִגֶר!
חָטָאתִי לְפָנֶיךָ.	אִיךְ הָאבּ גֶעזִינְדִגְט פָאר דִיר,
יְיָ	עֶווִיגֶער,
מָלֵא רַחֲמִים.	וָוס אִז פוּל מִט בַּרְמְהֶרְצִגְקַיִט,
רַחֵם עָלַי	עֶרְבַּארְם דִיךְ אִיבֶּער מִיר
וְקַבֵּל תַּחֲנוּנָי:	און גֶעהְם אָן מַיין בִּיטֶע.

תהלים ו.

ב יְיָ	2. עֶווִיגֶער,
אַל בְּאַפְּךָ	נִיט מִיט דַיין צָארְן
תוֹכִיחֵנִי.	זָאלְסְט׳וּ מִיר שְׁטְרָאפֶען;
וְאַל בַּחֲמָתְךָ	און נִיט מִיט דַיין גְרִים־צָארְן
תְיַסְּרֵנִי:	זָאלְסְט׳וּ מִיר צִיכְטִיגֶען.
ג חָנֵּנִי יְיָ	3. בֶּעגְנַאדִיג מִיר, עֶווִיגֶער,
כִּי אֻמְלַל אָנִי.	דֶען אִיךְ בִּין [3]פֶערְוֶועלְקְט;
רְפָאֵנִי יְיָ.	הֵייל מִיר, עֶווִיגֶער,
כִּי נִבְהֲלוּ עֲצָמָי:	דֶן מַיינֶע בֵּנֶר זַיינֶן [4]עֶרְשְׁרָקְן.
ד וְנַפְשִׁי	4. און מַיין זֶעלֶע
נִבְהֲלָה מְאֹד.	אִיז זֶעהְר עֶרְשְׁרָאקֶען;
וְאַתָּה יְיָ	און דוּ, עֶווִיגֶער,
עַד מָתָי:	בִּיז וֶוען (וֶועט עֶס דוֹיעֶרְן)?[5]
ה שׁוּבָה יְיָ	5. קֶעהְר צוּרִיק, עֶווִיגֶער,
חַלְּצָה נַפְשִׁי.	רֶעטֶע מַיין זֶעלֶע;

1) ש״ב, כ״ה י״ד. 2) אייננ. 3) אונגליקליך. 4) ערציטערט. 5) ד. ה. ווי לאנג נאך וועט עס אזוי זיין.

הוֹשִׁיעֵנִי	הֶעלְף מִיר
לְמַעַן חַסְדֶּךָ׃	וֶועגֶען דַיין גְנַאדֶע.
ו כִּי אֵין בַּמָּוֶת	6. דֶען נִיט אִין טוֹיט
זִכְרֶךָ.	אִיז דַיין אַנְדֵיינְקֶען,
בִּשְׁאוֹל	אִין גְרַאב
מִי יוֹדֶה לָּךְ׃	וֶוער דַאנְקְט דִיר?
ז יָגַעְתִּי	7. אִיךְ בִּין מִיד
בְּאַנְחָתִי	דוּרְךְ מַיין זִיפְצֶען;
אַשְׂחֶה	אִיךְ מַאךְ שְׁווִימֶען
בְכָל לַיְלָה	יֶעדֶע נַאכְט
מִטָּתִי.	מַיין בֶּעט;
בְּדִמְעָתִי	מִיט מַיינֶע טְרֶערֶען
עַרְשִׂי אַמְסֶה׃	[4]נֶעטְץ אִיךְ דוּרְךְ מַיין בֶּעט.
ח עָשְׁשָׁה	8. עֶס [5]אִיז פֶערְדוּנְקֶלְט גֶעוָורֶן
מִכַּעַס	פוּן פֶערְדְרוּס
עֵינִי.	מַיין אוֹיג;
עָתְקָה	זִי אִיז אַלְט גֶעוָוארֶען
בְּכָל צוֹרְרָי׃	דוּרְךְ אַלֶע מַיינֶע בֶּעדְרִיקֶער.
ט סוּרוּ מִמֶּנִּי	9 קֶעהְרְט זִיךְ אָב פוּן מִיר,
כָּל פֹּעֲלֵי אָוֶן.	אִיהְר אַלֶע אוּנְרֶעכְט־טְהוּעֶר;
כִּי שָׁמַע יְיָ	דֶען דֶר עֶווִיגֶער הָט עֶרְהֶערְט
קוֹל בִּכְיִי׃	דִי שְׁטִימֶע פוּן מַיין גֶעוֵויין.
י שָׁמַע יְיָ	10. דֶער עֶווִיגֶער הָט עֶרְהֶערְט
תְּחִנָּתִי.	מַיין בִּיטֶע;
יְיָ	דֶער עֶווִיגֶער
תְּפִלָּתִי יִקָּח׃	נֶעהְמְט אוֹיף מַיין גֶעבֶּעט.
יא יֵבֹשׁוּ	11. עֶס זָאלֶן בֶּעשֶׁעמְט וֶוערֶן
וְיִבָּהֲלוּ מְאֹד	אוּן זֶעהְר עֶרְשְׁרָאקֶען וֶוערֶען
כָּל אֹיְבָי.	אַלֶע מַיינֶע פַיינְדֶע;
יָשֻׁבוּ יֵבֹשׁוּ	זֵייזָלֶן [6]וּוְדֶערְהָלְט בֶּעשֶׁמְט וֶוערֶן
רָגַע׃	(אִין) אֵיין אוֹיגֶענְבְּלִיק.

כתבו בשם ר׳ יהודה החסיד כי חזקיה מלך יהודה חבר את התחנה ה׳ אלהי ישראל ומצאו שם חזקיה בראשי החרוזים: הוסה, זרים, קולנו, יי אלהי, הבט. ואולם לפי זה החרוזים מסורסים ואינם כסדר שמו (וההשערה שמפני ענותנותו עשה זאת שלא יכירו כי הוא חברו רחוקה היא) ועוד שהחרוז ד״ אלהי ישראל איננו מגוף התחנה, כי בסדורי הספרדים ובסדורים כ״י נמצאות הרבה תחנות שונות ובראש כלן נמצא החרוז ה׳ אלהי ישראל. וגם אם נאמר שאיש בשם חזקיה חברו, מי יגיד לנו אם הוא חזקיה מלך יהודה או איש אחר. ויותר קרוב לאמת היא ההשערה שהוברה בסוף אלף החמשי בימי הגזרות כי זה נראה מתכן התחנה.

ה׳ אלהי ישראל ביז שומר ישראל זאגט מען נור אם מאנטאג און דאנערסטאג. ווען מען זאגט והוא רחום.

יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל.	עֶווִיגֶער, גָאט פוּן יִשְׂרָאֵל,
[1] שׁוּב	[7]קֶעהְר צוּרִיק
מֵחֲרוֹן אַפֶּךָ.	פוּן דַיין [8]גְרִים־צָארְן,
וְהִנָּחֵם	אוּן [9]בֶּערֵייעֶ
עַל הָרָעָה	אוֹיף דִי שְׁלֶעכְטֶעס
לְעַמֶּךָ׃	גֶעגֶען דַיין פָאלְק.
[2] הַבֵּט מִשָּׁמַיִם	קוּק פוּן הִימֶעל
וּרְאֵה.	אוּן זֶעה,
כִּי הָיִינוּ	דַאס מִיר זַיינֶען גֶעוָוארֶען
לַעַג וָקֶלֶס	(צוּ) שְׁפָּאט אוּן שַׁאנְדֶע;
בַּגּוֹיִם.	אוּנְטֶער דִי נַאצְיָאנֶען;
[3] נֶחְשַׁבְנוּ כַּצֹּאן	מִיר זַיינֶען גֶערֶעכֶענְט ווִי שָׁף,
לַטֶּבַח יוּבָל.	וָוס וֶוערְט צוּם שְׁלַכְט גֶפִהֶרְט,

1) שמות ל״ב י״ב. 2) ע״פ ישעיה ס״ג ט״ו. 3) ע״פ תהלים מ״ד כ״ג. וישעיה נ״ג ז. 4) מאַך איך צוגעהן; צושמעלץ איך. 5) שווינדעט. 6) אדער: צוריקעהרען (אוועגגעהן פון מיר) און זיי זאָלען בעשעמט ווערען. 7) לאָז אָב. 8) ברע־בענדען צאָרן. 9) בעדיינק.

לַהֲרוֹג וּלְאַבֵּד — צוּ דֶּרְשְׁלָאגֶן אוּן צוּ פֶערְנִיכְטֶען
וּלְמַכָּה וּלְחֶרְפָּה: — אוּן צוּם שְׁלַאג אוּן צוּ שַׁנְדֶע.
וּבְכָל זֹאת — אוּן בַּיי אַלֶעם דִיזֶען
שִׁמְךָ — דַיין נָאמֶען
לֹא שָׁכָחְנוּ. — הָאבֶּען מִיר נִיט פֶערְגֶעסֶען,
נָא. — מִיר בֶּעטֶען דִיר,
אַל תִּשְׁכָּחֵנוּ: — פֶערְגֶעס אוּנְז נִיט.

יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. שׁוּב מֵחֲרוֹן אַפֶּךָ. וְהִנָּחֵם עַל הָרָעָה לְעַמֶּךָ:

זָרִים אוֹמְרִים — פְרֶעמְדֶע זָאגֶען:
אֵין תּוֹחֶלֶת — „עֶס אִיז נִיטָא קֵיין [6]אוֹיסְזִיכְט
וְתִקְוָה. — אוּן (קֵיין) הָאפְנוּנְג“,
חוֹן אוֹם — בֶּעגְנַאדִיג (דַאס) פָאלְק,
לְשִׁמְךָ מְקַוֶּה. — וָואס הָאפְט צוּ דַיין נָאמֶען.
טָהוֹר. — רֵיינֶער (גָאט)!
יְשׁוּעָתֵנוּ קָרְבָה. — אוּנְזֶער הִילְף עֶרְנֶעהֶנְטֶער;
[1] יָגַעְנוּ — מִיר זַיינֶען מִיד
וְלֹא הוּנַח לָנוּ. — אוּן מֶען לָאזְט אוּנְז נִיט רוּהֶען;
רַחֲמֶיךָ — דַיין בַּארְמְהֶערְצִיגְקֵייט
יִכְבְּשׁוּ — זָאל צוּרִיקְהַאלְטֶען
אֶת כַּעַסְךָ — דַיין צָארְן
מֵעָלֵינוּ: — פוּן גֶעגֶען אוּנְז.
אָנָּא. — מִיר בֶּעטֶען דִיר,
שׁוּב מֵחֲרוֹנְךָ. — קֶעהְר צוּרִיק פוּן דַיין גְרִים־צָרְן
וְרַחֵם — אוּן עֶרְבַּארְם
סְגֻלָּה — (דַאס) גֶעלִיבְּטֶע (פָאלְק),
אֲשֶׁר בָּחָרְתָּ: — וֶועלְכֶעס דוּ הָסְט עֶרְוֶועהְלְט.

יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. שׁוּב מֵחֲרוֹן אַפֶּךָ. וְהִנָּחֵם עַל הָרָעָה לְעַמֶּךָ:

[2] חוּסָה יְיָ — הָאבּ מִיטְלַייד, עֶווִיגֶער,
עָלֵינוּ — אִיבֶּער אוּנְז
בְּרַחֲמֶיךָ. — מִיט דַיין בַּארְמְהֶערְצִיגְקֵייט,
וְאַל תִּתְּנֵנוּ — אוּן גִיבּ אוּנְז נִיט אִיבֶּער
בִּידֵי אַכְזָרִים. — אִין דִי הֶענְד פוּן גְרוֹיזַאמֶע;
[3] לָמָּה יֹאמְרוּ — וַוארוּם זָאלֶען זָאגֶען
הַגּוֹיִם — דִי נַאצְיָאנֶען:
אַיֵּה נָא — „וואוּ אִיז
אֱלֹהֵיהֶם. — זֵייעֶר גָאט?“
[4] לְמַעַנְךָ — פוּן דַיינֶעט־וֶועגֶען
עֲשֵׂה עִמָּנוּ חֶסֶד — טְהוּא מִיט אוּנְז גְנַאדֶע
וְאַל תְּאַחַר: — אוּן [7]פֶערְזַאם נִיט.
אָנָּא. — מִיר בֶּעטֶען דִיר,
שׁוּב מֵחֲרוֹנְךָ. — קֶעהְר צוּרִיק פוּן דַיין גְרִים־צָרְן
וְרַחֵם — אוּן עֶרְבַּארְם
סְגֻלָּה — (דַאס) גֶעלִיבְּטֶע (פָאלְק)
אֲשֶׁר בָּחָרְתָּ: — וֶועלְכֶעס דוּ הָאסְט עֶרְוֶועהְלְט.

יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. שׁוּב מֵחֲרוֹן אַפֶּךָ. וְהִנָּחֵם עַל הָרָעָה לְעַמֶּךָ:

קוֹלֵנוּ תִּשְׁמַע — אוּנְזֶער שְׁטִימֶע זָאלְסְטוּ הֶערֶען
וְתָחוֹן. — אוּן דוּ זָאלְסְט בֶּעגְנֶעדִיגֶען,
וְאַל תִּטְּשֵׁנוּ — אוּן לָאז אוּנְז נִיט אִיבֶּער
בְּיַד אֹיְבֵינוּ — אִין דִי הַאנְד פוּן אוּנְזֶערֶע פֵיינְדֶע
לִמְחוֹת — [8]צוּ פֶערְטִילִיגֶען
אֶת שְׁמֵנוּ. — אוּנְזֶער נָאמֶען;
זְכוֹר — גֶעדֵיינְק,
אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ — וָואס דוּ הָאסְט גֶעשְׁוָוארֶען
לַאֲבוֹתֵינוּ. — צוּ אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן:
[5] כְּכוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם — „ווִי דִי שְׁטֶערֶען אִין הִימֶעל
אַרְבֶּה — וֶועל אִיךְ פֶערְמֶעהְרֶען
אֶת זַרְעֲכֶם. — אַייעֶר זַאמֶען“,

1) איכה ה׳ ה׳. 2) בסדור כתב יד נמצא עוד חרוז אחד קדם חוסה, כזה: נתן בעפר פינו ונכבש באפר כוחנו, כי מאד שבענו מרורים, רוינו לענה ורוש ולא שב ממנו חרון אף ובעתה. ובכל זאת שמך לא שכחנו נא אל תשכחנו. ה׳ אלהי ישראל וכ׳ו. 3) תהלים קט׳ו ב׳. 4) ע׳פ דניאל ט׳ י׳ט. 5) שמות ל׳ב י׳ג. 6) ערוואַרטונג. 7) לייג ניט אָפּ. 8) אפּ־צומעקען, אָפּצו־ווישען.

וְעַתָּה [1] נִשְׁאַרְנוּ אוּן יֶעצְט זַיינֶען מִיר אִבֶּרְגֶעבְּלִיבֶּן
מְעַט מֵהַרְבֵּה: וֶוייניג פוּן פִילֶע.
וּבְכָל זֹאת אוּן בַּיי אַלֶעם דִיזֶען
שִׁמְךָ דַיין נָאמֶען
לֹא שָׁכָחְנוּ. הָאבֶּען מִיר נִיט פֶערְגֶעסֶען,
נָא. מִיר בֶּעטֶען דִיר,
אַל תִּשְׁכָּחֵנוּ: פֶערְגֶעס אוּנְז נִיט.

יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. שׁוּב מֵחֲרוֹן אַפֶּךָ. וְהִנָּחֵם עַל הָרָעָה לְעַמֶּךָ:

---

[2] עָזְרֵנוּ הֶעלְף אוּנְז,
אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ גָאט פוּן אוּנְזֶער הִילְפֶע,
עַל דְּבַר וֶועגֶען
כְּבוֹד שְׁמֶךָ. דִי עֶהְרֶע פוּן דַיין נָאמֶען,
וְהַצִּילֵנוּ אוּן רֶעטֶע אוּנְז
וְכַפֵּר אוּן פֶערְגִיבּ
עַל חַטֹּאתֵינוּ אוֹיף אוּנְזֶערֶע זִינְד
לְמַעַן שְׁמֶךָ: וֶועגֶען דַיין נָאמֶען.

יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. שׁוּב מֵחֲרוֹן אַפֶּךָ. וְהִנָּחֵם עַל הָרָעָה לְעַמֶּךָ:

הנוסחאות משונות בפיוט שׁוֹמֵר ישׂראל. בסדורי הספרדים חסר החרוז מתרצה ברחמים ובמקומו יבוא החרוז: „שׁוֹמר גוי רבא, שמור שארית גוי רבא, ואל יאבד גוי רבא, האומרים בכל יום אמן יהא שמה רבא" וגם במנהג טריפולי ובמחזור רומא נמצא החרוז הזה, ובמנהג טריפולי נוסף אחר שומר גוי קדוש החרוז: „שומר גוי ברוך, שמור שארית גוי ברוך, ואל יאבד גוי ברוך שׁאמר קדוש וברוך" ותחת החרוז הזה יביא במחזור רומא: שׁומר ברית אבותינו, שמור שאריתנו, ואל תאבד פלטתנו, האומרת בכל יום שמע ישראל ה' אלהינו.

פון שומר ישראל ביז למען שמך זאגט מען אין יעדען מארגען־געבעט (שחרית) און נאך מיטאג־געבעט (מנחה) אין אלע טעג, וואס מען זאגט ויאמר דוד (תחנון).

שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל. הִיטֶער פוּן יִשְׂרָאֵל!
שְׁמוֹר בֶּעהִיט
שְׁאֵרִית יִשְׂרָאֵל. דֶעם [3]אִבֶּערְגֶעבְּלִיבֶּענֶעם פוּן יִשְׂרָאֵל,
וְאַל יֹאבַד יִשְׂרָאֵל. אוּן זָאל נִיט [4]פֶערְלָארֶען גֶעהֶן יִשְׂרָאֵל,
הָאוֹמְרִים וֶועלְכֶע זָאגֶען:
שְׁמַע יִשְׂרָאֵל: „הֶער יִשְׂרָאֵל!"

שׁוֹמֵר גּוֹי אֶחָד. הִיטֶער פוּן אֵיין אֵיינְצִיגֶען פָאלְק,
שְׁמוֹר שְׁאֵרִית בֶּעהִיט דֶעם [3]אִיבֶּערְגֶעבְּלִיבֶּענֶעם
עַם אֶחָד. פוּן אֵיין אֵיינְצִיגֶען פָאלְק,
וְאַל יֹאבַד אוּן זָאל נִיט פֶערְלָארֶען גֶעהֶן
גּוֹי אֶחָד. אֵיין אֵיינְצִיגֶעס פָאלְק,
הַמְיַחֲדִים שִׁמְךָ וֶועלְכֶע [5]פֶּעראֵיינְצִיגֶען דַיין נָאמֶען:
יְיָ אֱלֹהֵינוּ „דֶער עֶוִויגֶער אִיז אוּנְזֶער גָאט,
יְיָ אֶחָד: דֶער עֶווִיגֶער אִיז אֵיינֶער".

שׁוֹמֵר גּוֹי קָדוֹשׁ. הִיטֶער פוּן אַ הֵיילִיגֶען פָאלְק,
שְׁמוֹר שְׁאֵרִית בֶּעהִיט דֶעם [3]אִיבֶּערְגֶעבְּלִיבֶּענֶעם
עַם קָדוֹשׁ. פוּן אַ הֵיילִיגֶען פָאלְק,
וְאַל יֹאבַד אוּן עֶס זָאל נִיט [4]פֶערְלָארֶען גֶעהֶן
גּוֹי קָדוֹשׁ. אַ הֵיילִיגֶעס פָאלְק,
הַמְשַׁלְּשִׁים [6]וֶועלְכֶע ווידֶערְהָאלֶען 3 מָאל (טֶעגְלִיךְ)
בְּשָׁלֹשׁ קְדֻשּׁוֹת מִיט 3 מָאל „קָדוֹשׁ", [6]
לְקָדוֹשׁ: צוּם הֵיילִיגֶען (גָאט).

מִתְרַצֶּה (דוּ), וֶועלְכֶער אִיז צוּפְרִידֶען
בְּרַחֲמִים. מִיט בַּארְמְהֶערְצִיגְקַייט[7]
וּמִתְפַּיֵּס אוּן לָאזְט זִיךְ אִיבֶּערְבֶּעטֶען
בְּתַחֲנוּנִים. דוּרְךְ בִּיטֶען,
הִתְרַצֵּה זַיי צוּ פְרִידֶען

---

1) ע"פ ירמיה מ"ב ב'. 2) תהלים ע"ט ט'. 3) איבערבלייבונג. די איבריג־געבליבענע. 4) אונטערגעהן, פערניכטעט ווערען. 5) ערקלערען די איינהייט. 6) ד. ה. וועלכע זאגען 3 מאל טעגליך „קדושה" אין וועלכע עס שטעהט 3 מאל „קדוש". 7) ד. ה. וואס מען בעט בייא דיר אום בארמהערציגקייט.

וְהִתְפַּלֵּל	אוּן לָאז זִיךְ אִיבֶּערְבֶּעטֶען
לְדוֹר עָנִי.	צוּם דֶעם [9]עֶלֶענְדֶען גֶשְׁלֶכְט,
כִּי אֵין עוֹזֵר:	דֶען עֶס אִיז נִיטָא קֵיין הֶעלְפֶּר.
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ.	אוּנְזֶער פָּאטֶער, אוּנְזֶר קֶענִיג,
חָנֵּנוּ וַעֲנֵנוּ.	בֶּגְנֶדִיג אוּנְז אוּן עֶנְטְפֶער אוּנְז,
כִּי אֵין בָּנוּ מַעֲשִׂים.	דֶען מִיר הָאבֶּען קֵיינֶע (גוּטֶע) טְהַאטֶען,
עֲשֵׂה עִמָּנוּ	טְהוּא מִיט אוּנְז
צְדָקָה וָחֶסֶד	וָואהְלְטְהַאט אוּן גְנַאדֶע,
וְהוֹשִׁיעֵנוּ:	אוּן הֶעלְף אוּנְז.

---

[1] וַאֲנַחְנוּ לֹא נֵדַע	אוּן מִיר וֵוייסֶען נִיט
מַה נַּעֲשֶׂה.	וָואס מִיר זָאלֶען טְהָאן,
כִּי עָלֶיךָ	דֶען (נוּר) אוֹיף דִיר
עֵינֵינוּ:	זַיינֶען אוּנְזֶרֶע אוֹיגֶן (גֶרִיכְטֶעט).
[2] זְכֹר רַחֲמֶיךָ	גֶעדֵיינְק דַיין בַּרְמְהֶרְצִיגְקַייט,
יְיָ	עֶווִיגֶער,
וַחֲסָדֶיךָ.	אוּן דַיינֶע גְנַאדֶען,
כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה:	דֶען פוּן עֶוויג אָן זַיינֶען זֵיי.
[3] יְהִי חַסְדְּךָ יְיָ	זָאל זַיין דַיין גְנַאדֶע, עֶווִיגֶער,
עָלֵינוּ.	אִיבֶּער אוּנְז,
כַּאֲשֶׁר יִחַלְנוּ לָךְ:	ווִי מִיר [10]וַוארְטֶען אוֹיף דִיר.
[4] אַל תִּזְכָּר לָנוּ	דֶערְמָאהְן אוּנְז נִיט

עֲוֹנוֹת רִאשֹׁנִים.	[11]דִי עֶרְשְׁטֶע זִינְד;
מַהֵר	שְׁנֶעל
יְקַדְּמוּנוּ	זָאל אוּנְז עֶנְטְגֶעגֶען קוּמֶען
רַחֲמֶיךָ.	דַיין בַּארְמְהֶערְצִיגְקַייט,
כִּי דַלּוֹנוּ מְאֹד:	דֶען מִיר זַיינֶען זֶעהְר [12]פֶערַארְמְט.
[5] חָנֵּנוּ יְיָ חָנֵּנוּ.	בֶּגְנֶדִג אוּנְז, עֶווגֶר, בֶּגְנֶדִג אוּנְז
כִּי רַב שָׂבַעְנוּ	דֶען גֶענוּג הָאבֶּן מִיר זִיךְ גֶעזֶעטִגְט
בוּז:	(מִיט) פֶערַאכְטוּנְג.
[6] בְּרֹגֶז	אִין צָארְן
רַחֵם תִּזְכּוֹר.	גֶעדֵיינְק [13]בַּארְמְהֶרְצִיגְקַייט.
[7] כִּי הוּא יָדַע	דֶען עֶר ווַייסְט
יִצְרֵנוּ.	אוּנְזֶער גֶעדַאנְקֶען;
זָכוּר	עֶר גֶעדֵיינְקְט,
כִּי עָפָר אֲנָחְנוּ:	דַאס מִיר זַיינֶען שְׁטוֹיבּ.
[8] עָזְרֵנוּ	הֶעלְף אוּנְז,
אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ	גָאט פוּן אוּנְזֶער הִילְפֶע,
עַל דְּבַר	וֶועגֶען
כְּבוֹד שְׁמֶךָ.	דִי עֶהְרֶע פוּן דַיין נָאמֶען,
וְהַצִּילֵנוּ	אוּן רֶעטֶע אוּנְז
וְכַפֵּר	אוּן פֶערְגִיבּ
עַל חַטֹּאתֵינוּ	אוֹיף אוּנְזֶערֶע זִינְד
לְמַעַן שְׁמֶךָ:	וֶועגֶען דַיין נָאמֶען.

דער חזן זאגט היר האלב־קדיש (חצי קדיש), וועלכעס געפינט זיך אונטער דעם שטריך.

דער חזן זאגט דעם פאלגענדען האלב קדיש (חצי קדיש) נאך למען שמך.

חזן יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. בְּעָלְמָא
דִּי בְרָא כִרְעוּתֵהּ וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ.
בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית
יִשְׂרָאֵל. בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב וְאִמְרוּ אָמֵן:
קהל וחזן: יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם
וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא:

חזן יִתְבָּרַךְ. וְיִשְׁתַּבַּח. וְיִתְפָּאַר. וְיִתְרוֹמַם.
וְיִתְנַשֵּׂא. וְיִתְהַדָּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל.
שְׁמֵהּ דְּקֻדְשָׁא: בְּרִיךְ הוּא לְעֵלָּא
(בעשי״ת וּלְעֵלָּא) מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא.
תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחֱמָתָא. דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא.
וְאִמְרוּ אָמֵן:

---

1) דה״ב כ׳, י״ב. 2) תהלים כ״ה. ו׳. 3) שם ל״ג, כ״ב 4) שם ע״ט, ח׳. 5) שם קכ״ג, ג׳. 6) חבקוק ג׳, ב׳. 7) תהלים, ק״ג, י״ד. 8) שם ע״ט, ט׳. 9) ארמען. 10) ערוואַרטען פון דיר. 11) אדער: די זינד פון די ערשטע, ד. ה. פון אונזערע פאָרגענגער. 12) ערניודריגט. 13) צו זיין בארמהערציג.

אל ארך אפים איננו מובא בסדור של הרמב״ם. ובכל בו ס׳ י״ט כותב: ,,אחר התחנה פותח ואומר אל ארך אפים, ואומר תחלה והושיענו והשני והצילנו. וכן כתב גם אבודרהם ומוסיף עוד שתמצא בה נ׳ תבות כנגד עשרת הדברות ומ׳ יום שעמד משה בהר. מכל זה נראה ששתי התפלות תחשבנה לאחת ומנהג הספרדים ובני פולין לומר שתיהן נכונה היא. אולם האשכנזים האומרים רק את החלק הראשון שיש בו כ״ד תבות אומרים שהוא כנגד כ״ד ספרי מקרא וכ״ד ישון כפרה (עין מנה משה בס׳ רכ״א). ומצאתי בסדור רשב״ן: אל ארך אפים תקנו חכמי איטאליען שיאמרו אלו שאחרו לבוא לבה״כ ואם יאמרו והוא רחום הגדול לא ישמעו קריאת התורה.

מאָנטאַג און דאנערסטאַג זאָגט מען אל ארך אפים, אבער מען זאגט עס ניט אין די פאָלגענדע טעג: ראש ח״ש, חנוכה, פורים און שושן פורים (דעם 14טען און 15טען פון מאָנאַט אדר) און אין איין עבור יאהר זאָגט מען אויך ניט דען 14טען און 15טען טאג פון אדר ראשון (פורים קטן), ערב פסח, ערב יום כפור און תשעה באב (דעם 9טען טאג אין אב). אויך זאגט מען ניט אל ארך אפים אין די הויז פון איין אבל אין די ערשטע 7 טעג נאך די קבורה (שבעה).

אֵל [1] אֶרֶךְ אַפַּיִם	לַאנְג־מוּטְהִיגֶער גָאט
וְרַב חֶסֶד	און גְרוֹיס אִין גְנַאדֶע
וֶאֱמֶת.	און טְרַייהַייט!
[2] אַל בְּאַפְּךָ תוֹכִיחֵנוּ:	שְׁטְרָאף אוּנְז נִיט מִיט דַיין צָארְן.
[3] חוּסָה יְיָ	הָאב מִיטְלַייד, עֶווִיגֶער,
עַל עַמֶּךָ.	אִיבֶּער דַיין פָאלְק
וְהוֹשִׁיעֵנוּ	און הֶעלְף אוּנְז
מִכָּל רָע:	פוּן אַלֶעם בֵּייז.
חָטָאנוּ לְךָ אָדוֹן.	מִר הָבֶּן גֶזִינְדִגְט גֶעגֶן דִר, הֶערְ;
סְלַח נָא	פֶערְגִיבּ דָאךְ
כְּרוֹב רַחֲמֶיךָ.	נָאךְ דַיין פִיל בַּרְמְהֶערְצִיגְקַייט,
אֵל	אָ גָאט!

סדר קריאת התורה

אָרְדְנוּנְג פוּן לֵייעֶנֶען אִין סֵפֶר תּוֹרָה.

ויהי בנסוע נזכר רק בכל בו ס׳ ל״ז אבל לא במור וראשונים, ויש שנויים גדולים בין נוסחאות הספרדים והאשכנזים להוצאת והכנסת הס״ת.

פון היר ביז חדש ימינו כקדם אויף זייטע 112, זאגט מען נור, ווען מען דאווענט מיט א מנין (ווייניגסטענס 10 מענער צוזאמען) אַם מאָנטאג און דאנערסטאג. אויך זאגט מען דיזע אלע זאכען (מיט די אויסנאַהמע פון יהי רצון אויף זייטע 110) אַם ראש חדש, חול המועד, אין מארגען און נאכמיטאג געבעט פון א פאַסט־טאג (תענית צבור) און שבת צו מנחה.

מען עפענט דעם ארון הקדש און דער חזן און די געמיינדע זאגען:

די איבערזעצונג ביז אשרי זעה צווייטען מהייל זייטע 134

[5] וַיְהִי בִּנְסֹעַ הָאָרֹן וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה. קוּמָה יְיָ וְיָפֻצוּ אֹיְבֶיךָ וְיָנֻסוּ מְשַׂנְאֶיךָ מִפָּנֶיךָ: [6] כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תוֹרָה וּדְבַר יְיָ מִירוּשָׁלָיִם: בָּרוּךְ שֶׁנָּתַן תּוֹרָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בִּקְדֻשָּׁתוֹ:

בריך שמה העתיקו האחרונים ע״פ האריז״ל (נגיד ומצוה דף ר׳ ונ״ו) מזוהר פ׳ ויקהל שכתוב שם: ,,אמר רשב״י כד מפקין ספר תורה בצבורא למקרי ביה מתפתחין תרעי שמיא דרחמי ומעוררין את האהבה לעילא ואיבעי ליה לבר נש למימר הכי״.

בְּרִיךְ שְׁמֵהּ דְּמָרֵא עָלְמָא. בְּרִיךְ כִּתְרָךְ וְאַתְרָךְ. יְהֵא רְעוּתָךְ עִם עַמָּךְ יִשְׂרָאֵל לְעָלַם. וּפֻרְקַן יְמִינָךְ אַחֲזֵי לְעַמָּךְ בְּבֵית מַקְדְּשָׁךְ. וּלְאַמְטוּיֵי לָנָא מִטּוּב נְהוֹרָךְ וּלְקַבֵּל צְלוֹתָנָא בְּרַחֲמִין: יְהֵא רַעֲוָא קֳדָמָךְ דְּתוֹרִיךְ לָן חַיִּין

אין פולין גדול זאָגט מען אויך דיזעס:

אֵל [1] אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב חֶסֶד וֶאֱמֶת. [4] אַל תַּסְתֵּר פָּנֶיךָ מִמֶּנּוּ: חוּסָה יְיָ עַל יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ וְהַצִּילֵנוּ מִכָּל רָע: חָטָאנוּ לְךָ אָדוֹן סְלַח נָא כְּרוֹב רַחֲמֶיךָ אֵל:

1) שמות ל״ד ו׳. 2) ע״פ תהלים ו׳ ב׳. 3) יואל ב׳ י״ז. 4) ע״פ תהלים כ״ז ט׳. 5) במדבר י׳ ל״ה. 6) ישעיה ב׳ ג׳.

בְּטִיבוּתָא . וְלֶהֱוֵי אֲנָא פְקִידָא בְּגוֹ צַדִּיקַיָּא . לְמִרְחַם עָלַי וּלְמִנְטַר יָתִי וְיַת כָּל דִּי לִי . וְדִי לְעַמָּךְ יִשְׂרָאֵל : אַנְתְּ הוּא זָן לְכֹלָּא וּמְפַרְנֵס לְכֹלָּא . אַנְתְּ הוּא שַׁלִּיט עַל כֹּלָּא . אַנְתְּ הוּא דְשַׁלִּיט עַל מַלְכַיָּא . וּמַלְכוּתָא דִּילָךְ הִיא : אֲנָא עַבְדָּא דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא . דְּסָגִידְנָא קַמֵּהּ וּמִקַּמָּא דִּיקַר אוֹרַיְתֵהּ בְּכָל עִדָּן וְעִדָּן : לָא עַל אֱנָשׁ רָחִיצְנָא וְלָא עַל בַּר אֱלָהִין סָמִיכְנָא . אֶלָּא בֶּאֱלָהָא דִשְׁמַיָּא . דְּהוּא אֱלָהָא קְשׁוֹט . וְאוֹרַיְתֵהּ קְשׁוֹט . וּנְבִיאוֹהִי קְשׁוֹט . וּמַסְגֵּא לְמֶעְבַּד טַבְוָן וּקְשׁוֹט : בֵּהּ אֲנָא רָחִיץ . וְלִשְׁמֵהּ קַדִּישָׁא יַקִּירָא אֲנָא אֵמַר תֻּשְׁבְּחָן : יְהֵא רַעֲוָא קֳדָמָךְ דְּתִפְתַּח לִבִּי בְּאוֹרַיְתָא . וְתַשְׁלִים מִשְׁאֲלִין דְּלִבָּאִי וְלִבָּא דְכָל עַמָּךְ יִשְׂרָאֵל . לְטַב וּלְחַיִּין וְלִשְׁלָם :

דער חזן נעהמט די ספר תורה און זאגט:

[1] גַּדְּלוּ לַייָ אִתִּי . וּנְרוֹמְמָה שְׁמוֹ יַחְדָּו :

און די געמיינדע אנטווארט:

[2] לְךָ יְיָ הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה וְהַתִּפְאֶרֶת וְהַנֵּצַח וְהַהוֹד כִּי כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ . לְךָ יְיָ הַמַּמְלָכָה וְהַמִּתְנַשֵּׂא לְכֹל לְרֹאשׁ . [3] רוֹמְמוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ . וְהִשְׁתַּחֲווּ לַהֲדֹם רַגְלָיו קָדוֹשׁ הוּא : [4] רוֹמְמוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ . וְהִשְׁתַּחֲווּ לְהַר קָדְשׁוֹ . כִּי קָדוֹשׁ יְיָ אֱלֹהֵינוּ :

דער חזן טראגט די ספר תורה דורך די רעכטע זייט צו דער ביהנע און וועהרענד ער געהט זאגט מען:

אַב הָרַחֲמִים . הוּא יְרַחֵם עַם [5] עֲמוּסִים . וְיִזְכּוֹר בְּרִית [6] אֵיתָנִים . וְיַצִּיל נַפְשׁוֹתֵינוּ מִן הַשָּׁעוֹת הָרָעוֹת . וְיִגְעַר בְּיֵצֶר הָרַע מִן [5] הַנְּשׂוּאִים . וְיָחוֹן אוֹתָנוּ לִפְלֵיטַת עוֹלָמִים . וִימַלֵּא מִשְׁאֲלוֹתֵינוּ בְּמִדָּה טוֹבָה יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים :

ותגלה ותראה נמצא במס׳ סופרים פ׳ י״ד ה׳ י״ב. ושם הגירסא תגלה בלי ו. וכן הוא בלבוש לאו״ח ס׳ קל״ד ובסדורים כתבי יד. הכל הבו גדל וכ״ו במס׳ סופרים פ׳ י״ד ה׳ י״א בשנויים. ברוך שנתן וכ״ו נזכר בכל בו.

די ספר תורה ווערט געלייגט אויפ׳ן לעזע-פולט און דער חזן אדער דער וואס לייענט אין ספר תורה (קורא) זאגט:

וְתִגָּלֶה וְתֵרָאֶה מַלְכוּתוֹ עָלֵינוּ בִּזְמַן קָרוֹב . וְיָחוֹן פְּלֵיטָתֵנוּ וּפְלֵיטַת עַמּוֹ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים וּלְרָצוֹן וְנֹאמַר אָמֵן . הַכֹּל הָבוּ גֹדֶל לֵאלֹהֵינוּ וּתְנוּ כָבוֹד לַתּוֹרָה כֹּהֵן קְרָב .

היר זאָגט דער חזן אדער קורא דעם העברעאישען נאָמען און פאָטער׳ס נאָמען פון דעם מאַן, וועלכען ער רופט אַרויף צום לייענען בעפאָר איהם ווי צום ביישפיעל:

יַעֲמוֹד (יִצְחָק בֶּן אַבְרָהָם) הַכֹּהֵן : בָּרוּךְ שֶׁנָּתַן תּוֹרָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בִּקְדֻשָּׁתוֹ :

די געמיינדע און דער חזן זאָגען.

[7] וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּייָ אֱלֹהֵיכֶם . חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם :

---

1) תהלים ל״ד ד׳ ומקור אמירתו במ״ס סופרים פ׳ י״ד ה׳ י״א 2) דה״א כ״ט י״א. 3) תהלים צ״ט ה׳. 4) שם צ״ט ט׳.
5) הם ישראל, מלשון הפסוק: העמוסים מני בטן הנשואים מני רחם. 6) הם האבות, כמו שדרשו בר״ה דף י״א ע״א.
7) דברים ד׳ ד׳.

מקור ברכת התורה נמצא בנחמיה ח׳ ו׳: ויברך עזרא את את ה׳ האלהים הגדול, ויענו כל העם אמן וכו׳ וברכה א׳ בנוסחא ישלנו רב המנונא תקנה כדאיתא בברכות י״א ע״א. ומובאה גם במס׳ סופרים פ׳ י״ג ה״ח בשנויים, ושם מובאה גם הברכה השניה בנוסחא שלנו. ובמדרש ראש פ׳ וזאת הברכה איתא: „איזו היא הברכה שברך משה בתורה תחלה ברוך אתה ה אמ״ה אשר בחר בתורה הזאת וקדשה ורצה בעושיה״.

די וואס ווערען גערופען פארצולעזען פאר זיי איין אבשניט פון דער תורה, זאגען פאלגענדע ברכה:

בָּרְכוּ אֶת יְיָ הַמְבֹרָךְ:

די געמיינדע און דער, וואס ווערט גערופען צו דער תורה זאגען:

בָּרוּךְ יְיָ הַמְבֹרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד

דער וואס ווערט גערופען צו דער תורה זאגט:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. אֲשֶׁר בָּחַר בָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים. וְנָתַן לָנוּ אֶת תּוֹרָתוֹ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ נוֹתֵן הַתּוֹרָה:

נאך דעם פארלעזען אין דער תורה זאגט דער, ווער עס איז גערופען געווארען פאר-צולעזען פאר איהם אין דער תורה, פאלגענדע ברכה:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. אֲשֶׁר נָתַן לָנוּ תּוֹרַת אֱמֶת. וְחַיֵּי עוֹלָם נָטַע בְּתוֹכֵנוּ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ נוֹתֵן הַתּוֹרָה:

ברכת הגומל נמצא בברכות נ״ד ע״ב ושם הנוסחא ברוך גומל חסדים טובים. ונוסחתנו היא כמו שהיתה בגמרא שה״ה לפני ה״יף וה״א״ש וה״מב״ם. מי שגמלך איננה בגמ״א, אבל נמצא במכילתא פ׳ בא בנוסחא זאת: מי שגמלך כל טוב הוא יגמלך חן וחסד סלה.

ווען מען רופט צום פארלעזען אין דער תורה א מאן, וועלכער איז געוועזען אין לעבענס-געפאהר אויף לאנד אדער מעער (ים אדער יבשה), אדער וועלכער איז בעפרייט געווארען פון געפענגניס, אדער וועלכער איז געזונד געווארען פון א קראנקהייט, דארף ער זא-גען די פאלגענדע ברכה:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. הַגּוֹמֵל לְחַיָּבִים טוֹבוֹת. שֶׁגְּמָלַנִי כָּל טוֹב:

און די געמיינדע ענטווארט:

מִי שֶׁגְּמָלְךָ כָּל טוֹב. הוּא יִגְמָלְךָ כָּל טוֹב סֶלָה:

וזאת התורה נזכרת במס׳ סופרים פ׳ יד׳ ה׳ י״ד.

נאכדעם ווי מען ענדיגט לייענען הייבט מען אויף דעם ספר התורה און מען ווייזט עס צו אלע אנוועזענדע, און די געמיינדע זאגט:

---

[1] וְזֹאת הַתּוֹרָה. אֲשֶׁר שָׂם מֹשֶׁה לִפְנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. [2] עַל פִּי יְיָ בְּיַד מֹשֶׁה:

[3] עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ. וְתֹמְכֶיהָ מְאֻשָּׁר: [4] דְּרָכֶיהָ דַרְכֵי נֹעַם. וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם: [5] אֹרֶךְ יָמִים בִּימִינָהּ. בִּשְׂמֹאלָהּ עֹשֶׁר וְכָבוֹד: [6] יְיָ חָפֵץ לְמַעַן צִדְקוֹ. יַגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאְדִּיר:

יהי רצון מובא בשנויים בסדורו של רב עמרם גאון בתפל״ה לחול וגם בתפלה לראש חדש. והכל בו מביא אמירת יהי רצון בשבת שלפני ראש חדש וכן היא מנהג הספרדים, ואצלם חסר החרוז אחינו כל בית ישראל.

אין יענע מאנטאגס און דאנערסטאגס, ווען תחנון (ויאמר דוד) ווערט געזאגט (זעה דינים פון תחנון זייטע 89), זאגט דער חזן פאלגענדעס:

יְהִי רָצוֹן	עֶס זָאל זַיין דֶער ווִילֶען
מִלִּפְנֵי אָבִינוּ	פוּן אוּנְזֶער פָּאטֶער,

1) דברים ד׳ מ״ד. 2) במדבר ד׳ ל״ז. 3) משלי ג׳ י״ח. 4) שם י״ז. 5) שם ט״ז. 6) ישעיה מ״ב כ״א.

שֶׁבַּשָּׁמָיִם.	וואס איז אין הימעל,
לְכוֹנֵן	פעסט צו שטעלען
אֶת בֵּית חַיֵּינוּ.	דאס הויז פון אונזער לעבען[1]
וּלְהָשִׁיב	און צוריק צוקעהרען
אֶת שְׁכִינָתוֹ	זיין געטליכע אנוועזענהייט
בְּתוֹכֵנוּ	צווישען[2] אונז
בִּמְהֵרָה	שנעל,
בְּיָמֵינוּ.	אין אונזערע טעג;
וְנֹאמַר אָמֵן:	און זאלען מיר זאגען: אמן!

יְהִי רָצוֹן	עס זאל זיין דער ווילען
מִלִּפְנֵי אָבִינוּ	פון אונזער פאטער,
שֶׁבַּשָּׁמָיִם.	וואס איז אין הימעל,
לְרַחֵם עָלֵינוּ	זיך צו ערבארמען איבער אונז
וְעַל פְּלֵיטָתֵנוּ.	און איבער[3] אונזער רעסט,
וְלִמְנֹעַ	און צו פערמיידען
מַשְׁחִית	פערדערבונג
וּמַגֵּפָה	און פלאג
מֵעָלֵינוּ.	פון אונז
וּמֵעַל כָּל עַמּוֹ	און פון זיין גאנצע פאלק,
בֵּית יִשְׂרָאֵל.	דאס הויז ישראל;
וְנֹאמַר אָמֵן:	און זאלען מיר זאגען: אמן!

יְהִי רָצוֹן	עס זאל זיין דער ווילען
מִלִּפְנֵי אָבִינוּ	פון אונזער פאטער,
שֶׁבַּשָּׁמָיִם	וואס איז אין הימעל,
לְקַיֵּם בָּנוּ	אויפצוהאלטען ביי אונז
חַכְמֵי יִשְׂרָאֵל.	די געלעהרטע פון ישראל,
הֵם	זיי
וּנְשֵׁיהֶם	און זייערע פרויען
וּבְנֵיהֶם	און זייערע זיהן
וּבְנוֹתֵיהֶם.	און זייערע טעכטער
וְתַלְמִידֵיהֶם	און זייערע שילער
וְתַלְמִידֵי	און די שילער
תַלְמִידֵיהֶם.	פון זייערע שילער,
בְּכָל מְקוֹמוֹת מוֹשְׁבוֹתֵיהֶם.	אין אלע זייערע וואהן־ערטער
וְנֹאמַר אָמֵן:	און זאלען מיר זאגען: אמן!

יְהִי רָצוֹן	עס זאל זיין דער ווילען
מִלִּפְנֵי אָבִינוּ	פון אונזער פאטער,
שֶׁבַּשָּׁמָיִם.	וואס איז אין הימעל,
שֶׁנִּשְׁמַע	דאס מיר זאלען הערען
וְנִתְבַּשֵּׂר	און בענאכריכטעט ווערען
בְּשׂוֹרוֹת טוֹבוֹת	(מיט) גוטע נאכריכטען,
יְשׁוּעוֹת	רעטונגען
וְנֶחָמוֹת.	און טרויסטען,
וִיקַבֵּץ	און ער זאל פערזאמלען
נִדָּחֵינוּ	אונזערע פערשטויסענע
מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת	פון די פיער ענדען
הָאָרֶץ.	פון דער ערד;
וְנֹאמַר אָמֵן:	און זאלען מיר זאגען: אמן!

אַחֵינוּ	אונזערע ברידער,
כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל.	דאס גאנצע הויז ישראל,
הַנְּתוּנִים	וועלכע זיינען איבערגעגעבען
בַּצָּרָה	אין נויטה
וּבַשִּׁבְיָה.	און אין געפאנגענשאפט,
הָעוֹמְדִים	וועלכע[4] שטעהען
בֵּין בַּיָּם	סיי אויף דעם מעער

1) דער בית המקדש. 2) אין אונזער מיטע. 3) אונזערע גערעטעטע. 4) געפינען זיך.

וּבֵין בַּיַּבָּשָׁה	און סַיי אויף דֶער טְרִיקֶענִים,
הַמָּקוֹם יְרַחֵם עֲלֵיהֶם.	זָאל [11]גָאט זִיךְ עֶרְבַּארְמֶען אויף זֵיי
וְיוֹצִיאֵם	און עֶר זָאל זֵיי אַרויסְפִיהְרֶען
מִצָּרָה	פוּן נוֹיטְה
לִרְוָחָה.	צוּ [12]עֶרְבְּרֵייטוּנְג,
וּמֵאֲפֵלָה	און פוּן פִינְסְטֶערְנִים
לְאוֹרָה.	צוּ לִיכְט,
וּמִשִּׁעְבּוּד	און פוּן קְנֶעכְטְשַׁאפְט
לִגְאֻלָּה.	צוּ עֶרְלֵייזוּנְג.
הַשְׁתָּא	יֶעצְט,
בַּעֲגָלָא	אוּנְגֶעזַאמְט
וּבִזְמַן קָרִיב.	און אִין אַ גִיכֶע צַייט
וְנֹאמַר אָמֵן:	און זָאלֶען מִיר זָאגֶען: אָמֵן!

אמירת יהללו וכן ובנחה מובא בסדור של רב עמרם גאון ובכל בו. ומה שאומרים לדוד מזמור מפני שכתוב בו שאו שערים ראשיכם, שאמר שלמה המלך כשהכנים את הארון לבית קדשי הקדשים (מ"ק ט' ע"א שבת ל' ע"א)

ביים צוריק טראָגען די ספר תורה אין אָרון הקודש זאגט דער חזן פאָלגענדעס:

[1]יְהַלְלוּ אֶת שֵׁם יְיָ. כִּי נִשְׂגָּב שְׁמוֹ לְבַדּוֹ.

און די געמיינדע אַנטוואָרט:

והקהל עונים [1]הוֹדוֹ עַל אֶרֶץ וְשָׁמָיִם:
[2]וַיָּרֶם קֶרֶן לְעַמּוֹ. תְּהִלָּה לְכָל חֲסִידָיו. לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל עַם קְרוֹבוֹ. הַלְלוּיָהּ:

תהלים כ"ד א לְדָוִד מִזְמוֹר. לַייָ הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ. תֵּבֵל וְיֹשְׁבֵי בָהּ: ב כִּי הוּא עַל יַמִּים. יְסָדָהּ. וְעַל נְהָרוֹת יְכוֹנְנֶהָ: ג מִי יַעֲלֶה בְהַר יְיָ. וּמִי יָקוּם בִּמְקוֹם קָדְשׁוֹ: ד נְקִי כַפַּיִם וּבַר לֵבָב אֲשֶׁר לֹא נָשָׂא לַשָּׁוְא נַפְשִׁי. וְלֹא נִשְׁבַּע לְמִרְמָה: ה יִשָּׂא בְרָכָה מֵאֵת יְיָ. וּצְדָקָה מֵאֱלֹהֵי יִשְׁעוֹ: ו זֶה דּוֹר דֹּרְשָׁיו. מְבַקְשֵׁי פָנֶיךָ יַעֲקֹב סֶלָה: ז שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם. וְהִנָּשְׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם. וְיָבוֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד: ח מִי זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד יְיָ עִזּוּז וְגִבּוֹר. יְיָ גִּבּוֹר מִלְחָמָה: ט שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וּשְׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם. וְיָבֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד: י מִי הוּא זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד. יְיָ צְבָאוֹת. הוּא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד סֶלָה:

ווען מען שטעלט אַריין די ספר תורה אין אָרון הקודש זאָגט מען פאָלגענדעס ביז כקדם:

[3]וּבְנֻחֹה יֹאמַר. שׁוּבָה יְיָ רִבְבוֹת אַלְפֵי יִשְׂרָאֵל: [4]קוּמָה יְיָ לִמְנוּחָתֶךָ. אַתָּה וַאֲרוֹן עֻזֶּךָ: כֹּהֲנֶיךָ [5]יִלְבְּשׁוּ צֶדֶק. וַחֲסִידֶיךָ יְרַנֵּנוּ: [6]בַּעֲבוּר דָּוִד עַבְדֶּךָ. אַל תָּשֵׁב פְּנֵי מְשִׁיחֶךָ: [7]כִּי לֶקַח טוֹב נָתַתִּי לָכֶם. תּוֹרָתִי אַל תַּעֲזֹבוּ: [8]עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ. וְתֹמְכֶיהָ מְאֻשָּׁר: [9]דְּרָכֶיהָ דַרְכֵי נֹעַם. וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם: [10]הֲשִׁיבֵנוּ יְיָ אֵלֶיךָ וְנָשׁוּבָה. חַדֵּשׁ יָמֵינוּ כְּקֶדֶם:

1) תהלים קמ"ח י"ג. 2) שם י"ד. 3) במדבר י' ל"ו. 4) תהלים קל"ב ח'. 5) שם ט'. 6) שם י'. 7) משלי ד' ב'
8) שם ג' י"ח. 9) שם י"ז. 10) סוף איכה. 11) דער איבעראל־אנוועזענדער. 12) בעסערונג, ערלייכטערונג.

טעם אמירת אשרי ג' פעמים בכל יום ראה בצד 48.
זעה איבערזעטצונג זייטע 48.

תהלים פ״ד ה׳ אַשְׁרֵי יוֹשְׁבֵי בֵיתֶךָ. עוֹד יְהַלְלוּךָ
סֶּלָה: קמ״ד ט״ו אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לּוֹ. אַשְׁרֵי
הָעָם שֶׁיְיָ אֱלֹהָיו:

תהלים קמה.

א תְּהִלָּה לְדָוִד. אֲרוֹמִמְךָ אֱלוֹהַי
הַמֶּלֶךְ. וַאֲבָרְכָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד:
ב בְּכָל יוֹם אֲבָרְכֶךָּ. וַאֲהַלְלָה שִׁמְךָ
לְעוֹלָם וָעֶד: ג גָּדוֹל יְיָ וּמְהֻלָּל מְאֹד.
וְלִגְדֻלָּתוֹ אֵין חֵקֶר: ד דּוֹר לְדוֹר יְשַׁבַּח
מַעֲשֶׂיךָ. וּגְבוּרֹתֶיךָ יַגִּידוּ: ה הֲדַר כְּבוֹד
הוֹדֶךָ. וְדִבְרֵי נִפְלְאֹתֶיךָ אָשִׂיחָה: ו וֶעֱזוּז
נוֹרְאוֹתֶיךָ יֹאמֵרוּ. וּגְדֻלָּתְךָ אֲסַפְּרֶנָּה:
ז זֵכֶר רַב טוּבְךָ יַבִּיעוּ. וְצִדְקָתְךָ יְרַנֵּנוּ:
ח חַנּוּן וְרַחוּם יְיָ. אֶרֶךְ אַפַּיִם וּגְדָל חָסֶד:
ט טוֹב יְיָ לַכֹּל. וְרַחֲמָיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו:
י יוֹדוּךָ יְיָ כָּל מַעֲשֶׂיךָ. וַחֲסִידֶיךָ יְבָרְכוּכָה:
יא כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ יֹאמֵרוּ. וּגְבוּרָתְךָ
יְדַבֵּרוּ. יב לְהוֹדִיעַ לִבְנֵי הָאָדָם גְּבוּרֹתָיו.
וּכְבוֹד הֲדַר מַלְכוּתוֹ: יג מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת
כָּל עֹלָמִים. וּמֶמְשַׁלְתְּךָ בְּכָל דּוֹר וָדֹר:
יד סוֹמֵךְ יְיָ לְכָל הַנֹּפְלִים. וְזוֹקֵף לְכָל
הַכְּפוּפִים: טו עֵינֵי כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ.
וְאַתָּה נוֹתֵן לָהֶם אֶת אָכְלָם בְּעִתּוֹ:
טז פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶךָ. וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי
רָצוֹן: יז צַדִּיק יְיָ בְּכָל דְּרָכָיו. וְחָסִיד
בְּכָל מַעֲשָׂיו: יח קָרוֹב יְיָ לְכָל קֹרְאָיו.
לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ בֶאֱמֶת: יט רְצוֹן
יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה. וְאֶת שַׁוְעָתָם יִשְׁמַע
וְיוֹשִׁיעֵם: כ שׁוֹמֵר יְיָ אֶת כָּל אֹהֲבָיו.
וְאֵת כָּל הָרְשָׁעִים יַשְׁמִיד: כא תְּהִלַּת יְיָ
יְדַבֶּר פִּי וִיבָרֵךְ כָּל בָּשָׂר שֵׁם קָדְשׁוֹ
לְעוֹלָם וָעֶד: קט״ו י״ח וַאֲנַחְנוּ נְבָרֵךְ יָהּ מֵעַתָּה
וְעַד עוֹלָם. הַלְלוּיָהּ:

למנצח מובא בסדור של רב עמרם גאון ובטור ארח ס' קל"א. ובאבודרהם נמצאו טעמים לזה.

למנצח זאגט מען ניט אין די פאלגענדע טעג: ראש חדש, חנוכה, פורים און שושן פורים (דעם 14טען און 15טען פון מאנאט אדר) און אין איין עבור יאהר זאגט מען אויך ניט דעם 14טען און 15טען טאג פון אדר ראשון (פורים קטן), ערב פסח, ערב יום כפור און תשעה באב (דעם 9טען טאג אין אב). אויך זאגט מען ניט אל ארך אפים אין די הויז פון איין אבל אין די ערשטע 7 טעג נאך די קבורה (שבעה).

תהלים כ'.

א לַמְנַצֵּחַ	1. [1]פַר דֶעם גֶעזַאנְג-מַייסְטֶער.
מִזְמוֹר לְדָוִד:	אַ גֶעזַאנְג פוּן דָוִד.
ב יַעַנְךָ יְיָ	2. דֶר עֶווִיגֶער זָאל דִיר עֶנְטְפֶרְן
בְּיוֹם צָרָה.	אִין טָאג פוּן נוֹיטְה;
יְשַׂגֶּבְךָ	עֶס זָאל דִיר [2]שְׁטַארְקֶען
שֵׁם אֱלֹהֵי יַעֲקֹב:	דֶער נָאמֶען פוּן יַעֲקֹב'ס גָאט.
ג יִשְׁלַח עֶזְרְךָ	3. עֶר זָאל שִׁיקֶען דַיין הִילְף
מִקֹּדֶשׁ.	[3]פוּן הֵיילִיגְטְהוּם;
וּמִצִּיּוֹן יִסְעָדֶךָּ:	אוּן פוּן צִיוֹן זָל עֶר דִיר שְׁטִיצֶן.
ד יִזְכֹּר	4. עֶר זָאל גֶעדֵיינְקֶען
כָּל מִנְחֹתֶיךָ.	אַלֶע דַיינֶע שְׁפַּייז-אָפְּפֶער,
וְעוֹלָתְךָ	אוּן דַיין בְּרַאנְד-אָפְּפֶער
יְדַשְּׁנֶה סֶלָה:	זָאל עֶר אִמֶר פֶרְבְּרֶענֶען אִין אַשׁ.[4]
ה יִתֶּן לְךָ	5. עֶר זָאל דִיר גֶעבֶּען
כִלְבָבֶךָ.	נָאךְ דַיין הֶערְצֶענְס-(ווּאוּנְשׁ);
וְכָל עֲצָתְךָ	אוּן [5]דַיין גַאנְצֶען רַאטְה
יְמַלֵּא:	זָאל עֶר עֶרְפִילֶען.
ו נְרַנְּנָה	6. מִיר וֶועלֶען זִינְגֶען

1) צים קאהר-פיהרער. 2) בעשיצען 3) ד. ה. פון בית המקדש. 4) ד. ה. ער זאל אימער אנגעהמען. 5) דיינע פלענער.

בִּישׁוּעָתֶךָ	דורך דיין הילף;
וּבְשֵׁם אֱלֹהֵינוּ	און אין דעם נאָמען פון אונזער גאָט
נִדְגֹּל.	ווֶעלען מיר אויפהייבען די פאָהן;
יְמַלֵּא יְיָ	דער עוויגער זאָל ערפילען
כָּל מִשְׁאֲלוֹתֶיךָ:	אַלֶע דיינע ווינשע.
ז עַתָּה יָדַעְתִּי,	7. יעצט ווייס איך,
כִּי הוֹשִׁיעַ יְיָ	דאס דער עוויגער העלפט
מְשִׁיחוֹ.	זיין געזאַלבטען;
יַעֲנֵהוּ	ער ענטפערט איהם
מִשְּׁמֵי קָדְשׁוֹ.	פון זיין היילינען הימעל;
בִּגְבוּרוֹת יֵשַׁע	מיט די [3]מאַכט פון רעטונג
יְמִינוֹ:	פון זיין רעכטע האַנד.
ח אֵלֶּה בָרֶכֶב,	8. דיזע (האָפען) אויף [4]וועגען,
וְאֵלֶּה בַסּוּסִים,	און דיזע—אויף פערד;
וַאֲנַחְנוּ	אָבער מיר
בְּשֵׁם יְיָ אֱלֹהֵינוּ	דעם נאָמען פון עוויגען, אונזער גאָט,
נַזְכִּיר:	דערמאַהנען מיר.
ט הֵמָּה כָּרְעוּ	9. זיי [5]זיינען געזונקען
וְנָפָלוּ,	און זיינען געפאַלען;
וַאֲנַחְנוּ קַמְנוּ	אָבער מיר זיינען אויפגעשטאַנען
וַנִּתְעוֹדָד:	און מיר האָבען זיך בעפעסטיגט.
י יְיָ הוֹשִׁיעָה,	10. עוויגער, העלף!
הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ	דער קעניג זאָל אונז ענטפערען
בְיוֹם קָרְאֵנוּ:	אין דעם טאָג, ווען מיר רופען.

קדוש, קדוש, קדוש, וכ״ו של ובא לציון נקראת קדושה דסדרא. וכתב הרוקח שתקנוה בשעת השמד ואבודרהם כתב: „מה שתקנו סדר קדושה בסוף התפלה הוא בעבור עמי הארץ המאחרים לבוא לתפלה שלא יפסידו שמיעת הקדושה, דאמרינן בשלהי סוטה (מ״ט ע״א) אמאי קאי עלמא? אסדרא דקדושה ואיהא שמיה רבא דאגדתא (עיין רש״י), ולכך תקנו לתרגם סדר קדושה זה כדי שיבינו עמי הארץ, שאין מבירים לדבר בו באותו הזמן, ותקנו להם כ״ן כמו תפ״ה קט ה, בתחלה אש״י ואח״כ קדושה וזכרון ציון ותלמוד תורה, כמו שתקנו בלילי שבת ברכה מעין שבע בעבור המאחרים לבוא, והטעם שאין אומרים אותו בשבתות וי״ט בשחרית מפני שכולם באים בבית הכנסת בתפלה ראשונה, ונהגו לאמרו בשבתות וי״ט במנחה, לפי שהיו דורשים בימים אלו, קודם תפלת מנחה ורגילות הוא לדבר בסוף הדרשה בפסוקי גאולה וקדושה וגם עמי הארץ באים לשמוע הדרשה״ עכ״ל. והכל בו כתב שטעם אמירתו למנחה בשבת וי״ט הוא בעבור שלא אמרו אותו בשחרית מפני טורח הצבור שלא יכבד על הזקנים והעוברות והמניקות אם יאחרו כל כך בביה״כ ויומו עד אחרי אמרם כל הסדר. וכן כתב הרוקח בס׳ שב״ל ואבן ירחי כתב טעם אחר לזה.

דעם 9טען טאג אין אב (תשעה באב) אדער אין די הויז פון איין אבל זאגט מען ניט פון ואני זאת בריתי ביז ואתה קדוש.

[1] וּבָא לְצִיּוֹן	און עס וועט קומען פיר ציון
גּוֹאֵל	איין ערלייזער,
וּלְשָׁבֵי פֶשַׁע בְּיַעֲקֹב.	און צו די, וואס [6]ווענדען זיך אָב פון פערברעכען אין יעקב,
נְאֻם יְיָ:	שפּריכט דער עוויגער:
[2] וַאֲנִי	און [7]וואס אַנבעטריפט מיר,
זֹאת בְּרִיתִי אוֹתָם	איז דיזעס מיין בונד מיט זיי,
אָמַר יְיָ.	זאָגט דער עוויגער:
רוּחִי אֲשֶׁר עָלֶיךָ,	מיין גייסט, וואס איז אויף דיר,
וּדְבָרַי	און מיינע ווערטער,
אֲשֶׁר שַׂמְתִּי	וועלכע איך האָב געלייגט
בְּפִיךָ,	אין דיין מויל,
לֹא יָמוּשׁוּ מִפִּיךָ	זאָלען ניט וויייכען פון דיין מויל
וּמִפִּי זַרְעֲךָ	און פון דעם מויל פון דיינע [8]קינדער
וּמִפִּי	און פון דעם מויל
זֶרַע זַרְעֲךָ,	פון דיינע קינד׳ס קינדער,
אָמַר יְיָ	זאָגט דער עוויגער,
מֵעַתָּה	פון יעצט אָן
וְעַד עוֹלָם:	און ביז (אין) עוויגקייט.

1) ישעיה נ״ט כ׳. 2) שם נ״ט כ״א. 3) רעטונגס־קראַפט. 4) שטרייט־וועגען. 5) האבען זיך געקניעט. 6) בערייהען אויף זייער זינד. 7) איך גיב מיין פערזיכערונג. 3) זאמען.

1 וְאַתָּה קָדוֹשׁ. און דו בִּיסְט הֵיילִיג,
יוֹשֵׁב (דו) 11וָואהְנְסְט
תְּהִלּוֹת יִשְׂרָאֵל: צְווִישֶׁן די לוֹב־גֶזַאנְג פון יִשְׂרָאֵל.
2 וְקָרָא זֶה אֶל זֶה און אֵיינֶער רוּפְט צוּם אַנְדֶערְן,
וְאָמַר און עֶר זָאגְט:
קָדוֹשׁ הֵיילִיג,
קָדוֹשׁ הֵיילִיג,
קָדוֹשׁ הֵיילִיג
יְיָ צְבָאוֹת. אִיז דֶר עֶווִיגֶר פון הֶעעֶר־שַׁרֶן;
מְלֹא כָל הָאָרֶץ פוּל אִיז די גַאנְצֶע עֶרְד
כְּבוֹדוֹ: (מִיט) זַיין עֶהְרֶע.
3 וּמְקַבְּלִין און זֵיי 12נֶעהְמֶען (די וָוארְטֶן)
דֵּין מִן דֵּין. אֵיינֶער פון דֶעם אַנְדֶערְן
וְאָמְרִין און זֵיי זָאגֶען:
קַדִּישׁ הֵיילִיג (אִיז עֶר)
בִּשְׁמֵי אִין די הִימְלֶען,
מְרוֹמָא עִלָּאָה די הוֹיכֶע הִימְלֶען,
בֵּית שְׁכִינְתֵּהּ. דַאס הוֹיז פִיר זַיין 13וָואהְנוּנְג;
קַדִּישׁ עַל אַרְעָא הֵיילִיג (אִיז עֶר) אוֹיף דֶר עֶרְד,
עוֹבַד גְּבוּרְתֵּהּ. דַאס װֶערְק פון זַיין מַאכְט;
קַדִּישׁ לְעָלַם הֵיילִיג (אִיז עֶר) אוֹיף עֶווִיג
וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא: און אִין אַלֶע עֶווִיגְקֵייטֶען.
יְיָ צְבָאוֹת עֶווִיגֶער פון די הֶעעֶר־שַׁארֶען,
מַלְיָא כָל אַרְעָא פוּל אִיז די גַאנְצֶע עֶרְד
זִיו יְקָרֵהּ: (מִיט) זַיין הֶערְלִיכֶען גְלַאנְץ.
4 וַתִּשָּׂאֵנִי רוּחַ. און אַ ווינְד הָט מִיךְ אוֹפְגֶעהֶבֶּן
וָאֶשְׁמַע אַחֲרַי און אִיךְ הָאבּ גֶעהֶערְט הִינְטֶער מִר
קוֹל אַ שְׁטִימֶע
רַעַשׁ גָּדוֹל. פון אַ גְרוֹיסֶען גֶערוֹיש:
בָּרוּךְ גֶעלוֹיבְּט אִיז

כְּבוֹד יְיָ די הֶערְלִיכְקֵייט פון דֶם עֶווִיגֶען
מִמְּקוֹמוֹ: פון זַיין אָרְט.
5 וּנְטָלַתְנִי רוּחָא וּשְׁמָעִית בַּתְרַי קָל
זִיעַ סַגִּיא דִּמְשַׁבְּחִין וְאָמְרִין בְּרִיךְ
יְקָרָא דַיְיָ מֵאֲתַר בֵּית שְׁכִינְתֵּהּ:
6 יְיָ יִמְלֹךְ דֶער עֶווִיגֶער וֶועט רֶעגִירֶען
לְעֹלָם וָעֶד: פִיר אֵיבֶּער און עֶווִיג.
7 יְיָ דֶער עֶווִיגֶער,
מַלְכוּתֵהּ קָאֵם זַיין רֶעגִירוּנְג שְׁטֶעהְט
לְעָלַם אוֹיף עֶווִיג
וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא: און אִין אַלֶע עֶווִיגְקֵייטֶען.
8 יְיָ עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵי אַבְרָהָם יִצְחָק וְיִשְׂרָאֵל גָאט פון אַבְרָהָם יִצְחָק און יִשְׂרָאֵל,
אֲבוֹתֵינוּ. אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן,
שָׁמְרָה זֹּאת בֶּעוָואהְר דִיזֶעם
לְעוֹלָם אוֹיף עֶווִיג
לְיֵצֶר אִין דֶעם גֶעזִינוּנְג
מַחְשְׁבוֹת פון דֶעם גֶעדַאנְקֶען
לְבַב עַמֶּךָ. פון דַיין פָאלְק׳ס הַארְץ,
וְהָכֵן לְבָבָם און רִיכְטֶע זֵייעֶר הַארְץ
אֵלֶיךָ: צוּ דִיר.
9 וְהוּא רַחוּם. און עֶר, דֶער בַּארְמְהֶערְצִיגֶער,
יְכַפֵּר עָוֺן פֶערְגִיבְּט זִינְד
וְלֹא יַשְׁחִית. און עֶר פֶערְדַארְבְּט נִיט;
וְהִרְבָּה 14און עֶר פֶערְמֶעהְרְט
לְהָשִׁיב אַפּוֹ. צוּרִיקְצוּהַאלְטֶען זַיין צָארְן,11
וְלֹא יָעִיר און עֶר עֶרְוֶועקְט נִיט
כָּל חֲמָתוֹ: זַיין גַאנְצֶען גְרִים.
10 כִּי אַתָּה אֲדֹנָי דֶען דוּ, עֶווִיגֶער,

1) תהלים כ״ב ד׳. 2) ישעיה ו׳ ג׳. 3) תרגום יונתן בן עוזיאל על הפסוק וקרא זה אל זה. 4) יחזקאל ג׳ י״ב.
5) ווייל דיזעס איז בלויז איין אראמישע איבערזעצונג פון דעם פסוק „ותשאני רוח״ אהן צוזאטץ, דארום האבען מיר עס ניט איבערזעצט. 6) שמות ט״ו י״ח. 7) תרגום הפסוק ה׳ ימלוך. 8) דה״א כ״ט י״ח. 9) תהלים ע״ח ל״ח. 10) שם פ״ו ה׳.
11) האלטסט זיך אויף. 12) ערהאלטען (ערלויבנים). 13) געטליכע אנוועזענהייט. 14) ד. ה. פיל מאל האלט ער אב זיין צארן.

טוֹב וְסַלָּח.	בִּיסְט גוּט אוּן פֶערְגֶעבֶּענְד
וְרַב חֶסֶד	אוּן פִיל גְנֶעדִיג
לְכָל קֹרְאֶיךָ:	צוּ אַלֶע, וָואס רוּפֶען דִיר.
[1] צִדְקָתְךָ	דַיין גֶערֶעכְטִיגְקֵייט
צֶדֶק לְעוֹלָם.	אִיז רֶעכְט אוֹיף עֶוִויג,
וְתוֹרָתְךָ אֱמֶת:	אוּן דַיין [8]תּוֹרָה אִיז [9]וָואהְר.
[2] תִּתֵּן אֱמֶת	דוּ וֶועסְט גֶעבֶּען וָואהְרְהַייט
לְיַעֲקֹב	צוּ יַעֲקֹב,
חֶסֶד לְאַבְרָהָם.	גְנָאדֶע — צוּ אַבְרָהָם,
אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ	וִוי דוּ הָאסְט גֶעשְׁוָוארֶען
לַאֲבֹתֵינוּ	צוּ אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן
מִימֵי קֶדֶם:	פוּן אַלְטֶע צֵייטֶען.
[3] בָּרוּךְ אֲדֹנָי.	גֶעלוֹיבְּט אִיז דֶער עֶווִיגֶער,
יוֹם יוֹם	טָאג טֶעגְלִיךְ
יַעֲמָס לָנוּ.	[10]טְרָאגְט עֶר פַאר אוּנְז דִי לַסְט;
הָאֵל	אָ גָאט,
יְשׁוּעָתֵנוּ סֶלָה:	אוּנְזֶער הִילְף אִימֶער!
[4] יְיָ צְבָאוֹת	דֶער עֶווִיגֶער פוּן דִי הֶעעֶר-שַׁאַרֶן
עִמָּנוּ.	אִיז מִיט אוּנְז,
מִשְׂגָּב לָנוּ	אַ פֶעסְטוּנְג פִיר אוּנְז
אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה:	אִיז דֶער גָאט פוּן יַעֲקֹב אִימֶער.
[5] יְיָ צְבָאוֹת.	עֶווִיגֶער פוּן דִי הֶעעֶר-שַׁאַרֶן!
אַשְׁרֵי אָדָם	גְלִיקְלִיךְ אִיז דֶער מֶענְשׁ,
בֹּטֵחַ בָּךְ:	וֶועלְכֶער פֶערְזִיכֶערְט זִיךְ אוֹיף דִיר.
[6] יְיָ הוֹשִׁיעָה.	עֶווִיגֶער, הֶעלְף!
הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ	דֶער קֶענִיג זָאל אוּנְז עֶנְטְפֶערְן
בְיוֹם קָרְאֵנוּ:	אִין דֶעם טָאג, וֶוען מִיר רוּפֶען.
בָּרוּךְ הוּא	גֶעלוֹיבְּט אִיז
אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט,
שֶׁבְּרָאָנוּ	וֶועלְכֶער הָאט אוּנְז בֶּעשַׁאפֶען
לִכְבוֹדוֹ.	פִיר זַיין עֶהְרֶע,
וְהִבְדִּילָנוּ	אוּן עֶר הָט אוּנְז אָבְּגֶעזָאנְדֶערְט
מִן הַתּוֹעִים.	פוּן דִי אִירֶענְדֶע,
וְנָתַן לָנוּ	אוּן עֶר הָאט אוּנְז גֶעגֶעבֶּען
תּוֹרַת אֱמֶת.	אַ וָואהְרֶע [8]תּוֹרָה,
וְחַיֵּי עוֹלָם	אוּן עֶווִיגֶעס לֶעבֶּען
נָטַע בְּתוֹכֵנוּ.	הָאט עֶר גֶעפְלַאנְצְט אִין אוּנְז,
הוּא יִפְתַּח לִבֵּנוּ	עֶר זָאל עֶפֶענֶען אוּנְזֶער הַארְץ
בְּתוֹרָתוֹ.	אִין זַיין [8]תּוֹרָה,
וְיָשֵׂם בְּלִבֵּנוּ	אוּן עֶר זָל לֵייגֶן אִן אוּנְזֶער הַרְץ
אַהֲבָתוֹ וְיִרְאָתוֹ.	זַיין לִיבֶּע אוּן [10]זַיין פוּרְכְט,
וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ	אוּם צוּ טְהָאן זַיין ווִילֶען
וּלְעָבְדוֹ	אוּן אִיהְם צוּ דִינֶען
בְּלֵבָב שָׁלֵם.	מִיט'ן גַאנְצֶען הַארְצֶען,
[7] לְמַעַן לֹא נִיגַע	אוּם מִיר זָאלֶען אוּנְז נִיט מִיהֶען
לָרִיק.	[12]אוּמְזָאנְסְט
וְלֹא נֵלֵד	אוּן מִיר זָאלֶען נִיט גֶעבֶּערֶען
לַבֶּהָלָה:	צוּם שְׁרֶעקֶען.
יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ	עֶס זָאל זַיין דַיין ווִילֶען,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט
וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ.	אוּן גָאט פוּן אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן,
שֶׁנִּשְׁמוֹר חֻקֶּיךָ	דַס מִיר זָאלֶען הִיטֶען דַיינֶע גֶעזֶעצֶע
בָּעוֹלָם הַזֶּה.	אִין דִיזֶער וֶועלְט,
וְנִזְכֶּה	אוּן מִיר זָאלֶען וֶוערְטְה זַיין
וְנִחְיֶה וְנִרְאֶה.	אוּן מִר זָאלֶען דֶערְלֶעבֶּען אוּן זֶעהֶן
וְנִירַשׁ	אוּן מִיר זָאלֶען עֶרְבֶּען
טוֹבָה וּבְרָכָה.	גוּטֶעס אוּן זֶעגֶען
לִשְׁנֵי	אִין דִי יָאהְרֶען
יְמוֹת הַמָּשִׁיחַ	פוּן מָשִׁיחַ'ס צֵייטֶען
וּלְחַיֵּי	אוּן אִין דֶעם לֶעבֶּען

1) שם קי"ט קמ"ב. 2) מיכה ז' כ'. 3) תהלים ס"ח כ'. 4) שם מ"ו ח'. 5) שם פ"ד י"ג. 6) שם כ' י'. 7) ע"ד הפ' ישעיה ס"ה כ"ג. 8) לעהרע. געזעטץ. 9) וואהרהייט. 10) בעלאדעט ער אונז (מיט גוטעס). 11) די פורכט פיר איהם. 12) צו ניכטס.

הָעוֹלָם הַבָּא:	פוּן דֶער קוּמֶענְדֶער וֶועלְט.
1 לְמַעַן יְזַמֶּרְךָ	אוּם מֶען זָאל דִיר לוֹיבּ-זִינְגֶען
כָבוֹד	(מִיט) עֶהרֶע,
וְלֹא יִדֹּם.	אוּן מֶען זָאל נִיט שְׁווַייגֶען;
יְיָ אֱלֹהַי	עֶווִיגֶער, מַיין גָאט,
לְעוֹלָם אוֹדֶךָּ:	אוֹיף עֶווִיג וֶועל אִיךְ דִיר דַנְקֶען.
2 בָּרוּךְ הַגֶּבֶר	גֶעבֶּענְשְׁט אִיז דֶער מַאן
אֲשֶׁר יִבְטַח	וֶועלְכֶער פֶערְזִיכֶערְט זִיךְ
בַּייָ.	אוֹיף דֶעם עֶווִיגֶען
וְהָיָה יְיָ מִבְטַחוֹ:	אוּן דֶר עֶווִיגֶר אִז זַיין זִכֶרְהַייט.
3 בִּטְחוּ בַייָ	פֶערְזִיכֶרְט זִיךְ אוֹיף דֶם עֶווִיגֶן
עֲדֵי עַד.	אוֹיף עֶווִיג,
כִּי בְּיָהּ יְיָ	דֶען אִין דֶעם עֶווִיגֶען גָאט
צוּר עוֹלָמִים:	אִיז אֵיין עֶווִיגֶער [6]פֶעלְז.
4 וְיִבְטְחוּ	אוּן עֶס וֶועלֶען זִיךְ פֶערְזִיכֶערֶן
בְךָ	אוֹיף דִיר
יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ.	דִי, וָואס וֵייסֶען דַיין נָאמֶען,
כִּי לֹא עָזַבְתָּ	דֶען דוּ הָאסְט נִיט פֶערְלָזֶען
דֹּרְשֶׁיךָ	דִי וָואס זוּכֶען דִיר,
יְיָ:	עֶווִיגֶער.
5 יְיָ חָפֵץ	דֶער עֶווִיגֶער וִויל
לְמַעַן צִדְקוֹ.	וֶועגֶען זַיין גֶערֶעכְטִיקַייט
יַגְדִּיל תּוֹרָה	צוּ פֶערְגְרֶעסֶערֶען דִי תּוֹרָה
וְיַאְדִּיר:	אוּן אִיהר צוּ [7]פֶערְשְׁטַארְקֶען.

תפלת יתגדל נקראת בשמה הנהוג קדיש רק במסכתא סופרים פ׳ ט״ז הלכה י״ב, ופ׳ י״ט ה״א וי״ב. ופ׳ כ״א ה״ו, אולם בשאר המסכתות נזכרת בשם יהא שמה רבא (סוטה מ״ט, ברכות ג׳ וכ״א ונ״ז, שבת קי״ט, סוכה ל״ט, ספרי פ׳ האזינו, ומדרש משלי י׳ ג׳ וי״ד כ״ח.) ולמען יבינו אותה גם עמי הארץ, שדברו ארמית בזמן חכמי התלמוד, שאז תקנו את התפלה הזאת, לכן חוברה בלשון ארמית (תוספות ברכות ג׳ ועין ירושלמי תענית פ״ד ה״א), ורק את הדברים המובנים גם לעמי הארץ כתבו בלשון הקודש, כמו: ואמרו אמן, וחיים עלינו ועל כל ישראל. ובתנא דבי אליהו ח״ב פ׳ י״ז ובמנורת המאור כלל א׳ נר א׳ ח״ב יש אגדה המספרת, שפעם אחת היה מהלך רבי עקיבא בדרך ופגע בו אחר שכבר מת ובכה לפניו שילמד את בנו קדיש וברכו ובזה ינצל מעונשו של גיהנום, ואז תקן ר׳ עקיבא ובית דינו שהיתומים יאמרו קדיש, תחת שעד העת ההיא היה רק הש״ץ אומר קדיש אחר התפלה ואחר הדרשה.

והנה הקדיש נקרא בשמות שונים: 1) קדיש שלם (כרמב״ם נקרא קדיש בתרא) נקרא כל הקדיש עם תתקבל הנאמר רק מהש״ץ. 2) קדיש יתום נקרא כל הקדיש בלי תתקבל, יען כי היתומים אומרים אותו בנוסח זה. 3) חצי קדיש (ובס״י נקרא קדיש עד לעילא, קדיש זוטא, קדיש קצר או קדיש חסר) נקרא הקדיש עד תתקבל הנאמר רק מהש״ץ. 4) קדיש דרבנן נקרא הקדיש עם על ישראל ועל רבנן במקום תתקבל, ואותו יאמרו אחרי הלמוד בתלמוד ומדרש. 5) יש עוד קדיש, שהיתומים אומרים אותו אחר „צדוק הדין" בבית מועד לכל חי.

דער חזן זאגט היר דעם פאלגענדען קדיש שלם (גאנץ-קדיש), אבער אם ראש חדש, חול המועד פסח און חול המועד סוכות זאגט דער חזן נור האלב-קדיש (חצי קדיש) דאס הייסט ביז תתקבל.

אם ראש חדש טהוט מען אוים די תפלין פאר מוסף.

קדיש שלם.

חזן יִתְגַּדַּל	עֶס זָאל גֶעגְרוֹיסְט וֶוערֶען,
וְיִתְקַדַּשׁ	אוּן גֶעהֵיילִיגְט וֶוערֶען
שְׁמֵהּ רַבָּא.	זַיין גְרוֹיסֶער נָאמֶען
בְּעָלְמָא	אוֹיף דֶער וֶועלְט,
דִּי בְרָא	וֶועלְכֶע עֶר הָאט בֶּעשַׁאפֶען
כִרְעוּתֵהּ	נָאךְ זַיין ווִילֶען.
וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ.	אוּן עֶר זָאל גְרִינְדֶען זַיין רֶגִירוּנְג
בְּחַיֵּיכוֹן	אִין אַייעֶר לֶעבֶּען
וּבְיוֹמֵיכוֹן	אוּן אִין אַייעֶרֶע טֶעג
וּבְחַיֵּי	אוּן בַּיי דֶעם לֶעבֶּען
דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל.	פוּן דֶעם גַאנְצֶען הוֹיז יִשְׂרָאֵל
בַּעֲגָלָא	אוּמְגֶעזַאמְט
וּבִזְמַן קָרִיב	אוּן אִין קוּרְצֶער צַייט
וְאִמְרוּ אָמֵן:	אוּן זָאגְט: אָמֵן!

1) תהלים ל׳ י״ג. 2) ירמיה י״ז ז׳. 3) ישעיה כ״ו ד׳. 4) תהלים ט׳ י״א. 5) ישעיה מ״ב כ״א. 6) פעלז פון אלע וועלטען. 7) פערהערליכען.

קהל	געמיינדע
אָמֵן.	
קהל וחזן	**געמיינדע און חזן**
יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא	זָאל זַיין גְרוֹיסֶער נָאמֶען זַיין
מְבָרַךְ	גֶעלוֹיבְּט
לְעָלַם	אוֹיף עֶוִויג
וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא:	און אִין אַלֶע עֶוִויגְקַייטֶען.
חזן יִתְבָּרַךְ.	עֶס זָאל גֶעזֶעגְנֶעט װערֶען
וְיִשְׁתַּבַּח.	און גֶערִיהְמְט װערֶען
וְיִתְפָּאַר.	און פֶערְהֶערְלִיכְט װערֶען
וְיִתְרוֹמַם.	און עֶרְהוֹיבֶּען װערֶען
וְיִתְנַשֵּׂא.	און עֶרְהוֹיכְט װערֶען
וְיִתְהַדָּר	און בֶּעשֵׁיינְט װערֶען
וְיִתְעַלֶּה	און עֶרְהאבֶּען װערֶען
וְיִתְהַלָּל.	און גֶעלוֹיבְּט װערֶען
שְׁמֵהּ דְּקֻדְשָׁא:	דֶער נָאמֶען פוּן דֶעם הֵיילִיגֶען.
בְּרִיךְ הוּא	גֶעלוֹיבְּט אִיז עֶר
לְעֵלָּא	הֶעכֶער
(בעשי״ת וּלְעֵלָּא)	און העכער
מִן כָּל בִּרְכָתָא	אִיבֶּער אַלֶע לוֹיב
וְשִׁירָתָא.	און [1]הִימְנֶען
תֻּשְׁבְּחָתָא	רוּהְם־לִידֶער
וְנֶחֱמָתָא.	און טְרוֹיסְט־לִידֶער,
דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא.	װעלְכֶע װערֶן גֶזָגְט אוֹיף דֶר װעלְט,
וְאִמְרוּ אָמֵן:	און זָאגְט: אָמֵן!
קהל	**געמיינדע**
אָמֵן. קַבֵּל	אמן! נעהם אויף
בְּרַחֲמִים וּבְרָצוֹן	מיט בארמהערציגקייט און מיט ווילען
אֶת תְּפִלָּתֵנוּ:	אונזער געבעט.
חזן תִּתְקַבַּל	עֶס זָאלֶען אָנְגֶענוּמֶען װערֶען
צְלוֹתְהוֹן	דִי גֶעבֶּעטֶע
וּבָעוּתְהוֹן	און דִי בִּיטֶען
דְּכָל יִשְׂרָאֵל.	פוּן גַאנְץ יִשְׂרָאֵל,

קֳדָם אֲבוּהוֹן	פָאר זֵייעֶר פָאטֶער,
דִּי בִשְׁמַיָּא.	וָואס אִיז אִין הִימֶעל,
וְאִמְרוּ אָמֵן:	און זָאגְט: אָמֵן!
קהל	**געמיינדע**
אָמֵן. יְהִי שֵׁם יְיָ מְבֹרָךְ	אמן! זאל זיין דער נאמען פון דעם עוויגען געלויבט
מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם:	פון יעצט אן ביז אין דער עוויגקייט.
חזן יְהֵא	עֶס זָאל זַיין
שְׁלָמָא רַבָּא	גְרוֹיסֶער פְרִידֶען
מִן שְׁמַיָּא	פוּן הִימֶעל
וְחַיִּים.	און לֶעבֶּען,
עָלֵינוּ	פִיר אוּנְז
וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל.	און פִיר גַאנְץ יִשְׂרָאֵל,
וְאִמְרוּ אָמֵן:	און זָאגְט: אָמֵן!
קהל	**געמיינדע**
אָמֵן. עֶזְרִי מֵעִם יְיָ	אמן! מיין הילף איז פון דעם עוויגען,
עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ:	[2]דער בעשעפער פון הימער און ערד.
חזן	
עֹשֶׂה שָׁלוֹם	(דֶער וָואס) מַאכְט פְרִידֶען
בִּמְרוֹמָיו.	אִין זַיינֶע הוֹיכֶע הִימְלֶען,
הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם.	עֶר זָאל מַאכֶען פְרִידֶען
עָלֵינוּ	פִיר אוּנְז
וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל.	און פִיר גַאנְץ יִשְׂרָאֵל,
וְאִמְרוּ אָמֵן:	און זָאגְט: אָמֵן!

עלינו לשבח וכו׳ כתב הכל בו בס׳ ט״ז שהושע בן נון חבר את התפלה הזאת בעת שכבש יריחו. ומצא בה שם הושע בראשי המאמרים: הוא אלהינו, ואנחנו כורעים שלא שם חלקנו, עלינו לשבח; אולם מלשונה נראה ברור שחוברה בזמן חכמי התלמוד וכן לפי גרסת אבודרהם אבל אנחנו שהיא העקר חסר ו משם הושע.

כתב הכל בו בס׳ י״א וט״ז: „אחר כל התפלות אומר עלינו לשבח מעומד״ וכן כתב הטור באו״ח ס׳ קל״ג. אולם עקר מקום התפלה הזאת הוא במוסף לר״ה ואמירתה לסוף כל התפלות איננה מוזכרת לא מרב עמרם גאון ולא מהרמב״ם ולא מאבן ירחי ואבודרהם. והספרדים אומרים רק עד מתחת אין עוד.

1) לויב לידער. 2) וועלכער מאכט הימעל און ערד.

אַל תִּירָא וכ״ו הפסוקים האלה נוספו ע״פ הספר זכרון ציון וע״פ מדרש אסתר דף קכ״ז: „פגע מרדכי בג׳ תינוקות יוצאים מבית רבן אמר להם אמרו לי פסוקיכם, פתח הראשון ואמר אל תירא וכו׳ ושמח מרדכי כי בשורות טובות בשרוהו.

עָלֵינוּ לְשַׁבֵּחַ	אוֹיף אֻנְז (אִיז אַ פְלִכְט) צוּ רִהְמֶען
לַאֲדוֹן הַכֹּל.	דֶעם הֶערְרֶען פוּן אַלֶעם;
לָתֵת גְּדֻלָּה	[5] צוּ גֶעבֶּען גְרוֹיסְקַייט
לְיוֹצֵר	צוּם בֶּעשֶׁעפֶער
בְּרֵאשִׁית	[11] פוּן דִי עֶרְסְט־בֶּעשַׁאפֶענֶע,
שֶׁלֹּא עָשָׂנוּ	וֶועלְכֶער הָאט אֻנְז נִט גֶעמַכְט
כְּגוֹיֵי הָאֲרָצוֹת	וִוי (אַנְדֶערֶע) נַצְיָנֶען פוּן דִי לֶנְדֶער [6]
וְלֹא שָׂמָנוּ	אוּן עֶר הָאט אֻנְז נִיט גֶעמַכְט
כְּמִשְׁפְּחוֹת הָאֲדָמָה.	וִוי דִי (אַנְדֶערֶע) פַאמִילְיֶען פוּן דֶער עֶרד.
שֶׁלֹּא שָׂם	וֶועלְכֶער הָאט נִיט גֶעמַאכְט
חֶלְקֵנוּ	אוּנְזֶער טְהֵייל
כָּהֶם.	וִוי זֵייעֶר (טְהֵייל),
[1] וְגֹרָלֵנוּ	אוּן אוּנְזֶער לָאאז
כְּכָל הֲמוֹנָם:	וִוי זֵייעֶר גַאנְצֶע מֶענְגֶע.
וַאֲנַחְנוּ כֹּרְעִים	אוּן מִיר קְנִיעֶן זִיךְ
וּמִשְׁתַּחֲוִים	אוּן בּוּקֶען זִיךְ
וּמוֹדִים	אוּן דַאנְקֶען
לִפְנֵי מֶלֶךְ	פָאר דֶעם קֶענִיג
מַלְכֵי הַמְּלָכִים.	אִיבֶּער אַלֶע קֶענִיגֶע,
הַקָּדוֹשׁ.	דֶעם הֵיילִיגֶען,
בָּרוּךְ הוּא.	גֶעלוֹיבְּט אִיז עֶר,
שֶׁהוּא [2] נוֹטֶה	דֶען עֶר הָאט אוֹיסְגֶעבְּרֵייט
שָׁמַיִם	(דֶעם) הִמֶעל
וְיֹסֵד אָרֶץ.	אוּן הָאט גֶעגְרִינְדֶעט (דִי) עֶרְד,
[3] וּמוֹשַׁב יְקָרוֹ	אוּן דֶר זִיץ פוּן זַיין הֶערְלִכְקַייט
בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל.	אִיז אִין הִמֶעל פוּן אוֹיבֶּען
וּשְׁכִינַת עֻזּוֹ	אוּן דִי [7] וָוהְנוּנְג פוּן זַיין מַאכְט
בְּגָבְהֵי מְרוֹמִים.	אִיז אִין דִי הֶעכְסְטֶע הִימְלֶען;
הוּא אֱלֹהֵינוּ	עֶר אִיז אוּנְזֶער גָאט,
אֵין עוֹד:	עֶס אִיז מֶעהְר נִיטָא.
אֱמֶת מַלְכֵּנוּ.	[8] וַואהְרְלִיךְ עֶר אִיז אוּנְזֶער קֶנִיג,
אֶפֶס זוּלָתוֹ.	עֶס אִיז נִיטָא אוֹיסֶער אִיהְם,
כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתוֹ.	וִוי עֶס גֶעשְׁרִיבֶּען אִין זַיין תּוֹרָה:
[4] וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם	אוּן דוּ זָאלְסְט הַיינְטֶע וִויסֶען,
וַהֲשֵׁבֹתָ	אוּן דוּ זָאלְסְט עֶס נֶעהְמֶען
אֶל לְבָבֶךָ.	צוּ דַיין הַארְצֶען,
כִּי יְיָ	דַאס דֶער עֶווִיגֶער
הוּא הָאֱלֹהִים	אִיז דֶער גָאט
בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל	אִים הִימֶעל פוּן אוֹיבֶּען,
וְעַל הָאָרֶץ	אוּן אוֹיף דֶער עֶרד
מִתָּחַת.	פוּן אוּנְטֶען;
אֵין עוֹד:	עֶס אִיז מֶעהְר נִיטָא.

---

[12] עַל כֵּן נְקַוֶּה לְךָ	דַארוּם הָאפֶען מִיר צוּ דִיר,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ.	עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
לִרְאוֹת מְהֵרָה	צוּ זֶעהְן שְׁנֶעל
בְּתִפְאֶרֶת עֻזֶּךָ.	אִין דִי הֶערְלִכְקַייט פוּן דַיין מַכְט,
לְהַעֲבִיר גִּלּוּלִים	אָבְּצוּשַׁאפֶען גֶעטְצֶען
מִן הָאָרֶץ.	פוּן דֶער עֶרד,
וְהָאֱלִילִים	אוּן דִי אָבְּגֶעטֶער
כָּרוֹת יִכָּרֵתוּן.	וֶועלֶען גֶענְצְלִיךְ [9] פֶערְשְׁנִיטֶען וֶוערֶן
לְתַקֵּן עוֹלָם	אוּם אוֹיסְצוּבֶּעסֶערֶן דִי וֶועלְט
בְּמַלְכוּת	דוּרְךְ דִי הֶערְשַׁאפְט
שַׁדַּי.	פוּן דֶעם אַלְמֶעכְטִיגֶען,
וְכָל בְּנֵי בָשָׂר	אוּן אַלֶע [10] מֶענְשֶׁען־קִינְדֶער
יִקְרְאוּ בִשְׁמֶךָ.	וֶועלֶען רוּפֶען אִין דַיין נָאמֶען,

1) פרושו ולא גורלנו וכן גרס בפרוש הבחיי בפרושו לפ׳ וזאת הברכה. 2) ע״פ ישעיה נ״א י״ג. 3) כן הוא ברוקח וס׳ היכלות וכתב הטור שיש אומרים וכבא כבודו בשמים ואין לומר כן. 4) דברים ד׳ ל״ט. 5) צו צושרייבען. 6) דאס מיינט די נאציאנען פון אלטערטהום. 7) (געטליכע) אנוועזענהייט. 8) וואהר איז אונזער קעניג. 9) פערניכטעט. 10)ווערטערליך: קינדער פון פלייש. 11) ווערטערליך: אין אנפאנג. 12) ע״פ ירמיה י״ד כ״ב.

לְהַפְנוֹת אֵלֶיךָ	אוּם עֶס זָאלֶען זִיךְ װֶענְדֶען צוּ דִיר
כָּל רִשְׁעֵי אָרֶץ:	אַלֶע שְׁלֶעכְטֶע פוּן דֶער עֶרְד.
יַכִּירוּ וְיֵדְעוּ	עֶס זָאלֶען אַנְעֶרְקֶענֶען אוּן װִיסֶען
כָּל יוֹשְׁבֵי תֵבֵל.	אַלֶע בֶּעװָאהְנֶער פוּן דֶער װֶעלְט,
[1] כִּי לְךָ תִּכְרַע	דַאס צוּ דִיר קְנִיעֶט זִיךְ
כָּל בֶּרֶךְ.	יֶעדֶער קְנִיעַ,
תִּשָּׁבַע כָּל לָשׁוֹן:	עֶס שְׁװֶערְט יֶעדֶער צוּנְג.
לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ	פָאר דִר, עֶװִיגֶער אוּנְזֶער גָאט,
יִכְרְעוּ וְיִפֹּלוּ.	װֶעלֶען זֵיי זִיךְ קְנִיעֶן אוּן פַאלֶען,
וְלִכְבוֹד שִׁמְךָ	אוּן צוּ דַיין הֶערְלִיכֶען נָאמֶען
יְקָר יִתֵּנוּ.	װֶעלֶען זֵיי גֶעבֶּען עֶהְרֶע,
וִיקַבְּלוּ כֻלָּם	אוּן זֵיי װֶעלֶען אַלֶע אָנְנֶעהְמֶען
אֶת עוֹל מַלְכוּתֶךָ.	דֶעם יָאךְ פוּן דַיין הֶערְשַׁאפְט,
וְתִמְלוֹךְ עֲלֵיהֶם	אוּן דוּ װֶעסְט רֶעגִירֶען אִבֶּער זֵיי
מְהֵרָה	שְׁנֶעל
לְעוֹלָם וָעֶד.	אוֹיף אִימֶער אוּן עֶװִיג,
כִּי הַמַּלְכוּת	דֶען דִי הֶערְשַׁאפְט,
שֶׁלְּךָ הִיא.	אִיז דַיינֶע,
וּלְעוֹלְמֵי עַד	אוּן אִין אַלֶע עֶװִיגְקַייטֶען
תִּמְלוֹךְ בְּכָבוֹד:	װֶעסְטוּ רֶעגְרֶען אִין הֶערְלִיכְקַייט.
כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ.	װִי עֶס אִיז גֶעשְׁרִבֶּען אִין דַיין תּוֹרָה:
[2] יְיָ יִמְלֹךְ	דֶער עֶװִיגֶער װֶעט רֶעגִירֶען
לְעֹלָם וָעֶד:	אוֹיף אִימֶער אוּן עֶװִיג.
וְנֶאֱמַר.	אוּן עֶס אִיז גֶזָאגְט (אִין פָּסוּק):
[3] וְהָיָה יְיָ לְמֶלֶךְ	אוּן דֶער עֶװִגֶער װֶעט זַיין אַלְס קֶענִיג
עַל כָּל הָאָרֶץ.	אִיבֶּער דִי גַאנְצֶע עֶרְד;
בַּיּוֹם הַהוּא	אִין יֶענֶעם טָאג
יִהְיֶה יְיָ אֶחָד	װֶעט דֶער עֶװִיגֶער זַיין אֵיינֶער,
וּשְׁמוֹ אֶחָד:	אוּן זַיין נָאמֶען אֵיינֶער.

[4] אַל תִּירָא	פִירְכְטֶע נִיט[7]
מִפַּחַד פִּתְאֹם.	פִיר אַ פְּלֶעטְצְלִיכֶען שְׁרֶעק,
וּמִשֹּׁאַת רְשָׁעִים	אוּן פוּן דֶעם אוּנְגְלִיק אִיבֶּער דִי שְׁלֶעכְטֶע,
כִּי תָבֹא:	װֶוען עֶס קוּמְט.
[5] עֻצוּ עֵצָה	רָאטְהֶעט אֵיין רָאטְה־שָׁלוֹם —
וְתֻפָר.	אוּן עֶס װֶעט פֶערְשְׁטֶערְט װֶערֶען;
דַּבְּרוּ דָבָר	רֶעדְט אַ װָארְט —
וְלֹא יָקוּם	אוּן עֶס װֶעט נִיט בֶּעשְׁטֶעהֶן,
כִּי עִמָּנוּ אֵל:	דֶען מִיט אוּנְז אִיז גָאט.
[6] וְעַד זִקְנָה אֲנִי הוּא	אוֹיךְ בִּיז צוּם עֶלְטֶער בִּין אִיךְ דֶער זֶעלְבֶּער;
וְעַד שֵׂיבָה	אוּן בִּיז צוּם גְרוֹיעֶן אַלְטֶער
אֲנִי אֶסְבֹּל.	װֶעל אִיךְ לֵיידֶען[8];
אֲנִי עָשִׂיתִי	אִיךְ הָאבּ גֶעמַאכְט
וַאֲנִי אֶשָּׂא.	אוּן אִיךְ װֶעל טְרָאגֶען,
וַאֲנִי אֶסְבֹּל וַאֲמַלֵּט:	אוּן אִיךְ װֶעל לֵיידֶען אוּן רֶעטֶען.

דעם פאלגענדען קדיש יתום זאגט איין אבל אין די ערשטע 11 מאנאטען נאך דעם טויט פון זיינע עלטערען און אויך יעדען יאהר אין דעם טאג פון זייער טויט (יאהר־צייט).

קַדִּישׁ יָתוֹם.

זעה איבערזעטצונג זייטע 117.

יתום יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. בְּעָלְמָא דִּי בְרָא כִרְעוּתֵהּ וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ. בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל. בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב וְאִמְרוּ אָמֵן:

קהל ויתום יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא:

יתום יִתְבָּרַךְ. וְיִשְׁתַּבַּח. וְיִתְפָּאַר. וְיִתְרוֹמַם. וְיִתְנַשֵּׂא. וְיִתְהַדָּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל. שְׁמֵהּ דְּקֻדְשָׁא: בְּרִיךְ הוּא לְעֵלָּא (בעשי״ת וּלְעֵלָּא) מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא. תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחֱמָתָא. דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא. וְאִמְרוּ אָמֵן:

יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמַיָּא וְחַיִּים. עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל. וְאִמְרוּ אָמֵן:

עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו. הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם. עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל. וְאִמְרוּ אָמֵן:

1) ע״פ ישעיה מ״ה כ״ג. 2) שמות ט״ו י״ח. 3) זכריה י״ד ט׳. 4) משלי ג׳ כ״ה. 5) ישעיה ח׳ י׳. 6) שם מ״ו ד׳.
7) דו װעסט ניט פירכטען. 8) (זיי) טראגען.

מנהג הוא לומר בכל יום השיר שהיו הלוים אומרים בבית המקדש (תמיד פ״ז משנה ד׳. ובר״ה ל״א ע״א ובאבות דר׳ נתן פ״א משנה ח׳ מפרש טעם אמירת כל המזמורים). והמנהג הזה מובא גם בסדר התפלות להרמב״ם. והמנהג לומר מזמורים ביו״ט כמו: ארוממך ה׳ (תהלים ל׳) בחנוכה, שגיון לדוד (שם ז׳) בפורים, הללו את שם ה׳ (שם קל״ה) ביום א׳ של פסח ועוד. מקורו במס׳ סופרים פ׳ י״ח ה״ב וה״ג.

אם זאנטאג זאגט מען:

הַיּוֹם	הַייטֶע אִיז
יוֹם רִאשׁוֹן בְּשַׁבָּת.	דֶער עֶרְשְׁטֶער טָאג אִין וָואך,
שֶׁבּוֹ	וָואס אִין אִיהם
הָיוּ הַלְוִיִּם אוֹמְרִים	פְלֶעגֶען דִי לְוִיִּים זָאגֶען
בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ:	אִין הֵיילִיגֶען טֶעמְפֶּעל.

תהלים כ״ד.

א לְדָוִד מִזְמוֹר.	1. פוּן דָוִד, אַ גֶעזַאנְג.
לַיְיָ הָאָרֶץ	צוּם עֶווִיגֶען גֶעהֶערְט דִי עֶרְד
וּמְלוֹאָהּ.	אוּן דָאס וָואס פִילְט אִיהר אָן;
תֵּבֵל	(דִי) וֶועלְט
וְיֹשְׁבֵי בָהּ:	אוּן דִי בֶּעוָואהְנֶער אוֹיף אִיהר.
ב כִּי הוּא	2. דֶען עֶר
עַל יַמִּים יְסָדָהּ.	הָט אִיהר גֶעגְרִינְדֶעט[1] אוֹיף מֶערֶען;
וְעַל נְהָרוֹת	אוּן [1]אוֹיף שְׁטְרָאמֶען
יְכוֹנְנֶהָ:	הָט עֶר אִיהר פֶעסְטְגֶעשְׁטֶעלְט.
ג מִי יַעֲלֶה	3. וֶוער מֶעג אוֹיפְגֶעהְן
בְהַר יְיָ.	אוֹיף דֶעם עֶווִיגֶען'ס בַּארְג,
וּמִי יָקוּם	אוּן וֶוער מֶעג שְׁטֶעהְן
בִּמְקוֹם קָדְשׁוֹ:	אִין זַיין הֵיילִיגֶען אָרְט?
ד נְקִי כַפַּיִם	4. דֶער, וָואס הָאט רֵיינֶע הֶענְד
וּבַר לֵבָב	אוּן אַ קְלָארֶע הַארְץ,
אֲשֶׁר לֹא נָשָׂא	וֶועלְכֶער הָאט נִיט אוֹיפְגֶעהֶבֶּען
לַשָּׁוְא	צוּ פַאלְשְׁקַייט
נַפְשִׁי.	[2]זַיין זֶעעלֶע[3],
וְלֹא נִשְׁבַּע	אוּן עֶר הָאט נִיט גֶעשְׁוָוארֶען
לְמִרְמָה:	צוּ בֶּעטְרוּג.
ה יִשָּׂא בְרָכָה	5. עֶר וֶועט [4]טְרָאגֶען זֶעגֶען
מֵאֵת יְיָ.	פוּן דֶעם עֶווִיגֶען;
וּצְדָקָה	אוּן [5]גֶערֶעכְטִיגְקַייט
מֵאֱלֹהֵי יִשְׁעוֹ:	פוּן דֶעם גָאט פוּן זַיין הִילְף.
ו וְזֶה דּוֹר דֹּרְשָׁיו.	6. דִיזֶעס אִיז דָאס גֶעשְׁלֶעכְט פוּן דִי, וָואס זוּכֶען אִיהְם;
מְבַקְשֵׁי פָנֶיךָ	וָואס זוּכֶען דַיין גֶעזִיכְט,
יַעֲקֹב סֶלָה:	(אָ גָאט פוּן) יַעֲקֹב אִימֶער!
ז שְׂאוּ שְׁעָרִים	7. הֵייבְּט אוֹיף אִיהר טוֹיעֶרֶען
רָאשֵׁיכֶם.	אַייעֶרע קֶעפּ,
וְהִנָּשְׂאוּ	אוּן עֶרְהֵייבְּט זִיךְ
פִּתְחֵי עוֹלָם.	(אִיהר) עֶווִיגֶע [6]טְהִירֶען,
וְיָבוֹא	אוּן זָאל אַרֵיינְקוּמֶען
מֶלֶךְ הַכָּבוֹד:	דֶער קֶענִיג פוּן הֶערְלִיכְקַייט.
ח מִי זֶה	8. וֶוער אִיז דָאס
מֶלֶךְ הַכָּבוֹד	דֶער קֶענִיג פוּן הֶערְלִיכְקַייט?
יְיָ	דֶער עֶווִיגֶער,
עִזּוּז וְגִבּוֹר.	(דֶער) שְׁטַארְקֶער אוּן (דֶער) הֶעלְד
יְיָ גִּבּוֹר מִלְחָמָה:	דֶער עֶווִיגֶער, דֶער קְרִיגְס-הֶעלְד.
ט שְׂאוּ שְׁעָרִים	9. הֵייבְּט אוֹיף אִיהר טוֹיעֶרֶען
רָאשֵׁיכֶם	אַייעֶרע קֶעפּ,
וּשְׂאוּ	אוּן עֶרְהֵייבְּט (זִיי),
פִּתְחֵי עוֹלָם.	אִיהר עֶווִיגֶע [6]טְהִירֶען,
וְיָבֹא	אוּן זָאל אַרֵיינְקוּמֶען
מֶלֶךְ הַכָּבוֹד:	דֶער קֶענִיג פוּן הֶערְלִיכְקַייט.
י מִי הוּא זֶה	10. וֶוער אִיז דָאס
מֶלֶךְ הַכָּבוֹד.	דֶער קֶענִיג פוּן הֶערְלִיכְקַייט?
יְיָ צְבָאוֹת	דֶר עֶווִיגֶר פוּן דִי הֶעעֶר-שַׁארֶען
הוּא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד סֶלָה:	עֶר אִיז דֶער קֶענִיג פוּן הֶערְלִיכְקַייט אִימֶער.

קדיש יתום.

1) ביי. 2) אזוי ווי דער כתיב איז נפשו. 3) ד. ה. וועלכער האט ניט געלוסט נאך פאלשקייט. 4) ערהאלטען. 5) וואהלטהאט; גערעכטע (בעלוינונג). 6) עפנונגען; איינגענגע.

אם מאנטאג זאגט מען:

הַיּוֹם	הַייטֶע אִיז
יוֹם שֵׁנִי בְּשַׁבָּת.	דֶער צְווייטֶער טָאג אִין וָואך,
שֶׁבּוֹ	וָואס אִין אִיהְם
הָיוּ הַלְוִיִּם אוֹמְרִים	פְלֶעגֶען דִי לְוִיִּים זָאגֶען
בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ:	אִין הֵיילִיגֶען טֶעמְפֶּעל.

תהלים מ״ח.

א שִׁיר מִזְמוֹר	1. אַ לִיד, אַ גֶעזַאנְג
לִבְנֵי קֹרַח:	פוּן קֹרַח׳ס קִינְדֶער.
ב גָּדוֹל יְיָ	2. גְרוֹיס אִיז דֶער עֶווִיגֶער
וּמְהֻלָּל מְאֹד.	אוּן זֶעהְר גֶעלוֹיבְּט
בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ	אִין דֶער שְׁטָאדְט פוּן אוּנְזֶער גָט,
הַר קָדְשׁוֹ:	(אוֹיף) זַיין הֵיילִיגֶען בַּארְג.
ג יְפֵה נוֹף	3. אַ [1]שֶׁעהְנֶע לַאנְדְשַׁאפְט,
מְשׂוֹשׂ	דִי פְרֵיידֶע
כָּל הָאָרֶץ	פוּן דִי גַאנְצֶע עֶרְד
הַר צִיּוֹן.	אִיז דֶער בַּארְג צִיּוֹן;
יַרְכְּתֵי צָפוֹן	(בַּיי) דִי זַייטֶען פוּן נָארְד
קִרְיַת	אִיז דִי שְׁטָאדְט
מֶלֶךְ רָב:	פוּן דֶעם גְרוֹיסֶען קֶענִיג.
ד אֱלֹהִים	4. גָאט
בְּאַרְמְנוֹתֶיהָ	אִין אִיהְרֶע פַּאלַאסְטֶען
נוֹדַע לְמִשְׂגָּב:	אִיז בֶּעוואוּסְט אַלְס [2]פֶעסְטוּנְג.
ה כִּי הִנֵּה	5. דֶען, זֶעה,
הַמְּלָכִים נוֹעֲדוּ.	דִי קֶענִיגֶע הָאבֶּען זִיךְ פֶערְזַאמֶעלְט,
עָבְרוּ יַחְדָּו:	זֵיי זַיינֶען פַרְבַּייגֶעגַאנְגֶען צוּזַאמֶען.
ו הֵמָּה רָאוּ	6. (ווִי) זֵיי הָאבֶּען גֶעזֶעהְן
כֵּן תָּמָהוּ.	אַזוֹי זַיינֶען זֵיי פֶערְוואוּנְדֶערְט גֶעוָּארֶען
נִבְהֲלוּ	זֵיי זַיינֶען דֶערְשְׁרָאקֶען גֶעוָּארֶען
נֶחְפָּזוּ:	זֵיי זַיינֶען שְׁנֶעל אֶנְטְלָאפֶען.
ז רְעָדָה	7. אַ שְׁרֶעק
אֲחָזָתַם שָׁם.	הָאט זֵיי דָארְט אָנְגֶענוּמֶען;
חִיל כַּיּוֹלֵדָה:	אַ צִיטֶערְנִיס־ווִי אַ גֶעבֶּעהְרֶערִין.
ח בְּרוּחַ קָדִים.	8. מִיט אֵיין אָסְט־ווִינְד
תְּשַׁבֵּר	צוּבְּרֶעכְסְטוּ
אֳנִיּוֹת תַּרְשִׁישׁ:	דִי שִׁיפֶען פוּן תַּרְשִׁישׁ.
ט כַּאֲשֶׁר שָׁמַעְנוּ	9. ווִי מִיר הָאבֶּען גֶעהֶערְט,
כֵּן רָאִינוּ	אַזוֹי הָאבֶּען מִיר גֶעזֶעהְן
בְּעִיר	אִין דֶער שְׁטָאדְט
יְיָ צְבָאוֹת	פוּן דֶעם עֶווִיגֶען פוּן דִי הֶער־שַׁרֶען,
בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ.	אִין דֶער שְׁטָדְט פוּן אוּנְזֶער גָט;
אֱלֹהִים יְכוֹנְנֶהָ	גָאט זָאל אִיהְר [3]גְרִינְדֶען
עַד עוֹלָם סֶלָה:	אוֹיף עֶווִיג. סֶלָה.
י דִּמִּינוּ אֱלֹהִים	10. מִיר [4]וַוארְטֶען שְׁטִיל, גָאט,
חַסְדֶּךָ.	(אוֹיף) דַיין גְנַאדֶע
בְּקֶרֶב הֵיכָלֶךָ:	אִין מִיטֶען פוּן דַיין טֶעמְפֶּעל.
יא כְּשִׁמְךָ אֱלֹהִים	11. ווִי דַיין [5]נָאמֶען גָאט,
כֵּן תְּהִלָּתְךָ	אַזוֹי (גְרֵייכְט אוֹיךְ) דַיין לוֹיבּ
עַל קַצְוֵי אֶרֶץ.	בִּיז צוּ דִי עֶנְדֶען פוּן דִי עֶרְד;
צֶדֶק	(מִיט) גֶערֶעכְטִיגְקַייט
מָלְאָה יְמִינֶךָ:	אִיז פוּל דַיין רֶעכְטֶע הַאנְד.
יב יִשְׂמַח הַר צִיּוֹן	12. עֶס פְרֵעהְט זִיךְ דֶער בַּרְג צִיּוֹן,
תָּגֵלְנָה	עֶס זַיינֶען פְרֶעהְלִיךְ
בְּנוֹת יְהוּדָה.	דִי [6]טֶעכְטֶער פוּן יְהוּדָה
לְמַעַן מִשְׁפָּטֶיךָ:	וֶועגֶען דַיינֶע גֶערִיכְטֶע.
יג סֹבּוּ צִיּוֹן	13. אוּמְרִינְגְט צִיּוֹן
וְהַקִּיפוּהָ.	אוּן גֶעהְט אַרוּם אִיהְר,
סִפְרוּ מִגְדָּלֶיהָ:	צֵעהְלְט אִיהְרֶע טוּיעֶרֶען.
יד שִׁיתוּ לִבְּכֶם	14. [7]רִיכְטֶעט אַייעֶר הַארְץ
לְחֵילָה	צוּ (אִיהְר) מוֹיעֶר,
פַּסְּגוּ אַרְמְנוֹתֶיהָ.	בֶּעשְׁטַייגְט אִיהְרֶע פַּאלַסְטֶען,
לְמַעַן תְּסַפְּרוּ	אוּם אִיהְר זָאלְט דֶערְצֵעהְלֶען

1) שעהן (אין) הויך. 2) שוטץ. 3) אויפריכטען. 4) אזוי ווי; טוב ויחיל ודמם לתשועת ה׳ (איכה ג׳ כ״ו). אדער: מיר דיינקען. מיר שטעלען זיך פאר. 5) נאמען, א גאט. 6) דערפער. 7) בעטראכט.

לְדוֹר אַחֲרוֹן׃	צוּם שְׁפֶּעטֶערֶען גֶעשְׁלֶעכְט.
ט כִּי זֶה אֱלֹהִים	15. [1]דַאס דִיזֶער גָאט
אֱלֹהֵינוּ	אִיז אוּנְזֶער גָאט
עוֹלָם וָעֶד.	(אוֹיף) אִימֶער אוּן עֶוִויג;
הוּא יְנַהֲגֵנוּ	עֶר וֶועט אוּנְז פִיהְרֶען
עַל מוּת׃	[2]בִּיז צוּם טוֹיט.

אַם דִינְסְטַאג זָאגְט מֶען׃

הַיּוֹם	הַייטֶע אִיז
יוֹם שְׁלִישִׁי בְּשַׁבָּת.	דֶער דְרִיטֶער טָאג אִין וָואךְ,
שֶׁבּוֹ	וָואס אִין אִיהְם
הָיוּ הַלְוִיִּם אוֹמְרִים	פְלֶעגֶען דִי לְוִיִּם זָאגֶען
בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ׃	אִין הֵיילִיגֶען טֶעמְפֶּעל.

תהלים פ״ב.

מִזְמוֹר לְאָסָף.	1. אַ גֶעזַאנְג פוּן אָסָף.
אֱלֹהִים נִצָּב	גָאט שְׁטֵעהְט
בַּעֲדַת אֵל.	אִין דֶר [3]גֶעטְלִיכֶער גֶעמֵיינְדֶע;
בְּקֶרֶב אֱלֹהִים	צְווִישֶׁען [4]רִיכְטֶער
יִשְׁפֹּט׃	רִיכְטֶעט עֶר.
ב עַד מָתַי	2. וִוי לַאנְג
תִּשְׁפְּטוּ עָוֶל.	וֶועט אִיהְר רִכְטֶען אוּנְרֶעכְט;
וּפְנֵי רְשָׁעִים	אוּן דַם אַנְזֶעהְן פוּן אוּנְגֶערֶכְטֶע
תִּשְׂאוּ סֶלָה׃	וֶועט אִיהְר אַכְטֶען? סֶלָה.
ג שִׁפְטוּ	3. רִיכְטֶעט
דַל וְיָתוֹם.	(דֶעם) אַרְמֶען אוּן וַואיְזֶען;
עָנִי וָרָשׁ	(דֶעם) עֶלֶענְדֶען אוּן דִירְפְטִיגֶען
הַצְדִּיקוּ׃	[5]גִיבְט זַיין רֶעכְט.
ד פַּלְּטוּ	4. בֶּעפְרַייט
דַל וְאֶבְיוֹן.	(דֶעם) אַרְמֶען אוּן בֶּדֶרְפְטִיגֶען;
מִיַּד רְשָׁעִים	פוּן דֶר הַאנְד פוּן אוּנְגֶערֶכְטֶע
הַצִּילוּ׃	רֶעטֶעט (זֵיי).
ה לֹא יָדְעוּ	5. זֵיי ווייסֶען נִיט
וְלֹא יָבִינוּ	אוּן זֵיי פֶערְשְׁטֵעהֶען נִיט
בַּחֲשֵׁכָה	אִין דֶער פִינְסְטֶערְנִיס
יִתְהַלָּכוּ.	גֵעהֶען זֵיי אוּם;
יִמּוֹטוּ	(דַאדוּרְךָ) וֶוערֶען [6]גֶעבֵּייגֶען
כָּל מוֹסְדֵי אָרֶץ׃	אַלֶע גְרוּנְד־פֶּסְטֶען פֶון דֶר עֶרְד.
ו אֲנִי אָמַרְתִּי	6. אִיךְ הָאבּ [7]גֶעזָאגְט׃
אֱלֹהִים אַתֶּם.	גֶעטֶער זַייט אִיהְר,
וּבְנֵי עֶלְיוֹן	אוּן דִי קִינְדֶער פוּן הֶעכְסְטֶען (גָט)
כֻּלְּכֶם׃	זַייט אִיהְר אַלֶע.
ז אָכֵן	7. אָבֶּער
כְּאָדָם תְּמוּתוּן.	וִוי מֶענְשֶׁען וֶוט אִיהְר שְׁטַרְבֶּן,
וּכְאַחַד הַשָּׂרִים	אוּן וִוי אֵיינֶער פוּן דִי פִּרְסְטֶען
תִּפֹּלוּ׃	וֶועט אִיהְר פַאלֶען.
ח קוּמָה אֱלֹהִים	8. שְׁטֵעה אוֹיף גָאט,
שָׁפְטָה הָאָרֶץ.	רִיכְטֶע דִי עֶרְד;
כִּי אַתָּה תִנְחַל	דֶען דוּ בִּיסְט בֶּעזִיצֶער
בְּכָל הַגּוֹיִם׃	אוּנְטֶער אַלֶע פֶעלְקֶער.

אַם מִיטְוואךְ זָאגְט מֶען׃

הַיּוֹם	הַייטֶע אִיז
יוֹם רְבִיעִי בְּשַׁבָּת.	דֶער פִירְטֶער טָאג אִין וָואךְ,
שֶׁבּוֹ	וָואס אִין אִיהְם
הָיוּ הַלְוִיִּם אוֹמְרִים	פְלֶעגֶען דִי לְוִיִּם זָאגֶען
בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ׃	אִין הֵיילִיגֶען טֶעמְפֶּעל.

תהלים צ״ד.

אֵל נְקָמוֹת יְיָ.	1. [8]גָאט פוּן רַאכֶע, עֶווִיגֶער!
אֵל נְקָמוֹת	גָאט פוּן רַאכֶע,
הוֹפִיעַ׃	עֶרְשַׁיין.
ב הִנָּשֵׂא	2. עֶרְהֵייבּ זִיךְ,
שֹׁפֵט הָאָרֶץ.	רִיכְטֶער פוּן דֶער עֶרְד;
הָשֵׁב גְּמוּל	גִיבּ אַ לוֹין
עַל גֵּאִים׃	צוּ דִי שְׁטָאלְצֶע.
ג עַד מָתַי	3. וִוי לַאנְג
רְשָׁעִים יְיָ.	וֶועלֶען דִי שְׁלֶעכְטֶע, אָ גָאט,

1) דען. 2) איבער (פארביי) דעם טויט. 3) גרויסער, ווי. הררי אל, ארזי אל. 4) געטער. 5) מאכט גערעכט. 6) געשטירצט. 7) געטראַכט. 8) א גאט פון ראכע איז דער עוויגער.

עַד מָתַי	ווִי לַאנְג
רְשָׁעִים יַעֲלֹזוּ:	וֶועלֶן דִי שְׁלֶעכְטֶע זִיךְ פְרֵעהֶן?
ד יַבִּיעוּ	4. זֵיי דְרִיקֶען זִיךְ אוֹיס,
יְדַבְּרוּ עָתָק.	זֵיי רֵיידֶען הוֹיכְמוּטְהִיג;
יִתְאַמְּרוּ	[1]זֵיי בֶּערִיהְמֶען זִיךְ,
כָּל פֹּעֲלֵי אָוֶן:	אַלֶע וָואס טְהוּעֶן אוּנְרֶעכְט.
ה עַמְּךָ יְיָ	5. דַיין פָאלְק, אָ עֶווִיגֶער,
יְדַכְּאוּ.	דְרִיקֶען זֵיי;
וְנַחֲלָתְךָ יְעַנּוּ:	אוּן דַיְן עֶרְבּ־טְהֵייל פַּיינִגֶען זֵיי.
ו אַלְמָנָה וְגֵר	6. ווִיטְווֶען אוּן פְרֶעמְדְלִינְגֶע
יַהֲרֹגוּ.	דֶערְשְׁלָאגֶען זֵיי;
וִיתוֹמִים יְרַצֵּחוּ:	אוּן וַואיְזֶען עֶרְמָארְדֶען זֵיי.
ז וַיֹּאמְרוּ	7. אוּן זֵיי זָאגֶען:
לֹא יִרְאֶה יָּהּ.	דֶער עֶווִיגֶער זֶעהְט נִיט;
וְלֹא יָבִין	אוּן עֶר פֶערְשְׁטֵעהְט נִיט,
אֱלֹהֵי יַעֲקֹב:	דֶער גָאט פוּן יַעֲקֹב.
ח בִּינוּ	8. פֶערְשְׁטֵעהְט,
בֹּעֲרִים בָּעָם.	אִיהְר אוּנְווִיסֶנְדֶע אוּנְטֶערְן פָלְק;
וּכְסִילִים	אוּן אִיהְר נַארְרֶען,
מָתַי תַּשְׂכִּילוּ:	וֶוען וֶועט אִיהְר קְלוּג וֶוערֶען?
ט הֲנֹטַע	9. צוּ דֶער, וָואס [2]פְלַאנְצְט
אֹזֶן	(דֶעם) אוֹיעֶר,
הֲלֹא יִשְׁמָע.	הֶערְט עֶר דֶען נִיט?
אִם יֹצֵר עַיִן	צוּ דֶער, וָוס בֶּעשַׁפְט (דִי) אוֹג,
הֲלֹא יַבִּיט:	קוּקְט עֶר דֶען נִיט?
י הֲיֹסֵר גּוֹיִם	10. צוּ דֶר, וָוס [3]צְכְטִגְט פֶלְקֶר
הֲלֹא יוֹכִיחַ.	וֶועט דֶען נִיט בֶּעשְׁטְרָאפֶען?
הַמְלַמֵּד אָדָם	עֶר, וֶועלְכֶער לֶעהְרֶנְט מֶנְשֶׁן
דָּעַת:	ווִיסֶען!
יא יְיָ יוֹדֵעַ	11. דֶער עֶווִיגֶער ווֵייסְט

מַחְשְׁבוֹת אָדָם.	דִי גֶעדַאנְקֶען פוּן מֶענְשֶׁען,
כִּי הֵמָּה הָבֶל:	דַאס זֵיי זַיינֶען [4]דוּמְהַייט.
יב אַשְׁרֵי הַגֶּבֶר	12. גְלִיקְלִיךְ אִיז דֶער מֶענְשׁ,
אֲשֶׁר תְּיַסְּרֶנּוּ יָּהּ.	וָוס דוּ [5]שְׁטְרָפְסְט אִהְם, עֶווִגֶר;
וּמִתּוֹרָתְךָ	אוּן פוּן דַיין תּוֹרָה
תְלַמְּדֶנּוּ:	בֶּעלֶעהְרֶענְסְטוּ אִיהְם.
יג לְהַשְׁקִיט לוֹ	13. [6]צוּ בֶּערוּהִיגֶען אִיהְם
מִימֵי רָע.	אִין שְׁלֶעכְטֶע צַייטֶען;
עַד יִכָּרֶה	בִּיז עֶס וֶועט גֶעגְרָאבֶּען וֶוערֶן
לָרָשָׁע	פִיר דֶעם אוּנְגֶערֶעכְטֶען
שָׁחַת:	אַ גְרוּבּ.
יד כִּי	14. דֶען
לֹא יִטֹּשׁ יְיָ	דֶר עֶווִיגֶער וֶוט נִט [7]אַוֶועגְוַורְפֶן
עַמּוֹ.	זַיין פָאלְק;
וְנַחֲלָתוֹ	אוּן זַיין עֶרְבּ־טְהֵייל
לֹא יַעֲזֹב:	וֶועט עֶר נִיט פֶערְלָאזֶען.
טו כִּי עַד צֶדֶק	15. דֶען צוּ גֶערֶעכְטִיגְקַייט
יָשׁוּב מִשְׁפָּט.	קֶעהְרְט צוּרִק (דַאס) רִיכְט;
וְאַחֲרָיו	אוּן נָאךְ אִיהְם (וֶועלֶען גֵעהְן)
כָּל יִשְׁרֵי לֵב:	אַלֶע רִיכְטִיגֶע הֶערְצֶער.
טז מִי יָקוּם לִי	16. וֶוער שְׁטֵעהְט אוֹיף פַר מִר
עִם מְרֵעִים.	גֶעגֶען דִי שְׁלֶעכְטֶע?
מִי יִתְיַצֵּב לִי	וֶוער שְׁטֶעלְט זִיךְ פִיר מִיר
עִם פֹּעֲלֵי אָוֶן:	גֶעגֶן דִי, וָוס טְהוּעֶן אוּנְרֶעכְט?
יז לוּלֵי יְיָ	17. וֶוען נִיט דֶער עֶווִיגֶער
עֶזְרָתָה לִּי.	וָואלְט מִיר צוּ הִילְף גֶעוֶועזֶן,
כִּמְעַט שָׁכְנָה	דַאן וָואלְט [8]בַּאלְד גֶערוּהְט
דוּמָה נַפְשִׁי:	[8]אִין גְרוּבּ מַיין זֶעלֶע.
יח אִם אָמַרְתִּי	18. וֶוען אִיךְ הָאבּ גֶעזָאגְט:
מָטָה רַגְלִי.	„מַיין פוּס אִיז גֶעבֵּייגֶען“,

1) עס ריידען פון זיך. 2) מאכט. 3) שטראפט. 4) אהנע נוטצען; א הויך; ניכטס. 5) ציכטיגסט. 6) דאס ער זאל רוהיג זיין. 7) אויפגעבען, פערשטויסען. 8) שיער געוואהנט מיין זעלע אים לאנד דער שטיללע.

חַסְדְּךָ יְיָ יִסְעָדֵנִי׃	דַאן פְלֶעגְט דַיין גְנַאדֶע, אָ עֶווִיגֶער, מִיר אוּנְטֶערְשְׁטִיצֶן.
יט בְּרֹב שַׂרְעַפַּי בְּקִרְבִּי.	19. וֶוען עֶס פֶערְמֶעהְרֶען זִיךְ מַיינֶע (קוּמֶר)=גֶעדַנְקֶען אִן מִר,
תַּנְחוּמֶיךָ	דַיינֶע טְרַייסְטוּנְגֶען
יְשַׁעַשְׁעוּ	פֶרְשַׁאפֶען (דַאן) פֶערְגְנִיגֶען
נַפְשִׁי׃	מַיין זֶעלֶע.
כ הַיְחָבְרְךָ	20. קֶען זִיךְ מִיט דר [1]פְרַאֵנִיגֶן
כִּסֵּא הַוּוֹת.	דֶער שְׁטוּהְל פוּן אוּנְרֶעכְט,
יֹצֵר עָמָל	וֶועלְכֶער שַׁאפְט אוּנְרֶעכְט
עֲלֵי חֹק׃	צוּם גֶעזֶעטְץ?
כא יָגוֹדּוּ	21. זֵיי פֶערְזַאמְלֶען זִיךְ
עַל נֶפֶשׁ צַדִּיק.	גֶעגֶן דִי זֶעלֶע פוּן דֶם גֶרֶכְטֶן;
וְדָם נָקִי	אוּן אוּנְשׁוּלְדִיגֶעם בְּלוּט
יַרְשִׁיעוּ׃	בֶּעשׁוּלְדִיגֶען זֵיי.
כב וַיְהִי יְיָ	22. אָבֶער דֶר עֶווִיגֶר אִז גֶעוֶוען
לִי	צוּ מִיר
לְמִשְׂגָּב.	אַלְס פֶעסְטוּנְג,
וֵאלֹהַי	אוּן מַיין גָאט —
לְצוּר מַחְסִי׃	אַלְס מַיין פֶעלְזֶען=שׁוּטְץ.
כג וַיָּשֶׁב	23. אוּן עֶר הָט צוּרִקְגֶעקֶהְרְט
עֲלֵיהֶם	אוֹיף זֵיי
אֶת אוֹנָם.	זֵייעֶר אוּנְרֶעכְט,
וּבְרָעָתָם	אוּן דוּרְךְ זֵייעֶר בֵּייזְהַייט
יַצְמִיתֵם.	וֶועט עֶר זֵיי פֶערְנִיכְטֶען;
יַצְמִיתֵם	עֶר וֶועט זֵיי פֶערְנִיכְטֶען,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ׃	דֶער עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט.

זעה איבערזעטצונג זייטע
תהלים צ״ה.

א לְכוּ נְרַנְּנָה לַייָ. נָרִיעָה לְצוּר יִשְׁעֵנוּ׃ ב נְקַדְּמָה פָנָיו בְּתוֹדָה. בִּזְמִרוֹת נָרִיעַ לוֹ׃ ג כִּי אֵל גָּדוֹל יְיָ. וּמֶלֶךְ גָּדוֹל עַל כָּל אֱלֹהִים׃

אם דאנערסטאג זאגט מען:

הַיּוֹם	הַייטֶע אִיז
יוֹם חֲמִשִׁי בְּשַׁבָּת.	דֶער פִינְפְטֶער טָאג אִין וָואךְ,
שֶׁבּוֹ	וָואס אִין אִיהְם
הָיוּ הַלְוִיִּם אוֹמְרִים	פְלֶעגֶען דִי לְוִיִם זָאגֶען
בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ׃	אִין הֵיילִיגֶען טֶעמְפֶּעל.

תהלים פ״א.

א לַמְנַצֵּחַ	1. [2]פַר דֶעם גֶעזַאנְג=מַייסְטֶער.
עַל הַגִּתִּית	אוֹיף דֶם אִינְסְטְרוּמֶענְט גִתִית,
לְאָסָף׃	פוּן אָסָף.
ב הַרְנִינוּ לֵאלֹהִים	2. זִינְגְט צוּ גָאט,
עוּזֵּנוּ.	אוּנְזֶער מַאכְט;
הָרִיעוּ	שַׁאלְט
לֵאלֹהֵי יַעֲקֹב׃	צוּם גָאט פוּן יַעֲקֹב.
ג שְׂאוּ זִמְרָה	3. עֶרְהֵייבְט גֶעזַאנְג
וּתְנוּ תֹף.	אוּן גִיבְט (אַהֶער) אַ פּוּיק,
כִּנּוֹר נָעִים	אַ לִיבְּלִיכֶען [3]פִידֶעל
עִם נָבֶל׃	מִיט אַ הַארְפֶע!
ד תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ	4. בְּלָאזְט אַם [4]נַיי=מָאנְד
שׁוֹפָר.	(מִיט דֶעם) שׁוֹפָר;
בַּכֶּסֶה	אַם [5]נַיי=יָאהְר
לְיוֹם חַגֵּנוּ׃	אִין דֶעם טָאג פוּן אוּנְזֶר פֶסְט.
ה כִּי חֹק לְיִשְׂרָאֵל הוּא.	5. דֶען דָאס אִיז אַ גֶעזֶעטְץ פִיר יִשְׂרָאֵל,
מִשְׁפָּט	אַ פֶערְאָרְדְנוּנְג
לֵאלֹהֵי יַעֲקֹב׃	פוּן יַעֲקֹב׳ס גָאט.
ו עֵדוּת בִּיהוֹסֵף	6. אַ צַייגְנִיס אִין [6]יוֹסֵף
שָׂמוֹ	הָאט עֶר עֶס גֶעמַאכְט,
בְּצֵאתוֹ	וֶוען עֶר אִיז אַרוֹיסְגֶעגַאנְגֶען
עַל אֶרֶץ מִצְרָיִם.	אִיבֶּער דַאס לַאנְד מִצְרַיִם,

1) בעפריינדען, געזעללען. 2) צום קאהר־פיהרער. 3) הארפע און פזאלטער. 4) ראש חדש. 5) פאלמאנד; מאנד־פערהיללונג; בעשטימטע צייט. 6) ד. ה. ישראל.

שְׂפַת לֹא יָדַעְתִּי אֶשְׁמָע׃	(וואו) אִיךְ הָאבּ גֶעהֶערט אַ שְׁפְּרַכֶע, וָוס אִיךְ פֶערְשְׁטֶעה נִיט.
ז הֲסִירוֹתִי מִסֵּבֶל שִׁכְמוֹ.	7. אִיךְ הָאבּ [1]בֶּפְרַייט פוּן לַסְט זַיין שׁוּלְטֶער;
כַּפָּיו	זַיינֶע הֶענְד
מִדּוּד תַּעֲבֹרְנָה׃	זַיינֶען אַרוּנְטֶער פוּן [2]טְרַאג-קָרְבּ.
ח בַּצָּרָה קָרָאתָ	8. אִין נוֹיט הָאסְטוּ גֶערוּפֶען
וָאֲחַלְּצֶךָּ	אוּן אִיךְ הָאבּ דִיר גֶערֶעטֶעט,
אֶעֶנְךָ	אִיךְ הָאבּ דִיר גֶעעֶנְטְפֶערְט
בְּסֵתֶר רַעַם.	אִין [3]דוּנֶער-וָואלְקֶען;
אֶבְחָנְךָ	אִיךְ הָאבּ דִיר גֶעפְּרוּבְט
עַל מֵי מְרִיבָה סֶלָה׃	בַּיי דִי וַואסֶער פוּן מְרִיבָה. סֶלָה.
ט שְׁמַע עַמִּי	9. הֶער, מַיין פָאלְק,
וְאָעִידָה בָּךְ.	אוּן אִיךְ וֶועל [4]דִיר וַוארְנֶען;
יִשְׂרָאֵל	יִשְׂרָאֵל
אִם תִּשְׁמַע לִי׃	אוֹיבּ דוּ ווִילְסְט מִיר הֶערֶען.
י לֹא יִהְיֶה בְךָ	10. עֶס זָאל נִיט זַיין בַּיי דִיר
אֵל זָר.	אַ פְרֶעמְדֶער גָאט;
וְלֹא תִשְׁתַּחֲוֶה	אוּן דוּ זָאלְסְט זִיךְ נִיט בּוּקֶען
לְאֵל נֵכָר׃	צוּ אַ גָאט פוּן אַ פְרֶעמְדֶע לַנְד.
יא אָנֹכִי יְיָ אֱלֹהֶיךָ	11. אִיךְ בִּין דֶר עֶווִיגֶער, דַיין גָט,
הַמַּעַלְךָ	וָועלְכֶער הָאט דִיךְ אַרוֹיסְגֶעפִיהְרְט
מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם.	פוּן דֶעם לַאנְד מִצְרַיִם;
הַרְחֶב פִּיךָ	עֶפֶען אוֹיף בְּרֵייט דַיין מוֹיל,
וַאֲמַלְאֵהוּ׃	אוּן אִיךְ וֶועל אִיהם אָנְפִילֶען.
יב וְלֹא שָׁמַע עַמִּי	12. אָבֶּער מַיין פָּלְק הָאט נִט גֶעהֶערְט
לְקוֹלִי.	צוּ מַיין שְׁטִימֶע;
וְיִשְׂרָאֵל לֹא אָבָה לִי׃	אוּן יִשְׂרָאֵל הָאט מִיר נִיט גֶעוָואלְט (פָאלְגֶען).
יג וָאֲשַׁלְּחֵהוּ	13. דַרוּם הָבּ אִיךְ [5]זֵיי גֶעלָזְן גֵיין
בִּשְׁרִירוּת	אִין דִי [6]פֶערְשְׁטָאקְטְהַייט
לִבָּם.	פוּן זֵייעֶר הַארְץ,
יֵלְכוּ	זָאלֶען זֵיי גֶעהְן
בְּמוֹעֲצוֹתֵיהֶם׃	נָאךְ זֵייעֶרֶע רַאטְהֶען.
יד לוּ עַמִּי	14. וֶוען מַיין פָאלְק
שֹׁמֵעַ לִי.	וָואלְט מִיר גֶעהָארְכֶען,
יִשְׂרָאֵל	(אוּן) יִשְׂרָאֵל
בִּדְרָכַי יְהַלֵּכוּ׃	וָואלְט אִין מַיינֶע וֶועגֶען גֶעגַנְגֶען.
טו כִּמְעַט אוֹיְבֵיהֶם אַכְנִיעַ.	15. וָואלְט אִיךְ בַּאלְד זֵייעֶרֶע פַיינְדֶע אוּנְטֶערְטֶהֶנִג גֶמַכְט;
וְעַל צָרֵיהֶם	אוּן גֶעגֶען זֵייעֶרֶע בֶּעדְרִיקֶער
אָשִׁיב יָדִי׃	וָואלְט אִיךְ גֶעקֶעהְרְט מַיין הַנְד.
טז מְשַׂנְאֵי יְיָ	16. דִי הַאסֶערְס פוּן דֶם עֶווִגֶן
יְכַחֲשׁוּ לוֹ.	וָולְטֶן זִךְ גֶשְׁמֵייכֶלְט צוּ אִיהֶם,
וִיהִי עִתָּם לְעוֹלָם׃	אוּן זֵייעֶר (שְׁטְרָאף)-צַייט וָואלְט גֶעוֶוען אוֹיף עֶוִיג.
יז וַיַּאֲכִילֵהוּ	אוּן [7]אִיךְ וָולְט אִהם גֶגֶבֶּן עֶסֶן
מֵחֵלֶב חִטָּה.	פוּן דֶעם [8]בֶּעסְטֶען ווַייטְץ;
וּמִצּוּר דְּבַשׁ	אוּן (מִיט) הָאנִיג פוּן פֶעלְז
אַשְׂבִּיעֶךָ׃	וָואלְט אִיךְ דִיר גֶעזֶעטִיגְט.

אם פרייטאג זאגט מען:

הַיּוֹם יוֹם שִׁשִּׁי בְּשַׁבָּת. שֶׁבּוֹ הָיוּ הַלְוִיִּם אוֹמְרִים בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ׃

זעה איבערזעטצונג זייטע ...

תהלים צ״ג. יְיָ מָלָךְ גֵּאוּת לָבֵשׁ. לָבֵשׁ יְיָ. עֹז
הִתְאַזָּר. אַף תִּכּוֹן תֵּבֵל בַּל תִּמּוֹט׃
ב נָכוֹן כִּסְאֲךָ מֵאָז. מֵעוֹלָם אָתָּה׃ ג נָשְׂאוּ
נְהָרוֹת יְיָ. נָשְׂאוּ נְהָרוֹת קוֹלָם. יִשְׂאוּ
נְהָרוֹת דָּכְיָם׃ ד מִקֹּלוֹת מַיִם רַבִּים.
אַדִּירִים מִשְׁבְּרֵי יָם. אַדִּיר בַּמָּרוֹם יְיָ׃

1) אוועקגענומען. 2) קעסעל. 3) פערבארגענעם פלאטץ פון דונער. 4) בעצייגען געגען דיר. 5) איהם אוועקגעשיקט. 6) קאפריז. 7) ער. 8) פעטס פון ווייטץ.

ה עֲדֹתֶיךָ נֶאֶמְנוּ מְאֹד לְבֵיתְךָ נַאֲוָה קֹדֶשׁ. יְיָ לְאֹרֶךְ יָמִים׃

דעם פאלגענדען קאפיטעל זאגט מען פון ראש חדש אלול ביז נאך שמיני עצרת (דעם 8טען טאג סוכות) אין מארגען־געבעט (שחרית) און אין אבענד־געבעט (מעריב).

תהלים כ״ז.

לְדָוִד.	1. (אַ גֶעזַאנְג) פוּן דָוִד.
יְיָ אוֹרִי	דֶער עֶווִיגֶער אִיז מַיין לִיכְט
וְיִשְׁעִי	אוּן מַיין הִילְף;
מִמִּי אִירָא.	פַאר וֶועֶן דַארְף אִךְ מִךְ פִּרְכְטֶען?
יְיָ	דֶער עֶווִיגֶער אִיז
מָעוֹז חַיַּי	דֶער פֶעסְטוּנְג פוּן מַיין לֶעבֶּען;
מִמִּי אֶפְחָד׃	פַאר וֶועֶן דַארְף אִךְ מִיךְ שְׁרֶעקֶען?
ב בִּקְרֹב	2. וֶוען עֶס עֶרְנֶעהֶנְטֶערֶן זִיךְ
עָלַי	צוּ מִיר
מְרֵעִים	שְׁלֶעכְטֶע מֶענְשֶׁען
לֶאֱכֹל אֶת בְּשָׂרִי	צוּ עֶסֶען מַיין פְלֵייש,
צָרַי	דִי וָואס זַיינֶען מַיינֶע בֶּעדְרֶקֶר
וְאֹיְבַי לִי.	אוּן מַיינֶע פַיינְדֶע,
הֵמָּה כָשְׁלוּ	וֶוערֶען זֵיי גֶעשְׁטְרוּיכֶעלְט
וְנָפָלוּ׃	אוּן זֵיי פַאלֶען.
ג אִם תַּחֲנֶה עָלַי	3. וֶוען [1]עֶס זָאל לַאגֶערֶן גֶעגֶען מִר
מַחֲנֶה	אַ לַאגֶער,
לֹא יִירָא לִבִּי.	וֶועט מַיין הַארְץ נִיט פִירְכְטֶען;
אִם תָּקוּם עָלַי	וֶון עֶס זָאל אוּיפְשְׁטֵהֶן גֶעגֶען מִיר
מִלְחָמָה.	אַ שְׁטְרַייט,
בְּזֹאת אֲנִי בוֹטֵחַ׃	(אוּיךְ) אִין דֶעם בִּין אִיךְ זִיכֶער.
ד אַחַת שָׁאַלְתִּי	4. אֵיינְס הָאבּ אִךְ פֶערְלַאנְגְט
מֵאֵת יְיָ	פוּן דֶעם עֶווִיגֶען,
אוֹתָהּ אֲבַקֵּשׁ.	דָאס בֶּעט אִיךְ (אוּיךְ יֶעצְט),
שִׁבְתִּי	דַאס אִיךְ זָאל זִיצֶען
בְּבֵית יְיָ	אִין דֶעם עֶווִיגֶען׳ס הוֹיז
כָּל יְמֵי חַיַּי.	אַלֶע טֶעג פוּן מַיין לֶעבֶּען,
לַחֲזוֹת	צוּ זֶעהֶן
בְּנֹעַם יְיָ	דִי לִיבְּלִיכְקַייט פוּן דֶם עֶווִגֶען,
וּלְבַקֵּר בְּהֵיכָלוֹ׃	[2]און צוּ בֶּזוּכֶען אִין זַיין טֶמְפֶּעל.
ה כִּי יִצְפְּנֵנִי	5. [3]דֶען עֶר וֶועט מִיר בֶּהַלְטֶען
בְּסֻכֹּה	אִין זַיין הִיטֶע;
בְּיוֹם רָעָה	אִין אַ טָאג פוּן אוּנְגְלִיק
יַסְתִּירֵנִי	וֶועט עֶר מִיר פֶערְבָּארְגֶען
בְּסֵתֶר אָהֳלוֹ.	אִין דִי פֶערְבֶּערְגְנִס פוּן זַיִן גֶעצֶלְט;
בְּצוּר	אוּיף אַ פֶעלְז
יְרוֹמְמֵנִי׃	וֶועט עֶר מִיר עֶרְהֵייבֶּען.
ו וְעַתָּה	6. אוּן יֶעצְט
יָרוּם רֹאשִׁי	וֶועט זִיךְ עֶרְהֵייבֶּען מַיין קָאפּ
עַל אֹיְבַי	אִיבֶּער מַיינֶע פַיינְדֶע,
סְבִיבוֹתַי	וָואס זַיינֶען אַרוּם מִיר,
וְאֶזְבְּחָה	אוּן אִיךְ וֶועל שְׁלַאכְטֶען
בְאָהֳלוֹ	אִין זַיין גֶעצֶעלְט
זִבְחֵי תְרוּעָה.	שְׁלַאכְטוּנְגֶען [3]פוּן פְרֵיידֶע;
אָשִׁירָה וַאֲזַמְּרָה	אִיךְ וֶועל זִינְגֶען אוּן שְׁפִּילֶען
לַייָ׃	צוּם עֶווִיגֶען.
ז שְׁמַע יְיָ קוֹלִי	7. הֶער, עֶווִיגֶער, מַיין שְׁטִמֶע
אֶקְרָא.	(וֶוען) אִיךְ רוּף;
וְחָנֵּנִי	אוּן בֶּעגְנֶעדִיג מִיר,
וַעֲנֵנִי׃	אוּן עֶנְטְפֶער מִיר.
ח לְךָ אָמַר לִבִּי	8. וֶועגֶען דִיר זָאגְט מַיין הַארְץ;
בַּקְּשׁוּ פָנָי.	„זוּכְט מַיין אַנְגֶעזִיכְט“;
אֶת פָּנֶיךָ יְיָ	(אוּן) דַיין אַנְגֶעזִיכְט, עֶווִיגֶער,
אֲבַקֵּשׁ׃	זוּךְ אִיךְ.
ט אַל תַּסְתֵּר	9. דוּ זָאלְסְט נִיט פֶערְבָּרְגֶען
פָּנֶיךָ	דַיין אַנְגֶעזִיכְט

1) דו מאכסט לאגערען א. ז. וו. 2) און (איהם) צו בעזוכען פריה אין זיין טעמפעל. 3) דאס ער זאל, א. ז. וו. 5) מיט די שאלונג פון א שופר.

מִמֶּנִּי פון מִיר,
אַל תַּט בְּאַף [1]בֵּייג נִיט אַרוּנְטֶער מִט צָארְן
עַבְדֶּךָ דַיין קְנֶעכְט,
עֶזְרָתִי הָיִיתָ. מַיין הִילְף בִּיסְטוּ גֶעוֶועֶן;
אַל תִּטְּשֵׁנִי [2]פֶערְוַוארְף מִיר נִיט
וְאַל תַּעַזְבֵנִי און פֶערְלָאז מִיר נִיט,
אֱלֹהֵי יִשְׁעִי: גָאט פון מַיין הִילְף.
י כִּי אָבִי וְאִמִּי 10. דֶען מַיין פָאטֶער און מוּטֶער
עֲזָבוּנִי. הָאבֶּען מִיר פֶערְלָאזֶען,
וַיְיָ אָבֶּער דֶער עֶווִיגֶער
יַאַסְפֵנִי: וֶועט מִיר אוֹיפְנֶעהְמֶען.
יא הוֹרֵנִי יְיָ 11. [3]לֶערֶען מִיר, עֶווִיגֶער,
דַּרְכֶּךָ דַיין וֶועג,
וּנְחֵנִי און פִיהְר מִיר
בְּאֹרַח מִישׁוֹר. אִין גֶערַאדֶען וֶועג,
לְמַעַן שׁוֹרְרָי: וֶועגֶען מַיינֶע נָאכְקוּקֶערְס.
יב אַל תִּתְּנֵנִי 12. גִיבּ מִיר נִיט אִיבֶּער
בְּנֶפֶשׁ צָרָי. [4]צוּם ווִילֶען פון מַיינֶע פַיינְדֶע,
כִּי קָמוּ בִי דֶען עֶס זַיינֶען אוֹפְגֶעשְׁטַאנֶען גֶעגֶען מִיר
עֵדֵי שֶׁקֶר פַאלְשֶׁע צַיינֶע,
וִיפֵחַ חָמָס: [5]ווֶעלְכֶע רֵיידֶען אוּנְרֶעכְט.
יג לוּלֵא הֶאֱמַנְתִּי לִרְאוֹת 13. (אִךְ וָולְט פֶערְצְווִייפֶעלְט), וֶוען אִיךְ וָואלְט נִיט גֶעגְלוֹיבְּט צוּ זֶעהֶען
בְּטוּב יְיָ דִי גוּטֶעס פון דֶעם עֶווִיגֶען
בְּאֶרֶץ חַיִּים: אִין דֶעם לַאנְד פון לֶעבֶּען.
יד קַוֵּה אֶל יְיָ 14. הָאף צוּם עֶווִיגֶען,
חֲזַק זַיי שְׁטַארְק,
וְיַאֲמֵץ לִבֶּךָ. און [6]עֶר וֶועט קְרֶעפְטִיגֶען דַיין הַארְץ,
וְקַוֵּה אֶל יְיָ: און הָאף צוּם עֶווִיגֶען.

אין די הויז פון איין אבל זאגט מען פאָלגענדען קאפיטעל אין מאָרגען-געבעט (שחרית) און אויך צום ענדע פון נאכמיטאָג-געבעט (מנחה).

תהלים מ״ט.

לַמְנַצֵּחַ 1. פִיר דֶעם גֶעזַאנְג-מַייסְטֶער.
לִבְנֵי קֹרַח פון קֹרַח׳ס קִינְדֶער,
מִזְמוֹר: אַ גֶעזַאנְג.
ב שִׁמְעוּ זֹאת 2. הֶערְט דִיזֶעס,
כָּל הָעַמִּים. (אִיהְר) אַלֶע פֶעלְקֶער;
הַאֲזִינוּ [7]לֵייגְט צוּ דֶעם אוֹיעֶר,
כָּל יֹשְׁבֵי חָלֶד: אַלֶע בֶּעוָואהְנֶער פון דֶער וֶועלְט.
ג גַּם בְּנֵי אָדָם 3. אוֹיךְ אֵנְפַאכֶע מֶענְשֶׁען-קִינְדֶער,
גַּם בְּנֵי אִישׁ. אוֹיךְ פָּרְנֶעהְמֶע מֶענְשֶׁען-קִינְדֶער,
יַחַד צוּזַאמֶען
עָשִׁיר וְאֶבְיוֹן: רַייךְ און אָרֶעם!
ד פִּי יְדַבֵּר 4. מַיין מוֹיל וֶועט רֵיידֶען
חָכְמוֹת. קְלוּגְהַייט;
וְהָגוּת לִבִּי און דִי דֵיינְקוּנְג פון מַיין הַארְץ
תְבוּנוֹת: (וֶועט זַיין) פֶערְשְׁטַאנְד.
ה אַטֶּה 5. אִיךְ וֶועל נֵייגֶען
לְמָשָׁל צוּם שְׁפְּרִיכְוָוארְט
אָזְנִי. מַיין אוֹיעֶר;
אֶפְתַּח בְּכִנּוֹר אִיךְ וֶועל עֶפֶענֶען מִט אַ פִידֶעל
חִידָתִי: מַיין רֶעטֶעניִם.[8]
ו לָמָּה אִירָא 6. וַוארוּם זָאל אִיךְ פִירְכְטֶען
בִּימֵי רָע. אִין שְׁלֶעכְטֶע טֶעג,
עֲוֹן עֲקֵבַי (דַאס) דִי זִינְד פון מַיינֶע טְרִט
יְסֻבֵּנִי: וֶועט מִיר אַרוּמְרִינְגְלֶען?
ז הַבֹּטְחִים 7. (זָלֶען פִרְכְטֶען) דִי, וָוס פֶערְזִיכֶערֶען
עַל חֵילָם. אוֹיף זֵייעֶר פֶערְמֶעגֶען,
וּבְרֹב עָשְׁרָם און מִיט זֵייעֶר פִיל רַייכְטְהוּם
יִתְהַלָּלוּ: בֶּערִיהְמֶען זֵיי זִיךְ.

1) שטירן. 2) פערשטויס. 3) וויזז. 4) מיט די זעעלע צו מיינע פיינדע. 5) און אזערכער, וואס אטהעמט (מיט) געוואלט-טהאט. 6) קרעפטיג. 7) פערנעהמט, הארכט, 8) דאס הייסט איך וועל אנפאנגען צו שפּילען מיין רעטעניס אויפ׳ן פידעל.

ח אָח לֹא פָדֹה	8. (וָוהֶרְנְד) אַמֶנְשׁ קֶען גָווִיס נִיט
יִפְדֶּה אִישׁ.	אוֹיסְלֶזֶען זַיין בְּרוּדֶער (פוּן טוֹט),
לֹא יִתֵּן לֵאלֹהִים	עֶר קֶען נִיט גֶעבֶּען צוּ גָאט
כָּפְרוֹ:	זַיין לֵייז־גֶעלְד.
ט וְיֵקַר	9. אוּן עֶס אִיז (צוּ) טְהַייעֶר
פִּדְיוֹן נַפְשָׁם.	דִי אוֹיסְלֵייז־גֶעלְד פוּן זֵייעֶר זֶעלֶע,
וְחָדַל	אוּן עֶר מוּז אוֹיפְהֶערֶען
לְעוֹלָם:	אוֹיף עֶווִיג.
י וִיחִי עוֹד	10. קֶען עֶר דֶען (דֶענְקֶן) צוּ לֶעבֶּען
לָנֶצַח.	אוֹיף עֶווִיג?
לֹא יִרְאֶה	וָועט עֶר נִיט זֶעהֶן
הַשָּׁחַת:	דֶעם גְרַאבּ?
יא כִּי יִרְאֶה	11. וָוען עֶר זֶעהט,
חֲכָמִים יָמוּתוּ	(דַס) קְלוּגֶע מֶענְשֶׁען שְׁטַארְבֶּען,
יַחַד	צוּזַאמֶען
כְּסִיל וָבַעַר	דֶער נַארר אוּן אוּנְווִיסֶענְדֶער
יֹאבֵדוּ.	וֶוערֶען פֶערְלָארֶען,
וְעָזְבוּ לַאֲחֵרִים	אוּן זֵיי לָאזֶען אִיבֶּער צוּ אַנְדְרֶן
חֵילָם:	זֵייעֶר פֶערְמֶעגֶען.
יב קִרְבָּם	12. [1] זֵייעֶר גֶעדַאנְקֶען אִיז,
בָּתֵּימוֹ	(דַאס) זֵייעֶרע הַייזֶער
לְעוֹלָם	זַיינֶען אוֹיף עֶווִיג,
מִשְׁכְּנֹתָם	זֵייעֶרע וָואהְנוּנְגֶען
לְדוֹר וָדֹר.	זַיינֶען אוֹיף אִימֶער אוּן עֶווִיג,
קָרְאוּ	(אוּן) זֵיי רוּפֶען (זֵיי)[2]
בִשְׁמוֹתָם	מִיט זֵייעֶרע נֶעמֶען
עֲלֵי אֲדָמוֹת:	אוֹיף דֶער עֶרד.
יג וְאָדָם	13. אָבֶּער אַ מֶענְשׁ,
בִּיקָר	מִיט רַייכְטְהוּם
בַּל יָלִין.	נֶעכְטִיגְט עֶר נִיט (אִין גְרַאבּ);

נִמְשַׁל	עֶר אִיז גֶעגְלִיכֶען
כַּבְּהֵמוֹת	ווִי דִי פִיה,
נִדְמוּ:	(וֶועלְכֶע) קוּמֶען אוּם.
יד זֶה דַרְכָּם	14. דִיזֶער וֶועג זֵייעֶרֶער
כֵּסֶל לָמוֹ.	אִיז נַארִישׁ פִיר זֵיי;
וְאַחֲרֵיהֶם	אוּן זֵייעֶרֶע נַאכְקָאמֶען
בְּפִיהֶם יִרְצוּ סֶלָה:	וֶועלֶען עֶס אִימֶער בֶּעשְׁטֶעטִיגֶען מִיט זֵייעֶר מוֹיל.[3]
טו כַּצֹּאן	15. אַזוֹי ווִי דִי שָׁאף
לִשְׁאוֹל שַׁתּוּ	[4] וֶוערֶען זֵיי גֶעלֵייגְט אִין גְרַאבּ;
מָוֶת יִרְעֵם.	דֶער טוֹיט [5] אִיז זֵייעֶר הִירְט,
וַיִּרְדּוּ בָם	אוּן עֶס וֶועלֶען הֶערְשֶׁען אִיבֶּער זֵיי
יְשָׁרִים	גֶערֶעכְטֶע מֶענְשֶׁען
לַבֹּקֶר	אַם מָארְגֶען,[6]
וְצוּרָם	אוּן זֵייעֶר [7] גֶעשְׁטַאלְט
לְבַלּוֹת שְׁאוֹל	אִיז צוּם פוֹילֶען (אִין) גְרַאבּ,
מִזְּבֻל לוֹ:	פוּן וָואהְנוּנְג (דִירֶעקְט)[8] צוּם גְרַאבּ.
טז אַךְ אֱלֹהִים	16. אָבֶּער גָאט
יִפְדֶּה נַפְשִׁי	וָועט עֶרלֵייזֶען מַיין זֶעלֶע
מִיַּד שְׁאוֹל.	פוּן דִי מַאכְט פוּן דִי הֶעלְלֶע,
כִּי יִקָּחֵנִי סֶלָה:	דֶען עֶר וָועט מִיר נֶעהְמֶען (צוּ זִיךְ) אוֹיף אִימֶער.
יז אַל תִּירָא	17. פִירְכְטֶע נִיט,
כִּי יַעֲשִׁר אִישׁ.	וֶוען אַ מַאן וֶוערְט רַייךְ,
כִּי יִרְבֶּה	וֶוען עֶס פֶערְמֶעהְרְט זִיךְ
כְּבוֹד בֵּיתוֹ:	דַאס פֶערְמֶעגֶען פוּן זַיין הוֹיז.
יח כִּי לֹא בְמוֹתוֹ	18. דֶען נִיט בַּיי זַיין טוֹיט
יִקַּח הַכֹּל.	וָועט עֶר מִיטְנֶעהְמֶען אַלֶעס;
לֹא יֵרֵד אַחֲרָיו	עֶס וָועט נִיט גֶעהֶן נָאךְ אִיהְם
כְּבוֹדוֹ:	זַיין [9] פֶערְמֶעגֶען.

1) אין זייער אינגערעס (דיינקען זיי). 2) ד. ה. די הייזער. 3) דאס הייסט, דער שפעטעריגער דור וועט זעהן ווי נארריש עס איז געווען פיר זיי זיך צו פערלאזען אויף זייער רייכטהום. 4) זיינען זיי בעשטימט פיר (דעם) גראב. 5) צרברעכט זיי. 6) ד. ה. ווען די צייט וועט קומען. 7) מאכט. 8) ווערטערליך: צו איהם, ד. ה. צום גראב. 9) עהרע.

יט כִּי נַפְשׁוֹ בְּחַיָּיו יְבָרֵךְ. — 19. אָבְּוָוהְאל עֶר בֶּעגְלִיקְט זִיךְ בַּיי זַיין לֶעבֶּען,
וְיוֹדֻךָ — אוּן מֶען לוֹיבְּט דִיר,
כִּי תֵיטִיב לָךְ: — וֶוען דוּ טְהוּסְט זִיךְ גוּטֶעס,
כ תָּבוֹא — 20. (דָאךְ) [4]קוּמְט עֶר
עַד דּוֹר אֲבוֹתָיו. — צוּם גֶשְׁלֶכְט פוּן זַיינֶע עֶלְטֶרְן,[5]
עַד נֵצַח לֹא יִרְאוּ אוֹר: — (וֶועלְכֶע) וֶועלֶען [6]אוֹיף עֶוִויג דִי לִיכְט נִיט זֶעהְן.
כא אָדָם בִּיקָר — 21. אַ מֶענְשׁ מִיט רַייכְטהוּם,
וְלֹא יָבִין. — וֶועלְכֶר פֶערְשְׁטֶעהְט נִיכְטְס,
נִמְשַׁל כַּבְּהֵמוֹת — אִיז גֶעגְלִיכֶען וִוי דִי פִיה,
נִדְמוּ: — (וֶועלְכֶע) קוּמֶען אוּם.

אני מאמין וכן השיר יגדל מיוסדים על י״ג עקרי דת ישראל, שמנה אותם הרמב״ם בפרושו למשניות בסנהדרין ראש פרק חלק, ושנתקבל בכל תפוצות ישראל.

שלשה עשר עקרים.

דִי דְרַייצֶעהְן גְלוֹיבֶּענְס אַרְטִיקְלֶען.

א אֲנִי מַאֲמִין — 1 אִיךְ גְלוֹיבּ
בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה, — מִיט אַ פָאלְקָאמֶענֶעם גְלוֹיבֶּען,
שֶׁהַבּוֹרֵא — דַאס דֶער בֶּעשֶׁעפֶּער,
יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ — גֶעלוֹיבְּט זָאל וֶוערֶען זַיין נָאמֶען,
הוּא בּוֹרֵא — עֶר אִיז דֶער בֶּעשֶׁעפֶּער,
וּמַנְהִיג — אוּן דֶער פִיהְרֶער
לְכָל הַבְּרוּאִים — פוּן אַלֶע בֶּעשַׁאפֶענֶע;
וְהוּא לְבַדּוֹ עָשָׂה — אוּן עֶר אַלֵיין הָאט גֶעמַאכְט,
וְעוֹשֶׂה — אוּן (עֶר) מַאכְט
וְיַעֲשֶׂה — אוּן עֶר וֶועט מַאכֶען
לְכָל הַמַּעֲשִׂים: — אַלֶע [3]זַאכֶען

ב אֲנִי מַאֲמִין — 2 אִיךְ גְלוֹיבּ
בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה, — מִיט אַ פָאלְקָאמֶענֶעם גְלוֹיבֶּען,
שֶׁהַבּוֹרֵא — דַאס דֶער בֶּעשֶׁעפֶּער,
יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ — גֶעלוֹיבְּט זָאל וֶוערֶען זַיין נָאמֶען,
הוּא יָחִיד — עֶר אִיז אֵיינְצִיג,
וְאֵין יְחִידוּת — אוּן עֶס אִיז נִיטָ'א קֵיין אֵיינְהַייט
כָּמוֹהוּ — וִוי עֶר אִיז
בְּשׁוּם פָּנִים — אוֹיף קֵיין אַרְט,
וְהוּא לְבַדּוֹ — אוּן עֶר אַלֵיין
אֱלֹהֵינוּ — (אִיז) אוּנְזֶער גָאט,
הָיָה — (וֶועלְכֶער) אִיז גֶעוֶוען,
הֹוֶה — אִיז (יֶעצְט)
וְיִהְיֶה: — אוּן וֶועט זַיין.

ג אֲנִי מַאֲמִין — 3 אִיךְ גְלוֹיבּ
בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה, — מִיט אַ פָאלְקָאמֶענֶעם גְלוֹיבֶּען,
שֶׁהַבּוֹרֵא — דַאס דֶער בֶּעשֶׁעפֶּער,
יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ — גֶעלוֹיבְּט זָאל וֶוערֶען זַיין נָאמֶען,
אֵינוֹ גוּף — עֶר אִיז קֵיין קֶערְפֶּער
וְלֹא יַשִּׂיגוּהוּ — אוּן אִיהְם קֶענֶען נִיט [4]גְרֵייכֶען
מַשִּׂיגֵי הַגּוּף — דִי צוּפֶלֶע וֶועלְכֶע גְרֶבֶן דֶם קֶרְפֶּר
וְאֵין לוֹ שׁוּם דִּמְיוֹן כְּלָל: — [5]אוּן עֶס אִיז צוּ אִיהְם גָאר קֵיין גְלֵייכֶען נִיטָ'א.

ד אֲנִי מַאֲמִין — 4 אִיךְ גְלוֹיבּ
בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה, — מִיט אַ פָאלְקָאמֶענֶעם גְלוֹיבֶּען,
שֶׁהַבּוֹרֵא — דָאס דֶער בֶּעשֶׁעפֶּער,
יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ — גֶעלוֹיבְּט זָאל וֶוערֶען זַיין נָאמֶען,
הוּא רִאשׁוֹן — עֶר אִיז דֶער עֶרְשְׁטֶער
וְהוּא אַחֲרוֹן: — אוּן עֶר אִיז דֶער לֶעצְטֶער.

ה אֲנִי מַאֲמִין — 5 אִיךְ גְלוֹיבּ
בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה, — מִיט אַ פָאלְקָאמֶענֶעם גְלוֹיבֶּען,

---

4) קומסט דו. 5) ד. ה. ער שטארבט אזוי ווי אלע. 6) נימאלס זעהן די ליכט.

3) טהאטען. 4) בעגרייפען די, וועלכע בעגרייפען א קערפער. 5) אדער: און ער האט גאר קיין געשטאלט.

שֶׁהַבּוֹרֵא	דָאס דֶער בֶּעשֶׁעפֶּער,
יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ	גֶעלוֹיבְּט זָאל וֶוערֶען זַיין נָאמֶען,
לוֹ לְבַדּוֹ	צוּ אִיהְם אַלֵיין
רָאוּי לְהִתְפַּלֵּל	[1]אִיז רֶעכְט צוּ בֶּעטֶען,
וְאֵין לְזוּלָתוֹ	אוּן נִיט צוּ אֵיינֶעם אוֹסֶר אִיהְם
רָאוּי לְהִתְפַּלֵּל:	[1]אִיז רֶעכְט צוּ בֶּעטֶען.
ו אֲנִי מַאֲמִין	6 אִיךְ גְלוֹיבּ
בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה,	מִיט אַ פָאלְקָאמֶענֶעם גְלוֹיבֶּען,
שֶׁכָּל דִּבְרֵי נְבִיאִים	דָאס אַלֶע וֶוערְטֶער פוּן דִי פְּרָאפֶעטֶען
אֱמֶת:	זַיינֶען וואהר.
ז אֲנִי מַאֲמִין	7 אִיךְ גְלוֹיבּ
בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה,	מִיט אַ פָאלְקָאמֶענֶעם גְלוֹיבֶּען,
שֶׁנְּבוּאַת	דָאס דִי פְּרָאפֶעצַייהוּנג
מֹשֶׁה רַבֵּנוּ	פוּן מֹשֶׁה, אוּנְזֶער לֶעהְרֶער,
עָלָיו הַשָּׁלוֹם	אִיבֶּער אִיהְם זָאל זַיין פְרִידֶען,
הָיְתָה אֲמִתִּית	אִיז גֶעוֶועזֶען וואהר,
וְשֶׁהוּא הָיָה	אוּן דָאס עֶר אִיז גֶעוֶועזֶען
אָב לַנְּבִיאִים	דֶר פָאטֶער [2]פוּן דִי פְּרָאפֶעטֶען,
לַקּוֹדְמִים לְפָנָיו	[2]פוּן דִי, וָועלְכֶע זַיינֶען גֶעוֶוען פַר אִיהְם
וְלַבָּאִים אַחֲרָיו:	אוּן [2]פוּן דִי וָועלְכֶע זַיינֶען גֶעקֻמֶען נָךְ אִים
ח אֲנִי מַאֲמִין	8 אִיךְ גְלוֹיבּ
בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה,	מִיט אַ פָאלְקָאמֶענֶעם גְלוֹיבֶּען,
שֶׁכָּל הַתּוֹרָה	דָאס דִי גַאנְצֶע [3]תּוֹרָה,
הַמְּצוּיָה עַתָּה	וָועלְכֶע גֶעפִינְט זִיךְ יֶעצְט
בְיָדֵינוּ	[4]אִין אוּנְזֶערֶע הֶענְד,
הִיא הַנְּתוּנָה	דִיזֶעלְבֶּע אִיז גֶעגֶעבֶּען גֶעוָואהרֶען
לְמֹשֶׁה רַבֵּנוּ	צוּ מֹשֶׁה, אוּנְזֶער לֶעהְרֶער,
עָלָיו הַשָּׁלוֹם:	אִיבֶּער אִיהְם זָאל זַיין פְרִידֶען.
ט אֲנִי מַאֲמִין	9 אִיךְ גְלוֹיבּ
בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה,	מִיט אַ פָאלְקָאמֶענֶעם גְלוֹיבֶּען,
שֶׁזֹּאת הַתּוֹרָה	דָאס דִיזֶע [3]תּוֹרָה
לֹא תְהֵא מֻחְלֶפֶת	וֶועט נִיט [5]אוּמְגֶעבִּיטֶען וֶוערֶען,
וְלֹא תְהֵא	אוּן עֶס וֶועט נִיט זַיין
תּוֹרָה אַחֶרֶת	קֵיין אַנְדֶער [3]תּוֹרָה
מֵאֵת הַבּוֹרֵא	פוּן דֶעם בֶּעשֶׁעפֶּער,
יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ:	גֶעלוֹיבְּט זָאל וֶוערֶען זַיין נָאמֶען.
י אֲנִי מַאֲמִין	10 אִיךְ גְלוֹיבּ
בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה,	מִיט אַ פָאלְקָאמֶענֶעם גְלוֹיבֶּען,
שֶׁהַבּוֹרֵא	דָאס דֶער בֶּעשֶׁעפֶּער,
יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ	גֶעלוֹיבְּט זָאל וֶוערֶען זַיין נָאמֶען,
יוֹדֵעַ	ווייסְט
כָּל מַעֲשֵׂה	יֶעדֶע טְהַאט
בְּנֵי אָדָם	פוּן דִי מֶענְשֶׁען־קִינְדֶער
וְכָל מַחְשְׁבוֹתָם	אוּן אַלֶע זֵייעֶרֶע גֶעדַאנְקֶען;
שֶׁנֶּאֱמַר	דֶען עֶס אִיז גֶעזָאגְט (אִין פָּסוּק):
הַיֹּצֵר	עֶר בֶּעשַׁאפְט
יַחַד לִבָּם	[6]אַלֶע זֵייעֶרֶע הֶערְצֶער,
הַמֵּבִין	עֶר פֶערְשְׁטֶעהְט
אֶל כָּל מַעֲשֵׂיהֶם:	אוֹיף אַלֶע זֵייעֶרֶע טְהַאטֶען.
יא אֲנִי מַאֲמִין	11 אִיךְ גְלוֹיבּ
בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה,	מִיט אַ פָאלְקָאמֶענֶעם גְלוֹיבֶּען,
שֶׁהַבּוֹרֵא	דָאס דֶער בֶּעשֶׁעפֶּער,
יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ	גֶעלוֹיבְּט זָאל וֶוערֶען זַיין נָאמֶען,
גּוֹמֵל טוֹב	עֶר בֶּעלוֹינְט גוּטֶעס
לְשׁוֹמְרֵי מִצְוֹתָיו	צוּ דִי, וָועלְכֶע הִיטֶען זַיינֶע גֶעבָּטֶע,
וּמַעֲנִישׁ	אוּן עֶר בֶּעשְׁטְרָאפְט
לְעוֹבְרֵי מִצְוֹתָיו:	צוּ דִי וָועלְכֶע אִיבֶּערְטְרֶעטֶען זַיינֶע גֶעבָּאט
יב אֲנִי מַאֲמִין	12 אִיךְ גְלוֹיבּ
בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה,	מִיט אַ פָאלְקָאמֶענֶעם גְלוֹיבֶּען,

1) פאסט צו בעטען, 2) צו. 3) לעהרע, געזעטץ. 4) ביי אונז. 5) פערענדערט. 6) זייערע הערצער בעזאמען.

בְּבִיאַת הַמָּשִׁיחַ.	אִין דֶעם קוּמֶען פוּן [1]מָשִׁיחַ
וְאַף עַל פִּי שֶׁיִּתְמַהְמֵהַ.	אוּן וֶוען אוֹיךְ עֶר פֶערְזַאמְט זִיךְ,
עִם כָּל זֶה	דֶענָאךְ
אֲחַכֶּה לּוֹ	וַוארְטֶע אִיךְ אוֹיף אִיהְם
בְּכָל יוֹם	יֶעדֶען טָאג,
שֶׁיָּבֹא:	דַאס עֶר זָאל קוּמֶען.
יג אֲנִי מַאֲמִין	13 אִיךְ גְלוֹיבּ
בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה.	מִיט אַ פָאלְקָאמֶענֶעם גְלוֹבֶּן,
שֶׁיִּהְיֶה	דַאס עֶס וֶועט גֶעשֶׁעהֶן
תְּחִיַּת הַמֵּתִים.	דִי ווידֶר אוֹפְלֶעבּוּנְג פֶּן דִי טוֹטֶע
בְּעֵת	אִין דֶער צַייט,
שֶׁתַּעֲלֶה רָצוֹן	וֶוען עֶס וֶוט אוֹפְקוּמֶן דֶר ווילֶן
מֵאֵת הַבּוֹרֵא	פוּן דֶעם בֶּעשֶׁעפֶער,
יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ	גֶעלוֹבְּט זָאל וֶוערֶן זַיין נָאמֶן,
וְיִתְעַלֶּה זִכְרוֹ	אֶן עֶרְהוֹבֶּן זָל וֶורֶן זַיְן אַנְדֶענְקֶן

לָעַד	אוֹיף אִימֶער
וּלְנֵצַח נְצָחִים:	אוּן אִין אַלֶע עֶווִיגְקַייטֶען.

לִישׁוּעָתְךָ	אוֹיף דַיין הִילְף
קִוִּיתִי יְיָ.	הָאף אִיךְ, עֶווִיגֶער!
קִוִּיתִי יְיָ	אִיךְ הָאף, עֶווִיגֶער,
לִישׁוּעָתְךָ.	אוֹיף דַיין הִילְף!
יְיָ	עֶווִיגֶער,
לִישׁוּעָתְךָ קִוִּיתִי:	אוֹיף דַיין הִילְף הָאף אִיךְ!

לְפֻרְקָנָךְ	אוֹיף דַיין עֶרְלֶייזוּנְג
סַבָּרִית יְיָ.	הָאף אִיךְ, גָאט!
סַבָּרִית יְיָ	אִיךְ הָאף, גָאט,
לְפֻרְקָנָךְ.	אוֹיף דַיין עֶרְלֶייזוּנְג!
יְיָ	גָאט,
לְפֻרְקָנָךְ סַבָּרִית:	אוֹיף דַיין עֶרְלֶזוּנְג הָאף אִיךְ!

---

1) גאטעס געזאלבטען.

די עשרת הדברות זעה אויף זייטע 190.

תְּפִלַּת מִנְחָה לְחוֹל.

נאָך־מיטאָג געבעט פיר וואָכען־טעג.

זעה די איבערזעטצונג איוף זייטע 48.

תהלים פ״ד ה׳ אַשְׁרֵי יוֹשְׁבֵי בֵיתֶךָ. עוֹד יְהַלְלוּךָ
סֶּלָה: קמ״ד ט״ו אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לּוֹ. אַשְׁרֵי
הָעָם שֱׁיְיָ אֱלֹהָיו:

תהלים קמה. תְּהִלָּה לְדָוִד. אֲרוֹמִמְךָ אֱלוֹהַי
הַמֶּלֶךְ. וַאֲבָרְכָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד:
ב בְּכָל יוֹם אֲבָרְכֶךָּ. וַאֲהַלְלָה שִׁמְךָ
לְעוֹלָם וָעֶד: ג גָּדוֹל יְיָ וּמְהֻלָּל מְאֹד.
וְלִגְדֻלָּתוֹ אֵין חֵקֶר: ד דּוֹר לְדוֹר יְשַׁבַּח
מַעֲשֶׂיךָ. וּגְבוּרֹתֶיךָ יַגִּידוּ: ה הֲדַר כְּבוֹד
הוֹדֶךָ. וְדִבְרֵי נִפְלְאוֹתֶיךָ אָשִׂיחָה: ו וֶעֱזוּז
נוֹרְאוֹתֶיךָ יֹאמֵרוּ. וּגְדֻלָּתְךָ אֲסַפְּרֶנָּה:
ז זֵכֶר רַב טוּבְךָ יַבִּיעוּ. וְצִדְקָתְךָ יְרַנֵּנוּ:
ח חַנּוּן וְרַחוּם יְיָ. אֶרֶךְ אַפַּיִם וּגְדָל חָסֶד:
ט טוֹב יְיָ לַכֹּל. וְרַחֲמָיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו:
י יוֹדוּךָ יְיָ כָּל מַעֲשֶׂיךָ. וַחֲסִידֶיךָ יְבָרְכוּכָה:
יא כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ יֹאמֵרוּ. וּגְבוּרָתְךָ
יְדַבֵּרוּ. יב לְהוֹדִיעַ לִבְנֵי הָאָדָם גְּבוּרֹתָיו.
וּכְבוֹד הֲדַר מַלְכוּתוֹ: יג מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת
כָּל עֹלָמִים. וּמֶמְשַׁלְתְּךָ בְּכָל דּוֹר וָדֹר:
יד סוֹמֵךְ יְיָ לְכָל הַנֹּפְלִים. וְזוֹקֵף לְכָל
הַכְּפוּפִים: טו עֵינֵי כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ.
וְאַתָּה נוֹתֵן לָהֶם אֶת אָכְלָם בְּעִתּוֹ.
טז פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶךָ. וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי
רָצוֹן: יז צַדִּיק יְיָ בְּכָל דְּרָכָיו. וְחָסִיד
בְּכָל מַעֲשָׂיו: יח קָרוֹב יְיָ לְכָל קֹרְאָיו.
לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ בֶאֱמֶת: יט רְצוֹן
יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה. וְאֶת שַׁוְעָתָם יִשְׁמַע
וְיוֹשִׁיעֵם: כ שׁוֹמֵר יְיָ אֶת כָּל אֹהֲבָיו.
וְאֵת כָּל הָרְשָׁעִים יַשְׁמִיד: כא תְּהִלַּת יְיָ
יְדַבֶּר פִּי וִיבָרֵךְ כָּל בָּשָׂר שֵׁם קָדְשׁוֹ
לְעוֹלָם וָעֶד: קט״ו י״ח וַאֲנַחְנוּ נְבָרֵךְ יָהּ מֵעַתָּה
וְעַד עוֹלָם. הַלְלוּיָהּ:

דער חזן זאגט היר האלב־קדיש (חצי קדיש), וועלכעס געפינט זיך היר אונטערן שטריך; אבער אין א פאסט־טאג (תענית) נעהמט מען פריהער ארויס די ספר תורה און מען זאגט ויהי בנסוע הארון זייטע 108 און מען לייענט ויחל (שמות ל״ב, י״א) און מען רופט אויף 3 מענען און דער מפטיר לייענט דרשו ה׳ (ישעיה נ״ה ו׳).

דער חזן זאגט דעם פאלגענדען חצי קדיש (האלב־קדיש) בעפאר שמונה עשרה.

זעה די איבערזעטצונג זייטע 117.

חזן יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. בְּעָלְמָא
דִּי בְרָא כִרְעוּתֵהּ וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ.
בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית
יִשְׂרָאֵל. בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב וְאִמְרוּ אָמֵן:

קהל וחזן יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ
לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא:

חזן יִתְבָּרַךְ. וְיִשְׁתַּבַּח. וְיִתְפָּאַר. וְיִתְרוֹמַם.
וְיִתְנַשֵּׂא. וְיִתְהַדַּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל. שְׁמֵהּ
דְּקֻדְשָׁא: בְּרִיךְ הוּא לְעֵלָּא (בעשי״ת ולעֵלָּא)
מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא. תֻּשְׁבְּחָתָא
וְנֶחֱמָתָא. דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא. וְאִמְרוּ אָמֵן:

זעה די איבערזעטצונג אויף זייטע 74.

[1] כִּי שֵׁם יְיָ אֶקְרָא. הָבוּ גֹדֶל לֵאלֹהֵינוּ:

אֲדֹנָי. שְׂפָתַי תִּפְתָּח. וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. אֱלֹהֵי אַבְרָהָם. אֱלֹהֵי יִצְחָק. וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב. הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן. גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים. וְקוֹנֵה הַכֹּל. וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת. וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה:

פון ראש השנה ביז נאך יום כפור (עשרת ימי התשובה) זאגט מען היר זכרנו לחיים, וועלכעס געפינט זיך היר אונטער דעם שטריך.

מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם:

אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי. מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה. רַב לְהוֹשִׁיעַ:

משיב הרוח זאגט מען פון שמיני עצרת צו מוסף ביז דעם ערשטען טאג פסח צו מנחה.

מַשִּׁיב הָרוּחַ וּמוֹרִיד הַגֶּשֶׁם:

מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד. מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים. סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים. וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר: מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דוֹמֶה לָּךְ. מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה:

פון ראש השנה ביז נאך יום כפור (עשרת ימי התשובה) זאגט מען היר מי כמוך, וועלכעס געפינט זיך היר אונטער דעם שטריך.

וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים:

ווען דער חזןווידערהאָלט שמונה עשרה (חזרת הש״ץ). זאגט מען היר קדושה (נקדיש), וועלכעס געפינט זיך היר אונטער דעם שטריך.

אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ וּקְדוֹשִׁים בְּכָל יוֹם יְהַלְלוּךָ סֶּלָה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל הַקָּדוֹשׁ: (הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ:)

פון ראש השנה ביז נאך יום כפור זאגט מען המלך הקדוש אנשטאט האל הקדוש.

אַתָּה חוֹנֵן לְאָדָם דַּעַת וּמְלַמֵּד לֶאֱנוֹשׁ בִּינָה: חָנֵּנוּ מֵאִתְּךָ דֵּעָה בִּינָה

זכרנו לחיים זאגט מען פון ראש השנה ביז נאך יום כפור (עשרת ימי התשובה) בעפאר מלך עוזר.

זָכְרֵנוּ לְחַיִּים מֶלֶךְ חָפֵץ בַּחַיִּים. וְכָתְבֵנוּ בְּסֵפֶר הַחַיִּים. לְמַעַנְךָ אֱלֹהִים חַיִּים:

מי כמוך זאגט מען פון ראש השנה ביז נאך יום כפור (עשרת ימי התשובה) בעפאר ונאמן אתה.

מִי כָמוֹךָ אַב הָרַחֲמִים זוֹכֵר יְצוּרָיו לְחַיִּים בְּרַחֲמִים:

ווען דער חזן ווידערהאָלט די שמונה עשרה זאגט מען די פאָלגענדע קדושה, ווען דער חזן ענדיגט מחיה המתים.

קהל וחזן נְקַדֵּשׁ אֶת שִׁמְךָ בָּעוֹלָם. כְּשֵׁם שֶׁמַּקְדִּישִׁים אוֹתוֹ בִּשְׁמֵי מָרוֹם. כַּכָּתוּב עַל יַד נְבִיאֶךָ. וְקָרָא זֶה אֶל זֶה וְאָמַר: קהל וחזן קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ:

חזן לְעֻמָּתָם בָּרוּךְ יֹאמֵרוּ: קהל וחזן בָּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ מִמְּקוֹמוֹ: חזן וּבְדִבְרֵי קָדְשְׁךָ כָּתוּב לֵאמֹר: קהל וחזן יִמְלֹךְ יְיָ לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ:

דער חזן זאגט דאן לדור ודור אנשטאט אתה קדוש.

לְדוֹר וָדוֹר נַגִּיד גָּדְלֶךָ וּלְנֵצַח נְצָחִים קְדֻשָּׁתְךָ נַקְדִּישׁ. וְשִׁבְחֲךָ אֱלֹהֵינוּ מִפִּינוּ לֹא יָמוּשׁ לְעוֹלָם וָעֶד. כִּי אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ אָתָּה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל הַקָּדוֹשׁ: (בעשי״ת הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ:)

דער חזן זאגט דאן אתה חונן, וועלכעס געפינט זיך אויבען.

1) דברים ל״ב ג׳.

וְהַשְׂכֵּל: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ חוֹנֵן הַדָּעַת:

הֲשִׁיבֵנוּ אָבִינוּ לְתוֹרָתֶךָ וְקָרְבֵנוּ מַלְכֵּנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ וְהַחֲזִירֵנוּ בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָרוֹצֶה בִּתְשׁוּבָה:

סְלַח לָנוּ אָבִינוּ כִּי חָטָאנוּ. מְחַל לָנוּ מַלְכֵּנוּ כִּי פָשָׁעְנוּ. כִּי מוֹחֵל וְסוֹלֵחַ אָתָּה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ חַנּוּן הַמַּרְבֶּה לִסְלֹחַ:

רְאֵה נָא בְעָנְיֵנוּ וְרִיבָה רִיבֵנוּ וּגְאָלֵנוּ מְהֵרָה לְמַעַן שְׁמֶךָ. כִּי גוֹאֵל חָזָק אָתָּה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גּוֹאֵל יִשְׂרָאֵל:

ווען דער חזן ווידערהאָלט שמונה עשרה (חזרת הש״ץ) אין א פאַסט־טאג (תענית צבור), זאָגט ער היר עננו, וועלכעס געפינט זיך ווייטער בעפאר כי אתה שומע אונטער דעם שטריך.

רְפָאֵנוּ יְיָ וְנֵרָפֵא. הוֹשִׁיעֵנוּ וְנִוָּשֵׁעָה. כִּי תְהִלָּתֵנוּ אָתָּה. וְהַעֲלֵה רְפוּאָה שְׁלֵמָה לְכָל מַכּוֹתֵינוּ.

דער וואָס וויל בעטען פיר די געזונדהייט פון א קראַנקען, זאָגט היר יהי רצון. וועלכעס געפינט זיך היר אונטער דעם שטריך.

כִּי אֵל מֶלֶךְ רוֹפֵא נֶאֱמָן וְרַחֲמָן אָתָּה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ רוֹפֵא חוֹלֵי עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל:

בָּרֵךְ עָלֵינוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת הַשָּׁנָה הַזֹּאת וְאֶת כָּל מִינֵי תְבוּאָתָהּ לְטוֹבָה. וְתֵן בְּרָכָה אם ווינטער זאָג [1](וְתֵן טַל וּמָטָר לִבְרָכָה) עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה וְשַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ. וּבָרֵךְ שְׁנָתֵנוּ כַּשָּׁנִים הַטּוֹבוֹת: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְבָרֵךְ הַשָּׁנִים:

תְּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל לְחֵרוּתֵנוּ. וְשָׂא נֵס לְקַבֵּץ גָּלֻיּוֹתֵינוּ. וְקַבְּצֵנוּ יַחַד מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַבֵּץ נִדְחֵי עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל:

הָשִׁיבָה שׁוֹפְטֵינוּ כְּבָרִאשׁוֹנָה וְיוֹעֲצֵינוּ כְּבַתְּחִלָּה. וְהָסֵר מִמֶּנּוּ יָגוֹן וַאֲנָחָה. וּמְלוֹךְ עָלֵינוּ אַתָּה יְיָ לְבַדְּךָ בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים וְצַדְּקֵנוּ בַּמִּשְׁפָּט: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מֶלֶךְ אוֹהֵב צְדָקָה וּמִשְׁפָּט:

(הַמֶּלֶךְ הַמִּשְׁפָּט:)

פון ראש השנה ביז נאָך יום כפור זאָגט מען המלך המשפט אַנשטאַט מלך אוהב צדקה ומשפט.

וְלַמַּלְשִׁינִים אַל תְּהִי תִקְוָה וְכָל הָרִשְׁעָה כְּרֶגַע תֹּאבֵד. וְכָל אֹיְבֶיךָ מְהֵרָה יִכָּרֵתוּ. וְהַזֵּדִים מְהֵרָה תְעַקֵּר וּתְשַׁבֵּר וּתְמַגֵּר וְתַכְנִיעַ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ שֹׁבֵר אֹיְבִים וּמַכְנִיעַ זֵדִים:

עַל הַצַּדִּיקִים וְעַל הַחֲסִידִים וְעַל זִקְנֵי עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל וְעַל פְּלֵיטַת סוֹפְרֵיהֶם וְעַל גֵּרֵי הַצֶּדֶק וְעָלֵינוּ יֶהֱמוּ נָא רַחֲמֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ. וְתֵן שָׂכָר טוֹב לְכָל הַבּוֹטְחִים בְּשִׁמְךָ בֶּאֱמֶת. וְשִׂים חֶלְקֵנוּ עִמָּהֶם לְעוֹלָם וְלֹא נֵבוֹשׁ כִּי בְךָ בָּטָחְנוּ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מִשְׁעָן וּמִבְטָח לַצַּדִּיקִים:

ווען מען וויל בעטען פיר די געזונדהייט פון א קראַנקען זאָגט מען דעם פאָלגענדען יהי רצון בעפאר כי אל מלך רופא נאמן.

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי שֶׁתַּעֲלֶה מְהֵרָה רְפוּאָה שְׁלֵמָה מִן הַשָּׁמַיִם. רְפוּאַת הַנֶּפֶשׁ וּרְפוּאַת הַגּוּף לַחוֹלֶה היר קומט דער נאָמען פון קראַנקען בְּתוֹךְ שְׁאָר חוֹלֵי יִשְׂרָאֵל:

1) פון 22טען נאָוועמבער נאך דעם אלטען קאלענדאר, אדער פון 4טען דעצעמבער נאך דעם נייעם קאלענדאר ביז דעם ערשטען טאג פסח זאָגט מען ותן טל ומטר לברכה אנשטאט ותן ברכה.

וְלִירוּשָׁלַיִם עִירְךָ בְּרַחֲמִים תָּשׁוּב. וְתִשְׁכּוֹן בְּתוֹכָהּ כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ. וּבְנֵה אוֹתָהּ בְּקָרוֹב בְּיָמֵינוּ בִּנְיַן עוֹלָם. וְכִסֵּא דָוִד מְהֵרָה לְתוֹכָהּ תָּכִין: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ בּוֹנֵה יְרוּשָׁלָיִם:

אם תשעה באב (דעְן 9טען טאָג פון אָב) צו מנחה זאָגט מען היר נחם, וועלכעס געפינט זיך היר אונטערן שטריך.

אֶת צֶמַח דָּוִד עַבְדְּךָ מְהֵרָה תַצְמִיחַ. וְקַרְנוֹ תָּרוּם בִּישׁוּעָתֶךָ. כִּי לִישׁוּעָתְךָ קִוִּינוּ כָּל הַיּוֹם: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מַצְמִיחַ קֶרֶן יְשׁוּעָה:

שְׁמַע קוֹלֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ. חוּס וְרַחֵם עָלֵינוּ. וְקַבֵּל בְּרַחֲמִים וּבְרָצוֹן אֶת

אם תשעה באב (דען 9טען טאג פון אב) צו מנחה זאגט מען נחם נאך בונה ירושלים.

נַחֵם	טְרֵייסְט,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עֶוויגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
אֶת אֲבֵלֵי צִיּוֹן	דִי, וָואס טְרוֹיעֶרֶען אוֹיף צִיּוֹן
וְאֶת אֲבֵלֵי יְרוּשָׁלָיִם.	אוּן דִי, וָואס טְרוֹיעֶרֶען אוֹיף יְרוּשָׁלַיִם,
וְאֶת הָעִיר	אוּן דִי שְׁטָאדְט,
הָאֲבֵלָה	דִי [1]טְרוֹיעֶרִיגֶע
וְהַחֲרֵבָה.	אוּן דִי צֶערְשְׁטֶערְטֶע
וְהַבְּזוּיָה	אוּן דִי פֶערַאכְטֶעטֶע
וְהַשּׁוֹמֵמָה.	אוּן דִי פֶערְווִיסְטֶעטֶע,
הָאֲבֵלָה	וֶועלְכֶע אִיז טְרוֹיעֶרִיג
מִבְּלִי בָנֶיהָ.	[2]אָהְן אִיהְרֶע קִינְדֶער,
וְהַחֲרֵבָה	אוּן וֶועלְכֶע אִיז צֶערְשְׁטֶערְט
מִמְּעוֹנוֹתֶיהָ.	[2]פוּן אִיהְרֶע וָואהְנוּנְגֶען,
וְהַבְּזוּיָה	אוּן וֶועלְכֶע אִיז פֶערַאכְטֶעט
מִכְּבוֹדָהּ.	[2]פוּן אִיהְר עֶהְרֶע,
וְהַשּׁוֹמֵמָה	אוּן וֶועלְכֶע אִיז פֶערְווִיסְטֶעט
מֵאֵין יוֹשֵׁב.	[2]אָהְנֶע אַיינְוָואהְנֶער,
וְהִיא יוֹשֶׁבֶת	אוּן זִי זִיצְט
וְרֹאשָׁהּ חָפוּי	אוּן אִיהְר קָאפּ אִיז בֶּעדֶעקְט,
כְּאִשָּׁה עֲקָרָה	ווִי אַיין אוּנְפְרוּכְטְבַּרֶע פְרוֹי,
שֶׁלֹּא יָלָדָה.	וֶועלְכֶע הָאט נִמָאלְס גֶעבָּרֶען,
וַיְבַלְּעוּהָ לִגְיוֹנוֹת.	אוּן עֶס הָאבֶּען אִיהְר [3]פֶער-שְׁלוּנְגֶען [4]לֶעגְיָאנֶען,
וַיִּירָשׁוּהָ עוֹבְדֵי כוֹכָבִים.	אוּן עֶס הָאבֶּען אִיהְר אִין בֶּעזִיטְץ גֶענוּמֶען גֶעטְצֶען-דִינֶער,
וַיָּטִילוּ	אוּן זֵיי הָאבֶּען גֶעוָוארְפֶען
אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל	דַיין פָאלְק יִשְׂרָאֵל
לֶחָרֶב.	צוּם שְׁווֶערְט,
וַיַּהַרְגוּ	אוּן זֵיי הָאבֶּען דֶערְשְׁלָאגֶען
בְּזָדוֹן	מִיט מוּטְהְווִילֶען
חֲסִידֵי	דִי פְרוּמֶע
עֶלְיוֹן.	פוּן דֶעם אַלֶער-הֶעכְסְטֶען.
עַל כֵּן	דַארוּם
צִיּוֹן בְּמַר תִּבְכֶּה.	ווֵיינְט צִיּוֹן בִּיטֶערְלִיךְ,
וִירוּשָׁלַיִם	אוּן יְרוּשָׁלַיִם
תִּתֵּן קוֹלָהּ.	עֶרְהֵייבְּט אִיהְר שְׁטִימֶע;
לִבִּי לִבִּי	מַיין הַארְץ! מַיין הַארְץ!
עַל חַלְלֵיהֶם.	[5]אִבֶּער זֵייעֶרֶע דֶערְשְׁלָאגֶענֶע,
מֵעַי מֵעַי	מַיין [6]אִינֶערְעס! מַיין [6]אִנֶערֶעס!
עַל חַלְלֵיהֶם.	[7]אִבֶּער זֵייעֶרֶע דֶערְשְׁלָאגֶענֶע;
כִּי אַתָּה יְיָ	דֶען דוּ, עֶוויגֶער,
בָּאֵשׁ	מִיט פַייעֶר
הִצַּתָּהּ	הָאסְט'וּ אִיהְר פֶערְצֶעהְרְט,
וּבָאֵשׁ	אוּן מִיט פַייעֶר

1) טרויערנדע. 2) ווייל זי האט ניט איהרע א. ז. וו. 3) פערדארבען. 4) ד. ה. מיליטערישע ארמעען. 5) (בלוטעט) איבער א. ז. וו. 6) איינגעווידע. 7) (טרויערט) איבער א. ז. וו.

תְּפִלָּתֵנוּ · כִּי אֵל שׁוֹמֵעַ תְּפִלּוֹת וְתַחֲנוּנִים אָתָּה. וּמִלְּפָנֶיךָ מַלְכֵּנוּ רֵיקָם אַל תְּשִׁיבֵנוּ:

אין אַ פאַסט־טאָג זאָגט מען אין דער שטילער שמונה עשרה היר עננו, וועלכעס געפינט זיך היר אונטערן שטריך.

בברכת שמע קולנו קודם שמסים כי אתה שומע יתודה בהכנעה ובשברון לב ויאמר:

אָנָּא יְיָ. חָטָאתִי עָוִיתִי וּפָשַׁעְתִּי לְפָנֶיךָ. מִיּוֹם הֱיוֹתִי עַל הָאֲדָמָה עַד הַיּוֹם הַזֶּה (ובפרט בחטא פלוני): אָנָּא יְיָ. עֲשֵׂה לְמַעַן שִׁמְךָ הַגָּדוֹל. וּתְכַפֶּר לִי עַל עֲוֹנַי וַחֲטָאַי וּפְשָׁעַי שֶׁחָטָאתִי וְשֶׁעָוִיתִי וְשֶׁפָּשַׁעְתִּי לְפָנֶיךָ. מִנְּעוּרַי עַד הַיּוֹם הַזֶּה. וּתְמַלֵּא כָּל הַשֵּׁמוֹת שֶׁפָּגַמְתִּי בְּשִׁמְךָ הַגָּדוֹל:

תפלה שיתפלל על מזונו קודם כי אתה שומע:

אַתָּה הוּא יְיָ הָאֱלֹהִים. הַזָּן וּמְפַרְנֵס וּמְכַלְכֵּל מִקַּרְנֵי רְאֵמִים עַד בֵּיצֵי כִנִּים. הַטְרִיפֵנִי לֶחֶם חֻקִּי. וְהַמְצֵא לִי וּלְכָל בְּנֵי בֵיתִי מְזוֹנוֹתַי קֹדֶם שֶׁאֶצְטָרֵךְ לָהֶם. בְּנַחַת וְלֹא בְצַעַר. בְּהֶתֵּר וְלֹא בְאִסּוּר. בְּכָבוֹד וְלֹא בְבִזָּיוֹן. לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם. מִשֶּׁפַע בְּרָכָה וְהַצְלָחָה. מִשֶּׁפַע בְּרֵכָה עֶלְיוֹנָה. כְּדֵי שֶׁאוּכַל לַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ וְלַעֲסוֹק בְּתוֹרָתֶךָ וּלְקַיֵּם מִצְוֹתֶיךָ. וְאַל תַּצְרִיכֵנִי לִידֵי מַתְּנַת בָּשָׂר וָדָם. וִיקֻיַּם בִּי מִקְרָא שֶׁכָּתוּב. פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶךָ. וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן:

כִּי אַתָּה שׁוֹמֵעַ תְּפִלַּת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּרַחֲמִים: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה:

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם. וְהָשֵׁב אֶת הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל. וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן. וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ:

אם ראש חדש און יום טוב זאָגט מען היר יעלה ויבוא, וועלכעס געפינט זיך היר אונטער דעם שטריך.

אַתָּה עָתִיד לִבְנוֹתָהּ.	}	וֶועסט'וּ אִיהר ווִידֶער־אוֹיפְבּוֹיעֶן,
כָּאָמוּר.		ווִי עֶס אִיז גֶעזָאגְט (אִין פָּסוּק):
וַאֲנִי אֶהְיֶה לָּהּ		אוּן אִיךְ וֶועל זַיין פִיר אִיהר,
נְאֻם יְיָ		אִיז דָאס שְׁפְּרוּךְ פוּן דֶעם עֶווִיגֶען,
חוֹמַת אֵשׁ		אַ מוֹיעֶר פוּן פַייעֶר
סָבִיב.		אַרוּם,
וּלְכָבוֹד		אוּן צוּ עֶהְרֶע
אֶהְיֶה בְתוֹכָהּ:		וֶועל אִיךְ זַיין אִין אִיהר.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ		גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
מְנַחֵם צִיּוֹן		דֶער טְרֵייסְטֶער פוּן צִיּוֹן
וּבוֹנֵה יְרוּשָׁלָיִם:		אוּן דֶר עֶרְבּוֹיעֶר פוּן יְרוּשָׁלַיִם.

אין אַ פאַסט־טאָג זאָגט מען אין דער שטילער שמונה עשרה עננו פאַר כי אתה שומע.

עֲנֵנוּ יְיָ עֲנֵנוּ בְּיוֹם צוֹם תַּעֲנִיתֵנוּ. כִּי בְצָרָה גְדוֹלָה אֲנָחְנוּ. אַל תֵּפֶן אֶל רִשְׁעֵנוּ. וְאַל תַּסְתֵּר פָּנֶיךָ מִמֶּנּוּ. וְאַל תִּתְעַלַּם מִתְּחִנָּתֵנוּ. הֱיֵה נָא קָרוֹב לְשַׁוְעָתֵנוּ. יְהִי נָא חַסְדְּךָ לְנַחֲמֵנוּ. טֶרֶם נִקְרָא אֵלֶיךָ עֲנֵנוּ. כַּדָּבָר שֶׁנֶּאֱמַר. וְהָיָה טֶרֶם יִקְרָאוּ וַאֲנִי אֶעֱנֶה. עוֹד הֵם מְדַבְּרִים וַאֲנִי אֶשְׁמָע. כִּי אַתָּה יְיָ הָעוֹנֶה בְּעֵת צָרָה. פּוֹדֶה וּמַצִּיל בְּכָל עֵת צָרָה וְצוּקָה:

דאַן זאָגט מען כי אתה שומע, אבער דער חזן אין חזרת הש"ץ ענדיגט ווי פאלגט.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָעוֹנֶה בְּעֵת צָרָה:

דער חזן זאָגט דאַן רפאנו.

אם ראש חדש און יום טוב זאָגט מען יעלה ויבוא בעפאָר ותחזינה עינינו.

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. יַעֲלֶה וְיָבֹא וְיַגִּיעַ. וְיֵרָאֶה וְיֵרָצֶה וְיִשָּׁמַע. וְיִפָּקֵד וְיִזָּכֵר זִכְרוֹנֵנוּ וּפִקְדוֹנֵנוּ. וְזִכְרוֹן אֲבוֹתֵינוּ. וְזִכְרוֹן מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד עַבְדֶּךָ. וְזִכְרוֹן

וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן:

ווען דער חזן זאָגט מודים זאָגט די געמיינדע מודים דרבנן, וועלכעס געפינט זיך היר אונטער דעם שטריך.

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ. שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד. צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר. נוֹדֶה לְּךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ. עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ. וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ. וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ. וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל עֵת. עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם. הַטּוֹב. כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמֶיךָ. וְהַמְרַחֵם. כִּי לֹא תַמּוּ חֲסָדֶיךָ. מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ:

אם חנוכה און פורים זאָגט מען היר על הנסים, וועלכעס געפינט זיך היר אונטער דעם שטריך.

וְעַל כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ

יְרוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ. וְזִכְרוֹן כָּל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְפָנֶיךָ. לִפְלֵיטָה לְטוֹבָה. לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים. לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם

אם ראש חדש זאג: בְּיוֹם רֹאשׁ הַחֹדֶשׁ הַזֶּה:

אם פסח זאג: חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה:

אם סכות זאג: חַג הַסֻּכּוֹת הַזֶּה: זָכְרֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בּוֹ לְטוֹבָה. וּפָקְדֵנוּ בוֹ לִבְרָכָה. וְהוֹשִׁיעֵנוּ בוֹ לְחַיִּים. וּבִדְבַר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים. חוּס וְחָנֵּנוּ. וְרַחֵם עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ. כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ. כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה:

ווען דער חזן זאָגט מודים אנחנו לך זאָגט די געמיינדע פאָלגענדען מודים דרבנן.

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ. שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. אֱלֹהֵי כָל בָּשָׂר. יוֹצְרֵנוּ יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית. בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ. עַל שֶׁהֶחֱיִיתָנוּ וְקִיַּמְתָּנוּ. כֵּן תְּחַיֵּנוּ וּתְקַיְּמֵנוּ. וְתֶאֱסוֹף גָּלֻיּוֹתֵינוּ לְחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ. לִשְׁמוֹר חֻקֶּיךָ. וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ. וּלְעָבְדְּךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם. עַל שֶׁאֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ. בָּרוּךְ אֵל הַהוֹדָאוֹת:

אם חנוכה און פורים זאָגט מען על הנסים נאך מעולם קוינו לך.

עַל הַנִּסִּים. וְעַל הַפֻּרְקָן. וְעַל הַגְּבוּרוֹת. וְעַל הַתְּשׁוּעוֹת. וְעַל הַמִּלְחָמוֹת. שֶׁעָשִׂיתָ לַאֲבוֹתֵינוּ. בַּיָּמִים הָהֵם בַּזְּמַן הַזֶּה:

אם חנוכה זאָגט מען היר בימי מתתיהו און אם פורים זאגט מען בימי מרדכי, וועלכעס געפינט זיך אויף זייטע 155.

בִּימֵי מַתִּתְיָהוּ בֶּן יוֹחָנָן כֹּהֵן גָּדוֹל. חַשְׁמוֹנַאי וּבָנָיו. כְּשֶׁעָמְדָה מַלְכוּת יָוָן הָרְשָׁעָה עַל עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל. לְהַשְׁכִּיחָם תּוֹרָתֶךָ. וּלְהַעֲבִירָם מֵחֻקֵּי רְצוֹנֶךָ. וְאַתָּה בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים. עָמַדְתָּ לָהֶם בְּעֵת צָרָתָם. רַבְתָּ אֶת רִיבָם. דַּנְתָּ אֶת דִּינָם. נָקַמְתָּ אֶת נִקְמָתָם. מָסַרְתָּ גִבּוֹרִים בְּיַד חַלָּשִׁים. וְרַבִּים בְּיַד מְעַטִּים. וּטְמֵאִים בְּיַד טְהוֹרִים. וּרְשָׁעִים בְּיַד צַדִּיקִים. וְזֵדִים בְּיַד עוֹסְקֵי תוֹרָתֶךָ. וּלְךָ עָשִׂיתָ שֵׁם גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ בְּעוֹלָמֶךָ. וּלְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל עָשִׂיתָ תְּשׁוּעָה גְדוֹלָה וּפֻרְקָן כְּהַיּוֹם הַזֶּה. וְאַחַר כֵּן בָּאוּ בָנֶיךָ לִדְבִיר בֵּיתֶךָ. וּפִנּוּ אֶת הֵיכָלֶךָ. וְטִהֲרוּ אֶת מִקְדָּשֶׁךָ. וְהִדְלִיקוּ נֵרוֹת בְּחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ. וְקָבְעוּ שְׁמוֹנַת יְמֵי חֲנֻכָּה אֵלּוּ. לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל

מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד:

פון ראש השנה ביז נאך יום כפור (עשרת ימי התשובה) זאגט מען היר וכתוב. וועלכעס געפינט זיך היר אונטער דעם שטריך.

וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה. וִיהַלְלוּ אֶת שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת. הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת:

ווען דער חזן ווידערהאָלט די שמונה עשרה (חזרת הש"ץ, אין אַ פאסט-טאג (תענית צבור) זאגט ער היר אלהינו (ברכת כהנים), וועלכעס געפינט זיך היר אונטער דעם שטריך.

אין א פאסט טאג (תענית צבור) זאגט מען שים שלום, וועלכעס געפינט זיך היר אונטער דעם שטריך, אנשטאט שלום רב.

שָׁלוֹם רָב	פִיל פְרִידֶען
עַל יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ	אִיבֶּער יִשְׂרָאֵל דַיין פָאלְק
תָּשִׂים לְעוֹלָם.	זָלְסְט'וּ [1]לֵייגֶען אוֹיף אִימֶער,
כִּי אַתָּה הוּא	דֶען דוּ בִּיסְט
מֶלֶךְ אָדוֹן	קֶענִיג (און) הֶערְר
לְכָל הַשָּׁלוֹם.	פוּן דֶעם גַאנְצֶען פְרִידֶען.
וְטוֹב	אוּן עֶס זָאל [2]גוּט זַיין
בְּעֵינֶיךָ	אִין דַיינֶע אוֹיגֶען
לְבָרֵךְ	צוּ בֶּענְשֶׁען
אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל	דַיין פָאלְק יִשְׂרָאֵל
בְּכָל עֵת	אִין יֶעדֶער צַייט
וּבְכָל שָׁעָה	אוּן אִין יֶעדֶער שְׁטוּנְדֶע

לִשְׁמְךָ הַגָּדוֹל:

אם פורים זאגט מען דיזעס.

בִּימֵי מָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה. כְּשֶׁעָמַד עֲלֵיהֶם הָמָן הָרָשָׁע. בִּקֵּשׁ לְהַשְׁמִיד לַהֲרוֹג וּלְאַבֵּד אֶת כָּל הַיְּהוּדִים. מִנַּעַר וְעַד זָקֵן. טַף וְנָשִׁים. בְּיוֹם אֶחָד. בִּשְׁלֹשָׁה עָשָׂר לְחֹדֶשׁ שְׁנֵים עָשָׂר. הוּא חֹדֶשׁ אֲדָר. וּשְׁלָלָם לָבוֹז: וְאַתָּה בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים הֵפַרְתָּ אֶת עֲצָתוֹ. וְקִלְקַלְתָּ אֶת מַחֲשַׁבְתּוֹ. וַהֲשֵׁבוֹתָ לּוֹ גְּמוּלוֹ בְּרֹאשׁוֹ. וְתָלוּ אוֹתוֹ וְאֶת בָּנָיו עַל הָעֵץ:

וכתוב זאגט מען פון ראש השנה ביז נאך יום כפור (עשרת ימי התשובה) בעפאר וכל החיים.

וּכְתוֹב לְחַיִּים טוֹבִים כָּל בְּנֵי בְרִיתֶךָ:

ווען דער חזן ווידערהאָלט שמונה עשרה (חזרת הש"ץ) אין א פאסט־טאג (תענית צבור) זאגט ער אלהינו (ברכת כהנים), נאך ולך נאה להודות. און

דאן שים שלום אנשטאט שלום רב.

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. בָּרְכֵנוּ בַבְּרָכָה הַמְשֻׁלֶּשֶׁת בַּתּוֹרָה הַכְּתוּבָה עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ. הָאֲמוּרָה מִפִּי אַהֲרֹן וּבָנָיו כֹּהֲנִים עַם קְדוֹשֶׁךָ כָּאָמוּר: יְבָרֶכְךָ יְיָ וְיִשְׁמְרֶךָ: יָאֵר יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ: יִשָּׂא יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ. וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם:

אין א פאסט־טאג (תענית צבור) זאגט מען שים שלום אנשטאט שלום רב.

שִׂים שָׁלוֹם. טוֹבָה וּבְרָכָה. חֵן וָחֶסֶד וְרַחֲמִים. עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ. בָּרְכֵנוּ אָבִינוּ כֻּלָּנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר פָּנֶיךָ. כִּי בְאוֹר פָּנֶיךָ נָתַתָּ לָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ תּוֹרַת חַיִּים וְאַהֲבַת חֶסֶד וּצְדָקָה. וּבְרָכָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם. וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל

1) טהאָן, מאכען, שיינקען. 2) געפעליג

בִּשְׁלוֹמֶךָ: מִיט דַיין פְרִידֶען.

פון ראש השנה ביז נאך יום כפור (עשרת ימי התשובה) זאגט מען היר בספר חיים. וועלכעס געפינט זיך היר אונטער דעם שטריך.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גֶעלוֹיבְט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער, הַמְבָרֵךְ וֶועלְכֶער בֶּענְשְׁט אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל זַיין פָאלְק יִשְׂרָאֵל בַּשָּׁלוֹם: מִיט פְרִידֶען.

ווען דער חזןווידערהאלט די שמונה עשרה (חזרת הש"ץ) זאגט ער נור ביז היר, און דאן זאגט מען ויאמר דוד

אֱלֹהַי . נְצוֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע וּשְׂפָתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה . וְלִמְקַלְלַי נַפְשִׁי תִדּוֹם וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה . פְּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי . וְכֹל הַחוֹשְׁבִים עָלַי רָעָה . מְהֵרָה הָפֵר עֲצָתָם וְקַלְקֵל מַחֲשַׁבְתָּם: עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ . עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינֶךָ . עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ . עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ: לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ . הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי: [1] יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ . יְיָ צוּרִי וְגֹאֲלִי:

טרעט אב 3 טריט ריקווערטס (הינטערווײלעד) און זאג:

עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ. וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל. וְאִמְרוּ אָמֵן:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ: וְשָׁם נַעֲבָדְךָ בְּיִרְאָה כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת: וְעָרְבָה לַייָ מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלָיִם . כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת:

ווען מען דאווענט מיט א מנין (ווייניגסטענס 10 מענשען צוזאמען). דאן ווידערהאלט דער חזן די שמונה עשרה (חזרת הש"ץ) מיט א הויכע שטימע פון ברוך אתה ה' אלהינו ואלהי אבותינו אויף זייטע 134. ביז המברך את עמו ישראל בשלום אויף דיזע זייטע אבער דעם פסוק ה' שפתי זאגט דער חזן שטילערהייד.

דִינִים פוּן וַיֹּאמֶר דָוִד (תַּחֲנוּן).

צווישען ראש השנה און יום כפור (עשרת ימי התשובה) און אין יעדען פאסט טאג (תענית צבור) זאגט מען היר אבינו מלכנו (זייטע 90).

אין פאלגענדע פעלע זאגט מען קיין ויאמר דוד (תחנון) צו מנחה, נעמליך: ראש חדש, חנוכה, דען 15-טען טאג אין שבט, פורים און שושן פורים, (דען 14-טען און 15-טען פון מאנאט אדר) און אין איין עבור יאהר אויך דען 14-טען און 15טען טאג פון אדר ראשון (פורים קטן), דעם גאנ-צען מאנאט ניסן, ל"ג בעומר, פון ראש חדש סיון ביז אסרו חג שבועות, דעם 9 טען טאג אין אב (תשעה באב), דעם 15-טען טאג אין אב. ערב ראש השנה און פון ערב יום כפור ביז נאך אסרו חג סכות, מען זאגט אויך קיין ויאמר דוד פרייר־טאג צו מנחה און צו מנחה וואס איז בעפאר די אלע איבען אויסגערעכענטע טעג, (אויסער צו מנחה בעפאר ערב ראש השנה און בעפאר ערב יום כפור זאגט מען יא). אויך זאגט מען קיין ויאמר דוד, ווען ביים דאווגען איז דא א חתן אין די ערשטע 7 טעג נאך זיין האכצייט אדער א בעל ברית, דער מוהל אדער דער סנדק (אויב עס איז נאך פאר דעם ברית, און אויך ניט. ווען מען דאווענט אין די הויז פון איין אבל אין שבעה אפילו ביי א קליינעם יתום, אבער ווען דער אבל קומט אין שוהל דאוונען זאגט מען יא ויאמר דוד, נור ער אליין זאגט ניט.

ווען מען זאגט קיין ויאמר דוד זאגט דער חזן באלד נאך חזרת הש"ץ קדיש שלם (גאנץ קדיש). וועלכעס געפינט זיך אויף זייטע 117.

זעה די איבערזעצונג און מקורי התפלה אויף זייטע 103.

[2] וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל גָּד . צַר לִי מְאֹד . נִפְּלָה נָּא בְיַד יְיָ . כִּי רַבִּים רַחֲמָיו . וּבְיַד אָדָם אַל אֶפֹּלָה:

עֵת וּבְכָל שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בַּשָּׁלוֹם:

בספר חיים זאגט מען פון ראש השנה ביז נאך יום כפור (עשרת ימי התשובה) נאך בשלומך.

בְּסֵפֶר חַיִּים בְּרָכָה וְשָׁלוֹם וּפַרְנָסָה טוֹבָה . נִזָּכֵר וְנִכָּתֵב לְפָנֶיךָ . אֲנַחְנוּ וְכָל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל . לְחַיִּים טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ עֹשֶׂה הַשָּׁלוֹם:

---

1) דער וואס האט פרייוויליג געפאסט (תענית נדבה) זאגט בעפאר יהיו לרצון צו מנחה דעם רבון כל העולמים גלוי וידוע א. ז. וו. וועלכעס געפינט זיך אויף זייטע 83. 2) ש"ב, כ"ד, י"ד.

רַחוּם וְחַנּוּן . חָטָאתִי לְפָנֶיךָ . יְיָ מָלֵא רַחֲמִים . רַחֵם עָלַי וְקַבֵּל תַּחֲנוּנָי :

תהלים ו.

ב יְיָ אַל בְּאַפְּךָ תוֹכִיחֵנִי . וְאַל בַּחֲמָתְךָ
תְיַסְּרֵנִי : ג חָנֵּנִי יְיָ כִּי אֻמְלַל אָנִי . רְפָאֵנִי
יְיָ . כִּי נִבְהֲלוּ עֲצָמָי : ד וְנַפְשִׁי נִבְהֲלָה
מְאֹד . וְאַתָּה יְיָ עַד מָתָי : ה שׁוּבָה יְיָ
חַלְּצָה נַפְשִׁי . הוֹשִׁיעֵנִי לְמַעַן חַסְדֶּךָ :
ו כִּי אֵין בַּמָּוֶת זִכְרֶךָ . בִּשְׁאוֹל מִי יוֹדֶה
לָּךְ : ז יָגַעְתִּי בְּאַנְחָתִי אַשְׂחֶה בְכָל לַיְלָה
מִטָּתִי . בְּדִמְעָתִי עַרְשִׂי אַמְסֶה : ח עָשְׁשָׁה
מִכַּעַס עֵינִי . עָתְקָה בְּכָל צוֹרְרָי : ט סוּרוּ
מִמֶּנִּי כָּל פֹּעֲלֵי אָוֶן . כִּי שָׁמַע יְיָ קוֹל
בִּכְיִי : י שָׁמַע יְיָ תְּחִנָּתִי . יְיָ תְּפִלָּתִי
יִקָּח : יא יֵבֹשׁוּ וְיִבָּהֲלוּ מְאֹד כָּל אֹיְבָי .
יָשֻׁבוּ יֵבֹשׁוּ רָגַע :

שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל . שְׁמוֹר שְׁאֵרִית יִשְׂרָאֵל . וְאַל יֹאבַד יִשְׂרָאֵל . הָאוֹמְרִים שְׁמַע יִשְׂרָאֵל :

שׁוֹמֵר גּוֹי אֶחָד . שְׁמוֹר שְׁאֵרִית עַם אֶחָד . וְאַל יֹאבַד גּוֹי אֶחָד . הַמְיַחֲדִים שִׁמְךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד :

שׁוֹמֵר גּוֹי קָדוֹשׁ . שְׁמוֹר שְׁאֵרִית עַם קָדוֹשׁ . וְאַל יֹאבַד גּוֹי קָדוֹשׁ . הַמְשַׁלְּשִׁים בְּשָׁלֹשׁ קְדֻשּׁוֹת לְקָדוֹשׁ :

מִתְרַצֶּה בְּרַחֲמִים . וּמִתְפַּיֵּס בְּתַחֲנוּנִים . הִתְרַצֶּה וְהִתְפַּיֵּס לְדוֹר עָנִי . כִּי אֵין עוֹזֵר : אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ . חָנֵּנוּ וַעֲנֵנוּ . כִּי אֵין בָּנוּ מַעֲשִׂים . עֲשֵׂה עִמָּנוּ צְדָקָה וָחֶסֶד וְהוֹשִׁיעֵנוּ :

[1]וַאֲנַחְנוּ לֹא נֵדַע מַה נַּעֲשֶׂה . כִּי עָלֶיךָ עֵינֵינוּ : [2]זְכֹר רַחֲמֶיךָ יְיָ וַחֲסָדֶיךָ . כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה : [3]יְהִי חַסְדְּךָ יְיָ עָלֵינוּ . כַּאֲשֶׁר יִחַלְנוּ לָךְ : [4]אַל תִּזְכָּר לָנוּ עֲוֹנוֹת רִאשֹׁנִים . מַהֵר יְקַדְּמוּנוּ רַחֲמֶיךָ . כִּי דַלּוֹנוּ מְאֹד : [5]חָנֵּנוּ יְיָ חָנֵּנוּ . כִּי רַב שָׂבַעְנוּ בוּז : [6]בְּרֹגֶז רַחֵם תִּזְכּוֹר . [7]כִּי הוּא יָדַע יִצְרֵנוּ . זָכוּר כִּי עָפָר אֲנָחְנוּ : [8]עָזְרֵנוּ אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ עַל דְּבַר כְּבוֹד שְׁמֶךָ . וְהַצִּילֵנוּ וְכַפֵּר עַל חַטֹּאתֵינוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ :

דער חזן זאגט היר גאנץ קדיש (קדיש שלם). וועלכעס געפינט זיך היר אונטער דעם שטריך.

דיזען קדיש שלם (גאנץ קדיש) זאגט דער חזן נאך למען שמך. און ווען מען זאגט קיין ויאמר דוד זאגט ער דיזען קדיש גלייך נאכדעם ווי ער ווידערהאלט די שמונה עשרה (חזרת הש״ץ).

חזן יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא . בְּעָלְמָא דִּי בְרָא כִרְעוּתֵהּ וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ . בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל . בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב וְאִמְרוּ אָמֵן :

קהל וחזן יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא :

חזן יִתְבָּרַךְ . וְיִשְׁתַּבַּח . וְיִתְפָּאַר . וְיִתְרוֹמַם . וְיִתְנַשֵּׂא . וְיִתְהַדָּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל . שְׁמֵהּ דְּקֻדְשָׁא : בְּרִיךְ הוּא לְעֵלָּא (בעשי״ת וּלְעֵלָּא) מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא . תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחֱמָתָא . דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא . וְאִמְרוּ אָמֵן :

תִּתְקַבַּל צְלוֹתְהוֹן וּבָעוּתְהוֹן דְּכָל יִשְׂרָאֵל . קֳדָם אֲבוּהוֹן דִּי בִשְׁמַיָּא . וְאִמְרוּ אָמֵן :

יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמַיָּא וְחַיִּים . עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל . וְאִמְרוּ אָמֵן :

עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו . הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם . עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל . וְאִמְרוּ אָמֵן :

1) דה״ב כ׳, י״ב. 2) תהלים כ״ה, ו׳. 3) שם ל״ג, כ״ב 4) שם ע״ט, ח׳. 5) שם קכ״ג, ד׳. 6) חבקוק ג׳, ב׳. 7) תהלים, ק״ג, י״ד. 8) שם ע״ט, ט׳.

זעה די איבערזעטצונג אויף זייטע 119.

עָלֵינוּ לְשַׁבֵּחַ לַאֲדוֹן הַכֹּל . לָתֵת גְּדֻלָּה לְיוֹצֵר בְּרֵאשִׁית שֶׁלֹּא עָשָׂנוּ כְּגוֹיֵי הָאֲרָצוֹת וְלֹא שָׂמָנוּ כְּמִשְׁפְּחוֹת הָאֲדָמָה. שֶׁלֹּא שָׂם חֶלְקֵנוּ כָּהֶם . וְגוֹרָלֵנוּ כְּכָל הֲמוֹנָם: וַאֲנַחְנוּ כֹּרְעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים וּמוֹדִים לִפְנֵי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים . הַקָּדוֹשׁ . בָּרוּךְ הוּא . שֶׁהוּא נוֹטֶה שָׁמַיִם וְיוֹסֵד אָרֶץ . וּמוֹשַׁב יְקָרוֹ בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל . וּשְׁכִינַת עֻזּוֹ בְּגָבְהֵי מְרוֹמִים. הוּא אֱלֹהֵינוּ אֵין עוֹד : אֱמֶת מַלְכֵּנוּ . אֶפֶס זוּלָתוֹ. כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתוֹ . וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם וַהֲשֵׁבֹתָ אֶל לְבָבֶךָ . כִּי יְיָ הוּא הָאֱלֹהִים בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתָּחַת . אֵין עוֹד :

עַל כֵּן נְקַוֶּה לְּךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ . לִרְאוֹת מְהֵרָה בְּתִפְאֶרֶת עֻזֶּךָ . לְהַעֲבִיר גִּלּוּלִים מִן הָאָרֶץ . וְהָאֱלִילִים כָּרוֹת יִכָּרֵתוּן . לְתַקֵּן עוֹלָם בְּמַלְכוּת שַׁדַּי . וְכָל בְּנֵי בָשָׂר יִקְרְאוּ בִשְׁמֶךָ . לְהַפְנוֹת אֵלֶיךָ כָּל רִשְׁעֵי אָרֶץ : יַכִּירוּ וְיֵדְעוּ כָּל יוֹשְׁבֵי תֵבֵל . כִּי לְךָ תִּכְרַע כָּל בֶּרֶךְ . תִּשָּׁבַע כָּל לָשׁוֹן : לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ יִכְרְעוּ וְיִפֹּלוּ . וְלִכְבוֹד שִׁמְךָ יְקָר יִתֵּנוּ . וִיקַבְּלוּ כֻלָּם אֶת עוֹל מַלְכוּתֶךָ . וְתִמְלוֹךְ עֲלֵיהֶם מְהֵרָה לְעוֹלָם וָעֶד . כִּי הַמַּלְכוּת שֶׁלְּךָ הִיא . וּלְעוֹלְמֵי עַד תִּמְלוֹךְ בְּכָבוֹד : כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ . יְיָ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד: וְנֶאֱמַר . וְהָיָה יְיָ לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ. בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד :

אַל תִּירָא מִפַּחַד פִּתְאֹם . וּמִשֹּׁאַת רְשָׁעִים כִּי תָבֹא : עֻצוּ עֵצָה וְתֻפָר . דַּבְּרוּ דָבָר וְלֹא יָקוּם כִּי עִמָּנוּ אֵל : וְעַד זִקְנָה אֲנִי הוּא וְעַד שֵׂיבָה אֲנִי אֶסְבֹּל . אֲנִי עָשִׂיתִי וַאֲנִי אֶשָּׂא . וַאֲנִי אֶסְבֹּל וַאֲמַלֵּט : קדיש יתום.

קַדִּישׁ יָתוֹם.

דעם פאלגענדען קדיש יתום זאגט איין אבל אין די ערשטע 11 מאָנאַטען נאך דעם טויט פון זייגע עלטערן און אויך יעדען יאהר אין דעם טאג פון זייער טויט (יאהר־צייט).

זעה די איבערזעטצונג אויף זייטע 117.

יתום יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. בְּעָלְמָא דִּי בְרָא כִרְעוּתֵהּ וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ. בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל. בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב וְאִמְרוּ אָמֵן:

קהל ויתום יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא :

יתום יִתְבָּרַךְ. וְיִשְׁתַּבַּח. וְיִתְפָּאַר. וְיִתְרוֹמַם. וְיִתְנַשֵּׂא . וְיִתְהַדָּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל . שְׁמֵהּ דְּקֻדְשָׁא: בְּרִיךְ הוּא לְעֵלָּא (בעשי״ת וּלְעֵלָּא) מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא . תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחֱמָתָא. דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא. וְאִמְרוּ אָמֵן:

יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמַיָּא וְחַיִּים . עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל . וְאִמְרוּ אָמֵן :

עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו . הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם. עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל. וְאִמְרוּ אָמֵן:

תְּפִלַּת עַרְבִית

לְחוֹל וּלְמוֹצָאֵי שַׁבָּת.

אַבֶּענְד־גֶעבֶּעט פִיר וָואכֶען־טֶעג און פִיר שַׁבָּת־צוּ־נַאכְט.

[1] וְהוּא רַחוּם. און עֶר, דֶער בַּארְמְהֶערְצִיגֶר,
יְכַפֵּר עָוֹן פֶערְגִיבְּט זִינְד,
וְלֹא יַשְׁחִית. און עֶר פֶערְדַארְבְּט נִיט;
וְהִרְבָּה און עֶר פֶערְמֶעהְרְט
לְהָשִׁיב אַפּוֹ. צוּרִיק־צוּ־הַאלְטֶען זַיין צָארְן,
וְלֹא יָעִיר און עֶר עֶרְוֶועקְט נִיט
כָּל חֲמָתוֹ: זַיין גַאנְצֶען גְרִים.
[2] יְיָ הוֹשִׁיעָה. עֶווִיגֶער, הֶעלְף!
הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ דֶער קֶענִיג זָאל אוּנְז אַנְטְוָוארְטֶען
בְּיוֹם קָרְאֵנוּ: אִין דֶעם טָאג, וֶוען מִיר רוּפֶען.

ווערענד דער חזן זאגט ברכו, זאגט די געמיינדע שטילערהייט יתברך וישתבח, וועלכעס געפינט זיך היר אונטען.

דער חזן זאגט:

בָּרְכוּ אֶת יְיָ לוֹיבְּט דֶעם עֶווִיגֶען,
הַמְבֹרָךְ: וֶועלְכֶער אִיז גֶעלוֹיבְּט.

דער חזן און געמיינדע זאגען:

בָּרוּךְ יְיָ גֶלוֹיבְּט זָאל זַיין דֶר עֶווִיגֶער,
הַמְבֹרָךְ וֶועלְכֶער אִיז גֶעלוֹיבְּט
לְעוֹלָם וָעֶד אוֹיף אִימֶער און עֶווִיג.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט׳וּ, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם. קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
אֲשֶׁר בִּדְבָרוֹ וָואס דוּרְךְ זַיין וָוארְט
מַעֲרִיב עֲרָבִים. [3]בְּרֵיינְגְט עֶר (דִי) אַבֶּענְדֶען,
בְּחָכְמָה מִיט קְלוּגְהַייט
פּוֹתֵחַ שְׁעָרִים. עֶפֶנְט (עֶר דִי) טוֹעֶרֶן (פוּן הִימֶל),[4]
וּבִתְבוּנָה און מִיט פֶערְשְׁטַאנְד
מְשַׁנֶּה עֶנְדֶערְט עֶר
עִתִּים. (דִי) [5]צַייטֶען (פוּן טָאג)
וּמַחֲלִיף און (עֶר) בַּייט אוּם
אֶת הַזְּמַנִּים. דִי [6]צַייטֶען (פוּן יָאהְר)
וּמְסַדֵּר און (עֶר) שְׁטֶעלְט אִין אָרְדְנוּנְג
אֶת הַכּוֹכָבִים דִי שְׁטֶערֶען
בְּמִשְׁמְרוֹתֵיהֶם אוֹיף זֵייעֶרֶע [7]וַואךְ־פָּאסְטֶען
בָּרָקִיעַ. אִין [8]הִימֶעל,
כִּרְצוֹנוֹ: נָאךְ זַיין ווִילֶען.
בּוֹרֵא (עֶר) בֶּעשַׁאפְט
יוֹם וָלָיְלָה. (דֶעם) טָאג און (דִי) נַאכְט,
גּוֹלֵל אוֹר (עֶר) [9]רָאלְט אַוֶועג לִיכְט

ווערענד דער חזן זאגט ברכו, זאגט די געמיינדע שטילערהייט יתברך וישתבח.

יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא שְׁמוֹ שֶׁל מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. שֶׁהוּא רִאשׁוֹן וְהוּא אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדָיו אֵין אֱלֹהִים: סֹלּוּ לָרֹכֵב בָּעֲרָבוֹת בְּיָהּ שְׁמוֹ וְעִלְזוּ לְפָנָיו. וּשְׁמוֹ מְרוֹמָם עַל כָּל בְּרָכָה וּתְהִלָּה: בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד: יְהִי שֵׁם יְיָ מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם:

1) תהלים ע״ח ל״ח. והוא תחלת תפלת ערבית (רמב״ם הלכות תפלה פ״ט ה״ט). והטעם שאומרים אותו בחול וא״א אותו בשבת, עין בתפלת ערבית לשבת. וכן תמצא שם שאר ההערות השייכות לתפלת ערבית. 2) תהלים כ׳ י׳. 3) מאכט; מאכט ער דונקלען. 4) ד. ה. פיר דעם ארויסגאנג און אריינגאנג פון דער זון. 5) (יאהרעס) צייטען. 6) (טאגעס) צייטען. 7) עמטער. 8) דער אויסברייטונג, פירמאמענט. 9) נעהמט אוועג, אזוי ווי: וגללו את האבן בראשית כ״ט ג׳.

מִפְּנֵי חֹשֶׁךְ — פון פָאר פִינְסְטֶערְנִיס,
וְחֹשֶׁךְ — און פִינְסְטֶערְנִיס
מִפְּנֵי אוֹר. — פון פָאר לִיכְט;
וּמַעֲבִיר יוֹם — אוּן(עֶר)[1]נֶעהְמְט אַוועג (דֶם)טָאג
וּמֵבִיא לָיְלָה. — און בְּרֵיינְגְט נַאכְט,
וּמַבְדִּיל — און (עֶר) שֵׁיידֶעט
בֵּין יוֹם — צְווישֶׁען טָאג
וּבֵין לָיְלָה. — און צְווישֶׁען נַאכְט;
יְיָ צְבָאוֹת — עֲווִיגֶער דֶער הֶעֶר־שַׁאארֶען
שְׁמוֹ: — אִיז זֵיין נָאמֶען.
אֵל חַי וְקַיָּם. — (דֶער) לֶעבֶּענְדֶער און (אִימֶער) עֶקְסִיסְטִירֶענְדֶער גָאט
תָּמִיד — [2]בֶּעשְׁטֶענְדִיג
יִמְלוֹךְ עָלֵינוּ — זָאל עֶר רֶעגִירֶען אִיבֶּער אוּנְז
לְעוֹלָם וָעֶד: — אוֹיף אִימֶער און עֶווִיג.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ — גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֲווִיגֶער,
הַמַּעֲרִיב עֲרָבִים: — וֶועלְכֶער בְּרֵיינְגְט אַבֶּענְדֶען.

אַהֲבַת עוֹלָם — (מִיט) עֲווִיגֶע לִיבֶּע
בֵּית יִשְׂרָאֵל — דַאס הויז יִשְׂרָאֵל,
עַמְּךָ — דֵיין פָאלְק,
אָהָבְתָּ. — הָאסְט'וּ גֶעלִיבְּט.
תּוֹרָה וּמִצְוֹת — לֶעהְרֶע און גֶעבָּאטֶע,
חֻקִּים — גֶעזֶעטְצֶע
וּמִשְׁפָּטִים — און רֶעכְטֶע,
אוֹתָנוּ לִמַּדְתָּ: — הָאסְט'וּ אוּנְז גֶעלֶעהְרְט.
עַל כֵּן — דַארוּם,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ. — עֲווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
בְּשָׁכְבֵּנוּ — ווֶען מִיר ווֶעלֶען זִיךְ אַנִידֶערְלֵייגֶען
וּבְקוּמֵנוּ — און ווֶען מִר ווֶעלֶען אוֹפְשְׁטֶעהְן

נָשִׂיחַ — ווֶעלֶען מִיר [3]רֵיידֶען
בְּחֻקֶּיךָ. — ווֶעגֶען דֵיינֶע גֶעזֶעטְצֶע,
וְנִשְׂמַח — און מִיר ווֶעלֶען זִיךְ פְרֶעהֶען
בְּדִבְרֵי תוֹרָתֶךָ — מִט דִי ווֶערְטֶער פון דֵיין תּוֹרָה
וּבְמִצְוֹתֶיךָ — און מִיט דֵיינֶע גֶעבָּאטֶע
לְעוֹלָם וָעֶד: — אוֹיף אִימֶער און עֶווִיג.
כִּי הֵם חַיֵּינוּ — דֶען זֵיי זֵיינֶען אוּנְזֶער לֶעבֶּען
וְאֹרֶךְ — און דִי פֶערְלֵיינְגֶערוּנְג
יָמֵינוּ. — פון אוּנְזֶערֶע טֶעג,
וּבָהֶם נֶהְגֶּה — און אִין זֵיי ווֶעלֶען מִיר דֵיינְקֶען
יוֹמָם וָלָיְלָה. — טָאג און נַאכְט.
וְאַהֲבָתְךָ — און דֵיין לִיבֶּע
אַל תָּסִיר מִמֶּנּוּ — זָלְסְטוּ נִט [4]אַוֶועקְנֶעהְמֶען פון אוּנְז
לְעוֹלָמִים: — אוֹיף עֶווִיג.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ — גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֲווִיגֶער,
אוֹהֵב — (ווֶעלְכֶער) לִיבְּט
עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל: — זֵיין פָאלְק יִשְׂרָאֵל.

די איבערזעטצונג זעה אויף זייטע 65

אל מלך נאמן זאגט מען נור ווען מען דאווענט אליין.

אֵל מֶלֶךְ נֶאֱמָן:

דברים ו׳ ד׳

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל . יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד:

בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

דברים ו׳ ה—ט

ה וְאָהַבְתָּ אֵת יְיָ אֱלֹהֶיךָ . בְּכָל
לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ וּבְכָל מְאֹדֶךָ : ו וְהָיוּ
הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם
עַל לְבָבֶךָ : ז וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנֶיךָ וְדִבַּרְתָּ
בָּם . בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ

1) פיהרט. 2) אנדערע פערבינדען דאס ווארט תמיד מיט דעם ווארט וקים. 3) נאכדיינקען. 4) אבטהאן, ענטציהען.

וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ׃ ח וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת
עַל יָדֶךָ. וְהָיוּ לְטֹטָפֹת בֵּין עֵינֶיךָ׃
ט וּכְתַבְתָּם עַל מְזֻזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ׃

דברים י״א י״ג—כ״א.

יג וְהָיָה אִם שָׁמֹעַ תִּשְׁמְעוּ אֶל
מִצְוֺתַי אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם הַיּוֹם.
לְאַהֲבָה אֶת יְיָ אֱלֹהֵיכֶם וּלְעָבְדוֹ בְּכָל
לְבַבְכֶם וּבְכָל נַפְשְׁכֶם׃ יד וְנָתַתִּי מְטַר
אַרְצְכֶם בְּעִתּוֹ יוֹרֶה וּמַלְקוֹשׁ. וְאָסַפְתָּ
דְגָנֶךָ וְתִירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ׃ טו וְנָתַתִּי עֵשֶׂב
בְּשָׂדְךָ לִבְהֶמְתֶּךָ. וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ׃
טז הִשָּׁמְרוּ לָכֶם פֶּן יִפְתֶּה לְבַבְכֶם. וְסַרְתֶּם
וַעֲבַדְתֶּם אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם
לָהֶם׃ יז וְחָרָה אַף יְיָ בָּכֶם וְעָצַר אֶת
הַשָּׁמַיִם וְלֹא יִהְיֶה מָטָר וְהָאֲדָמָה לֹא
תִתֵּן אֶת יְבוּלָהּ. וַאֲבַדְתֶּם מְהֵרָה מֵעַל
הָאָרֶץ הַטֹּבָה אֲשֶׁר יְיָ נֹתֵן לָכֶם׃
יח וְשַׂמְתֶּם אֶת דְּבָרַי אֵלֶּה עַל לְבַבְכֶם
וְעַל נַפְשְׁכֶם. וּקְשַׁרְתֶּם אֹתָם לְאוֹת עַל
יֶדְכֶם וְהָיוּ לְטוֹטָפֹת בֵּין עֵינֵיכֶם׃
יט וְלִמַּדְתֶּם אֹתָם אֶת בְּנֵיכֶם לְדַבֵּר
בָּם. בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ
וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ׃ כ וּכְתַבְתָּם עַל מְזוּזוֹת
בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ׃
כא לְמַעַן יִרְבּוּ יְמֵיכֶם וִימֵי בְנֵיכֶם
עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְיָ לַאֲבֹתֵיכֶם
לָתֵת לָהֶם. כִּימֵי הַשָּׁמַיִם עַל הָאָרֶץ׃

במדבר ט״ו ל״ז—מ״א.

לז וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃ לח דַּבֵּר
אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם וְעָשׂוּ
לָהֶם צִיצִת עַל כַּנְפֵי בִגְדֵיהֶם לְדֹרֹתָם.
וְנָתְנוּ עַל צִיצִת הַכָּנָף פְּתִיל תְּכֵלֶת׃
לט וְהָיָה לָכֶם לְצִיצִת וּרְאִיתֶם אֹתוֹ
וּזְכַרְתֶּם אֶת כָּל מִצְוֺת יְיָ וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם.
וְלֹא תָתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם
אֲשֶׁר אַתֶּם זֹנִים אַחֲרֵיהֶם׃ מ לְמַעַן
תִּזְכְּרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֶת כָּל מִצְוֺתָי. וִהְיִיתֶם
קְדֹשִׁים לֵאלֹהֵיכֶם׃ מא אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם
אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם
לִהְיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים. אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם׃

---

[1] **אֱמֶת**	[2] וַואהְרְהַייט
וֶאֱמוּנָה	און [3] אוּיפְרִיכְטִיגְקַייט
כָּל זֹאת.	אִיז דִיזֶעס אַלֶעס,
וְקַיָּם עָלֵינוּ.	אֶן עֶס אִז [4] בֶּעשְׁטֶעטִגְט בַּיי אֻנְז.
כִּי הוּא	דַאס עֶר אִיז
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	דֶער עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
וְאֵין זוּלָתוֹ.	און קֵיְנֶער אִז דָא אוּיסֶער אִיהְם,
וַאֲנַחְנוּ	[5] און מִיר זַיינֶען
יִשְׂרָאֵל עַמּוֹ׃	[5] יִשְׂרָאֵל, זַיין פָאלְק.
הַפּוֹדֵנוּ	[6] עֶר הָאט אוּנְז בֶּעפְרַייט
מִיַּד מְלָכִים.	פוּן דֶער הַאנְד פוּן קֶענִיגֶע;
מַלְכֵּנוּ	[7] (עֶר אִיז) אוּנְזֶער קֶענִיג,
הַגּוֹאֲלֵנוּ	וֶועלְכֶער הָאט אוּנְז עֶרְלֵייזְט
מִכַּף	פוּן דֶער הַאנְד
כָּל הֶעָרִיצִים׃	פוּן אַלֶע טִירַאנֶען.
הָאֵל	[7] (עֶר אִיז) דֶער גָאט,
הַנִּפְרָע	וֶועלְכֶער [8] הָאט אוּיפְגֶענָאהְמֶען
לָנוּ	פִיר אוּנְז
מִצָּרֵינוּ.	פוּן אוּנְזֶערֶע פַיינְדֶע,

---

1) **אמת ואמונה היא הברכה הראשונה משתי הברכות שלאחר ק״ש (ברכות י״א וי״ב) וחתימתה הוא גאל ישראל.**
2) וואהר און ריכטיג. 3) צופערלעסיגקייט, טרייהייט. 4) פעסט. 5) אָדער: און מיר, ישראל, זיינען זיין פאָלק. 6) ער איז עס, וועלכער א. ז. וו. 7) עס. 8) פאָרדערט שטראָפע.

וְהַמְשַׁלֵּם גְּמוּל	און װעלכער הָט בֶּעצָאהְלט [7]אַלוֹן
לְכָל אֹיְבֵי נַפְשֵׁנוּ.	צוּ אַלֶע אוּנזֶערֶע זֶעלֶען־פַֿיינְדֶע;
[1] הָעֹשֶׂה גְדֹלוֹת	עֶר הָאט גֶעטָהָן גְרוֹיסֶע זַאכֶן
עַד אֵין חֵקֶר.	אָהְן עֶרפָֿארְשׁוּנְג,[8]
וְנִפְלָאוֹת	און װאוּנְדֶער
עַד אֵין מִסְפָּר.	אָהְן צָאהְל;
הַשָּׂם נַפְשֵׁנוּ	עֶר הָט עֶרהַאלְטֶען אוּנזֶער זֶעעלֶע
בַּחַיִּים.	בַּיים לֶעבֶּען,
וְלֹא נָתַן לַמּוֹט	און עֶר הָט נִיט גֶלָאזֶען [9]װַאנְקֶען
רַגְלֵנוּ.	אוּנזֶער פוּס;
הַמַּדְרִיכֵנוּ	עֶר הָאט אוּנְז [10]גֶעפִֿיהְרְט
עַל בָּמוֹת	אִיבֶּער דִי הוֹיכֶע עֶרְטֶער
אֹיְבֵינוּ.	פוּן אוּנזֶערֶע פַֿיינְדֶע,
וַיָּרֶם קַרְנֵנוּ	און עֶר הָט עֶרהֶבֶּען אוּנזֶער הָרְן
עַל כָּל שׂוֹנְאֵינוּ	אִבֶּער אַלֶע אוּנזֶערֶע פַֿיינְדֶע;
הָעֹשֶׂה לָּנוּ	עֶר הָאט גֶעטְהָאן פִֿיר אוּנְז
[2] נִסִּים	װאוּנְדֶער־צֵייכֶען
וּנְקָמָה בְּפַרְעֹה.	און רַאכֶע אָן פַּרְעֹה,
[3] אוֹתוֹת	צֵייכֶענְס
וּמוֹפְתִים	און װאוּנְדֶערְס
בְּאַדְמַת בְּנֵי חָם.	אִין לַאנְד פוּן דִי קִינְדֶער פוּן חָם;
הַמַּכֶּה בְעֶבְרָתוֹ	עֶר הָט גֶעשְׁלָאגֶען מִיט זַיין צָרְן
כָּל בְּכוֹרֵי מִצְרָיִם.	אַלֶע עֶרְשְׁט־גֶעבָּארֶענֶע פוּן מִצְרַיִם,
וַיּוֹצֵא	און עֶר הָט אַרוֹיסְגֶעפִֿיהְרְט
אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל	זַיין פָאלְק יִשְׂרָאֵל
מִתּוֹכָם	פוּן צְװִישֶׁען זֵיי
לְחֵרוּת עוֹלָם:	צוּ עֶװִיגֶע פְרַייהַייט;
הַמַּעֲבִיר בָּנָיו	עֶר הָט גֶפִֿיהְרְט זַיינֶע קִינְדֶער
בֵּין גִּזְרֵי יַם סוּף.	צְװִישֶׁען דִי טְהֶעלֶען פוּן שִׁילְף־מֶער,

אֶת רוֹדְפֵיהֶם	(אָבֶּער) זֵייעֶרֶע [11]נָאכְיָאגֶער
וְאֶת שׂוֹנְאֵיהֶם	און זֵייעֶרֶע פַֿיינְדֶע
בִּתְהוֹמוֹת טִבַּע.	הָט עֶר פֶֿערזוּנְקֶען אִין אָבְּגְרוּנְד
וְרָאוּ בָנָיו	װֶען זַיינֶע קִנְדֶער הָאבֶּען גֶעזֶעהֶן
גְּבוּרָתוֹ	זַיין מַאכְט
שִׁבְּחוּ וְהוֹדוּ	הָאבֶּען זֵיי גֶעלוֹיבְּט און גֶעדַנְקְט
לִשְׁמוֹ:	צוּ זַיין נָאמֶען.
וּמַלְכוּתוֹ	און זַיין רֶעגִירוּנְג
בְּרָצוֹן	מִיט װִילֶען
קִבְּלוּ עֲלֵיהֶם.	הָאבֶּען זֵיי אָנְגֶענוּמֶען אוֹיף זִךְ;
מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל	מֹשֶׁה און דִי קִינְדֶער יִשְׂרָאֵל
לְךָ עָנוּ שִׁירָה	הָאבֶּען צוּ דִיר גֶעזוּנְגֶען אַ גֶעזַנְג
בְּשִׂמְחָה רַבָּה.	מִיט גְרוֹיס פְרֵיידֶע;
וְאָמְרוּ כֻלָּם:	און זֵיי הָאבֶּען אַלֶע גֶעזָאגְט:
[4] מִי כָמֹכָה	װֶער אִיז װִי דוּ
בָּאֵלִים	אוּנְטֶער דִי גֶעטֶער,
יְיָ.	עֶװִיגֶער!
מִי כָּמֹכָה	װֶער אִיז װִי דוּ
נֶאְדָּר בַּקֹּדֶשׁ.	[12]פֶערְהֶערְלִכְט אִין הֵיילִיגְקַייט,
נוֹרָא תְהִלֹּת.	פוּרְכְטְבַּאר (אִין) לוֹיבֶּען,
עֹשֵׂה פֶלֶא:	אֵיין װאוּנְדֶער־טְהוּעֶר.
[5] מַלְכוּתְךָ	דַיין רֶעגִירוּנְג
רָאוּ בָנֶיךָ.	הָאבֶּען גֶעזֶעהֶן דַיינֶע קִינְדֶר,
בּוֹקֵעַ יָם	(דוּ) הָסְט גֶעשְׁפָּלְטֶען (דַס) מֶער
לִפְנֵי מֹשֶׁה.	פָאר מֹשֶׁה,
זֶה אֵלִי	„דִיזֶער אִיז מַיין גָאט“
עָנוּ.	הָאבֶּען זֵיי [13]אוֹיסְגֶערוּפֶען;
וְאָמְרוּ:	און זֵיי הָאבֶּען גֶעזָאגְט:
[6] יְיָ יִמְלֹךְ	דֶער עֶװִיגֶער װֶעט רֶעגִירֶען

1) איוב ט׳ י׳. 2) בסדור של רב עמרם גאון חסרה מלת נסים, וזה נכון יותר. 3) ע״פ תהלים ק״ה כ״ז. 4) שמות ט״ו יא. 5) בפסוק זה יש נוסחאות רבות ושונות. 6) שמות ט״ו י״ח. 7) דעם פֿירדינטען לוין. 8) ד. ה. וואס מען קען ניט ער־פֿארשען. 9) פֿאלען. 10) געמאכט טרעטען. 11) פֿערפֿאלגערס. 12) געצייהמט. 13) געאנטווארט.

לְעֹלָם וָעֶד:	פִיר אִימֶער אוּן עֶוִויג.
וְנֶאֱמַר.	אוּן עֶס אִיז גֶעזָאגְט (אִין פָּסוּק):
[1] כִּי פָדָה יְיָ	דֶען דֶער עֶווִיגֶער הָאט בֶּפְרַייט
אֶת יַעֲקֹב.	יַעֲקֹב,
וּגְאָלוֹ	אוּן עֶר הָאט אִיהם עֶרְלֵייזְט
מִיַּד חָזָק מִמֶּנּוּ:	פוּן דִי הַאנְד פוּן דֶעם, וָואס אִיז שְׁטַארְקֶער פוּן אִיהְם.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ עֶווִיגֶער,
גָּאַל יִשְׂרָאֵל:	(וֶועלְכֶער) הָט עֶרְלֵייזְט יִשְׂרָאֵל.

[2] הַשְׁכִּיבֵנוּ	לָאז אוּנְז זִיךְ לֵייגֶען,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עֶווִיגֶער, גָאט אוּנְזֶערֶער,
לְשָׁלוֹם.	אִין פְרִידֶען,
וְהַעֲמִידֵנוּ	אוּן לָאז אוּנְז אוֹיפְשְׁטֶעהְן,
מַלְכֵּנוּ	קֶענִיג אוּנְזֶערֶער,
לְחַיִּים.	צוּם לֶעבֶּען;
וּפְרוֹשׂ עָלֵינוּ	אוּן פֶערְשְׁפְּרֵייט אִיבֶּער אוּנְז
סֻכַּת שְׁלוֹמֶךָ.	דִי בֶּעדֶעקוּנְג פוּן דַיין פְרִידֶען,
וְתַקְּנֵנוּ	אוּן בֶּעסֶער אוּנְז אוֹיס
בְּעֵצָה טוֹבָה	דוּרְךְ אַ גוּטֶען רַאטְה
מִלְּפָנֶיךָ.	פוּן פָאר דִיר,
וְהוֹשִׁיעֵנוּ	אוּן הֶעלְף אוּנְז
לְמַעַן שְׁמֶךָ.	וֶועגֶען דַיין נָאמֶען;
וְהָגֵן בַּעֲדֵנוּ.	אוּן בֶּעשִׁיטְץ אוּנְז
וְהָסֵר מֵעָלֵינוּ	אוּן [5]דֶערְוַוייטֶער פוּן אוּנְז
אוֹיֵב.	(דֶעם) פַיינְד,
דֶּבֶר וְחֶרֶב.	פֶּעסְט אוּן שְׁוֶוערְד
וְרָעָב וְיָגוֹן.	אוּן הוּנְגֶער אוּן טְרוֹיעֶר;
וְהָסֵר שָׂטָן	אוּן [5]דֶערְוַוייטֶער [6]שְׁטֶערוּנְג
מִלְּפָנֵינוּ	פוּן פָאר אוּנְז
וּמֵאַחֲרֵינוּ.	אוּן פוּן הִינְטֶער אוּנְז,
וּבְצֵל	אוּן אִין דֶעם שָׁאטֶען
כְּנָפֶיךָ	פוּן דַיינֶע פְלִיגְלֶען
תַּסְתִּירֵנוּ.	פֶערְבֶּערְג אוּנְז.
כִּי אֵל	דֶען דֶער גָאט,
שׁוֹמְרֵנוּ וּמַצִּילֵנוּ	וֶועלְכֶער בֶּעהִיט אוּן רֶעט אוּנְז
אָתָּה.	בִּיסְט דוּ,
[3] כִּי אֵל מֶלֶךְ	דֶען אַ גָאט (אוּן) אַ קֶענִיג,
חַנּוּן וְרַחוּם	אַ גְנֶעדִיגֶער אוּן אַ בַּרְמְהֶערְצִיגֶער,
אָתָּה.	בִּיסְט דוּ.
[4] וּשְׁמוֹר	אוּן בֶּעהִיט
צֵאתֵנוּ וּבוֹאֵנוּ.	אוּנְזֶער אוֹיסְגַאנְג אוּן אַיינְגַאנְג
לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם.	צוּם לֶעבֶּען אוּן צוּ פְרִידֶען
מֵעַתָּה	פוּן יֶעצְט אָן
וְעַד עוֹלָם:	בִּיז אִין עֶווִיגְקַייט.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ.	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְטוּ, עֶווִיגֶער,
שׁוֹמֵר	(וֶועלְכֶער) בֶּעהִיט
עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל	זַיין פָאלְק יִשְׂרָאֵל
לָעַד:	אוֹיף עֶוִויג.

אמירת הפסוקים המלוקטים בברוך ה' לעולם וכ יראו עינינו וקדיש נתקנו בימי הגאונים. ועל אדות ההפס שבין גאולה לתפלה כתב הרא"ש לברכות ד' וז"ל: ותימה על מנהגנו שאנו מפסיקים, בערבית בפסוקים (ר"ל ברוך ה' לעולם) ויראו עינינו וקדיש? וכו' ומנהג זה נהגו אותו ההמון לפי שבימיהם הראשונים היו בתי כנסיות שלהם בשדות והיו יראים להתעכב שם עד אחר תפלת ערבית, ותקנו לומר פסוקים א"ו שיש בהן י"ח אזכרות (שמות הוי"ה) כנגד י"ח ברכות של שמונה עשרה ותקנו אחרי כן ברכת יראו עינינו וק"יש. והשתא נמי שמתפללין ערבית בבית הכנסת לא נתבטל המנהג הראשון עכ"ל. ור' יונה כתב (מובא בפי' תלמידיו להרי"ף ברכות ג' ע"ב) שבתחלה היתה תפלת ערבית (ר"ל שמונה עשרה של ערבית) רשות היו אומרים אלה הפסוקים שיש בהם י"ח אזכרות כנגד י"ח ברכות וחותמין עליהן ואומרין קדיש ויוצאין, ואח"כ אע"פ שקבעוה חובה, נשאר הדבר כמו המנהג הראשון ולא הוי הפסקה בין גאולה לתפלה, דכיון דמתחלה אדעתא דהכי קבעוה לא מקרי הפסקה. וכעין זה כתב ר' נטרונאי גאון והתניא בס' ט' בשם רש"י, ואבודרהם בשם בעל המנהגים כתב וז"ל: נהגו לומר ברוך ה' לעולם משום שגזרו שמד על ישראל שלא יתפללו תפלת ערבית

1) ירמיה ל"א י"א. 2) השכיבנו היא הברכה השניה משתי הברכות שלאחר ק"ש (ברכות י"א עא ודף ד' ע"ב ודף ט') וחתימתה שומר עמו ישראל לעד ובשבת ויו"ט נוהגים לחתום ופרוס עלינו ע"פ הירושלמי בפ"ג דברכות. 3) נחמיה ט' ל"א בחסרון מלת מלך. 4) ע"פ תהלים קכ"א ח'. 5) נעהם אוועג; וועגדע אב. 6) הינדערניס; א שטערער; פיינד.

ועל כן תקנו לומר י״ח אזכרות כנגד י״ח ברכות, ואע״פ שבטל השמד לא בטלה התקנה. תדע כי בליל שבת אין אומרין אותו מפני שאין מתפללין שמונה עשרה (ר״ל כי אם שבע ברכות). ועוד הקדיש שלפני הש״ע יוכיח כי לסיום תפלה דמי עכ״ל וכן כתב הרשב״א בתשובה י״ד.

[1] בָּרוּךְ יְיָ — גֶעלוֹיבְּט אִיז דֶער עֶווִיגֶער
לְעוֹלָם. — אוֹיף עֶווִיג.
אָמֵן וְאָמֵן: — אָמֵן אוּן אָמֵן!
[2] בָּרוּךְ יְיָ מִצִּיּוֹן — גְלוֹבְּט אִיז דֶר עֶווִיגֶר פוּן צִיּוֹן,
שֹׁכֵן יְרוּשָׁלָיִם — (װעלכֶר) װאָהנְט (אִין) יְרוּשָׁלַיִם.
הַלְלוּיָהּ: — לוֹיבְּט דֶעם עֶווִיגֶען!
[3] בָּרוּךְ יְיָ אֱלֹהִים — גֶעלוֹיבְּט אִיז דֶר עֶווִיגֶר גָאט,
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. — דֶער גָאט פוּן יִשְׂרָאֵל,
עֹשֵׂה נִפְלָאוֹת — (װעלכֶער) טְהוּט װאוּנְדֶער
לְבַדּוֹ: — אַלֵיין.
[4] וּבָרוּךְ — אוּן גֶעלוֹיבְּט אִיז
שֵׁם כְּבוֹדוֹ — זַיין הֶערְלִיכֶער נָאמֶען
לְעוֹלָם. — אוֹיף עֶווִיג;
וְיִמָּלֵא — אוּן זָאל פוּל װֶערֶען
כְבוֹדוֹ — (מִיט) זַיין הֶערְלִיכְקַייט
אֶת כָּל הָאָרֶץ. — דִי גַאנְצֶע עֶרד.
אָמֵן וְאָמֵן: — אָמֵן אוּן אָמֵן!
[5] יְהִי כְבוֹד יְיָ — זָל דִי הֶערְלִכְקַייט פוּן עֶווִיגֶן זַיין
לְעוֹלָם. — אוֹיף עֶווִיג;
יִשְׂמַח יְיָ — דֶער עֶווִיגֶער זָאל זִיךְ פְרֶעהֶען
בְּמַעֲשָׂיו: — מִיט זַיינֶע װֶערְקֶע.
[6] יְהִי שֵׁם יְיָ — זָל זַיין דֶער נָאמֶען פוּן דֶם עֶווִיגֶן
מְבֹרָךְ. — גֶעלוֹיבְּט
מֵעַתָּה — פוּן יֶעצְט אָן
וְעַד עוֹלָם: — בִּיז אִין דֶער עֶווִיגְקַייט.
[7] כִּי — דֶען
לֹא יִטֹּשׁ יְיָ — דֶר עֶווִיגֶער װֶעט נִיט אַװֶעגְװאַרְפֶן
אֶת עַמּוֹ — זַיין פָאלְק
בַּעֲבוּר — װעגֶען
שְׁמוֹ הַגָּדוֹל. — זַיין גְרוֹיסֶען נָאמֶען,
כִּי הוֹאִיל יְיָ — דֶען דֶער עֶווִיגֶר הָאט גֶעװָאלְט
לַעֲשׂוֹת אֶתְכֶם — אַייךְ צוּ מַאכֶען
לוֹ לְעָם: — פִיר זִיךְ זֶעלְבְּסְט צוּ אַ פָאלְק.
[8] וַיַּרְא כָּל הָעָם — אוּן דַם גַנְצֶע פָאלְק הָט גֶעזֶעהֶן
וַיִּפְּלוּ עַל פְּנֵיהֶם. — אוּן זַיינֶען גֶפַלֶען אוֹיף זֵיעֶר גֶזִכְט,
וַיֹּאמְרוּ — אוּן זֵיי הָאבֶען גֶעזָאגְט:
יְיָ הוּא הָאֱלֹהִים. — [13]יְיָ אִיז דֶער גָאט,
יְיָ הוּא הָאֱלֹהִים: — [13]יְיָ אִיז דֶער גָאט.
[9] וְהָיָה יְיָ לְמֶלֶךְ — אוּן דֶר עֶווִיגֶר װעט זַיין קֶענִיג
עַל כָּל הָאָרֶץ. — אִיבֶּער דִי גַאנְצֶע עֶרד;
בַּיּוֹם הַהוּא — אִין יֶענֶעם טָאג
יִהְיֶה יְיָ אֶחָד — װעט דֶער עֶווִיגֶער זַיין אֵיינֶער
וּשְׁמוֹ אֶחָד: — אוּן זַיין נָאמֶען אֵיינֶער.
[10] יְהִי חַסְדְּךָ יְיָ — זָאל זַיין דַיין גְנַאדֶע, עֶווִיגֶער,
עָלֵינוּ. — אִיבֶּער אוּנְז,
כַּאֲשֶׁר יִחַלְנוּ לָךְ: — װִי מִיר [14]װאַרְטֶען אוֹיף דִיר.
[11] הוֹשִׁיעֵנוּ — הֶעלְף אוּנְז,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ. — עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
וְקַבְּצֵנוּ — אוּן פֶערְזַאמֶעל אוּנְז
מִן הַגּוֹיִם. — פוּן דִי נַאצְיָאנֶען,
לְהוֹדוֹת — אוּם צוּ דַאנְקֶען
לְשֵׁם קָדְשֶׁךָ. — צוּ דַיין הֵיילִיגֶען נָאמֶען,
לְהִשְׁתַּבֵּחַ — אוּם זִיךְ צוּ רִיהמֶען
בִּתְהִלָּתֶךָ: — מִיט דַיין לוֹיבּ.
[12] כָּל גּוֹיִם — אַלֶע פֶעלְקֶער,
אֲשֶׁר עָשִׂיתָ — װעלְכֶע דוּ הָאסְט גֶעמַאכְט,
יָבֹאוּ — װעלֶען קוּמֶען

1) תהלים פ״ט, נ״ג. 2) שם קל״ה כ״א. 3) שם ע״ב י״ח. 4) שם ע״ב י״ט. 5) שם ק״ד ל״א. 6) שם קי״ג ב׳. 7) ש״א י״ב כ״ב. 8) מ״א י״ח ל״ט. 9) זכריה י״ד ט. 10) תהלים ל״ג כ״ב. 11) דה״א ט״ז ל״ה. 12) תהלים פ״ו ט׳. 13) דער עוויגער. 14) ערוואַרטען פון דיר.

וְיִשְׁתַּחֲווּ לְפָנֶיךָ און זִיךְ בֵּייגֶען פָאר דִיר,
אֲדֹנָי. עֶווִיגֶער,
וִיכַבְּדוּ לִשְׁמֶךָ: און זֵיי וֶועלֶן עֶהְרֶן דֵיין נָאמֶען.
[1] כִּי גָדוֹל אַתָּה דֶען דוּ בִּיסְט גְרוֹים
וְעֹשֵׂה נִפְלָאוֹת. און אַ וואוּנְדֶער־טְהוּעֶר
אַתָּה אֱלֹהִים בִּיסְט'וּ גָאט
לְבַדֶּךָ: אֵיינֶער אַלֵיין.
[2] וַאֲנַחְנוּ עַמְּךָ און מִיר זַיינֶען דֵיין פָאלְק
וְצֹאן מַרְעִיתֶךָ. און דִי שָׁאף פוּן דֵיין פִּיטֶרְנִיס.
נוֹדֶה לְּךָ לְעוֹלָם. מִר וֶועלֶן דִר דַאנְקֶען אוֹיף עֶווִיג,
לְדוֹר וָדוֹר צוּ גֶעשְׁלֶעכְט און גֶעשְׁלֶעכְט
נְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ: וֶועלֶן מִר דֶערְצֵיהְלֶן דֵיין לוֹיבּ.
בָּרוּךְ יְיָ בַּיּוֹם. גֶעלוֹיבְּט אִיז דֶער עֶווגֶער בַּיי טָאג,
בָּרוּךְ יְיָ בַּלָּיְלָה. גֶלוֹיבְּט אִיז דֶער עֶווגֶער בַּיי נַכְט;
בָּרוּךְ יְיָ גֶעלוֹיבְּט אִיז דֶער עֶווִיגֶער
בְּשָׁכְבֵנוּ. בַּיי אוּנְזֶער לֵייגֶען זִיךְ,
בָּרוּךְ יְיָ גֶעלוֹיבְּט אִיז דֶער עֶווִיגֶער
בְּקוּמֵנוּ: בַּיי אוּנְזֶער אוֹיפְשְׁטֵעהְן.
כִּי בְיָדְךָ דֶען אִין דֵיין הַאנְד זַיינֶען
נַפְשׁוֹת הַחַיִּים דִי זֶעעלֶען פוּן דִי לֶעבֶּעדִיגֶע
וְהַמֵּתִים. און פוּן דִי טוֹיטֶע.
[3] אֲשֶׁר בְּיָדוֹ דַאס אִין זַיין הַאנְד אִיז
נֶפֶשׁ כָּל חָי דִי זֶעעלֶע פוּן אַלֶע לֶעבֶּעדִגֶע
וְרוּחַ און דֶער גַייסְט
כָּל בְּשַׂר אִישׁ: פוּן אַלֶע מֶענְשְׁלִכֶע קֶערְפֶּער.
[4] בְּיָדְךָ אִין דֵיין הַאנְד
אַפְקִיד רוּחִי. גִיבּ אִיךְ אִיבֶּער מֵיין גַייסְט;
פָּדִיתָה אוֹתִי. דוּ הָאסְט מִיר עֶרְלֵייזְט,
יְיָ אֵל אֱמֶת: עֶווִיגֶער גָאט פוּן וַואהְרְהַייט.
אֱלֹהֵינוּ אוּנְזֶער גָאט,
שֶׁבַּשָּׁמַיִם. וֶועלְכֶער אִיז אִין הִימֶעל,
יַחֵד שִׁמְךָ. פֶערְאֵיינְצִיג דֵיין נָאמֶען
וְקַיֵּם מַלְכוּתְךָ און הַאלְט אוֹיף דֵיין הֶערְשַׁפְט
תָּמִיד. שְׁטֶענְדִיג,
וּמְלוֹךְ עָלֵינוּ און רֶעגִיר אִיבֶּער אוּנְז
לְעוֹלָם וָעֶד: אוֹיף אִימֶער און עֶווִיג.

---

[5] יִרְאוּ עֵינֵינוּ. זָאלֶען זֶעהְן אוּנְזֶערֶע אוֹיגֶען
וְיִשְׂמַח לִבֵּנוּ. און זָאל זִיךְ פְרֵעהֶען אוּנְזֶער הַארְץ
וְתָגֵל נַפְשֵׁנוּ. און זָאל פְרֵעהְלִיךְ זַיין אוּנְזֶער זֶעלֶע
בִּישׁוּעָתְךָ בֶּאֱמֶת דוּרְךְ דֵיין וַואהְרֶע הִילְף,
בֶּאֱמוֹר לְצִיּוֹן וֶוען מֶען וֶועט זָאגֶען צוּ צִיוֹן:
מָלַךְ אֱלֹהָיִךְ: „דֵיין גָאט הָאט רֶעגִירְט.
יְיָ מֶלֶךְ. דֶער עֶווִיגֶער אִיז קֶענִיג,
יְיָ מָלָךְ. דֶער עֶווִיגֶער אִיז גֶעוֶועזֶען קֶענִיג,
יְיָ יִמְלוֹךְ דֶער עֶווִיגֶער וֶועט זַיין קֶענִיג
לְעוֹלָם וָעֶד: אוֹיף אִימֶער און עֶווִיג.“
כִּי הַמַּלְכוּת דֶען דִי הֶערְשַׁאפְט
שֶׁלְּךָ הִיא. אִיז דֵיינֶע,
וּלְעוֹלְמֵי עַד און אוֹיף אִימֶער און עֶווִיג
תִּמְלוֹךְ בְּכָבוֹד. וֶועסְט'וּ רֶעגִירֶען מִיט עֶהְרֶע,
כִּי אֵין לָנוּ מֶלֶךְ דֶען מִיר הָאבֶּען קֵיין קֶענִיג
אֶלָּא אָתָּה: נוּר דוּ.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
[6] הַמֶּלֶךְ בִּכְבוֹדוֹ דֶער קֶענִיג מִיט זַיין עֶהְרֶע
[7] תָּמִיד יִמְלוֹךְ וֶועט שְׁטֶענְדִיג רֶעגִירֶען
עָלֵינוּ אִיבֶּער אוּנְז
לְעוֹלָם וָעֶד אוֹיף אִימֶער און עֶווִיג
וְעַל כָּל מַעֲשָׂיו: און אִיבֶּר אַלֶע זַיינֶע וֶוערְקֶע.

דער חזן זאגט היר האלב־קדיש (חצי קדיש), וועלכעס געפינט זיך אויף זייטע 107 אונטער דעם שטריך.

1) תהלים פ״ו י׳. 2) שם ע״ט י״ג. 3) איוב י״ב י׳. 4) תהלים ל״א ו׳. 5) תחת יראו עינינו נמצא במחזור רומא ובתניא ס׳ ט׳:״ תהלה נביע לרוכב בערבות׳ לאל המפואר במקהלות קדושים. בא״י מלך אל חי לעד וקים לנצח״. 6) גרסת הרמב״ם המולך וכן הוא בסדור ר׳ עמרם גאון ובס׳ המנהיג ואבודרהם ובטור ובתשובת הרשב״א ובסדורי הספרדים ועיין מג״א לא״ח ס׳ רל״ו. 7) לפי דעת מג״א לא״ח ס׳ רל״ו ויעב״ץ מלת תמיד מחוברת למעלה. ולפי בעל יוסף אמץ בס׳ כ״ט מחוברת היא למטה.

זעה די איבערזעטצונג אויף זייטע 74.

אֲדֹנָי . שְׂפָתַי תִּפְתָּח . וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ . אֱלֹהֵי אַבְרָהָם . אֱלֹהֵי יִצְחָק . וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב . הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן . גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים . וְקוֹנֵה הַכֹּל . וְזוֹכֵר חַסְדֵּי אָבוֹת . וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה:

פון ראש השנה ביז נאך יום כפור (עשרת ימי התשובה) זאגט מען היר זכרנו לחיים, וועלכעס געפינט זיך היר אונטער דעם שטריך.

מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן : בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם :

אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי . מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה . רַב לְהוֹשִׁיעַ :

משיב הרוח זאגט מען פון שמיני עצרת צו מוסף ביז דעם ערשטען טאג פסח צו מנחה.

מַשִּׁיב הָרוּחַ וּמוֹרִיד הַגָּשֶׁם :

מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד . מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים . סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים . וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר : מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דוֹמֶה לָּךְ . מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה :

פון ראש השנה ביז נאך יום כפור (עשרת ימי התשובה) זאגט מען היר מי כמוך, וועלכעס געפינט זיך היר אונטער דעם שטריך.

וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים : בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים :

אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ וּקְדוֹשִׁים בְּכָל יוֹם יְהַלְלוּךָ סֶּלָה : בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל הַקָּדוֹשׁ : (הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ :)

פון ראש השנה ביז נאך יום כפור זאגט מען המלך הקדוש אנשטאט האל הקדוש.

אַתָּה חוֹנֵן לְאָדָם דַּעַת וּמְלַמֵּד לֶאֱנוֹשׁ בִּינָה :

אם מוצאי שבת (שבת אבענד) און אם מוצאי יום טוב, אויך מוצאי די ערשטע 2 טעג פון פסח און פון סוכות זאגט מען היר אתה חוננתנו, וועלכעס געפינט זיך היר אונטערן שטריך.

חָנֵּנוּ מֵאִתְּךָ דֵּעָה בִּינָה וְהַשְׂכֵּל : בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ חוֹנֵן הַדָּעַת :

זכרנו לחיים זאגט מען פון ראש השנה ביז נאך יום כפור (עשרת ימי התשובה) בעפאר מלך עוזר.

זָכְרֵנוּ לְחַיִּים מֶלֶךְ חָפֵץ בַּחַיִּים . וְכָתְבֵנוּ בְּסֵפֶר הַחַיִּים . לְמַעַנְךָ אֱלֹהִים חַיִּים :

מי כמוך זאגט מען פון ראש השנה ביז נאך יום כפור (עשרת ימי התשובה) בעפאר ונאמן אתה.

מִי כָמוֹךָ אַב הָרַחֲמִים זוֹכֵר יְצוּרָיו לְחַיִּים בְּרַחֲמִים :

אתה חוננתנו זאגט מען אם מוצאי שבת (שבת אבענד) און אם מוצאי יום טוב, אויך מוצאי די ערשטע 2 טעג פון פסח און פון סוכות.

אַתָּה חוֹנַנְתָּנוּ	דו הָאסְט אוּנְז [1]בֶּעגְנֶעדִיגְט
לְמַדַּע תּוֹרָתֶךָ .	מִיט דֶם וִויסֶען פוּן דַיְין תּוֹרָה
וַתְּלַמְּדֵנוּ	אוּן דוּ הָאסְט אוּנְז גֶלֶערְנְט
לַעֲשׂוֹת	צוּ טְהָאן
חֻקֵּי רְצוֹנֶךָ .	דִי גֶזֶעטְצֶע פוּן דַיְין ווִילֶען,
וַתַּבְדֵּל	אוּן דוּ הָסְט אוּנְטֶרְשֵׁיידֶעט,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
בֵּין קֹדֶשׁ לְחוֹל .	צְווִישֶׁן הֵילִגֶעס און [2]נִיט־הֵילִיגֶם
בֵּין אוֹר לְחֹשֶׁךְ .	צְווִישֶׁן לִיכְט און פִינְסְטֶערְנִיס
בֵּין יִשְׂרָאֵל לָעַמִּים .	צְווִישֶׁען יִשְׂרָאֵל און דִי פֶעלְקֶער,
בֵּין יוֹם הַשְּׁבִיעִי	צְווִישֶׁען דֶעם זִיבֶּעטֶען טָאג
לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה .	און דִי זֶעקְס אַרְבֵּייטְס־טֶעג.

1) בעשאנקען 2) איינפאכעס, וואכעדיגעס.

הֲשִׁיבֵנוּ אָבִינוּ לְתוֹרָתֶךָ. וְקָרְבֵנוּ מַלְכֵּנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ. וְהַחֲזִירֵנוּ בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָרוֹצֶה בִּתְשׁוּבָה:

סְלַח לָנוּ אָבִינוּ כִּי חָטָאנוּ. מְחַל לָנוּ מַלְכֵּנוּ כִּי פָשָׁעְנוּ. כִּי מוֹחֵל וְסוֹלֵחַ אָתָּה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ חַנּוּן הַמַּרְבֶּה לִסְלֹחַ:

רְאֵה נָא בְעָנְיֵנוּ וְרִיבָה רִיבֵנוּ וּגְאָלֵנוּ מְהֵרָה לְמַעַן שְׁמֶךָ. כִּי גוֹאֵל חָזָק אָתָּה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גּוֹאֵל יִשְׂרָאֵל:

רְפָאֵנוּ יְיָ וְנֵרָפֵא. הוֹשִׁיעֵנוּ וְנִוָּשֵׁעָה. כִּי תְהִלָּתֵנוּ אָתָּה. וְהַעֲלֵה רְפוּאָה שְׁלֵמָה לְכָל מַכּוֹתֵינוּ.

דער וואס וויל בעטען פיר די געזונדהייט פון א קראנקען, זאגט היר יהי רצון, וועלכעס געפינט זיך היר אונטער דעם שטריך.

כִּי אֵל מֶלֶךְ רוֹפֵא נֶאֱמָן וְרַחֲמָן אָתָּה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ רוֹפֵא חוֹלֵי עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל:

בָּרֵךְ עָלֵינוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת הַשָּׁנָה הַזֹּאת וְאֶת כָּל מִינֵי תְבוּאָתָהּ לְטוֹבָה. וְתֵן בְּרָכָה אם ווינטער זאג [1](וְתֵן טַל וּמָטָר לִבְרָכָה) עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה וְשַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ. וּבָרֵךְ שְׁנָתֵנוּ כַּשָּׁנִים הַטּוֹבוֹת: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְבָרֵךְ הַשָּׁנִים:

תְּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל לְחֵרוּתֵנוּ. וְשָׂא נֵס לְקַבֵּץ גָּלֻיּוֹתֵינוּ. וְקַבְּצֵנוּ יַחַד מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַבֵּץ נִדְחֵי עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל:

הָשִׁיבָה שׁוֹפְטֵינוּ כְּבָרִאשׁוֹנָה וְיוֹעֲצֵינוּ כְּבַתְּחִלָּה. וְהָסֵר מִמֶּנּוּ יָגוֹן וַאֲנָחָה. וּמְלוֹךְ עָלֵינוּ אַתָּה יְיָ לְבַדְּךָ בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים וְצַדְּקֵנוּ בַּמִּשְׁפָּט: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מֶלֶךְ אוֹהֵב צְדָקָה וּמִשְׁפָּט:

(הַמֶּלֶךְ הַמִּשְׁפָּט:)

פון ראש השנה ביז נאך יום כפור זאגט מען המלך המשפט אנשטאט מלך אוהב צדקה ומשפט.

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ	אונזער פָאטֶער, אונזער קֶענִיג,
הָחֵל עָלֵינוּ	פַאנג אָן פִיר אונז
הַיָּמִים	דִי טֶעג,
הַבָּאִים	וֶועלכֶע קוּמֶען
לִקְרָאתֵנוּ	גֶעגֶען אונז,
לְשָׁלוֹם.	צוּם פְרִידֶען,
חֲשׂוּכִים	[2]צוּרִיקְגֶעהַאלְטֶען
מִכָּל חֵטְא.	פוּן יֶעדֶע זִינְד,
וּמְנֻקִּים	אוּן גֶערֵיינִיגְט
מִכָּל עָוֹן.	פוּן יֶעדֶען שׁוּלְד,
וּמְדֻבָּקִים	אוּן [3]אָנְגֶעשְׁלָאסֶען

בְּיִרְאָתֶךָ: אָן דַיין פוּרְכְט[4].

וְחָנֵּנוּ מֵאִתְּךָ דֵּעָה בִּינָה וְהַשְׂכֵּל: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ חוֹנֵן הַדָּעַת:

דאן זאגט מען הֲשִׁיבֵנוּ.

ווען מען וויל בעטען פיר די געזונדהייט פון א קראנקען זאגט מען דעם פאלגענדען יהי רצון בעפאר כי אל מלך רופא נאמן.

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי. שֶׁתַּעֲלֶה מְהֵרָה רְפוּאָה שְׁלֵמָה מִן הַשָּׁמַיִם. רְפוּאַת הַנֶּפֶשׁ וּרְפוּאַת הַגּוּף לַחוֹלֶה היר קומט דער נאמען פון קראנקען בְּתוֹךְ שְׁאָר חוֹלֵי יִשְׂרָאֵל:

1) פון 22טען נאוועמבער נאך דעם אלטען קאלענדאר, אדער פון 4טען דעצעמבער נאך דעם נייעם קאלענדאר, ביז דעם ערשטען טאג פסח זאגט מען ותן טל ומטר לברכה אנשטאט ותן ברכה. 2) פערמידען. 3) פעסט, בעהעפט. 4) אן די פורכט פיר דיר.

וְלַמַּלְשִׁינִים אַל תְּהִי תִקְוָה וְכָל הָרִשְׁעָה כְּרֶגַע תֹּאבֵד . וְכָל אֹיְבֶיךָ מְהֵרָה יִכָּרֵתוּ . וְהַזֵּדִים מְהֵרָה תְעַקֵּר וּתְשַׁבֵּר וּתְמַגֵּר וְתַכְנִיעַ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ שׁוֹבֵר אֹיְבִים וּמַכְנִיעַ זֵדִים:

עַל הַצַּדִּיקִים וְעַל הַחֲסִידִים וְעַל זִקְנֵי עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל וְעַל פְּלֵיטַת סוֹפְרֵיהֶם וְעַל גֵּרֵי הַצֶּדֶק וְעָלֵינוּ יֶהֱמוּ נָא רַחֲמֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ . וְתֵן שָׂכָר טוֹב לְכֹל הַבּוֹטְחִים בְּשִׁמְךָ בֶּאֱמֶת . וְשִׂים חֶלְקֵנוּ עִמָּהֶם לְעוֹלָם וְלֹא נֵבוֹשׁ כִּי בְךָ בָּטָחְנוּ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מִשְׁעָן וּמִבְטָח לַצַּדִּיקִים:

וְלִירוּשָׁלַיִם עִירְךָ בְּרַחֲמִים תָּשׁוּב . וְתִשְׁכּוֹן בְּתוֹכָהּ כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ . וּבְנֵה אוֹתָהּ בְּקָרוֹב בְּיָמֵינוּ בִּנְיַן עוֹלָם . וְכִסֵּא דָוִד מְהֵרָה לְתוֹכָהּ תָּכִין: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ בּוֹנֵה יְרוּשָׁלָיִם:

אֶת צֶמַח דָּוִד עַבְדְּךָ מְהֵרָה תַצְמִיחַ . וְקַרְנוֹ תָּרוּם בִּישׁוּעָתֶךָ . כִּי לִישׁוּעָתְךָ קִוִּינוּ כָּל הַיּוֹם: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מַצְמִיחַ קֶרֶן יְשׁוּעָה:

שְׁמַע קוֹלֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ . חוּס וְרַחֵם עָלֵינוּ . וְקַבֵּל בְּרַחֲמִים וּבְרָצוֹן אֶת תְּפִלָּתֵנוּ . כִּי אֵל שׁוֹמֵעַ תְּפִלּוֹת וְתַחֲנוּנִים אָתָּה. וּמִלְּפָנֶיךָ מַלְכֵּנוּ רֵיקָם אַל תְּשִׁיבֵנוּ:

*כִּי אַתָּה שׁוֹמֵעַ תְּפִלַּת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּרַחֲמִים: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה:

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם . וְהָשֵׁב אֶת הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל . וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן . וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ:

אַם ראש חדש און יום טוב זאָגט מען היר יעלה ויבוא וועלכעס געפינט זיך היר אונטער דעם שטריך.

בברכת שמע קולנו קודם שמסים כי אתה שומע יתודה בהכנעה ובשברון לב ויאמר:

* אָנָּא יְיָ . חָטָאתִי עָוִיתִי וּפָשַׁעְתִּי לְפָנֶיךָ. מִיּוֹם הֱיוֹתִי עַל הָאֲדָמָה עַד הַיּוֹם הַזֶּה (ובפרט בחטא פלוני): אָנָּא יְיָ . עֲשֵׂה לְמַעַן שִׁמְךָ הַגָּדוֹל. וּתְכַפֶּר לִי עַל עֲוֹנַי וַחֲטָאַי וּפְשָׁעַי שֶׁחָטָאתִי וְשֶׁעָוִיתִי וְשֶׁפָּשַׁעְתִּי לְפָנֶיךָ . מִנְּעוּרַי עַד הַיּוֹם הַזֶּה. וּתְמַלֵּא כָּל הַשֵּׁמוֹת שֶׁפָּגַמְתִּי בְּשִׁמְךָ הַגָּדוֹל:

תפלה שיתפלל על מזונו קודם כי אתה שומע:

* אַתָּה הוּא יְיָ הָאֱלֹהִים . הַזָּן וּמְפַרְנֵס וּמְכַלְכֵּל מִקַּרְנֵי רְאֵמִים עַד בֵּיצֵי כִנִּים . הַטְרִיפֵנִי לֶחֶם חֻקִּי . וְהַמְצֵא לִי וּלְכָל בְּנֵי בֵיתִי מְזוֹנוֹתַי קֹדֶם שֶׁאֶצְטָרֵךְ לָהֶם . בְּנַחַת וְלֹא בְצַעַר . בְּהֶתֵּר וְלֹא בְאִסּוּר . בְּכָבוֹד וְלֹא בְבִזָּיוֹן. לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם . מִשֶּׁפַע בְּרָכָה וְהַצְלָחָה. מִשֶּׁפַע בְּרֵכָה עֶלְיוֹנָה . כְּדֵי שֶׁאוּכַל לַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ וְלַעֲסוֹק בְּתוֹרָתֶךָ וּלְקַיֵּם מִצְוֹתֶיךָ . וְאַל תַּצְרִיכֵנִי לִידֵי מַתְּנַת בָּשָׂר וָדָם . וִיקֻיַּם בִּי מִקְרָא שֶׁכָּתוּב: פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶךָ . וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן:

אַם ראש חדש און יום טוב זאָגט מען יעלה ויבוא בעפאָר ותחזינה עינינו.

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ . יַעֲלֶה וְיָבֹא וְיַגִּיעַ . וְיֵרָאֶה וְיֵרָצֶה וְיִשָּׁמַע . וְיִפָּקֵד וְיִזָּכֵר זִכְרוֹנֵנוּ וּפִקְדוֹנֵנוּ . וְזִכְרוֹן אֲבוֹתֵינוּ. וְזִכְרוֹן מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד עַבְדֶּךָ . וְזִכְרוֹן יְרוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ . וְזִכְרוֹן כָּל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְפָנֶיךָ . לִפְלֵיטָה לְטוֹבָה.

וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים : בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן :

ווען דער חזן זאָגט מודים זאָגט די געמיינדע מודים דרבנן, וועלכעס געפינט זיך היר אונטער דעם שטריך.

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ . שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד . צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר . נוֹדֶה לְּךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ . עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ . וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ . וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ . וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל עֵת . עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם . הַטּוֹב . כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמֶיךָ . וְהַמְרַחֵם . כִּי לֹא תַמּוּ חֲסָדֶיךָ . מֵעוֹלָם ּקִוִּינוּ לָךְ :

אם חנוכה און פורים זאָגט מען היר על הנסים, וועלכעס געפינט זיך היר אונטער דעם שטריך.

וְעַל כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ

לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים . לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם בְּיוֹם אם ראש חדש זאג ראשׁ הַחֹדֶשׁ הַזֶּה :

אם פסח זאג חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה :

אם סכות זאג חַג הַסֻּכּוֹת הַזֶּה : זָכְרֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בּוֹ לְטוֹבָה . וּפָקְדֵנוּ בוֹ לִבְרָכָה . וְהוֹשִׁיעֵנוּ בוֹ לְחַיִּים . וּבִדְבַר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים . חוּס וְחָנֵּנוּ . וְרַחֵם עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ . כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ . כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה :

ווען דער חזן זאָגט מודים אנחנו לך זאָגט די געמיינדע פאָלגענדען מודים דרבנן.

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ . שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ . אֱלֹהֵי כָל בָּשָׂר . יוֹצְרֵנוּ יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית . בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ . עַל שֶׁהֶחֱיִיתָנוּ וְקִיַּמְתָּנוּ . כֵּן תְּחַיֵּנוּ וּתְקַיְּמֵנוּ . וְתֶאֱסוֹף גָּלֻיּוֹתֵינוּ לְחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ . לִשְׁמוֹר חֻקֶּיךָ . וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ . וּלְעָבְדְּךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם . עַל שֶׁאֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ . בָּרוּךְ אֵל הַהוֹדָאוֹת :

אם חנוכה און פורים זאָגט מען על הנסים נאך מעולם קוינו לך.

עַל הַנִּסִּים . וְעַל הַפֻּרְקָן . וְעַל הַגְּבוּרוֹת . וְעַל הַתְּשׁוּעוֹת . וְעַל הַמִּלְחָמוֹת . שֶׁעָשִׂיתָ לַאֲבוֹתֵינוּ . בַּיָּמִים הָהֵם בַּזְּמַן הַזֶּה :

אם חנוכה זאָגט מען היר בימי מתתיהו און אם פורים זאגט מען בימי מרדכי, וועלכעס געפינט זיך אויפזייטע 154.

בִּימֵי מַתִּתְיָהוּ בֶּן יוֹחָנָן כֹּהֵן גָּדוֹל . חַשְׁמוֹנַאי וּבָנָיו . כְּשֶׁעָמְדָה מַלְכוּת יָוָן הָרְשָׁעָה עַל עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל . לְהַשְׁכִּיחָם תּוֹרָתֶךָ . וּלְהַעֲבִירָם מֵחֻקֵּי רְצוֹנֶךָ . וְאַתָּה בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים . עָמַדְתָּ לָהֶם בְּעֵת צָרָתָם . רַבְתָּ אֶת רִיבָם . דַּנְתָּ אֶת דִּינָם . נָקַמְתָּ אֶת נִקְמָתָם . מָסַרְתָּ גִבּוֹרִים בְּיַד חַלָּשִׁים . וְרַבִּים בְּיַד מְעַטִּים . וּטְמֵאִים בְּיַד טְהוֹרִים . וּרְשָׁעִים בְּיַד צַדִּיקִים . וְזֵדִים בְּיַד עוֹסְקֵי תוֹרָתֶךָ . וּלְךָ עָשִׂיתָ שֵׁם גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ בְּעוֹלָמֶךָ . וּלְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל עָשִׂיתָ תְּשׁוּעָה גְדוֹלָה וּפֻרְקָן כְּהַיּוֹם הַזֶּה . וְאַחַר כֵּן בָּאוּ בָנֶיךָ לִדְבִיר בֵּיתֶךָ . וּפִנּוּ אֶת הֵיכָלֶךָ . וְטִהֲרוּ אֶת מִקְדָּשֶׁךָ . וְהִדְלִיקוּ נֵרוֹת בְּחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ . וְקָבְעוּ שְׁמוֹנַת יְמֵי חֲנֻכָּה אֵלּוּ . לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל :

מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד:

פון ראש השנה ביז נאך יום כפור (עשרת ימי התשובה) זאגט מען היר וכתוב, וועלכעס געפינט זיך היר אונטער דעם שטריך.

וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה. וִיהַלְלוּ אֶת שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת. הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ. וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת:

שָׁלוֹם רָב עַל יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ תָּשִׂים לְעוֹלָם. כִּי אַתָּה הוּא מֶלֶךְ אָדוֹן לְכָל הַשָּׁלוֹם. וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ:

פון ראש השנה ביז נאך יום כפור (עשרת ימי התשובה) זאגט מען היר בספר חיים. וועלכעס געפינט זיך היר אונטער דעם שטריך.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בַּשָּׁלוֹם:

אֱלֹהַי. נְצוֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע וּשְׂפָתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה. וְלִמְקַלְלַי נַפְשִׁי תִדּוֹם וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה. פְּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי. וְכֹל הַחוֹשְׁבִים עָלַי רָעָה. מְהֵרָה הָפֵר עֲצָתָם וְקַלְקֵל מַחֲשַׁבְתָּם: עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינֶךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ: לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ. הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי: יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ. יְיָ צוּרִי וְגֹאֲלִי:

טרעט אפ 3 טריט ריקווערטס (הינטערווילעד) און זאג:

עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ. וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל. וְאִמְרוּ אָמֵן:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ: וְשָׁם נַעֲבָדְךָ בְּיִרְאָה כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת: וְעָרְבָה לַיְיָ מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלָיִם. כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת:

דער חזן זאגט היר גאנץ־קדיש (קדיש שלם, מיט תתקבל) וועלכעס געפינט זיך אויף זייטע 117.

אם פורים זאגט מען דיזעס.

בִּימֵי מָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה. כְּשֶׁעָמַד עֲלֵיהֶם הָמָן הָרָשָׁע. בִּקֵּשׁ לְהַשְׁמִיד לַהֲרוֹג וּלְאַבֵּד אֶת כָּל הַיְּהוּדִים. מִנַּעַר וְעַד זָקֵן. טַף וְנָשִׁים. בְּיוֹם אֶחָד. בִּשְׁלשָׁה עָשָׂר לְחֹדֶשׁ שְׁנֵים עָשָׂר. הוּא חֹדֶשׁ אֲדָר. וּשְׁלָלָם לָבוֹז: וְאַתָּה בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים הֵפַרְתָּ אֶת עֲצָתוֹ. וְקִלְקַלְתָּ אֶת מַחֲשַׁבְתּוֹ. וַהֲשֵׁבוֹתָ לוֹ גְּמוּלוֹ בְּרֹאשׁוֹ. וְתָלוּ אוֹתוֹ וְאֶת בָּנָיו עַל הָעֵץ:

וכתוב זאגט מען פון ראש השנה ביז נאך יום כפור (עשרת ימי התשובה) בעפאר וכל החיים.

וּכְתוֹב לְחַיִּים טוֹבִים כָּל בְּנֵי בְרִיתֶךָ:

בספר חיים זאגט מען פון ראש השנה ביז נאך יום כפור (עשרת ימי התשובה) נאך בשלומך.

בְּסֵפֶר חַיִּים בְּרָכָה וְשָׁלוֹם וּפַרְנָסָה טוֹבָה. נִזָּכֵר וְנִכָּתֵב לְפָנֶיךָ. אֲנַחְנוּ וְכָל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל. לְחַיִּים טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ עֹשֵׂה הַשָּׁלוֹם:

זעה די איבערזעטצונג איף זייטע 119.

עָלֵינוּ לְשַׁבֵּחַ לַאֲדוֹן הַכֹּל. לָתֵת גְּדֻלָּה לְיוֹצֵר בְּרֵאשִׁית שֶׁלֹּא עָשָׂנוּ כְּגוֹיֵי הָאֲרָצוֹת וְלֹא שָׂמָנוּ כְּמִשְׁפְּחוֹת הָאֲדָמָה. שֶׁלֹּא שָׂם חֶלְקֵנוּ כָּהֶם. וְגוֹרָלֵנוּ כְּכָל הֲמוֹנָם: וַאֲנַחְנוּ כּוֹרְעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים וּמוֹדִים לִפְנֵי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים. הַקָּדוֹשׁ. בָּרוּךְ הוּא. שֶׁהוּא נוֹטֶה שָׁמַיִם וְיוֹסֵד אָרֶץ. וּמוֹשַׁב יְקָרוֹ בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל. וּשְׁכִינַת עֻזּוֹ בְּגָבְהֵי מְרוֹמִים. הוּא אֱלֹהֵינוּ אֵין עוֹד: אֱמֶת מַלְכֵּנוּ. אֶפֶס זוּלָתוֹ. כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתוֹ. וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם וַהֲשֵׁבֹתָ אֶל לְבָבֶךָ. כִּי יְיָ הוּא הָאֱלֹהִים בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתָּחַת. אֵין עוֹד:

עַל כֵּן נְקַוֶּה לְךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ. לִרְאוֹת מְהֵרָה בְּתִפְאֶרֶת עֻזֶּךָ. לְהַעֲבִיר גִּלּוּלִים מִן הָאָרֶץ. וְהָאֱלִילִים כָּרוֹת יִכָּרֵתוּן. לְתַקֵּן עוֹלָם בְּמַלְכוּת שַׁדַּי. וְכָל בְּנֵי בָשָׂר יִקְרְאוּ בִשְׁמֶךָ. לְהַפְנוֹת אֵלֶיךָ כָּל רִשְׁעֵי אָרֶץ: יַכִּירוּ וְיֵדְעוּ כָּל יוֹשְׁבֵי תֵבֵל. כִּי לְךָ תִּכְרַע כָּל בֶּרֶךְ. תִּשָּׁבַע כָּל לָשׁוֹן: לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ יִכְרְעוּ וְיִפֹּלוּ. וְלִכְבוֹד שִׁמְךָ יְקָר יִתֵּנוּ. וִיקַבְּלוּ כֻלָּם אֶת עוֹל מַלְכוּתֶךָ. וְתִמְלוֹךְ עֲלֵיהֶם מְהֵרָה לְעוֹלָם וָעֶד. כִּי הַמַּלְכוּת שֶׁלְּךָ הִיא. וּלְעוֹלְמֵי עַד תִּמְלוֹךְ בְּכָבוֹד: כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ. יְיָ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד: וְנֶאֱמַר. וְהָיָה יְיָ לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ. בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד:

אַל תִּירָא מִפַּחַד פִּתְאֹם. וּמִשֹּׁאַת רְשָׁעִים כִּי תָבֹא: עֻצוּ עֵצָה וְתֻפָר. דַּבְּרוּ דָבָר וְלֹא יָקוּם כִּי עִמָּנוּ אֵל: וְעַד זִקְנָה אֲנִי הוּא וְעַד שֵׂיבָה אֲנִי אֶסְבֹּל. אֲנִי עָשִׂיתִי וַאֲנִי אֶשָּׂא. וַאֲנִי אֶסְבֹּל וַאֲמַלֵּט: קדיש יתום, זייטע 120.

דִינִים פִיר שַׁבָּת-צוּ-נַאכְט.

אם שבת-צו-נאכט זאגט מען ויהי נועם, ואתה קדוש און ויתן לך בעפאר עלינו. אבער ווען עס געפאלט יום טוב אין די פאלגענדע וואך זאגט מען קיין ויהי נועם, ואתה קדוש; און אויב תשעה באב פאנגט זיך אן אם שבת-צו-נאכט זאגט מען ניט ויהי נועם, אבער ואתה קדוש זאגט מען יא.

זעה די איבערזעצונג צווייטער טהייל, זייטע 79.

וִיהִי נֹעַם אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ. וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנֵהוּ:

יֹשֵׁב בְּסֵתֶר עֶלְיוֹן. בְּצֵל שַׁדַּי יִתְלוֹנָן: אֹמַר לַייָ מַחְסִי וּמְצוּדָתִי. אֱלֹהַי אֶבְטַח בּוֹ: כִּי הוּא יַצִּילְךָ מִפַּח יָקוּשׁ. מִדֶּבֶר הַוּוֹת: בְּאֶבְרָתוֹ יָסֶךְ לָךְ. וְתַחַת כְּנָפָיו תֶּחְסֶה. צִנָּה וְסֹחֵרָה אֲמִתּוֹ: לֹא תִירָא מִפַּחַד לָיְלָה. מֵחֵץ יָעוּף יוֹמָם: מִדֶּבֶר בָּאֹפֶל יַהֲלֹךְ. מִקֶּטֶב יָשׁוּד צָהֳרָיִם: יִפֹּל מִצִּדְּךָ אֶלֶף. וּרְבָבָה מִימִינֶךָ. אֵלֶיךָ לֹא יִגָּשׁ: רַק בְּעֵינֶיךָ תַבִּיט. וְשִׁלֻּמַת רְשָׁעִים תִּרְאֶה: כִּי אַתָּה יְיָ מַחְסִי. עֶלְיוֹן שַׂמְתָּ מְעוֹנֶךָ: לֹא תְאֻנֶּה אֵלֶיךָ רָעָה. וְנֶגַע לֹא יִקְרַב בְּאָהֳלֶךָ: כִּי מַלְאָכָיו יְצַוֶּה לָּךְ: לִשְׁמָרְךָ בְּכָל דְּרָכֶיךָ: עַל כַּפַּיִם יִשָּׂאוּנְךָ. פֶּן תִּגֹּף בָּאֶבֶן רַגְלֶךָ: עַל שַׁחַל וָפֶתֶן תִּדְרֹךְ. תִּרְמֹס כְּפִיר וְתַנִּין: כִּי בִי חָשַׁק וַאֲפַלְּטֵהוּ. אֲשַׂגְּבֵהוּ כִּי יָדַע שְׁמִי: יִקְרָאֵנִי וְאֶעֱנֵהוּ. עִמּוֹ אָנֹכִי בְצָרָה. אֲחַלְּצֵהוּ וַאֲכַבְּדֵהוּ: אֹרֶךְ יָמִים אַשְׂבִּיעֵהוּ. וְאַרְאֵהוּ בִּישׁוּעָתִי: אֹרֶךְ יָמִים אַשְׂבִּיעֵהוּ, וְאַרְאֵהוּ בִּישׁוּעָתִי:

[1] וְאַתָּה קָדוֹשׁ. יוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת יִשְׂרָאֵל: [2] וְקָרָא זֶה אֶל זֶה וְאָמַר קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת. מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ: [3] וּמְקַבְּלִין דֵּין מִן דֵּין. וְאָמְרִין קַדִּישׁ בִּשְׁמֵי מְרוֹמָא עִלָּאָה בֵּית שְׁכִינְתֵּהּ. קַדִּישׁ עַל אַרְעָא עוֹבַד גְּבוּרְתֵּהּ. קַדִּישׁ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא: יְיָ צְבָאוֹת מַלְיָא כָל אַרְעָא זִיו יְקָרֵהּ: [4] וַתִּשָּׂאֵנִי רוּחַ. וָאֶשְׁמַע אַחֲרַי קוֹל רַעַשׁ גָּדוֹל. בָּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ מִמְּקוֹמוֹ: [5] וּנְטָלַתְנִי רוּחָא וְשִׁמְעֵת בַּתְרַי קָל זִיעַ סַגִּיא דִּמְשַׁבְּחִין וְאָמְרִין בְּרִיךְ יְקָרָא דַּייָ מֵאֲתַר בֵּית שְׁכִינְתֵּהּ: [6] יְיָ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד: [7] יְיָ מַלְכוּתֵהּ קָאֵם לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא: [8] יְיָ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם יִצְחָק וְיִשְׂרָאֵל אֲבוֹתֵינוּ. שָׁמְרָה זֹּאת לְעוֹלָם לְיֵצֶר מַחְשְׁבוֹת לְבַב עַמֶּךָ. וְהָכֵן לְבָבָם אֵלֶיךָ: [9] וְהוּא רַחוּם. יְכַפֵּר עָוֹן וְלֹא יַשְׁחִית. וְהִרְבָּה לְהָשִׁיב אַפּוֹ. וְלֹא יָעִיר כָּל חֲמָתוֹ: [10] כִּי אַתָּה אֲדֹנָי טוֹב וְסַלָּח. וְרַב חֶסֶד לְכָל קֹרְאֶיךָ: [11] צִדְקָתְךָ צֶדֶק לְעוֹלָם. וְתוֹרָתְךָ אֱמֶת: [12] תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב חֶסֶד לְאַבְרָהָם. אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לַאֲבֹתֵינוּ מִימֵי קֶדֶם: [13] בָּרוּךְ אֲדֹנָי יוֹם יוֹם יַעֲמָס לָנוּ. הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ סֶלָה: [14] יְיָ צְבָאוֹת עִמָּנוּ. מִשְׂגָּב לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה: [15] יְיָ צְבָאוֹת. אַשְׁרֵי אָדָם בֹּטֵחַ בָּךְ: [16] יְיָ הוֹשִׁיעָה. הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם קָרְאֵנוּ: בָּרוּךְ הוּא אֱלֹהֵינוּ שֶׁבְּרָאָנוּ לִכְבוֹדוֹ. וְהִבְדִּילָנוּ מִן הַתּוֹעִים. וְנָתַן לָנוּ תּוֹרַת אֱמֶת. וְחַיֵּי עוֹלָם נָטַע בְּתוֹכֵנוּ. הוּא יִפְתַּח לִבֵּנוּ בְּתוֹרָתוֹ. וְיָשֵׂם בְּלִבֵּנוּ אַהֲבָתוֹ וְיִרְאָתוֹ. וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ וּלְעָבְדוֹ בְּלֵבָב שָׁלֵם. [17] לְמַעַן לֹא נִיגַע לָרִיק. וְלֹא נֵלֵד לַבֶּהָלָה: יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. שֶׁנִּשְׁמוֹר חֻקֶּיךָ בָּעוֹלָם הַזֶּה. וְנִזְכֶּה וְנִחְיֶה וְנִרְאֶה. וְנִירַשׁ טוֹבָה וּבְרָכָה. לִשְׁנֵי יְמוֹת הַמָּשִׁיחַ וּלְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא: [18] לְמַעַן יְזַמֶּרְךָ כָבוֹד וְלֹא יִדֹּם. יְיָ אֱלֹהַי לְעוֹלָם אוֹדֶךָּ: [19] בָּרוּךְ הַגֶּבֶר אֲשֶׁר יִבְטַח בַּייָ. וְהָיָה יְיָ מִבְטַחוֹ: [20] בִּטְחוּ בַייָ עֲדֵי עַד. כִּי בְּיָהּ יְיָ צוּר עוֹלָמִים: [21] וְיִבְטְחוּ בְךָ יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ. כִּי לֹא עָזַבְתָּ דֹרְשֶׁיךָ יְיָ: [22] יְיָ חָפֵץ לְמַעַן צִדְקוֹ. יַגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאְדִּיר:

וְיִתֶּן לְךָ.

ויתן לך הוא לקוטי פסוקים מתנ״ך ובפולין מוסיפים גם אמר ר׳ יוחנן שהוא אגדה במגלה דף ל״א ע״א. וזה כדר הפסוקים המלוקטים: פסוקי ברכה, פסוקי גאולה, פסוקי ישועה ודעת ויראת ה׳, פסוקים של פדיום והפיכת יגון ואנחה לששון ושמחה, וקללה לברכה, ופסוקי שלום. וטעם אמירת ויתן לך איתא בטור ס׳ רצ״ד לפי שהם פסוקים של ברכה כדי שיתברכו במעשי ידיהם.

ואבן ירחי בהלכות שבת ס׳ ע״ה כותב: „מנהג כל ישראל לומר במוצאי שבת ויתן לך וכל הפסוקים של ברכה, שיתברכו ישראל בשבת הבאה ומעתה ועד עולם, ובפרובנצא אומרים אחריה אין כאלהינו ופטום הקטרת״, והתניא בס׳ כ״א כתב: „ומנהג לומר פסוקים של ברכות ונחמות לסמן טוב לפי שהוא תחלת השבוע וחותמין ברוך אתה ה׳ מלך מהלל בתשבחות, ובשם ר׳ אביגדור מצאתי שאין ראוי לחתום בה בברוך מאחר שלא פתח בה בברוך הלכך הוא לה ברכה לבטלה. ויש אומרים פיוטים וזמירות כדי ללות את השבת כדרך שמלוין את המלך בכניסתו לעיר וביציאתו״ עכ״ל. ובמחזור רומא נוסח של ויתן לך משונה הרבה מנוסחתנו ובסדורי הספרדים חסר לגמרי.

1) תהלים כ״ב ד׳. 2) ישעיה ו׳ ג׳. 3) תרגום יונתן בן עוזיאל על הפסוק וקרא זה אל זה. 4) יחזקאל ג׳ י״ב. 5) תרגום הפסוק „ותשאני״. 6) שמות ט״ו י״ח. 7) תרגום הפסוק ה׳ ימלוך. 8) דה״א כ״ט י״ח. 9) תהלים ע״ח ל״ח. 10) שם פ״ו ה׳. 11) שם קי״ט קמ״ב. 12) מיכה ז׳ כ׳. 13) תהלים ס״ח כ׳. 14) שם מ״ו ח׳. 15) שם פ״ד י״ג. 16) שם כ׳ י׳. 17) ע״ד הפ׳ ישעיה ס״ה כ״ג. 18) תהלים ל׳ י״ג. 19) ירמיה י״ז ז׳. 20) ישעיה כ״ו ד׳. 21) תהלים ט׳ י״א. 22) ישעיה מ״ב כ״א.

אם חנוכה צינדט מען אָן די חנוכה ליכט בעפאר ויתן לך (זעה זייטע . . .), און אין ספירה טעג צעהלט מען ספירה היר (זעה זייטע . . .).

[1] וְיִתֶּן לְךָ הָאֱלֹהִים	און גָאט זָאל דִיר גֶעבֶּען
מִטַּל הַשָּׁמַיִם	פוּן דִי טְהוֹי פוּן דֶעם הִימֶעל
וּמִשְׁמַנֵּי	און פוּן דִי פֶעטְקַייטֶען
הָאָרֶץ.	פוּן דֶער עֶרד
וְרֹב דָּגָן וְתִירֹשׁ:	און פִיל קָארְן און [5]מָאסְט.
יַעַבְדוּךָ עַמִּים	פֶעלְקֶער זָאלֶען דִיר דִינֶען
וְיִשְׁתַּחֲווּ לְךָ לְאֻמִּים	און נַאצְיָאנֶען זָאלֶען זִיךְ צוּ דִיר בּוּקֶען;
הֱוֵה גְבִיר	זַיי אַ הֶערְר
לְאַחֶיךָ	אִיבֶּער דַיינֶע בְּרִידֶער,
וְיִשְׁתַּחֲווּ לְךָ	און עֶס זָאלֶען זִיךְ בּוּקֶן צוּ דִיר
בְּנֵי אִמֶּךָ.	דִי זִיהְן פוּן דַיין מוּטֶער;
אֹרְרֶיךָ	דִי וָואס פְלוּכֶען דִיר
אָרוּר	זָאלֶען זַיין פֶערְפְלוּכְט,
וּמְבָרְכֶיךָ	און דִי וָואס בֶּענְשֶׁען דִיר
בָּרוּךְ:	זָאלֶען זַיין גֶעבֶּענְשְׁט.
[2] וְאֵל שַׁדַּי	און גָאט דֶער אַלְמֶעכְטִיגֶער,
יְבָרֵךְ אֹתְךָ	זָאל דִיךְ בֶּענְשֶׁען,
וְיַפְרְךָ	און זָאל דִיךְ פְרוּכְטְבַּר מַכֶען,
וְיַרְבֶּךָ.	און זָאל דִיךְ מֶעהְרֶען,
וְהָיִיתָ	און דוּ זָאלְסְט וֶוערֶען
לִקְהַל עַמִּים:	צוּ אַ פֶרְזַאמְלוּנְג פוּן פֶעלְקֶער.
וְיִתֶּן לְךָ	און עֶר זָאל דִיר גֶעבֶּען
אֶת בִּרְכַּת אַבְרָהָם	אַבְרָהָם'ס זֶעגֶען,
לְךָ	צוּ דִיר
וּלְזַרְעֲךָ אִתָּךְ.	און צוּ דַיין זַאמֶען מִיט דִיר,
לְרִשְׁתְּךָ	דַאס דוּ זָאלְסְט עֶרְבֶּען
אֶת אֶרֶץ מְגֻרֶיךָ	דַיין [6]וָואהְנוּנְגְס=לַאנְד,
אֲשֶׁר נָתַן אֱלֹהִים לְאַבְרָהָם:	וֶועלְכֶע גָאט הָאט גֶעגֶעבֶּען צוּ אַבְרָהָם.
[3] מֵאֵל אָבִיךָ	פוּן דֶעם גָאט פוּן דַיין פָאטֶער,
וְיַעְזְרֶךָּ	וֶועלְכֶער וֶועט דִיר הֶעלְפֶען,
וְאֵת שַׁדַּי	און פוּן דֶעם אַלְמֶעכְטִיגֶען,
וִיבָרְכֶךָּ	וֶועלְכֶער וֶועט דִיר בֶּענְשֶׁען
בִּרְכֹת שָׁמַיִם	(מִיט) זֶעגְנוּנְגֶען פוּן הִימֶעל
מֵעָל	פוּן אוֹיבֶּען,
בִּרְכֹת תְּהוֹם	(מִט) זֶעגְנוּנְגֶען פוּן אָבְּגְרוּנְד,
רֹבֶצֶת תָּחַת.	(וָואס) לִיגְט אוּנְטֶען,
בִּרְכֹת שָׁדַיִם	(מִט) זֶעגְנוּנְגֶען פוּן דִי בְּרִיסְט
וָרָחַם:	און פוּן מוּטֶער-לַייבּ.[7]
בִּרְכֹת אָבִיךָ	דִי זֶעגְנוּנְגֶען פוּן דַיין פָאטֶער
גָּבְרוּ	זַיינֶען שְׁטַארְקֶער
עַל בִּרְכֹת הוֹרַי	ווִי דִי זֶגְנוּנְגֶן פוּן מַיינֶע עֶלְטֶרְן
עַד תַּאֲוַת	בִּיז דֶעם גְרֶענֶעץ
גִּבְעֹת עוֹלָם.	פוּן דִי עֶווִיגֶע הִיגְלֶען,
תִּהְיֶיןָ	זָאלֶען זֵיי זַיין
לְרֹאשׁ יוֹסֵף	אוֹיף יוֹסֵף'ס קָאפּ,
וּלְקָדְקֹד	און אוֹיף דֶעם שֵׁייטֶעל
נְזִיר	פוּן דֶעם גֶעקְרוֹינְטֶען
אֶחָיו:	פוּן זַיינֶע בְּרִידֶער.
[4] וַאֲהֵבְךָ	און עֶר וֶועט דִיךְ לִיבֶּען,
וּבֵרַכְךָ	און עֶר וֶועט דִיךְ בֶּענְשֶׁען,
וְהִרְבֶּךָ.	און עֶר וֶועט דִיךְ מֶעהְרֶען,
וּבֵרַךְ	און עֶר וֶועט בֶּענְשֶׁען
פְּרִי בִטְנְךָ	דִי פְרוּכְט פוּן דַיין לַייבּ[7]
וּפְרִי אַדְמָתֶךָ	און דִי פְרוּכְט פוּן דַיין לַאנְד,

1) בראשית כ״ז כ״ח וכ״ט. 2) שם כ״ח ג׳ וד׳. 3) שם מ״ט כ״ה כ״ו. 4) דברים ז׳ י״ג, י״ד וט״ו. 5) זאפט פון וויינטרויבען; פרישע וויין. 6) די לאנד פון דיין אויפענטהאלט. 7) ד. ה. קינדער.

דְּגָנֶךָ	דַיינֶע [6]קָארְן
וְתִירֹשְׁךָ	אוּן דַיין מָאסְט
וְיִצְהָרֶךָ.	אוּן דַיין אֵייל,
שְׁגַר אֲלָפֶיךָ	[7]דַם גֶעוָוארְפֶנֶע פוּן דַיינֶע רִינְדֶער
וְעַשְׁתְּרֹת	אוּן [7]דִי פֶערְמֶעהְרוּנְג
צֹאנֶךָ.	פוּן דַיינֶע שָׁאף,
עַל הָאֲדָמָה	אוֹיף דֶעם לַאנְד,
אֲשֶׁר נִשְׁבַּע	וָואס עֶר הָאט גֶעשְׁוָוארֶען
לַאֲבֹתֶיךָ	צוּ דַיינֶע עֶלְטֶערְן
לָתֶת לָךְ׃	דִיר צוּ גֶעבֶּען.
בָּרוּךְ תִּהְיֶה	דוּ וֶועסְט זַיין גֶעבֶּענְשְׁט
מִכָּל הָעַמִּים.	(מֶעהְר) אַלְס אַלֶע פֶעלְקֶער,
לֹא יִהְיֶה בְךָ	עֶס וֶועט נִיט זַיין אוּנְטֶער דִיר
עָקָר	אֵיין [8]אוּנְפְרוּכְטְבַּארֶער
וַעֲקָרָה	אָדֶר אֵיין [8]אוּנְפְרוּכְטְבַּארֶע,
וּבִבְהֶמְתֶּךָ׃	אוּן (אוֹיךְ נִט) אוּנְטֶר דַיינֶע פֶה.
וְהֵסִיר יְיָ	אוּן דֶר עֶווִיגֶער וֶועט [9]דֶערְוַוייטֶערְן
מִמְּךָ	פוּן דִיר
כָּל חֹלִי.	יֶעדֶע קְרַאנְקְהַייט,
וְכָל מַדְוֵי מִצְרַיִם הָרָעִים	אוּן אַלֶע שְׁלֶעכְטֶע וַוייטָא־גֶען פוּן מִצְרַיִם,
אֲשֶׁר יָדַעְתָּ	וֶועלְכֶע דוּ ווייסְט,
לֹא יְשִׂימָם בָּךְ	וֶועט עֶר זֵיי נִט לֵייגֶען אוֹיף דִיךְ,
וּנְתָנָם	זָאנְדֶערְן עֶר וֶועט זֵיי גֶעבֶּען
בְּכָל שֹׂנְאֶיךָ׃	אוֹיף אַלֶע דַיינֶע הַאסֶערְס.

[1] הַמַּלְאָךְ	דֶער עֶנְגֶעל,
הַגֹּאֵל אֹתִי	וֶועלְכֶער הָאט מִיךְ עֶרְלֵייזְט
מִכָּל רָע.	פוּן אַלֶע שְׁלֶעכְטֶעס,
יְבָרֵךְ	עֶר זָאל בֶּענְשֶׁען
אֶת הַנְּעָרִים	דִי קְנַאבֶּען,
וְיִקָּרֵא בָהֶם	אוּן עֶס זָאל גֶערוּפֶען וֶוערֶען אוֹיף זֵיי
שְׁמִי	מַיין נָאמֶען
וְשֵׁם אֲבֹתַי	אוּן דֶר נָמֶען פוּן מַיינֶע עֶלְטֶערְן,
אַבְרָהָם וְיִצְחָק.	אַבְרָהָם אוּן יִצְחָק,
וְיִדְגּוּ לָרֹב	אוּן זֵיי זָאלֶען וֶוערֶען פִל ווִי פִישׁ
בְּקֶרֶב הָאָרֶץ׃	אִין דִי לַאנְד.
[2] יְיָ אֱלֹהֵיכֶם	דֶער עֶווִיגֶער, אַייעֶר גָאט,
הִרְבָּה אֶתְכֶם.	הָאט אַייךְ גֶעמֶעהְרְט,
וְהִנְּכֶם הַיּוֹם	אוּן אִיהְר זַייט הַיינְטֶע,
כְּכוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם	ווִי דִי שְׁטֶערֶען פוּן הִימֶעל
לָרֹב׃	אִין [10]מֶענְגֶע.
יְיָ	דֶער עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵכֶם	דֶער גָאט פוּן אַייעֶרֶע עֶלְטֶערְן,
יֹסֵף עֲלֵיכֶם	זָאל מֶעהְרֶען צוּ אַייךְ
כָּכֶם	ווִי (פִיל) אִיהְר זַייט
אֶלֶף פְּעָמִים.	טוֹיזֶענְד מָאל (אַזוֹי פִיל),
וִיבָרֵךְ אֶתְכֶם	אוּן עֶר זָאל אַייךְ בֶּענְשֶׁען,
כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר לָכֶם׃	ווִי עֶר הָאט גֶערֶעדְט צוּ אַייךְ.

[3] בָּרוּךְ אַתָּה	גֶעבֶּענְשְׁט וֶועסְט'וּ זַיין
בָּעִיר.	אִין דֶער שְׁטָאדְט,
וּבָרוּךְ אַתָּה	אוּן גֶעבֶּענְשְׁט וֶועסְט'וּ זַיין
בַּשָּׂדֶה׃	אוֹיף דֶעם פֶעלְד.
[4] בָּרוּךְ אַתָּה	גֶעבֶּענְשְׁט וֶועסְט'וּ זַיין
בְּבֹאֶךָ.	בַּיי דַיין אַיינְגַאנְג,
וּבָרוּךְ אַתָּה	אוּן גֶעבֶּענְשְׁט וֶועסְט'וּ זַיין
בְּצֵאתֶךָ׃	בַּיי דַיין אוֹיסְגַאנְג.
[5] בָּרוּךְ טַנְאֲךָ	גֶעבֶּענְשְׁט וֶועט זַיין דַיין קָארְבּ[11]
וּמִשְׁאַרְתֶּךָ׃	אוּן דַיין טֵייג־שִׁיסֶעל.[12]

1) בראשית מ״ח ט״ז. 2) דברים א׳ י׳ וי״א. 3) דברים כ״ח ג׳. 4) שם י״ב. 5) שם ה׳. 6) געטריידע. 7) דער צו־וואוקס. 8) ד. ה. א מאן אדער א פרוי, וואס קענען קיינע קינדער האבען. 9) אוועגנעהמען, אבשאפען. 10) פילקייט. 11) ד. ה דיינע פרוכט. 12) ד. ה. דיינע שפייזע.

1 ברוך	געבענשט וועט זיין
פרי בטנך	די פרוכט פון דיין לייב
ופרי אדמתך	און די פרוכט פון דיין לאנד
ופרי בהמתך .	און די פרוכט פון דיינע פיה,
שגר אלפיך	דם [8]געווארפענע פון דיינע רינדער
ועשתרות	און די [8]פערמעהרונג
צאנך :	פון דיינע שאף.
2 יצו יי אתך	דר עוויגר וועט בעפעלן ביי דיר
את הברכה	דעם זעגען
באסמיך	אין דיינע שפייכלערען
ובכל משלח	און אין יעדער בעשעפטיגונג
ידך .	פון דיין האנד,
וברכך בארץ	און ער וועט דיך בענשן אים לנד,
אשר יי אלהיך	וואס דער עוויגער, דיין גאט,
נתן לך :	גיט דיר.
3 יפתח יי לך	דער עוויגער וועט עפענען פיר דר
את אוצרו הטוב	זיין גוטען שאטץ,
את השמים	דעם הימעל,
לתת מטר ארצך	צו געבען דעם רעגען פון דיין לאנד
בעתו	אין זיין צייט,
ולברך	און צו בענשען
את כל מעשה	דאס גאנצע ווערק
ידך .	פון דיין האנד,
והלוית	און דו וועסט לייהען
גוים רבים	(צו) פילע נאציאנען,
ואתה לא תלוה:	אבער דו וועסט ניט ענטלייהען.
4 כי יי אלהיך	דען דער עוויגער, דיין גאט,
ברכך	האט דיך געבענשט,
כאשר דבר לך.	ווי ער האט גערעדט צו דיר;
והעבטת	און דו וועסט לייהען
גוים רבים	(צו) פילע נאציאנען,
ואתה	אבער דו
לא תעבט	וועסט ניט לייהען;
ומשלת	און דו וועסט הערשען
בגוים רבים	איבער פילע נאציאנען,
ובך לא ימשלו :	אבער איבער דיך וועלען זיי ניט הערשען.
5 אשריך ישראל	גליקליך ביסט'ו, ישראל!
מי כמוך	ווער איז ווי דו,
עם נושע ביי	א פאלק, געהאלפען דורך'ן עוויגען,
מגן עזרך	(דער) שילד פון דיין הילף
ואשר חרב	און וועלכער איז דער שווערד
גאותך .	פון דיין גרויסקייט,
ויכחשו איביך לך	און דיינע פיינדע וועלען זיך [12]שמייכלען צו דיר,
ואתה	אבער דו
על במותימו	אויף זייערע [9]העהען
תדרך :	וועסט'ו טרעטען.

---

6 מחיתי	איך האב [10]אבגעווישט
כעב	ווי א [11]וואלקען
פשעיך	דיינע פערברעכען,
וכענן חטאתיך.	און ווי א נעבעל—דיינע זינד;
שובה אלי	קעהר צוריק צו מיר,
כי גאלתיך :	דען איך האב דיר ערלייזט.
7 רנו שמים	זינגט, (איהר) הימעל,
כי עשה יי	דען דר עוויגר הט (עס) געמכט;
הריעו	שאלט,
תחתיות ארץ	(איהר) טיפענן פון דר ערד;
פצחו הרים	ברעכט אוס, (איהר) בערג,
רנה	(אין) געזאנג,

1) דברים כ"ח ד'. 2) שם ח. 3) שם י"ב. 4) שם ט"ו ו'. 5) שם ל"ג כ"ט. 6) ישעיה מ"ד כ"ב. 7) שם מ"ד כ"ג.
8) צו-וואוקס, די נייגעבארענע. 9) הויכע ערטער. 10) אבגעמעקט, פערניכטעט. 11) נעבעל, דונסט, טומאן, דיקער וואלקען. 12) חנפ'נען.

יַעַר	(דֶער) וַואלְד
וְכָל עֵץ בּוֹ .	אוּן יֶעדֶער בּוֹים אִין אִהְם,
כִּי גָאַל יְיָ יַעֲקֹב	דֶען דֶער עֶווִיגֶער הָט עֶרלֶזְט יַעֲקֹב
וּבְיִשְׂרָאֵל	אוּן דוּרְךְ יִשְׂרָאֵל
יִתְפָּאָר :	וֶוט עֶר פֶערְהֶערְלִיכְט וֶוערֶען.
[1] גֹּאֲלֵנוּ	אוּנְזֶער עֶרלֶזֶער,
יְיָ צְבָאוֹת	„עֶווִיגֶער פוּן דִי הֶעעֶר־שַׁאארֶען"
שְׁמוֹ .	אִיז זַיין נָאמֶען,
קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל :	דֶער הַיילִיגֶער פוּן יִשְׂרָאֵל.

---

[2] יִשְׂרָאֵל נוֹשַׁע	יִשְׂרָאֵל אִיז גֶעהָאלְפֶען גֶעוָוארֶען
בַּיְיָ	דוּרְךְ דֶעם עֶווִיגֶען
תְּשׁוּעַת עוֹלָמִים.	(מִיט) אֵיין עֶווִיגֶע הִילְפֶע;
לֹא תֵבשׁוּ	אִהְר וֶוט נִיט פֶערְשֶׁעמְט וֶוערֶען
וְלֹא תִכָּלְמוּ	אוּן אִהְר וֶוט נִיט צוּ שַׁנְדֶע וֶוערֶען
עַד עוֹלְמֵי עַד :	בִּיז אִימֶער אוּן עֶוִויג.
[3] וַאֲכַלְתֶּם	אוּן אִיהְר וֶועט עֶסֶען,
אָכוֹל וְשָׂבוֹעַ	עֶסֶען אוּן זַאט וֶוערֶען,
וְהִלַּלְתֶּם	אוּן אִיהְר וֶועט לוֹיבֶּען
אֶת שֵׁם	דֶעם נָאמֶען
יְיָ אֱלֹהֵיכֶם	פוּן דֶעם עֶווִיגֶן, אַייעֶר גָט,
אֲשֶׁר עָשָׂה	וֶועלְכֶער הָאט גֶעטָאן
עִמָּכֶם	מִיט אַייךְ
לְהַפְלִיא .	בִּיז צוּם פֶערְוואוּנְדֶערֶען,
וְלֹא יֵבֹשׁוּ עַמִּי לְעוֹלָם :	אוּן מַיין פָאלְק וֶועט נִימַאלְס פֶערְשֶׁעמְט וֶוערֶען.
וִידַעְתֶּם	אוּן אִיהְר וֶועט וִויסֶען,
כִּי בְקֶרֶב יִשְׂרָאֵל	דַס אִין דֶער מִטֶע פוּן יִשְׂרָאֵל
אָנִי	בִּין אִיךְ,
וַאֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם	אוּן אִיךְ בִּן דֶער עֶווִיגֶער אַיְעֶר גָט,
וְאֵין עוֹד .	אוּן מֶעהְר קֵיינֶער.
וְלֹא יֵבֹשׁוּ עַמִּי לְעוֹלָם :	אוּן מַיין פָאלְק וֶועט נִימַאלְס פֶערְשֶׁעמְט וֶוערֶען.
[4] כִּי בְשִׂמְחָה	דֶען מִיט פְרֵיידֶע
תֵצֵאוּ	וֶועט אִיהְר אַרוֹיסְגֶעהְן
וּבְשָׁלוֹם	אוּן מִיט פְרִידֶען
תּוּבָלוּן.	וֶועט אִיהְר גֶעפִיהְרְט וֶוערֶען;
הֶהָרִים	דִי בֶּערְג
וְהַגְּבָעוֹת	אוּן דִי הִיגְלֶען
יִפְצְחוּ לִפְנֵיכֶם	וֶועלֶען אוֹיסְבְּרֶעכֶען פָאר אַייךְ
רִנָּה	(אִין) גֶעזַאנְג,
וְכָל עֲצֵי הַשָּׂדֶה	אוּן אַלֶע בּוֹימֶער פוּן פֶעלְד
יִמְחֲאוּ כָף :	וֶועלֶען קְלַאפֶּען (מִט) דִי הֶענְד.
[5] הִנֵּה אֵל יְשׁוּעָתִי	זֶעה, גָאט אִיז מַיין הִילְף,
אֶבְטַח וְלֹא אֶפְחָד	אִיךְ [6]פֶערְטְרוֹיעֶ אוּן פִרְכְטֶע נִט,
כִּי עָזִּי וְזִמְרָת	דֶען מַיין שְׁטַרְקַייט אוּן גֶעזַנְג
יָהּ יְיָ	אִיז יָה, דֶער עֶווִיגֶער,
וַיְהִי לִי לִישׁוּעָה :	אוּן עֶר אִיז מִר גֶעוֶוען צוּ הִלְפֶע.
וּשְׁאַבְתֶּם מַיִם	[7]אוּן אִיהְר וֶועט שֶׁעפֶּען וַאסֶער
בְּשָׂשׂוֹן .	מִיט פְרֵיידֶע
מִמַּעַיְנֵי הַיְשׁוּעָה:	פוּן דִי קְוַואלֶען פוּן הִילְף.
וַאֲמַרְתֶּם	אוּן אִיהְר וֶועט זָאגֶען
בַּיּוֹם הַהוּא	אִין יֶענֶעם טָאג:
הוֹדוּ לַייָ	דַאנְקְט צוּם עֶווִיגֶען,
קִרְאוּ בִשְׁמוֹ	רוּפְט אָן זַיין נָאמֶען;
הוֹדִיעוּ בָעַמִּים	מַאכְט בֶּקַנְט אוּנְטֶער דִי פֶעלְקֶער
עֲלִילֹתָיו .	זַיינֶע טְהַאטֶען;
הַזְכִּירוּ	דֶערְמָאהְנְט
כִּי נִשְׂגָּב שְׁמוֹ :	דַאס עֶרְהַאבֶּען אִיז זַיין נָאמֶן.
זַמְּרוּ יְיָ	זִינְגְט (צוּם) עֶווִיגֶען,

1) ישעיה מ״ז ד׳. 2) שם מ״ה י״ז. 3) יואל ב׳ כ״ו וכ״ז. 4) ישעיה נ״ה י״ב. 5) שם י״ב, ב׳ ג׳ ד׳ ה׳. 6) בין זיכער.
7) דארום שעפט א. ז. וו.

כי גאות עשה.	דען גרויסעס האט ער געטהאן;
מודעת זאת	בעוואוסט איז דיזעס
בכל הארץ:	אויף דער גאנצער ערד.
צהלי ורני	זיי פרעהליך און זינג,
ישבת ציון.	(דו) בעוואהנערין פון ציון;
כי גדול בקרבך	דען גרויס איז אין דיין מיטע
קדוש ישראל:	דער היילינער פון ישראל.
[1] ואמר	און מען וועט זאגען
ביום ההוא	אין יענעם טאג:
הנה אלהינו זה	„זעהט, דיזר איז אונזער גאט,
קוינו לו	מיר האבען געהאפט צו איהם,
ויושיענו.	און ער וועט אונז העלפען;
זה יי	דיזער איז דער עווינער,
קוינו לו	מיר האבען געהאפט צו איהם;
נגילה	מיר וועלען פרעהליך זיין
ונשמחה	און מיר וועלען זיך פרעהען
בישועתו:	דורך זיין הילף.

---

[2] בית יעקב.	הויז פון יעקב!
לכו ונלכה	קומט און לאמיר געהן
באור יי:	אין די ליכט פון דעם עווינען.
[3] והיה	און עס וועט זיין
אמונת עתיך	[8]דער גלויבען פון דיינע צייטען
חסן ישועת	די שטארקייט פון הילפע,
חכמת ודעת.	קלוגהייט און וויסענשאפט;
יראת יי	גאטעס-פורכט
היא אוצרו:	איז זיין שאטץ?
[4] ויהי דוד	און דוד איז געווען
לכל דרכיו	אין אלע זיינע וועגען
משכיל.	א בעגליקטער,
ויי עמו:	און דר עווגער איז געוען מט אהם
[5] פדה בשלום	ער הט בעפרייט מט פרידען
נפשי	מיין זעעלע
מקרב לי.	[9]פון דעם שטרייט געגען מיר,
כי ברבים	דען אין גרויסע צאהל
היו עמדי:	זיינען זיי געווען געגען מיר.
[6] ויאמר העם	און דאס פאלק הט געזאגט
אל שאול	צו שאול:
היונתן ימות	„זאל יונתן שטארבען,
אשר עשה	וועלכער האט געטהאן
הישועה הגדולה הזאת	דיזע גרויסע הילף
בישראל	אין ישראל?
חלילה.	[10]ווייט זאל עס זיין!
חי יי	זא וואהר ווי דר עווגער לבט,
אם יפל	אויב עס וועט פאלען
משערת ראשו	פון די האאר פון זיין קאפ
ארצה	צו דער ערד,
כי עם אלהים	דען מיט גאט
עשה	האט ער (עס) געטהאן
היום הזה.	דיזען טאג״;
ויפדו העם את יונתן	און דאס פאלק האט בעפרייט יונתן
ולא מת:	און ער איז ניט געשטארבען.
[7] ופדויי יי	און די בפרייטע פון עווינען
ישבון	וועלען צוריק-קעהרען
ובאו ציון	און זיי וועלען קומען (נאך) ציון
ברנה	מיט געזאנג
ושמחת עולם	און איין עוויגע פריידע
על ראשם.	(וועט זיין) אויף זייער קאפ;

1) ישעיה כ״ה ט׳. 2) שם ב׳ ו׳. 3) שם ל״ג ו׳. 4) ש״א, י״ח י״ד. 5) תהלים נ״ה י״ט. 6) ש״א י״ד מ״ה. 7) ישעיה ל״ה י׳.
8) די זיכערהייט. 9) דאס קיינער זאל ניט קומען נאהענט צו מיר. 10) צו פראָסט!

שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה	פְרֶעהְלִיכְקַייט אוּן פְרֵיידֶע
יַשִּׂיגוּ	וֶועלֶען זֵיי עֶררֵייכֶען,
וְנָסוּ	אוּן עֶס וֶועלֶען עֶנְטְלוֹיפֶען
יָגוֹן וַאֲנָחָה :	טְרוֹיעֶר אוּן זִיפְץ.
[1] הָפַכְתָּ	דוּ הָאסְט פֶערוַואנְדֶעלְט
מִסְפְּדִי	מַיין קְלָאג
לְמָחוֹל לִי .	צוּם טַאנְץ פִיר מִיךְ;
פִּתַּחְתָּ שַׂקִּי	דוּ הָסְט לוֹיז גֶעמַכְט מַיין זַאק,
וַתְּאַזְּרֵנִי	אוּן הָסְט מִךְ אוּמְגֶעגַרְטֶלְט
שִׂמְחָה :	(מִיט) פְרֵיידֶע.
[2] וְלֹא אָבָה יְיָ אֱלֹהֶיךָ לִשְׁמֹעַ	אָבֶער דֶער עֶווִיגֶער, דַיין גָט, הָט נִט גֶעוָואלְט הֶערֶן
אֶל בִּלְעָם	צוּ בִּלְעָם,
וַיַּהֲפֹךְ יְיָ אֱלֹהֶיךָ לְּךָ	אוּן דֶער עֶווִיגֶר, דַיין גָאט, הָט פֶערוַואנְדֶעלְט פִיר דִיר
אֶת הַקְּלָלָה	דֶעם פְלוּךְ
לִבְרָכָה.	צוּ אַ זֶעגֶען,
כִּי אֲהֵבְךָ	דֶען דִיךְ לִיבְּט
יְיָ אֱלֹהֶיךָ :	דֶער עֶווִיגֶער, דַיין גָאט.
[3] אָז תִּשְׂמַח	דַאן וֶועט זִיךְ פְרֶעהֶען
בְּתוּלָה	אַ יוּנְג־פְרוֹי
בְּמָחוֹל	דוּרְךְ טַאנְצֶען,
וּבַחֻרִים וּזְקֵנִים	אוּן יוּנְגֶע אוּן אַלְטֶע
יַחְדָּו .	צוּזַאמֶען;
וְהָפַכְתִּי	אוּן אִיךְ וֶועל פֶערוַואנְדֶלֶען
אֶבְלָם	זֵייעֶר טְרוֹיעֶר
לְשָׂשׂוֹן	צוּ פְרֶעהְלִיכְקַייט,
וְנִחַמְתִּים	אוּן אִיךְ וֶועל זֵיי טְרֵייסְטֶען
וְשִׂמַּחְתִּים	אוּן אִיךְ וֶועל זֵיי עֶרְפְרֶעהֶען
מִיגוֹנָם :	פוּן זֵייעֶר טְרוֹיעֶר.

---

[4] בּוֹרֵא	(אִיךְ גָאט) בֶּעשַׁאף
נִיב שְׂפָתָיִם	דִי פְרוּכְט פוּן דִי לִיפֶּען[8]
שָׁלוֹם . שָׁלוֹם	פְרִידֶען, פְרִידֶען,
לָרָחוֹק וְלַקָּרוֹב	צוּם וַוייטֶען אוּן צוּם נָאהֶענְטֶן,
אָמַר יְיָ	זָאגְט דֶער עֶווִיגֶער,
וּרְפָאתִיו :	אוּן אִיךְ וֶועל אִיהְם הַיילֶן.
[5] וְרוּחַ לָבְשָׁה אֶת עֲמָשַׂי	אוּן אַ גַייסְט הָאט בֶּעקְלֵיידֶעט עֲמָשַׂי,
רֹאשׁ	דֶעם אָבֶערְסְט
הַשָּׁלִישִׁים.	פוּן דִי הוֹיפְּט־לַייטֶע, (אוּן ער האט געזאגט):
לְךָ דָוִיד	דַיינֶע זַיינֶען מִיר, דָוִד,
וְעִמְּךָ בֶן יִשַׁי	אוּן מִט דִר זַיינֶען מִר, יִשַׁי׳ס זוּהְן
שָׁלוֹם .	(עֶס זָאל זַיין) פְרִידֶען!
שָׁלוֹם לְךָ	פְרִידֶען צוּ דִיר
וְשָׁלוֹם לְעֹזְרֶךָ	אוּן פְרִידֶן צוּ דַיין הֶעלְפֶער,
כִּי עֲזָרְךָ אֱלֹהֶיךָ.	דֶען דַיין גָט הָט דִיר גֶעהָלְפֶן;
וַיְקַבְּלֵם דָּוִיד	אוּן דָוִד הָט זֵיי אוֹיפְגֶענוּמֶען
וַיִּתְּנֵם	אוּן עֶר הָאט זֵיי גֶעזֶעצְט
בְּרָאשֵׁי	צְווִישֶׁען דִי הֵייפְּטֶער
הַגְּדוּד :	פוּן דֶעם קְרִיגְס־שַׁאאַר.
[6] וַאֲמַרְתֶּם	אוּן אִיהר זָאלְט זָאגֶען:
כֹּה לֶחָי .	„אַזוֹי זָל זַיין[9] אוֹפְן (גַנְצֶן) לֶבֶּן
וְאַתָּה שָׁלוֹם	אוּן דוּ (זָאלְסְט הָאבֶּן) פְרִידֶן
וּבֵיתְךָ שָׁלוֹם	אוּן דַיין הוֹיז (זָל הָאבֶּן) פְרִדֶן,
וְכֹל אֲשֶׁר לְךָ	אוּן אַלֶעס, וָוס גֶעהֶערְט צוּ דִר
שָׁלוֹם :	(זָאל הָאבֶען) פְרִידֶען.
[7] יְיָ עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן .	דֶער עֶווִיגֶער וֶועט גֶעבֶּען מַאכְט צוּ זַיין פָאלְק;
יְיָ יְבָרֵךְ	דֶער עֶווִיגֶער וֶועט בֶּענְשֶׁען

1) תהלים ל׳ י״ב. 2) דברים כ״ג ו׳ 3) ירמיה ל״א י״ג. 4) ישעיה נ״ז י״ט 5) דה״א י״ב י״ט. 6) ש״א כ״ה ו׳. 7) תהלים כ״ט י״א. 8) ד. ה. איך מאך מען זאל קענען רײדען. 9) צײט-לעבען; אין די קינפטיגע צייט.

אֶת עַמּוֹ	זַיין פָאלְק
בַשָּׁלוֹם:	מִיט פְרִידֶען.

---

[1] אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן	רַבִּי יוֹחָנָן הָאט גֶעזָאגְט:
בְּכָל מָקוֹם	אִין יֶעדֶען אָרְט,[6]
שֶׁאַתָּה מוֹצֵא	וואוּ דוּ גֶעפִינְסְט
גְּדֻלָּתוֹ	דִי גְרוֹיסְקַייט
שֶׁל הַקָּדוֹשׁ	פוּן דֶעם הֵיילִיגֶען (גָאט),
בָּרוּךְ הוּא	גֶעלוֹיבְּט אִיז עֶר,
שָׁם אַתָּה מוֹצֵא	דָארְט גֶעפִינְסְט דוּ
עַנְוְתָנוּתוֹ.	זַיין [7]זַאנְפְט־מוּטְה;
דָּבָר זֶה	דִיזֶע זַאךְ
כָּתוּב בַּתּוֹרָה,	אִיז גֶעשְׁרִיבֶּען אִין דֶר תּוֹרָה
וְשָׁנוּי	אוּן עֶס אִיז ווִידֶערְהָאלְט
בַּנְּבִיאִים	אִין דִי [8]„פְּרָאפֶעטֶען“,
וּמְשֻׁלָּשׁ	אוּן אַ דְרִיטֶען מָאל דֶערְמָהְנְט
בַּכְּתוּבִים:	אִין דִי [9]„שְׁרִיפְטֶען“.

כָּתוּב בַּתּוֹרָה,	עֶס אִז גֶעשְׁרִיבֶּן אִן דֶר תּוֹרָה:
[2] כִּי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם	דֶן דֶר עֶווִיגֶר, אַייעֶר גָאט,
הוּא אֱלֹהֵי	עֶר אִיז דֶער גָאט
הָאֱלֹהִים	פוּן דִי גֶעטֶער
וַאֲדֹנֵי הָאֲדֹנִים.	אוּן דֶר הֶערר פוּן דִי הֶערְרֶן,
הָאֵל הַגָּדֹל.	דֶער גְרוֹיסֶער גָאט,
הַגִּבֹּר וְהַנּוֹרָא	דֶר מֶכְטִגֶר אוּן פוּרְכְטְבַּרֶער
אֲשֶׁר לֹא יִשָּׂא פָנִים	ווֶעלְכֶר אַכְטֶעט קֵיין פֶּערְזָאן,
וְלֹא יִקַּח שֹׁחַד:	אוּן עֶר נֶעמְט קֵיין [10]בֶּשְׁטֶעכוּנְג“.
וּכְתִיב בַּתְרֵהּ,	אוּן עֶס אִז גֶעשְׁרִיבֶּן נַאכְהֶער:
[3] עֹשֶׂה מִשְׁפַּט	„עֶר טְהוּט דַאס רֶעכְט
יָתוֹם	פוּן דֶעם וַאיזֶען
וְאַלְמָנָה.	אוּן דִי ווִיטְווֶע,
וְאֹהֵב גֵּר	אוּן עֶר לִיבְּט אַ פְרֶעמְדֶען,
לָתֶת לוֹ	אִיהְם צוּ גֶעבֶּען
לֶחֶם וְשִׂמְלָה:	בְּרוֹיט אוּן אַ קְלֵייד“.
שָׁנוּי	עֶס אִיז ווִידֶערְהָאלְט
בַּנְּבִיאִים	אִין דִי [4]„פְּרָאפֶעטֶען,
דִּכְתִיב.	דֶען עֶס אִיז גֶעשְׁרִיבֶּען:
כִּי [4] כֹה אָמַר	„דֶען אַזוֹי הָאט גֶעזָאגְט
רָם וְנִשָּׂא	דֶר הוֹיכֶר אוּן עֶרְהַבֶּנֶר (גָט),
שֹׁכֵן עַד.	(ווֶעלְכֶר)[11]עֶקְסִיסְטִירְט עֶווִיג
וְקָדוֹשׁ שְׁמוֹ.	אוּן הֵיילִיג אִיז זַיין נָאמֶען:
מָרוֹם וְקָדוֹשׁ	„עֶרְהַאבֶּען אוּן הֵיילִיג
אֶשְׁכּוֹן	רוּהֶע אִיךְ,
וְאֶת דַּכָּא	אוּן מִיט דֶעם נִידֶערְשְׁלָאגֶנֶם
וּשְׁפַל רוּחַ.	אוּן גֶעבֵּייגְטֶען גֶעמִיטְה,
לְהַחֲיוֹת	אוּם צוּ בֶּעלֶעבֶּען
רוּחַ	דֶעם מוּטְה
שְׁפָלִים	פוּן נִידֶער־גֶעבֵּייגְטֶע,
וּלְהַחֲיוֹת	אוּן צוּ בֶּעלֶעבֶּען
לֵב נִדְכָּאִים:	דַס הַרְץ פוּן נִידֶערְשְׁלָגֶנֶע.
מְשֻׁלָּשׁ	עֶס אִז אַ דְרִיטֶן מָל דֶרְמָהְנְט
בַּכְּתוּבִים	אִין דִי [9]„שְׁרִיפְטֶען“,
דִּכְתִיב	דֶען עֶס אִיז גֶעשְׁרִיבֶּען:
[5] שִׁירוּ לֵאלֹהִים.	„זִינְגְט צוּ גָאט,
זַמְּרוּ שְׁמוֹ.	[12]שְׁפִּילְט (צוּ) זַיין נָאמֶען;
סֹלּוּ	[13]מַאכְט ווֶעג
לָרֹכֵב	פִיר דֶעם, ווָאס רַייט
בָּעֲרָבוֹת	אִין דִי [14]הִימְלֶען
בְּיָהּ שְׁמוֹ.	מִיט זַיין נָאמֶען יָהּ,

1) מגלה דף ל׳א, ע׳א בשנויים קטנים. 2) דברים י׳ י״ז. 3) שם י״ח. 4) ישעיה נ׳ז ט״ו. 5) תהלים ס׳ח ה׳. 6) אין תנ״ך. 7) בעשיידענהייט. 8) „פראפעטען“ הייסט פון יהושע ביז תהלים. 9) ד. ה. פון תהלים ביז ענדע תנ״ך. 10) אונטער־קויפונג. 11) רוהט, פערווײלט. 12) בעזינגט זיין נאמען. 13) ערהייבט. 14) וואלקענס; וויסטעניסען.

וְעִלְזוּ לְפָנָיו׃	און פְרֵעהְט אַייך פַר אִיהְם.
וּכְתִיב בַּתְּרֵה.	און עֶס גֶעשְׁרִיבֶּען נַאכְהֶר:
[1] אֲבִי יְתוֹמִים	אַ פָאטֶער פוּן וַואיזֶען
וְדַיַּן אַלְמָנוֹת	און אַ רִיכְטֶער פוּן ווִיטְוֶוען
אֱלֹהִים	אִיז גָאט
בִּמְעוֹן קָדְשׁוֹ׃	אִין זַיין הֵיילִיגֶען וָואהְנוּנְג".
[2] יְהִי יְיָ אֱלֹהֵינוּ	זָל זַיין דֶר עֶווּגֶר, אוּנְזֶר גָאט,
עִמָּנוּ	מִיט אוּנְז,
כַּאֲשֶׁר הָיָה	ווִי עֶר אִיז גֶעוֶוען
עִם אֲבֹתֵינוּ.	מִיט אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן,
אַל יַעַזְבֵנוּ	עֶר זָאל אוּנְז נִיט פֶערְלָאזֶען
וְאַל יִטְּשֵׁנוּ׃	און עֶר זָל אוּנְז נִט אַװֶעג=וַורְפֶן.
[3] וְאַתֶּם	און אִיהְר,
הַדְּבֵקִים	וָואס הָאט זִיךְ צוּגֶעבּוּנְדֶען
בַּיְיָ אֱלֹהֵיכֶם.	אָן דֶעם עֶווִיגֶען, אַייעֶר גָט,
חַיִּים כֻּלְּכֶם	לֶעבְּט אִיהְר אַלֶע
הַיּוֹם׃	הַייטֶע.
[4] כִּי נִחַם יְיָ צִיּוֹן	דֶן דֶר עֶווּגֶר הָט גֶטְרֵיסְט צִיּוֹן,
נִחַם	עֶר הָאט גֶעטְרֵייסְט
כָּל חָרְבֹתֶיהָ	אַלֶע אִיהְרֶע וִוסְטֶע עֶרְטֶער,
וַיָּשֶׂם	און עֶר הָאט גֶעמַאכְט
מִדְבָּרָהּ	אִיהְרֶע ווִיסְטֶענִיס
כְּעֵדֶן	אַזוֹי ווִי אַ לוּסְט=גָארְטֶען,
וְעַרְבָתָהּ	און אִיהְר ווִיסְטֶע לַאנְד
כְּגַן יְיָ.	ווִי גָאטֶעס גָארְטֶען;
שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה	פְרֵעהִילִיכְקֵייט און פְרֵיידֶע
יִמָּצֵא בָהּ	וֶוט גֶעפוּנֶען וֶוערֶן אִן אִיהְר,
תּוֹדָה	דַאנְק=לִיעד
וְקוֹל זִמְרָה׃	און אַ שְׁטִימֶע פוּן גֶעזַאנְג.
[5] יְיָ חָפֵץ	דֶער עֶווִיגֶער ווִיל
לְמַעַן צִדְקוֹ.	וֶועגֶען [illegible] גֶערֶעכְטִיגְקֵייט
יַגְדִּיל תּוֹרָה	צוּ פֶערְגְרֶעסֶערֶען דִי תּוֹרָה
וְיַאְדִּיר׃	און אִיהְר צוּ פֶערְשְׁטַארְקֶן.

זעה די איבערזעטצונג אויף זייטע . . .

(תהלים קכ״ח) שִׁיר הַמַּעֲלוֹת אַשְׁרֵי כָּל יְרֵא יְיָ. הַהֹלֵךְ בִּדְרָכָיו׃ יְגִיעַ כַּפֶּיךָ כִּי תֹאכֵל. אַשְׁרֶיךָ וְטוֹב לָךְ׃ אֶשְׁתְּךָ כְּגֶפֶן פֹּרִיָּה בְּיַרְכְּתֵי בֵיתֶךָ בָּנֶיךָ כִּשְׁתִלֵי זֵיתִים. סָבִיב לְשֻׁלְחָנֶךָ׃ הִנֵּה כִי כֵן יְבֹרַךְ גָּבֶר יְרֵא יְיָ׃ יְבָרֶכְךָ יְיָ מִצִּיּוֹן וּרְאֵה בְּטוּב יְרוּשָׁלָיִם. כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ׃ וּרְאֵה בָנִים לְבָנֶיךָ. שָׁלוֹם עַל יִשְׂרָאֵל׃

נאכדעם זאגט מען עלינו, זייטע 155.

הבדלה למוצאי שבת

הַבְדָּלָה פִיר שַׁבָּת=צוּ=נַאכְט.

סדר הברכות להבדלה: יין, בשמים, נר, הבדלה, וסמן י׳זה יבנ״ה (ברכות נ׳ט ע׳א). הפסוקים הנה אל ישועתי וכ׳ו לפני הברכות הם רק לסמן טוב ואינם מוזכרים בפרושי הקדמונים ובסדורי הספרדים (עין רמ׳ה לאו״ח ס׳ רצ׳ו ובלבוש ומהרי״ל בסוף הלכות שבת) ובמחזור רומא כ׳י יש נוסחא אחרת לגמרי

שבת צו נאכט נאך מעריב ווען מען קומט פון שוהל נעהמט מען א פולען בעכער געטראנק און מען פאנגט אן הבדלה פון הנה אל ישועתי א. ז. וו.; אבער דער חזן אין שוהל פאנגט אן פון די ערשטע ברכה.

[6] הִנֵּה	זֶעה,
אֵל יְשׁוּעָתִי	גָאט אִיז מַיין הִילְף,
אֶבְטַח	אִיךְ [7] פֶערְטְרוֹיעֶ,
וְלֹא אֶפְחָד	און אִיךְ פִירְכְטֶע נִיט;
כִּי עָזִּי וְזִמְרָת	דֶן מַיין שְׁטַארְקַייט און גֶזַאנְג
יָהּ יְיָ	אִיז יָהּ, דֶער עֶווִיגֶער,

1) תהלים ס׳ח ו׳. 2) מ׳א ח׳ נ׳ז. 3) דברים ד׳ ד׳. 4) ישעיה נ׳א ד׳. 5) שם מ׳ב כ׳א. 6) ישעיה י׳ב ב׳ וג׳. 7) בין זיבער.

וַיְהִי לִי לִישׁוּעָה:	אוּן עֶר אִיז מִר גֶעוֶון צוּ הִילְפֶע.
וּשְׁאַבְתֶּם מַיִם	[5]אוּן אִיהְר זָאלְט שֶׁעפֶּן וַואסֶר
בְּשָׂשׂוֹן	מִיט פְרֵיידֶע
מִמַּעַיְנֵי הַיְשׁוּעָה:	פוּן דִי קְוֶועלֶען פוּן הִילְף.
[1] לַייָ הַיְשׁוּעָה	בַּיי דֶעם עֶווִיגֶען אִיז דִי הִילְף,
עַל עַמְּךָ	אִיבֶּער דַיין פָאלְק
בִרְכָתֶךָ	[6]אִיז דַיין זֶעגֶען
סֶלָה:	אִימֶער.
[2] יְיָ צְבָאוֹת	דֶער עֶווִיגֶער [7]צְבָאוֹת
עִמָּנוּ	אִיז מִיט אוּנְז;
מִשְׂגָּב לָנוּ	אַ פֶעסְטוּנְג פִיר אוּנְז
אֱלֹהֵי יַעֲקֹב	אִיז דֶער גָאט פוּן יַעֲקֹב
סֶלָה:	אִימֶער.
[3] לַיְּהוּדִים	בַּיי דִי אִידֶען
הָיְתָה אוֹרָה	אִיז גֶעוֶוען לִיכְט
וְשִׂמְחָה	אוּן פְרֵיידֶע
וְשָׂשֹׂן	אוּן פְרֶעהְלִיכְקַייט
וִיקָר:	אוּן עֶהְרֶע,
כֵּן תִּהְיֶה לָנוּ.	אַזוֹי זָאל בַּיי אוּנְז (אוֹיךְ) זַיין.
כּוֹס יְשׁוּעוֹת	דֶעם בֶּעכֶער פוּן הִילְפֶע
אֶשָּׂא	וִויל אִיךְ אוֹיפְהֵייבֶּען,
וּבְשֵׁם יְיָ	אוּן אִים נָאמֶען פוּן עֶווִיגֶען
אֶקְרָא:	וִויל אִיךְ רוּפֶען.

איבער ווין זאגט מען:

סַבְרִי	[8]פֶערְגֶעהְמְט.
מָרָנָן	הֶערְרֶען
וְרַבּוֹתַי:	אוּן מַיינֶע לֶעהְרֶער.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט׳וּ, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם.	קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
בּוֹרֵא	(וֶועלְכֶער) בֶּעשַׁאפְט
פְּרִי הַגָּפֶן:	דִי פְרוּכְט פוּן דֶם וַויינְשְׁטָאק.

איבער די געווירצען:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט׳וּ, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם	קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
בּוֹרֵא	(וֶועלְכֶער) בֶּעשַׁאפְט
מִינֵי בְשָׂמִים:	דִי סָארְטֶען גֶעווִירְצֶען.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט׳וּ, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם.	קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
[4] בּוֹרֵא	(וֶועלְכֶער) בֶּעשַׁאפְט
מְאוֹרֵי הָאֵשׁ:	דַאס לִיכְט פוּן דֶעם פַייעֶר.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט׳וּ, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם.	קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
הַמַּבְדִּיל	וֶועלְכֶער אוּנְטֶערְשֵׁיידֶעט
בֵּין קֹדֶשׁ	צְווִישֶׁען הֵיילִיגֶעם
לְחוֹל	אוּן [9]נִיט־הֵיילִיגֶעם,
בֵּין אוֹר	צְווִישֶׁען לִיכְט
לְחֹשֶׁךְ	אוּן פִינְסְטֶערְנִיס,
בֵּין יִשְׂרָאֵל	צְווִישֶׁען יִשְׂרָאֵל
לָעַמִּים	אוּן דִי פֶעלְקֶער,
בֵּין יוֹם הַשְּׁבִיעִי	צְווִישֶׁען דֶעם זִיבֶּענְטֶען טָאג
לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה:	אוּן דִי זֶעקְס אַרְבַּייטְס־טֶעג.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט׳וּ, עֶווִיגֶער,
הַמַּבְדִּיל	וֶועלְכֶער אוּנְטֶערְשֵׁיידֶעט
בֵּין קֹדֶשׁ	צְווִישֶׁען הֵיילִיגֶעם
לְחוֹל:	אוּן [9]נִיט־הֵיילִיגֶעם.

1) תהלים ג׳ ט׳. 2) שם מ״ו י״ב. 3) אסתר ח׳ ט״ז. 4) ברכות נ״א ע״ב; פסחים נ״ד ע״א; ב״ר פ׳ י״א וי״ב; פרקי דר״א פ׳ כ׳. 5) דארום שעפט א. ז. וו. 6) זאל זיין. 7) פון די הערשאארען. 8) הערט צו, זייט אויפמערקזאם. 9) אייגפאכעס, וואכעדיגעס.

אין די וואכען־טעג, וואס מען זאגט ויאמר דוד (תחנון), זאגט מען על נהרות בבל (תהלים קל״ז) בעפאר דעם בענשען.

א עַל נַהֲרוֹת בָּבֶל	1. בַּיי די טַייכֶען פוּן בָּבֶל,
שָׁם יָשַׁבְנוּ	דָארְט זַיינֶען מִיר גֶעזֶעסֶען,
גַּם בָּכִינוּ .	אוֹיךְ הָאבֶּען מִיר גֶעווֵיינְט,
בְּזָכְרֵנוּ אֶת צִיּוֹן:	וֶוען מִיר הָבֶּען זִיךְ דֶערְמָהנְט אָן צִיוֹן
ב עַל עֲרָבִים	2. אוֹיף וֵוידֶען[1]־בּוֹימֶער
בְּתוֹכָהּ .	אִין אִיהְר
תָּלִינוּ	הָאבֶּען מִיר אוֹיפְגֶעהַאנְגֶען
כִּנֹּרוֹתֵינוּ :	אוּנְזֶערֶע [2]הַארְפֶּען.
ג כִּי שָׁם שְׁאֵלוּנוּ	3. דֶען דָּערְט הָבֶּען גֶעפָדֶערְט פֶּון אֻנְז
שׁוֹבֵינוּ	[3]דִי, וָואס הָאבֶּען אוּנְז גֶעפַנְגֶען
דִּבְרֵי שִׁיר	גֶעזַאנְג וֶוערְטֶער,
וְתוֹלָלֵינוּ	אוּן אוּנְזֶערֶע [4]בֶּעדְרִיקֶער
שִׂמְחָה .	(הָבֶּען גֶעפָדֶערְט פוּן אוּנְז) פְרֵייד.
שִׁירוּ לָנוּ	(זָאגֶענְדִיג): זִינְגְט אוּנְז
מִשִּׁיר צִיּוֹן :	אַ לִיד פוּן צִיוֹן.
ד אֵיךְ נָשִׁיר	4. (אַךְ!) וִוי קֶענֶען מִיר זִינְגֶען
אֶת שִׁיר יְיָ .	דֶעם עֶווִיגֶען'ס לִיד
עַל אַדְמַת נֵכָר:	אוֹיף [5]אַ פְרֶעמְדֶע לַאנְד? .
ה אִם אֶשְׁכָּחֵךְ יְרוּשָׁלָיִם	5. אוֹיבּ אִיךְ וֶועל דִיר פֶערְגֶעסֶען, יְרוּשָׁלַיִם,
תִּשְׁכַּח יְמִינִי :	[6]זָל פֶרְגֶעסֶן וֶוערֶן מַיין רֶכְטֶע הַנְד
ו תִּדְבַּק לְשׁוֹנִי	6. צוּקְלֶעפֶּן זָאל זִיךְ מַיין צוּנְג
לְחִכִּי	צוּ מַיין גוּמֶען,
אִם לֹא אֶזְכְּרֵכִי	אוּבּ אִךְ וֶיל דִר נִט דֶערְמָאהְנֶן
אִם לֹא אַעֲלֶה אֶת יְרוּשָׁלִַם.	אוֹיבּ אִיךְ וֶועל נִיט עֶרְהֵייבֶּן יְרוּשָׁלַיִם
עַל רֹאשׁ שִׂמְחָתִי:	אִיבֶּער מַיין הוֹיפְּט פְרֵיידֶע.
ז זְכֹר יְיָ	7. גֶעדֵיינְק, עֶווִיגֶער,
לִבְנֵי אֱדוֹם	גֶעגֶען דִי קִינְדֶער פוּן אֱדוֹם
אֵת יוֹם יְרוּשָׁלָיִם	דֶעם טָאג פוּן יְרוּשָׁלַיִם,
הָאֹמְרִים	וֶועלְכֶע הָאבֶּען גֶעזָאגְט:
עָרוּ עָרוּ .	„צוּשְׁטֶערְט, צוּשְׁטֶערְט
עַד הַיְסוֹד בָּהּ:	בִּיז אִיהְר גְרוּנְדְלַאגֶע!״.
ח בַּת בָּבֶל	8. (דוּ) טָאכְטֶער פוּן בָּבֶל,
הַשְּׁדוּדָה	[7]דִי רוֹיבֶּערִין,
אַשְׁרֵי	וָואהְל אִיז דֶעם,
שֶׁיְּשַׁלֶּם לָךְ .	וֶועלְכֶער וֶועט דִיר בֶּעצָאהְלֶן
אֶת גְּמוּלֵךְ	דַיין לוֹין,
שֶׁגָּמַלְתְּ לָנוּ :	וִוי דוּ הָאסְט אוּנְז גֶעטְהָאן.
ט אַשְׁרֵי	9. וָואהְל אִיז דֶעם,
שֶׁיֹּאחֵז	וֶועלְכֶער וֶועט אָנְנֶעהְמֶען
וְנִפֵּץ	אוּן וֶועט צוּשְׁמֶעטֶערֶען
אֶת עֹלָלַיִךְ	דַיינֶע קְלֵיינֶע קִינְדֶער
אֶל הַסָּלַע :	אוֹיף דֶעם פֶעלְז.

אם שבת, יום טוב און אויך אין דיא וואכען טעג, אין וועלכע מען זאגט קיין ויאמר דוד (תחנון), זאגט מען שיר המעלות (תהלים קכ״ו) בעפאר דעם בענשען.

זעה איבערזעטצונג אויף זייטע . . .

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת בְּשׁוּב יְיָ אֶת שִׁיבַת צִיּוֹן . הָיִינוּ כְּחֹלְמִים . אָז יִמָּלֵא שְׂחוֹק פִּינוּ וּלְשׁוֹנֵנוּ רִנָּה אָז יֹאמְרוּ בַגּוֹיִם . הִגְדִּיל יְיָ לַעֲשׂוֹת עִם אֵלֶּה : הִגְדִּיל יְיָ לַעֲשׂוֹת עִמָּנוּ . הָיִינוּ שְׂמֵחִים : שׁוּבָה יְיָ אֶת שְׁבִיתֵנוּ . כַּאֲפִיקִים בַּנֶּגֶב : הַזֹּרְעִים בְּדִמְעָה בְּרִנָּה יִקְצֹרוּ : הָלוֹךְ יֵלֵךְ וּבָכֹה נֹשֵׂא מֶשֶׁךְ הַזָּרַע בֹּא יָבֹא בְרִנָּה . נֹשֵׂא אֲלֻמֹּתָיו :

1) ווערבעס, קליינע וואסער-בוימלעך. 2) פידלען. 3) אונזערע פאנגער, 4) שפאטער. 5) די לאנד פון א פרעמדלינג. 6) (זא) פערגעס (מיך), מיין רעכטע האנד! 7) וועלכע וועט בערויבט ווערען.

סֵדֶר בִּרְכַּת הַמָּזוֹן

אָרְדְנוּנְג פוּן בֶּענְשֶׁען נָאךְ דֶעם עֶסֶען.

איתא במשנה ברכות מ״ה ע״א: שלשה שאכלו כאחת חייבין לזמן; ושם במשנה מ״ט ע״ב איתא: כיצד מזמנין? בשלשה, אומר: נברך; בש״שה והוא, אומר: ברכו (עי״ש גמרא); בעשרה, אומר: נברך אלהינו וכ״ו. והלשון הב לן ונברך! או בתרגומו: רבותי, לא׳מיר בענשען! היא כעין קריאה למסובין שיכינו לברכה ולקוח הוא מפסחים

ק״ג ע״ב.

ברוך הוא וברוך שמו מביאו הטור בס׳ קצ״ב וסמ״ג עשין כ״ז והרוקח בס׳ רפ״ג והוא סוף ברכת הזמון במקום אמן, ולכן לא יאמרנו היחיד (של״ה ד״ף פ״ב ב׳; יוס״ף אומ״ץ ס׳ תשע״ה) והאבודרהם גורס: „ברוך הוא וברוך זכרו לעולמי עד“.

ווען 3 אדער מעהר מענער איבער 13 יאהר אלט האבען געגעסען צוזאמען אזעלכע שפייזען, וואס מען דארף וואשען די הענד בעפאר מען עסט זיי, זאגען זיי פאלגענדעס בעפאָר דעם בענשען.

איינער פון זיי זאגט:

הַב לָן וּנְבָרֵךְ!

אָדֶער: רַבּוֹתַי, לָא׳מִיר בֶּענְשֶׁען!

די אַנדערע און גלייך נאכדעם אויך דער ערשטער זאגען:

[1] יְהִי שֵׁם יְיָ מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם:

דער ערשטער זאגט:

בִּרְשׁוּת רַבּוֹתַי *נְבָרֵךְ ([3]אֱלֹהֵינוּ) שֶׁאָכַלְנוּ מִשֶּׁלּוֹ:

די אַנדערע און גלייך נאכדעם אויך דער ערשטער זאגען:

בָּרוּךְ ([3]אֱלֹהֵינוּ) שֶׁאָכַלְנוּ מִשֶּׁלּוֹ וּבְטוּבוֹ חָיִינוּ:

פערזאָנען, וועלכע זיינען דערביי און האבען ניט געגעסען, זאגען פאָלגענדעס:

[2] בָּרוּךְ וּמְבֹרָךְ שְׁמוֹ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד:

בָּרוּךְ הוּא וּבָרוּךְ שְׁמוֹ:

---

*) אין הויז פון איין אבל ווערט געברויכט די פאלגענדע פארמע:

נְבָרֵךְ מְנַחֵם אֲבֵלִים שֶׁאָכַלְנוּ מִשֶּׁלּוֹ:

די אַנדערע און גלייך נאכדעם אויך דער ערשטער זאגען:

בָּרוּךְ מְנַחֵם אֲבֵלִים שֶׁאָכַלְנוּ מִשֶּׁלּוֹ וּבְטוּבוֹ חָיִינוּ:

פערזאָנען, וועלכע זיינען דערביי און האבען ניט געגעסען זאגען פאָלגענדעס:

בָּרוּךְ וּמְבוֹרָךְ שְׁמוֹ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד:

1) תהלים קי״ג ב׳. 2) ברכות מ״ה ע״ב. 3) אלהינו זאגט מען ווען עס זיינען דא 10 מענער עלטער אלס 13 יאהר.

איתא בגמרא (ברכות מ״ח ע״ב) מנין לברכת המזון מן התורה? שנאמר (דברים ח׳ י׳) ואכלת ושבעת וברכת, זו ברכת הזן, את ה׳ אלהיך, זו ברכת הזמון. ויש ניסחאות רבות ושונות מאד זו מזו, אולם כלן שוות בחתימת הברכות וזה האות על קדמותן, ובגמרא איתא (ברכות מ״ח ע״ב:) אמר רב נחמן, משה תקן לישראל ברכת הזן בשעה שירד להם מן; יהושע תקן להם ברכת הארץ כיון שנכנסו לארץ; דוד ושלמה תקנו בונה ירושלים; דוד תקן על ישראל עמך ועל ירושלים עירך, שלמה תקן על הבית הגדול והקדוש; הטוב והמטיב ביבנה תקנוה כנגד הרוגי ביתר וכ׳ו הטוב שלא הסריחו והמטיב שניתנו לקבורה. וכעין זה איתא גם בתנחומא, וברבות פ׳ מסעי. (עיין גם תענית ל א וב״ב קכ״א ע״א). ובירושלמי תענית פרק ד׳ גם באיכה רבה דף ע״א מבואר וותר וז״ל כרם גדול היה לו לאדריאנוס י״ח מיל כמן טבריא לציפורה, והקיפו גדר מהרוגי ביתר ולא גזר עליהם שיקברו עד שעמד מ״ך אחר וג״ר עליהם וקברום, רבי הונה אמר בעת שניתנו הרוגי ביתר לקבורה נקבעה הטוב והמטיב, הטוב שלא הסריחו, והמטיב שניתנו לקבורה עכ״ל.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט׳וּ, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם.	קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
הַזָּן	וֶועלְכֶער שְׁפַּייזְט
אֶת הָעוֹלָם כֻּלּוֹ	דִי גַאנְצֶע וֶועלְט
בְּטוּבוֹ	מִיט זַיין גוּטֶעס,
בְּחֵן בְּחֶסֶד	מִיט גוּנְסְט, מִיט גְנַאדֶע
וּבְרַחֲמִים	אוּן מִיט בַּארְמְהֶערְצִיגְקַייט.
הוּא נוֹתֵן לֶחֶם	עֶר גִיבְּט [1]שְׁפַּייזֶע
לְכָל בָּשָׂר	צוּ [2]אַלֶעם פְלֵייש,
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ.	דֶען אוֹיף עֶוִויג אִיז זַיין גְנַאדֶע.
וּבְטוּבוֹ	אוּן דוּרְךְ זַיין גוּטֶעס,
הַגָּדוֹל תָּמִיד.	וָואס אִיז שְׁטֶענְדִיג גְרוֹיס,
לֹא חָסַר לָנוּ	הָאט אוּנְז נִיט גֶעפֶעהְלְט
וְאַל יֶחְסַר לָנוּ	אוּן עֶס וֶועט אוּנְז נִיט פֶעהְלֶען
מָזוֹן	שְׁפַּייזֶע
לְעוֹלָם וָעֶד.	אוֹיף אִימֶער אוּן עֶוִויג.
בַּעֲבוּר	וֶועגֶען
שְׁמוֹ הַגָּדוֹל	זַיין גְרוֹיסֶען נָאמֶען,
כִּי הוּא אֵל	דֶען עֶר אִיז אַ גָאט,
זָן	(וָואס) שְׁפַּייזְט
וּמְפַרְנֵס לַכֹּל	אוּן עֶרְנֶעהְרְט אַלֶעמֶען,
וּמֵטִיב לַכֹּל.	אוּן טְהוּט גוּטֶעס צוּ אַלֶעמֶען,
וּמֵכִין מָזוֹן	אוּן בֶּערֵייטֶעט שְׁפַּייזֶע
לְכָל בְּרִיּוֹתָיו	פַר אַלֶע זַיינֶע בֶּעשֶׁעפֶענִיסֶען,
אֲשֶׁר בָּרָא:	וֶועלְכֶע עֶר הָאט בֶּעשַׁאפֶען.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט׳וּ, עֶווִיגֶער,
הַזָּן אֶת הַכֹּל:	וָואס שְׁפַּייזְט אַלֶעמֶען.

נוֹדֶה לְּךָ	מִיר דַאנְקֶען דִיר,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
עַל שֶׁהִנְחַלְתָּ לַאֲבוֹתֵינוּ.	וַוייל דוּ הָסְט גֶעגֶעבֶּען אַלְס עֶרְבְּ־טְהֵייל צוּ אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן
אֶרֶץ חֶמְדָּה טוֹבָה וּרְחָבָה.	אַ לִיבְּלִיכֶע, גוּטֶע אוּן בְּרֵייטֶע לַאנְד,
וְעַל שֶׁהוֹצֵאתָנוּ	אוּן וַוייל דוּ הָסְט אוּנְז אַרוֹיס־גֶעפִיהְרְט,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם.	פוּן דֶעם לַאנְד מִצְרַיִם,
וּפְדִיתָנוּ	אוּן דוּ הָאסְט אוּנְז בֶּעפְרֵייט
מִבֵּית עֲבָדִים.	פוּן קְנֶעכְטְהוֹיז,
וְעַל בְּרִיתְךָ	אוּן פִיר דַיין בּוּנְד־(צֵייכֶען),
שֶׁחָתַמְתָּ	וֶועלְכֶן דוּ הָסְט אַיינְגֶעזִיגֶעלְט
בִּבְשָׂרֵנוּ.	אִין אוּנְזֶער פְלֵייש,[3]
וְעַל תּוֹרָתְךָ	אוּן פִיר דַיין תּוֹרָה,
שֶׁלִּמַּדְתָּנוּ.	וֶועלְכֶע דוּ הָסְט אוּנְז גֶעלֶעהְרְט,
וְעַל חֻקֶּיךָ	אוּן פִיר דַיינֶע גֶעזֶעצֶע,

---

1) ברויט. 2) אלע בעשעפעניסען. 3) לייב.

שהודעתנו.	וואס דו האסט אונז בקאנט געמאכט
ועל חיים	און פיר (דאס) לעבען,
חן וחסד	גונסט און גנאדע,
שחוננתנו.	וואמיט דו האסט אונז בעגנאדיגט
ועל אכילת מזון	און פאר דעם עסען פון שפייזע,
שאתה זן	מיט וועלכע דו שפייזט
ומפרנס אותנו	און (דו) ערנעהרסט אונז
תמיד	שטענדיג,
בכל יום	יעדען טאג
ובכל עת	און אין יעדער צייט
ובכל שעה:	און אין יעדער שטונדע.

אם חנוכה און פורים זאגט מען היר על הנסים, וועלכעס געפינט זיך היר אונטערן שטריך.

ועל הכל	און פיר אלעס,
יי אלהינו.	עוויגער, אונזער גאט,
אנחנו מודים לך.	דאנקען מיר דיר
ומברכים אותך.	און לויבען דיר,
יתברך שמך	געלויבט זאל זיין דיין נאמען
בפי כל חי	אין דעם מויל פון אלע לעבדיגע,
תמיד	בעשטענדיג,
לעולם ועד:	פיר אימער און עוויג.
ככתוב.	ווי עס איז געשריבען (אין פסוק):
[1] ואכלת	„ווען דו וועסט עסען
ושבעת.	און דו וועסט זאט ווערען,
וברכת	דאן זאלסט'ו לויבען

אם חנוכה און פורים זאגט מען על הנסים נאך ובכל שעה

על הנסים. ועל הפרקן. ועל הגבורות. ועל התשועות. ועל המלחמות. שעשית לאבותינו. בימים ההם בזמן הזה:

אם חנוכה זאגט מען היר בימי מתתיהו און אם פורים זאגט מען בימי מרדכי, וועלכעס געפינט זיך היר ווייטער.

בימי מתתיהו בן יוחנן כהן גדול. חשמונאי ובניו. כשעמדה מלכות יון הרשעה על עמך ישראל. להשכיחם תורתך. ולהעבירם מחקי רצונך: ואתה ברחמיך הרבים. עמדת להם בעת צרתם. רבת את ריבם. דנת את דינם. נקמת את נקמתם. מסרת גבורים ביד חלשים. ורבים ביד מעטים. וטמאים ביד טהורים. ורשעים ביד צדיקים. וזדים ביד עוסקי תורתך. ולך עשית שם גדול וקדוש בעולמך. ולעמך ישראל עשית תשועה גדולה ופרקן כהיום הזה: ואחר כן באו בניך. לדביר ביתך ופנו את היכלך. וטהרו את מקדשך. והדליקו נרות בחצרות קדשך. וקבעו שמונת ימי חנכה אלו. להודות ולהלל לשמך הגדול:

אם פורים זאגט מען דיזעס.

בימי מרדכי ואסתר בשושן הבירה כשעמד עליהם המן הרשע. בקש להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים. מנער ועד זקן. טף ונשים. ביום אחד. בשלשה עשר לחדש שנים עשר. הוא חדש אדר ושללם לבוז: ואתה ברחמיך הרבים הפרת את עצתו. וקלקלת את מחשבתו. והשבות לו גמולו בראשו. ותלו אותו ואת בניו על העץ:

1) דברים ח׳ י׳.

אֶת יְיָ אֱלֹהֶיךָ	דֶעם עֶווִיגֶען, דַיין גָאט,
עַל הָאָרֶץ הַטּוֹבָה	פִיר דַאס גוּטֶע לַאנְד,
אֲשֶׁר נָתַן לָךְ׃	װָאס עֶר הָאט דִיר גֶעגֶעבֶּען."
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ.	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
עַל הָאָרֶץ	פִיר דַאס לַאנְד
וְעַל הַמָּזוֹן׃	אוּן פִיר דִי שְׁפַּייזֶע.

רַחֵם	עֶרְבַּארֶעם דִיךְ,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
[1] עַל יִשְׂרָאֵל	אִיבֶּער יִשְׂרָאֵל,
עַמֶּךָ.	דַיין פָאלְק,
וְעַל יְרוּשָׁלַיִם	אוּן אִיבֶּער יְרוּשָׁלַיִם,
עִירֶךָ.	דַיין שְׁטָאדְט,
וְעַל צִיּוֹן	אוּן אִיבֶּער צִיוֹן,
מִשְׁכַּן כְּבוֹדֶךָ.	דִי װָאהְנוּנְג פוּן דַיין הֶערְלִכְקַייט
וְעַל מַלְכוּת	אוּן אִיבֶּער דִי קֶענִיגְרַייךְ
בֵּית דָּוִד	פוּן דֶעם הוֹיז פוּן דָוִד,
מְשִׁיחֶךָ.	דַיין גֶעזַאלְבְּטֶער,
וְעַל הַבַּיִת הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ	אוּן אִיבֶּער דַאס גְרוֹיסֶע אוּן הֵיילִיגֶע הוֹיז,
שֶׁנִּקְרָא שִׁמְךָ	װָאס דַיין נָאמֶען [4]אִיז גֶערוּפֶען
עָלָיו׃	אוֹיף אִיהְם.
אֱלֹהֵינוּ.	אוּנְזֶער גָאט,
אָבִינוּ.	אוּנְזֶער פָאטֶער,
[2] רְעֵנוּ.	פִּיטֶער אוּנְז,
זוּנֵנוּ.	שְׁפַּייז אוּנְז,
פַּרְנְסֵנוּ.	עֶרְנֶעהְר אוּנְז
וְכַלְכְּלֵנוּ.	אוּן הַאלְט אוּנְז אוֹיף
וְהַרְוִיחֵנוּ.	אוּן עֶרְבְּרֵייטֶער אוּנְז
וְהַרְוַח לָנוּ	אוּן [5]בֶּעפְרַייא אוּנְז,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
מְהֵרָה	שְׁנֶעל
מִכָּל צָרוֹתֵינוּ׃	פוּן אַלֶע אוּנְזֶערֶע לַיידֶען;
וְנָא.	אוּן מִיר בֶּעטֶען דִיךְ,
אַל תַּצְרִיכֵנוּ	לָאז אוּנְז זִיךְ נִיט נֵייטִיגֶען,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
לֹא לִידֵי מַתְּנַת	נִיט צוּ דֶעם גֶעשֵׁיינְק
בָּשָׂר וָדָם.	פוּן [6]אַ מֶענְשֶׁען
וְלֹא לִידֵי הַלְוָאָתָם.	אוּן נִיט צוּ זֵייעֶר אַנְלַייהֶע,
כִּי אִם לְיָדְךָ	זָאנְדֶערְן צוּ דַיין הַאנְד,
הַמְּלֵאָה	דִי פוּלֶע,
הַפְּתוּחָה.	דִי אָפֶענֶע,
[3] הַקְּדוֹשָׁה	דִי הֵיילִיגֶע
וְהָרְחָבָה.	אוּן דִי בְּרֵייטֶע,
שֶׁלֹּא נֵבוֹשׁ	דַם מִיר זָלֶן נִט פֶערְשֶׁהְמְט װֶערֶן
וְלֹא נִכָּלֵם	אוּן נִט גֶעבְּרַאכְט װֶערֶן צוּ שַׁנְדֶע
לְעוֹלָם וָעֶד׃	פִיר אִימֶער אוּן עֶווִיג.

שבת זאגט מען היר רצה, און ראש חדש און יום טוב זאגט מען יעלה ויבוא, וועלכע געפינען זיך היר און אויף די נעכסטע זייטע 171.

רצה זאגט מען אם שבת נאך לעולם ועד.

רְצֵה	בֶּעווִילִיג
וְהַחֲלִיצֵנוּ	אוּן [7]שְׁטַארְק אוּנְז,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
בְּמִצְוֹתֶיךָ	דוּרְךְ דַיינֶע גֶעבָּאטֶע
וּבְמִצְוַת	אוּן דוּרְךְ דַאס גֶעבָּאט
יוֹם הַשְּׁבִיעִי.	פוּן דֶעם זִיבֶּענְטֶען טָאג,

1) כן היא גרסת הגמרא בברכות מ"ט ע"א ורש"י והרמב"ם ואבן ירחי והטור. והספרדים גורסים עלינו ועל ישראל וכו' כמו התניא ואבודרהם. 2) נוסח הספרדים רוענו. 3) נוסח אחר הגדושה. וזה נכון יותר, כי מלת קדושה בין המלות הפתוחה והרחבה לא תתכן; ובסדורי הספרדים הנוסח המלאה והרחבה, העשירה והפתוחה. 4) וואר. 5) ער־ברייטער אונז. 6) ווערטערליך: בלוט און פלייש. 7) בעפעסטיג, בעפריי.

וּבְנֵה [1] יְרוּשָׁלַיִם אוּן בּוֹי יְרוּשָׁלַיִם,
עִיר הַקֹּדֶשׁ דִּי הֵיילִיגֶע שְׁטָאדְט,
בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ: שְׁנֶעל, אִין אוּנְזֶערֶע טֶעג.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
בּוֹנֵה (וֶועלְכֶער) בּוֹיט
בְרַחֲמָיו מִיט זַיין בַּארְמְהֶערְצִיגְקַייט
יְרוּשָׁלָיִם. יְרוּשָׁלַיִם.

[2] אָמֵן: אָמֵן!

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם. קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
הָאֵל אָ גָאט,
אָבִינוּ. אוּנְזֶער פָאטֶער,

הַשַּׁבָּת הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ הַזֶּה. } דִּיזֶען גְרוֹיסֶען אוּן הֵיילִיגֶען רוּהֶע טָאג,
כִּי יוֹם זֶה דֶען דִּיזֶער טָאג
גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ הוּא אִיז גְרוֹיס אוּן הֵיילִיג
לְפָנֶיךָ. פָאר דִיר
לִשְׁבָּת בּוֹ נִיט צוּ אַרְבַּייטֶען אִין אִיהְם
וְלָנוּחַ בּוֹ אוּן צוּ רוּהֶען אִין אִיהְם
בְּאַהֲבָה. מִיט לִיבֶּע,
כְּמִצְוַת רְצוֹנֶךָ: נָאךְ דֶם גֶעבָּאט פוּן דַיְין ווִילֶן.
וּבִרְצוֹנְךָ אוּן מִיט דַיין ווִילֶען
הָנִיחַ לָנוּ לָאז אוּנְז רוּהֶען,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
שֶׁלֹּא תְהֵא צָרָה דַם עֶס זָל נִט זַיְן קַיין אוּנְגְלִק,
וְיָגוֹן וַאֲנָחָה אָדֶער טְרוֹיעֶר אָדֶער זִיפְצֶען
בְּיוֹם מְנוּחָתֵנוּ: אִין דֶעם טָאג פוּן אוּנְזֶר רוּהֶע.
וְהַרְאֵנוּ אוּן לָאז אוּנְז זֶעהְן,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
בְּנֶחָמַת צִיּוֹן דֶעם טְרֵייסְט פוּן צִיוֹן,
עִירֶךָ. דַיין שְׁטָאדְט,
וּבְבִנְיַן יְרוּשָׁלַיִם אוּן דִי בּוֹיאוּנְג פוּן יְרוּשָׁלַיִם
עִיר קָדְשֶׁךָ. דַיין הֵיילִיגֶע שְׁטָאדְט,
כִּי אַתָּה הוּא דֶען דוּ בִּיסְט

בַּעַל הַיְשׁוּעוֹת דֶער הֶערְר פוּן הִילְפֶען
וּבַעַל הַנֶּחָמוֹת: אוּן דֶר הֶערְר פוּן טְרֵייסְטֶען.

יעלה ויבוא זאגט מען אם ראש חודש און יום טוב נאך לעולם ועד, אויף זייטע 170.
זעה די איבערזעטצונג אויף זייטע 81.

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. יַעֲלֶה וְיָבֹא וְיַגִּיעַ. וְיֵרָאֶה וְיֵרָצֶה וְיִשָּׁמַע. וְיִפָּקֵד וְיִזָּכֵר זִכְרוֹנֵנוּ וּפִקְדוֹנֵנוּ. וְזִכְרוֹן אֲבוֹתֵינוּ. וְזִכְרוֹן מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד עַבְדֶּךָ. וְזִכְרוֹן יְרוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ. וְזִכְרוֹן כָּל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְפָנֶיךָ. לִפְלֵיטָה לְטוֹבָה. לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים. לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם בְּיוֹם
אם ראש חדש זאג: רֹאשׁ הַחֹדֶשׁ הַזֶּה:
אם פסח זאג: חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה:
אם שבועות זאג: — חַג הַשָּׁבֻעוֹת הַזֶּה:
אם סוכות זאג: חַג הַסֻּכּוֹת הַזֶּה:
אם שמיני עצרת און שמחת תורה: הַשְּׁמִינִי חַג הָעֲצֶרֶת הַזֶּה:
אם ראש השנה זאג: — הַזִּכָּרוֹן הַזֶּה:
זָכְרֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בּוֹ לְטוֹבָה. וּפָקְדֵנוּ בוֹ לִבְרָכָה. וְהוֹשִׁיעֵנוּ בוֹ לְחַיִּים. וּבִדְבַר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים. חוּס וְחָנֵּנוּ. וְרַחֵם עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ. כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ. כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה:

---

1) ישעיה נ״ב א׳; נחמיה י״א א׳. 2) מה שהמברך בעצמו עונה אמן מבואר בברכות מ״ה ע״ב כדי להבדיל בין ג׳ ברכות ראשונות שהן מן התורה לברכה הרביעית שהיא מדרבנן.

מַלְכֵּנוּ.	אוּנְזֶער קֶענִיג,
אַדִּירֵנוּ.	אוּנְזֶער מֶעכְטִיגֶער,
בּוֹרְאֵנוּ.	אוּנְזֶער בֶּעשֶׁעפֶּער,
גּוֹאֲלֵנוּ.	אוּנְזֶער עֶרְלֵייזֶער,
יוֹצְרֵנוּ.	אוּנְזֶער בִּילְדְנֶער,
קְדוֹשֵׁנוּ.	אוּנְזֶער הֵיילִיגֶער,
קְדוֹשׁ יַעֲקֹב.	דֶער הֵיילִיגֶער פוּן יַעֲקֹב,
רוֹעֵנוּ.	אוּנְזֶער הִירְט,
רוֹעֵה יִשְׂרָאֵל:	יִשְׂרָאֵל'ס הִירְט.
הַמֶּלֶךְ הַטּוֹב.	דֶער גוּטֶער גָאט
וְהַמֵּטִיב	אוּן וֶועלְכֶער טְהוּט גוּטֶעס
לַכֹּל.	צוּ אַלֶעמֶען,
שֶׁבְּכָל יוֹם וָיוֹם	וָואס יֶעדֶען טָאג
הוּא הֵטִיב.	הָאט עֶר גוּטֶעס גֶעטְהָאן,
הוּא מֵטִיב.	טְהוּט עֶר גוּטֶעס
הוּא יֵיטִיב לָנוּ:	(אוּן) עֶר וֶועט אוּנְז גוּטֶס טְהָן.
הוּא גְמָלָנוּ.	עֶר הָאט אוּנְז בֶּעלוֹינְט,
הוּא גוֹמְלֵנוּ.	עֶר בֶּעלוֹינְט אוּנְז
הוּא יִגְמְלֵנוּ	(אוּן) עֶר וֶועט אוּנְז בֶּעלוֹינֶען
לָעַד	אוֹיף אִימֶער
לְחֵן וּלְחֶסֶד	מִיט גוּנְסְט אוּן מִיט גְנָאדֶע
וּלְרַחֲמִים	אוּן מִיט בַּארְמְהֶערְצִיגְקֵייט
וּלְרֶוַח.	אוּן מִיט בֶּעפְרֵייאוּנְג;
הַצָּלָה וְהַצְלָחָה.	רֶעטוּנְג אוּן גְלִיק,
בְּרָכָה וִישׁוּעָה.	זֶעגֶען אוּן הִילְף,
נֶחָמָה.	טְרֵייסְט,
פַּרְנָסָה וְכַלְכָּלָה.	עֶרְנֶעהְרוּנְג אוּן שְׁפֵּייזֶע
וְרַחֲמִים.	אוּן בַּארְמְהֶערְצִיגְקֵייט
וְחַיִּים וְשָׁלוֹם.	אוּן לֶעבֶּען אוּן פְרִידֶען
וְכָל טוֹב.	אוּן אַלֶעס גוּטֶעס;

וּמִכָּל טוּב	אוּן פוּן אַלֶעס גוּטֶעס
לְעוֹלָם אַל יְחַסְּרֵנוּ:	זָאל עֶר אוּנְז קֵיינְמָאל נִיט לָאזֶען פֶעהְלֶען.

ומכל טוב לעולם אל יחסרנו זה הוא סוף ברכת הטוב והמטיב, ועד כאן הוא עקר ברכת המזון, ופסוקי הרחמן הם הוספית מאוחרית ומספרם ונוסחאותיהם משונות מאד בסדורים ומנהגים שונים. הרמב"ם בסדר התפלה מזכיר רק ג' ובסדורי הספרדים מספרם י"ז ולאשכנזים ט' הרחמן. וכנראה הוסיף כל אחד ואחד בבקשות של הרחמן כאות נפשו כמו שכתב הכל בו: „ואומר הרחמן ומאריך כרצונו" וכן כתב גם אבודרהם וז"ל: „ואומר הרחמן כל אחד ואחד כרצונו וכרצון שאלתו" וכו' וכן כתב גם הטור באו"ח ס' קפ"ט: „ונהגו להאריך בברכת הטוב ומטיב הרחמן בכמה גונים, ולא ידעתי מאין בא זה להרבות בבקשה" וכו'. אולם מדברי הכל בו בס' צ"ט נראה שכבר בימי הגאונים הוסיפו איזה בקשות של הרחמן כי מביא שם בשם תשובת הגאונים שעונים אמן אחרי הרחמן, וכנראה הרחמן הוא יברך את בעל הבית הזה, המיוסדת על ברכת האורח לבעל הבית הנזכרת בברכות מו ע"א, היתה ההוספה הראשונה של בקשות הרחמן ואח"כ הוסיפו עוד.

הָרַחֲמָן.	דֶער בַּארְמְהֶערְצִיגֶער,
הוּא יִמְלוֹךְ	עֶר זָאל רֶעגִירֶען
עָלֵינוּ	אִיבֶּער אוּנְז
לְעוֹלָם וָעֶד:	אוֹיף אִימֶער אוּן עֶוִויג.
הָרַחֲמָן.	דֶער בַּארְמְהֶערְצִיגֶער,
הוּא יִתְבָּרַךְ	עֶר זָאל זַיין גֶעלוֹיבְּט
בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ:	אִין הִימֶעל אוּן אוֹיף דֶר עֶרד.
הָרַחֲמָן.	דֶער בַּארְמְהֶערְצִיגֶער,
הוּא יִשְׁתַּבַּח	עֶר זָאל גֶערִיהְמְט זַיין
לְדוֹר דּוֹרִים.	פִיר אַלֶע [1]גֶענֶערַאצְיָאנֶען
וְיִתְפָּאַר	אוּן עֶר זָאל פֶּרְהֶערְלִיכְט וֶוערֶן
בָּנוּ	אוּנְטֶער אוּנְז
לָעַד	אוֹיף אִימֶער
וּלְנֵצַח נְצָחִים.	אוּן פִיר אַלֶע עֶווִיגְקֵייטֶען.

1) געשלעכטער.

וְיִתְהַדַּר אוּן עֶר זָאל בֶּעשֵׁיינְט וֶוערֶען
בָּנוּ אוּנְטֶער אוּנְז
לָעַד אוֹיף אֵימֶער
וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים: אוּן אִין [1]אַלֶע עֶוויגְקַייטֶען.
הָרַחֲמָן. דֶער בַּארְמְהֶערְצִיגֶער,
הוּא יְפַרְנְסֵנוּ עֶר זָאל אוּנְז עֶרְנֶעהְרֶען
בְּכָבוֹד: מִיט עֶהְרֶע.
הָרַחֲמָן, דֶער בַּארְמְהֶערְצִיגֶער,
הוּא יִשְׁבֹּר עֶר זָאל צוּבְּרֶעכֶען
עֻלֵּנוּ אוּנְזֶער [2]יָאךְ
מֵעַל צַוָּארֵנוּ. פוּן אוּנְזֶער הַאלְז,
וְהוּא יוֹלִיכֵנוּ אוּן עֶר זָאל אוּנְז פִיהְרֶען
קוֹמְמִיּוּת [3]שְׁטָאלְץ
לְאַרְצֵנוּ: צוּ אוּנְזֶער לַאנְד.
הָרַחֲמָן. דֶער בַּארְמְהֶערְצִיגֶער,
הוּא יִשְׁלַח לָנוּ עֶר זָאל אוּנְז שִׁיקֶען
בְּרָכָה מְרֻבָּה פִיל זֶעגֶען
בַּבַּיִת הַזֶּה. אִין דִיזֶען הוֹיז
וְעַל שֻׁלְחָן זֶה אוּן אוֹיף דִיזֶען טִישׁ,
שֶׁאָכַלְנוּ עָלָיו: וָוס מִר הָבֶּן גֶעגֶעסֶן אוֹיף אִהְם.
הָרַחֲמָן. דֶער בַּארְמְהֶערְצִיגֶער,
הוּא יִשְׁלַח לָנוּ עֶר זָאל אוּנְז שִׁיקֶען
אֶת אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא אֵלִיָהוּ דֶעם פְּרָאפֶעט,
זָכוּר לַטּוֹב. וֶועלְכֶער אִיז דֶערְמָאהְנְט צוּם גוּטֶען,
וִיבַשֶּׂר לָנוּ אוּן עֶר זָאל אוּנְז אָנְזָאגֶען
בְּשׂוֹרוֹת טוֹבוֹת גוּטֶע נַאכְרִיכְטֶען,
יְשׁוּעוֹת וְנֶחָמוֹת: הִילְפֶען אוּן טְרֵייסְטֶען.

די, וואס עסען בײ דעם טיש פון א פרעמדען, זאגען דיזעס:—

הָרַחֲמָן דֶער בַּארְמְהֶערְצִיגֶער,
הוּא יְבָרֵךְ עֶר זָאל בֶּענְשֶׁען
אֶת הָרַב דֶעם הֶערְרֶען,
בַּעַל הַבַּיִת הַזֶּה, דֶעם ווירְטְה פוּן דִיזֶען הוֹיז,
וְאֶת אִשְׁתּוֹ אוּן זַיין פְרוֹי,
בַּעֲלַת דִי ווירְטְהִין
הַבַּיִת הַזֶּה: פוּן דִיזֶען הוֹיז.

די, וואס עסען בײ זײערע עלטערן'ס טיש, זאגען דיזעס:—

הָרַחֲמָן דֶער בַּארְמְהֶערְצִיגֶער,
הוּא יְבָרֵךְ עֶר זָאל בֶּענְשֶׁען
אֶת אָבִי מוֹרִי מַיין [4]פָאטֶער, מַיין לֶעהְרֶער,
בַּעַל הַבַּיִת הַזֶּה, דֶעם ווירְטְה פוּן דִיזֶען הוֹיז,
וְאֶת אִמִּי מוֹרָתִי אוּן [5]מַיין מוּטֶער, מַיין לֶהְרֶערִין,
בַּעֲלַת דִי ווירְהְטִין
הַבַּיִת הַזֶּה: פוּן דִיזֶען הוֹיז.

די, וואס עסען בײ זײער אײגענעם טיש, זאגען דיזעס:—

הָרַחֲמָן דֶער בַּארְמְהֶערְצִיגֶער,
הוּא יְבָרֵךְ עֶר זָאל בֶּענְשֶׁען
אוֹתִי מִיר
(וְאָבִי וְאִמִּי) אוּן מַיין פָאטֶער אוּן מַיין מוּטֶר
וְאִשְׁתִּי אוּן מַיין פְרוֹי
וְזַרְעִי אוּן מַיין [6]זַאמֶען
וְאֶת כָּל אֲשֶׁר לִי. אוּן אַלֶּס, וָוס גֶעהֶערְט צוּ מִר;

אוֹתָם זֵיי
וְאֶת בֵּיתָם אוּן זֵייעֶר הוֹיז
וְאֶת זַרְעָם אוּן זֵייעֶר [6]זַאמֶען
וְאֶת כָּל אוּן אַלֶעס,
אֲשֶׁר לָהֶם. וָואס גֶעהֶערְט צוּ זֵיי;
אוֹתָנוּ אוּנְז
וְאֶת כָּל אוּן אַלֶעס,
אֲשֶׁר לָנוּ. וָואס גֶעהֶערְט צוּ אוּנְז,

1) וועלטען. 2) ד. ה. דעם יאָך פון פרנסה. 3) אויפרעכט, אויפגעריכטעט, בקומה זקופה. 4) מיין געעהרטען פאטער. 5) מיין געעהרטע מוטער. 6) קינדער.

כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּרְכוּ	אַזוֹי ווִי עֶס זַיינֶען גֶעבֶּענְשְׁט גֶעווָארֶען
אֲבוֹתֵינוּ	אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן,
אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב.	אַבְרָהָם, יִצְחָק אוּן יַעֲקֹב
[1] בַּכֹּל. מִכֹּל. כֹּל.	[2]אִין אַלֶעם, פוּן אַלֶעם (אֶינְמָט) אַלֶעם
כֵּן יְבָרֵךְ אוֹתָנוּ	אַזוֹי זָאל עֶר אוּנְז בֶּענְשֶׁען,
כֻּלָּנוּ יַחַד.	אוּנְז אַלֶעמֶען צוּזַאמֶען,
בִּבְרָכָה שְׁלֵמָה.	מִיט אַ פָאלְקָאמֶענֶעם זֶעגֶען,
וְנֹאמַר אָמֵן:	אוּן זָאלֶען מִיר זָאגֶען: אָמֵן!

בַּמָּרוֹם	אִין הִימֶעל
יְלַמְּדוּ עָלָיו	זָאל מֶען [3]אָנְווַייזֶען אוֹיף אִיהם
וְעָלֵינוּ	אוּן אוֹיף אוּנְז
זְכוּת	אַ גֶערֶעכְטִיגְקַייט,
שֶׁתְּהֵא	דַאס עֶס זָאל זַיין
לְמִשְׁמֶרֶת שָׁלוֹם	אַלְס [4]אוֹפְבֶּעוואָהרוּנג פוּן פְרִידֶען
וְנִשָּׂא בְרָכָה	אוּן מִיר זָאלֶען עמְפְּפַאנְגֶען זֶעגֶען
מֵאֵת יְיָ	פוּן דֶעם עֶווִיגֶען
וּצְדָקָה	אוּן וואָהלְטְהַאט
מֵאֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ	פוּן דֶם גָאט פוּן אוּנְזֶער הִילְפֶע
וְנִמְצָא חֵן	אוּן מִיר זָאלֶען גֶעפִינֶען גוּנְסְט
וְשֵׂכֶל טוֹב	אוּן גוּטֶען פֶערְשְׁטַאנְד
בְּעֵינֵי אֱלֹהִים וְאָדָם:	אִין דִי אוֹיגֶען פוּן גָאט אוּן מֶענְשֶׁען.

לשבת.	פיר שבת.
הָרַחֲמָן.	דֶער בַּארְמְהֶערְצִיגֶער!
הוּא יַנְחִילֵנוּ	עֶר זָל אוּנְז אַלְס עֶרְבֶּע גֶעבֶּען
יוֹם	דֶעם טָאג,
שֶׁכֻּלּוֹ שַׁבָּת	וואָס אִיז אִין גַאנְצֶען שַׁבָּת
וּמְנוּחָה	אוּן רוּהֶע
לְחַיֵּי הָעוֹלָמִים:	אִין דֶעם עֶווִיגֶען לֶעבֶּען.

לראש חדש.	פיר ראש חדש:
הָרַחֲמָן.	דֶער בַּארְמְהֶערְצִיגֶער!
הוּא יְחַדֵּשׁ עָלֵינוּ	עֶר זָאל בֶּענַייעֶן פִיר אוּנְז
אֶת הַחֹדֶשׁ הַזֶּה	דִיזֶען מָאנַאט
לְטוֹבָה וְלִבְרָכָה:	צוּם גוּטֶען אוּנְד צוּם זֶעגֶען.

ליום טוב.	פיר יום טוב:
הָרַחֲמָן.	דֶער בַּארְמְהֶערְצִיגֶער!
הוּא יַנְחִילֵנוּ	עֶר זָל אוּנְז אַלְס עֶרְבֶּע גֶעבֶּען
יוֹם	דֶעם טָאג,
שֶׁכֻּלּוֹ טוֹב:	וואָס אִיז אִין גַאנְצֶען גוּט.

לראש השנה.	פיר ראש השנה:
הָרַחֲמָן.	דֶער בַּארְמְהֶערְצִיגֶער!
הוּא יְחַדֵּשׁ עָלֵינוּ	עֶר זָאל בֶּענַייעֶן פִיר אוּנְז
אֶת הַשָּׁנָה הַזֹּאת	דִיזֶען יָאהְר
לְטוֹבָה וְלִבְרָכָה:	צוּם גוּטֶען אוּן צוּם זֶעגֶען.

לסוכות.	פיר סוכות:
הָרַחֲמָן.	דֶער בַּארְמְהֶערְצִיגֶער!
הוּא יָקִים לָנוּ	עֶר זָל אוֹיפְשְׁטֶעלֶען פִיר אוּנְז
אֶת סֻכַּת דָּוִד	דִי [5]הִיטֶע פוּן דָוִד,
הַנּוֹפָלֶת:	דִי גֶעפַאלֶענֶע.

הָרַחֲמָן.	דֶער בַּארְמְהֶערְצִיגֶער!
הוּא יְזַכֵּנוּ	עֶר זָאל אוּנְז מַאכֶען ווִירְדִיג
לִימוֹת הַמָּשִׁיחַ	פִיר דִי טֶעג פוּן [6]מָשִׁיחַ
וּלְחַיֵּי	אוּן פִיר דַאס לֶעבֶּען
הָעוֹלָם הַבָּא:	פוּן דֶער קוּמֶענְדֶער ווֶעלְט.

1) בכל מכל כל פרושו, בכל מיני טובות שבעולם; ומקור הלשון הזה הוא בגמרא בבא בתרא י"ז ע"א וז"ל הגמרא: ששה לא שלט בהן מלאך המות ואלו הן, אברהם יצחק ויעקב, משה אהרן ומרים. אברהם יצחק ויעקב דכתיב בהו בכל מכל כל" וכ"ו ופרוש רש"י כמו שמבוארים הדברים תאלה במדרש רבה בראשית פ' מ"ג וז"ל באברהם כתיב, וה' ברך את אברהם בכל (בראשית כ"ד א'), ביצחק כתיב, ואכל מכל (שם כ"ז ל"ג), ביעקב כתיב כי חנני אלהים וכי יש לי כל (שם ל"ג י"א) עכ"ל.

2) זעה בעמערקונג 1. 3) לערנען. 4) דויערהאפטער פרידען. 5) בוידעל, סוכה, 6) גאטעס געזאלבטער.

[1] מַגְדִּיל	עֶר מַאכְט גְרוֹים

אַם שַׁבָּת, ראש חדש און יום טוב זאגט מען מִגְדּוֹל

[1] (מִגְדּוֹל)	(עֶר אִיז דֶער טְהוּרְם פוּן)
יְשׁוּעוֹת מַלְכּוֹ	דִי הִילְף פוּן זַיין קֶענִיג
וְעֹשֶׂה חֶסֶד	אוּן עֶר טְהוּט גְנַאדֶע
לִמְשִׁיחוֹ	צוּ זַיין גֶעזַאלְבְּטֶען,
לְדָוִד וּלְזַרְעוֹ	צוּ דָוִד אוּן צוּ זַיין זַאמֶען
עַד עוֹלָם:	בִּיז עֶווִיג.
עֹשֶׂה שָׁלוֹם	(דֶער) וָואס מַאכְט פְרִידֶען
בִּמְרוֹמָיו	אִין זַיינֶע [8]הִימְלֶען,
הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם	עֶר זָאל מַאכֶען פְרִידֶען
עָלֵינוּ.	אִיבֶּער אוּנְז
וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל.	אוּן אִיבֶּער גַאנְץ יִשְׂרָאֵל,
וְאִמְרוּ אָמֵן:	אוּן זָאגְט: אָמֵן!

---

[2] יְראוּ אֶת יְיָ	פִירְכְטֶעט דֶעם עֶווִיגֶען,
קְדשָׁיו.	(אִיהְר), זַיינֶע הֵיילִיגֶע;
כִּי אֵין מַחְסוֹר	דֶען עֶס אִיז נִיטָא קֵיין מַאנְגֶל
לִירֵאָיו:	בַּיי דִי, וָואס פִירְכְטֶען אִיהְם.
כְּפִירִים	[9]יוּנְגֶע לֵייבֶען
רָשׁוּ וְרָעֵבוּ.	זַיינֶען אָרֶעם אוּן הוּנְגֶערְן;
וְדֹרְשֵׁי יְיָ	אָבֶּר דִי וָואס זוּכֶען דֶם עֶווִיגֶן,
לֹא יַחְסְרוּ	פֶעהְלְט נִיט
כָל טוֹב:	אַלֶעם גוּטֶעס.

[3] הוֹדוּ לַייָ	דַאנְקְט צוּם עֶווִיגֶען,
כִּי טוֹב.	דֶען עֶר אִיז גוּט;
כִּי לְעוֹלָם	דֶען אוֹיף עֶווִיג
חַסְדּוֹ:	אִיז זַיין גְנַאדֶע.
[4] פּוֹתֵחַ	(דוּ) עֶפֶענְסְט
אֶת יָדֶךָ.	דַיין הַאנְד;
וּמַשְׂבִּיעַ	אוּן זֶעטִיגְסְט
לְכָל חַי	אַלֶע לֶעבֶּעדִיגֶע
רָצוֹן:	(מִיט) ווִילֶען.
[5] בָּרוּךְ הַגֶּבֶר	גֶעבֶּענְשְׁט אִיז דֶער מֶענְשׁ,
אֲשֶׁר יִבְטַח בַּייָ.	וָועלְכֶער פֶערְטְרוֹיט אוֹיף גָאט,
וְהָיָה יְיָ מִבְטַחוֹ:	אוּן דֶר עֶווִיגֶר אִז זַיין זִכֶרְהַייט.
[6] נַעַר הָיִיתִי	יוּנְג בִּין אִיךְ גֶעוֶועזֶן,
גַּם זָקַנְתִּי	אִיךְ בִּין אוֹיךְ אַלְט גֶעוָוארֶען,
וְלֹא רָאִיתִי	אוּן אִךְ הָאבּ נָאךְ נִיט גֶעזֶעהְן
צַדִּיק נֶעֱזָב.	אַ גֶערֶעכְטֶער מַאן פֶערְלָאזֶן,
וְזַרְעוֹ	דַאס זַיינֶע קִינְדֶער
מְבַקֶּשׁ לָחֶם:	זָאלֶען זוּכֶען בְּרוֹיט.
[7] יְיָ	דֶער עֶווִיגֶער
עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן.	וֶועט גֶעבֶּן שְׁטַרְקַייט צוּ זַיין פָלְק,
יְיָ יְבָרֵךְ	דֶער עֶווִיגֶער וֶועט בֶּענְשֶׁען
אֶת עַמּוֹ	זַיין פָאלְק
בַשָּׁלוֹם:	מִיט פְרִידֶען.

---

1) מַגְדִּיל כמו שאנו אומרים בחול הוא בתהלים י״ח נ״א; מִגְדּוֹל כמו שאומרים בשבת ויום טוב הוא בשמואל ב׳ כ״ב נ״א. וטעם שנוי הלשון בין שבת ויו״ט לחול הוא מפני שמסדרי ברכת המזון מצאו שני פסוקים המשונים מעט בנוסחאותיהם ולא רצו לתת היתרון לאחד על השני, ולכן בח״ו בלשון מגדיל לימי החול מפני שבא בנוסח זה בתהלים, שרגילים לומר מזמורי תהלים על השלחן בחול וגם מפני שהלשון מגדיל מסכים יותר לחוקי הלשון ולכן קבעוה לתדיר, ובלשון מגדול הנמצאת בנביאים, שרגילין לקרוא בשבת ויו״ט, בחרו לשבת ויו״ט, וגם מפני, שאינה מסכמת כל כך לחוקי הלשון, לכן קבעוה לשאינו תדיר.

2) תהלים ל״ד י׳ וי״א. 3) שם קי״ח א׳. 4) שם קמ״ה ט״ז. 5) ירמיה י״ז ז׳. 6) תהלים ל״ז כ״ה. 7) שם כ״ט י׳.

8) הויכע ערטער. 9) ד. ה. רייכע און מעכטיגע מענשען.

סדר בְּרכה אחרונה.

נוסח הברכה הזאת מובא בברכות מ״ד ע״א בקצת שנוי לשון. ויש חלופי נוסחאות בסדור של רב עמרם גאון, הרמב״ם, הרא״ש, הטור, הרוקח, הכל בו, האבודרהם, של״ה וסדור יעב״ץ. בגמרא ברכות מ״ד ע״א קראוה מעין ש״ש מפני שנכללו בה ג׳ ברכות של ברכת המזון, על המחיה ועל הכלכלה הוא מעין ברכת הזן, ועל ארץ חמדה הוא מעין ברכת הארץ רחם ד׳ אלהינו היא מעין ברכת בונה ירושלים. ואף כי יש בה גם כן כי אתה ד׳ טוב ומטיב כנגד ברכת הטוב והמטיב, בכל זאת לא קראוה מעין ארבע מפני שהברכה הרביעית רק מדרבנן היא ויש נותנים טעם אחר לזה.

נאך שפייזע, אויסער ברויט, זאגט מען פאלגענדע ברכה אחרונה:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ — גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט׳וּ, עֶוִויגֶער,
אֱלֹהֵינוּ — אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם — קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט
עַל — פִיר

נאכ׳ן טרינקען וויין:

הַגֶּפֶן — דֶעם ווייְנְשְׁטָאק
וְעַל פְּרִי — אוּן פִיר דִי פְרוּכְט
הַגֶּפֶן — פוּן דֶעם ווייְנְשְׁטָאק,

נאכ׳ן עסען וויינטרויבען, פייגען גראנאט-עפּעל איילבערטען און טייטלען:

הָעֵץ — דֶעם בּוֹים
וְעַל פְּרִי — אוּן פִיר דִי פְרוּכְט
הָעֵץ — פוּן דֶעם בּוֹים

נאכ׳ן עסען געקאכטעס, וואס איז געמאכט פון ווייץ גערשטען, האבער, קארן און ארקוס:

הַמִּחְיָה — פִיר דִי שְׁפַּייזֶע
וְעַל הַכַּלְכָּלָה — אוּן פִיר דִי נַאהְרוּנג

אויב, מען טרינקט אויך וויין אויסער די געקאכטעס, וואס איז געמאכט געווארען פון ווייץ, גערשטען, האבער, קארן און ארקוס:

הַמִּחְיָה — פִיר דִי שְׁפַּייזֶע
וְעַל הַכַּלְכָּלָה — אוּן פִיר דִי נַאהְרוּנג
וְעַל הַגֶּפֶן — אוּן פִיר דֶעם ווייְנְשְׁטָאק
וְעַל פְּרִי — אוּן פִיר דִי פְרוּכְט
הַגֶּפֶן — פוּן דֶעם ווייְנְשְׁטָאק

וְעַל תְּנוּבַת — אוּן פִיר דִי פְרוּכְט
הַשָּׂדֶה — פוּן דֶעם פֶעלְד
וְעַל אֶרֶץ חֶמְדָּה טוֹבָה וּרְחָבָה — אוּן פִיר דִי לִיבְּלִיכֶע, גוּטֶע אוּן בְּרֵייטֶע לַאנְד,
שֶׁרָצִיתָ — וֶועלְכֶע דוּ הָאסְט בֶּעווילִיגְט
וְהִנְחַלְתָּ — אוּן גֶעגֶעבֶּען אַלְס עֶרְבְּטְהֵייל
לַאֲבוֹתֵינוּ — צוּ אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן,
לֶאֱכוֹל — צוּ עֶסֶען
מִפִּרְיָהּ — פוּן אִיהְר פְרוּכְט
וְלִשְׂבּוֹעַ — אוּן זִיךְ צוּ זֶעטִיגֶען
מִטּוּבָהּ. — פוּן אִיהְר גוּטֶעס.
רַחֵם — עֶרְבַּארְם דִיךְ,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ — עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
עַל יִשְׂרָאֵל — אִיבֶּער יִשְׂרָאֵל,
עַמֶּךָ — דַיין פָאלְק,
וְעַל יְרוּשָׁלַיִם — אוּן אִיבֶּער יְרוּשָׁלַיִם,
עִירֶךָ — דַיין שְׁטָאדְט,
וְעַל צִיּוֹן — אוּן אִיבֶּער צִיוֹן,
מִשְׁכַּן כְּבוֹדֶךָ — דִי וְוָהְנוּנג פוּן דַיין הֶערְלִיכְקַייט,
וְעַל מִזְבְּחֶךָ — אוּן אִיבֶּער דַיין אַלְטַאר
וְעַל הֵיכָלֶךָ. — אוּן אִיבֶּער דַיין טֶעמְפֶּעל.
וּבְנֵה יְרוּשָׁלַיִם — אוּן בּוֹי יְרוּשָׁלַיִם,
עִיר הַקֹּדֶשׁ — דִי הֵיילִיגֶע שְׁטָאדְט,

בְּתוֹכָהּ	שֶׁנֶעל,
בְּיָמֵינוּ .	אִין אוּנְזֶערֶע טֶעג,
וְהַעֲלֵנוּ לְתוֹכָהּ .	אוּן בְּרֶענְג אוּנְז אַרַיְן אִין אִיהְר,
וְשַׂמְּחֵנוּ	אוּן עֶרְפְרֵיעֶה אוּנְז
בְּבִנְיָנָהּ .	מִיט אִיהְר אוֹיפְבּוֹיאוּנְג,
וְנֹאכַל	אוּן מִיר זָאלֶען עֶסֶען
מִפִּרְיָהּ	פוּן אִיהְר פְרוּכְט,
וְנִשְׂבַּע	אוּן מִיר זָאלֶען זִיךְ זֶעטִיגֶען
מִטּוּבָהּ .	פוּן אִיהְר גוּטֶעס,
וּנְבָרֶכְךָ	אוּן מִיר וֶועלֶען דִיר לוֹיבֶּען
עָלֶיהָ	פִיר אִיהְר
בִּקְדֻשָּׁה	אִין הֵיילִיגְקַייט
וּבְטָהֳרָה :	אוּן אִין רֵיינְהַייט.

לשבת :	פיר שבת :
וּרְצֵה	אוּן בֶּעווילִיג
וְהַחֲלִיצֵנוּ	אוּן שְׁטַארְק אוּנְז
בְּיוֹם הַשַּׁבָּת הַזֶּה	אִין דִיזֶען רוּהֶע־טָאג,

לראש חדש :	פיר ראש חדש:
וְזָכְרֵנוּ	אוּן דֶערְמָאהְן אוּנְז
בְּיוֹם	אִין דֶעם טָאג
רֹאשׁ הַחֹדֶשׁ הַזֶּה :	פוּן דִיזֶען אָנְפַאנְג מָאנַאט,

ליום טוב ;	פיר יום טוב :
וְשַׂמְּחֵנוּ	אוּן עֶרְפְרֵיעֶה אוּנְז
בְּיוֹם	אִין דֶעם טָאג

לפסח :	פיר פסח :
חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה :	פוּן דִיזֶען פַייעֶרְטָאג פוּן דִי אוּנְגֶעזַייעֶרְטֶע קוּכֶענְס,

לשבועות :	פיר שבועות :
חַג הַשָּׁבֻעוֹת הַזֶּה :	פוּן דִיזֶען וָואכֶען־פֶעסְט,

לסוכות :	פיר סוכות :
חַג הַסֻּכּוֹת הַזֶּה :	פוּן דִיזֶען הִיטֶען[1]־פֶעסְט,

לשמיני עצרת ושמחת תורה:	פיר שמיני עצרת און שמחת תורה :
הַשְּׁמִינִי חַג הָעֲצֶרֶת הַזֶּה:	פוּן דִיזֶען אַכְטֶען־טָאג־פֶעסְט פוּן פֶערְזַאמְלוּנְג[2],

לראש השנה :	פיר ראש השנה:
וְזָכְרֵנוּ לְטוֹבָה	אוּן דֶערְמָאהְן אוּנְז צוּם גוּטֶען
בְּיוֹם הַזִּכָּרוֹן הַזֶּה :	אִין דִיזֶען אַנְדֵיינְקוּנְגְס־טָאג.

כִּי אַתָּה יְיָ טוֹב	דֶען דוּ, עֶווִיגֶער, בִּיסְט גוּט
וּמֵטִיב לַכֹּל	אוּן טְהוּסְט גוּטֶעס צוּ אַלֶעמֶען
וְנוֹדֶה לְּךָ	אוּן מִיר דַאנְקֶען דִיר
עַל הָאָרֶץ	פִיר דַאס לַאנְד

נאך וויין :

וְעַל פְּרִי הַגָּפֶן : בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ עַל הָאָרֶץ וְעַל פְּרִי הַגָּפֶן :

נאך פרוכט :

וְעַל הַפֵּרוֹת : בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ עַל הָאָרֶץ וְעַל הַפֵּרוֹת :

נאך געקאכטע מעהל שפייז:

וְעַל הַמִּחְיָה : בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ עַל הָאָרֶץ וְעַל הַמִּחְיָה וְעַל הַכַּלְכָּלָה :

געקאכטע מעהל שפייז און וויין:

וְעַל הַמִּחְיָה וְעַל פְּרִי הַגָּפֶן : בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ עַל הָאָרֶץ וְעַל הַמִּחְיָה וְעַל הַכַּלְכָּלָה וְעַל פְּרִי הַגָּפֶן :

1) בּיידלעך. 2) שלוס־פֿעסט; אָבהאַלטונגס־פּעסט.

סדר קריאת שמע על המטה.

גֶעבֶּעטֶע בֶּעפָאר מֶען גֶעהְט שְׁלָאפֶען.

1 בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט דוּ, עֶוויגֶער,
אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם.	קֶענִיג פוּן דֶער ווֶעלְט,
2 הַמַּפִּיל	ווֶעלְכֶער מַאכְט פַאלֶען
חֶבְלֵי שֵׁנָה	דִי בֶּענְדֶער פוּן שְׁלָאף
עַל עֵינָי.	אוֹיף מַיינֶע אוֹיגֶען,
וּתְנוּמָה	אוּן [5]שְׁלוּמֶער —
עַל עַפְעַפָּי:	אוֹיף מַיינֶע בְּרֶעמֶען.
וִיהִי רָצוֹן	אוּן עֶס זָאל זַיין דֶער ווִילֶען,
מִלְּפָנֶיךָ	פוּן פָאר דִיר,
יְיָ אֱלֹהַי	עֶווִיגֶער, מַיין גָאט
וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי	אוּן גָאט פוּן מַיינֶע עֶלְטֶערְן,
שֶׁתַּשְׁכִּיבֵנִי	דַס דוּ זָאלְסְט מִיךְ נִידֶערְלֶעגֶען
לְשָׁלוֹם.	אִין פְרִידֶען,
וְתַעֲמִידֵנִי	אוּן דוּ זָלְסְט מִךְ לָזֶן אוֹפְשְׁטֵן
לְשָׁלוֹם.	אִין פְרִידֶען.
וְאַל יְבַהֲלוּנִי	אוּן עֶס זָאלֶן מִר נִיט עֶרְשְׁרֶעקֶן
רַעְיוֹנַי	מַיינֶע גֶעדַאנְקֶען,
וַחֲלוֹמוֹת רָעִים.	אָדֶער שְׁלֶעכְטֶע טְרוֹימֶען,
וְהַרְהוֹרִים רָעִים.	אָדֶער שְׁלֶעכְטֶע פַאנְטַאזְיֶען.
וּתְהֵא מִטָּתִי	אוּן מַיין בֶּעט זָאל זַיין
שְׁלֵמָה	[6]פָאלְקָאמֶען
לְפָנֶיךָ.	פָאר דִיר,
3 וְהָאֵר עֵינַי	אוּן עֶרלַייכְט מַיינֶע אוֹיגֶען,
פֶּן אִישַׁן	אוּם אִיךְ זָאל נִיט אַיינְשְׁלָאפֶען
הַמָּוֶת:	(צוּם) טוֹיט.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט דוּ, עֶווִיגֶער,
הַמֵּאִיר	ווֶעלְכֶער בֶּעלַייכְט
לָעוֹלָם כֻּלּוֹ	צוּ דִי גַאנְצֶע ווֶעלְט
בִּכְבוֹדוֹ	מִיט זַיין הֶערְלִיכְקַייט.

זעה די איבערזעטצונג אויף זייטע 65.

אֵל מֶלֶךְ נֶאֱמָן:

4 שְׁמַע יִשְׂרָאֵל. יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד: בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד: דברים ו—ה וְאָהַבְתָּ אֵת יְיָ אֱלֹהֶיךָ. בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ וּבְכָל מְאֹדֶךָ: ו וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם עַל לְבָבֶךָ: ז וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנֶיךָ וְדִבַּרְתָּ בָּם. בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ: ח וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת עַל יָדֶךָ. וְהָיוּ לְטֹטָפֹת בֵּין עֵינֶיךָ: ט וּכְתַבְתָּם עַל מְזֻזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ:

זעה די איבערזעצונג צווייטער טהייל, זייטע 79.

תהלים צ׳ י״ז וִיהִי נֹעַם אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ. וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנֵהוּ:

תהלים צ״א יֹשֵׁב בְּסֵתֶר עֶלְיוֹן. בְּצֵל שַׁדַּי יִתְלוֹנָן: אֹמַר לַייָ מַחְסִי וּמְצוּדָתִי. אֱלֹהַי אֶבְטַח בּוֹ: כִּי הוּא יַצִּילְךָ מִפַּח יָקוּשׁ. מִדֶּבֶר הַוּוֹת: בְּאֶבְרָתוֹ יָסֶךְ לָךְ. וְתַחַת כְּנָפָיו תֶּחְסֶה. צִנָּה וְסֹחֵרָה אֲמִתּוֹ: לֹא תִירָא מִפַּחַד לָיְלָה. מֵחֵץ

1) מקור המנהג של ק״ש על המטה הוא בברכות דף ד׳ וה׳. 2) נוסחתנו דומה לנוסחת הראש (ברכות פ׳ נ׳ ס׳ כ״ג (והטור א״ח ס׳ רל״ט, ובברכות ס׳ ע״ב הנוסחא ארוכה מנוסחתנו. 3) תהלים י״ג ד׳. 4) דברים ו׳ ד׳. 5) דרעמעל. 6) אונשולדיג, אונבעפלעקט.

יָעוּף יוֹמָם׃ מִדֶּבֶר בָּאֹפֶל יַהֲלֹךְ. מִקֶּטֶב
יָשׁוּד צָהֳרָיִם׃ יִפֹּל מִצִּדְּךָ אֶלֶף. וּרְבָבָה
מִימִינֶךָ. אֵלֶיךָ לֹא יִגָּשׁ׃ רַק בְּעֵינֶיךָ
תַבִּיט. וְשִׁלֻּמַת רְשָׁעִים תִּרְאֶה׃ כִּי
אַתָּה יְיָ מַחְסִי. עֶלְיוֹן שַׂמְתָּ מְעוֹנֶךָ׃
לֹא תְאֻנֶּה אֵלֶיךָ רָעָה. וְנֶגַע לֹא יִקְרַב
בְּאָהֳלֶךָ׃ כִּי מַלְאָכָיו יְצַוֶּה לָּךְ׃ לִשְׁמָרְךָ
בְּכָל דְּרָכֶיךָ׃ עַל כַּפַּיִם יִשָּׂאוּנְךָ. פֶּן
תִּגֹּף בָּאֶבֶן רַגְלֶךָ׃ עַל שַׁחַל וָפֶתֶן תִּדְרֹךְ.
תִּרְמֹס כְּפִיר וְתַנִּין׃ כִּי בִי חָשַׁק
וַאֲפַלְּטֵהוּ. אֲשַׂגְּבֵהוּ כִּי יָדַע שְׁמִי׃
יִקְרָאֵנִי וְאֶעֱנֵהוּ. עִמּוֹ אָנֹכִי בְצָרָה.
אֲחַלְּצֵהוּ וַאֲכַבְּדֵהוּ׃ אֹרֶךְ יָמִים אַשְׂבִּיעֵהוּ.
וְאַרְאֵהוּ בִּישׁוּעָתִי׃ אֹרֶךְ יָמִים אַשְׂבִּיעֵהוּ.
וְאַרְאֵהוּ בִּישׁוּעָתִי׃

תהלים ג. ב [1]יְיָ	2. אָ, עֶווִיגֶער,
מָה רַבּוּ צָרָי.	ווִי פִיל זַיינֶען מַיינֶע פַיינְדֶע;
רַבִּים	פִילֶע
קָמִים עָלָי׃	שְׁטֶעהֶען אוֹיף גֶעגֶען מִיר.
ג רַבִּים אֹמְרִים	3. פִילֶע זָאגֶען
לְנַפְשִׁי	ווֶעגֶען מַיין [2]פֶּערְזָאן׃
אֵין יְשׁוּעָתָה לּוֹ	„עֶס אִיז קֵיין הִילְף דָא פַר אִהְם
בֵאלֹהִים סֶלָה׃	אִין גָאט. סֶלָה!“
ד וְאַתָּה יְיָ	4. אָבֶער דוּ, עֶווִיגֶער,
מָגֵן בַּעֲדִי.	בִּיסְט אַ שִׁילְד פַאר מִיר;
כְּבוֹדִי	מַיין עֶהְרֶע
וּמֵרִים רֹאשִׁי׃	אוּן דֶר עֶרְהֶעבֶּר פוּן מַיין קָאפּ.
ה קוֹלִי	5. (מִיט) מַיין שְׁטִימֶע
אֶל יְיָ אֶקְרָא.	רוּף אִיךְ צוּם עֶווִיגֶען,
וַיַּעֲנֵנִי	אוּן עֶר עֶנְטְפֶערְט מִיר
מֵהַר קָדְשׁוֹ	פוּן זַיין הֵיילִיגֶען בַּארְג
סֶלָה׃	אִימֶער.
ו אֲנִי שָׁכַבְתִּי	6. אִיךְ הָאבּ מִיר גֶעלֵייגְט
וָאִישָׁנָה	אוּן הָאבּ אַיינְגֶעשְׁלָאפֶען;
הֱקִיצוֹתִי.	אִיךְ הָאבּ (ווִידֶער) עֶרְוַואכְט,
כִּי יְיָ יִסְמְכֵנִי׃	דֶען דֶער עֶווִיגֶער שְׁטִיצְט מִיךְ.
ז לֹא אִירָא	7. אִיךְ פִירְכְטֶע נִיט
מֵרִבְבוֹת עָם.	פַאר [3]מִירְיַאדֶען פָאלְק,
אֲשֶׁר סָבִיב	ווֶעלְכֶע רִינְגְסאוּם
שָׁתוּ עָלָי׃	הָאבֶּען מִיר בֶּעלַאגֶערְט.
ח קוּמָה יְיָ	8. שְׁטֵעה אוֹיף, עֶווִיגֶער,
הוֹשִׁיעֵנִי אֱלֹהַי	הֶעלְף מִיר, מַיין גָאט,
כִּי הִכִּיתָ	דֶען דוּ הָאסְט גֶעשְׁלָאגֶען
אֶת כָּל אֹיְבַי	אַלֶע מַיינֶע פַיינְדֶע
לֶחִי.	(אוֹיף דֶעם) בַּאק;
שִׁנֵּי רְשָׁעִים	דִי צֵייהְנֶער פוּן דִי זִינְדִיגֶע
שִׁבַּרְתָּ׃	הָאסְטוּ צוּבְּרָאכֶען.
ט לַייָ הַיְשׁוּעָה.	9 בַּיי דֶם עֶווִיגֶען אִיז דִי הִילְף;
עַל עַמְּךָ	אִיבֶּער דַיין פָאלְק
בִרְכָתֶךָ סֶלָה׃	אִיז דַיין זֶעגֶען אִימֶער.

זעה די איבערזעטצונג אויף זייטע 147.

[2] הַשְׁכִּיבֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לְשָׁלוֹם. וְהַעֲמִידֵנוּ מַלְכֵּנוּ לְחַיִּים. וּפְרוֹשׂ עָלֵינוּ סֻכַּת שְׁלוֹמֶךָ. וְתַקְּנֵנוּ בְּעֵצָה טוֹבָה מִלְּפָנֶיךָ. וְהוֹשִׁיעֵנוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ. וְהָגֵן בַּעֲדֵנוּ. וְהָסֵר מֵעָלֵינוּ אוֹיֵב. דֶּבֶר. וְחֶרֶב. וְרָעָב וְיָגוֹן. וְהָסֵר שָׂטָן מִלְּפָנֵינוּ וּמֵאַחֲרֵינוּ. וּבְצֵל כְּנָפֶיךָ תַּסְתִּירֵנוּ. כִּי אֵל שׁוֹמְרֵנוּ וּמַצִּילֵנוּ אָתָּה. כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה. וּשְׁמוֹר צֵאתֵנוּ וּבוֹאֵנוּ

1) יושב בסתר וכן ה׳ מה רבו צרי נקראים שיר של פגעים בשבועות ט״ו ע״ב ובירושלמי פ״ו ה״ב. הפסוק ויהי נועם לא הביא באבודרהם והמזמור יושב בסתר הובא רק עד כי אתה ה׳ מחסי כמו שהוא בגמרא. ובכל פו כתוב שיש מתחילין ויהי נועם ויש ביושב בסתר. 2) ווי פערכיערט זיינען א. ז. וו. 3) זעעלע. 4) צעהנדליג־טויזענדע; זעהר א גרויסע מענגע.

לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם:

זעה די איבערזעטצונג אויף זייטע 149.

בָּרוּךְ יְיָ בַּיּוֹם. בָּרוּךְ יְיָ בַּלָּיְלָה. בָּרוּךְ יְיָ בְּשָׁכְבֵנוּ. בָּרוּךְ יְיָ בְּקוּמֵנוּ. כִּי בְיָדְךָ נַפְשׁוֹת הַחַיִּים וְהַמֵּתִים. אֲשֶׁר בְּיָדוֹ נֶפֶשׁ כָּל חָי וְרוּחַ כָּל בְּשַׂר אִישׁ: בְּיָדְךָ אַפְקִיד רוּחִי פָּדִיתָה אוֹתִי. יְיָ אֵל אֱמֶת: אֱלֹהֵינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם יַחֵד שִׁמְךָ וְקַיֵּם מַלְכוּתְךָ תָּמִיד וּמְלוֹךְ עָלֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד:

יִרְאוּ עֵינֵינוּ.	זָאלֶען זֶעהֶן אוּנְזֶערֶע אוֹיגֶען
וְיִשְׂמַח לִבֵּנוּ.	און זָל זִךְ פְרֵעהֶען אוּנְזֶער הַרְץ
וְתָגֵל נַפְשֵׁנוּ.	אֶן זָל פְרֵעהְלִךְ זַיין אוּנְזֶער זֶלֶע
בִּישׁוּעָתְךָ בֶּאֱמֶת	דוּרְךְ דַיין וַואהְרֶע הִילְף,
בֶּאֱמוֹר לְצִיּוֹן	וֶוען מֶען וֶועט זָאגֶען צוּ צִיּוֹן:
מָלַךְ אֱלֹהָיִךְ:	„דַיין גָאט הָאט רֶעגִירְט.
יְיָ מֶלֶךְ.	דֶער עֶווִיגֶער אִיז קֶענִיג,
יְיָ מָלָךְ.	דֶער עֶווִיגֶער אִיז גֶעוֶען קֶענִיג,
יְיָ יִמְלוֹךְ	דֶער עֶווִיגֶער וֶועט זַיין קֶענִיג
לְעוֹלָם וָעֶד:	אוֹיף אִימֶער און עֶווִיג.“
כִּי הַמַּלְכוּת	דֶען דִי הֶערְשַׁאפְט
שֶׁלְּךָ הִיא.	אִיז דַיינֶע,
וּלְעוֹלְמֵי עַד	און אוֹיף אִימֶער און עֶווִיג
תִּמְלוֹךְ בְּכָבוֹד.	וֶועסְט'וּ רֶעגִירֶען מִיט עֶהְרֶע,
כִּי אֵין לָנוּ מֶלֶךְ	דֶען מִיר הָאבֶען קֵיין קֶענִיג
אֶלָּא אָתָּה:	נוּר דוּ.

---

[1] הַמַּלְאָךְ	דֶער עֶנְגֶעל,
הַגֹּאֵל אֹתִי	וֶועלְכֶער הָאט מִיךְ עֶרְלֵייזְט
מִכָּל רָע.	פוּן אַלֶע שְׁלֶעכְטֶעס,
יְבָרֵךְ	עֶר זָאל בֶּענְשֶׁען
אֶת הַנְּעָרִים	דִי קְנַאבֶּען,
וְיִקָּרֵא בָהֶם	און עֶס זָל גֶרוּפֶן וֶוערֶן אוֹף זֵיי
שְׁמִי	מַיין נָאמֶען
וְשֵׁם אֲבֹתַי	און דֶר נָמֶן פוּן מַיינֶע עֶלְטֶרְן,
אַבְרָהָם וְיִצְחָק.	אַבְרָהָם און יִצְחָק,
וְיִדְגּוּ לָרֹב	און זֵיי זָאלֶן וֶוערֶן פִיל וִוי פִישׁ
בְּקֶרֶב הָאָרֶץ:	אִין דִי לַאנְד.

---

[2] וַיֹּאמֶר	און עֶר הָאט גֶעזָאגְט:
אִם שָׁמוֹעַ תִּשְׁמַע	אוֹיב דוּ וֶועסְט הֶערֶען
לְקוֹל	צוּ דִי שְׁטִימֶע
יְיָ אֱלֹהֶיךָ	פוּן דֶעם עֶווִיגֶען, דַיין גָאט,
וְהַיָּשָׁר	און דָאס, וָואס רֶעכְט אִיז
בְּעֵינָיו	אִין זַיינֶע אוֹיגֶען,
תַּעֲשֶׂה	וֶועסְט'וּ טְהָאן,
וְהַאֲזַנְתָּ	און דוּ וֶועסְט [4] פֶערְנֶעהְמֶען
לְמִצְוֹתָיו	(צוּ) זַיינֶע גֶעבָאטֶע,
וְשָׁמַרְתָּ	און דוּ וֶועסְט הִיטֶען
כָּל חֻקָּיו.	אַלֶע זַיינֶע גֶעזֶעטְצֶע,
כָּל הַמַּחֲלָה	קֵיינֶע פוּן דִי קְרַאנְקְהַייטֶען,
אֲשֶׁר שַׂמְתִּי	וֶועלְכֶע אִיךְ הָאב גֶעלֵייגְט
בְמִצְרַיִם	אוֹיף מִצְרַיִם,
לֹא אָשִׂים עָלֶיךָ	וֶועל אִיךְ נִיט לֵייגֶען אוֹף דִיר
כִּי אֲנִי יְיָ	דֶען אִיךְ עֶווִיגֶער
רֹפְאֶךָ:	בִּין דַיין [5] הֵיילֶער.
[3] וַיֹּאמֶר יְיָ	און דֶער עֶווִיגֶער הָאט גֶזָאגְט
אֶל הַשָּׂטָן	צוּם [6] שָׂטָן:
יִגְעַר יְיָ בְּךָ	דֶר עֶווִיגֶר וֶוט שְׁרַייעֶן אוֹף דִר

1) בראשית מ"ח ט"ז. 2) שמות ט"ו 3) זכריה ג' ב'. 4) צוהערען, געהארכען. 5) ארצט, דאקטאר, 6) אנקלעגער, פיינד; דער מלאך, וואס פעשולדיגט דעם מענשען.

הַשָּׂטָן — דוּ שָׂטָן!
וְיִגְעַר יְיָ בְּךָ — אוּן אוֹיף דִיר וֶועט שְׁרַייעֶן דֶער עֶווִיגֶער,
הַבֹּחֵר בִּירוּשָׁלָיִם. — וֶועלְכֶער עֶרְווֶעהְלְט יְרוּשָׁלַיִם;
הֲלוֹא זֶה אוּד — אִיז נִיט דִיזֶער אַ [7]פַייעֶרְבְּרַנְד
מֻצָּל מֵאֵשׁ: — גֶערֶעטֶעט פוּן פַייעֶר?
[1] הִנֵּה — זֶעה,
מִטָּתוֹ שֶׁלִּשְׁלֹמֹה — דִי בֶּעט פוּן שְׁלֹמֹה:
שִׁשִּׁים גִּבֹּרִים — זֶעכְצִיג הֶעלְדֶען
סָבִיב לָהּ. — זַיינֶען אַרוּם אִיהְר
מִגִּבֹּרֵי יִשְׂרָאֵל: — פוּן יִשְׂרָאֵל'ס הֶעלְדֶען.
[2] כֻּלָּם — זֵיי אַלֶע
אֲחֻזֵי חֶרֶב — [8]זַיינֶען אוּמְגֶעגוּרְט מִט אַ שְׁוֶוערְט
מְלֻמְּדֵי מִלְחָמָה. — גֶעלֶערֶענְט צוּם קְרִיג,
אִישׁ — יֶעדֶער
חַרְבּוֹ עַל יְרֵכוֹ — הָט זַיין שְׁוֶוערְט אוֹיף זַיין [9]זַייט
מִפַּחַד בַּלֵּילוֹת: — וֶועגֶען דֶם שְׁרֶעקֶען אִין דִי נֶעכְט.

זאג 3 מאל:

[3] יְבָרֶכְךָ יְיָ — דֶער עֶווִיגֶער זָאל דִיךְ בֶּענְשֶׁען
וְיִשְׁמְרֶךָ: — אוּן עֶר זָאל דִיךְ בֶּעהִיטֶען.
יָאֵר יְיָ — דֶער עֶווִיגֶער זָאל לַייכְטֶען
פָּנָיו — זַיין גֶעזִיכְט
אֵלֶיךָ — צוּ דִיר,[10]
וִיחֻנֶּךָּ: — אוּן עֶר זָאל דִיר גְנֶעדִיג זַיין.
יִשָּׂא יְיָ — דֶר עֶווִיגֶער זָאל [11]אוֹיפְהֵייבֶּען
פָּנָיו — זַיין גֶעזִיכְט
אֵלֶיךָ — צוּ דִיר,
וְיָשֵׂם לְךָ — אוּן עֶר זָאל דִיר [12]מַאכֶען
שָׁלוֹם: — פְרִידֶען.

זאג 3 מאל:

[4] הִנֵּה לֹא יָנוּם — זֶעה, עֶר דְרֶעמֶעלְט נִיט
וְלֹא יִישָׁן. — אוּן עֶר שְׁלָאפְט נִיט,
שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל: — דֶער הִיטֶער פוּן יִשְׂרָאֵל.

זאג 3 מאל:

[5] לִישׁוּעָתְךָ — אוֹיף דַיין הִילְף
קִוִּיתִי יְיָ. — הָאף אִיךְ, עֶווִיגֶער!
קִוִּיתִי יְיָ — אִיךְ הָאף, עֶווִיגֶער,
לִישׁוּעָתְךָ. — אוֹיף דַיין הִילְף!
יְיָ — עֶווִיגֶער,
לִישׁוּעָתְךָ קִוִּיתִי: — אוֹיף דַיין הִילְף הָאף אִיךְ!

זאג 3 מאל:

[6] בְּשֵׁם יְיָ — אִין דֶם נָאמֶען פוּן עֶווִיגֶען,
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל — דֶער גָאט פוּן יִשְׂרָאֵל,
מִימִינִי — פוּן מַיין רֶעכְטֶע הַאנְד
מִיכָאֵל — (זָאל זַיין) מִיכָאֵל,
וּמִשְּׂמֹאלִי — אוּן פוּן מַיין לִינְקֶע הַאנְד
גַּבְרִיאֵל — (זָאל זַיין) גַּבְרִיאֵל,
וּמִלְּפָנַי אוּרִיאֵל — אוּן פָאר מִיר—אוּרִיאֵל,
וּמֵאֲחוֹרַי רְפָאֵל — אוּן פוּן הִינְטֶער מִיר—רְפָאֵל
וְעַל רֹאשִׁי — אוּן אִיבֶּער מַיין קָאפּ
שְׁכִינַת אֵל: — גָאטֶעס [13]הֶערְלִיכְקַייט.

זעה איבערזעטצונג אויף זייטע...

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת אַשְׁרֵי כָּל יְרֵא יְיָ. הַהֹלֵךְ בִּדְרָכָיו: יְגִיעַ כַּפֶּיךָ כִּי תֹאכֵל. אַשְׁרֶיךָ וְטוֹב לָךְ: אֶשְׁתְּךָ כְּגֶפֶן פֹּרִיָּה בְּיַרְכְּתֵי בֵיתֶךָ בָּנֶיךָ כִּשְׁתִלֵי זֵיתִים. סָבִיב לְשֻׁלְחָנֶךָ: הִנֵּה כִי כֵן יְבֹרַךְ גָּבֶר יְרֵא יְיָ: יְבָרֶכְךָ יְיָ מִצִּיּוֹן וּרְאֵה בְּטוּב יְרוּשָׁלָיִם. כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ: וּרְאֵה בָנִים לְבָנֶיךָ. שָׁלוֹם עַל יִשְׂרָאֵל:

1) שה"ש ג' ז'. 2) שם ח'. 3) במדבר ו' כ"ד, וסמיכת הפסוקים הנה מטתו וכ' ויברכך וכ' הוא ע"פ תנחומא פ' נשא. 4) תהלים קכ"א ד'. 5) בראשית מט י"ח. ע"פ של"ה דף קכ"ג ב' ומטה מנשה ס' שצט וסדור יעבץ צריך לומר את הפסוק לישועתך בששה פנים. 6) מוזכר בכל בו ס' כ"ט והוא ע"פ במדבר רבה פ' ב' דף רי"א. 7) האלאָוועסקע; פּאַגאָלע. 8) האלטען שווערטען. 9) היפטע. 10) ד.ה. פריינדליך זיין. 11) צו ווענדען. 12) פערשאפען. 13) אנוועזענהייט, שכינה.

זאג 3 מאל

[1] רִגְזוּ צִיטֶערְט,
וְאַל תֶּחֱטָאוּ אוּן זִינְדִיגְט נִיט;
אִמְרוּ בִלְבַבְכֶם [4]טְרַכְט אִיבֶּר אִין אַייעֶר הַרְץ
עַל מִשְׁכַּבְכֶם אוֹיף אַייעֶר גֶעלֶעגֶער,
וְדֹמּוּ סֶלָה: אוּן שְׁוַויינְט. סֶלָה!

השיר אדון עולם חובר על משקל יתד וב׳ תנועות, יתד וב׳ תנועות בדלת ובסוגר. אף כי אחרים מיחסים אותו לרב שרירא גאון, ולרב האי גאון או לר׳ שלמה בן גבירול, בכל זאת מה שלא נמצא בסדור הכתוב על קלף בשנת ס״ו עד הוא שאינו קדמון כל כך. מתכן השיר יכר שחובר לאמרו קדם שכיבה על המטה.

זעה דיא איבערזעטצונג אויף זייטע 8.

אֲדוֹן עוֹלָם. אֲשֶׁר מָלַךְ בְּטֶרֶם כָּל יְצִיר נִבְרָא: לְעֵת נַעֲשָׂה בְחֶפְצוֹ כֹּל. אֲזַי מֶלֶךְ שְׁמוֹ נִקְרָא: וְאַחֲרֵי כִּכְלוֹת הַכֹּל. לְבַדּוֹ יִמְלֹךְ. נוֹרָא: וְהוּא הָיָה וְהוּא הֹוֶה. וְהוּא יִהְיֶה בְּתִפְאָרָה: וְהוּא אֶחָד וְאֵין שֵׁנִי. לְהַמְשִׁיל לוֹ לְהַחְבִּירָה: בְּלִי רֵאשִׁית בְּלִי תַכְלִית. וְלוֹ הָעֹז וְהַמִּשְׂרָה: וְהוּא אֵלִי וְחַי גֹּאֲלִי. וְצוּר חֶבְלִי בְּעֵת צָרָה: וְהוּא נִסִּי וּמָנוֹס לִי. מְנָת כּוֹסִי בְּיוֹם אֶקְרָא: [2]בְּיָדוֹ אַפְקִיד רוּחִי. בְּעֵת אִישַׁן וְאָעִירָה: וְעִם רוּחִי גְּוִיָּתִי. [3]יְיָ לִי וְלֹא אִירָא:

1) תהלים ד׳ ה׳. 2) תהלים ל״א ו׳. 3) מלשון תהלים קי״ח ו׳. 4) רעדט מיט אייער אייגענע הארץ.

תפלת שחרית לילדים.

מָארְגֶען גֶעבֶּעט פִיר קִינְדֶער.

א / 1.

בהקיצם בבקר משנתם ובעודם על משכבם יאמרו זאת:	ווען זיי שטעהען אויף אם מארגען פון זייער שלאף און זיי זיינען נאך אויף זייער געלעגער זאלען זיי זאגען דיזעס:
מוֹדֶה אֲנִי	אִיךְ דַאנְק
לְפָנֶיךָ	פַאר דִיר,
מֶלֶךְ	קֶענִיג,
חַי	לֶעבֶּענְדֶער
וְקַיָּם	אִן אִימֶער [1]עֶקְסִיסְטִירֶענְדֶער,
שֶׁהֶחֱזַרְתָּ	דַאס דוּ הָסְט צוּרִיקְגֶעקֶעהְרְט
בִּי	אִין מִיר
נִשְׁמָתִי	מַיין זֶעעלֶע
בְּחֶמְלָה ·	[2]מִיט בַּארְמְהֶערְצִיגְקַייט;
רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ :	גְרוֹיס אִיז דַיין טְרַייהַייט.

ב / 2.

אחרי לבשם את הטלית קטן ואחרי רחצם ידיהם ופניהם יאמרו זאת:	נאכדעם ווי זיי טהוען אָן דעם טלית קטן און וואַשען זייערע הענד און געזיכט זאלען זיי זאגען דיזעס:
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם	קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ	וֶועלְכֶער הָאט אוּנְז גֶעהֵיילִיגְט
בְּמִצְוֹתָיו	מִיט זַיינֶע גֶעבָּאטֶע
וְצִוָּנוּ	אוּן הָאט אוּנְז גֶעבָּאטֶען
עַל נְטִילַת יָדָיִם :	וֶוענֶען וַואשֶׁען דִי הֶענְד.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם	קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
הַמַּעֲבִיר שֵׁנָה	דֶער וָוס נֶעהְמְט אַרָאבּ שְׁלָאף
מֵעֵינַי	פוּן מַיינֶע אוֹיגֶען,
וּתְנוּמָה	אוּן שְׁלוּמֶער—
מֵעַפְעַפָּי :	פוּן מַיינֶע בְּרֶעמֶען.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם	קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
אֲשֶׁר נָתַן לָנוּ	וֶועלְכֶער הָאט אוּנְז גֶענֶעבֶּען
תּוֹרַת אֱמֶת	[3]אַ וַואהְרֶע תּוֹרָה,
וְחַיֵּי עוֹלָם	אוּן עֶווִיגֶעס לֶעבֶּען
נָטַע בְּתוֹכֵנוּ :	הָט עֶר פֶערְפְלַאנְצְט אִין אוּנְז.
תּוֹרָה	(דִי) [4]תּוֹרָה,
צִוָּה־לָנוּ מֹשֶׁה	(וֶועלְכֶע) מֹשֶׁה הָט אֻנְז גֶעבָּאטֶען
מוֹרָשָׁה	(אִיז) אֵיין עֶרְבְּטְהֵייל
קְהִלַּת יַעֲקֹב :	פִיר דִי פֶערְזַאמְלוּנְג פוּן יַעֲקֹב.

ג / 3.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם	קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ	וֶועלְכֶער הָאט אוּנְז גֶעהֵיילִיגְט
בְּמִצְוֹתָיו	מִיט זַיינֶע גֶעבָּאטֶע
וְצִוָּנוּ	אוּן הָאט אוּנְז גֶעבָּאטֶען
עַל מִצְוַת צִיצִת :	וֶוענֶען דַאס גֶעבָּאט פוּן צִיצִת.
אֵל מֶלֶךְ נֶאֱמָן :	גָאט, גֶעטְרַייעֶר קֶענִיג!
שְׁמַע יִשְׂרָאֵל	הֶער יִשְׂרָאֵל,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	[5]דֶער עֶווִיגֶער אִיז אוּנְזֶער גָאט,

1) אונפערענדערליכער; בעשטענדיגער. 2) אויס, דורך. 3) לעהרע פון וואהרייט. 4) לעהרע, געזעטץ. 5) אדער: דער עוויגער, אונזער גאט, איז איין גאט.

יְיָ אֶחָד׃	[1]דֶער עֶווִיגֶער אִיז אֵיינֶער.
בָּרוּךְ	גֶעלוֹיבְּט אִיז
שֵׁם	דֶער נָאמֶען
כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ	פוּן זַיין הֶערְלִיכֶען [2]קֶענִיגְרַייך
לְעוֹלָם וָעֶד׃	אוֹיף אִימֶער אוּן עֶווִיג.
וְאָהַבְתָּ	אוּן דוּ זָאלְסְט לִיבֶּען
אֵת יְיָ אֱלֹהֶיךָ	דֶעם עֶווִיגֶען, דַיין גָאט,
בְּכָל־לְבָבְךָ	מִיט דַיין גַאנְצֶען הַארְצֶען
וּבְכָל־נַפְשְׁךָ	אוּן מִיט דַיין גַאנְצֶע זֶעעלֶע
וּבְכָל־מְאֹדֶךָ׃	אֻן מִיט דַיין גַאנְצֶען פֶערְמֶעגֶן.
וְהָיוּ	אוּן עֶס זָאלֶען זַיין
הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה	דִיזֶע וֶוערְטֶער,
אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ	וֶועלְכֶע אִיךְ בֶּעפוֹיל דִיךְ
הַיּוֹם	הַייטֶע,
עַל־לְבָבֶךָ׃	אוֹיף דַיין הַארְצֶען.
וְשִׁנַּנְתָּם	אוּן דוּ זָאלְסְט זֵיי [3]אַיינְשַׁארְפֶן
לְבָנֶיךָ	[צוּ] דַיינֶע קִינְדֶער,
וְדִבַּרְתָּ בָּם	אֻן דוּ זָאלְסְט רֵיידֶען וֶועגֶען זֵיי,
בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ	וֶוען דוּ זִיצְסְט אִין דַיין הוֹיז,
וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ	אוּן וֶוען דוּ גֵייסְט אִים וֶועג,
וּבְשָׁכְבְּךָ	אוּן וֶוען דוּ לֵייגְסְט זִיךְ (שְׁלָפֶן),
וּבְקוּמֶךָ׃	אוּן וֶוען דוּ שְׁטֵעהְסְט אוֹיף.
וּקְשַׁרְתָּם	אוּן דוּ זָאלְסְט זֵיי אָנְבִּינְדֶען
לְאוֹת	אַלְס צֵייכֶען
עַל־יָדֶךָ	אוֹיף דַיין הַאנְד,[4]
וְהָיוּ	אוּן זֵיי זָאלֶען זַיין
לְטֹטָפֹת	צוּ [5]שְׁטֶערְן־בֶּענְדֶער
בֵּין עֵינֶיךָ׃	צְווִישֶׁען דַיינֶע אוֹיגֶען.
וּכְתַבְתָּם	אוּן דוּ זָאלְסְט זֵיי אָנְשְׁרַייבֶּען
עַל־מְזֻזוֹת	אוֹיף דִי [6]פְּפָאסְטֶען
בֵּיתֶךָ	פוּן דַיין הוֹיז
וּבִשְׁעָרֶיךָ׃	אוּן אִין דַיינֶע טוֹיעֶרֶען.

ד

4.

אֱלֹהַי	מַיין גָאט!
נְצוֹר לְשׁוֹנִי	הִיט מַיין צוּנְג
מֵרָע	פוּן שְׁלֶעכְטֶעס,
וּשְׂפָתַי	אוּן מַיינֶע לִיפֶּען—
מִדַּבֵּר מִרְמָה׃	פוּן רֵיידֶען פַאלְשְׁקַייט.
פְּתַח לִבִּי	עֶפֶען מַיין הַארְץ
בְּתוֹרָתֶךָ	אִין דַיין [7]תּוֹרָה,
וּבְמִצְוֹתֶיךָ	אוּן נָאךְ דַיינֶע גֶעבָּאטֶע
תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי׃	זָאל מַיין זֶעעלֶע [8]לוֹיפֶען.
יִהְיוּ לְרָצוֹן	עֶס זָאלֶן זַיין צֻם [9]וָואהְלְגֶעפַאלֶן
אִמְרֵי פִי	דִי וֶוערְטֶער פוּן מַיין מוֹיל
וְהֶגְיוֹן לִבִּי	אוּן דֶער גֶעדַאנְקֶען פוּן מַיין הַארְץ
לְפָנֶיךָ	פַאר דִיר,
יְיָ	עֶווִיגֶער,
צוּרִי וְגוֹאֲלִי׃	מַיין פֶעלְזֶען אוּן מַיין עֶרְלֵייזֶער.
לִישׁוּעָתְךָ	צוּ דַיין הִילְף
קִוִּיתִי יְיָ׃	הָאף אִיךְ, גָאט!

ה

5.

בִּרְכַּת הַמָּזוֹן לַיְלָדִים.

גֶעבֶּעט נָאךְ דֶעם עֶסֶען פִיר קִינְדֶער.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם	קֶענִיג פוּן דֶער יוועלְט,
הַזָּן	דֶער וָואס שְׁפַּייזְט
אֶת־הָעוֹלָם כֻּלּוֹ	דִי גַאנְצֶע וֶועלְט
בְּטוּבוֹ	מִיט זַיין גוּטֶעס,

1) זעה בעמערקונג 5 פון פריהעריגע זייטע. 2) הערשאפט. 3) איינאיבען, גוט איינלערנען. 4) דאס איז תפלין של יד. 5) דאס איז תפלין של ראש. 6) אויסאקען פון טהיר. 7) לעהרע, געזעטץ. 8) יאגען, פערפאלגען. 9) ווילען.

בְּחֵן בְּחֶסֶד	מִיט גונסט, מִיט גְנאַדע
וּבְרַחֲמִים	און מִיט בַּארְמְהֶערְצִיגְקֵייט.
הוּא נוֹתֵן לֶחֶם	עֶר גִיבְּט [1]שְׁפַּייזֶע
לְכָל בָּשָׂר	צוּ [2]אַלֶעם פְלֵייש,
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:	דֶען אוֹיף עֶוִויג אִיז זַיין גְנאַדֶע.
וּבְטוּבוֹ	און דוּרךְ זַיין גוּטֶעס,
הַגָּדוֹל תָּמִיד	וָואס אִיז שְׁטֶענְדִיג גְרוֹיס,
לֹא חָסַר לָנוּ	הָאט אוּנְז נִיט גֶעפֶעהְלְט
וְאַל יֶחְסַר־לָנוּ	און עֶס וֶועט אוּנְז נִיט פֶעהְלֶען
מָזוֹן	שְׁפַּייזֶע
לְעוֹלָם וָעֶד:	אוֹיף אִימֶער און עֶוִויג.
בַּעֲבוּר	וֶועגֶען
שְׁמוֹ הַגָּדוֹל	זַיין גְרוֹיסֶען נָאמֶען,
כִּי הוּא (אֵל)	דֶען עֶר אִיז אַ גָאט,
זָן	(וָואס) שְׁפַּייזְט
וּמְפַרְנֵס לַכֹּל	און עֶרְנֶעהְרְט אַלֶעמֶען,
וּמֵטִיב לַכֹּל	און טְהוּט גוּטֶעס צוּ אַלֶעמֶען,
וּמֵכִין מָזוֹן	און בֶּערֵייטֶעט שְׁפַּייזֶע
לְכָל־בְּרִיּוֹתָיו	פִיר אַלֶע זַיינֶע בֶּעשֶׁעפֶּענִיסֶען,
אֲשֶׁר בָּרָא:	וָועלְכֶע עֶר הָאט בֶּעשַׁאפֶען.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ עֶווִיגֶער,
הַזָּן אֶת־הַכֹּל:	וָואס שְׁפַּייזְט אַלֶעמֶען.

ו	6.
רַחֵם	עֶרְבַּארֶעם דִיךְ
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
עַל־יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ	אִיבֶּער יִשְׂרָאֵל, דַיין פָאלְק,
וְעַל יְרוּשָׁלַיִם	און אִיבֶּער יְרוּשָׁלַיִם,
עִירֶךָ	דַיין שְׁטָאדְט,
וְעַל צִיּוֹן	און אִיבֶּער צִיּוֹן,
מִשְׁכַּן כְּבוֹדֶךָ	דִי וָואהְנוּנְג פוּן דַיין הֶערְלִיכְקֵייט
וְעַל מַלְכוּת	און אִיבֶּער דִי קֶענִיגְרֵייךְ
בֵּית דָּוִד	פוּן דֶעם הוֹיז פוּן דָוִד,
מְשִׁיחֶךָ	דַיין גֶעזַאלְבְּטֶער,
וְעַל־הַבַּיִת הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ	און אִיבֶּער דַאס גְרוֹיסֶע און הֵיילִיגֶע הוֹיז,
שֶׁנִּקְרָא שִׁמְךָ עָלָיו:	וָואס דַיין נָאמֶען אִיז גֶערוּפֶען אוֹיף אִיהְם.

ז	7.
וּבְנֵה יְרוּשָׁלַיִם	און [3]בּוֹי יְרוּשָׁלַיִם,
עִיר הַקֹּדֶשׁ	דִי הֵיילִיגֶע שְׁטָאדְט,
בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ	שְׁנֶעל, אִין אוּנְזֶערֶע טֶעג.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
בּוֹנֵה	(וָועלְכֶער) בּוֹיט
בְרַחֲמָיו	מִיט זַיין בַּארְמְהֶערְצִיגְקֵייט
יְרוּשָׁלָיִם.	יְרוּשָׁלַיִם.
אָמֵן:	אָמֵן!

ח	8.
הָרַחֲמָן	דֶער בַּארְמְהֶערְצִיגֶער!
הוּא יִשְׁבּוֹר	עֶר זָאל צוּבְּרֶעכֶען
עֻלֵּנוּ	אוּנְזֶער יָאךְ[4]
מֵעַל צַוָּארֵנוּ	פוּן אוּנְזֶער הַאלְז,
וְהוּא יוֹלִיכֵנוּ	און עֶר זָאל אוּנְז פִיהְרֶען
קוֹמְמִיּוּת	שְׁטָאלְץ[5]
לְאַרְצֵנוּ:	צוּ אוּנְזֶער לַאנְד.
הָרַחֲמָן	דֶער בַּארְמְהֶערְצִיגֶער!
הוּא יְבָרֵךְ	עֶר זָאל בֶּענְשֶׁען
אֶת אָבִי מוֹרִי	מַיין [6]פָאטֶער, מַיין לֶעהְרֶער,
בַּעַל הַבַּיִת הַזֶּה	דֶעם ווִירְטְה פוּן דִיזֶען הוֹיז,
וְאֶת אִמִּי מוֹרָתִי	און [7]מַיין מוּטֶער, מַיין לֶעהְרֶערִין,
בַּעֲלַת	דִי ווִירְטְהִין

1) ברויט. 2) אלע בעשעפעניסען. 3) בוי ווידער. 4) ד. ה. דעם יאך פון פרנסה. 5) אויפגעריכטעט, אויפרעכט, בקומה זקופה. 6) מיין געעהרטען פאטער. 7) מיין געעהרטע מוטער.

הַבַּיִת הַזֶּה	פוּן דִיזֶען הויז,
אוֹתָם וְאֶת בֵּיתָם	זֵיי אוּן זֵייעֶר הויז
וְאֶת זַרְעָם	אוּן זֵייעֶר [1]זַאמֶען
וְאֶת כָּל	אוּן אַלֶעס,
אֲשֶׁר לָהֶם׃	וָואס גֶעהֶערְט צוּ זֵיי.
הָרַחֲמָן	דֶער בַּארְמְהֶערְצִיגֶער!
הוּא יְזַכֵּנוּ	עֶר זָאל אוּנְז [2]ווירְדִיג מַאכֶען
לִימוֹת הַמָּשִׁיחַ	צוּ דִי טֶעג פוּן [3]מָשִׁיחַ,
וּלְחַיֵּי	אוּן צוּ דֶעם לֶעבֶּען
הָעוֹלָם הַבָּא׃	פוּן דֶער קוּמֶענְדֶען וֶועלְט.

ט — **9.**

עֹשֶׂה שָׁלוֹם	(דֶער) וָואס מַאכְט פְרִידֶען
בִּמְרוֹמָיו	אִין זַיינֶע [4]הִימְלֶען,
הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם	עֶר זָאל מַאכֶען פְרִידֶען
עָלֵינוּ	אִיבֶּער אוּנְז
וְעַל כָּל־יִשְׂרָאֵל	אוּן אִיבֶּער גַאנְץ יִשְׂרָאֵל,
וְאִמְרוּ אָמֵן׃	אוּן זָאגְט: אָמֵן!

קריאת שמע לילדים

גֶעבֶּעט בֶּעפָאר דֶעם שְׁלָאף פִיר קִינְדֶער

י — **10.**

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם	קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
הַמַּפִּיל	וֶועלְכֶער מַאכְט פַאלֶען
חֶבְלֵי שֵׁנָה	דִי בֶּענְדֶער פוּן שְׁלָאף
עַל עֵינַי	אוֹיף מַיינֶע אוֹיגֶען,
וּתְנוּמָה	אוּן [5]שְׁלוּמֶער —
עַל עַפְעַפָּי׃	אוֹיף מַיינֶע בְּרֶעמֶען.
וִיהִי רָצוֹן	אוּן עֶס זָאל זַיין דֶער ווִילֶען
מִלְּפָנֶיךָ	פוּן פָאר דִיר,
יְיָ אֱלֹהַי	עֶווִיגֶער, מַיין גָאט
וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי	אוּן גָאט פוּן מַיינֶע עֶלְטֶערְן,
שֶׁתַּשְׁכִּיבֵנִי	דַס דוּ זָאלְסְט מִיךְ נִידֶערְלֵייגֶן
לְשָׁלוֹם	אִין פְרִידֶען,
וְתַעֲמִידֵנִי	אֶן דוּ זָאלְסְט מִיךְ לָזֶן אוֹפְשְׁטֵעהֶן
לְשָׁלוֹם׃	אִין פְרִידֶען.

יא — **11.**

אֵל מֶלֶךְ נֶאֱמָן׃	גָאט, גֶעטְרַייעֶר קֶענִיג!
שְׁמַע יִשְׂרָאֵל	הֶער יִשְׂרָאֵל,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	[6]דֶער עֶווִיגֶער אִיז אוּנְזֶער גָאט,
יְיָ אֶחָד׃	[6]דֶער עֶווִיגֶער אִיז אֵיינֶער.
בָּרוּךְ	גֶעלוֹיבְּט אִיז
שֵׁם	דֶער נָאמֶען
כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ	פוּן זַיין הֶערְלִיכֶען [7]קֶענִיגְרַייך
לְעוֹלָם וָעֶד׃	אוֹיף אִימֶער אוּן עֶווִיג.
וְאָהַבְתָּ	אוּן דוּ זָאלְסְט לִיבֶּען
אֵת יְיָ אֱלֹהֶיךָ	דֶעם עֶווִיגֶען, דַיין גָאט,
בְּכָל־לְבָבְךָ	מִיט דַיין גַאנְצֶען הַארְצֶען
וּבְכָל־נַפְשְׁךָ	אוּן מִיט דַיין גַאנְצֶע זֶעעלֶע
וּבְכָל־מְאֹדֶךָ׃	אֶן מִיט דַיין גַאנְצֶען פֶערְמֶעגֶן.
וְהָיוּ	אוּן עֶס זָאלֶען זַיין
הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה	דִיזֶע וֶוערְטֶער,
אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ	וֶועלְכֶע אִיךְ בֶּעפוֹיל דִיךְ
הַיּוֹם	הַייטֶע,
עַל־לְבָבֶךָ׃	אוֹיף דַיין הַארְצֶען.
וְשִׁנַּנְתָּם	אוּן דוּ זָאלְסְט זֵיי [8]אַיינְשַׁארְפֶען
לְבָנֶיךָ	[צוּ] דַיינֶע קִינְדֶער,
וְדִבַּרְתָּ בָּם	אֶן דוּ זָאלְסְט רֵיידֶען וֶועגֶען זֵיי,
בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ	וֶוען דוּ זִיצְסְט אִין דַיין הויז,

1) קינדער. 2) בעגליקען. 3) (גאָטעס) געזאַלבטער, משיח ה׳. 4) הויכע ערטער. 5) דרעמעל. 6) זעה בעמער־קונג אויף זייטע 5 7) הערשאפט. 8) אײַנאיבען, אײַנלערנען.

וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ	און ווען דו גייסט אים וועג,
וּבְשָׁכְבְּךָ	און ווען דו לייגסט זיך (שלאפן),
וּבְקוּמֶךָ:	און ווען דו שטעהסט אויף.
וּקְשַׁרְתָּם	און דו זאלסט זיי אנבינדען
לְאוֹת	אלס צייכען
עַל־יָדֶךָ	אויף דיין האנד,[1]
וְהָיוּ	און זיי זאלען זיין
לְטֹטָפֹת	צו [2]שטערן־בענדער
בֵּין עֵינֶיךָ:	צווישען דיינע אויגען.
וּכְתַבְתָּם	און דו זאלסט זיי אנשרייבען
עַל־מְזֻזוֹת	אויף די [3]פפאסטען
בֵּיתֶךָ	פון דיין הויז
וּבִשְׁעָרֶיךָ:	און אין דיינע טויערען.

יב / 12.

בָּרוּךְ יְיָ	געלויבט איז דער עווינער
בַּיּוֹם	ביי טאג;
בָּרוּךְ יְיָ	געלויבט איז דער עווינער
בַּלָּיְלָה	ביי נאכט;
בָּרוּךְ יְיָ	געלויבט איז דער עווינער,
בְּשָׁכְבֵנוּ	ווען מיר לייגען אונז שלאפען;
בָּרוּךְ יְיָ	געלויבט איז דער עווינער,
בְּקוּמֵנוּ:	ווען מיר שטעהען אויף.
הִנֵּה לֹא־יָנוּם	זעה, ער שלומערט ניט
וְלֹא יִישָׁן	און ער שלאפט ניט,
שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל:	דער היטער פון ישראל.
בְּיָדְךָ	אין דיין האנד
אַפְקִיד	גיב איך איבער
רוּחִי	מיין זעעלע;
פָּדִיתָה אוֹתִי	דו האסט מיך ערלייזט,
יְיָ	עווינער,
אֵל אֱמֶת:	וואהרער גאט.
לִישׁוּעָתְךָ	צו דיין הילף
קִוִּיתִי יְיָ:	האף איך, גאט!

סדר ברכות

פערשידענע ברכות

יג / 13.

לפני אכילת לחם הנעשה מחמשת מיני דגן: חטה, שעורה, שבולת שועל, שפון וכוסמת, יטול ידיו ויברך:	בעפאר מען עסט ברויט, וועלכע איז געמאכט פון די פינף סארטען געטריידע, דאס איז: ווייטץ, גערשטען, האבער, קארן, און ארקוס, וואשט מען די הענד און מען זאגט דיזע ברכה:
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	געלויבט ביסט'ו, עווינער,
אֱלֹהֵינוּ	אונזער גאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם	קעניג פון דער וועלט,
אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ	וועלכער האט אונז געהייליגט
בְּמִצְוֹתָיו	מיט זיינע געבאטע
וְצִוָּנוּ	און האט אונז געבאטען
עַל נְטִילַת יָדָיִם:	וועגען וואשען די הענד.
על הלחם מברך:	אויף ברויט זאגט מען דיזע ברכה:
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	געלויבט ביסט'ו, עווינער,
אֱלֹהֵינוּ	אונזער גאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם	קעניג פון דער וועלט,
הַמּוֹצִיא	וועלכער ברענגט ארויס
לֶחֶם	ברויט
מִן הָאָרֶץ:	פון דער ערד.
על היין מברך:	אויף וויין זאגט מען דיזע ברכה:
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	געלויבט ביסט'ו, עווינער,
אֱלֹהֵינוּ	אונזער גאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם	קעניג פון דער וועלט,
בּוֹרֵא	[4](וועלכער) בעשאפט
פְּרִי הַגָּפֶן:	די פרוכט פון דעם וויינשטאק.

1) דאס איז תפלין של יד 2) דאס איז תפלין של ראש. 3) אוסאקען פון טהיר. 4) דער בעשעפער פון די ....

על כל פרי העץ מברך: — אויף אלע בוים־פרוכטי זאגט מען דיזע ברכה:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	געלויבט ביסט'ו, עוויגער,
אֱלֹהֵינוּ	אונזער גאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם	קעניג פון דער וועלט,
בּוֹרֵא	[1](וועלכער) בעשאפט
פְּרִי הָעֵץ:	די פרוכט פון דעם בוים.

על פרי האדמה מברך: — אויף ערד־פרוכט זאגט מען דיזע ברכה:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	געלויבט ביסט'ו, עוויגער,
אֱלֹהֵינוּ	אונזער גאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם	קעניג פון דער וועלט,
בּוֹרֵא	[1](וועלכער) בעשאפט
פְּרִי הָאֲדָמָה:	די פרוכט פון דער ערד.

על בשר ודגים, חלבי ביצה וגבינה, כמהין ופטריות וכדומה. גם על המשקים, חוץ מיין, מברך: — אויף פלייש און פיש, מילך, אייער, קעז און שוועמלעך, אויך אויף אלע געטרענקע, אויסער וויין, מאכט מען דיזע ברכה:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	געלויבט ביסט'ו, עוויגער,
אֱלֹהֵינוּ	אונזער גאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם	קעניג פון דער וועלט,
שֶׁהַכֹּל נִהְיָה	דאס אלעס [2]ווערט
בִּדְבָרוֹ:	דורך זיין ווארט.

על תבשיל שנעשה מחמשת מיני דגן שהם: חטה, שעורה, כוסמת, שבולת שועל, ושפון, מברך: — אויף א געריכט, וואס איז געמאכט געווארען פון די פינף סארטען געטריידע, דאס איז: ווייטץ, גערשטען, האפער, קארן און ארקוס, מאכט מען דיזע ברכה:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	געלויבט ביסט'ו, עוויגער,
אֱלֹהֵינוּ	אונזער גאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם	קעניג פון דער וועלט,
בּוֹרֵא	[1](וועלכער) בעשאפט
מִינֵי מְזוֹנוֹת:	[3]די סארטען שפייזען.

על ריח בשמים מברך: — אויף דעם שמעק (דופט, ריח) פון געווירצען זאגט מען דיזע ברכה:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	געלויבט ביסט'ו, עוויגער,
אֱלֹהֵינוּ	אונזער גאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם	קעניג פון דער וועלט,
בּוֹרֵא	[1](וועלכער) בעשאפט
מִינֵי בְשָׂמִים:	[3]די סארטען געווירצען.

הלובש מלבוש חדש מברך: — דער, וואס טהוט אן א נייע קלייד זאגט דיזע ברכה:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	געלויבט ביסט'ו, עוויגער,
אֱלֹהֵינוּ	אונזער גאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם	קעניג פון דער וועלט,
מַלְבִּישׁ עֲרֻמִּים:	וועלכער בעקליידעט נאקעטע.

האוכל פרי חדש בפעם הראשונה בשנה, והבונה או הקונה בית או כלים חדשים או מלבוש חדש, והשומע שמועות טובות לו לבדו מברך: — דער, וואס עסט נייע פרוכט צום ערשטען מאל אין יאהר, און דער, וואס בויט אדער קויפט א הויז, נייע געשיר אדער נייע קליי־דער, און דער וואס הערט נאכ־ריכטען, וועלכע זיינען גוט נור פיר איהם אליין, דארף זאגען דיזע ברכה:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	געלויבט ביסט'ו, עוויגער,
אֱלֹהֵינוּ	אונזער גאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם	קעניג פון דער וועלט,
שֶׁהֶחֱיָנוּ	וועלכער האט אונז געלאזען לעבען,
וְקִיְּמָנוּ	און ער האט אונז ערהאלטען,
וְהִגִּיעָנוּ	און ער האט אונז געלאזען דערגרייכען
לַזְּמַן הַזֶּה:	צו דיזער צייט.

הרואה ברקים וכוכבים מעופפים והרים גבוהים ומדבריות מברך: — דער, וואס זעהט בליטצען, אדער פליהענדע (פאלענדע) שטערן, אדער הויכע בערג אדער וויסטעניסען, דער דארף זאגען דיזע ברכה:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	געלויבט ביסט'ו, עוויגער,
אֱלֹהֵינוּ	אונזער גאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם	קעניג פון דער וועלט,
עֹשֶׂה	וועלכער מאכט
מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית:	די ווערק פון [4]דער שעפפונג.

השומע רעם, סער ורעש מברך: — דער, וואס הערט א דונער, א שטורם, אדער ערד־ציטערניס דארף מאכען דיזע ברכה:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	געלויבט ביסט'ו, עוויגער,

1) דער בעשעפער פון די א. ז. וו. 2) עקסיסטירט. 3) אלערליי. 4) אנפאנג, ד. ה. פון בראשית ברא וכו'

אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם	קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
שֶׁכֹּחוֹ	וָואס זַיין קְרַאפְט
וּגְבוּרָתוֹ	אוּן זַיין מַאכְט
מָלֵא עוֹלָם׃	[1]אִיז פוּל דִי וֶועלְט.
הרואה הקשת בענן מברך:	דער וואס זעהט א רעגענ־בויגען דארף מאַכען דיזע ברכה:
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט׳וּ, עֶוִויגֶער,
אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם	קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
זוֹכֵר הַבְּרִית	(וֶועלְכֶער) גֶעדֶענְקְט דֶעם בּוּנְד,
וְנֶאֱמָן בִּבְרִיתוֹ	אוּן אִיז טְרַייא צוּ זַיין בּוּנְד,
וְקַיָּם בְּמַאֲמָרוֹ׃	אוּן הַאלְט זִיךְ פֶעסְט אָן זַיין וָוארְט.
השומע שמועות טובות לו ולאחרים מברך:	דער, וואס הערט נאַכריכטען, וועלכע זיינען גוט פיר איהם און אַנדערן, דאַרף זאָגען דיזע ברכה:
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט׳וּ, עֶוִויגֶער,
אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם	קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
הַטּוֹב	וֶועלְכֶער אִיז גוּט
וְהַמֵּטִיב׃	אוּן טְהוּט גוּטֶעס.
השומע שמועות רעות מברך:	דער, וואס הערט שלעכטע נאַכריכטען, דאַרף מאַכען דיזע ברכה:
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט׳וּ, עֶוִויגֶער,
אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם	קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
דַּיַּן הָאֱמֶת׃	דֶער וַואהְרֶער רִיכְטֶער.
הרואה מלך ושריו מברך:	דער וואס זעהט א קעניג און זיינע הויף־דינער, דאַרף מאַכען דיזע ברכה:
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט׳וּ, עֶוִויגֶער,
אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם	קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
שֶׁחָלַק	דַאס עֶר הָאט אָבְּגֶעטְהֵיילְט
מִכְּבוֹדוֹ	פוּן זַיין עֶהְרֶע
לְבָשָׂר וָדָם׃	צוּ [2]אַ שְׁטֶערְבְּלִיכֶען.
הרואה חכם מופלג בחכמת התורה מברך:	דער, וואס זעהט איין אויס־נאהמען געלעהרטען אין דער וויסענשאפט פון דער תורה, דאַרף זאגען דיזע ברכה:
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט׳וּ, עֶוִויגֶער,
אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם	קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
שֶׁחָלַק	וֶועלְכֶער הָאט אָבְּגֶעטְהֵיילְט
מֵחָכְמָתוֹ	פוּן זַיין קְלוּגְשַׁאפְט
לִירֵאָיו׃	צוּ דִי, וָואס פִירְכְטֶען אִיהְם.
הרואה חכם מופלג בחכמת העולם מברך:	דער, וואס זעהט איין אויס־נאהמען געלעהרטען אין וועלט־ליכע וויסענשאַפט, דאַרף זאגען דיזע ברכה:
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט׳וּ, עֶוִויגֶער,
אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם	קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
שֶׁנָּתַן	וֶועלְכֶער הָאט גֶעגֶעבֶּען
מֵחָכְמָתוֹ	פוּן זַיין וִויסֶענְשַׁאפְט
לְבָשָׂר וָדָם׃	צוּ [2]אַ שְׁטֶערְבְּלִיכֶען.
הקובע מזוזה מברך:	דער, וואס שלאָגט צו א מזוזה, דאַרף מאַכען דיזע ברכה:
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט׳וּ, עֶוִויגֶער,
אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם	קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ	וֶועלְכֶער הָאט אוּנְז גֶעהֵיילִיגְט
בְּמִצְוֹתָיו	מִיט זַיינֶע גֶעבָּאטֶע
וְצִוָּנוּ	אוּן הָאט אוּנְז גֶעבָּאטֶען
לִקְבּוֹעַ מְזוּזָה׃	אַרַיינְצוּשְׁטֶעלֶען אַ מְזוּזָה.
בשבעת ימים הראשונים של סכות (חוץ משבת) לוקחין את האתרוג בשמאל ואת הלולב בימין ומברכין ברכה זו:	די ערשטע 7 טעג סכות (אויסער שבת) נעהמט מען דעם אתרוג אין דער לינקער האַנד און דעם לולב אין דער רעכטער און מען זאָגט דיזע ברכה:
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט׳וּ, עֶוִויגֶער,

1) פולט. 2) בלוט און פלייש.

אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם	קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ	ווֶעלְכֶער הָאט אוּנְז גֶעהֵיילִיגְט
בְּמִצְוֹתָיו	מִיט זַיינֶע גֶעבָּאטֶע
וְצִוָּנוּ	אוּן הָאט אוּנְז גֶעבָּאטֶען
עַל נְטִילַת לוּלָב:	וֶועגֶען נֶעהְמֶען אַ לוּלָב.[1]

ביום ראשון מברכין אחר זה שהחינו. ואם יום ראשון של סכות חל בשבת, שבו אין לוקחין את הלולב. מברכין שהחינו ביום ב׳.

דעם ערשטען טאָג מאַכט מען נאָכדעם שהחינו. און אויב דער ערשטער טאָג סכות געפאַלט אם שבת, וואָס דאַן געברויכט מען קיין לולב, זאָגט מען שהחינו דעם צווייטען טאָג.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט׳וּ, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם	קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
שֶׁהֶחֱיָנוּ	ווֶעלְכֶער הָאט אוּנְז גֶלָזְען לֶעבֶּן,
וְקִיְּמָנוּ	אוּן עֶר הָאט אוּנְז עֶרְהַאלְטֶען,
וְהִגִּיעָנוּ	אוּן עֶר הָאט אוּנְז גֶלָזְען דֶערְגְרֶערְכֶן
לַזְּמַן הַזֶּה:	צוּ דִיזֶער צַייט.

יד 14.

ברכה אחרונה.

על פירות האילן, חוץ משבעת המינים (חטה, שעורה, גפן, תאנה, רמון זית שמן ודבש), ועל כל פירות האדמה וירקות וכל דבר שאין גדולו מן הארץ מברכין אחר אכילתן ברכה זו:

אויף בוים־פרוכט, אויסער די 7 סאָרטען, און אויף אַלע ערד־פרוכט און גרינסען און יעדער זאַך, וואָס וואַקסט ניט פון דער ערד, זאָגט מען נאָך דעם עסען דיזע ברכה:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט׳וּ, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם	קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
בּוֹרֵא	(ווֶעלְכֶער) בֶּעשַׁאפְט
נְפָשׁוֹת רַבּוֹת	פִילֶע [2]בֶּעשֶׁעפֶּענִיסֶען
וְחֶסְרוֹנָן	[3]מִיט זֵייעֶר בֶּעדִירְפְנִיס,
עַל כָּל מַה שֶּׁבָּרָא	פִיר אַלֶעס, וָואס עֶר הָט בֶּשַׁאפֶן
לְהַחֲיוֹת בָּהֶם	צוּ עֶרְנֶעהְרֶען דַאמִיט
נֶפֶשׁ כָּל חָי	[4]דַאס לֶעבֶּען פוּן יֶעדֶן לֶעבֶּעדְן.
בָּרוּךְ	גֶעלוֹיבְּט (אִיז עֶר),
חֵי הָעוֹלָמִים:	ווֶעלְכֶער[5] אִיז דָס לֶבֶּן פוּן דִי וֶועלְטֶן

טו 15.

עשרת הדברות.

דִי צֶעהְן גֶעבָּאטֶע.

(שמות כ)

וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים	אוּן גָאט הָאט גֶערֶעדְט
אֵת כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה	דִיזֶע אַלֶע וֶוערְטֶער,
לֵאמֹר:	זָאגֶענְדִיג:
א) אָנֹכִי	אִיךְ בִּין
יְיָ אֱלֹהֶיךָ	דֶער עֶווִיגֶער, דַיין גָאט,
אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ	ווֶעלְכֶער הָט דִיךְ אַרוֹיסְגֶעפִירְט
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם	פוּן דַאס לַאנְד מִצְרַיִם,
מִבֵּית עֲבָדִים:	פוּן קְנֶעכְט־הוֹיז.
ב) לֹא יִהְיֶה לְךָ	עֶס זָאל נִיט זַיין בַּיי דִיר
אֱלֹהִים אֲחֵרִים	אַנְדֶערֶע גֶעטֶער
עַל־פָּנָי:	פָאר מַיין גֶעזִיכְט[6].
לֹא תַעֲשֶׂה לְךָ	דוּ זָאלְסְט דִיר נִיט מַאכֶען
פֶסֶל	אַ גֶעשְׁנִיצְטֶען בִּילְד
וְכָל־תְּמוּנָה	אוּן קֵיין גֶעשְׁטַאלְט,
אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם	וָואס אִיז אִין הִימֶעל
מִמַּעַל	פוּן אוֹיבֶען,
וַאֲשֶׁר בָּאָרֶץ	אָדֶער, וָואס אִיז אוֹיף דֶר עֶרְד
מִתַּחַת	פוּן אוּנְטֶען,

1) פאַלמען־צווייג. 2) זעעלען. 3) און וואָס זיי פעהלט. פיר אַלעס. . . זאָל זיין געלויבט דער, וועלכער. . . 4) די זעעלע. 5) לעבט עוויג. 6) ד. ה. אויסער מיר.

וַאֲשֶׁר בַּמַּיִם	אָדֶער, וָואס אִיז אִין וַואסֶער
מִתַּחַת לָאָרֶץ:	פוּן אוּנְטֶער דֶער עֶרְד.
לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה	דוּ זָאלְסְט זִיךְ נִיט בּוּקֶען
לָהֶם	צוּ זֵיי,
וְלֹא תָעָבְדֵם	אוּן דוּ זָאלְסְט זֵיי נִיט דִינֶען;
כִּי אָנֹכִי	דֶען אִיךְ,
יְיָ אֱלֹהֶיךָ	דֶער עֶווִיגֶער, דַיין גָאט,
אֵל קַנָּא	בִּין אַיין אֵייפֶרִיגֶער גָאט,
פֹּקֵד	(וֶועלְכֶער) [1]דֶערְמָאהְנְט
עֲוֹן אָבֹת	דִי זִינְד פוּן עֶלְטֶערְן
עַל בָּנִים	אוֹיף קִינְדֶער,
עַל שִׁלֵּשִׁים	אוֹיף דֶעם דְרִיטֶען (גֶעשְׁלֶעכְט)
וְעַל רִבֵּעִים	אוּן אוֹיף דֶעם פִירְטֶען (גֶעשְׁלֶעכְט)
לְשֹׂנְאָי:	צוּ דִי, וָואס הַאסֶען מִיר[2].
וְעֹשֶׂה חֶסֶד	אוּן (אִיךְ) טְהוּא גְנַאדֶע
לַאֲלָפִים	צוּ דֶם טוֹיזֶענְדְסְטֶען (גֶשְׁלֶעכְט)
לְאֹהֲבַי	צוּ דִי, וָואס לִיבֶּען מִיר,
וּלְשֹׁמְרֵי	אוּן צוּ דִי וָואס הִיטֶען
מִצְוֹתָי:	מַיינֶע גֶעבָּאטֶע[3].
ג) לֹא תִשָּׂא	דוּ זָאלְסְט נִיט אוֹיסְשְׁפְּרֶעכֶען
אֶת שֵׁם	דֶעם נָאמֶען
יְיָ אֱלֹהֶיךָ	פוּן דֶעם עֶווִיגֶען דַיין גָאט
לַשָּׁוְא	[4]אוּמְזָאנְסְט,
כִּי	דֶען
לֹא יְנַקֶּה	דֶער עֶווִיגֶער וֶועט נִיט
יְיָ	[5]לָאזֶען אוּנְבֶּעשְׁטְרָאפְט
אֵת אֲשֶׁר יִשָּׂא	דֶעם, וָואס וֶועט אוֹיסְשְׁפְּרֶעכֶען
אֶת שְׁמוֹ	זַיין נָאמֶען
לַשָּׁוְא:	[4]אוּמְזָאנְסְט.
ד) זָכוֹר	גֶעדֵיינְק

אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת	דֶעם רוּהֶע־טָאג
לְקַדְּשׁוֹ:	אִיהְם צוּ הֵיילִיגֶען.
שֵׁשֶׁת יָמִים	זֶעקְס טֶעג
תַּעֲבֹד	זָאלְסְט'וּ אַרְבַּייטֶען
וְעָשִׂיתָ	אוּן דוּ זָאלְסְט טְהָאן
כָּל מְלַאכְתֶּךָ:	אַלֶע דַיינֶע אַרְבַּייט;
וְיוֹם הַשְּׁבִיעִי	אָבֶּער דֶער זִיבֶּענְטֶער טָאג
שַׁבָּת	אִיז אַ רוּהֶע־טָאג
לַיְיָ אֱלֹהֶיךָ	צוּם עֶווִיגֶען דַיין גָאט,
לֹא תַעֲשֶׂה	דוּ זָאלְסְט נִיט טְהָאן
כָל מְלָאכָה	קַיין אַרְבַּייט,
אַתָּה	דוּ,
וּבִנְךָ	אוּן דַיין זוּהְן,
וּבִתֶּךָ	אוּן דַיין טָאכְטֶער,
עַבְדְּךָ	דַיין קְנֶעכְט,
וַאֲמָתְךָ	אוּן דַיין דִינְסְט,
וּבְהֶמְתֶּךָ	אוּן דַיינֶע פִיה,
וְגֵרְךָ	אוּן דַיין פְרֶעמְדֶער,
אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֶיךָ:	וֶועלְכֶער אִיז אִין דַיינֶע טוֹיעֶרְן[6].
כִּי	דֶען
שֵׁשֶׁת יָמִים	זֶעקְס טֶעג
עָשָׂה יְיָ	הָאט דֶער עֶווִיגֶער גֶעמַאכְט
אֶת הַשָּׁמַיִם	דֶעם הִימֶעל
וְאֶת הָאָרֶץ	אוּן דִי עֶרְד,
אֶת הַיָּם	דֶעם מֶעער
וְאֶת כָּל אֲשֶׁר בָּם	אוּן אַלֶעס, וָואס אִיז אִין זֵיי,
וַיָּנַח	אוּן עֶר הָאט גֶערוּהְט
בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי	אוֹיף דֶעם זִיבֶּענְטֶען טָאג,
עַל כֵּן	דַארוּם
בֵּרַךְ יְיָ	הָאט דֶער עֶווִיגֶער גֶעבֶּענְשְׁט

1) בעשטראָפט. 2) ד. ה. אויב דער דריטער און פירטער געשלעכט זיינען אויך זינדיגע. 3) ד. ה. אויב זיי זיינען פרום. 4) צום פאַלשען. 5) ריין, אונשולדיג האַלטען. 6) ד. ה. אין דיין שטאָט.

אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת	דֶעם [1]רוּהֶע־טָאג,
וַיְקַדְּשֵׁהוּ׃	אוּן עֶר הָאט אִיהם גֶעהֵלִיגְט.
ח) כַּבֵּד	בֶּעעֶהְר
אֶת אָבִיךָ	דַיין פָּאטֶער
וְאֶת אִמֶּךָ	אוּן דַיין מוּטֶער,
לְמַעַן יַאֲרִכוּן	אוּם עֶס זָאלֶען זִיךְ פֶערלֶענְגֶערְן
יָמֶיךָ	דַיינֶע טֶעג
עַל הָאֲדָמָה	אוֹיף דֶעם לַאנְד,
אֲשֶׁר יְיָ אֱלֹהֶיךָ	וָואס דֶער עֶוִויגֶער, דַיין גָאט,
נֹתֵן לָךְ׃	גִיבְּט דִיר.
ו) לֹא תִרְצָח.	דוּ זָאלְסְט נִיט מָארְדֶען.
ז) לֹא תִנְאָף.	דוּ זָאלְסְט נִיט עֶהֶע־בְּרֶעכֶען.
ח) לֹא תִגְנֹב.	דוּ זָאלְסְט נִיט שְׁטוֹילֶען.
ט) לֹא תַעֲנֶה	דוּ זָאלְסְט נִיט בֶּעצַייגֶען
בְרֵעֲךָ	גֶעגֶען דַיין [2]נֶעכְסְטֶען
עֵד שָׁקֶר׃	[3]פַאלְשֶׁע צַייגְנִים.
י) לֹא תַחְמֹד	דוּ זָאלְסְט נִיט [4]גֶעלוּסְטֶען
בֵּית רֵעֶךָ	דִי הוֹיז פוּן דַיין [2]נֶעכְסְטֶען;
לֹא תַחְמֹד	דוּ זָאלְסְט נִיט [4]גֶעלוּסְטֶען
אֵשֶׁת רֵעֶךָ	דִי פְרוֹי פוּן דַיין [2]נֶעכְסְטֶען
וְעַבְדּוֹ	אוּן זַיין קְנֶעכְט,
וַאֲמָתוֹ	אוּן זַיין דִינְסְט,
וְשׁוֹרוֹ	אוּן זַיין אָקְס
וַחֲמֹרוֹ	אוּן זַיין אֵייזֶעל
וְכֹל	אוּן אַלֶעס,
אֲשֶׁר לְרֵעֶךָ׃	וָוס גֶעהֶערְט צוּ דַיְן [2]נֶעכְסְטֶען.

1) שבת. 2) פריינד, צווייטער, נעבען-מענש. 3) (אלס) פאלשער צייגע. 4) בעגעהרען.

יוסף מאגילניצקי'ס

„פערלאג לבתי ספר ולעם“.

פאלשטענדיגער

ליניען-סדור

לבתי־ספר ולעם

אלע תפלות כסדר פיר א גאנץ יאהר

איבערזעטצט ווארט־בײ־ווארט אין נײעם ליניען־סיסטעם

פיר יעדע אידישע הויז, חדרים און בתי ספר.

מיט אריגינעלע און בעלעהרענדע קונסט בילדער און מוזיק.

מיט וויכטיגע בעמערקונגען און ספעציעלע סמנים,

דורך וועלכע יעדער קען וויסען וואו עס איז א שוא נח, און וואו עס איז א שוא נע.

— צווייטער טהייל —

אלע תפלות פיר שבת אונד יום טוב.

COPYRIGHTED WASHINGTON, FEB., 1904, BY JOSEPH MAGIL.

—פערלאג און דרוק פון—

יוסף מאגילניצקי, 708 סויטה 5טע סטריט.

פילאדעלפיא, פא.

תֹּכֶן הַחֵלֶק הַשֵּׁנִי.

אִינְהַאלְט־פֶערְצֵייכְנִיס פוּן צְווייטֶען טְהֵייל.

קַבָּלַת שַׁבָּת פִיר פְרֵייטָאג־צוּ־נַאכְט. 3
לְכָה דוֹדִי 10
מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת 12
קַדִּישׁ יָתוֹם 13
בַּמֶּה מַדְלִיקִין 14
קַדִּישׁ דְּרַבָּנָן 18
עַרְבִית לְשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב. (אָבֶענְד גֶעבֶּעט פִיר שַׁבָּת אוּן יוֹם טוֹב) 19
תְּפִלַּת שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה לְעַרְבִית שֶׁל שַׁבָּת 25
עָלֵינוּ (אִיבֶּערְזֶעצְט) 30
קִדּוּשׁ לְלֵיל שַׁבָּת 32
סֵדֶר הַשְׁכָּמַת הַבֹּקֶר (מוֹדֶה אֲנִי וכו׳) 33
תְּפִלַּת שַׁחֲרִית לְשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב
(מָארְגֶען גֶעבֶּעט פִיר שַׁבָּת אוּן יוֹם טוֹב) 36-162
מַה טֹּבוּ 36
מִזְמוֹר שִׁיר חֲנֻכַּת 67
פְּסוּקֵי דְזִמְרָה (מִבָּרוּךְ שֶׁאָמַר עַד יִשְׁתַּבַּח) 69-105
לַמְנַצֵּחַ 74
יְהִי כְבוֹד 88
נִשְׁמַת 101
יִשְׁתַּבַּח 105
קְרִיאַת שְׁמַע 115
שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה לְשַׁחֲרִית שֶׁל שַׁבָּת 122
קַדִּישׁ שָׁלֵם 132
סֵדֶר קְרִיאַת הַתּוֹרָה לְשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב 133
רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם וי״ג מִדּוֹת לְיוֹם טוֹב 135
מִי שֶׁבֵּרַךְ לְעוֹלֶה לַתּוֹרָה 142
מִי שֶׁבֵּרַךְ לְיוֹלֶדֶת זָכָר וּלְיוֹלֶדֶת נְקֵבָה 143
מִי שֶׁבֵּרַךְ לְחוֹלֶה 144
מִי שֶׁבֵּרַךְ לְחוֹלָנִית 145
בִּרְכַּת הַגּוֹמֵל (גוֹמֵל־בֶּענְשֶׁען) 146
בִּרְכַּת הָאָב לְבַר מִצְוָה 146
בִּרְכוֹת הַהַפְטָרָה 147
יְקוּם פּוּרְקָן 150
תְּפִלָּה בְּעַד שְׁלוֹם הַמַּלְכוּת (הַנּוֹתֵן תְּשׁוּעָה) 153
בִּרְכַּת הַחֹדֶשׁ (רֹאשׁ חֹדֶשׁ בֶּענְשֶׁען) 154
הַזְכָּרַת נְשָׁמוֹת לְזָכָר (אֵל מָלֵא רַחֲמִים) 156
הַזְכָּרַת נְשָׁמוֹת לִנְקֵבָה (אֵל מָלֵא רַחֲמִים) 157
אַב הָרַחֲמִים 157
מִי שֶׁבֵּרַךְ לְשֵׁנִי וַחֲמִשִּׁי וְשֵׁנִי (בה״ב) 159
אַשְׁרֵי, יְהַלְלוּ, מִזְמוֹר לְדָוִד וכו׳ 159-160
מוּסַף לְשַׁבָּת וְשַׁבָּת רֹאשׁ חֹדֶשׁ 162
אֵין כֵּאלֹהֵינוּ 171
קַדִּישׁ דְּרַבָּנָן (אִיבֶּערְזֶעצְט) 174
עָלֵינוּ, שִׁיר הַכָּבוֹד (אַנְעִים זְמִירוֹת), מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת, אֲדוֹן עוֹלָם 176-180
מִנְחָה לְשַׁבָּת (נָכְמִיטָג־גֶבֶּעט פַר שַׁבָּת) 181-190
סֵדֶר נְטִילַת לוּלָב (אֶתְרוֹג־בֶּענְשֶׁען) 191
סֵדֶר הַלֵּל 193
תְּפִלַּת מוּסַף לְרֹאשׁ חֹדֶשׁ 201
קִדּוּשׁ לְשָׁלשׁ רְגָלִים 205
תְּפִלָּה לְשָׁלשׁ רְגָלִים 207
תְּפִלַּת מוּסַף לְשָׁלשׁ רְגָלִים 213
סֵדֶר בִּרְכַּת כֹּהֲנִים 221
קִדּוּשׁ לְרֹאשׁ הַשָּׁנָה 228
תְּפִלַּת רֹאשׁ הַשָּׁנָה 229
סֵדֶר תְּקִיעַת שׁוֹפָר (שׁוֹפָר־בְּלָאזֶען) 236
תְּפִלַּת מוּסַף לְרֹאשׁ הַשָּׁנָה 237
תְּפִלּוֹת לְיוֹם כִּפּוּר 253
הַזְכָּרַת נְשָׁמוֹת (יִזְכּוֹר) 270-272

קַבָּלַת שַׁבָּת

שַׁבָּת - עֶמְפְּפַאנְגְס - גֶעבֶּעטֶע

דִינִים פִיר עֶרֶב שַׁבָּת.

פרייטאג דאוונט מען מנחה (נאך־מיטאג געבעט) אזוי ווי יעדען טאג (זעה ערשטען טהייל זייטע 133), נור מען זאגט קיין תחנון (ויאמר דוד) און קיין אבינו מלכנו.

בעפאר לכו נרננה זאגט מען שיר השירים.

לכו נרננה זאגט מען באלד נאך זון אונטערגאנג. אין מאנכע געמיינדען ווערט עס געזונגען פסוקים־וויז פון חזן און די געמיינדע.

יום טוב אדער ח״ל המועד, וואס געפאלט אם שבת, זאָגט מען קיין לכו נרננה און קיין לכה דודי, זאָנדערן מען זאגט מזמור שיר ליום השבת, זייטע 12 און יי מלך ביז לארך ימים.

אָם יום טוב, וואס פאלט אין א וואכען־טאג, פאנגט מען אָן דעם אבענד־געבעט פון ברכו, זייטע 19.

אמירת ששת המזמורים מן לכו נרננה וכו׳ הנהיג ר׳ משה קורדובירו רבו וגיסו של ר׳ שלמה בן משה הלוי אלקבץ, מחבר השיר לכה דודי, שחי בצפת בתחלת המאה הרביעית לאלף הששי. לפי דעת הגאון יעב״ץ הוא כנגד ששת ימי המעשה, ובסדור רשב״ן כתוב שהוא כנגד שש תקיעות שתקנו חכמי התלמוד בבבל, ששמש הקהילה עמד במקום גבוה ותקע תקיעה אחת, לעורר את העם אשר בשדה להפסיק ממלאכה, תקיעה ב׳, שיסגרו החנויות, תקיעה ג׳, שלא יבשלו בקדרה וידליקו את הנרות, ואח״כ עוד ג׳ תקיעות שידעו שהוא שבת (סוכה נ״ג, שבת ל״ה ע״ב וטור או״ח ס׳ רנ״ו). והספרדים המזרחיים אומרים רק המזמור הבו לה׳ בני אלים.

תהלים צ״ה

לְכוּ — 1. קוּמְט!
נְרַנְּנָה לַיי. — לָא׳מִיר זִינְגֶען צוּם עֶווִיגֶען;
נָרִיעָה — לָא׳מִיר [1]שַׁאלֶען
לְצוּר — צוּם פֶעלְז
יִשְׁעֵנוּ: — פוּן אוּנְזֶער הִילְף.
ב נְקַדְּמָה — 2. לָא׳מִיר עֶמְפְּפַאנְגֶען
פָנָיו — זַיין אַנְגֶעזִיכְט
בְּתוֹדָה. — מִיט דַאנְק;
בִּזְמִרוֹת — מִיט גֶעזַאנְגֶען
נָרִיעַ לוֹ: — לָא׳מִיר [1]שַׁאלֶען צוּ אִיהְם.

ג כִּי אֵל גָּדוֹל — 3. דֶען אַ גְרוֹיסֶער גָאט
יי. — אִיז דֶער עֶווִיגֶער,
וּמֶלֶךְ גָּדוֹל — אוּן אַ גְרוֹיסֶער קֶענִיג
עַל כָּל אֱלֹהִים: — אִיבֶּער אַלֶע גֶעטֶער.
ד אֲשֶׁר בְּיָדוֹ — 4. וָואס אִין זַיין הַאנְד אִיז
מֶחְקְרֵי־אָרֶץ — דִי [2]עֶרְפְרְשׁוּנְגֶען פוּן דֶר עֶרְד;
וְתוֹעֲפוֹת הָרִים לוֹ: — אוּן דִי [3]הֶעהֶען פוּן דִי בֶּערְג גֶעהֶערֶען צוּ אִיהְם.
ה אֲשֶׁר לוֹ — 5. וָואס צוּ אִיהְם גֶעהֶערְט

1) שרייען פאר פריידע. 2) טיפעניסען; ערפארשונג (פון די טיפעניסען) פון די ערד. 3) שטארקייט; הויכע בערג.

הַיָּם — דאָס מֶעער
וְהוּא עָשָׂהוּ — און עֶר הָאט עֶס גֶעמַאכְט;
וְיַבֶּשֶׁת — און די טְרִיקֶענִים
יָדָיו יָצָרוּ: — הָאבֶּען זַיינֶע הֶענְד גֶעבִּלְדֶעט.
ו בֹּאוּ — 6 קוּמְט!
נִשְׁתַּחֲוֶה — לָא'מִיר זִיךְ בּוּקֶען
וְנִכְרָעָה. — און לָא'מִיר זִיךְ בֵּייגֶען;
נִבְרְכָה — לָא'מִיר אוּנְז קְנִיעֶן
לִפְנֵי יי — פָאר דֶעם עֶוִויגֶען,
עֹשֵׂנוּ: — אוּנְזֶער בֶּעשֶׁעפֶער.
ז כִּי הוּא — 7 דֶען עֶר אִיז
אֱלֹהֵינוּ — אוּנְזֶער גָאט
וַאֲנַחְנוּ — און מִיר זַיינֶען
עַם מַרְעִיתוֹ — דאָס פָאלְק פוּן זַיין פִּיטֶרְנִס,[1]
וְצֹאן יָדוֹ. — און די שָׁאף פוּן זַיין האנְד;
הַיּוֹם — (נָאךְ) הַייטֶע,
אִם בְּקֹלוֹ — אוֹיב זַיין שְׁטִימֶע
תִשְׁמָעוּ. — וֶועט אִיהר הֶערֶען.
ח אַל תַּקְשׁוּ — 8 מַאכְט נִיט הַארְט
לְבַבְכֶם — אַייעֶר הַארְץ,
כִּמְרִיבָה. — ווִי (בַּיי) [2]מְרִיבָה;
כְּיוֹם מַסָּה — ווִי (אִין) דֶעם טָאג פוּן [2]מַסָּה
בַּמִּדְבָּר: — אִין דֶער וִויסְטֶענִיס.
ט אֲשֶׁר נִסּוּנִי — 9 וואוּ עֶס הָאבֶּען מִיר גֶעפְּרוּפְט
אֲבוֹתֵיכֶם. — אַייעֶרֶע עֶלְטֶערְן;
בְּחָנוּנִי — זֵיי הָאבֶּען מִיר גֶעפְּרוּפְט,
גַּם רָאוּ — אַבְּוָואהל זֵיי הָאבֶּען גֶעזֶעהְן
פָעֳלִי: — מַיין וֶוערְק.
י אַרְבָּעִים — 10. פֶערְצִיג
שָׁנָה — יָאהְר
אָקוּט — הָאבּ אִיךְ קְרִיג גֶעפִיהְרְט
בְּדוֹר — מִיט יֶענֶעם גֶעשְׁלֶעכְט,
וָאֹמַר — און אִיךְ הָאבּ גֶעזָאגְט:
עַם — „אַ פָאלְק
תֹּעֵי לֵבָב — פוּן אִירְרֶענְדֶע הֶערְצֶער
הֵם. — זַיינֶען זֵיי,
וְהֵם — און זֵיי
לֹא יָדְעוּ — הָאבֶּען נִיט גֶעוואוּסְט
דְרָכָי: — מַיינֶע וֶועגֶען.״
יא אֲשֶׁר — 11. דַארוּם
נִשְׁבַּעְתִּי — הָאבּ אִיךְ גֶעשְׁוָוארֶען
בְאַפִּי. — אִין מַיין צָארְן:
אִם יְבֹאוּן — „[3]אוֹיב זֵיי וֶועלֶען קוּמֶען
אֶל מְנוּחָתִי: — צוּ מַיין רוּהֶע אָרְט!״[4]

1) דאס פאלק וועמען ער פיטערט. 2) שמות י״ז ז׳. 3) דאס זיי וועלען ניט קומען. 4) ד. ה. אין ארץ ישראל.

תהלים צ״ו

א שִׁירוּ לַיְיָ	1. זינגט צום עוויגען
שִׁיר חָדָשׁ.	א נייעס ליד;
שִׁירוּ לַיְיָ	זינגט צום עוויגען,
כָּל הָאָרֶץ:	די גאנצע ערד.
ב שִׁירוּ לַיְיָ	2. זינגט צום עוויגען,
בָּרְכוּ שְׁמוֹ.	לויבט זיין נאמען;
בַּשְּׂרוּ	[1]זאגט אן
מִיּוֹם לְיוֹם	פון טאג צו טאג
יְשׁוּעָתוֹ:	זיין הילף.
ג סַפְּרוּ בַגּוֹיִם	3. דערצעהלט אונטער די נציָנען
כְּבוֹדוֹ.	זיין [2]הערליכקייט;
בְּכָל הָעַמִּים	אונטער אלע פעלקער—
נִפְלְאוֹתָיו:	זיינע וואונדער.
ד כִּי גָדוֹל יְיָ	4. דען גרוס איז דער עוויגער
וּמְהֻלָּל מְאֹד.	און זעהר געלויבט;
נוֹרָא הוּא	פורכטבאר איז ער
עַל כָּל אֱלֹהִים:	[3]איבער אלע געטער.
ה כִּי כָּל אֱלֹהֵי	5 דען אלע געטער
הָעַמִּים	פון די פעלקער
אֱלִילִים.	זיינען [4]נעטצען;
וַיְיָ	אבער דער עוויגער
שָׁמַיִם עָשָׂה:	האט (דעם) הימעל געמאכט
ו הוֹד וְהָדָר	6. גלאנץ און פראכט
לְפָנָיו.	זיינען פאר איהם;
עֹז וְתִפְאֶרֶת	שטארקייט און שעהנהייט
בְּמִקְדָּשׁוֹ:	זיינען אין זיין היילינגטהום.
ז הָבוּ לַיְיָ	7. [5]גיבט צום עוויגען,
מִשְׁפְּחוֹת עַמִּים.	(איהר) פעלקער־פאמיליען!

הָבוּ לַיְיָ	[5]גיבט צום עוויגען
כָּבוֹד וָעֹז:	עהרע און שטארקייט.
ח הָבוּ לַיְיָ	8 [5]גיבט צום עוויגען
כְּבוֹד שְׁמוֹ.	די עהרע פון זיין נאמען;
שְׂאוּ מִנְחָה	[6]נעהמט א געשענק,
וּבֹאוּ	און קומט
לְחַצְרוֹתָיו:	אין זיינע הויפען.
ט הִשְׁתַּחֲווּ לַיְיָ	9. [7]בייגט אייך צום עוויגען
בְּהַדְרַת קֹדֶשׁ.	אין היילינגער פראכט;
חִילוּ מִפָּנָיו	ציטערט פאר איהם
כָּל הָאָרֶץ:	די גאנצע ערד.
י אִמְרוּ בַגּוֹיִם	10. זאגט אונטער די נאציָנען:
יְיָ מָלָךְ	דער עוויגער האט רעגירט,
אַף תִּכּוֹן תֵּבֵל	[8]אויך (די) וועלט שטעהט פעסט
בַּל תִּמּוֹט.	(און) זי [9]בייגט זיך ניט;
יָדִין עַמִּים	ער וועט ריכטען (די) פעלקער
בְּמֵישָׁרִים:	מיט [10]רעכטשאפענהייט.
יא יִשְׂמְחוּ	11. זאלען זיך פרעהען
הַשָּׁמַיִם	די הימעל,
וְתָגֵל הָאָרֶץ.	און זאל פרעהליך זיין די ערד;
יִרְעַם הַיָּם	זאל שטורמען דאס מעער
וּמְלֹאוֹ:	און דם, וואס פילט איהם אן[11]
יב יַעֲלֹז שָׂדַי	12. זאל זיך פרעהען (די) פעלד
וְכָל אֲשֶׁר בּוֹ.	און אלעס, וואס איז אין איהם;
אָז יְרַנְּנוּ	דאן וועלען זינגען
כָּל עֲצֵי יָעַר:	אלע בוימער פון וואלד.
יג לִפְנֵי יְיָ	13. פאר דעם עוויגען,[12]
כִּי בָא	דען ער קומט,
כִּי בָא	דען ער קומט

1) פערקינדיגט. דערצעהלט. 2) עהרע. 3) מעהר אלס אלע געטער. 4) ניכטיגע. 5) שרייבט צו; זייט מיחס 6) טראגט. 7) בעט צום עוויגען. 8) (זאגט) אויך: די וועלט שטעהט פעסט; אדער: דארום שטעהט די וועלט פעסט. 9) וואנקט ניט. 10) גערעכטיגקייט 11) ד. ה. אלעס וואס איז אין איהם, 12) ד. ה. צוליב דעם עוויגען.

לִשְׁפֹּט הָאָרֶץ — צו ריכטען די ערד;
יִשְׁפֹּט תֵּבֵל — ער וועט ריכטען (די) וועלט
בְּצֶדֶק. — מיט גערעכטיגקייט;
וְעַמִּים — און פעלקער —
בֶּאֱמוּנָתוֹ: — מיט זיין טרייהייט.

תהלים צ״ז

א יְיָ מָלָךְ — 1. דער עווינער רעגירט!
תָּגֵל הָאָרֶץ. — זאל פרעהליך זיין די ערד;
יִשְׂמְחוּ — זאלען זיך פרעהען
אִיִּים רַבִּים: — פילע אינזלען.
ב עָנָן וַעֲרָפֶל — 2. וואלקען און [1]נעבעל
סְבִיבָיו. — זיינען ארום איהם;
צֶדֶק וּמִשְׁפָּט — גערעכטיגקייט און רעכט
מְכוֹן — איז דער [2]פונדאמענט
כִּסְאוֹ: — פון זיין טראהן.
ג אֵשׁ — 3. פייער
לְפָנָיו תֵּלֵךְ. — געהט פאר איהם,
וּתְלַהֵט סָבִיב — און עס [3]פערברענט רינגסאום
צָרָיו: — זיינע פיינדע.
ד הֵאִירוּ בְרָקָיו — 4. זיינע בליטצען [4]בעלייכטען
תֵּבֵל. — (די) וועלט;
רָאֲתָה וַתָּחֵל הָאָרֶץ: — די ערד האט געזעהן און האט געציטערט.
ה הָרִים — 5. בערג
כַּדּוֹנַג — ווי וואקס
נָמַסּוּ — זיינען [5]צוגאנגען געווארען
מִלִּפְנֵי יְיָ. — פאר דעם עווינען,
מִלִּפְנֵי אֲדוֹן — פאר דעם העררן
כָּל הָאָרֶץ: — פון דער גאנצער ערד.
ו הִגִּידוּ הַשָּׁמַיִם — 6. די הימעל האבען דערצעהלט
צִדְקוֹ. — זיין גערעכטיגקייט,
וְרָאוּ כָל הָעַמִּים — און אלע פעלקער האבען געזעהן
כְּבוֹדוֹ: — זיין הערליכקייט.
ז יֵבֹשׁוּ — 7 זאלען בעשעמט ווערען
כָּל עֹבְדֵי פֶסֶל — אלע, וואס דינען א בילד,
הַמִּתְהַלְלִים — וועלכע בעריהמען זיך
בָּאֱלִילִים. — מיט די געטצען;
הִשְׁתַּחֲווּ לוֹ — בייגט אייך צו איהם,
כָּל אֱלֹהִים: — (איהר) אלע געטער!
ח שָׁמְעָה וַתִּשְׂמַח צִיּוֹן — 8. ציון האט (עס) געהערט און האט זיך געפרעהט,
וַתָּגֵלְנָה — און עס זיינען פרעהליך געווען
בְּנוֹת יְהוּדָה. — די טעכטער פון יהודה
לְמַעַן — וועגען
מִשְׁפָּטֶיךָ — דיינע געריכטע,
יְיָ: — עווינער!
ט כִּי אַתָּה יְיָ — 9. דען דו, עווינער,
עֶלְיוֹן — ביסט [6]דער העכסטער
עַל כָּל הָאָרֶץ. — איבער די גאנצע ערד;
מְאֹד נַעֲלֵיתָ — דו ביסט זעהר ערהאבען
עַל כָּל אֱלֹהִים: — איבער אלע געטער.
י אֹהֲבֵי יְיָ — 10. (איהר), וואס ליבען גאט,
שִׂנְאוּ רָע — האסט שלעכטעס,
שֹׁמֵר — (דען) ער היט
נַפְשׁוֹת — די זעלען
חֲסִידָיו. — פון זיינע פרומע,
מִיַּד רְשָׁעִים — פון די האנד פון שלעכטע
יַצִּילֵם: — רעטעט ער זיי.
יא אוֹר זָרֻעַ — 11. ליכט איז [7]געזעעט

1) דיקע פינסטערניס. 2) פוס-געשטעל. 3) פערצעהרט. 4) האבען בעלויכטען. 5) צושמאלצען. 6) ערהאבען. 7) פערשפרייט.

לַצַּדִּיק .	פִיר דֶעם גֶערֶעכְטֶען;
וּלְיִשְׁרֵי לֵב	און פַר די גֶערֶעכְטֶע הֶערְצֶר—
שִׂמְחָה :	פְרֵיידֶע.
יא שִׂמְחוּ	12. פְרֶעהְט אֵייךְ,
צַדִּיקִים	(איהר) גֶערֶעכְטֶע,
בַּיְיָ .	אין דֶעם עֶווִיגֶען;
וְהוֹדוּ	און [1]דַאנְקְט
לְזֵכֶר קָדְשׁוֹ :	צו זַיין הֵיילִיגֶען [2]אַנְדֵיינְקֶען.

תהלים צ״ח

א מִזְמוֹר .	1. אַ גֶעזַאנְג.
שִׁירוּ לַיְיָ	זִינְגְט צום עֶווִיגֶען
שִׁיר חָדָשׁ	אַ נַייעֶם לִיד,
כִּי נִפְלָאוֹת	דֶען וואוּנְדֶער
עָשָׂה .	הָאט עֶר גֶעטָאהן;
הוֹשִׁיעָה לּוֹ	אִיהם הָאט גֶעהָאלְפֶען
יְמִינוֹ	זַיין רֶעכְטֶע הַאנְד
וּזְרוֹעַ קָדְשׁוֹ :	און זַיין הֵיילִיגֶער אַרְם.
ב הוֹדִיעַ יְיָ	2. דֶער עֶווִיגֶער הָט בֶּקַנְט גֶעמַכְט
יְשׁוּעָתוֹ .	זַיין הִילְף;
לְעֵינֵי הַגּוֹיִם	פַאר די אויגֶען פון די נַאצְיָאנֶען
גִּלָּה	הָאט עֶר עֶנְטְדֶעקְט
צִדְקָתוֹ :	זַיין גֶערֶעכְטִיגְקֵייט.
ג זָכַר חַסְדּוֹ	3. עֶר הָט גֶעדֵיינְקְט זַיין גְנָדֶע
וֶאֱמוּנָתוֹ	און זַיין טְרֵייהַייט
לְבֵית יִשְׂרָאֵל	צו די הויז פון יִשְׂרָאֵל;
רָאוּ	עֶס הָאבֶען גֶעזֶעהְן
כָל אַפְסֵי אָרֶץ .	אַלֶע עֶנְדֶען פון דֶער עֶרְד
אֵת יְשׁוּעַת	די הִילְף
אֱלֹהֵינוּ :	פון אוּנְזֶער גָאט.
ד הָרִיעוּ לַיְיָ	4. [3]שַאלְט צום עֶווִיגֶען,
כָּל הָאָרֶץ .	די גַאנְצֶע עֶרְד;
פִּצְחוּ וְרַנְּנוּ	[4]בְּרֶעכְט אוֹיס און זִינְגְט
וְזַמֵּרוּ :	און שְׁפִּילְט.
ה זַמְּרוּ לַיְיָ	5. שְׁפִּילְט צום עֶווִיגֶען
בְּכִנּוֹר .	מִיט אַ [5]הַארְפֶע,
בְּכִנּוֹר	מִיט אַ [5]הַארְפֶע
וְקוֹל זִמְרָה :	און אַ שְׁטִימֶע פון גֶעזַאנְג.
ו בַּחֲצֹצְרוֹת	6. מִיט טְרָאמְפֶּעטֶען
וְקוֹל שׁוֹפָר .	און [6]דֶעם קְלַאנְג פון אַ הָארְן
הָרִיעוּ	[3]שַאלְט
לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ יְיָ :	פַאר דֶעם קֶענִיג, דֶם עֶווִיגֶען.
ז יִרְעַם הַיָּם	7. זָאל שְׁטוּרְמֶן דַאס מֶעער
וּמְלֹאוֹ .	און דֶם, וָוס פִילְט איהם אָן;[7]
תֵּבֵל	(די) וֶועלְט
וְיֹשְׁבֵי בָהּ :	און די בֶּעוָואהְנֶר אוֹיף אִיהְר.
ח נְהָרוֹת	8. שְׁטְרָאמֶען
יִמְחֲאוּ כָף .	זָאלֶען קְלַאפֶּען (מִט די) הַנְד;[8]
יַחַד	צוּזַאמֶען
הָרִים יְרַנֵּנוּ :	זָאלֶען די בֶּערְג זִינְגֶען.
ט לִפְנֵי יְיָ	9. פַאר דֶעם עֶווִיגֶען,
כִּי בָא	דֶען עֶר קוּמְט
לִשְׁפֹּט הָאָרֶץ	צו רִיכְטֶען די עֶרְד;
יִשְׁפֹּט תֵּבֵל	עֶר וֶועט רִכְטֶען (די) וֶועלְט
בְּצֶדֶק .	מִיט גֶערֶעכְטִיגְקֵייט,
וְעַמִּים	און פֶעלְקֶער
בְּמֵישָׁרִים :	מִיט [9]רֶעכְטשַׁאפֶענְהַייט.

תהלים צ״ט

יְיָ מָלָךְ	1. דֶער עֶווִיגֶער רֶעגִירְט;
יִרְגְּזוּ עַמִּים .	זָאלֶען צִיטֶערְן פֶעלְקֶער!
יֹשֵׁב כְּרוּבִים	(עֶר) זִיצְט (אוֹיף) די כְּרוּבִים;

1) לויבט. 2) נאמען. 3) שרייט פאר פריידע. 4) ברעכט אוים (אין פריידע). 5) פידעל. 6) די שטימע. 7) ד. ה. אלעס, וואס איז אין איהם. 8) ד. ה. רוישען. 9) גערעכטיגקייט.

תָּנוּט הָאָרֶץ: זָאל זִיךְ בֶּעוֶועגֶען די עֶרד!
ב יְיָ בְּצִיּוֹן גָּדוֹל. 2. דֶר עֶווִגֶר אִן צִיוֹן אִיז גְרוֹס
וְרָם הוּא אוּן הויךְ אִיז עֶר
עַל כָּל הָעַמִּים: אִיבֶּער אַלֶע פֶעלְקֶער.
ג יוֹדוּ שִׁמְךָ 3. זָאלֶען זֵיי לוֹיבֶּן דַיין [1]נָמֶען;
גָּדוֹל וְנוֹרָא גְרוֹיס אוּן פוּרְכְטְבַּאר
קָדוֹשׁ הוּא: (אוּן) הֵיילִיג אִיז עֶר.
ד וְעֹז מֶלֶךְ 4. אוּן די שְׁטַרְקַייט פוּן אַ קֶנִיג
מִשְׁפָּט אָהֵב וֶועלְכֶער לִיבְּט רֶעכְט,
אַתָּה כּוֹנַנְתָּ הָאסְטוּ פֶעסְט־גֶעשְׁטֶעלְט
מֵישָׁרִים. (מִיט) רֶעכְטשַׁאפֶענְהַייט;
מִשְׁפָּט וּצְדָקָה רֶעכְט אוּן גֶערֶעכְטִיגְקֵייט
בְּיַעֲקֹב אִין יַעֲקֹב
אַתָּה עָשִׂיתָ: הָאסְטוּ [2]גֶעמַאכְט
ה רוֹמְמוּ 5. עֶרְהֵייבְּט
יְיָ אֱלֹהֵינוּ דֶעם עֶווִיגֶען אוּנְזֶער גָאט,
וְהִשְׁתַּחֲווּ אוּן בֵּייגְט אַייךְ
לַהֲדֹם רַגְלָיו צוּם [3]בֵּיינְקֶל פוּן זַיינֶע פִיס;[4]
קָדוֹשׁ הוּא: הֵיילִיג אִיז עֶר!
ו מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן 6. מֹשֶׁה אוּן אַהֲרֹן,
בְּכֹהֲנָיו אוּנְטֶער זַיינֶע פְּרִיסְטֶער,
וּשְׁמוּאֵל אוּן שְׁמוּאֵל,
בְּקֹרְאֵי שְׁמוֹ. אוּנְטֶר די וָוס רוּפֶן זַיין נָאמֶן,
קֹרְאִים אֶל יְיָ הָאבֶּען גֶערוּפֶען צוּם עֶווִגֶען
וְהוּא יַעֲנֵם: אוּן עֶר פְלֶעגְט זֵיי עֶנְטְפֶערְן.
ז בְּעַמּוּד עָנָן 7. אִין אַ וָואלְקֶען־זַייל
יְדַבֵּר אֲלֵיהֶם. פְלֶעגְט עֶר רֵיידֶען צוּ זֵיי;
שָׁמְרוּ זֵיי הָאבֶּען גֶעהִיט
עֵדֹתָיו זַיינֶע צֵייגְנִיסֶע
וְחֹק אוּן (דַאס) גֶעזֶעטְץ,
נָתַן לָמוֹ: (וָואס) עֶר הָאט זֵיי גֶעגֶעבֶּען.
ח יְיָ אֱלֹהֵינוּ 8. עֶווִיגֶער אוּנְזֶער גָאט,
אַתָּה עֲנִיתָם דוּ הָאסְט זֵיי גֶעעֶנְטְפֶערְט,
אֵל נֹשֵׂא אַ פֶערְצַייהֶענְדֶער גָאט
הָיִיתָ לָהֶם. בִּיסְטוּ גֶעוֶוען צוּ זֵיי,
וְנֹקֵם אָבְּווָהל דוּ הָאסְט רַכֶע גֶנוּמֶען
עַל עֲלִילוֹתָם: פִיר זֵייעֶרֶע (שְׁלֶכְטֶע) טְהַאטֶען
ט רוֹמְמוּ 9. עֶרְהֵייבְּט
יְיָ אֱלֹהֵינוּ דֶעם עֶווִיגֶען, אוּנְזֶער גָאט,
וְהִשְׁתַּחֲווּ אוּן בֵּייגְט אַייךְ
לְהַר קָדְשׁוֹ. צוּ זַיין הֵיילִיגֶען בַּארְג;
כִּי קָדוֹשׁ דֶען הֵיילִיג אִיז
יְיָ אֱלֹהֵינוּ: דֶער עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט.

תהלים כ״ט

א מִזְמוֹר לְדָוִד 1. אַ גֶעזַאנְג פוּן דָוִד.
הָבוּ לַיְיָ [5]גִיבְּט צוּם עֶווִיגֶען,
בְּנֵי אֵלִים. (אִיהְר) מֶעכְטִיגֶע קִינְדֶער,
הָבוּ לַיְיָ [5]גִיבְּט צוּם עֶווִיגֶען
כָּבוֹד וָעֹז: הֶערְלִיכְקַייט אוּן שְׁטַארְקַייט.
ב הָבוּ לַיְיָ 2 [5]גִיבְּט צוּם עֶווִיגֶען
כְּבוֹד שְׁמוֹ. די הֶערְלִיכְקַייט פוּן זַיין נָאמֶן
הִשְׁתַּחֲווּ לַיְיָ בֵּייגְט אַייךְ צוּם עֶווִיגֶען
בְּהַדְרַת קֹדֶשׁ: מִיט הֵיילִיגֶער פְּרַאכְט,
ג קוֹל יְיָ 3. די שְׁטִימֶע פוּן דֶעם עֶווִיגֶען
עַל הַמָּיִם. אִיז אִיבֶּער די וַואסֶערְן,
אֵל הַכָּבוֹד דֶער גָאט פוּן הֶערְלִיכְקַייט
הִרְעִים. דוּנֶערְט;
יְיָ דֶער עֶווִיגֶער אִיז
עַל מַיִם רַבִּים: אִיבֶּער [6]גְרוֹיסֶע וַואסֶערְן.

1) אדער: דיין גרויסען און פורכטבארען נאמען, הייליג איז ער. 2) פעראָרדנעט. 3) געשטעל; שטוהל. 4) ד. ה. דער בית המקדש. 5) שרייבט צו; זייט מ׳חס. 6) פילע.

ד קוֹל יְיָ	4. דִי שְׁטִמֶע פוּן דֶעם עֶווִיגֶען
בַּכֹּחַ,	אִיז מִיט מַאכְט;
קוֹל יְיָ	דִי שְׁטִימֶע פוּן דֶעם עֶווִיגֶען
בֶּהָדָר;	אִיז מִיט פְּרַאכְט.
ה קוֹל יְיָ	5. דִי שְׁטִמֶע פוּן דֶעם עֶווִיגֶען
שֹׁבֵר אֲרָזִים.	בְּרֶעכְט צֶעדֶערֶען;
וַיְשַׁבֵּר יְיָ	אוּן דֶר עֶוּוגֶר הָט צוּשְׁמֶטֶרְט
אֶת אַרְזֵי הַלְּבָנוֹן:	דִי צֶעדֶערְן פוּן דֶעם לְבָנוֹן.
ו וַיַּרְקִידֵם כְּמוֹ עֵגֶל.	6. אוּן עֶר הָאט זֵיי גֶעמַאכְט שְׁפְּרִינְגֶען ווִי אַ קַאלְבּ;
לְבָנוֹן וְשִׂרְיוֹן	לְבָנוֹן אוּן שִׂרְיוֹן
כְּמוֹ בֶן רְאֵמִים:	ווִי דִי יוּנְגֶע [1]ווִילְדֶע אָקְסֶען.
ז קוֹל יְיָ	7. דִי שְׁטִימֶע פוּן דֶם עֶווֶגֶן
חֹצֵב	הַאקְט אוֹיס
לַהֲבוֹת אֵשׁ:	פְלַאמֶען פַייֶער.
ח קוֹל יְיָ	8. דִי שְׁטִימֶע פוּן דֶעם עֶוִוגֶן
יָחִיל מִדְבָּר.	מַאכְט צִיטֶערְן (דִי) ווִיסְטֶע;
יָחִיל יְיָ	דֶער עֶווֶגֶער מַאכְט צִיטֶערְן
מִדְבַּר קָדֵשׁ:	דִי ווִסְטֶע קָדֵשׁ.
ט קוֹל יְיָ	9. דִי שְׁטִימֶע פוּן דֶם עֶווִיגֶען
יְחוֹלֵל אַיָּלוֹת	מַאכְט צִטֶערְן [2]אֵייכֶענְבּוֹימֶר
וַיֶּחֱשֹׂף	אוּן עֶר הָאט [3]עֶנְטְבְּלֶעטֶערְט
יְעָרוֹת.	וֶועלְדֶער,
וּבְהֵיכָלוֹ.	אוּן אִין זַיין פַּאלַאסְט
כֻּלּוֹ אֹמֵר	זָאגְט אַלֶעס
כָּבוֹד:	הֶערְלִיכְקַייט.
י יְיָ,	10. דֶער עֶווִיגֶער
לַמַּבּוּל יָשָׁב.	אִיז גֶעזֶעסֶען בַּיים פְלוּטְה,
וַיֵּשֶׁב יְיָ	אוּן דֶער עֶווִיגֶער אִיז גֶעזֶעסֶען
מֶלֶךְ לְעוֹלָם:	אַלְס עֶווִיגֶער קֶענִיג.
יא יְיָ	11. דֶער עֶווִיגֶער
עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן.	וֶועט גֶעבֶּן שְׁטַרְקַייט צוּ זַיין פָלְק
יְיָ יְבָרֵךְ	דֶער עֶווִיגֶער וֶועט בֶּענְשֶׁען
אֶת עַמּוֹ	זַיין פָאלְק
בַשָּׁלוֹם:	מִיט פְרִידֶען.

אָנָּא.	אִיךְ בִּיטֶע,
בְּכֹחַ	מִיט דֶער קְרַאפְט
גְּדֻלַּת	פוּן דִי גְרוֹיסְקַייט
יְמִינְךָ	פוּן דַיין רֶעכְטֶע הַאנְד,
תַּתִּיר צְרוּרָה:	מַאךְ לוֹיז דִי פֶּרְבֶּנְדֶענֶע (זִינְד).
קַבֵּל	נֶעהְם אָן
רִנַּת עַמְּךָ	דַאס [4]גֶעבֶּעט פוּן דַיין פָאלְק;
שַׂגְּבֵנוּ טַהֲרֵנוּ.	פֶרְשְׁטַארְק אוּנְז, רֵיינִיג אוּנְז,
נוֹרָא:	פוּרְכְטְבַּארֶער!
נָא גִבּוֹר.	אָה, מֶעכְטִיגֶער,
דּוֹרְשֵׁי יִחוּדְךָ	דִי וָוס פָארְשֶׁען דַיין אֵיינְהַייט
כְּבָבַת שָׁמְרֵם:	ווִי דֶעם [5]אוֹיג=אַפְּפֶעל הִיט זֵיי
בָּרְכֵם טַהֲרֵם	בֶּענְשׁ זֵיי, רֵיינִיג זֵיי,
רַחֲמֵם.	עֶרְבַּארֶעם זֵיי,
צִדְקָתְךָ	(מִיט) דַיין גֶערֶעכְטִיגְקַייט
תָּמִיד גָּמְלֵם:	בֶּעלוֹין זֵיי שְׁטֶענְדִיג.
חֲסִין קָדוֹשׁ.	מֶעכְטִיגֶער, הֵיילִיגֶער,
בְּרוֹב טוּבְךָ	מִיט דַיין גְרוֹיסֶע גוּטֶעס
נַהֵל עֲדָתֶךָ:	פִיהְר דַיין גֶעמֵיינְדֶע.
יָחִיד גֵּאֶה.	אֵיינְצִיגֶער, עֶרְהַאבֶּענֶער,
לְעַמְּךָ פְּנֵה.	וֶוענְדֶע זִיךְ צוּ דַיין פָאלְק,
זוֹכְרֵי קְדֻשָּׁתֶךָ:	וֶולְכֶע עֶרְאִנֶערֶן דַיין הֵיילִגְקַייט

1) בִּיפֶעל. 2) אדער הינדען, ריהע. (אועלכע טהירען). 3) ד. ה. ארונטערגענומען די בלעטער. 4) געזאנג. 5) שווארצאפּפעל פון אויג.

שַׁוְעָתֵנוּ קַבֵּל אונזער שרייען נעהם אָן,
וּשְׁמַע צַעֲקָתֵנוּ. און הער אונזער יאמער־געשריי
יוֹדֵעַ תַּעֲלֻמוֹת: דו, וועלכער ווייסט פֶערבָּארגֶענֶעם.

את השיר לכה דודי חבר ר׳ שלמה בן משה הלוי אלקבץ מצפת, מחבר ספר מנות הלוי בשנת רפ״ט וספר שרש ישי בשנת ש״ג, שהם פרושים על אסתר ורות, והוא היה גיסו ותלמידו של רבי משה קורדובירו שתקן לאמר ששת המזמורים מן לכו נרננה וכו׳ (ראה למעלה קדם לכו נרננה) ושמו רשום בראשי החרוזים שלמה הלוי.

בשיר לכה דודי יבקש החתן (ישראל) את דודו ללכת עמו לקבל פני הכלה (שבת), לפי שבימים הקדמונים היה בית הכנסת בשדה, ועל זה יסבו החרוזים לכה דודי לקראת כלה, לקראת שבת לכו ונלכה. וגם עתה עוד המנהג בארץ ישראל לצאת לחצר ביהכ״נ באמירת לכה דודי.

השיר הזה מיוסד על הא דאיתא בשבת קי״ט ע״א ובבבא קמא ל״ב: ר׳ חנינא מעטף וקאי אפניא דמעלי שבתא ואמר בואו ונצא לקראת שבת המלכה; ר׳ ינאי לבש מאניה מעלי שבת ואמר: בואי כלה, בואי כלה. ובסדור סדר היום לרבי משה בן מכיר יש פזמון אחר המיוסד גם כן על לכה דודי. ובסדור אמרי בינה יש נוסח אחר המיוסד על מזמור שיר ליום השבת.

לְכָה דוֹדִי קום, מיין פריינד,
לִקְרַאת ענטגעגען
כַּלָּה (די) ברויט,
פְּנֵי שַׁבָּת דאס אנגעזיכט פון שבת
נְקַבְּלָה: לאמיר עמפפאנגען.

לְכָה דוֹדִי לִקְרַאת כַּלָּה, פְּנֵי שַׁבָּת נְקַבְּלָה:

שָׁמוֹר וְזָכוֹר „היט״[1] און „געדיינק״[1]
בְּדִבּוּר אֶחָד, מיט איין אויסשפרוך
הִשְׁמִיעָנוּ האט אונז געלאזט הערען
אֵל הַמְיֻחָד. דער איינציגער גאט;
יְיָ אֶחָד דער עוויגער איז איינער
וּשְׁמוֹ אֶחָד. און זיין נאמען איז איינער
לְשֵׁם צום [2]נאמען
וּלְתִפְאֶרֶת און צום פראכט
וְלִתְהִלָּה: און צום לויב.

לְכָה דוֹדִי לִקְרַאת כַּלָּה, פְּנֵי שַׁבָּת נְקַבְּלָה:

לִקְרַאת שַׁבָּת ענטגעגען שבת
לְכוּ וְנֵלְכָה. קומט און לאמיר געהן,
כִּי הִיא דען זי איז
מְקוֹר הַבְּרָכָה. די קוועלע פון זעגן;
מֵרֹאשׁ פון אנפאנג אן,
מִקֶּדֶם פון אלטערטהום
נְסוּכָה. איז זי געזאלבט.
סוֹף מַעֲשֶׂה צום לעצטען (אין) [3]ארבייט
בְּמַחֲשָׁבָה אין געדאנקען
תְּחִלָּה: צום ערשטען.

לְכָה דוֹדִי לִקְרַאת כַּלָּה, פְּנֵי שַׁבָּת נְקַבְּלָה:

מִקְדַּשׁ מֶלֶךְ א הייליגטהום פון קעניג,
עִיר מְלוּכָה. קעניגליכע שטאדט![4]
קוּמִי שטעה אויף,
צְאִי געה ארויס
מִתּוֹךְ הַהֲפֵכָה פון דער צושטערונג,
רַב לָךְ שֶׁבֶת גענוג פיר דיר (צו) זיצען
בְּעֵמֶק הַבָּכָא. אין דעם טהאל פון געוויין,
וְהוּא יַחֲמוֹל און ער וועט זיך ערבארמען
עָלַיִךְ חֶמְלָה: אבער דיר מיט בארמהערציגקייט.

לְכָה דוֹדִי לִקְרַאת כַּלָּה, פְּנֵי שַׁבָּת נְקַבְּלָה:

הִתְנַעֲרִי טרייסעל זיך אב
מֵעָפָר פון שטויב,

---

1) ד.ה. זכור את יום השבת לקדשו שמות כ׳ ח׳. שמור את יום השבת לקדשו דברים ה׳ י״ב 2) בערימטהייט 3) ד.ה. שבת איז געקומען נאכדעם 4) ד.ה. ירושלים.

קוּמִי. שְׁטֶעה אויף!
לִבְשִׁי קְלֵייד אָן
בִּגְדֵי תִפְאַרְתֵּךְ } דיינֶע פְּרַאכְט-קְלֵיידֶער,
עַמִּי. מַיין פָאלְק;
עַל יַד בֶּן יִשַׁי דורךְ דֶעם זוּהְן פון יִשַׁי,
בֵּית הַלַּחְמִי. פון בֵּית לֶחֶם,
קָרְבָה אֶל נַפְשִׁי } עֶרְנֶעהְנְטֶער זִיךְ צוּ מַיין זֶעלֶע,
גְאָלָהּ: עֶרְלֵייז איהר.[2]
לְכָה דוֹדִי לִקְרַאת כַּלָּה. פְּנֵי שַׁבָּת נְקַבְּלָה:

הִתְעוֹרְרִי עֶרְמוּנְטֶער דִיךְ,
הִתְעוֹרְרִי. עֶרְמוּנְטֶער דִיךְ,
כִּי בָא אוֹרֵךְ דֶען גֶעקוּמֶען איז דיין לִיכְט,
קוּמִי שְׁטֶעה אויף,
אוֹרִי. לֵייכְט!
עוּרִי עוּרִי עֶרְוַואךְ, עֶרְוַואךְ,
שִׁיר דַּבֵּרִי. [3]זִינְג אַ לִיד,
כְּבוֹד יְיָ דִי הֶערְלִיכְקַייט פון דֶם עֶווִיגֶען
עָלַיִךְ נִגְלָה: אִיז אִיבֶּער דִיךְ עֶרְשִׁינֶען.
לְכָה דוֹדִי לִקְרַאת כַּלָּה. פְּנֵי שַׁבָּת נְקַבְּלָה:

לֹא תֵבֹשִׁי שֶׁעהְם זִיךְ נִיט
וְלֹא תִכָּלְמִי. און [4]גֶעפִּין זִיךְ נִיט בֶּעלֵיידִיגְט;
מַה תִּשְׁתּוֹחֲחִי וָואס בֵּייגְסְט דוּ זִיךְ
וּמַה תֶּהֱמִי. און וָואס יַאמֶערְסְט דוּ?
בָּךְ יֶחֱסוּ אִין דִיר וֶועלֶען זִיךְ בֶּעשִׁיצֶען
עֲנִיֵּי עַמִּי. דִי אָרֶעמֶע פון מַיין פָאלְק,
וְנִבְנְתָה און עֶס וֶועט גֶעבּוֹיט וֶוערֶען
עִיר [5]אַ שְׁטָאדְט

עַל תִּלָּהּ: אוֹיף אִיהְר [6]עֶרְד-הִיגֶעל.
לְכָה דוֹדִי לִקְרַאת כַּלָּה. פְּנֵי שַׁבָּת נְקַבְּלָה:

וְהָיוּ לִמְשִׁסָּה און עֶס וֶועלֶען זַיין צוּם רוֹיבּ
שֹׁאסָיִךְ. דַיינֶע רוֹיבֶּער,
וְרָחֲקוּ און עֶס וֶועלֶען זִיךְ עֶרְוַוייטֶערְן
כָּל מְבַלְּעָיִךְ. אַלֶע דַיינֶע [7]פֶערְשְׁלִינְגֶער;
יָשִׂישׂ עָלַיִךְ עֶס וֶועט זִיךְ פְרֶעהֶען אִיבֶּער דִיר
אֱלֹהָיִךְ. דַיין גָאט,
כִּמְשׂוֹשׂ חָתָן ווי עֶס פְרֶעהְט זִיךְ אַ בְּרוֹיטִיגַם
עַל כַּלָּה: מִיט (זַיין) בְּרוֹיט.
לְכָה דוֹדִי לִקְרַאת כַּלָּה. פְּנֵי שַׁבָּת נְקַבְּלָה:

יָמִין וּשְׂמֹאל רֶעכְטְס און לִינְקְס
תִּפְרוֹצִי. וֶועסְטוּ זִיךְ אוֹיסְבְּרֵייטֶען
וְאֶת יְיָ און דֶעם עֶווִיגֶען
תַּעֲרִיצִי. וֶועסְטוּ פֶערְהֶערְלִיכֶען,
עַל יַד אִישׁ דוּרךְ דֶעם מַאן,
בֶּן פַּרְצִי. דֶער זוּהְן פון [8]פֶּרֶץ,
וְנִשְׂמְחָה און מִיר וֶועלֶען אוּנְז פְרֶעהֶען
וְנָגִילָה: און מִיר וֶועלֶען פְרֶעהְלִיךְ זַיין
לְכָה דוֹדִי לִקְרַאת כַּלָּה. פְּנֵי שַׁבָּת נְקַבְּלָה:

בּוֹאִי בְשָׁלוֹם קוּם אַרַיין מִיט פְרִידֶען,
עֲטֶרֶת בַּעְלָהּ. (דוּ) קְרוֹין פון דַיין מַאן,
גַּם בְּשִׂמְחָה אוֹיךְ מִיט פְרֵייד
וּבְצָהֳלָה. און מִיט פְרֶעהְלִיכְקַייט,
תּוֹךְ אֱמוּנֵי אוּנְטֶער דִי גֶעטְרַייעֶ
עַם סְגֻלָּה. פון אַ גֶעלִיבְּטֶען פָאלְק,
בּוֹאִי כַלָּה. קוּם בְּרוֹיט,
בּוֹאִי כַלָּה: [1] קוּם בְּרוֹיט.
לְכָה דוֹדִי לִקְרַאת כַּלָּה. פְּנֵי שַׁבָּת נְקַבְּלָה:

1) בסדורי הספרדים המזרחיים נשנה החרוז האחרון כזה: תוך אמוני עם סגלה בואי כלה שבת מלכתא, 2) די וואס זיינען גורס גאלה אהן א מפיק ה״א איבערז צען: זאל איין ערלייזונג זיך ערנעהנטערן צו מיין זעלע 3) רייד. 4) זיי ניט אין פערלעגענהייט; 5) (די) שטאדט. 6) הויבען; (אייגענעם)ה הגעל. 7) פערדערבער 8) דער פאמיליע פון פרץ.

אמירת מזמור שיר ליום השבת כתוב בפאר הדור ס׳ קט״ז שהוא מנהג קדמון. ויש נוהגים לאמר אחריו ויכולו.

תהלים צ״ב

א מִזְמוֹר — 1. אַ גֶעזַאנְג.
שִׁיר — אַ לִיד
לְיוֹם הַשַּׁבָּת: — פִיר דֶעם שַׁבָּת טָאג.
ב טוֹב לְהֹדוֹת — 2. עֶס אִיז גוּט צוּ דַאנְקֶען
לַיְיָ. — צוּם עֶווִיגֶען
וּלְזַמֵּר לְשִׁמְךָ — אוּן צוּ שְׁפִּילֶען צוּ דַיין נָאמֶען,
עֶלְיוֹן: — אָ הֶעכְסְטֶער!
ג לְהַגִּיד בַּבֹּקֶר — 3. צוּ דֶערְצֶעהְלֶען אַם מָארְגֶען
חַסְדֶּךָ. — דַיין גְנָאדֶע;
וֶאֱמוּנָתְךָ — אוּן דַיין טְרַייהַייט —
בַּלֵּילוֹת: — אִין דִי נֶעכְט.
ד עֲלֵי עָשׂוֹר — 4. [1]אוֹיף אַ צֶעהְן־סְטְרוּנֶעדִגֶען
וַעֲלֵי נָבֶל. — אוּן [1]אוֹיף אַ [2]הַארְפֶע,
עֲלֵי הִגָּיוֹן — בַּיי [3]זִינִינְגֶע (מוּזִיק)
בְּכִנּוֹר: — אוֹיף אַ פִידֶעל.
ה כִּי שִׂמַּחְתַּנִי — 5. דֶען דוּ הָסְט מִךְ עֶרְפְרֶעהְט,
יְיָ — עֶווִיגֶער,
בְּפָעֳלֶךָ. — מִיט דַיין טְהַאט;
בְּמַעֲשֵׂי יָדֶיךָ — וֶוגֶען דִי וֶוערְק פוּן דַיינֶע הֶענְד
אֲרַנֵּן: — וֶועל אִיךְ זִינְגֶען.
ו מַה גָּדְלוּ — 6. ווִי גְרוֹיס זַיינֶען
מַעֲשֶׂיךָ — דַיינֶע טְהַאטֶען,
יְיָ. — עֶווִיגֶער;
מְאֹד עָמְקוּ — זֶעהְר טִיף זַיינֶען
מַחְשְׁבֹתֶיךָ: — דַיינֶע גֶעדַאנְקֶען.
ז אִישׁ בַּעַר — 7. אַיין אוּנְווִיסֶענְדֶער מַאן
לֹא יֵדָע. — ווֵייסְט (עֶס) נִיט;
וּכְסִיל — אוּן אַ נַאר
לֹא יָבִין אֶת זֹאת: — קֶען דָאס נִיט פֶערְשְׁטֶעהְן.
ח בִּפְרֹחַ רְשָׁעִים — 8. וֶוען זִינְדִיגֶע בְּלִיהֶען
כְּמוֹ עֵשֶׂב — אַזוֹי ווִי גְרָאז
וַיָּצִיצוּ — אוּן עֶס שְׁפְּרָאצֶען
כָּל פֹּעֲלֵי אָוֶן. — אַלֶע, וָואס טְהוּעֶן אוּנְרֶעכְט,
לְהִשָּׁמְדָם עֲדֵי עַד: — (אִיז עֶס נוּר) אוּם זֵיי זָאלֶען פֶערְנִיכְטֶעט וֶוערֶען אוֹיף עֶווִיג.
ט וְאַתָּה מָרוֹם — 9. אָבֶּער דוּ בִּיסְט עֶרְהָאבֶּען
לְעֹלָם — אוֹיף עֶווִיג,
יְיָ: — אָ עֶווִיגֶער!
י כִּי הִנֵּה אֹיְבֶיךָ — 10. דֶען זֶעה, דַיינֶע פַיינְדֶע,
יְיָ — עֶווִיגֶער,
כִּי הִנֵּה — דֶען זֶעה,
אֹיְבֶיךָ יֹאבֵדוּ. — דַיינֶע פַיינְדֶע גֶעהֶען פֶערְלָארֶען;
יִתְפָּרְדוּ — עֶס צוּשְׁפְּרֵייטֶען זִיךְ
כָּל פֹּעֲלֵי אָוֶן: — אַלֶע, וָואס טְהוּעֶן אוּנְרֶעכְט.
יא וַתָּרֶם — 11. אוּן דוּ הָאסְט עֶרְהֵייבֶּען
כִּרְאֵים — ווִי (דֶעם) הָארְן פוּן אַ ווִילְדֶען אָקְס
קַרְנִי. — מַיין [4]הָארְן;
בַּלֹּתִי — אִיךְ בִּין בֶּעשְׁמִירְט
בְּשֶׁמֶן רַעֲנָן: — מִיט פְרִישֶׁען אֵייהְל,
יב וַתַּבֵּט עֵינִי — 12. אוּן מַיין אוֹיג הָט גֶעקוּקְט
בְּשׁוּרָי. — אוֹיף דִי וָואס לוֹיעֶרֶען אוֹיף מִיר,
בַּקָּמִים עָלַי מְרֵעִים. — וֶועגֶען דִי שְׁלֶעכְטֶע, וָואס שְׁטֶעהְן אוֹיף גֶעגֶען מִיר,
תִּשְׁמַעְנָה — פְלֶעגֶען הֶערֶען
אָזְנָי: — מַיינֶע אוֹיעֶרֶען.[5]
יג צַדִּיק — 13. (דֶער) פְרוּמֶער
כַּתָּמָר יִפְרָח. — וֶועט בְּלִיהֶען ווִי דֶער פַּלְמֶען־בּוֹים,

1) בײ. 2) פּזאַלטער. 3) דעם קלאַנג, פון שרש הגה, רײדען. מורמלען, לאזען הערען א קלאנג. 4) ד. ה. מאכט גליק. 5) ד. ה. איך האב געזעהן און געהערט די, וואס ווילען מיר בײזעס טהאן און האב זיך אימער געקענט אויס־היטען פון זײ.

כְּאֶרֶז — ווי אַ צֶעדֶער־בּוים
בַּלְּבָנוֹן — אים (וואַלְד) לְבָנוֹן
יִשְׂגֶּה: — וֶועט עֶר גְרוֹיס וֶוערֶען.
יד שְׁתוּלִים — 14. (זֵיי וֶועלֶען זַיין) גֶעפְּלַאנְצְט
בְּבֵית יְיָ. — אִין הויז פוּן דֶעם עֶווִיגֶען;
בְּחַצְרוֹת אֱלֹהֵינוּ — אִין דִי הוֹיפֶען פוּן אוּנְזֶער גָאט
יַפְרִיחוּ: — וֶועלֶען זֵיי בְּלִיהֶען.
טו עוֹד יְנוּבוּן — 15. זֵיי וֶועלֶען נָךְ בְּרֵיינְגֶען פְרוּכְט
בְּשֵׂיבָה. — אִין גְרוֹיעֶן עֶלְטֶער;
דְּשֵׁנִים וְרַעֲנַנִּים — [1]זַאפְטִיג אוּן פְרִישׁ
יִהְיוּ: — וֶועלֶען זֵיי זַיין.
טז לְהַגִּיד — 16. אוּם צוּ דֶערְצֶעהְלֶען,
כִּי יָשָׁר יְיָ. — דַם [2]רֶכְטְשַׁפֶן אִז דֶר עֶווִיגֶער;
צוּרִי — (עֶר אִיז) מַיין פֶעלְז,
וְלֹא עַוְלָתָה בּוֹ: — אוּן קֵיין אוּנְרֶעכְט אִז אִן אִיהְם.

תהלים צ״ג

א יְיָ מָלָךְ — 1. דֶער עֶווִיגֶער רֶעגִירְט,
גֵּאוּת — (מִיט) [3]גְרוֹיסְקַייט
לָבֵשׁ. — אִיז עֶר בֶּעקְלֵיידֶעט;
לָבֵשׁ יְיָ. — דֶער עֶווִיגֶער אִיז בֶּעקְלֵיידֶעט,
עֹז — (מִיט) שְׁטַארְקַייט
הִתְאַזָּר. — הָאט עֶר זִיךְ אָנְגֶעגוּרְט;
אַף תִּכּוֹן תֵּבֵל — אוֹיךְ (דִי) וֶועלְט שְׁטֶעהְט פֶעסְט
בַּל תִּמּוֹט: — (אוּן) זִי בֵּייגְט זִיךְ נִיט.
ב נָכוֹן כִּסְאֲךָ — 2 פֶעסְט גֶעשְׁטֶעלְט אִז דַיין טְרָן
מֵאָז. — פוּן דַאן אָן;[4]
מֵעוֹלָם אָתָּה: — פוּן עֶוִיג אָן בִּיזְט דוּ.
ג נָשְׂאוּ נְהָרוֹת — 3 דִי שְׁטְרָאמֶן הָבֶּן עֶרְהֵייבֶּן,
יְיָ. — אָ עֶווִיגֶער,
נָשְׂאוּ נְהָרוֹת — דִי שְׁטְרָאמֶן הָאבֶּן עֶרְהֵייבֶּען
קוֹלָם. — זֵייעֶר שְׁטִימֶע;
יִשְׂאוּ נְהָרוֹת — דִי שְׁטְרָאמֶן הָאבֶּן עֶרְהֵייבֶּען
דָּכְיָם: — זֵייעֶר וֶואלֶען־רוֹישׁ.
ד מִקֹּלוֹת — 4. (אָבֶּר) מֶהְר אַלְס [5]דִי שְׁטִמֶן
מַיִם רַבִּים / אַדִּירִים — פוּן פִילֶע שְׁטַארְקֶע וַואסֶערְן,
מִשְׁבְּרֵי יָם. — דִי גְרוֹיסֶע מֶעעֶרֶעס־וֶואלֶען,
אַדִּיר בַּמָּרוֹם יְיָ: — אִז מֶכְטִגֶער דֶער עֶווִגֶער אִן הִמֶל
ה עֵדֹתֶיךָ — 5. דַיינֶע צַייגְנִיסֶע
נֶאֶמְנוּ מְאֹד. — זַיינֶען זֶעהְר [6]בֶּעגְלוֹיבְּט;
לְבֵיתְךָ — פִיר דַיין הוֹיז
נַאֲוָה קֹּדֶשׁ. — פַּאסְט הֵיילִיגְקַייט;
יְיָ. — אָ עֶווִיגֶער,
לְאֹרֶךְ יָמִים: — אוֹיף [7]לַאנְגֶע צַייטֶען.

א יתום זאגט פאלגענדען קדיש.
זעה די איבערזעצונג אויף זייטע 174.

יתום יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. בְּעָלְמָא
דִּי בְרָא כִרְעוּתֵהּ וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ.
בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית
יִשְׂרָאֵל. בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב וְאִמְרוּ אָמֵן:
קהל ויתום יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ
לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא:
יתום יִתְבָּרַךְ. וְיִשְׁתַּבַּח. וְיִתְפָּאַר. וְיִתְרוֹמַם
וְיִתְנַשֵּׂא. וְיִתְהַדַּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל. שְׁמֵהּ
דְּקֻדְשָׁא: בְּרִיךְ הוּא לְעֵלָּא (בע״שי״ת וּלְעֵלָּא)
מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא. תֻּשְׁבְּחָתָא
וְנֶחֱמָתָא. דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא. וְאִמְרוּ אָמֵן:
יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמַיָּא וְחַיִּים.
עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל. וְאִמְרוּ אָמֵן:
עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו. הוּא יַעֲשֶׂה
שָׁלוֹם. עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל. וְאִמְרוּ אָמֵן:

1) פעט. 2) גערעכט. 3) שטאלץ, מאיעסטעט. 4) ד.ה. פון אימער אן. 5) דאס רוישען. 6) טריי. ריכטיג. 7) אימער.

בסדורו של רב עמרם גאון מובא לאמר הפרק במה מדליקין ואחריו אמר ר׳ אלעזר וכ״ו אחר שמקדשין בבית הכנסת, אולם הספרדים אומרים אותם קודם תפלת ערבית וכן הוא גם מנהג רוב האשכנזים, ולכן הצגנו את הפרק במה מדליקין פה. ואבודרהם כתב: ושמעתי שיש מקומות שאומרים פרק זה בין מנחה לערבית וישר בעיני, כי קריאתו אחר ערבית מה תועיל, אז אין עת לתקן פתילותיו ונרותיו ולעשות מלאכה, מה שהיה היה, אבל כשקורא אותו בין מנחה לערבית אם שכח מלתקן ילך ויתקן עכ״ל וכן השל״ה בסדורו ויעב״ץ כתבו שנכון לאמרו קודם קבלת שבת. וטעם האומרים אותו אחר תפלת ערבית עין מה שכתב הב״ח בטור או״ח ס׳ ר״ע.

סדר קבלת שבת לספרדים המזרחיים משונה מאד מסדרנו, וזה היא: מזמור לדוד הבו לה׳ וכ״ו, במה מדליקין, לכה דודי, אמר ר׳ אלעזר, קדיש דרבנן, מזמור שיר ליום השבת, ה׳ מלך גאות לבש, חצי קדיש ואח״ז מתפללין תפלת ערבית.

במה מדליקין און **אמר ר׳ אלעזר** ווערט אין די מייסטען געמיינדען ניט געזאגט, ווען פרייטאג אדער שבת איז יום טוב, און אויך ניט חול המועד, נור ווען יום כפור געפאלט אם שבת, זאגט מען דאס אין קיין געמיינדע ניט.

שבת פרק ב׳ משניות א—ז.

א בַּמֶּה מַדְלִיקִין — 1. מִיט וָואס מֶעג מֶען אָנְצִינְדֶען[1]

וּבַמָּה אֵין מַדְלִיקִין. — און מִיט וָואס טְהָאר מֶען נִיט אָנְצִינְדֶען[1]?

אֵין מַדְלִיקִין — מֶען טְהָאר נִיט אָנְצִינְדֶען[2]

לֹא בְלֶכֶשׁ — נִיט מִיט [3]צֶעדֶער־וָואל

וְלֹא בְחֹסֶן — און נִיט מִיט [4]פַּאקֶעלֶעם

וְלֹא בְכָלָךְ. — און נִיט מִיט [5]אָבְפַּאל פוּן זַייד

וְלֹא בִּפְתִילַת הָאִידָן. — און נִיט מִיט פֶעדִים פוּן [6]ווַייִדֶען־וָואל

וְלֹא בִּפְתִילַת הַמִּדְבָּר. — און נִיט מִיט פֶעדִים (פוּן [7]דִי לַאנְגֶע גְרָאז) פוּן דֶער ווִסְטֶע

וְלֹא בִירוֹקָה שֶׁעַל פְּנֵי הַמָּיִם. — און נִיט מִיט דִי [8]גְרִינֶע גְרָאז, וָואס אִיז אוֹיף דֶעם וַואסֶער;

וְלֹא בְזֶפֶת. — [9]און נִיט מִיט פֶּעך[10]

וְלֹא בְשַׁעֲוָה. — און נִיט מִיט וַואקְס[10]

וְלֹא בְשֶׁמֶן קִיק. — און נִיט מִיט [11]רִיצֶען־אֵייל

וְלֹא בְשֶׁמֶן שְׂרֵפָה. — און נִיט מִיט (אוּנְרֵיינֶע) אֵייל, וָואס מֶען דַארְף פֶערְבְּרֶענֶען,[12]

וְלֹא בְאַלְיָה. — און נִיט מִט פֶעטְס פוּן אַ [13]וֶועדֶל

וְלֹא בְחֵלֶב. — און נִיט מִיט [14]טַאלְג.

נַחוּם הַמָּדִי אוֹמֵר — נַחוּם הַמָּדִי זָאגְט:

מַדְלִיקִין בְּחֵלֶב מְבֻשָּׁל. — מֶען מֶעג אָנְצִינְדֶען מִיט אִבֶּערְגֶעקָאכְטֶע [14]טַאלְג;

וַחֲכָמִים אוֹמְרִים. — און (אַנְדֶרֶע) גֶלֶעהְרְטֶע זָאגֶען:

אֶחָד מְבֻשָּׁל — סַיי עֶס אִיז אִיבֶּערְגֶעקָאכְטֶע

וְאֶחָד שֶׁאֵינוֹ מְבֻשָּׁל. — און סַיי עֶס אִז נִיט־אִיבֶּער־גֶעקָאכְטֶע

אֵין מַדְלִיקִין בּוֹ: — טְהָר מֶן נִיט אָנְצִנְדֶן דַאמִיט.

ב אֵין מַדְלִיקִין בְּשֶׁמֶן שְׂרֵפָה — 2. מֶען טְהָאר נִיט אָנְצִינְדֶען מִיט (אוּנְרֵיינֶע) אֵייל, וָואס מֶען דַארְף פֶערְבְּרֶענֶען,[12]

בְּיוֹם טוֹב. — אִין אַ פַּייעֶר־טָאג.

רַבִּי יִשְׁמָעֵאל אוֹמֵר. — רַבִּי יִשְׁמָעֵאל זָאגְט:

1) דא ווערען אויסגערעכענט די פערשידענע סארטען קנייטען און ברען-מאטעריאלען, מיט וועלכע מען מעג אנצינדען די שבת־ליכט. 2) דא ווערען פריהער אויסגערעכענט די זאכען, פון וועלכע מען טהאר ניט מאכען קיין קנייטען צום אנצינדען די שבת-ליכט. 3) אזא סארט וואל (מאך. מאאס) אונטער די קארע פון א צעדער-בוים; צעדער-מאאס; צעדער-באסט; צעדער־אזערן. 4) גיזגעבא־שטעקנ־ל זכם, 5) פלאק זיידע; פלארעט זיידע; 6) ווייל אדער מאך (מאאס) אונטער די קארע פון ווידען. ווידען־מאאס; ווידען־באסט; ווידען־פאזערן. 7) גיעסעל־קרויט. 8) מאאס; שיפס-מאאס; שימער. 9) יעצט ווערען אויסגערעכענט די ברען־מאטעריאלען, וועלכע מען טהאר ניט געברויכען פיר שבת־ליכט. 10) אריינלייגען א קנייט אין צושמאלצענע פעך אדער וואקס טהאר מען ניט, אבער מאכען א ליכט דאפון און אנצינדען מעג מען יא. 11) אדער: אייל פון בוימוואל קערנער; אדער: אייל וואס קומט פון א וואונדער־בוים (קיקיון), וואס האט זעהר גרויסע בלעטער. 12) ד ה אייל פון הרומה, וואס איז אונריין געווארען. 13) עק; זעה תפארת ישראל. 14) חלב.

אֵין מַדְלִיקִין	מֶען טָהָאר נִיט אָנְצִינְדֶען
בְּעִטְרָן	מִיט [1]טְהֶעער
מִפְּנֵי כְּבוֹד	צוּלִיבּ דִי עֶהְרֶע
הַשַּׁבָּת.	פוּן דֶעם רוּהֶע־טָאג;[2]
וַחֲכָמִים	אוּן (אַנְדֶערֶע) גֶעלֶעהְרְטֶע
מַתִּירִין	עֶרְלוֹיבֶּען
בְּכָל הַשְּׁמָנִים.	מִיט אַלֶערְלֵיי אֵייל:
בְּשֶׁמֶן שֻׁמְשְׁמִין.	מִיט מָאן־אֵייל,
בְּשֶׁמֶן אֱגוֹזִים.	מִיט נִיס־אֵייל,
בְּשֶׁמֶן צְנוֹנוֹת.	מִיט רֶעטֶעך־אֵייל,
בְּשֶׁמֶן דָּגִים.	מִיט [3]פִישׁ־אֵייל,
בְּשֶׁמֶן פַּקּוּעוֹת.	מִיט אֵייל פוּן ווִילְדֶע קִירְבִּיס
בְּעִטְרָן	מִיט [1]טְהֶעער
וּבְנֵפְטְ.	אוּן מִיט [4]פֶּעטְרָאלֶעאוּם.
רַבִּי טַרְפוֹן אוֹמֵר	רַבִּי טַרְפוֹן זָאגְט:
אֵין מַדְלִיקִין	מֶען טָהָאר נִיט אָנְצִינְדֶען
אֶלָּא בְּשֶׁמֶן זַיִת בִּלְבָד:	נוּר מִיט אֵייל פוּן אֵיין אֵיילְבֶּערְט־בּוֹים אַלֵיין.
ג כָּל הַיּוֹצֵא מִן הָעֵץ.	3. אַלֶעס, ווָאס קוּמְט אַרוֹיס פוּן דֶעם בּוֹים,
אֵין מַדְלִיקִין בּוֹ	טָהר מֶן נִט אָנְצִנְדֶן מִט אִהם,
אֶלָּא פִּשְׁתָּן.	נוּר פְלַאקְס,
וְכָל הַיּוֹצֵא מִן הָעֵץ.	אוּן אַלֶעס, ווָאס קוּמְט אַרוֹיס פוּן דֶעם בּוֹים,
אֵינוֹ מִטַּמֵּא	ווֶערְט נִיט אוּנְרֵיין
טֻמְאַת אֹהָלִים.	(מִיט) דִי אוּנְרֵיינְהַייט פוּן גֶעצֶעלְטֶען,[5]
אֶלָּא פִּשְׁתָּן.	נוּר פְלַאקְס.
פְּתִילַת הַבֶּגֶד	אַ שְׁטִיק פוּן אַ קְלֵייד,
שֶׁקִּפְּלָהּ	ווָס מֶען הָט צוּזַמֶענְגֶעדְרֵייט[6]

וְלֹא הִבְהֲבָהּ	אוּן מֶען הָאט עֶס נִיט אָבְּגֶעבְּרֶענְט,[6][7]
רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר.	רַבִּי אֱלִיעֶזֶר זָאגְט:
טְמֵאָה הִיא	זִי אִיז אוּנְרֵיין[8]
וְאֵין מַדְלִיקִין בָּהּ.	אוּן מֶען טָהָאר נִיט אָנְצִינְדֶען מִיט אִיהְר;
רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר.	רַבִּי עֲקִיבָא זָאגְט:
טְהוֹרָה הִיא	זִי אִיז רֵיין
וּמַדְלִיקִין בָּהּ:	אוּן מֶן מֶג אָנְצִינְדֶן מִיט אִהְר.
ד לֹא יִקּוֹב אָדָם	4. אַ מֶענְשׁ זָאל נִיט לֶעכֶערְן
שְׁפוֹפֶרֶת	אַ שָׁאלֶעכְץ
שֶׁל בֵּיצָה.	פוּן אֵיין אֵיי
וִימַלְאֶנָּה שֶׁמֶן	אוּן אִיהר אָנְפִילֶען (מִט) אֵייל
וְיִתְּנֶנָּה	אוּן אִיהר שְׁטֶעלֶען
עַל פִּי הַנֵּר.	אִיבֶּר דִי עֶפְנוּנְג פוּן דֶם לָמְפּ,
בִּשְׁבִיל שֶׁתְּהֵא מְנַטֶּפֶת.	אוּם עֶס זָאל טְרִיפֶען (אִיבֶּער'ן לָאמְפּ),[9]
וַאֲפִילוּ הִיא שֶׁל חֶרֶס.	ווֶען זָאגַאר עֶס אִז פוּן לֶעהְם[9]
וְרַבִּי יְהוּדָה	אָבֶער רַבִּי יְהוּדָה
מַתִּיר.	עֶרְלוֹיבְּט (עֶס);[9]
אֲבָל אִם חִבְּרָהּ הַיּוֹצֵר	אָבֶער אוֹיבּ דֶער טֶעפֶּער הָאט אִיהְר בֶּעהֶעפְט
מִתְּחִלָּה.	פוּן פְרִיהֶער,[10]
מֻתָּר.	אִיז עֶס עֶרְלוֹיבְּט,
מִפְּנֵי שֶׁהוּא	ווַייל עֶס אִיז
כְּלִי אֶחָד:	אֵיין גֶעפֶעס.[9]
לֹא יְמַלֵּא אָדָם	אַ מֶענְשׁ זָאל נִיט אָנְפִילֶען
קְעָרָה שֶׁמֶן.	אַ שִׁיסֶעל (מִיט) אֵייל

1) זעגעכץ; טראָן. 2) ווייל עס שטינקט. 3) פיש־טראָן. 4) נאפטהא. 5) ד. ה. אויב מען האט געמאכט דאפון א געצעלט ווערט עס ניט טמא, ווען א טויטער איז געוועז אין געצעלט. 6) ערב שבת. 7) אבגעסמאליעט דעם ברעג. 8) אויב עס האט זיך אנגעריהרט אָן א מת. 9) זעה תפארת ישראל. 10) ד. ה. ווען דער טעפער אדער דער אייגענטהימער האט בעהעפט צוזאמען דעם אייער־שאלעכץ מיט דעם לאָמפ פאר שבת.

וְיִתְּנֶנָּה	און עֶס שְׁטֶעלֶען
בְּצַד הַנֵּר.	בַּיי דֶער זַייט פון דֶעם לָאמְפּ
וְיִתֵּן	און לֵייגֶען
רֹאשׁ הַפְּתִילָה	דֶעם שְׁפִּיץ פון קְנֵייט
בְּתוֹכָהּ.	אִין אִיהְר,
בִּשְׁבִיל שֶׁתְּהֵא שׁוֹאֶבֶת.	אום עֶס זָאל [1]שְׁעפֶּען (דִי אֵייל);
וְרַבִּי יְהוּדָה	אָבֶּער רַבִּי יְהוּדָה
מַתִּיר:	עֶרְלוֹיבְּט (עֶס);
ה הַמְכַבֶּה	5. דֶער, וָואס פֶערְלֶעשְׁט
אֶת הַנֵּר	דֶעם לָאמְפּ,
מִפְּנֵי שֶׁהוּא מִתְיָרֵא	ווייל עֶר פִירְכְטֶעט
מִפְּנֵי עוֹבְדֵי כוֹכָבִים.	פַאר גֶעטְצֶען־דִינֶער,[2]
מִפְּנֵי לִסְטִים.	פַאר רוֹיבֶּער,
מִפְּנֵי רוּחַ רָעָה.	פַאר אַ שְׁלֶעכְטֶען גֵייסְט,[3]
אוֹ	אָדֶער
בִּשְׁבִיל הַחוֹלֶה	פַאר אַ קְרַאנְקֶען,
שֶׁיִּישַׁן.	דַאס עֶר זָאל אֵיינְשְׁלָאפֶען,
פָּטוּר.	[4]אִיז עֶר אוּנְשׁוּלְדִיג.
כְּחָס עַל הַנֵּר.	וֶוען עֶר שׁוֹינְט דֶעם לָאמְפּ,[12]
כְּחָס עַל הַשֶּׁמֶן.	וֶוען עֶר שׁוֹינְט דִי אֵייל,[12]
כְּחָס עַל הַפְּתִילָה.	וֶוען עֶר שׁוֹינְט דֶעם קְנֵייט,[12]
חַיָּב.	אִיז עֶר שׁוּלְדִיג.
רַבִּי יוֹסֵי פּוֹטֵר	רַבִּי יוֹסֵי עֶנְטְשׁוּלְדִיגְט
בְּכֻלָּן.	אִין דִיזֶע אַלֶע (פֶעלֶע)

חוּץ מִן הַפְּתִילָה.	אוֹיסֶער (וֶוען עֶר שׁוֹינְט) דֶעם קְנֵייט,[12]
מִפְּנֵי שֶׁהוּא עוֹשֶׂה פֶחָם:	דֶען עֶר מַאכְט עֶס (פִיר) קוֹיהְל.
ו עַל שָׁלֹשׁ עֲבֵרוֹת	6. אִיבֶּער דְרַיי אִיבֶּערְטְרֶעטוּנְגֶען (פון גֶעזֶעטְץ)
נָשִׁים מֵתוֹת	שְׁטַארְבֶּען פְרוֹיעֶן
בִּשְׁעַת לֵדָתָן.	אִין דֶר צַייט פון זֵייעֶר [5]גֶבוּרְט
עַל שֶׁאֵינָן זְהִירוֹת	ווייל זֵיי זַיינֶען נִיט אָבְּגֶעהִיט
בְּנִדָּה	אִין (זֵייעֶר) אוּנְרֵיינֶער צַייט,
בְּחַלָּה	אִין חַלָּה־נֶעהְמֶען[6]
וּבְהַדְלָקַת הַנֵּר:	און אִין אָנְצִינְדֶען (שַׁבָּת) לִיכְט.
ז שְׁלשָׁה דְבָרִים	7. דְרַיי זַאכֶען
צָרִיךְ אָדָם לוֹמַר	דַארְף אַ מֶענְשׁ זָאגֶען
בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ	אִין זַיין הויז
עֶרֶב שַׁבָּת	אַם שַׁבָּת אָבֶּענְד,
עִם חֲשֵׁכָה.	בַּיים פִינְסְטֶער וֶוערֶען:
עִשַּׂרְתֶּם.	„הָט אִיהְר אַרָבְּגֶענוּמֶען[7] מַעֲשֵׂר?
עֵרַבְתֶּם.	הָט אִיהְר גֶמַכְט אֵיין עֵרוּב?[8]
הַדְלִיקוּ	צִינְדֶעט אָן
אֶת הַנֵּר.	דִי לִיכְט".
סָפֵק חֲשֵׁכָה סָפֵק אֵינָהּ חֲשֵׁכָה.	(וֶוען עֶס אִיז) אַ צְווייפֶעל, (צוּ עֶס אִיז) פִינְסְטֶער אָדֶער נִיט,
אֵין מְעַשְּׂרִין	טְהָאר מֶען נִיט [9]פֶערְצֶעהְנְטֶען
אֶת הַוַּדַּאי.	דָס, וָוס אִיז גֶוִויס נִיט פֶערְצֶעהְנְט
וְאֵין מַטְבִּילִין	און מֶען טְהָאר נִיט [10]אָבְּטוּנְקֶען
אֶת הַכֵּלִים.	דִי גֶעפֶעס[11]

1) ציהען. 2) וועלכע לאזען ניט ברענען קיין ליכט אין זייערע פייער טעג א יסער אין זייער טעמפעל. 3) ד. ה. ווייל ער איז א בעל מרה שחורה און איהם איז לייכטער צו זיצען אין דער פינסטער. 4) קומט איהם קיין שטראפע. 5) קינד־געבורט; קינד־בעט. 6) אַמאָל האט מען אראפגענומען פון דעם טייג תרומה פיר דעם פריסטער (במדבר ט"ו, כ'.) און יעצט דארף מען עס פערברענען אין אוווען.

7) דאס צעהנטע טהייל פון אלעס, וואס מען האט געדא פרט געבען צום לוי. 8) ד. ה. ערוב חצרות, דורך וועלכען מען מעג טראגען אם שבת פון איין פלאטץ אין דעם אנדערן אין זעלבען הויף, און ערוב תחומין, דורך וועלכע מען מעג געהן מעהר אלס 2 טויזענד איילען אויסען שטאדט. 9) ארונטער־נעהמען דאס צעהנטע טהייל (מעשר). 10) טובל זיין. 11) וועלכע זיינען אונריין געווארען. 12) זעה תפארת ישראל

וְאֵין מַדְלִיקִין	און מֶען טָהאר נִט אָנְצִינְדֶען
אֶת הַנֵּרוֹת.	דִי לָאמְפֶּען;
אֲבָל	אָבֶער
מְעַשְּׂרִין	מֶען מֶעג פֶערְצֶעהְנְטֶען
אֶת הַדְּמַאי	דָס, וָוס אִיז אוּנְגֶעוִויס פֶערְצֶעהְנְט[4]
וּמְעָרְבִין.	און מֶען מֶעג מַכֶען אַיין עֵרוּב[5]
וְטוֹמְנִין	און מֶען מֶעג בֶּעהַלְטֶען
אֶת הַחַמִּין:	דִי וַוארֶעמֶע שְׁפַּייזֶען.

בריתא בשבת י"ב ע"א בהשמטת המלים „שמא ישכח ויצא".

תַּנְיָא	עֶס אִיז גֶלֶערְנְט (אִן אַ בְּרַיְתָא):
אָמַר רַבִּי חֲנִינָא.	רַבִּי חֲנִינָא הָאט גֶעזָאגְט:
חַיָּב אָדָם	אַ מֶענְשׁ אִיז פֶערְפְלִיכְטֶעט
לְמַשְׁמֵשׁ	צוּ [6]טַאפֶּען
בְּגָדָיו	זַיינֶע קְלֵיידֶער
בְּעֶרֶב שַׁבָּת	אַם שַׁבָּת אָבֶענְד,
עִם חֲשֵׁכָה.	בַּיים פִינְסְטֶער וֶוערֶען,
שֶׁמָּא יִשְׁכַּח	טָאמֶער וֶועט עֶר פֶערְגֶעסֶען[7]
וְיֵצֵא:	און עֶר וֶועט אַרוֹיסְגֶעהְן.[7]
אָמַר רַב יוֹסֵף.	הָאט רַב יוֹסֵף גֶעזָאגְט:
הִלְכְתָא רַבְּתָא	(דָאס אִיז) אַ גְרוֹיסֶעס גֶעזֶעץ
לְשַׁבַּתָּא:	וֶועגֶען שַׁבָּת.

אמר ר' אלעזר הוא בסוף מס' ברכות והוסיפו אגדה זו למען יוכלו לאמר קדיש שאין אומרין קדיש על הלכה.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר	הָאט רַבִּי אֶלְעָזָר גֶעזָאגְט,
אָמַר רַבִּי חֲנִינָא.	(דָס) רַבִּי חֲנִינָא הָט גֶעזָאגְט:
תַּלְמִידֵי חֲכָמִים	דִי שִׁילֶער פוּן דִי גֶעלֶעהְרְטֶע
מַרְבִּים	פֶערְמֶעהְרֶען
שָׁלוֹם	פְרִידֶען
בָּעוֹלָם.	אוֹיף דֶער וֶועלְט,
שֶׁנֶּאֱמַר:	דֶען עֶס אִיז גֶעזָאגְט (אִין פָּסוּק):
[1]וְכָל בָּנַיִךְ	„וֶוען אַלֶע דַיינֶע קִינְדֶער
לִמּוּדֵי יְיָ.	וֶועלֶען זַיין גָאטֶס גֶעלֶעהְרְטֶע,
וְרַב	דַאן וֶועט זַיין גְרוֹיס
שְׁלוֹם	דֶער פְרִידֶען
בָּנָיִךְ:	פוּן דַיינֶע קִינְדֶער."
אַל תִּקְרֵי	לֶעז נִיט:
בָּנָיִךְ	„בָּנַיִךְ"—דַיינֶע קִינְדֶער,
אֶלָּא	זָאנְדֶערְן
בּוֹנָיִךְ:	„בּוֹנָיִךְ"—דַיינֶע עֶרְבּוֹיעֶר.
[2]שָׁלוֹם רָב	פִיל פְרִידֶען
לְאֹהֲבֵי	צוּ דִי, וָואס לִיבֶּען
תוֹרָתֶךָ.	דַיין גֶעזֶעטְץ,
וְאֵין לָמוֹ	און פִיר זֵיי אִיז נִיטָא
מִכְשׁוֹל:	אַ שְׁטְרוֹיכְלוּנְג.
[3]יְהִי	עֶס זָאל זַיין
שָׁלוֹם	פְרִידֶען
בְּחֵילֵךְ.	אִין דַיין [8]מוֹיעֶר,
שַׁלְוָה	רוּהִיגְקַייט—
בְּאַרְמְנוֹתָיִךְ:	אִין דַיינֶע פַּאלַאסְטֶען.
לְמַעַן אַחַי	וֶועגֶען מַיינֶע בְּרִידֶער
וְרֵעָי.	און מַיינֶע פְרַיינְדֶע
אֲדַבְּרָה נָּא	וִויל אִיךְ רֵיידֶען
שָׁלוֹם	פְרִידֶען
בָּךְ:	מִיט דִיר.
לְמַעַן	וֶועגֶען
בֵּית יְיָ	דָאס הוֹיז פוּן דֶעם עֶוִויגֶען,
אֱלֹהֵינוּ.	אוּנְזֶער גָאט,
אֲבַקְשָׁה	וֶועל אִיךְ בֶּעטֶען
טוֹב	גוּטֶעס

---

1) ישעיה נ"ד י"ג. 2) תהלים ק"ט, קס"ה. 3) שם קכ"ב, ז', ח', ט'. 4) ד. ה. וואס מען ווייס ניט בעשטימט, אויב עס איז ארונטערגענומען דאס צעהנטע טהייל (מעשר), אדער ניט. 5) זעה זייטע 16, בעמערקונג 8. 6) אונטערזוכען. 7) אז ער האט עטוואס אין זיינע קליידער און וועט עס ארויסטראגען אום שבת. 8) הויז,

לָךְ׃ פִיר דִיר.
[1] יְיָ דֶער עֶווִיגֶער
עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן וֶוט גֶעבֶּן שְׁטַרְקַייט צוּ זַיין פָלְק
יְיָ יְבָרֵךְ דֶער עֶווִיגֶער וֶועט בֶּענְטְשֶׁען
אֶת עַמּוֹ זַיין פָאלְק
בַשָּׁלוֹם׃ מִיט פְרִידֶען.

אן אבל זאגט היר דעם פאלגענדען קדיש דרבנן.

יתום יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. בְּעָלְמָא דִּי בְרָא כִרְעוּתֵהּ וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ. בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל. בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב וְאִמְרוּ אָמֵן׃

יתום וקהל יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא׃

יתום יִתְבָּרַךְ. וְיִשְׁתַּבַּח. וְיִתְפָּאַר. וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא. וְיִתְהַדַּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל. שְׁמֵהּ דְּקֻדְשָׁא׃ בְּרִיךְ הוּא לְעֵלָּא (בעשי״ת וּלְעֵלָּא) מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא. תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחֱמָתָא. דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא. וְאִמְרוּ אָמֵן׃

עַל יִשְׂרָאֵל וְעַל רַבָּנָן וְעַל תַּלְמִידֵיהוֹן וְעַל כָּל תַּלְמִידֵי תַלְמִידֵיהוֹן וְעַל כָּל מָן דִּי עָסְקִין בְּאוֹרַיְתָא דִּי בְּאַתְרָא הָדֵן וְדִי בְּכָל אֲתַר וַאֲתַר. יְהֵא לְהוֹן וּלְכוֹן שְׁלָמָא רַבָּא חִנָּא וְחִסְדָּא וְרַחֲמִין וְחַיִּין אֲרִיכִין וּמְזוֹנָא רְוִיחָא וּפֻרְקָנָא מִן קֳדָם אֲבוּהוֹן דִּי בִשְׁמַיָּא. וְאִמְרוּ אָמֵן׃

יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמַיָּא וְחַיִּים טוֹבִים. עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל. וְאִמְרוּ אָמֵן׃

עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו. הוּא בְּרַחֲמָיו יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם. עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל. וְאִמְרוּ אָמֵן׃

כשיש אבל עומד בחצר בית הכנסת, החשוב שבקהל יוצא לקראתו ומכניסו לבית הכנסת קודם שמתחילין ברכו (בקצת קהלות קודם בואי בשלום) ואומרים לו: המקום ינחמך (ינחמכם) עם שאר אבלי ציון וירושלים.

---

1) תהלים כ״ט י״א.

תְּפִלַּת עַרְבִית

לְשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב.

אַבֶענְד גֶעבֶּעט פִיר שַׁבָּת אוּן יוֹם טוֹב.

בחול מתחילין והוא רחום אבל אין אומרים אותו בשבת ויו״ט. והטעם שאומרים והוא רחום בחול ולא בשבת ויו״ט, מפני שקודם תפלת ערבית נהגו ללקות החוטאים (וכנגד מספר של״ט מלקות נהגו לאמר ג׳ פעמים והוא רחום הכולל י״ג תיבות) ומיד אחרי שלקו מבקשים רחמים וסליחה. ולכן בערב שבת ויום טוב שאין מלקין אין לומר והוא רחום.

והרוקח בס׳ מ״ט כתב שאין אומרים וחוא רחום, לפי שהוא תחנה ואין שואל צרכיו בשבת פן יתעצב בה, ואסור לאדם שיהיה עצב בשבת, ולכך אין אומרים בתפלה אמצעיות (ר״ל לכך אין אומרים בשמונה עשרה את הברכות האמצעיות, המדברות בצרכיו של אדם) שמא צריך לאחד מהם ויתעצב. עכ״ל ובזוהר פ׳ תרומה ובמדרש הנעלם לרות דף ס״ב נמצאים טעמים אחרים.

אולם הספרדים אומרים והוא רחום גם בשבת וכן הוא בסדורו של רב עמרם גאון, וטעמם הוא כמו שכתב הרוקח בס׳ שי״ט: „לפי שבשחרית ובמנחה יש קרבנות תמידין שהן מכפרין, אבל ערבית שאין קרבן לכפר תקנו לומר והוא רחום יכפר״.

ווערענד דער חזן זאגט ברכו, זאגט די געמיינדע שטילערהייט יתברך וישתבח, וועלכעס געפינט זיך היר אונטען.

דער חזן זאָגט:

בָּרְכוּ אֶת יְיָ לוֹיבְּט דֶעם עֶווִיגֶען,
הַמְבֹרָךְ: וֶועלְכֶער אִיז גֶעלוֹיבְּט.

דער חזן און געמיינדע זאָגען:

בָּרוּךְ יְיָ גְלוֹיבְּט זָל זַיין דֶר עֶווִיגֶער,
הַמְבֹרָךְ וֶועלְכֶער אִיז גֶעלוֹיבְּט
לְעוֹלָם וָעֶד אוֹיף אִימֶער אוּן עֶווִיג.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט׳וּ, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם.	קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
אֲשֶׁר בִּדְבָרוֹ	וָואס דוּרְךְ זַיין וָוארְט
מַעֲרִיב עֲרָבִים.	[3]בְּרֵיינְגְט עֶר (דִי) אַבֶּענְדֶען,
בְּחָכְמָה	מִיט קְלוּגְהַייט
פּוֹתֵחַ שְׁעָרִים.	עֶפֶנְט (עֶר דִי) טוֹעֶרֶן (פֶון הִימֶל),[4]
וּבִתְבוּנָה	אוּן מִיט פֶערְשְׁטַאנְד
מְשַׁנֶּה	עֶנְדֶערְט עֶר
עִתִּים.	(דִי) [5]צַייטֶען (פוּן טָאג)
וּמַחֲלִיף	אוּן (עֶר) בַּייט אוּם
אֶת הַזְּמַנִּים.	דִי [6]צַייטֶען (פוּן יָאהְר)
וּמְסַדֵּר	אוּן (עֶר) שְׁטֶעלְט אִין אָרְדְנוּנְג
אֶת הַכּוֹכָבִים	דִי שְׁטֶערֶען
בְּמִשְׁמְרוֹתֵיהֶם	אוֹיף זֵייעֶרֶע [7]וַואךְ-פָּאסְטֶען
בָּרָקִיעַ.	אִין [8]הִימֶעל,
כִּרְצוֹנוֹ:	נָאךְ זַיין ווִילֶען.
בּוֹרֵא	(עֶר) בֶּעשַׁאפְט
יוֹם וָלָיְלָה.	(דֶעם) טָאג אוּן (דִי) נַאכְט,
גּוֹלֵל אוֹר	(עֶר) [9]רָאלְט אַוֶועג לִיכְט

ווערענד דער חזן זאָגט ברכו, זאָגט די געמיינדע שטילערהייט יתברך וישתבח.

יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא שְׁמוֹ שֶׁל מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. שֶׁהוּא רִאשׁוֹן וְהוּא אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדָיו אֵין אֱלֹהִים:

סֹלּוּ לָרֹכֵב בָּעֲרָבוֹת בְּיָהּ שְׁמוֹ וְעִלְזוּ לְפָנָיו. וּשְׁמוֹ מְרוֹמָם עַל כָּל בְּרָכָה וּתְהִלָּה: בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד: יְהִי שֵׁם יְיָ מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם:

---

1) תהלים ע״ח ל״ח. והוא תחלת תפלת ערבית (רמב״ם הלכות תפלה פ״ט ה״ט). והטעם שאומרים אותו בחול וא״א אותו בשבת, עין בתפלת ערבית לשבת. וכן תמצא שם שאר ההערות השייכות לתפלת ערבית. 2) תהלים כ׳ י׳. 3) מאכט; מאכט ער דונקלען. 4) ד. ה. פיר דעם אַרויסגאַנג און אַריינגאַנג פון דער זון. 5) (יאָהרעס) צייטען. 6) (טאָגעס) צייטען. 7) עמטער. 8) דער אויסברייטונג, פירמאמענט. 9) נעהמט אַוועג, אַזוי ווי: וגללו את האבן בראשית כ״ט ג׳.

מִפְּנֵי חֹשֶׁךְ	פוּן פָאר פִינְסְטֶערְנִיס,
וְחֹשֶׁךְ	אוּן פִינְסְטֶערְנִיס
מִפְּנֵי אוֹר.	פוּן פָאר לִיכְט;
וּמַעֲבִיר יוֹם	אוּן(עֶר)[1]נֶעהְמְט אַוֶועג (דֶם)טָאג
וּמֵבִיא לָיְלָה.	אוּן בְּרֵיינְגְט נַאכְט,
וּמַבְדִּיל	אוּן (עֶר) שֵׁיידֶעט
בֵּין יוֹם	צְווִישֶׁען טָאג
וּבֵין לָיְלָה.	אוּן צְווִישֶׁען נַאכְט;
יְיָ צְבָאוֹת	עֶווִיגֶער דֶער הֶערשַׁאארֶען
שְׁמוֹ:	אִיז זַיין נָאמֶען.
אֵל חַי וְקַיָּם.	(דֶער) לֶעבֶּענְדֶער אוּן (אִימֶער) עֶקְסִיסְטִירֶענְדֶער גָאט
תָּמִיד	[2]בֶּעשְׁטֶענְדִיג
יִמְלוֹךְ עָלֵינוּ	זָאל עֶר רֶעגִירֶען אִיבֶּער אוּנְז
לְעוֹלָם וָעֶד:	אוֹיף אִימֶער אוּן עֶווִיג.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
הַמַּעֲרִיב עֲרָבִים:	וֶועלְכֶער בְּרֵיינְגְט אַבֶּענְדֶען.

אַהֲבַת עוֹלָם	(מִיט) עֶווִיגֶע לִיבֶּע
בֵּית יִשְׂרָאֵל	דַאס הוֹיז יִשְׂרָאֵל,
עַמְּךָ	דַיין פָאלְק,
אָהָבְתָּ.	הָאסְט'וּ גֶעלִיבְּט.
תּוֹרָה וּמִצְוֹת	לֶעהְרֶע אוּן גֶעבָּאטֶע,
חֻקִּים	גֶעזֶעטְצֶע
וּמִשְׁפָּטִים	אוּן רֶעכְטֶע,
אוֹתָנוּ לִמַּדְתָּ:	הָאסְט'וּ אוּנְז גֶעלֶעהְרְט.
עַל כֵּן	דַארוּם,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ.	עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
בְּשָׁכְבֵנוּ	וֶוען מִיר וֶועלֶן זִיךְ אַנִידֶערְלֵייגֶן
וּבְקוּמֵנוּ	אוּן וֶוען מִר וֶועלֶען אוֹפְשְׁטֵיהְן
נָשִׂיחַ	וֶועלֶען מִיר [3]רֵיידֶען
בְּחֻקֶּיךָ.	וֶוענֶען דַיינֶע גֶעזֶעטְצֶע,
וְנִשְׂמַח	אוּן מִיר וֶועלֶען זִיךְ פְרֵעהְען
בְּדִבְרֵי תוֹרָתֶךָ	מִט דִי וֶוערְטֶער פוּן דַיין תּוֹרָה
וּבְמִצְוֹתֶיךָ	אוּן מִיט דַיינֶע גֶעבָּאטֶע
לְעוֹלָם וָעֶד:	אוֹיף אִימֶער אוּן עֶווִיג.
כִּי הֵם חַיֵּינוּ	דֶען זֵיי זַיינֶען אוּנְזֶער לֶעבֶּען
וְאֹרֶךְ	אוּן דִי פֶערְלֵיינְגֶערוּנְג
יָמֵינוּ.	פוּן אוּנְזֶערֶע טֶעג,
וּבָהֶם נֶהְגֶּה	אוּן אִין זֵיי וֶועלֶען מִיר דֵיינְקֶען
יוֹמָם וָלָיְלָה.	טָאג אוּן נַאכְט.
וְאַהֲבָתְךָ	אוּן דַיין לִיבֶּע
אַל תָּסִיר מִמֶּנּוּ	זָאלְסְטוּנְט [4]אַוֶועגְנֶעהְמֶען פוּן אוּנְז
לְעוֹלָמִים:	אוֹיף עֶווִיג.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
אוֹהֵב	(וֶועלְכֶער) לִיבְּט
עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל:	זַיין פָאלְק יִשְׂרָאֵל.

די איבערזעטצונג זעה אויף זייטע 65

אר מרך נאמן זאָגט מען נור ווען מען דאווענט אליין.

אֵל מֶלֶךְ נֶאֱמָן:

דברים, ו׳ ד׳

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל. יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד:

בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

דברים ו׳ ה—ט

ה וְאָהַבְתָּ אֵת יְיָ אֱלֹהֶיךָ. בְּכָל
לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ וּבְכָל מְאֹדֶךָ: ו וְהָיוּ
הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם
עַל לְבָבֶךָ: ז וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנֶיךָ וְדִבַּרְתָּ
בָּם. בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ

1) פיהרט. 2) אנדערע פערבינדען דאס ווארט תמיד מיט דעם ווארט וקים. 3) נאכדיינקען 4) אבטהאן, ענטציהען.

וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ׃ ח וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת
עַל יָדֶךָ. וְהָיוּ לְטֹטָפֹת בֵּין עֵינֶיךָ׃
ט וּכְתַבְתָּם עַל מְזֻזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ׃

דברים י״א י״ג—כ״א.

יג וְהָיָה אִם שָׁמֹעַ תִּשְׁמְעוּ אֶל
מִצְוֹתַי אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם הַיּוֹם.
לְאַהֲבָה אֶת יְיָ אֱלֹהֵיכֶם וּלְעָבְדוֹ בְּכָל
לְבַבְכֶם וּבְכָל נַפְשְׁכֶם׃ יד וְנָתַתִּי מְטַר
אַרְצְכֶם בְּעִתּוֹ יוֹרֶה וּמַלְקוֹשׁ. וְאָסַפְתָּ
דְגָנֶךָ וְתִירשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ׃ טו וְנָתַתִּי עֵשֶׂב
בְּשָׂדְךָ לִבְהֶמְתֶּךָ. וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ׃
טז הִשָּׁמְרוּ לָכֶם פֶּן יִפְתֶּה לְבַבְכֶם. וְסַרְתֶּם
וַעֲבַדְתֶּם אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם
לָהֶם׃ יז וְחָרָה אַף יְיָ בָּכֶם וְעָצַר אֶת
הַשָּׁמַיִם וְלֹא יִהְיֶה מָטָר וְהָאֲדָמָה לֹא
תִתֵּן אֶת יְבוּלָהּ. וַאֲבַדְתֶּם מְהֵרָה מֵעַל
הָאָרֶץ הַטֹּבָה אֲשֶׁר יְיָ נֹתֵן לָכֶם׃
יח וְשַׂמְתֶּם אֶת דְּבָרַי אֵלֶּה עַל לְבַבְכֶם
וְעַל נַפְשְׁכֶם. וּקְשַׁרְתֶּם אֹתָם לְאוֹת עַל
יֶדְכֶם וְהָיוּ לְטוֹטָפֹת בֵּין עֵינֵיכֶם׃
יט וְלִמַּדְתֶּם אֹתָם אֶת בְּנֵיכֶם לְדַבֵּר
בָּם. בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ
וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ׃ כ וּכְתַבְתָּם עַל מְזוּזוֹת
בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ׃
כא לְמַעַן יִרְבּוּ יְמֵיכֶם וִימֵי בְנֵיכֶם
עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְיָ לַאֲבֹתֵיכֶם
לָתֵת לָהֶם. כִּימֵי הַשָּׁמַיִם עַל הָאָרֶץ׃

במדבר ט״ו ל״ז—מ״א.

לז וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃ לח דַּבֵּר
אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם וְעָשׂוּ
לָהֶם צִיצִת עַל כַּנְפֵי בִגְדֵיהֶם לְדֹרֹתָם.
וְנָתְנוּ עַל צִיצִת הַכָּנָף פְּתִיל תְּכֵלֶת׃
לט וְהָיָה לָכֶם לְצִיצִת וּרְאִיתֶם אֹתוֹ
וּזְכַרְתֶּם אֶת כָּל מִצְוֹת יְיָ וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם.
וְלֹא תָתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם
אֲשֶׁר אַתֶּם זֹנִים אַחֲרֵיהֶם׃ מ לְמַעַן
תִּזְכְּרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֶת כָּל מִצְוֹתָי. וִהְיִיתֶם
קְדֹשִׁים לֵאלֹהֵיכֶם׃ מא אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם
אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם
לִהְיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים. אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם׃

[1] **אֱמֶת**	[2]וַואהְרְהַייט
וֶאֱמוּנָה	און [3]אוֹיפְּרִיכְטִיגְקַייט
כָּל זֹאת.	אִיז דִיזֶעס אַלֶעס,
וְקַיָּם עָלֵינוּ.	אֶן עֶס אִז [4]בֶּשְׁטֶטִיגְט בַּיי אֶנְז
כִּי הוּא	דַאס עֶר אִיז
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	דֶער עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
וְאֵין זוּלָתוֹ.	און קֵיְנֶר אִז דָא אוֹיסֶר אִיהְם,
וַאֲנַחְנוּ	[5]און מִיר זַיינֶען
יִשְׂרָאֵל עַמּוֹ׃	[5]יִשְׂרָאֵל, זַיין פָאלְק.
הַפּוֹדֵנוּ	[6]עֶר הָאט אוּנְז בֶּעפְרַייט
מִיַּד מְלָכִים.	פוּן דֶער הַאנְד פוּן קֶענִיגֶע;
מַלְכֵּנוּ	[7](עֶר אִיז) אוּנְזֶער קֶענִיג,
הַגּוֹאֲלֵנוּ	וֶועלְכֶער הָאט אוּנְז עֶרְלֵייזְט
מִכַּף	פוּן דֶער הַאנְד
כָּל הֶעָרִיצִים׃	פוּן אַלֶע טִירַאנֶען.
הָאֵל	[7](עֶר אִיז) דֶער גָאט,
הַנִּפְרָע	וֶועלְכֶער [8]הָאט אוֹיפְגֶעמָאהְנְט
לָנוּ	פִיר אוּנְז
מִצָּרֵינוּ.	פוּן אוּנְזֶערֶע פַיינְדֶע,

1) **אמת ואמונה היא הברכה הראשונה משתי הברכות שלאחר ק״ש (ברכות י״א וי״ב) וחתימתה הוא גאל ישראל.**
2) **וואהר און ריכטיג.** 3) **צופערלעסיגקייט, טרייהייט.** 4) **פעסט.** 5) **אָדער: און מיר, ישראל, זיינען זיין פאָלק.** 6) **ער איז עס, וועלכער א. ז. וו.** 7) **עס.** 8) **פאָרדערט שטראַפע.**

וְהַמְשַׁלֵּם גְּמוּל	און װעלכער הָט בֶּעצָהלְט [7]אַלוֹן
לְכָל אֹיְבֵי נַפְשֵׁנוּ.	צו אַלֶע אונזֶערע זעלֶן־פַיינְדֶע;
[1] הָעֹשֶׂה גְּדֹלוֹת	ער האט גֶעטְהָן גְרויסֶע זַאכֶן
עַד אֵין חֵקֶר .	אָהְן עֶרפָארְשׁוּנְג,[8]
וְנִפְלָאוֹת	און װאונְדֶער
עַד אֵין מִסְפָּר .	אָהְן צָאהְל;
הַשָּׂם נַפְשֵׁנוּ	ער הָט עֶרהַאלְטֶן אונזֶער זעלֶע
בַּחַיִּים .	בַּיים לֶעבֶען,
וְלֹא נָתַן לַמּוֹט	און ער הָט נִיט גֶלָאזֶען [9]װַאנְקֶען
רַגְלֵנוּ .	אונזֶער פוס;
הַמַּדְרִיכֵנוּ	ער האט אונז [10]גֶעפִיהְרְט
עַל בָּמוֹת	אִיבֶּער דִי הוֹיכֶע עֶרטֶער
אֹיְבֵינוּ .	פון אונזֶערֶע פַיינְדֶע,
וַיָּרֶם קַרְנֵנוּ	און ער הָט עֶרהֶעבֶּן אונזֶער הָרְן
עַל כָּל שׂוֹנְאֵינוּ	אִבֶּער אַלֶע אונזֶערֶע פַיינְדֶע;
הָעֹשֶׂה לָנוּ	ער הָאט גֶעטְהָאן פִיר אונז
[2] נִסִּים	װאונְדֶער־צֵייכֶען
וּנְקָמָה בְּפַרְעֹה .	און רַאכֶע אָן פַּרְעֹה,
[3] אוֹתוֹת	צֵייכֶענְס
וּמוֹפְתִים	און װאונְדֶערְס
בְּאַדְמַת בְּנֵי חָם.	אִין לַאנְד פון די קִינְדֶער פון חָם;
הַמַּכֶּה בְעֶבְרָתוֹ	ער הָט גֶעשְׁלָאגֶען מִיט זַיין צָרְן
כָּל בְּכוֹרֵי מִצְרָיִם .	אַלֶע עֶרשְׁט־גֶעבָּארֶענֶע פון מִצְרַיִם,
וַיּוֹצֵא	און ער הָט אַרויסְגֶעפִיהְרְט
אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל	זַיין פָאלְק יִשְׂרָאֵל
מִתּוֹכָם	פון צְװִישֶׁען זֵיי
לְחֵרוּת עוֹלָם :	צו עֶװִיגֶע פְרַייהַייט;
הַמַּעֲבִיר בָּנָיו	ער הָט גֶפִיהְרְט זַיינֶע קִינְדֶער
בֵּין גִּזְרֵי יַם סוּף.	צְװִישֶׁען די טְהֵילֶען פון שִׁלְף־מֶער,

אֶת רוֹדְפֵיהֶם	(אָבֶּער) זֵייעֶרֶע [11]נָאכְיָאגֶער
וְאֶת שׂוֹנְאֵיהֶם	און זֵייעֶרֶע פַיינְדֶע
בִּתְהוֹמוֹת טִבַּע.	הָט ער פֶערזונְקֶען אִין אָבְּגְרוּנְד
וְרָאוּ בָנָיו	װען זַיינֶע קִנְדֶער הָאבֶּן גֶעזֶהְן
גְּבוּרָתוֹ	זַיין מַאכְט
שִׁבְּחוּ וְהוֹדוּ	הָאבֶּן זֵיי גֶעלוֹיבְּט און גֶדַאנְקְט
לִשְׁמוֹ :	צו זַיין נָאמֶען.
וּמַלְכוּתוֹ	און זַיין רֶעגִירוּנְג
בְּרָצוֹן	מִיט װִילֶען
קִבְּלוּ עֲלֵיהֶם .	הָאבֶּן זֵיי אָנְגֶענוּמֶען אוֹיף זִךְ;
מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל	מֹשֶׁה און די קִינְדֶער יִשְׂרָאֵל
לְךָ עָנוּ שִׁירָה	הָאבֶּן צו דִיר גֶעזוּנְגֶען אַ גֶעזַנְג
בְּשִׂמְחָה רַבָּה .	מִיט גְרוֹיס פְרֵיידֶע;
וְאָמְרוּ כֻלָּם :	און זֵיי הָאבֶּען אַלֶע גֶעזָאגְט:
[4] מִי כָמֹכָה	װֶער אִיז װִי דוּ
בָּאֵלִים	אונְטֶער די גֶעטֶער,
יְיָ .	עֶװִיגֶער!
מִי כָּמֹכָה	װֶער אִיז װִי דוּ
נֶאְדָּר בַּקֹּדֶשׁ .	[12]פֶערְהֶערְלִכְט אִין הֵיילִיגְקַייט,
נוֹרָא תְהִלֹּת .	פוּרְכְטְבַּאר (אִין) לוֹיבֶּען,
עֹשֵׂה פֶלֶא :	אֵיין װאונְדֶער־טְהוּעֶר.
[5] מַלְכוּתְךָ	דַיין רֶעגִירוּנְג
רָאוּ בָנֶיךָ .	הָאבֶּען גֶעזֶעהְן דַיינֶע קִינְדֶער,
בּוֹקֵעַ יָם	(דוּ) הָסְט גֶשְׁפָּלְטֶן (דַם) מֶער
לִפְנֵי מֹשֶׁה .	פָאר מֹשֶׁה,
זֶה אֵלִי	„דִיזֶער אִיז מַיין גָאט“
עָנוּ .	הָאבֶּען זֵיי [13]אוֹיסְגֶערוּפֶען;
וְאָמְרוּ :	און זֵיי הָאבֶּען גֶעזָאגְט:
[6] יְיָ יִמְלֹךְ	דֶער עֶװִיגֶער װֶעט רֶעגִירֶען

1) איוב ט׳ י׳. 2) בסדור של רב עמרם גאון חסרה מלת נסים, וזה נכון יותר. 3) ע״פ תהלים ק״ה כ״ז. 4) שמות ט״ו יא. 5) בפסוק זה יש נוסחאות רבות ושונות. 6) שמות ט״ו י״ח. 7) דעם פערדינטען לוין. 8) ד. ה. וואס מען קען ניט ער־פארשען. 9) פאלען. 10) געמאכט טרעטען. 11) פערפאלגערס. 12) געריהמט. 13) גענטווארט.

לְעוֹלָם וָעֶד:	פִיר אִימֶער אוּן עֶווִיג.
וְנֶאֱמַר.	אוּן עֶס אִיז גֶעזָגְט (אִין פָּסוּק):
[1] כִּי פָדָה יְיָ	דֶען דֶער עֶווִיגֶר הָאט בֶּפְרַייט
אֶת יַעֲקֹב.	יַעֲקֹב,
וּגְאָלוֹ	אוּן עֶר הָאט אִיהְם עֶרְלֵייזְט
מִיַּד חָזָק מִמֶּנּוּ:	פוּן דִי הַאנְד פוּן דֶעם, וָואס אִיז שְׁטַארְקֶער פוּן אִיהְם.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ עֶווִיגֶער,
גָּאַל יִשְׂרָאֵל:	(וֶועלְכֶר) הָט עֶרְלֵייזְט יִשְׂרָאֵל.

---

[2] הַשְׁכִּיבֵנוּ	לָאז אוּנְז זִיךְ לֵייגֶען,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עֶווִיגֶער, גָאט אוּנְזֶערֶער,
לְשָׁלוֹם.	אִין פְרִידֶען,
וְהַעֲמִידֵנוּ	אוּן לָאז אוּנְז אוֹיפְשְׁטֵעהְן,
מַלְכֵּנוּ	קֶענִיג אוּנְזֶערֶער,
לְחַיִּים.	צוּם לֶעבֶּען;
וּפְרוֹשׂ עָלֵינוּ	אוּן פֶערְשְׁפְּרֵייט אִיבֶּער אוּנְז
סֻכַּת שְׁלוֹמֶךָ.	דִי בֶּעדֶעקוּנְג פוּן דַיין פְרִידֶן,
וְתַקְּנֵנוּ	אוּן בֶּעסֶער אוּנְז אוֹיס
בְּעֵצָה טוֹבָה	דוּרְךְ אַ גוּטֶען רַאטְה
מִלְּפָנֶיךָ.	פוּן פָאר דִיר,
וְהוֹשִׁיעֵנוּ	אוּן הֶעלְף אוּנְז
לְמַעַן שְׁמֶךָ.	וֶועגֶען דַיין נָאמֶען;
וְהָגֵן בַּעֲדֵנוּ.	אוּן בֶּעשִׁיטְץ אוּנְז
וְהָסֵר מֵעָלֵינוּ	אוּן [5]דֶערְוַוייטֶער פוּן אוּנְז
אוֹיֵב.	(דֶעם) פַיינְד,
דֶּבֶר וְחֶרֶב.	פֶּעסְט אוּן שְׁוֶוערְט
וְרָעָב וְיָגוֹן.	אוּן הוּנְגֶער אוּן טְרוֹיעֶר;
וְהָסֵר שָׂטָן	אוּן [5]דֶערְוַוייטֶער [6]שְׁטֶערוּנְג
מִלְּפָנֵינוּ	פוּן פָאר אוּנְז
וּמֵאַחֲרֵינוּ.	אוּן פוּן הִינְטֶער אוּנְז,
וּבְצֵל	אוּן אִין דֶעם שָׁאטֶען
כְּנָפֶיךָ	פוּן דַיינֶע פְלִיגְלֶען
תַּסְתִּירֵנוּ.	פֶערְבֶּערְג אוּנְז.
כִּי אֵל	דֶען דֶער גָאט,
שׁוֹמְרֵנוּ וּמַצִּילֵנוּ	וֶועלְכֶר בֶּעהִיט אוּן רֶעט אוּנְז
אָתָּה.	בִּיסְט דוּ.
[3] כִּי אֵל מֶלֶךְ	דֶען אַ גָאט (אוּן) אַ קֶענִיג,
חַנּוּן וְרַחוּם	אַ גְנֶעדִינֶער אוּן אַ בַּרְמְהֶערְצִיגֶר,
אָתָּה.	בִּיסְט דוּ.
[4] וּשְׁמוֹר	אוּן בֶּעהִיט
צֵאתֵנוּ וּבוֹאֵנוּ.	אוּנְזֶער אוֹסְגַאנְג אוּן אַיינְגַאנְג
לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם.	צוּם לֶעבֶּען אוּן צוּ פְרִידֶען
מֵעַתָּה	פוּן יֶעצְט אָן
וְעַד עוֹלָם:	בִּיז אִין עֶווִיגְקַייט.
וּפְרוֹשׂ עָלֵינוּ	אוּן שְׁפְּרֵייט אוֹיס אִיבֶּער אוּנְז
סֻכַּת שְׁלוֹמֶךָ:	דַיין פְרִידֶענְס גֶעצֶעלְט.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ.	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְטוּ, עֶווִיגֶער,
הַפּוֹרֵשׂ	וֶועלְכֶער שְׁפְּרֵייט אוֹיס
סֻכַּת שָׁלוֹם.	אַ פְרִידֶענְס גֶעצֶעלְט
עָלֵינוּ	אִיבֶּער אוּנְז
וְעַל כָּל עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל.	אוּן אִיבֶּער זַיין גַאנְצֶען פָאלְק יִשְׂרָאֵל
וְעַל יְרוּשָׁלָיִם:	אוּן אִיבֶּער יְרוּשָׁלַיִם.

על דבר הפסוקים ברוך ה׳ לעולם וכ׳ו מביא רק עמרם גאון בשם רב נטרונאי גאון שאין לאומרם בשבת ומוסיף בזה״ל: „וכן מנהג בישיבה שלנו ובבית רבינו שבבבל. והכי אמר שר שלום נמי בליל שבתות ובלילי ימים טובים במעריב למימר שומר עמו ישראל לעד, ובבית רבינו אין מנהג, אלא תחת שומר עמו ישראל חותמין פורס סוכת שלום עלינו ועל כל עדת עמו ישראל ועל ירושלים, ואין אומר אחריה כל עיקר אלא קדישא לאלתר, ובשאר כנסיות ובשאר מקומות אומר שומר עמו ישראל לעד, ואומר ושמרו בני ישראל וחותמין, אבל ברוך ה׳ לעולם אין אומרין לא בישיבה אחרת ולא בבבל כלה.

---

1) ירמיה ל׳א י׳א. 2) השכיבנו היא הברכה השניה משתי הברכות שלאחר ק״ש (ברכות י׳א ע׳א ודף ד׳ ע׳ב ודף ט׳) וחתימתה שומר עמו ישראל לעד ובשבת ויו״ט נוהגים לחתום ופרוס עלינו ע׳פ הירושלמי בפ׳ג דברכות. 3) נחמיה ט׳ ל׳א בחסרון מלת מלך. 4) ע׳פ תהלים קכ׳א ח׳. 5) נעהם אוועג; ווענדע אָב. 6) הינדערניס; א שטערער; פיינד.

אַם פרייטאג־צו־נאכט און אַם יום טוב, וואס פאלט אַם פרייטאג־צו־נאכט, זאגט מען פאָלגענדעס:

1 וְשָׁמְרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל	און די קינדער יִשְׂרָאֵל זָאלֶען היטען
אֶת הַשַּׁבָּת.	דעם רוהע־טָאג;
לַעֲשׂוֹת	צו [5]האַלטען
אֶת הַשַּׁבָּת	דעם רוהע־טָאג,
לְדֹרֹתָם.	פִיר זֵייערע גֶעשְׁלֶעכְטֶער
בְּרִית עוֹלָם:	(אַלְס) עֶווִיגֶען בּוּנְד.
בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	צְווִישֶׁען מִיר און צְווִישֶׁען די קִינְדֶער יִשְׂרָאֵל
אוֹת הִיא	אִיז דָאס אַ צֵייכֶען
לְעוֹלָם.	אויף עֶוויג,
כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים	[6]דֶען (אִין) זֶעקְס טֶעג
עָשָׂה יְיָ	הָאט דֶער עֶווִיגֶער גֶעמַאכְט
אֶת הַשָּׁמַיִם	דֶעם הִימֶעל
וְאֶת הָאָרֶץ.	און די עֶרד,
וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי	און אויף דֶם זִיבֶּענְטֶען טָאג
שָׁבַת	הָאט עֶר גֶערוּהְט,
וַיִּנָּפַשׁ:	און עֶר הָאט זִיךְ עֶרְהָאלְט.

אַם שבת זאגט דער חזן היר האלב־קדיש (חצי קדיש), וועלכעס געפינט זיך היר אונטער דעם שטריך; אבער אַם יום טוב זאגט מען בעפאר האלב־קדיש איינעם פון די פסוקים, וועלכע געפינען זיך היר אונטער דעם שטריך.

אַם פסח, שבועות און סוכות זאָג:

2 וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה	און משֶׁה הָאט [7]עֶרְקְלֶערְט
אֶת מֹעֲדֵי יְיָ.	די פֶעסְט־טֶעג פון דֶם עֶווִיגֶען
אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:	צו די קִינְדֶער יִשְׂרָאֵל.

דאַן זאָגט מען שמונה עשרה (יי שפתי), זייטע 207.

אַם ראש השנה זאָג:

3 תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ	בְּלָאזְט אַם [8]נַיי־מָאנְדְס־טָאג
שׁוֹפָר.	(מִיט) אַ טְרָאמְפֶּעט,
בַּכֶּסֶה	[9]אִין דֶער בֶּעשְׁטִימְטֶער צֵייט
לְיוֹם חַגֵּנוּ:	פִיר אוּנְזֶער פַייעֶר־טָאג.
כִּי חֹק לְיִשְׂרָאֵל הוּא.	דֶען עֶס אִיז אַ גֶעזֶעטְץ פִיר יִשְׂרָאֵל,
מִשְׁפָּט	אַ פֶערְאָרְדְנוּנְג
לֵאלֹהֵי יַעֲקֹב:	פון דֶעם גָאט פון יַעֲקֹב.

דאַן זאָגט מען שמונה עשרה (יי שפתי), זייטע 229.

אַם יום כפור זאָג:

4 כִּי בַיּוֹם הַזֶּה	דֶען אִין דִיזֶען טָאג
יְכַפֵּר עֲלֵיכֶם	וִוט עֶר פֶערְגֶעבֶּען אויף אַייךְ,
לְטַהֵר אֶתְכֶם.	אום אַייךְ צו רֵיינִיגֶען;
מִכֹּל חַטֹּאתֵיכֶם	פון אַלֶע אֵייעֶרֶע זִינְד
לִפְנֵי יְיָ	פָאר דֶעם עֶווִיגֶען
תִּטְהָרוּ:	זָאלְט אִיהְר רֵיין זַיין.

דאַן זאָגט מען שמונה עשרה (יי שפתי), זייטע 253.

דער חזן זאָגט דעם פאָלגענדען האלב־קדיש (חצי קדיש) בעפאר שמונה עשרה

זעה איבערזעטצונג זייטע 174.

חזן יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. בְּעָלְמָא דִּי בְרָא כִרְעוּתֵהּ וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ. בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל. בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב וְאִמְרוּ אָמֵן:

קהל וחזן יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא:

חזן יִתְבָּרַךְ. וְיִשְׁתַּבַּח. וְיִתְפָּאַר. וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא. וְיִתְהַדַּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל. שְׁמֵהּ דְּקֻדְשָׁא: בְּרִיךְ הוּא לְעֵלָּא (בעשי"ת וּלְעֵלָּא) מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא. תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחֱמָתָא. דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא. וְאִמְרוּ אָמֵן:

---

1) שמות ל"א טז וי"ז. 2) ויקרא כ"ג מ"ד. 3) תהלים פ"א ד' וה'. 4) ויקרא ט"ז, ל. 5) מאכען 6) דאס.
7) גערעדט. 8) ראש חודש. 9) אדער: צום אנפאנג פון מאָנאט, ד"ן „כסה" מיינט פערדעקען, ד. ה. ווען די לבנה איז פערדעקט אין אנפאנג מאָנאט.

התפלות לשבת ויום טוב נקראות ברכות שבע מפני שמספר ברכותיהן אך שבע (מלבד במוסף לראש השנה שהן תשע). ואלו הן ליום השבת: ג׳ הראשונות וג׳ האחרונות של חול וברכת רצה במנוחתנו החותמת מקדש השבת והנקראת „קדושת היום״ (שבת כ״ד, ביצה י״ז ע״א).

אתה קדשת. הסמ״ג מביאה בשם ר׳ משה גאון ור׳ נטרונאי גאון, אשר בימיהם כבר היתה נהוגה התפלה הזאת. ובסדורו של רב עמרם גאון אשר לפני לא נמצא לא „אתה קדשת״ ולא „ויכלו״ כי אם הנוסחא הזאת: „ומאהבתך ה׳ אלהינו שאהבת את ישראל עמך ומחמלתך שחמלת על בני בריתך, נתת לנו ה׳ אלהינו את יום השביעי הגדול והקדוש הזה באהבה, לגדולה ולגבורה לקדושה למנוחה לעבודה ולהודאה לאות ולברית ולתפארת ולתת לנו ברכה ושלום מאתך. אלהינו ואלהי אבותינו רצה במנוחתנו וכ״ו. והנוסחא הזאת מובאה גם במחזור רומא וגם התניא מביאה בזה״ל: „מנהגנו לומר בתפלת לחש ומאהבתך, כדאיתא בתוספתא דברכות (פרק ג׳) אמר ר׳ אלעזר בר׳ צדוק אבא היה מתפלל תפלה קצרה בשבת והיא ומאהבתך ה׳ אלהינו וכ״ו עכ״ל. גם אבן ירחי מביאה בהלכות שבת ס׳ ה׳ וכתב שיתכן יותר מנהג צרפת ופרובנצא לומר אתה קדשת וכ״ו כנוסחתנו.

ויכלו. איתא בגמרא (שבת קי״ט ע״ב) אפילו יחיד המתפלל בערב שבת צריך לאמר ויכלו דאמר רב המנונא כל המתפלל בערב שבת ואומר ויכלו, מעלה עליו הכתוב כאלו נעשה שותף להקב״ה במעשה בראשית וכ״ו ואמר רב חסדא אמר מר עוקבא כל המתפלל בע״ש ואומר ויכלו שני מלאכי השרת המלוין לו לאדם מניחין ידיהן על ראשו ואומרים לו וסר עונך וחטאתך תכופר. עכ״ל. אולם בסדר התפלה להרמב״ם לא הובאו שני הפסוקים הראשונים של ויכלו, וכן כתב הרא״ש בשבת קי״ט: „ וראיתי בסדר תפלות הקדמונים שאין אומרים ויכלו בואתה קדשת, אלא כך סגנון הברכה: וברכתו מכל הימים, וקדשתו מכל הזמנים, ככתוב בתורתך, ויברך אלהים את יום השביעי ויקדש אותו וג״ו ומה שאומר אותו על הכוס כדי להוציא את בני הבית עכ״ל ובתוספות פסחים ק״ו ד״ה זוכרהו כתב: „ומה שרגילין לומר ויכלו אחר התפלה בקול רם, היינו משום יו״ט שחל להיות בשבת שמתפללין אתה בחרתנו ואין אומרים ויכלו בתפלה, תקנו נמי לומר בכל שבתות, שלא לחלוק בין שבת לשבת.

ובהגהות מיימוני פ״ט ה׳ תפלה נזכר טעם אמירת ג׳ פעמים ויכלו בשם המדרש שוחר טוב. והספרדים המזרחיים מוסיפים ישמחו במלכותך לפני אלהינו וא״א רצה במנוחתנו.

יתר מקורי התפלה עיין בתפלת שחרית לחול, צד 71.

אַם שבת זאגט מען די פאלגענדע שמונה עשרה ביז וכשנים קדמוניות, זייטע 29, שטילערהייט און שטעהענדיג.

אַם פסח, שבועות און סוכות פאנגט מען היר אָן יי שפתי, זייטע 207, אַם ראש השנה זייטע 229, אַם יום כפור זייטע 253.

זעה די איבערזעצונג אויף זייטע 122.

[1] אֲדֹנָי · שְׂפָתַי תִּפְתָּח . וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ . אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ . [2] אֱלֹהֵי אַבְרָהָם . אֱלֹהֵי יִצְחָק . וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב . [3] הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן . גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים . וְקוֹנֵה הַכֹּל . וְזוֹכֵר חַסְדֵּי אָבוֹת . וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה:

פון ראש השנה ביז נאָך יום כפור (עשרת ימי התשובה) זאגט מען היר זכרנו לחיים, וועלכעס געפינט זיך אונטער דעם שטריך.

[4] מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן . בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם:

אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ:

משיב הרוח זאָגט מען פון שמיני עצרת צו מוסף ביז דעם ערשטען טאָג פסח צו מנחה.

מַשִּׁיב הָרוּחַ וּמוֹרִיד הַגֶּשֶׁם

מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד . מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים . סוֹמֵךְ נוֹפְלִים . וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים . וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר: מִי כָמוֹךָ . בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דּוֹמֶה לָּךְ . מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה:

פון ראש השנה ביז נאָך יום כפור (עשרת ימי התשובה) זאָגט מען היר מי כמוך, וועלכעס געפינט זיך היר אונטער דעם שטריך.

וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים:

זכרנו לחיים זאָגט מען פון ראש השנה ביז נאָך יום כפור (עשרת ימי התשובה) בעפאָר מלך עוזר.

זָכְרֵנוּ לְחַיִּים מֶלֶךְ חָפֵץ בַּחַיִּים . וְכָתְבֵנוּ בְּסֵפֶר הַחַיִּים . לְמַעַנְךָ אֱלֹהִים חַיִּים:

מי כמוך זאָגט מען פון ראש השנה ביז נאָך יום כפור (עשרת ימי התשובה) בעפאָר ונאמן אתה.

מִי כָמוֹךָ . אַב הָרַחֲמִים . זוֹכֵר יְצוּרָיו לְחַיִּים בְּרַחֲמִים:

1) תהלים נ״א י״ז. 2) ע״פ הכתוב שמות ג׳ ט״ו כדאיתא במכילתא פ׳ בא פ׳ ט״ז. 3) אמרה משה באוריתא, דברים י׳ י״ז, ואתו אנשי כנסת הגדולה ותקנינהו בתפלה (ברכות ל״ג ע״ב, יומא ס״ט ע״ב). 4) בסדורו של רב עמרם גאון מובא להוסיף בכל תפלות לשבת כזה: „ורצה והנחיל לבניהם שבתות למנוחה למען שמו באהבה. מלך עוזר וכו׳״.

אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ וּקְדוֹשִׁים בְּכָל יוֹם יְהַלְלוּךָ סֶּלָה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ. הָאֵל הַקָּדוֹשׁ: (הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ:)

פון ראש השנה ביז נאך יום כפור זאָגט מען המלך הקדוש אַנשטאָט האל הקדוש.

אַתָּה	דוּ
קִדַּשְׁתָּ	הָאסְט גֶעהֵיילִיגְט
אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי	דֶעם זִיבֶּענְטֶען טָאג
לִשְׁמֶךָ.	צוּ דַיין נָאמֶען,
תַּכְלִית	(אַלְס) דִי עֶנְדֶע
מַעֲשֵׂה	פון דִי װֶערְק
שָׁמַיִם	פון הִימֶעל
וָאָרֶץ.	אוּן עֶרְד,
וּבֵרַכְתּוֹ	אוּן דוּ הָאסְט אִיהְם גֶעבֶּענְשְׁט
מִכָּל הַיָּמִים.	מֶעהְר פון אַלֶע טֶעג,
וְקִדַּשְׁתּוֹ	אוּן דוּ הָאסְט אִיהְם גֶעהֵיילִיגְט
מִכָּל הַזְּמַנִּים.	מֶעהְר פון אַלֶע צַייטֶען,
וְכֵן כָּתוּב	דֶען אַזוֹי אִיז גֶעשְׁרִיבֶּען
בְּתוֹרָתֶךָ:	אִין דַיין תּוֹרָה:

זעה די איבערזעצונג אויף זייטע 32.

וַיְכֻלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל צְבָאָם: וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה. וַיִּשְׁבֹּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִכָּל מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה: וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדֵּשׁ אֹתוֹ. כִּי בוֹ שָׁבַת מִכָּל מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת:

זעה איבערזעטצונג אויף זייטע 136.

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ רְצֵה בִמְנוּחָתֵנוּ. קַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ. שַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ. וְשַׂמְּחֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ. וְטַהֵר לִבֵּנוּ לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת: וְהַנְחִילֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן שַׁבַּת קָדְשֶׁךָ. וְיָנוּחוּ בָהּ יִשְׂרָאֵל מְקַדְּשֵׁי שְׁמֶךָ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת:

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם. וְהָשֵׁב אֶת הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל. וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן. וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ:

אַם ראש חדש און יום טוב זאָגט מען היר יעלה ויבוא. וועלכעס געפינט זיך היר אונטער דעם שטריך.

אַם ראש חדש און יום טוב זאָגט מען יעלה ויבוא נאך עבודת ישראל עמך.

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. יַעֲלֶה וְיָבֹא וְיַגִּיעַ. וְיֵרָאֶה וְיֵרָצֶה וְיִשָּׁמַע. וְיִפָּקֵד וְיִזָּכֵר זִכְרוֹנֵנוּ וּפִקְדוֹנֵנוּ. וְזִכְרוֹן אֲבוֹתֵינוּ. וְזִכְרוֹן מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד עַבְדֶּךָ. וְזִכְרוֹן יְרוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ. וְזִכְרוֹן כָּל עַמְּךָ

וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים : בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן :

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ . שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד. צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר. נוֹדֶה לְּךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ . עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ . וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ . וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ . וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל עֵת . עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם . הַטּוֹב . כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמֶיךָ . וְהַמְּרַחֵם . כִּי לֹא תַמּוּ חֲסָדֶיךָ. מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ :

אם חנוכה זאגט מען היר על הנסים, וועלכעס גע־פינט זיך היר אונטער דעם שטריך.

וְעַל כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד :

פון ראש השנה ביז נאך יום כפור זאגט מען היר וכתוב, וועלכעס געפינט זיך אונטערן שטריך.

וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה . וִיהַלְלוּ אֶת שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת . הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה : בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ . וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת :

שָׁלוֹם רָב עַל יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ תָּשִׂים לְעוֹלָם. כִּי אַתָּה הוּא מֶלֶךְ אָדוֹן לְכָל הַשָּׁלוֹם . וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ:

פון ראש השנה ביז נאך יום כפור זאגט מען היר בספר חיים. וועלכעס געפינט זיך היר אונטער דעם שטריך.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בַּשָּׁלוֹם :

בֵּית יִשְׂרָאֵל לְפָנֶיךָ . לִפְלֵיטָה לְטוֹבָה. לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים . לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם בְּיוֹם אם ראש חודש זאג: רֹאשׁ הַחֹדֶשׁ הַזֶּה :

אם פסח זאג: חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה:

אם סוכות זאג: חַג הַסֻּכּוֹת הַזֶּה:

זָכְרֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בּוֹ לְטוֹבָה. וּפָקְדֵנוּ בוֹ לִבְרָכָה . וְהוֹשִׁיעֵנוּ בוֹ לְחַיִּים . וּבִדְבַר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים . חוּס וְחָנֵּנוּ . וְרַחֵם עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ . כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ . כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה:

אם חנוכה זאגט מען על הנסים נאך מעולם קוינו לך.

עַל הַנִּסִּים . וְעַל הַפֻּרְקָן . וְעַל הַגְּבוּרוֹת. וְעַל הַתְּשׁוּעוֹת. וְעַל הַמִּלְחָמוֹת. שֶׁעָשִׂיתָ לַאֲבוֹתֵינוּ. בַּיָּמִים הָהֵם בַּזְּמַן הַזֶּה:

בִּימֵי מַתִּתְיָהוּ בֶּן יוֹחָנָן כֹּהֵן גָּדוֹל . חַשְׁמוֹנַאי וּבָנָיו . כְּשֶׁעָמְדָה מַלְכוּת יָוָן הָרְשָׁעָה עַל עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל . לְהַשְׁכִּיחָם תּוֹרָתֶךָ . וּלְהַעֲבִירָם מֵחֻקֵּי רְצוֹנֶךָ . וְאַתָּה בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים . עָמַדְתָּ לָהֶם בְּעֵת צָרָתָם . רַבְתָּ אֶת רִיבָם . דַּנְתָּ אֶת דִּינָם. נָקַמְתָּ אֶת נִקְמָתָם . מָסַרְתָּ גִבּוֹרִים בְּיַד חַלָּשִׁים . וְרַבִּים בְּיַד מְעַטִּים . וּטְמֵאִים בְּיַד טְהוֹרִים . וּרְשָׁעִים בְּיַד צַדִּיקִים. וְזֵדִים בְּיַד עוֹסְקֵי תוֹרָתֶךָ . וּלְךָ עָשִׂיתָ שֵׁם גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ בְּעוֹלָמֶךָ. וּלְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל עָשִׂיתָ תְּשׁוּעָה גְדוֹלָה וּפֻרְקָן כְּהַיּוֹם הַזֶּה. וְאַחַר כֵּן בָּאוּ בָנֶיךָ לִדְבִיר בֵּיתֶךָ . וּפִנּוּ אֶת הֵיכָלֶךָ . וְטִהֲרוּ אֶת מִקְדָּשֶׁךָ. וְהִדְלִיקוּ נֵרוֹת בְּחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ . וְקָבְעוּ שְׁמוֹנַת יְמֵי חֲנֻכָּה אֵלּוּ. לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל :

וכתוב זאגט מען פון ראש השנה ביז נאך יום כפור (עשרת ימי התשובה) בעפאר וכל החיים.

וּכְתוֹב לְחַיִּים טוֹבִים כָּל בְּנֵי בְרִיתֶךָ :

בספר חיים זאגט מען פון ראש השנה ביז נאך יום כפור (עשרת ימי התשובה) נאך בשלומך.

בְּסֵפֶר חַיִּים בְּרָכָה וְשָׁלוֹם וּפַרְנָסָה טוֹבָה. נִזָּכֵר וְנִכָּתֵב לְפָנֶיךָ . אֲנַחְנוּ וְכָל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל . לְחַיִּים טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם : בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ עוֹשֵׂה הַשָּׁלוֹם:

אֱלֹהַי. נְצוֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע. וּשְׂפָתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה. וְלִמְקַלְלַי נַפְשִׁי תִדּוֹם. וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה. פְּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ. וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי. וְכָל הַחוֹשְׁבִים עָלַי רָעָה. מְהֵרָה הָפֵר עֲצָתָם וְקַלְקֵל מַחֲשַׁבְתָּם: עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינֶךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ: לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ. הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי: יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ. יְיָ צוּרִי וְגֹאֲלִי:

טרעט אב 3 טריט ריקוועַרטס (הינטערוויילעך) און זאג:

עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ. וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל. וְאִמְרוּ אָמֵן:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ: וְשָׁם נַעֲבָדְךָ בְּיִרְאָה כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת: וְעָרְבָה לַייָ מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלָיִם. כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת:

דער חזן און קהל זאגען ויכלו מיט א הויכע שטימע און שטעהענדיג. אויך אַם יום טוב, וואס געפאלט אַם שבת.

זעה די איבערזעטצונג אויף זייטע 32.

[1] וַיְכֻלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל צְבָאָם: וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה. וַיִּשְׁבֹּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִכָּל מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה: וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדֵּשׁ אֹתוֹ. כִּי בוֹ שָׁבַת מִכָּל מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת:

ברוך אתה און מגן אבות זאגט מען יעדען פרייטאג-צו-נאכט אויך ווען עס פאלט אין איהם יום טוב, אויסער די ערשטע נאכט פון פסח זאגט מען עס ניט. מען זאגט עס אויך ניט, ווען מען דאַווענט אין די הויז פון א חתן אדער פון איין אבל און א׳פּעראל, וואו מען דאַווענט ניט שטענדיג.

דער חזן זאגט: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. אֱלֹהֵי אַבְרָהָם. אֱלֹהֵי יִצְחָק. וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב. הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן. קֹנֵה שָׁמַיִם וָאָרֶץ:

מגן אב״ת. איתא בגמרא (שבת כ״ד ע״ב) ש״ץ היורד בערבית לפני התיבה צריך להזכיר של שבת. ופרש״י שהכונה על מגן אבות הנקרא גם כן מעין שבע, ר״ל ממין שבע הברכות שבתפלת ערבית לשבת. וכיצד היא מעין שבע הברכות? מגן אבות כנגד מגן אברהם, מחיה מתים כנגד מחיה המתים, האל הקדוש כנגד האל הקדוש, המניח לעמו כנגד רצה במנוחתנו, לפניו נעבוד כנגד רצה שהיא עבודה, ונודה לשמו כנגד מודים, אדון השלום כנגד שלום רב. ובירושלמי פסחים פרק י׳ ה״ב איתא שבבבל חתמו בה מקדש ישראל ויום השבת.

והטעם שתקנו לומר מגן אבות הוא למען יסיימו המאחרין לבוא לביה״כ את תפלתם בעת שהש״ץ מאריך בברכה זו, יען כי בתי כנסיות שלהם היו בשדה שהוא מקום סכנה. כמו שמבואר ברש״י לשבת כ״ד ע״ב וברמב״ם הלכות תפלה פ״ט ה״י. אולם בחול התפללו כל אחד בביתו.

מָגֵן (עֶר איז גֶעוועֶן) דֶער [2]שִׁילְד
אָבוֹת פוּן (אוּנְזֶערֶע) [3]עֶלְטֶערְן
בִּדְבָרוֹ. דוּרְךְ זַיין וָוארְט;
מְחַיֵּה מֵתִים (עֶר) בֶּעלֶעבְּט טוֹיטֶע
בְּמַאֲמָרוֹ. דוּרְךְ זַיין אוֹיסְשְׁפְּרוּךְ.
הָאֵל הַקָּדוֹשׁ. (עֶר איז) דֶער הֵיילִיגֶער גָאט.

שבת נאך ראש השנה (שבת תשובה) זאגט מען המלך הקדוש אנשטאט האל הקדוש.

(הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ) (עֶר איז) דֶער הֵיילִיגֶער קֶענִיג.

1) בראשית ב, א׳ ב׳ וג׳. 2) בעשיצער. 3) פאָרפאהרען, אורפעטער, אורעלטערן.

שֶׁאֵין כָּמוֹהוּ. וָואס אִיז נִיטָא זַיין גְלַייכֶען,
הַמֵּנִיחַ וֶועלְכֶער גִיבְּט רוּהֶע
לְעַמּוֹ צוּ זַיין פָאלְק
בְּיוֹם אִין דֶעם טָאג
שַׁבַּת קָדְשׁוֹ. פוּן זַיין הֵיילִיגֶען שַׁבָּת,
כִּי בָם רָצָה דֶען זֵיי [1]הָאט עֶר גֶעוֶוָאלְט
לְהָנִיחַ לָהֶם: זֵיי צוּ גֶעבֶּען רוּהֶע.
לְפָנָיו נַעֲבוֹד [2]אִיהְם וֶועלֶען מִיר דִינֶען
בְּיִרְאָה וָפַחַד. מִיט פוּרְכְט אוּן שְׁרֶעקֶען
וְנוֹדֶה לִשְׁמוֹ אוּן גֶעבֶּען דַאנְק צוּ זַיין נָאמֶען
בְּכָל יוֹם יֶעדֶען טָאג,
תָּמִיד. בֶּעשְׁטֶענְדִיג,
מֵעֵין הַבְּרָכוֹת נָאךְ דֶער אַרְט פוּן דִי בְּרָכוֹת.[3]
אֵל הַהוֹדָאוֹת. (עֶר אִיז) דֶער גָאט פוּן דִי דַאנְק־לִידֶער,
אֲדוֹן הַשָּׁלוֹם. דֶער הֶערְר פוּן פְרִידֶען,
מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת (וֶועלְכֶער) הֵיילִיגְט דֶם רוּהֶע־טָג

וּמְבָרֵךְ שְׁבִיעִי אוּן בֶּענְשְׁט (דֶם) זִיבֶּענְטֶען טָג
וּמֵנִיחַ אוּן גִיבְּט רוּהֶע
בִּקְדֻשָּׁה. אִין הֵיילִיגְקַייט
לְעַם צוּ דֶעם פָאלְק,
מְדֻשְּׁנֵי עֹנֶג. וָוס אִיז [4]פֶעט פוּן פֶערְגְנִיגֶען,
זֵכֶר (צוּם) אַנְדֵיינְקֶען
לְמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית: פוּן דִי וֶוערְק פוּן דֶר שֶׁעפְּפוּנְג.[5]

זעה די איבערזעטצונג אויף זייטע 126.

דער חזן זאגט: אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ רְצֵה בִמְנוּחָתֵנוּ. קַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ. וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ. שַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ. וְשַׂמְּחֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ. וְטַהֵר לִבֵּנוּ לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת: וְהַנְחִילֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן שַׁבַּת קָדְשֶׁךָ. וְיָנוּחוּ בָהּ יִשְׂרָאֵל מְקַדְּשֵׁי שְׁמֶךָ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת:

דער חזן זאגט דעם פאלגענדען גאנץ־קדיש (קדיש שלם.

חזן יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. בְּעָלְמָא דִּי בְרָא כִרְעוּתֵהּ וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ. בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל. בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב וְאִמְרוּ אָמֵן:

קהל וחזן יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא:

חזן יִתְבָּרַךְ. וְיִשְׁתַּבַּח. וְיִתְפָּאַר. וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא. וְיִתְהַדַּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל. שְׁמֵהּ דְּקֻדְשָׁא: בְּרִיךְ הוּא לְעֵלָּא (בעשי״ת וּלְעֵלָּא) מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא. תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחֱמָתָא. דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא. וְאִמְרוּ אָמֵן:

תִּתְקַבַּל צְלוֹתְהוֹן וּבָעוּתְהוֹן דְּכָל יִשְׂרָאֵל. קֳדָם אֲבוּהוֹן דִּי בִשְׁמַיָּא. וְאִמְרוּ אָמֵן:

יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמַיָּא וְחַיִּים. עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל. וְאִמְרוּ אָמֵן:

עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו. הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם. עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל. וְאִמְרוּ אָמֵן:

דער חזן נעהמט א בעכער מיט וויין און מאכט קדוש, וועלכעס געפינט זיך אויף זייטע 32.

1) זיינען איהם וואהלגעפעליג געוועז. 2) פאַר איהם. 3) ד. ה. מגן אבות ענטהאלט עטוואס פון יעדע פון די 7 ברכות, וועלכע געפינען זיך אין תפלה בלחש פיר פרייטאג־צו־נאכט און דארום הייסט עס מעין שבע. זעה מקורי התפלה פאר מגן אבות. 4) געזעטיגט. 5) אנפאנג, ד. ה. פון בראשית ברא וכו׳.

עקר מקום התפלה הזאת הוא במוסף לר"ה ואמירתה לסוף כל התפלות איננה מוזכרת לא מרב עמרם גאון ולא מהרמב"ם ולא מאבן ירחי ואבודרהם, והספרדים אומרים רק עד מתחת אין עוד. ועיין עוד בתפלות לחול צד 119—118.

עָלֵינוּ לְשַׁבֵּחַ	אוֹיף אֻנְז (אִיז אַ פְלִכְט) צוּ רִהְמֶען
לַאֲדוֹן הַכֹּל.	דֶעם הֶערְרֶען פוּן אַלֶעם;
לָתֵת גְּדֻלָּה	[5]צוּ גֶעבֶּען גְרוֹיסְקַייט
לְיוֹצֵר	צוּם בֶּעשֶׁעפֶּער
בְּרֵאשִׁית	[11]פוּן דִי עֶרְסְטֶע־בֶּעשַׁאפֶּענֶע,
שֶׁלֹּא עָשָׂנוּ	וֶועלְכֶער הָאט אוּנְז נִט גֶעמַכְט
כְּגוֹיֵי הָאֲרָצוֹת	וִוי (אַנְדֶערֶע) נַצִיָנֶן פוּן דִי לֶנְדֶער[6]
וְלֹא שָׂמָנוּ	אוּן עֶר הָאט אוּנְז נִיט גֶעמַכְט
כְּמִשְׁפְּחוֹת הָאֲדָמָה.	וִוי דִי (אַנְדֶערֶע) פַאמִילְיֶען פוּן דֶער עֶרְד.
שֶׁלֹּא שָׂם	וֶועלְכֶער הָאט נִיט גֶעמַאכְט
חֶלְקֵנוּ	אוּנְזֶער טְהֵייל
כָּהֶם.	וִוי זֵייעֶר (טְהֵייל),
[1] וְגוֹרָלֵנוּ	אוּן אוּנְזֶער לָאאז
כְּכָל הֲמוֹנָם:	וִוי זֵייעֶר גַאנְצֶע מֶענְגֶע.
וַאֲנַחְנוּ כּוֹרְעִים	אוּן מִיר קְנִיעֶן זִיךְ
וּמִשְׁתַּחֲוִים	אוּן בּוּקֶען זִיךְ
וּמוֹדִים	אוּן דַאנְקֶען
לִפְנֵי מֶלֶךְ	פָאר דֶעם קֶענִיג
מַלְכֵי הַמְּלָכִים.	אִיבֶּער אַלֶע קֶענִיגֶע,
הַקָּדוֹשׁ.	דֶעם הֵיילִיגֶען,
בָּרוּךְ הוּא.	גֶעלוֹיבְּט אִיז עֶר,
שֶׁהוּא [2] נוֹטֶה	דֶען עֶר הָאט אוֹיסְגֶעבְּרֵייט
שָׁמַיִם	(דֶעם) הִמֶעל
וְיוֹסֵד אָרֶץ.	אוּן הָאט גֶעגְרִינְדֶעט (דִי) עֶרְד,
[3] וּמוֹשַׁב יְקָרוֹ	אוּן דֶער זִיץ פוּן זַיין הֶערְלִכְקַייט
בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל.	אִיז אִין הִימֶעל פוּן אוֹיבֶּען
וּשְׁכִינַת עֻזּוֹ	אוּן דִי [7]וָוהְנוּנְג פוּן זַיין מַאכְט
בְּגָבְהֵי מְרוֹמִים.	אִיז אִין דִי הֶעכְסְטֶע הִימְלֶען;
הוּא אֱלֹהֵינוּ	עֶר אִיז אוּנְזֶער גָאט,
אֵין עוֹד:	עֶס אִיז מֶעהְר נִיטָא.
אֱמֶת מַלְכֵּנוּ.	[8]וַואהְרְלִיךְ עֶר אִיז אוּנְזֶער קֶנִיג,
אֶפֶס זוּלָתוֹ.	עֶס אִיז נִיטָא אוֹיסֶער אִיהְם,
כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתוֹ.	וִוי עֶס גֶעשְׁרִיבֶּן אִין זַיין תּוֹרָה:
[4] וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם	אוּן דוּ זָאלְסְט הַייטֶע וִויסֶען,
וַהֲשֵׁבֹתָ	אוּן דוּ זָאלְסְט עֶס נֶעהְמֶען
אֶל לְבָבֶךָ.	צוּ דַיין הַארְצֶען,
כִּי יְיָ	דַאס דֶער עֶוִויגֶער
הוּא הָאֱלֹהִים	אִיז דֶער גָאט
בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל	אִים הִימֶעל פוּן אוֹיבֶּען,
וְעַל הָאָרֶץ	אוּן אוֹיף דֶער עֶרְד
מִתָּחַת.	פוּן אוּנְטֶען;
אֵין עוֹד:	עֶס אִיז מֶעהְר נִיטָא.

———

[12]עַל כֵּן נְקַוֶּה לְּךָ	דַארוּם הָאפֶען מִיר צוּ דִיר,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ.	עֶוִויגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
לִרְאוֹת מְהֵרָה	צוּ זֶעהְן שְׁנֶעל
בְּתִפְאֶרֶת עֻזֶּךָ.	אִין דִי הֶערְלִכְקַייט פוּן דַיין מַכְט,
לְהַעֲבִיר גִּלּוּלִים	אָבְּצוּשַׁאפֶען גֶעטְצֶען
מִן הָאָרֶץ.	פוּן דֶער עֶרְד,
וְהָאֱלִילִים	אוּן דִי אָבְּגֶעטֶער
כָּרוֹת יִכָּרֵתוּן.	וֶועלֶן גֶענְצְלִיךְ [9]פֶערְשְׁנִיטֶן וֶוערֶן
לְתַקֵּן עוֹלָם	אוּם אוֹיסְצוּבֶּעסֶערֶן דִי וֶועלְט
בְּמַלְכוּת	דוּרְךְ דִי הֶערְשַׁאפְט
שַׁדַּי.	פוּן דֶעם אַלְמֶעכְטִיגֶען,
וְכָל בְּנֵי בָשָׂר	אוּן אַלֶע [10]מֶענְשֶׁען־קִינְדֶער
יִקְרְאוּ בִשְׁמֶךָ.	וֶועלֶען רוּפֶען אִין דַיין נָאמֶען,

1) פרושו ולא גורלנו וכן גרס בפרוש הבחיי בפרושו לפ' וזאת הברכה. 2) ע"פ ישעיה נ"א י"ג. 3) כן הוא ברוקח וס' היכלות וכתב הטור שיש אומרים וכסא כבודו בשמים ואין לומר כן. 4) דברים ד' ל"ט. 5) צו צושרייבען. 6) דאס מיינט די נאציאנען פון אלטערטהום. 7) (געטליכע) אנוועזענהייט. 8) וואהר איז אונזער קעניג. 9) **פערניכטעט.** 10) **ווערטערליך: קינדער פון פלייש.** 11) **ווערטערליך: אין אנפאנג.** 12) ע"פ ירמיה י"ד כ"ב.

לְהַפְנוֹת אֵלֶיךָ	אום עֶס זָלֶן זִיךְ וֶוענְדֶן צוּ דִיר
כָּל רִשְׁעֵי אָרֶץ:	אַלֶע שְׁלֶעכְטֶע פוּן דֶער עֶרד.
יַכִּירוּ וְיֵדְעוּ	עֶס זָאלֶן אַנְעֶרְקֶענֶן און וִויסֶן
כָּל יוֹשְׁבֵי תֵבֵל.	אַלֶע בֶּעווָהְנֶער פוּן דֶער וֶועלְט,
1 כִּי לְךָ תִּכְרַע	דַאס צוּ דִיר קְנִיעֶט זִיךְ
כָּל בֶּרֶךְ.	יֶעדֶער קְנִיע,
תִּשָּׁבַע כָּל לָשׁוֹן:	עֶס שְׁוֶוערְט יֶעדֶער צוּנְג.
לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ	פָאר דִר, עֶווִיגֶער אוּנְזֶר גָאט,
יִכְרְעוּ וְיִפּוֹלוּ.	וֶועלֶען זֵיי זִיךְ קְנִיעֶן און פַאלֶן,
וְלִכְבוֹד שִׁמְךָ	און צוּ דַיין הֶערְלִיכֶען נָאמֶען
יְקָר יִתֵּנוּ.	וֶועלֶען זֵיי גֶעבֶּען עֶהְרֶע,
וִיקַבְּלוּ כֻלָּם	און זֵיי וֶועלֶען אַלֶע אָנְנֶעהְמֶען
אֶת עוֹל מַלְכוּתֶךָ.	דֶעם יָאךְ פוּן דַיין הֶערְשַׁאפְט,
וְתִמְלוֹךְ עֲלֵיהֶם	און דוּ וֶועסְט רֶעגִירֶן אִיבֶּער זֵיי
מְהֵרָה	שְׁנֶעל
לְעוֹלָם וָעֶד.	אוֹיף אִימֶער און עֶווִיג,
כִּי הַמַּלְכוּת	דֶען דִי הֶערְשַׁאפְט,
שֶׁלְּךָ הִיא.	אִיז דַיינֶע,
וּלְעוֹלְמֵי עַד	און אִין אַלֶע עֶווִיגְקַייטֶען
תִּמְלוֹךְ בְּכָבוֹד:	וֶועסְטוּ רֶעגִרֶן אִין הֶערְלִכְקַייט.
כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ.	וִוי עֶס אִיז גֶשְׁרִבֶּן אִין דַיין תּוֹרָה:

2 יְיָ יִמְלֹךְ	דֶער עֶווִיגֶער וֶועט רֶעגִירֶען
לְעֹלָם וָעֶד:	אוֹיף אִימֶער און עֶווִיג.
וְנֶאֱמַר.	און עֶס אִיז גֶזָאגְט (אִין פָּסוּק):
3 וְהָיָה יְיָ לְמֶלֶךְ	און דֶר עֶווגֶר וֶוט זַיין אַלְסקֶנִג
עַל כָּל הָאָרֶץ.	אִיבֶּער דִי גַאנְצֶע עֶרד;
בַּיּוֹם הַהוּא	אִין יֶענֶעם טָאג
יִהְיֶה יְיָ אֶחָד	וֶועט דֶער עֶווִיגֶער זַיין אֵיינֶר,
וּשְׁמוֹ אֶחָד:	און זַיין נָאמֶען אֵיינֶער.

---

4 אַל תִּירָא	פירכטע[7] ניט
מִפַּחַד פִּתְאֹם.	פיר א פלעטצליכען שרעק,
וּמִשֹּׁאַת רְשָׁעִים	און פון דעם אונגליק איבער די שלעכטע,
כִּי תָבֹא:	ווען עס קומט.
5 עֻצוּ עֵצָה	ראטהעט איין ראטה־שלום —
וְתֻפָר.	און עס וועט פערשטערט ווערען;
דַּבְּרוּ דָבָר	רעדט א ווארט —
וְלֹא יָקוּם	און עס וועט ניט בעשטעהן,
כִּי עִמָּנוּ אֵל:	דען מיט אונז איז גאט.
6 וְעַד זִקְנָה אֲנִי הוּא	אויך ביז צום עלטער בין איך דער זעלבער;
וְעַד שֵׂיבָה	און ביז צום גרויען אלטער
אֲנִי אֶסְבֹּל.	וועל איך ליידען[8];
אֲנִי עָשִׂיתִי	איך האב געמאכט
וַאֲנִי אֶשָּׂא.	און איך וועל טראגען,
וַאֲנִי אֶסְבֹּל וַאֲמַלֵּט:	און איך וועל ליידען און רעטען.

דעם פאלגענדען קדיש יתום זאגט איין אבל אין די ערשטע 11 מאָנאַטען נאך דעם טויט פון זיינע עלטערען און אויך יעדען יאהר אין דעם טאג פון זייער טויט (יאהר־צייט).

קַדִּישׁ יָתוֹם.

זיעה איבערזעטצונג זייטע 117.

יתום יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. בְּעָלְמָא
דִּי בְרָא כִרְעוּתֵהּ וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ.
בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית
יִשְׂרָאֵל. בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב וְאִמְרוּ אָמֵן:
קהל ויתום יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ
לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא:
יתום יִתְבָּרַךְ. וְיִשְׁתַּבַּח. וְיִתְפָּאַר. וְיִתְרוֹמַם.
וְיִתְנַשֵּׂא. וְיִתְהַדַּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל. שְׁמֵהּ
דְּקֻדְשָׁא: בְּרִיךְ הוּא לְעֵלָּא (בעשי"ת וּלְעֵלָּא)
מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא. תֻּשְׁבְּחָתָא
וְנֶחֱמָתָא. דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא. וְאִמְרוּ אָמֵן:
יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמַיָּא וְחַיִּים.
עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל. וְאִמְרוּ אָמֵן:
עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו. הוּא יַעֲשֶׂה
שָׁלוֹם. עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל. וְאִמְרוּ אָמֵן:

---

1) ע"פ ישעיה מ"ה כ"ג. 2) שמות ט"ו י"ח. 3) זכריה י"ד ט'. 4) משלי ג' כ"ה. 5) ישעיה ח' י'. 6) שם מ"ו ד'.
7) דו וועסט ניט פירכטען. 8) (זיי) טראגען.

[1] וַיְהִי עֶרֶב	אוּן עֶס אִיז גֶעוָוארֶען אַבֶּענְד,
וַיְהִי בֹקֶר	אוּן עֶס אִיז גֶעוָוארֶען מָארְגֶען,
יוֹם הַשִּׁשִּׁי:	דֶער זֶעקְסְטֶער טָאג.
וַיְכֻלּוּ	אוּן עֶס זַיינֶען גֶעעֶנְדִגְט גֶעוָארֶען
הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ	דֶער הִימֶעל אוּן דִי עֶרְד
וְכָל צְבָאָם:	אוּן זֵייעֶר גַאנְצֶעס הֶעער.
וַיְכַל אֱלֹהִים	אוּן גָאט הָאט גֶעעֶנְדִיגְט
בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי	אוֹיף דֶעם זִיבֶּענְטֶען טָאג
מְלַאכְתּוֹ	זַיין אַרְבַּייט,
אֲשֶׁר עָשָׂה.	וֶועלְכֶע עֶר הָאט גֶעמַאכְט,
וַיִּשְׁבֹּת	אוּן עֶר הָאט גֶערוּהְט
בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי	אוֹיף דֶעם זִיבֶּענְטֶען טָאג
מִכָּל מְלַאכְתּוֹ	פוּן אַלֶע זַיינֶע אַרְבַּייט,
אֲשֶׁר עָשָׂה:	וֶועלְכֶע עֶר הָאט גֶעמַאכְט.
וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים	אוּן גָאט הָאט גֶעבֶּענְשְׁט
אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי	דֶעם זִיבֶּענְטֶען טָאג
וַיְקַדֵּשׁ אֹתוֹ.	אוּן עֶר הָט אִיהְם גֶעהֵיילִיגְט,
כִּי בוֹ שָׁבַת	דֶן אִין אִיהְם הָט עֶר גֶערוּהְט
מִכָּל מְלַאכְתּוֹ	פוּן אַלֶע זַיינֶע אַרְבַּייט,
אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹהִים	וֶועלְכֶע גָאט הָאט בֶּעשַׁאפֶען
לַעֲשׂוֹת:	[2]אוּן גֶעמַאכְט.
על היין.	איבער וויין.
סַבְרִי	[3]פֶערְנֶעהְמְט,
מָרָנָן וְרַבּוֹתַי:	הֶערְרֶען אוּן מַיינֶע לֶעהְרֶער.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם	קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
בּוֹרֵא	(וֶועלְכֶער) בֶּעשַׁאפְט
פְּרִי הַגָּפֶן:	דִי פְרוּכְט פוּן דֶעם וַויינְשְׁטָאק.
על הפת	איבער ברויט.
בִּרְשׁוּת	מִיט דִי עֶרְלוֹיבְּנִיס

מָרָנָן וְרַבּוֹתַי:	פוּן דִי הֶערְרֶען אוּן מַיינֶע לֶעהְרֶער
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם	קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט.
הַמּוֹצִיא	וֶועלְכֶער בְּרֵיינְגְט ארויס
לֶחֶם	בְּרויט
מִן הָאָרֶץ:	פוּן דֶער עֶרְד.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם.	קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ	וֶועלְכֶער הָאט אוּנְז גֶעהֵיילִיגְט
בְּמִצְוֹתָיו	מִיט זַיינֶע גֶעבָּאטֶע
וְרָצָה בָנוּ	אוּן הָאט אוּנְז בֶּעגֶעהְרְט,
וְשַׁבַּת קָדְשׁוֹ	אוּן זַיין הֵיילִיגֶען רוּהֶע-טָאג
בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן	מִיט לִיבֶּע אוּן מִיט [4]גוּנְסְט,
הִנְחִילָנוּ	הָט עֶר אוּנְז גֶעגֶעבֶּען אַלְס עֶרְבּ
זִכָּרוֹן לְמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית.	(צוּם) אַנְדֵיינְקֶען פוּן דִי וֶוערְק פוּן דֶער [5]שֶׁעפְּפוּנְג;
כִּי הוּא	דֶען עֶר אִיז
יוֹם תְּחִלָּה	דֶער עֶרְסְטֶער טָאג
לְמִקְרָאֵי קֹדֶשׁ	פוּן דִי הֵיילִיגֶע פֶערְזַאמְלוּנְגֶען
זֵכֶר	(צוּם) אַנְדֵיינְקֶען
לִיצִיאַת מִצְרָיִם.	פוּן דֶם אַרוֹסְגַאנְג פוּן מִצְרַיִם;
כִּי בָנוּ בָחַרְתָּ	דֶען אוּנְז הָאסְט'וּ עֶרְוֶועהְלְט
וְאוֹתָנוּ קִדַּשְׁתָּ	אוּן אוּנְז הָאסְט'וּ גֶעהֵיילִיגְט
מִכָּל הָעַמִּים.	פוּן אַלֶע פֶעלְקֶער,
וְשַׁבַּת קָדְשְׁךָ	אוּן דַיין הֵיילִיגֶען רוּהֶע-טָאג
בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן	מִיט לִיבֶּע אוּן מִיט [4]גוּנְסְט
הִנְחַלְתָּנוּ:	הָסְטוּ אוּנְז גֶעגֶעבֶּען אַלְס עֶרְבּ
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת:	וֶועלְכֶער הֵילִיגְט דֶם רוּהֶע-טָאג.

1) חצי הפסוק האחרון של בראשית א׳ עד סוף פסוק ג׳ מהפרק ב׳. 2) אום נאכדעם ווידער צו טהאן. 3) הערט צו, זייט אויפמערקזאם. 4) אָנפאנג, ד. ה. פון בראשית ברא וכ׳ו. 5) ווילען.

סדר השכמת הבקר.

די אָרדנונג פון אויפשטעהן אם מאָרגען.

בהקיץ האדם בבקר משנתו ובעודנו על משכבו יאמר זאת:	ווען דער מענש שטעהט אויף אם מאָרגען פון שלאָף, און ווען ער איז נאָך אויף זיין געלעגער, זאָל ער זאָגען דיזעס:
מוֹדֶה אֲנִי	איך דאַנק
לְפָנֶיךָ	פאַר דיר,
מֶלֶךְ	קעניג,
חַי	לעבענדער
וְקַיָּם	אַן [1]אימערעקסיסטירענדער,
שֶׁהֶחֱזַרְתָּ	דאַס דו האָסט צוריק געקערט
בִּי	אין מיר
נִשְׁמָתִי	מיין זעעלע
בְּחֶמְלָה.	[2]מיט באַרמהערציגקייט;
רַבָּה	גרויס איז
אֱמוּנָתֶךָ:	דיין טריַיהייט.

אחרי רחצו את ידיו יבדוק הציצת של הטלית קטן ויאמר:	נאָכדעם ווי ער האָט געוואַשען זיינע הענד, זאָל ער איבערזעהן די ציצת פון דעם טלית קטן, און זאָל זאָגען:
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	געלויבט ביסט'ו, עוויגער,
אֱלֹהֵינוּ	אונזער גאָט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם	קעניג פון דער וועלט,
אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ	וועלכער האָט אונז געהייליגט
בְּמִצְוֹתָיו	מיט זיינע געבאָטע
וְצִוָּנוּ	און האָט אונז געבאָטען
עַל מִצְוַת צִיצִת:	וועגען דאַס געבאָט פון ציצת.

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ	עס זאָל זיין [3]דיין ווילען,
יְיָ אֱלֹהַי	עוויגער, מיין גאָט,
וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי	און גאָט פון מיינע עלטערן,
שֶׁתְּהֵא חֲשׁוּבָה	דאַס עס זאָל זיין גערעכענט
מִצְוַת צִיצִת	דאַס געבאָט פון ציצת
לְפָנֶיךָ	פאַר דיר
כְּאִלּוּ קִיַּמְתִּיהָ	אַזוי ווי איך וואָלט עס ערפילט
בְּכָל פְּרָטֶיהָ	מיט אַלע איהרע איינצעלהייטען
וְדִקְדּוּקֶיהָ	און איהרע גענויאיגקייטען
וְכַוָּנוֹתֶיהָ	און איהרע [4]בעדייטונגען
וְתַרְיַ"ג מִצְוֹת	און די 613 געבאָטע,
הַתְּלוּיִם בָּהּ.	וועלכע היינגען אַן איהר.
אָמֵן סֶלָה:	אָמֵן! סֶלָה!

די אָרדנונג פון אָנטהאָן דעם טלית גדול.

בעפאָר מען טהוט אָן דעם טלית גדול זעהט מען איבער די ציצת און מען זאָגט:

תהלים ק"ד.

א בָּרְכִי נַפְשִׁי	1. לויב, מיין זעעלע,
אֶת יְיָ.	דעם עוויגען.
יְיָ אֱלֹהַי	עוויגער, מיין גאָט,
גָּדַלְתָּ מְאֹד.	דו ביסט זעהר גרויס;
הוֹד וְהָדָר	(מיט) גלאַנץ און פראַכט
לָבָשְׁתָּ:	האָסט דו זיך בעקליידעט.
ב עֹטֶה	2. דו בעדעקסט זיך
אוֹר	(מיט) ליכט
כַּשַּׂלְמָה.	ווי (מיט) אַ קלייד,
נוֹטֶה שָׁמַיִם	דו שפּרעטסט אויס דעם הימעל
כַּיְרִיעָה:	ווי אַ פאָרהאַנג.

הֲרֵינִי מִתְעַטֵּף	איך וויקעל איין
גּוּפִי	מיין קערפּער

1) אונפערענדערליכער; בעשטענדיגער. 2) אויס, דורך. 3) דיין ווילען פון פאַר דיר. 4) מיינונגען.

[1] בַּצִּיצִת	מִיט דִי צִיצִת,
כֵּן תִּתְעַטֵּף	אַזוֹי זָאל זִיךְ אַייְנְוִויקְלֶען
נִשְׁמָתִי	מַיין זֶעלֶע
וּרְמַ״ח אֵבָרַי	אוּן מַיינֶע 248 גְלִידֶער
וּשְׁסָ״ה גִידַי	אוּן מַיינֶע 365 אָדֶערֶען
בְּאוֹר הַצִּיצִת	מִיט דֶעם לִכְט פוּן דִי צִיצִת,
הָעוֹלֶה תַּרְיַ״ג.	וָואס בֶּעטְרֶעפְט 613.[3]
וּכְשֵׁם שֶׁאֲנִי מִתְכַּסֶּה	אוּן אַזוֹי וִוי אִיךְ בֶּעדֶעק זִיךְ
בְּטַלִּית	מִיט אַ טַלִית
בָּעוֹלָם הַזֶּה	אוֹיף דִיזֶער וֶועלְט,
כַּךְ אֶזְכֶּה	אַזוֹי זָאל אִיךְ וֶוערְטְה זַיין
לַחֲלוּקָא דְרַבָּנָן	צוּאַ קְלֵייד פוּן דִי גֶעלֶעהְרְטֶע
וּלְטַלִּית נָאָה	אוּן צוּ אַ שֶׁעהְנֶעם טַלִית
לָעוֹלָם הַבָּא	אִין דֶער קוּמֶענְדֶער וֶועלְט
בְּגַן עֵדֶן.	אִין גַן עֵדֶן.
וְעַל יְדֵי מִצְוַת צִיצִת	אוּן דוּרְךְ דָאס גֶבָּאט פוּן צִיצִת
תִּנָּצֵל	זָאל גֶערֶעטֶעט וֶוערֶען
נַפְשִׁי וְרוּחִי	מַיין זֶעלֶע אוּן מַיין גַייסְט
וְנִשְׁמָתִי	אוּן מַיין נְשָׁמָה
וּתְפִלָּתִי	אוּן מַיין גֶעבֶּעט
מִן הַחִיצוֹנִים.	פוּן אוֹיסֶערְלִיכֶע (שְׁלֶעכְטֶעס)
וְהַטַּלִּית	אוּן דֶער טַלִית
יִפְרוֹשׂ	זָאל פֶערְשְׁפְּרֵייטֶען
כְּנָפָיו	זַיינֶע פְלִיגֶלֶען
עֲלֵיהֶם	אִיבֶּער זֵיי
וְיַצִּילֵם	אוּן עֶר זָאל זֵיי רֶעטֶען
כְּנֶשֶׁר	וִוי אַיין אָדְלֶער
יָעִיר קִנּוֹ	בֶּעוַואכְט זַיין נֶעסְט,
עַל גּוֹזָלָיו	אִיבֶּער זַיינֶע יוּנְגֶע קִינְדֶער
יְרַחֵף.	שְׁוֶועבְּט עֶר.
וּתְהֵא חֲשׁוּבָה	אוּן עֶס זָאל זַיין גֶערֶעכֶענְט
מִצְוַת צִיצִת	דָאס גֶעבָּאט פוּן צִיצִת
לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא	פָאר דֶעם הֵיילִיגֶען, גֶעלוֹיבְּט אִיז עֶר,
כְּאִלּוּ קִיַּמְתִּיהָ	אַזוֹי וִוי אִיךְ וָולְט עֶס עֶרְפִילְט
בְּכָל פְּרָטֶיהָ	מִט אַלֶע אִהְרֶע אַיינְצֶלְהַייטֶען
וְדִקְדּוּקֶיהָ	אוּן אִיהְרֶע גֶענוֹיאִיגְקֵייטֶען
וְכַוָּנוֹתֶיהָ	אוּן אִיהְרֶע בֶּעדַייטוּנְגֶען
וְתַרְיַ״ג מִצְוֹת	אוּן דִי 613 גֶעבָּאטֶע,
הַתְּלוּיִם בָּהּ	וֶועלְכֶע הֵיינְגֶען אָן אִיהְר
אָמֵן סֶלָה:	אָמֵן! סֶלָה!

מען וויקעלט זיך ארום דעם טלית און מען זאגט דיזעס:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט׳וּ, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם.	קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ	וֶועלְכֶער הָט אוּנְז גֶעהֵיילִיגְט
בְּמִצְוֹתָיו	מִיט זַיינֶע גֶעבָּאטֶע,
וְצִוָּנוּ	אוּן הָאט אוּנְז גֶעבָּאטֶען
[2] לְהִתְעַטֵּף	זִיךְ אַיינְצוּוִויקְלֶען
בַּצִּיצִת:	אִין דִי צִיצִת.

תהלים ל״ו

ח מַה יָּקָר חַסְדְּךָ אֱלֹהִים	8. וִוי טְהֵייעֶר אִיז דַיין גְנָדֶע, גָאט!
וּבְנֵי אָדָם.	אוּן דִי מֶענְשֶׁען-קִינְדֶער
בְּצֵל כְּנָפֶיךָ	אִין דֶם שָׁטֶען פוּן דַיינֶע פְלִיגְלֶען
יֶחֱסָיוּן:	בֶּעשִׁיצֶען זֵיי זִיךְ.
ט יִרְוְיֻן	9. זֵיי זָאלֶען זִיךְ זֶעטִיגֶען
מִדֶּשֶׁן בֵּיתֶךָ.	פוּן דִי פֶעטְקֵייט פוּן דַיין הוֹיז,

1) נוסחת הסדור של״ה ור״מ עפשטיין היא: בטלית של ציצת כדי לקיים מצות בוראי ככתוב בתורה ועשו להם ציצת על כנפי בגדיהם לדורותם וכשם שאני וכ״ו כן תזכה נשמתי להתלבש בטלית וכ׳ו בגן עדן אמן. וכל השאר הוא הוספות האחרונים שנתפשט בעולם מעת שנודע הספר שערי ציון. 2) גמרא מנחות מ׳ג ע׳א. 3) דאס ווארט ציצית, (מיט 2 יוד״ן) בעטרעפט 600 און די 5 קשרים און די 8 חוטים פון די ציצית איז צוזאמען 613. (רש״י מנחות מ׳ג ע׳ב).

וְנַחַל	און (פון) דעם טייך
עֲדָנֶיךָ	פון דיינע פערגניגענס
תַשְׁקֵם :	זאלסטו זיי אנטרינקען.
כִּי עִמְּךָ	10. דען מיט דיר איז
מְקוֹר חַיִּים	די קוועלע פון לעבען,
בְּאוֹרְךָ	אין דיין ליכט
נִרְאֶה אוֹר :	זעהען מיר ליכט.
יא מְשֹׁךְ	11. זעטץ פארט
חַסְדְּךָ	דיין גנאדע
לְיֹדְעֶיךָ .	צו די, וואס וויסען דיר,
וְצִדְקָתְךָ	און דיין גערעכטיגקייט
לְיִשְׁרֵי לֵב :	צו די וואס האבן גערעכטע הערצער

מְקוֹרֵי הַתְּפִלָּה.

(השמטות)

הברכה להתעטף בציצית מקורה בתלמוד מנחות מ״ג ע״א, אולם הברכה על מצות ציצית לא נמצא בתלמוד.

מה טובו וכ״ו הוא לקוטי פסוקים (במדבר כ״ד ה׳; תהלים ה׳ ח׳; כ״ו ח׳; צ״ה ו׳; ס״ט י״ד) ומובא בסדורו של רב עמרם גאון לאמרו כשיכנס לביהכ״נ. והרש״ל בתשובותיו ס׳ ס״ד כתב שנהג שלא לאמר פסוק מה טובו, שנאמר מפי בלעם וקללה נתכוון, כדחז״ל, וגם לא הפסוק ואני תפלתי שנתקן לומר רק במנחה לשבת.

אדון עולם וכו׳ עיין מה שכתבנו בתפלות לחול צד 182

יגדל וכו׳, שיר על משקל ב׳ תנועות ויתד, ב׳ תנועות ויתד, וב׳ תנועות בדלת וכן בסוגר, וההברה האחרונה בכל סוגר היא תו. מי מחברו לא נודע בבירור. יש שמצאו את השם **יחיאל** ברב ברוך בחרוז **יחיה אל ברב חסדו ברוך.** והחכם ר׳ שמואל דוד לוצאטו, במבוא שלו במחזור בני רומא דף י״ח, מצא ששם מחברו הוא ר׳ **דניאל בר יהודה** דיין.

השיר יגדל מיוסד על י״ג עיקרי הדת להרמב״ם שמביא בפרושו למשנה, סנהדרין ראש פרק חלק, ושנתקבלו בכל תפוצות ישראל. אולם הרמב״ם לא כתבו, כאשר הוכיח בעל הגיון לב והחכם פירשטענטהאל בבאורו למורה נבוכים ח״א פ׳ ט״ז הערה ט׳.

לא יחליף האל ולא ימיר דתו לעולמים לזולתו. כתוב בסדור עבודת ישראל: „לזולתו לדת אחרת, והנה כפי משפט הלשון ראוי לאמר לזולתה, שב על מלת דתו שהיא לשון נקבה, ומפני שווי החרוזים לחתמם כלם על ו׳ אמר לזולתו.״ עכ״ל. וע״פ זה תרגמתי בסדורי, בתפלות לחול, הוצאה ראשונה: „און ער וועט קיינמאל פערבייטען זיין געזעטץ אויף איין אנדער (געזעטץ).״

והנה בעיני מר ר. הורוויץ מסט. לואיז, אשר ממכתבו אלי נכר שמלומד הוא, לא ישרה העתקתי זאת, ולפי דעתו מלת **לזולתו** מוסבה על **על יד נביאו נאמן ביתו** ופירושו: **תורת אמת נתן לעמו אל על יד נביאו נאמן ביתו, אבל לא יחליף האל ולא ימיר דתו לעולמים לזולתו** פי׳ ע״י אחר זולת משה.

והנה אף כי פרושו טוב, כמו שנכון גם פרושו של עבודת ישראל, אם אין לנו פירוש אחר טוב ממנו, בכל זאת אחשוב כי הערתו של מר הורוויץ הביאתני על דרך האמת והפירוש הפשוט, והפרוש, לפי דעתי, הוא: **לא יחליף האל ולא ימיר דתו לעולמים לזולתו** ר״ל לדת של זולתו, ומלת דת מושכת עצמה ואחרת עמה, כידוע ליודעי לשון המליצה. ועל פי זה תקנתי את תרגומי בהוצאה השניה מסדורי ותרגמתי: „ער וועט קיין מאל פערבייטען זיין געזעטץ אויף איין אנדערן׳ס (געזעטץ)״.

תפלת שחרית

מארגען געבעט

מה טבו אהליך	ווי [1]גוט זיינען דיינע געצעלטען,
יעקב.	יעקב!
משכנתיך	דיינע וואהנונגען,
ישראל:	ישראל!
ואני	און איך
ברב חסדך	דורך דיין גרויסע גנאדע,
אבא ביתך.	קום איך (אין) דיין הויז,
אשתחוה	איך [2]בוק זיך
אל היכל קדשך	צו דיין הייליגען טעמפעל
ביראתך:	מיט פורכט פאר דיר.
יי	עוויגער!
אהבתי	איך ליב
מעון ביתך.	דעם וואהנונג פון דיין הויז,
ומקום משכן	און דעם וואהנונגס-ארט
כבודך:	פון דיין עהרע.
ואני אשתחוה	און איך [2]בוק זיך,
ואכרעה.	און איך פערנייגע זיך;
אברכה	איך קניע זיך
לפני יי עשי:	פאר דם עוויגען, מיין בשעפער.
ואני תפלתי	און איך (ריכטע) מיין געבעט
לך יי	צו דיר, עוויגער,
עת רצון	(אין) צייט פון [3]ווילען;
אלהים	גאט,
ברב חסדך.	דורך דיין גרויסער גנאדע,
ענני	אנטווארט מיר
באמת ישעך:	מיט דיין וואהרע הילף.

אדון עולם.	(ער איז) דער הער פון דר וועלט,
אשר מלך	וועלכער האט רעגירט
בטרם כל יציר	נאך בעפאר יעדע בעשעפענס
נברא:	איז בעשאפען געווארען.
לעת	צו דער צייט,
נעשה	ווען עס איז געמאכט געווארען
בחפצו	דורך זיין ווילען
כל.	אלעס,
אזי	[4](איז שוין) דאן
מלך	קעניג
שמו נקרא:	זיין נאמען גערופען געווארען.
ואחרי	און נאכדעם,
ככלות הכל.	ווען אלעס [5]וועט זיך ענדיגען
לבדו ימלוך.	וועט אליין רעגירען
נורא:	(דער) פורכטבארער.
והוא היה	און ער איז געוועזן,
והוא הוה.	און ער איז (יעצט),
והוא יהיה	און ער וועט זיין
בתפארה:	אין הערליכקייט.
והוא אחד	און ער איז איינציג,
ואין שני.	און עס איז ניטא קיין צווייטער
להמשיל לו	צו צוגלייכען צו איהם
להחבירה:	אום צו פערבינדען (מיט איהם)
בלי ראשית	(ער איז) אהן איין אנפאנג,
בלי תכלית.	אהן איין ענדע,
ולו העז	און ער האט די מאכט
והמשרה:	און די הערשאפט.

1) שעהן. 2) פערנייגע. 3) גנאדע. 4) דאן איז קעניג א. ז. וו. 5) וועט אונטערגעהן.

וְהוּא אֵלִי	און עֶר אִיז מַיין גָאט,
וְחַי גּוֹאֲלִי.	[1]און מַיין לֶעבֶּעֶנְדֶער עֶרְלֵייזֶער
וְצוּר חֶבְלִי	[2]און אַ פֶעלְז (אִין) מַיין לֵיידֶען
בְּעֵת צָרָה :	אִין דֶער צַייט פוּן נוֹיטָה.
וְהוּא נִסִּי	און עֶר אִיז מַיין [3]פַאנִיר
וּמָנוֹס לִי	און אַ [4]צוּפְלוּכְט פִיר מִיר,
מְנָת כּוֹסִי	דַאס אַנְטְהֵייל פֶן מַיין [5]בֶּעכֶער
בְּיוֹם אֶקְרָא :	אִין דֶעם טָאג (וֶוען) אִיךְ רוּף.
בְּיָדוֹ	אִין זַיין הַאנְד
אַפְקִיד רוּחִי	גִיבּ אִיךְ אִיבֶּער מַיין גַייסְט,
בְּעֵת אִישַׁן	אִין דֶער צַייט וֶוען אִיךְ שְׁלָאף,
וְאָעִירָה :	און וֶוען אִיךְ עֶרְוַואךְ.
וְעִם רוּחִי	און מִיט מַיין גַייסְט
גְּוִיָּתִי	(גִבּ אִךְ אִיבֶּר אוֹיךְ) מַיין קֶרְפֶּר.
יְיָ לִי	דֶער עֶווִיגֶער אִיז מִיט מִיר,
וְלֹא אִירָא:	און אִיךְ פִירְכְטֶע נִיט.

יגדל

יִגְדַּל	[6]גֶעגְרוֹיסְט זָאל וֶוערֶען
אֱלֹהִים חַי	דֶער לֶעבֶּעְנְדֶער גָאט,
וְיִשְׁתַּבַּח	און [7]עֶר זָאל גֶעלוֹיבְּט וֶוערֶען;
נִמְצָא	עֶר עֶקְסִיסְטִירְט,
וְאֵין עֵת	און עֶס אִיז נִיטָ'א קֵיין צַייט
אֶל מְצִיאוּתוֹ :	צוּ זַיין עֶקְסִיסְטֶענְץ.[8]
אֶחָד	עֶר אִיז אֵיינְצִיג,
וְאֵין יָחִיד	און עֶס אִיז נִיטָ'א קֵיין [9]אֵיְנְהַייט
כְּיִחוּדוֹ	ווִי זַיין אֵיינְהַייט;
נֶעְלָם	עֶר אִיז [10]פֶערְהוֹילֶען,
וְגַם אֵין סוֹף	און עֶס אִיז אוֹיךְ קֵיין עֶנְדֶע דָא
לְאַחְדוּתוֹ :	צוּ זַיין אֵיינְהַייט.
אֵין לוֹ דְמוּת הַגּוּף	עֶר הָאט קֵיין גֶעשְׁטַאלְט פוּן אַ קֶערְפֶּער.
וְאֵינוֹ גוּף	און עֶר אִיז קֵיין קֶערְפֶּער;
לֹא נַעֲרוֹךְ אֵלָיו	[11]מִיר קֶענֶען נִיט אָבְּשַׁאטְצֶען
קְדֻשָּׁתוֹ :	זַיין הֵיילִיגְקַייט.
קַדְמוֹן	עֶר אִיז פְרִיהֶער
לְכָל דָּבָר	פוּן יֶעדֶע זַאךְ,
אֲשֶׁר נִבְרָא	וֶועלְכֶע אִיז בֶּעשַׁאפֶען גֶעווָארֶען;
רִאשׁוֹן	עֶר אִיז דֶער עֶרְשְׁטֶער,
וְאֵין רֵאשִׁית	אָבֶּער עֶס אִיז נִטָ'א קֵיין אָנְפַאנְג
לְרֵאשִׁיתוֹ :	צוּ זַיין אָנְפַאנְג.
הִנּוֹ	עֶר אִיז
אֲדוֹן עוֹלָם	דֶער הֶער פוּן דֶער וֶועלְט;
לְכָל נוֹצָר	צוּ יֶעדֶע בֶּעשֶׁעפֶענִיס
יוֹרֶה גְדֻלָּתוֹ	[12]לֶעהְרְט עֶר זַיין גְרוֹיסְקַייט
וּמַלְכוּתוֹ :	און זַיין הֶערְשַׁאפְט.
שֶׁפַע נְבוּאָתוֹ	דֶם אִיבֶּערְפְלֻס פֶן זַיין פְּרָפֶציהוּנְג
נְתָנוֹ	הָאט עֶר [עֶס] גֶעגֶעבֶּען
אֶל אַנְשֵׁי סְגֻלָּתוֹ	[13]צוּ דִי מֶענֶער פוּן זַיין וַואהְל
וְתִפְאַרְתּוֹ :	[14]און זַיין הֶערְלִיכְקַייט.
לֹא קָם	עֶס אִיז נִיט אוֹיפְגֶעשְׁטַאנֶען
בְּיִשְׂרָאֵל	אִין יִשְׂרָאֵל
כְּמֹשֶׁה עוֹד.	ווִי מֹשֶׁה נָאךְ אֵיינֶער,
נָבִיא	אַ פְּרָאפֶעט,
וּמַבִּיט	וֶועלְכֶער הָאט גֶעבְּלִיק
אֶת תְּמוּנָתוֹ :	אוֹיף זַיין גֶעשְׁטַאלְט.
תּוֹרַת אֱמֶת	לֶעהְרֶע פוּן וַואהְרְהַייט
נָתַן לְעַמּוֹ אֵל	הָט גָאט גֶעגֶעבֶּען צוּ זַיין פָאלְק
עַל יַד נְבִיאוֹ	דוּרְךְ דִי הַאנְד פוּן זַיין פְּרָפֶעט,

1) און דער (צווייג) "לעבענדער איז מיין ערלייזער; און מיין ערלייזער לעבט. 2) און דער פעלז (בעשעפער) איז מיין טהייל, 3) פאהנע, 4) בעהעלטעניס. 5) שיקזאל. 6) גרויס איז, 7) געריהמט. 8) ד.ה. זיין דאזיין איז ניט בעשרענקט וון דער צייט. 9) איינציגער. 10) אונזיכטבאר; אונבעגרייפליך. 11) מיר קענען ניכטס פערגלייכען צו איהם (אין) זיין הייליגקייט. 12) ווייזט. 13) צו זיינע געליבטע און פערהערליכטע מענער.

נֶאֱמַן בֵּיתוֹ: דעם פערטרויטען פון זיין הויז,
לֹא יַחֲלִיף הָאֵל גאט וועט ניט פערענדערן,
וְלֹא יָמִיר דָּתוֹ לְעוֹלָמִים. } און ער וועט קיינמאל ניט פערבייטען זיין געזעטץ
לְזוּלָתוֹ: אויף אן אנדערן'ס (געזעטץ).
צוֹפֶה וְיוֹדֵעַ ער קוקט און ווייסט
סְתָרֵינוּ. אונזערע פערבארגעניסען;
מַבִּיט ער בליקט
לְסוֹף דָּבָר צום ענדע פון א זאך
בְּקַדְמָתוֹ: [1]אין זיין אנפאנג.
גּוֹמֵל לְאִישׁ חֶסֶד ער בעלוינט [2]א מאן גנאדע
כְּמִפְעָלוֹ. נאך זיין טהאט;
נוֹתֵן לְרָשָׁע ער גיבט צו דעם שלעכטען
רַע שלעכטעס
כְּרִשְׁעָתוֹ: נאך זיין שלעכטקייט.
יִשְׁלַח ער וועט שיקען
לְקֵץ הַיָּמִין צום ענדע פון די טעג[3]
מְשִׁיחֵנוּ. אונזער געזאלבטען,
לִפְדּוֹת צו ערלייזען
מְחַכֵּי די וואס ערווארטען
קֵץ יְשׁוּעָתוֹ: די [4]צייט פון זיין הילפע.
מֵתִים טויטע
יְחַיֶּה אֵל וועט דער עוויגער בעלעבען
בְּרֹב חַסְדּוֹ. מיט זיין גרויסע גנאדע.
בָּרוּךְ עֲדֵי עַד געלויבט איז אויף עוויג
שֵׁם תְּהִלָּתוֹ: זיין געלויבטער נאמען.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ געלויבט ביסט'ו, עוויגער,
אֱלֹהֵינוּ אונזער גאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם קעניג פון דער וועלט,
אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ וועלכער האט אונז געהייליגט
בְּמִצְוֹתָיו מיט זיינע געבאטע,
וְצִוָּנוּ און האט אונז געבאטען
עַל נְטִילַת יָדָיִם: וועגען וואשען די הענד.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ געלויבט ביסט'ו, עוויגער,
אֱלֹהֵינוּ אונזער גאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם קעניג פון דער וועלט,
אֲשֶׁר יָצַר וועלכער האט [5]געבילדעט
אֶת הָאָדָם דעם מענשען
בְּחָכְמָה. מיט קלוגשאפט,
וּבָרָא בוֹ און האט בעשאפען אין איהם
נְקָבִים נְקָבִים. לעכער, לעכער[6],
חֲלוּלִים חֲלוּלִים. העהלונגען, העהלונגען[7].
גָּלוּי וְיָדוּעַ עס איז ענטדעקט און בעוואוסט
לִפְנֵי כִסֵּא פאר דעם טהראן
כְבוֹדֶךָ פון דיין [8]הערליכקייט,
שֶׁאִם דאס אויב
יִפָּתֵחַ עס זאל (צו פיל) געעפענט ווערען
אֶחָד מֵהֶם איינער פון זיי,
אוֹ יִסָּתֵם אדער עס זאל [9]פערשטאפט ווערען
אֶחָד מֵהֶם. איינער פון זיי,
אִי אֶפְשַׁר איז אונמעגליך
לְהִתְקַיֵּם [10]זיך צו האלטען
וְלַעֲמוֹד לְפָנֶיךָ: און צו שטעהן פאר דיר.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ געלויבט ביסט'ו, עוויגער,
רוֹפֵא וועלכער הייקט
כָל בָּשָׂר [11]אלע בעשעפעניסען
וּמַפְלִיא לַעֲשׂוֹת: און טהוט וואונדערבאר.

1) בעפאר עס איז נאך אנגעפאנגען. 2) דעם וואהלטהעטיגען מאן. 3) ד. ה. ענדליך. 4) ענדע. 5) בעשאפען, געמאכט. 6) ד. ה. פילע לעכער. 7) ד. ה. פילע העהלונגען, אדער רעהרען. 8) עהרע. 9) פערמאכט; פערשלאסען. 10) צו עקסיסטירען. 11) אלעם פלייש.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	געלויבט ביסט'ו, עוויגער,
אֱלֹהֵינוּ	אונזער גאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם	קעניג פון דער וועלט,
אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ	וועלכער האט אונז געהייליגט
בְּמִצְוֹתָיו	מיט זיינע געבאטע
וְצִוָּנוּ	און האט אונז געבאטען
לַעֲסוֹק	זיך צו בעשעפטיגען
בְּדִבְרֵי תוֹרָה:	מט די ווערטער פון דר תורה.

וְהַעֲרֶב נָא	און מאך דאך אנגענעהם,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עוויגער, אונזער גאט,
אֶת דִּבְרֵי	די ווערטער
תוֹרָתְךָ	פון דיין תורה
בְּפִינוּ	אין אונזער מויל
וּבְפִי עַמְּךָ	און אין דעם מויל פון דיין פאלק,
בֵּית יִשְׂרָאֵל	דאס הויז ישראל,
וְנִהְיֶה אֲנַחְנוּ	דאס מיר זאלען זיין
וְצֶאֱצָאֵינוּ	און אונזערע [1]נאכקאמען
וְצֶאֱצָאֵי עַמְּךָ	און די [1]נאכקאמען פון דיין פאלק,
בֵּית יִשְׂרָאֵל	דאס הויז ישראל,
כֻּלָּנוּ	מיר אלע (זאלען זיין)
יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ	פון די, וואס ווייסען דיין נאמען
וְלוֹמְדֵי תוֹרָתֶךָ	און די, וואס לערנען דיין תורה
לִשְׁמָהּ:	צוליב איהר זעלבסט[2].
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	געלויבט ביסט'ו, עוויגער,
הַמְלַמֵּד תּוֹרָה	וועלכער לעהרט (די) תורה
לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל:	צו זיין פאלק ישראל.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	געלויבט ביסט'ו, עוויגער,
אֱלֹהֵינוּ	אונזער גאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם	קעניג פון דער וועלט,
אֲשֶׁר בָּחַר בָּנוּ	וועלכער האט אונז אויסגעוועהלט
מִכָּל הָעַמִּים	פון אלע פעלקער,
וְנָתַן לָנוּ	און ער האט אונז געגעבען
אֶת תּוֹרָתוֹ:	זיין תורה.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	געלויבט ביסט'ו, עוויגער,
נוֹתֵן הַתּוֹרָה:	וועלכער גיבט די תורה.

יְבָרֶכְךָ יְיָ	דער עוויגער זאל דיך בענשען
וְיִשְׁמְרֶךָ:	און ער זאל דיך בעהיטען.
יָאֵר יְיָ	דער עוויגער זאל לייכטען
פָּנָיו	זיין געזיכט
אֵלֶיךָ	צו דיר[3],
וִיחֻנֶּךָּ:	און ער זאל דיר גנעדיג זיין.
יִשָּׂא יְיָ	דער עוויגער זאל [4]אויפהייבען
פָּנָיו	זיין געזיכט
אֵלֶיךָ	צו דיר,
וְיָשֵׂם לְךָ	און ער זאל דיר [5]מאכען
שָׁלוֹם:	פרידען.

אֵלּוּ דְבָרִים	דיזע (זיינען די) זאכען,
שֶׁאֵין לָהֶם שִׁעוּר	וועלכע האבען קיין (בעשטימטע) מאס:
הַפֵּאָה	די עקע (פון פעלד)[6]
וְהַבִּכּוּרִים	און די ערסט־צייטיגע פרוכט[7]
וְהָרֵאָיוֹן	און דס ערשיינונגס־אפפער[8]
וּגְמִילוּת חֲסָדִים	און דאס טהאן וואהלטהאט
וְתַלְמוּד תּוֹרָה:	און דאס לערנען תורה.
אֵלּוּ דְבָרִים	דיזע זאכען,
שֶׁאָדָם אוֹכֵל	וואס דער מענש עסט

1) קינדער. 2) ד. ה. אהנע אייגעננוצען צו מיינען. 3) ד. ה. פריינדליך זיין. 4) צו ווענדען. 5) פערשאפען. 6) ד. ה. די שטעהענדע געטריידע ביים עקע פון פעלד, וועלכע מען דארף איבערלאזען פיר די ארעמע. (ויקרא, י"ט 10–9). 7) וועלכע מען דארף בריינגען אין טעמפעל (שמות כ"ג, 19). 8) וועלכע מען האט געדארפט בריינגען ביים דריי־מאליגען ערשיינען אין טעמפעל (שמות ט"ז, 16).

פֵּרוֹתֵיהֶם   זַייעֶרֶע פְּרוּכְט
בָּעוֹלָם הַזֶּה   אוֹיף דִיזֶער וֶועלְט,
וְהַקֶּרֶן קַיֶּמֶת   אוּן דֶר גְרוּנְד-קַפִּטַל בְּלַייבְּט
לָעוֹלָם הַבָּא.   פִיר דִי קוּמֶענְדֶע וֶועלְט;
וְאֵלּוּ הֵן.   אוּן דִיזֶע זַיינֶען זַיי:
כִּבּוּד אָב וָאֵם.   פֶּרֶעהְרוּנְג פוּן פָּטֶר אוּן מוּטֶּר
וּגְמִילוּת חֲסָדִים.   אוּן טְהָאן וָואהְל-טְהַאטֶען,
וְהַשְׁכָּמַת   אוּן דַאס פְרִיה אוֹיפְשְׁטֵעהְן
בֵּית הַמִּדְרָשׁ   (צוּ בֶּעזוּכֶען)[1]דַאס לֶעהְר-הוֹיז
שַׁחֲרִית   מָארְגֶענְס
וְעַרְבִית.   אוּן אַבֶּענְדְס,
וְהַכְנָסַת אוֹרְחִים.   אוּן דַם [2]אַרַיינְבְּרֵיינְגֶען גֶעסְט
וּבִקּוּר חוֹלִים.   אוּן דַאס בֶּעזוּכֶען קְרַאנְקֶע,
וְהַכְנָסַת כַּלָּה.   אוּן דַאס פִיהְרֶען דִי [3]בְּרוֹיט
וּלְוָיַת הַמֵּת.   אוּן דַם בֶּגְלֵייטֶן דֶם טוֹיטֶען
וְעִיּוּן תְּפִלָּה.   אוּן [4]דַם נָכְדֵיינְקֶען בַּיים גֶעבֶּט,
וַהֲבָאַת שָׁלוֹם   אוּן דַאס בְּרֵיינְגֶען פְרִידֶען
בֵּין אָדָם   צְווִישֶׁען אַ מֶענְשֶׁען
לַחֲבֵרוֹ.   אוּן זַיין [5]נֶעבֶּען-מֶענְשֶׁען;
וְתַלְמוּד תּוֹרָה   אָבֶּער דַאס לֶערְנֶען תּוֹרָה
כְּנֶגֶד כֻּלָּם: (אִז גְלַייך אַזְווֶערְט) גֶגֶן זַיי אַלֶע.

אֱלֹהַי.   מַיין גָאט!
נְשָׁמָה   (דִי) זֶעלֶע,
שֶׁנָּתַתָּ   וֶועלְכֶע דוּ הָאסְט אַרַיינְגֶעגֶבֶּן
בִּי   אִין מִיר
טְהוֹרָה הִיא.   אִיז רֵיין.
אַתָּה בְרָאתָהּ.   דוּ הָאסְט אִיהְר בֶּעשַׁאפֶען,
אַתָּה יְצַרְתָּהּ.   דוּ הָאסְט אִיהְר גֶעבִּילְדֶעט,
אַתָּה נְפַחְתָּהּ   דוּ הָסְט אִיהְר [6]אַיינְגֶעהוֹיכְט

בִּי.   אִין מִיר,
וְאַתָּה מְשַׁמְּרָהּ   אוּן דוּ הִיטְסְט אִיהְר
בְּקִרְבִּי.   אִין מִיר,
וְאַתָּה עָתִיד לִטְּלָהּ מִמֶּנִּי   אוּן דוּ וֶועסְט אִיהְר אַוֶועג-נֶעהְמֶען פוּן מִיר,
וּלְהַחֲזִירָהּ בִּי   אוּן אִיהְר ווִידֶר גֶעבֶּען צוּ מִיר
לֶעָתִיד לָבֹא.   אִין דֶער צוּקִינְפְטִינֶער צַייט.
כָּל זְמַן   זָא לַאנְג
שֶׁהַנְּשָׁמָה בְקִרְבִּי   דַאס דִי זֶעלֶע אִיז אִין מִיר
מוֹדֶה אֲנִי   דַאנְק אִיךְ
לְפָנֶיךָ   פָאר דִיר,
יְיָ אֱלֹהַי   עֶווִיגֶער, מַיין גָאט
וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי.   אוּן גָאט פוּן מַיינֶע עֶלְטֶערְן,
רִבּוֹן כָּל הַמַּעֲשִׂים.   [7]אוֹיבֶּרְהֶערְר פוּן אַלֶע טְהַאטֶן,
אֲדוֹן כָּל הַנְּשָׁמוֹת.   הֶערְר פוּן אַלֶע זֶעלֶען.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ   גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
הַמַּחֲזִיר   וֶועלְכֶער גִיבְּט צוּרִיק
נְשָׁמוֹת   זֶעלֶען
לִפְגָרִים מֵתִים: צוּ טוֹטֶע קֶערְפֶּער.

פאלגענדע 16 ברכות ווערען גערופען „ברכות השחר", און זיינען פערפאסט געווארען אין די צייטען פון די בעלי התלמוד (ברכות ס' ע"ב, מנחות מ"ג ע"ב) אויסער „שעשני כרצונו" איז פערפאסט געווארען שפעטער.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ   גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ   אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם   קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
אֲשֶׁר נָתַן   וֶועלְכֶער הָאט גֶעגֶעבֶּען
לַשֶּׂכְוִי   צוּ דֶעם הָאהְן

1) די שוהל, סינאגאגע, רעליגיאנס-הויז. 2) גאסט פריינדליכקייט, הויפזעכטליך צו ארמע. 3) ד. ה. כלה צו דער חופה; איהר העלפען זיך צו פערהייראטהען. 4) אנדאכט. 5) פריינד, נעכסטען. 6) אריינגעבלאזען. 7) מייסטער; הערשער.

בִּינָה פֶערְשְׁטַאנְד
לְהַבְחִין צוּ אוּנְטֶערְשֵׁיידֶען
בֵּין יוֹם צְווִישֶׁען טָאג
וּבֵין לָיְלָה: און צְווִישֶׁען נַאכְט.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
שֶׁלֹּא עָשַׂנִי וֶועלְכֶער[2] הָאט מִיךְ נִיט בֶּעשַׁאפֶן
גּוֹי: אַ גֶעטְצֶענְדִינֶער.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
שֶׁלֹּא עָשַׂנִי וֶועלְכֶער[2] הָט מִיךְ נִיט בֶּעשַׁאפֶן
עָבֶד: אַ שְׁקְלַאף.

אנשים אומרים: מענער זאָגען:
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
שֶׁלֹּא עָשַׂנִי וֶועלְכֶער[2] הָאט מִיךְ נִיט בֶּעשַׁאפֶן
אִשָּׁה: אַ פְרוֹיעֶנְצִימֶער.

נשים אומרות: פרויען זאָגען:
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
שֶׁעָשַׂנִי וֶועלְכֶער הָאט מִיךְ בֶּעשַׁאפֶען
כִּרְצוֹנוֹ: נָאךְ זַיין ווִילֶען.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
פּוֹקֵחַ עִוְרִים: וֶועלְכֶער עֶפֶענְט בְּלִינְדֶע (דִי אוֹיגֶען)

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
מַלְבִּישׁ עֲרֻמִּים: וֶועלְכֶער בֶּעקְלֵיידֶעט נַאקֶעטֶע.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
מַתִּיר אֲסוּרִים: וֶועלְכֶער מַאכְט[3] פְֿרייא גֶעפַאנְגֶענֶע.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
זוֹקֵף כְּפוּפִים: וֶועלְכֶער שְׁטֶעלְט אוֹיף[4] גֶעבֵּייגְטֶע.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
רוֹקַע הָאָרֶץ וֶועלְכֶער בְּרֵייטֶעט אוֹיס דִי עֶרְד
עַל הַמָּיִם: אִיבֶּער דִי וַואסֶער.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
[1]הָעוֹשֶׂה לִי וֶועלְכֶער מַכְט פִיר מִיר
כָּל צָרְכִּי: מַיין יֶעדֶע בֶּעדִירְפְנִיס.

1) נ״א: שעשה. 2) (דאָפיר) וואָס ער האט מיך ניט געמאַכט. 3) בעפרייט. 4) נידערשלאָגענע.

ברוך אתה יי	געלויבט ביסט דו, עוויגער,
אלהינו	אונזער גאט,
מלך העולם	קעניג פון דער וועלט,
המכין[1]	וועלכער [2]בערייט צו
מצעדי גבר:	די טריט פון (דעם) מענשען.
ברוך אתה יי	געלויבט ביסט דו, עוויגער,
אלהינו	אונזער גאט,
מלך העולם	קעניג פון דער וועלט,
אוזר ישראל	וועלכער גורט אן ישראל
בגבורה:	מיט שטארקייט.
ברוך אתה יי	געלויבט ביסט דו, עוויגער,
אלהינו	אונזער גאט,
מלך העולם	קעניג פון דער וועלט,
עוטר ישראל	וועלכער בעקרוינט ישראל
בתפארה:	מיט פראכט.
ברוך אתה יי	געלויבט ביסט דו, עוויגער,
אלהינו	אונזער גאט,
מלך העולם	קעניג פון דער וועלט,
הנותן	וועלכער גיבט
ליעף	צו דעם מידען
כח:	קראפט.
ברוך אתה יי	געלויבט ביסט דו, עוויגער,
אלהינו	אונזער גאט,
מלך העולם	קעניג פון דער וועלט,
המעביר	וועלכער נעהמט אראב
שנה	שלאף

מעיני	פון מיינע אויגען
ותנומה	און [3]שלומער
מעפעפי:	פון מיינע ברעמען.
ויהי רצון	[4]און עס זאל זיין (דער) ווילען
מלפניך	[4]פון פאר דיר,
יי אלהינו	עוויגער, אונזער גאט,
ואלהי אבותינו,	און גאט פון אונזערע עלטערן,
שתרגילנו	דאס דו זאלסט אונז געוועהנען
בתורתך	אין דיין [5]תורה,
ודבקנו	און דו זאלסט אונז [6]בעהעפטען
במצותיך.	אין דיינע געבאטע,
ואל תביאנו	און דו זאלסט אונז ניט בריינגען
לא לידי חטא,	ניט צו איין פעהלער,
ולא לידי עברה	און ניט צו איין איבערטרעטונג[7],
ועון.	אדער א זינד,
ולא לידי נסיון,	און ניט צו א [8]פרובונג,
ולא לידי בזיון,	און ניט צו שאנדע,
ואל תשלט	און דו זאלסט ניט לאזען הערשען
בנו	איבער אונז
יצר הרע.	דעם שלעכטען [9]ווילען,
והרחיקנו	און ענטפערנע אונז
מאדם רע	פון א שלעכטען מענשען
ומחבר רע.	און פון א שלעכטען קאמעראד,
ודבקנו	און בעהעפט אונז
ביצר הטוב	אן דעם גוטען [9]ווילען
ובמעשים טובים.	און אן גוטע טהאטען,
וכוף את יצרנו	און בייג אונזער [9]ווילען
להשתעבד לך.	צו זיין אונטערטהעניג צו דיר,

1) נ״א: אשר הכין. 2) ב׳שטימט; ריכטעט; שטעלט פעסט. 3) דרעמעל. 4) און עס זאל זיין דיין ווילען. 5) געזעטץ, לעהרע. 6) אנהענגען. 7) פון געזעטץ. 8) פערזוך, פראבע. 9) טריעב; געדאנקען.

וּתְנֵנוּ הַיּוֹם	און גיב אוּנְז הַייטֶע
וּבְכָל יוֹם	און יֶעדֶען טָאג
לְחֵן	צוּ גוּנְסְט
וּלְחֶסֶד	און צו גְנַאדֶע
וּלְרַחֲמִים	און צו עֶרְבַּארְמוּנְג
בְּעֵינֶיךָ	אִין דַיינֶע אוֹיגֶען
וּבְעֵינֵי	און אִין דִי אוֹיגֶען
כָל רוֹאֵינוּ.	פוּן אַלֶע, וָואס זֶעהֶען אוּנְז,
וְתִגְמְלֵנוּ	און [2]טְהוּא (מִיט) אוּנְז
חֲסָדִים טוֹבִים:	גוּטֶע גְנַאדֶען.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ,	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
גּוֹמֵל	וֶועלְכֶער טְהוּט
חֲסָדִים טוֹבִים	גוּטֶע גְנַאדֶען
לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל:	צוּ זַיין פָאלְק יִשְׂרָאֵל.

דיזע תפלה האט פערפאסט רבי יהודה הנשיא (רבנו הקדוש), און ער האט עס מתפלל געווען נאך אלע תפלות. ברכות ט"ז ע"ב; שבת ל' ע"ב.

יְהִי רָצוֹן	עֶס זָאל זַיין (דֶער) ווִילֶען
מִלְּפָנֶיךָ	פוּן פָאר דִיר,
יְיָ אֱלֹהַי	עֶווִיגֶער, מַיין גָאט,
וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי.	און גָאט פוּן מַיינֶע עֶלְטֶערְן,
שֶׁתַּצִּילֵנִי	דַאס דוּ זָאלְסְט מִיךְ רֶעטֶען
הַיּוֹם וּבְכָל יוֹם	הַייטֶע און יֶעדֶען טָאג
מֵעַזֵּי פָנִים	פוּן פְרֶעכֶע גֶעזִיכְטֶער[3],
וּמֵעַזּוּת פָּנִים.	און פוּן פְרֶעכְהַייט פוּן גֶעזִכְט [4]
מֵאָדָם רָע	פוּן אַ שְׁלֶעכְטֶען מֶענְשֶׁען
וּמֵחָבֵר רָע	און פוּן אַ שְׁלֶעכְטֶען קַאמֶערַאד
וּמִשָּׁכֵן רָע	און פוּן אַ שְׁלֶעכְטֶען נַאכְבַּאר
וּמִפֶּגַע רָע	און פוּן אַ שְׁלֶכְטֶע [5]בֶּעגֶעגְנִיס
וּמִשָּׂטָן הַמַּשְׁחִית.	און פוּן דֶעם [6]פֶערְדֶערְבֶּענְדֶען שְׂטֶערֶער.

מִדִּין קָשֶׁה	פוּן אַ [7]שְׁטְרֵיינְגֶען גֶערִיכְט
וּמִבַּעַל דִּין קָשֶׁה	און פוּן אַ [7]שְׁטְרֵיינְגֶען גֶערִיכְטְס־גֶעגְנֶער;
בֵּין שֶׁהוּא	זַיי עֶר אִיז
בֶן בְּרִית	[8]אַ זָאהְן פוּן (אוּנְזֶער) בּוּנְד
וּבֵין שֶׁאֵינוֹ	און זַיי עֶר אִיז נִיט
בֶן בְּרִית:	[8]אַ זָאהְן פוּן (אוּנְזֶער) בּוּנְד.
[1]אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט
וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ	אוּן גָאט פוּן אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן!
זָכְרֵנוּ	עֶרְאִינֶער אוּנְז
בְּזִכָּרוֹן טוֹב	מִיט גוּטֶע עֶרְאִינֶערוּנְג
לְפָנֶיךָ	פָאר דִיר,
וּפָקְדֵנוּ	און [9]בֶּעזוּךְ אוּנְז
בִּפְקֻדַּת	מִיט אַ [10]בֶּעזוּךְ
יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים	פוּן הִילְפֶע און עֶרְבַּארְמוּנְג
מִשְּׁמֵי שְׁמֵי קֶדֶם.	פוּן דִי[11]עֶווִיגֶע הִימֶלְס הִימֶלֶען;
וּזְכָר לָנוּ	און עֶרְאִינֶער פִיר אוּנְז,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עֶווִיגֶער אוּנְזֶער גָאט,
אַהֲבַת הַקַּדְמוֹנִים	דִי לִיבֶּע פוּן דִי אוּרְעֶלְטֶערְן,
אַבְרָהָם יִצְחָק וְיִשְׂרָאֵל	אַבְרָהָם, יִצְחָק און יִשְׂרָאֵל,
עֲבָדֶיךָ.	דַיינֶע קְנֶעכְט,
אֶת הַבְּרִית	דֶעם בּוּנְד
וְאֶת הַחֶסֶד	און דִי גְנַאדֶע
וְאֶת הַשְּׁבוּעָה	און דֶעם שְׁוואוּר,
שֶׁנִּשְׁבַּעְתָּ	וָואס דוּ הָאסְט גֶעשְׁוָוארֶען
לְאַבְרָהָם אָבִינוּ	צוּ אַבְרָהָם, אוּנְזֶער פָאטֶער,

1) דיזע תפלה געפינט זיך מיט ענדערונגען אין מוסף פיר ראש השנה. 2) בעלוין; צייג. 3) ד. ה. פרעכע לייטע. 4) ד. ה. ניט צו זיין אזוי פרעך. 5) טרעפונג, צופאלל. 6) שעדליכען. 7) הארטען. 8) א בונדעס־גענאסע, ד. ה. א איד. 9) דערמאהן. 10) דערמאהנונג. 11) אוראלטע.

בְּהַר הַמּוֹרִיָּה,	אויף דֶעם בַּארְג מוֹרִיָה,
וְאֶת הָעֲקֵדָה	און דַאס בִּינְדֶען,
שֶׁעָקַד	וָואס עֶר הָאט גֶעבּוּנְדֶען
אֶת יִצְחָק בְּנוֹ	יִצְחָק, זַיין זוּהְן,
עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ	אויף דֶעם [2] אַלְטַאר,
כַּכָּתוּב	ווִי עֶס אִיז גֶעשְׁרִיבֶּען
בְּתוֹרָתֶךָ:	אִין דַיין תּוֹרָה:
א וַיְהִי[1]	1. און עֶס אִיז גֶעוֶועֶן
אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה	נָאךְ דִיזֶע [3] בֶּעגֶעבֶּענְהַייטֶען
וְהָאֱלֹהִים	און גָאט
נִסָּה אֶת אַבְרָהָם.	הָאט גֶעפְּרוּפְט אַבְרָהָם,
וַיֹּאמֶר אֵלָיו	און עֶר הָט גֶעזָאגְט צוּ אִיהְם:
אַבְרָהָם	אַבְרָהָם!
וַיֹּאמֶר	און עֶר הָאט גֶעזָאגְט:
הִנֵּנִי:	הִיר בִּין אִיךְ.
ב וַיֹּאמֶר	2. און עֶר הָאט גֶעזָאגְט
קַח נָא	נֶעהְם דָאךְ
אֶת בִּנְךָ	דַיין זוּהְן,
אֶת יְחִידְךָ	דַיין אֵיינְצִיגֶען (זוּהְן),
אֲשֶׁר אָהַבְתָּ	וָועלְכֶען דוּ לִיבְּסְט,
אֶת יִצְחָק	יִצְחָק,
וְלֶךְ לְךָ	און גֶעה דִיר
אֶל אֶרֶץ הַמֹּרִיָּה,	צוּ דִי לַאנְד מוֹרִיָה,
וְהַעֲלֵהוּ שָׁם	און בְּרֵיינְג אִיהְם דָארְט אויף
לְעֹלָה	פִיר אַ [4] בְּרַאנְד־אָפְּפֶער
עַל אַחַד הֶהָרִים	אויף אֵיינֶעם פוּן דִי בֶּערְג,
אֲשֶׁר אֹמַר אֵלֶיךָ:	וָועלְכֶען אִיךְ וָועל דִיר זָאגֶען

ג וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר,	3. און אַבְרָהָם אִיז אוֹיפְגֶעשְׁטַאנֶען פְרִיהדֶעם מָארְגֶענְס,
וַיַּחֲבֹשׁ	און עֶר הָאט גֶעזָאטֶעלְט
אֶת חֲמֹרוֹ	זַיין אֵייזֶעל,
וַיִּקַּח	און עֶר הָאט גֶענוּמֶען
אֶת שְׁנֵי נְעָרָיו	זַיינֶע צְווֵיי קְנַאבֶּען
אִתּוֹ	מִיט [5] אִיהְם,
וְאֵת יִצְחָק בְּנוֹ,	און יִצְחָק זַיין זוּהְן,
וַיְבַקַּע	און עֶר הָאט צוּשְׁפָּאלְטֶען
עֲצֵי עֹלָה	הָאלְץ (צוּם) [4] בְּרַאנְד־אָפְּפֶער,
וַיָּקָם	און עֶר אִיז אוֹיפְגֶעשְׁטַאנֶען,
וַיֵּלֶךְ	און עֶר אִיז גֶעגַאנְגֶען
אֶל הַמָּקוֹם	צוּ דֶעם אָרְט,
אֲשֶׁר אָמַר לוֹ הָאֱלֹהִים:	וָועלְכֶען גָאט הָט אִיהְם גֶזָאגְט.
ד בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי	4. אויף דֶעם דְרִיטֶען טָאג,
וַיִּשָּׂא אַבְרָהָם	הָאט אַבְרָהָם אוֹיפְגֶעהֵייבֶּען
אֶת עֵינָיו	זַיינֶע אוֹיגֶען,
וַיַּרְא אֶת הַמָּקוֹם	און עֶר הָאט גֶעזֶעהֶן דֶעם אָרְט
מֵרָחֹק:	פוּן וַוייטֶען.
ה וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם	5. און אַבְרָהָם הָאט גֶעזָאגְט
אֶל נְעָרָיו	צוּ זַיינֶע קְנַאבֶּען:
שְׁבוּ לָכֶם פֹּה	זִיצְט אַייךְ הִיר
עִם הַחֲמוֹר	מִיט דֶעם אֵייזֶעל,
וַאֲנִי וְהַנַּעַר	און אִיךְ און דֶער קְנַאבֶּע
נֵלְכָה עַד כֹּה.	וֶועלֶען גֵיין בִּיז [6] דָארְטֶען,
וְנִשְׁתַּחֲוֶה	און מִיר וֶועלֶען [7] זִיךְ בּוּקֶען
וְנָשׁוּבָה אֲלֵיכֶם:	אוּן מִר וֶולֶן צוּרִקְקֶעהְרֶן צוּ אַייךְ.
ו וַיִּקַּח אַבְרָהָם	6. און אַבְרָהָם הָאט גֶענוּמֶען
אֶת עֲצֵי הָעֹלָה	דִי הָאלְץ (צוּם) בְּרַאנְד־אָפְּפֶער,

1) בראשית כ״ב א—י״ט. 2) רוקען פון אלטאר, 3) זאכען; פאסירונגען. 4) גאנץ־אפפער, 5) זיך, 6) אהין, 7) אנבעטען.

וַיָּשֶׂם	און ער האט ארויפגעלייגט
עַל יִצְחָק בְּנוֹ	אויף זיין זוהן יצחק,
וַיִּקַּח בְּיָדוֹ	און ער האט גענומען אין זיין האנד
אֶת הָאֵשׁ	די פייער
וְאֶת הַמַּאֲכֶלֶת.	און דעם [1]שלאכט-מעסער,
וַיֵּלְכוּ שְׁנֵיהֶם	און זיי זיינען געגאנגען ביידע
יַחְדָּו:	צוזאמען.
ז וַיֹּאמֶר יִצְחָק	7. און יצחק האט געזאגט:
אֶל אַבְרָהָם אָבִיו	צו אברהם זיין פאטער,
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:
אָבִי	מיין פאטער!
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:
הִנֶּנִּי בְנִי.	היר בין איך, מיין זוהן
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:
הִנֵּה הָאֵשׁ	זעה, היר איז די פייער
וְהָעֵצִים	און די האלץ,
וְאַיֵּה הַשֶּׂה	אבער וואו איז דער [2]לאם
לְעֹלָה:	פיר א בראנד-אפפער?
ח וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם	8. און אברהם האט געזאגט:
אֱלֹהִים	גאט
יִרְאֶה לּוֹ הַשֶּׂה	וועט זיך זעהן דעם [2]לאם
לְעֹלָה	פיר א בראנד-אפפער,
בְּנִי.	מיין זוהן!
וַיֵּלְכוּ שְׁנֵיהֶם	און זיי זיינען געגאנגען ביידע
יַחְדָּו:	צוזאמען.
ט וַיָּבֹאוּ	9. און זיי זיינען געקומען
אֶל הַמָּקוֹם	צו דעם ארט,
אֲשֶׁר אָמַר לוֹ הָאֱלֹהִים	וועלכען גאט האט איהם געזאגט,
וַיִּבֶן שָׁם אַבְרָהָם	און אברהם האט דארט געבוט
אֶת הַמִּזְבֵּחַ	דעם אלטאר,
וַיַּעֲרֹךְ	און ער האט [3]געארדנעט
אֶת הָעֵצִים.	די האלץ,
וַיַּעֲקֹד	און ער האט געבונדען
אֶת יִצְחָק בְּנוֹ	יצחק, זיין זוהן,
וַיָּשֶׂם אֹתוֹ	און ער האט איהם אוועקגעלייגט
עַל הַמִּזְבֵּחַ	אויף דעם אלטאר
מִמַּעַל לָעֵצִים:	פון איבער די האלץ.
י וַיִּשְׁלַח אַבְרָהָם	10. און אברהם האט אויס-געשטרעקט
אֶת יָדוֹ	זיין האנד,
וַיִּקַּח	און ער האט גענומען
אֶת הַמַּאֲכֶלֶת.	דעם [1]שלאכט-מעסער,
לִשְׁחֹט אֶת בְּנוֹ:	צו שלאכטען זיין זוהן.
יא וַיִּקְרָא אֵלָיו	11. דאן האט גערופען צו איהם
מַלְאַךְ יְיָ	איין ענגעל פון דעם עוויגען
מִן הַשָּׁמַיִם	פון דעם הימעל,
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:
אַבְרָהָם אַבְרָהָם.	אברהם! אברהם!
וַיֹּאמֶר	און ער האט געזאגט:
הִנֵּנִי:	היר בין איך!
יב וַיֹּאמֶר	12. און ער האט געזאגט:
אַל תִּשְׁלַח	דו זאלסט ניט אויסשטרעקען
יָדְךָ	דיין האנד
אֶל הַנַּעַר	צו דעם קנאבע,
וְאַל תַּעַשׂ לוֹ מְאוּמָה.	און דו זאלסט איהם גאר נישט טהאן,
כִּי עַתָּה יָדַעְתִּי	דען יעצט וייס איך,
כִּי יְרֵא אֱלֹהִים אַתָּה	דאס דו ביסט א גאטעס-פירכטיגער,

1) מעסער. 2) שעפס. 3) אויסגעלייגט, צורעכט געמאכט; צוגעריכט.

וְלֹא חָשַׂכְתָּ	און דו האסט ניט פערמידען
אֶת בִּנְךָ	דיין זוהן,
אֶת יְחִידְךָ	דיין איינציגען (זוהן),
מִמֶּנִּי׃	פון מיר.
יג וַיִּשָּׂא אַבְרָהָם	און אברהם האט אויפגעהויבען
אֶת עֵינָיו	זיינע אויגען,
וַיַּרְא	און ער האט געזעהן,
וְהִנֵּה אַיִל אַחַר	דאס איין [1]אנדער ווידער
נֶאֱחַז	איז געוועזען [2]אנגענומען
בַּסְּבַךְ	אין בוים־צווייגען
בְּקַרְנָיו.	מיט זיינע הערנער;
וַיֵּלֶךְ אַבְרָהָם	און אברהם איז געגאנגען
וַיִּקַּח אֶת הָאַיִל	און ער האט גענומען דעם ווידער,
וַיַּעֲלֵהוּ	און ער האט איהם אויפגעבראכט
לְעֹלָה	פיר א בראנד־אפפער
תַּחַת בְּנוֹ׃	אנשטאט זיין זוהן.
יד וַיִּקְרָא אַבְרָהָם	14. און אברהם האט גערופען
שֵׁם	דעם נאמען
הַמָּקוֹם הַהוּא	פון יענעם ארט:
יְיָ יִרְאֶה.[3]	גאט וועט זעהן.
אֲשֶׁר יֵאָמֵר הַיּוֹם	ווי עס ווירט (נאך) היינטע געזאגט
בְּהַר יְיָ	אויף דעם בארג פון דעם עוויגען
יֵרָאֶה׃[3]	וועט עס געזען ווערען.
טו וַיִּקְרָא	15. דאן האט גערופען
מַלְאַךְ יְיָ	דער ענגעל פון דעם עוויגען
אֶל אַבְרָהָם.	צו אברהם
שֵׁנִית	א צווייטען מאל
מִן הַשָּׁמָיִם׃	פון הימעל.
טז וַיֹּאמֶר	16. און ער האט געזאגט:
בִּי נִשְׁבַּעְתִּי	ביי מיר האב איך געשווארען,

נְאֻם יְיָ.	[4]זאגט דער עוויגער,
כִּי	דאס
יַעַן אֲשֶׁר עָשִׂיתָ	ווייל דו האסט געטאן
אֶת הַדָּבָר הַזֶּה	דיזע זאך,
וְלֹא חָשַׂכְתָּ	און דו האסט ניט פערמידען
אֶת בִּנְךָ	דיין זוהן,
אֶת יְחִידֶךָ׃	דיין איינציגען (זוהן).
יז כִּי	17. דארום
בָרֵךְ אֲבָרֶכְךָ	וועל איך דיר בענשען
וְהַרְבָּה אַרְבֶּה	און איך וועל מעהרען
אֶת זַרְעֲךָ	דיין זאמען,
כְּכוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם	ווי די שטערען פון הימעל
וְכַחוֹל	און ווי די זאמד,
אֲשֶׁר	וועלכע איז
עַל שְׂפַת הַיָּם.	ביים ברעג פון דעם מעער;
וְיִרַשׁ זַרְעֲךָ	און דיין זאמען וועט ערבען
אֵת שַׁעַר אֹיְבָיו׃	דעם טויער פון זיינע פיינדע.
יח וְהִתְבָּרְכוּ	18. און עס וועלען זיך בענשען
בְזַרְעֲךָ	מיט דיין זאמען
כֹּל גּוֹיֵי הָאָרֶץ	אלע נאציאנען פון דער ערד,
עֵקֶב	דאפיר
אֲשֶׁר שָׁמַעְתָּ	ווייל דו האסט געהערט
בְּקֹלִי׃	אין מיין שטימע.
יט וַיָּשָׁב אַבְרָהָם	19. און אברהם האט צוריקגעקערט
אֶל נְעָרָיו	צו זיינע קנאבען,
וַיָּקֻמוּ	און זיי זיינען אויפגעשטאנען
וַיֵּלְכוּ יַחְדָּו	און זיי זיינען געגאנגען צוזאמען
אֶל בְּאֵר שָׁבַע	נאך באר שבע,
וַיֵּשֶׁב אַבְרָהָם	און אברהם האט געוואהנט
בִּבְאֵר שָׁבַע׃	אין באר שבע.

1) אחר נאכדעם; פון הינטען; אדער: אחר גאחז, וועלכער איז נאכדעם געוועזען פערוויקעלט. 2) פערוויקעלט. 3) ד. ה. „ה׳ יראה לו השה לעולה, בני״, ווייל גאט האט איהם ווירקליך צוגעשיקט א ווידער. און דער שרייבער פון דער תורה לייגט צו: אשר יאמר היום (במצות ת׳) בהר ה׳ יראה (כל זכורך את פני האדון ה׳ שמות כ״ג י״ז; ל״ד כ״ג; דברים ט״ז ט״ז). שטיינבערג בבאורו אור תורה ובמשפט האורים ערך ירושלים ומוריה. 4) דער שפרוך, אדער: דאסווארט פון דעם עוויגען.

[1]רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם.	הֶערְר פוּן דֶער וֶועלְט !
יְהִי רָצוֹן	עֶס זָאל זַיין (דֶער) ווִילֶען
מִלְּפָנֶיךָ	פוּן פָאר דִיר,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ .	אוּן גָאט פוּן אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן,
שֶׁתִּזְכּוֹר לָנוּ	דַס דוּ זָלְסְט דֶערְמָהנֶען פַר אוּנְז
בְּרִית אֲבוֹתֵינוּ	דֶם בּוּנְד פוּן אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן,
כְּמוֹ שֶׁכָּבַשׁ אַבְרָהָם אָבִינוּ }	ווִי אַבְרָהָם, אוּנְזֶער פָאטֶער, הָאט אַיינְגֶעהַאלְטֶען
אֶת רַחֲמָיו	זַיין עֶרְבַּארְמוּנְג
מִבֶּן יְחִידוֹ	פוּן זַיין אַיינְצִיגֶען זוּהְן,
וְרָצָה	אוּן עֶר הָאט גֶעוָואלְט
לִשְׁחוֹט אוֹתוֹ	אִיהְם שְׁלַאכְטֶען,
כְּדֵי לַעֲשׂוֹת	אוּם צוּ טְהָאן
רְצוֹנֶךָ .	דַיין ווִילֶען,
כֵּן יִכְבְּשׁוּ	אַזוֹי זָאל אַיינְהַאלְטֶען
רַחֲמֶיךָ	דַיין עֶרְבַּארְמוּנְג
אֶת כַּעַסְךָ	דַיין צָארְן
מֵעָלֵינוּ	פוּן גֶעגֶען אוּנְז.
וְיִגֹּלוּ	אוּן עֶס זָאל [3]זִיךְ אָנְשְׁלִיסֶען
רַחֲמֶיךָ	דַיין עֶרְבַּארְמוּנְג
עַל מִדּוֹתֶיךָ .	צוּ דַיינֶע אַנְדֶערֶע [4]זִיטֶען,
וְתִכָּנֵס אִתָּנוּ	אוּן דוּ זָלְסְט זִךְ בֶּגֶעהְן מִט אֻנְז
לִפְנִים מִשּׁוּרַת דִּינֶךָ . }	בֶּעסֶער אַלְס דַיין רֶעכְטְס־אָרְדְנוּנְג פֶערְלַאנְגְט,
וְתִתְנַהֵג	אוּן דוּ זָלְסְט זִיךְ אוֹיפְפִיהְרֶען
עִמָּנוּ	מִיט אוּנְז,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
בְּמִדַּת הַחֶסֶד	מִיט דֶער זִיטֶע פוּן גְנַאדֶע
וּבְמִדַּת	אוּן מִיט דֶער זִיטֶע
הָרַחֲמִים .	פוּן עֶרְבַּארְמוּנְג;
וּבְטוּבְךָ הַגָּדוֹל	אוּן דוּרְךְ דַיין גְרוֹיסֶע גוּטֶעס
יָשׁוּב	זָאל זִיךְ אָבְּקֶעהְרֶען
חֲרוֹן אַפְּךָ	דַיין בְּרֶענֶענְדֶער צָארְן
מֵעַמְּךָ	פוּן דַיין פָאלְק
וּמֵעִירְךָ	אוּן פוּן דַיין שְׁטָאדְט
וּמֵאַרְצְךָ	אוּן פוּן דַיין לַאנְד
וּמִנַּחֲלָתֶךָ .	אוּן פוּן דַיין עֶרְבּ־טְהֵייל;
וְקַיֶּם לָנוּ	אוּן עֶרְפִיל פִיר אוּנְז,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
אֶת הַדָּבָר	דַאס וָוארְט,
שֶׁהִבְטַחְתָּנוּ	וָואס דוּ הָסְט אוּנְז פֶערְזִיכֶערְט
עַל יְדֵי מֹשֶׁה	דוּרְךְ מֹשֶׁה,
עַבְדֶּךָ .	דַיין קְנֶעכְט,
כָּאָמוּר .	ווִי עֶס אִיז גֶעזָגְט (אִן פָּסוּק):
[2]וְזָכַרְתִּי	אוּן אִיךְ וֶועל [5]גֶעדֵיינְקֶען
אֶת בְּרִיתִי	מַיין בּוּנְד
יַעֲקוֹב .	(מִיט) יַעֲקוֹב,
וְאַף אֶת בְּרִיתִי	אוּן אוֹיךְ מַיין בּוּנְד
יִצְחָק	(מִיט) יִצְחָק,
וְאַף אֶת בְּרִיתִי	אוּן אוֹיךְ מַיין בּוּנְד
אַבְרָהָם	(מִיט) אַבְרָהָם
אֶזְכֹּר	וֶועל אִיךְ [5]גֶעדֵיינְקֶען,
וְהָאָרֶץ אֶזְכֹּר :	אוּן דַס לַנְד וֶעל אִךְ גֶעדֵיינְקֶן.

די לעצטע 3 תפלות, נעמליך: אלהינו ואלהי אבותינו, ויהי אחר און רבונו של עולם, געפינען זיך ניט אין די מייסטען סדורים, וועלכע זיינען ניט געדרוקט אין רוסלאנד.

לעולם יהא אדם איז אריינגעקומען אין די תפלות דורך דעם אירטהום פון איין אונוויסענדען מעתיק, וועלכער האט ניט געוואוסט, אז דאס איז איין אויפשריפט, וועלכע דערצעהלט דעם דין, אז מען דארף יעדען פריהמארגען זאגען רבון כל העולמים. אדער צוליב אירגענד וועלכע אורזאכע האט זיך דעם דרוקער אדער מוציא לאור געוואלט שטעלען נקודות אונטער דיזען דין, פונקט ווי די תפלות זיינען מיט נקודות, און די

1) דיזע תפלה געפינט זיך מיט ענדערונגען אין מוסף פיר ראש השנה. 2) ויקרא כ״ו, מ״ב. 3) זיך צוקייקלען, **צו-וועלצען**; אדער: זאל פערוויקלען. 4) אייגענשאפטען, פרינציפען (פון גאט); מאאס. 5) ערא‌ינערען.

שפּעטערע מדפיסים האָבען נאָכגעטהאָן דעם פעהלער פון דיזען מדפיס, וועלכער האָט בשוגג אָדער במזיד געשטעלט נקודות אונטער דעם דין לעולם יהא אדם. אַז דיזעס איז ריכטיג קען מען זעהן פון דעם תנא דבי אליהו ח״א פ׳ כ״א וועלכער שרייבט מיט דיזען לישון: יהא אדם ירא שמים יראה גמורה ומודה על האמת ודובר אמת בלבבו. בכל יום ויום ישכם ויאמר: רבון כל העולמים וכו׳; דאַפון זעהט מען אַלזאָ, אַז די תפלה זעלבסט פאַנגט אָן מיט רבון כל העולמים. אויך דער טור סי׳ מ״ו פאַנגט אָן מיט רבון כל העולמים. זעה תולדות הקליר פון הגאון שי״ר, צד קי״ז. מיר האבען עס דענאך געשטעלט מיט נקודות, ווייל דאָס איז אַ טעות שהחזיקו בה רבים.

דאָס וואָרט ובגלוי איז ניטא אין די מייסטען סדורים.

לְעוֹלָם	אִימֶער
יְהֵא אָדָם	זָאל אַ מֶענְשׁ זַיין
יְרֵא שָׁמַיִם	אַ גָאטֶעס פִירְכְטִיגֶער
בְּסֵתֶר וּבַגָּלוּי.	אִין פֶערְבֶּערְגֶענִים און עֶפֶענְטְלִיךְ,
וּמוֹדֶה	און עֶר זָאל בֶּעקֶענֶען
עַל הָאֱמֶת.	דִי וַואהְרְהַייט
וְדוֹבֵר אֱמֶת	און רֵיידֶען וַואהְרְהַייט
בִּלְבָבוֹ.	אִין זַיין הַארְצֶען,
וְיַשְׁכֵּם	און עֶר זָאל אוֹיפְשְׁטֵעהְן פְּרִה,
וְיֹאמַר:	און עֶר זָאל זָאגֶען:

רבון האָט ר׳ יוחנן געזאָגט; מה אנו, האָט שמואל געזאָגט דיזע תפלה איז אנפאַנגס געמאַכט געוואָרען פיר נעילה פון יו״כ, ווי עס ווערט געבראַכט אין יומא פ״ז ע״ב;

רִבּוֹן	הֶערְר
כָּל הָעוֹלָמִים.	פון אַלֶע וֶועלְטֶען!
לֹא עַל[1] צִדְקוֹתֵינוּ	נִיט וֶועגֶען אוּנְזֶערֶע גֶערֶעכְטֶע טְהַאטֶען
אֲנַחְנוּ מַפִּילִים	[4]לֵייגֶען מִיר פָאר
תַּחֲנוּנֵינוּ	אוּנְזֶערֶע גֶעבֶּעטֶע
לְפָנֶיךָ.	פָאר דִיר,
כִּי עַל רַחֲמֶיךָ הָרַבִּים:	זָאנְדֶערְן וֶועגֶען דַיין גְרוֹיסֶע עֶרְבַּארְמוּנְג.
מָה אָנוּ	וָואס זַיינֶען מִיר?
מֶה חַיֵּינוּ.	וָואס אִיז אוּנְזֶער לֶעבֶּען?
מֶה חַסְדֵּנוּ	וָואס אִיז אוּנְזֶער גְנַאדֶע?
מַה צִּדְקוֹתֵינוּ	וָוס זַיינֶען אֻנְזֶרֶע גֶערֶכְטֶע טְהַאטֶן?
מַה יְשׁוּעָתֵנוּ	וָואס אִיז אוּנְזֶער הִילְף?
מַה כֹּחֵנוּ	וָואס אִיז אוּנְזֶער קְרַאפְט?
מַה גְּבוּרָתֵנוּ.	וָואס אִיז אוּנְזֶר שְׁטַארְקַייט?
מַה נֹּאמַר	וָואס קֶענֶען מִיר זָאגֶען
לְפָנֶיךָ.	פָאר דִיר,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ.	און גָאט פון אוּנְזֶרֶע עֶלְטֶערְן?
הֲלֹא כָּל הַגִּבּוֹרִים	זַיינֶען דֶען נִיט אַלֶע הֶעלְדֶען
כְּאַיִן	וִוי נִיכְטְס
לְפָנֶיךָ.	פָאר דִיר,
וְאַנְשֵׁי הַשֵּׁם	און מֶענֶער פון (גְרוֹיסֶען) נָאמֶען
כְּלֹא הָיוּ.	(זַיינֶען) וִוי זֵיי וָולְטֶען גָר נִט גֶעוֶון,
וַחֲכָמִים	און קְלוּגֶע
כִּבְלִי מַדָּע.	(זַיינֶען) אַזוֹי וִוי אָהְנֶע קֶענְטְנִיס,
וּנְבוֹנִים	און פֶערְנִינְפְטִיגֶע
כִּבְלִי הַשְׂכֵּל.	(זַיינֶען) וִוי אָהְנֶע פֶערְשְׁטַאנְד?
כִּי רוֹב מַעֲשֵׂיהֶם	דֶן דִי מַייסְטֶען פֿון זֵייעֶרֶע טְהַטֶן
תֹּהוּ.	(זַיינֶען) נִיכְטִיג,
וִימֵי חַיֵּיהֶם	און דִי טֶעג פון זֵייעֶר לֶעבֶּען
הֶבֶל לְפָנֶיךָ.	זַיינֶען [5]דוּמְהַייט פָאר דִיר,
[2]וּמוֹתַר הָאָדָם	און דֶר פָארְצוּג פון דֶם מֶענְשֶׁן
מִן הַבְּהֵמָה	אִיבֶּער דַאס פִיה
אָיִן.	אִיז נִיכְטְס,
כִּי הַכֹּל הָבֶל:	דֶען אַלֶעס אִיז [5]דוּמְהַייט.
[3]אֲבָל	[6]אָבֶּער
אֲנַחְנוּ עַמְּךָ	מִיר זַיינֶען דַיין פָאלְק,
בְּנֵי בְרִיתֶךָ.	דִי קִינְדֶער פון דַיין בּוּנְד,

1) דניאל ט׳ י״ח. 2) קהלת ג׳ י״ט. 3) מכילתא פ׳ בשלח בפסוק תבאמו ותטעמו ומובא בילקוט רמז רנ״ג בשנוי מעט. 4) ווערטליך: מאַכען מיר פאלען. 5) אָהנע נוטצען; אַ הויך; ניכטס. 6) דענאָך.

בְּנֵי אַבְרָהָם	דִי קִינְדֶער פוּן אַבְרָהָם,
אֹהַבְךָ	דַיין [4]לִיבְּהָאבֶּער,
שֶׁנִּשְׁבַּעְתָּ לּוֹ	וָוס דוּ הָסְט גֶשְׁוָואֶרֶן צוּ אִיהְם
בְּהַר הַמֹּרִיָּה.	אוֹיף דֶעם בַּארְג מוֹרִיָה,
זֶרַע יִצְחָק	דִי זַאמֶען פוּן יִצְחָק,
יְחִידוֹ	זַיין אֵיינְצִיגֶען (זוּהְן),
שֶׁנֶּעֱקַד	וֶועלְכֶער אִיז גֶעבּוּנְדֶען גֶעוָוארֶן
עַל גַּב הַמִּזְבֵּחַ.	אוֹיף דֶעם אַלְטַאר,
עֲדַת יַעֲקֹב	דִי גֶעמֵיינְדֶע פוּן יַעֲקֹב,
בִּנְךָ בְּכוֹרֶךָ.	דַיין עֶרְשְׁט־גֶעבָּארֶענֶעם זוּהְן,
שֶׁמֵּאַהֲבָתְךָ	וָואס וֶועגֶען דַיין לִיבֶּע,
שֶׁאָהַבְתָּ אוֹתוֹ.	וָוס דוּ הָאסְט אִיהְם גֶעלִיבְּט,
וּמִשִּׂמְחָתְךָ	אוּן וֶועגֶען דַיין פְרֵיידֶע,
שֶׁשָּׂמַחְתָּ	וָואס דוּ הָאסְט זִיךְ גֶעפְרֵייט
בּוֹ.	מִיט אִיהְם
קָרָאתָ אֶת שְׁמוֹ	הָאסְטוּ גֶערוּפֶען זַיין נָאמֶען,
יִשְׂרָאֵל וִישֻׁרוּן:	[5]יִשְׂרָאֵל אוּן יְשֻׁרוּן.
לְפִיכָךְ	דַארוּם
אֲנַחְנוּ חַיָּבִים	זַיינֶען מִיר פֶערְפְלִיכְטֶעט
לְהוֹדוֹת לְךָ.	דִיר צוּ דַאנְקֶען,
וּלְשַׁבֵּחֲךָ	אוּן דִיךְ צוּ רִיהְמֶען,
וּלְפָאֶרְךָ.	אוּן דִיךְ צוּ [6]בֶּעשֶׁעהְנֶען,
וּלְבָרֵךְ	אוּן צוּ לוֹיבֶּען,
וּלְקַדֵּשׁ	אוּן צוּ הֵיילִיגֶען,
וְלָתֵת	אוּן צוּ גֶעבֶּען
שֶׁבַח וְהוֹדָיָה	אַ לוֹיב אוּן אַ דַאנְק
לִשְׁמֶךָ:	צוּ דַיין נָאמֶען.
אַשְׁרֵינוּ.	[7]גְלִיקְלִיךְ זַיינֶען מִיר!
מַה טּוֹב חֶלְקֵנוּ.	וִוי גוּט אִיז אוּנְזֶער טְהֵייל,
וּמַה נָּעִים	אוּן וִוי אַנְגֶענֶעהְם אִיז
גּוֹרָלֵנוּ.	אוּנְזֶער לָאאז,
וּמַה יָּפָה	אוּן וִוי שֵׁעהְן אִיז
יְרֻשָּׁתֵנוּ:	אוּנְזֶער עֶרְבּ־טְהֵייל!
אַשְׁרֵינוּ.	[7]גְלִיקְלִיךְ זַיינֶען מִיר!
שֶׁאֲנַחְנוּ	דַאס מִיר
[1]מַשְׁכִּימִים וּמַעֲרִיבִים	קוּמֶען פְרִיה אוּן שְׁפֶּעט,
עֶרֶב וָבֹקֶר.	אַבֶּענְדְס אוּן מָארְגֶענְס,
וְאוֹמְרִים	אוּן (מִיר) זָאגֶען
פַּעֲמַיִם	צְוֵויי מָאל
בְּכָל יוֹם:	יֶעדֶען טָאג:
שְׁמַע יִשְׂרָאֵל.	הֶער יִשְׂרָאֵל!
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	[8]דֶער עֶוִוגֶער אִיז אוּנְזֶער גָאט,
יְיָ אֶחָד:	דֶער עֶווִיגֶער אִיז אֵיינֶער!
[2]בָּרוּךְ	גֶעלוֹיבְּט אִיז
שֵׁם	דֶער נָאמֶען
כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ	פוּן זַיין הֶערְלִיכֶען קֶענִיגְרַייךְ
לְעוֹלָם וָעֶד:	אוֹיף אִימֶער אוּן עֶוִויג.
[3]אַתָּה הוּא	דוּ בִּסְט (גֶעוֶועזֶען דֶער זֶעלְבֶּער)
עַד שֶׁלֹּא נִבְרָא	בֶּפָאר עֶס אִיז בֶּעשַׁאפֶען גֶעוָורֶען
הָעוֹלָם.	דִי וֶועלְט,
אַתָּה הוּא	דוּ בִּיסְט (דֶער זֶעלְבֶּער)
מִשֶּׁנִּבְרָא	זֵייט עֶס אִיז בֶּעשַׁאפֶען גֶעוָורֶען
הָעוֹלָם.	דִי וֶועלְט,
אַתָּה הוּא	דוּ בִּיסְט (דֶער זֶעלְבֶּער)
בָּעוֹלָם הַזֶּה.	אִין דִיזֶער וֶועלְט,

1) בב״ר פ׳ צ״ח הגרסא: „משכימים ומעריבים בכל יום ואומרים שמע״ והיא נכונה מאד. 2) זו הוספת ר׳ יהודה החסיד מובא בטור. והרש״ל נהג להוסיף כל הפרשה הראשונה של ק״ש. 3) ירושלמי ברכות פ״ט מובא בילקוט ואתחנן רמז תתל״ו. 4) פריינד. 5) ד. ה. ענגעל־שטרייטער און גערעכטער. 6) פערהערליכען. 7) וואהל איז אונז! 8) דער עוויגער, אונזער גאט, איז איין גאט.

וְאַתָּה הוּא	אִין דוּ וֶועסְט (זַיין דֶערְזֶעלְבֶּער)
לָעוֹלָם הַבָּא.	אִין דֶער קוּמֶענְדֶען וֶועלְט.
קַדֵּשׁ אֶת שִׁמְךָ	הֵיילִיג דַיין נָאמֶען
עַל מַקְדִּישֵׁי	וֶוענֶען דִי, וֶועלְכֶע הֵיילִיגֶען
שְׁמֶךָ.	דַיין נָאמֶען,
וְקַדֵּשׁ אֶת שִׁמְךָ	אוּן הֵיילִיג דַיין נָאמֶען
בְּעוֹלָמֶךָ.	אִין דַיין וֶועלְט,
וּבִישׁוּעָתְךָ	אוּן דוּרְךְ דַיין הִילְף
תָּרוּם	זָאל זִיךְ עֶרְהוֹיבֶּען
[1]וְתַגְבִּיהַּ קַרְנֵנוּ:	אוּן זָל הוֹיךְ וֶוערֶן אוּנְזֶער הָארְן
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
מְקַדֵּשׁ	וָואס דוּ הֵיילִיגְסְט
אֶת שִׁמְךָ	דַיין נָאמֶען
בָּרַבִּים:	[6]עֶפֶּענְטְלִיךְ.
[2]אַתָּה הוּא	[7]דוּ בִּיסְט,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	[7]עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ	אִין הִמֶעל אוּן אוֹיף דֶער עֶרְד
וּבִשְׁמֵי הַשָּׁמַיִם	אוּן אִין דִי [8]הִימֶעלְס־הִימְלֶען,
הָעֶלְיוֹנִים.	[8]דִי הֶעכְסְטֶע.
אֱמֶת	וַואהְרְלִיךְ,
[3]אַתָּה הוּא	דוּ בִּיסְט
רִאשׁוֹן	דֶער עֶרְשְׁטֶער,
וְאַתָּה הוּא	אוּן דוּ בִּיסְט
אַחֲרוֹן.	דֶער לֶעצְטֶער,
וּמִבַּלְעָדֶיךָ	אוּן אוֹיסֶער דִיר
אֵין אֱלֹהִים.	אִיז קַיין גָאט דָא.
קַבֵּץ קֹוֶיךָ	פֶערְזַאמֶל דִי, וֶועלְכֶע הָפֶן אִין דִיר
מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת	פוּן דִי פִיער עֶנְדֶען
הָאָרֶץ.	פוּן דֶער עֶרְד.

יַכִּירוּ וְיֵדְעוּ	זָאלֶען עֶרְקֶענֶען אוּן וִויסֶען
כָּל בָּאֵי עוֹלָם.	אַלֶע [9]בֶּעוָואהְנֶער פוּן דֶר וֶועלְט,
כִּי [4]אַתָּה הוּא	דַאס דוּ בִּיסְט
הָאֱלֹהִים	דֶער גָאט
לְבַדְּךָ	אֵיינֶער אַלֵיין
לְכֹל מַמְלְכוֹת	אִיבֶּער אַלֶע קֶענִיגְרַייכֶע
הָאָרֶץ.	פוּן דֶער עֶרְד;
אַתָּה עָשִׂיתָ	דוּ הָאסְט גֶעמַאכְט
אֶת הַשָּׁמַיִם	דֶעם הִימֶעל
וְאֶת הָאָרֶץ.	אוּן דִי עֶרְד,
אֶת הַיָּם	דַאס מֶעער
וְאֶת כָּל	אוּן אַלֶעס,
אֲשֶׁר בָּם.	וָואס אִיז אִין זֵיי.
וּמִי	אוּן וֶוער אִיז דָא
בְּכָל מַעֲשֵׂה	אוּנְטֶער אַלֶע [10]וֶוערְק
יָדֶיךָ.	פוּן דַיינֶע הֶענְד,
בָּעֶלְיוֹנִים	אוּנְטֶער דִי הֶעכֶערֶע,
אוֹ בַתַּחְתּוֹנִים.	אָדֶער אוּנְטֶער דִי נִידְרִיגֶערֶע,
שֶׁיֹּאמַר לְךָ	וֶועלְכֶער זָאל קֶענֶן זָאגֶן צוּ דִיר:
מַה תַּעֲשֶׂה.	וָואס טְהוּסְט דוּ?
אָבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם.	אוּנְזֶער פָּאטֶער וָוס אִז אִן הִימֶל!
עֲשֵׂה עִמָּנוּ חֶסֶד.	טְהוּא מִיט אוּנְז גְנַאדֶע
בַּעֲבוּר	וֶועגֶען
שִׁמְךָ הַגָּדוֹל	דַיין גְרוֹיסֶען נָאמֶען,
שֶׁנִּקְרָא עָלֵינוּ.	וֶועלְכֶער אִיז גֶערוּפֶן אוֹיף אוּנְז,
וְקַיֵּם לָנוּ	אוּן עֶרְפִיל פִיר אוּנְז,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
מַה שֶּׁכָּתוּב.	וָוס עֶס אִז גֶעשְׁרִיבֶּן (אִין פָּסוּק):
[5]בָּעֵת הַהִיא	„אִין יֶענֶער צַייט
אָבִיא אֶתְכֶם	וֶועל אִיךְ אַייךְ בְּרֵיינְגֶען,[11]

1) הגאון יעב"ץ דחקו להוראת פעל עומד, אולם נוסח הטור: וְתַגְבֵּהַּ, וכן הוא במחזור דפוס פראג. משנת שע"ג, וזה נכון. 2) תנא ד"א פ' כ"א. 3) ע"פ ישע' מ"ד ו'. 4) מ"ב י"ט ט"ו. 5) צפניה ג' כ'. 6) צווישען פילע. 7) אדער: דו ביסט דער עוויגער אונזער גאט אין א. ז. וו. 8) העכסטע הימלען. 9) וואס קומען. 10) געשאפענע. 11) אין ארץ ישראל.

וּבָעֵת — און אִין [2]דֶער צַייט
קַבְּצִי אֶתְכֶם — וֶועל אִיךְ אַייךְ פֶערְזַאמְלֶען;
כִּי אֶתֵּן אֶתְכֶם — דֶען אִיךְ וֶועל אַייךְ גֶעבֶּען
לְשֵׁם וְלִתְהִלָּה — צוּם נָאמֶען און צוּם לוֹיבּ
בְּכֹל עַמֵּי הָאָרֶץ — אֶנְטֶר אַלֶע פֶעלְקֶר פֶּון דֶר עֶרְד,
בְּשׁוּבִי — וֶוען אִיךְ וֶועל צוּרִיק־בְּרֵיינְגֶען
אֶת שְׁבוּתֵיכֶם — [3]אַייעֶרֶע גֶיפַאנְגֶענֶע
לְעֵינֵיכֶם — פָאר אַייעֶרֶע אוֹיגֶען,
אָמַר יְיָ: — הָאט גֶעזָאגְט דֶער עֶווִיגֶער".

על דבר אמירת פרשת הכיור, המובאה פה, ופרשת תרומת הדשן, ויקרא ו' ג—ד, הנוספת בשאר סדורים לפני פרשת התמיד, ופרשת מזבח מקטר קטרת ופרשת סממני הקטרת ועשיתן, הבאות פה אחר פרשת התמיד, עיין עטרת זקנים לאו"ח ס' מ"ח.

יז [1]וַיְדַבֵּר יְיָ — 17 און דֶער עֶווִיגֶער הָט גֶערֶעט
אֶל מֹשֶׁה — צוּ מֹשֶׁה,
לֵּאמֹר: — זָאגֶענְדִיג:
יח וְעָשִׂיתָ — 18. און דוּ זָאלְסְט מַאכֶען
כִּיּוֹר נְחֹשֶׁת — אַ [4]וַואשְׁ־בֶּעקֶען פוּן קוּפֶּער
וְכַנּוֹ נְחֹשֶׁת — אֶן זַיין פוּס־גֶעשְׁטֶעל (פֶּן)קוּפֶּער
לְרָחְצָה. — צוּם וַואשֶׁען,
וְנָתַתָּ אֹתוֹ — און דוּ זָאלְסְט אִיהְם שְׁטֶעלֶען
בֵּין אֹהֶל מוֹעֵד — צְווִישֶׁן דֶם פֶּרְזַמְלוּנְגְס־גֶעצֶלְט
וּבֵין הַמִּזְבֵּחַ — און צְווִישֶׁען דֶעם אַלְטַאר,
וְנָתַתָּ שָׁמָּה — אֶן דוּ זָאלְסְט דָארְט אַרַיינְגֶעבֶּן
מָיִם: — וַואסֶער.
יט וְרָחֲצוּ אַהֲרֹן וּבָנָיו — 19. און אַהֲרֹן און זַיינֶע זִיהְן זָאלֶען וַואשֶׁען
מִמֶּנּוּ — פוּן אִיהְם
אֶת יְדֵיהֶם — זֵייעֶרֶע הֶענְד
וְאֶת רַגְלֵיהֶם: — און זֵייעֶרֶע פִּיס.
כ בְּבֹאָם — 20. וֶוען זֵיי דַארְפֶען אַרַיינְקֻמֶן
אֶל אֹהֶל מוֹעֵד — אִין פֶערְזַאמְלוּנְגְס־גֶעצֶעלְט
יִרְחֲצוּ מַיִם — זָאלֶן זֵיי זִיךְ וַואשֶׁן (מִט) וַואסֶר,
וְלֹא יָמֻתוּ. — דַאס זֵיי זָאלֶען נִיט שְׁטַארְבֶּען,
אוֹ בְגִשְׁתָּם — אָדֶר וֶון זֵיי דַרְפֶן זִךְ דֶרְנֶהְנְטֶרְן
אֶל הַמִּזְבֵּחַ — צוּם אַלְטַאר
לְשָׁרֵת — צוּ בֶּעדִינֶען,
לְהַקְטִיר אִשֶּׁה — צוּ רוֹיכֶערְן אַ פַייעֶר אָפְּפֶער
לַייָ: — צוּם עֶווִיגֶען.
כא וְרָחֲצוּ — 21. דַאן זָאלֶען זֵיי וַואשֶׁען
יְדֵיהֶם וְרַגְלֵיהֶם — זֵייעֶרֶע הֶענְד און זֵייעֶרֶע פִּיס,
וְלֹא יָמֻתוּ. — דַאס זֵיי זָאלֶען נִיט שְׁטַארְבֶּען
וְהָיְתָה לָהֶם — און עֶס זָאל זַיין בַּיי זֵיי
חָק עוֹלָם — אֵיין עֶווִיגֶער גֶעזֶעטְץ,
לוֹ וּלְזַרְעוֹ — פִיר אִיהְם און פִיר זַיינֶע קִינְדֶר
לְדֹרֹתָם: — פִיר זֵייעֶרֶע גֶעשְׁלֶעכְטֶער.

יְהִי רָצוֹן — עֶס זָאל זַיין (דֶער) ווִילֶען
מִלְּפָנֶיךָ — פוּן פָאר דִיר,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ — עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. — אֶן גָאט פוּן אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן,
שֶׁתְּרַחֵם — דַאס דוּ זָאלְסְט זִיךְ עֶרְבַּארְמֶן
עָלֵינוּ — אוֹיף אוּנְז,
וְתִמְחֹל לָנוּ — אֶן דוּ זָאלְסְט אוּנְז פֶערְצַייהֶען
עַל כָּל חַטֹּאתֵינוּ — אוֹיף אַלֶע אוּנְזֶערֶע פֶעהְלֶערְן,
וּתְכַפֵּר לָנוּ — און דוּ זָאלְסְט אוּנְז פֶערְגֶעבֶּען
אֶת כָּל עֲוֹנוֹתֵינוּ. — אַלֶע אוּנְזֶערֶע זִינְד,
וְתִסְלַח — און דוּ זָאלְסְט עֶנְטְשוּלְדִיגֶען
לְכָל פְּשָׁעֵינוּ. — פִיר אַלֶע אֶנְזֶערֶע פֶערְבְּרֶעכֶן,
וְתִבְנֶה — און דוּ זָאלְסְט בּוֹיעֶן
בֵּית הַמִּקְדָּשׁ — דַאס הֵיילִיגֶע הוֹיז

1) שמות ל' י"ז—כ"א. 2) יענער. 3) אייער געפאנגענשאפט. 4) האנד-פאס. 5) אפפערן.

בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ. — אין גיכען, אין אונזערע טעג,
וְנַקְרִיב לְפָנֶיךָ — און מיר וועלען [2]ברייינגען פאר דיר
קָרְבַּן הַתָּמִיד — דעם בעשטענדיגען אפפער,
שֶׁיְּכַפֵּר בַּעֲדֵנוּ. — וועלכער וועט פערגעבען פאר אונז
כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתָּ — אזוי ווי דו האסט געשריבען
עָלֵינוּ — פיר אונז
בְּתוֹרָתֶךָ — אין דיין תורה,
עַל יְדֵי מֹשֶׁה — דורך משה,
עַבְדֶּךָ — דיין קנעכט,
מִפִּי כְבוֹדֶךָ — פון דיין הערליכען מויל,
כָּאָמוּר: — ווי עס איז געזאגט (אין פסוק):

סדר הקרבנות

אמירת סדר הקרבנות היא תקנת הגאונים שמצאו סמך לזה בכמה מקומות בתלמוד, לפי שהתפלות בזה״ז הנה במקום הקרבנות ונשלמה עתה פרים שפתינו (ברכות כ״ו ע״ב) ובמנחות ק״י ע״א איתא „זאת תורת החטאת וזאת תורת האשם, כל העוסק בתורת חטאת כאלו הקריב חטאת וכל העוסק בתורת אשם כאלו הקריב אשם״. ועוד אמרו (תענית כ״ז ע״ב; מגלה ל״א ע״ב) אמר אברהם רבונו של עולם שמא ישראל חוטאים לפניך אתה עושה להם כדור המבול וכדור הפלגה? אמר לו לאו וכו׳. אמר לפניו רבש״ע תינח בזמן שבית המקדש קים, בזמן שאין בהמ״ק קים מה תהא עליהם? אמר לו כבר תקנתי להם סדר קרבנות, בזמן שקורין בהן לפני מעלה אני עליהם כאלו הקריבום לפני ואני מוחל להם על כל עונותיהם.

כתוב בסדור של רב עמרם גאון וז״ל: וסדר שכתבנו לקרוא בצו, ולשנות באיזהו מקומן, ולדרוש בר׳ ישמעאל, כך מצוי בשו״ת וכך מנהג כל ישראל באספמיא. וראיה מנין דאמר (קדושין ל׳) רב ספרא משום ר׳ יהושע בן חנניא מאי דכתיב ושננתם, אל תקרי ושננתם אלא ושלשתם, לעולם ישלש אדם שנותיו שליש במקרא, שליש במשנה, שליש בתלמוד. ומקשינן מי ידע כמה חיי? ומשנינן לא צריכי ליומי.

א [1]וַיְדַבֵּר יְיָ — און דער עוויגער האט גערעט
אֶל מֹשֶׁה — צו משה,
לֵאמֹר: — זאגענדיג:
ב צַו — 2. בעפויל
אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל — די קינדער ישראל,
וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם, — און דו זאלסט זאגען צו זיי:
אֶת קָרְבָּנִי — מיין אפפער,
לַחְמִי — מיינע שפייזע
לְאִשַּׁי — פיר מיינע פייער-אפפערס,
רֵיחַ נִיחֹחִי — (צום) לֶבּלִיכען גערוך פיר מיר,
תִּשְׁמְרוּ — זאלט איהר היטען
לְהַקְרִיב לִי — צו אפפערן צו מיר
בְּמוֹעֲדוֹ: — אין זיין בעשטימטע צייט.
ג וְאָמַרְתָּ לָהֶם — 3. און דו זאלסט זאגען צו זיי:
זֶה הָאִשֶּׁה — דיזעס איז דער בראנד-אפפער
אֲשֶׁר תַּקְרִיבוּ — וואס איהר זאלט אפפערן
לַיְיָ. — צום עוויגען:
כְּבָשִׂים — [3]לאמען
בְּנֵי שָׁנָה — פון א יאהר אלט,
תְמִימִם — אהנע פעהלער,
שְׁנַיִם לַיּוֹם — צוויי פיר יעדען טאג,
עֹלָה — [4](אלס) בראנד-אפפער
תָמִיד: — [4]בעשטענדיג.
ד אֶת הַכֶּבֶשׂ אֶחָד — 4. דעם איין לאם
תַּעֲשֶׂה — זאלסט'ו [5]מאכען
בַבֹּקֶר. — דעם מארגענס,
וְאֵת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי — און דעם צווייטען לאם
תַּעֲשֶׂה — זאלסט'ו מאכען
בֵּין הָעַרְבָּיִם: — געגען אבענד.
ה וַעֲשִׂירִית הָאֵיפָה סֹלֶת — 5. און א צעהנטעל [6]איפה פיינע מעהל
לְמִנְחָה. — אלס שפייז-אפפער,
בְּלוּלָה — געמישט
בְּשֶׁמֶן כָּתִית — מיט געשטויסענעם אייל
רְבִיעִת הַהִין: — א פערטעל הין.
ו עֹלַת תָּמִיד. — 6. (עס איז) א בעשטענדיגעם בראנד-אפפער,

1) במדבר כ״ח א׳—ח׳. 2) אפפערן. 3) שעפסען. 4) (אלס) בעשטענדיגעס בראנד-אפפער. 5) צובערייטען, אפפערן. 6) א געוויסע געטריידע-מאס.

הָעֲשֻׂיָה	[2]ווי עס איז געמאכט געוואָרן
בְּהַר סִינַי	אויף דעם בארג סיני,
לְרֵיחַ נִיחֹחַ	צום ליבליכען גערוך,
אִשֶּׁה לַיְיָ׃	א פייער־אָפּפער צום עוויגען.
ז וְנִסְכּוֹ	7. און זיין [3]טראנק־אָפּפער
רְבִיעִת הַהִין	א פערטעל הין
לַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד.	פיר איין לאם;
בַּקֹּדֶשׁ הַסֵּךְ	אים הייליגטהום גיס
נֶסֶךְ	א [3]טראנק־אָפּפער
שֵׁכָר	פון שטארקע געטראנק
לַיְיָ׃	צום עוויגען.
ח וְאֵת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי	8. און דעם צווייטען לאם
תַּעֲשֶׂה	זאָלסט'ו מאכען
בֵּין הָעַרְבָּיִם.	געגען אבענד,
כְּמִנְחַת	ווי דאס שפייז־אָפּפער
הַבֹּקֶר	פון דעם מאָרגענס
וּכְנִסְכּוֹ	און ווי זיין [3]טראנק־אָפּפער
תַּעֲשֶׂה	זאָלסט'ו מאכען,
אִשֵּׁה	(עס איז) א פייער־אָפּפער
רֵיחַ נִיחֹחַ	(צום) ליבליכען גערוך
לַיְיָ׃	פיר דעם עוויגען.

תקנו לאמר פסוק זה ע"פ האמור בויקרא רבה פ' ב' מעידני עלי את השמים ואת הארץ בין גוי בין ישראל, בין איש בין אשה, בין עבד בין אמה, קורין את המקרא הזה צפונה לפני ה' זוכר הקב"ה עקידת יצחק.

[1]וְשָׁחַט אֹתוֹ	11. און ער זאָל עס שלאכטען
עַל יֶרֶךְ הַמִּזְבֵּחַ	אויף דר זייט פון דם אלטאר
צָפֹנָה	געגען נאָרד־זייט
לִפְנֵי יְיָ.	פאר דעם עוויגען,
וְזָרְקוּ	און עס זאָלען שפּרענגען
בְּנֵי אַהֲרֹן	אהרן'ס זיהן,
הַכֹּהֲנִים	די פּריסטערס,
אֶת דָּמוֹ	זיין בלוט
עַל הַמִּזְבֵּחַ	אויף דעם אלטאר
סָבִיב׃	ארום.

יְהִי רָצוֹן	עס זאָל זיין (דער) ווילען
מִלְּפָנֶיךָ	פון פאר דיר,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עוויגער, אונזער גאָט,
וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ.	און גאָט פון אונזערע עלטערן,
שֶׁתְּהֵא אֲמִירָה זוּ	דאס דיזער זאָגען זאָל זיין
חֲשׁוּבָה	גערעכענט,
וּמְקֻבֶּלֶת	און אנגענומען,
וּמְרֻצָּה	און בעווילינט
לְפָנֶיךָ	פאר דיר
כְּאִלּוּ הִקְרַבְנוּ	אזוי ווי מר וואָלטען געבראכט
קָרְבַּן הַתָּמִיד	דעם בעשטענדיגען אָפּפער
בְּמוֹעֲדוֹ	אין זיין בעשטימטע צייט
וּבִמְקוֹמוֹ	און אין זיין אָרט
וּכְהִלְכָתוֹ׃	און נאָך זיין געזעטץ.

אַתָּה הוּא	דו ביסט
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	דער עוויגער, אונזער גאָט,
שֶׁהִקְטִירוּ אֲבוֹתֵינוּ	וואס אונזערע עלטערן האָבען גערויכערט
לְפָנֶיךָ	פאר דיר
אֶת קְטֹרֶת	די רויכער־ווערק
הַסַּמִּים.	פון די געווירצען
בִּזְמַן	אין דער צייט
שֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ	ווען דאס היילינע הויז
הָיָה קַיָּם.	איז געשטאנען,

1) ויקרא א' י"א. 2) וועלכעס איז א. ז. וו. 3) גוס-אפפער.

כַּאֲשֶׁר	ווי
צִוִּיתָ אוֹתָם	דו האסט זיי בעפוילען
עַל יַד מֹשֶׁה	דורך משה,
נְבִיאֶךָ .	דיין פּראפעט,
כַּכָּתוּב	ווי עס איז געשריבען
בְּתוֹרָתֶךָ :	אין דיין תּורה:
לד [1]וַיֹּאמֶר יְיָ	34. און דר עוויגער הט געזאגט
אֶל מֹשֶׁה	צו משה:
קַח לְךָ סַמִּים	נעהם דיר געווירצע,
נָטָף וּשְׁחֵלֶת	[4]טריפ-געווירץ און ועע-נאגעל
וְחֶלְבְּנָה	און גאלבאן,
סַמִּים	(דיזע) געווירצען[5]
וּלְבֹנָה זַכָּה .	און ריינע ווייהרויך,
בַּד בְּבַד	צו גלייכע טהיילען
יִהְיֶה :	זאל עס זיין.
לה וְעָשִׂיתָ אֹתָהּ	35. און דו זאלסט דאפון מאכען
קְטֹרֶת	רויכער-ווערק,
רֹקַח	א צובערייטונג
מַעֲשֵׂה רוֹקֵחַ .	נאך דער אפּטייקער-קונסט,
מְמֻלָּח	[6]דורכגעמישט,
טָהוֹר קֹדֶשׁ :	ריין, היילינ.
לו וְשָׁחַקְתָּ מִמֶּנָּה	36. און דו זאלסט צרייבען דפון
הָדֵק	דיין,
וְנָתַתָּה מִמֶּנָּה	און דו זאלסט לייגען דאפון
לִפְנֵי הָעֵדֻת	פאר דאס ציינגניס
בְּאֹהֶל מוֹעֵד	אין דעם פרזאמלונגס-געצעלט,
אֲשֶׁר אִוָּעֵד לְךָ	וואס איך וועל צוזאמען-קומען מיט דר
שָׁמָּה .	דארטען,
קֹדֶשׁ קָדָשִׁים	אַהער-היילינסט

תִּהְיֶה לָכֶם :	זאל עס זיין ביי אייך.
וְנֶאֱמַר	און עס איז געזאגט (אין פּסוק):
ז [2]וְהִקְטִיר עָלָיו אַהֲרֹן	7. און אהרן זאל רויכערן אויף איהם
קְטֹרֶת סַמִּים .	רויכער-ווערק פון געווירצען
בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר	מארגען פיר מארגען,
בְּהֵיטִיבוֹ	ווען ער וועט צורעכט מאכען
אֶת הַנֵּרֹת	די לאמפּען,
יַקְטִירֶנָּה :	זאל ער עס רויכערן.
ח וּבְהַעֲלֹת אַהֲרֹן	8. און ווען אהרן וועט אנצינדען
אֶת הַנֵּרֹת	די לאמפּען
בֵּין הָעַרְבַּיִם	געגען אבענד
יַקְטִירֶנָּה .	זאל ער עס רויכערן,
קְטֹרֶת תָּמִיד	בעשטענדיגע רויכער-ווערק
לִפְנֵי יְיָ	פאר דעם עוויגען
לְדֹרֹתֵיכֶם :	פיר אייערע געשלעכטער.
[3]תָּנוּ רַבָּנָן	די [7]רבנן האבען געלערענט:
פִּטּוּם	די [8]צובערייטונג
הַקְּטֹרֶת	פון די רויכער-ווערק
כֵּיצַד .	אויף וועלכע ארט (אז עס געון)?
שְׁלֹשׁ מֵאוֹת	דריי הונדערט
וְשִׁשִּׁים וּשְׁמוֹנָה מָנִים	און אכט און זעכציג [9]מנים
הָיוּ בָהּ .	זיינען געוועזען דארין:
שְׁלֹשׁ מֵאוֹת	דריי הונדערט
וְשִׁשִּׁים וַחֲמִשָּׁה	און פינף און זעכציג (מנים)
כְּמִנְיַן	נאך דער צאהל
יְמוֹת הַחַמָּה .	פון דעם זונען-יאהר,
מָנֶה לְכָל יוֹם .	א מנה פיר יעדען טאג,

1) שמות ל׳ ל״ד—ל״ו. 2) שמות ל׳ ז׳—ח׳. 3) כריתות ו׳ ע״א; ושמה הגרסא: ת״ר פטום הקטורת הצרי והצפורן וכו׳ והיותר, כנראה, הוא בירושלמי יומא ה׳ הלכה ה׳. 4) וואס טריפט פון א געוויסען געווירץ-בוים. 5) זעה רש״י. 6) געזאלצען, זעה רש״י. 7) געלעהרטע; לעהרער. 8) ווירצונג, מישונג. 9) א נאמען פון א גאלדענע מינצע, 5 לויט אין וואג.

פִּטּוּם בְּשַׁחֲרִית — אַ הֶעלְפְט דֶעם מָארְגֶענְס,
וּפְרַס — אוּן אַ הֶעלְפְט
בֵּין הָעַרְבָּיִם. — גֶעגֶען אָבֶענְד;
וּשְׁלֹשָׁה מָנִים יְתֵרִים. — אוּן דְרַיי אִיבְּרִיגֶע מָנִים,
שֶׁמֵּהֶם — וָואס פוּן זֵיי
מַכְנִיס — פְלֶעגְט אַרַיינְבְּרֵיינְגֶען
כֹּהֵן גָּדוֹל — דֶער גְרוֹיס־פְּרִיסְטֶער
מְלֹא חָפְנָיו — זַיינֶע פוּלֶע הוֹיפֶענְס
בְּיוֹם הַכִּפֻּרִים. — אוּם יוֹם כִּפּוּר,[2]
וּמַחֲזִירָם לְמַכְתֶּשֶׁת — אוּן עֶר פְלֶעגְט זֵיי ווִידֶער אַרַיינְלֵייגֶען אִין אַ שְׁטֵייסֶעל
בְּעֶרֶב יוֹם הַכִּפֻּרִים. — אוּם[3] עֶרֶב יוֹם כִּפּוּר,
וְשׁוֹחֲקָן — אוּן עֶר פְלֶעגְט זֵיי צוּ שְׁטוֹיסֶען
יָפֶה יָפֶה. — זֶעהְר גוּט,
כְּדֵי שֶׁתְּהֵא — אוּם עֶס זָאל זַיין
דַקָּה מִן הַדַּקָּה. — זֶעהְר דִין;
וְאַחַד עָשָׂר סַמָּנִין — אוּן עֶלְף (סָארְטֶען) [4]גֶעווִירְצֶן
הָיוּ בָהּ. — זַיינֶען גֶעוֶועזֶען דַארִין;
וְאֵלּוּ הֵן. — אוּן דִיזֶע זַיינֶען זֵיי:
הַצֳּרִי. — דֶער בַּאלְזַאם
וְהַצִּפֹּרֶן. — אוּן דִי זֶעע־נַאגֶעל,
הַחֶלְבְּנָה. — דִי [5]גַאלְבַּאן
וְהַלְּבוֹנָה. — אוּן דִי ווַייהְרוֹיךְ.
מִשְׁקַל — (אִין) גֶעווִיכְט
שִׁבְעִים שִׁבְעִים מָנֶה: — פוּן זִיבְּצִיג מָנִים יֶעדֶע.
מוֹר. וּקְצִיעָה. — מִירְהֶע אוּן קַאסְסִיַא,
שִׁבֹּלֶת נֵרְדְּ. — נַארְד־שְׁטֶענְגֶעל
וְכַרְכֹּם. — אוּן זַאפְרַאן,
מִשְׁקַל — (אִין) גֶעווִיכְט
שִׁשָּׁה עָשָׂר שִׁשָּׁה עָשָׂר מָנֶה: — פוּן זֶעכְצֶעהְן מָנִים יֶעדֶע.
הַקֹּשְׁטְ — קָאסְט־ווָאוּרְץ
שְׁנֵים עָשָׂר. — צְווֶעלְף (מָנִים)
וְקִלּוּפָה שְׁלשָׁה. — אוּן שְׁמֶעקֶנְדֶע קָרֶע דְרַיי (מָנִים)
וְקִנָּמוֹן תִּשְׁעָה. — אוּן צִימֶערִינְג נַיין (מָנִים),
בֹּרִית כַּרְשִׁינָה — כַּרְשִׁינָה־זֵייף
תִּשְׁעָה קַבִּין. — נַיין [6]קַבִּין,
יֵין קַפְרִיסִין — ווַיין פוּן צִיפֶּערְן
סְאִין תְּלָתָא — דְרַיי סָאָה
וְקַבִּין תְּלָתָא. — אוּן דְרַיי [6]קַב.
וְאִם אֵין לוֹ — אוּן אוֹיבּ עֶר הָאט נִיט
יֵין קַפְרִיסִין — ווַיין פוּן צִיפֶּערְן
מֵבִיא — בְּרֵיינְגְט עֶר
חֲמַר חִוַּרְיָן עַתִּיק — ווַייסֶע, אַלְטֶע ווַיין,
מֶלַח סְדוֹמִית — זַאלְץ פוּן סְדוֹם
רֹבַע הַקָּב. — אֵיין פֶערְטֶעל [6]קַב,
מַעֲלֶה עָשָׁן — [7]רוֹיךְ־גְרָאז
כָּל שֶׁהוּא. — עֶטְווַאס.
[1]רַבִּי נָתָן אוֹמֵר. — רַבִּי נָתָן זָאגְט:
אַף כִּפַּת הַיַּרְדֵּן — אוֹיךְ [8]אַמְבְּרַא פוּן יַרְדֵּן
כָּל שֶׁהוּא. — עֶטְווַאס;
וְאִם נָתַן בָּהּ — אוּן אוֹיבּ עֶר הָט אַרַיינְגֶעגֶעבֶּן דַרִין
דְּבַשׁ — הָאנִיג
פְּסָלָהּ. — הָט עֶר עֶס גֶעמַאכְט [9]אוּנְגִילְטִיג,
וְאִם חִסֵּר — אוּן אוֹיבּ עֶר הָאט פֶערְפֶעהְלְט
אַחַת מִכָּל סַמָּנֶיהָ — אֵיינֶע פוּן אַלֶע אִיהְרֶע גֶעווִירְצֶן

1) נ"א: רבי נתן הבבלי. 2) אין קדשי הקדשים. 3) ריסטטאג, דער טאג בעפאר... 4) ספעצעריייען. 5) טייוועלסקייט. 6) א קב איז א זעקסטעל פון א סאה. דריי סאה איז איין איפה = 6 גארנעץ. 7) אזא מין גראז וועלכער האט געהייסען „מעלה עשן" וואהרשיינליך פלעגט עס ארויסגעבען א גוטען, גלייכען רויך. 8) אזא סארט געווירץ 9) אונטויגליך, אונהייליג.

חַיָּב מִיתָה :	אִז עֶר שׁוּלְדִיג טוֹיט־שְׁטְרָאף.[3]
רַבָּן שִׁמְעוֹן	רַבָּן שִׁמְעוֹן
בֶּן גַּמְלִיאֵל	דֶער זוּהְן פוּן גַּמְלִיאֵל
אוֹמֵר .	זָאגְט:
הַצֳּרִי	דֶער בַּאלְזַאם
אֵינוֹ אֶלָּא שְׂרָף	אִיז נוּר אַ [4]זַאפט,
הַנּוֹטֵף	וָואס טְרִיפְט
מֵעֲצֵי הַקְּטָף .	פוּן דִי [5]בַּאלְזַאם־בּוֹימֶער;
בּוֹרִית כַּרְשִׁינָה	כַּרְשִׁינָה־זֵייף,
[1]לָמָּה הִיא בָאָה,	צוּוָואס אִיז דָּס אַרַיינְגֶעקוּמֶען?
כְּדֵי לְיַפּוֹת בָּהּ	אוּם שֶׁעהְן צוּ מַאכֶען דַאמִיט
אֶת הַצִּפֹּרֶן	דִי זֶעע־נַאגֶעל,
כְּדֵי שֶׁתְּהֵא נָאָה.	אוּם עֶס זָאל זַיין שֶׁעהְן;
יֵין קַפְרִיסִין	צִיפֶּערְן־וַויין,
[1]לָמָּה הוּא בָא.	צוּוָואס אִיז דָּס אַרַיינְגֶעקוּמֶען?
כְּדֵי לִשְׁרוֹת בּוֹ	אוּם צוּ ווייקֶען דַארִין
אֶת הַצִּפֹּרֶן	דִי זֶעע־נַאגֶעל,
כְּדֵי שֶׁתְּהֵא עַזָּה.	אוּם עֶס זָאל זַיין שְׁטַארְק;
וַהֲלֹא	אוּן אָבְּוואהְל
מֵי [2]רַגְלַיִם	[6]וַואסֶער פוּן דֶר (קְוֶועלֶע) רוֹגֵל
יָפִין לָהּ .	אִיז גוּט דַאצוּ,
אֶלָּא	נוּר
שֶׁאֵין מַכְנִיסִין	מֶען בְּרֵיינְגְט נִיט אַרַיין
מֵי [2]רַגְלַיִם	[6]וַואסֶער פוּן דֶר (קְוֶועלֶע) רוֹגֵל
בַּמִּקְדָּשׁ	אִים טֶעמְפֶּעל
מִפְּנֵי הַכָּבוֹד :	וֶועגֶען דִי עֶהְרֶע(פוּן טֶעמְפֶּעל).[6]

תַּנְיָא .	מִיר הָאבֶּען גֶעלֶערֶענְט:
רַבִּי נָתָן אוֹמֵר.	רַבִּי נָתָן זָאגְט:
כְּשֶׁהוּא שׁוֹחֵק	וֶוען עֶר צוּשְׁטוֹיסְט
אוֹמֵר.	זָאגְט עֶר:
הָדֵק הֵיטֵב .	„צוּשְׁטוֹיסֶען דִין, גוּט!“
הֵיטֵב הָדֵק.	„גוּט, דִין צוּשְׁטוֹיסֶען!“,
מִפְּנֵי שֶׁהַקּוֹל	ווייל דִי שְׁטִימֶע
יָפֶה לַבְּשָׂמִים .	אִיז גוּט פִיר דִי גֶעווירְצֶען.[7]
פִּטְּמָהּ	וֶוען עֶר הָאט עֶס צוּבֶּערֵייטֶעט
לַחֲצָאִין	אוֹיף אַ הֶעלְפְט[8]
כְּשֵׁרָה .	אִיז (אוֹיךְ) [9]רֶעכְט.
לִשְׁלִישׁ	אוֹיף אַ דְרִיטֶעל
וְלִרְבִיעַ	אָדֶער אוֹיף אַ פִירְטֶעל
לֹא שָׁמַעְנוּ :	הָאבֶּען מִיר נִיט גֶעהֶערְט.[10]
אָמַר רַבִּי יְהוּדָה,	רַבִּי יְהוּדָה הָאט גֶעזָאגְט:
זֶה הַכְּלָל .	דָאס אִיז דֶער רֶעגֶעל:
אִם כְּמִדָּתָהּ	אוֹיב נָאךְ דֶעם מָאס[11]
כְּשֵׁרָה לַחֲצָאִין ,	אִיז רֶעכְט(אוֹיךְ)אוֹיף הֶעלְפְט.
וְאִם חִסַּר	אוּן וֶוען עֶר הָאט פֶערְפֶעהְלְט
אַחַת מִכָּל סַמָּנֶיהָ	אֵיינֶע פוּן אַלֶע אִיהְרֶע גֶעווירְצֶען
חַיָּב מִיתָה :	אִז עֶר שׁוּלְדִיג טוֹיט־שְׁטְרָאף.[3]

תַּנְיָא .	מִיר הָאבֶּען גֶעלֶערֶענְט:
בַּר קַפָּרָא אוֹמֵר .	בַּר קַפָּרָא זָאגְט:
אַחַת לְשִׁשִּׁים	אֵיין מָאל פוּן זֶעכְצִיג
אוֹ לְשִׁבְעִים שָׁנָה	אָדֶער פוּן זִיבְּצִיג יָאהְר
הָיְתָה בָאָה	פְלֶעגְט(דִירוֹכְרֶעוֶורְק)קֻמֶען(גֶעמַכְט)
שֶׁל שִׁירַיִם	פוּן דִי אִיבְּרִיג־גֶעבְּלִיבֶּענֶע[12]

1) כן הוא ברובא דמינכרא בתנ"ך בדגש המ"ם והנגינה מלעיל, והלכתי אחר הרוב. 2) עין רגל, מל א א' ט'. והגאון יעבץ בסדורו אומר כי „מי רגלים“ פשטו כמשמעו עי"ש. 3) אויב ער קומט אריין מיט אזעלכע קטורת אין קדשי הקדשים אם יום כפור. 4) הארץ, פעך. 5) הארץ־בוימער. 6) פיליכט ווארען דארט 2 קוועלען, דארום האט זיך עס גערופען „רגלים“, אדער, בדרך הלצה פלעגט מען עס רופען „מי רגלים“ (אורין), און דארום האט ניט געפאסט עס אריינצופריינגען אין בית המקדש. (זעה בעמערקונג 2 בשם הגאון יעבץ). 7) ד. ה. ווען מען רעדט ארויס די ווערטער פון מויל געדענקט מען פיל בעסער אזוי צו טהאן; ודברי הגאון יעבץ בסדורו דחוקים מאד 8) ד. ה. א העלפט פון יעדען פון די נייטיגע בשמים, צוזאמען 184 מנים. 9) גילטיג, טויגליך, כשר. 10) ד. ה. אז עס זאל זיין כשר. 11) ד. ה. אויב ער האט פון יעדען סארט געווירץ גענומען פונקט א העלפט. 12) ד. ה. פון די איבריגע 3 מנים, פון וועלכע

לַחֲצָאִין :	אויף אַ העלפט.[6]
וְעוֹד תָּנֵי בַּר קַפָּרָא .	און ווידער האט בר קפרא געלערנט:
אִלּוּ	ווען
הָיָה נוֹתֵן בָּהּ	ער וואָלט אַריינגעגעבן דאַרין
קוֹרְטוֹב	אַ קליינע מאס
שֶׁל דְּבַשׁ .	פון האָניג,
אֵין אָדָם יָכוֹל	וואָלט קיין מענש געקענט
לַעֲמוֹד	שטעהן
מִפְּנֵי רֵיחָהּ .	וועגען איהר גערוך:
וְלָמָּה	און וואָרום
אֵין מְעָרְבִין בָּהּ	מישט מען ניט אַריין דאַרין
דְּבַשׁ .	האָניג?
מִפְּנֵי	ווייל
שֶׁהַתּוֹרָה אָמְרָה,	די תּוֹרה האט געזאָגט:
[1]כִּי כָל שְׂאֹר	דען [7]יעדעס זויער-טייג
וְכָל דְּבַשׁ	און [7]יעדע האָניג
לֹא תַקְטִירוּ	זאָלט איהר ניט רויכערן
מִמֶּנּוּ	דאַפון
אִשֶּׁה לַיְיָ :	(אַלס)פייער-אָפּפער צום עוויגען.

ג' פעמים. זאג דריי מאל :

יְיָ צְבָאוֹת	דער עוויגער פון די העער-שאארן
עִמָּנוּ	איז מיט אונז,
מִשְׂגָּב לָנוּ	אַ פעסטונג פיר אונז
אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה:	איז דער גאָט פון יעקב.[8] סֶלָה!

ג' פעמים. זאג דריי מאל :

יְיָ צְבָאוֹת	עוויגער פון די העער-שאארן!
אַשְׁרֵי אָדָם	גליקליך איז דער מענש,
בֹּטֵחַ בָּךְ :	וועלכער פערזיכערט זיך אויף דיר.

ג' פעמים. זאג דריי מאל :

[2]יְיָ הוֹשִׁיעָה	עוויגער, העלף!
הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ	דער קעניג זאָל אונז אנטוואָרטען
בְיוֹם קָרְאֵנוּ :	אין דעם טאָג, ווען מיר רופען.

[3]אַתָּה סֵתֶר לִי	דו ביסט אַ [9]פערבערגניס פאַר מיר,
מִצַּר תִּצְּרֵנִי	פון אַ פיינד זאָלסט'ו מיך היטען;
רָנֵּי פַלֵּט	מיט רעטונגס-געזאַנג
תְּסוֹבְבֵנִי סֶלָה:	זאָלסט'ו מיך אַרומרינגלען.[8] סֶלָה!
[4]וְעָרְבָה	און עס זאָל אַנגענעהם זיין
לַייָ	פיר גאָט
מִנְחַת יְהוּדָה	די אָפּפער-גאבע פון יהודה
וִירוּשָׁלָיִם .	און ירושלים,
כִּימֵי עוֹלָם	ווי (אין) די אַלטע צייטען
וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת :	און ווי (אין) די פריהעריגע יאָהרען.

[5]אַבַּיֵי הֲוָה מְסַדֵּר	אַבַּיֵי האט [10]געאָרדנעט
סֵדֶר הַמַּעֲרָכָה	די אָרדנונג פון דעם הֶלץ-הויפען
מִשְּׁמָא דִּגְמָרָא,	לויט ווי עס איז געלערנט וואָרען[11]
וְאַלִּבָּא	און נאָך דעם מיינונג
דְּאַבָּא שָׁאוּל .	פון אַבָּא שָׁאוּל:
מַעֲרָכָה גְדוֹלָה	דער גרויסער האָלץ-הויפען[12]
קוֹדֶמֶת	איז פריהער
לְמַעֲרָכָה שְׁנִיָּה	אַלס דער צווייטער הָלץ-הויפען[13]

דער כהן גדול פלעגט נעהמען אם יום כפור פולע הויפענס, פריעגט יעדעס יאָהר נאכבלייבען אזוי, דאס | מאל אין 60 אדער 70 יאָהר האָט מען נור געדאַרפט מאכען נייע קטורת אונגעפעהר א העלפט.

1) ויקרא ב' י"א. 2) תהלים כ' י'. 3) תהלים ל"ב ז'. 4) מלאכי ג' ד'. 5) יומא ל"ג ע"א. 6) זעה בעמערקונג 2 פון פריהעריגען בלאַט. 7) קיינע. 8) סֶלָה קומט פון סַל אַזוי ווי הֶרֶה פון הַר, און בעדייטעט קאָרב אָדער פויק, ווער-כעס זעהט אויס אַזוי ווי אַ פערמאכטע קאָרב. און „סלה" מיינט הַכּוּ בְּסֵל, קלאַפּט אין פויק, אַזוי ווי שאו זמרה ותנו תף (תהלים פ"א ג') און דאָס איז געוועהנליך געטהאן געוואָרען ביים ענדיגען זינגען א פערז. עס איז דאַרום ריכטיג דיזען וואָרט גאָר ניט צו איבערזעטצען; עס לאָזט זיך אָבער מאַנכעס מאָל איבערזעטצען: עוויג, אימער, אַלע צייט. 9) שוטץ, שירם. 10) פאָרגעשטעלט די אָרדנונג פון טעגליכן גאָטעס דינסט אין בית המקדש. 11) אין דער ישיבה. 12) אויף וועלכען מען פלעגט פערברענען די אָפּפער-טהיילען. 13) פון וועלכען מען פלעגט נעהמען מאָרגענס און אָבענדס קוילען אין א פייער-פאַן פיר דעם אלטאָר פון די רויכער-ווערק (מזבח הפנימי).

שֶׁל קְטֹרֶת. פון (די) רויכער־ווערק,
וּמַעֲרָכָה שְׁנִיָּה אוּן דֶער צְווייטער האָלְץ־הויפֶען
שֶׁל קְטֹרֶת פון (די) רויכער־ווערק
קוֹדֶמֶת איז פְרִיהֶער
לְסִדּוּר אַלְס די אָרְדְנוּנְג
שְׁנֵי גִזְרֵי עֵצִים. פון די צְוויי שְׁטִיקער האָלְץ,[3]
וְסִדּוּר אוּן די אָרְדְנוּנְג
שְׁנֵי גִזְרֵי עֵצִים פון די צְוויי שְׁטִיקער האָלְץ
קוֹדֶם איז פְרִיהֶער
לְדִשּׁוּן אַלְס אַרוּנְטֶערְנֶעהְמֶען די אַשׁ
מִזְבֵּחַ הַפְּנִימִי. פון דֶעם אִינֶערֶען אַלְטַאר,
וְדִשּׁוּן אוּן דַם אַרוּנְטֶערְנֶעהְמֶען די אַשׁ
מִזְבֵּחַ הַפְּנִימִי פון דֶעם אִינֶערֶען אַלְטַאר
קוֹדֶם איז פְרִיהֶער
[1]לְהַטָּבַת אַלְס דַאס צוּרֶעכְט־מַאכֶען
חָמֵשׁ נֵרוֹת. פון (די) פִינְף לָאמְפֶּען,
[1]וְהַטָּבַת אוּן דַאס צוּרֶעכְט־מַאכֶען
חָמֵשׁ נֵרוֹת פון (ד) פִינְף לָאמְפֶּען
קוֹדֶמֶת איז פְרִיהֶער
לְדַם אַלְס (שְׁפְּרֵיינְגֶען) דַאס בְּלוּט
הַתָּמִיד. פֶון דֶם שְׁטֶענְדִיגֶן (בְּרַנְד־אָפְּפֶר)
וְדַם אוּן (שְׁפְּרֶענְגֶען) דַאס בְּלוּט
הַתָּמִיד פֶון דֶם שְׁטֶענְדִיגֶן (בְּרַנְד־אָפְּפֶר)
קוֹדֶם איז פְרִיהֶער
[1]לְהַטָּבַת אַלְס דַאס צוּרֶעכְט־מַאכֶען
שְׁתֵּי נֵרוֹת. פון (די) צְוויי לָאמְפֶּען,
[1]וְהַטָּבַת אוּן דַאס צוּרֶעכְט־מַאכֶען
שְׁתֵּי נֵרוֹת פון (די) צְוויי לָאמְפֶּען
קוֹדֶמֶת לִקְטֹרֶת. איז פְרִיהֶר אַלְס (די) רוֹכֶר־וֶורְק,
וּקְטֹרֶת אוּן (די) רויכער־ווערק

קוֹדֶמֶת לְאֵבָרִים. איז פְרִיהֶער אַלְס (די) גְלִידֶער,[4]
וְאֵבָרִים אֶן (די) גְלִידֶער[4] (זַיינֶען פְרִיהֶער)
לְמִנְחָה. אַלְס (דֶער) שְׁפַּייז־אָפְּפֶער,
וּמִנְחָה אֶן דֶר שְׁפַּייז־אָפְּפֶר (אִז פְרִיהֶר)
לַחֲבִתִּין. אַלְס (די) פַאנ־אָפְּפֶער,
וַחֲבִתִּין אֶן די פַאנאָפְּפֶר (זַיינֶען פְרִיהֶר)
לִנְסָכִין. אַלְס (די) טְרַאנְק־אָפְּפֶער,
וּנְסָכִין אֶן די טְרַנְק־אָפְּפֶר (זַיְנֶען פְרִהֶר)
לְמוּסָפִין. אַלְס (די) צוּגֶעלֵייגְטֶע אָפְּפֶער[5],
וּמוּסָפִין אוּן די צוּגֶעלֵייגְטֶע אָפְּפֶער[5] —
לְבָזִיכִין. אַלְס (די) ווַייהְרוֹיךְ־לֶעפֶער,[6]
וּבָזִיכִין אוּן (די) ווַייהְרוֹיךְ־לֶעפֶעל[6]
קוֹדְמִין זַיינֶען פְרִיהֶער
לְתָמִיד אַלְס דֶער שְׁטֶענְדִיגֶר (אָפְּפֶר)
שֶׁל בֵּין הָעַרְבָּיִם. פון גֶעגֶען אַבֶענְד.
שֶׁנֶּאֱמַר. דֶען עֶס אִיז גֶעזָאגְט (אִן פָּסוּק):
[2]וְעָרַךְ עָלֶיהָ אֶן עֶר זָאל אָרְדְנֶען אוֹיף אִיהְר[7]
הָעֹלָה דֶעם בְּרַאנְד־אָפְּפֶער,
וְהִקְטִיר עָלֶיהָ אוּן עֶר זָל רוֹיכֶערְן[8] אוֹיף אִיהְר[7]
חֶלְבֵי הַשְּׁלָמִים. די פֶעטְס פֶן די פְרִידֶענְס־אָפְּפֶר,
עָלֶיהָ הַשְׁלֵם דַאמִיט עֶנְדִיג[9]
כָּל הַקָּרְבָּנוֹת אַלֶע אָפְּפֶער
כֻּלָּם: גָאר אִין גַאנְצֶען.

תפלת רבי נחוניא בן הקנה.

אָנָּא. אִיךְ בִּיטֶע,
בְּכֹחַ מִיט דֶער קְרַאפְט
גְּדֻלַּת פון די גְרוֹיסְקַייט
יְמִינְךָ פון דַיין רֶעכְטֶע הַאנְד
תַּתִּיר צְרוּרָה: מַאךְ לויז די פֶערְבֻּנְדֶענֶע (זִינְד).
קַבֵּל נֶעהְם אָן

1) יותר נכון לנקד לְהַטָּבַת, וְהַטָּבַת. 2) ויקרא ו׳ ה׳. 3) מען האָט נאכדעם געדאַרפט צולייגען נאָך 2 שטיקער האָלץ, ווייל עס שטעהט אין פסוק: ונתנו עצים על האש. 4) ד. ה. דאָס פערברענען די טהיילען פון דעם מאָרגען-בראַנד-אָפּפער. 5) ד. ה. דער קרבן מוסף פון שבת און יום טוב. 6) צוויי לעפעל מיט ווייהרויך פלעגט מען יעדען שבת אוועק־לייגען נעבען די לחם הפנים. 7) ד. ה. אויף דעם פייער. 8) פערברענען. 9) ענדיגען זיך.

רִנַּת עַמְּךָ	דַאס [2]גֶעבֶּעט פוּן דַיין פָאלְק;
שַׂגְּבֵנוּ טַהֲרֵנוּ .	פֶערְשְׁטַארְק אוּנְז, רֵיינִיג אוּנְז,
נוֹרָא :	פוּרְכְטְבַּארֶער !
נָא גִּבּוֹר .	אָה, מֶעכְטִיגֶער,
דּוֹרְשֵׁי יִחוּדְךָ	דִי וָוס פָארְשֶׁען דַיין אֵיינְהַייט,
כְּבָבַת שָׁמְרֵם :	ווִי דֶעם [3]אוֹיג־אַפְּפֶעל הִיט זֵיי.
בָּרְכֵם טַהֲרֵם	בֶּענְשׁ זֵיי, רֵיינִיג זֵיי,
רַחֲמֵם .	עֶרְבַּארֶעם זֵיי,
צִדְקָתְךָ	(מִיט) דַיין גֶערֶעכְטִיגְקַייט
תָּמִיד גָּמְלֵם :	בֶּעלוֹין זֵיי שְׁטֶענְדִיג.
חֲסִין קָדוֹשׁ .	מֶעכְטִיגֶער, הֵיילִיגֶער,
בְּרוֹב טוּבְךָ	מִיט דַיינֶע גְרוֹיסֶע גוּטֶעס
נַהֵל עֲדָתֶךָ :	פִיהְר דַיין גֶעמֵיינְדֶע.
יָחִיד גֵּאֶה .	אֵיינְצִיגֶער, עֶרְהַאבֶּענֶער,
לְעַמְּךָ פְּנֵה .	ווֶענְדֶע זִיךְ צוּ דַיין פָאלְק,
זוֹכְרֵי קְדֻשָּׁתֶךָ :	ווֶלְכֶע עֶרְמאָנֶען דַיין הֵיילִיגְקַייט.
שַׁוְעָתֵנוּ קַבֵּל	אוּנְזֶער שְׁרַייֶען נֶעהְם אָן,
וּשְׁמַע צַעֲקָתֵנוּ .	אוּן הֶער אוּנְזֶער יַאמֶער־גֶשְׁרֵיי,
יוֹדֵעַ תַּעֲלֻמוֹת :	דוּ, ווֶלְכֶער ווֵייסְט פֶערְבָּארְגֶענֶס.
בָּרוּךְ שֵׁם	גֶעלוֹיבְּט אִיז דֶער נָאמֶען
כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ	פוּן זַיין הֶערְלִיכֶען קֶענִיגְרַייךְ
לְעוֹלָם וָעֶד :	אוֹיף אִימֶער אוּן עֶווִיג.
רִבּוֹן הָעוֹלָמִים .	הֶערְר פוּן דִי ווֶעלְטֶען !
אַתָּה צִוִּיתָנוּ	דוּ הָאסְט אוּנְז גֶעבָּאטֶען
לְהַקְרִיב	צוּ אָפְּפֶערְן
קָרְבַּן הַתָּמִיד	דֶעם שְׁטֶענְדִיגֶען אָפְּפֶער
בְּמוֹעֲדוֹ .	אִין זַיין בֶּעשְׁטִימְטֶע צַייט,
וְלִהְיוֹת כֹּהֲנִים	אוּן דַס (דִי) פְּרִיסְטֶער זָאלֶען זַיין
בַּעֲבוֹדָתָם .	בַּיי זֵייעֶר (גָאטֶעס)־דִינְסְט,
וּלְוִיִּם בְּדוּכָנָם .	אוּן דִי לֵוִיִּם בַּיי זֵייעֶר טֶעמְפֶּעל־גֶזַאנְג
וְיִשְׂרָאֵל	אוּן דִי יִשְׂרָאֵל
בְּמַעֲמָדָם .	בַּיי זֵייעֶר שְׁטַאנְד־אָרְט,[4]
וְעַתָּה בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ	אָבֶּער יֶעצְט, ווֶעגֶען אֶנְזֶערֶע זִינְד,
חָרַב	אִיז פֶערְווִיסְטֶעט גֶעווָארֶען
בֵּית הַמִּקְדָּשׁ	דַאס הֵיילִיגֶע הוֹיז,
וּבָטֵל	אוּן עֶס הָאט אוֹיפְגֶעהֶערְט
הַתָּמִיד .	דֶר שְׁטֶענְדִיגֶער (בְּרַאנְד־אָפְּפֶער)
וְאֵין לָנוּ לֹא כֹהֵן	אוּן מִיר הָאבֶּען קֵיין פְּרִיסְטֶער
בַּעֲבוֹדָתוֹ .	בַּיי זַיין (גָאטֶעס)־דִינְסְט,
וְלֹא לֵוִי בְּדוּכָנוֹ .	אֶן קֵיין לֵוִי בַּיי זַיין טֶעמְפֶּעל־גֶזַאנְג,
וְלֹא יִשְׂרָאֵל	אוּן קֵיין יִשְׂרָאֵל
בְּמַעֲמָדוֹ .	בַּיי זַיין שְׁטַאנְד־אָרְט;[4]
וְאַתָּה אָמַרְתָּ .	אוּן דוּ הָאסְט גֶעזָאגְט:
[1]וּנְשַׁלְּמָה פָרִים	דַס מִיר זָאלֶען צָאלֶען אָנְשְׁטָאט אָקְסֶען
שְׂפָתֵינוּ :	(מִיט) אוּנְזֶערֶע לִיפֶּען[5]
לָכֵן יְהִי רָצוֹן	דַארוּם זָאל זַיין דֶער ווִילֶען
מִלְּפָנֶיךָ	פוּן פָאר דִיר,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עֶווִיגֶער אוּנְזֶער גָאט
וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ .	אוּן גָאט פוּן אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן,
שֶׁיְּהֵא	דַאס עֶס זָאל זַיין
שִׂיחַ שִׂפְתוֹתֵינוּ .	דַאס רֵיידֶען פוּן אוּנְזֶערֶע לִיפֶּען
חָשׁוּב וּמְקֻבָּל	גֶעאַכְטֶעט אוּן אָנְגֶענוּמֶען
וּמְרֻצֶּה לְפָנֶיךָ	אוּן בֶּעווִילִיגְט פָאר דִיר
כְּאִלּוּ הִקְרַבְנוּ	אַזוֹי ווִי מִיר וָואלְטֶען גֶעאָפְּפֶערְט
קָרְבַּן הַתָּמִיד	דֶעם שְׁטֶענְדִיגֶען אָפְּפֶער
בְּמוֹעֲדוֹ .	אִין זַיין בֶּעשְׁטִימְטֶע צַייט,
וְעָמַדְנוּ	אוּן מִיר וָואלְטֶען גֶעשְׁטַאנֶען
עַל מַעֲמָדוֹ :	בַּיי זַיין שְׁטַאנְד־אָרְט.[4]

1) הושע י"ד ג'. 2) געזאנג. 3) שווארצאפּפעל פון אויג. 4) די אידען אין דער צייט פון בית המקדש זיינען געווען צוטהיילט אין 24 אבטהיילונגען (משמורות), און יעדע וואָך האָט זיך איין אנדער אבטהיילונג פערזאמעלט אין דער עזרה צושטעהן (מעמד) ביים קרבן התמיד, און אין די ווייטע שטעדט האבען זיך די אידען פערזאמעלט און מתפלל געווען, **דאס דער קרבן זאָל אנגענומען ווערען**.(תענית כ"ו ע"א). 5) ד.ה. די געבעטע זאָלען זיין אנשטאט די קרבנות.

דיזעס זאָגט מען נור אַם שבת.

ט [1]וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת	9. און אין דֶעם רוּהֶע־טָאג
שְׁנֵי כְבָשִׂים	(זָלְט איר אָפְּפֶרְן) צְווֵיי [3]לַאמֶען
בְּנֵי שָׁנָה	פוּן אֵיין יָאהְר אַלְט
תְּמִימִם.	אָהְן אַ פֶעהְלֶער,
וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים	און צְווֵיי צֶעהְנְטֶעל
סֹלֶת	פַיינֶע מֶעהְל
מִנְחָה	(אַלְס) שְׁפַּייז־אָפְּפֶער,
בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן	גֶעמִישְׁט מִיט אֵייל,
וְנִסְכּוֹ:	און זַיין טְרַאנְק־אָפְּפֶער.
י עֹלַת	10. (עֶס אִיז) אַ בְּרַאנְד־אָפְּפֶער
שַׁבַּת	פוּן דֶעם רוּהֶע־טָאג
בְּשַׁבַּתּוֹ.	אִין [4]יֶעדֶען רוּהֶע־טָאג,
עַל עֹלַת הַתָּמִיד	[5]צוּ דֶם שְׁטֶענְדִיגֶן בְּרַנְד־אָפְּפֶר,
וְנִסְכָּהּ:	און [4]אִיהְר טְרַאנְק־אָפְּפֶער.

דיזעס זאָגט מען נור אַם ראש חדש.

יא [2]וּבְרָאשֵׁי	11. און אִן דִי אָנְפַאנְגְס־(טֶעג)
חָדְשֵׁיכֶם	פוּן אַייעֶרֶע מָאנַאטֶען
תַּקְרִיבוּ	זָאלְט אִיהְר אָפְּפֶערֶען
עֹלָה	אַ בְּרַאנְד־אָפְּפֶער
לַיָי.	צוּם עֶווִיגֶען:
פָּרִים בְּנֵי בָקָר	יוּנְגֶע שְׁטִירֶען
שְׁנַיִם	צְווֵיי
וְאַיִל אֶחָד	און אֵיין ווִידֶער,
כְּבָשִׂים	[3]לַאמֶען
בְּנֵי שָׁנָה	פוּן אֵיין יָאהְר אַלְט
שִׁבְעָה	זִיבֶּען,
תְּמִימִם:	אָהְן אַ פֶעהְלֶער.
יב וּשְׁלֹשָׁה	12. און דְרַיי
עֶשְׂרֹנִים	צֶעהְנְטֶעל
סֹלֶת	פַיינֶע מֶעהְל
מִנְחָה	(אַלְס) שְׁפַּייז־אָפְּפֶער,
בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן	גֶעמִישְׁט מִיט אֵייל,
לַפָּר הָאֶחָד.	צוּ [6]אֵיין שְׁטִיר,
וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים	און צְווֵיי צֶעהְנְטֶעל
סֹלֶת	פַיינֶע מֶעהְל
מִנְחָה	(אַלְס) שְׁפַּייז־אָפְּפֶער,
בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן	גֶעמִישְׁט מִיט אֵייל,
לָאַיִל הָאֶחָד:	צוּ דֶעם אֵיין ווִידֶער.
יג וְעִשָּׂרוֹן עִשָּׂרוֹן	13. און צוּ אֵיין צֶעהְנְטֶעל
סֹלֶת	פַיינֶע מֶעהְל
מִנְחָה	(אַלְס) שְׁפַּייז־אָפְּפֶער,
בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן	גֶעמִישְׁט מִיט אֵייל,
לַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד.	צוּ [6]אֵיין לַאם;
עֹלָה	(עֶס אִיז) אַ בְּרַאנְד־אָפְּפֶער
רֵיחַ נִיחֹחַ	(צוּם) לִיבְּלִיכֶען גֶערוּךְ,
אִשֶּׁה לַיָי:	אַ פַייעֶר־אָפְּפֶער צוּם עֶווִיגֶען.
יד וְנִסְכֵּיהֶם	14. אִן זַייעֶרֶע טְרַנְק־אָפְּפֶערְס,
חֲצִי הַהִין	אַ הַאלְבֶּער [7]הִין
יִהְיֶה לַפָּר	זָאל זַיין צוּ (יֶעדֶען) שְׁטִיר,
וּשְׁלִישִׁת הַהִין	און אַ דְרִיטֶעל [7]הִין
לָאַיִל	צוּ דֶעם ווִידֶער,
וּרְבִיעִת הַהִין	און אַ פֶערְטֶעל [7]הִין
לַכֶּבֶשׂ	צוּ (יֶעדֶען) לַאם
יָיִן.	ווַיין;[8]
זֹאת עֹלַת חֹדֶשׁ	דִיזֶס אִיז דַס מָנַט בְּרַנְד־אָפְּפֶער
בְּחָדְשׁוֹ	אִין [4]יֶעדֶען מָאנַאט,
לְחָדְשֵׁי הַשָּׁנָה:	פִיר דִי מָאנַאטֶען פוּן יָאהְר.
טו וּשְׂעִיר עִזִּים אֶחָד	15. און אֵיין צִיגֶען־בָּאק

1) במדבר כ״ח ט—י. 2) במדבר כ״ח א׳—ט״ו. 3) שעפסען. 4) זיין. 5) אויסער, נעבען. 6) יעדען. 7) עמער. 8) ד. ה. און אַ פערטעל הין ווין פיר יעדען לאם.

לְחַטָּאת לַיְיָ.	אַלְס זִינְד-אָפְּפֶער צוּם עֶוויגֶען,
עַל עֹלַת הַתָּמִיד	צוּ דֶם בֶּשְׁטֶענְדִיגֶען בְּרַנְד-אָפְּפֶער
יֵעָשֶׂה	זָאל עֶס גֶעמַאכְט וֶוערֶען,
וְנִסְכּוֹ:	אוּן זַיין טְרַאנְק-אָפְּפֶער.

משניות זבח"ים פרק ה'

משנה א' זבחים מ"ז ע"א.

אֵיזֶהוּ מְקוֹמָן	וואו איז דֶער אָרְט
שֶׁל זְבָחִים.	פוּן די (אָפְּפֶער)-שְׁלַאכְטוּנְגֶען?
קָדְשֵׁי קָדָשִׁים	די אַלֶערְהֵיילִיגְסְטֶע
שְׁחִיטָתָן	(איז) [1]זֵייעֶר שְׁלַאכְטֶען
בַּצָּפוֹן.	אִין נָארְד-זַייט (פוּן אַלְטַאר).
פַּר וְשָׂעִיר	דֶער שְׁטִיר אוּן דֶער צִיגֶענְבָּאק
שֶׁל יוֹם הַכִּפֻּרִים	פוּן דֶעם פֶערְזֶעהְנוּנְגְס-טָאג
שְׁחִיטָתָן	(איז) [1]זֵייעֶר שְׁלַאכְטֶען
בַּצָּפוֹן.	אִין דִי נָארְד-זַייט
וְקִבּוּל דָּמָן	אֻן דַם [2]עָמְפְּפַאנְגֶען פוּן זֵייעֶר בְּלוּט
בִּכְלֵי שָׁרֵת	(איז) אִין אַ בֶּעדִינוּנְגְס-גֶעפֶעס
בַּצָּפוֹן.	אִין דִי נָארְד-זַייט
וְדָמָן טָעוּן	אוּן זֵייעֶר בְּלוּט פָארְדֶערְט
הַזָּיָה	[3]בֶּעשְׁפְּרִיצוּנְג
עַל בֵּין הַבַּדִּים	צְווִישֶׁען דִי שְׁטַאנְגֶען
וְעַל הַפָּרֹכֶת	אוּן גֶעגֶען דֶעם פָארְהַאנְג
וְעַל מִזְבַּח הַזָּהָב.	אֻן אוֹיף דֶם גָאלְדֶענֶם אַלְטַאר
מַתָּנָה	די [4]בֶּעשְׁפְּרִיצוּנְג
אַחַת מֵהֶן	פוּן אֵיינֶע פוּן זֵיי
מְעַכָּבֶת:	הַאלְט עֶס אָב.[5]
שְׁיָרֵי הַדָּם	די אִיבְּרִיגֶע פוּן די בְּלוּט
הָיָה שׁוֹפֵךְ	פְלֶעגְט [6]מֶען אוֹיסְגִיסֶען
עַל יְסוֹד מַעֲרָבִי	אוֹיף דֶעם וֶועסְטְלִיכֶען גְרוּנְד
שֶׁל מִזְבַּח הַחִיצוֹן	פוּן דֶעם אוֹיסֶערְן אַלְטַאר.
אִם לֹא נָתַן	אוֹיבּ [6]מֶען הָאט (עֶס) נִט [7]גֶעטָן
לֹא עִכֵּב:	הָאט עֶס נִיט אָבְּגֶעהַאלְטֶען.
פָּרִים	די שְׁטִירֶען,
הַנִּשְׂרָפִים	וֶועלְכֶע וֶוערֶען פֶערְבְּרֶענְט,
וּשְׂעִירִים	אוּן די צִיגֶענְבֶּעק,
הַנִּשְׂרָפִים.	וֶועלְכֶע וֶוערֶען פֶערְבְּרֶענְט,
שְׁחִיטָתָן	(איז) [1]זֵייעֶר שְׁלַאכְטֶען
בַּצָּפוֹן	אִין דִי נָארְד-זַייט
וְקִבּוּל דָּמָן	אֻן [2]דַם עָמְפְּפַאנְגֶען פוּן זֵייעֶר בְּלוּט
בִּכְלִי שָׁרֵת	(איז) אִין אַ בֶּעדִינוּנְגְס-גֶעפֶעס
בַּצָּפוֹן.	אִין דִי נָארְד-זַייט,
וְדָמָן טָעוּן	אוּן זֵייעֶר בְּלוּט פָארְדֶערְט
הַזָּיָה	[3]בֶּעשְׁפְּרִיצוּנְג
עַל הַפָּרֹכֶת	אוֹיף דֶעם פָארְהַאנְג
וְעַל מִזְבַּח הַזָּהָב.	אֻן אוֹיף דֶם גָאלְדֶענֶם אַלְטַאר
מַתָּנָה	די [4]בֶּעשְׁפְּרִיצוּנְג
אַחַת מֵהֶן	פוּן אֵיינֶע פוּן זֵיי
מְעַכָּבֶת.	הַאלְט אָב.[5]
שְׁיָרֵי הַדָּם	די אִיבְּרִיגֶע פוּן די בְּלוּט
הָיָה שׁוֹפֵךְ	פְלֶעגְט [6]מֶען אוֹיסְגִיסֶען
עַל יְסוֹד מַעֲרָבִי	אוֹיף דֶעם וֶועסְטְלִיכֶען גְרוּנְד
שֶׁל מִזְבַּח הַחִיצוֹן	פוּן דֶעם אוֹיסֶערְן אַלְטַאר.
אִם לֹא נָתַן	אוֹיבּ עֶר הָאט (עֶס) נִט [7]גֶעטָאן
לֹא עִכֵּב.	הָאט עֶס נִיט אָבְּגֶעהַלְטֶען.
אֵלּוּ וָאֵלּוּ	דִיזֶע אוּן יֶענֶע[8]
נִשְׂרָפִין	וֶוערֶען פֶערְבְּרֶענְט
בְּבֵית הַדֶּשֶׁן:	אִין דֶעם הויז פוּן די אַשׁ.

משנה ב'. זבחים נ"ב ע"ב.

חַטַּאת הַצִּבּוּר	די זִינְד-אָפְּפֶער פֻן דֶר גְמֵיינְדֶע
וְהַיָּחִיד.	אוּן פוּן דֶעם אֵיינְצֶעלְנֶעם.
אֵלּוּ הֵן	דִיזֶע זַיינֶען

1) (דער אָרט) פון זייער שלאכטען. 2) ד. ה אויפנעהמען דאס בלוט פון דעם האלז פון דער בהמה. 3) שפּרענגונג.
4) גיבונג. 5) ד. ה. ווען מען לאָזט אויס איינע פון די בעשפּריצונגען איז דער קרבן ניט אנגענומען פאר גאָט. 6) ער.
7) געגעבען. 8) ד. ה. סיי די אָפּפער פון יום כפור און סיי אנדערע אָפּפער, וועלכע ווערען פערברענט.

חַטָּאת הַצִּבּוּר. דִי זִינְד־אָפְּפֶער פוּן דֶר גְמֵיינְדֶע:
שְׂעִירֵי דִי צִיגֶענְבֶּעק
רָאשֵׁי חֳדָשִׁים פוּן אָנְפַאנְג־מָאנַאטֶען
וְשֶׁל מוֹעֲדוֹת. אוּן פוּן פֵייעֶר־טֶעג
שְׁחִיטָתָן (אִיז) זֵייעֶר שְׁלַאכְטֶען
בַּצָּפוֹן אִין דִי נָארְד־זַייט
וְקִבּוּל דָּמָן אוּן דַס עֶמְפְּפַאנְגֶען פוּן זֵייעֶר בְּלוּט
בִּכְלִי שָׁרֵת (אִיז) אִין אַ בֶּעדִינוּנְגְס־גֶעפֶעס
בַּצָּפוֹן. אִין דִי נָארְד־זַייט,
וְדָמָן טָעוּן אוּן זֵייעֶר בְּלוּט פָארְדֶערְט
אַרְבַּע מַתָּנוֹת פִיעֶר בֶּעשְׁפְּרִיצוּנְגֶען
עַל אַרְבַּע קְרָנוֹת. אוֹיף דִי פִיעֶר וִוינְקֶען (פוּן אַלְטַאר)
כֵּיצַד. ווִי (אִיז עֶס גֶעטְהָאן גֶעוָוארֶען)?
עָלָה [1]עֶר אִיז אַרוֹיפְגֶעגַאנְגֶען
בַּכֶּבֶשׁ מִיט דֶעם קְרוּמֶען בְּרִיק,[2]
וּפָנָה אוּן עֶר הָאט זִיךְ גֶעווֶענְדֶעט
לַסּוֹבֵב. צוּם [3]אוּמְקְרֵייז (פוּן אַלְטַאר)
וּבָא לוֹ אוּן עֶר אִיז גֶעקוּמֶען
לְקֶרֶן דְּרוֹמִית מִזְרָחִית. } צוּם זִיד־אָסְטְלִיכֶען ווִינְקֶעל,
מִזְרָחִית צְפוֹנִית. (דַאן צוּם) [4]נָארְד־אָסְטְלִיכֶען,
צְפוֹנִית מַעֲרָבִית. נָארְד־ווֶעסְטְלִיכֶען
מַעֲרָבִית דְּרוֹמִית (אוּן)[5]זִיד־ווֶעסְטְלִיכֶען (ווִינְקֶל)
שְׁיָרֵי הַדָּם דִי אִיבְּרִיגֶע פוּן דִי בְּלוּט
הָיָה שׁוֹפֵךְ פְלֶעגְט [1]מֶען אוֹיסְגִיסֶען
עַל יְסוֹד דְּרוֹמִי. אוֹיף דֶעם נָארְדְלִיכֶען גְרוּנְד,
וְנֶאֱכָלִין אוּן זֵיי ווֶערֶען גֶעגֶעסֶען
לִפְנִים אִינֶערְהַאלְבּ
מִן הַקְּלָעִים פוּן דִי פָארְהַאנְגֶען
לְזִכְרֵי כְהֻנָּה פוּן דִי מֶענְלִכֶע פוּן פְּרִיסְטֶערְטְהֶם

בְּכָל מַאֲכָל אִין אַלֶערְלֵיי שְׁפֵּייזֶען[6]
לְיוֹם וָלַיְלָה פִיר דֶעם טָאג אוּן נַאכְט
עַד חֲצוֹת: בִּיז הַאלְבֶּע (נַאכְט).

משנה ג׳. זבחים נ״ג ע״ב.

הָעוֹלָה דֶער בְּרַאנְד־אָפְּפֶער
קֹדֶשׁ קָדָשִׁים. אִיז אַלֶערְהֵיילִיגְסְט.
שְׁחִיטָתָהּ אִיהְר שְׁלַאכְטֶען אִיז
בַּצָּפוֹן אִין דִי נָארְד־זַייט,
וְקִבּוּל דָּמָהּ אוּן דַס עֶמְפְּפַאנְגֶען פוּן אִיר בְּלוּט
בִּכְלִי שָׁרֵת (אִיז) אִין אַ בֶּעדִינוּנְגְס־גֶעפֶעס
בַּצָּפוֹן. אִין דִי נָארְד־זַייט,
וְדָמָהּ טָעוּן אוּן אִיהְר בְּלוּט פָארְדֶערְט
שְׁתֵּי מַתָּנוֹת צְווֵיי בֶּעשְׁפְּרִיצוּנְגֶען
שֶׁהֵן אַרְבַּע. ווֶעלְכֶע זַיינֶען פִיעֶר,[7]
וּטְעוּנָה אוּן זִי פָארְדֶערְט
הֶפְשֵׁט אָבְּשִׁינְדֶען (דִי הוֹיט)
וְנִתּוּחַ. אוּן צוּשְׁנַיידֶען (אִין שְׁטִיקֶער)
וְכָלִיל אוּן אִין גַאנְצֶען (פֶערְבְּרֶענֶען)
לָאִשִּׁים: אוֹיף דֶעם פֵייעֶר.

משנה ד׳. זבחים נ״ד ע״ב.

זִבְחֵי דִי שְׁלַאכְטוּנְגֶען
שַׁלְמֵי פוּן דִי פְרִידֶענְס־אָפְּפֶער
צִבּוּר פוּן אַ גֶעמֵיינְדֶע
וַאֲשָׁמוֹת. אוּן שׁוּלְד־אָפְּפֶערְס.
אֵלּוּ הֵן אֲשָׁמוֹת. דִיזֶע זַיינֶען (דִי) שׁוּלְד־אָפְּפֶער:
אֲשַׁם דֶער שׁוּלְד־אָפְּפֶער
גְּזֵלוֹת. פִיר גֶערוֹיבְּטֶע זַאכֶען,
אֲשַׁם דֶער שׁוּלְד־אָפְּפֶער
מְעִילוֹת. פִיר פֶערְאוּנְטְרֵייאוּנְג,[8]
אֲשַׁם דֶער שׁוּלְד־אָפְּפֶער

1) דער כהן. 2) דער ארויפגאנג צום אלטאר איז געווען מיט א קרומען בריק 32 איילען לאנג און 16 איילען ברייט (מדות פ״ג מ״ג); דען עס שטעהט: ולא תעלה במעלות על מזבחי, שמות כ׳ כ״ג. 3) ראנד. 4) אָסט־נאָרדליכען. 5) וועסט־זידליכען. 6) ד. ה. צוגעריכט אויף פערשידענע ארטען. 7) מען האט געשפריצט אין דעם נאָרד־אָסטליכען און זיד־וועסט־ליכען ווינקעל אזוי אז דאס בלוט זאל בעריהרען אלע 4 זייטען. 8) ד. ה. מאכען געברויך פיה זיך פון געהייליגטע זאכען.

שִׁפְחָה חֲרוּפָה.	פר פערפהערן א פערלאבטע דינסט
אָשָׁם	דער שולד־אפפער
נָזִיר.	פון איין [1]געווייהטע,
אָשָׁם	דער שולד־אפפער
מְצוֹרָע.	פון איין [2]אויסזעטציגען,
אָשָׁם תָּלוּי.	דר שלד־אפפר פר א[3]צווייפעל.
שְׁחִיטָתָן	זייער שלאכטען איז
בַּצָּפוֹן	אין די נארד־זייט,
וְקִבּוּל דָּמָן	און דס עמפפאנגען פון זער בלוט
בִּכְלִי שָׁרֵת	(איז) אין א בעדינונגס־געפעס
בַּצָּפוֹן.	אין די נארד־זייט,
וְדָמָן טָעוּן	און זייער בלוט פארדערט
שְׁתֵּי מַתָּנוֹת	צווי בעשפריצונגען,
שֶׁהֵן אַרְבַּע.	וועלכע זיינען פיער,
וְנֶאֱכָלִין	און זיי ווערען געגעסען
לִפְנִים	אינערהאלב
מִן הַקְּלָעִים	פון די פארהאנגען
לְזִכְרֵי כְהֻנָּה	פון די מנלבע פון פרסטרטהום
בְּכָל מַאֲכָל	(צוגערכט) אן אלערליי שפייזן
לְיוֹם וָלַיְלָה	אין דעם זעלבען טאג און נכט
עַד חֲצוֹת:	ביז האלבע (נאכט).

משנה ה׳. זבחים נ״ה ע״א.

הַתּוֹדָה	דער דאנק־אפפער
וְאֵיל נָזִיר	און דר ווידער פון א געווייהטען
קָדָשִׁים קַלִּים.	זיינען [4]לייכט־הייליגע.
שְׁחִיטָתָן	זייער שלאכטען (איז)
בְּכָל מָקוֹם	אין יעדען ארט
בָּעֲזָרָה.	אין טעמפעל־[5]פארהאלע,
וְדָמָן טָעוּן	און זייער בלוט פארדערט
שְׁתֵּי מַתָּנוֹת	צווי בעשפריצונגען,
שֶׁהֵן אַרְבַּע.	וועלכע זיינען פיער,
וְנֶאֱכָלִין	און זיי ווערען געגעסען
בְּכָל הָעִיר	אין דער גאנצער שטאדט
לְכָל אָדָם	פון יעדען מענשען
בְּכָל מַאֲכָל	(צוגערכט) אן אלערליי שפייזן
לְיוֹם וָלַיְלָה	אין דעמזעלבען טאג און נכט
עַד חֲצוֹת:	ביז האלבע נאכט.
הַמּוּרָם	דאס, וואס ווערט אבגעשיידט
מֵהֶם	פון זיי,[6]
כַּיּוֹצֵא בָהֶם.	איז גלייך צו זיי,
אֶלָּא שֶׁהַמּוּרָם	נור דאס אבגעשיידעטע
נֶאֱכָל	ווערט געגעסען
לַכֹּהֲנִים	(נור) פון די פריסטער,
לִנְשֵׁיהֶם	פון זייערע פרויען
וְלִבְנֵיהֶם	און פון זייערע קינדער
וּלְעַבְדֵיהֶם:	און פון זייערע קנעכט.

משנה ו׳. זבחים נ״ה ע״א.

שְׁלָמִים	די פרידענס־אפפער
קָדָשִׁים קַלִּים.	זיינען [4]לייכט־הייליגע.
שְׁחִיטָתָן	זייער שלאכטען איז
בְּכָל מָקוֹם	אין יעדען ארט
בָּעֲזָרָה.	אין טעמפעל־[5]פארהאלע,
וְדָמָן טָעוּן	און זייער בלוט פארדערט
שְׁתֵּי מַתָּנוֹת	צווי בעשפריצונגען,
שֶׁהֵן אַרְבַּע.	וועלכע זיינען פיער,
וְנֶאֱכָלִין	און זיי ווערען געגעסען
בְּכָל הָעִיר	אין דער גאנצער שטאדט
לְכָל אָדָם	פון יעדען מענשען
בְּכָל מַאֲכָל	(צוגערכט) אן אלערליי שפייזן
לִשְׁנֵי יָמִים	(אין פערלויף) פון צוויי טעג

1) ענטהאלטזאמען, צוריקגעהאלטענעם (פון געוויסע זאכען), אבגעשיידעטען. 2) קרעטציגען (ביים רייניגען זיך).
3) ווען ער ווייסט ניט אויב ער האט געזינדיגט. 4) ווייניגער. 5) פארהויף. 6) ד. ה. דער טהייל וואס ווערט ארונטער־גענומען פיר די פריסטער.

וְלַיְלָה אֶחָד: אוּן אֵיין נַאכְט.
הַמּוּרָם דָאס, וָוס וֶוערְט אָבְּגֶעשֵׁיידֶט
מֵהֶם פוּן זֵיי,
כַּיּוֹצֵא בָהֶם. אִיז גְּלַייךְ צוּ זֵיי,
אֶלָּא שֶׁהַמּוּרָם נוּר דַאס אָבְּגֶעשֵׁיידֶעטֶע
נֶאֱכָל וֶוערְט גֶעגֶעסֶען
לַכֹּהֲנִים (נוּר) פוּן דִי פְּרִיסְטֶער,
לִנְשֵׁיהֶם פוּן זֵייעֶרֶע פְרוֹיֶען
וְלִבְנֵיהֶם אוּן פוּן זֵייעֶרֶע קִינְדֶער
וּלְעַבְדֵיהֶם: אוּן פוּן זֵייעֶרֶע קְנֶעכְט.

משנה ז׳. זבחים נ״ו ע״ב.

הַבְּכוֹר דֶער עֶרְסְט־גֶעבָּארֶענֶער
וְהַמַּעֲשֵׂר אוּן דֶער צֶעהֶנְטֶער (פוּן פִיה)
וְהַפֶּסַח אוּן דֶער פֶּסַח־אָפְּפֶער
קָדָשִׁים קַלִּים. זַיינֶען לַייכְט־הֵיילִיגֶע.
שְׁחִיטָתָן זֵייעֶר שְׁלאכְטֶען (אִיז)
בְּכָל מָקוֹם אִין יֶעדֶען אָרְט
בָּעֲזָרָה. אִין טֶעמְפֶּעל־פָארְהַאלֶע,
וְדָמָן טָעוּן אוּן זֵייעֶר בְּלוּט פָארְדֶערְט
מַתָּנָה אַחַת. אֵיין בֶּעשְׁפְּרִיצוּנְג,
וּבִלְבָד שֶׁיִּתֵּן אָבֶּער נוּר עֶר זָאל (עֶס) גֶעבֶּען
כְּנֶגֶד הַיְסוֹד. גֶעגֶען דֶם גְרוּנְד (פֿוּן אַלְטַאר).[2]
שָׁנָה (אָבֶּער) זֵיי זַיינֶען פֶערְשִׁידֶען
בַּאֲכִילָתָן. מִיט זֵייעֶר עֶסֶען:[3]
הַבְּכוֹר דֶר עֶרְסְט־גֶבָּארֶענֶער (פֿוּן פִיה)
נֶאֱכָל וֶוערְט גֶעגֶעסֶען
לַכֹּהֲנִים. (נוּר) פוּן דִי פְּרִיסְטֶער,
וְהַמַּעֲשֵׂר אָבֶּער דֶער צֶעהֶנְטֶער
לְכָל אָדָם. (וֶוערְט גֶעגֶעסֶן) פֿוּן יֶעדֶן מֶענְשֶׁען;
וְנֶאֱכָלִין אוּן זֵיי (בֵּיידֶע) וֶוערֶען גֶעגֶעסֶען
בְּכָל הָעִיר אִין דֶער גַאנְצֶער שְׁטָאדְט,
בְּכָל מַאֲכָל אִין אַלֶערְלֵיי שְׁפַּייזֶען,
לִשְׁנֵי יָמִים (אִין פֶערְלוֹיף) פוּן צְווֵיי טֶעג
וְלַיְלָה אֶחָד: אוּן אֵיין נַאכְט.
הַפֶּסַח דֶער פֶּסַח־אָפְּפֶער
אֵינוֹ נֶאֱכָל וֶוערְט נִיט גֶעגֶעסֶען
אֶלָּא בַלַּיְלָה. נוּר בַּיי נַאכְט,
וְאֵינוֹ נֶאֱכָל אוּן עֶר וֶוערְט נִיט גֶעגֶעסֶען
אֶלָּא עַד חֲצוֹת. נוּר בִּיז הַאלְבֶּע נַאכְט,
וְאֵינוֹ נֶאֱכָל אוּן עֶר וֶוערְט נִיט גֶעגֶעסֶען
אֶלָּא לִמְנוּיָו. נוּר צוּ זַיינֶע גֶצֶעהְלְטֶע מֶענְשֶׁן,
וְאֵינוֹ נֶאֱכָל אוּן עֶר וֶוערְט נִיט גֶעגֶעסֶען
אֶלָּא צָלִי: נוּר גֶעבְּרָאטֶען.

ברייתא דר׳ ישמעאל.

ספרא ריש ויקרא.

רַבִּי יִשְׁמָעֵאל אוֹמֵר. רַבִּי יִשְׁמָעֵאל זָאגְט:
בִּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת דוּרְךְ דְרַייצֶעהְן רֶעגֶעלְן
הַתּוֹרָה נִדְרֶשֶׁת: וֶוערְט דִי תּוֹרָה [4]עֶרְפָארְשְׁט:
א מִקַּל וָחֹמֶר: 1. [5]פוּן לַייכְט אוֹיף שְׁוֶוער.
ב וּמִגְּזֵרָה שָׁוָה: 2. אוּן דוּרְךְ אַ גְלַייכֶען אוֹסְדְרוּק.
ג [1]מִבִּנְיַן אָב 3. דוּרְךְ אַ הוֹיפְּט־רֶעגֶעל

באור הגאון יעב״ץ ז״ל.

א) מקל וחומר. כיצד? ויאמר ה׳ אל משה ואביה ירק ירק בפניה הלא תכלם ז׳ ימים. קל וחומר לשכינה שתסגר לפחות ז׳ ימים. הרי למד חמור מקל להחמיר. והוא הדין איפכא קל מחמור להקל:

ב) מגזרה שוה. כיצד? ערות הבת לא למדנו אלא מגזרה שוה. אתיא הנה הנה זמה זמה:

ג) מבנין אב מכתוב אחד. כיצד? הרי נאמר בחג המצות. אך אשר יאכל לכל נפש וכו׳ התיר אוכל נפש. בשאר המועדים מניין. אלא אמרו רז״ל. זה בנין אב לכל המועדים: משני כתובים. כיצד? נאמר במומי אדם. או גבן או דק וגו׳. וכתוב במומי בהמה. או חרוץ או יבלת. באדם לא נאמר חרוץ יבלת. בבהמה לא נאמר דק תבלול. מניין ליתן האמור של זה בזה. ולמדו אדם מבהמה ובהמה מאדם. זהו משני כתובים. והן נחשבים למדה אחת:

1) נקוד היו״ד בקמץ כי הוא נפרד ומלת אב תאר לו, ומובנו בנין שהוא אב וראש. 2) אבער ניט אין נארד-אסטליכען ווינקעל, וואו עס איז קיין יסוד ניט געוועזן. 3) ד. ה. אבוואהל דיזע 3 זיינען גלייך וועגען בלוט-שפריצונג, דאך וועגען עסען זיינען זיי פערשידען. 4) ערקלערט. 5) דורך דעם שלוס פון מינדערוויכטיגען אויף דאס וויכטיגערע. וואס יעדע פון די 13 רעגעלן בעדייטעט איז גענוי ערקלערט אין פירוש פון הגאון יעב״ץ. וועלכען מיר דרוקען הייער.

מִכָּתוּב אֶחָד.	(אַרויסגענומען) פון איין פסוק
[1]וּמִבִּנְיַן אָב	און דורך אַ הויפּט-רעגעל
מִשְּׁנֵי כְתוּבִים:	(אַרויסגענומען) פון צוויי פסוקים.
מִכְּלָל	4. דורך איין אַלגעמיינעם רעגעל
וּפְרָט:	נאך וועלכען עס קומען איינצעלהייטען
ה וּמִפְּרָט	5. און דורך איינצעלהייטען,
וּכְלָל:	געפאלגט פון אן אַלגעמיינעם רעגעל.
ו כְּלָל	6. איין אַלגעמיינער רעגעל,
וּפְרָט	(נאכדעם) איינצעלהייטען
וּכְלָל.	און (דאן ווידער) איין אַלגעמיינער,
אִי אַתָּה דָן	דאן קענסטו ניט אורטהיילען
אֶלָּא	נור
כְּעֵין הַפְּרָט:	נאך די איינצעלהייטען.
ז מִכְּלָל	7. דורך איין אַלגעמיינעם רעגעל,
שֶׁהוּא צָרִיךְ	וועלכער בעדארף
לִפְרָט.	די איינצעלהייטען,
וּמִפְּרָט	און דורך איינצעלהייטען,
שֶׁהוּא צָרִיךְ	וועלכע בעדארפען
לִכְלָל:	דעם אַלגעמיינעם רעגעל.
ח כָּל דָּבָר	8. יעדע זאך,
שֶׁהָיָה בִּכְלָל	וואס איז געווען אין אַלגעמיינעם רעגעל,
וְיָצָא	און עס איז אויסגעשלאסען געווארען
מִן הַכְּלָל	פון דעם אַלגעמיינעם רעגעל,
לְלַמֵּד.	(מיינט עס עטוואס) צו לערנען,
לֹא לְלַמֵּד	ניט צו לערנען
עַל עַצְמוֹ	פיר זיך זעלבסט
יָצָא.	איז עס אויסגעשלאסען געווארען,
אֶלָּא לְלַמֵּד	זאנדערן צו לערנען
עַל הַכְּלָל כֻּלּוֹ	אויף דעם גאנצען רעגעל
יָצָא:	איז עס אויסגעשלאסען געווארען.
ט כָּל דָּבָר	9. יעדע זאך,
שֶׁהָיָה בִּכְלָל.	וועלכע וואר אין אַלגעמיינעם רעגעל,
וְיָצָא	און איז אויסגעשלאסען געווארען
לִטְעוֹן	צו בעווייזען
טוֹעַן אֶחָד	איין זאך,
שֶׁהוּא כְעִנְיָנוֹ.	וועלכע איז ווי דער הויפּט-רעגעל,
יָצָא לְהָקֵל	קומט עס גרינגער צו מאכען,
וְלֹא לְהַחֲמִיר:	אָבער נט שווערער צו מאכען.
י כָּל דָּבָר	10. יעדע זאך,
שֶׁהָיָה בִּכְלָל.	וואס איז געווען אין אַלגעמיינעם רעגעל,

פרוש הגאון

ד) מכלל ופרט. כיצד? נאמר אדם כי יקריב וגו' מן הבהמה. כלל חיה שהיא בכלל בהמה. מן הבקר. ומן הצאן. פרט, נתמעטה חיה. ואין בכלל אלא מה שבפרט:

ה) מפרט וכלל. כיצד? נאמר בהשבת אבדה וכן תעשה לחמורו ובן לשמלתו. פרט. משמע אלה בלבד חייב להשיב. כתב אחריו כן תעשה לכל אבידת אחיך. חזר וכלל. נעשה כלל מוסף על הפרט. ומרבה כל דבר:

ו) אלא כעין הפרט. כיצד? הרי שנאמר על כל דבר פשע. כלל הכל. על שור על חמור וגו'. פרט לך אלו בלבד. על כל אבידה. חזר וכלל. אי אתה דן אלא כעין הפרט. מה הפרט מפורש דבר המטלטל וגופו ממון. אף כל כיוצא בו. יצאו קרקעות. ועבדים שהוקשו להם. ויצאו שטרות. שאינן אלא לראיה:

ז) מכלל שהוא צריך לפרט. כיצד? נאמר קדש לי כל בכור. יכול אף הנקבות בכלל. הייתי אומר כל פטר רחם במשמע. תלמוד לאמר זכר. זהו כלל שצריך לפרט. ואם נאמר זכר. יכול אפילו יצאה נקבה לפניו. ת"ל פטר רחם. אי פטר רחם. יכול אפי' נולד אחר יוצא דופן, ת"ל בכור. זהו פרט שצריך לכלל. והם מ-ה אחת:

ח) ויצא מן הכלל ללמד. כיצד? והנפש אשר תאכל

יעב"ץ ז"ל.

מבשר זבח השלמים וגו'. הלא שלמים בכלל כל הקדשים הן. כשיצאו מן הכלל. לא ללמד על עצמן בלבד יצאו. אלא על הכלל כולו יצאו. מה שלמים קדושת מזבח. אף כל שקדושתו קדושת מזבח חייבין עליו. יצאו קדשי בדק הבית:

ט) ויצא לטעון טען אחד שהוא כענינו. כיצד? נאמר ואשר יבוא את רעהו ביער וגו'. מכה בשוגג בכלל רוצח היה. שנאמר ומכה אדם יומת. בין שוגג בין מזיד. ויצא מכה בשוגג לטעון טוען אחד שהוא כענינו של מזיד. שזה המית וזה המית. יצא מן הכלל להקל על עצמו. שניצול בערי מקלט. זהו ולא להחמיר:

י) ויצא לטעון טוען אחר שלא כענינו. כיצד? נאמר. כי תקנה עבד עברי שש שנים יעבוד. והוציא העבריה מן הכלל. שנאמר וכי ימכר איש את בתו לאמה לא תצא כצאת העבדים. הלא אמה עבריה בכלל עבד עברי היתה. שנאמר כי ימכר לך אחיך העברי או העבריה. למה יצאה מן הכלל? לטעון טוען אחר שלא כענינו. שעבד אינו יוצא בסימני גדלות ולא במיתת האדון. והאמה יוצאה בסימנים ובמיתת האדון אפי' תוך שש. יצא להקל עליה שיוצאה תוך שש. ולהחמיר שאדוניה מקדשה בעל כרחה:

וַיָּצָא	און עס איז אויסגעשלאָסען געוואָרען
לִטְעוֹן	צו בעווייזען
טוֹעַן אַחֵר	איין אַנדער זאַך,
שֶׁלֹּא כְעִנְיָנוֹ.	וועלכעס איז נישט ווי דער הויפּט-רעגעל
יָצָא	איז אויסגעשלאָסען געוואָרען
לְהָקֵל וּלְהַחֲמִיר:	גרינגער און שווערער צו מאַכען
יא כָּל דָּבָר	11. יעדע זאַך,
שֶׁהָיָה בִּכְלָל	וועלכע איז געווען אין אַלגעמיינעם רעגעל,
וְיָצָא	און איז אויסגעשלאָסען געוואָרען
לָדוֹן	צו בעשטימען
בַּדָּבָר הֶחָדָשׁ.	וועגען אַ נייע זאַך,
אִי אַתָּה יָכוֹל	קענסטו ניט
לְהַחֲזִירוֹ	(עס) צוריקברייגנען
לִכְלָלוֹ	צו זיין אַלגעמיינעם רעגעל
עַד שֶׁיַּחֲזִירֶנּוּ הַכָּתוּב	ביז דער פּסוק זעלבסט ברייגנט איהם
לִכְלָלוֹ	צו זיין אַלגעמיינעם רעגעל
בְּפֵרוּשׁ:	דייטליך.
יב דָּבָר	12. אַ זאַך,
הַלָּמֵד	וואס ווערט אָבגעלערענט
מֵעִנְיָנוֹ.	פון זיין אינהאַלט,
וְדָבָר	און אַ זאַך,
הַלָּמֵד	וואס ווערט אָבגעלערענט
מִסּוֹפוֹ:	פון זיין ענדע.

יג וְכֵן	13. און אַזוי איז אויך
שְׁנֵי כְתוּבִים	(מיט) צוויי פּסוקים,
הַמַּכְחִישִׁים	וועלכע ווידערשפּרעכען
זֶה אֶת זֶה.	איינער דעם אַנדערן,
עַד שֶׁיָּבֹא	ביז עס קומט
הַכָּתוּב הַשְּׁלִישִׁי	דער דריטער פּסוק
וְיַכְרִיעַ	און מאַכט אַ גלייכגעוויכט
בֵּינֵיהֶם:	צווישען זיי.

יְהִי רָצוֹן	עס זאָל זיין דער ווילען
מִלְּפָנֶיךָ	פון פאַר דיר,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עוויגער, אונזער גאָט,
וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ	און גאָט פון אונזערע עלטערן,
שֶׁיִּבָּנֶה	דאס עס זאָל געבויט ווערען
בֵּית הַמִּקְדָּשׁ	דאס היילינע הויז
בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ	שנעל, אין אונזערע טעג,
וְתֵן חֶלְקֵנוּ	און גיב אונזער טהייל
בְּתוֹרָתֶךָ:	אין דיין תורה.
וְשָׁם נַעֲבָדְךָ	און דאָרט וועלען מיר דיך דינען
בְּיִרְאָה	מיט עהרען-פורכט,
כִּימֵי עוֹלָם	ווי (אין) די אַלטע צייטען
וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת:	און ווי (אין) די פריהערינע יאָהרען.

קדיש דרבנן.

פרוש הגאון

יא) ויצא לדון בדבר החדש. כיצד? נאמר וכהן כי יקנה נפש וגו' ויליד ביתו. בתו בכלל היתה בין פנויה בין נשואה. ויצאה לידון בדבר חדש שאחר שנשאת אינה אוכ' בתרומה. שנאמר ובת כהן כי תהיה לאיש זר וגומר. והואיל והוציאה הכתוב מהכלל. אי אתה יכול להחזירה לכללה אפי' אלמנה וגרושה אם לא החזירה הכתוב בפירוש. שנא' ובת כהן כי תהיה אלמנה וגרושה וזרע אין לה וגו' מלחם אביה תאכל:

יב) דבר הלמד מענינו. כיצד? נאמר שבו איש תחתיו. כול ישבו תחתיהם כל היום. בא הכתוב ולמד אל יצא איש ממקומו. שהוא אלפים אמה (מדת תחום שבת) שהוא דבר

יעב"ץ ז"ל.

הלמד מענינו: ודבר הלמד מסופו. כיצד? נאמר איש אל כל שאר בשרו לא תקרבו. אסר כל שאר שבעורם. ובסוף הענין פירש האסורות לנו. ומהם נלמוד המותרות. ואלו מדה אחת הם:

יג) ושני כתובים המכחישים. כמו שנאמר בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ. וכתוב אחר אומר. ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים. בא הכתוב השלישי והכריע. שנאמר אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים קורא אני אליהם יעמדו יחד. מלמד ששניהם כאחד נבראו ואין כאן הכחשה:

המזמור הזה מתהלים הובא בסדר התפלות על פי כתביו של ר׳ יצחק לוריא(האריז״ל). ובשו״ת פנים מאירות ח״א כתב שלא לאומרו כדי שלא להטריח את הצבור.

תהלים ל׳

א מִזְמוֹר	1. אַ גֶעזַאנְג.
שִׁיר	אַ לִיד
חֲנֻכַּת הַבַּיִת	בַּיי דִי אַיינְוֵוייהוּנְג פוּן דִי הויז;
לְדָוִד׃	[1](אַ גֶעזַאנְג) פוּן דָוִד.
ב אֲרוֹמִמְךָ יְיָ	2. אִיךְ וִויל דִּיךְ עֶרְהוֹבֶּען, עֶווִיגֶער,
כִּי דִלִּיתָנִי.	דַס דוּ הָאסְט מִיךְ אוֹיפְגֶעהוֹיבֶּען,
וְלֹא שִׂמַּחְתָּ	אוּן דוּ הָאסְט נִיט עֶרְפְרֶעהְט
אֹיְבַי	מַיינֶע פַיינְד
לִי׃	אִיבֶּער מִיךְ.
ג יְיָ אֱלֹהָי.	3. עֶווִיגֶער, מַיין גָאט,
שִׁוַּעְתִּי אֵלֶיךָ	אִיךְ הָאבּ גֶעשְׁרִיעֶן צוּ דִיר,
וַתִּרְפָּאֵנִי׃	אוּן דוּ הָאסְט מִיךְ גֶעהֵיילְט
ד יְיָ	4. עֶווִיגֶער,
הֶעֱלִיתָ	דוּ הָאסְט אוֹיפְגֶעבְּרַאכְט
מִן שְׁאוֹל	פוּן [2]גְרַאבּ
נַפְשִׁי.	מַיין זֶעעלֶע;
חִיִּיתַנִי	דוּ הָאסְט מִיךְ בֶּעלֶעבְּט,
מִיָּרְדִי	דַס אִיךְ זָאל נִט אַרוּנְטֶערְגֵעהְן
בוֹר׃	(אִין) גְרוּבּ.
ה זַמְּרוּ לַייָ	5. זִינְגְט צוּם עֶווִיגֶען,
חֲסִידָיו.	(אִיהְר), זַיינֶע פְרוּמֶע,
וְהוֹדוּ	אוּן דַאנְקְט
לְזֵכֶר קָדְשׁוֹ׃	צוּ זַיין הֵיילִיגֶע [3]עֶרְאִינֶערוּנְג.
ו כִּי רֶגַע	6. דֶען (נוּר) אֵיין אוֹיגֶענְבְּלִיק
בְּאַפּוֹ	(אִיז עֶר) אִין זַיין צָארְן,
חַיִּים	(אָבֶּער) לֶעבֶּענְס־לַאנְג—
בִּרְצוֹנוֹ.	אִין זַיין גוּטֶען ווִילֶען.
בָּעֶרֶב יָלִין בֶּכִי	אַם אָבֶּענְד [4]קוּמְט גֶעוֵויין,
וְלַבֹּקֶר רִנָּה׃	אוּן צוּם מָארְגֶען—גֶעזַאנְג.
ז וַאֲנִי אָמַרְתִּי	7. אוּן אִיךְ הָאבּ גֶעדֵיינְקְט
בְשַׁלְוִי.	אִין מַיין רוּהֶע:
בַּל אֶמּוֹט	[5]אִיךְ וֶועל נִיט גֶעבּוֹיגֶען וָוערֶען
לְעוֹלָם׃	[5]אוֹיף עֶווִיג.
ח יְיָ	8. עֶווִיגֶער,
בִּרְצוֹנְךָ	אִין דַיין ווִילֶען
הֶעֱמַדְתָּה	הָאסְטוּ אוֹיפְגֶעשְׁטֶעלְט
לְהַרְרִי עֹז.	מַיין [6]בַּארְג פֶעסְט,
הִסְתַּרְתָּ	(אָבֶּר וֶוען)דוּ הָאסְט פֶערְבָּארְגֶען
פָנֶיךָ	דַיין גֶעזִיכְט,
הָיִיתִי נִבְהָל׃	בִּין אִיךְ גֶעוָוארֶען דֶערְשְׁרָאקֶען.
ט אֵלֶיךָ יְיָ	9. צוּ דִיר, עֶווִיגֶער,
אֶקְרָא.	רוּף אִיךְ,
וְאֶל יְיָ אֶתְחַנָּן׃	אוּן צוּם עֶווִיגֶען בֶּעט אִיךְ.
י מַה בֶּצַע	10. וָואס פִיר אַ נוּטְץ(הָאסְטוּ)
בְּדָמִי	אִין מַיין [7]בְּלוּט,
בְּרִדְתִּי	וֶוען אִיךְ וֶועל אַרוּנְטֶערְגֵעהְן
אֶל שָׁחַת.	אִין הֶעלֶע?
הֲיוֹדְךָ עָפָר.	וֶועט דִיךְ לוֹיבֶּען(דֶער)שְׁטוֹיבּ?
הֲיַגִּיד	וֶועט עֶר דֶ רְצֵעהְלֶען
אֲמִתֶּךָ׃	דַיין וָואהְרְהַייט?
יא שְׁמַע יְיָ	11. הֶער (מִיךְ), עֶווִיגֶער,
וְחָנֵּנִי.	אוּן [8]בֶּעגְנַאדִיג מִיךְ,
יְיָ	עֶווִיגֶער!
הֱיֵה עוֹזֵר לִי׃	זַיי מִיר אַ הֶעלְפֶער.
יב הָפַכְתָּ	12. דוּ הָאסְט פֶערְוַואנְדֶעלְט
מִסְפְּדִי	מַיין קְלָאג
לְמָחוֹל לִי.	צוּ אֵיין טַאנְץ פִיר מִיךְ,

1) אַ פסאלם; עס דארף פערשטאנען ווערען ווי: מזמור לדוד. שיר חנכת וכו׳. 2) העלע, אונטערוועלט. 3) נאָמען. 4) געכטיגט. 5) איך וועל נימאלס וואנקען. 6) ד.ה. גליק. 7) שווייגען. 8) ערבארעם.

פִּתַּחְתָּ	דו הָאסְט [1]לויז גֶעמַאכְט
שַׂקִּי	מַיין זַאק,
וַתְּאַזְּרֵנִי	אֻן דוּ הָאסְט מִךְ אוּמְגֶעגַרְטֶלְט
שִׂמְחָה:	(מִיט) פְרֵיידֶע.
יג לְמַעַן יְזַמֶּרְךָ	13. [2]אוּם מֶען זָל דִיר לוֹבּ-זִינְגֶען
כָבוֹד	[3](מִיט) עֶהְרֶע,
וְלֹא יִדֹּם.	אוּן מֶען זָאל נִיט שְׁוַויינֶען;
יְיָ אֱלֹהַי	עֶווִיגֶער, מַיין גָאט!
לְעוֹלָם	אוֹיף עֶווִיג
אוֹדֶךָּ:	וֶועל אִיךְ דִיר [4]דַאנְקֶען.

קדיש יתום.

פְּסוּקֵי דְזִמְרָה

מְקוֹר בִּרְכַּת בָּרוּךְ שֶׁאָמַר.

הפסוקים והמזמורים שבין ברוך שאמר ובין ישתבח נקראים פסוקי דזמרה, והגאונים סדרום ע״פ מאמר התלמוד בברכות ל״ב ע״ב: ,,לעולם יסדר אדם שבחו של מקום ואח״כ יתפלל". ותקנו ברכה לפניהם ברוך שאמר, וברכה לאחריהם ישתבח.

מי הוא אבי ברכת ברוך שאמר, אשר השתמש בניבים רבים הנמצאים בתלמוד (עיין הערתנו לברוך שאמר) לא נודע בברור, והרי״ף לברכות ל״ב מזכירה, וזה לשונו: ,,ותקינו רבנן למימר ברכה מקמייהו (דפסוקי דזמרה) ומאי ניהו ברוך שאמר וישתבח הלכך מיבעי ליה לאינש דלא לאשתעויי מכי מתחיל בברוך שאמר עד דמסיים ליה". ובערוך ערך תפלה נמצא: ,,ור׳ משה גאון אמר מאן דמעייל לכנישתא ואשכח צבורא דקרו פסוקי דזמרה אומר ברוך שאמר וחותם מהלל בתשבחות". ובטורי זהב סמן נ״א אות א׳ מביא בשם תולעת יעקב שאנשי כנסת הגדולה תקנוהו ע״פ פתקא דנפל מן השמים (עיין מה שכתב בזה הסדור רשב״ן.) ובספר היוחסין אומר, כי בשבת הראשון של מנוי ראש גלותא היה חזן בית הכנסת מתחיל בברוך שאמר והבחורים עונים על כל דבר ודבר מברוך שאמר ברוך הוא.

והנה מספר התבות בברוך שאמר ע״פ נוסחתנו הוא פ״ז והסמן לזה ראשו כתם פ״ז (רוקח ס׳ ש״כ); אולם הנוסחאות רבות ושונות בין האשכנזים והספרדים וגם בין הספרדים בעצמם הנוסחאות שונות, כנראה באבודרהם ובמנורת המאור כלל תפלה סמן צ״ג. וגם מקום ברוך שאמר אצל האשכנזים הוא לפני הודו לה׳, ואצל הספרדים מקומו לפני יהי כבוד.

דִינִים פוּן פְּסוּקֵי דְזִמְרָה.

פון ברוך שאמר ביז נאָך ישתבח הייסט ,,פסוקי דזמרה" ווען מען קומט צום דאוונען און מען געפינט, דאס דער עולם האלט ביים ענדע ,,פסוקי דזמרה", דאַן זאגט מען נור: ברוך שאמר ביז ענדע, תהלה לדוד ארוממך ביז ענדע און ישתבח און דאן פון יוצר אור מיט׳ן עולם. ווען מען האָט מעהר צייט, זאָגט מען אַזויפיעל פון די וויטער אויסגערעכענטע מזמורים, וויפיל מען קען בעווייזען צוא זאָגען און אָנצופאַנגען מיט׳ן עולם יוצר אור. וואס פריהער אַ מזמור איז דא אויסגערעכענט אַלץ וויכטיגער איז ער. פאָלגענדע זייַנען די מזמורים: הללו אל בקדשו, הללו את ה׳ מן השמים די איבריגע קאַפּיטלען, וואָס פאַנגען אָן מיט הללויה, ויברך דוד, הודו ביז והוא רחום און פון דאָרט הופּט מען איבער ביז והוא רחום, וואָס איז בעפאָר אשרי. און מען זאגט פון דאָרט און ווייטער. ווען מען געפינט אָבער אַז דער עולם זאָגט שוין יוצר אור, דאן זאגט מען גאָר קיין פסוקי דזמרה, זאָנדערן מען דאַוועגט מיט׳ן עולם פון יוצר אור ביז נאָך שמונה עשרה, און דאן זאָגט מען פסוקי דזמרה אָהן ברוך שאמר און אָהן ישתבח; אָבער די ברכות השחר, דאס הייסט פון אשר נתן לשכוי בינה און די איבריגע ברכות, זאָגט מען יאַ, נור די ברכה פון אלהי נשמה זאָגט מען ניט.

ברוך שאמר דאַרף מען זאָגען שטעהענדיג און מיט אַ נגון, האַלטענדיג די צוויי פאָדערסטע ציצית אין דער רעכטער האַנד, און ווען מען ענדיגט מלך מהלל בתשבחות, קושט מען די ציצית, און מען לאָזט זיי אָב. פון ברוך שאמר ביז נאָך שמונה עשרה טהאָר מען ניט מפסיק זיין.

1) געעפענט. 2) אום (מיין גייסט) זאל דיר זינגען. 3) עהרען־(לידער). 4) לויבען.

פְּסוּקֵי דְזִמְרָה.

הֲרֵינִי מְזֻמָּן	אִיךְ [1]בֶּערֵייט צוּ
אֶת פִּי	מַיין מוֹיל
לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל	צוּ דַאנְקֶען אוּן צוּ לוֹיבֶּען
וּלְשַׁבֵּחַ	אוּן צוּ רִיהְמֶען
אֶת בּוֹרְאִי:	מַיין בֶּעשֶׁעפֶּער.
בָּרוּךְ	גֶעלוֹיבְּט (אִיז עֶר),
שֶׁאָמַר	וֶועלְכֶער הָאט גֶעזָאגְט,
וְהָיָה הָעוֹלָם.	אוּן עֶס אִיז גֶעוָוארֶען דִי וֶועלְט;
בָּרוּךְ הוּא.	גֶעלוֹיבְּט אִיז עֶר;
[1]בָּרוּךְ	גֶעלוֹיבְּט (אִיז עֶר),
עֹשֶׂה בְרֵאשִׁית.	(וֶועלְכֶער) מַאכְט [3]דִי שֶׁעפְּפוּנְג;
בָּרוּךְ	גֶעלוֹיבְּט (אִיז עֶר),
אוֹמֵר וְעֹשֶׂה.	(וֶועלְכֶער) זָאגְט אוּן טְהוּט;
בָּרוּךְ	גֶעלוֹיבְּט (אִיז עֶר),
גּוֹזֵר וּמְקַיֵּם.	(וֶועלְכֶער) בֶּעשְׁלִיסְט אוּן עֶרְפִילְט;
בָּרוּךְ	גֶעלוֹיבְּט (אִיז עֶר),
מְרַחֵם	(וֶועלְכֶער) עֶרְבַּארֶעמְט זִיךְ
עַל הָאָרֶץ.	אוֹיף דִי עֶרְד;
בָּרוּךְ	גֶעלוֹיבְּט (אִיז עֶר),
מְרַחֵם	(וֶועלְכֶער) עֶרְבַּארְמְט זִיךְ
עַל הַבְּרִיּוֹת.	אוֹיף דִי בֶּעשֶׁעפֶּענִיסֶען;
בָּרוּךְ	גֶעלוֹיבְּט (אִיז עֶר),
מְשַׁלֵּם	(וֶועלְכֶער) בֶּעצָאהְלְט
שָׂכָר טוֹב	אַ גוּטֶען לוֹין
לִירֵאָיו.	צוּ דִי, וָואס פִירְכְטֶען אִיהְם;
בָּרוּךְ	גֶעלוֹיבְּט (אִיז עֶר),
חַי לָעַד	(וֶועלְכֶער) לֶעבְּט אוֹיף עֶווִיג
וְקַיָּם לָנֶצַח.	אוּן עֶקְסִיסְטִירְט אוֹיף עֶווִיג;
בָּרוּךְ	גֶעלוֹיבְּט (אִיז עֶר),
פּוֹדֶה וּמַצִּיל.	(וֶועלְכֶער) עֶרְלֵייזְט אוּן רֶעטֶעט;
בָּרוּךְ שְׁמוֹ:	גֶעלוֹיבְּט אִיז זַיין נָאמֶען.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם.	קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
הָאֵל.	דֶער גָאט,
הָאָב הָרַחֲמָן.	דֶער בַּארְמְהֶערְצִיגֶער פָאטֶער,
הַמְּהֻלָּל	וֶועלְכֶער אִיז גֶעלוֹיבְּט
בְּפִי עַמּוֹ.	דוּרְךְ דִי מוֹיל פוּן זַיין פָאלְק,
מְשֻׁבָּח וּמְפֹאָר	גֶערִיהְמְט אוּן פֶערְהֶערְלִיכְט
בִּלְשׁוֹן	דוּרְךְ דִי צוּנְג
חֲסִידָיו וַעֲבָדָיו.	פוּן זַיינֶע פְרוּמֶע אוּן זַיינֶע דִינֶר;
וּבְשִׁירֵי דָוִד	אוּן מִיט דִי לִידֶער פוּן דָוִד,
עַבְדֶּךָ	דַיין קְנֶעכְט,
נְהַלֶּלְךָ	וֶועלֶען מִיר דִיךְ לוֹיבֶּען,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ.	עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
בִּשְׁבָחוֹת	מִיט רִיהְמוּנְגֶען
וּבִזְמִרוֹת	אוּן מִיט גֶעזַאנְגֶען
נְגַדֶּלְךָ	וֶועלֶען מִיר דִיךְ [4]גְרוֹיסֶען,
וּנְשַׁבֵּחֲךָ	אוּן מִיר וֶועלֶען דִיךְ רִיהְמֶען,
וּנְפָאֶרְךָ.	אוּן מִר וֶועלֶען דִיךְ פֶערְהֶערְלִיכֶען,
וְנַזְכִּיר שִׁמְךָ	אוּן מִיר וֶועלֶען דֶערְמָאהְנֶען דַיין נָמֶען,
וְנַמְלִיכְךָ	אוּן דִיךְ עֶרְקְלֶערֶען אַלְס קֶענִיג,
מַלְכֵּנוּ אֱלֹהֵינוּ:	אוּנְזֶער קֶענִיג, אוּנְזֶער גָאט!
יָחִיד.	אֵיינְצִיגֶער,
חֵי הָעוֹלָמִים.	[5]דַאס לֶעבֶּען פוּן דִי וֶועלְטֶען,
מֶלֶךְ	קֶענִיג,
מְשֻׁבָּח וּמְפֹאָר	גֶערִיהְמְט אוּן פֶערְהֶערְלִיכְט
עֲדֵי עַד	אוֹיף אִימֶער אוּן עֶווִיג
שְׁמוֹ הַגָּדוֹל:	אִיז זַיין גְרוֹיסֶער נָאמֶען.

1) ניבים כמו אלה נמצאים גם בתלמוד: ברוך עושה בראשית ברכות נ"ד ע"א; ברוך אומר ועושה גוזר ומקים. ברכות נ"ז ע"ב; ברוך אתה ה' המרחם על הארץ, תענית ט"ו ע"א. וכן, במי שאמר והיה העולם, חולין פ"ד ע"ב ועוד. 2) מאך פערטיג. 3) (אלעס) אין אָנפאנג; ד. ה. וועלכער האָט אלעס בעשאפען. 4) ד. ה. ערקלערען דיין גרויסקייט. 5) עוויג-לעבענדער.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	געלויבט ביסט ו, עוויגער,
מֶלֶךְ מְהֻלָּל	קעניג, (וועלכער)איז געלויבט
בַּתִּשְׁבָּחוֹת:	מיט רוהם-לידער.

דברי הימים א׳ ט״ז ה—ל״ו.

ח הוֹדוּ[1] לַייָ	8. דאנק צום עוויגען,
קִרְאוּ בִשְׁמוֹ.	רופט אן זיין נאמען;
הוֹדִיעוּ בָעַמִּים	מאכט בעקאנט אונטער די פעלקער
עֲלִילֹתָיו:	זיינע טהאטען.
ט שִׁירוּ לוֹ	9. זינגט צו איהם,
זַמְּרוּ לוֹ.	שפּילט צו איהם;
שִׂיחוּ	רעדט
בְּכָל נִפְלְאוֹתָיו:	וועגען אלע זיינע וואונדער.
י הִתְהַלְלוּ	10. ריהמט אייך
בְּשֵׁם קָדְשׁוֹ.	מיט זיין הייליגען נאמען;
יִשְׂמַח לֵב	זאל זיך פרעהען דאס הארץ
מְבַקְשֵׁי יְיָ:	פון די,ווס [2]זוכען דעם עוויגען.
יא דִּרְשׁוּ יְיָ	11. פארשט דעם עוויגען
וְעֻזּוֹ.	און זיין שטארקייט;
בַּקְּשׁוּ פָנָיו	[3]זוכט זיין [4]אנגעזיכט
תָּמִיד:	בעשטענדיג.
יב זִכְרוּ נִפְלְאוֹתָיו	12. געדיינקט זיינע וואונדער,
אֲשֶׁר עָשָׂה.	וועלכע ער האט געטהאן;
מֹפְתָיו	זיינע וואונדער-צייכען
וּמִשְׁפְּטֵי פִיהוּ:	און די [5]געריכטע פון זיין מויל.
יג זֶרַע יִשְׂרָאֵל	13. (איהר) [6]זאמען פון ישראל,
עַבְדּוֹ.	זיין קנעכט;
בְּנֵי יַעֲקֹב	(איהר) קינדער פון יעקב,
בְּחִירָיו:	זיינע אויסערוועהלטע!
יד הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ.	14. ער איז דער עוויגער, אונזער גאט;
בְּכָל הָאָרֶץ	איבער די גאנצע ערד
מִשְׁפָּטָיו:	זיינען זיינע [5]געריכטע.
טו זִכְרוּ לְעוֹלָם	15. געדיינקט אויף עוויג
בְּרִיתוֹ.	זיין בונד;
דָּבָר	(געדיינקט דאס) ווארט,
צִוָּה	(וואס) ער האט געבאטען,
לְאֶלֶף דּוֹר:	ביז צום טויזענדסטען געשלעכט.[7]
טז אֲשֶׁר כָּרַת אֶת אַבְרָהָם.	16. (געדיינקט דעם בונד) ווס ער הט געשלאסען מיט אברהם,
וּשְׁבוּעָתוֹ לְיִצְחָק:	און זיין שוואור צו יצחק.
יז וַיַּעֲמִידֶהָ	17. און ער האט עם געשטעלט
לְיַעֲקֹב	פיר יעקב
לְחֹק.	אלס געזעטץ;
לְיִשְׂרָאֵל	פיר ישראל
בְּרִית עוֹלָם:	אלס עוויגען בונד.
יח לֵאמֹר	18. זאגענדיג:
לְךָ אֶתֵּן	צו דיר וועל איך געבען
אֶרֶץ כְּנָעַן.	דאס לאנד כנען
חֶבֶל נַחֲלַתְכֶם:	(אלס) אייער ערב-טהייל.
יט בִּהְיוֹתְכֶם	19. ווען איהר זייט (נאך) געוועזן
מְתֵי מִסְפָּר.	א (קליינע) צאהל מענשען;
כִּמְעַט	ווייניג
וְגָרִים בָּהּ:	און פרעמדע אין איהר.
כ וַיִּתְהַלְּכוּ	20. און ווען זיי זיינען אמגעגאנגען
מִגּוֹי אֶל גּוֹי.	פון א נאציאן צו א (צווייטע) נציאן;
וּמִמַּמְלָכָה	און פון איין קעניגרייך
אֶל עַם אַחֵר:	צו איין אנדער פאלק.
כא לֹא הִנִּיחַ לְאִישׁ	21. האט ער קיין מאן געלאזען
לְעָשְׁקָם.	זיי צו בעדריקען;
וַיּוֹכַח עֲלֵיהֶם	און ער הט געשטראפט וועגען זיי
מְלָכִים:	קעניגע.

1) מכאן עד „ובנביאי אל תרעו" נמצא גם בספר תהלים ק״ה א—ט״ו בשנויים. 2) בעטען. 3) בעט. 4) געגענווארט.
5) אורטהיילע; געזעטצע; שפּריכע. 6) נאכקאמען. 7) ד. ה. אויף איביג; וואס ער האט געבאטען צו טויזענד (ד. ה. פיל) געשלעכטער.

כב אַל תִּגְּעוּ	22. (זאָגענדיג): בּעריהרט ניט
בִּמְשִׁיחָי .	[אין] מיינע געזאַלבּטע,
וּבִנְבִיאַי	און צו מיינע פּראָפּעטען
אַל תָּרֵעוּ :	טהוט קיין שלעכטעס.
כג שִׁירוּ לַייָ	23. זינגט צום עוויגען,
כָּל הָאָרֶץ .	די גאַנצע ערד;
בַּשְּׂרוּ	[1]זאָגט אָן
מִיּוֹם אֶל יוֹם	פון טאָג צו טאָג
יְשׁוּעָתוֹ :	זיין הילף.
כד סַפְּרוּ בַגּוֹיִם	24. דערצעהלט אונטער די נאַציָאָנען
אֶת כְּבוֹדוֹ .	זיין [2]הערליכקייט;
בְּכָל הָעַמִּים	אונטער אַלע פעלקער—
נִפְלְאֹתָיו :	זיינע וואונדער.
כה כִּי גָדוֹל יְיָ	25. דען גרויס איז דער עוויגער
וּמְהֻלָּל מְאֹד .	און זעהר געלויבּט;
וְנוֹרָא הוּא	און פורכטבּאַר איז ער
עַל כָּל אֱלֹהִים :	[3]איבּער אַלע געטער.
כו כִּי כָּל אֱלֹהֵי	26. דען אַלע געטער
הָעַמִּים	פון די פעלקער
אֱלִילִים .	זיינען [4]געטצען;
וַייָ	אָבּער דער עוויגער
שָׁמַיִם עָשָׂה :	האָט (דעם) הימעל געמאַכט.
כז הוֹד וְהָדָר	27. גלאַנץ און פּראַכט
לְפָנָיו .	איז פאַר איהם;
עֹז וְחֶדְוָה	שטאַרקייט און פריידע
בִּמְקֹמוֹ :	איז אין זיין אָרט.
כח הָבוּ לַייָ	28. [5]גיבּט צום עוויגען,
מִשְׁפְּחוֹת עַמִּים .	איהר פעלקער-פאַמיליען!
הָבוּ לַייָ	[5]גיבּט צום עוויגען
כָּבוֹד וָעֹז :	עהרע און מאַכט.

כט הָבוּ לַייָ	29. [5]גיבּט צום עוויגען
כְּבוֹד שְׁמוֹ .	די עהרע פון זיין נאָמען;
שְׂאוּ מִנְחָה	[6]נעהמט אַ געשענק,
וּבֹאוּ לְפָנָיו .	און קומט פאַר איהם;
הִשְׁתַּחֲווּ לַייָ	[7]בּייגט אייך צום עוויגען
בְּהַדְרַת קֹדֶשׁ :	אין הייליגער פּראַכט.
ל חִילוּ מִלְּפָנָיו	30. ציטערט פאַר איהם
כָּל הָאָרֶץ .	די גאַנצע ערד;
אַף תִּכּוֹן תֵּבֵל	ווען אויך (די) וועלט שטעהט פעסט
בַּל תִּמּוֹט :	(און) זי [8]בּייגט זיך ניט.
לא יִשְׂמְחוּ הַשָּׁמַיִם	31. זאָלען זיך פרעהען די הימעל,
וְתָגֵל הָאָרֶץ .	און זאָל פרעהליך זיין די ערד;
וְיֹאמְרוּ	און זאָלען זיי זאָגען
בַגּוֹיִם	אונטער די נאַציָאָנען:
יְיָ מָלָךְ :	דער עוויגער האָט רעגירט!
לב יִרְעַם הַיָּם	32. זאָל שטורמען דאָס מעער
וּמְלוֹאוֹ .	און דם, וואָס פילט איהם אָן;[9]
יַעֲלֹץ הַשָּׂדֶה	זאָל זיך פרעהען דאָס פעלד,
וְכָל אֲשֶׁר בּוֹ :	און אַלעס, וואָס איז אין איהם.
לג אָז יְרַנְּנוּ	33. דאַן וועלען זינגען
עֲצֵי הַיָּעַר .	די בּוימער פון וואַלד;
מִלִּפְנֵי יְיָ	פון פאַר דעם עוויגען,[10]
כִּי בָא	דען ער קומט
לִשְׁפּוֹט	צו ריכטען
אֶת הָאָרֶץ :	די ערד.
לד הוֹדוּ לַייָ	34. דאַנקט צום עוויגען,
כִּי טוֹב .	דען ער איז גוט;
כִּי לְעוֹלָם	דען אויף עוויג
חַסְדּוֹ :	איז זיין גנאַדע.
לה וְאִמְרוּ	35. און זאָגט:

1) פערקינדיגט, דערצעהלט. 2) עהרע. 3) מעהר אלס אלע געטער. 4) ניכטיגע. 5) שרייבט צו; זייט מוחס.
6) טראגט. 7) בעט צום עוויגען. 8) וואנקט ניט. 9) ד. ה. אלעס וואס איז אין איהם. 10) ד. ה. צוליב דעם עוויגען.

הוֹשִׁיעֵנוּ	הֶעלְף אוּנְז,
אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ	גָאט פוּן אוּנְזֶער הִילְף,
וְקַבְּצֵנוּ	אוּן פֶערְזַאמֶעל אוּנְז,
וְהַצִּילֵנוּ	אוּן רֶעטֶע אוּנְז
מִן הַגּוֹיִם	פוּן דִי נַאצְיָאנֶען,
לְהוֹדוֹת	אוּם צוּ דַאנְקֶען
לְשֵׁם קָדְשֶׁךָ.	צוּ דַיין הֵיילִיגֶען נָאמֶען,
לְהִשְׁתַּבֵּחַ	אוּם זִיךְ צוּ רִיהְמֶען
בִּתְהִלָּתֶךָ:	מִיט דַיין לוֹיבּ.
ל׳ בָּרוּךְ יְיָ	גֶעלוֹיבְּט אִיז דֶער עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל	דֶער גָאט פוּן יִשְׂרָאֵל,
מִן הָעוֹלָם	פוּן עֶווִיגְקַייט
וְעַד הָעוֹלָם.	בִּיז עֶווִיגְקַייט;
וַיֹּאמְרוּ כָל הָעָם	אוּן דַס גַנְצֶע פָאלְק הָט גֶזָאגְט:
אָמֵן וְהַלֵּל לַייָ:	אָמֵן! אוּן לוֹיבּ צוּם עֶווִיגֶען!

מכאן ואילך הוא ילקוט פסוקים מספר תהלים.

צ״ט ה׳ רוֹמְמוּ	עֶרְהֵייבְּט
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	דֶעם עֶווִיגֶען, אוּנְזֶער גָאט,
וְהִשְׁתַּחֲווּ	אוּן בֵּייגְט אַייךְ
לַהֲדֹם רַגְלָיו	צוּם [1]בֵּיינְקֶעל-פוּן זַיינֶע פִיס![2]
קָדוֹשׁ הוּא:	הֵיילִיג אִיז עֶר!
צ״ט ט׳ רוֹמְמוּ	עֶרְהֵייבְּט
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	דֶעם עֶווִיגֶען, אוּנְזֶער גָאט,
וְהִשְׁתַּחֲווּ	אוּן בֵּייגְט אַייךְ
לְהַר קָדְשׁוֹ.	צוּ זַיין הֵיילִיגֶען בַּארְג;
כִּי קָדוֹשׁ	דֶען הֵיילִיג אִיז
יְיָ אֱלֹהֵינוּ:	דֶער עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט.
ע״ח ל״ח [7]וְהוּא רַחוּם	אוּן עֶר, דֶער בַּארְמְהֶערְצִיגֶער,
יְכַפֵּר עָוֹן	פֶערְגִיבְּט זִינְד,
וְלֹא יַשְׁחִית	אוּן עֶר פֶערְדַארְבְּט נִיט;
וְהִרְבָּה	אוּן עֶר פֶערְמֶעהְרְט[3]
לְהָשִׁיב אַפּוֹ.	צוּרִיקְ־צוּהַאלְטֶען זַיין צָארְן,[3]
וְלֹא יָעִיר	אוּן עֶר עֶרְוֶועקְט נִיט
כָּל חֲמָתוֹ:	זַיין גַאנְצֶען גְרִים.
מ׳ י״ב אַתָּה יְיָ	דוּ, עֶווִיגֶער,
לֹא תִכְלָא	זָאלְסְט נִיט צוּרִיקְהַאלְטֶען
רַחֲמֶיךָ	דַיין עֶרְבַּארְמוּנְג
מִמֶּנִּי.	פוּן מִיר;
חַסְדְּךָ וַאֲמִתְּךָ	דַיין גְנַאדֶע אוּן טְרֵייהַייט
תָּמִיד יִצְּרוּנִי:	זָאלֶען מִיךְ שְׁטֶענְדִיג הִיטֶען.
כ״ה ו׳ זְכֹר רַחֲמֶיךָ	גֶעדֵיינְק דַיין עֶרְבַּארְמוּנְג,
יְיָ	עֶווִיגֶער,
וַחֲסָדֶיךָ.	אוּן דַיין גְנַאדֶע;
כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה:	דֶען פוּן עֶווִיג אָן זַיינֶען זֵיי.
ס״ח ל״ה תְּנוּ עֹז	[4]גִיבְּט שְׁטַארְקַייט
לֵאלֹהִים	צוּ גָאט;
עַל יִשְׂרָאֵל	אִיבֶּער יִשְׂרָאֵל
גַּאֲוָתוֹ.	אִיז זַיין עֶרְהַאבֶּענְהַייט;
וְעֻזּוֹ	אוּן זַיין שְׁטַארְקַייט
בַּשְּׁחָקִים:	אִיז אִין [5]דִי הִימְלֶען.
ס״ח ל״ו נוֹרָא אֱלֹהִים	פוּרְכְטְבַּאר (בִּיסְט'וּ) גָאט
מִמִּקְדָּשֶׁיךָ.	פוּן דַיינֶע הֵיילִיגְטְהוּמֶען;
אֵל יִשְׂרָאֵל	דֶער גָאט פוּן יִשְׂרָאֵל
הוּא נֹתֵן	עֶר גִיבְּט
עֹז וְתַעֲצֻמוֹת	שְׁטַארְקַייט אוּן מַאכְט
לָעָם.	צוּ דֶעם פָאלְק;
בָּרוּךְ אֱלֹהִים:	גֶעלוֹיבְּט אִיז גָאט!
צ״ד א׳ אֵל נְקָמוֹת יְיָ,	גָאט פוּן רַאכֶע, עֶווִיגֶער![6]
אֵל נְקָמוֹת	גָאט פוּן רַאכֶע,
הוֹפִיעַ:	עֶרְשַׁיין!

1) געשטעל; שטוהל. 2) צום בית המקדש. 3) ד. ה. פיל מאל האלט ער אב זיין צארן. 4) שרייבט צו; זייט מיחס. 5) לופט-קרייז; וואלקען-הימעל. 6) אדער: א גאט פון ראכע איז דער עוויגער. 7) כתב בעל כנה״ג (מובא במג״א לא״ח ס׳ רפ״א) וז״ל: במקומות תיריא וקונשטנדינא אין אומרים והוא רחום בפסוקי דזמרה בשבת ויו״ט עכ״ל. וכן כתב הגאון יעב״ץ בסדורו. והטעם לזה עיין בראש תפלת ערבית לשבת.

צ"ד ב' הִנָּשֵׂא	עֶרְהֵייבּ זִיךְ,
שֹׁפֵט הָאָרֶץ .	רִיכְטֶער פוּן דֶער עֶרד;
הָשֵׁב גְּמוּל	גִיבּ אַ לוֹין
עַל גֵּאִים :	צוּ דִי שְׁטָאלְצֶע.
ג' ט' לַיְיָ הַיְשׁוּעָה .	בַּיי דֶעם עֶווִיגֶען אִיז דִי הִילְף;
עַל עַמְּךָ	אוֹיף דַיין פָאלְק
בִרְכָתֶךָ סֶּלָה:	זָאל זַיין דַיין זֶעגֶען. [1]סֶלָה!
מ"ו ח' וי"ב יְיָ צְבָאוֹת	דֶר עֶווִיגֶר פוּן דִי הֶעעֶר־שַׁאארֶן
עִמָּנוּ .	אִיז מִיט אוּנְז,
מִשְׂגָּב לָנוּ	אַ פֶעסְטוּנְג פִיר אוּנְז
אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה:	אִיז דֶער גָאט פוּן יַעֲקֹב. [1]סֶלָה!
פ"ד י"ג יְיָ צְבָאוֹת .	עֶווִיגֶער פוּן דִי הֶעעֶר־שַׁאארֶן!
אַשְׁרֵי אָדָם	גְלִיקְלִיךְ אִיז דֶער מֶענְשׁ,
בֹּטֵחַ בָּךְ :	וועלְכֶער פֶערְזִיכֶערְט זִיךְ אוֹיף דִיר,
כ' יְיָ הוֹשִׁיעָה .	עֶווִיגֶער, הֶעלְף!
הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ	דֶער קֶענִיג זָל אוּנְז אַנְטְווָארְטֶען
בְיוֹם קָרְאֵנוּ :	אִין דֶעם טָאג, ווען מִיר רוּפֶען.
כ"ח ט' הוֹשִׁיעָה	הֶעלְף
אֶת עַמֶּךָ	דַיין פָאלְק,
וּבָרֵךְ	אוּן בֶּענְשׁ
אֶת נַחֲלָתֶךָ .	דַיין עֶרְבּ־טְהֵייל;
וּרְעֵם	אוּן פִיטֶער זֵיי
וְנַשְּׂאֵם	אוּן עֶרְהֵייבּ זֵיי
עַד הָעוֹלָם :	בִּיז עֶווִיג.
ל"ג כ' נַפְשֵׁנוּ	אוּנְזֶער זֶעעֶלֶע
חִכְּתָה לַיְיָ .	הָאפְּט אוֹיף גָאט;
עֶזְרֵנוּ	אוּנְזֶער הִילְף
וּמָגִנֵּנוּ הוּא :	אוּן אוּנְזֶער שִׁילְד אִיז עֶר.
ל"ג כ"א כִּי בוֹ	דֶען [2]דוּרְךְ אִיהְם
יִשְׂמַח לִבֵּנוּ .	פְרֵעהְט זִיךְ אוּנְזֶער הַארְץ;
כִּי בְשֵׁם קָדְשׁוֹ	דֶען אוֹיף זַיין הֵיילִיגֶען נָאמֶען
בָטָחְנוּ :	הָאבֶּען מִיר זִיךְ פֶערְזִיכֶערְט.
ל"ג כ"ב יְהִי חַסְדְּךָ יְיָ	זָאל זַיין דַיין גְנַדֶע, אָ עֶווִיגֶער,
עָלֵינוּ .	אִיבֶּער אוּנְז,
כַּאֲשֶׁר יִחַלְנוּ לָךְ:	אַזוֹ ווִי מִר הָבֶּן [3]גֶהָפְּט אוֹף דִר.
פ"ה ח' הַרְאֵנוּ יְיָ	ווַייז אוּנְז, עֶווִיגֶער,
חַסְדֶּךָ .	דַיין גְנַאדֶע;
וְיֶשְׁעֲךָ תִּתֶּן לָנוּ:	אוּן דַיין הִילְף גִיבּ אוּנְז.
מ"ד כ"ז קוּמָה	שְׁטֵעה אוֹיף
עֶזְרָתָה לָנוּ .	(אַלְס) הִילְף פִיר אוּנְז;
וּפְדֵנוּ	אוּן עֶרְלֵייז אוּנְז
לְמַעַן חַסְדֶּךָ :	ווֶעגֶען דַיין גְנַאדֶע.
פ"א י"א אָנֹכִי	אִיךְ בִּין
יְיָ אֱלֹהֶיךָ	דֶער עֶווִיגֶער, דַיין גָאט,
הַמַּעַלְךָ	וועלְכֶער הָט דִךְ אַרוֹיסְגֶעפִיהְרְט
מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם .	פוּן דֶעם לַאנְד מִצְרַיִם;
הַרְחֶב פִּיךָ	עֶפֶען בְּרֵייט דַיין מוֹיל,
וַאֲמַלְאֵהוּ :	אוּן אִיךְ ווֶעל אִיהְם אָנְפִילֶען.
קמ"ד ט"ו אַשְׁרֵי הָעָם	גְלִיקְלִיךְ אִיז דַאס פָאלְק,
שֶׁכָּכָה לּוֹ .	ווָאס אִיהְם (גֵעהְט) אַזוֹי!
אַשְׁרֵי הָעָם	גְלִיקְלִיךְ אִיז דַאס פָאלְק,
שֶׁיְיָ אֱלֹהָיו :	ווָאס דֶער עֶווִיגֶער אִז זַיין גָאט!
י"ג ו' וַאֲנִי	אוּן אִיךְ,
בְּחַסְדְּךָ	אוֹיף דַיין גְנַאדֶע
בָטַחְתִּי	הָאבּ אִיךְ זִיךְ פֶערְטְרוֹיט;
יָגֵל לִבִּי	מַיין הַארְץ ווֶעט זִיךְ פְרֵעהֶען
בִּישׁוּעָתֶךָ .	דוּרְךְ דַיין הִילְף;
אָשִׁירָה לַיְיָ	אִיךְ ווֶעל זִינְגֶען צוּם עֶווִיגֶען,
כִּי גָמַל עָלָי :	דֶען עֶר הָאט מִר [4]גוּט בֶּלוֹינְט.

1) זעה בעמערקונג 8 צו זייטע 29. 2) אין. 3) פערטרויט; געהארט. 4) גוטעס געטהאן.

פון היר ביז יהי כבוד אויף זייטע 88 זאגט מען נור אַם שבת און יום טוב, נור אין מאנכע געמיינדען זאגט מען עס אויך אַם הושענא רבה.

שבעת המזמורים מכאן עד מזמור שיר ליום השבת מוסיפים בשבת כנגד מספר ימי השבוע. ובסדור עבודת ישראל מביא בשם פירוש ישן, שבדין היה לומר אותם גם בימי החול ואך מפני טורח הצבור נמנעו לאמרם בחול.

תהלים י״ט

א לַמְנַצֵּחַ	1. [1]פַר דֶם גֶעזַאנְג־מַייסְטֶער.
מִזְמוֹר לְדָוִד:	אַ גֶעזַאנְג פוּן דָוִד.
ב הַשָּׁמַיִם	2. דִי הִימְלֶען
מְסַפְּרִים	דֶערְצֶעהְלֶען
כְּבוֹד אֵל.	דִי הֶערְלִיכְקַייט פוּן גָאט;
וּמַעֲשֵׂה יָדָיו	אוּן דַאס וֶוערק פוּן זַיינֶע הֶענְד
מַגִּיד הָרָקִיעַ:	זָאגְט [2]דִי אוֹיסְבְּרֵייטוּנְג.
ג יוֹם לְיוֹם	3. אֵיין טָאג צוּם (אַנְדֶער) טָאג
יַבִּיעַ אֹמֶר.	[3]רֶעדְט אַ וָוארְט;
וְלַיְלָה לְּלַיְלָה	אוּן אֵין נַכְט צוּ דִי (אַנְדֶר) נַכְט
יְחַוֶּה דָּעַת:	עֶרְקְלֶעהְרְט וִויסֶענְשַׁאפְט.[4]
ד אֵין אֹמֶר	4 אָהְן שְׁפְּרַאכֶע
וְאֵין דְּבָרִים.	אוּן אָהְן וֶוערְטֶער,
בְּלִי נִשְׁמָע קוֹלָם:	אַזוֹי, אַז זַייעֶר שְׁטִימֶע וֶוערְט נִיט גֶעהֶערְט.
ה בְּכָל הָאָרֶץ	5. אִיבֶּער דִי גַאנְצֶע עֶרְד
יָצָא קַוָּם	גֶעהְט אַרוֹיס זַייעֶר שְׁנוּר,[5]
וּבִקְצֵה תֵבֵל	אוּן בִּיז עֶנְדֶע דֶער וֶועלְט
מִלֵּיהֶם.	(גְרֵייכֶן) זַייעֶרֶע וֶוערְטֶער;
לַשֶּׁמֶשׁ	פִיר דִי זוּן
שָׂם אֹהֶל	הָט עֶר גֶעמַאכְט אַ גֶעצֶעלְט
בָּהֶם:	אִין זַיי.[6]
ו וְהוּא	6. אוּן עֶר אִיז
כְּחָתָן	[7]וִוי אַ בְּרוֹיטִיגַאם
יֹצֵא	(וֶועלְכֶער) גֶעהְט אַרוֹיס
מֵחֻפָּתוֹ.	פוּן זַיין בְּרוֹיט־קַאמֶער;
יָשִׂישׂ	עֶר פְרֶעהְט זִיךְ
כְּגִבּוֹר	וִוי אַ הֶעלְד
לָרוּץ אֹרַח:	צוּ לוֹיפֶען (זַיין) וֶועג.
ז מִקְצֵה	7. פוּן אֵיין עֶנְדֶע
הַשָּׁמַיִם	פוּן דִי הִימְלֶען
מוֹצָאוֹ.	אִיז זַיין אוֹיסְגַאנְג;
וּתְקוּפָתוֹ	אוּן זַיין קְרַייז־לוֹיף
עַל קְצוֹתָם.	אִיז אִבֶּר זֵייעֶרֶע (אַנְדֶרֶע) עֶנְדֶן,
וְאֵין נִסְתָּר	אוּן קֵיין זַךְ בְּלַייבְּט פֶערְבָּרְגֶן
מֵחַמָּתוֹ:	פוּן זַיין הִיטְץ.
ח תּוֹרַת יְיָ	8. דִי [8]תּוֹרָה פוּן דֶעם עֶווִיגֶען
תְּמִימָה	אִיז פָאלְקָאם,
מְשִׁיבַת	זִי עֶרְקְוִויקְט
נָפֶשׁ.	(דִי) זֶעעלֶע;
עֵדוּת יְיָ	דִי צֵייגְנִיס פוּן דֶעם עֶווִיגֶען
נֶאֱמָנָה	אִיז טְרַייא,
מַחְכִּימַת	זִי מַאכְט קְלוּג
פֶּתִי:	(דֶעם) נַארְעֶן.
ט פִּקּוּדֵי יְיָ	9. דִי בֶּעפֶעהְלֶע פוּן דֶם עֶחִיגֶן
יְשָׁרִים	זַיינֶען [9]רֶעכְט,
מְשַׂמְּחֵי לֵב.	זֵיי עֶרְפְרֶעהֶען (דַאס) הַארְץ;
מִצְוַת יְיָ	דַאס גֶעבָּאט פוּן דֶעם עֶווִיגֶען
בָּרָה	אִיז קְלָאהְר

1) צום קאָהר־פיהרער. 2) דער הימעל. 3) שטראָמט, פליסט. 4) ד.ה. דאס וויסען פון גאט. 5) ד.ה. די הימלען וועלכע דערצעהלען גאטעס הערליכקייט, ציהען זיך וויא א שנור איבער די גאנצע ערד. 6) ד.ה. אין די הימלען. 7) ד.ה. די זון. 8) לעהרע, געזעטץ. 9) גערעד, רעכטפערטיג.

מְאִירַת	זִי עֶרלַייכְט
עֵינָיִם:	(דִי) אוֹיגֶען.
י יִרְאַת יְיָ	10. דִי פוּרְכְט פַאר דֶעם עֶווִיגֶען
טְהוֹרָה	אִיז רֵיין,
עוֹמֶדֶת לָעַד.	זִי בֶּעשְׁטֶעהְט אוֹיף עֶוִויג;
מִשְׁפְּטֵי יְיָ	דִי רֶעכְטֶע פוּן דֶעם עֶווִיגֶען
אֱמֶת.	זַיינֶען וַואהר,
צָדְקוּ יַחְדָּו:	זֵיי זַיינֶען גֶערֶכְט אַלֶע צוּזַאמֶען.
יא הַנֶּחֱמָדִים	11. זֵיי זַיינֶען [1]לִיבְּלִיכֶער
מִזָּהָב	אַלְס גָאלְד
וּמִפַּז רָב.	אוּן אַלְס פִיל פַיינֶעם גָאלְד,
וּמְתוּקִים	אוּן זֵיי זַיינֶען זִיסֶער
מִדְּבַשׁ	אַלְס הָאנִיג
וְנֹפֶת צוּפִים:	אוּן הָאנִיגְזֵיים.[2]
יב גַּם עַבְדְּךָ	12. אוֹיךְ דַיין קְנֶעכְט
נִזְהָר בָּהֶם.	אִיז אָבְּגֶעהִיט אִין זֵיי;
בְּשָׁמְרָם	אִין בֶּעאָבְּאַכְטֶען זֵיי
עֵקֶב רָב:	אִיז גְרוֹיס בֶּעלוֹינוּנְג.
יג שְׁגִיאוֹת	13. (דָאךְ) פֶעהְלֶערְן,
מִי יָבִין.	וֶוער קֶען (זֵיי) בֶּעמֶערְקֶען;
מִנִּסְתָּרוֹת	פוּן פֶערְבָּארְגֶענֶע (פֶעהְלֶערְן),
נַקֵּנִי:	רֵיינִיג מִיךְ.
יד גַּם מִזֵּדִים	14. אוֹךְ פוּן [3]בֵּייזֶע גֶעדַאנְקֶען
חֲשׂךְ עַבְדֶּךָ	הַאלְט צוּרִיק דַיין קְנֶעכְט,
אַל יִמְשְׁלוּ	זָאלֶען זֵיי נִיט הֶערְשֶׁען
בִי.	אִיבֶּער מִיר,
אָז אֵיתָם.	דַאן וֶועל אִיךְ [4]פָאלְקָאם זַיין

וְנִקֵּיתִי	אוּן אִיךְ וֶועל רֵיין זַיין
מִפֶּשַׁע רָב:	פוּן אַ גְרוֹיסֶען פֶערְבְּרֶעכֶען.
טו יִהְיוּ לְרָצוֹן	עֶס זָאלֶען זַיין צוּם [5]וָואהלְגֶעפַאלֶען
אִמְרֵי פִי	דִי וֶוערְטֶער פוּן מַיין מוֹיל
וְהֶגְיוֹן לִבִּי	אוּן דִי גֶעדַאנְקֶען פוּן מַיין הַארְץ
לְפָנֶיךָ.	פָאר דִיר,
יְיָ	עֶווִיגֶער!
צוּרִי וְגוֹאֲלִי:	מַיין פֶעלְז אוּן מַיין עֶרלֵייזֶער.

המזמור הזה הוא על פי סדר „אלף בית" ואות ו החסרה נמצאה במלת ופניהם שהיא הראשונה אחר האתנח בפסוק הביטו. ומה שנכפלה אות פ"א בסוף המזמור, כתב אבודרהם שהוא במקום אות ו החסרה, כי פ"א היא ו בחלוף א"ת ב"ש. וכן במזמור כ"ה שהוא ג"כ ע"פ סדר „אלף בית" חסרה אות ו ונכפלה אות פ"א בסוף המזמור.

תהלים ל"ד

לְדָוִד.	1. (אַ גֶעזַאנְג) פוּן דָוִד,
בְּשַׁנּוֹתוֹ	וֶוען עֶר הָאט פֶערְעֶנְדֶערְט
אֶת טַעְמוֹ	זַיין [6]פֶערְשְׁטַאנְד
לִפְנֵי אֲבִימֶלֶךְ.	פָאר אֲבִימֶלֶךְ,
וַיְגָרְשֵׁהוּ	[7]וֶועלְכֶער הָאט אִיהם אַרוֹיסְגֶעטְרִיבֶען
וַיֵּלַךְ:	אוּן עֶר אִיז אַוֶועקְגֶעגַאנְגֶען.
ב אֲבָרְכָה אֶת יְיָ	2. אִיךְ וֶועל לוֹיבֶּען דֶם עֶווִיגֶען
בְּכָל עֵת.	אִין אַלֶער צַייט;
תָּמִיד	בֶּעשְׁטֶענְדִיג
תְּהִלָּתוֹ	וֶועט זַיין לוֹיב זַיין
בְּפִי:	אִין מַיין מוֹיל.
ג בַּייָ	3 [8]דוּרְךְ גָאט
תִּתְהַלֵּל נַפְשִׁי.	רִיהְמְט זִיךְ מַיין זֶעלֶע;
יִשְׁמְעוּ עֲנָוִים	זָאלֶען עֶס הֶערֶען [9]קְלֶענְמוּטְהִיגֶע

1) געלוסטיגער, מעהר וו נשענס־ווערטה. 2) האָניג. וואָס רינט אליין פון בינשטאָק. 3) הויכמוטהיגע, בייזע מענשען. 4) זיך ענדיגען; שטארבען. 5) ווילען. 6) אזוי ווי טעמו וראו (פסוק ט). 7) און. 8) מיט. 9) אונטערדריקטע.

וְיִשְׂמָחוּ׃	און זָאלֶען זַיי זִיךְ פְרֵעהֶען.
ד גַּדְּלוּ לַיְיָ	4. [1]עֶרְהֵייבְּט דֶעם עֶווִיגֶען
אִתִּי.	מִיט מִיר,
וּנְרוֹמְמָה שְׁמוֹ	און לָא'מִר עֶרְהֵייבֶּן זַיין נָאמֶען
יַחְדָּו׃	צוּזַאמֶען.
ה דָּרַשְׁתִּי	5. אִיךְ הָאבּ גֶעזוּכְט
אֶת יְיָ	דֶעם עֶווִיגֶען
וְעָנָנִי.	און עֶר הָט מִיר גֶעעֶנְטְפֶערְט,
וּמִכָּל מְגוּרוֹתַי	און פוּן אַלֶע מַיינֶע שְׁרֶעקֶען
הִצִּילָנִי׃	הָאט עֶר מִיךְ גֶערֶעטֶעט.
ו הִבִּיטוּ	6. (דִי, וֶועלְכֶע) הָאבֶּן גֶעבְּלִיקְט
אֵלָיו	צוּ אִיהְם,
וְנָהָרוּ.	הָאבֶּען [2]אוֹיפְגֶעשְׁטְרַאהְלְט,
וּפְנֵיהֶם	און זֵייעֶרֶע גֶעזִיכְטֶער
אַל יֶחְפָּרוּ׃	הָאבֶּן זִךְ קֵין מָל פֶערְשֶׁעהְמְט.
ז זֶה עָנִי קָרָא	7 דִיזֶר אָרֶעמֶר הָאט גֶערוּפֶן,
וַיְיָ שָׁמֵעַ.	און דֶר עֶווִיגֶער הָט דֶערְהֶערְט,
וּמִכָּל צָרוֹתָיו	און פוּן אַלֶע זַיינֶע נוֹיטְהֶען
הוֹשִׁיעוֹ׃	הָאט עֶר אִיהְם גֶעהָאלְפֶען.
ח חֹנֶה מַלְאַךְ יְיָ	8 דֶם עֶווִיגֶען'ס עֶנְגֶעל רוּהְט
סָבִיב לִירֵאָיו	אַרוּם דִי, וָואס פִירְכְטֶן אִיהְם,
וַיְחַלְּצֵם׃	און עֶר רֶעטֶעט זַיי.
ט טַעֲמוּ וּרְאוּ	9. [3]פֶערְשְׁטֶעהְט און זֶעהְט,
כִּי טוֹב יְיָ.	דַאס גוֹט אִיז דֶער עֶווִיגֶער;
אַשְׁרֵי הַגֶּבֶר	גְלִיקְלִיךְ אִיז דֶער מַאן,
יֶחֱסֶה בּוֹ׃	(וֶועלְכֶר) בֶּשִׁיצְט זִךְ אִין אִיהְם.
י יְראוּ אֶת יְיָ	10 פִירְכְטֶעט דֶעם עֶווִיגֶען,
קְדֹשָׁיו.	(אִיהְר) זַיינֶע הֵיילִיגֶע,
כִּי אֵין מַחְסוֹר	דֶען עֶס אִיז קֵיין מַאנְגֶעל דָא
לִירֵאָיו׃	בַּיי דִי, וָואס פִירְכְטֶען אִיהְם.

יא כְּפִירִים	11. יוּנְגֶע לֵייבֶען[4]
רָשׁוּ וְרָעֵבוּ.	מֶעגֶען מַאנְגְלֶען און הוּנְגֶרֶן,
וְדֹרְשֵׁי יְיָ	אָבֶּר דִי, וָואס זוּכֶען דֶם עֶווִיגֶען,
לֹא יַחְסְרוּ	זַיי פֶעהְלְט נִיט
כָל טוֹב׃	אַלֶעס גוּטֶעס.
יב לְכוּ בָנִים	12. [5]קוּמְט, קִינְדֶער,
שִׁמְעוּ לִי.	הֶערְט מִיר צוּ,
יִרְאַת יְיָ	דִי פוּרְכְט פַאר דֶעם עֶווִיגֶען
אֲלַמֶּדְכֶם׃	וֶועל אִיךְ אַייךְ לֶערְנֶען.
יג מִי הָאִישׁ	13. וֶוער אִיז דֶער מַאן,
הֶחָפֵץ חַיִּים.	וֶועלְכֶער וִויל לֶעבֶּען,
אֹהֵב יָמִים	וֶועלְכֶער לִיבְּט טֶעג
לִרְאוֹת טוֹב׃	צוּ זֶעהְן גוּטֶעס?
יד נְצֹר לְשׁוֹנְךָ	14 „הִיט דַיין צוּנְג
מֵרָע.	פוּן שְׁלֶעכְטֶעס,
וּשְׂפָתֶיךָ	און דַיינֶע לִיפֶּען
מִדַּבֵּר מִרְמָה׃	פוּן רֵיידֶען [6]פַאלְשְׁקַייט.
טו סוּר מֵרָע	15. קֶער זִךְ אָבּ פוּן שְׁלֶעכְטֶס
וַעֲשֵׂה טוֹב.	און טְהוּא גוּטֶעס;
בַּקֵּשׁ שָׁלוֹם	זוּךְ פְרִידֶען
וְרָדְפֵהוּ׃	און יָאג אִיהְם נָאךְ".
טז עֵינֵי יְיָ	16. דִי אוֹיגֶען פוּן דֶם עֶווִיגֶען
אֶל צַדִּיקִים.	(זַיינֶען גֶעוֶונְדְט) צוּ דִי גֶערֶעכְטֶע,
וְאָזְנָיו	און זַיינֶע אוֹיעֶרֶן
אֶל שַׁוְעָתָם׃	צוּ זֵייעֶר גֶעשְׁרֵיי.
יז פְּנֵי יְיָ	17. [7]דֶר צָארְן פוּן דֶם עֶווִיגֶען
בְּעֹשֵׂי רָע.	אִיז גֶעגֶן דִי וָואס טְהוּעֶן שְׁלֶכְטֶס,
לְהַכְרִית מֵאֶרֶץ	צוּ פֶערְטִילִיגֶען פוּן דֶער עֶרְד
זִכְרָם׃	זֵייעֶר אַנְדֵיינְקֶען.
יח צָעֲקוּ	18. [8](אָבֶּער) וֶוען זַיי שְׁרַייעֶן

1) ערקלעהרט די גרויסקייט פון דעם עוויגען. 2) אויפגעלוכטען (דורך זיין הילפע). 3) פיהלט; פּרובירט 4) ד. ה. יונגע, געזונדע און שטארקע מענשען. 5) געהט. 6) בּעטרוג. 7) דאס אנגעזיכט. 8) דיזעס בּעציהט זיך פיליכט אויף דעם פֿאָרלעצטען פסוק עיני ה' אל צדיקים, און דארף פערשטאנען ווערען: „ווען (די פרומע) שרייען".

וַיָי שָׁמֵעַ.	דערהערט דער עוויגער,
וּמִכָּל צָרוֹתָם	און פון אַלע זייערע נויטהען
הִצִּילָם:	רעטעט ער זיי.
יט קָרוֹב יְיָ	19. דער עוויגער איז נאָהענט
לְנִשְׁבְּרֵי לֵב.	צו די צובראָכענע הערצער,
וְאֶת דַּכְּאֵי רוּחַ	און די דערשלאָגענע געמיטהער
יוֹשִׁיעַ:	העלפט ער.
כ רַבּוֹת	20. פיל זיינען
רָעוֹת צַדִּיק.	די אונגליקען פון דעם גערעכטען,
וּמִכֻּלָּם	אָבער פון זיי אַלעמען
יַצִּילֶנּוּ יְיָ:	רעטעט איהם דער עוויגער.
כא שֹׁמֵר	21. ער היט
כָּל עַצְמוֹתָיו.	אַלע זיינע ביינער,
אַחַת מֵהֵנָּה	(אויך) איינער פון זיי
לֹא נִשְׁבָּרָה:	ווערט ניט צובראָכען.
כב תְּמוֹתֵת רָשָׁע	22. דעם שלעכטען טויטעט
רָעָה.	(די) שלעכטעס,
וְשׂנְאֵי צַדִּיק	און די פיינדע פון דעם גערעכטען
יֶאְשָׁמוּ:	ווערען [1]פערשולדיגט.
כג פּוֹדֶה יְיָ	23. דער עוויגער ערלייזט
נֶפֶשׁ עֲבָדָיו.	(די) זעלע פון זיינע דינער
וְלֹא יֶאְשְׁמוּ	און עס וועלען ניט [1]פערשולדעט זיין
כָּל הַחוֹסִים	אַלע, וואָס בעשיטצען זיך
בּוֹ:	אין איהם.

תהלים צ׳

תְּפִלָּה לְמשֶׁה	1. אַ געבעט פון משה,
אִישׁ הָאֱלֹהִים.	דעם [2]געטליכען מאַן.
אֲדֹנָי	עוויגער!
מָעוֹן	אַ וואָהנונג
אַתָּה הָיִיתָ	ביסטו געוועזן
לָּנוּ	פיר אונז
בְּדֹר וָדֹר:	אין יעדער געשלעכט.
ב בְּטֶרֶם	2. בעפאָר
הָרִים	בערג
יֻלָּדוּ	זיינען געבאָרען געוואָרען
וַתְּחוֹלֵל	און (בעפאָר) דו האָסט בעשאַפען
אֶרֶץ וְתֵבֵל.	ערד און וועלט,
וּמֵעוֹלָם	עבען פון עוויגקייט
עַד עוֹלָם	ביז עוויגקייט,
אַתָּה אֵל:	ביסטו גאָט.
ג תָּשֵׁב אֱנוֹשׁ	3. דו ברייגסט (דעם) מענשען
עַד דַּכָּא.	ביז צו [3]פערניכטונג,
וַתֹּאמֶר	און דו זאָגסט:
שׁוּבוּ	„קעהרט זיך צוריק,
בְנֵי אָדָם:	איהר מענשען קינדער!"
ד כִּי אֶלֶף שָׁנִים	4. דען טויזענד יאָהר
בְּעֵינֶיךָ	אין דיינע אויגען
כְּיוֹם אֶתְמוֹל	איז ווי אַ נעכטיגער טאָג,
כִּי יַעֲבֹר.	וואָס איז פאַראיבער,
וְאַשְׁמוּרָה	און ווי אַ [4]וואַכע
בַלָּיְלָה:	אין דער נאַכט.
ה זְרַמְתָּם	5. דו שטראָמסט זיי אַוועג,
שֵׁנָה יִהְיוּ.	(ווי דער) [5]שלאָף זיינען זיי;

1) בעשטראפט. 2) מאן פון גאט. 3) שטויב; צוזאמענברעכען. 4) נאכט־אבטהיילונג. 5) טרוים, אדער: אין שלאף ווערען זיי (פריש) אם מארגען, ווי גראז וואס גרינט.

בַּבֹּקֶר אַם מָארְגֶען
כֶּחָצִיר אִיז עֶר ווִי גְרָאז,
יַחֲלֹף: ווָאס [1]גְרִינְט.
ו בַּבֹּקֶר 6. אַם מָארְגֶען
יָצִיץ וְחָלָף. שְׁפְּרָאצְט עֶר אוּן [1]גְרִינְט,
לָעֶרֶב צוּם אָבֶענְד
יְמוֹלֵל ווֶערְט עֶר אָבְּגֶעשְׁנִיטֶען
וְיָבֵשׁ: אוּן עֶר ווֶערְט פֶערְטְרִיקֶענְט.
ז כִּי כָלִינוּ 7. דֶען מִיר עֶנְדִיגֶען זִיךְ
בְאַפֶּךָ. דוּרְךְ דַיין צָארְן,
וּבַחֲמָתְךָ אוּן דוּרְךְ דַיין גְרִים
נִבְהָלְנוּ: זַיינֶען מִיר דֶערְשְׁרָאקֶען.
ח שַׁתָּה שת כ׳ 8. דוּ הָאסְט גֶעשְׁטֶעלְט
עֲוֹנֹתֵינוּ אוּנְזֶערֶע זִינְד
לְנֶגְדֶּךָ. פַאר דִיר;
עֲלֻמֵנוּ אוּנְזֶערֶע יוּגֶענְד=זִינְד—
לִמְאוֹר פָּנֶיךָ: פַאר דִי לִיכְט פוּן דַיין גֶעזִיכְט.
ט כִּי כָל יָמֵינוּ 9. דֶען אַלֶע אוּנְזֶערֶע טֶעג
פָּנוּ [2]זַיינֶען פֶערְשְׁוואוּנְדֶען
בְעֶבְרָתֶךָ. אִין דַיין גְרִים;
כִּלִּינוּ מִיר הָאבֶּען [3]פֶערְבְּרַאכְט
שָׁנֵינוּ אוּנְזֶערֶע יָאהְרֶען
כְמוֹ הֶגֶה: אַזוֹי ווִי (אִין) [4]גֶעשְׁפְּרֶעךְ.
י יְמֵי שְׁנוֹתֵינוּ 10. דִי טֶעג פוּן אוּנְזֶערֶע יָאהְרֶען
בָהֶם צְווִישֶׁען זַיי
שִׁבְעִים שָׁנָה, זַיינֶען זִיבְּצִיג יָאהְר,
וְאִם בִּגְבוּרֹת אוּן ווֶען בַּיי קְרֶעפְטֶען

שְׁמוֹנִים שָׁנָה, אִיז אַכְצִיג יָאהְר,
וְרָהְבָּם אוּן זַייעֶר [5]שְׁטָאלְץ
עָמָל וָאָוֶן. אִיז מִיה אוּן [6]קוּמֶער,
כִּי גָז חִישׁ דֶען עֶס [7]ווֶערְט שְׁנֶעל אָבְּגֶעשְׁנִטֶען
וַנָּעֻפָה: אוּן מִיר פְלִיהֶען אַוֶועג.
יא מִי יוֹדֵעַ 11. ווֶער ווייסְט
עֹז אַפֶּךָ. דִי קְרַאפְט פוּן דַיין צָארְן,
וּכְיִרְאָתְךָ אוּן ווִי דַיין פוּרְכְטְבַּרְקַייט אִיז
עֶבְרָתֶךָ: (אַזוֹי אִיז) דַיין גְרִים.
יב לִמְנוֹת יָמֵינוּ 12. צוּ צֶעהְלֶען אוּנְזֶערֶע טֶעג
כֵּן הוֹדַע. אַלְזָא מַאךְ אוּנְז וויסֶען,
וְנָבִא דַאס מִיר זָאלֶען בְּרֵיינְגֶען
לְבַב חָכְמָה: אַ קְלוּגֶע הַארְץ.
יג שׁוּבָה יְיָ 13. קֶעהְר צוּרִיק, עֶווִיגֶער.
עַד מָתָי. ווִי לַאנְג נָאךְ?
וְהִנָּחֵם אוּן [8]עֶרְבַּארֶעם זִיךְ
עַל עֲבָדֶיךָ: אִיבֶּער דַיינֶע קְנֶעכְט.
יד שַׂבְּעֵנוּ 14. זֶעטִיג אוּנְז
בַבֹּקֶר אַם מָארְגֶען
חַסְדֶּךָ. (מִיט) דַיין גְנַאדֶע,
וּנְרַנְּנָה דַאס מִיר זָאלֶען זִינְגֶען
וְנִשְׂמְחָה אוּן מִיר זָאלֶען זִיךְ פְרֶעהֶען
בְּכָל יָמֵינוּ: אִין אַלֶע אוּנְזֶערֶע טֶעג.
טו שַׂמְּחֵנוּ 15. דֶערְפְרֵעה אוּנְז
כִּימוֹת ווִי דִי טֶעג,
עִנִּיתָנוּ. (ווָאס) דוּ הָסְט אוּנְז גֶעפַּיינִגְט,
שְׁנוֹת דִי יָאהְרֶען,

1) וואַקסט אויף. 2) ווענדען זיך אָב. 3) געענדיגט. 4) געשוועטץ, פלוידעריי; פאנטאזיע. 5) ד. ה. אויך די בעס-טע פון זיי איז מיה און קומער. פיליכט אזוי ווי: ורובם, און די גרעסטע טהייל פון זיי. 6) אונגליק, טרויער, ניכטס. 7) טראָגט זיך שנעל אוועג. 8) בערייע וועגען דיינע קנעכט.

רָאִינוּ (וָואס) מִיר הָאבֶּען גֶעזֶעהֶן
רָעָה: שְׁלֶעכְטֶעס.
טז יֵרָאֶה 16. עֶס זָאל גֶעזֶעהֶן וֶוערֶען
אֶל עֲבָדֶיךָ צוּ דַיינֶע קְנֶעכְט
פָעֳלֶךָ. דַיין וֶוערְק,
וַהֲדָרְךָ אוּן דַיין פְּרַאכְט
עַל בְּנֵיהֶם: אִיבֶּער זַייעֶרֶע קִינְדֶער.
יז וִיהִי 17. אוּן עֶס זָאל זַיין
נֹעַם דִי לִיבְּלִיכְקַייט
אֲדֹנָי פוּן דֶעם עֶווִיגֶען,
אֱלֹהֵינוּ אוּנְזֶער גָאט,
עָלֵינוּ אוֹיף אוּנְז,
וּמַעֲשֵׂה אוּן דַאס וֶוערְק
יָדֵינוּ פוּן אוּנְזֶערֶע הֶענְד
כּוֹנְנָה עָלֵינוּ. בֶּעפֶעסְטִיג פִיר אוּנְז,
וּמַעֲשֵׂה אוּן דַאס וֶוערְק
יָדֵינוּ פוּן אוּנְזֶערֶע הֶענְד
כּוֹנְנֵהוּ: בֶּעפֶעסְטִיג עֶס.

יושב בסתר נקרא שיר של פגעים. (שבועות ט״ו ע״ב, במדבר רבה דף רמ״ז ע״ב). ונוהגין לכפול הפסוק ארך ימים שעי״ז נשלם השם היוצא ממנו (טור או״ח ס׳ רצ״ד).

תהלים צ׳א

א [1] יֹשֵׁב 1. (דוּ, וֶועלְכֶער) זִיצְט
בְּסֵתֶר אִין דֶעם [1]שׁוּטְץ
עֶלְיוֹן. פוּן דֶעם אַלֶערְהֶעכְסְטֶען,
בְּצֵל שַׁדַּי יִתְלוֹנָן: (וֶועלְכֶער) בֶּעשִׁיצְט זִיךְ אִין שָׁאטֶען פוּן אַלְמֶעכְטִיגֶען.
ב אֹמַר 2. אִיךְ זָאג
לַייָ פוּן דֶעם עֶווִיגֶענִים וֶועגֶען,
מַחְסִי (וֶועלְכֶער אִיז) מַיין שׁוּטְץ
וּמְצוּדָתִי. אוּן מַיין פֶעסְטוּנְג,
אֱלֹהַי מַיין גָאט
אֶבְטַח בּוֹ: אוֹיף וֶועלְכֶן אִיךְ פֶערְטְרוֹי זִיךְ
ג כִּי הוּא יַצִּילְךָ 3. דַאס עֶר וֶועט דִיךְ רֶעטֶען
מִפַּח פוּן דֶעם נֶעטְץ
יָקוּשׁ. פוּן פוֹיגֶעל־שְׁטֶעלֶער[2]
מִדֶּבֶר הַוּוֹת: פוּן פֶערְדֶערְבֶּענְדֶען פֶּעסְט.
ד בְּאֶבְרָתוֹ 4. מִיט זַיין [3]פְלִיגֶעל
יָסֶךְ לָךְ. וֶועט עֶר דִיר בֶּעדֶעקֶען,
וְתַחַת כְּנָפָיו אוּן אוּנְטֶער זַיינֶע פְלִיגְלֶען
תֶּחְסֶה. וֶועסְטוּ זִיךְ בֶּעשִׁיצֶען,
צִנָּה וְסֹחֵרָה שִׁילְד אוּן פַּאנְצֶער
אֲמִתּוֹ: אִיז זַיין טְרַייהַייט.
ה לֹא תִירָא 5. דוּ וֶועסְט נִיט פִירְכְטֶען
מִפַּחַד לָיְלָה. פוּן שְׁרֶעק בַּיי נַאכְט,
מֵחֵץ יָעוּף פוּן דֶעם פַייל, וָואס פְלִיהְט,
יוֹמָם: בַּיי טָאג.
ו מִדֶּבֶר 6 פוּן דֶעם פֶּעסְט,
בָּאֹפֶל יַהֲלֹךְ. (וָואס) גֶעהְט אַרוּם אִין דֶער פִינְסְטֶערְנִיס,
מִקֶּטֶב פוּן דִי [4]פְלַאגֶע,
יָשׁוּד (וֶועלְכֶע) בֶּערוֹיבְט
צָהֳרָיִם: אִין מִיטֶען טָאג.
ז יִפֹּל 7. עֶס מֶעגֶען פַאלֶען
מִצִּדְּךָ פוּן דַיין זַייט,
אֶלֶף. טוֹיזֶענְד,
וּרְבָבָה אוּן צֶעהְן טוֹיזֶענְד
מִימִינֶךָ. פוּן דַיין רֶעכְטֶע הַאנְד,

---

1) פערבארגענעם ארט. 2) די וואס שטעלען אויס נעטצען פיר פויגעל. אדער: פון שטרויכלענדען נעטץ. 3) פיטטיגג. 4) פערניכטונג.

אֵלֶיךָ (אָבֶער) צוּ דִיר
לֹא יִגָּשׁ: וֶועט נִיט צוּקוּמֶען.
ח רַק בְּעֵינֶיךָ 8 נוּר מִיט דַיינֶע אוֹיגֶען
תַבִּיט. וֶועסְטוּ בְּלִיקֶען,
וְשִׁלֻּמַת רְשָׁעִים אוּן דִי [1]בֶּצָאהְלוּנְג פוּן זִינְדִגֶע
תִּרְאֶה: וֶועסְטוּ זֶעהְן.
ט כִּי אַתָּה יְיָ 9. דֶען [2]דוּ, עֶוויגֶער,
מַחְסִי. בִּיסְט מַיין שׁוּטְץ.
עֶלְיוֹן [3]דֶעם אַלֶערהֶעכְסְטֶען
שַׂמְתָּ הָאסְטוּ גֶעמַאכְט
מְעוֹנֶךָ: (אַלְס) דַיין [4]וְואהְנוּנְג.
י לֹא תְאֻנֶּה אֵלֶיךָ 10. עֶס וֶועט דִיר נִיט טְרֶעפֶען
רָעָה, שְׁלֶעכְטֶעס,
וְנֶגַע אוּן אַ פְּלַאג
לֹא יִקְרַב וֶועט נִיט קוּמֶען נָאהֶענְט
בְּאָהֳלֶךָ: צוּ דַיין גֶעצֶעלְט.
יא כִּי מַלְאָכָיו 11. דֶען זַיינֶע עֶנְגֶלֶען
יְצַוֶּה וֶועט עֶר בֶּעפֶעהְלֶען
לָּךְ. וֶועגֶען דִיר,
לִשְׁמָרְךָ דִיךְ צוּ בֶּעהִיטֶען
בְּכָל דְּרָכֶיךָ: אוֹיף אַלֶע דַיינֶע וֶועגֶען.
יב עַל כַּפַּיִם 12. אוֹיף דִי הֶענְד
יִשָּׂאוּנְךָ. וֶועלֶען זֵיי דִיךְ טְרָאגֶען,
פֶּן תִּגֹּף אוּם דוּ זָאלְסְט נִיט אָבְּקְלַאפֶּען
בָּאֶבֶן אָן אַ שְׁטֵיין
רַגְלֶךָ: דַיין פוּס.
יג עַל שַׁחַל 13. אִיבֶּער (דֶעם) שְׁלַאנְג
וָפֶתֶן אוּן (דֶעם) [5]אָטְטֶער
תִּדְרֹךְ. וֶועסְטוּ טְרֶעטֶען;
תִּרְמֹס דוּ וֶועסְט צוּטְרֶעטֶען
כְּפִיר (דֶעם) יוּנְגֶען לֵייב
וְתַנִּין: אוּן (דִי) [6]דְרַאכֶע.
יד כִּי בִי 14. ווַייל נָאךְ מִיר
חָשַׁק הָאט עֶר בֶּעגֶעהְרְט,
וַאֲפַלְּטֵהוּ. דַארוּם וֶועל אִיךְ אִיהְם רֶעטֶען;
אֲשַׂגְּבֵהוּ אִיךְ וֶועל אִיהְם שְׁטַארְקֶען,
כִּי יָדַע שְׁמִי: ווַייל עֶר הָט עֶרְקֶענְט מַיין נָאמֶען.
טו יִקְרָאֵנִי 15. עֶר וֶועט מִיר רוּפֶען
וְאֶעֱנֵהוּ. אוּן אִיךְ וֶועל אִיהְם עֶנְטְפֶערְן;
עִמּוֹ אָנֹכִי מִיט אִיהְם (וֶועל אִיךְ זַיין)
בְצָרָה. אִין נוֹיטְה;
אֲחַלְּצֵהוּ אִיךְ וֶועל אִיהְם רֶעטֶען
וַאֲכַבְּדֵהוּ: אוּן אִיךְ וֶועל אִיהְם עֶהְרֶען.
טז אֹרֶךְ יָמִים 16. (מִיט) לַאנְגֶעס לֶעבֶּען
אַשְׂבִּיעֵהוּ. וֶועל אִיךְ אִיהְם זֶעטִיגֶען,
וְאַרְאֵהוּ אוּן אִיךְ וֶועל אִיהְם ווַייזֶען
בִּישׁוּעָתִי: מַיין הִילְף.
אֹרֶךְ יָמִים (מִיט) לַאנְגֶעס לֶעבֶּען
אַשְׂבִּיעֵהוּ. וֶועל איך אִיהְם זֶעטִיגֶען.
וְאַרְאֵהוּ אוּן איך וֶועל אִיהְם ווַייזֶען
בִּישׁוּעָתִי: מַיין הִילְף.

תהלים קל"ה

א הַלְלוּיָהּ 1. לוֹיבְּט דֶעם עֶוויגֶען!
הַלְלוּ לוֹיבְּט

1) שטראף. 2) אדער: דו (האסט געזאגט) „דער עוויגער" א. ז. וו. 3) אין דער הויך. 4) שוטץ. 5) גיפטיגער שלאנג. 6) זעע-שלאנג.

אֶת שֵׁם יְיָ,	דֶעם נָאמֶען פוּן דֶעם עֶווִיגֶען;
הַלְלוּ	לוֹיבְּט,
עַבְדֵי יְיָ:	(אִיהְר) דִינֶער פוּן דֶעם עֶווִיגֶען.
ב שֶׁעֹמְדִים	2. וֶועלְכֶע שְׁטֶעהֶען
בְּבֵית יְיָ	אִין דֶעם עֶווִיגֶענְ'ס הויז,
בְּחַצְרוֹת	אִין דִי הוֹיפֶען
בֵּית אֱלֹהֵינוּ:	פוּן דִי הויז פוּן אוּנְזֶער גָאט.
ג הַלְלוּיָהּ	3. לוֹיבְּט דֶעם עֶווִיגֶען,
כִּי טוֹב יְיָ,	דֶען גוּט אִיז דֶער עֶווִיגֶער;
זַמְּרוּ לִשְׁמוֹ	שְׁפִּילְט צוּ זַיין נָאמֶען,
כִּי נָעִים:	דֶען עֶר אִיז לִיבְּלִיךְ.
ד כִּי יַעֲקֹב בָּחַר לוֹ יָהּ,	4. דֶען יַעֲקֹב הָאט דֶער עֶווִי־גֶער אוֹיס עֶרְווֶעהְלְט פִיר זִיךְ,
יִשְׂרָאֵל	יִשְׂרָאֵל (הָט עֶר אוֹיסְעֶרְוֶועלְט)
לִסְגֻלָּתוֹ:	אַלְס זַיין טְהַייעֶרְן[1] אֵייגֶענְטְהוּם
ה כִּי אֲנִי יָדַעְתִּי	5. דֶען אִיךְ ווֵייס,
כִּי גָדוֹל יְיָ	דָאס גְרוֹיס אִיז דֶער עֶווִיגֶער,
וַאֲדֹנֵינוּ	און אוּנְזֶער הֶערְר (אִיז גְרֶעסֶר)
מִכָּל אֱלֹהִים:	פוּן אַלֶע גֶעטֶער.
ו כֹּל	6. אַלֶעס,
אֲשֶׁר חָפֵץ יְיָ	וָואס דֶער עֶווִיגֶער וִויל,
עָשָׂה	[2]טְהוּט עֶר,
בַּשָּׁמַיִם	אִין הִימֶעל
וּבָאָרֶץ.	און אוֹיף דֶער עֶרְד;
בַּיַּמִּים	אִין דִי מֶעעֶרֶען
וְכָל תְּהֹמוֹת:	און אַלֶע [3]אָבְּגְרוּנְדֶען.
ז מַעֲלֶה	7. עֶר בְּרֵיינְגְט אוֹיף

נְשִׂאִים	וָואלְקֶענְס
מִקְצֵה הָאָרֶץ	פוּן עֶנְדֶע פוּן דֶער עֶרְד,
בְּרָקִים	בְּלִיטְצֶען
לַמָּטָר	פִיר דֶעם רֶעגֶען
עָשָׂה.	הָאט עֶר גֶעמַאכְט,
מוֹצֵא רוּחַ	עֶר פִיהְרְט אַרוֹיס (דֶעם) וִוינְד
מֵאוֹצְרוֹתָיו:	פוּן זַיינֶע שַׁאטְץ־קַאמֶערֶען.
ח שֶׁהִכָּה	8. [4]וֶועלְכֶער הָאט גֶעשְׁלָאגֶען
בְּכוֹרֵי מִצְרָיִם.	דִי עֶרְסְט־גֶעבָּרֶענֶע פוּן מִצְרַיִם,
מֵאָדָם	פוּן מֶענְשֶׁען
עַד בְּהֵמָה:	בִּיז פִיה.
ט שָׁלַח	9. עֶר הָאט גֶעשִׁיקְט
אוֹתֹת	צֵייכֶענְס
וּמֹפְתִים	און ווָאונְדֶער
בְּתוֹכֵכִי	אִין דִיר,
מִצְרָיִם.	(דוּ לַאנְד) מִצְרַיִם,
בְּפַרְעֹה	גֶעגֶען פַּרְעֹה[5]
וּבְכָל עֲבָדָיו:	און [5]גֶעגֶען אַלֶע זַיינֶע קְנֶעכְט.
י שֶׁהִכָּה	10. [4]וֶועלְכֶער הָאט גֶעשְׁלָאגֶען
גּוֹיִם רַבִּים.	פִילֶע פֶעלְקֶער,
וְהָרַג	און עֶר הָאט דֶערְשְׁלָאגֶען
מְלָכִים עֲצוּמִים:	מֶעכְטִיגֶע קֶענִיגֶע.
יא לְסִיחוֹן	11. [6]סִיחוֹן
מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי	דֶעם קֶענִיג פוּן אֱמוֹרִי,
וּלְעוֹג	און עוֹג,
מֶלֶךְ הַבָּשָׁן.	דֶעם קֶענִיג פוּן בָּשָׁן,

1) טהייערע. געליבטע זאך; א זאנדערבארער שאץ 2) האט ער געמאכט. געשאפען. 3) טיפעניסען. 4) ער איז עס, וועלכער א. ז וו. אדער: (לויבט איהם) וועלכער א. ז. וו. 5) איבער. 6) אזוי ווי: והרג לסיחון א. ז. וו. אויף דעם ארט פון: הרגו לאבנר.

וּלְכֹל מַמְלְכוֹת און אַלֶע קֶענִיגְרֵייכֶען
כְּנָעַן: פוּן כְּנַעַן.
יב וְנָתַן 12. און עֶר הָאט גֶעגֶעבֶּען
אַרְצָם זֵייעֶר לַאנְד
נַחֲלָה. (אַלְס) עֶרְבּ־טְהֵייל,
נַחֲלָה (אַלְס) עֶרְבּ־טְהֵייל
לְיִשְׂרָאֵל צוּ יִשְׂרָאֵל,
עַמּוֹ: זַיין פָאלְק.
יג יְיָ 13. עֶווִיגֶער!
שִׁמְךָ לְעוֹלָם. דַיין נָאמֶען אִיז אוֹיף עֶווִיג;
יְיָ עֶווִיגֶער!
זִכְרְךָ דַיין אַנְדֵיינְקֶען אִיז
לְדֹר וָדֹר: פִיר גֶעשְׁלֶעכְט און גֶעשְׁלֶעכְט.[2]
יד כִּי 14. דֶען
יָדִין יְיָ דֶער עֶווִיגֶער ווֶעט [3]פֶערְטְהֵיידִגֶען
עַמּוֹ. זַיין פָאלְק,
וְעַל עֲבָדָיו און אִיבֶּער זַיינֶע דִינֶער
יִתְנֶחָם: ווֶעט עֶר זִיךְ עֶרְבַּרְמֶען.
טו עֲצַבֵּי הַגּוֹיִם 15. דִי גֶעטְצֶען פוּן דִי הֵיידֶען
כֶּסֶף וְזָהָב. זַיינֶען זִילְבֶּער און גָאלְד;
מַעֲשֵׂה דַאס ווֶערְק
יְדֵי אָדָם: פוּן דִי הֶענְד פוּן אַ מֶענְשֶׁען.
טז פֶּה לָהֶם 16. אַ מוֹיל הָאבֶּען זֵיי,
וְלֹא יְדַבֵּרוּ. אָבֶּער זֵיי קֶענֶען נִיט רֵיידֶען;
עֵינַיִם לָהֶם אוֹיגֶען הָאבֶּען זֵיי,
וְלֹא יִרְאוּ: אָבֶּער זֵיי קֶענֶען נִיט זֶעהְן.
יז אָזְנַיִם לָהֶם 17. אוֹיעֶרֶן הָאבֶּען זֵיי,

וְלֹא יַאֲזִינוּ. אָבֶּער זֵיי קֶענֶען נִיט הֶערֶען;
אַף אוֹיךְ
אֵין יֶשׁ רוּחַ עֶס אִיז קֵיין אָטְהֶעם דָא
בְּפִיהֶם: אִין זֵייעֶר מוֹיל.
יח כְּמוֹהֶם 18. ווִי זֵיי זַיינֶען
יִהְיוּ אַזוֹי ווֶעלֶען זַיין
עֹשֵׂיהֶם. דִי, וָואס מַאכֶען זֵיי,
כֹּל יֶעדֶער,
אֲשֶׁר בֹּטֵחַ וָואס פֶערְטְרוֹיט זִיךְ
בָּהֶם: אוֹיף זֵיי.
יט בֵּית יִשְׂרָאֵל 19. הוֹיז פוּן יִשְׂרָאֵל,
בָּרְכוּ אֶת יְיָ. לוֹיבְּט דֶעם עֶווִיגֶען;
בֵּית אַהֲרֹן הוֹיז פוּן אַהֲרֹן,
בָּרְכוּ אֶת יְיָ: לוֹיבְּט דֶעם עֶווִיגֶען.
כ בֵּית הַלֵּוִי 20. הוֹיז פוּן לֵוִי,
בָּרְכוּ אֶת יְיָ. לוֹיבְּט דֶעם עֶווִיגֶען;
יִרְאֵי יְיָ גָאטֶעס־פִירְכְטִיגֶע,
בָּרְכוּ אֶת יְיָ: לוֹיבְּט דֶעם עֶווִיגֶען.
כא בָּרוּךְ יְיָ 21 גֶעלוֹיבְּט אִיז דֶער עֶווִיגֶער
מִצִּיּוֹן. פוּן צִיּוֹן,
שֹׁכֵן יְרוּשָׁלָיִם (ווֶעלְכֶר) וָוהְנְט (אִין) יְרוּשָׁלַיִם.
הַלְלוּיָהּ: לוֹיבְּט דֶעם עֶווִיגֶען!

תהלים קל״ו

א [1]הוֹדוּ לַייָ 1. דַאנְקְט צוּם עֶווִיגֶען,
כִּי טוֹב. דֶען עֶר אִיז גוּט;
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ: דֶען אוֹיף עֶווִיג אִיז זַיין גְנַאדֶע.
ב הוֹדוּ 2. דַאנְקְט

1) הודו לה׳ וכ״ו נקרא „הלל הגדול״ (ברכות ד׳ ע׳ב, פסחים קי׳ח ע׳א, תענית י׳ב) „מפני שהקב״ה יושב ברומו של עולם ומחלק מזונות לכל בריה״. וכ״ו הודו כנגד כ׳ו דורות שברא הקב״ה בעולמו ולא נתן להם תורה וזן אותם בחסדו״ (פסחים שם). 2) ד. ה. פיר אלע געשלעכטער, גענעראציאנען. 3) אדער שאפען רעכט.

לֵאלֹהֵי הָאֱלֹהִים.	צום גָאט (אִיבֶּער אַלֶע) גֶעטֶער;
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:	דֶען אוֹיף עֶוויג אִז זַיין גְנַאדֶע.
ג הוֹדוּ	3. דַאנְקְט
לַאֲדֹנֵי הָאֲדֹנִים.	צום הֶערר פוּן אַלֶע הֶערְרֶן
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:	דֶען אוֹיף עֶוויג אִז זַיין גְנַאדֶע.
ד לְעֹשֵׂה	4. צוּ דֶעם, וָואס טְהוּט
נִפְלָאוֹת גְּדֹלוֹת	גְרוֹיסֶע וואוּנְדֶער
לְבַדּוֹ.	אַלֵיין;
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:	דֶען אוֹיף עֶוויג אִז זַיין גְנַאדֶע.
ה לְעֹשֵׂה	5. צוּ דֶם, וָואס הָאט גֶעמַכְט
הַשָּׁמַיִם	דֶעם הִימֶעל
בִּתְבוּנָה.	מִיט פֶערְשְׁטַאנְד;
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:	דֶען אוֹיף עֶוויג אִז זַיין גְנַאדֶע.
ו לְרֹקַע	6. צוּ דֶם, וָוס הָט אוֹסְגֶעבְּרֵעטֶט
הָאָרֶץ	דִי עֶרד
עַל הַמָּיִם.	אִיבֶּער דִי וַואסֶער;
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:	דֶען אוֹיף עֶוויג אִז זַיין גְנַאדֶע.
ז לְעֹשֵׂה	7. צוּ דֶעם, וָואס הָט גֶעמַאכְט
אוֹרִים גְּדֹלִים.	גְרוֹיסֶע לִיכְטֶער;
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:	דֶען אוֹיף עֶוויג אִז זַיין גְנַאדֶע.
ח אֶת הַשֶּׁמֶשׁ	8. דִי זוּן
לְמֶמְשֶׁלֶת בַּיּוֹם.	צוּ [1] הֶערְשֶׁען בַּיי טָאג;
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:	דֶן אוֹיף עֶוויג אִז זַיין גְנַאדֶע.
ט אֶת הַיָּרֵחַ	9. דֶעם מָאנְד
וְכוֹכָבִים	אוּן דִי שְׁטֶערֶען
לְמֶמְשְׁלוֹת	צוּ [2] הֶערְשֶׁען
בַּלָּיְלָה.	בַּיי נַאכְט;
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:	דֶען אוֹיף עֶוויג אִז זַיין גְנַאדֶע.
י לְמַכֵּה מִצְרַיִם	צוּ דֶם, וָוס הָט גֶעשְׁלָגֶן מִצְרַיִם
בִּבְכוֹרֵיהֶם.	אִין זַיירֶע עֶרְשְׁט-גֶבָּארֶענֶע
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:	דֶען אוֹיף עֶוויג אִז זַיין גְנַאדֶע.
יא וַיּוֹצֵא יִשְׂרָאֵל	אוּן עֶר הָט אַרוֹסְגֶעפִירְט יִשְׂרָאֵל
מִתּוֹכָם.	פוּן זֵייעֶר מִיטֶע;
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:	דֶען אוֹיף עֶוויג אִז זַיין גְנַאדֶע.
יב בְּיָד חֲזָקָה	12. מִיט שְׁטַארְקֶער הַאנְד
וּבִזְרוֹעַ נְטוּיָה.	אוּן מִט אוֹסְגֶעשְׁטְרֶעקְטֶן אָרֶם
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:	דֶען אוֹיף עֶוויג אִז זַיין גְנַאדֶע.
יג לְגֹזֵר	13. צוּ דֶם וָואס הָט [3] צוּשְׁנִיטֶן
יַם סוּף	דֶעם [4] שִׁילְף-מֶעֶער
לִגְזָרִים.	אוֹיף [5] שְׁטִיקֶער;
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:	דֶן אוֹיף עֶוויג אִז זַיין גְנַאדֶע.
יד וְהֶעֱבִיר יִשְׂרָאֵל	14. אוּן הָאט דוּרְכְגֶעפִיהְרְט יִשְׂרָאֵל
בְּתוֹכוֹ.	דוּרְךְ זַיין מִיטֶע;
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:	דֶן אוֹיף עֶוויג אִז זַיין גְנַאדֶע.
טו וְנִעֵר	15. אוּן עֶר הָט [6] אַרַיינְגֶעוָורְפֶן
פַּרְעֹה וְחֵילוֹ	פַּרְעֹה אוּן זַיין [7] הֶעער
בְיַם סוּף.	אִין [4] שִׁילְף-מֶעֶער;
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:	דֶן אוֹיף עֶוויג אִז זַיין גְנַאדֶע.
טז לְמוֹלִיךְ עַמּוֹ	צוּ דֶם וָוס הָט גֶעפִירְט זַיין פָלְק
בַּמִּדְבָּר.	אִין דֶער ווִיסְטֶע;
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:	דֶן אוֹיף עֶוויג אִז זַיין גְנַאדֶע.
יז לְמַכֵּה	17. צוּ דֶם, וָואס הָט גֶעשְׁלָאגֶן
מְלָכִים גְּדֹלִים.	גְרוֹיסֶע קֶענִיגֶע;
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:	דֶן אוֹיף עֶוויג אִז זַיין גְנַאדֶע.
יח וַיַּהֲרֹג	18. אוּן עֶר הָאט דֶערשְׁלָאגֶען
מְלָכִים אַדִּירִים.	מֶעכְטִיגֶע קֶענִיגֶע;
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:	דֶען אוֹיף עֶוויג אִז זַיין גְנַאדֶע.
יט לְסִיחוֹן	19. סִיחוֹן,
מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי.	דֶעם קֶענִיג פוּן דֶעם אֱמֹרִי;

1) אלם הערשערין; צו בעהערשונג. 2) הערשער; צו בעהערשונגען. 3) צוטהיילט. 4) רויטער מעער. 5) טהיילען. 6) געשטירצט. 7) מיליטער.

כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ: דֶּן אוֹיף עֶוִויג אִז זַיין גְנַאדֶע.
כ וּלְעוֹג 20. און עוֹג,
מֶלֶךְ הַבָּשָׁן. דֶעם קֶענִיג פוּן בָּשָׁן;
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ: דֶען אוֹיף עֶוִויג אִז זַיין גְנַאדֶע.
כא וְנָתַן 21. און עֶר הָאט גֶעגֶעבֶּען
אַרְצָם זֵייעֶר לַאנְד
לְנַחֲלָה. (אַלְס) עֶרְבּ=טְהֵייל;
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ: דֶען אוֹיף עֶוִויג אִז זַיין גְנַאדֶע.
כב נַחֲלָה 22. אֵיין עֶרְבּ=טְהֵייל
לְיִשְׂרָאֵל עַבְדּוֹ. צוּ יִשְׂרָאֵל, זַיין קְנֶעכְט;
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ: דֶען אוֹיף עֶוִויג אִז זַיין גְנַאדֶע.
כג שֶׁבְּשִׁפְלֵנוּ 23. וָוס אִין אוּנְזֶער נִידְרִיגְקַיְט
זָכַר לָנוּ. הָאט עֶר אוּנְז גֶעדֵיינְקְט;
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ: דֶען אוֹיף עֶוִויג אִז זַיין גְנַאדֶע.
כד וַיִּפְרְקֵנוּ 24. און עֶר הָט אוּנְז עֶרלֵייזְט
מִצָּרֵינוּ. פוּן אוּנְזֶערֶע פַיינְדֶע;
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ: דֶען אוֹיף עֶוִויג אִז זַיין גְנַאדֶע.
כה נֹתֵן לֶחֶם 25. (עֶר) גִיט שְׁפַּייזֶע
לְכָל בָּשָׂר. צוּ אַלֶע בֶּעשֶׁעפֶּענִיסֶען;
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ: דֶן אוֹיף עֶוִויג אִז זַיין גְנַאדֶע.
כו הוֹדוּ 26. דַאנְקְט
לְאֵל הַשָּׁמָיִם. צוּם גָאט פוּן הִימֶעל;
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ: דֶען אוֹיף עֶוִויג אִז זַיין גְנַאדֶע.

תהלים ל״ג

א רַנְּנוּ צַדִּיקִים 1. זִינְגְט, (אִיהְר) גֶערֶעכְטֶע,
בַּיְיָ. [1]צוּם עֶווִיגֶען,
לַיְשָׁרִים צוּ דִי רֶעכְטְשַׁאפֶענֶע
נָאוָה תְהִלָּה: פַּאסְט לוֹיבּ=גֶעזַאנְג.
ב הוֹדוּ לַיְיָ 2. לוֹיבְּט צוּם עֶווִיגֶען
בְּכִנּוֹר. אוֹיף אַ [2]פִידֶעל,
בְּנֵבֶל עָשׂוֹר אוֹיף אַ צֶעהְן=סְטְרוּנֶעדִיגֶע [3]הַארְפֶע
זַמְּרוּ לוֹ: שְׁפִּילְט צוּ אִיהְם.
ג שִׁירוּ לוֹ 3. זִינְגְט צוּ אִיהְם
שִׁיר חָדָשׁ. אַ נַייעֶס לִיד,
הֵיטִיבוּ נַגֵּן שְׁפִּילְט גוּט
בִּתְרוּעָה: [4]בַּיי אַ יוּבֶעל=גֶעשְׁרֵיי.
ד כִּי יָשָׁר 4. דֶען גֶערֶעכְט אִיז
דְּבַר יְיָ. דֶעם עֶווִיגֶען'ס וָוארְט,
וְכָל מַעֲשֵׂהוּ און זַיין גַאנְצֶע אַרְבַּייט
בֶּאֱמוּנָה: אִיז מִיט טְרַייהַייט.
ה אֹהֵב צְדָקָה 5 (עֶר)לִיבְּט גֶערֶעכְטִיגְקַייט
וּמִשְׁפָּט. און רֶעכְט;
חֶסֶד יְיָ (מִיט) דֶעם עֶווִיגֶען'ס גְנַאדֶע
מָלְאָה הָאָרֶץ: אִיז פוּל דִי עֶרד.
ו בִּדְבַר יְיָ 6. דוּרְךְ דֶם עֶווִיגֶען'ס וָוארְט
שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ. זַיינֶען דִי הִימְלֶען גֶעמַאכְט גֶעוָורֶען,
וּבְרוּחַ פִּיו און דוּרְךְ'ן אַטְהֶם פוּן זַיין מוֹל
כָּל צְבָאָם: זֵייעֶר גַאנְצֶעס הֶעער.[5]
ז כֹּנֵס כַּנֵּד 7. עֶר [6]זַאמֶעלְט אוֹיף ווִי אַ וַואנְד
מֵי הַיָּם. דַאס וַואסֶער פוּנְדֶעם מֶעער;
נֹתֵן עֶר לֵייגְט
בְּאוֹצָרוֹת אִין שַׁאטְץ=קַאמֶערֶען
תְּהוֹמוֹת: (דִי) [7]אָבְּגְרוּנְדֶען.
ח יִירְאוּ מֵיְיָ 8. עֶס פַרְכְטֶען פַר דֶם עֶווִיגֶען
כָּל הָאָרֶץ. דִי גַאנְצֶע עֶרד;
מִמֶּנּוּ יָגוּרוּ פַאר אִיהְם צִיטֶערְן
כָּל יֹשְׁבֵי אַלֶע בֶּעוָואהְנֶער
תֵבֵל: פוּן דֶער וֶועלְט.
ט כִּי הוּא אָמַר 9. דֶן עֶר הָט (נוּר) גֶעזָאגְט,

1) ווענען דעם עוויגען; דורך דעם עוויגען. 2) האַרפע. 3) פזאַלטער. 4) מיט דער בעגליטונג פון א טראָמפּעט. 5) ד. ה. אַלעס, וואָס איז דאָ אין הימעל און אויף דער ערד. 6) הייפט אויף. 7) טיפעניסען.

וַיֶּהִי.	אוּן עֶס אִיז גֶעוָוארֶען;
הוּא צִוָּה	עֶר הָאט (נוּר) בֶּעפוֹילֶען,
וַיַּעֲמֹד:	אוּן עֶס אִז גֶעבְּלִיבֶּן שְׁטֵעהְן.
י יְיָ הֵפִיר	10. דֶר עֶווִיגֶר הָט צוּשְׁטֶערְט
עֲצַת גּוֹיִם.	דֶעם רַאטְה פוּן נַאצְיָאנֶען;
הֵנִיא	עֶר הָאט פֶערְוֶועהְרְט
מַחְשְׁבוֹת	דִי גֶעדַאנְקֶען
עַמִּים:	פוּן פֶעלְקֶער.
יא עֲצַת יְיָ	11. דֶר רַאטְה פוּן דֶם עֶווִיגֶען
לְעוֹלָם תַּעֲמֹד.	בְּלַייבְּט שְׁטֵעהְן אוֹיף עֶווִיג;
מַחְשְׁבוֹת	דִי גֶעדַאנְקֶען
לִבּוֹ	פוּן זַיין הַארְצֶען
לְדֹר וָדֹר:	בְּלַיבֶּן פַר גֶשְׁלֶכְט אוּן גֶשְׁלֶכְט
יב אַשְׁרֵי הַגּוֹי	12. גְלִיקְלִיךְ אִיז דַאס פָאלְק,
אֲשֶׁר יְיָ	וָואס דֶער עֶווִיגֶער
אֱלֹהָיו.	אִיז זַיין גָאט;
הָעָם	(גְלִיקְלִיךְ אִיז) דַאס פָאלְק,
בָּחַר	(וָוס) עֶר הָט אוֹיסְעֶרְוֶועהְלְט
לְנַחֲלָה לוֹ:	אַלְס עֶרְבּ=טְהֵייל פִיר זִיךְ.
יג מִשָּׁמַיִם	13. פוּן הִימֶעל
הִבִּיט יְיָ.	בְּלִיקְט דֶער עֶווִיגֶער;
רָאָה	עֶר זֶעהְט
אֶת כָּל בְּנֵי הָאָדָם:	אַלֶע מֶענְשֶׁען קִינְדֶער.
יד מִמְּכוֹן שִׁבְתּוֹ	14. פוּן זַיין [1]וָואהְן=אָרְט
הִשְׁגִּיחַ.	[2]קוּקְט עֶר
אֶל כָּל יֹשְׁבֵי	אוֹיף אַלֶע בֶּעוָואהְנֶער
הָאָרֶץ:	פוּן דֶער עֶרְד.
טו הַיֹּצֵר יַחַד לִבָּם.	15 (עֶר), וֶועלְכֶער בֶּעשַׁאפְט אַלֶע זֵייעֶרֶע הֶערְצֶער,
הַמֵּבִין	(עֶר), וֶועלְכֶער פֶערְשְׁטֵעהְט
אֶל כָּל מַעֲשֵׂיהֶם:	אַלֶע זֵייעֶרֶע טְהַאטֶען.
טז אֵין הַמֶּלֶךְ נוֹשָׁע	16. דֶער קֶענִיג וֶוערְט נִיט גֶעהָאלְפֶען
בְּרָב חָיִל.	דוּרְךְ אַ גְרוֹיסֶע אַרְמֵיי;
גִּבּוֹר	אַ הֶעלְד
לֹא יִנָּצֵל	וֶוערְט נִיט גֶערֶעטֶעט
בְּרָב כֹּחַ:	דוּרְךְ פִיל קְרַאפְט.
יז שֶׁקֶר הַסּוּס	17. [2]פַאלְשׁ אִיז דֶער פֶערְד
לִתְשׁוּעָה.	אַלְס [3]הִילְפֶע,
וּבְרֹב חֵילוֹ	אוּן מִיט זַיין גְרוֹיסֶע קְרַאפְט
לֹא יְמַלֵּט:	קֶען עֶר נִיט רֶעטֶען.
יח הִנֵּה עֵין יְיָ	18. זֶעה דֶעם עֶווִיגֶען׳ס אוֹיג
אֶל יְרֵאָיו.	(אִז גֶעוֶוענְדֶט) צוּ זַיְנֶע פִרְכְטִגֶע;
לַמְיַחֲלִים	צוּ דִי, וָואס וַוארְטֶען
לְחַסְדּוֹ:	אוֹיף זַיין גְנַאדֶע.
יט לְהַצִּיל	19. צוּ רֶעטֶען
מִמָּוֶת	פוּן טוֹיט
נַפְשָׁם.	זֵייעֶר זֶעלֶע,
וּלְחַיּוֹתָם	אוּן זֵייעֶר לֶעבֶּן צוּ עֶרְהַאלְטֶען
בָּרָעָב:	אִין הוּנְגֶער.
כ נַפְשֵׁנוּ	20. אוּנְזֶער זֶעלֶע
חִכְּתָה לַיְיָ.	הָאפְט אוֹיף גָאט;

1) זיין פעסטען זיטץ. 2) בעטראכט ער; גיט ער אבטונג. 2) אומזיסט; ניט זיכער. 3) זיכערהייט, רעטונג.

עֶזְרֵנוּ אוּנְזֶער הִילְף

וּמָגִנֵּנוּ הוּא: און אוּנְזֶער שִׁילְד אִיז עֶר.

כא כִּי בוֹ 21. דֶען [1]דוּרְךְ אִיהְם

יִשְׂמַח לִבֵּנוּ. פְרֵעהְט זִיךְ אוּנְזֶער הַארְץ;

כִּי בְשֵׁם קָדְשׁוֹ דֶען אוֹיף זַיין הֵיילִיגֶען נָאמֶען

בָטָחְנוּ: הָאבֶּען מִיר זִיךְ פֶערְזִיכֶערְט.

כב יְהִי חַסְדְּךָ יְיָ 22. זָל זַיין דַיינְגְנַדֶע, אָ עֶווִיגֶער,

עָלֵינוּ. אִיבֶּער אוּנְז,

כַּאֲשֶׁר יִחַלְנוּ אַזוֹי ווִי מִיר הָאבֶּען [2]גֶעהָאפְט

לָךְ: אוֹיף דִיר.

איתא בבראשית רבה סוף פרשה כ״ב „אמר ר׳ לוי המזמור הזה אדם הראשון אמרו ונשתכח מדורו ובא משה וחדשו על שמו״ ופירש בעל מתנות כהונה מזמור שיר ליום השבת נוטריקון משה והטיל למ״ד ביניהם מפני ענוה יתרה, ואות למד רמז על מי שלמד תורה לישראל, עכ״ל. ובסדור רשב״ן כתב שפירושו, שאדם הראשון חבר את השיר טוב להודות ל״ה ובא משה ותקן את מזמור שיר הזה ליום השבת.

את השיר הזה אמרו הלוים לשיר קרבן תמיד של שבת (סוף מס׳ תמיד ור״ה דף ל״א)

תהלים צ״ב

א מִזְמוֹר 1. אַ גֶעזַאנְג.

שִׁיר אַ לִיד

לְיוֹם הַשַּׁבָּת: פִיר דֶעם שַׁבָּת טָאג.

ב טוֹב לְהוֹדוֹת 2. עֶס אִיז גוּט צוּ דַאנְקֶען

לַייָ. צוּם עֶווִיגֶען

וּלְזַמֵּר לְשִׁמְךָ אוּן צוּ שְׁפִּילֶען צוּ דַיין נָאמֶען,

עֶלְיוֹן: אָ הֶעכְסְטֶער!

ג לְהַגִּיד בַּבֹּקֶר 3. צוּ דֶערְצֶעהְלֶען אַם מָרְגֶען

חַסְדֶּךָ. דַיין גְנַאדֶע;

וֶאֱמוּנָתְךָ אוּן דַיין טְרַייהַייט

בַּלֵּילוֹת: אִין דִי נֶעכְט.

ד עֲלֵי עָשׂוֹר 4. [3]אוֹיף אַ צֶעהְן=סְטְרוּנֶעדִיגֶען[4]

וַעֲלֵי נָבֶל. און [3]אוֹיף אַ [5]הַארְפֶּע,

עֲלֵי הִגָּיוֹן בַּיי [6]זִינִיגֶע (מוּזִיק)

בְּכִנּוֹר: אוֹיף אַ פִידֶעל.

ה כִּי שִׂמַּחְתַּנִי 5. דֶען דוּ הָאסְט מִיךְ עֶרְפְרֵעהְט,

יְיָ עֶווִיגֶער,

בְּפָעֳלֶךָ. מִיט דַיין טְהַאט;

בְּמַעֲשֵׂי יָדֶיךָ וֶועגֶען דִי וֶוערְק פוּן דַיינֶע הֶענְד

אֲרַנֵּן: וֶועל אִיךְ זִינְגֶען.

ו מַה גָּדְלוּ 6. ווִי גְרוֹיס זַיינֶען

מַעֲשֶׂיךָ דַיינֶע טְהַאטֶען,

יְיָ. עֶווִיגֶער;

מְאֹד עָמְקוּ זֶעהְר טִיף זַיינֶען

מַחְשְׁבֹתֶיךָ: דַיינֶע גֶעדַאנְקֶען.

ז אִישׁ בַּעַר 7. אַיין אוּנְווִיסֶענְדֶער מַאן

לֹא יֵדָע. ווייסְט (עֶס) נִיט;

וּכְסִיל און אַ נַאר

לֹא יָבִין אֶת זֹאת: קֶען דָאס נִיט פֶערְשְׁטֶעהֶן.

ח בִּפְרֹחַ רְשָׁעִים 8. וֶוען זִינְדִיגֶע בְּלִיהֶען

כְּמוֹ עֵשֶׂב אַזוֹי ווִי גְרָאז

וַיָּצִיצוּ און עֶס שְׁפְּרָאצֶען

כָּל פֹּעֲלֵי אָוֶן. אַלֶע, וָואס טְהוּעֶן אוּנְרֶעכְט

לְהִשָּׁמְדָם עֲדֵי עַד: (אִיז עֶס נוּר) אוּם זֵיי זָאלֶען פֶערְנִיכְטֶעט וֶוערֶען אוֹיף עֶווִיג.

ט וְאַתָּה מָרוֹם 9. אָבֶּער דוּ בִּיסְט עֶרְהַאבֶּען

לְעֹלָם אוֹיף עֶווִיג,

יְיָ: אָ עֶווִיגֶער!

י כִּי הִנֵּה אֹיְבֶיךָ 10. דֶען זֶעה, דַיינֶע פַיינְדֶע,

יְיָ עֶווִיגֶער,

כִּי הִנֵּה דֶען זֶעה,

אֹיְבֶיךָ יֹאבֵדוּ. דַיינֶע פַיינְדֶע גֶעהֶען פֶערְלָרֶען;

1) אין. 2) פער-רויט; געהארט. 3) ביי. 4) איין אינסטרומענט מ ט צעהן סטרונעס. 5) פזאלטער. 6) דעם קלאנג, פון שרש הגה, רייד׳ן, מורמלען, לאזען הערען א קלאנג.

יִתְפָּרְדוּ	עֶס צוּשְׁפְּרֵייטֶען זִיךְ
כָּל פֹּעֲלֵי אָוֶן׃	אַלֶע, וָואס טְהוּעֶן אוּנְרֶעכְט.
יא וַתָּרֶם	11. און דוּ הָאסְט עֶרְהֵייבֶּען,
כִּרְאֵים	ווי (דֶם) הָרְן פוּן אַ ווילְדֶן אָקְס,
קַרְנִי.	מַיין [1]הָארְן;
בַּלֹּתִי	אִיךְ בִּין בֶּעשְׁמִירְט
בְּשֶׁמֶן רַעֲנָן׃	מִיט פְרִישֶׁען אֵייל.
יב וַתַּבֵּט עֵינִי	12. און מַיין אוֹיג הָט גֶעקוּקְט
בְּשׁוּרָי.	אוֹיף דִי וָוס לוֹיעֶרְן אוֹיף מִיר;
בַּקָּמִים עָלַי מְרֵעִים.	וֶוענֶען דִי שְׁלֶעכְטֶע, וָואס שְׁטֵעהֶן אוֹיף גֶעגֶען מִיר,
תִּשְׁמַעְנָה	פְלֶעגֶען הֶערֶען
אָזְנָי׃	מַיינֶע אוֹיעֶרְן.[2]
יג צַדִּיק	13. (דֶער) פְרוּמֶער
כַּתָּמָר יִפְרָח.	וֶוט בְּלֶהֶען ווי דֶר פַלְמֶן־בּוֹים;
כְּאֶרֶז	ווי אַ צֶעדֶער־בּוֹים
בַּלְּבָנוֹן	אִים (וַואלְד) לְבָנוֹן
יִשְׂגֶּה׃	וֶועט עֶר גְרוֹיס וֶוערֶען.
יד שְׁתוּלִים	14. (זֵיי וֶולֶן זַיין) גֶעפְלַאנְצְט
בְּבֵית יְיָ.	אִין הוֹיז פוּן דֶעם עֶווִיגֶען;
בְּחַצְרוֹת אֱלֹהֵינוּ	אִין דִי הוֹיפֶען פוּן אוּנְזֶער גָאט
יַפְרִיחוּ׃	וֶועלֶען זֵיי בְּלִיהֶען.
טו עוֹד יְנוּבוּן	15. זֵיי וֶולֶן נָךְ בְּרֵיינְגֶן פְרוּכְט
בְּשֵׂיבָה.	אִין גְרוֹיעֶן עֶלְטֶער;
דְּשֵׁנִים וְרַעֲנַנִּים	[3]זַאפְטִיג און פְרִישׁ
יִהְיוּ׃	וֶועלֶען זֵיי זַיין.
טז לְהַגִּיד	16. אוּם צוּ דֶערְצֶעהְלֶען,
כִּי יָשָׁר יְיָ.	דַם [4]רֶכְטְשַׁפֶן אִז דֶר עֶווִיגֶער;
צוּרִי	(עֶר אִיז) מַיין פֶעלְז,
וְלֹא עַוְלָתָה בּוֹ׃	און קֵיין אוּנְרֶעכְט אִז אִן אִיהְם.

תהלים צ״ג

א יְיָ מָלָךְ	1. דֶער עֶווִיגֶער רֶעגִירְט,
גֵּאוּת	(מִיט) [5]גְרוֹיסְקַייט
לָבֵשׁ.	אִיז עֶר בֶּעקְלֵיידֶעט;
לָבֵשׁ יְיָ.	דֶער עֶווִיגֶער אִיז בֶּעקְלֵיידֶעט,
עֹז	(מִיט) שְׁטַארְקַייט
הִתְאַזָּר.	הָאט עֶר זִיךְ אָנְגֶעגוּרְט;
אַף תִּכּוֹן תֵּבֵל	אוֹיךְ (דִי) וֶועלְט שְׁטֵעהְט פֶעסְט
בַּל תִּמּוֹט׃	(און) זִי בֵּייגְט זִיךְ נִיט.
ב נָכוֹן כִּסְאֲךָ	2. פֶעסְט גֶעשְׁטֶעלְט אִז דַיין טְרָן
מֵאָז.	פוּן דַאן אָן;[6]
מֵעוֹלָם אָתָּה׃	פוּן עֶוִיג אָן בִּיזְט דוּ.
ג נָשְׂאוּ נְהָרוֹת	3. דִי שְׁטְרָאמֶן הָבֶּן עֶרְהֵייבֶּן,
יְיָ.	אָ עֶווִיגֶער,
נָשְׂאוּ נְהָרוֹת	דִי שְׁטְרָאמֶן הָאבֶּן עֶרְהֵייבֶּען
קוֹלָם.	זֵייעֶר שְׁטִימֶע;
יִשְׂאוּ נְהָרוֹת	דִי שְׁטְרָאמֶען עֶרְהֵייבֶּען
דָּכְיָם׃	זֵייעֶר וֶואלֶען־רוֹיש.
ד מִקֹּלוֹת	4. (אָבֶּר) מֶהְר אַלְס [7]דִי שְׁטִמֶן
מַיִם רַבִּים אַדִּירִים	פוּן פִילֶע שְׁטַארְקֶע וַואסֶערְן,
מִשְׁבְּרֵי יָם.	דִי גְרוֹיסֶע מֶעערֶעס־וֶואלֶען,
אַדִּיר בַּמָּרוֹם יְיָ׃	אִז מֶכְטִיגֶר דֶער עֶווִיגֶר אִן הִמֶל
ה עֵדֹתֶיךָ	5. דַיינֶע צֵייגְנִיסֶע
נֶאֶמְנוּ מְאֹד.	זַיינֶען זֶעהְר [8]בֶּעגְלוֹיבְּט;
לְבֵיתְךָ	פִיר דַיין הוֹיז
נַאֲוָה קֹדֶשׁ.	פַּאסְט הֵיילִיגְקַייט;
יְיָ.	אָ עֶווִיגֶער,
לְאֹרֶךְ יָמִים׃	אוֹיף [9]לַאנְגֶע צַייטֶען.

1) ד. ה, מאכט, גליק. 2) ד. ה. איך האב געזעהן און געהערט די, וואס ווילען מיר בייזעס טהאן און האב זיך אימער געקענט אויסהיטען פון זיי. 3) פעט. 4) גערעכט. 5) שטאָלץ, מאַיעסטעט. 6) ד. ה. פון אימער אָן. 7) דאס רוישען. 8) טריי, ריכטיג. 9) אימער.

יהי כבוד נזכר במסכתא סופרים פרק י"ז הלכה י"א, והוא ילקוט פסוקים מספר תהלים, מלבד הפסוק ישמחו השמים וכו' שהוא בדה"א ט"ז ל"א והפסוק רבות מחשבות וכו' שהוא במשלי י"ט כ"א. אולם ה' מלך וכו' איננו פסוק בתנ"ך, והוא מרכב מהתחלת שלשה פסוקים תהלים י' ט"ז, צ"ג א' ושמות ט"ו י"ט.

ק"ד ל"א יְהִי	עֶס זָאל זַיין
כְבוֹד יְיָ	דִי הֶערְלִיכְקַייט פוּן דֶם עֶווִיגֶן
לְעוֹלָם .	אוֹיף עֶווִיג;
יִשְׂמַח יְיָ	דֶער עֶווִיגֶער זָאל זִיךְ פְרֵעהֶען
בְּמַעֲשָׂיו :	מִיט זַיינֶע ווֶערְקֶע.
קי"ג ב' יְהִי שֵׁם יְיָ	זָאל זַיין דֶר נָאמֶן פוּן דֶם עֶווִיגֶן
מְבֹרָךְ .	גֶעלוֹיבְּט
מֵעַתָּה	פוּן יֶעצְט אָן
וְעַד עוֹלָם :	בִּיז אִין דֶער עֶווִיגְקַייט.
קי"ג ג' מִמִּזְרַח שֶׁמֶשׁ	פוּן אוֹיפְגַאנְג פוּן דֶער זוּן
עַד מְבוֹאוֹ .	בִּיז זַיין אוּנְטֶערְגַאנְג
מְהֻלָּל	אִיז גֶעלוֹיבְּט
שֵׁם יְיָ :	דֶער נָאמֶען פוּן דֶעם עֶווִיגֶען.
קי"ג ד' רָם עַל כָּל גּוֹיִם	הוֹיךְ אִיבֶּער אַלֶע פֶעלְקֶער
יְיָ .	אִיז דֶער עֶווִיגֶער;
עַל הַשָּׁמַיִם	אִיבֶּער דֶעם הִימֶעל
כְּבוֹדוֹ :	אִיז זַיין הֶערְלִיכְקַייט.
קל"ה י"ג יְיָ	עֶווִיגֶער!
שִׁמְךָ לְעוֹלָם .	דַיין נָאמֶען אִיז אוֹיף עֶווִיג;
יְיָ	עֶווִיגֶער!
זִכְרְךָ	דַיין אַנְדֵיינְקֶען אִיז
לְדֹר וָדֹר :	פֿר גֶעשְׁלֶעכְט אוּן גֶעשְׁלֶעכְט.[1]
ק"ג י"ט יְיָ	דֶער עֶווִיגֶער,
בַּשָּׁמַיִם	אִים הִימֶעל
הֵכִין כִּסְאוֹ .	הָט עֶר פֶסְט גֶשְׁטֶעלְט זַיין טְרָהְן;
וּמַלְכוּתוֹ	אוּן זַיין רֶעגִירוּנְג
בַּכֹּל מָשָׁלָה :	הֶערְשְׁט אִיבֶּער אַלֶעס.

דה"א ט"ז ל"א יִשְׂמְחוּ	זָאלֶען זִיךְ פְרֵעהֶען
הַשָּׁמַיִם	דִי הִימֶעל,
וְתָגֵל הָאָרֶץ .	אוּן זָאל פְרֵעהְלִיךְ זַיין דִי עֶרְד;
וְיֹאמְרוּ	אוּן זָאלֶען זֵיי זָאגֶען
בַגּוֹיִם	אוּנְטֶער דִי נַאצְיָאנֶען:
יְיָ מָלָךְ :	דֶער עֶווִיגֶער רֶעגִירְט!
יְיָ מֶלֶךְ	דֶער עֶווִיגֶער אִיז קֶענִיג,
יְיָ מָלָךְ .	דֶער עֶווִיגֶער אִיז גֶעוֶועזֶן קֶענִיג,
יְיָ יִמְלוֹךְ	דֶער עֶווִיגֶער וֶועט זַיין קֶענִיג
לְעוֹלָם וָעֶד :	אוֹיף אִימֶער אוּן עֶווִיג.
י' ט"ז יְיָ מֶלֶךְ	דֶער עֶווִיגֶער אִיז קֶענִיג
עוֹלָם וָעֶד .	אִימֶער אוּן עֶווִיג;
אָבְדוּ גוֹיִם	[2]נַאצְיָאנֶען זַיינֶען פֶערְלָרֶען גֶעגַאנְגֶען
מֵאַרְצוֹ :	פוּן זַיין לַאנְד.
ל"ג י' יְיָ הֵפִיר	דֶער עֶווִיגֶער הָאט צוּשְׁטֶערְט
עֲצַת גּוֹיִם .	דֶעם רַאטְה פוּן נַאצְיָאנֶען;
הֵנִיא	עֶר הָאט פֶערְוֶועהְרְט
מַחְשְׁבוֹת עַמִּים :	דִי גֶעדַאנְקֶען פוּן פֶעלְקֶער.
משלי י"ט כ"א רַבּוֹת מַחֲשָׁבוֹת	פִילֶע גֶעדַאנְקֶען
בְּלֶב אִישׁ .	זַיינֶען אִן דֶם הַרְצֶן פוּן אַ מֶענְשֶׁן;
וַעֲצַת יְיָ	אָבֶּער דֶער רַאטְה פוּן דֶם עֶווִיגֶן
הִיא תָקוּם :	דָאס בְּלַייבְּט שְׁטֵעהְן.
ל"ג י"א עֲצַת יְיָ	דֶער רַאטְה פוּן דֶעם עֶווִיגֶען
לְעוֹלָם תַּעֲמֹד .	בְּלַייבְּט שְׁטֵעהְן אוֹיף עֶווִיג;
מַחְשְׁבוֹת לִבּוֹ	דִי גֶעדַאנְקֶען פוּן זַיין הַארְצֶען
לְדֹר וָדֹר :	(בְּלַייבְּט) פֿר גֶעשְׁלֶעכְט אוּן גֶעשְׁלֶעכְט
ל"ג ט' כִּי הוּא אָמַר	דֶען עֶר הָאט (נוּר) גֶעזָאגְט,
וַיֶּהִי .	אוּן עֶס אִיז גֶעוָוארֶען;
הוּא צִוָּה	עֶר הָאט (נוּר) בֶּעפוֹילֶען,

1) ד. ה. פיר אלע געשלעכטער, גענעראציאנען. 2) דאס הייסט די היידען, געטצען־דינער.

וַיַּעֲמֹד :	און עֶס אִיז גֶעבְּלִיבֶּען שְׁטֶעהְן.
קל"ב י"ג כִּי בָחַר יְיָ	וָוָארִים דֶער עֶווִיגֶער הָאט אוֹיסֶערְוֶועהְלְט
בְּצִיּוֹן .	[אִין] צִיּוֹן ;
אִוָּהּ	עֶר הָאט [1]אִיהְר [2]פֶערְלַאנְגְט
לְמוֹשָׁב לוֹ :	אַלְס אַ וָואהְנְאָרְט פִיר זִיךְ.
קל"ה ד' כִּי יַעֲקֹב בָּחַר לוֹ יָהּ,	דֶען יַעֲקֹב הָאט דֶער עֶווִיגֶער אוֹיסֶערְוֶועהְלְט פִיר זִיךְ ;
יִשְׂרָאֵל	יִשְׂרָאֵל
לִסְגֻלָּתוֹ :	אַלְס זַיין [3]טְהַייעֶרֶען אֶיגֶענְטְהוּם.
צ"ד י"ד כִּי	דֶען
לֹא יִטֹּשׁ יְיָ	דֶער עֶווִיגֶער וֶועט נִיט [4]אַוֶועג־וַוארְפֶען
עַמּוֹ .	זַיין פָאלְק ;
וְנַחֲלָתוֹ	און זַיין עֶרְבּ־טְהֵייל
לֹא יַעֲזֹב :	וֶועט עֶר נִיט פֶערְלָאזֶען.
[1] ע"ח ל"ח וְהוּא רַחוּם	און [5]עֶר, דֶער בַּארְמְהֶערְצִיגֶער,
יְכַפֵּר עָוֹן	[5]פֶערְגִיבְּט זִינְד,
וְלֹא יַשְׁחִית	און עֶר פֶערְדַארְבְּט נִיט ;
וְהִרְבָּה	און עֶר [6]פֶערְמֶעהְרְט
לְהָשִׁיב אַפּוֹ .	צוּרִיק־צוּ־הַאלְטֶען זַיין צָארְן,[6]
וְלֹא יָעִיר	און עֶר עֶרְוֶועקְט נִיט
כָּל חֲמָתוֹ :	זַיין גַאנְצֶען גְרִים.
כ' יְיָ הוֹשִׁיעָה .	עֶווִיגֶער, הֶעלְף !
הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ	דֶער קֶענִיג זָאל אוּנְז אַנְטְוָוארְטֶען
בְיוֹם קָרְאֵנוּ :	אִין דֶעם טָאג, וֶוען מִיר רוּפֶען.

איתא בברכות ד' ע"ב: א"ר אלעזר א"ר אבינא כל האומר תהלה לדוד בכל יום שלש פעמים מובטח לו שהוא בן העולם הבא, עכ"ל הגמרא. ואולי זה הוא הטעם שהוסיפו שני פסוקים לפני המזמור תהלה לדוד, שיש בהם שלש פעמים אשרי, לרמוז כי טוב לאומרו שלש פעמים בכל יום (עיין בתוספות ברכות ד"ב ע"ב). וההוספה הזאת כבר היתה בימי חכמי התלמוד, כמו שנראה ממה שאמר ר"י (ברכות ד, ע"ב) מפני מה לא נאמר נו"ן באשרי? וכונתו על המזמור תהלה לדוד הכתוב ע"פ סדר האלפא ביתא וחסר בורק אות נו"ן. וטעם הוספת הפסוק „ואנחנו" אחרי סוף המזמור, כתב הטור בשם רב עמרם גאון, מפני שהוא חותם במלת הללויה, כדי לסמוך הללויה אל הללויה, שכל המזמורים הבאים אחריו תחלתם וסופם הללויה.

פ"ד ה' אַשְׁרֵי	גְלִיקְלִיךְ זַיינֶען
יוֹשְׁבֵי בֵיתֶךָ .	דִי, וֶועלְכֶע זִיצֶען (אִין) דַיין הוֹיז,
עוֹד יְהַלְלוּךָ סֶּלָה :	(אוּן) לוֹיבֶּען דִיךְ אִימֶער.[7] סֶלָה!
קמ"ד ט"ו אַשְׁרֵי הָעָם	גְלִיקְלִיךְ אִיז דַאס פָאלְק,
שֶׁכָּכָה לּוֹ .	וָואס אִיהְם (גֶעהְט) אַזוֹי!
אַשְׁרֵי הָעָם	גְלִיקְלִיךְ אִיז דַאס פָאלְק,
שֶׁיְיָ אֱלֹהָיו :	וָואס דֶער עֶווִיגֶער אִיז זַיין גָאט!

תהלים קמה.

א תְּהִלָּה לְדָוִד .	1. אַ לוֹיבּ־לִיד פוּן דָוִד.
אֲרוֹמִמְךָ	אִיךְ וֶועל דִיךְ עֶרְהוֹיבֶּען,
אֱלוֹהַי הַמֶּלֶךְ .	מַיין גָאט, אַ קֶענִיג ;
וַאֲבָרְכָה שִׁמְךָ	און אִיךְ וֶועל [8]בֶּענְשֶׁען דַיין נָאמֶען
לְעוֹלָם וָעֶד :	אִימֶער און עֶווִיג.
ב בְּכָל יוֹם	2. יֶעדֶען טָאג
אֲבָרְכֶךָּ .	וֶועל אִיךְ דִיךְ [8]בֶּענְשֶׁען ;
וַאֲהַלְלָה שִׁמְךָ	און אִיךְ וֶועל לוֹיבֶּען דַיין נָאמֶען
לְעוֹלָם וָעֶד :	אִימֶער און עֶווִיג.
ג גָּדוֹל יְיָ	3. גְרוֹיס אִיז דֶער עֶווִיגֶער
וּמְהֻלָּל מְאֹד .	און זֶעהְר גֶעלוֹיבְּט ;
וְלִגְדֻלָּתוֹ	און צוּ זַיין גְרוֹיסְקַייט
אֵין חֵקֶר :	אִיז קַיין פָארְשׁוּנְג דָא.
ד דּוֹר	4. אֵיין גֶעשְׁלֶעכְט
לְדוֹר	צוּם (אַנְדֶער) גֶעשְׁלֶעכְט
יְשַׁבַּח מַעֲשֶׂיךָ .	רִיהְמְט דַיינֶע וֶוערְקֶע ;
וּגְבוּרֹתֶיךָ	און דַיינֶע מֶעכְטִיגֶע טְהַאטֶען
יַגִּידוּ :	דֶערְצֶעהְלֶען זֵיי.
ה הֲדַר	5. (וֶועגֶען) דִי פְּרַאכְט
כְּבוֹד הוֹדֶךָ .	פוּן דַיין הֶערְלִיכֶען גְלַאנְץ

1) ד. ה. ציון. 2) געוואונשען, בעגעהרט, געדוסט. 3) טהייערע, געליבטע זאך; אַ זאנדערבארער שאַטץ. 4) אויפ־געבען; פערשטויסען. 5) אַדער: ער איז בארמהערציג; ער פערגיבט זינד. 6) ד. ה. פיל מאָל האלט ער אָב זיין צארן. 7) זיי וועלען דיך אימער לויבען. 8) לויבען.

וְדִבְרֵי נִפְלְאֹתֶיךָ	און (וועגען) דיינע וואונדער-זאכען
אָשִׂיחָה :	וועל איך [1]ריידען.
ו וֶעֱזוּז	6. און (וועגען) די מאכט
נוֹרְאוֹתֶיךָ	פון דיינע פורכבארע טהאטען
יֹאמֵרוּ .	[2]ריידען זיי ;
וּגְדֻלָּתְךָ	און דיין גרויסקייט
אֲסַפְּרֶנָּה :	וועל איך דערצעהלען.
ז זֵכֶר	7. די ערינערונג
רַב טוּבְךָ	פון דיין גרויסע גוטעס
יַבִּיעוּ .	דריקען זיי אויס;
וְצִדְקָתְךָ	און דיין גערעכטיגקייט
יְרַנֵּנוּ :	בעזינגען זיי.
ח חַנּוּן וְרַחוּם	8. גנעדיג און בארמהערציג
יְיָ .	איז דער עוויגער ;
אֶרֶךְ אַפַּיִם	לאנג-מיטהיג
וּגְדָל חָסֶד :	און גרויס (אין) גנאדע.
ט טוֹב יְיָ לַכֹּל .	9. גוט איז דר עוויגר צו אלען;
וְרַחֲמָיו	און זיין בארמהערציגקייט
עַל כָּל מַעֲשָׂיו :	איז אויף אללע זיינע [3]ווערקע.
י יוֹדוּךָ יְיָ	10. דיר [4]דאנקען, עוויגער,
כָּל מַעֲשֶׂיךָ .	אלע דיינע [3]ווערקע ;
וַחֲסִידֶיךָ	און דיינע פרומע
יְבָרְכוּכָה :	[4]בענשען דיך.
יא כְּבוֹד	11. די הערליכקייט
מַלְכוּתְךָ	פון דיין רעגירונג
יֹאמֵרוּ .	דערצעהלען זיי ;
וּגְבוּרָתְךָ	און (וועגען) דיין מאכט
יְדַבֵּרוּ :	ריידען זיי.
יב לְהוֹדִיעַ	12. צו מאכען וויסען
לִבְנֵי הָאָדָם	צו די מענשען-קינדער

גְּבוּרֹתָיו .	זיינע מעכטיגע טהאטען
וּכְבוֹד	און די הערליכקייט
הֲדַר מַלְכוּתוֹ :	פון זיין פרעכטיגע קעניגרייך.
יג מַלְכוּתְךָ	13. דיין קעניגרייך
מַלְכוּת	איז א קעניגרייך
כָּל עֹלָמִים .	פון אלע [5]וועלטען;
וּמֶמְשַׁלְתְּךָ	און דיין הערשאפט איז
בְּכָל דּוֹר וָדֹר :	אין יעדער געשלעכט און געשלעכט.
יד סוֹמֵךְ יְיָ	14. דער עוויגער איז א שטיצער
לְכָל הַנֹּפְלִים .	פון אלע געפאלענע ;
וְזוֹקֵף	און איין אויפשטעטער
לְכָל הַכְּפוּפִים :	פון אלע געבייגטע.
טו עֵינֵי כֹל	15. די אויגען פון אלעמען
אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ .	האפען צו דיר;
וְאַתָּה נוֹתֵן לָהֶם	און דו גיבסט זיי
אֶת אָכְלָם	זייער שפייז
בְּעִתּוֹ :	אין זיין צייט.[6]
טז פּוֹתֵחַ	16. דו עפענסט
אֶת יָדֶךָ .	דיין האנד ;
וּמַשְׂבִּיעַ	און זעטיגסט
לְכָל חַי	[7]אלע לעבעדיגע
רָצוֹן :	[7](מיט) ווילען.
יז צַדִּיק יְיָ	17. גערעכט איז דער עוויגער
בְּכָל דְּרָכָיו .	אין אלע זיינע וועגען;
וְחָסִיד	און [8]גנעדיג
בְּכָל מַעֲשָׂיו :	אין אלע זיינע טהאטען.
יח קָרוֹב יְיָ	18. נאהענט איז דער עוויגער
לְכָל קֹרְאָיו .	צו אלע, וואס רופען איהם;
לְכֹל	צו אלע,
אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ	וואס רופען איהם

1) נאכדיינקען. 2) זאגען. 3) בעשעפעניסען. 4) לויבען. 5) עוויגקייטען. 6) ד. ה. אין דער ריכטיגער צייט.
7) אדער: דעם פערלאנג פון אלע לעבעדיגע. 8) גוטיג; הייליג.

בֶּאֱמֶת׃	מִיט וַואהְרְהַייט.
טו רְצוֹן	19. דֶעם ווילֶען
יְרֵאָיו	פוּן דִי, וָואס פִירְכְטֶען אִיהְם,
יַעֲשֶׂה.	טְהוּט עֶר;
וְאֶת שַׁוְעָתָם	אוּן זֵייעֶר גֶעשְׁרֵיי
יִשְׁמַע	הֶערְט עֶר,
וְיוֹשִׁיעֵם׃	אוּן עֶר הֶעלְפְט זֵיי.
כ שׁוֹמֵר יְיָ	20. דֶער עֶווִיגֶער הִיט
אֶת כָּל אֹהֲבָיו.	דִי אַלֶע, וָואס לִיבֶּען אִיהְם,
וְאֵת כָּל הָרְשָׁעִים	אוּן אַלֶע זִינְדִיגֶע
יַשְׁמִיד׃	פֶערְטִילִיגְט עֶר.
כא תְּהִלַּת יְיָ	21. דֶעם לוֹיבּ פוּן דֶעם עֶווִיגֶען
יְדַבֶּר פִּי	זָאל מַיין מוֹיל רֵיידֶען,
וִיבָרֵךְ כָּל בָּשָׂר	אוּן לוֹיבֶּען זָאל אַלֶעס פְלֵייש
שֵׁם קָדְשׁוֹ	זַיין הֵיילִיגֶען נָאמֶען
לְעוֹלָם וָעֶד׃	אוֹיף אִימֶער אוּן עֶווִיג.
קטן וַאֲנַחְנוּ	אוּן מִיר
נְבָרֵךְ יָהּ	וֶועלֶען לוֹיבֶּען דֶעם עֶווִיגֶען,
מֵעַתָּה	פוּן יֶעצְט אָן
וְעַד עוֹלָם.	בִּיז אִין דֶער עֶווִיגְקַייט.
הַלְלוּיָהּ׃	לוֹיבְּט דֶעם עֶווִיגֶען!

תהלים קמ״ו

א הַלְלוּיָהּ.	1. לוֹיבְּט דֶעם עֶווִיגֶען!
הַלְלִי נַפְשִׁי	לוֹיבּ, מַיין זֶעעלֶע,
אֶת יְיָ׃	דֶעם עֶווִיגֶען.
ב אֲהַלְלָה יְיָ	2. אִיךְ וֶועל לוֹבֶּען דֶעם עֶווִיגֶען
בְּחַיָּי.	בַּיי מַיין לֶעבֶּען;[1]
אֲזַמְּרָה לֵאלֹהַי	אִיךְ וֶועל זִינְגֶען צוּ מַיין גָאט
בְּעוֹדִי׃	זָא לַאנְג אִיךְ [2]בִּין נָאךְ דָא.
ג אַל תִּבְטְחוּ	3. פֶערְזִיכֶערְט אַייךְ נִיט
בִנְדִיבִים.	אוֹיף [3]פִירְשְׁטֶען;
בְּבֶן אָדָם	אוֹיף אַ מֶענְשֶׁען־זָאהְן,
שֶׁאֵין לוֹ תְשׁוּעָה׃	בַּיי וֶועמֶען עֶס אִיז קֵיין הִילְפֶע דָא.
ד תֵּצֵא רוּחוֹ	4. עֶס גֵיהְט אַרוֹיס זַיין [4]אָטְהֶם,
יָשֻׁב לְאַדְמָתוֹ.	קֶעהְרְט עֶר צוּרִיק צוּ זַיין עֶרְד;
בַּיּוֹם הַהוּא	אִין דֶעם זֶעלְבֶּען טָאג
אָבְדוּ עֶשְׁתֹּנֹתָיו׃	וֶוערֶען [5]פֶערְלָארֶען זַיינֶע גֶדַאנְקֶען.
ה אַשְׁרֵי	5. גְלִיקְלִיךְ אִיז דֶער,
שֶׁאֵל יַעֲקֹב	וָואס דֶער גָאט פוּן יַעֲקֹב
בְּעֶזְרוֹ.	אִיז [6]אִין זַיין הִילְף;
שִׂבְרוֹ	(וָואס) זַיין הָאפְנוּנְג אִיז
עַל יְיָ אֱלֹהָיו׃	אוֹיף דֶעם עֶווִיגֶען, זַיין גָאט.
ו עֹשֶׂה	6. (וֶועלְכֶער) הָאט גֶעמַאכְט
שָׁמַיִם וָאָרֶץ	הִימֶעל אוּן עֶרְד,
אֶת הַיָּם	דַאס מֶעער
וְאֶת כָּל אֲשֶׁר בָּם.	אוּן אַלֶעס, וָואס אִיז אִין זֵיי;
הַשֹּׁמֵר אֱמֶת	וֶועלְכֶער הִיט טְרַייהַייט
לְעוֹלָם׃	אוֹיף עֶווִיג.
ז עֹשֶׂה מִשְׁפָּט	7. עֶר [7]טְהוּט רֶעכְט
לַעֲשׁוּקִים	פִיר דִי [8]אוּנְטֶערְדְרִיקְטֶע,
נֹתֵן לֶחֶם	עֶר גִיבְּט בְּרוֹיט
לָרְעֵבִים.	צוּ דִי הוּנְגֶערִיגֶע;
יְיָ	דֶער עֶווִיגֶער
מַתִּיר אֲסוּרִים׃	[9]מַאכְט לֵייז גֶעפַאנְגֶענֶע.
ח יְיָ	8. דֶער עֶווִיגֶער
פֹּקֵחַ עִוְרִים.	עֶפֶענְט בְּלִינְדֶע (דִי אוֹיגֶען);
יְיָ זֹקֵף כְּפוּפִים.	דֶער עֶווִיגֶער שְׁטֶעלְט אוֹיף גֶעבֵּיגְטֶע;
יְיָ אֹהֵב צַדִּיקִים׃	דֶער עֶווִיגֶער לִיבְּט גֶערֶעכְטֶע.
ט יְיָ	9. דֶער עֶווִיגֶער
שֹׁמֵר אֶת גֵּרִים.	לִיבְּט פְרֶעמְדֶע;

1) ד. ה. זאָלאנג איך לעב. 2) עקסיסטיר. 3) ווירדענטרעגער; וואָהלטהעטיגע לייטע. 4) גייסט. 5) פערניכטעט זיינע פלענער. 6) איהם צו הילף. 7) פערשאַפט. 8) בערויבטע. 9) בעפרייט.

יְתוֹם וְאַלְמָנָה	(דֶעם) וַואיֶזֶען אוּן (דִי) וִויטְוֶוע
יְעוֹדֵד.	[1]רִיכְטֶעט עֶר אוֹיף;
וְדֶרֶךְ רְשָׁעִים	אוּן דֶעם וֶועג פוּן דִי זִינְדִיגֶע
יְעַוֵּת:	פֶערְקְרִימְט עֶר.
יִמְלֹךְ יְיָ	10. רֶעגִירֶען וֶועט דֶער עֶווִיגֶער
לְעוֹלָם	אוֹיף עֶווִיג;
אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן	דַיין גָאט, אָ צִיוֹן,
לְדֹר וָדֹר.	פִיר גֶעשְׁלֶעכְט אוּן גֶעשֶׁלֶעכְט.
הַלְלוּיָהּ:	לוֹיבְּט דֶעם עֶווִיגֶען!

תהלים קמ״ז

א הַלְלוּיָהּ.	1. לוֹיבְּט דֶעם עֶווִיגֶען,
כִּי טוֹב	[2]דֶען עֶר אִיז גוּט;
זַמְּרָה אֱלֹהֵינוּ.	בֶּעזִינְגְט אוּנְזֶער גָאט,
כִּי נָעִים	דֶען עֶר אִיז לִיבְּלִיךְ;
נָאוָה תְהִלָּה:	(אִיהְם) פַּאסְט לוֹיבּ.
ב בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַיִם	2. דֶער בּוֹיעֶר פוּן יְרוּשָׁלַיִם
יְיָ.	אִיז דֶער עֶווִיגֶער;
נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל	דִי פֶערְשְׁטוֹיסֶענֶע פוּן יִשְׂרָאֵל
יְכַנֵּס:	וֶועט עֶר פֶערְזַאמְלֶען.
ג הָרוֹפֵא	3. (עֶר אִיז) דֶער הֵיילֶער
לִשְׁבוּרֵי לֵב.	פוּן דִי צוּבְּרָאכֶענֶע הֶערְצֶער;
וּמְחַבֵּשׁ	אוּן דֶער פֶערְבִּינְדֶער
לְעַצְּבוֹתָם:	פוּן זֵייעֶרֶע וואוּנְדֶען.
ד מוֹנֶה מִסְפָּר	4. (עֶר) צֵעהְלְט דֶעם צָאהְל
לַכּוֹכָבִים.	פוּן דִי שְׁטֶערֶען;
לְכֻלָּם	צוּ זֵיי אַלֶעמֶען
שֵׁמוֹת יִקְרָא:	רוּפְט עֶר נֶעמֶען.[3]
ה גָּדוֹל אֲדוֹנֵינוּ	5. גְרוֹיס אִיז אוּנְזֶער הֶערר
וְרַב כֹּחַ.	אוּן גְרוֹיס (אִין) קְרַאפְט;
לִתְבוּנָתוֹ	[4]צוּ זַיין פֶערְשְׁטַאנְד
אֵין מִסְפָּר:	אִיז קַיין מָאס דָא.
ו מְעוֹדֵד עֲנָוִים יְיָ.	6. דֶער עֶווִיגֶער רִיכְטֶעט אוֹיף קְלֵיינְמִיטְהִיגֶע;
מַשְׁפִּיל רְשָׁעִים	עֶר עֶרְנִידְרִיגְט זִינְדִיגֶע
עֲדֵי אָרֶץ:	בִּיז צוּ דֶער עֶרְד.
ז עֱנוּ לַיְיָ	7. זִינְגְט צוּם עֶווִיגֶען
בְּתוֹדָה.	מִיט אַ דַאנְק־לִיד;
זַמְּרוּ לֵאלֹהֵינוּ	שְׁפִּילְט צוּ אוּנְזֶער גָאט
בְכִנּוֹר:	אוֹיף אַ [5]הַארְפֶּע.
ח הַמְכַסֶּה שָׁמַיִם	8. וֶועלְכֶער בֶּעדֶעקְט (דֶם) הִמֶל
בְּעָבִים	מִיט וָואלְקֶענְס
הַמֵּכִין לָאָרֶץ	וֶועלְכֶר בְּרֵייטֶעט צוּ פִיר דִי עֶרְד
מָטָר.	רֶעגֶען,
הַמַּצְמִיחַ הָרִים	וֶועלְכֶר מַכְט [6]שְׁפְּרָצֶן (אוֹיף) בֶּערְג
חָצִיר:	גְרָאז.
ט נוֹתֵן לִבְהֵמָה	9. עֶר גִיבְּט דֶעם פִיה
לַחְמָהּ.	אִיהְר שְׁפַּייז;
לִבְנֵי עֹרֵב	צוּ דִי יוּנְגֶע רַאבֶּען—
אֲשֶׁר יִקְרָאוּ:	וֶועלְכֶע שְׁרַייעֶן.[7]
י לֹא בִגְבוּרַת	10. נִיט דִי שְׁטַארְקַייט
הַסּוּס	פוּן דֶעם פֶערְד
יֶחְפָּץ.	פֶערְלַאנְגְט עֶר,
לֹא בְשׁוֹקֵי הָאִישׁ	נִט דִי [8]שֶׁענְקֶלֶען פוּן דֶעם מַאן
יִרְצֶה:	ווִיל עֶר.
יא רוֹצֶה יְיָ	11. דֶער עֶווִיגֶער ווִיל[9]
אֶת יְרֵאָיו.	דִי, וָואס פִירְכְטֶען אִיהְם,
אֶת הַמְיַחֲלִים	דִי, וָואס וַוארְטֶען
לְחַסְדּוֹ:	אוֹיף זַיין גְנַאדֶע.
יב שַׁבְּחִי יְרוּשָׁלַיִם	12. לוֹיבּ, דוּ יְרוּשָׁלַיִם,
אֶת יְיָ.	דֶעם עֶווִיגֶען;

1) שטיצט ער, האלט ער אויף. 2) לויט די נגינה דארף איבערזעצט ווערען: דען עס איז גוט צו בעזינגען אונזער גאט; דען ליבליך (און) שעהן איז (אזא)לויב. 3) ד. ה. ער רופט זיי אַלעמען מיט די נעמען. 4) אָדער: זיין פערשטאַנד איז אונערצעהלבאַר. 5)פידעל. 6) וואקסען. 7) נאָך עסען, דען דער ראָב זאָרגט ניט פיר זיינע קינדער. 8) שענקעל־קראַפט. 9) דעם עוויגען געפעלט.

הַלְלִי אֱלֹהַיִךְ	לויב דַיין גָאט,
צִיּוֹן :	(דו) צִיוֹן.
יג כִּי חִזַּק	13. דֶען עֶר הָט פֶערשְׁטַארְקט
בְּרִיחֵי שְׁעָרָיִךְ .	דִי רִיגְלֶען פוּן דַיינֶע טוֹיעֶרֶען;
בֵּרַךְ בָּנַיִךְ	עֶר הָט גֶעבֶּענְשְׁט דַיינֶע קִינְדֶער
בְּקִרְבֵּךְ :	אִין דִיר.
יד הַשָּׂם	14. [1]עֶר מַאכְט
גְּבוּלֵךְ	(אִין) דַיין גְרֶענֶעץ
שָׁלוֹם .	פְרִידֶען;
חֵלֶב חִטִּים	(מִיט) דֶעם בֶּעסְטֶען ווַייץ
יַשְׂבִּיעֵךְ :	זֶעטִיגְט עֶר דִיר.
טו הַשֹּׁלֵחַ	15. עֶר שִׁיקְט
אִמְרָתוֹ	זַיין שְׁפְּרוּךְ
אָרֶץ .	(אויף) דֶער עֶרְד;
עַד מְהֵרָה	גַאנְץ שְׁנֶעל
יָרוּץ דְּבָרוֹ :	לוֹיפְט זַיין וָוארְט.
טז הַנֹּתֵן שֶׁלֶג	16. עֶר גִיבְּט שְׁנֵיי
כַּצָּמֶר .	וִוי [2]וָואל;
כְּפוֹר	[3]רַייף
כָּאֵפֶר	וִוי אַשׁ
יְפַזֵּר :	שְׁפְּרֵייט עֶר אוֹיס.
יז מַשְׁלִיךְ	17. עֶר וַוארְפְט
קַרְחוֹ	זַיין [4]אַייז
כְפִתִּים .	[5]אַזוֹי וִוי בְּרֶעקְלֶעךְ;
לִפְנֵי קָרָתוֹ	פָאר זַיין קֶעלְט
מִי יַעֲמֹד :	וֶוער קֶען בֶּעשְׁטֵעהְן?
יח יִשְׁלַח דְּבָרוֹ	18. עֶר שִׁיקְט זַיין וָוארְט,
וְיַמְסֵם .	און צוּשְׁמֶעלְצְט זֵיי;
יַשֵּׁב רוּחוֹ	עֶר מַאכְט בְּלָאזֶען זַיין ווִינְד,
יִזְּלוּ מָיִם :	פְלִיסֶען (ווִידֶער) וַאסֶער.
יט מַגִּיד דְּבָרָיו	19. עֶר זָאגְט זַיינֶע וֶוערְטֶער
לְיַעֲקֹב .	צוּ יַעֲקֹב;
חֻקָּיו	זַיינֶע גֶעזֶעטְצֶע
וּמִשְׁפָּטָיו	און זַיינֶע רֶעכְטֶע—
לְיִשְׂרָאֵל :	צוּ יִשְׂרָאֵל.
כ לֹא עָשָׂה כֵן	20. עֶר הָאט נִיט גֶעטְהָאן אַזוֹי
לְכָל גּוֹי	צוּ קֵיין נַאצְיָאן,
וּמִשְׁפָּטִים	[6]און רֶעכְטֶע
בַּל יְדָעוּם .	[6]ווֵייסֶען זֵיי נִיט.
הַלְלוּיָהּ :	לוֹיבְּט דֶעם עֶווִיגֶען!

תהלים קמ״ח

א הַלְלוּיָהּ .	1. לוֹיבְּט דֶעם עֶווִיגֶען!
הַלְלוּ אֶת יְיָ	לוֹיבְּט דֶעם עֶווִיגֶען
מִן הַשָּׁמַיִם.	פוּן דֶעם הִימֶעל;
הַלְלוּהוּ	לוֹיבְּט אִיהְם
בַּמְּרוֹמִים :	אִין דִי [7]הֶעכְסְטֶע הִימֶעל.
ב הַלְלוּהוּ	2. לוֹיבְּט אִיהְם,
כָל מַלְאָכָיו .	(אִיהְר) אַלֶע זַיינֶע עֶנְגְלֶען;
הַלְלוּהוּ	לוֹיבְּט אִיהְם,
כָּל צְבָאָיו :	(אִיהְר)אַלֶע זַיינֶע הֶעער־שַׁארֶען.
ג הַלְלוּהוּ	3. לוֹיבְּט אִיהְם,
שֶׁמֶשׁ וְיָרֵחַ .	(אִיהְר) זוּן און מָאנְד;
הַלְלוּהוּ	לוֹיבְּט אִיהְם
כָּל כּוֹכְבֵי אוֹר :	(אִיהְר)אַלֶע לַייכְטֶענְדֶע שְׁטֶערֶען.
ד הַלְלוּהוּ	4 לוֹיבְּט אִיהְם,
שְׁמֵי הַשָּׁמָיִם .	(אִיהְר) הִימֶעלְס־הִימֶעל;
וְהַמַּיִם	און דַאס וַואסֶער,
אֲשֶׁר	וָואס אִיז
מֵעַל הַשָּׁמָיִם :	פוּן אִיבֶּער דִי הִימֶעל.
ה יְהַלְלוּ	5. זָאלֶען זֵיי לוֹיבֶּען

1) אָדער: ער האָט געשטעלט פרידען (אלס) דיין גרענעץ. 2) ווייסע וואָל. 3) פערפראָרענע טהוי. 4) האָגעל. 5) אין שטיקער. 6) דארום ווייסען זיי קיין רעכטע. 7) העהען.

אֶת שֵׁם יְיָ.	דֶעם נָאמֶען פוּן דֶעם עֶווִיגֶען;
כִּי הוּא צִוָּה	דֶען עֶר הָאט בֶּעפוֹילֶען,
וְנִבְרָאוּ:	אוּן זֵיי זַיינֶען בֶּעשַׁאפֶען גֶעוָוארֶען.
ו וַיַּעֲמִידֵם	6. אוּן עֶר הָט זֵיי אַווֶעקגֶעשְׁטֶעלְט
לָעַד לְעוֹלָם.	אוֹיף אִימֶער (אוּן) עֶווִיג;
חָק נָתַן	אַ גֶעזֶעצְץ הָאט עֶר גֶעגֶעבֶּען,
וְלֹא יַעֲבוֹר:	אוּן קֵיינֶר טָהָר נִט אִיבֶּערְטְרֶעטֶען.
ז הַלְלוּ	7. לוֹיבְּט
אֶת יְיָ	דֶעם עֶווִיגֶען
מִן הָאָרֶץ.	פוּן דֶער עֶרְד;
תַּנִּינִים	(אִיהְר) וַואלְפִישֶׁען
וְכָל תְּהֹמוֹת:	אוּן אַלֶע [1]אָבְּגְרוּנְדֶען.
ח אֵשׁ וּבָרָד	8. פַייעֶר אוּן הָאגֶעל,
שֶׁלֶג וְקִיטוֹר.	שְׁנֵיי אוּן [2]נֶעבֶּעל,
רוּחַ סְעָרָה	שְׁטוּרְם־ווִינְד,
עֹשָׂה דְבָרוֹ:	(וָואס) טְהוּט זַיין וָוארְט;
ט הֶהָרִים	9. דִי בֶּערְג
וְכָל גְּבָעוֹת.	אוּן אַלֶע הִיגְלֶען,
עֵץ פְּרִי	פְרוּכְט־בּוֹימֶער
וְכָל אֲרָזִים:	אוּן אַלֶע צֶעדֶערֶען;
י הַחַיָּה	10. דִי טְהִירֶען
וְכָל בְּהֵמָה.	אוּן אַלֶע פִיה,
רֶמֶשׂ	גֶעווִירְם
וְצִפּוֹר כָּנָף:	אוּן [3]פוֹיגְלֶען (מִיט) פְלִיגְלֶען;
יא מַלְכֵי אֶרֶץ	11. קֶענִיגֶע פוּן דֶער עֶרְד
וְכָל לְאֻמִּים.	אוּן אַלֶע נַאצְיָאנֶען,
שָׂרִים	פִירְשְׁטֶען
וְכָל שֹׁפְטֵי אָרֶץ:	אוּן אַלֶע רִיכְטֶער פוּן דֶער עֶרְד;
יב בַּחוּרִים	12. יוּנְגֶע־מֶענֶער
וְגַם בְּתוּלוֹת.	אוּן אוֹיךְ יוּנְג־פְרוֹיעֶן;
זְקֵנִים	אַלְטֶע לֵייטֶע
עִם נְעָרִים:	מִיט יוּנְגֶע קִינְדֶער;
יג יְהַלְלוּ	13. זָאלֶען זֵיי לוֹיבֶּען
אֶת שֵׁם יְיָ	דֶעם נָאמֶען פוּן דֶעם עֶווִיגֶען,
כִּי נִשְׂגָּב	דֶען [4]עֶרְהַאבֶּען אִיז
שְׁמוֹ לְבַדּוֹ.	זַיין נָאמֶען אַלֵיין.
הוֹדוֹ	זַיין גְלַאנְץ אִיז
עַל אֶרֶץ וְשָׁמָיִם:	אוֹיף עֶרְד אוּן הִימֶעל.
יד וַיָּרֶם	14. אוּן עֶר הָאט עֶרְהֵייבֶּען
קֶרֶן לְעַמּוֹ.	[5]דֶעם הָארְן [6]פוּן זַיין פָאלְק,
תְּהִלָּה	[5]דֶעם לוֹיבּ[7]
לְכָל חֲסִידָיו.	[6]פוּן אַלֶע זַיינֶע פְרוּמֶע,
לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל	[6]פוּן דִי קִינְדֶער יִשְׂרָאֵל,[8]
עַם קְרֹבוֹ.	זַיין נָאהֶענְטֶע פָאלְק.
הַלְלוּיָהּ:	לוֹיבְּט דֶעם עֶווִיגֶען!

תהלים קמ״ט

א הַלְלוּיָהּ.	1. לוֹיבְּט דֶעם עֶווִיגֶען!
שִׁירוּ לַיְיָ	זִינְגְט צוּם עֶווִיגֶען
שִׁיר חָדָשׁ.	אַ נַייעֶם לִיד;
תְּהִלָּתוֹ	(זִינְגְט) זַיין לוֹיבּ
בִּקְהַל חֲסִידִים:	אִין דֶער פֶערְזַאמְלוּנְג פוּן פְרוּמֶע.
ב יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל	2. זָאל זִיךְ פְרֵיעֶן יִשְׂרָאֵל
בְּעֹשָׂיו.	מִיט זַיין [9]בֶּעשֶׁעפֶער;
בְּנֵי צִיּוֹן	דִי צִיּוֹן׳ס קִינְדֶער
יָגִילוּ	זָאלֶען פְרֵעהְלִיךְ זַיין
בְמַלְכָּם:	מִיט זֵייעֶר קֶענִיג.
ג יְהַלְלוּ	3. זָאלֶען זֵיי לוֹיבֶּען
שְׁמוֹ	זַיין נָאמֶען
בְמָחוֹל.	[10]מִיט טַאנְץ;
בְּתֹף וְכִנּוֹר	מִיט פּוֹיק אוּן פִידֶעל

1) טיפעניסען. 2) טומאַן; רויך. 3) בעפליגעלטע פויגלען. 4) שטאַרק. 5) אַ. 6) פיר. צו. 7) (ער איז) אַ רויב.
8) לויט אונזער איבערזעצונג איז דער למ״ד פון לעמו, לכל, לבני אנשטאַט דעם סמן פון סמיכות אויף דעם פריהעריגען שם און דער פסוק ווערט פערשטאַנען ווי: וירם קרן עמו, וירם תהלת כל חסידיו, וירם תהלת בני ישראל וכו׳. 9) פילע תארים אויף גאט קומען אין מעהרצאהל, ווי: אלהים, אדונים (אדוני), און דארום שטעהט דאָ אויך בעושיו. 10) אין.

יְזַמְּרוּ לוֹ :	זָאלֶען זֵיי שְׁפִּילֶען צוּ אִיהְם.
ד כִּי רוֹצֶה יְיָ	4. דֶען דֶער עֶווִיגֶער [1]ווִיל
בְּעַמּוֹ .	זַיין פָאלְק;
יְפָאֵר	עֶר [2]בֶּעשֶׁעהְנְט
עֲנָוִים	קְלֵיינְמִיטְהִיגֶע
בִּישׁוּעָה :	מִיט הִילְף.
ה יַעְלְזוּ חֲסִידִים	5. זָאלֶען זִיךְ פְרֵעהֶען פְרוּמֶע
בְּכָבוֹד .	מִיט עֶהְרֶע;
יְרַנְּנוּ	זָאלֶען זֵיי זִינְגֶען
עַל מִשְׁכְּבוֹתָם :	אוֹיף זֵייעֶרֶע גֶעלֶעגֶערְס.
ו רוֹמְמוֹת אֵל	6. דִי עֶרְהַאבֶּענְהַייט פוּן גָאט
בִּגְרוֹנָם .	([3]זָאל זַיין) אִין זֵייעֶר הַאלְדְז,
וְחֶרֶב פִּיפִיּוֹת	אוּן אַ צְווֵיי=שַׁרְפִיגֶר שְׁווֶערְד—
בְּיָדָם :	אִין זֵייעֶר הַאנְד;
ז לַעֲשׂוֹת נְקָמָה	7. אוּם צוּ טְהָאן רַאכֶע
בַּגּוֹיִם .	אִיבֶּער דִי [4]פֶעלְקֶער;
תּוֹכֵחוֹת	שְׁטְרַאפֶע
בַּלְאֻמִּים :	אִיבֶּער דִי נַאצְיָאנֶען.
ח לֶאְסֹר	8. אוּם צוּ בִּינְדֶען
מַלְכֵיהֶם	זֵייעֶרֶע קֶענִיגֶע
בְּזִקִּים .	מִיט קֵייטֶען,
וְנִכְבְּדֵיהֶם	אוּן זֵייעֶרֶע גֶעעֶהְרְטֶע לַייטֶע—
בְּכַבְלֵי בַרְזֶל :	מִיט אַייזֶערְנֶע בַּאנְדֶען.
ט לַעֲשׂוֹת בָּהֶם	9. אוּם צוּ טְהָאן אִיבֶּער זֵיי
מִשְׁפָּט כָּתוּב	דֶעם גֶעשְׁרִיבֶּענֶעם אוּרְטְהֵייל;
הָדָר הוּא	[5]עֶר אִיז אַ [6]צִיערוּנְג
לְכָל חֲסִידָיו .	פִיר אַלֶע זַיינֶע פְרוּמֶע.
הַלְלוּיָהּ :	לוֹיבְּט דֶעם עֶווִיגֶען.

תהלים ק״נ

א הַלְלוּיָהּ .	1. לוֹיבְּט דֶעם עֶווִיגֶען!
הַלְלוּ אֵל	לוֹיבְּט גָאט
בְּקָדְשׁוֹ .	אִין זַיין [7]הֵיילִיגְטְהוּם;
הַלְלוּהוּ	לוֹיבְּט אִיהְם
בִּרְקִיעַ עֻזּוֹ :	אִין זַיין שְׁטַארְקֶען [8]הִימֶעל.
ב הַלְלוּהוּ	2. לוֹיבְּט אִיהְם
בִּגְבוּרֹתָיו .	פִיר זַיינֶע מֶעכְטִיגֶע טְהַאטֶען;
הַלְלוּהוּ	לוֹיבְּט אִיהְם
כְּרֹב גֻּדְלוֹ :	נָאךְ זַיין [9]פִיל גְרוֹיסְקַייט.
ג הַלְלוּהוּ	3. לוֹיבְּט אִיהְם
בְּתֵקַע שׁוֹפָר .	מִט דֶם בְּלָאזֶען פוּן אַ טְרָאמְפֶּט;
הַלְלוּהוּ	לוֹיבְּט אִיהְם
בְּנֵבֶל וְכִנּוֹר :	מִיט [10]הַארְפֶע אוּן פִידֶעל.
ד הַלְלוּהוּ	4. לוֹיבְּט אִיהְם
בְּתֹף וּמָחוֹל .	מִיט פּוֹיק אוּן טַאנְץ;
הַלְלוּהוּ	לוֹיבְּט אִיהְם
בְּמִנִּים וְעוּגָב :	מִט זַאיטֶען=שְׁפִּיל אוּן פְלֶעטֶע.
ה הַלְלוּהוּ	5. לוֹיבְּט אִיהְם
בְּצִלְצְלֵי שָׁמַע .	מִיט [11]קְלִינְגֶענְדֶע צִימְבְּלֶען;
הַלְלוּהוּ	לוֹיבְּט אִיהְם
בְּצִלְצְלֵי תְרוּעָה :	מִיט שַׁאלֶענְדֶע צִימְבְּלֶען.
ו כֹּל הַנְּשָׁמָה	6. [12]יֶעדֶע זֶעלֶע
תְּהַלֵּל יָהּ	זָאל לוֹיבֶּען דֶעם עֶווִיגֶען.
הַלְלוּיָהּ :	לוֹיבְּט דֶעם עֶווִיגֶען!
[13] כֹּל הַנְּשָׁמָה	יֶעדֶע זֶעלֶע
תְּהַלֵּל יָהּ	זָאל לוֹיבֶּען דֶעם עֶווִיגֶען.
הַלְלוּיָהּ :	לוֹיבְּט דֶעם עֶווִיגֶען!

לקוטי פסוקים מספר תהלים.

פ״ט נ״ג בָּרוּךְ יְיָ	גֶעלוֹיבְּט אִיז דֶער עֶווִיגֶער
לְעוֹלָם .	אוֹיף עֶווִיג.
אָמֵן וְאָמֵן :	אָמֵן אוּן אָמֵן!

1) פערלאנגט, בעגעהרט. 2) בעקרוינט, בעציערט, פערהערליכט. 3) איז. 4) נאציאנען. 5) עס. 6) פראכט, גלאנץ, שעהנהייט. 7) הייליגקייט. 8) אויסברייטונג, פירמאמענט. 9) אונגעהייערע. 10) פזאלטער און הארפע. 11) לויטע. 12) די גאנצע זעעלע. 13) כופלים פסוק זה להודיע שהוא סוף פסוקי דזמרה וסוף תהלים. (אבודרהם).

קל״ה כ״א בָּרוּךְ יְיָ	גֶעלוֹיבְּט אִיז דֶער עֶווִיגֶער
מִצִּיּוֹן	פוּן צִיוֹן,
שֹׁכֵן יְרוּשָׁלָיִם	(וֶועלְכֶר)וְואהְנְט(אִין)יְרוּשָׁלַיִם.
הַלְלוּיָהּ :	לוֹיבְּט דֶעם עֶווִיגֶען!
ע״ב י״ח בָּרוּךְ	גֶעלוֹיבְּט אִיז
יְיָ אֱלֹהִים	דֶער עֶווִיגֶער גָאט,
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל.	דֶער גָאט פוּן יִשְׂרָאֵל,
עֹשֵׂה נִפְלָאוֹת	(וֶועלְכֶער) [1]טְהוּט וואוּנְדֶער
לְבַדּוֹ :	אַלֵיין.
ע״ב י״ט וּבָרוּךְ	אוּן גֶעלוֹיבְּט אִיז
שֵׁם כְּבוֹדוֹ	זַיין הֶערְלִיכֶער נָאמֶען
לְעוֹלָם .	אוֹיף עֶווִיג;
וְיִמָּלֵא	אוּן זָאל פוּל וֶוערֶען
כְבוֹדוֹ	(מִיט) זַיין הֶערְלִיכְקַייט
אֶת כָּל הָאָרֶץ .	דִי גַאנְצֶע עֶרְד.[2]
אָמֵן וְאָמֵן :	אָמֵן אוּן אָמֵן!

פון היר ביז אשר בחרת באברם זאָגט מען שטעהענדיג
דברי הימים א׳, כ״ט י—י״ג.

י וַיְבָרֶךְ דָּוִיד	10. אוּן דָוִד הָאט גֶעלוֹיבְּט
אֶת יְיָ	דֶעם עֶווִיגֶען
לְעֵינֵי	פָאר דִי אוֹיגֶען
כָּל הַקָּהָל .	פוּן דֶער גַאנְצֶען פֶערְזַאמְלוּנְג;
וַיֹּאמֶר דָּוִיד	אוּן דָוִד הָאט גֶעזָאגְט:
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט[3] עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל	גָאט פוּן יִשְׂרָאֵל,
אָבִינוּ	אוּנְזֶער פָאטֶער,[4]
מֵעוֹלָם	פוּן עֶווִיגְקַייט
וְעַד עוֹלָם :	אוּן בִּיז עֶווִיגְקַייט.
יא לְךָ יְיָ	11. צוּ דִיר, עֶווִיגֶער, גֶעהֶערְט
הַגְּדֻלָּה	דִי גְרוֹיסְקַייט
וְהַגְּבוּרָה	אוּן דִי מַאכְט
וְהַתִּפְאֶרֶת	אוּן דִי פְּרַאכְט
וְהַנֵּצַח	אוּן דֶער זִיג
וְהַהוֹד .	אוּן דֶער גְלַאנְץ,
כִּי כֹל	דֶען (דִיר גֶעהֶערְט) אַלֶעס
בַּשָּׁמַיִם	אִין הִימֶעל
וּבָאָרֶץ .	אוּן אוֹיף דֶער עֶרְד;
לְךָ יְיָ	צוּ דִיר, עֶווִיגֶער, גֶעהֶערְט
הַמַּמְלָכָה	דִי הֶערְשַׁאפְט,
וְהַמִּתְנַשֵּׂא	אוּן (דוּ בִּיסְט) עֶרְהָאבֶען
לְכֹל	אִיבֶּער אַלֶעס
לְרֹאשׁ :	אַלְס הוֹיפְּט.
יב וְהָעֹשֶׁר	12. אוּן דַאס רַייכְטְהוּם
וְהַכָּבוֹד	אוּן דִי עֶהְרֶע
מִלְּפָנֶיךָ .	אִיז פוּן דִיר,
וְאַתָּה מוֹשֵׁל	אוּן דוּ הֶערְשְׁט
בַּכֹּל .	אִיבֶּער אַלֶעס;
וּבְיָדְךָ	אוּן אִין דַיין הַאנְד אִיז
כֹּחַ וּגְבוּרָה	קְרַאפְט אוּן מַאכְט,
וּבְיָדְךָ	אוּן אִין דַיין הַאנְד אִיז
לְגַדֵּל	גְרוֹיס צוּ מַאכֶען
וּלְחַזֵּק	אוּן צוּ גֶעבֶּען שְׁטַארְקַייט
לַכֹּל :	צוּ אַלֶעמֶען.
יג וְעַתָּה אֱלֹהֵינוּ	13. אוּן יֶעצְט, אוּנְזֶער גָאט,
מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ.	דַאנְקֶען מִיר דִיר,
וּמְהַלְלִים	אוּן (מִיר) לוֹיבֶּען
לְשֵׁם תִּפְאַרְתֶּךָ :	[צוּ]דַיין פְּרֶעכְטִיגֶען נָאמֶען.
נחמיה ט׳ ו—י״א [1]אַתָּה הוּא יְיָ לְבַדֶּךָ.	6. דוּ אַלֵיין בִּיסְט דֶער עֶווִיגֶער;
אַתָּה עָשִׂיתָ	דוּ הָאסְט גֶעמַאכְט

1) האבודרהם מתחיל מן „ויברכו שם כבודך ומרומם על כל ברכה ותהלה״ שהוא סוף הפסוק הקודם בנחמיה.
2) ריכטיגער: וועלכער איז אליין אַ וואונדער טהוער; וויל דאס וואָרט עושה קומט אין סמיכות ווי אַ שם. 3) אזוי ווי: וימלא כל הארץ את כבודו. 4) די ווערטער „אונזער פאטער״ בעציהען זיך אויף דעם וואָרט ישראל אָדער אויף גאָט.

את השמים.	דעם הימעל,
שמי השמים	די הימעלס-הימעל
וכל צבאם.	און זייער גאנצעס העער,
הארץ	די ערד
וכל אשר עליה,	און אלעס, וואס איז אויף איהר;
הימים	די מעערע
וכל אשר בהם.	און אלעס וואס איז אין זיי;
ואתה מחיה	און דו בעלעבסט
את כלם.	זיי אלעמען;
וצבא השמים	און דאס העער פון הימעל
לך משתחוים:	בייגען זיך צו דיר.
ז אתה הוא יי	7. דו ביסט דער עוויגער
האלהים	דער גאט,
אשר בחרת באברם	וואס דו האסט אויסער-וועהלט אברם,
והוצאתו	און דו האסט אהם ארויסגעפיהרט
מאור כשדים.	פון אור כשדים,
ושמת שמו אברהם:	און דו האסט (איהם) געגעבען זיין נאמען אברהם.
ח ומצאת	8. און דו האסט געפונען
את לבבו	זיין הארץ
נאמן לפניך	טריי פאר דיר;

וכרות עמו	און דו האסט געשלאסען מיט אהם
הברית	דעם בונד
לתת	צו געבען
את ארץ הכנעני	דאס לאנד פון דעם כנעני,
החתי האמרי	דעם חתי, דעם אמורי
והפרזי והיבוסי	און דעם פרזי און דעם יבוסי
והגרגשי	און דעם גרגשי,
לתת לזרעו.	(עס) צו געבען צו זיינע קינדער;
ותקם	און דו האסט [1]ערפילט
את דבריך	דיינע ווערטער,
כי צדיק אתה:	דען דו ביסט [2]גערעכט.
ט ותרא	9. און דו האסט געזעהן
את עני אבתינו	דעם עלענד פון אונזערע עלטערן
במצרים.	אין מצרים,
ואת זעקתם	און זייער געשריי
שמעת	האסטו געהערט
על ים סוף:	ביים שילף-מעער.
י ותתן	10. און דו האסט [3]געגעבען
אתת ומפתים	צייכענס און וואונדער
בפרעה	איבער פרעה
ובכל עבדיו	און איבער אלע זיינע קנעכט
ובכל עם	און איבער די גאנצע פאלק
ארצו.	פון זיין לאנד;
כי ידעת	דען דו האסט געוואוסט,
כי הזידו	דס זיי האבען [4]ביימעס געטראכט
עליהם.	[4]איבער זיי;
ותעש לך	און דו האסט דיר געמאכט
שם	א נאמען
כהיום הזה:	[5]ביז דיזען טאג.
יא והים	11. און דאס מעער
בקעת לפניהם	האסט'ו געשפאלטען פאר זיי,
ויעברו	און זיי זיינען אריבערגעגאנגען
בתוך הים	אין מיטען פון דעם מעער
ביבשה.	אין דער טריקעניס;
ואת רדפיהם	און זייערע [6]פערפאלגער
השלכת	האסט'ו געווארפען
במצולת	אין די טיפעניסען (פון מעער),

1) אויסגעשטעלט. 2) רעכטשאפען. 3) געוויזען. 4) געהאנדעלט שטאלץ געגען זיי; ד. ה. געגען די ישראל. 5) ווי. 6) נאכיאגער.

כְּמוֹ אָבֶן	אַזוֹי וִוי אַ שְׁטֵיין
בְּמַיִם עַזִּים׃	אִין דִי שְׁטַארְקֶע וַואסֶערְן.

שמות י״ד ל—ל״א

ל וַיּוֹשַׁע יְיָ	30. אוּן דֶר עֶווִיגֶר הָאט גֶּהָאלְפֶן
בַּיּוֹם הַהוּא	אִין יֶענֶעם טָאג
אֶת יִשְׂרָאֵל	דִי יִשְׂרָאֵל
מִיַּד מִצְרָיִם.	פוּן דִי הַאנְד פוּן דִי מִצְרִים;
וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל	אוּן יִשְׂרָאֵל הָאט גֶעזֶעהְן
אֶת מִצְרַיִם	דִי מִצְרִים
מֵת	טוֹיט
עַל שְׂפַת הַיָּם׃	בַּיים בְּרֶעג פוּן דֶעם מֶעער.
לא וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל	31. אוּן יִשְׂרָאֵל הָאט גֶעזֶעהְן
אֶת הַיָּד הַגְּדֹלָה	דִי גְרוֹיסֶע [1]מַאכְט,
אֲשֶׁר עָשָׂה יְיָ	וֶועלְכֶע דֶר עֶווִיגֶר הָט [2]גֶעוִויזֶען
בְּמִצְרַיִם	אוֹיף דִי מִצְרִים;
וַיִּירְאוּ הָעָם	אוּן דַאס פָאלְק הָט גֶפִירְכְטֶעט
אֶת יְיָ.	דֶעם עֶווִיגֶען;
וַיַּאֲמִינוּ	אוּן זֵיי הָאבֶּען גֶעגְלוֹיבְּט
בַּייָ	אִין דֶעם עֶווִיגֶען
וּבְמֹשֶׁה עַבְדּוֹ׃	אוּן אִין משֶׁה, זַיין קְנֶעכְט.

אז ישיר זאָגט מען שטעהענדיג.

שמות ט״ו א—י״ט.

א אָז יָשִׁיר משֶׁה	1. דַאן הָאט גֶעזוּנְגֶען משֶׁה
וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל	אוּן דִי קִינְדֶער יִשְׂרָאֵל
אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת	דִיזֶען גֶעזַאנְג
לַייָ	צוּ דֶעם עֶווִיגֶען,
וַיֹּאמְרוּ	אוּן זֵיי הָאבֶּען גֶעזָאגְט,
לֵאמֹר.	זָאגֶענְדִיג:
אָשִׁירָה	אִיךְ וִויל זִינְגֶען
לַייָ	צוּ דֶעם עֶווִיגֶען,
כִּי גָאֹה גָּאָה.	דֶען (עֶר אִיז) הוֹיךְ עֶרְהַאבֶּען;
סוּס וְרֹכְבוֹ	(דֶעם) פֶערְד אוּן זַיין רַייטֶער
רָמָה	הָאט עֶר גֶעוָוארְפֶען
בַיָּם׃	אִין דֶעם מֶעער.
ב עָזִּי	2. מַיין שְׁטַארְקַייט
וְזִמְרָת	אוּן (מַיין) גֶעזַאנְג
יָהּ	אִיז דֶער עֶווִיגֶער,
וַיְהִי לִי	אוּן עֶר אִיז מִיר גֶעוֶוען
לִישׁוּעָה.	צוּ הִילְפֶע;
זֶה אֵלִי	דִיזֶער אִיז מַיין גָאט,
וְאַנְוֵהוּ	אוּן אִיךְ וִויל אִיהְם [3]רִיהְמֶען;
אֱלֹהֵי אָבִי	דֶער גָאט פוּן מַיין פָאטֶער,
וַאֲרֹמְמֶנְהוּ׃	אוּן אִיךְ וִויל אִיהְם [4]עֶרְהֵייבֶּען.
ג יְיָ	3. דֶער עֶווִיגֶער
אִישׁ מִלְחָמָה.	אִיז אַ קְרִיגְס־מַאן;
יְיָ שְׁמוֹ׃	„עֶווִיגֶער“ אִיז זַיין נָאמֶען.
ד מַרְכְּבֹת פַּרְעֹה	4. פַּרְעֹה׳ס וֶועגֶען
וְחֵילוֹ	אוּן זַיין קְרִיגְס־מַאכְט
יָרָה	הָאט עֶר גֶעשְׁלַיידֶערְט
בַיָּם.	אִין דֶעם מֶעער;
וּמִבְחַר	אוּן דִי בֶּעסְטֶע
שָׁלִשָׁיו	פוּן זַיינֶע הוֹיפְּט־לַייטֶע
טֻבְּעוּ	זַיינֶען [5]פֶערְזוּנְקֶען גֶעוָוארֶען
בְיַם סוּף׃	אִין דֶעם שִׁילְף־מֶעער.
ה תְּהֹמֹת	5. טִיפֶע וַואסֶער
יְכַסְיֻמוּ.	הָאבֶּען זֵיי בֶּעדֶעקְט;
יָרְדוּ	זֵיי זַיינֶען אַרוּנְטֶער־גֶעגַאנְגֶען
בִמְצוֹלֹת	אִין דִי טִיפֶענִיסֶען (פוּן מֶעער),
כְּמוֹ אָבֶן׃	אַזוֹי וִוי אַ שְׁטֵיין.

1) האַנד. 2) געטהאָן. 3) בעשעהנעז. 4) הויך פרייזען. 5) דערטרונקען.

ו יְמִינְךָ יְיָ	6. דַיין רֶעכְטֶע הַאנְד, עֶווִיגֶער,
נֶאְדָּרִי בַּכֹּחַ .	אִיז [1]פֶערְהֶערְלִיכְט מִיט קְרַאפְט;
יְמִינְךָ יְיָ	דַיין רֶעכְטֶע הַאנְד, עֶווִיגֶער,
תִּרְעַץ אוֹיֵב :	צוּשְׁמֶעטֶערְט (דֶעם) פַיינְד.
ז וּבְרֹב גְּאוֹנְךָ	7. אוּן אִין דַיין גְרוֹסֶע הוֹכְקַייט
תַּהֲרֹס	צוּשְׁטֶערְסְט'וּ
קָמֶיךָ .	[2]דִי, וֶועלְכֶע שְׁטֵיהֶן אוֹיף גֶעגֶן דִיר;
תְּשַׁלַּח חֲרֹנְךָ	דוּ [3]שִׁיקְסְט אַרוֹיס דַיין [4]גְרִים
יֹאכְלֵמוֹ	[5]פֶערְבְּרֶענְט עֶר זֵיי
כַּקַּשׁ :	וִוי [6]שְׁטְרוֹי.
ח וּבְרוּחַ אַפֶּיךָ	8. אוּן דוּרְךְ דֶם הוֹךְ פוּן דַיין נָאז
נֶעֶרְמוּ מַיִם	הָאבֶּן זִיךְ [7]אוֹיפְגֶעהֵייפְט וַואסֶער,
נִצְּבוּ	עֶס זַיינֶען גֶעשְׁטַאנֶען
כְמוֹ נֵד	אַזוֹי וִוי אַ וַואנְד
נֹזְלִים .	פְלִיסֶענְדֶע (וַואסֶער);
קָפְאוּ	עֶס זַיינֶען פֶערְגְלִיוֶוערְט גֶעוָוארֶען
תְהֹמֹת	[12]טִיפֶע וַואסֶערְן
בְּלֶב יָם :	אִין מִיטֶען דֶעם מֶעער.
ט אָמַר אוֹיֵב	9. דֶער פַיינְד הָאט גֶעזָאנְט:
אֶרְדֹּף	אִיךְ וֶועל יָאגֶען,
אַשִּׂיג	אִיךְ וֶועל גְרֵייכֶען,
אֲחַלֵּק שָׁלָל .	אִיךְ וֶועל צוּ־טְהֵיילֶען רוֹיב;
תִּמְלָאֵמוֹ נַפְשִׁי	[8]פוּל וֶועט מִט זֵיי וֶוערֶען מַיין זֶעלֶע;
אָרִיק	אִיךְ וֶועל אַרוֹיסְצִיהֶען
חַרְבִּי	מַיין שְׁוֶוערְד
תּוֹרִישֵׁמוֹ יָדִי :	[9]פֶערְטִלְגֶען וֶועט זֵיי מַיין הַאנְד.
י נָשַׁפְתָּ	10. (אָבֶּער) דוּ הָאסְט גֶעבְּלָזֶען
בְרוּחֲךָ	מִיט דַיין אָטְהֶעם,
כִּסָּמוֹ יָם .	הָאט זֵיי בֶּעדֶעקְט דַאס מֶעער
צָלְלוּ כַּעוֹפֶרֶת	זֵיי זַיינֶען פֶערְזוּנְקֶען וִוי בְּלַיי,

בְּמַיִם אַדִּירִים :	אִין דִי שְׁטַארְקֶע וַואסֶערְן.
יא מִי כָמֹכָה	11. וֶוער אִיז וִוי דוּ
בָּאֵלִם	אוּנְטֶער דִי גֶעטֶער,
יְיָ,	עֶווִיגֶער!
מִי כָּמֹכָה	וֶוער אִיז וִוי דוּ
נֶאְדָּר בַּקֹּדֶשׁ .	[1]פֶערְהֶערְלִיכְט אִין הֵיילִיגְקַייט;
נוֹרָא תְהִלֹּת	פוּרְכְטְבַּאר (אִין) לוֹיבֶּען,
עֹשֵׂה פֶלֶא :	אֵיין וואוּנְדֶער־טְהוּעֶר.
יב נָטִיתָ	12. דוּ הָאסְט גֶענֵייגְט
יְמִינְךָ	דַיין רֶעכְטֶע הַאנְד
תִּבְלָעֵמוֹ אָרֶץ :	הָט זֵיי פֶערְשְׁלוּנְגֶען (דִי) עֶרְד.
יג נָחִיתָ	13. דוּ הָאסְט גֶעפִיהְרְט
בְחַסְדְּךָ	מִיט דַיין גְנַאדֶע
עַם זוּ	דִיזֶעס פָאלְק,
גָּאָלְתָּ .	(וֶועלְכֶם) דוּ הָסְט אוֹיס־גֶלֵיזְט;
נֵהַלְתָּ	דוּ הָאסְט(עֶס)[10]גֶעלֵייטֶעט
בְעָזְּךָ	מִיט דַיין שְׁטַארְקַייט
אֶל נְוֵה	צוּ דֶעם וָואהְנוּנְג
קָדְשֶׁךָ :	פוּן דַיין הֵיילִיגְקַייט.
יד שָׁמְעוּ עַמִּים	14. פֶעלְקֶער הָאבֶּען(עֶס)גֶעהֶערְט
יִרְגָּזוּן .	הָאבֶּען זֵיי גֶעצִיטֶערְט;
חִיל אָחַז	אַ צִיטֶערְנִיס הָאט אָנְגֶענוּמֶען
יֹשְׁבֵי פְּלָשֶׁת :	דִי בֶּעוָואהְנֶער פוּן פְּלֶשֶׁת.
טו אָז נִבְהֲלוּ	15. דַן זַיינֶען דֶערְשְׁרָאקֶען גֶעוָוארֶען
אַלּוּפֵי אֱדוֹם .	דִי פִירְשְׁטֶען פוּן אֱדוֹם,
אֵילֵי מוֹאָב	דִי שְׁטַארְקֶע פוּן מוֹאָב
יֹאחֲזֵמוֹ רָעַד .	הָאט זֵיי אָנְגֶענוּמֶען אַ שְׁרֶעק;
נָמֹגוּ	עֶס זַיינֶען [11]צוּגַאנְגֶען גֶעוָוארֶען
כֹּל יֹשְׁבֵי כְנָעַן :	אַלֶע בֶּעוָואהְנֶער פוּן כְּנַעַן.
טז תִּפֹּל עֲלֵיהֶם	16. עֶס אִיז גֶעפַאלֶען אוֹיף זֵיי

1) גערוהמט. 2) דיינע פיינדע. 3) לאָזט. 4) צאָרן. 5) פערצעהרט. 6) שטאָפּעלן. 7) אויפגעשטעלט ווי גארבען. 8) זאַט. 9) אויסראָטען. 10) געפיהרט. 11) צושמאָלצען, ד. ה. מוטה־פערלירען. 12) אָפּגרונדען.

אֵימָתָה וָפַחַד	פורכט און שרעקען,
בִּגְדֹל	דורך די גרויסקייט
זְרוֹעֲךָ	פון דיין [7]ארם
יִדְּמוּ	זיינען זיי [8]שטיל געבליבען
כָּאָבֶן.	אזוי ווי א שטיין;
עַד יַעֲבֹר עַמְּךָ	ביז דיין פאלק איז דורכגעגאנגען
יְיָ	עוויגער,
עַד יַעֲבֹר	ביז עס איז דורכגעגאנגען
עַם זוּ	דיזעס פאלק
קָנִיתָ:	(וועלכעס) דו האסט [4]ערווארבען.
יז תְּבִאֵמוֹ	17. דו [9]וועסט זיי אריינברענגען
וְתִטָּעֵמוֹ	און דו וועסט זיי איינפלאנצען
בְּהַר נַחֲלָתְךָ	אויף דעם בערג פון דיין ערב-טהיל,
מָכוֹן	(אין דעם) ארט,
לְשִׁבְתְּךָ	(וואס) פיר דיין זיצען
פָּעַלְתָּ יְיָ.	האסט'ו געמאכט, עוויגער;
מִקְּדָשׁ אֲדֹנָי	א הייליגטהום, עוויגער,
כּוֹנְנוּ יָדֶיךָ:	האבען געגרינדעט דיינע הענד.
יח יְיָ יִמְלֹךְ	18. דער עוויגער וועט רעגירען
לְעֹלָם וָעֶד:	אויף אימער און עוויג!
[1](יְיָ יִמְלֹךְ	דער עוויגער וועט רעגירען
לְעֹלָם וָעֶד:	אויף אימער און עוויג!
[2]יְיָ	דער עוויגער,
מַלְכוּתֵהּ קָאֵם	זיין רעגירונג שטעהט
לְעָלַם	אויף עוויג
וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא:)	און אין אלע עוויגקייטען.
כִּי בָא	ווען עס זיינען געקומען
סוּס פַּרְעֹה	פרעה'ס פערד
בְּרִכְבּוֹ	מיט זיינע וועגען
וּבְפָרָשָׁיו	און מיט זיינע רייטער
בַּיָּם	אין דעם מעער,
וַיָּשֶׁב יְיָ	און דער עוויגער האט געבראכט
עֲלֵהֶם	איבער זיי
אֶת מֵי הַיָּם.	די וואסער פון דעם מעער;
וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל	און די קינדער ישראל
הָלְכוּ	זיינען געגאנגען
בַיַּבָּשָׁה	אין דער טריקעניס
בְּתוֹךְ הַיָּם:	אין מיטען דעם מעער;
[3]כִּי לַייָ	דען צום עוויגען געהערט
הַמְּלוּכָה.	די רעגירונג;
וּמוֹשֵׁל	און (ער איז) הערשער
בַּגּוֹיִם:	איבער די נאציאנען.
[4]וְעָלוּ מוֹשִׁעִים	און עס וועלען אופגעהן העלפער,
בְּהַר צִיּוֹן	אויף דעם בארג פון ציון
לִשְׁפֹּט	צו ריכטען
אֶת הַר עֵשָׂו.	דעם בארג פון עשו;
וְהָיְתָה לַייָ	און צום עוויגען וועט געהערען
הַמְּלוּכָה:	די רעגירונג.
[5]וְהָיָה יְיָ	און דער עוויגער וועט זיין
לְמֶלֶךְ	אלס קעניג
עַל כָּל הָאָרֶץ.	איבער די גאנצע ערד;
בַּיּוֹם הַהוּא	אין יענעם טאג
יִהְיֶה יְיָ אֶחָד	וועט דער עוויגער זיין איינער
וּשְׁמוֹ אֶחָד:[6]	און זיין נאמען איינער.

1) המרדכי בפרק לולב הגזול סמן אלף רפ"ח מזכיר הכפלת הפסוק „ה' ימלוך לעולם ועד", וכתב אבודרהם שהוא להראות כי הוא סוף השירה; אולם לפי נוסחתנו נראה כי גם „כי בא סוס פרעה" הוא מן השירה, וכן נראה גם מן המכילתא עד הפסוק ה' ימלוך, וכן גם דעת הרב"ע והאברבנאל, וגם הסופרים כותבים אותו בדמות שירה (מס' סופרים פ' י"ב ה' י"א). ולפי זה אינו נכון להכפיל הפסוק ה' ימלוך. וכן כתב הכל בו ס' ד' בשם קונטרס אחד כי הכפלת ה' ימלוך טעות הי"א. 2) זה הוא תרגום הפסוק ה' ימלוך. 3) תהלים כ"ב כ"ט. 4) סוף עובדיה. 5) זכריה י"ד ט'. 6) יש מוסיפים פה: ובתורתך כתוב לאמר שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד. והוא הוספה מאוחרת, שנעתקה בטעות ממלכיות של תפלת ראש השנה, וכל הקדמונים כמו רב עמרם גאון, הרוקח, כל בו, מהר"ם מינץ ועוד מסיימים **ושמו אחד.**

7) ד. ה. מאכט. 8) שטום. 9) געקויפט.

נשמת, לר׳ יוחנן, נקראה במשנה פסחים קי״ז ע״ב ברכת השיר וחתימת הברכה, כנראה, היא חתימת ישתבח, שע״ל כן אולי נקראה ברכת השיר, מפני שהיא ברכה גדולה כעין שירה. ובגמרא ברכות נ״ט ע״ב ותענית ו׳ ע״ב מובא חלק ממנה בדרך כזה אשר נראה ברור כי היתה שגורה בפי כל מכבר, ולכן נראה שנתקנה בזמן המשנה.

נשמת	[1]די זעלע
כל חי	פון אלע לעבענדיגע
תברך	לויבט
את שמך	דיין נאמען,
יי אלהינו.	עוויגער, אונזער גאט,
ורוח	און דער גייסט
כל בשר	פון אלעם [2]פלייש
תפאר	ריהמט
ותרומם	און ערהייבט
זכרך	דיין אנדיינקען,
מלכנו	אונזער קעניג,
תמיד.	בעשטענדיג.
מן העולם	פון עוויגקייט
ועד העולם	ביז עוויגקייט
אתה אל.	ביסטו גאט,
ומבלעדיך	און אויסער דיר
אין לנו מלך	האבען מיר קיין קעניג,
גואל ומושיע.	(וועלכער) ערלעזט און העלפט,
פודה ומציל	בעפרייט און רעטעט
ומפרנס	און שפייזט
ומרחם	און ערבארעמט
בכל עת	אין יעדער צייט
צרה וצוקה.	פון נויט און בעדרענגניס;
אין לנו מלך	(יא) מיר האבען קיין קעניג
אלא אתה:	אויסער דיר.
אלהי	(דו ביסט) דער גאט
הראשונים	פון די ערשטע
והאחרונים.	און פון די לעצטע,
אלוה	דער גאט
כל בריות.	פון אלע בעשעפעניסען,
אדון	דער הערר
כל תולדות.	פון אלע געשלעכטער,
המהלל	וועלכער איז געלויבט
ברוב התשבחות.	מיט [3]פילע רוהם=לידער,
המנהג עולמו	וועלכער פיהרט זיין וועלט
בחסד	מיט גנאדע,
ובריותיו	און זיינע בעשעפעניסען
ברחמים.	מיט בארמהערציגקייט,
ויי	און דער עוויגער
לא ינום	שלומערט ניט
ולא יישן.	און ער שלאפט ניט.
המעורר	[4]ער וועקט אויף
ישנים.	שלאפענדע,
והמקיץ	און ער ערוואכט
נרדמים.	[5]טיף=שלאפענדע,
והמשיח	און ער מאכט ריידען
אלמים.	שטומע,
והמתיר	און ער [6]מאכט לייז
אסורים.	[7]געבונדענע,

1) אטהעם, 2) בעשעפעניסען. 3) א מענגע. 4) בעסער איז צו איבערזעטצען היר אלעס בלשון נכח: דו וועקסט אויף א. ז. וו. דען דאס פאסט בעסער צו לך לבדך אנחנו מודים. 5) שלומערענדע. 6) בעפרייט. 7) געפאנגענע.

וְהַסּוֹמֵךְ	אוּן עֶר שְׁטִיצְט
נוֹפְלִים.	גֶעפַאלֶענֶע
וְהַזּוֹקֵף	אוּן עֶר שְׁטֶעלְט אוֹיף
כְּפוּפִים.	גֶעבֵּייגְטֶע,
לְךָ לְבַדְּךָ	צוּ דִיר אַלֵיין
אֲנַחְנוּ מוֹדִים:	דַאנְקֶען מִיר.
אִלּוּ פִינוּ מָלֵא	וֶוען אוּנְזֶער מוֹיל (זָאל זַיין) פוּל
שִׁירָה	(מִיט) לִידֶער,
כַּיָּם.	ווִי דַאס מֶעער,
וּלְשׁוֹנֵנוּ רִנָּה	אוּן אוּנְזֶער צוּנְג (מִט) גֶעזַאנְג,
כַּהֲמוֹן גַּלָּיו.	ווִי דַס רוֹישֶׁן פוּן זַיינֶע וֶואלְלֶן,
וְשִׂפְתוֹתֵינוּ	אוּן אוּנְזֶערֶע לִיפֶּען
שֶׁבַח	(מִיט) לוֹיבּ,
כְּמֶרְחֲבֵי	ווִי דִי אוֹיסְבְּרֵייטוּנְגֶען
רָקִיעַ.	פוּן הִימֶעל,
וְעֵינֵינוּ	אוּן (וֶוען) אוּנְזֶערֶע אוֹיגֶען
מְאִירוֹת	(זָאלֶען) לַייכְטֶען
כַּשֶּׁמֶשׁ וְכַיָּרֵחַ	ווִי דִי זוּן אוּן ווִי דֶער מָאנְד,
וְיָדֵינוּ	אוּן אוּנְזֶערֶע הֶענְד
פְרוּשׂוֹת	(זָאלֶען זַיין) פֶערְשְׁפְּרֵייט
כְּנִשְׁרֵי שָׁמָיִם.	ווִי דִי אָדְלֶערְן פוּן הִימֶעל,
וְרַגְלֵינוּ	אוּן אוּנְזֶערֶע פִיס
קַלּוֹת	(זָאלֶען זַיין) שְׁנֶעל[1]
כָּאַיָּלוֹת.	ווִי דִי הִינְדִינֶען,
אֵין אֲנַחְנוּ מַסְפִּיקִים	זַיינֶען מִיר נִיט גֶענִיגֶענְד[2]
לְהוֹדוֹת לְךָ	דִיר צוּ דַאנְקֶען,

יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
וֵאלֹהֵי	אוּן גָאט
אֲבוֹתֵינוּ.	פוּן אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן
וּלְבָרֵךְ	אוּן צוּ לוֹיבֶּען
אֶת שְׁמֶךָ.	דַיין נָאמֶען
עַל אַחַת מֵאֶלֶף	פִיר אֵיינֶע פוּן טוֹיזֶענְד,
אֶלֶף אַלְפֵי אֲלָפִים	פוּן טוֹיזֶענְד מִילְיָאנֶען
וְרִבֵּי רְבָבוֹת פְּעָמִים	אוּן מִירְיַאדֶען פוּן מִירְיַאדֶען מָאל
הַטּוֹבוֹת.	פוּן דִי גוּטֶעס,
שֶׁעָשִׂיתָ	וֶועלְכֶע דוּ הָאסְט גֶעטָאן
עִם אֲבוֹתֵינוּ	מִיט אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן
וְעִמָּנוּ:	אוּן מִיט אוּנְז.
מִמִּצְרַיִם	פוּן מִצְרַיִם
גְּאַלְתָּנוּ	הָאסְטוּ אוּנְז עֶרְלֵייזְט
יְיָ אֱלֹהֵינוּ.	עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
וּמִבֵּית עֲבָדִים	אוּן פוּן קְנֶעכְט־הוֹיז
פְּדִיתָנוּ.	הָאסְטוּ אוּנְז בֶּעפְרַייט;
בְּרָעָב	אִין הוּנְגֶער
זַנְתָּנוּ.	הָאסְטוּ אוּנְז גֶעשְׁפַּייזְט
וּבְשָׂבָע	אוּן מִיט זֶעטִיגוּנְג[3]
כִּלְכַּלְתָּנוּ.	הָאסְטוּ אוּנְז עֶרְנֶעהְרְט;
מֵחֶרֶב	פוּן שְׁוֶוערְט
הִצַּלְתָּנוּ.	הָאסְטוּ אוּנְז גֶערֶעטֶעט

1) לייכט. 2) אים שטאנדע. 3) אין צייט פון זעטיגונג.

וּמִדֶּבֶר — און פון פעסט
מִלַּטְתָּנוּ. — האסטו אונז [2] בעפרייט
וּמֵחֳלָיִם רָעִים — און פון שלעכטע און [3] אנ־
וְנֶאֱמָנִים — האלטענדע קראנקהייטען
דִּלִּיתָנוּ: — האסטו אונז [4] ארויסגעהאלפען.
עַד הֵנָּה — ביז יעצט
עֲזָרוּנוּ — האט אונז געהאלפען
רַחֲמֶיךָ. — דיין בארמהערציגקייט,
וְלֹא עֲזָבוּנוּ — און עס האבען אונז נט פערלאזען
חֲסָדֶיךָ. — דיינע גנאדען,
וְאַל תִּטְּשֵׁנוּ — און דו וועסט אונז ניט פערלאזען,
יי אֱלֹהֵינוּ — עוויגער, אונזער גאט,
לָנֶצַח: — אויף עוויג.
עַל כֵּן. — דארום,
אֵבָרִים — (די) גלידער,
שֶׁפִּלַּגְתָּ בָּנוּ. — וואס דו האסט אונז איינגעטהעלט,
וְרוּחַ וּנְשָׁמָה — און (דער) גייסט און אטהעם,
שֶׁנָּפַחְתָּ — וואס דו האסט אריינגעבלאזען
בְּאַפֵּינוּ. — אין אונזער נאז,
וְלָשׁוֹן — און (די) צונג,
אֲשֶׁר שַׂמְתָּ — וועלכע דו האסט געזעצט
בְּפִינוּ. — אין אונזער מויל,
הֵן הֵם יוֹדוּ — זעה, זיי וועלען דאנקען
וִיבָרְכוּ. — און זיי וועלען לויבען
וִישַׁבְּחוּ — און זיי וועלען ריהמען
וִיפָאֲרוּ. — און זיי וועלען פערהערליכען
וִירוֹמְמוּ — און זיי וועלען ערהויבען

וְיַעֲרִיצוּ. — און זיי וועלען עהרפירכטען
וְיַקְדִּישׁוּ — און זיי וועלען הייליגען
וְיַמְלִיכוּ — און ערקלערען אלס קעניג
אֶת שִׁמְךָ — דיין נאמען,
מַלְכֵּנוּ. — אונזער קעניג.
כִּי כָל פֶּה — דען יעדער מויל
לְךָ יוֹדֶה. — זאל דיר דאנקען,
וְכָל לָשׁוֹן — און יעדער צונג
לְךָ תִשָּׁבַע. — זאל צו דיר שווערען,
וְכָל בֶּרֶךְ — און יעדע קניע
לְךָ תִכְרַע. — זאל זיך צו דיר קניען,
וְכָל קוֹמָה — און יעדע(מענשען)־שטאטור
לְפָנֶיךָ תִשְׁתַּחֲוֶה. — זאל זיך בייגען פאר דיר,
וְכָל לְבָבוֹת — און אלע הערצער
יִירָאוּךָ. — זאלען דיר פירכטען,
וְכָל קֶרֶב — און יעדעס [5] אינערע
וּכְלָיוֹת — און נירען
יְזַמְּרוּ לִשְׁמֶךָ. — זאלען זינגען צו דיין נאמען,
כַּדָּבָר — ווי דאס ווארט,
שֶׁכָּתוּב. — וואס איז געשריבען:
[1] כָּל עַצְמוֹתַי — „אלע מיינע ביינער
תֹּאמַרְנָה. — זאגען:
יי מִי כָמוֹךָ. — עוויגער, ווער איז דיין גלייכען?
מַצִּיל עָנִי — (וואס) רעטעט (דם) ארעמען
מֵחָזָק — פון דעם, וואס איז שטארקער
מִמֶּנּוּ. — פון איהם,

1) תהלים ל״ה י׳. 2) גערעטעט, געלאזען ענטלויפען. 3) שווערע; אונהיילבארע. 4) ארויסגעצויגען, גערעטעט. 5) איינגעווייד.

וְעָנִי יַא (דֶעם) אָרֶעמֶען
וְאֶבְיוֹן אוּן (דֶעם) בֶּעדִירְפְטִיגֶען
מִגֹּזְלוֹ: פוּן זַיין רוֹיבֶּער".
מִי יִדְמֶה לָּךְ. װֶער אִיז עֶהנְלִיךְ צוּ דִיר?
וּמִי יִשְׁוֶה לָּךְ. אוּן װֶער אִיז גְלַייךְ צוּ דִיר?
וּמִי יַעֲרָךְ לָךְ. אוּן װֶער קֶען זִיךְ גְלַייכֶען צוּ דִיר?
הָאֵל דוּ בִּיסְט גָאט,
הַגָּדוֹל. דֶער גְרוֹיסֶער,
הַגִּבּוֹר דֶער מֶעכְטִיגֶער
וְהַנּוֹרָא. אוּן דֶער פוּרְכְטְבַּארֶער,
אֵל עֶלְיוֹן דֶער הֶעכְסְטֶער גָאט,
קֹנֵה דֶער [3]בֶּעזִיצֶער
שָׁמַיִם וָאָרֶץ: פוּן הִימֶעל אוּן עֶרד.
נְהַלֶּלְךָ. מִיר װֶעלֶען דִיר לוֹיבֶּען
וּנְשַׁבֵּחֲךָ. אוּן מִיר װֶעלֶען דִיר רִיהְמֶען
וּנְפָאֶרְךָ. אוּן מִיר װֶלֶן דִיר פֶּרְהֶערְלִיכֶען
וּנְבָרֵךְ אוּן מִיר װֶעלֶען זֶעגְנֶען
אֶת שֵׁם קָדְשֶׁךָ. } דַיין הֵיילִיגֶען נָאמֶען,
כָּאָמוּר. װִי עֶס אִיז גֶעזָאגְט
[1]לְדָוִד. פוּן דָוִד,
בָּרְכִי נַפְשִׁי לוֹיבּ, מַיין זֶעלֶע,
אֶת יְיָ. דֶעם עֶווִיגֶען
וְכָל קְרָבַי אוּן אַלֶע מַיינֶע [4]אִינֶערֶעס
אֶת שֵׁם קָדְשׁוֹ: } זַיין הֵיילִיגֶען נָאמֶען.

הָאֵל דוּ בִּיסְט גָאט
בְּתַעֲצֻמוֹת עֻזֶּךָ. } אִין דַיין אוּנְגֶעהֵייעֶרֶע קְרַאפְט,
הַגָּדוֹל דוּ בִּיסְט גְרוֹיס
בִּכְבוֹד שְׁמֶךָ. אִין דִי הֶערְלִכְקַיְט פוּן דַיְן נָאמֶען
הַגִּבּוֹר לָנֶצַח. דוּ בִּיסְט מֶעכְטִיג [5]אוֹיף עֶווִיג
וְהַנּוֹרָא אוּן פוּרְכְטְבַּאר
בְּנוֹרְאוֹתֶיךָ. דוּרְךְ דַיְנֶע פוּרְכְטְבַּרֶעטְהַטֶן
הַמֶּלֶךְ (דוּ בִּיסְט) דֶער קֶענִיג,
הַיּוֹשֵׁב װֶעלְכֶער זִיצְט
עַל כִּסֵּא אוֹיף אַ טְהְרָאן
רָם וְנִשָּׂא: הוֹיךְ אוּן עֶרְהַאבֶּען.

שׁוֹכֵן עַד. (עֶר)װָאהְנְט (אִין) עֶוִויגְקַייט,
מָרוֹם וְקָדוֹשׁ עֶרְהַאבֶּען אוּן הֵיילִיג
שְׁמוֹ. אִיז זַיין נָאמֶען.
וְכָתוּב. אוּן עֶס אִיז גֶעשְׁרִיבֶּען:
[2]רַנְּנוּ צַדִּיקִים זִינְגְט, (אִיהְר) גֶערֶעכְטֶע,
בַּיְיָ. [6]צוּם עֶווִיגֶען;
לַיְשָׁרִים צוּ דִי רֶעכְטְשַׁאפֶענֶע
נָאוָה תְהִלָּה: פַּאסְט לוֹיבּ=גֶעזַאנְג.
בְּפִי דוּרְךְ דֶעם מוֹיל
יְשָׁרִים פוּן רֶעכְטְשַׁאפֶענֶע
תִּתְהַלָּל. װֶערְסְט דוּ גֶעלוֹיבְּט,
וּבְדִבְרֵי אוּן מִיט דִי װֶערְטֶער
צַדִּיקִים פוּן גֶערֶעכְטֶע
תִּתְבָּרַךְ. װֶערְסְט דוּ גֶעזֶעגְנֶעט,

---

1) תהלים ק"ג א'. 2) שם ל"ג א'. 3) אייגענטהימער, שעפפער. 4) אינגעווײדע. 5) דורך (דיין) עוויגקייט. 6) וועגען, דורך דעם עוויגען.

וּבִלְשׁוֹן	און דורךְ די צונג
חֲסִידִים	פון פרומֶע
תִּתְרוֹמָם.	ווערְסְט דו עֶרהויבֶּען,
וּבְקֶרֶב	און אין דֶער מִיטֶע
קְדוֹשִׁים	פון הֵיילִיגֶע
תִּתְקַדָּשׁ:	ווערְסְט דו גֶעהֵיילִיגְט.
וּבְמַקְהֲלוֹת	און אין די פֶערזַאמְלוּנְגֶען
רִבְבוֹת	פון די צֶעהֶנְדְלִינְג טויזֶענְדֶע
עַמְּךָ	פון דַיין פָאלְק,
בֵּית יִשְׂרָאֵל.	דַאס הויז פון יִשְׂרָאֵל,
בְּרִנָּה	מִיט גֶעזַאנְג
יִתְפָּאַר שִׁמְךָ	וְוערט פֶערהֶערְלִיכְט דַיין נָאמֶען,
מַלְכֵּנוּ	אונזֶער קֶענִיג,
בְּכָל דּוֹר וָדוֹר.	אין יֶעדֶער גֶעשְׁלֶעכְט;
שֶׁכֵּן חוֹבַת	דֶען אַזוֹי אִיז די פְלִיכְט
כָּל הַיְצוּרִים.	פון אַלֶע בֶּעשַׁאפֶענֶע
לְפָנֶיךָ	פָאר דִיר,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עֶווִיגֶער, אונזֶער גָאט
וֵאלֹהֵי	און גָאט
אֲבוֹתֵינוּ.	פון אונזֶערֶע עֶלְטֶערְן,
לְהוֹדוֹת.	(דיר) צו דַאנְקֶען,
לְהַלֵּל.	צו לויבֶּען,
לְשַׁבֵּחַ.	צו ריהְמֶען,
לְפָאֵר.	צו פֶערהֶערְלִיכֶען,
לְרוֹמֵם.	צו עֶרְהֵייבֶּען,

לְהַדֵּר.	צו בֶּעשֵׁעהֶנֶען,
לְבָרֵךְ.	צו פְּרֵייזֶען,
לְעַלֵּה.	הויךְ צו אַכְטֶען
וּלְקַלֵּס.	און (דיךְ) צו [1]פֶערעֶהְרֶען
עַל כָּל דִּבְרֵי	[2]מִיט אַלֶע וֶוערְטֶער
שִׁירוֹת	פון גֶעזַאנְג
וְתִשְׁבְּחוֹת	און רוהם=לִידֶער
דָּוִד בֶּן יִשַׁי.	פון דָוִד, דֶער זון פון יִשַׁי,
עַבְדְּךָ	דַיין קְנֶעכְט
מְשִׁיחֶךָ:	(און) דַיין גֶעזַאלְבְטֶער.
יִשְׁתַּבַּח שִׁמְךָ	גֶערִיהְמְט זָאל זַיין דַיין נָאמֶען
לָעַד	אויף עֶווִיג,
מַלְכֵּנוּ.	אונזֶער קֶענִיג,
הָאֵל	דֶער גָאט,
הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ	דֶער גְרויסֶער און הֵיילִיגֶער קֶענִיג
בַּשָּׁמַיִם	אִים הִימֶעל
וּבָאָרֶץ.	און אויף דֶער עֶרְד;
כִּי לְךָ נָאֶה	דֶען דִיר פַּאסְט,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עֶווִיגֶער, אונזֶער גָאט
וֵאלֹהֵי	און גָאט
אֲבוֹתֵינוּ	פון אונזֶערֶע עֶלְטֶערְן,
שִׁיר וּשְׁבָחָה	לִיד און רוּהם,
הַלֵּל וְזִמְרָה	לויב און גֶעזַאנְג,
עֹז וּמֶמְשָׁלָה	שְׁטַארְקֵייט און הֶערְשַׁאפְט,
נֶצַח	[3]זִיג

1) בעזינגען. 2) איבער. 3) עוויגקייט.

גְּדֻלָּה וּגְבוּרָה גְרוֹיסְקַייט אוּן מַאכְט,
תְּהִלָּה לוֹיבּ
וְתִפְאֶרֶת אוּן [3]פְּרַאכְט,
קְדֻשָּׁה הֵיילִיגְקַייט
וּמַלְכוּת אוּן רֶעגִירוּנְג,
בְּרָכוֹת זֶעגְנוּנְגֶען
וְהוֹדָאוֹת אוּן דַאנְק־לִידֶער
מֵעַתָּה פוּן יֶעצְט אָן
וְעַד עוֹלָם: בִּיז אִין עֶוִוינְקַייט.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ, גֶעלוֹיבְּט בִּיסְטוּ, עֶווִיגֶער,
אֵל מֶלֶךְ. גָאט (אוּן) קֶענִיג,
גָּדוֹל (וֶועלְכֶער) אִיז גְרוֹיס
בַּתִּשְׁבָּחוֹת. אִיז רוּהְם־לִידֶער,
אֵל הַהוֹדָאוֹת. דֶער גָאט פוּן דַאנְק־לִידֶער,
אֲדוֹן דֶער הֶערר
הַנִּפְלָאוֹת. פוּן וואוּנְדֶער,

הַבּוֹחֵר וֶועלְכֶער וֶועהְלְט אוֹיס[4]
בְּשִׁירֵי זִמְרָה, לִידֶער־גֶעזַאנְג;
מֶלֶךְ אֵל. קֶענִיג (אוּן) גָאט,
חֵי הָעוֹלָמִים: דַאס לֶעבֶּען פוּן דִי וֶועלְטֶען.

דער חזן זאגט היר חצי קדיש (האלב קדיש), וועלכעס געפינט זיך היר אונטערן שטריך און דאן זאגט ער ברכו.

וועהרענד דער חזן זאגט ברכו, זאגט די געמיינדע שטילערהייט יתברך וישתבח, וועלכעס געפינט זיך היר אונטער דעם שטריך.

דער חזן זאָגט.

[1] בָּרְכוּ לוֹיבְּט
אֶת יְיָ דֶעם [5]עֶווִיגֶען,
הַמְבֹרָךְ: [5]וֶועלְכֶער אִיז גֶעלוֹיבְּט.

דער חזן און געמיינדע זאגען:

בָּרוּךְ יְיָ גֶלוֹיבְּט זָלְזַיין דֶר עֶווִיגֶר,
הַמְבֹרָךְ וֶועלְכֶער אִיז [6]גֶעלוֹיבְּט
לְעוֹלָם אוֹיף אִימֶער
וָעֶד: אוּן עֶווִיג.

דער חזן זאָגט פאָלגענדען חצי קדיש פאר ברכו.

חזן יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. בְּעָלְמָא דִּי בְרָא כִרְעוּתֵהּ וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ. בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל. בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב. וְאִמְרוּ אָמֵן:

קהל וחזן יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא:

חזן יִתְבָּרַךְ. וְיִשְׁתַּבַּח. וְיִתְפָּאַר. וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא. וְיִתְהַדַּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל. שְׁמֵהּ דְּקֻדְשָׁא: בְּרִיךְ הוּא לְעֵלָּא (בעשי״ת וּלְעֵלָּא) מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא. תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחֱמָתָא. דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא. וְאִמְרוּ אָמֵן:

דער חזן זאגט ברכו.

וועהרענד דער חזן זאגט ברכו, זאָגט די געמיינדע שטילערהייט יתברך וישתבח.

יִתְבָּרַךְ עֶס זָאל גֶעלוֹיבְּט וֶוערֶען
וְיִשְׁתַּבַּח אוּן גֶערִיהְמְט וֶוערֶען,
וְיִתְפָּאַר אוּן פֶערְהֶערְלִיכְט וֶוערֶען
וְיִתְרוֹמַם אוּן עֶרְהֵייכְט וֶוערֶען
וְיִתְנַשֵּׂא אוּן עֶרְהוֹיבֶּען וֶוערֶען
שְׁמוֹ דֶער נָאמֶען
שֶׁל מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים פוּן דֶעם קֶענִיג אִיבֶּער אַלֶע קֶענִיגֶע,
הַקָּדוֹשׁ דֶער הֵיילִיגֶער,
בָּרוּךְ הוּא. גֶעלוֹיבְּט אִיז עֶר;
[2] שֶׁהוּא רִאשׁוֹן דֶען עֶר אִיז דֶער עֶרְשְׁטֶער,
וְהוּא אַחֲרוֹן אוּן עֶר אִיז דֶער לֶעצְטֶער,

---

1) יסוד הברכה הזאת עין בברכות מ״ט ע״ב ובספרי פ׳ האזינו פסוק כי שם ה׳ 2) ע״פ ישעיה מ״ד ו׳. 3) הערליכקייט. 4) ד. ה. וואס איהם איז געפעליג. 5) אדער: דעם געלויבטען עוויגען. 6) לויבענס־ווירדיג.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט־וּ, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
[1] יוֹצֵר אוֹר (וֶועלְכֶער) [7]בִּילְדֶעט לִיכְט
וּבוֹרֵא חשֶׁךְ. און בֶּעשַׁאפְט פִינְסְטֶערְנִיס,
עֹשֶׂה שָׁלוֹם מַאכְט פְרִידֶען
וּבוֹרֵא און בֶּעשַׁאפְט
אֶת הַכֹּל: אַלֶעס.

ווען יום טוב געפאלט אין א וואכען־טאג, זאגט מען היר המאיר לארץ, וועלכעס געפינט זיך היר אונטערן שטריך.

הַכֹּל יוֹדוּךָ אַלֶע דַאנְקֶען דִיר
וְהַכֹּל און אַלֶע
יְשַׁבְּחוּךָ. ריהְמֶען דִיר
וְהַכֹּל יֹאמְרוּ און אַלֶע זָאגֶען:
אֵין קָדוֹשׁ „קֵיינֶער אִיז אַזוֹי הֵיילִיג

כַּיְיָ: ווִי דֶער עֶווִיגֶער".
הַכֹּל אַלֶע
יְרוֹמְמוּךָ סֶּלָה. עֶרְהוֹיבֶּען דִיר אִימֶער,
יוֹצֵר הַכֹּל. בֶּעשֶׁעפֶער פוּן אַלֶעס.
הָאֵל (דוּ בִּיסְט) דֶער גָאט,
הַפּוֹתֵחַ וָואס דוּ עֶפֶענְסְט
בְּכָל יוֹם יֶעדֶען טָאג
דַּלְתוֹת דִי טְהִירֶען
שַׁעֲרֵי מִזְרָח. פוּן דִי טוֹיעֶרֶן פוּן אָסְט־זַייט
וּבוֹקֵעַ און דוּ שְׁפַּאלְטְסְט
חַלּוֹנֵי רָקִיעַ. דִי פֶענְסְטֶער פוּן הִימֶעל,
מוֹצִיא חַמָּה [8]דוּ פִיהְרְסְט אַרוֹיס (דִי) זוּן
מִמְּקוֹמָהּ. פוּן אִיהְר אָרְט
וּלְבָנָה און דֶעם מָאנְד

וּמִבַּלְעָדֶיו און אוֹיסֶער אִיהְם
אֵין אֱלֹהִים: אִיז קֵיין גָאט דָא.
[2] סֹלּוּ [9]מַאכְט וֶועג
לָרֹכֵב בָּעֲרָבוֹת פַר דֶעם וָואס רַייט אִין דִי [10]הִימְלֶען;
בְּיָהּ שְׁמוֹ זַיין נָאמֶען אִיז [11]יָהּ,
וְעִלְזוּ לְפָנָיו. און פְרֶעהְט אַייךְ פַאר אִיהְם.
[3] וּשְׁמוֹ [4] מְרוֹמָם און זַיין נָאמֶען אִיז עֶרְהַאבֶּען
עַל כָּל בְּרָכָה אִיבֶּער יֶעדֶען פְּרֵייז
וּתְהִלָּה: און לוֹיבּ.
בָּרוּךְ שֵׁם גֶעלוֹיבְּט אִיז דֶער נָאמֶען
כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ פוּן זַיין הֶערְלִיכֶע קֶענִיגְרַייךְ
לְעוֹלָם וָעֶד: אוֹיף אִימֶער און עֶוִויג.
[5] יְהִי שֵׁם יְיָ זָל זַיין דֶר נָאמֶן פוּן דֶם עֶווִיגֶן
מְבֹרָךְ גֶעלוֹיבְּט
מֵעַתָּה פוּן יֶעצְט אָן
וְעַד עוֹלָם: און בִּיז (אִין) עֶווִיגְקַייט.

ווען יום טוב געפאלט אין א וואכען־טאג, זאגט מען המאיר לארץ אנשטאט הכל יודוך.

הַמֵּאִיר לָאָרֶץ [12]עֶר גִיבְּט לִיכְט צוּ דֶער עֶרְד
וְלַדָּרִים עָלֶיהָ און צוּ דִי, וָואס וָואהְנֶען אוֹיף אִיהְר.
בְּרַחֲמִים. מִיט בַּארְמְהֶערְצִיגְקַייט;
וּבְטוּבוֹ מְחַדֵּשׁ אוּן מִיט זַיין גוּטְקַייט בֶּנַייט עֶר
בְּכָל יוֹם תָּמִיד יֶעדֶען טָאג, בֶּעשְׁטֶענְדִיג,
מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית: דִי וֶוערְק פוּן דֶער שֶׁעפְּפוּנְג.[13]
[6] מָה רַבּוּ מַעֲשֶׂיךָ יְיָ. } ווִי גְרוֹים זַיינֶען דַיינֶע וֶוערְק, עֶווִיגֶער!
כֻּלָּם זַיי אַלֶעמֶען
בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ הָסְט'וּ גֶעמַאכְט מִיט קְלוּגְהַייט;
מָלְאָה הָאָרֶץ פוּל אִיז דִי עֶרְד
קִנְיָנֶךָ: (מִיט) דַיין אֵייגֶענְטְהוּם.
הַמֶּלֶךְ אָ קֶענִיג,
הַמְרוֹמָם לְבַדּוֹ וֶועלְכֶער אִיז אַלֵיין עֶרְהַאבֶּען
מֵאָז פוּן [14]אִימֶער אָן,

1) ע"פ ישעיה מ"ה ז'. 2) תהלים ס"ח ה' 3) ע"פ נחמיה ט' ה'. 4) בס' מדויקים המ"ם בקמץ. 5) תהלים קי"ג ב'. 6) תהלים ק"ד כ"ד, 7) פארמט, בעשאפט. 8) ארויספיהרענדיג די זון. 9) ערהייבט. 10) וואלקען, וויסטעניסען. 11) עוויגער. 12) וועלכער בעלייכטעט די ערד. 13) אנפאנג ד. ה. פון בראשית ברא וכ"ו. 14) דאן.

מִמְּכוֹן שִׁבְתּוֹ פון איהר [1]וָואהְן=אָרְט
וּמֵאִיר און [2]דו בֶּעלַייכְטְסְט
לָעוֹלָם כֻּלּוֹ צו די גָאנְצֶע וֶועלְט
וּלְיוֹשְׁבָיו. און צו זַיינֶע בֶּעוָואהְנֶער,
שֶׁבָּרָא וֶועלְכֶע עֶר הָאט בֶּעשַׁאפֶען
בְּמִדַּת מִיט דֶער אֵייגֶענְשַׁאפְט
רַחֲמִים: פון בַּארְמְהֶערְצִיגְקַייט.
הַמֵּאִיר לָאָרֶץ [3]עֶר גִיבְּט לִיכְט צו דֶער עֶרְד
וְלַדָּרִים עָלֶיהָ און צו די, וָוס וָואהְנֶען אוֹיף אִיהְר.
בְּרַחֲמִים מִיט בַּארְמְהֶערְצִיגְקַייט;
וּבְטוּבוֹ און מִיט זַיין גוּטְקַייט
מְחַדֵּשׁ בֶּנַייעֶט עֶר
בְּכָל יוֹם יֶעדֶען טָאג,
תָּמִיד בֶּעשְׁטֶענְדִיג,
מַעֲשֵׂה די וֶוערְק
בְרֵאשִׁית: פון דֶער [4]שֶׁעפְּפוּנְג.
הַמֶּלֶךְ אָ קֶענִיג,
הַמְּרוֹמָם וֶועלְכֶער אִיז עֶרְהַאבֶּען
לְבַדּוֹ אַלֵיין
מֵאָז. פון [5]אִימֶער אָן,
הַמְשֻׁבָּח. וֶועלְכֶער אִיז גֶערִיהְמְט
וְהַמְפֹאָר און אִיז פֶּערְהֶערְלִיכְט
וְהַמִּתְנַשֵּׂא און אִיז עֶרְהַאבֶּען
מִימוֹת עוֹלָם: פון עֶווִיגֶע צַייטֶען.
אֱלֹהֵי עוֹלָם. גָאט פון דֶער וֶועלְט,
בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים מִט דַיין פִיל בַּרְמְהֶערְצִיגְקַיְט
רַחֵם עָלֵינוּ. עֶרְבַּארְם דִיךְ אִיבֶּער אוּנְז,
אֲדוֹן עֻזֵּנוּ. הֶערְר פון אוּנְזֶער שְׁטַארְקַיְט,
צוּר מִשְׂגַּבֵּנוּ. פֶּעלְז פון אוּנְזֶער פֶּעסְטוּנְג,
מָגֵן יִשְׁעֵנוּ. שִׁילְד פון אוּנְזֶער הִילְף,
מִשְׂגָּב בַּעֲדֵנוּ: פֶּעסְטוּנְג פִיר אוּנְז!
אֵין כְּעֶרְכֶּךָ. קֵיינֶער אִיז גְלַייךְ צו דִיר,
וְאֵין זוּלָתֶךָ. און עֶס אִיז נִיטָא אוֹיסֶער דִיר;
אֶפֶס בִּלְתֶּךָ. [6]נִיכְטְס אִיז אָהְן דִיר,
וּמִי דוֹמֶה לָּךְ: און וֶוער אִיז עֶהְנְלִיךְ צו דִיר?
אֵין כְּעֶרְכְּךָ קֵיינֶער אִיז גְלַייךְ צו דִיר,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
בָּעוֹלָם הַזֶּה. אִין דִיזֶער וֶועלְט,
וְאֵין זוּלָתְךָ און עֶס אִיז נִיטָא אוֹיסֶער דִיר,
מַלְכֵּנוּ אוּנְזֶער קֶענִיג,
לְחַיֵּי אִין דֶעם לֶעבֶּען
הָעוֹלָם הַבָּא. פון דֶער קוּמֶענְדֶען וֶועלְט;
אֶפֶס בִּלְתְּךָ [6]נִיכְטְס אִיז אָהְן דִיר,

הַמְשֻׁבָּח וֶועלְכֶער אִיז גֶערִיהְמְט
וְהַמְפֹאָר און אִיז פֶּערְהֶערְלִיכְט
וְהַמִּתְנַשֵּׂא און אִיז עֶרְהַאבֶּען
מִימוֹת עוֹלָם: פון עֶווִיגֶע צַייטֶען.
אֱלֹהֵי עוֹלָם. גָאט פון דֶער וֶועלְט,
בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים מִט דַיין פִיל בַּארְמְהֶערְצִיגְקַיְט
רַחֵם עָלֵינוּ. עֶרְבַּארְם דִיךְ אִיבֶּער אוּנְז,
אֲדוֹן עֻזֵּנוּ הֶערְר פון אוּנְזֶר שְׁטַארְקַייט,
צוּר מִשְׂגַּבֵּנוּ פֶּעלְז פון אוּנְזֶער פֶּעסְטוּנְג,
מָגֵן יִשְׁעֵנוּ שִׁילְד פון אוּנְזֶער הִילְף,

1) פעסטען־זיטץ. 2) בעלייכטענדיג. 3) וועלכער בעלייכטעט די ערד. 4) אנפאנג, ד. ה. פון בראשית ברא וכ׳ו. 5) דאן. 6) קיינער איז דא, אויסער דיר.

גּוֹאֲלֵנוּ אונזֶער עֶרלֵייזֶער,
לִימוֹת אִין דִי טֶעג
הַמָּשִׁיחַ. פון מָשִׁיחַ,
וְאֵין דּוֹמֶה לָּךְ און קֵיינֶער אִז עֶהְנְלִךְ צוּ דִיר,
מוֹשִׁיעֵנוּ. אונזֶער הֶעלְפֶער,
לִתְחִיַּת בַּיי דִי בֶּעלֶעבונְג
הַמֵּתִים: פון דִי טוֹיטֶע.

אל אדון. השיר הזה, הכתוב בסדר אלף בית, מובא בזוהר פ׳ ויקהל. ובטור או״ח ס׳ רפ״א מובא בשם הרא״ש. והוא מקביל אל השיר אל ברוך גדול דעה, שמחבר השיר „אל אדון“ השתמש בד׳ תבות הנזכרות ויעש מהן מאמרים שלמים. ולשון: „אל אדון על כל המעשים ברוך“ לקוח מגמרא חגיגה ג׳ ע״ב.

אֵל אָדוֹן גָאט אִיז הֶערְר
עַל כָּל הַמַּעֲשִׂים. אִיבֶּער אַלֶע [2]וֶוערְק;
בָּרוּךְ וּמְבֹרָךְ גֶעלוֹיבְּט און גֶזֶעגְנֶט (אִז עֶר)
בְּפִי כָּל נְשָׁמָה אִין מוֹיל פון יֶעדֶן [3]לֶעבֶּענְדֶן;
גָּדְלוֹ וְטוּבוֹ (פון) זַיין גְרוֹיסְקֵייט און גוּטֶס
מָלֵא עוֹלָם. אִיז פוּל דִי וֶועלְט;
דַּעַת וּתְבוּנָה ווִיסֶען און פֶערְשְׁטַאנְד
סֹבְבִים אֹתוֹ: [4]רִינְגְלֶען אִיהְם אַרוּם.
הַמִּתְגָּאֶה עֶר עֶרְהֵייבְּט זִיךְ
עַל חַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ. אִיבֶּער דִי הֵיילִיגֶע [5]חַיּוֹת,
וְנֶהְדָּר און עֶר אִיז גֶעצִיעֶרְט
בְּכָבוֹד מִיט הֶערְלִיכְקֵייט
עַל הַמֶּרְכָּבָה. אוֹיף דֶער [6]מֶרְכָּבָה;
זְכוּת וּמִישׁוֹר רֵיינְהַייט און [7]אוֹפְרִיכְטִגְקַייט
לִפְנֵי כִסְאוֹ. זַיינֶען פַאר זַיין טְהְרָאן;
חֶסֶד וְרַחֲמִים גְנַאדֶע און בַּארְמְהֶערְצִגְקַייט
לִפְנֵי כְבוֹדוֹ: זַיינֶען פַאר זַיין הֶערְלִיכְקַייט.
טוֹבִים גוּט זַיינֶען
מְאוֹרוֹת (דִי) לִיכְטֶער,
שֶׁבָּרָא אֱלֹהֵינוּ. ווֶעלְכֶע אוּנזֶער גָאט הָאט בֶּעשַׁאפֶען;
יְצָרָם בְּדַעַת עֶר הָט זֵיי גֶעבִּלְדֶעט מִט ווִיסֶן
בְּבִינָה מִיט פֶערְנוּנְפְט
וּבְהַשְׂכֵּל. און מִיט קְלוּגְהַייט;
כֹּחַ וּגְבוּרָה קְרַאפְט און שְׁטַארְקַייט
נָתַן בָּהֶם. הָאט עֶר גֶעגֶעבֶּען אִין זֵיי,
לִהְיוֹת מוֹשְׁלִים דַאס זֵיי זָאלֶען הֶערְשֶׁען
בְּקֶרֶב תֵּבֵל: אִין דֶער וֶועלְט.
מְלֵאִים זִיו זֵיי זַיינֶען פוּל (מִט) [8]לוֹיטֶרְקַיִט

פיר יום טוב וואס געפאלט אין א וואכען־טאג.

מִשְׂגָּב בַּעֲדֵנוּ. פֶעסְטוּנְג פִיר אוּנְז!
[1]אֵל בָּרוּךְ (דֶער) גֶעלוֹיבְּטֶער גָאט,
גְּדוֹל דֵּעָה. (ווֶעלְכֶער אִז) גְרוֹים אִן ווִיסֶען,
הֵכִין הָאט צוּבֶּערֵייטֶעט
וּפָעַל און הָאט גֶעמַאכְט
זָהֳרֵי חַמָּה. דִי שְׁטְרַאהְלֶען פון דֶער זוּן;
טוֹב (דֶער) גוּטֶער (גָאט)
יָצַר כָּבוֹד הָאט בֶּעשַׁאפֶען עֶהְרֶע

1) מכאן עד „שדי תמיד“ הולך על סדר האלפא ביתא. 2) טהאטען; געשאפענע. 3) וואס האט איין אטהעם. 4) אומרינגען איהם. 5) דאס זיינען נעמען פון ענגלען, וועלכע האבען פיליכט געשטאלטען פון טהירען. 6) הימעלס־וואגען (זעה ישעיה ו׳ און יחזקאל א׳ ג׳ וי׳). 7) רעכטשאפענהייט. 8) גלאנץ.

וּמְפִיקִים נֹגַהּ. און [2]בְּרֵיינְגֶען אַרוֹיס שְׁטְרַאהְלֶען;
נָאֶה זִיוָם שֵׁעהְן אִז זֵייעֶר לוֹיטֶערְקַייט
בְּכָל הָעוֹלָם. אִיבֶּער דֶער גַאנְצֶער וֶועלְט;
שְׂמֵחִים פְרֵיידִיג
בְּצֵאתָם בַּיי זֵייעֶר אוֹיפְגַאנְג
וְשָׂשִׂים און פְרֶעהְלִיךְ
בְּבוֹאָם. בַּיי זֵייעֶר אוּנְטֶערְגַאנְג,
עֹשִׂים (זֵיי) טְהוּעֶן
בְּאֵימָה מִיט פוּרְכְט
רְצוֹן קוֹנָם: דֶעם ווִילֶען פוּן זֵייעֶר [3]בֶּעשַׁאפֶער
פְּאֵר וְכָבוֹד פְרַאכְט און הֶערְלִיכְקַייט
נוֹתְנִים לִשְׁמוֹ גִיבֶּען זֵיי צוּ זַיין נָאמֶען;
צָהֳלָה וְרִנָּה פְרֶעהְלִיכְקַייט און גֶעזַאנְג
לְזֵכֶר מַלְכוּתוֹ צוּם אַנְדֵיינְקֶען פוּן זַיין רֶעגִירוּנְג;
קָרָא לַשֶּׁמֶשׁ עֶר הָאט גֶערוּפֶען צוּ דִי זוּן
וַיִּזְרַח אוֹר. און דָאס לִיכְט הָאט אוֹיפְגֶעשַׁיינְט;
רָאָה עֶר הָאט גֶעזֶעהֶן
[1] וְהִתְקִין - און עֶר הָאט [4]פֶערְבֶּעסֶערְט
צוּרַת הַלְּבָנָה: דִי גֶעשְׁטַאלְט פוּן דֶעם מָאנְד.
שֶׁבַח רוּהְם
נוֹתְנִים לוֹ גִיבֶּען אִיהְם
כָּל צְבָא דָאס גַאנְצֶע הֶעער

מָרוֹם. פוּן הִימֶעל,
תִּפְאֶרֶת פְרַאכְט
וּגְדֻלָּה און גְרוֹיסְקַייט,
שְׂרָפִים (גִיבֶּען דִי) [5]שְׂרָפִים
וְאוֹפַנִּים און (דִי) [5]אוֹפַנִּים
וְחַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ: און דִי הֵיילִיגֶע [5]חַיּוֹת.

לָאֵל צוּם גָאט,
אֲשֶׁר שָׁבַת וֶועלְכֶער הָאט גֶערוּהְט
מִכָּל הַמַּעֲשִׂים. } פוּן אַלֶע וֶוערְק.
בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי [6]אִין דֶעם זִיבֶּענְטֶען טָאג
הִתְעַלָּה הָאט עֶר זִיךְ עֶרְהֵייבֶּען
וְיָשַׁב און עֶר הָאט זִיךְ גֶעזֶעצְט
עַל כִּסֵּא כְבוֹדוֹ: } אוֹיף זַיין הֶערְלִיכֶען טְהְרָאן.
תִּפְאֶרֶת (מִיט) פְרַאכְט
עָטָה הָאט עֶר [7]אַיינְגֶעהִילְט
לְיוֹם הַמְּנוּחָה. דֶעם רוּהֶע-טָאג;
עֹנֶג קָרָא אַפֶערְגֶענִיגֶנְד הָאט עֶר גֶערוּפֶען
לְיוֹם הַשַּׁבָּת. דֶעם שַׁבָּת-טָאג.
זֶה שֶׁבַח דָאס אִיז דֶער רוּהְם

פִיר יוֹם טוֹב, וואס פאלט אין א וואכען טאג.

לִשְׁמוֹ. פִיר זַיין נָאמֶען.
מְאוֹרוֹת נָתַן לִיכְטֶער הָאט עֶר גֶעגֶעבֶּען
סְבִיבוֹת עֻזּוֹ. אַרוּם זַיין מַאכְט;
פִּנּוֹת צְבָאָיו דִי [8]הֵייפְּטֶער פוּן זַיינֶע הֶעערֶען

קְדוֹשִׁים (דִי) הֵיילִיגֶע (עֶנְגְלֶען),
רוֹמְמֵי שַׁדַּי. (וֶועלְכֶע) עֶרְהֵייבֶּען דֶעם אַלְמֶעכְטִיגֶען
תָּמִיד מְסַפְּרִים דֶערְצֶעהְלֶען בֶּעשְׁטֶענְדִיג
כְּבוֹד אֵל דִי עֶהְרֶע פוּן גָאט

1) בטור מובא שיש אומרים והקטין. 2) פערבריינען ליכט-שטראהלען, א שיין. 3) שעפפער. 4) אדער: פערקלענערט, לויט דעם נוסח והקטין. 5) דאס זיינען נעמען פון ענגלען (מלאכים). 6) לויט דעם מיינונג פון סדור עבודת ישראל געהען די ווערטער ביום השביעי צוזאמען מיט מכל המעשים, גענען דעם נוסח פון די ספרדים וביום השביעי. 7) זיך איינגעהילט. 8) ווינקלען.

שֶׁל יוֹם הַשְּׁבִיעִי. פון דעם זיבּענטען טאג,
שֶׁבּוֹ וואס אין איהם
שָׁבַת אֵל האט גאט גערוהט
מִכָּל מְלַאכְתּוֹ פון זיין גאנצע ארבּייט,
וְיוֹם הַשְּׁבִיעִי און דער זיבּענטער טאג
מְשַׁבֵּחַ וְאוֹמֵר ריהמט און זאגט:
[1] מִזְמוֹר שִׁיר „א געזאנג־ליד
לְיוֹם הַשַּׁבָּת. פיר דעם שבת־טאג;
טוֹב לְהוֹדוֹת גוט איז צו דאנקען
לַיְיָ: צום עוויגען“.
לְפִיכָךְ דארום
יְפָאֲרוּ וִיבָרְכוּ ריהמען און לויבען
לָאֵל צו גאט
כָּל יְצוּרָיו: אלע זיינע בעשאפענע.
שֶׁבַח רוהם,
יְקָר וּגְדֻלָּה עהרע און גרויסקייט
יִתְּנוּ לָאֵל גיבען זיי צו גאט,
מֶלֶךְ יוֹצֵר כֹּל דעם קעניג, וואס בעשאפט אלעס,
הַמַּנְחִיל וועלכער גיבּט אלעם ערב
מְנוּחָה רוהע
לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל צו זיין פאלק ישראל
בִּקְדֻשָּׁתוֹ דורך זיין היילינקייט
בְּיוֹם אין דעם טאג
שַׁבַּת קֹדֶשׁ. פון דעם הייליגען שבת.
שִׁמְךָ דיין נאמען,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ עוויגער, אונזער גאט,
יִתְקַדַּשׁ. ווערט געהייליגט,
וְזִכְרְךָ און דיין אנדיינקען,
מַלְכֵּנוּ אונזער קעניג,
יִתְפָּאַר. ווערט געריהמט
בַּשָּׁמַיִם אין הימעל
מִמַּעַל פון אויבען
וְעַל הָאָרֶץ און אויף דער ערד
מִתָּחַת: פון אונטען.
תִּתְבָּרַךְ זיי געריהמט,
מוֹשִׁיעֵנוּ אונזער העלפער,
עַל שֶׁבַח וועגען דעם רוהם
מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ. פון דם ווערק פון דיינע הענד
וְעַל מְאוֹרֵי אוֹר און וועגען די לייכטענדע לייכטער,
שֶׁעָשִׂיתָ וועלכע דו האסט געמאכט,
יְפָאֲרוּךָ סֶּלָה: זאל מען דיך פערהערליכען. סלה!

פיר יום טוב וואס פאלט אין א וואכען טאג.

וּקְדֻשָּׁתוֹ: און זיין היילינקייט.
תִּתְבָּרַךְ זיי געלויבט,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ עוויגער, אונזער גאט,
עַל שֶׁבַח וועגען דעם רוהם
מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ. פון די ווערק פון דיינע הענד;
וְעַל מְאוֹרֵי אוֹר און וועגען די לייכטענדע לייכטער,
שֶׁעָשִׂיתָ וועלכע דו האסט געמאכט
יְפָאֲרוּךָ סֶּלָה: זאל מען דיך פערהערליכען. סלה!

1) הוא ע"פ מדרש תהלים צ"ב: „כיון שראה אדם כוחו של שבת בא האדם לומר הימנון (הימנע, לויב־ליד) לשבת מזמ"ר שיר ליום השבת. אמר לו השבת: לי אתה אומר הימנון? אני ואתה נאמר הימנון להקב"ה שנאמר טוב להודות לה' עכ"ל.

יוצר משרתים וכ׳ו. הוא על פי הגמרא חגיגה יד ע׳א: „כל יומא ויומא נבראין מלאכי השרת מנהר דינור ואמרי שירה ובטלי שנאמר חדשים לבקרים רבה אמונתך״ עכ׳ל הגמרא.

אלהים חיים ומלך עולם. כתב בעל עטרת זקנים בשם מהר׳ם שיש לומר מלך עולם בלא וי׳ו כי ומלך ישתמע כשתי רשויות ח׳ו עכ׳ל.

כלם אהובים וכ׳ו מראשי התבות אהובים, ברורים, גבורים נראה שגם הפיוט הזה נתחבר בסדר א״ב רק שלא הגיע אלינו בשלמותו, או שהקהלות קצרו או שהמחבר בעצמו לא השלים אותו, כמו שאמרו במדרש שה״ש רבה דף ג׳: הדין פייטנא כד עביד אלפא ביתא זמנין מחסל לה וזמנין דלית מחסל לה. ובסדור מנהג קאפפא נוסף על הנוסחא שלנו „כלם ותיקים, זכים, חפצים, טהורים, ישרים, כבירים לובשים עז ותפארה, וכלם עושים״.

כלם כאחד עונים וכ׳ו פירש התניא בשם הגאונים כאחד כסנדלפון שנקרא אחד שנאמר וארא אופן אחד בארץ (יחזקאל א׳ ט״ו). אמר ר׳ אלעזר מלאך אחד יש שהוא עומד בארץ וראשו מגיע בין החיות, במתניתא תנא סנדלפון שמו וגדול מחברו מהלך ת״ק שנה ועומד אחרי המרכבה וקושר כתרים לקונו עכ״ל.

עונים ואומרים ביראה. גרסת הספרדים עונים באימה ואומרים ביראה. ובמחזור רומא הנוסחא עונים ביראה ואומרים קדוש.

תִּתְבָּרַךְ צוּרֵנוּ	זַיי גֶעלוֹיבְּט, אוּנְזֶער פֶעלְז,
מַלְכֵּנוּ וְגוֹאֲלֵנוּ	אוּנְזֶער קֶענִיג אוּן אוּנְזֶער עֶרְלֶזֶער,
בּוֹרֵא קְדוֹשִׁים.	בֶּשֶׁעפֶּער פוּן הֵיילִיגֶע (עֶנְגֶעלְן).
יִשְׁתַּבַּח שִׁמְךָ	גֶערִיהְמְט זָאל זַיין דַיין נָאמֶען
לָעַד	אוֹיף עֶוִויג,
מַלְכֵּנוּ.	אוּנְזֶער קֶענִיג.
יוֹצֵר מְשָׁרְתִים.	בֶּעשֶׁעפֶּער פוּן (עֶנְגֶעל)־דִינֶער
וַאֲשֶׁר מְשָׁרְתָיו	אוּן וָואס זַיינֶע דִינֶער
כֻּלָּם עוֹמְדִים	שְׁטֵעהֶען אַלֶע
בְּרוּם עוֹלָם.	אִין דֶער הוֹיךְ פוּן דֶער וֶועלְט
וּמַשְׁמִיעִים	אוּן מַאכֶען הֶערֶען
בְּיִרְאָה	מִיט עֶהְרֶען־פוּרְכְט
יַחַד בְּקוֹל	צוּזַאמֶען מִיט אֵיין שְׁטִימֶע
דִּבְרֵי	דִי וֶוערְטֶער
אֱלֹהִים חַיִּים	פוּן דֶעם לֶעבֶּעדִיגֶען גָאט
וּמֶלֶךְ עוֹלָם:	אוּן דֶעם קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט.
כֻּלָּם אֲהוּבִים.	זַיי אַלֶע זַיינֶען [1]בֶּעלִיבְּט,
כֻּלָּם בְּרוּרִים.	זַיי אַלֶע זַיינֶען [2]רֵיין,
כֻּלָּם גִּבּוֹרִים.	זַיי אַלֶע זַיינֶען מֶעכְטִיג,
וְכֻלָּם עֹשִׂים	אוּן זַיי אַלֶע טְהוּעֶן
בְּאֵימָה וּבְיִרְאָה	מִיט שְׁרֶעקֶען אוּן מִיט פוּרְכְט
רְצוֹן קוֹנָם:	דֶעם ווִילֶען פוּן זֵייעֶר [3]בֶּזִיטְצֶער.
וְכֻלָּם פּוֹתְחִים	אוּן זַיי אַלֶע עֶפֶענֶען
אֶת פִּיהֶם	זֵייעֶר מוֹיל
בִּקְדֻשָּׁה	מִיט הֵיילִיגְקַייט
וּבְטָהֳרָה.	אוּן מִיט רֵיינְהַייט,
בְּשִׁירָה וּבְזִמְרָה,	מִיט לִיד אוּן מִיט גֶעזַאנְג,
וּמְבָרְכִים	אוּן זַיי לוֹיבֶּען
וּמְשַׁבְּחִים.	אוּן זַיי רִיהְמֶען
וּמְפָאֲרִים	אוּן זַיי פֶערְהֶערְלִיכֶען
וּמַעֲרִיצִים.	אוּן זַיי [4]שְׁטַארְקֶען
וּמַקְדִּישִׁים	אוּן זַיי הֵיילִיגֶען
וּמַמְלִיכִים	אוּן זַיי [5]עֶרְקְלֶערֶען אַלְס קֶענִיג

אֶת שֵׁם הָאֵל	דֶעם נָאמֶען פוּן דֶעם גָאט,
הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל	דֶעם גְרוֹיסֶען קֶענִיג,
הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא	דֶם מֶכְטִגֶן אוּן דֶם פוּרְכְטְבַּרֶן
קָדוֹשׁ הוּא:	הֵיילִיג אִיז עֶר.
וְכֻלָּם מְקַבְּלִים	אוּן זַיי אַלֶע נֶעהְמֶען אָן
עֲלֵיהֶם	אוֹיף זִיךְ
עֹל	דֶעם יָאךְ
מַלְכוּת שָׁמַיִם	פוּן דֶער הִימֶעל-הֶערְשַׁאפְט
זֶה מִזֶּה.	אֵיינֶער פוּן דֶעם אַנְדֶערֶען,
וְנוֹתְנִים רְשׁוּת	אוּן זַיי גִיבֶּען עֶרְלוֹיבְּנִיס

1) ליבעפאל, ליבענסווירדיג. 2) אויסערוועהלטע. 3) העררן; בעשעפער. 4) פערהערליכען. 5) מאכען רעגירען.

זֶה לָזֶה .	אֵיינֶער צוּם אַנְדֶערֶען,
לְהַקְדִּישׁ לְיוֹצְרָם	צוּ הֵיילִיגֶען זֵייעֶר בֶּעשֶׁעפֶּער
בְּנַחַת רוּחַ .	מִיט [6]גֶעמִיטְהְלִיכֶע פֶּערְגְנִיגֶען.
בְּשָׂפָה בְרוּרָה	מִיט אַ רֵיינֶע שְׁפְּרַאכֶע
[1] וּבִנְעִימָה .	[7]אוּן מִיט אַנְגֶענֶעהְמְלִיכְקַייט,
קְדֻשָּׁה	(גָאטֶעס) הֵיילִיגְקַייט,
כֻּלָּם כְּאֶחָד	אַלֶע וִוי אֵיינֶער,
עוֹנִים	[8]רוּפֶען זֵיי אוֹיס,
וְאוֹמְרִים	אוּן זֵיי זָאגֶען
בְּיִרְאָה :	מִיט עֶהְרֶען־פוּרְכְט :

[2]קָדוֹשׁ	הֵיילִיג,
קָדוֹשׁ	הֵיילִיג,
קָדוֹשׁ	הֵיילִיג
יְיָ צְבָאוֹת .	אִיז דֶער עֶווִיגֶער פוּן דִי הֶעער־שַׁארֶען,
מְלֹא כָל הָאָרֶץ	פוּל אִיז דִי גַאנְצֶע עֶרְד
כְּבוֹדוֹ :	(מִיט) זַיין עֶהְרֶע.

וְהָאוֹפַנִּים	אוּן דִי [9]אוֹפַנִּים
וְחַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ	אוּן דִי הֵייליגֶע [9]חַיּוֹת
בְּרַעַשׁ גָּדוֹל	מִיט גְרוֹיס שְׁטוּרְם
מִתְנַשְּׂאִים	עֶרְהֵייבֶּען זֵיי זִיךְ
לְעֻמַּת שְׂרָפִים .	גֶעגֶענְאִיבֶּער (דִי) [9]שְׂרָפִים;
לְעֻמָּתָם	גֶעגֶענְאִיבֶּער זֵיי
מְשַׁבְּחִים	רִיהְמֶען זֵיי
וְאוֹמְרִים :	אוּן זָאגֶען:
[3] בָּרוּךְ	גֶעלוֹיבְּט אִיז
כְּבוֹד יְיָ	דִי הֶערְלִיכְקַייט פוּן דֶם עֶווִיגֶען
מִמְּקוֹמוֹ :	פוּן זַיין אָרְט.

לְאֵל בָּרוּךְ	צוּם גֶעלוֹיבְּטֶען גָאט
נְעִימוֹת יִתֵּנוּ .	גִיבֶּען[10]זֵיי אַנְגֶענֶעהְמֶע מֶלָדִיְן,
לְמֶלֶךְ	צוּם קֶענִיג
אֵל	(אוּן) גָאט,
חַי	(וֶועלְכֶער) לֶעבְּט
וְקַיָּם	אוּן עֶקְסִיסְטִירְט (אִימֶער),
זְמִרוֹת יֹאמֵרוּ	זָאגֶען זֵיי לוֹיבּ־גֶעזֶענְגֶע,
וְתִשְׁבָּחוֹת	אוּן רוּהְם־לִידֶער
יַשְׁמִיעוּ .	מַאכֶען זֵיי הֶערֶען;
כִּי הוּא לְבַדּוֹ	דֶען עֶר אַלֵיין
פּוֹעֵל גְּבוּרוֹת .	ווִירְקְט [11]מֶעכְטִיגֶעס,
עֹשֶׂה חֲדָשׁוֹת .	טְהוּט [12]נַייעֶס;
בַּעַל מִלְחָמוֹת .	(עֶר אִיז) דֶער הֶערְר פוּן קְרִיג,
זוֹרֵעַ צְדָקוֹת .	(וֶועלְכֶר) זֵעעט גֶערֶעכְטִיגְקַייט,
מַצְמִיחַ יְשׁוּעוֹת.	מַאכְט שְׁפְּרָאצֶען הִילְפֶע,
בּוֹרֵא רְפוּאוֹת.	בֶּעשַׁאפְט הֵייל־מִיטְלֶען,
נוֹרָא תְהִלּוֹת .	(עֶר אִיז) פוּרְכְטְבַּר אִין לוֹיבֶּן[13]
אֲדוֹן הַנִּפְלָאוֹת	(עֶר אִז) דֶר הֶערְר פֻּן ווּאוּנְדֶר,
הַמְחַדֵּשׁ בְּטוּבוֹ	וֶולְכֶר בֶּנַייעֶט מִיט זַיין גוּטֶס
בְּכָל יוֹם תָּמִיד	יֶעדֶען טָאג בֶּעשְׁטֶענְדִיג
מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית.	דִי וֶוערְק פוּן דֶער שֶׁעפְּפוּנְג;
כָּאָמוּר	וִוי עֶר אִז גֶזָאגְט (אִין פָּסוּק):
[4] לְעֹשֵׂה	(דַנְקְט) צוּ דֶעם וֶולְכֶער מַכְט[14]
אוֹרִים גְּדֹלִים .	גְרוֹיסֶע לִיכְטֶער,
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ;	דֶען אוֹיף עֶווִיג אִז זַיין גְנַאדֶע.
[5] אוֹר חָדָשׁ	אַ נַייעֶ לִיכְט

1) האבודרהם גורס ובנעימה קדושה בחולם הדל״ת. וזה נכון כמו שהוכיח ר׳ יצחק סטנאב בספרו ויעתר יצחק ס׳ קמ״ח. 2) ישעיה ו׳ ג׳. קדושה זו נקראת קדושה דישיבה, לפי שמותר לאומרה מיושב. 3) יחזקאל ג׳ י״ב. 4) תהלים קל״ו ז׳. 5) ר׳ סעדיה גאון הזהיר שלא יומר אור חדש, ור׳ שרירא גאון צוה לאומרה. עיין שבלי הלקט ס׳ ה׳ והגהות מיימונית ס׳ תפלה ס׳ ד׳ וברוקח ס׳ שי״ט ובטור א״ח ס׳ נ״ט. ובסדורי הספרדים ישנן נוסחאות אחרות.

6) גייסטעס רוהיגקייט. 7) נאך די גרסא: ובנעימה קדושה. דארף איבערזעטצט ווערען: אונ מיט הייליגע אנ-גענעהמליכקייט. 8) אנטווארטען זיי. 9) דאס זיינען נע-מען פון ענגלען. 10) ד. ה. די ענגלען. 11) מעכטיגע טהאטען. 12) נייע זאכען. 13) ד. ה עס איז שרעקליך זיין לויב צו זאגען פאלשטענדיג. 14) די ראיה פון דיזען פסוק אויף המחדש בטובו בכל יום תמיד איז, ווייל עס שטעהט לעושה אין בינוני ד. ה. יעצט און אימער. 15) גרייכען.

עַל צִיּוֹן תָּאִיר .	מַאך לַייכְטֶען אִיבֶּער צִיוֹן,
וְנִזְכֶּה כֻלָּנוּ	אוּן מַר זָאלֶן אַלֶע [2]וֶוערְטְה זַיין
מְהֵרָה	שְׁנֶעל
לְאוֹרוֹ :	צוּ זַיין לִיכְט.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
יוֹצֵר הַמְּאוֹרוֹת:	דֶער בֶּעשֶׁעפֶער פוּן דִי לִכְטֶער

אַהֲבָה רַבָּה	(מִיט) גְרוֹיסֶע לִיבֶּע
אֲהַבְתָּנוּ	הָאכְט וּ אוּנְז גֶעלִיבְּט,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ .	עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
חֶמְלָה גְדוֹלָה וִיתֵרָה	(מִיט) גְרוֹיסֶע אוּן [3]פָארְצִיג־לִיכֶע עֶרְבַּארְמוּנְג
חָמַלְתָּ עָלֵינוּ :	הָסְט'וּ זִךְ עֶרְבַּרֶמְט אִבֶּר אֻנְז.
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ .	אוּנְזֶר פָאטֶער, אוּנְזֶער קֶענִג.
בַּעֲבוּר אֲבוֹתֵינוּ	וֶועגֶען אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן,
שֶׁבָּטְחוּ בְךָ	וֶולְכֶע הָבֶּן זִךְ פֶּרְזִכֶרְט אוֹף דִר,
וַתְּלַמְּדֵם	אוּן דוּ הָאסְט זֵיי גֶעלֶערֶנְט
חֻקֵּי חַיִּים .	גֶעזֶעטְצֶע פוּן לֶעבֶּען,
[1]כֵּן תְּחָנֵּנוּ	אַזוֹי זָלְסְט'וּ (אוֹךְ) אֻנְז בֶּגְנָדֶען
וּתְלַמְּדֵנוּ :	אוּן דוּ זָאלְסְט אוּנְז בֶּעלֶעהְרֶען.
אָבִינוּ	אוּנְזֶער פָאטֶער,
הָאָב הָרַחֲמָן .	דֶער בַּארְמְהֶערְצִיגֶער פָאטֶר,
הַמְרַחֵם.	אָ בַּארְמְהֶערְצִיגֶער!
רַחֵם עָלֵינוּ .	עֶרְבַּארְם זִךְ אִיבֶּער אוּנְז,
וְתֵן בְּלִבֵּנוּ	אוּן גִיבּ אַרַיין אִין אוּנְזֶר־הַרְץ
לְהָבִין	צוּ פֶערְשְׁטֵעהְן
וּלְהַשְׂכִּיל.	אוּן זִיךְ צוּ [4]קְלִיגֶען,
לִשְׁמֹעַ	צוּ [5]הָארְכֶען,
לִלְמֹד וּלְלַמֵּד .	צוּ לֶערְנֶען אוּן צוּ [6]לֶעהְרֶען,
לִשְׁמֹר וְלַעֲשׂוֹת.	צוּ הִיטֶען אוּן צוּ טְהָאן.
וּלְקַיֵּם	אוּן צוּ עֶן פִילֶען
אֶת כָּל דִּבְרֵי	אַלֶע וֶוערְטֶער
תַלְמוּד תּוֹרָתֶךָ	פוּן דִי לֶעהְרֶע פוּן דַיין **תּוֹרָה**
בְּאַהֲבָה :	מִיט לִיבֶּע.
וְהָאֵר עֵינֵינוּ	אוּן עֶרְלַייכְט אוּנְזֶערֶע אוֹיגֶען
בְּתוֹרָתֶךָ .	אִין דַיין תּוֹרָה,
וְדַבֵּק לִבֵּנוּ	אוּן [7]שְׁלִיס אָן אוּנְזֶער הַארְץ
בְּמִצְוֹתֶיךָ .	אָן דַיינֶע גֶעבָּאטֶע
וְיַחֵד לְבָבֵנוּ	אוּן פֶערְאֵיינִיג אוּנְזֶער הַארְץ
לְאַהֲבָה וּלְיִרְאָה	צוּ לִיבֶּען אוּן צוּ פִירְכְטֶען
אֶת שְׁמֶךָ .	דַיין נָאמֶען,
וְלֹא נֵבוֹשׁ	דַס מִר זָאלֶן נִט פֶּרְשֶׁהמְט וֶוערֶן
לְעוֹלָם וָעֶד :	אוֹיף אִימֶער אוּן עֶווִיג.[8]
כִּי בְשֵׁם קָדְשְׁךָ הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא	וַוייל אוֹיף דַיין הֵיילִיגֶען, גְרוֹיסֶען אוּן פוּרְכְטְבַּארֶען נָמֶען
בָּטָחְנוּ .	הָאבֶּען מִיר זִיךְ פֶערְזִיכֶערְט,
נָגִילָה	(דַארוּם) זָאלֶן מִר פְרֵיהְלִךְ זַיין
וְנִשְׂמְחָה	אוּן מִיר זָאלֶען זִיךְ פְרֵיעֶען
בִּישׁוּעָתֶךָ :	דוּרְךְ דַיין הִילְף.
וַהֲבִיאֵנוּ לְשָׁלוֹם	אוּן בְּרֵיינְג אוּנְז אִין פְרִידֶען
מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת	פוּן דִי פִיער [9]עֶקֶען
הָאָרֶץ.	פוּן דֶער עֶרְד,
וְתוֹלִיכֵנוּ	אוּן פִיהְר אוּנְז
קוֹמְמִיּוּת	[10]מִט אֵיין אוֹיפְגֶהֵייבֶּענֶם קָאפּ
לְאַרְצֵנוּ .	צוּ אוּנְזֶער לַאנְד,
כִּי אֵל	דֶען אַ גָאט
פּוֹעֵל יְשׁוּעוֹת	(וֶועלְכֶער) ווירְקְט הִילְף
אָתָּה .	בִּיסְט'וּ,

1) מלת כן קשה, ובסדור כתיבת יד חסרה מלת כן וגם מלת ותלמדנו, וכנראה היתה כן גם גרסת בעל עטרת זקנים באו"ח סמן ס' והאבודרהם גרס כן תחננו אבינו ופה הפסיק והתחיל **האב הרחמן**. ובשם החכם ר' יעקב רייפמאן שמעתי שצריך להיות **חז תחננו** ויפי ההשערה **הזאת** המליצה עולה יפה, וראוים הדברים למי שאמרם.

2) גרייכען. 3) בעזאָנדערע. 4) קלוג צו זיין; בעטראַכטען; בעגליקען. 5) בעמערקען, בעגרייפען. 6) אונטערריכטען. 7) בעהעפט; בעפעסטיג. 8) ד. ה. דאס מיר זאלען נימאָלס פערשעהמט ווערען. 9) עקען; ווינקלען. 10) שטאָלץ; אויפרעכט.

וּבָנוּ בָחַרְתָּ	און אונז האָסט'ו ערוועהלט
מִכָּל עַם וְלָשׁוֹן,	פֿון יעדען פֿאָלק און שפּראַכע,
וְקֵרַבְתָּנוּ	און דו האָסט אונז ערנעהנטערט
לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל	צו דיין גרויסען נאָמען
סֶלָה בֶּאֱמֶת.	[1]אויף אימער און וואַרהייט,
לְהוֹדוֹת לְךָ	אום דיר צו דאַנקען
וּלְיַחֶדְךָ	און אַנצוערקענען דיין איינהייט
בְּאַהֲבָה:	מיט ליבע.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	געלויבט ביסט'ו עוויגער,
הַבּוֹחֵר	וועלכער וועהלט אוים
בְּעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל	זיין פֿאָלק ישׂראל
בְּאַהֲבָה:	מיט ליבע.

קריאת שמע.

עוד בימים מקדם עת ישב ישראל על אדמתו באו הכהנים ללשכת הגזית לקרוא את שמע, ואז אמר להם הממונה ברכו ברכה אחת, והם ברכו, קראו עשרת הדברות, שמע, והיה אם שמוע, ויאמר, וברכו את (עם) העם ג׳ ברכות, אמת ויציב ועבודה וברכת כהנים וכו׳ משנה תמיד ל״ב ע״ב וברכות י״א ע״ב. ואמרו במשנה ברכות י״ג ע״א „מפני מה קדמה פרשת שמע לוהיה אם שמוע? כדי שיקבל עליו עול מלכות שמים תחלה ואח״כ מקבל עליו עול מצות, והיה אם שמוע לויאמר, שוהיה אם שמוע נוהג בין ביום ובין בלילה, ויאמר אינו נוהג אלא ביום בלבד״. ועוד אמרו בברכות י״ב ע״ב: „פרשת ציצית מפני מה קבעוה? א״ר יהודה בר חביבא מפני שיש בה חמשה דברים, מצות ציצית, יציאת מצרים, עול מצות וכו׳. ובירושלמי ברכות פ״א איתא: מפני מה קורין פרשיות הללו בכל יום? מפני שעשרת הדברות כלולין בהן״ וחשיב ואזיל את כלן עיי״ש. והטעם שלא נקרא עתה עשרת הדברות בק״ש איתא בירושלמי ברכות פ״א: „בדין הוה שיהא קורין עשרת הדברות בכל יום, ומפני מה אין קורין אותם? מפני טעות המינים שלא יהו אומרין, אלו לבדן נתנו למשה מסיני״.

אל מלך נאמן הוא נוטריקון של **אמן** כדאיתא בשבת קי״ט ע״ב. והרש״ל כתב שלא לאומרה. שו״ת ס׳ ס״ד.

שמע ישראל. כתב אבודרהם: „ונהגו לאומרה בקול רם וכו׳ דרך עדות כאלו כל אחד אומר לחברו: שמע שאני מאמין כי ה׳ אלהינו הוא ה׳ אחד, ולכן תמצא עי״ן של שמע גדולה ודל״ת של אחד גדולה שהוא סמן עד רמז לעדות״ ועוד כתב: „שמע נוטריקון שאו מרום עיניכם. מתי? שחרית, מנחה, ערבית. למי? שדי מלך עליון, ואם תעשה כן, תקבל עליך עול מלכות שמים״.

ברוך שם כבוד וכו׳ הוא עש״ה ברוך שם כבודו לעולם בהוספת המלים מלכות ועד, וכבר בימי בית שני כשהתודה הכהן הגדול ביוה״כ ואמר: אנא בשם וכו׳ ענו אחריו כל ישראל: ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד (יומא ל״ה ע״ב. ל״ט ע״א) וכן בכל הברכות שבמק״ש לא היו עונין אמן, כי אם ברוך שם כמל״ו (תענית ט״ז ע״ב). והטעם שאנו אומרים אותו וגם הטעם שאומרים אותו ביום הכפורים בקול רם ובכל ימות השנה בלחש הוא, מפני שאמרה יעקב בברכו את בניו לפני מותו ולא אמרה משה, עיין בפסחים נ״ו ע״א וב״ר פ׳ צ״ח ותנחומא פ׳ ויחי וספרי פ׳ ואתחנן ובתרגום ירושלמי בראשית מ״ט ב׳. אולם בדברים רבה דף רצ״א ע״א איתא שמשה אמרה, ושם ע״ב איתא שמשה שמעה מפי המלאכים והוריד אותה לישראל ושם יש טעם אחר לאמירתה בקול רם ביוהכ״פ ובלחש בכל ימות השנה.

אל מלך נאמן זאָגט מען נור ווען מען דאַוונט אליין.

אֵל מֶלֶךְ נֶאֱמָן:	גאָט, געטרייער קעניג!

דברים ו׳ ד׳

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל.	הער ישׂראל,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	[2]דער עוויגער איז אונזער גאָט,
יְיָ אֶחָד:	דער עוויגער איז איינער.
בָּרוּךְ	געלויבט איז
שֵׁם	דער נאָמען
כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ	פֿון זיין הערליכען [3]קעניגרייך
לְעוֹלָם וָעֶד:	אויף אימער און עוויג.

דברים ו׳ ה—ט

ה וְאָהַבְתָּ	5. און דו זאָלסט ליבען
אֵת יְיָ אֱלֹהֶיךָ.	דעם עוויגען, דיין גאָט,
בְּכָל לְבָבְךָ	מיט דיין גאַנצען האַרצען
וּבְכָל נַפְשְׁךָ	און מיט דיין גאַנצע זעעלע
וּבְכָל מְאֹדֶךָ:	און מיט דיין גאַנצען פֿערמעגען.
ו וְהָיוּ	6. און עס זאָלען זיין
הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה	דיזע ווערטער,
אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ	וועלכע איך בעפֿעהל דיך
הַיּוֹם	היינטע,
עַל לְבָבֶךָ:	אויף דיין האַרצען.
ז וְשִׁנַּנְתָּם	7. און דו זאָלסט זיי [4]איינשאַרפֿען
לְבָנֶיךָ	(צו) דיינע קינדער,
וְדִבַּרְתָּ בָּם.	און דו זאָלסט רעדען וועגען זיי,

1) סלה. 2) אָדער: דער עוויגער, אונזער גאָט, איז איין גאָט. 3) הערשאַפט. 4) איינאיבען, גוט איינלערנען.

בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ	וֶוען דוּ זִיצְסְט אִין דַיין הויז,
וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ	און וֶוען דוּ גֵייסְט אִים וֶועג.
וּבְשָׁכְבְּךָ	און וֶוען דוּ לֵייגְסְט זִיךְ (שְׁלָפֶן),
וּבְקוּמֶךָ׃	און וֶוען דוּ שְׁטֶעהְסְט אויף.
ח וּקְשַׁרְתָּם	8. און דוּ זָאלְסְט זֵיי אָנְבִּינְדֶען
לְאוֹת	אַלְס צֵייכֶען
עַל יָדֶךָ .	אויף דַיין הַאנְד,[1]
וְהָיוּ	און זֵיי זָאלֶען זַיין
לְטֹטָפֹת	צוּ [2]שְׁטֶערְן=בֶּענְדֶער
בֵּין עֵינֶיךָ׃	צְווִישֶׁען דַיינֶע אויגֶען.
ט וּכְתַבְתָּם	9. אוּן דוּ זָאלְסְט זֵיי אָנְשְׁרַייבֶּען
עַל מְזֻזוֹת	אויף דִי [3]פָּפָאסְטֶען
בֵּיתֶךָ	פוּן דַיין הויז
וּבִשְׁעָרֶיךָ׃	און אִין דַיינֶע טוֹיעֶרֶען.

דברים י״א י״ג—כ״א

יג וְהָיָה	13. און עֶס וֶועט זַיין,
אִם שָׁמֹעַ תִּשְׁמְעוּ	אויבּ אִיהְר וֶועט הֶערֶען
אֶל מִצְוֹתַי	צוּ מַיינֶע גֶעבָּאטֶע,
אֲשֶׁר	וֶועלְכֶע
אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם הַיּוֹם.	אִיךְ בֶּעפוֹיל אַייךְ הַייטֶע,
לְאַהֲבָה	צוּ לִיבֶּען
אֶת יְיָ אֱלֹהֵיכֶם	דֶעם עֶווִיגֶען, אַייעֶר גָאט,
וּלְעָבְדוֹ	און אִיהְם צוּ דִינֶען
בְּכָל לְבַבְכֶם	מִיט אַייעֶר גַאנְצֶען הַארְצֶען
וּבְכָל נַפְשְׁכֶם׃	און מִיט אַייעֶר גַאנְצֶע זֶעלֶע.
יד וְנָתַתִּי	14. דַאן וֶועל אִיךְ גֶעבֶּען
מְטַר אַרְצְכֶם	דֶעם רֶעגֶען פוּן אַייעֶר לַאנְד
בְּעִתּוֹ	אִין זַיין צַייט,
יוֹרֶה וּמַלְקוֹשׁ .	פְרִיה=רֶעגֶען און שְׁפֶּעט=רֶעגֶן;[4]
וְאָסַפְתָּ	און דוּ וֶועסְט אַיינְזַאמְלֶען
דְגָנֶךָ	דַיינֶע [5]גֶעטְרֵיידֶע
וְתִירֹשְׁךָ	און דַיין מָאסְט
וְיִצְהָרֶךָ׃	און דַיין אֵייל.
טו וְנָתַתִּי עֵשֶׂב	15. און אִיךְ וֶועל גֶעבֶּען [6]גְרָאז
בְּשָׂדְךָ	אִין דַיין פֶעלְד
לִבְהֶמְתֶּךָ .	פִיר דַיינֶע פִיה;
וְאָכַלְתָּ	און דוּ וֶועסְט עֶסֶען
וְשָׂבָעְתָּ׃	און דוּ וֶועסְט זַאט זַיין.
טז הִשָּׁמְרוּ לָכֶם	16. הִיט אַייךְ!
פֶּן יִפְתֶּה	[7]פִילַייכְט וֶועט זַיין [8]נַארְרִישׁ
לְבַבְכֶם .	[7]אַייעֶר הַארְץ,
וְסַרְתֶּם	און אִיהְר וֶועט אָבְּקֶעהְרֶען,
וַעֲבַדְתֶּם	און אִיהְר וֶועט דִינֶען
אֱלֹהִים אֲחֵרִים	אַנְדֶערֶע גֶעטֶער,
וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם	און אִיהְר וֶועט זִיךְ בּוּקֶען
לָהֶם׃	צוּ זֵיי.
יז וְחָרָה	17. דַאן וֶועט בְּרֶענֶען
אַף יְיָ	דֶעם עֶווִיגֶען'ס צָארְן
בָּכֶם	אִיבֶּער אַייךְ,
וְעָצַר	און עֶר וֶועט [9]פֶערְשְׁלִיסֶען
אֶת הַשָּׁמַיִם	דֶעם הִימֶעל,
וְלֹא יִהְיֶה מָטָר	און עֶס וֶועט קֵיין רֶעגֶען זַיין,
וְהָאֲדָמָה	און דִי עֶרְד
לֹא תִתֵּן	וֶועט נִיט גֶעבֶּען
אֶת יְבוּלָהּ .	אִיהְר [10]פְרוּכְט;
וַאֲבַדְתֶּם מְהֵרָה	און אִיהְר וֶועט פֶערְדַארְבְּן וֶוערֶן שְׁנֶעל
מֵעַל	פוּן
הָאָרֶץ הַטֹּבָה	דֶעם גוּטֶען לַאנְד,
אֲשֶׁר יְיָ	וָואס דֶער עֶווִיגֶער

1) דאס איז תפלין של יד. 2) דאס איז תפלין של ראש. 3) אוסאַקען פון טהיר. 4) דער פריה־רעגען פאַנגט אָן אין פאַלעסטינא נאך דעם זעען, אָם ענדע אָקטאָבער, און דער שפּעט־רעגען אָם ענדע מערץ. 5) קאָרן. 6) קרויט. 7) דאס אייער הארץ זאל ניט נאריש ווערען. 8) פערפיהרט. 9) אויפהאַלטען. 10) ערטראג, געוועקס.

נֹתֵן לָכֶם׃	גִּיט אַייךְ.
יח וְשַׂמְתֶּם	18. דַארוּם זָאלְט אִיהְר לֵייגֶען
אֶת דְּבָרַי אֵלֶּה	דִיזֶע מֵיינֶע וֶוערְטֶער
עַל לְבַבְכֶם	[1]אוֹיף אַייעֶר הַארְצֶען
וְעַל נַפְשְׁכֶם.	אוּן [1]אוֹיף אַייעֶר זֶעעלֶע;
וּקְשַׁרְתֶּם אֹתָם	אוּן אִיהְר זָאלְט זֵיי אָנְבִּינְדֶען
לְאוֹת	אַלְס צֵייכֶען
עַל יֶדְכֶם	אוֹיף אַייעֶר הַאנְד,[2]
וְהָיוּ	אוּן זֵיי זָאלֶען זַיין
לְטֹטָפֹת	אַלְס שְׁטֶערְן־בֶּענְדֶער[3]
בֵּין עֵינֵיכֶם׃	צְווִישֶׁען אַייעֶרֶע אוֹיגֶען.
יט וְלִמַּדְתֶּם אֹתָם	19. אוּן אִיהְר זָאלְט זֵיי לֶעהְרֶען
אֶת בְּנֵיכֶם	אַייעֶרֶע קִינְדֶער,
לְדַבֵּר בָּם.	צוּ רֵיידֶען וֶועגֶען זֵיי,
בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ	וֶוען דוּ זִיצְט אִין דַיין הוֹיז,
וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ	אוּן וֶוען דוּ גֶעהְסְט אִים וֶועג,
וּבְשָׁכְבְּךָ	אוּן וֶוען דוּ לֵייגְסְט זִיךְ שְׁלָפֶען,
וּבְקוּמֶךָ׃	אוּן וֶוען דוּ שְׁטֶעהְסְט אוֹיף.
כ וּכְתַבְתָּם	20. אוּן דוּ זָלְסְט זֵיי אָנְשְׁרֵייבֶּען
עַל מְזוּזוֹת	אוֹיף דִי פְּפָאסְטֶען
בֵּיתֶךָ	פוּן דַיין הוֹיז
וּבִשְׁעָרֶיךָ׃	אוּן אִין דַיינֶע טוֹיעֶרֶען.

כא לְמַעַן יִרְבּוּ	21. אוּם עֶס זָאלֶען זִיךְ מֶעהְרֶען
יְמֵיכֶם	אַייעֶרֶע טֶעג
וִימֵי בְנֵיכֶם	אוּן דִי טֶג פוּן אַייעֶרֶע קִנְדֶער
עַל הָאֲדָמָה	אוֹיף דֶעם לַאנְד,
אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְיָ	וָואס דֶר עֶווִיגֶער הָאט גֶשְׁוָוארֶען
לַאֲבֹתֵיכֶם	צוּ אַייעֶרֶע עֶלְטֶערְן
לָתֵת לָהֶם.	זֵיי צוּ גֶעבֶּען,
כִּימֵי הַשָּׁמַיִם	וִוי דִי טֶעג פוּן דֶעם הִימֶעל
עַל הָאָרֶץ׃	אִיבֶּער דֶער עֶרְד.[4]

במדבר ט"ו ל"ז—מ"א.

לז וַיֹּאמֶר יְיָ	37. אוּן דֶר עֶווִיגֶער הָאט גֶזָגְט
אֶל מֹשֶׁה	צוּ מֹשֶׁה,
לֵּאמֹר׃	זָאגֶענְדִיג:
לח דַּבֵּר	38. רֵייד
אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	צוּ דִי קִינְדֶער יִשְׂרָאֵל,
וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם	אוּן דוּ זָאלְסְט זָאגֶען צוּ זֵיי,
וְעָשׂוּ לָהֶם	דַאס זֵיי זָאלֶען מַאכֶען פִיר זִיךְ
צִיצִת	[5]שׁוֹי־פֶעדֶעם
עַל כַּנְפֵי	אוֹיף דִי עֶקֶען
בִגְדֵיהֶם	פוּן זֵייעֶרֶע קְלֵיידֶער
לְדֹרֹתָם.	בַּיי זֵייעֶרֶע גֶעשְׁלֶעכְטֶער;
וְנָתְנוּ	אוּן זֵיי זָאלֶען [6]גֶעבֶּען
עַל צִיצִת הַכָּנָף	צוּ דִי [5]שׁוֹי־פֶעדֶעם פוּן דֶעם עֶק
פְּתִיל תְּכֵלֶת׃	אַ שְׁנוּר פוּן בְּלוֹיעֶ וָואל.
לט וְהָיָה לָכֶם	39. אוּן עֶס זָאל זַיין בַּיי אַייךְ
לְצִיצִת	אַלְס [5]שׁוֹי־פֶעדֶעם,
וּרְאִיתֶם אֹתוֹ	דַאס אִיהְר זָאלְט עֶס זֶעהְן,
וּזְכַרְתֶּם	אוּן אִיהְר זָאלְט גֶעדֵיינְקֶען
אֶת כָּל מִצְוֹת יְיָ	אַלֶע גֶעבָּאטֶע פוּן דֶעם עֶווִיגֶען,
וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם.	אוּן אִיהְר זָאלְט זֵיי טְהָאן,
וְלֹא תָתוּרוּ	אוּן אִיהְר זָאלְט נִיט [7]נָאכְגֵיין
אַחֲרֵי לְבַבְכֶם	נָאךְ אַייעֶר הַארְצֶען
וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם	אוּן נָאךְ אַייעֶרֶע אוֹיגֶען,
אֲשֶׁר אַתֶּם זֹנִים	וָואס אִיהְר קֶעהְרְט אָבּ
אַחֲרֵיהֶם׃	נָאךְ זֵיי.
מ לְמַעַן תִּזְכְּרוּ	40. אוּם אִיהְר זָאלְט גֶדֵיינְקֶען,
וַעֲשִׂיתֶם	אוּן אִיהְר זָאלְט טְהָאן

1) צו. 2) ד. ה. תפלין של יד. 3) ד. ה. תפלין של ראש. 4) ד. ה. ווי לאנג די וועלט וועט עקסיסטירען.
5) פעדעם צו קוקען אויף זיי. 6) מאכען, זעצען, אנבריינגען. 7) נאכזוכען, נאכפארשען נאך די תאוות הלב.

אֶת כָּל מִצְוֹתָי .	אַלֶע מַיינֶע גֶעבָּאטֶע,
וִהְיִיתֶם קְדֹשִׁים	און אִיהְר זָאלְט זַיין הֵיילִיג
לֵאלֹהֵיכֶם :	צוּ אַייעֶר גָאט.
מא אֲנִי יְיָ	41. אִיךְ בִּין דֶער עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵיכֶם	אַייעֶר גָאט,
אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם	וָואס אִיךְ הָאבּ אַייךְ אַרוֹיס־גֶעפִיהְרְט
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם	פוּן דֶעם לַאנְד מִצְרַיִם,
לִהְיוֹת לָכֶם	צוּ זַיין צוּ אַייךְ
לֵאלֹהִים .	פִיר אַ גָאט ;
אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם :	אִיךְ בִּין דֶר עֶווִיגֶר, אַייעֶר גָט.

אמת ויציב היא הברכה שלאחר ק"ש הנזכרת בברכות י"ב ע"א וי"ג ע"א ובמשנה תמיד ל"ב ע"ב ואמרו בירושלמי ברכות סוף פ"א ובשמות רבה פ' כ"ב צריך להזכיר באמת ויציב יציאת מצרים, ומלכות, וקריעת ים סוף ומכת בכורות וצור ישראל וגואלו, וכזאת נמצא גם בתוספתא דברכות פ' ב', וכל התארים מן אמת ויציב עד וטוב ויפה מוסבים על התבות הדבר הזה, כדאיתא בתוספות ברכות י"ב ע"א בד"ה אמת.

אֱמֶת	וַואהְר
וְיַצִּיב .	און פֶעסְט־גֶעשְׁטֶעלְט,
וְנָכוֹן וְקַיָּם .	און רִיכְטִיג און [1]דוֹיעֶרְהַאפְט,
וְיָשָׁר וְנֶאֱמָן .	און גֶערֶעכְט און [2]בֶּעגְלוֹיבְּט,
וְאָהוּב וְחָבִיב .	און בֶּעלִיבְּט און [3]גֶעשֶׁעצְט,
וְנֶחְמָד וְנָעִים .	און לִיבְּלִיךְ און אַנְגֶענֶעהְם,
וְנוֹרָא וְאַדִּיר .	און פוּרְכְּבַּאר און מֶעכְטִיג,
וּמְתֻקָּן וּמְקֻבָּל .	און גוּט גֶעאָרְדְנֶט און אָנְגֶענֶמֶן
וְטוֹב וְיָפֶה	און גוּט און שֶׁעהְן
הַדָּבָר הַזֶּה	אִיז דִיזֶע [4]זַאךְ
עָלֵינוּ	בַּיי אוּנְז
לְעוֹלָם וָעֶד :	פִיר אִימֶער און עֶווִיג.
אֱמֶת .	עֶס אִיז וַואהְר,
אֱלֹהֵי עוֹלָם	דֶער גָאט פוּן דֶער וֶועלְט
מַלְכֵּנוּ .	אִיז אוּנְזֶער קֶענִיג ;
צוּר יַעֲקֹב	דֶער פֶעלְז פוּן יַעֲקֹב
מָגֵן יִשְׁעֵנוּ .	אִיז דֶר שִׁילְד פוּן אוּנְזֶר הִילְף ;
לְדֹר וָדֹר	פִיר גֶעשְׁלֶעכְט און גֶעשְׁלֶעכְט
הוּא קַיָּם	[5]עֶקְסִיסְטִירְט עֶר
וּשְׁמוֹ קַיָּם .	און זַיין נָאמֶען [5]עֶקְסִיסְטִירְט,
וְכִסְאוֹ נָכוֹן .	און זַיין טְהְרָאן אִיז פֶעסְט־גֶשְׁטֶעלְט.
וּמַלְכוּתוֹ	און זַיין קֶענִיגְרַייךְ
וֶאֱמוּנָתוֹ	און זַיין טְרַייהַייט
לָעַד קַיָּמֶת :	[5]עֶקְסִיסְטִירְט עֶווִיג.

וּדְבָרָיו	און זַיינֶע וֶוערְטֶער
חָיִים וְקַיָּמִים .	לֶעבֶּן און עֶקְסִיסְטִירֶען (עֶווִיג),
נֶאֱמָנִים	[2]זַיינֶען בֶּעגְלוֹיבְּט
וְנֶחֱמָדִים	און לִיבְּלִיךְ
לָעַד	פִיר עֶווִיג
וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים.	און פִיר אַלֶע עֶווִיגְקַייטֶען,
עַל אֲבוֹתֵינוּ	פִיר אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן
וְעָלֵינוּ .	און פִיר אוּנְז,
עַל בָּנֵינוּ	פִיר אוּנְזֶערֶע קִינְדֶער
וְעַל דּוֹרוֹתֵינוּ .	און פִיר אוּנְזֶערֶע גֶעשְׁלֶעכְטֶער,
וְעַל כָּל דּוֹרוֹת	און פִיר אַלֶע גֶעשְׁלֶעכְטֶער
זֶרַע יִשְׂרָאֵל	פוּן דֶעם זַאמֶען פוּן יִשְׂרָאֵל,
עֲבָדֶיךָ :	דַיינֶע קְנֶעכְט.

עַל הָרִאשׁוֹנִים	פִיר דִי עֶרְשְׁטֶע
וְעַל הָאַחֲרוֹנִים	און פִיר דִי לֶעצְטֶע (גֶשְׁלֶכְטֶר)
דָּבָר טוֹב	(אִיז דַאס) וָוארְט גוּט
וְקַיָּם	און [1]דוֹיעֶרְהַאפְט
לְעוֹלָם וָעֶד .	פִיר אִימֶער און עֶווִיג.

1) שטאנדהאפט; בעשטעטיגט. 2) טריי; גלויבענס־ווירדיג; אויפריכטיג. 3) אַנמוטהיג, טהייער. 4) ד. ה. דאס, וואס איז אויסגערעכענט אין קריאת שמע. 5) דויערט. 6) צופערלעסיגקייט, טרייהייט.

אֱמֶת	(עֶס אִיז) וַואהְרְהַייט
וֶאֱמוּנָה	און [1]אוֹיפְרִיכְטִיגְקַייט,
חֹק	אַ גֶעזֶעטְץ,
וְלֹא יַעֲבוֹר:	[2]וֶועלְכֶער וֶועט נִיט אוֹיפְהֶערְן.
אֱמֶת	עֶס אִיז וַואהְר,
שָׁאַתָּה הוּא	דָאס דוּ בִּיסְט
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	דֶער עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ.	און דֶער גָט פוּן אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן;
מַלְכֵּנוּ	אוּנְזֶער קֶענִיג,
מֶלֶךְ אֲבוֹתֵינוּ.	דֶר קֶנִיג פוּן אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן;
גֹּאֲלֵנוּ	אוּנְזֶער עֶרְלֵייזֶער,
גֹּאֵל אֲבוֹתֵינוּ.	דֶר עֶרְלֵיזֶר פוּן אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן;
יוֹצְרֵנוּ	אוּנְזֶער בֶּעשֶׁעפֶער,
צוּר יְשׁוּעָתֵנוּ.	דֶער פֶעלְז פוּן אוּנְזֶער הִילְף;
פּוֹדֵנוּ	אוּנְזֶער בֶּעפְרַייעֶר
וּמַצִּילֵנוּ	און אוּנְזֶער רֶעטֶער,
מֵעוֹלָם שְׁמֶךָ.	פוּן עֶווִיג אָן אִיז דַיין נָאמֶען;
אֵין אֱלֹהִים	קֵיין גָאט אִיז דָא
זוּלָתֶךָ:	אוֹיסֶער דִיר.

עֶזְרַת	דִי הִילְף
אֲבוֹתֵינוּ	פוּן אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן
אַתָּה הוּא	בִּיסְט'וּ
מֵעוֹלָם.	פוּן עֶווִיג אָן;
מָגֵן וּמוֹשִׁיעַ	אַ שִׁילְד און אַ רֶעטֶער
לִבְנֵיהֶם	פִיר זֵייעֶרֶע קִינְדֶער
אַחֲרֵיהֶם	נָאךְ זֵיי
בְּכָל דּוֹר וָדוֹר:	אִין יֶעדֶן גֶשְׁלֶכְט און גֶשְׁלֶכְט.
בְּרוּם עוֹלָם	אִין דֶער הוֹיךְ פוּן דֶער וֶועלְט
מוֹשָׁבֶךָ.	אִיז דַיין זִיטְץ,
וּמִשְׁפָּטֶיךָ	און דַיינֶע רֶעכְטֶע
וְצִדְקָתְךָ	און דַיין גֶערֶעכְטִיגְקַייט
עַד אַפְסֵי	זַיינֶען בִּיז דִי עֶנְדֶען
אָרֶץ:	פוּן דֶער עֶרְד.
אַשְׁרֵי אִישׁ	גְלִיקְלִיךְ אִיז דֶער מַאן
שֶׁיִּשְׁמַע	וֶועלְכֶער הֶערְט
לְמִצְוֹתֶיךָ.	צוּ דַיינֶע גֶעבָּאטֶע,
וְתוֹרָתְךָ	און דַיין תּוֹרָה
וּדְבָרְךָ	און דַיין וָוארְט
יָשִׂים	לֵייגְט עֶר
עַל לִבּוֹ:	[3]אוֹיף זַיין הַארְצֶען.
אֱמֶת	וַואהְרְלִיךְ!
אַתָּה הוּא	דוּ בִּיסְט
אָדוֹן	(דֶער) הֶערְר
לְעַמֶּךָ.	פוּן דַיין פָאלְק,
וּמֶלֶךְ גִּבּוֹר	און אַ מֶעכְטִיגֶער קֶענִיג
לָרִיב רִיבָם:	צוּ שְׁטְרַייטֶען זֵייעֶר קְרִיג.
אֱמֶת	וַואהְרְלִיךְ!
אַתָּה הוּא	דוּ בִּיסְט
רִאשׁוֹן	דֶער עֶרְשְׁטֶער
וְאַתָּה הוּא	און דוּ בִּיסְט
אַחֲרוֹן.	דֶער לֶעטְצְטֶער,
וּמִבַּלְעָדֶיךָ	און אוֹיסֶער דִיר
אֵין לָנוּ מֶלֶךְ	הָאבֶּען מִיר קֵיין קֶענִיג,

1) צופערלעסיגקייט, טרייהייט. 2) וועלכען מען דארף ניט איבערטרעטען. 3) צו.

גּוֹאֵל (קֵיין) עֶרלֵייזֶער
וּמוֹשִׁיעַ: אוּן (קֵיין) הֶעלְפֶער.
מִמִּצְרַיִם פוּן מִצְרַיִם
גְּאַלְתָּנוּ הָאסְט'וּ אוּנְז עֶרלֵייזְט,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
וּמִבֵּית עֲבָדִים אוּן פוּן דֶעם קְנֶעכְט־הוֹיז
פְּדִיתָנוּ. הָאסְט'וּ אוּנְז בֶּעפְרַייט;
כָּל בְּכוֹרֵיהֶם אַלֶע זֵייעֶרֶע עֶרסְט־גֶבָּארֶענֶע
הָרָגְתָּ. הָאסְט'וּ דֶערְשְׁלָאגֶען,
[1] וּבְכוֹרְךָ אוּן דַיין עֶרסְט־גֶעבָּארֶענֶעם[4]
גָּאָלְתָּ. הָאסְט'וּ עֶרלֵייזְט;
וְיַם סוּף אוּן דֶעם שִׁילְף־מֶעער
בָּקַעְתָּ הָאסְט'וּ גֶעשְׁפָּאלְטֶען,
וְזֵדִים אוּן (דִי) מוּטְהְווִילִיגֶע
טִבַּעְתָּ הָאסְט'וּ פֶערְזוּנְקֶען,
[2] וִידִידִים אוּן דִי לִיבְּלִינְגֶען
הֶעֱבַרְתָּ. הָאסְט'וּ אַרִיבֶּער־גֶעפִיהְרְט;
[3] וַיְכַסּוּ מַיִם אוּן (דַם) וַואסֶר הָט בֶּעדֶעקְט
צָרֵיהֶם זֵייעֶרֶע פַיינְדֶע,
אֶחָד מֵהֶם אֵיינֶער פוּן זֵיי
לֹא נוֹתָר: אִיז נִיט אִיבְּרִיג־גֶעבְּלִיבֶּען.
עַל זֹאת דַאפִיר
שִׁבְּחוּ הָאבֶּען גֶעלוֹיבְּט
אֲהוּבִים (דִי) גֶעלִיבְּטֶע[4]
וְרוֹמְמוּ אֵל. אוּן זֵיי הָאבֶּען עֶרְהֵייבֶּן גָאט,
וְנָתְנוּ יְדִידִים אוּן (דִי) לִבְּלִינְגֶן הָאבֶּן גֶעגֶבֶּן
זְמִרוֹת לוֹיבּ־גֶעזֶענְגֶע,

שִׁירוֹת לִידֶער
וְתִשְׁבָּחוֹת. אוּן רוּהְם־לִידֶער,
בְּרָכוֹת זֶעגְנוּנְגֶען
וְהוֹדָאוֹת אוּן דַאנְק־לִידֶער
לַמֶּלֶךְ צוּם קֶענִיג
אֵל. (אוּן) גָאט,
חַי (וֶועלְכֶער) לֶעבְּט
וְקַיָּם: אוּן עֶקְזִיסְטִירְט (אִימֶער).
רָם וְנִשָּׂא (עֶר אִיז) הוֹיךְ אוּן עֶרְהַאבֶּען.
גָּדוֹל וְנוֹרָא. גְרוֹיס אוּן פוּרְכְטבַּאר;
מַשְׁפִּיל (עֶר) עֶרְנִידְרִיגְט
גֵּאִים שְׁטָאלְצֶע,
וּמַגְבִּיהַּ אוּן (עֶר) עֶרְהוֹיכְט
שְׁפָלִים. נִידְרִיגֶע;
מוֹצִיא (עֶר) בְּרֵיינְגְט אַרוֹים
אֲסִירִים גֶעפַאנְגֶענֶע,
וּפוֹדֶה אוּן (עֶר) בֶּעפְרַייט
עֲנָוִים. קְלֵיינְמוּטְהִיגֶע,[5]
וְעוֹזֵר אוּן (עֶר) הֶעלְפְט
דַּלִּים אַרְמֶע,
וְעוֹנֶה אוּן (עֶר) אַנְטְוָוארְט
לְעַמּוֹ (צוּ) זַיין פָאלְק,
בְּעֵת שַׁוְּעָם אִין דֶר צַייט פוּן זֵייעֶר שְׁרַייעֶן
אֵלָיו: צוּ אִיהְם.
תְּהִלּוֹת לוֹיבּ־וֶוערְטֶער
לְאֵל עֶלְיוֹן. צוּם הֶעכְסְטֶען גָאט,
בָּרוּךְ הוּא גֶעלוֹיבְּט אִיז עֶר

1) עש״ה בני בכורי ישראל, שמות ד׳ כ״ב. 2) עש״ה תהלים ס׳ ז׳, ירמיה י״ב ז׳. 3) תהלים ק״ו י״א. 4) ד. ה. ישראל. 5) ווען זיי זיינען אין איין אונאנגענעהמע לאגע.

וּמְבֹרָךְ.	און לויבענס=ווירדיג;
מֹשֶׁה	משה
וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל	און די קינדער ישראל
לְךָ עָנוּ שִׁירָה,	האבען צו דיר געזונגען א געזאנג
בְּשִׂמְחָה רַבָּה	מיט גרויס פרייד,
וְאָמְרוּ כֻלָּם:	און זיי האבען אלע געזאגט:

[1] מִי כָמֹכָה	ווער איז ווי דו
בָּאֵלִם	אונטער די געטער,
יְיָ,	עוויגער!
מִי כָּמֹכָה	ווער איז ווי דו
נֶאְדָּר בַּקֹּדֶשׁ,	[5] פערהערליכט אין הייליגקייט,
נוֹרָא תְהִלֹּת	פורכטבאר (אין) לויבען,
עֹשֵׂה פֶלֶא:	איין וואונדער=טהוער.

שִׁירָה חֲדָשָׁה	(מיט) א נייעם ליד
שִׁבְּחוּ גְאוּלִים	האבען געלויבט (די) ערלייזטע
לְשִׁמְךָ	צו דיין נאמען
עַל שְׂפַת הַיָּם.	ביים [6] ברעג פון דעם מעער;
יַחַד כֻּלָּם	זיי אלע צוזאמען
הוֹדוּ	האבען געדאנקט,
וְהִמְלִיכוּ	און (דך) אנערקענט אלס קעניג
וְאָמְרוּ:	און זיי האבען געזאגט:
[2] יְיָ יִמְלֹךְ	דער עוויגער וועט רעגירען
לְעֹלָם וָעֶד:	פיר אימער און עוויג!

צוּר יִשְׂרָאֵל.	פעלז פון ישראל!
קוּמָה	שטעה אויף
בְּעֶזְרַת יִשְׂרָאֵל.	אין די הילף פון ישראל,
וּפְדֵה	און בעפריי
כִנְאֻמֶךָ	ווי דיין [7] פערשפרעכען
יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל:	יהודה און ישראל.
[3] גֹּאֲלֵנוּ	אונזער ערלייזער,
יְיָ צְבָאוֹת	עוויגער פון די העער=שארען
שְׁמוֹ.	איז זיין נאמען,
קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל:	דער הייליגער פון ישראל.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	געלויבט ביסט=ו, עוויגער,
[4] גָּאַל יִשְׂרָאֵל:	וועלכער האט ערלייזט ישראל.

בְּרָכוֹת שֶׁבַע.

התפלות לשבת ויום נקראות ברכות שבע מפני שמספר ברכותיהן אך שבע (מלבד במוסף לראש השנה שהן תשע). ואלו הן ליום השבת: ג׳ הראשונות וג׳ האחרונות של חול וברכת רצה במנוחתנו החותמת מקדש השבת ונקראת „קדושת היום" (שבת כ״ד, ביצה י״ז ע״א).

על דבר השלש ברכות הראשונות ושלש האחרונות עיין בתפלות לחול מן צד 71 עד צד 74.

ולא נתתו. בסדר התפלה להרמב״ם אין נזכר ולא נתתו בשחרית כלל, כי אם במוסף. וכן יש גם שנוי בנוסחת ולא נתתו בין האשכנזים והספרדים, שהספרדים מוסיפים ישמחו במלכותך וכו׳ לפני עם מקדשי שביעי כפי נוסחת רב עמרם גאון, והאשכנזים משמיטים אותה.

אם שבת זאגט מען די פאלגענדע שמונה עשרה שטילער הייט און שטעהענדיג ביז וכשנים קדמוניות, זייטע 133. אם פסח, שבועות און סוכות פאנגט מען היר אן יי שפתי, זייטע 207, אם ראש השנה זייטע 229. אם יום כפור זייטע 253.

ווען מען דאווענט מיט א מנין (וויניגסטענס 10 מענשען צוזאמען). דאן ווידערהאלט דער חזן די שמונה עשרה (חזרת הש״ץ) מיט א הויכע שטימע פון ברוך אתה ה׳.

1) שמות ט״ו י״א. 2) שמות ט״ו י״ח. 3) ישעיה מ״ז ד׳, 4) פסחים קי״ז ע״ב. 5) געריהמט. 6) אופער. 7) שפרוך.

אֲדֹנָי.	עוויגער!
שְׂפָתַי תִּפְתָּח.	מיינע ליפען זאלסט'ו עפענען,
וּפִי יַגִּיד	און מיין מויל וועט [1]דערצעהלען
תְּהִלָּתֶךָ:	דיין לויב.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ.	געלויבט ביסט'ו, עוויגער,
אֱלֹהֵינוּ	אונזער גאט
וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ.	און גאט פון אונזערע עלטערן,
אֱלֹהֵי אַבְרָהָם.	גאט פון אברהם,
אֱלֹהֵי יִצְחָק.	גאט פון יצחק
וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב.	און גאט פון יעקב,
הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא	דער גרויסער, מעכטיגער און פורכטבארער גאט,
אֵל עֶלְיוֹן.	דער העכסטער גאט,
גּוֹמֵל	(וועלכער) [2]טהוט
חֲסָדִים טוֹבִים.	גוטע גנאדען,
וְקוֹנֵה הַכֹּל.	און איז דער [3]בעזיצער פון אלעם
וְזוֹכֵר	און (ער) געדיינקט
חַסְדֵי אָבוֹת.	די [4]גנאדען פון די [5]עלטערן,
וּמֵבִיא גוֹאֵל	און ער ברייננגט איין ערלייזער
לִבְנֵי בְנֵיהֶם	צו זייערע קינד'ס קינדער
לְמַעַן שְׁמוֹ	וועגען זיין נאמען
בְּאַהֲבָה:	מיט ליבע.

פון ראש השנה ביז נאך יום כפור (עשרת ימי התשובה) זאגט מען היר זכרנו לחיים, וועלכעס געפינט זיך היר אונטער דעם שטריך.

מֶלֶךְ	א קעניג,
עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ	העלפער און רעטער
וּמָגֵן:	און [6]שילד.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	געלויבט ביסט'ו, עוויגער,
מָגֵן אַבְרָהָם:	שילד פון אברהם.

אַתָּה גִּבּוֹר	דו ביסט מעכטיג
לְעוֹלָם	פיר עוויג,
אֲדֹנָי.	עוויגער,
מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה.	דו בעלעבסט טויטע,
רַב לְהוֹשִׁיעַ:	דו ביסט גרויס צום רעטען.

משיב הרוח זאגט מען פון שמיני עצרת צו מוסף ביז דעם ערשטען טאג פסח צו מנחה.

מַשִּׁיב הָרוּחַ	(ער) מאכט בלאזען דעם ווינד,
וּמוֹרִיד הַגָּשֶׁם:	און ברייננגט ארונטער דעם רעגען.

מְכַלְכֵּל חַיִּים	(ער) שפייזט לעבענדע
בְּחֶסֶד.	מיט גנאדע,
מְחַיֵּה מֵתִים	(ער) בעלעבט טויטע
בְּרַחֲמִים רַבִּים.	מיט גרויס ערבארמונג;
סוֹמֵךְ נוֹפְלִים.	(ער) שטיצט געפאלענע
וְרוֹפֵא חוֹלִים	און היילט קראנקע
וּמַתִּיר אֲסוּרִים.	און [7]מאכט לייז געפאנגענע
וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ	און ערפילט זיין [8]טרייהייט
לִישֵׁנֵי עָפָר:	צו די וואס שלאפען אין שטויב.

זכרנו לחיים זאגט מען פון ראש השנה ביז נאך יום כפור (עשרת ימי התשובה) בעפאר מלך עוזר.

זָכְרֵנוּ לְחַיִּים	געדיינק אונז צום לעבען,
מֶלֶךְ	א קעניג,
חָפֵץ בַּחַיִּים.	וועלכער וויל דאס [9]לעבען,
וְכָתְבֵנוּ	און שרייב אונז איין
בְּסֵפֶר הַחַיִּים.	אין דעם בוך פון לעבען
לְמַעַנְךָ	פון דיינטוועגען,
אֱלֹהִים חַיִּים:	א לעבעדיגער גאט!

1) פערקינדיגען, בעקאנטמאכען. 2) בעלוינט (מיט) גוטע גנאדען. 3) אייגענטהימער. 4) גוטע טהאטען, פרומקייט. 5) אורעלטערן, פאטריארכען. 6) בעשיצער. 7) בעפרייט. 8) פערזיכערונג. 9) מען זאל לעבען.

מִי כָמוֹךָ. װֶער אִיז וִוי דוּ,
בַּעַל גְּבוּרוֹת הֶערְר פוּן מֶעכְטִיגֶע טְהַאטֶן,
וּמִי דּוֹמֶה לָּךְ. אוּן װֶער אִיז גְלַייךְ צוּ דִיר,
מֶלֶךְ אָ קֶענִיג,
מֵמִית וּמְחַיֶּה (װֶלְכֶר) טוֹיטֶעט אוּן בֶּעלֶעבְּט
וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה: אוּן מַאכְט שְׁפְּרָאצֶען הִלְפֶע.

פון ראש השנה ביז נאָך יום כפור (עשרת ימי התשובה) זאָגט מען היר מי כמוך, װעלכעס געפינט זיך היר אונטער דעם שטריך.

וְנֶאֱמָן אַתָּה אוּן דוּ בִּיסְט בֶּעגְלוֹיבְּט
לְהַחֲיוֹת מֵתִים: צוּ בֶּעלֶעבֶּען טוֹיטֶע.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
מְחַיֵּה הַמֵּתִים: װֶעלְכֶער בֶּעלֶעבְּט דִי טוֹיטֶע.

װען דער חזן װידערהאָלט שמונה עשרה (חזרת הש"ץ) זאָגט מען היר קדושה (נקדש), װעלכעס געפינט זיך היר אונטער דעם שטריך.

מי כמוך זאָגט מען פון ראש השנה ביז נאָך יום כפור (עשרת ימי התשובה) בעפאָר ונאמן אתה.

מִי כָמוֹךָ װֶער אִיז וִוי דוּ,
אַב הָרַחֲמִים. פָאטֶער פוּן בַּארְמְהֶערְצִגְקֵייט,
זוֹכֵר יְצוּרָיו װֶלְכֶער גֶעדֶנְקְט זַיינֶע בֶּעשֶׁעפֶּענִיסֶן
לַחַיִּים צוּם לֶעבֶּען
בְּרַחֲמִים: מִיט בַּארְמְהֶערְצִיגְקֵייט.

װען דער חזן װידערהאלט די שמונה עשרה זאגט מען די פאלגענדע קדושה, װען דער חזן ענדיגט מחיה המתים.

קהל וחזן

[1]נְקַדֵּשׁ מִיר װֶעלֶען הֵיילִיגֶען
אֶת שִׁמְךָ דַיין נָאמֶען
בָּעוֹלָם. אִין דֶער װֶעלְט,
כְּשֵׁם שֶׁמַּקְדִּישִׁים אוֹתוֹ אַזוֹי וִוי מֶען הֵיילִיגְט אִיהְם
בִּשְׁמֵי מָרוֹם. אִין דִי הֶעכְסְטֶע הִימְלֶען;
כַּכָּתוּב אַזוֹי וִוי עֶס אִיז גֶעשְׁרִיבֶּען
עַל יַד נְבִיאֶךָ. דוּרְךְ דִי הַנְד פוּן דַיין פְּרָאפֶעט
[2] וְקָרָא זֶה אֶל זֶה אוּן אֵיינֶער רוּפְט צוּם אַנְדֶרְן
וְאָמַר: אוּן עֶר זָאגְט:

קהל וחזן

[2]קָדוֹשׁ הֵיילִיג,
קָדוֹשׁ הֵיילִיג,
קָדוֹשׁ הֵיילִיג
יְיָ צְבָאוֹת. אִיז דֶער עֶווִיגֶער פֶן הֶעער־שַׁארֶן;
מְלֹא כָל הָאָרֶץ פוּל אִיז דִי גַאנְצֶע עֶרד
כְּבוֹדוֹ: (מִיט) זַיין עֶהְרֶע.

חזן

אָז. דַאן,
בְּקוֹל מִיט אַ שְׁטִימֶע
רַעַשׁ גָּדוֹל פוּן [4]אַ גְרוֹיסֶען גֶערוֹישׁ,
אַדִּיר וְחָזָק. מֶעכְטִיג אוּן שְׁטַארְק,
מַשְׁמִיעִים קוֹל. לָאזֶן זֵיי הֶערֶן (זֵייעֶר) שְׁטִמֶע;
מִתְנַשְּׂאִים זֵיי עֶרְהֵייבֶּען זִיךְ
לְעֻמַּת שְׂרָפִים. גֶעגֶען דִי [5]שְׂרָפִים
לְעֻמָּתָם (אוּן) גֶעגֶען אִיבֶּער זֵיי
בָּרוּךְ יֹאמֵרוּ: זָאגֶען זֵיי בָּרוּךְ (גֶעלוֹיבְּט):

קהל וחזן

[3] בָּרוּךְ גֶעלוֹיבְּט אִיז
כְּבוֹד יְיָ דִי הֶערְלִיכְקֵייט פוּן דֶם עֶווִיגֶן
מִמְּקוֹמוֹ: פוּן זַיין אָרְט.

חזן

מִמְּקוֹמְךָ פוּן דַיין אָרְט,
מַלְכֵּנוּ קֶענִיג אוּנְזֶערֶער,
תוֹפִיעַ זָאלְסְטוּ עֶרְשַׁיינֶען,

---

1) הקדושה לשבת ויו"ט אצל הספרדים היא כמו בחול. 2) ישעיה ו' ג'. 3) יחזקאל ג' י"ב. 4) א גרויסען, מעכטיגען און שטארקען גערויש. 5) דער נאמען פון מלאכים.

אַתָּה קָדוֹשׁ	דו בִּיסְט הֵיילִיג
וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ	און דַיין נָאמֶען אִיז הֵיילִיג
וּקְדוֹשִׁים	און הֵיילִיגֶע[2]
בְּכָל יוֹם	יֶעדֶען טָאג
יְהַלְלוּךָ סֶּלָה:	לויבֶּען דִיךְ אִימֶער.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ,	גֶעלויבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
הָאֵל הַקָּדוֹשׁ:	דֶער הֵיילִיגֶער גָאט.

פון ראש השנה ביז נאך יום כפור זאָגט מען המלך הקדוש אנשטאָט האל הקדוש.

(הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ:)	דֶער הֵיילִיגֶער קֶענִיג.

וְתִמְלוֹךְ עָלֵינוּ.	און זָאלְסְט רֶגִירֶן אִיבֶּר אוּנְז,
כִּי מְחַכִּים אֲנַחְנוּ לָךְ.	דֶען מִיר הָאפֶען צוּ דִיר.
מָתַי תִּמְלוֹךְ	ווען וֶועסְטוּ רֶעגִירֶען
בְּצִיּוֹן.	אִין צִיוֹן?
בְּקָרוֹב	קִירְצְלִיךְ
בְּיָמֵינוּ	אִין אוּנְזֶערֶע טֶעג
לְעוֹלָם וָעֶד	פִיר אִימֶער און עֶווִיג
תִּשְׁכּוֹן.	זָאלְסְטוּ וָואהְנֶען (דָארְט).
תִּתְגַּדַּל	דו וֶועסְט [3]גֶעגְרוֹיסְט וֶוערֶען
וְתִתְקַדַּשׁ	און דו וֶועסְט פֶערְהֵיילִגְט וֶוערֶן
בְּתוֹךְ יְרוּשָׁלַיִם	אִין יְרוּשָׁלַיִם,
עִירְךָ.	דַיין שְׁטָאדְט,
לְדוֹר וָדוֹר	פִיר גֶעשְׁלֶעכְט און גֶעשְׁלֶכְט
וּלְנֵצַח נְצָחִים:	און פִיר אַלֶע עֶווִיגְקַייטֶען.
וְעֵינֵינוּ	און אוּנְזֶערֶע אוֹיגֶען
תִרְאֶינָה	זָאלֶען זֶעהְן
מַלְכוּתֶךָ.	דַיין קֶענִיגְרַייךְ,
כַּדָּבָר	אַזוֹי ווִי דַאס וָוארְט,
הָאָמוּר	וָואס אִיז גֶעזָאגְט גֶעוָוארֶען
בְּשִׁירֵי עֻזֶּךָ	אִין דִי לִידֶר וֶועגֶן דַיין מַאכְט
עַל יְדֵי דָוִד	דוּרְךְ דָוִד,
מְשִׁיחַ צִדְקֶךָ:	דַיין גֶערֶעכְטֶען גֶעזַאלְבְּטֶען.

[1]יִמְלֹךְ יְיָ	דֶער עֶווִיגֶער ווִעט רֶעגִירֶען
לְעוֹלָם.	אוֹיף עֶווִיג,
אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן	דַיין גָאט, אָ צִיוֹן,
לְדֹר וָדֹר.	פִר גֶעשְׁלֶעכְט און גֶעשְׁלֶכְט.
הַלְלוּיָהּ:	לויבְּט דֶעם עֶווִיגֶען!

דער חזן זאָגט דאַן לדור ודור אנשטאָט אתה קדוש.

לְדוֹר וָדוֹר	פִיר גֶעשְׁלֶעכְט און גֶעשְׁלֶכְט
נַגִּיד	וֶועלֶען מִיר דֶערְצֶעהְלֶען
גָּדְלֶךָ.	דַיין גְרוֹיסְקַייט,
וּלְנֵצַח נְצָחִים	און פִיר אַלֶע עֶווִיגְקַייטֶען
קְדֻשָּׁתְךָ נַקְדִּישׁ.	וֶועלֶען מִיר פֶערְהֵיילִיגֶען דַיין הֵיילִיגְקַייט,
וְשִׁבְחֲךָ	און דַיין לויבּ,
אֱלֹהֵינוּ	אָ אוּנְזֶער גָאט,
מִפִּינוּ לֹא יָמוּשׁ	וֶועט נִיט [4]וַוייכֶען פוּן אוּנְזֶער מוֹיל
לְעוֹלָם וָעֶד.	פִיר אִימֶער און עֶווִיג,
כִּי אֵל מֶלֶךְ	דֶען אַ גָאט (און) אַ קֶענִיג,
גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ	אַ גְרוֹיסֶער און אַ הֵיילִיגֶער,
אָתָּה:	בִּיסְט'וּ.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלויבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
הָאֵל הַקָּדוֹשׁ:	דֶער הֵיילִיגֶער גָאט.
(הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ:)	דֶער הֵיילִיגֶער קֶענִיג.

דער חזן זאָגט דאַן ישמח משה, וועלכעס געפינט זיך אויף די נעכסטע זייטע.

---

1) תהלים קמ"ו י'. 2) ד. ה. די ישראל, אדער מלאכים. 3) זיך ארויסווייזען גרויס און הייליג. 4) אבקעהרען, אפטרעטען, אויפהערען.

יִשְׂמַח מֹשֶׁה	משֶׁה פְרֶעהְט זִיךְ
[1] בְּמַתְּנַת	מִיט דִי [6]גַאבֶּע
חֶלְקוֹ.	פוּן זַיין [7]טְהֵייל,
כִּי עֶבֶד נֶאֱמָן[2]	דֶען „טְרֵייעֶר קְנֶעכְט"
קָרָאתָ לּוֹ.	הָאסְטוּ אִיהְם גֶערוּפֶען.
כְּלִיל תִּפְאֶרֶת[3]	אַ הֶערְלִיכֶען קְרוֹין
בְּרֹאשׁוֹ נָתַתָּ.	הָסְטוּ גֶעגֶעבֶּען אוֹיף זַיין קָאפּ,[8]
בְּעָמְדוֹ לְפָנֶיךָ	וֶוען עֶר אִיז גֶעשְׁטַאנֶען פַאר דִיר
עַל הַר סִינָי.	אוֹיף דֶעם בַּארְג סִינַי,
וּשְׁנֵי לוּחוֹת	אוּן צְווֵיי טַאפְלֶען
אֲבָנִים	פוּן שְׁטֵיין
הוֹרִיד	הָט עֶר אַרוּנְטֶער־גֶעבְּרַאכְט
בְּיָדוֹ.	אִין זַיין הַאנְד
וְכָתוּב בָּהֶם	אוּן עֶס אִיז גֶוֶען גֶשְׁרִיבֶּען אוֹיף זֵיי
שְׁמִירַת שַׁבָּת.	דַאס אָבְּהִיטֶען פוּן שַׁבָּת
וְכֵן כָּתוּב	אוּן אַזוֹי אִיז אוֹיךְ גֶעשְׁרִיבֶּען
בְּתוֹרָתֶךָ:	אִין דַיין תּוֹרָה.[9]

[4] וְשָׁמְרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל	אוּן דִי קִינְדֶער יִשְׂרָאֵל זָאלֶען הִיטֶען
אֶת הַשַּׁבָּת.	דֶעם רוּהֶע־טָאג;
לַעֲשׂוֹת	צוּ [10]הַאלְטֶען
אֶת הַשַּׁבָּת	דֶעם רוּהֶע־טָאג,
לְדֹרֹתָם.	פִיר זֵייעֶרֶע גֶעשְׁלֶעכְטֶער
בְּרִית עוֹלָם:	(אַלְס) עֶווִיגֶען בּוּנְד.
בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	צְווִישֶׁען מִיר אוּן צְווִישֶׁען דִי קִינְדֶער יִשְׂרָאֵל
אוֹת הִיא	אִיז דָאס אַ צֵייכֶען
לְעוֹלָם.	אוֹיף עֶווִיג,
כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים	[11]דֶען (אִין) זֶעקְס טֶעג
עָשָׂה יְיָ	הָאט דֶער עֶווִיגֶער גֶעמַאכְט
אֶת הַשָּׁמַיִם	דֶעם הִימֶעל
וְאֶת הָאָרֶץ.	אוּן דִי עֶרְד,
וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי	אוּן אוֹיף דֶם זִיבֶּענְטֶען טָאג
שָׁבַת	הָאט עֶר גֶערוּהְט,
וַיִּנָּפַשׁ:	אוּן עֶר הָאט זִיךְ עֶרְהָאלְט.

וְלֹא נְתַתּוֹ	אוּן דוּ הָסְט אִיהְם נִיט גֶעגֶעבֶּען
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
לְגוֹיֵי	צוּ (אַנְדֶערֶע) נַאצְיָאנֶען
הָאֲרָצוֹת	פוּן דִי לֶענְדֶער,
וְלֹא הִנְחַלְתּוֹ	אוּן הָסְט אִהְם נִט [12]אַיְנְגֶעטֵילְט
מַלְכֵּנוּ	קֶענִיג אוּנְזֶערֶער,
לְעוֹבְדֵי	צוּ דִי, וָואס דִינֶען
פְסִילִים.	גֶעטְצֶען,
וְגַם בִּמְנוּחָתוֹ	אוּן אוֹיךְ אִין זַיין רוּהֶע (טָאג)
לֹא יִשְׁכְּנוּ	רוּהֶען נִיט
[5] רְשָׁעִים:	[13]זִינְדִיגֶע.

1) ע״פ הא דאיתא בשבת י׳ ע״ב: „א״ל הקב״ה למשה מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה ואני מבקש ליתנה לישראל לך והודיעם". 2) ע״פ במדבר י״ב ז׳. 3) הוא קרין עור פניו שמות ל״ד כ״ט. 4) שמות ל״א ט״ז וי״ז. 5) הנוסחא הנכונה ערלים, כי כן נמצא בכל ס׳ ובסדורי הספרדים וברמב״ם. וזה לשון אבן ירחי: „ולא נתתו ה׳ אלהינו לגויי הארצות, שאינם עו״כ, ולא הנחלתו מלכנו לעובדי פסילים, עובדי ע״ז, גם במנוחתו לא ישכנו ערלים, שאינם אלו ואלו אלא גרים שקבלו עליהם ז׳ מצוות בני נח, כי אם לישראל, שקבלו עליהם כל המצוות. ועל כן אין נכון לדלג אותו הלשון שתקנת חכמים היא" עכ״ל. 6) געשענק. 7) ד. ה. וואס אויף זיין טהייל איז אויסגעקומען אנצוזאגען די ישראל וועגען די מתנה פון שבת (זעה בעמערקונג 1). 8) דאס מיינט, וואס זיין געזיכט האט אויפגעשטראהלט (ויקרא ל״ד כ״ט). 9) ד. ה. אויסער אין די עשרת הדברות, שטעהט נאך 10 מאל אין דער תורה וועגען היטען שבת. 10) מאכען. 11) דאס. 12) געגעבען אלס ערב-טהייל. 13) דער ריכטיגער נוסח איז ערלים, אונבעשניטענע. (זעה בעמערקונג 5).

כִּי לְיִשְׂרָאֵל וָאנְדֶערְן צוּ יִשְׂרָאֵל,
עַמְּךָ דַיין פָאלְק,
נְתַתּוֹ הָאסְטוּ אִיהְם[2] גֶעגֶעבֶּען
בְּאַהֲבָה. מִיט לִיבֶּע,
לְזֶרַע יַעֲקֹב. צוּ דִי קִינְדֶער פוּן יַעֲקֹב,
אֲשֶׁר בָּם וָואס זֵיי
בָּחָרְתָּ: הָאסְטוּ אוֹיסְעֶרְוֶועהְלְט.
עַם דַאס פָאלְק,
מְקַדְּשֵׁי וָואס הֵיילִיגֶען
שְׁבִיעִי. (דֶעם) זִיבֶּענְטֶען (טָאג),
כֻּלָּם יִשְׂבְּעוּ זֵיי אַלֶע וֶועלֶען זִיךְ זֶעטִיגֶען
וְיִתְעַנְּגוּ אוּן פֶערְגְנִיגֶען הָאבֶּען
מִטּוּבֶךָ. פוּן דַיין גוּטֶעס;
[1] וּבַשְּׁבִיעִי דֶען [3]מִיט דֶעם זִיבֶּעטֶען (טָג)
רָצִיתָ בּוֹ [4]בִּיסְטוּ צוּפְרִידֶען גֶעוֶועזֶען,
וְקִדַּשְׁתּוֹ. אוּן דוּ הָסְט אִיהְם גֶעהֵיילִגְט;
חֶמְדַּת יָמִים דֶר לִיבְּלִיכְסְטֶער פוּן (אַלֶע) טֶג
אוֹתוֹ קָרָאתָ. הָאסְטוּ אִיהְם גֶערוּפֶען,
זֵכֶר אֵיין אַנְדֵיינְקֶען
לְמַעֲשֵׂה פוּן דִי וֶוערְק
בְרֵאשִׁית: פוּן דֶער [5]שֶׁעפְּפוּנְג.

אֱלֹהֵינוּ אוּנְזֶער גָאט
וֵאלֹהֵי אוּן גָאט
אֲבוֹתֵינוּ פוּן אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן,
רְצֵה [6]זֵיי צוּפְרִידֶען
בִמְנוּחָתֵנוּ. מִיט אוּנְזֶער רוּהֶען;

קַדְּשֵׁנוּ הֵיילִיג אוּנְז
בְּמִצְוֹתֶיךָ. דוּרְךְ דַיינֶע גֶעבָּאטֶע,
וְתֵן חֶלְקֵנוּ אוּן גִיבּ אוּנְזֶער טְהֵייל
בְּתוֹרָתֶךָ. אִין דַיין תּוֹרָה;
שַׂבְּעֵנוּ זֶעטִיג אוּנְז
מִטּוּבֶךָ. פוּן דַיין גוּטֶעס,
וְשַׂמְּחֵנוּ אוּן עֶרְפְרֶעה אוּנְז
בִּישׁוּעָתֶךָ. דוּרְךְ דַיין הִילְף;
וְטַהֵר לִבֵּנוּ אוּן רֵיינִיג אוּנְזֶער הַארְץ
לְעָבְדְּךָ דִיר צוּ דִינֶען
בֶּאֱמֶת: מִיט וָואהְרְהֵייט.
וְהַנְחִילֵנוּ אוּן גִיבּ אוּנְז אַלְס עֶרְבּ-טְהֵייל
יְיָ אֱלֹהֵינוּ עֶוויגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
בְּאַהֲבָה מִיט לִיבֶּע
וּבְרָצוֹן אוּן מִיט ווילֶען
שַׁבַּת קָדְשֶׁךָ. דַיין הֵיילִיגֶען רוּהֶע-טָאג,
וְיָנוּחוּ בוֹ אוּן עֶס זָאלֶען רוּהֶן אִין אִיהְם
יִשְׂרָאֵל דִי יִשְׂרָאֵל,
מְקַדְּשֵׁי וֶועלְכֶע הֵיילִיגֶען
שְׁמֶךָ: דַיין נָאמֶען.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גֶעלוֹיבְּט בִּיסְטוּ, עֶוויגֶער,
מְקַדֵּשׁ (וֶועלְכֶער) הֵיילִיגְט
הַשַּׁבָּת: דֶעם רוּהֶע-טָאג.

רְצֵה [6]זֵיי צוּפְרִידֶען,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ עֶוויגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל מִיט דַיין פָאלְק יִשְׂרָאֵל

---

1) הנוסחא הנכונה והשביעי רצית בו כמו שהוא באבודרהם. או ובשביעי רצית, כמו שהגיה בעל ויעתר יצחק.
2) דעם שבת. 3) אין. 4) האסטו בעוויליגט; איז דיר געפעליג געווארען. 5) אנפאנג, ד. ה. פון בראשית ברא וכ״ו.
6) בעוויליג, בעהם אן מיט ווילען.

וּבִתְפִלָּתָם.	און מיט זייער געבעט,
וְהָשֵׁב	און קעהר צוריק
אֶת הָעֲבוֹדָה	דעם (גאטעס)־דינסט
לִדְבִיר בֵּיתֶךָ	אין דעם [1]הייליגטהום פון דיין הויז
וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל.	און די פייער אפפער פון ישראל
וּתְפִלָּתָם	און זייער געבעט
בְּאַהֲבָה	מיט ליבע
תְקַבֵּל בְּרָצוֹן.	זאלסטו אננעהמען מיט ווילן
וּתְהִי	און עס זאל זיין
לְרָצוֹן	צום [2]וואהלגעפאלען
תָּמִיד	שטענדיג
עֲבוֹדַת	דער (גאטעס)־דינסט
יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ:	פון ישראל דיין פאלק.

אם ראש חדש און יום טוב זאגט מען היר יעלה ויבוא, וועלכעס געפינט זיך היר אונטער דעם שטריך.

אם ראש חדש און יום טוב זאגט מען יעלה ויבוא בעפאר ותחזינה עינינו.

אֱלֹהֵינוּ	אונזער גאט
וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ.	און גאט פון אונזערע עלטערן!
יַעֲלֶה	עס זאל אויפגעהן
וְיָבֹא וְיַגִּיעַ.	און קומען און גרייכען,
וְיֵרָאֶה	און עס זאל געזעהן ווערען
וְיֵרָצֶה וְיִשָּׁמַע.	און [3]בווילגט און געהערט ווערן,
וְיִפָּקֵד וְיִזָּכֵר	און [4]גדכט און ערמאינערט ווערן
זִכְרוֹנֵנוּ	אונזער [5]ערמאינערונג
וּפִקְדוֹנֵנוּ.	און אונזער געדעכטניס
וְזִכְרוֹן	און די [5]ערמאינערונג
אֲבוֹתֵינוּ.	פון אונזערע עלטערן
וְזִכְרוֹן מָשִׁיחַ	און די ערמאינערונג פון [6]משיח,
בֶּן דָּוִד עַבְדֶּךָ.	דעם זוהן פון דוד, דיין קנעכט,
וְזִכְרוֹן יְרוּשָׁלַיִם	און די ערמאינערונג פון ירושלים,
עִיר קָדְשֶׁךָ.	דיין הייליגע שטאדט,
וְזִכְרוֹן	און די [5]ערמאינערונג
כָּל עַמְּךָ	פון דיין גאנצע פאלק,
בֵּית יִשְׂרָאֵל	דאס הויז ישראל,
לְפָנֶיךָ.	פאר דיר,
לִפְלֵיטָה לְטוֹבָה.	צור רעטונג, צום גוטען,
לְחֵן וּלְחֶסֶד	צו גונסט און צו גנאדע
וּלְרַחֲמִים.	און צו בארמהערציגקייט,
לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם	צום לעבען און צו פרידען
בְּיוֹם	אין דעם טאג
רֹאשׁ הַחֹדֶשׁ הַזֶּה	פון דיזען אנפאנג מאנאט.

אם פסח זאגט מען

חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה:	פון דיזען פייערטאג פון די אונגעזייערטע קוכענס,

אם סוכות זאגט מען

חַג הַסֻּכּוֹת הַזֶּה:	פון דיזען [7]היטען־פעסט.
זָכְרֵנוּ	ערמאינער אונז,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עוויגער, אונזער גאט,
בּוֹ לְטוֹבָה.	אין איהם צום גוטען,
וּפָקְדֵנוּ בוֹ	און [8]געדיינק אונז אין איהם
לִבְרָכָה.	צום זעגען,
וְהוֹשִׁיעֵנוּ בוֹ	און העלף אונז אין איהם
לְחַיִּים.	צום לעבען.
וּבִדְבַר	און מיט א ווארט
יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים.	פון הילף און בארמהערציגקייט,
חוּס וְחָנֵּנוּ.	האב מיטלייד און בעגנעדיג אונז
וְרַחֵם עָלֵינוּ	און ערבארם זיך איבער אונז
וְהוֹשִׁיעֵנוּ.	און העלף אונז,
כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ.	דען צו דיר זיינען אונזערע [9]אויגען
כִּי אֵל מֶלֶךְ	דען א גאט (און) א קעניג,
חַנּוּן וְרַחוּם	א גנעדיגער און א בארמהערציגער
אָתָּה:	ביסט'ו.

1) אָדער: צוגאנג צום טעמפעל; דער הינטערסטער טהייל פון טעמפעל; דער הויף פון טעמפעל. 2) ווילען. 3) געפעלען, וואָהלגעפאלען. 4) בעאכטעט, נאכגעפאָרשט, אויפגעזוכט. 5) אָנדיינקען. 6) גאָטעס־געזאלבטען. 7) בוידלעך. 8) בעזאָבט, דאכט. 9) אויגען (געריכטעט).

וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ	און אונזערע אויגען זָאלֶען זעהֶן
בְּשׁוּבְךָ	ווען דו וועסט צוריק־קֶעהרֶען
לְצִיּוֹן	צו ציון
בְּרַחֲמִים :	מיט בַּארְמְהֶערְצִיגְקֵייט.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	געלויבּט בִּיסט'וּ, עֶווִיגֶער,
הַמַּחֲזִיר	וועלכֶער בְּרֵיינְגְט צוריק
שְׁכִינָתוֹ	זַיין (געטליכֶע) אַנְוֶועזְנְהַייט
לְצִיּוֹן :	צו ציון.

ווען דער חזן זאָגט מודים זאָגט די געמיינדע מודים דרבנן, וועלכעס געפינט זיך היר אונטער דעם שטריך.

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ.	מיר [1]דַאנְקֶען דיר,
שָׁאַתָּה הוּא	דֶען דו בִּיסט
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	דֶער עֶוויגֶער, אונזֶער גָאט
וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ	און גָאט פון אונזֶערֶע עֶלְטֶערְן
לְעוֹלָם וָעֶד .	פִיר אִימֶער און עֶוויג;
צוּר חַיֵּינוּ	דֶר פֶעלְז פון אונזֶער לֶעבֶּען,
מָגֵן יִשְׁעֵנוּ	דֶער שִׁילְד פון אונזֶער רֶעטוּנְג
אַתָּה הוּא	בִּיסְט'וּ
לְדוֹר וָדוֹר .	פַר גֶעשְׁלֶעכְט און גֶעשְׁלֶעכְט.
נוֹדֶה לְּךָ	מִיר דַאנְקֶען דִיר
וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ .	און מִיר דֶערְצֵעהְלֶען דַיין לויבּ
עַל חַיֵּינוּ	פִיר אונזֶער לֶעבֶּען,
הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ .	וָוס אִיז אִיבֶּערְגֶעבֶּען אִין דַיין הַאנְד,
וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ	און פִיר אונזֶערֶע זֶעעלֶען,
הַפְּקוּדוֹת	וועלכֶע זַיינֶען [2]אוֹיפְבֶּעוַואהְרְט
לָךְ .	בַּיי דִיר,
וְעַל נִסֶּיךָ	און פִיר דַיינֶע וואוּנְדֶר־צֵייכֶען,
שֶׁבְּכָל יוֹם	וועלכֶע (פַּאסִירֶען) יֶעדֶען טָאג
עִמָּנוּ .	מִיט אונז,
וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ	און פִיר דַיינֶע וואוּנְדֶער
וְטוֹבוֹתֶיךָ	און דַיינֶע גוּטֶעס,
שֶׁבְּכָל עֵת .	וָואס זַיינֶען צוּ יֶעדֶער צַייט

ווען דער חזן זאָגט מודים אנחנו לך זאָגט די געמיינדע פאָלגענדען מודים דרבנן.

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ.	מִיר [1]דַאנְקֶען דִיר,
שָׁאַתָּה הוּא	דֶען דו בִּיסְט
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	דֶער עֶוויגֶער, אונזֶער גָאט
וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ.	און גָאט פון אונזֶערֶע עֶלְטֶערְן
אֱלֹהֵי כָל בָּשָׂר .	דֶער גָאט פון [3]אַלֶעם פְלֵייש,
יוֹצְרֵנוּ	אונזֶער בֶּעשֶׁעפֶער,
יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית .	בֶּשֶׁפֶר פון דִי עֶרְסְט־בֶּשַׁפֶנֶע,
בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת	זֶעגְנוּנְגֶען אוּן דַאנְק־לִידֶער
לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ .	(זָאלֶען זַיין) צוּ דַיין גְרוֹי־סֶען און הֵיילִיגֶען נָאמֶען
עַל שֶׁהֶחֱיִיתָנוּ וְקִיַּמְתָּנוּ .	דַאפִיר וָואס דוּ הָאסְט אונז גֶעלָאזֶען לֶעבֶּן און עֶרְהַאלְטֶען,
כֵּן תְּחַיֵּנוּ וּתְקַיְּמֵנוּ .	אַזוֹי זָאלְסְט'וּ אונז (וַוייטֶער) לָאזֶען לֶעבֶּען און עֶרְהַאלְטֶען,
וְתֶאֱסוֹף	און דוּ זָאלְסְט פֶערְזַאמְלֶען
גָּלֻיּוֹתֵינוּ	אונזֶערֶע פֶערְטְרִיבֶּענֶע
לְחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ.	אִין דַיינֶע הֵיילִיגֶע הוֹיפֶען,
לִשְׁמוֹר חֻקֶּיךָ .	צוּ הִיטֶען דַיינֶע גֶעזֶעטְצֶע
וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ.	און צוּ טְהָאן דַיין ווִילֶען
וּלְעָבְדְּךָ	און דִיר צוּ דִינֶען
בְּלֵבָב שָׁלֵם .	מִיט אַ גָאנְצֶען הַארְצֶען,
עַל שֶׁאֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ .	[4]וָואפִיר מִיר דַאנְקֶען דִיר.
בָּרוּךְ	גֶעלוֹיבְּט אִיז
אֵל הַהוֹדָאוֹת :	דֶער גָאט פון דִי דַאנְקְלִידֶער.

1) אנערקענען, דאָס דו ביסט א. ז. וו. 2) געהיט; אנפערטרויט. 3) אַלע בעשעפעניסען. 4) און פיר דיזעס דאנקען מיר דיר,

עֶרֶב וָבֹקֶר — אַבֶּענְדְס און מָארְגֶענְס
וְצָהֳרָיִם. — און מִיטָאג־צֵייט.
הַטּוֹב. — דוּ בִּיסְט גוּט,
כִּי לֹא כָלוּ — דֶען עֶס הֶערְט נִיט אוֹיף
רַחֲמֶיךָ. — דַיין בַּארְמְהֶערְצִיגְקֵייט,
וְהַמְרַחֵם. — און דוּ בִּיסְט בַּארְמְהֶערְצִיג,
כִּי לֹא תַמּוּ — דֶען עֶס עֶנְדִיגֶען זִיךְ נִיט
חֲסָדֶיךָ. — דַיינֶע גְנַאדֶען,
מֵעוֹלָם — פוּן עֶוִויג אָן
קִוִּינוּ לָךְ: — הָאפֶען מִיר צוּ דִיר.

אם חנוכה און פורים זאָגט מען היר על הנסים, וועל־כעס געפינט זיך היר אונטער דעם שטריך.

אם חנוכה און פורים זאָגט מען על הנסים נאך מעולם קוינו לך.

עַל הַנִּסִּים — וֶועגֶען דִי וואוּנְדֶער וֶוערְק,
וְעַל הַפֻּרְקָן — און וֶועגֶען דִי עֶרְלֵייזוּנְג,
וְעַל הַגְּבוּרוֹת — און וֶועגֶען דִי הֶעלְדֶען טְהַאטֶען,
וְעַל הַתְּשׁוּעוֹת — און וֶועגֶען דֶי רֶעטוּנְגֶען,
וְעַל הַמִּלְחָמוֹת — און וֶועגֶען דִי קְרִיגֶען,
שֶׁעָשִׂיתָ — וֶועלְכֶע דוּ הָאסְט גֶעמַאכְט
לַאֲבוֹתֵינוּ — פִיר אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן
בַּיָּמִים הָהֵם — אִין יֶענֶע יָאהְרֶען,
בַּזְּמַן הַזֶּה: — אִין דִיזֶער צַייט.

בִּימֵי מַתִּתְיָהוּ — אִין דִי טֶעג פוּן מַתִּתְיָהוּ,
בֶּן יוֹחָנָן — דֶער זָאהְן פוּן יוֹחָנָן,
כֹּהֵן גָּדוֹל — דֶער גְרוֹיס־פְּרִיסְטֶער,
חַשְׁמוֹנַאי — דֶער [1]חַשְׁמוֹנַאי,
וּבָנָיו — און זַיינֶע זִיהְן,
כְּשֶׁעָמְדָה — וֶוען עֶס אִיז אוֹיפְגֶעשְׁטַאנֶען
מַלְכוּת יָוָן הָרְשָׁעָה — דִי שְׁלֶעכְטֶע גְרִיכִישֶׁע קֶענִיגְרֵייךְ
עַל עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל — גֶעגֶען דַיין פָאלְק יִשְׂרָאֵל,
לְהַשְׁכִּיחָם — זֵיי צוּ מַאכֶען פֶערְגֶעסֶען
תּוֹרָתֶךָ — דַיין תּוֹרָה,
וּלְהַעֲבִירָם — און זֵיי צוּמַאכֶען אָבְּטְרֶעטֶען

מֵחֻקֵּי רְצוֹנֶךָ — פוּן דִי גֶעזֶעצֶע פוּן דַיין ווִילֶען;
וְאַתָּה — אָבֶּער דוּ,
בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים — מִט דַיין גְרוֹסֶר בַּרְמְהֶערְצִגְקֵיט
עָמַדְתָּ לָהֶם — בִּיסְט'וּ זֵיי בַּייגֶעשְׁטַאנֶען;
בְּעֵת צָרָתָם — אִין דֶר צַייט פוּן זֵייעֶר נוֹיטְה
רַבְתָּ — דוּ הָאסְט גֶעקְרִיגְט
אֶת רִיבָם — זֵייעֶר קְרִיג,
דַּנְתָּ — דוּ הָאסְט גֶערִיכְטֶעט
אֶת דִּינָם — זֵייעֶר רִיכְט,
נָקַמְתָּ — דוּ הָאסְט [2]רַאכֶע גֶענוּמֶען
אֶת נִקְמָתָם — זֵייעֶר [2]רַאכֶע,
מָסַרְתָּ גִבּוֹרִים — דוּ הָסְט אִבֶּערְגֶעגֶּעבֶען שְׁטַרְקֶע
בְּיַד חַלָּשִׁים — אִין דִי הַאנְד פוּן שְׁוַואכֶע,
וְרַבִּים — און פִילֶע
בְּיַד מְעַטִּים — אִין דִי הַאנְד פוּן ווֵייניגֶע,
וּטְמֵאִים — און אוּנְרֵיינֶע
בְּיַד טְהוֹרִים — אִין דִי הַאנְד פוּן רֵיינֶע,
וּרְשָׁעִים — און [3]זִינְדִיגֶע
בְּיַד צַדִּיקִים — אִין דִי הַאנְד פוּן [4]גֶערֶעכְטֶע,
וְזֵדִים — און מוּטְהְווִילִיגֶע
בְּיַד — אִין דִי הַאנְד (פוּן דִי),
עוֹסְקֵי תוֹרָתֶךָ — וָוס בֶּעשֶׁפְטִגֶען זִךְ מִט דַיין תּוֹרָה
וּלְךָ עָשִׂיתָ — און פִיר דִיר הָאסְטוּ גֶמַאכְט

1) דאס איז געוועזן דער נאמען פון א פאמיליע. 2) דו האסט פיר זיי ראכע גענומען. 3) גאטלאזע, פרעפלער, אונ־גערעכטע. 4) פרומע.

וְעַל כֻּלָּם אוּן פִיר דִיזֶע אַלֶע (זַאכֶען)
יִתְבָּרַךְ זָאל גֶעלוֹיבְּט וֶוערֶען
וְיִתְרוֹמַם אוּן עֶרהוֹיבֶּען וֶוערֶען
שִׁמְךָ דַיין נָאמֶען,
מַלְכֵּנוּ אוּנְזֶער קֶעניג,
תָּמִיד שְׁטֶענְדִיג,
לְעוֹלָם וָעֶד: פִיר אִימֶער אוּן עֶוִויג.

פון ראש השנה ביז נאך יום כפור זאגט מען היר וכתוב. וואס געפינט זיך היר אונטערן שטריך.

וְכֹל הַחַיִּים אוּן אַלֶע לֶעבֶּעדִיגֶע
יוֹדוּךָ סֶּלָה. דַאנְקֶען דִיךְ אִימֶער,
וִיהַלְלוּ אוּן זֵיי לוֹיבֶּען
אֶת שִׁמְךָ דַיין נָאמֶען

בֶּאֱמֶת. אִין וַואהְרְהַייט.
הָאֵל אָ גָאט!
יְשׁוּעָתֵנוּ אוּנְזֶער רֶעטוּנְג.
וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה: אוּן אוּנְזֶער הִילְף אִימֶער!
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
הַטּוֹב שִׁמְךָ. „אַלְגִיטִיגֶער“ אִיז דַיין נָאמֶען
וּלְךָ נָאֶה אוּן צוּ דִיר פַּאסְט
לְהוֹדוֹת: צוּ דַאנְקֶען.

ווען דער חזן ווידערהאלט שמונה עשרה (חזרת הש״ץ) זאגט ער היר אלהינו. וועלכעס געפינט זיך היר אונטער דעם שטריך.

שִׂים שָׁלוֹם. לֵייג[1] פְרִידֶען
טוֹבָה וּבְרָכָה. גוּטֶעס אוּן זֶעגֶען,

שֵׁם גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ אַגְרוֹיסֶען אוּן הֵיילִיגֶען נָאמֶען
בְּעוֹלָמֶךָ. אִין דַיין וֶועלְט,
וּלְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל אוּן פִיר דַיין פָאלְק יִשְׂרָאֵל
עָשִׂיתָ הָאסְט'וּ [2]גֶעמַאכְט
תְּשׁוּעָה גְדוֹלָה אַגְרוֹיסֶע רֶעטוּנְג
וּפֻרְקָן אוּן אֵיין עֶרלֵייזוּנְג
כְּהַיּוֹם הַזֶּה. וִוי דִיזֶען טָאג[3].
וְאַחַר כֵּן אוּן נָאכְדֶעם
בָּאוּ בָנֶיךָ זַיינֶען גֶעקוּמֶען דַיינֶע קִינְדֶער
לִדְבִיר בֵּיתֶךָ. אִין דֶם [4]הֵילִגְטְהוּם פוּן דַיִן הוֹז
וּפִנּוּ אוּן זֵיי הָאבֶּען אוֹיפְגֶערַאמְט
אֶת הֵיכָלֶךָ. דַיין טֶעמְפֶּעל,
וְטִהֲרוּ אוּן זֵיי הָאבֶּען גֶערֵיינִיגְט
אֶת מִקְדָּשֶׁךָ. דַיין הֵיילִיגְטְהוּם,
וְהִדְלִיקוּ נֵרוֹת אוּן זֵיי הָבֶּען אָנְגֶעצוּנְדֶן לִיכְט
בְּחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ. אִין דַיינֶע הֵיילִיגֶע הוֹיפֶען
וְקָבְעוּ אוּן זֵיי הָאבֶּען בֶּעשְׁטִימְט

שְׁמוֹנַת יְמֵי חֲנֻכָּה אֵלּוּ. } דִיזֶע אַכְט טֶעג פוּן חֲנֻכָּה
לְהוֹדוֹת צוּ דַאנְקֶען
וּלְהַלֵּל אוּן צוּ לוֹיבֶּען
לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל: צוּ דַיין גְרוֹיסֶען נָאמֶען.

וכתוב זאגט מען פון ראש השנה ביז נאך יום כפור (עשרת ימי התשובה) בעפאר וכל החיים.

וּכְתוֹב אוּן שְׁרַייבּ אָן
לְחַיִּים טוֹבִים צוּם גוּטֶען לֶעבֶּען
כָּל בְּנֵי בְרִיתֶךָ: אַלֶע קִינְדֶער פוּן דַיין בּוּנְד.[5]

ווען דער חזן ווידערהאלט די שמונה עשרה (חזרת הש״ץ) זאגט ער פאלגענדעס בעפאר שים שלום.

אֱלֹהֵינוּ אוּנְזֶער גָאט
וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. אוּן גָאט פוּן אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן!
בָּרְכֵנוּ בֶּענְשׁ אוּנְז
בַּבְּרָכָה הַמְשֻׁלֶּשֶׁת } מִיט דֶעם דְרַייפַאכֶען זֶעגֶען
בַּתּוֹרָה פוּן דֶער תּוֹרָה,

---

1) טהוא, מאך, שיינק, פערשאף. 2) פערשאפט. 3) ד. ה. אזוי וויא זיינען יעצט פריי. 4) דער צוגאנג צום טעמפעל; דער הינטערסטער טהייל פון טעמפעל. 5) ד. ה. אלע אידען.

חן וחסד	גונסט און גנאדע
ורחמים.	און בארמהערציגקייט
עלינו	אויף[4] אונז
ועל כל ישראל	און אויף[4] גאנץ ישראל
עמך.	דיין פאלק.
ברכנו אבינו	בענש אונז, אונזער פאטער,
כלנו כאחד	אונז אלען צוזאמען
באור פניך.	מיט דעם ליכט פון דיין אנגעזיכט
כי	דען
באור פניך	מיט דעם ליכט פון דיין אנגעזיכט
נתת לנו	האסט'ו אונז געגעבען,
יי אלהינו	עוויגער, אונזער גאט,
תורת חיים	די לעהרע פון לעבען
ואהבת חסד	און ליבע פון גנאדע[5]
וצדקה.	און גערעכטיגקייט
וברכה ורחמים	און זעגען און בארמהערצגקייט
וחיים ושלום.	און לעבען און פרידען.
וטוב בעיניך	אין עס זאל[6] גוט זיין אין דיינע אויגען
לברך	צו בענשען
את עמך ישראל	דיין פאלק ישראל
בכל עת	אין יעדער צייט
ובכל שעה	און אין יעדער שטונדע
בשלומך:	מיט דיין פרידען.

פון ראש השנה ביז נאך יום כפור זאגט מען היר בספר חיים. וועלכעס געפינט זיך היר אונטער דעם שטריך.

הכתובה	וועלכע איז געשריבען
על ידי משה	דורך משה
עבדך.	דיין קנעכט,
האמורה	וועלכע איז געזאגט געווארען
מפי אהרן	פון דעם מויל פון אהרן
ובניו	און זיינע זיהן,
כהנים	(די) פריסטער,
עם קדושך	דיין היילינע פאלק,
כאמור:	ווי עס איז געזאגט אין(פסוק):
[1] יברכך יי	דער עוויגער זאל דיך בענשען
וישמרך:	און ער זאל דיך בעהיטען.
[2] יאר יי	דער עוויגער זאל לייכטען
פניו	זיין געזיכט
אליך	צו דיר,[7]
ויחנך:	און ער זאל דיר גנעדיג זיין.
[3] ישא יי	דער עוויגער זאל[8] אויפהייבען
פניו	זיין געזיכט
אליך.	צו דיר,
וישם לך	און ער זאל דיר[9] מאכען
שלום:	פרידען.

בספר חיים זאגט מען פון ראש השנה ביז נאך יום כפור (עשרת ימי התשובה) נאך בשלומך.

בספר חיים	אין בוך פון לעבען,
ברכה ושלום	זעגען און פרידען
ופרנסה טובה.	און גוטע ערנעהרונגס-מיטל
נזכר	זאלען מיר דערמאהנט ווערען
ונכתב	און מיר זאלען פערשריבען ווערען
לפניך.	פאר דיר,
אנחנו	מיר
וכל עמך	און דיין גאנצע פאלק,
בית ישראל.	דאס הויז ישראל,
לחיים טובים	צום גוטען לעבען
ולשלום:	און צו פרידען.
ברוך אתה יי	געלויבט ביסט'ו, עוויגער,
עשה השלום:	וועלכער מאכט דעם פרידען.

1) במדבר ו׳ כ״ד. 2) שם כ״ה. 3) שם כ״ו. 4) צו. 5) ד. ה. צו ליבען גנאדע צו טהאן. 6) געפעליג. 7) ד. ה. פריינדליך זיין. 8) צו-ווענדען. 9) פערשאפען.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
הַמְבָרֵךְ	וֶועלְכֶער בֶּענְשְׁט
אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל	זַיין פָאלְק יִשְׂרָאֵל
בַּשָּׁלוֹם:	מִיט פְרִידֶען.

ווען דער חזן ווידערהאָלט שמונה עשרה (חזרת הש״ץ) זאָגט ער נור ביז היר און דאן קדיש שלם, וועל־כעס געפינט זיך היר אונטערן שטריך, אָבער אָם ראש חדש, חול המועד און חנוכה זאָגט מען הלל בעפאָר קדיש.

אֱלֹהַי.	מַיין גָאט!
[1] נְצוֹר לְשׁוֹנִי	בֶּעהִיט מַיין צוּנְג
מֵרָע.	פוּן שְׁלֶעכְטֶעס,
וּשְׂפָתַי	אוּן מַיינֶע לִיפֶּען
מִדַּבֵּר מִרְמָה.	פוּן רֵיידֶען פַאלְשְׁקַייט;
וְלִמְקַלְלַי	אוּן צוּ מַיינֶע פְלוּכֶער
נַפְשִׁי תִדּוֹם.	זָאל מַיין זֶעעלֶע שְׁווַייגֶען,
וְנַפְשִׁי	אוּן מַיין זֶעעלֶע
כֶּעָפָר	ווִי שְׁטוֹיבּ
לַכֹּל תִּהְיֶה.	זָאל זַיין גֶעגֶען יֶעדֶען.
פְּתַח לִבִּי	עֶפֶען מַיין הַארְץ
בְּתוֹרָתֶךָ.	אִין דַיין תּוֹרָה,

וּבְמִצְוֹתֶיךָ	אוּן נָאךְ דַיינֶע גֶעבָּאטֶע
תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי.	זָאל מַיין זֶעעלֶע לוֹיפֶען[3]
וְכֹל הַחוֹשְׁבִים	אוּן אַלֶע, וָואס דֶענְקֶען
עָלַי	גֶעגֶען מִיר
רָעָה.	שְׁלֶעכְטֶעס,
מְהֵרָה	שְׁנֶעל
הָפֵר עֲצָתָם	צוּשְׁטֶער זֵייעֶר רַאטְה,
וְקַלְקֵל	אוּן פֶערְדַארְבּ
מַחֲשַׁבְתָּם:	זֵייעֶר גֶעדַאנְקֶען.
עֲשֵׂה	טְהוּא (עֶס)
לְמַעַן שְׁמֶךָ.	וֶועגֶען דַיין נָאמֶען,
עֲשֵׂה	טְהוּא (עֶס)
לְמַעַן יְמִינֶךָ.	וֶועגֶען דַיין רֶעכְטֶע הַאנְד,
עֲשֵׂה	טְהוּא (עֶס)
לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ.	וֶועגֶען דַיין הֵיילִיגְקַייט,
עֲשֵׂה	טְהוּא (עֶס)
לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ:	וֶועגֶען דַיין תּוֹרָה.
[2] לְמַעַן יֵחָלְצוּן	אוּם עֶס זָאלֶן גֶערֶעטֶעט וֶוערֶן
יְדִידֶיךָ.	דַיינֶע לִיבְּלִינְגֶען,

דער חזן זאָגט פאָלגענדען קדיש שלם נאָך בשלום.

חזן יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. בְּעָלְמָא דִּי בְרָא כִרְעוּתֵהּ וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ. בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל. בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב. וְאִמְרוּ אָמֵן:

קהל וחזן יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא:

חזן יִתְבָּרַךְ. וְיִשְׁתַּבַּח. וְיִתְפָּאַר. וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא. וְיִתְהַדַּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל. שְׁמֵהּ דְּקֻדְשָׁא: בְּרִיךְ הוּא לְעֵלָּא (בעשי״ת וּלְעֵלָּא) מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא. תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחֱמָתָא. דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא. וְאִמְרוּ אָמֵן:

תִּתְקַבַּל צְלוֹתְהוֹן וּבָעוּתְהוֹן דְּכָל יִשְׂרָאֵל. קֳדָם אֲבוּהוֹן דִּי בִשְׁמַיָּא. וְאִמְרוּ אָמֵן:

יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמַיָּא וְחַיִּים עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל. וְאִמְרוּ אָמֵן:

עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו. הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם. עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל. וְאִמְרוּ אָמֵן:

1) עש״ה תהלים ל״ד י״ד. 2) שם ק״ח ז׳. 3) שטרעבען.

הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ	הֶעלְף(מִט) דַיין רֶעכְטֶע הַנְד,
וַעֲנֵנִי׃	און אַנְטְוָוארְט מִיר.
[1] יִהְיוּ לְרָצוֹן	עֶס זָאלֶען זַיין צוּם וָואהְלְגֶעפַלֶען
אִמְרֵי פִי	דִי וֶוערְטֶער פוּן מַיין מוֹיל
וְהֶגְיוֹן לִבִּי	און דִי גֶעדַאנְקֶען פוּן מַיין הַרְץ
לְפָנֶיךָ.	פַאר דִיר,
יְיָ	עֶוויגֶער!
צוּרִי וְגֹאֲלִי׃	מַיין פֶעלְז און מַיין עֶרְלֵייזֶער.

טרעט אָב 3 טריט ריקווערטס (הינטערווילעך) און זאָג:

עֹשֶׂה שָׁלוֹם	דֶער וָואס מַאכְט פְרִידֶען
בִּמְרוֹמָיו	אִין זַיינֶע הוֹיכֶע הִימְלֶען,
הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם	עֶר זָאל מַאכֶען פְרִידֶען
עָלֵינוּ.	אִיבֶּער אוּנְז
וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל.	און אִיבֶּער גַאנְץ יִשְׂרָאֵל,
וְאִמְרוּ אָמֵן׃	און זָאגְט: אָמֵן!

יְהִי רָצוֹן	עֶס זָאל זַיין דֶער ווִילֶען
מִלְּפָנֶיךָ	פוּן פַאר דִיר,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עֶוויגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ.	און גָט פוּן אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶרֶן,
שֶׁיִּבָּנֶה	דַאס עֶס זָאל גֶעבּוֹיט וֶוערֶען
בֵּית הַמִּקְדָּשׁ	דַאס הֵיילִיגֶע הויז
בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ	שְׁנֶעל, אִין אוּנְזֶערֶע טֶעג,
וְתֵן חֶלְקֵנוּ	און גִיב אוּנְזֶער טְהֵייל
בְּתוֹרָתֶךָ׃	אִין דַיין תּוֹרָה.
וְשָׁם נַעֲבָדְךָ	און דָארְט וֶועלֶען מִיר דִיךְ דִינֶען
בְּיִרְאָה	מִיט עֶהְרֶען־פוּרְכְט,
כִּימֵי עוֹלָם	ווִי (אִין) דִי אַלְטֶע צַייטֶען
וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת׃	און ווִי (אִין) דִי פְרִיהֶערִיגֶע יָאהְרֶען.
וְעָרְבָה	און עֶס זָאל אַנְגֶענֶעהְם זַיין
לַייָ	פִיר דֶעם עֶוויגֶען
מִנְחַת יְהוּדָה	דִי אָפְּפֶער־גַאבֶּע פוּן יְהוּדָה
וִירוּשָׁלָיִם.	און יְרוּשָׁלַיִם,
כִּימֵי עוֹלָם	ווִי (אִין) דִי אַלְטֶע צַייטֶען
וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת׃	און ווִי (אִין) דִי פְרִיהֶערִיגֶע יָאהְרֶען.

אם ראש חדש, חול המועד און חנוכה זאגט מען נאָך שמונה עשרה הלל, וועלכעס געפינט זיך אויף זייטע 193.

אין כמוךָ אומרים רק בפולין ובקצת קהלות אשכנז, אולם ברוב קהלות אשכנז אין אומרים אותו, וכתב בשבלי הלקט. „אבא מארי ר' אברהם הרופא ז"ל הנהיג לומר בכל שבת ויו"ט, כשמוציאין ב' ס"ת לקרות בהן, פסוקים של שבחות **אין כמוךָ באלהים** וכ'ו והיה הדבר נראה טורח הצבור וקשה בעיניהם על שנוי המנהג. ומצאתי סמך וסעד במס' סופרים עכ"ל וכנראה כיון מחבר שבלי הלקט, שחי ברומא בשנת ה' אלפים וארבע ליצירה, למס' סופרים פי"ד הלכה ח', ששם נמצא רק השני פסוקים **מלכותךָ וה' מלךָ** בתוך שאר הפסוקים שאומר המפטיר קודם הוצאת הספר תורה וקודם קריאת **שמע ישראל, גדלו, אחד אלהינו, על הכל יתגדל** המוזכרים שם במסכתא סופרים הלכה ט', י', י"א, י"ב וי"ג.

יתר המקורים להוצאת והכנכת הספר עין בתפלת שחרית מן צד 108 עד צד 110.

---

[2] אֵין כָּמוֹךָ	עֶס אִיז נִיטָא ווִי דוּ
בָאֱלֹהִים	אוּנְטֶער דִי גֶעטֶער,
אֲדֹנָי.	עֶוויגֶער,
וְאֵין כְּמַעֲשֶׂיךָ	און עֶס אִיז נִטָא ווִי דַיינֶע טְהָטֶען
[3] מַלְכוּתְךָ	דַיין קֶענִיגְרַייךְ
מַלְכוּת	אִיז אַ קֶענִיגְרַייךְ
כָּל עֹלָמִים.	פוּן אַלֶע [4] וֶועלְטֶען;
וּמֶמְשַׁלְתְּךָ	און דַיין הֶערְשַׁאפְט

1) תהלים י"ט ט"ו. 2) תהלים פ"ו ח. 3) שם קמ"ה י"ג. 4) עוויגקייטען.

בכל דור ודר: איז אין אלע געשלעכטער.
יי מלך. דער עוויגער איז קעניג,
יי מלך. דער עוויגער איז געווען קעניג,
יי ימלך דער עוויגער וועט זיין קעניג
לעלם ועד: אויף אימער און עוויג.
[1] יי דער עוויגער
עז לעמו יתן. וועט געבען שטארקייט צו זיין פאלק
יי יברך דער עוויגער וועט בענטשען
את עמו זיין פאלק
בשלום: מיט פרידען.

אב הרחמים. פאטער פון בארמהערציגקייט!

[2] היטיבה פערגיטיג
ברצונך מיט דיין ווילען
את ציון. ציון;
תבנה בוי
חומות די מויערען
ירושלים: פון ירושלים;
כי בך לבד דען אויף דיר אליין
בטחנו. פערזיכערען מיר זיך,
מלך קעניג,
אל רם ונשא הויכער און ערהאבענער גאט,
אדון עולמים: הערר פון (די) וועלטען.

סדר קריאת התורה לשבת ויום טוב.

אָרדנונג פון לייענען אין ספר תורה אם שבת און יום טוב.

פון היר ביז חדש ימינו כקדם אויף זייטע 161, זאגט מען נור, ווען מען דאווענט מיט א מנין (ווייניגסטענס 10 מענער צוזאמען).

מען עפענט דעם ארון הקדש און דער חזן און דיא געמיינדע זאגען:

[3] ויהי און עס איז געוועזן,
בנסע הארן ווען די לאדע פלעגט רייזען,
ויאמר משה. דאן פלעגט משה זאגען:
קומה יי שטעה אויף, עוויגער,
ויפצו דאס עס זאלען צושפרייט ווערן
איביך דיינע פיינדע,
וינסו און עס זאלען ענטלויפען

משנאיך דיינע האסער
מפניך: פאר דיין געזיכט.
[4] כי מציון דען פון ציון
תצא תורה וועט ארויסגעהן תורה;
ודבר יי און דעם עוויגענ׳ס ווארט
מירושלים: פון ירושלים.
ברוך געלויבט (איז ער),
שנתן תורה וועלכער האט געגעבען די תורה
לעמו ישראל צו זיין פאלק ישראל
בקדשתו: אין זיין הייליגקייט.

1) תהלים כ״ט י״א. 2) שם נ״א כ׳. 3) במדבר י׳ ל״ה. 4) ישעיה ב׳ ג׳.

אם יום טוב זאָגט מען יי יי און רבונו של עולם. וועלכעס געפינט זיך היר אונטערן שטריך, פאַר בריך שמה.

בְּרִיךְ שְׁמֵהּ	גֶעלוֹיבְּט אִיז דֶער נָאמֶען
דְמָרֵא עָלְמָא .	פוּן דֶם הֶערְרְן פוּן דֶר וֶועלְט,
בְּרִיךְ כִּתְרָךְ	גֶעלוֹיבְּט אִיז דַיין קְרוֹין
וְאַתְרָךְ .	אוּן דַיין וָואהְן־אָרְט.
יְהֵא רְעוּתָךְ	זָאל זַיין דַיין ווִילֶען
עִם עַמָּךְ יִשְׂרָאֵל	מִיט דַיין פָאלְק יִשְׂרָאֵל
לְעָלַם .	אוֹיף עֶווִיג;
וּפֻרְקַן	אוּן דִי עֶרְלֶייזוּנְג
יְמִינָךְ	פוּן דַיין רֶעכְטֶע הַאנְד

אַחֲזֵי לְעַמָּךְ	וַוייז צוּ דַיין פָאלְק
בְּבֵית מַקְדְּשָׁךְ.	אִין דַיין הֵיילִיגֶען הוֹיז,
וּלְאַמְטוּיֵי לָנָא	אוּן לָאז גְרֵייכֶען צוּ אוּנְז
מִטּוּב נְהוֹרָךְ	פוּן דַיין גוּטֶען לִיכְט,
וּלְקַבֵּל צְלוֹתָנָא	אוּן נֶעהְם אָן אוּנְזֶער גֶעבֶּעט
בְּרַחֲמִין:	מִיט בַּארְמְהֶערְצִיגְקַייט.
יְהֵא רַעֲוָא קֳדָמָךְ	עֶס זָאל זַיין דַיין ווִילֶען,
דְתוֹרִיךְ לָן	דַס דוּ וָועלְסְט אוּנְז פֶערְלֶיינְגֶערְן
חַיִּין	(דֶעם) לֶעבֶּען

אם יום טוב זאגט מען פאָלגענדעס בעפאר בריך שמה.

שלש עשרה מדות ורבונו של עולם ליו״ט ולר״ה ויו״כ לא נמצא בסדורים כתבי יד ולא בסדורים מדפוסים ישנים ונעתקו בסדורים החדשים מהספר שערי ציון, שער ג׳.

יי יי זאגט מען 3 מאל.

[1] יְיָ יְיָ	עֶוִויגֶער, עֶוִויגֶער,
אֵל	גָאט,
רַחוּם וְחַנּוּן	בַּרְמְהֶערְצִיגֶער אוּן גְנֶעדִיגֶער,
אֶרֶךְ אַפַּיִם	לַאנְג־מִיטְהִיג
וְרַב	אוּן גְרוֹיס
חֶסֶד וֶאֱמֶת:	(אִין) גְנַאדֶע אוּן וַוארְהַייט.

נֹצֵר חֶסֶד	(עֶר) [2]הִיט גְנַאדֶע
לָאֲלָפִים	[3]פִיר טוֹיזֶענְדֶער,
נֹשֵׂא עָוֹן	(עֶר) פֶערְצַייהְט זִינְד
וָפֶשַׁע	אוּן פֶערְבְּרֶעכֶען
וְחַטָּאָה	אוּן שׁוּלְד,
וְנַקֵּה:	אוּן עֶר רֵיינִיגְט (פוּן זִינְד).

פאלגענדעס ווערט געזאגט אָם פסח, שבועות און סכות:

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם.	הֶערְר פוּן דֶער וֶועלְט!
מַלֵּא	עֶרְפִיל
מִשְׁאֲלוֹת לִבִּי	דִי ווִינְשֶׁע פוּן מַיין הַארְץ
לְטוֹבָה.	צוּם גוּטֶען,
וְהָפֵק רְצוֹנִי	אוּן פִיהְר אוֹיס מַיין ווִילֶען
וְתֵן שְׁאֵלָתִי	אוּן גִיבּ מַיין בִּיטֶע,
לִי עַבְדְּךָ	מִיר דַיין קְנֶעכְט,
בֶּן אֲמָתֶךָ	דֶער זוּהְן פוּן דַיין דִינְסְט,

פאלגענדעס ווערט געזאגט אָם ראש השנה און יום כפור.

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם	הֶערְר פוּן דֶער וֶועלְט!
מַלֵּא	עֶרְפִיל
מִשְׁאֲלוֹתֵינוּ	אוּנְזֶערֶע ווִינְשֶׁע
לְטוֹבָה	צוּם גוּטֶען,
וְהָפֵק רְצוֹנֵנוּ	אוּן פִיהְר אוֹיס אוּנְזֶער ווִילֶען,
וְתֵן לָנוּ	אוּן גִיבּ אוּנְז
שְׁאֵלָתֵנוּ	אוּנְזֶער בִּיטֶע,
וּמָחַל	אוּן פֶערְצַייהֶע

1) שמות ל״ד ו׳ וז׳. 2) פערוואהרט, בעהאלט. 3) ביז צום טויזענדסטען (געשלעכט).

בְּטִיבוּתָא.	אין גוטעס,
וְלֶהֱוֵי אֲנָא פְּקִידָא	און דאס איך זאל געצעהלט זיין
בְּגוֹ צַדִּיקַיָּא.	צווישען די גערעכטע,
לְמִרְחַם עָלַי	זיך צו ערבארמען איבער מיר
וּלְמִנְטַר יָתִי	און מיר צו היטען
וְיַת כָּל דִּי לִי.	און אלעס, וואס געהערט צו מיר
וְדִי לְעַמָּךְ יִשְׂרָאֵל:	און צו דיין פאלק ישראל.
אַנְתְּ הוּא זָן לְכֹלָּא	דו שפייזסט אלעמען,
וּמְפַרְנֵס לְכֹלָּא.	און ערנעהרסט אלעמען;
אַנְתְּ הוּא שַׁלִּיט	דו הערשסט
עַל כֹּלָּא.	איבער אלעמען,
אַנְתְּ הוּא דְשַׁלִּיט	דו ביסט עס, וועלכער הערשט
עַל מַלְכַיָּא.	איבער קעניגע,
וּמַלְכוּתָא	און די הערשאפט
דִּילָךְ הִיא:	איז דיינע.
אֲנָא עַבְדָּא	איך בין דער קנעכט
דְקֻדְשָׁא	פון דעם היילינען,
בְּרִיךְ הוּא.	געלויבט איז ער,
דְּסָגִידְנָא קַמֵּהּ	וואס איך בייג זיך פאר איהם
וּמִקַּמָּא דִּיקַר אוֹרַיְתֵהּ	און פאר די הערליכקייט פון זיין [1]תורה
בְּכָל עִדָּן וְעִדָּן:	צו יעדער צייט.
לָא עַל אֱנָשׁ	ניט אויף א מענשען
רְחִיצְנָא	האף איך,
וְלָא עַל בַּר אֱלָהִין	און ניט אויף [2]א זוהן פון גאט

פיר פסח, שבועות און סוכות:

(היר קומט דער אייגענער נאמען און די מוטערס נאמען)

וְזַכֵּנִי	און מאך מיר ווירדיג
(וְאֶת אִשְׁתִּי	(און מיין פרוי
וּבָנַי	און מיינע זיהן
וּבְנוֹתַי)	און מיינע טעכטער)
וְכָל בְּנֵי בֵיתִי	און אלע מיינע הויז=לייטע
לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ	צו טהאן דיין ווילען
בְּלֵבָב שָׁלֵם.	מיט דעם גאנצען הארצען,
וּמַלְּטֵנִי	און רעטע מיך
מִיֵּצֶר הָרָע.	פון די שלעכטע [3]נייגונג,
וְתֵן חֶלְקֵנוּ	און גיב אונזער טהייל
בְּתוֹרָתֶךָ.	אין דיין תורה,
וְזַכֵּנוּ	און מאך אונז ווירדיג,
שֶׁתִּשְׁרֶה	דאס עס זאל רוהען
שְׁכִינָתְךָ	דיין [4]הערליכקייט

פיר ראש השנה און יום כפור:

עַל כָּל עֲוֹנוֹתֵינוּ	אויף אלע אונזערע זינד,
וְעַל כָּל עֲוֹנוֹת	און אויף אלע זינד
אַנְשֵׁי בֵּיתֵנוּ.	פון אונזערע הויז=לייטע,
מְחִילָה	א פערצייהונג
בְּחֶסֶד	דורך גנאדע,
מְחִילָה	א פערצייהונג
בְּרַחֲמִים	דורך בארמהערציגקייט,
וְטַהֲרֵנוּ	און ריניג אונז
מֵחַטָּאֵינוּ	פון אונזערע זינד
וּמֵעֲוֹנוֹתֵינוּ	און פון אונזערע שולדען
וּמִפְּשָׁעֵינוּ.	און פון אונזערע פערברעכען
וְזָכְרֵנוּ	און געדיינק אונז
בְּזִכָּרוֹן טוֹב	מיט איין גוטען אנדיינקען
לְפָנֶיךָ.	פאר דיר,
וּפָקְדֵנוּ	און [5]בעזוך אונז

1) לעהרע. 2) איין ענגעל. 3) ווילען, געדאנקען. 4) שכינה, הייליגע אנוועזענהייט. 5) ערינערונג.

סמיכנא .	פערלאַז איך זיך,
אלא	זאָנדערן
באלהא דשמיא.	אויף דעם גאָט פון הימעל,
דהוא	וואָס ער איז
אלהא קשוט .	אַ וואַהרער גאָט,
ואוריתה קשוט.	און זיין תורה איז וואַהרהייט
ונביאוהי קשוט.	און זיינע פראָפעטען זיינען וואַהר
ומסגא למעבד	און ער טהוט פיל
טבון וקשוט :	גוטעס און וואַהרהייט.
בה אנא רחיץ.	אויף איהם האָף איך
ולשמה קדישא יקירא	און צו זיין היילינען (און) טהייערען נאָמען

פיר פסח, שבועות און סוכות:

עלינו.	איבער אונז,
והופע עלינו	און לאָז שיינען איבער אונז
רוח חכמה	דעם גייסט פון קלוגהייט
ובינה.	און פערנונפט,
ויתקים	און עס זאָל ערפילט ווערען
בנו	אויף אונז
מקרא שכתוב.	דר פסוק, וָס איז געשריבען:
[1] ונחה עליו	און עס וועט רוהען אויף איהם
רוח יי.	דער גייסט פון דעם עוויגען,
רוח חכמה	דער גייסט פון קלוגהייט
ובינה .	און פערנונפט,
רוח עצה	דער גייסט פון ראַטה
וגבורה .	און מאַכט
רוח דעת	דער גייסט פון וויסען
ויראת יי :	און גאָטעס-פורכט.
וכן יהי רצון מלפניך	און אַזוֹי זאָל זיין [2]דיין ווילען,
יי אלהינו	עוויגער, אונזער גאָט
ואלהי אבותינו	און גאָט פון אונזערע עלטערן
שתזכנו	דס דו זאָלסט אונז מאַכען ווירדיג
לעשות	צו טהאָן
מעשים טובים	גוטע טהאַטען
בעיניך .	אין דיינע אויגען

פיר ראש השנה און יום כפור.

בפקדת ישועה	מיט אַ בעזוך פון הילפע
ורחמים.	און באַרמהערציגקייט,
וזכרנו	און [3]געדיינק אונז
לחיים טובים וארוכים	צום גוטען און לאַנגען לעבען
ולשלום	און צו פרידען
ופרנסה	און ערנעהרונג
וכלכלה .	און לעבענס-ערהאַלטונג;
ותן לנו	און גיב אונז
לחם לאכול .	ברויט צום עסען
ובגד ללבוש .	און אַ קלייד צום אָנטהאָן
ועשר וכבוד	און רייכטהום און עהרע
ואורך ימים	און לאַנגע יאָהרען
להגות	נאָכצודיינקען
בתורתך	אין דיין תורה
ולקים	און צו ערפילען
מצותיה .	איהרע געבאָטע
ושכל	און פערשטאַנד
ובינה	און פערנונפט,
להבין	צו פערשטעהן
ולהשכיל	און צו בעגרייפען
עמקי סודותיה.	איהרע טיפע געהיימניסע,
ושלח רפואה	און שיק אַ היילונג

1) ישעיה י"א י"ב. 2) דער ווילען פון פאר דיר. 3) עראינער.

אֲנָא אֵמַר	זָאג אִיךְ
תֻּשְׁבְּחָן:	לויב־לִידֶער.
יְהֵא רַעֲוָא קֳדָמָךְ	עֶס זָאל זַיין דַיין ווילֶען,
דְּתִפְתַּח לִבִּי	דַס דוּ זָאלְסְט עֶפֶענֶען מַיין הַרְץ
בְּאוֹרַיְתָא.	אִין דֶער תּוֹרָה,

וְתַשְׁלִים	און דו זָאלְסְט עֶרְפִילֶען
מִשְׁאֲלִין דְּלִבִּי	די פֶערְלַאנְגֶען פון מַיין הַארְץ
וְלִבָּא דְכָל עַמָּךְ יִשְׂרָאֵל.	און די הַארְץ פון דַיין גַאנְצֶען פָאלְק יִשְׂרָאֵל
לְטַב וּלְחַיִּין	צום גוּטֶען און צום לֶעבֶּען
וְלִשְׁלָם:	און צו פְרִידֶען.

פיר פסח, שבועות און סוכות:

וְלָלֶכֶת	און צו גֶעהֶן
בְּדַרְכֵי יְשָׁרִים	אִין די וֶועגֶען פון רֶעכְטשַׁאפֶענֶע
לְפָנֶיךָ.	פַאר דִיר,
וְקַדְּשֵׁנוּ	און הֵיילִיג אוּנְז
בְּמִצְוֹתֶיךָ.	מִיט דַיינֶע גֶעבָּאטֶע,
כְּדֵי שֶׁנִּזְכֶּה	אוּם מִיר זָאלֶען וֶוערְטְה זַיין
לְחַיִּים טוֹבִים וַאֲרוּכִים.	צו אַ גוּטֶען און לַאנְגֶען לֶעבֶּען,
וּלְחַיֵּי	און צום לֶעבֶּען
הָעוֹלָם הַבָּא.	פון דֶער קוּמֶענְדֶען וֶועלְט,
וְתִשְׁמְרֵנוּ	און דו זָאלְסְט אוּנְז הִיטֶען
מִמַּעֲשִׂים רָעִים	פון שְׁלֶעכְטֶע טְהַאטֶען
וּמִשָּׁעוֹת רָעוֹת	און פון שְׁלֶעכְטֶע צַייטֶען,
הַמִּתְרַגְּשׁוֹת לָבֹא לָעוֹלָם	וֶועלְכֶע קוּמֶען מִיט שְׁטוּרְם אוֹיף דֶער וֶועלְט,
[1] וְהַבּוֹטֵחַ	און דֶר, וָוס פֶערְזִיכֶערְט זִיךְ
בַּיְיָ	אוֹיף דֶעם עֶווִיגֶען,
חֶסֶד יְסוֹבְבֶנּוּ.	וֶועט אִיהְם גְנַאדֶע אַרוּמְרִינְגְלֶען
אָמֵן:	אָמֵן!

[2] וַאֲנִי תְפִלָּתִי	און אִיךְ (רִיכְטֶע) מַיין גֶעבֶּעט
לְךָ יְיָ	צו דִיר, עֶווִיגֶער,
עֵת רָצוֹן.	(אִין) צַייט פון [3]ווילֶען;
אֱלֹהִים	גָאט,

פיר ראש השנה און יום כפור.

לְכָל מַכְאוֹבֵינוּ.	צו אַלֶע אוּנְזֶערֶע שְׁמֶערְצֶען
וּתְבָרֵךְ	און בֶּענְשׁ
כָּל מַעֲשֵׂה יָדֵינוּ.	אַלֶע וֶוערְק פון אוּנְזֶערֶע הֶענְד
וְתִגְזוֹר עָלֵינוּ	און בֶּעשְׁלִיס אִיבֶּער אוּנְז
גְּזֵרוֹת טוֹבוֹת	גוּטֶע בֶּעשְׁלִיסֶע,
יְשׁוּעוֹת	הִילְפֶען
וְנֶחָמוֹת	און טְרֵייסְטֶען,
וּתְבַטֵּל	און [4]פֶערְנִיכְטֶע
מֵעָלֵינוּ	פון גֶעגֶען אוּנְז
כָּל גְּזֵרוֹת קָשׁוֹת.	אַלֶע [5]שְׁווֶערֶע בֶּעשְׁלִיסֶע,
וְתַטֶּה	און נֵייג
לֵב הַמַּלְכוּת	דַאס הַארְץ פון די רֶעגִירוּנְג
וְיוֹעֲצֶיהָ	און אִיהְרֶע רַאטְהְגֶעבֶּער
וְשָׂרֶיהָ	און אִיהְרֶע פִירְסְטֶען
עָלֵינוּ	צו אוּנְז
לְטוֹבָה.	צום גוּטֶען.
אָמֵן	אָמֵן!
וְכֵן יְהִי רָצוֹן:	און אַזוֹי זָאל זַיין דֶער ווילֶען

דאן זאגט מען 3 מאל ואני תפלתי.

בְּרָב חַסְדֶּךָ.	דוּרְךְ דַיין גְרוֹיסֶער גְנַאדֶע,
עֲנֵנִי	אַנְטְוָוארְט מִיר
בֶּאֱמֶת יִשְׁעֶךָ:	מִיט דַיין וַואהְרֶע הִילְף.

ואני תפלתי זאגט מען 3 מאל.

1) תהלים ל״ב י׳. 2) שם ס״ט י״ד. 3) גנאדע. 4) צושטער, מאך צו ניכטס. ווענדע אב. 5) שלעכ־ע בעשטימונגען.

דער חזן נעהמט ד' ספר תורה פון ארון הקודש און דער חזן און די געמיינדע זאגען:

[1] שְׁמַע יִשְׂרָאֵל } הֶער יִשְׂרָאֵל,

יְיָ אֱלֹהֵינוּ [6] דֶער עֶוויגֶער אִיז אוּנְזֶער גָט,

יְיָ אֶחָד: דֶער עֶוויגֶער אִיז אֵיינֶער.

חזן און געמיינדע.

אֶחָד אֱלֹהֵינוּ. אֵיינֶער אִיז אוּנְזֶער גָאט;

גָּדוֹל אֲדוֹנֵינוּ. גְרוֹיס אִיז אוּנְזֶער הֶערְר;

קָדוֹשׁ הֵיילִיג

(לראש השנה ויו"כ: וְנוֹרָא) אוּן פוּרְכְטְבַּאר

שְׁמוֹ: אִיז זַיין נָאמֶען.

---

[2] גַּדְּלוּ לַייָ [7] פֶערְהֶערְלִיכְט דֶעם עֶוויגֶען

אִתִּי. מִיט מִיר,

וּנְרוֹמְמָה אוּן לָא'מִיר עֶרְהֵייבֶּען

שְׁמוֹ זַיין נָאמֶען

יַחְדָּו: צוּזַאמֶען.

דער חזן טראָגט די ספר תורה דורך די רעכטע זייט צו דער בימה און וועהרענד ער געהט זאָגט מען פאָלגענדעס:

[3] לְךָ יְיָ הַגְּדֻלָּה בַּיי דִר, עֶווִיגֶער, אִיז דִי גְרוֹיסְקַייט

וְהַגְּבוּרָה אוּן דִי מַאכְט

וְהַתִּפְאֶרֶת אוּן דִי פְּרַאכְט

וְהַנֵּצַח וְהַהוֹד אוּן [8] דֶער זִיג אוּן דֶר גְלַאנְץ,

כִּי כֹל דֶען (דִיר גֶעהֶערְט) אַלֶעס

בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ. אִין הִימֶעל אוּן אוֹיף דֶר עֶרְד;

לְךָ יְיָ הַמַּמְלָכָה בַּיי דִר, עֶווִיגֶער, אִיז דִי הֶערְשַׁפְט,

וְהַמִּתְנַשֵּׂא אוּן (דוּ בִּיסְט) עֶרְהַאבֶּען

לְכֹל אִיבֶּער אַלֶעס

לְרֹאשׁ: אַלְס הוֹיפְּט.

[4] רוֹמְמוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ עֶרְהֵייבְּט דֶם עֶווִיגֶען, אוּנְזֶער גָט,

וְהִשְׁתַּחֲווּ אוּן בֵּייגְט אַייךְ

לַהֲדֹם רַגְלָיו צוּם [9] בֵּיינְקֶעל פוּן זַיינֶע פִים,

קָדוֹשׁ הוּא: הֵיילִיג אִיז עֶר!

רוֹמְמוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ עֶרְהֵייבְּט דֶם עֶווִיגֶען, אוּנְזֶער גָט,

וְהִשְׁתַּחֲווּ אוּן בֵּייגְט אַייךְ

לְהַר קָדְשׁוֹ. צוּ זַיין הֵיילִיגֶען בַּארְג;

כִּי קָדוֹשׁ דֶען הֵיילִיג אִיז

יְיָ אֱלֹהֵינוּ: דֶער עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט.

עַל הַכֹּל. אִיבֶּער אַלֶעס

יִתְגַּדַּל זָאל גֶעגְרוֹיסְט וֶוערֶען

וְיִתְקַדַּשׁ. אוּן גֶעהֵיילִיגְט וֶוערֶען

וְיִשְׁתַּבַּח אוּן גֶערִיהְמְט וֶוערֶען

וְיִתְפָּאַר. אוּן פֶערְהֶערְלִיכְט וֶוערֶען

וְיִתְרוֹמַם אוּן עֶרְהֵייכְט וֶוערֶען

וְיִתְנַשֵּׂא אוּן עֶרְהוֹיבֶּען וֶוערֶען

שְׁמוֹ שֶׁל מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים } דֶער נָאמֶען פוּן דֶעם קֶענִיג אִיבֶּער אַלֶע קֶענִיגֶע,

הַקָּדוֹשׁ דֶער הֵיילִיגֶער,

בָּרוּךְ הוּא. גֶעלוֹיבְּט אִיז עֶר,

בָּעוֹלָמוֹת אִין דִי וֶועלְטֶען,

שֶׁבָּרָא. וֶועלְכֶע עֶר הָאט בֶּעשַׁאפֶען,

הָעוֹלָם הַזֶּה דִיזֶע וֶועלְט

וְהָעוֹלָם הַבָּא. אוּן דִי קוּמֶענְדֶע וֶועלְט,

כִּרְצוֹנוֹ נָאךְ זַיין ווילֶען

וְכִרְצוֹן אוּן נָאךְ דֶעם ווילֶען

יְרֵאָיו. פוּן זַיינֶע פִירְכְטִיגֶע

וְכִרְצוֹן אוּן נָאךְ דֶעם ווילֶען

---

1) דברים ו' ד'. 2) תהלים ל"ד ד' ומקור אמירתו במס' סופרים פ' י"ד ה' י"א. 3) דה"א כ"ט י"א. 4) תהלים צ"ט ה' ט'. 5) שם צ"ט ט. 6) אָדער; דער עוויגער, אונזער גאט, איז איין גאט. 7) ערהייבט, ערקלעהרט די גרויסקייט פון דעם עוויגען. 8) די עוויגקייט. 9) שעמעל, געשטעל, שטוהל.

כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל:	פוּן דֶעם גַאנְצֶען הויז יִשְׂרָאֵל.
צוּר הָעוֹלָמִים.	עֶר אִיז דֶר [6]פֶלְז פוּן דִי וֶועלְטֶען,
אֲדוֹן כָּל הַבְּרִיּוֹת	דֶר הֶער פוּן אַלֶע בֶּשֶׁעפֶּענִסֶן,
אֱלוֹהַּ	דֶער גָאט
כָּל הַנְּפָשׁוֹת.	פוּן אַלֶע זֶעעלֶען,
הַיּוֹשֵׁב	וֶועלְכֶער זִיצְט
בְּמֶרְחֲבֵי מָרוֹם.	אִן אוֹסְגֶעבְּרֵייטֶעטֶען הִמֶעל,
הַשּׁוֹכֵן בִּשְׁמֵי שְׁמֵי קֶדֶם:	וֶועלְכֶער וָואהְנְט אִין דִי [7]עֶווִיגֶע הִימֶעל'ס-הִימְלֶען.
קְדֻשָּׁתוֹ	זַיין הֵיילִיגְקַייט אִיז
עַל הַחַיּוֹת	אִיבֶּער דִי [8]חַיּוֹת
וּקְדֻשָּׁתוֹ	אוּן זַיין הֵיילִיגְקַייט אִיז
עַל כִּסֵּא הַכָּבוֹד:	אִיבֶּר דֶעם הֶערְלִכֶען טְהְרָאן.
וּבְכֵן	אוּן דַארוּם
יִתְקַדַּשׁ שִׁמְךָ	זָל גֶעהֵיילִיגְט וֶוערְן דַיין נָמֶן
בָּנוּ	דוּרְךְ אוּנְז,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
לְעֵינֵי כָּל חָי:	פַר דִי אוֹגֶן פוּן אַלֶע לֶעבְּדִגֶע,
וְנֹאמַר לְפָנָיו	אוּן מִר וֶוילֶן זָאגֶען פַר אִיהְם
שִׁיר חָדָשׁ.	אַ נֵייעֶם לִיעד,
כַּכָּתוּב.	וִוי עֶס אִיז גֶעשְׁרִיבֶּען:
[1] שִׁירוּ לֵאלֹהִים.	זִינְגְט צוּ גָאט,
זַמְּרוּ שְׁמוֹ.	שְׁפִּילְט (צוּ) זַיין נָאמֶען;
סֹלּוּ	מַאכְט וֶועג
לָרֹכֵב בָּעֲרָבוֹת	פַר דֶם וָוס רַייט אִן דִי הִמְלֶן;
בְּיָהּ שְׁמוֹ.	זַיין נָאמֶען אִיז יָהּ,
וְעִלְזוּ לְפָנָיו:	אוּן פְרֶעהְט אַייךְ פַאר אִהְם.
וְנִרְאֵהוּ	אוּן מִיר וֶועלֶען אִיהְם זֶעהְן
עַיִן בְּעַיִן.	אוֹיג אִין אוֹיג,
בְּשׁוּבוֹ	וֶוען עֶר וֶועט זִיךְ צוּרִיק-קֶעהְרֶען
אֶל נָוֵהוּ	צוּ זַיין וָואהְנוּנְג,
כַּכָּתוּב.	וִוי עֶס אִיז גֶעשְׁרִיבֶּען:
[2]כִּי עַיִן בְּעַיִן יִרְאוּ	דֶן אוֹג אִן אוֹג וֶועלֶן זֵיי זֶהְן,
בְּשׁוּב יְיָ	וֶוען דֶר עֶווִיגֶר וֶוט צוּרִק-קֶהְרֶן
צִיּוֹן:	(אִין) צִיּוֹן.
וְנֶאֱמַר.	אוּן עֶס אִיז גֶזָגְט(אִן פָּסוּק):
[3]וְנִגְלָה	אוּן עֶס וֶועט עֶרְשַׁיינֶען
כְּבוֹד יְיָ	דִי הֶערְלִכְקַייט פוּן דֶם עֶווִגֶען,
וְרָאוּ כָל בָּשָׂר	אוּן אַלֶע בֶּשֶׁעפֶּנִיסֶן וֶוילֶן זֶהְן
יַחְדָּו	צוּזַאמֶען,
כִּי פִּי יְיָ	דַאס דֶעם עֶווִיגֶענְ'ס מוֹיל
דִּבֵּר:	הָאט גֶערֶעדְט.

אַב הָרַחֲמִים.	דֶער בַּארְמְהֶערְצִיגֶער פָאטֶר
הוּא יְרַחֵם	עֶר זָאל עֶרְבַּארְמֶען
עַם [4] עֲמוּסִים.	דַאס בֶּעלַאסְטֶעטֶע פָאלְק,[9]
וְיִזְכּוֹר	אוּן עֶר זָאל גֶעדֵיינְקֶען
בְּרִית [5] אֵיתָנִים.	דֶעם בּוּנְד פוּן דִי מֶעכְטִיגֶע[10]
וְיַצִּיל נַפְשׁוֹתֵינוּ	אוּן עֶר זָל רֶעטֶן אוּנְזֶרֶע זֶעלֶן
מִן הַשָּׁעוֹת הָרָעוֹת.	פוּן דִי שְׁלֶעכְטֶע צַייטֶען,
וְיִגְעַר	אוּן עֶר זָאל [11]פֶערְטְרַייבֶּען
בְּיֵצֶר הָרָע	[11]דִי שְׁלֶעכְטֶע נֵייגוּנְג
מִן [4] הַנְּשׂוּאִים.	פוּן דִי גֶעטְרָגֶענֶע (פוּן אִיהְם),[9]
וְיָחוֹן אוֹתָנוּ	אוּן עֶר זָאל אוּנְז בֶּעגְנַאדִיגֶען
לִפְלֵיטַת עוֹלָמִים.	מִיט אֵיין עֶווִיגֶע רֶעטוּנְג,
וִימַלֵּא	אוּן עֶר זָאל עֶרְפִילֶען
מִשְׁאֲלוֹתֵינוּ	אוּנְזֶערֶע וִוינְשֶׁע
בְּמִדָּה טוֹבָה	מִיט [12]אַמָאס פוּן גוּטֶעס,
יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים:	הִילְפֶע אוּן בַּרְמְהֶערְצִיגְקַייט.

1) תהלים ס"ח ה'. 2) ישעיה נ"ב ח'. 3) שם מ' ה'. 4) הם ישראל, מלשון הפסוק: העמוסים מני בטן הנשואים מני רחם. ישעיה מ"ו ג. 5) הם האבות, כמו שדרשו בר"ה דף י"א ע"א. 6) שטיין, אדער: עוויגער פעלז. 7) אור־אלטע. 8) דאס איז דער נאמען פון מלאכים. 9) זעה בעמערקונג 4. 10) דאס איז אברהם, יצחק און יעקב. 11) ווערטערליך: אנשרייען אויף דעם יצר הרע (שלעכטען טריעב). 12) דער מאס פון (זיין) גוטסקייט.

די ספר תורה ווערט געלייגט א יפ'ן לעזע־פולט און דער חזן אדער דער וואס לייענט אין ספר תורה (קורא) זאגט:

וְיַעֲזוֹר אוּן עֶר זָאל הֶעלְפֶען
וְיָגֵן אוּן עֶר זָאל בֶּעשִׁיצֶען
וְיוֹשִׁיעַ אוּן עֶר זָאל רֶעטֶען
לְכֹל הַחוֹסִים בּוֹ אַלֶע וָוס בֶּעשִׁיצֶען זִיךְ אִין אִים
וְנֹאמַר אָמֵן. אוּן לָא'מִיר זָאגֶען: אָמֵן!
הַכֹּל (אִיהר) אַלֶע
הָבוּ גֹדֶל גִיבְּט גְרוֹיסְקַייט
לֵאלֹהֵינוּ צוּ אוּנְזֶער גָאט
וּתְנוּ כָבוֹד אוּן גִיבְּט עֶהְרֶע
לַתּוֹרָה. צוּ דֶער תּוֹרָה.
כֹּהֵן קְרָב. [2]כֹּהֵן, דֶערְנֶעהֶנְטֶער זִיךְ!
יַעֲמוֹד זָאל זִיךְ שְׁטֶעלֶען

היר זאגט דער חזן אדער קורא דעם העברעאישען נאמען און פאטערס נאמען פון דעם מאן, וועלכען ער רופט ארויף צום לייענען פאר איהם אין דער תורה.

פלוני הַכֹּהֵן: בן פלוני דֶער [2]כֹּהֵן
בָּרוּךְ גֶעלוֹיבְּט אִיז עֶר,
שֶׁנָּתַן תּוֹרָה וֶועלְכֶער הָט גֶעגֶעבֶּען (דִי) תּוֹרָה
לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל צוּ זַיין פָאלְק יִשְׂרָאֵל
בִּקְדֻשָּׁתוֹ: אִין זַיין הֵיילִיגְקַייט.

די געמיינדע און דער חזן זאגען:

[1] וְאַתֶּם אוּן אִיהְר,
הַדְּבֵקִים וֶועלְכֶע זַייט אָנְגֶעשְׁלָאסֶען
בַּייָ אֱלֹהֵיכֶם. אָן דֶעם עֶווִיגֶען, אַייעֶר גָאט,
חַיִּים כֻּלְּכֶם לֶעבְּט אִיהְר אַלֶע
הַיּוֹם: הַייטֶע.

משה רבנו תקן להם לישראל שיהיו קורין בתורה ברבים בשבתות וביו"ט ובשני וחמישי (ב"ק פ"ב ע"א רי"ף בשם הירושלמי פ"ב דמגילה, מס' סופרים פ"י ה"א וכ' ורמב"ם הלכות תפלה פי"ב) ועזרא תקן שיהיו קורין בשני וחמישי לא פחות מעשרה פסוקים לתלתא גברי ושיהיו קורין גם במנחה בשבת (שם בב"ק וברמב"ם).

די, וואס ווערען גערופען פארצולעזען פאר זי איין אבשניט פון דער תורה, זאגען פאלגענדע ברכה:

בָּרְכוּ לוֹיבְּט
אֶת יְיָ דֶעם [3]עֶווִיגֶען,
הַמְבֹרָךְ: [3]וֶועלְכֶער אִיז גֶעלוֹיבְּט.

די געמיינדע און דער, וואס ווערט גערופען צו דער תורה, זאגען:

בָּרוּךְ יְיָ גֶעלוֹיבְּט זָאל זַיין דֶר עֶווִיגֶער,
הַמְבֹרָךְ וֶועלְכֶער אִיז [4]גֶעלוֹיבְּט
לְעוֹלָם אוֹיף אֵיבִּיג
וָעֶד: אוּן עֶווִיג.

דער וואס ווערט גערופען צו דער תורה זאגט:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גֶעלוֹיבְּט בִּיסְטוּ, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ אוּנְזֶער גָאט;
מֶלֶךְ הָעוֹלָם. קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
אֲשֶׁר בָּחַר בָּנוּ וֶועלְכֶער הָט אוּנְז אוֹיסְגֶעוֶועהְלְט
מִכָּל הָעַמִּים. פוּן אַלֶע פֶעלְקֶער,
וְנָתַן לָנוּ אוּן עֶר הָאט אוּנְז גֶעגֶעבֶּען
אֶת תּוֹרָתוֹ: זַיין תּוֹרָה.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גֶעלוֹיבְּט בִּיסְטוּ, עֶווִיגֶער,
נוֹתֵן הַתּוֹרָה: [5](וֶועלְכֶער) גִיבְּט דִי תּוֹרָה.

נאך ד"ם פארלעזען אין דער תורה זאגט דער, וועלכער עס איז גערופען געווארען פארצולעזען פאר איהם אין דער תורה, פאלגענדע ברכה:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גֶעלוֹיבְּט בִּיסְטוּ, עֶווִיגֶער,

1) דברים ד'ד'. 2) דער פריסטער. 3) אדער: דעם געלויבטען עוויגען. 4) לויפענס־ווירדיג. 5) דער געבער פון דער תורה.

אֱלֹהֵינוּ אונזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם. קֶעניג פון דֶער וֶועלט,
אֲשֶׁר נָתַן לָנוּ וֶועלכֶער הָאט אונז גֶעגֶעבֶּען
תּוֹרַת אֱמֶת. אַ וואָהרֶע תּוֹרָה,
וְחַיֵּי עוֹלָם און עֶוויגֶעס לֶעבֶּען
נָטַע בְּתוֹכֵנוּ: הָט עֶר גֶעפְּלַאנְצְט אין אונז.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גֶעלוֹיבְּט בִּיסְטוּ, עֶוויגֶער,
נוֹתֵן הַתּוֹרָה: [1](וֶועלכֶער) גִיבְּט דִי תּוֹרָה.

מִי שֶׁבֵּרַךְ לְעוֹלֶה לַתּוֹרָה.

גֶעבֶּעט פִּיר דֶעם, וֶועמֶען מֶען הָאט אוֹיפְגֶערוּפֶען צוּ דֶער תּוֹרָה.

דער חזן אדער קורא זאגט דעם פאלגענדען מי שברך פיר דעם, וועמען מען האט אויפגערופען צום לייענען אין דער תורה, נאכדעם ווי ער האט געמאכט די צווייטע ברכה.

מִי שֶׁבֵּרַךְ דֶער, וָואס הָאט גֶעבֶּענְשְׁט
אֲבוֹתֵינוּ אוּנזֶערֶע עֶלְטֶערְן,
אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב אַבְרָהָם, יִצְחָק און יַעֲקֹב,
הוּא יְבָרֵךְ עֶר זָאל בֶּענְשֶׁען
אֶת פלוני בן פלוני

דא קומט דער העברעאישער נאמען און פאטער'ס נאמען פון דעם מאן, וועמען מען האט אויפגערופען צום לייענ־ן אין ספר תורה.

בַּעֲבוּר שֶׁעָלָה דַּפִיר, וָוס עֶר אִז אַרוֹיפְגֶעגַנְגֶען[2]
לִכְבוֹד הַמָּקוֹם צוּלִיבּ דִי עֶהְרֶע פוּן גָאט,
לִכְבוֹד הַתּוֹרָה צוּלִיבּ דִי עֶהְרֶע פוּן דֶר תּוֹרָה,

אם שבת זאג:

לִכְבוֹד הַשַּׁבָּת צוּלִיבּ דִי עֶהְרֶע פוּן שַׁבָּת,

אם פסח, שבועות און סוכות זאג:

לִכְבוֹד הָרֶגֶל צוּלִיבּ דִי עֶהְרֶע פוּן פַּיְעֶר־טָאג

אם ראש השנה און יום כפור זאג:

לִכְבוֹד יוֹם הַדִּין צוּלִיבּ דִי עֶהְרֶע פוּן רִכְטְס־טָאג

פיר א גאנץ יאהר

וּבִשְׂכַר זֶה און אַלְס לָאהְן פִּיר דִיזֶעס
הַקָּדוֹשׁ דֶער הֵיילִיגֶער,
בָּרוּךְ הוּא גֶעלוֹיבְּט אִיז עֶר,
יִשְׁמְרֵהוּ זָאל אִיהְם הִיטֶען
וְיַצִּילֵהוּ און זָאל אִיהְם רֶעטֶען
מִכָּל צָרָה פוּן יֶעדֶען נוֹיטְה
וְצוּקָה און בֶּעדְרֶענְגְנִיס
וּמִכָּל נֶגַע און פוּן יֶעדֶער פְּלַאג
וּמַחֲלָה. און קְרַאנְקְהַייט;
וְיִשְׁלַח און עֶר זָאל שִׁיקֶען
בְּרָכָה זֶעגֶען
וְהַצְלָחָה און גְלִיק
בְּכָל מַעֲשֵׂה אִין יֶעדֶע וֶוערְק
יָדָיו פוּן זַיינֶע הֶענְד,

אם פסח, שבועות און סוכות זאג:

וְיִזְכֶּה און עֶר זָאל ווירְדִיג זַיין
לַעֲלוֹת אוֹיפְצוּגֶהְן (אִין בֵּית הַמִּקְדָּשׁ)
לָרֶגֶל. צוּ פַייעֶר־טָאג,

אם ראש השנה און יום כפור זאג:

וְיִכְתְּבֵהוּ און עֶר זָל אִיהְם פֶערְשְׁרַייבֶּן
וְיַחְתְּמֵהוּ און עֶר זָאל אִיהְם פֶערְזִיגְלֶען
לְחַיִּים טוֹבִים צוּם גוּטֶען לֶעבֶּען
בְּזֶה יוֹם הַדִּין אִין דִיזֶען רִיכְטְס־טָאג

פיר א גאנץ יאהר

עִם כָּל יִשְׂרָאֵל מִיט גַאנְץ יִשְׂרָאֵל,
אֶחָיו זַיינֶע בְּרִידֶער,
וְנֹאמַר אָמֵן: און לָא'מִיר זָאגֶען: אָמֵן!

1) דער געבער פון דער תורה. 2) אויף דער בימה.

מִי שֶׁבֵּרַךְ לְיוֹלֶדֶת זָכָר.

גֶעבֶּעט פִיר אַ פְרוֹי, וֶועלְכֶע הָאט גֶעבָּארֶען אַ זוּן.

אויב דער, וועמען מען האט אויפגערופען צום לייענען אין דער תורה, וויל, אז מען זאל זאגען אַ געבעט פיר אַ פרוי, וועלכע האט געבאָרען אַ זאהן, זאגט דער חזן אדער קורא פאלגענדען מי שברך

מִי שֶׁבֵּרַךְ	דֶער, וָואס הָאט גֶעבֶּענְשְׁט
אֲבוֹתֵינוּ	אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן,
אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב	אַבְרָהָם, יִצְחָק און יַעֲקֹב
הוּא יְבָרֵךְ	עֶר זָאל בֶּענְשֶׁען
אֶת הָאִשָּׁה	דִי פְרוֹי
הַיּוֹלֶדֶת	דִי גֶעבֶּערֶערִין

הִיר קוּמְט דֶער נָאמֶען פוּן דֶער פְרוֹי און אִיהר פָאטֶער׳ס נָאמֶען.

וְאֶת בְּנָהּ	און אִיהְר זָאהְן
הַנּוֹלָד	וֶועלְכֶער אִיז גֶעבָּארֶען גֶעוָוארֶען
לָהּ	בַּיי אִיהְר
בְּמַזָּל טוֹב	אִין אַ גוּטֶען שִׁיקְזָאל,
בַּעֲבוּר שֶׁבַּעְלָהּ	דַאפִיר וָואס אִיהְר מַאן
נָדַר	הָאט צוּגֶעזָאגְט
לִצְדָקָה:	פִיר וָואהְלְטָהאט.
בִּשְׂכַר זֶה	אַלְס לָאהְן פִיר דִיזֶעס
יְגַדְּלוּ	זָאל עֶר אִיהְם עֶרְצִיהֶען
לְתוֹרָה	צוּ תּוֹרָה
וּלְחֻפָּה	און צוּ חוּפָּה[1]
וּלְמַעֲשִׂים טוֹבִים	און צוּ גוּטֶע טְהָאטֶען,
וְנֹאמַר אָמֵן:	און לָא׳מִיר זָאגֶען: אָמֵן!

מִי שֶׁבֵּרַךְ לְיוֹלֶדֶת נְקֵבָה.

גֶעבֶּעט פִיר אַ פְרוֹי, וֶועלְכֶע הָאט גֶעבָּארֶען אַ טָאכְטֶער.

אויב דער, וועמען מען האט אויפגערופען צום לייענען אין דער תורה, וויל אז מען זאל זאגען אַ געבעט פיר אַ פרוי, וועלכע האט געבארען אַ טאכטער, זאגט דער חזן א־ער קורא פאלגענדען מי שברך.

מִי שֶׁבֵּרַךְ	דֶער, וָואס הָאט גֶעבֶּענְשְׁט
אֲבוֹתֵינוּ	אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן,
אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב	אַבְרָהָם, יִצְחָק און יַעֲקֹב,
הוּא יְבָרֵךְ	עֶר זָאל בֶּענְשֶׁען
אֶת הָאִשָּׁה	דִי פְרוֹי
הַיּוֹלֶדֶת	דִי גֶעבֶּערֶערִין

הִיר קוּמְט דֶער נָאמֶען פוּן דֶער פְרוֹי און אִיהר פָאטֶער׳ס נָאמֶען.

וְאֶת בִּתָּהּ	און אִיהְר טָאכְטֶער,
הַנּוֹלְדָה לָהּ	וֶועלְכֶע אִיז גֶעבָּרֶען גֶעוָורֶען בַּיי אִיר
בְּמַזָּל טוֹב	אִין אַ גוּטֶען שִׁיקְזָאל,
וְיִקָּרֵא שְׁמָהּ	און אִיהְר נָמֶען זָל גֶערוּפֶען וֶוערְן
בְּיִשְׂרָאֵל	אִין יִשְׂרָאֵל

הִיר קוּמְט דֶער נָאמֶען פוּן דִי ניי־געבארענע טאָכטער און אִיהר מוּטער׳ס נאמען.

בַּעֲבוּר שֶׁבַּעְלָהּ	דַאפִיר וָואס אִיהְר מַאן
נָדַר לִצְדָקָה:	הָט צוּגֶעזָגְט פִר וָואהְלְטְהַט.
בִּשְׂכַר זֶה	אַלְס לָאהְן פִיר דִיזֶעס
יְגַדְּלָהּ	זָאל עֶר אִיהְר עֶרְצִיהֶען
לְחֻפָּה	צוּ חוּפָּה[1]
וּלְמַעֲשִׂים טוֹבִים	און צוּ גוּטֶע טְהָאטֶען,
וְנֹאמַר אָמֵן:	און לָא׳מִיר זָאגֶען: אָמֵן!

[1] דאס הייסט, ער זאל זוכה זיין צו פערהייראטען זיין קינד.

מִי שֶׁבֵּרַךְ לְחוֹלֶה.

גֶעבֶּעט פִיר אַ קְרַאנְקֶען מַאן.

אויב דער, וועמען מען האט אויפגערופען צום לייענען אין דער תורה, וויל אז מען זאָל זאגען אַ געבעט פיר אַ קראנקען מאן, זאגט דער חזן אדער קורא פאלגענדען מי שברך.

מִי שֶׁבֵּרַךְ	דֶער, וָואס הָאט גֶעבֶּענְשְׁט
אֲבוֹתֵינוּ	אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן,
אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב.	אַבְרָהָם, יִצְחָק און יַעֲקֹב,
משֶׁה אַהֲרֹן	משֶׁה, אַהֲרֹן,
דָּוִד וּשְׁלֹמֹה.	דָוִד און שְׁלֹמֹה,
הוּא יְרַפֵּא	עֶר זָאל הֵיילֶען
אֶת הַחוֹלֶה	דֶעם קְרַאנְקֶען,

היר קומט דער נאמען און די מוטער'ס נאמען פון דעם קראַנקען מאן.

בַּעֲבוּר	וַוייל

היר קומט דער נאָמען און פאטער'ס נאמען פון דעם, וואס האט פערלאַנגט, אז מען זאל דאס געבעט זאָגען פיר דעם קראנקען מאן.

נָדַר	הָאט צוּגֶעזָאגְט
מַתָּנָה	אַ גֶעשֶׁענְק
בַּעֲבוּרוֹ.	פוּן זַיינְט װעגֶען.
בִּשְׂכַר זֶה	אַלְס לָאהְן פִיר דִיזֶעם
הַקָּדוֹשׁ	דֶער הֵיילִיגֶער,
בָּרוּךְ הוּא	גֶעלוֹיבְּט אִיז עֶר,
יִמָּלֵא	זָאל פוּל װֶערֶען
רַחֲמִים	(מִיט) בַּארְמְהֶערְצִיגְקַייט
עָלָיו	אִיבֶּער אִיהְם
לְהַחֲלִימוֹ	אִיהְם גֶעזוּנְד צוּ מַאכֶען
וּלְרַפְּאוֹתוֹ	און אִיהְם צוּ הֵיילֶען
וּלְהַחֲזִיקוֹ	און אִיהְם צוּ שְׁטַארְקֶען
וּלְהַחֲיוֹתוֹ.	און אִיהְם צוּ לָאזֶען לֶעבֶּען
וְיִשְׁלַח לוֹ	און עֶר זָאל אִיהְם שִׁיקֶען
מְהֵרָה	שְׁנֶעל
רְפוּאָה שְׁלֵמָה	אַפָּאלְקָאמֶענֶע הֵיילוּנְג
מִן הַשָּׁמַיִם	פוּן הִימֶעל
בִּרְמַ"ח אֵיבָרָיו.	אִין זַיינֶע 248 גְלִידֶער
וּשְׁסָ"ה גִידָיו.	און אִין זַיינֶע 365 אָדֶערְן
בְּתוֹךְ שְׁאָר חוֹלֵי יִשְׂרָאֵל.	צְווִישֶׁען דִי אִיבְּרִיגֶע קְרַאנְקֶע פוּן יִשְׂרָאֵל,
רְפוּאַת הַנֶּפֶשׁ	אַ הֵיילוּנְג פוּן דֶער זֶעעלֶע
וּרְפוּאַת הַגּוּף.	און אַ הֵיילוּנְג פוּן דֶם קֶערְפֶּר

אם שבת זאג:

(שַׁבָּת הִיא	(עֶם אִיז שַׁבָּת,
מִלִּזְעוֹק	װֶען עֶס אִיז פֶערְבָּטֶען צוּ שְׁרַייעֶן,
וּרְפוּאָה	און אַ הֵיילוּנְג
קְרוֹבָה לָבוֹא)	אִיז נָאהֶענְט צוּ קוּמֶען)

פיר א גאַנץ יאהר.

הַשְׁתָּא	יֶעצְט,
בַּעֲגָלָא	אוּנְגֶעזַאמְט
וּבִזְמַן קָרִיב.	און אִין קוּרְצֶער צַייט,
וְנֹאמַר אָמֵן:	און לָא'מִיר זָאגֶען: אָמֵן!

מִי שֶׁבֵּרַךְ לְחוֹלָנִית.

גֶעבֶּעט פִיר אַ קְרַאנְקֶע פְרוֹי.

אויב דער, וועמען מען האט אויפגערופען צום לייענען אין דער תורה, וויל אז מען זאָל זאגען אַ געבעט פיר אַ קראנקע פרוי, זאגט דער חזן אדער קורא פאלגענדען מי שברך.

מִי שֶׁבֵּרַךְ	דֶער, וָואס הָאט גֶעבֶּענְשְׁט
אֲבוֹתֵינוּ	אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן,
אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב.	אַבְרָהָם, יִצְחָק און יַעֲקֹב,
מֹשֶׁה אַהֲרֹן	מֹשֶׁה, אַהֲרֹן,
דָּוִד וּשְׁלֹמֹה.	דָוִד און שְׁלֹמֹה,
הוּא יְרַפֵּא	עֶר זָאל הֵיילֶען
אֶת הַחוֹלָנִית	דִי קְרַאנְקֶע,

הִיר קוּמט דער נאמען און די מוטער׳ס נאמען פון די קראנקע פרוי.

בַּעֲבוּר	וַוייל

היר קומט דער נאָמען און פאטער׳ס נאמען פון דעם, וואס האט פערלאַנגט, אז מען זאל דאס געבעט זאָגען פיר די קראנקע פרוי.

נָדַר	הָאט צוּגֶעזָאגְט
מַתָּנָה	אַ גֶעשֶׁענְק
בַּעֲבוּרָהּ.	פוּן אִיהְרֶעט וֶועגֶען.
בִּשְׂכַר זֶה	אַלְס לָאהְן פִיר דִיזֶעס
הַקָּדוֹשׁ	דֶער הֵיילִיגֶער,
בָּרוּךְ הוּא	גֶעלוֹיבְּט אִיז עֶר,
יִמָּלֵא	זָאל פוּל וֶוערֶען
רַחֲמִים	(מִיט) בַּארְמְהֶערְצִיגְקַייט
עָלֶיהָ	אִיבֶּער אִיהְר
לְהַחֲלִימָהּ	אִיהְר גֶעזוּנְד צוּ מַאכֶען
וּלְרַפְּאוֹתָהּ	און אִיהְר צוּ הֵיילֶען
וּלְהַחֲזִיקָהּ	און אִיהְר צוּ שְׁטַארְקֶען
וּלְהַחֲיוֹתָהּ.	און אִיהְר צוּ לָאזֶען לֶעבֶּען
וְיִשְׁלַח לָהּ	און עֶר זָאל אִיהְר שִׁיקֶען
מְהֵרָה	שְׁנֶעל
רְפוּאָה שְׁלֵמָה	אַפָאלְקָאמֶענֶע הֵיילוּנְג
מִן הַשָּׁמַיִם	פוּן הִימֶעל
בִּרְמַ״ח אֵיבָרֶיהָ.	אִין אִיהְרֶע 248 גְלִידֶער
וּשְׁסָ״ה גִּידֶיהָ.	און אִין אִיהְרֶע 365 אָדֶערְן
בְּתוֹךְ שְׁאָר חוֹלֵי יִשְׂרָאֵל.	צְווִישֶׁען דִי אִיבְּרִיגֶע קְרַאנְקֶע פוּן יִשְׂרָאֵל,
רְפוּאַת הַנֶּפֶשׁ	אַ הֵיילוּנְג פוּן דֶער זֶעעלֶע
וּרְפוּאַת הַגּוּף.	און אַ הֵיילוּנְג פוּן דֶם קֶערְפֶּער

אם שבת זאג:

(שַׁבָּת הִיא	(עֶס אִיז שַׁבָּת,
מִלִּזְעוֹק	וֶון עֶס אִיז פֶערְבָּאטֶען צוּ שְׁרַייעֶן.
וּרְפוּאָה	און אַ הֵיילוּנְג
קְרוֹבָה לָבוֹא	אִיז נָאהֶענְט צוּ קוּמֶען)

פיר א גאנץ יאהר.

הַשְׁתָּא	יֶעצְט,
בַּעֲגָלָא	אוּנְגֶעזַאמְט
וּבִזְמַן קָרִיב.	און אִין קוּרְצֶער צַייט,
וְנֹאמַר אָמֵן:	און לָא׳מִיר זָאגֶען: אָמֵן!

בִּרְכַּת הַגּוֹמֵל.

ווען מען רופט צום פארלעזען אין דער תורה אַ מאן, וועלכער איז געווען אין לעבענס־געפאהר אויף'ן מעער אָדער לאַנד (ים אָדער יבשה), אָדער וועלכער איז בעפרייט געוואָרען פון געפענגניס, אָדער וועלכער איז געזונד געוואָרען פון אַ קראַנקהייט, דאַרף ער זאָגען די פאָלגענדע ברכה:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גֶעלוֹיבְּט בִּיסְטוּ, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ אוּנזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם. קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
הַגּוֹמֵל וָואס בֶּעלוֹינְט
לְחַיָּבִים [7]שוּלְדִיגֶע
טוֹבוֹת. (מִיט) גוּטֶעס,
שֶׁגְּמָלַנִי וֶועלְכֶער הָאט מִיר בֶּעלוֹינְט
כָּל טוֹב: (מִיט) אַלֶעם גוּטֶען.

און די געמיינדע אנטווארט:

מִי שֶׁגְּמָלְךָ וֶוער עֶס הָאט דִיר בֶּעלוֹינְט
כָּל טוֹב. (מִיט) אַלֶעם גוּטֶען,
הוּא יִגְמָלְךָ דֶער זָאל דִיר בֶּעלוֹינֶען
כָּל טוֹב (מִיט) אַלֶעם גוּטֶען
סֶלָה: אִימֶער!

בִּרְכַּת הָאָב לְבַר מִצְוָה.

פאלגענדע ברכה זאגט דער פאטער פון אַ בר־מצוה, ווען דער בר מצוה האט געענדיגט די צווייטע ב־כה אויף דער תורה, נאכדעם ווי מען האט איהם אויפגערופען צום לייענען אין דער תורה.

בָּרוּךְ גֶעלוֹיבְּט אִיז עֶר,
שֶׁפְּטָרַנִי וֶועלְכֶער הָאט מִיר בֶּעפְרַייט
מֵעָנְשׁוֹ פון די [8]שְׁטְרַאפֶע
שֶׁלָּזֶה: פון דיזֶען (קִינְד).

נאכדעם ווי מען ענדיגט לייענען הייבט מען אויף דעם ספר התורה און מען ווייזט עס צו אלע אנוועזענדע, און די געמיינדע זאגט:

[1] וְזֹאת הַתּוֹרָה און דִיזֶע אִיז דִי תּוֹרָה,
אֲשֶׁר שָׂם מֹשֶׁה } וֶועלְכֶע מֹשֶׁה הָט פָארְגֶעלֶייגְט
לִפְנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. } פַאר דִי קִינְדֶער יִשְׂרָאֵל
[2] עַל פִּי יְיָ אוֹיף דֶם עֶווִיגֶעְנ'ס בֶּעפֶעהְל
בְּיַד מֹשֶׁה: דוּרְךְ דִי הַאנְד פוּן מֹשֶׁה.

[3] עֵץ חַיִּים הִיא זִי אִיז אַ בּוֹים פוּן לֶעבֶּען
לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ. פִיר דִי, וָוס הַאלְטֶען זִיךְ אָן אִיר
וְתֹמְכֶיהָ און דִי, וָואס שְׁטִיצֶען אִיהְר,
מְאֻשָּׁר: זַיינֶען גְלִיקְלִיךְ.
[4] דְּרָכֶיהָ אִיהְרֶע וֶועגֶען
דַּרְכֵי נֹעַם. זַיינֶען אַנְגֶענֶעהְמֶע וֶועגֶען
וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ און אַלֶע אִיהְרֶע שְׁטֶעגֶען
שָׁלוֹם: [9]זַיינֶען פְרִידֶען.
[5] אֹרֶךְ יָמִים לַאנְגֶעס לֶעבֶּען
בִּימִינָהּ. אִיז אִין אִיר רֶעכְטֶע הַאנְד
בִּשְׂמֹאלָהּ אִין אִיהְר לִינְקֶע הַאנְד
עֹשֶׁר וְכָבוֹד: זַיינֶען רַייכְטְהוּם און עֶהְרֶע
[6] יְיָ חָפֵץ דֶער עֶווִיגֶער וִויל,
לְמַעַן צִדְקוֹ. וֶועגֶען זַיין גֶערֶעכְטִיגְקַייט,
יַגְדִּיל תּוֹרָה צוּ פֶערְגְרֶעסֶערְן דִי תּוֹרָה
וְיַאְדִּיר: און אִיהְר צוּ [10]פֶערְשְׁטַארְקֶן.

1) דברים ד' מ"ד. 2) במדבר ד' ל"ז. 3) משלי ג' י"ח. 4) שם י"ז. 5) שם ט ז. 6) ישעיה מ"ב, כ"א. 7) ד. ה. מענשען, וואס זיינען ניט ווערטה, וואס האָבען זיך ניט פערדינסטליך געמאכט. 8) פעראַנטוואָרטליכקייט. 9) (פיהרען צו) פרידען; אָדער: (זיינען וועגען פון) פרידען. 10) פערהערליכען.

בִּרְכוֹת הַהַפְטָרָה.

הברכות קודם קריאת ההפטורה ואחריה נזכרו במס׳ סופרים פי״ג, ה״ט ואילך. עם שתי הברכות לקריאת התורה הן שבע ברכות כנגד שבעה הקרואים לתורה בשבת. (עיין בתוס׳ פסחים ק״ד ע״ב ד״ה חול ושם קי״ז ע״ב, יומא ס״ח ע״ב). ובאבודרהם כתב שחמשת ברכות ההפטורה הנה כנגד חמשה חומשי התורה.

דער. וואס איז גערופען געווארען צו זיין דער מפטיר (לעצטער), זאגט פאלגענדעס:

בָּרוּךְ אַתָּה גֶעלוֹיבְּט בִּיסְטוּ,
יְיָ עֶוויגֶער,
אֱלֹהֵינוּ אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ קֶענִיג
הָעוֹלָם. פוּן דֶער וֶועלְט,
אֲשֶׁר בָּחַר וֶועלְכֶער הָט אוֹיסְעֶרְוֶועהְלְט
בִּנְבִיאִים טוֹבִים דִי גוּטֶע פְּרָאפֶעטֶען
וְרָצָה אוּן [1]עֶר אִיז צוּפְרִידֶען גֶעוֶוען
בְדִבְרֵיהֶם מִיט זֵייעֶרֶע וֶוערְטֶער,
הַנֶּאֱמָרִים וֶועלְכֶע זַיינֶען גֶעזָאגְט גֶעוָוארֶען
בֶּאֱמֶת מִיט וָואהְרְהַייט.
בָּרוּךְ אַתָּה גֶעלוֹיבְּט בִּיסְטוּ,
יְיָ. עֶוויגֶער,
הַבּוֹחֵר וֶועלְכֶער הָט אוֹיסְעֶרְוֶועהְלְט
בַּתּוֹרָה דִי תּוֹרָה
וּבְמשֶׁה אוּן משֶׁה,
עַבְדּוֹ זַיין קְנֶעכְט,
וּבְיִשְׂרָאֵל אוּן יִשְׂרָאֵל,
עַמּוֹ זַיין פָאלְק,
וּבִנְבִיאֵי אוּן דִי פְּרָאפֶעטֶען
הָאֱמֶת פוּן וָואהְרְהַייט
וָצֶדֶק: אוּן גֶערֶעכְטִיגְקַייט.

דער קורא אדער דער, וועמען מען האט אויפגערופען אלס מפטיר, לעזט דאן די הפטורה (איין בעשטימטער אבשניט פון די פראפהעטען) און דאן זאגט ער, וועמען מען האט אויפגערופען אלס מפטיר, פאלגענדע ברכות:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גֶעלוֹיבְּט בִּיסְטוּ, עֶוויגֶער,
אֱלֹהֵינוּ אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם. קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
צוּר פֶעלְז
כָּל הָעוֹלָמִים. פוּן אַלֶע וֶועלְטֶען,
צַדִּיק גֶערֶעכְטֶער
בְּכָל הַדּוֹרוֹת. אִין אַלֶע גֶעשְׁלֶעכְטֶער,
הָאֵל הַנֶּאֱמָן דֶער טְרֵייעֶר גָאט,
הָאוֹמֵר וֶועלְכֶער זָאגְט
וְעוֹשֶׂה. אוּן טְהוּט,
הַמְדַבֵּר וֶועלְכֶער רֶעדְט
וּמְקַיֵּם. אוּן עֶרְפִילְט,
שֶׁכָּל דְּבָרָיו וָואס אַלֶע זַיינֶע וֶוערְטֶער
אֱמֶת וָצֶדֶק: זַיינֶען וָואהְרְהַייט אוּן גֶערֶכְטִגְקַייט
נֶאֱמָן טְרֵיי
אַתָּה הוּא בִּיסְט דוּ,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ. עֶוויגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
וְנֶאֱמָנִים אוּן טְרֵיי זַיינֶען
דְּבָרֶיךָ. דַיינֶע וֶוערְטֶער,
וְדָבָר אֶחָד אוּן אֵיין וָוארְט

1) ער האט בעוויליגט; איהם איז געפעליג געווארען.

מִדְּבָרֶיךָ.	פוּן דַיינֶע וֶוערְטֶער
אָחוֹר לֹא יָשׁוּב	קֶעהְרְט נִיט צוּרִיק
רֵיקָם.	לֵיידִיג,[1]
כִּי אֵל מֶלֶךְ	דֶען אַ גָאט (אוּן) אַ קֶענִיג,
נֶאֱמָן וְרַחֲמָן	וָוס אִז טְרַייאוּן בַּארְמְהֶערְצִיג
אָתָּה:	בִּיסְטוּ.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ.	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְטוּ, עֶווִיגֶער,
הָאֵל הַנֶּאֱמָן	דֶער טְרַייעֶר גָאט
בְּכָל דְּבָרָיו:	אִין אַלֶע זַיינֶע וֶוערְטֶער.

רַחֵם עַל צִיּוֹן	עֶרְבַּארְם זִיךְ אִיבֶּער צִיוֹן,
כִּי הִיא	דֶען זִי אִיז
בֵּית חַיֵּינוּ	דַאס הוֹיז פוּן אוּנְזֶער לֶעבֶּען
וְלַעֲלוּבַת נֶפֶשׁ	אוּן דִי[2] פֶערְאַכְטֶעטֶע זֶעלֶע
תּוֹשִׁיעַ	זָאלְסְטוּ הֶעלְפֶען
בִּמְהֵרָה	שְׁנֶעל
בְיָמֵינוּ:	אִין אוּנְזֶערֶע טֶעג.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ.	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְטוּ, עֶווִיגֶער,
מְשַׂמֵּחַ צִיּוֹן	וֶועלְכֶער עֶרְפְרֵעהְט צִיוֹן
בְּבָנֶיהָ:	דוּרְךְ אִיהְרֶע קִינְדֶער.

שַׂמְּחֵנוּ	עֶרְפְרֵעה אוּנְז,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
בְּאֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא	מִיט אֵלִיָהוּ, דֶעם פְּרָאפֶעט,
עַבְדֶּךָ.	דַיין קְנֶעכְט,
וּבְמַלְכוּת	אוּן מִיט דִי רֶעגִירוּנְג
בֵּית דָּוִד	פוּן דִי הוֹיז פוּן דָוִד,
מְשִׁיחֶךָ.	דַיין גֶעזַאלְבְּטֶער;
בִּמְהֵרָה יָבֹא	שְׁנֶעל זָאל עֶר קוּמֶען
וְיָגֵל לִבֵּנוּ.	אוּן עֶרְפְרֵעהֶן אוּנְזֶער הַארְץ;
עַל כִּסְאוֹ	אוֹיף זַיין טְהְרָאן
לֹא יֵשֵׁב זָר.	וֶועט נִיט זִיצֶען קַיין פְרֶעמְדֶער
וְלֹא יִנְחֲלוּ עוֹד אֲחֵרִים	אוּן אַנְדֶערֶע וֶועלֶען מֶעהְר נִיט עֶרְבֶּען
אֶת כְּבוֹדוֹ.	זַיין עֶהְרֶע,
כִּי	דֶען
בְשֵׁם קָדְשְׁךָ	בַּיי דַיין הֵיילִיגֶען נָאמֶען
נִשְׁבַּעְתָּ לוֹ	הָאסְטוּ אִיהְם גֶעשְׁוָוארֶען,
שֶׁלֹּא יִכְבֶּה נֵרוֹ	דָאס זַיין לִיכְט וֶועט נִיט פֶערְלָאשֶׁען וֶוערֶען
לְעוֹלָם וָעֶד:	פִיר אִימֶער אוּן עֶווִיג.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ.	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְטוּ, עֶווִיגֶער,
מָגֵן דָּוִד:	דֶער שִׁילְד פוּן דָוִד.

אם יום טוב און אם שבת, אין וועלכען עס געפאלט יום טוב ווי אויך אם שבת חול המועד סכות, ווערד געזאגט על התורה מיט איינעם פון די נוסחאות וואס געפינען זיך היר אונטערן שטריך.

עַל הַתּוֹרָה	פִיר דִי תּוֹרָה

אם פסח שבעות און סכות, ווי אויך אם שבת חול המועד סוכות, זאגט מען פאלגענדעס נאך מגן דוד.

עַל הַתּוֹרָה וְעַל הָעֲבוֹדָה וְעַל הַנְּבִיאִים

אם שבת זאג: וְעַל יוֹם הַשַּׁבָּת הַזֶּה

אם פסח זאג: וְעַל יוֹם חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה

1) ד. ה. ניט ערפילט. 2) וואס איז געקרייגקט אין גייסט.

וְעַל הָעֲבוֹדָה	און פִיר דַאס גָאטֶעס=דִינְסְט
וְעַל הַנְּבִיאִים.	און פִיר דִי פְּרָאפֶּעטֶען
וְעַל יוֹם הַשַּׁבָּת הַזֶּה.	און פִיר דִיזֶען שַׁבָּת טָאג,
שֶׁנָּתַתָּ לָּנוּ	וֶועלְכֶען דוּ הָאסְט אוּנְז גֶעגֶעבֶּען,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
לִקְדֻשָּׁה	פִיר הֵיילִיגְקַייט
וְלִמְנוּחָה.	און פִיר רוּהֶע,
לְכָבוֹד	פִיר עֶהְרֶע
וּלְתִפְאָרֶת:	און פִיר פְּרַאכְט.
עַל הַכֹּל	פִיר אַלֶעס,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
אֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ.	דַאנְקֶען מִיר דִיר
וּמְבָרְכִים אוֹתָךְ.	און מִיר לוֹיבֶּען דִיר;
יִתְבָּרַךְ שִׁמְךָ	גֶעלוֹיבְּט זָאל וֶוערֶען דַיין נָאמֶען
בְּפִי כָּל חַי	אִין דֶם מוֹיל פוּן אַלֶע לֶעבֶּדִגֶע
תָּמִיד	בֶּעשְׁטֶענְדִיג,
לְעוֹלָם וָעֶד:	אוֹיף אִימֶער און עֶווִיג.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ.	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְטוּ, עֶווִיגֶער,
מְקַדֵּשׁ	(וֶועלְכֶער) הֵיילִיגְט
הַשַּׁבָּת:	דֶעם שַׁבָּת=טָאג.

אם שבועות זאג:

וְעַל יוֹם חַג הַשָּׁבֻעוֹת הַזֶּה

אם סוכות זאג:

וְעַל יוֹם חַג הַסֻּכּוֹת הַזֶּה

אם שמיני עצרת און שמחת תורה

וְעַל יוֹם הַשְּׁמִינִי חַג הָעֲצֶרֶת הַזֶּה

שֶׁנָּתַתָּ לָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ (אם שבת לִקְדֻשָּׁה וְלִמְנוּחָה). לְשָׂשׂוֹן וּלְשִׂמְחָה. לְכָבוֹד וּלְתִפְאָרֶת: עַל הַכֹּל יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ. וּמְבָרְכִים אוֹתָךְ. יִתְבָּרַךְ שִׁמְךָ בְּפִי כָּל חַי תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ. מְקַדֵּשׁ (אם שבת הַשַּׁבָּת וְ)יִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים:

אם שבת זאגט מען היר יקום פורקן און אין א וואכען טאג זאגט מען אשרי.

אם ראש השנה זאגט מען פאלגע־דעס נאך מגן דוד.

עַל הַתּוֹרָה וְעַל הָעֲבוֹדָה וְעַל הַנְּבִיאִים

אם שבת זאג:

וְעַל יוֹם הַשַּׁבָּת הַזֶּה

וְעַל יוֹם הַזִּכָּרוֹן הַזֶּה שֶׁנָּתַתָּ לָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ (אם שבת לִקְדֻשָּׁה וְלִמְנוּחָה) לְכָבוֹד וּלְתִפְאָרֶת: עַל הַכֹּל יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ. וּמְבָרְכִים אוֹתָךְ. יִתְבָּרַךְ שִׁמְךָ בְּפִי כָּל חַי תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד. וּדְבָרְךָ אֱמֶת וְקַיָּם לָעַד: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ. מְקַדֵּשׁ (אם שבת הַשַּׁבָּת וְ)יִשְׂרָאֵל וְיוֹם הַזִּכָּרוֹן:

אם שבת זאגט מען היר יקום פורקן און אין א וואכען טאג זאגט מען אשרי.

אם יום כפור זאגט מען פאלגענדעס נאך מגן דוד.

עַל הַתּוֹרָה וְעַל הָעֲבוֹדָה וְעַל הַנְּבִיאִים

אם שבת זאג:

וְעַל יוֹם הַשַּׁבָּת הַזֶּה

וְעַל יוֹם הַכִּפֻּרִים הַזֶּה שֶׁנָּתַתָּ לָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ (אם שבת לִקְדֻשָּׁה וְלִמְנוּחָה) לִמְחִילָה וְלִסְלִיחָה וּלְכַפָּרָה. וְלִמְחָל בּוֹ

יקום פורקן הרא״ן הוא ברכה לדורשים בקהל לפני כל חג ולראשי גליות וראשי הישיבות ולומדי התורה, ויקום פורקן השני הוא ברכה לבני העיר ונתקנו בבבל בלשון ארצם למען יבינו גם הנשים והטף.

יקום פורקן זאגט מען ניט אם יום טוב, וואס געפאלט אין א וואכען טאג.

יְקוּם פֻּרְקָן — עֶס זָל אוֹיפְשְׁטֵהְן אֵן עֶרְלֶזוּנְג
מִן שְׁמַיָּא. — פוּן הִימֶעל,
חִנָּא וְחִסְדָּא. — גוּנְסְט אוּן גְנַאדֶע
וְרַחֲמֵי — אוּן עֶרְבַּארְמוּנְג
וְחַיֵּי אֲרִיכֵי. — אוּן לַאנְגֶעס לֶעבֶּען
וּמְזוֹנֵי רְוִיחֵי. — אוּן [1]גֶענוּג עֶרְנֶעהְרוּנְגְס־מִטְלֶען
וְסִיַּעְתָּא — אוּן הִילְפֶע
דִשְׁמַיָּא. — פוּן הִימֶעל
וּבַרְיוּת גּוּפָא. — אוּן קֶערְפֶּערְלִיכֶע גֶעזוּנְדְהַייט
וּנְהוֹרָא מַעַלְיָא: — אוּן [2]גוּטֶעס לִיכְט.
זַרְעָא — קִינְדֶער,
חַיָּא וְקַיָּמָא. — [3]לֶעבֶּנְדֶע אוּן דוֹיעֶרְהַאפְטֶע,
זַרְעָא — קִינְדֶער,
דִּי לָא יִפְסוּק — וֶועלְכֶע זָאלֶען נִיט [4]אוֹיפְהֶערֶען
וְדִי לָא יִבְטוּל — אוּן זָאלֶען נִיט [5]אָבְּשְׁטֶעהְן
מִפִּתְגָּמֵי — פוּן דִי וֶוערְטֶער
אוֹרַיְתָא: — פוּן דֶער תּוֹרָה.

לְמָרָנָן — פִיר אוּנְזֶערֶע לֶעהְרֶער
וְרַבָּנָן — אוּן אוּנְזֶערֶע גֶעלֶעהְרְטֶע
חֲבוּרָתָא קַדִּישָׁתָא. — פוּן דֶער הֵיילִיגֶער גֶעמֵיינְדֶע,
דִּי בְאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל. — וֶועלְכֶע זַיינֶען אִין [6]אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל
וְדִי בְּבָבֶל. — אוּן וֶועלְכֶע זַיינֶען אִין בָּבֶל.
לְרֵישֵׁי — פִיר דִי הֵייפְּטֶער
כַלֵּי. — פוּן דִי פַייעֶרְטָאגְס־רֶעדֶען[7]
וּלְרֵישֵׁי — אוּן פִיר דִי הֵייפְּטֶער
גַלְוָתָא. — פוּן דֶער גֶעפַאנְגֶענְשַׁאפְט[8]
וּלְרֵישֵׁי — אוּן פִיר דִי הֵייפְּטֶער
מְתִיבָתָא. — פוּן דִי [9]יְשִׁיבוֹת
וּלְדַיָּנֵי — אוּן פִיר דִי רִיכְטֶער,
דִּי בָבָא: — וֶועלְכֶע זַיינֶען אִין טוֹיעֶר.
לְכָל תַּלְמִידֵיהוֹן — פִיר אַלֶע זֵייעֶרֶע שִׁילֶער
וּלְכָל תַּלְמִידֵי — אוּן פִיר אַלֶע שִׁילֶער
תַלְמִידֵיהוֹן. — פוּן זֵייעֶרֶע שִׁילֶער
וּלְכָל — אוּן פִיר אַלֶע,
מָאן דְּעָסְקִין — וָואס בֶּעשֶׁעפְטִיגֶען זִיךְ

פיר יום כפור.

אֶת כָּל עֲוֹנוֹתֵינוּ. לְכָבוֹד וּלְתִפְאֶרֶת: עַל הַכֹּל יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ. וּמְבָרְכִים אוֹתָךְ. יִתְבָּרַךְ שִׁמְךָ בְּפִי כָל חַי תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד. וּדְבָרְךָ אֱמֶת וְקַיָּם לָעַד: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ. מֶלֶךְ מוֹחֵל

פיר יום כפור.

וְסוֹלֵחַ לַעֲוֹנוֹתֵינוּ. וְלַעֲוֹנוֹת עַמּוֹ בֵּית יִשְׂרָאֵל. וּמַעֲבִיר אַשְׁמוֹתֵינוּ בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה. מֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ. מְקַדֵּשׁ (אם שבת הַשַּׁבָּת וְ) יִשְׂרָאֵל וְיוֹם הַכִּפֻּרִים:

אם שבת זאגט מען היר יקום פורקן און אין א וואכען טאג זאגט מען אשרי.

1) ברייטע, רייכע. 2) בעסטע ערלייכטונג. 3) לאנג-לעבענדע, קרעפטיגע. 4) פערלאזען. 5) געשטערט זיין. 6) לאנד פון ישראל, פאלעסטינא. 7) פאר יעדען יום טוב פלעגט דער רב דרשן'ען פאר זיינע תלמידים מעניגא דיומא. 8) ריש גלותא האט געהייסען דער אידישער פירסט, וואס איז געוועזן אין בבל 9) לייער־אנשטאלטען, אקאדעמיען.

באוריתא. מיט דער תורה,
מלכא דער קעניג
דעלמא. פון דער וועלט
יברך יתהון. זאל זיי בענשען,
יפיש ער זאל פערלייננערען
חייהון. זייער לעבען,
ויסגא און ער זאל פערמעהרען
יומיהון. זייערע טעג,
ויתן ארכה און ער זאל געבען א פערלענגערונג
לשניהון: צו זייערע יאהרען.
ויתפרקון און זיי זאלען ערלייזט ווערען
וישתזבון און זיי זאלען בפרייט ווערען
מן כל עקא פון יעדער בעדרענגנים
ומן כל מרעין בישין } און פון אלע שלעכטע קראנקהייטען.
מרן דער הערר,
די בשמיא וואס איז אין הימעל,
יהא בסעדהון זאל זיי זיין צו הילף
כל זמן ועדן. צו יעדער צייט און [6]שטונדע;
ונאמר אמן: און לאמיר זאגען: אמן!

ווען מען דאווינט פיר זיך, ניט צוזאמען מיט א געמיינדע (אהן א מנין), דאן זאגט מען ניט דעם צווייטען יקום פורקן און אויך ניט מי שברך.

יקום פרקן עס זאל אויפשטעהן אן ערלעזונג
מן שמיא. פון הימעל,
חנא וחסדא. גונסט און גנאדע
ורחמי און ערבארמונג
וחיי אריכי. און לאנגעס לעבען
ומזוני רויחי. און [1]גענוג ערנעהרונגס=מיטלען
וסיעתא און הילפע
דשמיא. פון הימעל
ובריות גופא. און קערפערליכע געזונדהייט
ונהורא מעליא: } און [2]גוטעס ליכט.
זרעא קינדער,
חיא וקימא. [3]לעבענדע און דויערהאפטע,
זרעא קינדער,
די לא יפסוק וועלכע זאלען ניט [4]אויפהערען
ודי לא יבטול און זאלען ניט [5]אבשטעהן
מפתגמי פון די ווערטער
אוריתא: פון דער תורה.
לכל קהלא קדישא הדין } פיר דיזע גאנצע היילינע געמיינדע,
רברביא די גרויסע
עם זעריא. מיט די קליינע,
טפלא ונשיא: די קינדער און די פרויען.
מלכא דער קעניג
דעלמא פון דער וועלט
יברך יתכון. זאל אייך בענשען,
יפיש ער זאל פערלייננערען
חייכון. אייער לעבען,
ויסגא און ער זאל פערמעהרען
יומיכון. אייערע טעג,
ויתן ארכה און ער זאל געבען א פערלענגערונג
לשניכון: צו אייערע יאהרען.

1) ברייטע, רייכע. 2) בעסטע ערליכטונג. 3) לאנג-לעבענדע, קרעפטיגע. 4) פערלאזען. 5) געשטערט זיין.
6) סיזאן, געגענווארט.

וְתִתְפָּרְקוּן	און אִיהר זָאלְט עֶרלֵייזְט וֶוערֶן
וְתִשְׁתֵּזְבוּן	און אִיהר זָאלְט בֶּפְרַייט וֶוערֶן
מִן כָּל עָקָא	פוּן יֶעדֶער בֶּעדְרֶענְגְנִיס
וּמִן כָּל מַרְעִין בִּישִׁין	און פוּן אַלֶע שְׁלֶעכְטֶע קְרַאנְקְהַייטֶען.
מָרָן	דֶער הֶערְר,
דִּי בִשְׁמַיָּא	וָואס אִיז אִין הִימֶעל,
יְהֵא בְסַעְדְּכוֹן	זָאל אַייךְ זַיין צוּ הִילְף
כָּל זְמַן וְעִדָּן.	צוּ יֶעדֶר צַייט און [1]שְׁטוּנְדֶע;
וְנֹאמַר אָמֵן:	און לָאמִיר זָאגֶען: אָמֵן!

מִי שֶׁבֵּרַךְ	דֶער, וָואס הָאט גֶעבֶּענְשְׁט
אֲבוֹתֵינוּ	אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן,
אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב	אַבְרָהָם, יִצְחָק און יַעֲקֹב,
הוּא יְבָרֵךְ	עֶר זָאל בֶּענְשֶׁען
אֶת כָּל הַקָּהָל הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה	דִיזֶע גַאנְצֶע הֵיילִיגֶע גֶעמֵיינְדֶע
עִם כָּל קְהִלּוֹת הַקֹּדֶשׁ	מִיט אַלֶע הֵיילִיגֶע גֶעמֵיינְדֶען,
הֵם וּנְשֵׁיהֶם.	זֵיי און זֵייעֶרֶע פְרוֹיעֶן
וּבְנֵיהֶם	און זֵייעֶרֶע זִיהְן
וּבְנוֹתֵיהֶם.	און זֵייעֶרֶע טֶעכְטֶער
וְכָל	און אַלֶעס,
אֲשֶׁר לָהֶם:	וָואס גֶעהֶערְט צוּ זֵיי.
וּמִי שֶׁמְּיַחֲדִים	און וֶוער עֶס בֶּעשְׁטִימֶען
בָּתֵּי כְנֵסִיּוֹת	[2]פֶערְזַאמְלוּנְגְס־הַייזֶער
לִתְפִלָּה.	פִיר גֶעבֶּעט,
וּמִי שֶׁבָּאִים	און וֶוער עֶס קוּמֶען
בְּתוֹכָם	אִין זֵיי
לְהִתְפַּלֵּל.	צוּ בֶּעטֶען,
וּמִי שֶׁנּוֹתְנִים	און וֶוער עֶס גִיבֶּען
נֵר לַמָּאוֹר.	לִיכְט צוּם בֶּעלַייכְטֶען
וְיַיִן לְקִדּוּשׁ	און וַויין פִיר קִדוּשׁ
וּלְהַבְדָּלָה.	און פִיר הַבְדָלָה,
וּפַת לָאֹרְחִים.	און בְּרוֹט פִיר דוּרְךְ־רַייזֶענְדֶע
וּצְדָקָה	און גֶעלְד־שְׁטִיצֶע
לָעֲנִיִּים.	פִיר דִי אָרֶעמֶע,
וְכָל מִי	און אַלֶע
שֶׁעוֹסְקִים	וָואס בֶּעשֶׁעפְטִיגֶען זִיךְ
בְּצָרְכֵי צִבּוּר	מִיט גֶמֵיינְדֶע [3]אַנְגֶעלֶעגֶנְהַייטֶען
בֶּאֱמוּנָה.	מִיט טְרַייהַייט,
הַקָּדוֹשׁ	דֶער הֵיילִיגֶער,
בָּרוּךְ הוּא	גֶעלוֹיבְּט אִיז עֶר,
יְשַׁלֵּם שְׂכָרָם.	זָאל בֶּעצָאהְלֶען זֵייעֶר לוֹין,
וְיָסִיר מֵהֶם	און עֶר זָאל [4]דֶערְוַוייטֶערְן פוּן זֵיי
כָּל מַחֲלָה.	יֶעדֶע קְרַאנְקְהַייט,
וְיִרְפָּא	און עֶר זָאל הֵיילֶען
לְכָל גּוּפָם.	זֵייעֶר גַאנְצֶען קֶערְפֶּער,
וְיִסְלַח	און עֶר זָאל פֶערְגֶעבֶּען
לְכָל עֲוֹנָם:	אַלֶע זֵייעֶרֶע זִינְד.
וְיִשְׁלַח בְּרָכָה	און עֶר זָאל שִׁיקֶען זֶעגֶען
וְהַצְלָחָה	און גְלִיק
בְּכָל מַעֲשֵׂה	אִין אַלֶע וֶוערְק

1) סיזאן; געגענוואַרט. 2) סינאַגאגען, שוהלען. 3) בּעדירפניסע. 4) אבשאפען, אבווענדען.

יְדֵיהֶם — פוּן זֵייעֶרֶע הֶענְד
עִם כָּל יִשְׂרָאֵל — מִיט גַאנְץ יִשְׂרָאֵל,
אֲחֵיהֶם · — זֵייעֶרֶע בְּרִידֶער;
וְנֹאמַר אָמֵן: — אוּן לָאמִיר זָאגֶען: אָמֵן!

תְּפִלָּה בְּעַד שְׁלוֹם הַמַּלְכוּת.

גֶעבֶּעט פִיר דִי פְרִידֶען פוּן דֶער רֶעגִירוּנְג

הכל בו מזכיר את המנהג לברך את המלך אחר קריאת התורה. וז"ל אבודרהם: „אחר שמסיימין בקריאת התורה נהגו לברך את המ"ך ולהתפלל לה' שיעזרהו ויאמצהו על אויביו שכן כתוב, ודרשו בשלום העיר אשר הגליתי אתכם שמה והתפללו בעדה אל ה' כי בשלומה יהיה לכם שלום (ירמיהו כ"ט ז') וכ"ו וכן מצאנו גם במשנה רבי חנינא סגן הכהנים אומר: הוי מתפלל בשלומה של מלכות שאלמלא מיראה של מלכות איש את רעהו חיים בלעו (אבות פ"ג מ"ב) וכן מצינו שמעון הצדיק אמר למלך אלכסנדר שלא יחריב הבית אשר בו מתפללין גם בעד המלך (יומא ס"ט ע"א, ברכות י"ז ע"א). והספרדים אומרים אותה גם בל"ל יום כפור אחר כל נדרי. והטעם, לדעתי, הוא לבל יאמרו כי על ידי אמירת כל נדרי התירו את השבועה לעבוד את המלכות, ולכן הם מתפללים תכף בשלומה.

[1] הַנּוֹתֵן תְּשׁוּעָה — דֶער, וָואס גִיבְּט הִילְף
לַמְּלָכִים — צוּ דִי קֶענִיגֶע
וּמֶמְשָׁלָה — אוּן הֶערְשַׁאפְט
לַנְּסִיכִים. — צוּ דִי פִירְשְׁטֶען,
[2] מַלְכוּתוֹ — (וָואס) זַיין קֶענִיגְרַייךְ
מַלְכוּת — אִיז אַ קֶענִיגְרַייךְ
כָּל עוֹלָמִים. — פוּן אַלֶע וֶועלְטֶען,
[3] הַפּוֹצֶה — וֶועלְכֶער הָאט גֶערֶעטֶעט
אֶת דָּוִד עַבְדּוֹ — דָוִד, זַיין קְנֶעכְט,
מֵחֶרֶב רָעָה. — פוּן אַ [5] שֶׁעדְלִיכֶען שְׁוֶוערְט,
[4] הַנּוֹתֵן בַּיָּם — וֶועלְכֶער הָט גֶעמַכְט אִין מֶעער
דָּרֶךְ — אַ וֶועג,

וּבְמַיִם עַזִּים — אוּן אִין שְׁטַארְקֶע וַואסֶערֶן
נְתִיבָה. — אַ שְׁטֶעג,
הוּא יְבָרֵךְ · — עֶר זָאל בֶּענְשֶׁען
וְיִשְׁמוֹר · — אוּן זָאל בֶּעהִיטֶען
וְיִנְצוֹר · — אוּן זָאל בֶּעוָואהְרֶען
וְיַעֲזוֹר. — אוּן זָאל הֶעלְפֶען
וִירוֹמֵם. — אוּן זָאל עֶרְהוֹיבֶּען
וִיגַדֵּל. — אוּן זָאל גְרוֹיס מַאכֶען
וִינַשֵּׂא לְמַעְלָה — אוּן זָאל הוֹיךְ שְׁטֶעלֶען
אֶת אַרְצֵנוּ. — אוּנְזֶער לַאנְד,
הַמְּדִינוֹת הַמְּאֻחָדוֹת — דִי פֶערְאֵייניגְטֶע שְׁטַאטֶען
שֶׁבְּאָמֶרִיקָא. — פוּן אַמֶערִיקַא,
וְאֶת כָּל הָעַמִּים — אוּן אַלֶע נַאצְיָאנֶען,
הַיּוֹשְׁבִים עָלֶיהָ. — וָואס וָואהְנֶען אִין אִיהְר,
וְאֶת הַפְּרֶעזִידֶענְט — אוּן דֶעם פְּרֶעזִידֶענְט
טֶהֶעאָדָאר רוּזְוֶועלְט — טֶהֶעאָדָאר רוּזְוֶועלְט,
עִם כָּל יוֹעֲצֵי הַמַּלְכוּת — מִיט אַלֶע רַאטְה־גֶעבֶּער פוּן דֶער רֶעגִירוּנְג
וּפְקִידֶיהָ: — אוּן אִיהְרֶע בֶּעאַמְטֶע.
מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים — דֶער קֶענִיג אִיבֶּער אַלֶע קֶענִיגֶע
בְּרַחֲמָיו. — מִיט זַיין בַּארְמְהֶערְצִיגְקֵייט,
יְחַיֵּהוּ — זָאל עֶר אִיהם לָאזֶען לֶעבֶּען
וְיִשְׁמְרֵהוּ. — אוּן זָאל אִיהם בֶּעהִיטֶען,
וּמִכָּל צָרָה — אוּן פוּן יֶעדֶען נוֹיטְה
וְיָגוֹן וָנֶזֶק — אוּן טְרוֹיעֶר אוּן שָׁאדֶען

1) תהלים קמ"ד י'. 2) ע"פ תהלים קמ"ה י"ג. 3) שם קמ"ד י'. 4) ישעיה מ"ג ט"ז. 5) גרויזאמען, שלעכטען.

יַצִּילֵהוּ.	זָאל עֶר אִיהם רֶעטֶען,
וְיַדְבֵּר	און עֶר זָאל אוּנְטֶערְוַוארְפֶען
עַמִּים	פֶעלְקֶער
תַּחַת רַגְלָיו.	אוּנְטֶער זַיינֶע פִיס,
וְיַפִּיל שׂוֹנְאָיו	און זָל מַכֶן פַלֶען זַיינֶע פַיינְד
לְפָנָיו.	פַאר אִיהם
וּבְכָל אֲשֶׁר יִפְנֶה	און אִיבֶּערַאל וואו עֶר וֶועט זִיךְ וֶוענְדֶען
יַצְלִיחַ:	זָאל עֶר בֶּעגְלִיקֶען.
מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים	דֶער קֶענִיג אִיבֶּער אַלֶע קֶענִיגֶע,
בְּרַחֲמָיו.	מִיט זַיין בַּארְמְהֶערְצִיגְקַייט,
יִתֵּן בְּלִבּוֹ	זָאל אַרַיינְגֶעבֶּן אִין זַיין הַארְץ
וּבְלֵב	און אִין דִי הַארְץ
כָּל יוֹעֲצָיו	פוּן אַלֶע זַיינֶע רַאטְהְגֶעבֶּער
וּפְקִידָיו.	און זַיינֶע בֶּעאַמְטֶע
רוּחַ חָכְמָה	אַ גַייסְט פוּן קְלוּגְשַׁאפְט
וּבִינָה.	און פֶערְנוּנְפְט
לְהַרְבּוֹת	צוּ פֶערְמֶעהְרֶען
שְׁלוֹם הַמַּלְכוּת	דֶעם פְרִידֶען פוּן דֶר רֶעגִירוּנְג
וְהַצְלָחַת עַמּוֹ.	און דַאס גְלִיק פוּן זַיין פָאלְק
וְלַעֲשׂוֹת	און צוּ טְהָאן
חֶסֶד וֶאֱמֶת	גְנַאדֶע און טְרַייהַייט
עִם כָּל יִשְׂרָאֵל:	מִיט גַאנְץ יִשְׂרָאֵל.
בְּיָמָיו	אִין זַיינֶע טֶעג
וּבְיָמֵינוּ	און אִין אוּנְזֶערֶע טֶעג
[1] תִּוָּשַׁע יְהוּדָה.	זָאל גֶעהָאלְפֶען וֶוערֶען יְהוּדָה
וְיִשְׂרָאֵל	און יִשְׂרָאֵל
יִשְׁכּוֹן לָבֶטַח.	זָאל רוּהֶען זִיכֶער.
[2] וּבָא לְצִיּוֹן	און עֶס זָאל קוּמֶען פִיר צִיּוֹן
גּוֹאֵל.	אַיין עֶרְלֵייזֶער,
וְכֵן יְהִי רָצוֹן.	און אַזוֹי זָאל זַיין (זַיין) ווילֶען,
וְנֹאמַר אָמֵן:	און לָאמִיר זָאגֶען: אָמֵן!

בִּרְכַּת הַחֹדֶשׁ.

רֹאשׁ חֹדֶשׁ בֶּענְשֶׁען.

תפלת יהי רצון לא נמצא ברמב״ם וגם לא באבודרהם ובסדורי הספרדים, אולם נמצא בתלמוד(ברכות ט״ז ע״ב) „רב בתר צלותיה אמר הכי: יהי רצון מלפניך ה׳ אלהינו ואלהי אבותינו שתתן לנו חיים ארוכים וכו׳ עד משאלות לבנו לטובה". ומזה נראה כי רק בזמן מאוחר לקחוה האשכנזים לאמרה קדם ברכת החודש והוסיפו בה רק הז׳ תבות „שתחדש עלינו את החודש הזה לטובה ולברכה" כדי לעשותה מכוונת לענין ראש חדש ובסוף הוסיפו התבות „אמן סלה" ויש סדורים שגומרים: „בזכות תפלת רב אמן סלה" שנשתבשה בהרבה סדורים לנוסח „בזכות תפלת רבים". והספרדים אומרים תחת תפלת יהי רצון שלנו יהי רצון מלפני אבינו שבשמים וכו׳ שהאשכנזים אומרים בב׳ וה׳ אחר הקריאה בשנוי מעט ובלי החרוז אחינו כל בית ישראל (עיין בתפלת שחרית צד 51) וגם נוסח של מי שעשה נסים ויחדשהו משונה אצל הספרדים.

שבת בעפאר דעם אנפאנג פון מאנאט (ראש חדש) זאגט מען דיזעס בעפאר מוסף־געבעט.

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ	עֶס זָאל זַיין [3] דַיין ווילֶען,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עֶוויגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
וֵאלֹהֵי	און דֶער גָאט
אֲבוֹתֵינוּ.	פוּן אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן,
שֶׁתְּחַדֵּשׁ	דַאס דוּא זָאלְסְט בֶּענַייֶען
עָלֵינוּ	פִיר אוּנְז
אֶת הַחֹדֶשׁ הַזֶּה	דִיזֶען מָאנַאט
לְטוֹבָה	צוּם גוּטֶען

1) ירמיה י״ג ו׳. 2) ישעיה נ״ט כ׳. 3) דער ווילען פון פאר דיר.

וּלְבְרָכָה: אוּן צוּם זֶעגֶען.
וְתִתֶּן לָנוּ אוּן דוּ זָאלְסְט אוּנְז גֶעבֶּען
חַיִּים אֲרוּכִּים. לַאנְגֶעס לֶעבֶּען,
חַיִּים אַ לֶעבֶּען
שֶׁל שָׁלוֹם. פוּן פְרִידֶען,
חַיִּים אַ לֶעבֶּען
שֶׁל טוֹבָה. פוּן גוּטֶעס,
חַיִּים אַ לֶעבֶּען
שֶׁל בְּרָכָה. פוּן זֶעגֶען,
חַיִּים אַ לֶעבֶּען
שֶׁל פַּרְנָסָה. פוּן עֶרְנֶעהְרוּנְג,
חַיִּים אַ לֶעבֶּען
שֶׁל חִלּוּץ עֲצָמוֹת. } פוּן [1]קֶערְפֶּערְלִכֶע גֶעזוּנְדְהַייט
חַיִּים אַ לֶעבֶּען,
שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם אִין וֶועלְכֶען עֶס אִיז דָא
יִרְאַת שָׁמַיִם פוּרְכְט פַאר [2]גָאט
וְיִרְאַת חֵטְא. אוּן פוּרְכְט פַאר זִינְד,
חַיִּים אַ לֶעבֶּען
שֶׁאֵין בָּהֶם אִין וֶועלְכֶען עֶס אִיז נִיטָ'א
בּוּשָׁה וּכְלִמָּה. בֶּעשֶׁעמוּנְג אוּן שַׁאנְדֶע,
חַיִּים אַ לֶעבֶּען
שֶׁל עֹשֶׁר פוּן רַייכְטְהוּם
וְכָבוֹד. אוּן עֶהְרֶע,
חַיִּים אַ לֶעבֶּען,
שֶׁתְּהֵא בָנוּ דַאס עֶס זָאל זַיין אִין אוּנְז
אַהֲבַת תּוֹרָה דִי לִיבֶּע צוּ דֶער תּוֹרָה
וְיִרְאַת שָׁמַיִם. אוּן פוּרְכְט פַאר [2]גָאט,
חַיִּים אַ לֶעבֶּען,
שֶׁיִּמָּלְאוּ דַאס עֶס זָאלֶען עֶרְפִילְט וֶוערֶען
מִשְׁאֲלוֹת דִי וִוינְשֶׁע
לִבֵּנוּ פוּן אוּנְזֶער הַארְץ
לְטוֹבָה. צוּם גוּטֶען.
אָמֵן סֶלָה: אָמֵן! סֶלָה!

עס איז רעכט צו וויסען דעם מולד בעפאר מען בענשט ראש חודש.

דער חזן (פארבעטער) נעהמט דעם ספר התורה און זאגט:

מִי שֶׁעָשָׂה וֶוער עֶס הָאט גֶעטְהָאן
נִסִּים וואוּנְדֶער
לַאֲבוֹתֵינוּ. פִיר אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן,
וְגָאַל אוֹתָם אוּן עֶר הָאט זֵיי אוֹיסְגֶעלֵייזְט
מֵעַבְדוּת פוּן קְנֶעכְטְשַׁאפְט
לְחֵרוּת. צוּ פְרֵייהַייט,
הוּא יִגְאַל אוֹתָנוּ } דֶער זָאל אוּנְז אוֹיסְלֵייזֶען
בְּקָרוֹב. קִירְצְלִיךְ,
וִיקַבֵּץ אוּן עֶר זָאל פֶערְזַאמְלֶען
נִדָּחֵינוּ אוּנְזֶערֶע [3]פֶערְשְׁטוֹיסֶענֶע
מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ. } פוּן דִי פִיער עֶנְדֶען פוּן דֶער עֶרְד,
חֲבֵרִים כָּל יִשְׂרָאֵל. } (דַאס) גַאנְץ יִשְׂרָאֵל זָאל פֶערְאֵייניגְט זַיין,
וְנֹאמַר אָמֵן: אוּן לָא'מִיר זָאגֶען: אָמֵן!

---

1) ווערטערליך: ריסטונג פון די ביינער. 2) דעם הימעל. 3) פערדרענגטע, צערשטרייטע.

רֹאשׁ חֹדֶשׁ (פלוני) דֶער אָנְפַאנְג מָאנַאט[1]....

יִהְיֶה — וֶועט זַיין

בְּיוֹם (פלוני) — דֶעם[2]..... טָאג,

הַבָּא עָלֵינוּ — וֶועלְכֶער קוּמְט פִיר אוּנְז

וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל — אוּן פִיר גַאנְץ יִשְׂרָאֵל

לְטוֹבָה: — צוּם גוּטֶען.

יְחַדְּשֵׁהוּ — עֶס זָאל אִיהם[3] בֶּענַייעֶן,

הַקָּדוֹשׁ — דֶער הֵיילִיגֶער,

בָּרוּךְ הוּא — גֶעלוֹיבְּט אִיז עֶר,

עָלֵינוּ. — פִיר אוּנְז

וְעַל כָּל עַמּוֹ — אוּן פִיר זַיין גַאנְצֶען פָאלְק

בֵּית יִשְׂרָאֵל. — דַאס הוֹיז יִשְׂרָאֵל,

לְחַיִּים — צוּם לֶעבֶּען

וּלְשָׁלוֹם. — אוּן צוּם פְרִידֶען,

לְשָׂשׂוֹן — צוּ פְרֵייְדֶע

וּלְשִׂמְחָה. — אוּן צוּ פְרֵיילִיכְקַייט,

לִישׁוּעָה — צוּ הִילְף

וּלְנֶחָמָה. — אוּן צוּם טְרוֹיסְט,

וְנֹאמַר אָמֵן: — אוּן לָא'מִיר זָאגֶען: אָמֵן!

איתא בתנחומא פרשה האזינו:,, לכך רגילין להזכיר המתים בשבת שלא ישובו לגיהנום. כן איתא בת״כ כפר לעמך ישראל, אלו החיים; אשר פדית, אלו המתים; מכאן שהחיים פודין את המתים, ולכך אנו נוהגין להזכיר את המתים ביום הכפורים ולפסוק עליהן צדקה, שכן שנינו בת״כ יכול משמתו לא יועיל להם הצדקה ת״ל אשר פדית, מכאן כשפוסקין צדקה בשבילם מוציאין ומעלין אותן כחץ מן הקשת״. עכ״ל התנחומא. ואחר תפלת **אל מלא רחמים** תקנו לומר תפלת **אב הרחמים** לזכר נשמות החסידים והישרים והתמימים שנהרגו ונשחטו על קדוש השם ושמותיהם אינם ידועים לנו.

הַזְכָּרַת נְשָׁמוֹת לְזָכָר.

גֶעבֶּעט פִיר אַ פֶערְשְׁטָארְבֶּענֶעם מַאן.

די דינים ווען מען טהאר ניט מזכיר נשמות זיין, זעה אויף די נעכסטע זייטע פאר אב הרחמים.

אֵל — גָאט,

מָלֵא — (וָואס אִיז) פוּל

רַחֲמִים — מִיט בַּארֶעמְהֶערְצִיגְקַייט,

שׁוֹכֵן — (וֶועלְכֶער) וָואהְנְט

בַּמְּרוֹמִים. — אִין דִי הוֹיכֶע הִימְלֶען,

הַמְצֵא — לָאז גֶעפִינֶען

מְנוּחָה נְכוֹנָה — אַ רִיכְטִיגֶען רוּהֶע=אָרְט

תַּחַת כַּנְפֵי הַשְּׁכִינָה. — אוּנְטֶער דִי פְלִיגְלֶען פוּן דֶער שְׁכִינָה[4]

בְּמַעֲלוֹת — אִין דִי רֵייהֶען[5]

קְדוֹשִׁים — פוּן הֵיילִיגֶע

וּטְהוֹרִים. — אוּן רֵיינֶע,

כְּזֹהַר הָרָקִיעַ מַזְהִירִים — וָואס שַׁיינֶען ווִי דֶער הִימֶעל=שַׁיין

אֶת נִשְׁמַת — דִי זֶעעלֶע

הִיר קוּמְט דער נאמען און פאטער'ס נאמען פון דעם פער־שטארבענעם.

שֶׁהָלַךְ — וֶועלְכֶער אִיז אַוֶועגְגֶעגַאנְגֶען

לְעוֹלָמוֹ. — צוּ זַיין וֶועלְט,

בַּעֲבוּר שֶׁנָּדְבוּ — ווייל מֶען הָט פְרֵייווִילִיג גֶעגֶעבֶּען

צְדָקָה — צוּם וָואהְלְטֶהעֶטִיגֶען צְוֶועק[6]

בְּעַד הַזְכָּרַת — פִיר דַאס דֶערְמָאהְנֶען

נִשְׁמָתוֹ. — פוּן זַיין זֶעעלֶע,

בְּגַן עֵדֶן — אִין גַן עֵדֶן[7]

תְּהֵא מְנוּחָתוֹ. — זָאל זַיין זַיין רוּהֶע=אָרְט,

לָכֵן — דַארוּם,

בַּעַל הָרַחֲמִים — דֶר הֶערְר פוּן בַּרְמְהֶערְצִיגְקַייט

---

1) היר זאגט מען דעם נאמען פון מאנאט, צום ביישפיעל: ניסן אדער איר א. ז. וו. 2) היר זאגט מען וועלכען טאג פון וואך. 3) ד. ה. דעם מאנאט. 4) געטליכער אנוועזענהייט. 5) שטופען. 6) אלמאָזען, געלד=שטיצע אדער זאנס־טיגע גאבען צו ארמע. 7) פאראדיז.

יַסְתִּירֵהוּ	זָאל איהם פֶערְבָּארְגֶען
בְּסֵתֶר	אין דֶעם [2]שוּטְץ
כְּנָפָיו	פון זַיינֶע פְלִיגְלֶען
לְעוֹלָמִים.	אוּיף עֶוויג,
וְיִצְרוֹר	און עֶר זָאל אַיינְבִּינְדֶען
בִּצְרוֹר הַחַיִּים	אין דֶעם בּוּנְד פון לֶעבֶּען
אֶת נִשְׁמָתוֹ.	זַיין זֶעלֶע,
יְיָ הוּא נַחֲלָתוֹ.	דֶר עֶווִיגֶער אִיז זַיין עֶרְבּ־טְהֵיל;
וְיָנוּחַ	און עֶר זָאל רוּהֶען
בְּשָׁלוֹם	אין פְרִידֶען
עַל מִשְׁכָּבוֹ.	אוּיף זַיין גֶעלֶעגֶער;
וְנֹאמַר אָמֵן:	און לָאמִיר זָאגֶען: אָמֵן!

הַזְכָּרַת נְשָׁמוֹת לִנְקֵבָה.

גֶעבֶּעט פִיר אַ פֶערְשְׁטָארְבֶּענֶע פְרוֹי.

זעה די איבערזעטצונג אויף זייטע 156.

אֵל מָלֵא רַחֲמִים שׁוֹכֵן בַּמְּרוֹמִים. הַמְצֵא מְנוּחָה נְכוֹנָה תַּחַת כַּנְפֵי הַשְּׁכִינָה. בְּמַעֲלוֹת קְדוֹשִׁים וּטְהוֹרִים. כְּזֹהַר הָרָקִיעַ מַזְהִירִים אֶת נִשְׁמַת

היר קומט דער נאמען און פאטער'ס נאמען פון די פערשטארבענע.

שֶׁהָלְכָה לְעוֹלָמָהּ. בַּעֲבוּר שֶׁנָּדְבוּ צְדָקָה בְּעַד הַזְכָּרַת נִשְׁמָתָהּ. בְּגַן עֵדֶן תְּהֵא מְנוּחָתָהּ. לָכֵן בַּעַל הָרַחֲמִים יַסְתִּירֶהָ בְּסֵתֶר כְּנָפָיו לְעוֹלָמִים. וְיִצְרוֹר בִּצְרוֹר הַחַיִּים אֶת נִשְׁמָתָהּ. יְיָ הוּא נַחֲלָתָהּ. וְתָנוּחַ בְּשָׁלוֹם עַל מִשְׁכָּבָהּ. וְנֹאמַר אָמֵן:

בסדור הרמב״ם ובכ״י כו ובאבודרהם לא הובא אב הרחמים וגם בסדורי הספרדים איננו. וכנראה נתקן בימי הגזרות והשמדות של תתנ״ו ותתק״ו להזכיר נשמותיהם של„קהלות הקודש שמסרו נפשם על קדושת השם“.

מען זאגט ניט **אב הרחמים** און מען איז ניט מזכיר נשמות אַם שבת, ווען מען בענשט ראש חדש, אדער ווען עס איז ראש חדש, יום טוב, חנוכה אדער פורים, און אלע אנדערע שבתים, ווען מען זאגט ניט **צדקתך צדק** צו מנחה, אדער ווען עס איז דא אין שוהל אַ חתן אדער אַ בעל ברית. אבער מען איז מזכיר נשמות די וואס זיינען נקבר געווארען אין דער זעלבער וואך. נור אין די ספירה טעג זאגט מען **אב הרחמים**, אפילו ווען מען בענשט ראש חודש (אבער ניט אויב עס איז ראש חודש) און ווען עס איז דא אַ ברית אדער אַ חתונה, אבער מען איז ניט מזכיר נשמות.

אין אנדערע אשכנזישע געמיינדען זאגט מען **אב הרחמים** נור אם שבת פאר שבועות און פאר תשעה באב

אַב הָרַחֲמִים	דֶר פָּטֶער פוּן בַּרְמְהֶערְצִגְקֵייט,
שׁוֹכֵן	(וֶועלְכֶער) וָואהְנְט
מְרוֹמִים.	(אִין דִי) הוֹיכֶע הִימְלֶען
בְּרַחֲמָיו הָעֲצוּמִים	מִיט זַיין [3]גְרוֹיסֶע בַּרְמְ־הֶערְצִיגְקֵייט,
הוּא יִפְקוֹד	עֶר זָאל גֶעדֵיינְקֶען
בְּרַחֲמִים.	מִיט בַּארְמְהֶערְצִיגְקֵייט
הַחֲסִידִים	דִי פְרוּמֶע
וְהַיְשָׁרִים	און דִי רֶעכְטְפֶערְטִיגֶע
וְהַתְּמִימִים.	און דִי [4]פָאלְקָאמֶענֶע,
קְהִלּוֹת הַקֹּדֶשׁ	דִי הֵיילִיגֶע גֶעמֵיינְדֶען,
שֶׁמָּסְרוּ	וֶועלְכֶע הָאבֶּען אָבְגֶעגֶעבֶּען
נַפְשָׁם	זֵייעֶר זֶעלֶע
עַל קְדֻשַּׁת	פִיר דִי הֵיילִיגוּנְג

1) ע״פ שמואל ב׳ א׳ כ״ג. 2) פערבערגעניס. 3) מעכטיגע. 4) פעהלערלאזע.

הַשֵּׁם.	פוּן (גָאטֶעס) נָאמֶען.
[1] הַנֶּאֱהָבִים	וֶועלְכֶע זַיינֶען גֶעוֶועזֶען גֶעלִיבְּט
וְהַנְּעִימִים	אוּן אַנְגֶענֶעהְם
בְּחַיֵּיהֶם.	אִין זֵייעֶר לֶעבֶּען,
וּבְמוֹתָם	אוּן (אוֹיךְ) בַּיי זֵייעֶר טוֹיט
לֹא נִפְרָדוּ.	הָאבֶּען זֵיי זִיךְ נִט גֶעשֵׁיידֶעט.
מִנְּשָׁרִים קַלּוּ	זֵיי זַיינֶען גֶעוֶועזֶען [6]שְׁנֶעלֶער אַלְס אַדְלֶער
וּמֵאֲרָיוֹת גָּבֵרוּ.	אוּן שְׁטַארְקֶער אַלְס לֵייבֶּען
לַעֲשׂוֹת	צוּ טְהָאן
רְצוֹן קוֹנָם	דֶעם ווִילֶען פוּן זֵייעֶר [7]בֶּזִיצֶער
וְחֵפֶץ	אוּן דֶעם ווּאוּנְשׁ
צוּרָם:	פוּן זֵייעֶר פֶעלְזֶען-שׁוּטְץ.
יִזְכְּרֵם אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט זָל זֵיי דֶערְמָאהְנֶען
לְטוֹבָה.	צוּם גוּטֶען
עִם שְׁאָר צַדִּיקֵי עוֹלָם.	מִיט דִי אִיבְּרִיגֶע גֶערֶעכְטֶע פוּן דֶער וֶועלְט,
[2] וְיִנְקוֹם	אוּן עֶר זָאל רַאכֶע נֶעהְמֶען
נִקְמַת דַּם	דִי רַאכֶע (פִיר) דַאס בְּלוּט
עֲבָדָיו	פוּן זַיינֶע קְנֶעכְט,
הַשָּׁפוּךְ:	וֶועלְכֶע אִיז פֶערְגָאסֶען גֶעוָארֶן.
כַּכָּתוּב	ווִי עֶס אִיז גֶעשְׁרִיבֶּען
בְּתוֹרַת מֹשֶׁה	אִין דֶער תּוֹרָה פוּן מֹשֶׁה,
אִישׁ הָאֱלֹהִים.	דֶעם גֶעטְלִיכֶען מַאן:
[3] הַרְנִינוּ גוֹיִם	[8]לוֹיבְּט, אִיהְר נַאצְיָאנֶען,
עַמּוֹ.	זַיין פָאלְק,

כִּי דַם	דֶען (פִיר) דַאס בְּלוּט
עֲבָדָיו	פוּן זַיינֶע קְנֶעכְט
יִקּוֹם.	וֶועט עֶר רַאכֶע נֶעהְמֶען;
וְנָקָם יָשִׁיב	אוּן רַאכֶע וֶועט עֶר צוּרִיקְקֶעהְרֶען
לְצָרָיו.	צוּ זַיינֶע פַיינְדֶע,
וְכִפֶּר	אוּן עֶר וֶועט [9]פֶערְגֶעבֶּען
אַדְמָתוֹ עַמּוֹ:	זַיין לַאנְד (אוּן) זַיין פָאלְק.
וְעַל יְדֵי עֲבָדֶיךָ	אוּן דוּרְךְ דַיינֶע קְנֶעכְט,
הַנְּבִיאִים	דִי פְּרָאפֶעטֶען,
כָּתוּב לֵאמֹר.	אִיז גֶעשְׁרִיבֶּען פָאלְגֶענְדֶעס:
[4] וְנִקֵּיתִי	[10]אוּן אִיךְ וֶועל [11]רֵיינִיגֶען
דָּמָם	זֵייעֶר בְּלוּט,
לֹא נִקֵּיתִי.	(וֶועלְכֶע) אִיךְ הָאבּ נָאךְ נִט גֶערֵיינִיגְט
וַיְיָ שֹׁכֵן	[12]וֶוען דֶר עֶווִיגֶער וֶועט וָואהְנֶען
בְּצִיּוֹן:	אִין צִיוֹן.
וּבְכִתְבֵי הַקֹּדֶשׁ	אוּן אִין דִי הֵיילִיגֶע שְׁרִיפְטֶען
נֶאֱמַר.	אִיז גֶעזָאגְט:
[5] לָמָּה יֹאמְרוּ	וָוארוּם זָאלֶען זָאגֶען
הַגּוֹיִם	דִי נַאצְיָאנֶען:
אַיֵּה אֱלֹהֵיהֶם.	וואוּ אִיז זֵייעֶר גָאט?
יִוָּדַע	עֶס זָאל בֶּעוואוּסְט וֶוערֶען
בַּגּוֹיִם	אוּנְטֶער דִי נַאצְיָאנֶען
לְעֵינֵינוּ	פַאר אוּנְזֶערֶע אוֹיגֶען
נִקְמַת דַּם	דִי רַאכֶע (פִיר) דַאס בְּלוּט
עֲבָדֶיךָ	פוּן דַיינֶע קְנֶעכְט,
הַשָּׁפוּךְ:	וָואס אִיז פֶערְגָאסֶען גֶעוָארֶען.

1) ע״פ שמואל ב׳ א׳ כ״ג. 2) בסדורים ישנים הנוסח: „וינקום בימינו לעינינו״. 3) דברים ל״ב מ״ג. 4) סוף יואל. 5) תהלים ע״ט י׳. 6) לייכטער. 7) הערין; בעשעפער. 8) לויבזינגט; מאכט זינגען. 9) פערזעהנען (פיר) זיין לאנד און (פיר) זיין פאלק. 10) ווען איך וועל אונבעשטראפט לאזען, (אבער פיר) זייער בלוט וועל איך ניט אונבעשטראפט לאזען. 11) ד. ה. ראכע נעהמען. 12) דען דער עוויגער וואהנט.

וְאוֹמֵר.	און (דֶער פָּסוּק) זָאגְט:
[1] כִּי	דֶען
דֹרֵשׁ דָּמִים	דֶער וָואס פָּדֶערְט אוֹיף בְּלוּט,
אוֹתָם זָכָר.	הָאט זֵיי גֶעדֵיינְקְט,
לֹא שָׁכַח	עֶר הָאט נִיט פֶערְגֶעסֶען
צַעֲקַת	דַאס גֶעשְׁרֵייא
עֲנָוִים:	פוּן [3]אוּנְטֶערְדְרִיקְטֶע.
וְאוֹמֵר.	און (וַויי‎טֶער) זָאגְט (דֶער פָּסוּק):
[2] יָדִין בַּגּוֹיִם	עֶר וֶוט רִכְטֶען אוּנְטֶער דִי פֶלְקֶר,
מָלֵא	(וֶועלְכֶע וֶועלֶען זַיין) פוּל
גְוִיּוֹת.	(מִיט טוֹיטֶע) קֶערְפֶּערְם,
מָחַץ רֹאשׁ	עֶר וֶוט פֶּרְוואוּנְדֶען דִי [4]הֶעפְּטֶער
עַל אֶרֶץ רַבָּה:	אִיבֶּער דֶער גְרוֹיסֶען עֶרְד.
מִנַּחַל	פוּן (בְּלוּט)=טַייךְ
בַּדֶּרֶךְ	אוֹיף דֶעם וֶועג
יִשְׁתֶּה.	וֶועט עֶר טְרִינְקֶען,
עַל כֵּן	דַארוּם
יָרִים רֹאשׁ:	וֶועט עֶר עֶרְהוֹיבֶּען דֶעם קָאפּ.

כשמברכין שני וחמישי ושני (בה״ב) יאמר החזן מי שברך תמצא למטה.

זעה די איבערזעצונג אויף זייטע 89.

תהלים פ״ד ה׳ אַשְׁרֵי יוֹשְׁבֵי בֵיתֶךָ. עוֹד יְהַלְלוּךָ
סֶּלָה: קמ״ד ט״ו אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לּוֹ. אַשְׁרֵי
הָעָם שֶׁיְיָ אֱלֹהָיו:
תהלים קמ״ה. תְּהִלָּה לְדָוִד. אֲרוֹמִמְךָ אֱלוֹהַי
הַמֶּלֶךְ. וַאֲבָרְכָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד:
ב בְּכָל יוֹם אֲבָרְכֶךָּ. וַאֲהַלְלָה שִׁמְךָ
לְעוֹלָם וָעֶד: ג גָּדוֹל יְיָ וּמְהֻלָּל מְאֹד.
וְלִגְדֻלָּתוֹ אֵין חֵקֶר: ד דּוֹר לְדוֹר יְשַׁבַּח
מַעֲשֶׂיךָ. וּגְבוּרֹתֶיךָ יַגִּידוּ: ה הֲדַר כְּבוֹד
הוֹדֶךָ. וְדִבְרֵי נִפְלְאוֹתֶיךָ אָשִׂיחָה: ו וֶעֱזוּז
נוֹרְאוֹתֶיךָ יֹאמֵרוּ. וּגְדֻלָּתְךָ אֲסַפְּרֶנָּה:
ז זֵכֶר רַב טוּבְךָ יַבִּיעוּ. וְצִדְקָתְךָ יְרַנֵּנוּ:
ח חַנּוּן וְרַחוּם יְיָ. אֶרֶךְ אַפַּיִם וּגְדָל חָסֶד:
ט טוֹב יְיָ לַכֹּל. וְרַחֲמָיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו:
י יוֹדוּךָ יְיָ כָּל מַעֲשֶׂיךָ. וַחֲסִידֶיךָ יְבָרְכוּכָה:
יא כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ יֹאמֵרוּ. וּגְבוּרָתְךָ
יְדַבֵּרוּ: יב לְהוֹדִיעַ לִבְנֵי הָאָדָם גְּבוּרֹתָיו.
וּכְבוֹד הֲדַר מַלְכוּתוֹ: יג מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת
כָּל עֹלָמִים. וּמֶמְשַׁלְתְּךָ בְּכָל דּוֹר וָדֹר:
יד סוֹמֵךְ יְיָ לְכָל הַנֹּפְלִים. וְזוֹקֵף לְכָל
הַכְּפוּפִים: טו עֵינֵי כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ.
וְאַתָּה נוֹתֵן לָהֶם אֶת אָכְלָם בְּעִתּוֹ:
טז פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶךָ. וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי
רָצוֹן: יז צַדִּיק יְיָ בְּכָל דְּרָכָיו. וְחָסִיד
בְּכָל מַעֲשָׂיו: יח קָרוֹב יְיָ לְכָל קֹרְאָיו.
לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ בֶאֱמֶת: יט רְצוֹן
יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה. וְאֶת שַׁוְעָתָם יִשְׁמַע

כשמברכין שני וחמישי ושני (בה״ב) יאמר החזן זה.

מִי שֶׁבֵּרַךְ אֲבוֹתֵינוּ אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב. מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן דָּוִד וּשְׁלֹמֹה. הוּא יְבָרֵךְ אֶת כָּל מִי שֶׁיְּקַבֵּל עָלָיו לְהִתְעַנּוֹת שֵׁנִי וַחֲמִשִׁי וְשֵׁנִי. בִּשְׂכַר זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יִשְׁמְרֵהוּ וְיַצִּילֵהוּ מִכָּל צָרָה וְצוּקָה. וּמִכָּל נֶגַע וּמַחֲלָה. וְיִשְׁלַח בְּרָכָה וְהַצְלָחָה בְּכָל מַעֲשֵׂה יְדֵיהֶם. וִיקַבֵּל תְּפִלּוֹתֵיהֶם. וְיַאֲזִין שַׁוְעוֹתֵיהֶם. עִם כָּל יִשְׂרָאֵל אֲחֵיהֶם. וְנֹאמַר אָמֵן:

1) תהלים ט׳ י״ג. 2) שם ק״י ו׳. 3) דעמיטהיגע, קליינמוטהיגע. 4) פיהרער.

וְיוֹשִׁיעֵם: כ שׁוֹמֵר יְיָ אֶת כָּל אֹהֲבָיו.
וְאֵת כָּל הָרְשָׁעִים יַשְׁמִיד: כא תְּהִלַּת
יְיָ יְדַבֶּר פִּי וִיבָרֵךְ כָּל בָּשָׂר שֵׁם קָדְשׁוֹ
לְעוֹלָם וָעֶד: קט״ו וַאֲנַחְנוּ נְבָרֵךְ יָהּ מֵעַתָּה
וְעַד עוֹלָם. הַלְלוּיָהּ:

בײם צוריק־טראָגען די ספר תורה אין אָרון הקודש זאָגט דער חזן פאָלגענדעס:

[1] יְהַלְלוּ אֶת שֵׁם יְיָ. כִּי נִשְׂגָּב שְׁמוֹ לְבַדּוֹ.

און די געמײנדע אַנטוואָרטעט:

[1] הוֹדוֹ עַל אֶרֶץ וְשָׁמָיִם: [2] וַיָּרֶם קֶרֶן
לְעַמּוֹ. תְּהִלָּה לְכָל חֲסִידָיו. לִבְנֵי
יִשְׂרָאֵל עַם קְרֹבוֹ. הַלְלוּיָהּ:

אם יום טוב וואס געפאלט אין א וואכען-טאג, זאגט מען היר לדוד מזמור. וועלכעס געפינט זיך היר אונטער דעם שטריך, אנשטאט מזמור לדוד.

תהלים כ״ט מִזְמוֹר לְדָוִד. הָבוּ לַייָ בְּנֵי
אֵלִים. הָבוּ לַייָ כָּבוֹד וָעֹז: ב הָבוּ
לַייָ כְּבוֹד שְׁמוֹ. הִשְׁתַּחֲווּ לַייָ
בְּהַדְרַת קֹדֶשׁ: ג קוֹל יְיָ עַל הַמָּיִם.
אֵל הַכָּבוֹד הִרְעִים. יְיָ עַל מַיִם
רַבִּים: ד קוֹל יְיָ בַּכֹּחַ. קוֹל יְיָ
בֶּהָדָר: ה קוֹל יְיָ שֹׁבֵר אֲרָזִים.
וַיְשַׁבֵּר יְיָ אֶת אַרְזֵי הַלְּבָנוֹן:
ו וַיַּרְקִידֵם כְּמוֹ עֵגֶל. לְבָנוֹן וְשִׂרְיוֹן
כְּמוֹ בֶן רְאֵמִים: ז קוֹל יְיָ חֹצֵב
לַהֲבוֹת אֵשׁ: ח קוֹל יְיָ יָחִיל מִדְבָּר.
יָחִיל יְיָ מִדְבַּר קָדֵשׁ: ט קוֹל יְיָ
יְחוֹלֵל אַיָּלוֹת וַיֶּחֱשֹׂף יְעָרוֹת.
וּבְהֵיכָלוֹ. כֻּלּוֹ אֹמֵר כָּבוֹד: י יְיָ
לַמַּבּוּל יָשָׁב. וַיֵּשֶׁב יְיָ מֶלֶךְ
לְעוֹלָם: יא יְיָ עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן. יְיָ
יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם:

ווען מען שטעלט אַרײן די ספר תורה אין ארון הקודש זאָגט מען פאָלגענדעס ביז כקדם:

[3] וּבְנֻחֹה	און ווען עס האט גערוהט[5]
יֹאמַר.	פלעגט ער זאגען:
שׁוּבָה יְיָ	[6]קעהר צוריק, עוויגער,
רִבְבוֹת	(צו) די [7]מיריאדען
אַלְפֵי יִשְׂרָאֵל:	פון די טויזענדער פון ישראל.
[4] קוּמָה יְיָ	שטעה אויף, עוויגער,
לִמְנוּחָתֶךָ.	צו דיין רוהע־ארט,

אם יום טוב וואס געפאלט אין א וואכען־טאג, זאגט מען לדוד מזמור, אנשטאט מזמור לדוד.

תהלים כ״ד לְדָוִד מִזְמוֹר. לַייָ הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ.
תֵּבֵל וְיֹשְׁבֵי בָהּ: ב כִּי הוּא עַל יַמִּים.
יְסָדָהּ. וְעַל נְהָרוֹת יְכוֹנְנֶהָ: ג מִי יַעֲלֶה
בְהַר יְיָ. וּמִי יָקוּם בִּמְקוֹם קָדְשׁוֹ: ד נְקִי
כַפַּיִם וּבַר לֵבָב אֲשֶׁר לֹא נָשָׂא לַשָּׁוְא
נַפְשִׁי. וְלֹא נִשְׁבַּע לְמִרְמָה: ה יִשָּׂא בְרָכָה
מֵאֵת יְיָ. וּצְדָקָה מֵאֱלֹהֵי יִשְׁעוֹ: ו זֶה
דּוֹר דֹּרְשָׁיו. מְבַקְשֵׁי פָנֶיךָ יַעֲקֹב סֶלָה:
ז שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם. וְהִנָּשְׂאוּ פִּתְחֵי
עוֹלָם. וְיָבוֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד: ח מִי זֶה
מֶלֶךְ הַכָּבוֹד יְיָ עִזּוּז וְגִבּוֹר. יְיָ גִּבּוֹר
מִלְחָמָה: ט שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וּשְׂאוּ
פִּתְחֵי עוֹלָם. וְיָבֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד: י מִי
הוּא זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד. יְיָ צְבָאוֹת. הוּא
מֶלֶךְ הַכָּבוֹד סֶלָה:

1) תהלים קמ״ח י״ג. 2) שם י״ד. 3) במדבר י׳ ל״ו. 4) תהלים קל״ב ח׳. 5) ד. ה. די לאדע (ארון הקודש). 6) רוהע. 7) צעהן־טויזענדער, מענגע.

אַתָּה דוּ
וַאֲרוֹן עֻזֶּךָ: אוּן דִי לַאדֶע פוּן דַיין מַאכְט.
[1] כֹּהֲנֶיךָ דַיינֶע פְּרִיסְטֶער
יִלְבְּשׁוּ וֶועלֶען זִיךְ בֶּעקְלֵיידֶען
צֶדֶק, (מִיט) גֶערֶעכְטִיגְקַייט,
וַחֲסִידֶיךָ אוּן דַיינֶע פְרוּמֶע
יְרַנֵּנוּ: וֶועלֶען זִינְגֶען.
[2] בַּעֲבוּר דָּוִד צוּלִיבּ דָוִד,
עַבְדֶּךָ. דַיין קְנֶעכְט,
אַל תָּשֵׁב וֶוענְדֶע נִיט אָבּ[7]
פְּנֵי מְשִׁיחֶךָ: דַאס גֶעזִיכְט פוּן דַיין גֶעזַלְבְּטֶען.
[3] כִּי לֶקַח טוֹב דֶען אַ גוּטֶע לֶעהְרֶע
נָתַתִּי לָכֶם. הָאבּ אִיךְ אַייךְ גֶעגֶעבֶּען,
תּוֹרָתִי מַיין תּוֹרָה
אַל תַּעֲזֹבוּ: זָאלְט אִיהְר נִיט פֶערְלָאזֶען.

[4] עֵץ חַיִּים הִיא זִי אִיז אַ בּוֹים פוּן לֶעבֶּען
לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ. פִיר דִי, וָואס הַאלְטֶען זִיךְ אָן אִיר
וְתֹמְכֶיהָ אוּן דִי, וָואס שְׁטִיצֶען אִיהְר,
מְאֻשָּׁר: זַיינֶען גְלִיקְלִיךְ
[5] דְּרָכֶיהָ אִיהְרֶע וֶועגֶען
דַּרְכֵי נֹעַם. זַיינֶען אַנְגֶענֶעהְמֶע וֶועגֶען,
וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ אוּן אַלֶע אִיהְרֶע שְׁטֶעגֶען
שָׁלוֹם: [8]זַיינֶען פְרִידֶען.
[6] הֲשִׁיבֵנוּ יְיָ קֶעהְר אוּנְז צוּרִיק, עֶוויגֶער,
אֵלֶיךָ צוּ דִיר,
וְנָשׁוּבָה. אוּן מִיר וֶועלֶען זִיךְ צוּרִיקְקֶעהְרֶען;
חַדֵּשׁ יָמֵינוּ בֶּענַיי אוּנְזֶערֶע טֶעג
כְּקֶדֶם: וִוי [9]אִין דִי פְרִיהֶערִיגֶע צַייטֶען.

דער חזן זאגט היר חצי קדיש (האלב־קדיש), וועלכעס געפינט זיך היר אונטערן שטריך.

תפלות המוספים בשבת וראש חדש ויום טוב הן כנגד קרבנות המוספים, שהוסיפו קרבן היום על קרבן התמיד בימים האלו, והתפלה היא במקום קרבן (ברכות כ״ו).

תכנת שבת, הנמצא בסדורנו ואשר גם רב עמרם גאון ורבנו סעדיה גאון אחזו בה, מיוסדת על פי אלפא ביתא מהופכת (תשר״ק) ובסוף האלפא ביתא באות האותיות מנצפ״ך, מסיני נצטוו צווי פעליה כראוי (כן היא נוסחת אבן ירחי), ולהספרדים והרמב״ם נוסח אחר לגמרי המתחיל למשה צויתי על הר סיני וכ׳ו.

נעריצך. קדושת מוסף לשבת ויום טוב נקראה בזוהר פרשה ויקהל צ״ב בשם קדושה עלאה, ובפוסקים בשם קדושה רבה, ר״ל קדושה גדולה. ויסוד כל הקדושה הזאת הוא בפרקי דר׳ אליעזר סוף פ׳ ד׳ ולספרדים נוסח אחר המתחיל כתר יתנו לך וכ׳ו.

שמע ישראל בקדושת מוסף היא לזכרון הגזרה שלא לקרות שמע והתקינו לקרות בהבלעה בקדושה, ואף על פי שנתבטלה הגזרה בכל זאת לא נמנעו מלאומרה כדי שיתפרסם הנס. כן כתב אבן ירחי והכל בו בשם בעל האשכול וכן כתב גם רב עמרם גאון בשם הגאון שר שלום. ובעל התניא בס׳ מ׳ט והבית יוסף באו״ח ס׳ תכ׳ג מביאים המעשה באריכות.

דער חזן זאגט פאלגענדען חצי קדיש נאך כהדם.

חזן יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. בְּעָלְמָא דִּי בְרָא כִרְעוּתֵהּ וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ. בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל. בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב. וְאִמְרוּ אָמֵן:

קהל וחזן יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא:

חזן יִתְבָּרַךְ. וְיִשְׁתַּבַּח. וְיִתְפָּאַר. וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא. וְיִתְהַדָּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל. שְׁמֵהּ דְּקֻדְשָׁא: בְּרִיךְ הוּא לְעֵלָּא (בעשי״ת וּלְעֵלָּא) מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא. תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחֱמָתָא. דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא. וְאִמְרוּ אָמֵן:

1) תהלים קל׳ב ט׳. 2) שם י׳. 3) משלי ד׳ ב׳. 4) שם ג׳ י׳ח. 5) שם י׳ז. 6) סוף איכה. 7) ד. ה. ענטזאג ניט די ביטע. 8) (פיהרען צו) פרידען; אדער: (זיינען וועגען פון) פרידען. 9) פארמאלס.

אם שבת זאגט מען די פאָלגענדע שמונה עשרה שטילערהייט און שטעהענדיג ביז וכשנים הקדמוניות, זייטע 170.
אם פסח, שבועות און סוכות פאנגט מען היר אָן כי שם יי זייטע 207, אם ראש השנה זייטע 229. אם יום כפור זייטע 253

ווען מען דאווענט מיט א מנין (ווייניגסטענס 10 מענשען צוזאמען), דאן ווידערהאלט דער חזן די שמונה עשרה (חזרת הש״ץ) מיט א הויכע שטימע פון ברוך אתה ה׳.

זעה די איבערזעטצונג אויף זייטע 122.

כִּי שֵׁם יְיָ אֶקְרָא. הָבוּ גֹדֶל לֵאלֹהֵינוּ:
אֲדֹנָי. שְׂפָתַי תִּפְתָּח. וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ. אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. אֱלֹהֵי אַבְרָהָם. אֱלֹהֵי יִצְחָק. וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב. הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן. גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים. וְקוֹנֵה הַכֹּל. וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת. וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה:

פון ראש השנה ביז נאָך יום כפור (עשרת ימי התשובה) זאגט מען היר זכרנו לחיים, וועלכעס געפינט זיך היר אונטער דעם שטריך.

מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם:

אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי. מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה. רַב לְהוֹשִׁיעַ:

משיב הרוח זאָגט מען פון שמיני עצרת צו מוסף ביז דעם ערשטען טאָג פסח צו מנחה.

מַשִּׁיב הָרוּחַ וּמוֹרִיד הַגָּשֶׁם:

מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד. מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים. סוֹמֵךְ נוֹפְלִים. וְרוֹפֵא חוֹלִים. וּמַתִּיר אֲסוּרִים. וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר: מִי כָמוֹךָ. בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דוֹמֶה לָּךְ. מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה:

פון ראש השנה ביז נאָך יום כפור (עשרת ימי התשובה) זאָגט מען היר מי כמוך, וועלכעס געפינט זיך היר אונטער דעם שטריך.

וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים:

ווען דער חזן ווידערהאָלט שמונה עשרה (חזרת הש״ץ) זאָגט מען היר קדושה (נעריצך) וועלכעס געפינט זיך היר אונטער דעם שטריך.

זכרנו לחיים זאָגט מען פון ראש השנה ביז נאָך יום כפור (עשרת ימי התשובה) בעפאָר מלך עוזר.

זָכְרֵנוּ לְחַיִּים. מֶלֶךְ חָפֵץ בַּחַיִּים. וְכָתְבֵנוּ בְּסֵפֶר הַחַיִּים. לְמַעַנְךָ אֱלֹהִים חַיִּים:

מי כמוך זאָגט מען פון ראש השנה ביז נאָך יום כפור (עשרת ימי התשובה) בעפאָר ונאמן אתה.

מִי כָמוֹךָ אַב הָרַחֲמִים. זוֹכֵר יְצוּרָיו לְחַיִּים בְּרַחֲמִים:

ווען דער חזן ווידערהאלט די שמונה עשרה זאגט מען די פאלגענדע קדושה, ווען דער חזן ענדיגט מחיה המתים.

נַעֲרִיצְךָ — מִיר וֶועלֶען דִיר [1]פֶערְהֶערְלִיכֶען
וְנַקְדִּישְׁךָ. — אוּן מִיר וֶועלֶען דִיר הֵיילִיגֶען
כְּסוֹד שִׂיחַ — וִוי דֶער לוֹיבּ פוּן דֶער גֶזֶעלְשַׁפְט[2]
שַׂרְפֵי קֹדֶשׁ. — פוּן דִי הֵיילִיגֶע [3]שְׂרָפִים,
הַמַּקְדִּישִׁים — וֶועלְכֶע הֵיילִיגֶען
שִׁמְךָ — דַיין נָאמֶען
בַּקֹּדֶשׁ. — אִין הֵיילִיגְקַייט;
כַּכָּתוּב — אַזוֹי וִוי עֶס אִיז גֶעשְׁרִיבֶּען
עַל יַד נְבִיאֶךָ. — דוּרְךְ דַיינֶע פְּרָאפֶּעטֶען
וְקָרָא זֶה אֶל זֶה — אוּן אֵיינֶער רוּפְט צוּם אַנְדֶערְן
וְאָמַר: — אוּן עֶר זָאגְט:

קהל וחזן

קָדוֹשׁ — הֵיילִיג,
קָדוֹשׁ — הֵיילִיג,

---

1) שטארק לויבען. 2) אזוי ווי כשיח סוד; אדער: לויט דעם געהיים־לויב. 3) דאס איז דער נאמען פון מלאכים (ענגלען).

אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ וּקְדוֹשִׁים בְּכָל יוֹם יְהַלְלוּךָ סֶלָה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ. הָאֵל הַקָּדוֹשׁ: (בשבת תשובה הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ:)

פון ראש השנה ביז נאך יום כפור זאָגט מען המלך הקדוש אנשטאָט האל הקדוש.

קָדוֹשׁ הֵיילִיג,
יְיָ צְבָאוֹת. איז דֶר עֶווִיגֶר פֻן הֶעֶר־שַׁאָרֶן
מְלֹא כָל הָאָרֶץ פוּל איז דִי גַאנְצֶע עֶרד
כְּבוֹדוֹ: (מִיט) זַיין עֶהרֶע.

חזן

כְּבוֹדוֹ (מִיט) זַיין עֶהרֶע
מָלֵא עוֹלָם איז פוּל דִיא וֶועלְט;
מְשָׁרְתָיו זַיינֶע דִינֶער
שׁוֹאֲלִים זֶה לָזֶה פְרֶעגֶען אֵיינֶער דֶם אַנְדֶערְן:
אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ. וואו איז דֶער אָרְט פוּן זַיין הֶערְלִיכְקַייט?
לְעֻמָּתָם (אוּן) גֶעגֶען אִיבֶּער זַיי
בָּרוּךְ יֹאמֵרוּ: זָאגֶען זַיי בָּרוּךְ (גֶעלוֹיבְּט):

קהל וחזן

בָּרוּךְ גֶעלוֹיבְּט איז
כְּבוֹד יְיָ די הֶערְלִיכְקַייט פוּן דֶם עֶווִיגֶן
מִמְּקוֹמוֹ: פוּן זַיין אָרְט.

חזן

מִמְּקוֹמוֹ פוּן זַיין אָרְט
הוּא יִפֶן זָאל עֶר זִיךְ וֶוענְדֶען
בְּרַחֲמִים. מִיט בַּארְמְהֶערְצִיגְקַייט,
וְיָחוֹן עַם אוּן עֶר זָל בֶּגְנֶעדִיגֶן דַם פָאלְק,
הַמְיַחֲדִים שְׁמוֹ וֶועלְכֶע [1]פְרֶאֵיינְצִיגֶן זַיין נָאמֶן,
עֶרֶב וָבֹקֶר אַבֶּענְדְס אוּן מָארְגֶענְס,
בְּכָל יוֹם תָּמִיד. יֶעדֶען טָאג, שְׁטֶענְדִיג,
פַּעֲמַיִם צְווֵיי מָאל
בְּאַהֲבָה מִיט לִיבֶּע

[1] ערקלערען די אייגהייט פון זיין נאמען.

שְׁמַע אוֹמְרִים: זָאגֶען זַיי שְׁמַע (יִשְׂרָאֵל).

קהל וחזן.

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל הֶער יִשְׂרָאֵל,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ דֶער עֶווִיגֶער אִיז אוּנְזֶער גָאט,
יְיָ אֶחָד: דֶער עֶווִיגֶער אִיז אֵיינֶער.
הוּא אֱלֹהֵינוּ. עֶר אִיז אוּנְזֶער גָאט,
הוּא אָבִינוּ. עֶר אִיז אוּנְזֶער פָאטֶער,
הוּא מַלְכֵּנוּ. עֶר אִיז אוּנְזֶער קֶענִיג,
הוּא מוֹשִׁיעֵנוּ. עֶר אִיז אוּנְזֶער הֶעלְפֶער;
וְהוּא יַשְׁמִיעֵנוּ אוּן עֶר וֶוט אוּנְז לָזֶען הֶערֶען
בְּרַחֲמָיו מִיט זַיין בַּארְמְהֶערְצִיגְקַייט
שֵׁנִית אַ צְווֵייטֶען מָאל
לְעֵינֵי כָּל חָי פַאר דִי אוֹיגֶן פֻן אַלֶע לֶעבֶּדִגֶע
לִהְיוֹת לָכֶם (זַיין צוּזָאג): „צוּ זַיין פִיר אַיךְ
לֵאלֹהִים: אַלְס גָאט.‟

קהל וחזן.

אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם: „אִיךְ בִּן דֶר עֶווִיגֶר, אַייעֶר גָט‟

חזן.

וּבְדִבְרֵי קָדְשְׁךָ אוּן אִין דַיינֶע הֵיילִגֶע וֶורְטֶער
כָּתוּב לֵאמֹר: אִיז גֶעשְׁרִיבֶּען פָאלְגֶענְדֶעס:

זעה די איבערזעצונג אויף זייטע 124.

קהל וחזן יִמְלֹךְ יְיָ לְעוֹלָם. אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר. הַלְלוּיָהּ:

לְדוֹר וָדוֹר נַגִּיד גָּדְלֶךָ. וּלְנֵצַח נְצָחִים קְדֻשָּׁתְךָ נַקְדִּישׁ. וְשִׁבְחֲךָ אֱלֹהֵינוּ מִפִּינוּ לֹא יָמוּשׁ לְעוֹלָם וָעֶד. כִּי אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ אָתָּה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל הַקָּדוֹשׁ: (בשבת תשובה הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ:)

דער חזן זאָגט דאן תכנת שבת אויף די נעכסטע זייטע איבער דעם שטריך. און אַם ראש חודש זאגט ער **אתה יצרת**, וועלכעס געפינט זיך אונטערן שטריך.

ווען ראש חודש געפאלט אַם שבת, זאגט מען אתה יצרת וואס געפינט זיך אונטערן שטריך, אנשטאט תכנת שבת.

תִּכַּנְתָּ דוּ הָאסְט [2]פֶעסְט גֶעשְׁטֶעלְט
שַׁבָּת דֶעם שַׁבָּת,
רָצִיתָ דוּ הָאסְט [3]בֶּעווִילִיגְט
קָרְבְּנוֹתֶיהָ, אִיהְרֶע אָפְּפֶער;
צִוִּיתָ דוּ הָאסְט בֶּעפוֹילֶען
פֵּרוּשֶׁיהָ אִרֶע(סְפֶּצִיעֶלֶע) עֶרְקְלֶערוּנְגֶען
עִם סִדּוּרֵי מִיט דִי אָרְדְנוּנְגֶען
נְסָכֶיהָ: פוּן אִיהְרֶע טְרַאנְק=אָפְּפֶער.
מְעַנְּגֶיהָ דִיוָוס הָבֶּן פֶּרְגֶנִיגְט פוּן אִיהְר
לְעוֹלָם אוֹיף עֶווִיג
כָּבוֹד יִנְחָלוּ. וֶועלֶען זַיי זִיךְ עֶרְווֶערְבֶּען עֶהְרֶע,
טוֹעֲמֶיהָ דִי, וָואס [4]גֶענִיסֶען פוּן אִיהְר
חַיִּים זָכוּ. [5]הָבֶּען פֶּערְדִינְט דַאס לֶעבֶּען

וְגַם הָאוֹהֲבִים און אוֹיךְ דִי, וָואס לִיבֶּען
דְּבָרֶיהָ אִיהְרֶע וֶוערְטֶער[6]
גְּדֻלָּה בָּחָרוּ. הָבֶּן אוֹסֶרְוֶועהְלְט גְרוֹסְקַייט.
אָז מִסִּינַי [7]שׁוֹין פוּן בַּארְג סִינַי
[1] נִצְטַוּוּ זַיינֶען זֵיי בֶּעפוֹילֶען גֶעוָוארֶען
עָלֶיהָ וֶועגֶען אִיהְר,
וַתְּצַוֵּנוּ און דוּ הָאסְט אוּנְז בֶּעפוֹילֶען,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ. עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
לְהַקְרִיב בָּהּ צוּ [8]בְּרֵיינְגֶען אִין אִיהְר
קָרְבַּן מוּסַף שַׁבָּת. } דֶעם [9]מוּסַף=אָפְּפֶער פוּן שַׁבָּת
כָּרָאוּי: ווִי עֶס דַארְף צוּ זַיין.
יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ } עֶס זָאל זַיין דַיין ווִילֶען,

אתה יצרת זאגט מען אנשטאט תכנת שבת, ווען ראש חדש געפאלט אַם שבת.

אַתָּה יָצַרְתָּ דוּ הָאסְט בֶּעשַׁאפֶען
עוֹלָמְךָ דַיין וֶועלְט
מִקֶּדֶם. אִין דֶער [10]פָארְצַייט;
כִּלִּיתָ מְלַאכְתְּךָ דוּ הָסְט גֶעעֶנְדִגְט דַיין אַרְבַּייט
בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי: צוּם זִיבֶּענְטֶען טָאג.
אָהַבְתָּ אוֹתָנוּ דוּ הָאסְט אוּנְז גֶעלִיבְּט,
וְרָצִיתָ בָּנוּ און דוּ הָאסְט אוּנְז בֶּעגֶעהְרְט,
וְרוֹמַמְתָּנוּ און דוּ הָאסְט אוּנְז עֶרְהוֹיבֶּען
מִכָּל הַלְּשׁוֹנוֹת. מֶעהְר אַלְס אַלֶע [11]פֶעלְקֶער,
וְקִדַּשְׁתָּנוּ און דוּ הָאסְט אוּנְז גֶעהֵיילִיגְט

בְּמִצְוֹתֶיךָ דוּרְךְ דַיינֶע גֶעבָּאטֶע,
וְקֵרַבְתָּנוּ און דוּ הָסְט אוּנְז עֶרְנֶעהְנְטֶערְט,
מַלְכֵּנוּ קֶענִיג אוּנְזֶערֶער,
לַעֲבוֹדָתֶךָ. צוּ דַיין דִינְסְט,
וְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ } און דַיין גְרוֹיסֶען און הֵיילִיגֶען נָאמֶען
עָלֵינוּ קָרָאתָ: הָאסְטוּ גֶערוּפֶען אוֹיף אוּנְז.
וַתִּתֶּן לָנוּ און דוּ הָאסְט אוּנְז גֶעגֶעבֶּען,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
בְּאַהֲבָה מִיט לִיבֶּע
שַׁבָּתוֹת לִמְנוּחָה שַׁבָּת=טֶעג צוּם רוּהֶען

1) נצטוו וכן נתרחקנו, שנשתלחה במוסף של יום טוב, שנתברכו בפהמו״ז, נשתנה בהגדה של פסח ועוד, כלם המה בבנין נתפעל שהשתמשו בו בעלי המשנה כמו נתפצעו האגוזים והוא מרכב מבנין נפעל העברי ובנין אתפעל הארמי. ונמצא גם מעט במקרא נשתוה (משלי כ״ז ט״ו) וכן נכפר (דברים כ״א ח׳) ונוסרו (יחזקל כ״ג מ״ח) תחת נתכפר, נתוסרו. 2) איינגעזעצט, מתקן געווען, דאס זעלבע ווי תקנת מיט א קו״ף, ווי דער אבן ירחי איז גורס. 3) וואהלגעפעליג אויפגענומען. 4) געפינען א געשמאק אין איהר. 5) זיינען ווערטה. 6) פעראָרדנונגען. 7) דאן. 8) אפפערן. 9) צוגעלייגטער אפפער, אויסער דעם טעגליכען אפפער. 10) אור-אלטער צייט. 11) שפראכען.

יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
וֵאלֹהֵי	אוּן גָאט
אֲבוֹתֵינוּ.	פוּן אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן,
שֶׁתַּעֲלֵנוּ	דַאס דוּא זָלְסְט אוּנְז בְּרֵיינְגֶען
בְשִׂמְחָה	מִיט פְרֵיידֶע
לְאַרְצֵנוּ.	אִין אוּנְזֶער לַאנְד,
וְתִטָּעֵנוּ	אוּן דוּ זָלְסְט אוּנְז אַיינְפְלַנְצֶן
בִּגְבוּלֵנוּ.	אִין אוּנְזֶער גְרֶענֶעץ,
וְשָׁם נַעֲשֶׂה	אוּן דָארְט וֶועלֶען[1] מִיר מַאכֶען
לְפָנֶיךָ	פַאר דִיר
אֶת קָרְבְּנוֹת	דִי אָפְּפֶער
חוֹבוֹתֵינוּ.	פוּן אוּנְזֶערֶע פְלִיכְטֶען,
תְּמִידִים	[2]בֶּעשְׁטֶענְדִיגֶע אָפְּפֶער
כְּסִדְרָם	נָאךְ זֵייעֶר אָרְדְנוּנְג,
וּמוּסָפִים	אוּן מוּסַף=אָפְּפֶער
כְּהִלְכָתָם:	נָאךְ זֵייעֶר גֶעזֶעטְץ.
וְאֶת מוּסַף	אוּן דֶעם מוּסַף=אָפְּפֶער
יוֹם הַשַּׁבָּת הַזֶּה	פוּן דִיזֶען שַׁבָּת=טָאג
נַעֲשֶׂה	וֶועלֶען מִיר [1]מַאכֶען
וְנַקְרִיב	אוּן מִיר וֶועלֶען [1]בְּרֵיינְגֶען
לְפָנֶיךָ	פַאר דִיר
בְּאַהֲבָה.	מִיט לִיבֶּע
כְּמִצְוַת	נָאךְ דֶעם גֶעבָאט
רְצוֹנֶךָ.	פוּן דַיין ווִילֶען,
כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתָּ	ווִי דוּא הָאסְט גֶעשְׁרִיבֶּען
עָלֵינוּ	פִיר אוּנְז
בְּתוֹרָתֶךָ.	אִין דַיין תּוֹרָה
עַל יְדֵי מֹשֶׁה	דוּרְךְ מֹשֶׁה,
עַבְדֶּךָ.	דַיין קְנֶעכְט,
מִפִּי כְבוֹדֶךָ.	פוּן מוֹיל פוּן דַיין הֶערְלִיכְקַייט,
כָּאָמוּר:	ווִי עֶס אִיז גֶזָאגְט (אִין פָּסוּק):

וְרָאשֵׁי חֳדָשִׁים	אוּן [3]נַיי=מָאנְדְס=טֶעג
לְכַפָּרָה:	צוּר פֶערְגֶעבּוּנְג.
וּלְפִי שֶׁחָטָאנוּ	אוּן וַוייל מִיר הָאבֶּען גֶעזִינְדִיגְט
לְפָנֶיךָ	פַאר דִיר,
אֲנַחְנוּ וַאֲבוֹתֵינוּ.	מִיר אוּן אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן,
חָרְבָה עִירֵנוּ	אִיז צוּשְׁטֶערְט גֶוָוארֶן אֶנְזֶער שְׁטָאט
וְשָׁמֵם בֵּית מִקְדָּשֵׁנוּ.	אוּן עֶס אִיז פֶערְווִיסְטֶעט גֶעוָוארֶן אוּנְזֶער הֵיילִגֶער טֶעמְפֶּל
וְגָלָה	אוּן עֶס אִיז פֶערְשְׁווּנְדֶען
יְקָרֵנוּ.	אוּנְזֶער [4]ווִירְדֶע,
וְנִטַּל	אוּן עֶס אִיז אַוֶועקְגֶענוּמֶען גֶעוָוארֶן
כָּבוֹד	(דִי) עֶהְרֶע
מִבֵּית חַיֵּינוּ.	פוּן דֶעם הוֹיז פוּן אוּנְזֶער לֶעבֶּען[5],
וְאֵין אֲנַחְנוּ יְכוֹלִים	אוּן מִיר קֶענֶען נִיט
לַעֲשׂוֹת	צוּ טְהָאן
חוֹבוֹתֵינוּ	אוּנְזֶערֶע פְלִיכְטֶען
בְּבֵית בְּחִירָתֶךָ.	אִין דַיין אוֹיסְעֶרְווֶעהְלְטֶען הוֹיז,
בַּבַּיִת הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ	אִין דֶעם גְרוֹיסֶען אוּן הֵיילִיגֶען הוֹיז,
שֶׁנִּקְרָא שִׁמְךָ	וָואס דַיין נָאמֶען אִיז גֶערוּפֶען
עָלָיו.	אוֹיף אִיהְם,

1) צוּבֶּערֵייטֶען, אָפְּפֶערְן. 2) טֶעגְלִיכֶע. 3) דִי אָנְפַאנְגֶען פוּן דִי מָאנַאטֶען. 4) הֶערְלִיכְקַייט. 5) ד. ה. דֶער בֵּית הַמִּקְדָּשׁ.

[1] וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת אוּן אִין דֶעם שַׁבָּת־טָאג
שְׁנֵי כְבָשִׂים (זָלְט אִר אָפְּפֶרְן) צְווֵיי [3]לַאמֶען
בְּנֵי שָׁנָה פוּן אֵיין יָאהר אַלְט
תְּמִימִם. אָהְן אַ פֶעהְלֶער,
וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים אוּן צְווֵיי צֶעהְנְטֶעל
סֹלֶת פַיינֶע מֶעהְל
מִנְחָה (אַלְס) שְׁפַּייז־אָפְּפֶער,
בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן גֶעמִישְׁט מִיט אֵייל,
וְנִסְכּוֹ: אוּן זַיין טְרַאנְק־אָפְּפֶער.
עֹלַת (עֶס אִיז) אַ בְּרַאנְד־אָפְּפֶער
שַׁבַּת פוּן דֶעם רוּהֶע־טָאג
בְּשַׁבַּתּוֹ. אִין [4]יֶעדֶען רוּהֶע־טָאג,
עַל עֹלַת הַתָּמִיד [5]צוּ דֶעם שְׁטֶענְדִגֶען בְּרַנְד־אָפְּפֶר,
וְנִסְכָּהּ: אוּן [4]אִיהְר טְרַאנְק־אָפְּפֶער.

מִפְּנֵי הַיָּד װעגֶען דִי הַאנְד,
הַשְּׁלוּחָה וָואס אִיז אָנְגֶעשִׁיקְט גֶעוָוארֶען
בְּמִקְדָּשֶׁךָ: גֶעגֶען דַיין הֵיילִיגְטְהוּם.
יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ עֶס זָאל זַיין דַיין ווִילֶען,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
וֵאלֹהֵי אוּן גָאט
אֲבוֹתֵינוּ. פוּן אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן,
שֶׁתַּעֲלֵנוּ דַאס דוּ זָאלְסְט אוּנְז בְּרֵיינְגֶען
בְשִׂמְחָה מִיט פְרֵיידֶע
לְאַרְצֵנוּ. אִין אוּנְזֶער לַאנְד,
וְתִטָּעֵנוּ אוּן דוּ זָאלְסְט אוּנְז אַיינְפְלַנְצֶען
בִּגְבוּלֵנוּ. אִין אוּנְזֶער גְרֶענֶעץ,
וְשָׁם נַעֲשֶׂה אוּן דָארְט װעלֶען מִר מַאכֶען
לְפָנֶיךָ פַאר דִיר
אֶת קָרְבְּנוֹת דִי אָפְּפֶער
חוֹבוֹתֵינוּ. פוּן אוּנְזֶערֶע פְלִיכְטֶען,
תְּמִידִים בֶּעשְׁטֶענְדִיגֶע אָפְּפֶער
כְּסִדְרָם. נָאךְ זֵייעֶר אָרְדְנוּנְג,
וּמוּסָפִים אוּן מוּסָף־אָפְּפֶער
כְּהִלְכָתָם: נָאךְ זֵייעֶר גֶעזֶעטְץ.
וְאֶת מוּסְפֵי אוּן דֶעם מוּסָף־אָפְּפֶער
יוֹם הַשַּׁבָּת הַזֶּה פוּן דִיזֶען שַׁבָּת־טָאג
וְיוֹם רֹאשׁ הַחֹדֶשׁ הַזֶּה אוּן דִיזֶען נַיי־מָאנְדְס־טָאג
נַעֲשֶׂה װעלֶען מִיר [6]מַאכֶען
וְנַקְרִיב אוּן מִיר װעלֶען [6]בְּרֵיינְגֶען
לְפָנֶיךָ פַאר דִיר
בְּאַהֲבָה. מִיט לִיבֶּע
כְּמִצְוַת רְצוֹנֶךָ. נָךְ דֶם גֶעבָּאט פוּן דַיין ווִילֶן,
כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתָּ ווִי דוּא הָאסְט גֶעשְׁרִיבֶּען
עָלֵינוּ פִיר אוּנְז
בְּתוֹרָתֶךָ. אִין דַיין תּוֹרָה
עַל יְדֵי מֹשֶׁה דוּרְךְ מֹשֶׁה,
עַבְדֶּךָ. דַיין קְנֶעכְט,
מִפִּי כְבוֹדֶךָ. פוּן מוֹיל פוּן דַיין הֶערְלִיכְקַייט,
כָּאָמוּר: ווִי עֶס אִיז גֶעזָאגְט (אִין פָּסוּק):

זעה די איבערזעצונג איבער דעם שטריך.

[1] וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת שְׁנֵי כְבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה תְּמִימִם. וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים סֹלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן וְנִסְכּוֹ: עֹלַת שַׁבַּת בְּשַׁבַּתּוֹ. עַל עֹלַת הַתָּמִיד וְנִסְכָּהּ:

[2] זֶה קָרְבַּן שַׁבָּת. דִיזֶעס אִיז דֶער שַׁבָּת־אָפְּפֶער,
וְקָרְבַּן הַיּוֹם אָבֶּער דֶר אָפְּפֶר פוּן דִיזֶען טָג
כָּאָמוּר: אִז ווִי עֶס אִיז גֶעזָגְט(אִין פָּסוּק):

1) במדבר כ"ח ט' וי'. 2) התניא בשם רש"י ואבודרהם ויעב"ץ כתבו שלא לאמרה. 3) שעפסען. 4) זיין.
5) אויסער, נעבען. 6) אפפערן.

יִשְׂמְחוּ — עֶס וֶועלֶען זִיךְ פְרֵעהֶען
בְמַלְכוּתְךָ — מִיט דַיין קֶענִיגְרַייךְ
שׁוֹמְרֵי שַׁבָּת — דִי, וָואס הִיטֶען שַׁבָּת
וְקוֹרְאֵי — אוּן וָואס רוּפֶען (אִיהם)
עֹנֶג. — „פֶערְגֶענִיגֶענְדֶר״;
עַם — דָאס פָאלְק,
מְקַדְּשֵׁי — וָואס הֵיילִיגֶען
שְׁבִיעִי — (דֶעם) זִיבֶּענְטֶען (טָאג),
כֻּלָּם יִשְׂבְּעוּ — זֵיי אַלֶע וֶועלֶען זִיךְ זֶעטִיגֶען
וְיִתְעַנְּגוּ — אוּן פֶערְגֶענִיגֶענְד הָאבֶּען
מִטּוּבֶךָ. — פוּן דַיין גוּטֶעס;
וּבַשְּׁבִיעִי — דֶען[3] מִיט דֶם זִיבֶּענְטֶען (טָג)
רָצִיתָ (בּוֹ) — [4]בִּיסְטוּ צוּפְרִידֶען גֶעוֶועֶן,
וְקִדַּשְׁתּוֹ. — אוּן דוּ הָסְט אִיהְם גֶעהֵיילִגְט;
חֶמְדַּת יָמִים — דֶר לִיבְּלִיכְסְטֶר פוּן (אַלֶע) טֶג
אוֹתוֹ קָרָאתָ. — הָאסְטוּ אִיהם גֶערוּפֶען,
זֵכֶר — אֵיין אַנְדֵיינְקֶען
לְמַעֲשֵׂה — פוּן דִי וֶוערְק
בְרֵאשִׁית: — פוּן דֶער שֶׁעפְּפוּנְג.

[1] וּבְרָאשֵׁי — אוּן אִין דִי אָנְפַאנְגְס=(טֶעג)
חָדְשֵׁיכֶם — פוּן אַייעֶרֶע מָאנַאטֶען
תַּקְרִיבוּ — זָאלְט אִיהר אָפְּפֶערֶען
עֹלָה לַיְיָ, — אַ בְּרַאנְד=אָפְּפֶער צוּם עֶוִוגֶן:
פָּרִים בְּנֵי בָקָר — יוּנְגֶע שְׁטִירֶען
שְׁנַיִם — צְוֵויי
וְאַיִל אֶחָד, — אוּן אֵיין ווידְדֶער,
כְּבָשִׂים — [5]לַאמֶען
בְּנֵי שָׁנָה — פוּן אֵיין יָאהְר אַלְט
שִׁבְעָה — זִיבֶּען,
תְּמִימִם: — אָהְן אַ פֶעהְלֶער.

[2] וּמִנְחָתָם — אוּן זֵייעֶר שְׁפַּייז=אָפְּפֶער
וְנִסְכֵּיהֶם — אוּן זֵייעֶרֶע טְרַאנְק=אָפְּפֶער,
כִּמְדֻבָּר. — ווִי עֶס אִיז גֶעזָאגְט:
שְׁלשָׁה עֶשְׂרֹנִים — דְרַייא צֶהְנְטֶעל=(אֵיפָה מֶעהְל)
לַפָּר — פִיר יֶעדֶען שְׁטִיר,
וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים — אוּן צְוֵויי צֶעהְנְטֶעל
לָאָיִל. — פִיר יֶעדֶען ווידְדֶער,
וְעִשָּׂרוֹן לַכֶּבֶשׂ. — אוּן אֵין צֶהְנְטֶל פִיר יֶדֶען לַאם
וְיַיִן כְּנִסְכּוֹ. — אוּן וויין נָךְ זַיין טְרַנְק=אָפְּפֶר,
וְשָׂעִיר — אוּן אַ צִיגֶען=בָאק
לְכַפֵּר. — צוּם פֶערְגֶעבֶען,
וּשְׁנֵי תְמִידִים — אוּן צְוֵויי בֶּעשְׁטֶענְדִיגֶע אָפְּפֶער
כְּהִלְכָתָם: — נָאךְ זֵייעֶר גֶעזֶעטְץ.

זעה די איבערזעצונג איבער דעם שטריך.

יִשְׂמְחוּ בְמַלְכוּתְךָ שׁוֹמְרֵי שַׁבָּת וְקוֹרְאֵי עֹנֶג. עַם מְקַדְּשֵׁי שְׁבִיעִי. כֻּלָּם יִשְׂבְּעוּ וְיִתְעַנְּגוּ מִטּוּבֶךָ. וּבַשְּׁבִיעִי רָצִיתָ (בּוֹ) וְקִדַּשְׁתּוֹ. חֶמְדַּת יָמִים אוֹתוֹ קָרָאתָ. זֵכֶר לְמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית:

אֱלֹהֵינוּ — אוּנְזֶער גָאט
וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. — אוּן גָאט פוּן אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן,
רְצֵה — [6]זַיי צוּפְרִידֶען
בִמְנוּחָתֵנוּ. — מִיט אוּנְזֶער רוּהֶען,
וְחַדֵּשׁ עָלֵינוּ — אוּן בֶּענַיי פִיר אוּנְז

1) במדבר כ״ח י״א. 2) ע״פ במדבר כ״ח י״ב—ט״ו. 3) אין. 4) האסטו בעוויליגט, איז דיר געפעליג געוואָרען. 5) שעפסען: 6) בעוויליג, בעהם אן מיט ווילען.

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ רְצֵה בִמְנוּחָתֵנוּ. קַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ. וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ. שַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ. וְשַׂמְּחֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ. וְטַהֵר לִבֵּנוּ לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת: וְהַנְחִילֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן שַׁבַּת קָדְשֶׁךָ. וְיָנוּחוּ בוֹ יִשְׂרָאֵל מְקַדְּשֵׁי שְׁמֶךָ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת:

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם. וְהָשֵׁב אֶת הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל. וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן. וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ:

וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן:

ווען דער חזן זאָגט מודים, זאָגט די געמיינדע שטילערהייט מודים דרבנן, וואס געפינט זיך היר אונטער ז'עם שטריך.

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ. שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד. צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ אַתָּה הוּא לְדוֹר

בְּיוֹם הַשַּׁבָּת הַזֶּה	אין דִיזֶען שַׁבָּת-טָאג
אֶת הַחֹדֶשׁ הַזֶּה.	דִיזֶען מָאנַאט
לְטוֹבָה	צוּם גוּטֶען
וְלִבְרָכָה.	און צוּם זֶעגֶען,
לְשָׂשׂוֹן	צוּ פְרֵיידֶע
וּלְשִׂמְחָה.	און צוּ פְרֶעהְלִיכְקַייט,
לִישׁוּעָה	צוּ הִילְף
וּלְנֶחָמָה.	און צוּם טְרוֹיסְט,
לְפַרְנָסָה	צוּ עֶרְנֶעהְרוּנְג
וּלְכַלְכָּלָה.	און צוּ שְׁפַּייזֶע,
לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם.	צוּם לֶעבֶּען און צוּ פְרִידֶען,
לִמְחִילַת חֵטְא	צוּ פֶערְצַייהוּנְג פוּן זִינְד
וְלִסְלִיחַת עָוֹן.	און צוּ פֶערְגֶעבּוּנְג פוּן שׁוּלְד

אין איין עיבור יאהר זאג:

(וּלְכַפָּרַת פָּשַׁע):	(און צוּ פֶערְגֶבּוּנְג פֶּן פֶּערְבְּרֶכֶן),
כִּי	דֶען
בְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל	דַיין פָאלְק יִשְׂרָאֵל
בָּחַרְתָּ	הָאסְטוּ אוֹיסְעֶרְוֶועהְלְט
מִכָּל הָאֻמּוֹת.	פוּן אַלֶע פֶעלְקֶער
וְשַׁבַּת קָדְשְׁךָ	און דַיין הֵיילִיגֶען שַׁבָּת
לָהֶם הוֹדָעְתָּ.	הָאסְטוּ זֵיי בֶּקַאנְט גֶעמַאכְט,
וְחֻקֵּי	און דִי גֶעזֶעצֶע
רָאשֵׁי חֳדָשִׁים	פוּן דִי [1]נַיי-מָאנְדְס-טֶעג
לָהֶם קָבָעְתָּ:	הָאסְטוּ פִיר זֵיי בֶּעשְׁטִימְט.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְטוּ, עֶווִיגֶער,
מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת	וֶועלְכֶער הֵיילִיגְט דֶעם שַׁבָּת
וְיִשְׂרָאֵל	און יִשְׂרָאֵל
וְרָאשֵׁי חֳדָשִׁים:	און דִי [1]נַיי-מָאנְדְס-טֶעג.

דאן זאָגט מען רצה, וועלכעס געפינט זיך איבערן שטריך

ווען דער חזן זאָגט מודים אנחנו לך זאָגט די געמיינדע שטילערהייט פאָלגענדען מודים דרבנן.

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ. שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. אֱלֹהֵי כָל בָּשָׂר. יוֹצְרֵנוּ יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית. בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ. עַל שֶׁהֶחֱיִיתָנוּ

1) די אָנפאנגען פון די מאָנאטען.

וָדוֹר. נוֹדֶה לְּךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ. עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ. וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ. וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ. וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל עֵת. עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם הַטּוֹב. כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמֶיךָ. וְהַמְרַחֵם. כִּי לֹא תַמּוּ חֲסָדֶיךָ. מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ:

אם חנוכה זאגט מען היר על הנסים, וועלכעס גע־פינט זיך היר אונטער דעם שטריך.

וְעַל כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד:

פון ראש השנה ביז נאך יום כפור זאגט מען היר וכתוב וואס געפינט זיך היר אונטער׳ן שטריך.

וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה. וִיהַלְלוּ אֶת שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת. הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ. וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת:

ווען דער חזן ווידערהאָלט שמונה עשרה (חזרת הש״ץ) זאגט ער היר אלהינו, וועלכעס געפינט זיך היר אונטער דעם שטריך.

שִׂים שָׁלוֹם. טוֹבָה וּבְרָכָה. חֵן וָחֶסֶד וְרַחֲמִים. עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ. בָּרְכֵנוּ אָבִינוּ כֻּלָּנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר

וְקִיַּמְתָּנוּ. כֵּן תְּחַיֵּנוּ וּתְקַיְּמֵנוּ. וְתֶאֱסוֹף גָּלֻיּוֹתֵינוּ לְחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ. לִשְׁמוֹר חֻקֶּיךָ. וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ. וּלְעָבְדְּךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם. עַל שֶׁאֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ. בָּרוּךְ אֵל הַהוֹדָאוֹת:

אם חנוכה זאגט מען על הנסים נאך מעולם קוינו לך

עַל הַנִּסִּים. וְעַל הַפֻּרְקָן. וְעַל הַגְּבוּרוֹת. וְעַל הַתְּשׁוּעוֹת. וְעַל הַמִּלְחָמוֹת. שֶׁעָשִׂיתָ לַאֲבוֹתֵינוּ. בַּיָּמִים הָהֵם בַּזְּמַן הַזֶּה:

בִּימֵי מַתִּתְיָהוּ בֶּן יוֹחָנָן כֹּהֵן גָּדוֹל. חַשְׁמוֹנָאִי וּבָנָיו. כְּשֶׁעָמְדָה מַלְכוּת יָוָן הָרְשָׁעָה עַל עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל. לְהַשְׁכִּיחָם תּוֹרָתֶךָ. וּלְהַעֲבִירָם מֵחֻקֵּי רְצוֹנֶךָ. וְאַתָּה בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים. עָמַדְתָּ לָהֶם בְּעֵת צָרָתָם. רַבְתָּ אֶת רִיבָם. דַּנְתָּ אֶת דִּינָם. נָקַמְתָּ אֶת נִקְמָתָם. מָסַרְתָּ גִּבּוֹרִים בְּיַד חַלָּשִׁים. וְרַבִּים בְּיַד מְעַטִּים. וּטְמֵאִים בְּיַד טְהוֹרִים. וּרְשָׁעִים בְּיַד צַדִּיקִים. וְזֵדִים בְּיַד עוֹסְקֵי תוֹרָתֶךָ. וּלְךָ עָשִׂיתָ שֵׁם גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ בְּעוֹלָמֶךָ. וּלְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל עָשִׂיתָ תְּשׁוּעָה גְדוֹלָה וּפֻרְקָן כְּהַיּוֹם הַזֶּה. וְאַחַר כֵּן בָּאוּ בָנֶיךָ לִדְבִיר בֵּיתֶךָ. וּפִנּוּ אֶת הֵיכָלֶךָ. וְטִהֲרוּ אֶת מִקְדָּשֶׁךָ. וְהִדְלִיקוּ נֵרוֹת בְּחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ. וְקָבְעוּ שְׁמוֹנַת יְמֵי חֲנֻכָּה אֵלּוּ. לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל:

וכתוב זאָגט מען פון ראש השנה ביז נאָך יום כפור (עשרת ימי התשובה) בעפאר וכל החיים.

וּכְתוֹב לְחַיִּים טוֹבִים כָּל בְּנֵי בְרִיתֶךָ:

ווען דער חזן ווידערהאָלט שמונה עשרה (חזרת הש״ץ), זאגט ער פאלגענדעס בעפאר שים שלום.

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. בָּרְכֵנוּ בַבְּרָכָה הַמְשֻׁלֶּשֶׁת בַּתּוֹרָה הַכְּתוּבָה עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ. הָאֲמוּרָה מִפִּי אַהֲרֹן וּבָנָיו כֹּהֲנִים עַם קְדוֹשֶׁךָ כָּאָמוּר: יְבָרֶכְךָ יְיָ וְיִשְׁמְרֶךָ: יָאֵר יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ: יִשָּׂא יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ. וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם:

פָּנֶֽיךָ. כִּי בְאוֹר פָּנֶֽיךָ נָתַֽתָּ לָּֽנוּ יְיָ אֱלֹהֵֽינוּ תּוֹרַת חַיִּים וְאַֽהֲבַת חֶֽסֶד וּצְדָקָה. וּבְרָכָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם. וְטוֹב בְּעֵינֶֽיךָ לְבָרֵךְ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶֽךָ:

פון ראש השנה ביז נאך יום כפור זאגט מען היר בספר חיים. וועלכעס געפינט זיך היר אונטער דעם שטריך.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בַּשָּׁלוֹם:

ווען דער חזן ווידערהאלט שמונה עשרה זאגט ער ביז היר און דאן קדיש שלם וואס געפינט זיך אונטערן שטריך

אֱלֹהַי. נְצוֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע. וּשְׂפָתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה. וְלִמְקַלְלַי נַפְשִׁי תִדּוֹם. וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה. פְּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶֽךָ. וּבְמִצְוֹתֶֽיךָ תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי. וְכֹל הַחוֹשְׁבִים עָלַי רָעָה. מְהֵרָה הָפֵר עֲצָתָם וְקַלְקֵל מַחֲשַׁבְתָּם: עֲשֵׂה לְמַֽעַן שְׁמֶֽךָ. עֲשֵׂה לְמַֽעַן יְמִינֶֽךָ. עֲשֵׂה לְמַֽעַן קְדֻשָּׁתֶֽךָ. עֲשֵׂה לְמַֽעַן תּוֹרָתֶֽךָ: לְמַֽעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶֽיךָ. הוֹשִֽׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵֽנִי: יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶֽיךָ. יְיָ צוּרִי וְגֹאֲלִי:

טרעט אב 3 טריט ריקווערטס (הינטערווייליך) און זאג:

עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵֽינוּ. וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל. וְאִמְרוּ אָמֵן:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶֽיךָ יְיָ אֱלֹהֵֽינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵֽינוּ. שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵֽינוּ וְתֵן חֶלְקֵֽנוּ בְּתוֹרָתֶֽךָ: וְשָׁם נַעֲבָדְךָ בְּיִרְאָה כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת: וְעָרְבָה לַייָ מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלָֽיִם. כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת:

בספר חיים זאגט מען פון ראש השנה ביז נאך יום כפור (עשרת ימי התשובה) נאך בשלומך.

בְּסֵֽפֶר חַיִּים בְּרָכָה וְשָׁלוֹם וּפַרְנָסָה טוֹבָה. נִזָּכֵר וְנִכָּתֵב לְפָנֶֽיךָ. אֲנַֽחְנוּ וְכָל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל. לְחַיִּים טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ עֹשֶׂה הַשָּׁלוֹם:

דער חזן זאגט פאלגענדען קדיש שלם נאך בשלום.

חזן יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. בְּעָלְמָא דִּי בְרָא כִרְעוּתֵהּ וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ. בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל. בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב. וְאִמְרוּ אָמֵן:

קהל וחזן יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא:

חזן יִתְבָּרַךְ. וְיִשְׁתַּבַּח. וְיִתְפָּאַר. וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא. וְיִתְהַדָּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל. שְׁמֵהּ דְּקֻדְשָׁא: בְּרִיךְ הוּא לְעֵֽלָּא (בעשי״ת וּלְעֵֽלָּא) מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא. תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחֱמָתָא. דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא. וְאִמְרוּ אָמֵן:

תִּתְקַבַּל צְלוֹתְהוֹן וּבָעוּתְהוֹן דְּכָל יִשְׂרָאֵל. קֳדָם אֲבוּהוֹן דִּי בִשְׁמַיָּא. וְאִמְרוּ אָמֵן:

יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמַיָּא וְחַיִּים עָלֵֽינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל. וְאִמְרוּ אָמֵן:

עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו. הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם. עָלֵֽינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל. וְאִמְרוּ אָמֵן:

בסדור רב עמרם גאון מובא בשחרית לחול אין כאלהינו, פטום הקטרת, השיר שהלוים ואמר ר׳ אלעזר בשנויים מעטים וגם הרמב״ם מביא כלם (מלבד פטום הקטרת) לאמר אחר תפלת שחרית לחול. ומה שהאשכנזים אומרים אותו בשבת ולא בחול כתב הר״מ משום שטרודין במלאכתן. והכל בו כתב שטעם אמירת אין כאלהינו בשבת הוא כדי להשלים מאה ברכות שחייב אדם לברך בכל יום, כי בשבת מתפללין שלש פעמים ז׳ ברכות תחת שלש פעמים י״ח שמתפללין בכל יום נמצא חסרות ל״ג ברכות בתפלות ערבית, שחרית ומנחה ומשלימין אותן בז׳ ברכות למוסף ושש שבסעודה שלישית וכ׳ כנויים שיש באין כאלהינו. גם התניא בסמן א׳ מביא הטעם הזה בשם רש״י. אולם לדעת אבן ירחי אין כל שרש לטעם הזה.

---

[1] קַוֵּה אֶל יְיָ, — הָאף צום עֶווִיגֶען,
חֲזַק — זַיי שְׁטַארק,
וְיַאֲמֵץ — און עֶר וֶועט קְרֶעפְטִיגֶען
לִבֶּךָ, — דַיין הַארץ,
וְקַוֵּה אֶל יְיָ: — און הָאף צום עֶווִיגֶען.
[2] אֵין קָדוֹשׁ — קֵיינֶער אִיז אַזוֹי הֵיילִיג
כַּיְיָ, — ווִי דֶער עֶווִיגֶער,
כִּי אֵין בִּלְתֶּךָ, — דֶען עֶס אִיז נִיטָא אוֹיסֶער דִיר
וְאֵין צוּר — און עֶס אִיז נִיטָא אַזַא פֶעלְז
כֵּאלֹהֵינוּ: — ווִי אוּנְזֶער גָאט.
[3] כִּי מִי אֱלוֹהַּ — דֶען ווֶער אִיז אַ גָאט
מִבַּלְעֲדֵי יְיָ, — אוֹיסֶער דֶעם עֶווִיגֶען?
וּמִי צוּר — און ווֶער אִיז אַ פֶעלְזֶען־שׁוּטְץ
זוּלָתִי אֱלֹהֵינוּ: — אוֹיסֶער אוּנְזֶער גָאט?

אֵין כֵּאלֹהֵינוּ. — [4]קֵיינֶער אִיז ווִי אוּנְזֶער גָאט,
אֵין כַּאדוֹנֵינוּ. — קֵיינֶער אִיז ווִי אוּנְזֶער הֶערְר,
אֵין כְּמַלְכֵּנוּ. — קֵיינֶער אִיז ווִי אוּנְזֶער קֶענִיג,
אֵין — קֵיינֶער אִיז
כְּמוֹשִׁיעֵנוּ: — ווִי אוּנְזֶער הֶעלְפֶער.

מִי כֵאלֹהֵינוּ. — ווֶער אִיז ווִי אוּנְזֶער גָאט?
מִי כַאדוֹנֵינוּ. — ווֶער אִיז ווִי אוּנְזֶער הֶערְר?
מִי כְמַלְכֵּנוּ. — ווֶער אִיז ווִי אוּנְזֶער קֶענִיג?
מִי כְמוֹשִׁיעֵנוּ: — ווֶער אִיז ווִי אוּנְזֶער הֶעלְפֶער?
נוֹדֶה — מִיר ווֶעלֶען דַאנְקֶען
לֵאלֹהֵינוּ. — (צוּ) אוּנְזֶער גָאט,
נוֹדֶה — מִיר ווֶעלֶען דַאנְקֶען
לַאדוֹנֵינוּ. — צוּ אוּנְזֶער הֶערְר,
נוֹדֶה לְמַלְכֵּנוּ. — מִיר ווֶעלֶען דַנְקֶען צוּ אוּנְזֶער קֶענִיג
נוֹדֶה — מִיר ווֶעלֶען דַאנְקֶען
לְמוֹשִׁיעֵנוּ: — צוּ אוּנְזֶער הֶעלְפֶער.
בָּרוּךְ אֱלֹהֵינוּ. — גֶעלוֹיבְּט אִיז אוּנְזֶער גָאט,
בָּרוּךְ אֲדוֹנֵינוּ. — גֶעלוֹיבְּט אִיז אוּנְזֶער הֶערְר,
בָּרוּךְ מַלְכֵּנוּ. — גֶעלוֹיבְּט אִיז אוּנְזֶער קֶענִיג,
בָּרוּךְ — גֶעלוֹיבְּט אִיז
מוֹשִׁיעֵנוּ: — אוּנְזֶער הֶעלְפֶר.
אַתָּה הוּא — דוּ בִּיסְט
אֱלֹהֵינוּ. — אוּנְזֶער גָאט,
אַתָּה הוּא — דוּ בִּיסְט
אֲדוֹנֵינוּ. — אוּנְזֶער הֶערְר,
אַתָּה הוּא — דוּ בִּיסְט
מַלְכֵּנוּ. — אוּנְזֶער קֶענִיג,
אַתָּה הוּא — דוּ בִּיסְט
מוֹשִׁיעֵנוּ. — אוּנְזֶער הֶעלְפֶער.
אַתָּה הוּא — דוּ בִּיסְט עֶס,
שֶׁהִקְטִירוּ אֲבוֹתֵינוּ — ווָאס אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן הָאבֶּען גֶעלָאזְט רוֹיכֶערְן

1) תהלים כ״ז י״ד. 2) שמואל א׳ ב׳ ב׳. 3) תהלים י״ח ל״ב. ובשמואל ב׳ כ״ב ל״ב בשנוי מעט. 4) עס איז ניט׳א ווי אונזער גאט א. ז. וו.

לְפָנֶיךָ — פַאר דיר
אֶת קְטֹרֶת — די רויכער װערק
הַסַּמִּים: — פון די גֶעווירְצֶען.

[1] פִּטּוּם הַקְּטֹרֶת. הַצֳּרִי. וְהַצִּפֹּרֶן. הַחֶלְבְּנָה. וְהַלְּבוֹנָה. מִשְׁקַל שִׁבְעִים שִׁבְעִים מָנֶה. מוֹר. וּקְצִיעָה. שִׁבֹּלֶת נֵרְדְּ. וְכַרְכֹּם. מִשְׁקַל שִׁשָּׁה עָשָׂר שִׁשָּׁה עָשָׂר מָנֶה: הַקֹּשְׁטְ שְׁנֵים עָשָׂר. וְקִלּוּפָה שְׁלשָׁה. וְקִנָּמוֹן תִּשְׁעָה. בֹּרִית כַּרְשִׁינָה תִּשְׁעָה קַבִּין. יֵין קַפְרִיסִין סְאִין תְּלָתָא וְקַבִּין תְּלָתָא. וְאִם אֵין לוֹ יֵין קַפְרִיסִין מֵבִיא חֲמַר חִוַּרְיָן עַתִּיק. מֶלַח סְדוֹמִית רֹבַע הַקָּב. מַעֲלֶה עָשָׁן כָּל שֶׁהוּא: רַבִּי נָתָן אוֹמֵר אַף כִּפַּת הַיַּרְדֵּן כָּל שֶׁהוּא. וְאִם נָתַן בָּהּ דְּבַשׁ פְּסָלָהּ. וְאִם חִסַּר אַחַת מִכָּל סַמָּנֶיהָ חַיָּב מִיתָה: רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר. הַצֳּרִי אֵינוֹ אֶלָּא שְׂרָף הַנּוֹטֵף מֵעֲצֵי הַקְּטָף. בֹּרִית כַּרְשִׁינָה שֶׁשָּׁפִין בָּהּ אֶת הַצִּפֹּרֶן כְּדֵי שֶׁתְּהֵא נָאָה. יֵין קַפְרִיסִין שֶׁשּׁוֹרִין בּוֹ אֶת הַצִּפֹּרֶן כְּדֵי שֶׁתְּהֵא עַזָּה: וַהֲלֹא [2] מֵי רַגְלַיִם יָפִין לָהּ. אֶלָּא שֶׁאֵין מַכְנִיסִין [2] מֵי

רַגְלַיִם בָּעֲזָרָה מִפְּנֵי הַכָּבוֹד:

---

[3] הַשִּׁיר — (דָאס איז) דַאס לִיד
שֶׁהַלְוִיִּם — וָואס די לְוִים
הָיוּ אוֹמְרִים — פְלֶעגֶען זָאגֶען
בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ: — אין הֵיילִיגֶען טֶעמְפֶּעל:
בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן — אין עֶרְשְׁטֶען טָאג
הָיוּ אוֹמְרִים. — פְלֶעגֶען זֵיי זָאגֶען:
[4] לַיְיָ הָאָרֶץ — צוּם עֶווִיגֶען גֶעהֶערְט די עֶרד
וּמְלוֹאָהּ. — און דָאס וָואס פִילְט אִיהְר אָן;
תֵּבֵל — (די) וֶועלְט
וְיֹשְׁבֵי בָהּ: — און די בֶּעוָואהְנֶער אויף אִיהְר.
בַּשֵּׁנִי — אין צְווייטֶען טָאג
הָיוּ אוֹמְרִים. — פְלֶעגֶען זֵיי זָאגֶען:
[5] גָּדוֹל יְיָ — גְרוֹיס איז דֶער עֶווִיגֶער
וּמְהֻלָּל מְאֹד. — און זֵעהְר גֶעלוֹיבְּט
בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ — אין דֶר שְׁטָאדְט פון אוּנְזֶער גָט,
הַר קָדְשׁוֹ: — (אויף) זַיין הֵיילִיגֶען בַּארְג.
בַּשְּׁלִישִׁי — אין דְרִיטֶען טָאג
הָיוּ אוֹמְרִים. — פְלֶעגֶען זֵיי זָאגֶען:
[6] אֱלֹהִים נִצָּב — גָאט שְׁטֶעהְט
בַּעֲדַת אֵל. — אין דֶר גֶעטְלִיכֶר גֶעמֵיינְדֶע;
בְּקֶרֶב אֱלֹהִים — צְווִישֶׁען רִיכְטֶער
יִשְׁפֹּט: — רִיכְטֶעט עֶר.
בָּרְבִיעִי — אין פִירְטֶען טָאג

---

1) ברייתא במס׳ כריתות ו׳ ע״א ובירושלמי יומא פ״ד הלכה ה׳. ובגמרא ר״ה ל״א ע״א ובאבות דר׳ נתן פרק א׳ משנה ח׳ פירשו טעם אמירת כל מזמור. 2) כתב חבר טוב „יש שמפרשים מי רגלים מין אחד הוא ששמו רגלים, ואי אפשר לומר מי רגלים ממש. חלילה, שלא יעלה על לב אדם לשרות בו סמני הקטרת" עכ״ל. ובוגתו על עין רגל הנמצא ביהושע ט״ו ז׳ ועוד מקומות, ובכל זאת לא נגע הגאון יעב״ץ מלומר: „מי רגלים כמשמען שהם חריפין".
3) משנה במס׳ תמיד. 4) תהלים כ״ד. 5) תהלים מ״ח. 6) שם פ״ב.

הָיוּ אוֹמְרִים. פְלֶעגֶען זֵיי זָאגֶען:
[1] אֵל נְקָמוֹת יְיָ גָאט פוּן רַאכֶע, עֶווִיגֶער!
אֵל נְקָמוֹת גָאט פוּן רַאכֶע,
הוֹפִיעַ: עֶרשַׁיין!
בַּחֲמִשִּׁי אִין פִינפְטֶען טָאג
הָיוּ אוֹמְרִים. פְלֶעגֶען זֵיי זָאגֶען:
[2] הַרְנִינוּ זִינְגְט
לֵאלֹהִים צוּ גָאט,
עוּזֵּנוּ. אוּנזֶער מַאכְט;
הָרִיעוּ שַׁאלְט
לֵאלֹהֵי יַעֲקֹב: צוּם גָאט פוּן יַעֲקֹב.
בַּשִּׁשִּׁי אִין זֶעקְסְטֶען טָאג
הָיוּ אוֹמְרִים. פְלֶעגֶען זֵיי זָאגֶען:
[3] יְיָ מָלָךְ דֶער עֶווִיגֶער רֶעגִירְט,
גֵּאוּת (מִיט) גְרוֹיסְקַייט
לָבֵשׁ. אִיז עֶר בֶּעקְלֵיידֶעט;
לָבֵשׁ יְיָ. דֶער עֶווִיגֶער אִיז בֶּעקְלֵיידֶעט,
עֹז (מִיט) שְׁטַארְקַייט
הִתְאַזָּר. הָאט עֶר זִיךְ אָנְגֶעגוּרְט;
אַף תִּכּוֹן תֵּבֵל אוֹיךְ (דִי) וֶועלְט שְׁטֶעהְט פֶּסְט
בַּל תִּמּוֹט: (אוּן) זִי בֵּייגְט זִיךְ נִיט.
בַּשַּׁבָּת אַם שַׁבָּת
הָיוּ אוֹמְרִים. פְלֶעגֶען זֵיי זָאגֶען:
[4] מִזְמוֹר אַ גֶעזַאנְג
שִׁיר אַ לִיד
לְיוֹם הַשַּׁבָּת. פִיר דֶעם שַׁבָּת־טָאג.
מִזְמוֹר אַ גֶעזַאנְג

שִׁיר (אוּן) אַ לִיד
לֶעָתִיד לָבוֹא. פִיר דִי צוּקִינְפְטִיגֶע צַייט,
לְיוֹם פִיר דֶעם טָאג,
שֶׁכֻּלּוֹ שַׁבָּת וָואס אִיז אִין גַאנְצֶען שַׁבָּת
וּמְנוּחָה אוּן רוּהֶע
לְחַיֵּי הָעוֹלָמִים: } פִיר דַאס עֶווִיגֶע לֶעבֶען.

תָּנָא מֶען הָאט גֶעלֶערֶענְט
דְּבֵי אֵלִיָּהוּ. [6]בַּיי אֵלִיָּהוּ:
כָּל הַשּׁוֹנֶה הֲלָכוֹת } דֶער, וָואס לֶערֶענְט [7]הֲלָכוֹת
בְּכָל יוֹם. יֶעדֶען טָאג,
מֻבְטָח לוֹ אִיז עֶר זִיכֶער,
שֶׁהוּא בֶּן עוֹלָם הַבָּא. } דַאס עֶר פֶערְדִינְט דִי צוּקִינְפְטִיגֶע וֶועלְט,
שֶׁנֶּאֱמַר דֶען עֶס אִיז גֶעזָאגְט (אִין פָּסוּק):
[5]הֲלִיכוֹת עוֹלָם לוֹ אִהְם גֶעהֶערֶען דִי עֶווִיגֶע [8]הֲלִיכוֹת.
אַל תִּקְרֵי הֲלִיכוֹת } לֶעז נִיט [8]הֲלִיכוֹת,
אֶלָּא הֲלָכוֹת: זָאנְדֶערְן [7]הֲלָכוֹת.

אמר ר' אלעזר הוא בסוף מסכת ברכות. והוסיפו אגדה זו כדי לומר קדיש אחריה שאין אומרים קדיש על הלכה. ולכן כתב המהרש"ל בתשובה דלפי מנהגנו שאומרים אין כאלהינו ופטום הקטרת קודם עלינו אין צריך לומר הך הגדה דר"א דהלא אומרים קדיש אחר עלינו, דדוקא למנהג הקדמונים שהיו אומרים אחר עלינו. אין כאלהינו היו מסיימין בהך אגדה דר"א כדי לומר קדיש אחריה.

זעה דיא איבערזעטצונג אויף זייטע 17.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר רַבִּי חֲנִינָא,
תַּלְמִידֵי חֲכָמִים מַרְבִּים שָׁלוֹם בָּעוֹלָם,

---

1) תהלים צ"ד. 2) שם פ"א. 3) שם צ"ג. 4) שם צ"ב. 5) חבקוק ג' ו'. 6) פון דעם הויז פון אליהו. 7) הלכות הייסט דיא געזעטץ־אבטהיילונג פון תלמוד. [8]) גאנג אדער וועגען.

שֶׁנֶּאֱמַר . [1] וְכָל בָּנַיִךְ לִמּוּדֵי יְיָ . וְרַב שְׁלוֹם בָּנָיִךְ : אַל תִּקְרֵי בָּנָיִךְ אֶלָּא בּוֹנָיִךְ : [2] שָׁלוֹם רָב לְאֹהֲבֵי תוֹרָתֶךָ . וְאֵין לָמוֹ מִכְשׁוֹל : [3] יְהִי שָׁלוֹם בְּחֵילֵךְ . שַׁלְוָה בְּאַרְמְנוֹתָיִךְ : לְמַעַן אַחַי וְרֵעָי . אֲדַבְּרָה נָּא שָׁלוֹם בָּךְ : לְמַעַן בֵּית יְיָ אֱלֹהֵינוּ . אֲבַקְשָׁה טוֹב לָךְ : [4] יְיָ עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן . יְיָ יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם : קדיש דרבנן.

---

[1] פאלגענדען קדיש דרבנן זאגט א יתום אין די ערשטע 11 מאנאטען נאך דעם טויט פון זיינע עלטערן.

יתום

יִתְגַּדַּל	עֶס זָאל גֶעגְרוֹיסְט װֶערֶען
וְיִתְקַדַּשׁ	אוּן גֶעהֵיילִיגְט װֶערֶען
שְׁמֵהּ רַבָּא.	זַיין גְרוֹיסֶער נָאמֶען
בְּעָלְמָא	אוֹיף דֶער װֶעלְט,
דִּי בְרָא	װֶעלְכֶע עֶר הָאט בֶּעשַׁאפֶען
כִּרְעוּתֵהּ	נָאךְ זַיין װִילֶען,
וְיַמְלִיךְ	אוּן עֶר זָאל גְרִינְדֶען
מַלְכוּתֵהּ.	זַיין רֶעגִירוּנְג
בְּחַיֵּיכוֹן	אִין אַייעֶר לֶעבֶּען
וּבְיוֹמֵיכוֹן	אוּן אִין אַייעֶרֶע טֶעג
וּבְחַיֵּי	אוּן בַּיי דֶעם לֶעבֶּען
דְּכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל.	פוּן דֶעם גַאנְצֶען הוֹיז יִשְׂרָאֵל,
בַּעֲגָלָא	אוּמְגֶעזַאמְט
וּבִזְמַן קָרִיב.	אוּן אִין קוּרְצֶער צַייט,
וְאִמְרוּ אָמֵן:	אוּן זָאגְט: אָמֵן!

קהל ויתום

יְהֵא	זָאל זַיין
שְׁמֵהּ רַבָּא	זַיין גְרוֹיסֶער נָאמֶען
מְבָרַךְ	גֶעלוֹיבְּט
לְעָלַם	אוֹיף עֶוִויג
וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא:	אוּן אִין אַלֶע עֶוִויגְקֵייטֶען.

יתום

יִתְבָּרַךְ.	עֶס זָאל גֶעזֶעגְנֶעט װֶערֶען
וְיִשְׁתַּבַּח.	אוּן גֶערִיהְמְט װֶערֶען
וְיִתְפָּאַר.	אוּן פֶערְהֶערְלִיכְט װֶערֶען
וְיִתְרוֹמַם	אוּן עֶרְהוֹיבֶּען װֶערֶען
וְיִתְנַשֵּׂא.	אוּן עֶרְהוֹיכְט װֶערֶען
וְיִתְהַדָּר	אוּן בֶּעשֶׁעהְנְט װֶערֶען
וְיִתְעַלֶּה	אוּן עֶרְהָאבֶּען װֶערֶען
וְיִתְהַלָּל.	אוּן גֶעלוֹיבְּט װֶערֶען
שְׁמֵהּ	דֶער נָאמֶען
דְּקֻדְשָׁא:	פוּן דֶעם הֵיילִיגֶען.
בְּרִיךְ הוּא	גֶעלוֹיבְּט אִיז עֶר
לְעֵלָּא	הֶעכֶער
(בעשו"ת וּלְעֵלָּא)	און העכער
מִן כָּל בִּרְכָתָא	אִיבֶּער אַלֶע לוֹיבּ
וְשִׁירָתָא.	אוּן [5] הִימְנֶען
תֻּשְׁבְּחָתָא	רוּהְם-לִידֶער
וְנֶחֱמָתָא.	אוּן טְרוֹיסְט-לִידֶער,
דַּאֲמִירָן	װֶעלְכֶע װֶערֶען גֶעזָאגְט
בְּעָלְמָא.	אוֹיף דֶער װֶעלְט,
וְאִמְרוּ אָמֵן:	אוּן זָאגְט: אָמֵן!

1) ישעיה נ"ד י"ג. 2) תהלים קי"ט, קס"ה. 3) שם קכ"ג, ז', ח', ט'. 4) תהלים כ"ט, י'. 5) לויב-געזאנג.

עַל יִשְׂרָאֵל	צוּ יִשְׂרָאֵל
וְעַל רַבָּנָן	און צוּ דִי [1]ראַבִּינֶער
וְעַל תַּלְמִידֵיהוֹן	און צוּ זֵייעֶרֶע שִׁילֶער
וְעַל כָּל תַּלְמִידֵי	און צוּ אַלֶע שִׁילֶער
תַלְמִידֵיהוֹן	פוּן זֵייעֶרֶע שִׁילֶער
וְעַל כָּל מָן דִי עָסְקִין	און צוּ אַלֶע, וָואס בֶּעשֶׁעפְטִיגֶען זִיךְ
בְּאוֹרַיְתָא	אִין דֶער תּוֹרָה,
דִי	וֶועלְכֶען זֵיינֶען
בְּאַתְרָא הָדֵין	אִין דִיזֶען אָרְט
וְדִי	און וֶועלְכֶע זֵיינֶען
בְּכָל אֲתַר וַאֲתַר.	אִין יֶעדֶען אָרְט.
יְהֵא	זָאל זַיין
לְהוֹן	צוּ זֵיי
וּלְכוֹן	און צוּ אַייךְ
שְׁלָמָא רַבָּא	גְרוֹיסֶער פְרִידֶען,
חִנָּא	גוּנְסְט
וְחִסְדָּא	און גְנַאדֶע
וְרַחֲמִין	און עֶרְבַּארְמוּנְג
וְחַיִּין אֲרִיכִין	און לַאנְגֶעם לֶעבֶען
וּמְזוֹנָא רְוִיחָא	און [2]לַייכְטֶע עֶרְנֶעהרוּנְג
וּפֻרְקָנָא	און עֶרְלֵייזוּנְג
מִן קֳדָם אֲבוּהוֹן	פוּן דֶעם פָאטֶער,
דִּי בִשְׁמַיָּא.	וֶועלְכֶער אִיז אִין הִימֶעל.
וְאִמְרוּ אָמֵן:	און זָאגְט: אָמֵן!
יְהֵא	עֶס זָאל זַיין
שְׁלָמָא רַבָּא	גְרוֹיסֶער פְרִידֶען
מִן שְׁמַיָּא	פוּן הִימֶעל
וְחַיִּים טוֹבִים	און גוּטֶען לֶעבֶען
עָלֵינוּ	פִיר אוּנְז
וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל.	און פִיר גַאנְץ יִשְׂרָאֵל,
וְאִמְרוּ אָמֵן:	און זָאגְט: אָמֵן!
עֹשֶׂה	(דֶער וָואס) מַאכְט
שָׁלוֹם	פְרִידֶען
בִּמְרוֹמָיו.	אִין זַיינֶע הוֹיכֶע הִימְלֶען.
הוּא	עֶר
בְּרַחֲמָיו	מִיט זַיין בַּארְמְהֶערְצִיגְקַייט
יַעֲשֶׂה	זָאל מַאכֶען
שָׁלוֹם.	פְרִידֶען
עָלֵינוּ	פִיר אוּנְז
וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל.	און פִיר גַאנְץ יִשְׂרָאֵל,
וְאִמְרוּ אָמֵן:	און זָאגְט: אָמֵן!

1) געלעהרטע. 2) ברייטע, גענוגענדע.

זעה די איבערזעטצונג אויף זייטע 30.

עָלֵינוּ לְשַׁבֵּחַ לַאֲדוֹן הַכֹּל . לָתֵת גְּדֻלָּה לְיוֹצֵר בְּרֵאשִׁית שֶׁלֹּא עָשָׂנוּ כְּגוֹיֵי הָאֲרָצוֹת וְלֹא שָׂמָנוּ כְּמִשְׁפְּחוֹת הָאֲדָמָה. שֶׁלֹּא שָׂם חֶלְקֵנוּ כָּהֶם . וְגֹרָלֵנוּ כְּכָל הֲמוֹנָם: וַאֲנַחְנוּ כֹּרְעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים וּמוֹדִים לִפְנֵי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים . הַקָּדוֹשׁ . בָּרוּךְ הוּא . שֶׁהוּא נוֹטֶה שָׁמַיִם וְיוֹסֵד אָרֶץ . וּמוֹשַׁב יְקָרוֹ בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל. וּשְׁכִינַת עֻזּוֹ בְּגָבְהֵי מְרוֹמִים. הוּא אֱלֹהֵינוּ אֵין עוֹד : אֱמֶת מַלְכֵּנוּ . אֶפֶס זוּלָתוֹ. כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתוֹ . וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם וַהֲשֵׁבֹתָ אֶל לְבָבֶךָ . כִּי יְיָ הוּא הָאֱלֹהִים בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתָּחַת . אֵין עוֹד :

עַל כֵּן נְקַוֶּה לְךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ . לִרְאוֹת מְהֵרָה בְּתִפְאֶרֶת עֻזֶּךָ . לְהַעֲבִיר גִּלּוּלִים מִן הָאָרֶץ . וְהָאֱלִילִים כָּרוֹת יִכָּרֵתוּן . לְתַקֵּן עוֹלָם בְּמַלְכוּת שַׁדַּי . וְכָל בְּנֵי בָשָׂר יִקְרְאוּ בִשְׁמֶךָ. לְהַפְנוֹת אֵלֶיךָ כָּל רִשְׁעֵי אָרֶץ : יַכִּירוּ וְיֵדְעוּ כָּל יוֹשְׁבֵי תֵבֵל . כִּי לְךָ תִּכְרַע כָּל בֶּרֶךְ . תִּשָּׁבַע כָּל לָשׁוֹן : לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ יִכְרְעוּ וְיִפֹּלוּ . וְלִכְבוֹד שִׁמְךָ יְקָר יִתֵּנוּ . וִיקַבְּלוּ כֻלָּם אֶת עוֹל מַלְכוּתֶךָ . וְתִמְלוֹךְ עֲלֵיהֶם מְהֵרָה לְעוֹלָם וָעֶד . כִּי הַמַּלְכוּת שֶׁלְּךָ הִיא . וּלְעוֹלְמֵי עַד תִּמְלוֹךְ בְּכָבוֹד : כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ . יְיָ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד: וְנֶאֱמַר . וְהָיָה יְיָ לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ. בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד :

אַל תִּירָא מִפַּחַד פִּתְאֹם . וּמִשֹּׁאַת רְשָׁעִים כִּי תָבֹא : עֻצוּ עֵצָה וְתֻפָר . דַּבְּרוּ דָבָר וְלֹא יָקוּם כִּי עִמָּנוּ אֵל : וְעַד זִקְנָה אֲנִי הוּא וְעַד שֵׂיבָה אֲנִי אֶסְבֹּל . אֲנִי עָשִׂיתִי וַאֲנִי אֶשָּׂא . וַאֲנִי אֶסְבֹּל וַאֲמַלֵּט : קדיש יתום.

קַדִּישׁ יָתוֹם.

דעם פאלגענדען קדיש יתום זאגט איין אבל אין די ערשטע 11 מאָנאַטען נאך דעם טויט פון זיינע עלטערן און אויך יעדען יאהר אין דעם טאג פון זייער טויט (יאהר־צייט).

זעה די איבערזעטצונג אויף זייטע 174.

יתום יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. בְּעָלְמָא דִּי בְרָא כִרְעוּתֵהּ וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ . בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל. בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב וְאִמְרוּ אָמֵן:

קהל ויתום יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא :

יתום יִתְבָּרַךְ. וְיִשְׁתַּבַּח. וְיִתְפָּאַר. וְיִתְרוֹמַם. וְיִתְנַשֵּׂא . וְיִתְהַדַּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל . שְׁמֵהּ דְּקֻדְשָׁא: בְּרִיךְ הוּא לְעֵלָּא (בעשי״ת וּלְעֵלָּא) מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא . תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחֱמָתָא. דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא. וְאִמְרוּ אָמֵן:

יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמַיָּא וְחַיִּים . עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל . וְאִמְרוּ אָמֵן :

עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו . הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם. עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל. וְאִמְרוּ אָמֵן:

שִׁיר הַכָּבוֹד.

השיר הזה נקרא **שיר הכבוד** מפני שמדבר בכבוד הבורא. והמחבר השתמש במשקל של שירי היחוד, שמחברם היה ר׳ שמואל בר׳ קלונימוס, אביו של ר׳ יהודה החסיד, כמו שהוכיח ר׳ וואלף היידענהיים במאמרו על הפייטנים. ובס״ור כתב יד אחד רשום על השיר אנעים זמירות: „שיר הכבוד שיסד ר׳ יהודה החסיד מריגנשבורק ז״ל״ ואם כן הלך הבן בעקבות אביו.

חזן **אַנְעִים**	אִיךְ וֶועל לִיבְּלִיךְ זִינְגֶען
זְמִירוֹת	גֶעזֶענְגֶע,
וְשִׁירִים	אוּן לִידֶער
אֶאֱרוֹג.	וֶועל אִיךְ [1]דִיכְטֶען;
כִּי אֵלֶיךָ	דֶען נָאךְ דִיר
נַפְשִׁי תַעֲרוֹג:	[2]שְׁמַאכְטֶעט מַיין זֶעעלֶע.
קהל **נַפְשִׁי**	מַיין זֶעעלֶע
חָמְדָה	גְלוּסְט (צוּ זַיין)
בְּצֵל יָדֶךָ.	אוּנְטֶער דֶם שָׁאטֶן פוּן דַיין הַנְד
לָדַעַת	צוּ וִויסֶען
כָּל רָז סוֹדֶךָ:	יֶדֶע גֶעהֶעמְנִס פוּן דַיין רַאטְה.
מִדֵּי דַבְּרִי	וֶוען אִיךְ רֵייד
בִּכְבוֹדֶךָ.	וֶועגֶען דַיין הֶערְלִיכְקַייט,
הוֹמֶה לִבִּי	[3]זֶעהְנְט זִיךְ מַיין הַארְץ
אֶל דּוֹדֶיךָ:	נָאךְ דַיין לִיבֶּע.
עַל כֵּן	דַארוּם
אֲדַבֵּר בְּךָ	וֶועל אִיךְ רֵיידֶען וֶועגֶען דִיר
נִכְבָּדוֹת.	עֶהְרֶענְפָאלֶע (זַאכֶען),
וְשִׁמְךָ אֲכַבֵּד	אוּן דַיין נָאמֶען וֶועל אִיךְ בֶּעעֶהְרֶען
בְּשִׁירֵי יְדִידוֹת:	מִיט לִיבֶּעם לִידֶער.
אֲסַפְּרָה	אִיךְ וֶועל דֶערְצֶעהְלֶען
כְבוֹדְךָ	דַיין הֶערְלִיכְקַייט,
וְלֹא רְאִיתִיךָ.	אָבְּוָוהְל אִךְ הָאבּ דִיר נִיט גֶעזֶעהְן;
אֲדַמְּךָ	אִךְ וֶועל מִר דִיךְ פָארְשְׁטֶעלֶען,
אֲכַנְּךָ	אִיךְ וֶועל דִיר אָנְרוּפֶען,
וְלֹא יְדַעְתִּיךָ:	אָבְּוָוהְל אִיךְ וֵוייס דִיר נִיט.
בְּיַד נְבִיאֶיךָ	דוּרְךְ דִי הַנְד פוּן דַיְנֶע פְּרָפֶעטֶען
בְּסוֹד	אִין דֶער גֶעזֶעלְשַׁאפְט
עֲבָדֶיךָ.	פוּן דַיינֶע קְנֶעכְט
דִּמִּיתָ	הָאסְטוּ פָארְגֶעשְׁטֶעלְט
הֲדַר	דִי פְּרַאכְט
כְּבוֹד הוֹדֶךָ:	פוּן דַין הֶערְלִיכֶען גְלַאנְץ.
גְּדֻלָּתְךָ	דַיין גְרוֹיסְקַייט
וּגְבוּרָתֶךָ.	אוּן דַיין מַאכְט
כִּנּוּ	הָאבֶּען זֵיי אָנְגֶערוּפֶען
לְתֹקֶף	נָאךְ דִי קְרַאפְט
פְּעֻלָּתֶךָ:	פוּן דַיין טְהַאט.
דִּמּוּ אוֹתְךָ	זֵיי הָאבֶּן דִיר פָארְגֶעשְׁטֶעלְט
וְלֹא כְּפִי יֶשְׁךָ.	אָבֶּער נִיט [4]וִוי דוּ בִּיסְט,
וַיְשַׁוּוּךָ	זֵיי הָאבֶּן דִיר נוּר פֶערְגְלִיכֶען
לְפִי מַעֲשֶׂיךָ:	נָאךְ דַיינֶע טְהַאטֶען.
הִמְשִׁילוּךָ	זֵיי הָאבֶּען דִיר פֶערְגְלִיכֶען
בְּרוֹב חֶזְיוֹנוֹת.	אִין פִילֶע [5]פָארְשְׁטֶעלוּנְגֶען;
הִנְּךָ אֶחָד	דוּ בִּיסְט אֵיינֶער
בְּכָל דִּמְיוֹנוֹת:	אִין אַלֶע פֶערְגְלַייכוּנְגֶען.
וַיֶּחֱזוּ בְךָ	אוּן זֵיי הָאבֶּן גֶעזֶעהְן אִין דִיר
זִקְנָה וּבַחֲרוּת.	עֶלְטֶער אוּן יוּגֶענְד,
וּשְׂעַר רֹאשְׁךָ	אוּן דִי הָאר פוּן דַיין קָאפּ
בְּשֵׂיבָה	[6]אִין גְרוֹיקַייט
וְשַׁחֲרוּת:	אוּן שְׁוַוארְצְקַייט.
זִקְנָה	עֶלְטֶער
בְּיוֹם דִּין	אִין דֶעם טָאג פוּן רִיכְט,

1) ווערטערליך: וועבען. 2) ברומט, שרייט, דורשט. 3) בּיינקט: ברוזט, ברומט. 4) נאך דיין עקסיסטענץ, וועזענטליכקייט. 5) ערשיינונגען. 6) אמאל גרוי, אמאל שווארץ.

וּבַחֲרוּת	און יוּגענד
בְּיוֹם קְרָב.	אין דעם טאָג פון שלאַכט;
כְּאִישׁ מִלְחָמוֹת	ווי אַ קריגסמאַן
יָדָיו לוֹ רָב:	[1]קעמפּפען זיינע הענד פאַר אים.
חָבַשׁ	ער האָט [2]אָנגעטהאָן
כּוֹבַע יְשׁוּעָה	אַ הילפס-[3]העלם
בְּרֹאשׁוֹ.	אויף זיין קאָפּ;
הוֹשִׁיעָה לּוֹ	איהם האָט געהאָלפען
יְמִינוֹ	זיין רעכטע האַנד
וּזְרוֹעַ קָדְשׁוֹ:	און זיין הייליגער אַרם.
טַלְלֵי אוֹרוֹת	(מיט) שטראַהלענדע טהוי
רֹאשׁוֹ נִמְלָא	איז זיין קאָפּ פול;
קְוֻצּוֹתָיו	זיינע לאָקען—
רְסִיסֵי לָיְלָה:	(מיט) די טראָפּפען פון נאַכט.
יִתְפָּאֵר בִּי	ער בעריהמט זיך מיט מיר,
כִּי חָפֵץ בִּי.	דען ער בעגעהרט אין מיר,
וְהוּא יִהְיֶה לִּי	און ער וועט זיין פיר מיר
לַעֲטֶרֶת צְבִי:	פיר אַ הערליכע קרוינע.
כֶּתֶם טָהוֹר פָּז	ריינע [4]גין-גאָלד
דְּמוּת רֹאשׁוֹ.	איז דר געשטאַלט פון זיין קאָפּ,
וְחַק	און עס איז אויסגעקריצט
עַל מֵצַח	אויף (זיין) שטערן
כְּבוֹד	די הערליכקייט
שֵׁם קָדְשׁוֹ:	פון זיין הייליגען נאָמען.
לְחֵן וּלְכָבוֹד	צו גונסט או צו עהרע
צְבִי תִפְאָרָה.	(און צו) הערליכען פּראַכט
אֻמָּתוֹ	זיין פאָלק
לוֹ עִטְּרָה	האָט איהם בעקרוינט
עֲטָרָה:	(מיט) אַ קרוינע.
מַחְלְפוֹת	די [5]האָר-פלעכטען
רֹאשׁוֹ	פון זיין קאָפּ
כְּבִימֵי בְחֻרוֹת.	ווי אין דיא טעג פון יוגענד;
קְוֻצּוֹתָיו	זיינע לאָקען
תַּלְתַּלִּים שְׁחוֹרוֹת:	זיינען געקרויזט שוואַרץ
נְוֵה הַצֶּדֶק	די וואָהנונג פון גערעכטיגקייט,
צְבִי תִפְאַרְתּוֹ.	זיין הערליכער פּראַכט,[6]
יַעֲלֶה נָּא	זאָל דאָך אויפגעהן
עַל רֹאשׁ	אויף דעם הויפּט
שִׂמְחָתוֹ:	פון זיין פריידע.
סְגֻלָּתוֹ	זיין געליבטעס פאָלק
תְּהִי נָא	זאָל דאָך זיין
בְיָדוֹ	אין זיין האַנד
עֲטֶרֶת.	אַ קרוינע,
וּצְנִיף מְלוּכָה	און אַ קעניגליכער [7]דיאַדעם
צְבִי תִפְאֶרֶת:	(און) אַ הערליכער פּראַכט.
עֲמוּסִים	זיי זיינען געווען בעלאַדען (אויף אים)
נְשָׂאָם	ער האָט זיי געטראָגען,
עֲטֶרֶת	(מיט) אַ קרוינע
עִנְּדָם.	האָט ער זיי געציערט;
מֵאֲשֶׁר יָקְרוּ	וויל זיי זיינען געווען טהייער
בְעֵינָיו	אין זיינע אויגען,
כִּבְּדָם:	האָט ער זיי בעעהרט.
פְּאֵרוֹ	זיין הערליכקייט
עָלַי	איז אויף מיר,
וּפְאֵרִי	און מיין הערליכקייט
עָלָיו.	איז אויף איהם,
וְקָרוֹב אֵלַי	און ער איז נאָהענט צו מיר

1) זיינען זיינע הענד איהם מעכטיג. 2) אנגעבונדען. 3) הוט פון א קריגסמאן. 4) פאזישע גאלד. 5) צעפ. 6) ד. ה. ירושלים. 7) קאפּ-באנד.

בְּקָרְאִי אֵלָיו: ווען איך רוף צו איהם.
צַח וְאָדוֹם ער איז העל און רויטה,
לִלְבוּשׁוֹ אָדוֹם. זיין קליידונג איז רויטה,
פּוּרָה בְּדָרְכוֹ ווי ער הט געטרעטן אין קלטר
בְּבוֹאוֹ מֵאֱדוֹם: ווען ער אז געקומן פון אדום.
קֶשֶׁר תְּפִלִּין דעם בונד פון תפלין
הֶרְאָה האט ער געוויזען
לֶעָנָיו. צו דעם קליינמיטהיגען;[1]
תְּמוּנַת יְיָ דעם עוויגען'ס געשטאלט
לְנֶגֶד עֵינָיו: געגען זיינע אויגען.
רוֹצֶה בְעַמּוֹ [2]ער אז צופרידן מט זין פאלק
עֲנָוִים קליינמיטהיגע
יְפָאֵר. פערהערליכט ער,
יוֹשֵׁב ער [3]וואהנט
תְּהִלּוֹת צווישען לויב=געזענגע,
בָּם לְהִתְפָּאֵר: זיך בעריהמענדיג מיט זיי.
רֹאשׁ דְּבָרְךָ דער אנפנג פון דיין ווארט
אֱמֶת איז „וואַרהייט“,[4]
קוֹרֵא דו רופסט (געגעראציאנן)
מֵרֹאשׁ. פו אנפאנג אן;
דּוֹר וָדוֹר (אין) יעדער געשלעכט
עַם דּוֹרֶשְׁךָ דאס פאלק, וואס זוכט דיר,
דְּרוֹשׁ: זוך.
שִׁית [5]לייג
הֲמוֹן שִׁירַי מיינע פילע לידער,
נָא איך ביטע
עָלֶיךָ. פאר דיר,
וְרִנָּתִי און מיין געזאנג
תִּקְרַב אֵלֶיךָ: זאל זיך ערנעהנטערן צו דיר.
תְּהִלָּתִי מיין לויב

תְּהִי נָא זאל דאך זיין
לְרֹאשְׁךָ פיר דיין קאפ
עֲטֶרֶת. א קרוינע,
וּתְפִלָּתִי און מיין געבעט
תִּכּוֹן זאל [6]געשטעלט ווערען
קְטֹרֶת: (ווי) רויכווערק.
תִּיקַר זאל זיין טהייער
שִׁירַת רָשׁ דאס ליד פון ארעמען
בְּעֵינֶיךָ. אין דיינע אויגען,
כַּשִּׁיר ווי דאס ליד,
יוּשַׁר (וואס איז) געזונגען געווארען
עַל קָרְבָּנֶיךָ: ביי דיינע אפפער.
בִּרְכָתִי מיין זעגען
תַּעֲלֶה זאל אויפגעהן
לְרֹאשׁ אויף דעם קאפ
מַשְׁבִּיר. פון דעם שפייזער,[7]
מְחוֹלֵל (וועלכער) שאפט
וּמוֹלִיד און ערצייגט,
צַדִּיק (וועלכער איז) גערעכט
כַּבִּיר: (און) מעכטיג.
וּבְבִרְכָתִי און אין מיין זעגען[8]
תְנַעֲנַע לִי נייג מיר צו
רֹאשׁ. (דיין) קאפ,
וְאוֹתָהּ קַח לְךָ און נעהם עס אן
כִּבְשָׂמִים רֹאשׁ: ווי די [9]בעסטע געווירצען.
יֶעֱרַב נָא עס זאל זיס זיין
שִׂיחִי מיינע רייד
עָלֶיךָ. ביי דיר,
כִּי נַפְשִׁי דען מיין זעלע
תַּעֲרוֹג אֵלֶיךָ: שמאכטעט נאך דיר.

1) לויט די אגדה אין ברכות ז׳ ע״א האט גאט געוויזען משה׳ן א קשר של תפלין. 2) איהם איז וואהלגעפאלען. 3) פערווײלט, האלט זיך אויף. 4) די לעצטע אותיות פון בראשית ברא אלהים שטעלען צ זאמען דעם ווארט **אמת**. 5) נעהם אויף מיינע לידער קלענגע. 6) גערעכענט. 7) ד. ה. גאט. 8) ד. ה. ווערענד איך זעגען דיר. 9) הויפט.

[1] לְךָ יְיָ הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה וְהַתִּפְאֶרֶת וְהַנֵּצַח וְהַהוֹד כִּי כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ. לְךָ יְיָ הַמַּמְלָכָה וְהַמִּתְנַשֵּׂא לְכֹל לְרֹאשׁ׃ [2] מִי יְמַלֵּל גְּבוּרוֹת יְיָ. יַשְׁמִיעַ כָּל תְּהִלָּתוֹ׃

איין אבל זאגט היר קדיש, וואס געפינט זיך היר אונטערן שטריך.

זעה די איבערזעצונג אויף זייטע 86.

תהלים צ״ב מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת׃ ב טוֹב
לְהוֹדוֹת לַייָ. וּלְזַמֵּר לְשִׁמְךָ עֶלְיוֹן׃
ג לְהַגִּיד בַּבֹּקֶר חַסְדֶּךָ. וֶאֱמוּנָתְךָ בַּלֵּילוֹת׃
ד עֲלֵי עָשׂוֹר וַעֲלֵי נָבֶל. עֲלֵי הִגָּיוֹן בְּכִנּוֹר׃
ה כִּי שִׂמַּחְתַּנִי יְיָ בְּפָעֳלֶךָ. בְּמַעֲשֵׂי יָדֶיךָ
אֲרַנֵּן׃ ו מַה גָּדְלוּ מַעֲשֶׂיךָ יְיָ. מְאֹד עָמְקוּ
מַחְשְׁבֹתֶיךָ׃ ז אִישׁ בַּעַר לֹא יֵדָע. וּכְסִיל
לֹא יָבִין אֶת זֹאת׃ ח בִּפְרֹחַ רְשָׁעִים כְּמוֹ
עֵשֶׂב וַיָּצִיצוּ כָּל פֹּעֲלֵי אָוֶן. לְהִשָּׁמְדָם
עֲדֵי עַד׃ ט וְאַתָּה מָרוֹם לְעֹלָם יְיָ׃ י כִּי
הִנֵּה אֹיְבֶיךָ יְיָ כִּי הִנֵּה אֹיְבֶיךָ יֹאבֵדוּ.
יִתְפָּרְדוּ כָּל פֹּעֲלֵי אָוֶן׃ יא וַתָּרֶם כִּרְאֵים
קַרְנִי. בַּלֹּתִי בְּשֶׁמֶן רַעֲנָן׃ יב וַתַּבֵּט עֵינִי
בְּשׁוּרָי. בַּקָּמִים עָלַי מְרֵעִים תִּשְׁמַעְנָה
אָזְנָי׃ יג צַדִּיק כַּתָּמָר יִפְרָח. כְּאֶרֶז בַּלְּבָנוֹן
יִשְׂגֶּה׃ יד שְׁתוּלִים בְּבֵית יְיָ. בְּחַצְרוֹת
אֱלֹהֵינוּ יַפְרִיחוּ׃ טו עוֹד יְנוּבוּן בְּשֵׂיבָה.
דְּשֵׁנִים וְרַעֲנַנִּים יִהְיוּ׃ טז לְהַגִּיד כִּי יָשָׁר
יְיָ. צוּרִי וְלֹא עַוְלָתָה בּוֹ׃

איין אבל זאגט היר קדיש, וואס געפינט זיך היר אונטערן שטריך.

זעה די איבערזעצונג אויף זייטע 36.

אֲדוֹן עוֹלָם. אֲשֶׁר מָלַךְ בְּטֶרֶם כָּל יְצִיר נִבְרָא׃ לְעֵת נַעֲשָׂה בְחֶפְצוֹ כֹּל. אֲזַי מֶלֶךְ שְׁמוֹ נִקְרָא׃ וְאַחֲרֵי כִּכְלוֹת הַכֹּל. לְבַדּוֹ יִמְלֹךְ. נוֹרָא׃ וְהוּא הָיָה וְהוּא הֹוֶה. וְהוּא יִהְיֶה בְּתִפְאָרָה׃ וְהוּא אֶחָד וְאֵין שֵׁנִי. לְהַמְשִׁיל לוֹ לְהַחְבִּירָה׃ בְּלִי רֵאשִׁית בְּלִי תַכְלִית. וְלוֹ הָעֹז וְהַמִּשְׂרָה׃ וְהוּא אֵלִי וְחַי גֹּאֲלִי. וְצוּר חֶבְלִי בְּעֵת צָרָה׃ וְהוּא נִסִּי וּמָנוֹס לִי. מְנָת כּוֹסִי בְּיוֹם אֶקְרָא׃ בְּיָדוֹ אַפְקִיד רוּחִי. בְּעֵת אִישַׁן וְאָעִירָה׃ וְעִם רוּחִי גְּוִיָּתִי. יְיָ לִי וְלֹא אִירָא׃

איין אבל זאגט דעם פאלגענדען קדיש.

זעה די איבערזעצונג אויף זייטע 174.

יתום יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. בְּעָלְמָא דִּי בְרָא כִרְעוּתֵהּ וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ. בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל. בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב. וְאִמְרוּ אָמֵן׃

קהל ויתום. יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא׃

יתום יִתְבָּרַךְ. וְיִשְׁתַּבַּח. וְיִתְפָּאַר. וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא. וְיִתְהַדַּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל. שְׁמֵהּ דְּקֻדְשָׁא׃ בְּרִיךְ הוּא לְעֵלָּא (בעשי״ת וּלְעֵלָּא) מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא. תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחֱמָתָא. דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא. וְאִמְרוּ אָמֵן׃

יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמַיָּא וְחַיִּים עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל. וְאִמְרוּ אָמֵן׃

עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו. הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם. עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל. וְאִמְרוּ אָמֵן׃

---

1) דה״א כ״ט י״א. 2) תהלים ק״ו ב׳.

תְּפִלַּת מִנְחָה לְשַׁבָּת

נָאכְמִיטָאג־גֶעבֶּעט פִיר שַׁבָּת.

שעם אמירת אשרי ג' פעמים בכל יום ראה בצד 48. והטעם שאומרים ובא לציון במנחה בשבת ולא בשחרית תמצא לפני ובא לציון בשחרית לחול צד 114.

שבת צו מנחה דארף נור דער חזן אַנטהאָן אַ טלית.

תהלים פ״ד ה׳ אַשְׁרֵי יוֹשְׁבֵי בֵיתֶךָ. עוֹד יְהַלְלוּךָ
סֶּלָה: קמ״ד ט״ו אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לּוֹ. אַשְׁרֵי
הָעָם שֶׁיְיָ אֱלֹהָיו:

תהלים קמה.

א תְּהִלָּה לְדָוִד. אֲרוֹמִמְךָ אֱלוֹהַי
הַמֶּלֶךְ. וַאֲבָרְכָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד:
ב בְּכָל יוֹם אֲבָרְכֶךָּ. וַאֲהַלְלָה שִׁמְךָ
לְעוֹלָם וָעֶד: ג גָּדוֹל יְיָ וּמְהֻלָּל מְאֹד.
וְלִגְדֻלָּתוֹ אֵין חֵקֶר: ד דּוֹר לְדוֹר יְשַׁבַּח
מַעֲשֶׂיךָ. וּגְבוּרֹתֶיךָ יַגִּידוּ: ה הֲדַר כְּבוֹד
הוֹדֶךָ. וְדִבְרֵי נִפְלְאֹתֶיךָ אָשִׂיחָה: ו וֶעֱזוּז
נוֹרְאוֹתֶיךָ יֹאמֵרוּ. וּגְדֻלָּתְךָ אֲסַפְּרֶנָּה:
ז זֵכֶר רַב טוּבְךָ יַבִּיעוּ. וְצִדְקָתְךָ יְרַנֵּנוּ:
ח חַנּוּן וְרַחוּם יְיָ. אֶרֶךְ אַפַּיִם וּגְדָל חָסֶד:
ט טוֹב יְיָ לַכֹּל. וְרַחֲמָיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו:
י יוֹדוּךָ יְיָ כָּל מַעֲשֶׂיךָ. וַחֲסִידֶיךָ יְבָרְכוּכָה:
יא כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ יֹאמֵרוּ. וּגְבוּרָתְךָ
יְדַבֵּרוּ. יב לְהוֹדִיעַ לִבְנֵי הָאָדָם גְּבוּרֹתָיו.
וּכְבוֹד הֲדַר מַלְכוּתוֹ: יג מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת
כָּל עֹלָמִים. וּמֶמְשַׁלְתְּךָ בְּכָל דּוֹר וָדֹר:
יד סוֹמֵךְ יְיָ לְכָל הַנֹּפְלִים. וְזוֹקֵף לְכָל
הַכְּפוּפִים: טו עֵינֵי כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ.
וְאַתָּה נוֹתֵן לָהֶם אֶת אָכְלָם בְּעִתּוֹ:
טז פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶךָ. וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי
רָצוֹן: יז צַדִּיק יְיָ בְּכָל דְּרָכָיו. וְחָסִיד
בְּכָל מַעֲשָׂיו: יח קָרוֹב יְיָ לְכָל קֹרְאָיו.
לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ בֶאֱמֶת: יט רְצוֹן
יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה. וְאֶת שַׁוְעָתָם יִשְׁמַע
וְיוֹשִׁיעֵם: כ שׁוֹמֵר יְיָ אֶת כָּל אֹהֲבָיו.
וְאֵת כָּל הָרְשָׁעִים יַשְׁמִיד: כא תְּהִלַּת יְיָ
יְדַבֶּר פִּי וִיבָרֵךְ כָּל בָּשָׂר שֵׁם קָדְשׁוֹ
לְעוֹלָם וָעֶד: קט״ו י״ח וַאֲנַחְנוּ נְבָרֵךְ יָהּ מֵעַתָּה
וְעַד עוֹלָם. הַלְלוּיָהּ:

[1] וּבָא לְצִיּוֹן גּוֹאֵל וּלְשָׁבֵי פֶשַׁע
בְּיַעֲקֹב. נְאֻם יְיָ: [2] וַאֲנִי זֹאת בְּרִיתִי
אוֹתָם אָמַר יְיָ. רוּחִי אֲשֶׁר עָלֶיךָ.
וּדְבָרַי אֲשֶׁר שַׂמְתִּי בְּפִיךָ. לֹא יָמוּשׁוּ
מִפִּיךָ וּמִפִּי זַרְעֲךָ וּמִפִּי זֶרַע זַרְעֲךָ.
אָמַר יְיָ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם: [3] וְאַתָּה
קָדוֹשׁ. יוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת יִשְׂרָאֵל: [4] וְקָרָא זֶה
אֶל זֶה וְאָמַר קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ
צְבָאוֹת. מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ:
[5] וּמְקַבְּלִין דֵּין מִן דֵּין. וְאָמְרִין קַדִּישׁ
בִּשְׁמֵי מְרוֹמָא עִלָּאָה בֵּית שְׁכִינְתֵּהּ.

1) ישעיה נ״ט כ׳. 2) שם נ״ט כ״א. 3) תהלים כ״ב ד׳. 4) ישעיה ו׳ ג׳. 5) תרגום יונתן בן עוזיאל על הפסוק וקרא זה אל זה.

קַדִּישׁ עַל אַרְעָא עוֹבַד גְּבוּרְתֵּהּ. קַדִּישׁ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא: יְיָ צְבָאוֹת מַלְיָא כָּל אַרְעָא זִיו יְקָרֵהּ: [1] וַתִּשָּׂאֵנִי רוּחַ. וָאֶשְׁמַע אַחֲרַי קוֹל רַעַשׁ גָּדוֹל. בָּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ מִמְּקוֹמוֹ: [2] וּנְטָלַתְנִי רוּחָא וְשִׁמְעֵת בַּתְרַי קָל זִיעַ סַגִּיא דִּמְשַׁבְּחִין וְאָמְרִין בְּרִיךְ יְקָרָא דַיְיָ מֵאֲתַר בֵּית שְׁכִינְתֵּהּ: [3] יְיָ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד: [4] יְיָ מַלְכוּתֵהּ קָאֵם לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא: [5] יְיָ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם יִצְחָק וְיִשְׂרָאֵל אֲבוֹתֵינוּ. שָׁמְרָה זֹּאת לְעוֹלָם לְיֵצֶר מַחְשְׁבוֹת לְבַב עַמֶּךָ. וְהָכֵן לְבָבָם אֵלֶיךָ: [6] וְהוּא רַחוּם. יְכַפֵּר עָוֹן וְלֹא יַשְׁחִית. וְהִרְבָּה לְהָשִׁיב אַפּוֹ. וְלֹא יָעִיר כָּל חֲמָתוֹ: [7] כִּי אַתָּה אֲדֹנָי טוֹב וְסַלָּח. וְרַב חֶסֶד לְכָל קֹרְאֶיךָ: [8] צִדְקָתְךָ צֶדֶק לְעוֹלָם. וְתוֹרָתְךָ אֱמֶת: [9] תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב חֶסֶד לְאַבְרָהָם. אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לַאֲבֹתֵינוּ מִימֵי קֶדֶם: [10] בָּרוּךְ אֲדֹנָי יוֹם יוֹם יַעֲמָס לָנוּ. הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ סֶלָה: [11] יְיָ צְבָאוֹת עִמָּנוּ. מִשְׂגָּב לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה: [12] יְיָ צְבָאוֹת. אַשְׁרֵי אָדָם בֹּטֵחַ בָּךְ: [13] יְיָ הוֹשִׁיעָה. הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם קָרְאֵנוּ: בָּרוּךְ הוּא אֱלֹהֵינוּ שֶׁבְּרָאָנוּ לִכְבוֹדוֹ. וְהִבְדִּילָנוּ מִן הַתּוֹעִים. וְנָתַן לָנוּ תּוֹרַת אֱמֶת. וְחַיֵּי עוֹלָם נָטַע בְּתוֹכֵנוּ. הוּא יִפְתַּח לִבֵּנוּ בְּתוֹרָתוֹ. וְיָשֵׂם בְּלִבֵּנוּ אַהֲבָתוֹ וְיִרְאָתוֹ. וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ וּלְעָבְדוֹ בְּלֵבָב שָׁלֵם. [14] לְמַעַן לֹא נִיגַע לָרִיק. וְלֹא נֵלֵד לַבֶּהָלָה: יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. שֶׁנִּשְׁמוֹר חֻקֶּיךָ בָּעוֹלָם הַזֶּה. וְנִזְכֶּה וְנִחְיֶה וְנִרְאֶה. וְנִירַשׁ טוֹבָה וּבְרָכָה. לִשְׁנֵי יְמוֹת הַמָּשִׁיחַ וּלְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא: [15] לְמַעַן יְזַמֶּרְךָ כָבוֹד וְלֹא יִדֹּם. יְיָ אֱלֹהַי לְעוֹלָם אוֹדֶךָּ: [16] בָּרוּךְ הַגֶּבֶר אֲשֶׁר יִבְטַח בַּייָ. וְהָיָה יְיָ מִבְטַחוֹ: [17] בִּטְחוּ בַייָ עֲדֵי עַד. כִּי בְּיָהּ יְיָ צוּר עוֹלָמִים: [18] וְיִבְטְחוּ בְךָ יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ. כִּי לֹא עָזַבְתָּ דֹרְשֶׁיךָ יְיָ: [19] יְיָ חָפֵץ לְמַעַן צִדְקוֹ. יַגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאְדִּיר:

דער חזן זאגט היר האלב־קדיש (חצי קדיש), וועלכעס געפינדט זיך היר אונטער דעם שטריך.
זעה איבערזעצונג זייטע 8

[20] וַאֲנִי תְפִלָּתִי לְךָ יְיָ עֵת רָצוֹן. אֱלֹהִים בְּרָב חַסְדֶּךָ. עֲנֵנִי בֶּאֱמֶת יִשְׁעֶךָ:

דער חזן זאגט דעם פאלגענדען האלב־קדיש (חצי קדיש) נאך יגדיל תורה ויאדיר.
זעה איבערזעצונג זייטע 117.

חזן יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. בְּעָלְמָא דִּי בְרָא כִרְעוּתֵהּ וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ. בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל. בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב וְאִמְרוּ אָמֵן:

קהל וחזן יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא:

חזן יִתְבָּרַךְ. וְיִשְׁתַּבַּח. וְיִתְפָּאַר. וְיִתְרוֹמַם. וְיִתְנַשֵּׂא. וְיִתְהַדַּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל. שְׁמֵהּ דְּקֻדְשָׁא: בְּרִיךְ הוּא לְעֵלָּא (בעשי"ת וּלְעֵלָּא) מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא. תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחֱמָתָא. דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא. וְאִמְרוּ אָמֵן:

1) יחזקאל ג' י"ב. 2) תרגום הפסוק "ותשאני". 3) שמות ט"ו י"ח. 4) תרגום הפסוק ה' ימלוך. 5) דה"א כ"ט י"ח. 6) תהלים ע"ח ל"ח. 7) שם פ"ו ה'. 8) שם קי"ט קמ"ב. 9) מיכה ז' כ'. 10) תהלים ס"ח כ'. 11) שם מ"ו ח'. 12) שם פ"ד י"ג. 13) שם כ' י'. 14) ע"ד הפ' ישעיה ס"ה כ"ג. 15) תהלים ל' י"ג. 16) ירמיה י"ז ז'. 17) ישעיה כ"ו ד'. 18) תהלים ט' י"א. 19) ישעיה מ"ב כ"א. 20) תהלים ס"ט י"ד.

סדר קריאת התורה למנחה בשבת.

אָרְדְנוּנְג פוּן לֵייעֶנְעֶן אִין סֵפֶר תּוֹרָה אַם שַׁבָּת צוּ מִנְחָה.

פון היר ביז חדש ימינו כקדם אויף זייטע 184, זאגט מען נור, ווען מען דאווענט מיט א מנין (ווייניגסטענס 10 מענער צוזאמען).

מען עפענט דעם ארון הקדש און דער חזן און דיא געמיינדע זאגען:

זעה די איבערזעטצונג אויף זייטע 134.

וַיְהִי בִּנְסֹעַ הָאָרֹן וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה. קוּמָה יְיָ וְיָפֻצוּ אֹיְבֶיךָ וְיָנֻסוּ מְשַׂנְאֶיךָ מִפָּנֶיךָ: כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תוֹרָה וּדְבַר יְיָ מִירוּשָׁלָיִם: בָּרוּךְ שֶׁנָּתַן תּוֹרָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בִּקְדֻשָּׁתוֹ:

בְּרִיךְ שְׁמֵהּ דְּמָרֵא עָלְמָא. בְּרִיךְ כִּתְרָךְ וְאַתְרָךְ. יְהֵא רְעוּתָךְ עִם עַמָּךְ יִשְׂרָאֵל לְעָלַם. וּפֻרְקַן יְמִינָךְ אַחֲזֵי לְעַמָּךְ בְּבֵית מַקְדְּשָׁךְ. וּלְאַמְטוּיֵי לָנָא מִטּוּב נְהוֹרָךְ וּלְקַבֵּל צְלוֹתָנָא בְּרַחֲמִין: יְהֵא רַעֲוָא קֳדָמָךְ דְּתוֹרִיךְ לָן חַיִּין בְּטִיבוּתָא. וְלֶהֱוֵי אֲנָא פְּקִידָא בְּגוֹ צַדִּיקַיָּא. לְמִרְחַם עָלַי וּלְמִנְטַר יָתִי וְיַת כָּל דִּי לִי. וְדִי לְעַמָּךְ יִשְׂרָאֵל: אַנְתְּ הוּא זָן לְכֹלָּא וּמְפַרְנֵס לְכֹלָּא. אַנְתְּ הוּא שַׁלִּיט עַל כֹּלָּא. אַנְתְּ הוּא דְּשַׁלִּיט עַל מַלְכַיָּא. וּמַלְכוּתָא דִּילָךְ הִיא: אֲנָא עַבְדָּא דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. דְּסָגִידְנָא קַמֵּהּ וּמִקַּמָּא דִּיקַר אוֹרַיְתֵהּ בְּכָל עִדָּן וְעִדָּן: לָא עַל אֱנָשׁ רָחִיצְנָא וְלָא עַל בַּר אֱלָהִין סָמִיכְנָא. אֶלָּא בֶּאֱלָהָא דִּשְׁמַיָּא. דְּהוּא אֱלָהָא קְשׁוֹט. וְאוֹרַיְתֵהּ קְשׁוֹט. וּנְבִיאוֹהִי קְשׁוֹט. וּמַסְגֵּא לְמֶעְבַּד טַבְוָן וּקְשׁוֹט: בֵּהּ אֲנָא רָחִיץ. וְלִשְׁמֵהּ קַדִּישָׁא יַקִּירָא אֲנָא אֵמַר תֻּשְׁבְּחָן: יְהֵא רַעֲוָא קֳדָמָךְ דְּתִפְתַּח לִבִּי בְּאוֹרַיְתָא. וְתַשְׁלִים מִשְׁאֲלִין דְּלִבִּי וְלִבָּא דְכָל עַמָּךְ יִשְׂרָאֵל. לְטַב וּלְחַיִּין וְלִשְׁלָם:

דער חזן נעהמט די ספר תורה פון ארון הקודש און זאגט פאלגענדעס:

גַּדְּלוּ לַייָ אִתִּי. וּנְרוֹמְמָה שְׁמוֹ יַחְדָּו:

דער חזן טראָגט די ספר תורה דורך די רעכטע זייט צו דער ביהנע און וועהרענד ער געהט זאָגט מען פאָלגענדעס:

לְךָ יְיָ הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה וְהַתִּפְאֶרֶת וְהַנֵּצַח וְהַהוֹד כִּי כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ. לְךָ יְיָ הַמַּמְלָכָה וְהַמִּתְנַשֵּׂא לְכֹל לְרֹאשׁ: רוֹמְמוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ. וְהִשְׁתַּחֲווּ לַהֲדֹם רַגְלָיו קָדוֹשׁ הוּא: רוֹמְמוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ. וְהִשְׁתַּחֲווּ לְהַר קָדְשׁוֹ. כִּי קָדוֹשׁ יְיָ אֱלֹהֵינוּ:

אַב הָרַחֲמִים. הוּא יְרַחֵם עַם עֲמוּסִים. וְיִזְכּוֹר בְּרִית אֵיתָנִים. וְיַצִּיל נַפְשׁוֹתֵינוּ מִן הַשָּׁעוֹת הָרָעוֹת. וְיִגְעַר בְּיֵצֶר הָרָע מִן הַנְּשׂוּאִים. וְיָחוֹן אוֹתָנוּ לִפְלֵיטַת עוֹלָמִים. וִימַלֵּא מִשְׁאֲלוֹתֵינוּ בְּמִדָּה טוֹבָה יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים:

די ספר תורה ווערט געלייגט אויפ'ן לעזע־פולט און דער חזן אדער דער וואס לייענט אין ספר תורה (קורא) זאָגט:

וְתִגָּלֶה וְתֵרָאֶה מַלְכוּתוֹ עָלֵינוּ בִּזְמַן
קָרוֹב. וְיָחוֹן פְּלֵיטָתֵנוּ וּפְלֵיטַת עַמּוֹ בֵּית
יִשְׂרָאֵל לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים וּלְרָצוֹן
וְנֹאמַר אָמֵן. הַכֹּל הָבוּ גֹדֶל לֵאלֹהֵינוּ
וּתְנוּ כָבוֹד לַתּוֹרָה. כֹּהֵן קְרָב. יַעֲמוֹד

היר זאָגט דער חזן אדער קורא דעם העברעאישען נאָמען און פאָטערס נאָמען פון דעם מאַן. וועלכען ער רופט ארויף צום לייענען פאר איהם אין דער תורה.

פלוני בן פלוני הַכֹּהֵן: בָּרוּךְ שֶׁנָּתַן תּוֹרָה
לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בִּקְדֻשָּׁתוֹ:

די געמיינדע און דער חזן זאגען:

וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּיְיָ אֱלֹהֵיכֶם.
חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם:

נאכדעם ווי מען ענדיגט לייענען הייבט מען אויף דעם ספר התורה און מען ווייזט עס צו אלע אנוועזענדע, און די געמיינדע זאגט:

וְזֹאת הַתּוֹרָה. אֲשֶׁר שָׂם מֹשֶׁה
לִפְנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. עַל פִּי יְיָ בְּיַד מֹשֶׁה:

ביים צוריק־טראָגען די ספר תורה אין אָרון הקודש זאָגט דער חזן פאָלגענדעס:

יְהַלְלוּ אֶת שֵׁם יְיָ. כִּי נִשְׂגָּב
שְׁמוֹ לְבַדּוֹ:

און די געמיינדע אַנטוואָרטעט:

הוֹדוֹ עַל אֶרֶץ וְשָׁמָיִם: וַיָּרֶם קֶרֶן
לְעַמּוֹ. תְּהִלָּה לְכָל חֲסִידָיו. לִבְנֵי
יִשְׂרָאֵל עַם קְרוֹבוֹ. הַלְלוּיָהּ:

תהלים כ״ד לְדָוִד מִזְמוֹר. לַיְיָ הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ.
תֵּבֵל וְיֹשְׁבֵי בָהּ: ב כִּי הוּא עַל יַמִּים.
יְסָדָהּ. וְעַל נְהָרוֹת יְכוֹנְנֶהָ: ג מִי יַעֲלֶה
בְהַר יְיָ. וּמִי יָקוּם בִּמְקוֹם קָדְשׁוֹ: ד נְקִי
כַפַּיִם וּבַר לֵבָב אֲשֶׁר לֹא נָשָׂא לַשָּׁוְא
נַפְשִׁי. וְלֹא נִשְׁבַּע לְמִרְמָה: ה יִשָּׂא בְרָכָה
מֵאֵת יְיָ. וּצְדָקָה מֵאֱלֹהֵי יִשְׁעוֹ: ו זֶה
דּוֹר דֹּרְשָׁיו. מְבַקְשֵׁי פָנֶיךָ יַעֲקֹב סֶלָה:
ז שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם. וְהִנָּשְׂאוּ פִּתְחֵי
עוֹלָם. וְיָבוֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד: ח מִי זֶה
מֶלֶךְ הַכָּבוֹד יְיָ עִזּוּז וְגִבּוֹר. יְיָ גִּבּוֹר
מִלְחָמָה: ט שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וּשְׂאוּ
פִּתְחֵי עוֹלָם. וְיָבֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד: י מִי
הוּא זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד יְיָ צְבָאוֹת. הוּא
מֶלֶךְ הַכָּבוֹד סֶלָה:

ווען מען שטעלט אַריין די ספר תורה אין ארון הקודש זאָגט מען פאָלגענדעס ביז כקדם:

וּבְנֻחֹה יֹאמַר. שׁוּבָה יְיָ רִבְבוֹת
אַלְפֵי יִשְׂרָאֵל: קוּמָה יְיָ לִמְנוּחָתֶךָ.
אַתָּה וַאֲרוֹן עֻזֶּךָ: כֹּהֲנֶיךָ יִלְבְּשׁוּ
צֶדֶק. וַחֲסִידֶיךָ יְרַנֵּנוּ: בַּעֲבוּר דָּוִד
עַבְדֶּךָ. אַל תָּשֵׁב פְּנֵי מְשִׁיחֶךָ:
כִּי לֶקַח טוֹב נָתַתִּי לָכֶם. תּוֹרָתִי
אַל תַּעֲזֹבוּ: עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים
בָּהּ. וְתֹמְכֶיהָ מְאֻשָּׁר: דְּרָכֶיהָ
דַרְכֵי נֹעַם. וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם:
הֲשִׁיבֵנוּ יְיָ אֵלֶיךָ וְנָשׁוּבָה. חַדֵּשׁ
יָמֵינוּ כְּקֶדֶם:

דער חזן זאגט היר חצי קדיש (האלב קדיש), וועלכעס געפינט זיך היר אונטערן שטריך.

דער חזן זאָגט פאָלגענדען חצי קדיש נאך כקדם.

חזן יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. בְּעָלְמָא
דִּי בְרָא כִרְעוּתֵהּ וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ.
בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית
יִשְׂרָאֵל. בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב. וְאִמְרוּ אָמֵן:
קהל וחזן יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ
לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא:
חזן יִתְבָּרַךְ. וְיִשְׁתַּבַּח. וְיִתְפָּאַר. וְיִתְרוֹמַם
וְיִתְנַשֵּׂא. וְיִתְהַדַּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל. שְׁמֵהּ
דְּקֻדְשָׁא: בְּרִיךְ הוּא לְעֵלָּא (בעשי״ת וּלְעֵלָּא)
מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא. תֻּשְׁבְּחָתָא
וְנֶחֱמָתָא. דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא. וְאִמְרוּ אָמֵן:

פון היר ביז וכשנים קדמוניות אויף זייטע 189 זאגט מען שטעהענדיג, און ווען מען דאווענט מיט א מנין (ווייניגסטענס 10 מענער צוזאמען), דאן ווידערהאלט דער חזן דיזע שמונה עשרה, אנפאנגענדיג מיט א הויכע שטימע פון ברוך אתה ה'

זעה די איבערזעצונג אויף זייטע 122.

כִּי שֵׁם יְיָ אֶקְרָא . הָבוּ גֹדֶל לֵאלֹהֵינוּ: אֲדֹנָי . שְׂפָתַי תִּפְתָּח . וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ . אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ . אֱלֹהֵי אַבְרָהָם . אֱלֹהֵי יִצְחָק . וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב . הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן . גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים . וְקוֹנֵה הַכֹּל . וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת . וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה:

פון ראש השנה ביז נאך יום כפור (עשרת ימי התשובה) זאגט מען היר זכרנו לחיים, וועלכעס געפינט זיך היר אונטער דעם שטריך.

מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן : בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם:

אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי . מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה . רַב לְהוֹשִׁיעַ :

משיב הרוח זאגט מען פון שמיני עצרת צו מוסף ביז דעם ערשטען טאג פסח צו מנחה.

מַשִּׁיב הָרוּחַ וּמוֹרִיד הַגָּשֶׁם:

מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד . מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים . סוֹמֵךְ נוֹפְלִים . וְרוֹפֵא חוֹלִים . וּמַתִּיר אֲסוּרִים . וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר: מִי כָמוֹךָ . בַּעַל גְּבוּרוֹת . וּמִי דוֹמֶה לָּךְ . מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה:

פון ראש השנה ביז נאך יום כפור (עשרת ימי התשובה) זאגט מען היר מי כמוך, וועלכעס געפינט זיך אונטער דעם שטריך.

וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים:

ווען דער חזן ווידערהאלט שמונה עשרה (חזרת הש״ץ) זאגט מען היר קדושה (נקדש), וועלכעס געפינט זיך היר אונטער דעם שטריך.

אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ וּקְדוֹשִׁים בְּכָל יוֹם יְהַלְלוּךָ סֶּלָה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ, הָאֵל הַקָּדוֹשׁ: (בשבת תשובה הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ:)

זכרנו לחיים זאגט מען פון ראש השנה ביז נאך יום כפור (עשרת ימי התשובה) בעפאר מלך עוזר.

זָכְרֵנוּ לְחַיִּים. מֶלֶךְ חָפֵץ בַּחַיִּים. וְכָתְבֵנוּ בְּסֵפֶר הַחַיִּים . לְמַעַנְךָ אֱלֹהִים חַיִּים:

מי כמוך זאגט מען פון ראש השנה ביז נאך יום כפור (עשרת ימי התשובה) בעפאר ונאמן אתה.

מִי כָמוֹךָ אַב הָרַחֲמִים . זוֹכֵר יְצוּרָיו לְחַיִּים בְּרַחֲמִים:

ווען דער חזן ווידערהאלט די שמונה עשרה זאגט מען די פאלגענדע קדושה, ווען דער חזן ענדיגט מחיה המתים.

קהל וחזן נְקַדֵּשׁ אֶת שִׁמְךָ בָּעוֹלָם. כְּשֵׁם שֶׁמַּקְדִּישִׁים אוֹתוֹ בִּשְׁמֵי מָרוֹם. כַּכָּתוּב עַל יַד נְבִיאֶךָ . וְקָרָא זֶה אֶל זֶה וְאָמַר:

קהל וחזן קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת. מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ:

חזן לְעֻמָּתָם בָּרוּךְ יֹאמֵרוּ:

קהל וחזן בָּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ מִמְּקוֹמוֹ:

חזן. וּבְדִבְרֵי קָדְשְׁךָ כָּתוּב לֵאמֹר:

קהל וחזן. יִמְלֹךְ יְיָ לְעוֹלָם. אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר . הַלְלוּיָהּ:

דער חזן זאגט דאן לדור ודור אנשטאט אתה קדוש.

חזן לְדוֹר וָדוֹר נַגִּיד גָּדְלֶךָ. וּלְנֵצַח נְצָחִים קְדֻשָּׁתְךָ נַקְדִּישׁ. וְשִׁבְחֲךָ אֱלֹהֵינוּ מִפִּינוּ לֹא יָמוּשׁ לְעוֹלָם וָעֶד. כִּי אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ אָתָּה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל הַקָּדוֹשׁ: (בשבת תשובה הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ:)

דער חזן זאגט דאן אתה אחד אויף די נעקסטע זייטע

אַתָּה אֶחָד	דוּ בִּיסְט אֵיינְצִיג
וְשִׁמְךָ אֶחָד.	אוּן דַיין נָאמֶען אִיז אֵיינְצִיג
וּמִי כְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל	אוּן וֶוער אִיז וִוי דַיין פָאלְק יִשְׂרָאֵל
גּוֹי אֶחָד	אֵיין אֵיינְצִיגֶע נַאצְיָאן
בָּאָרֶץ:	אוֹיף דֶער עֶרד.
תִּפְאֶרֶת	אַ [1]פְּרַאכְט
גְּדֻלָּה .	פוּן גְרוֹיסְקַייט
וַעֲטֶרֶת	אוּן אַ קְרוֹין
יְשׁוּעָה .	פוּן הִילְף;
יוֹם	אַ טָאג
מְנוּחָה	פוּן רוּהֶע
וּקְדֻשָּׁה	אוּן הֵיילִיגְקַייט
לְעַמְּךָ	צוּ דַיין פָאלְק
נָתָתָּ:	הָאסְטוּ גֶעגֶעבֶּען.
אַבְרָהָם יָגֵל .	אַבְרָהָם פְרֵעהְט זִיךְ,
יִצְחָק יְרַנֵּן .	יִצְחָק לוֹיבְּזִינְגְט
יַעֲקֹב וּבָנָיו	יַעֲקֹב אוּן זַיינֶע זִיהְן
יָנוּחוּ בוֹ :	רוּהֶען אִין אִיהְם.
מְנוּחַת	אַ רוּהֶע
אַהֲבָה	פוּן לִיבֶּע
וּנְדָבָה .	אוּן וָואהְלְטְהַאט,
מְנוּחַת	אַ רוּהֶע
אֱמֶת	פוּן וַואהְרְהַייט
וֶאֱמוּנָה .	אוּן טְרַייהַייט,
מְנוּחַת	אַ רוּהֶע
שָׁלוֹם	פוּן פְרִידֶען
וְשַׁלְוָה .	אוּן רוּהִיגְקַייט
וְהַשְׁקֵט	אוּן שְׁטִילְקַייט
וָבֶטַח .	אוּן זִיכֶערְהַייט;
מְנוּחָה שְׁלֵמָה	אַ פָאלְשְׁטֶענְדִיגֶע רוּהֶע,
שָׁאַתָּה רוֹצֶה בָּהּ:	[2]מִיט וֶועלְכֶע דוּ בִּסְט צוּפְרִידֶען
יַכִּירוּ בָנֶיךָ	זָאלֶען דַיינֶע קִינְדֶער אַנְעֶרְקֶענֶען
וְיֵדְעוּ	אוּן זָאלֶען זֵיי וִויסֶען,
כִּי מֵאִתְּךָ הִיא	דַאס פוּן דִיר אִיז עֶס
מְנוּחָתָם .	זֵייעֶר רוּהֶע
וְעַל מְנוּחָתָם	אוּן דוּרְךְ זֵייעֶר רוּהֶע
יַקְדִּישׁוּ	זָאלֶען זֵיי הֵיילִיגֶען
אֶת שְׁמֶךָ :	דַיין נָאמֶען.

זעה די איבערזעצונג אויף זייטע 126.

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ רְצֵה בִמְנוּחָתֵנוּ. קַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ. וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ. שַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ. וְשַׂמְּחֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ. וְטַהֵר לִבֵּנוּ לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת: וְהַנְחִילֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן שַׁבַּת קָדְשֶׁךָ. וְיָנוּחוּ בָם יִשְׂרָאֵל מְקַדְּשֵׁי שְׁמֶךָ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת:

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם. וְהָשֵׁב אֶת הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל. וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן. וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ:

1) צירונג. 2) וועלכע איז דיר וואהלגעפאלען.

אם ראש חדש און יום טוב זאגט מען היר יעלה ויבוא, וועלכעס געפינט זיך היר אונטערן שטריך.

וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן:

ווען דער חזן זאגט מודים, זאגט די געמיינדע שטילערהייט מודים דרבנן, וואס געפינט זיך היר אונטער דעם שטריך.

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ. שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד. צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר. נוֹדֶה לְּךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ. עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ. וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ. וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ. וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל עֵת. עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם. הַטּוֹב. כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמֶיךָ. וְהַמְרַחֵם. כִּי לֹא תַמּוּ חֲסָדֶיךָ. מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ:

אם חנוכה זאגט מען היר על הנסים, וועלכעס געפינט זיך היר אונטער דעם שטריך.

וְעַל כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ

אם ראש חדש און יום טוב זאגט מען יעלה ויבוא פאר ותחזינה.

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. יַעֲלֶה וְיָבֹא וְיַגִּיעַ. וְיֵרָאֶה וְיֵרָצֶה וְיִשָּׁמַע. וְיִפָּקֵד וְיִזָּכֵר זִכְרוֹנֵנוּ וּפִקְדוֹנֵנוּ. וְזִכְרוֹן אֲבוֹתֵינוּ. וְזִכְרוֹן מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד עַבְדֶּךָ. וְזִכְרוֹן יְרוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ. וְזִכְרוֹן כָּל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְפָנֶיךָ. לִפְלֵיטָה לְטוֹבָה. לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים. לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם בְּיוֹם אם ראש חודש זאג: רֹאשׁ הַחֹדֶשׁ הַזֶּה:

אם פסח זאג: חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה:

אם סוכות זאג: חַג הַסֻּכּוֹת הַזֶּה:

זָכְרֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בּוֹ לְטוֹבָה. וּפָקְדֵנוּ בוֹ לִבְרָכָה. וְהוֹשִׁיעֵנוּ בוֹ לְחַיִּים. וּבִדְבַר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים. חוּס וְחָנֵּנוּ. וְרַחֵם עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ. כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ. כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה:

ווען דער חזן זאגט מודים אנחנו לך זאגט די געמיינדע שטילערהייט פאלגענדען מודים דרבנן.

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ. שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. אֱלֹהֵי כָל בָּשָׂר. יוֹצְרֵנוּ יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית. בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ. עַל שֶׁהֶחֱיִיתָנוּ וְקִיַּמְתָּנוּ. כֵּן תְּחַיֵּנוּ וּתְקַיְּמֵנוּ. וְתֶאֱסוֹף גָּלֻיּוֹתֵינוּ לְחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ. לִשְׁמוֹר חֻקֶּיךָ. וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ. וּלְעָבְדְךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם. עַל שֶׁאֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ. בָּרוּךְ אֵל הַהוֹדָאוֹת:

אם חנוכה זאגט מען על הנסים נאך מעולם קוינו לך.

עַל הַנִּסִּים. וְעַל הַפֻּרְקָן. וְעַל הַגְּבוּרוֹת. וְעַל הַתְּשׁוּעוֹת. וְעַל הַמִּלְחָמוֹת. שֶׁעָשִׂיתָ לַאֲבוֹתֵינוּ. בַּיָּמִים הָהֵם בַּזְּמַן הַזֶּה.

בִּימֵי מַתִּתְיָהוּ בֶּן יוֹחָנָן כֹּהֵן גָּדוֹל חַשְׁמוֹנַאי וּבָנָיו. כְּשֶׁעָמְדָה מַלְכוּת יָוָן הָרְשָׁעָה עַל עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל. לְהַשְׁכִּיחָם תּוֹרָתֶךָ. וּלְהַעֲבִירָם מֵחֻקֵּי רְצוֹנֶךָ. וְאַתָּה

מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד:

פון ראש השנה ביז נאך יום כפור זאגט מען היר וכתוב וואס געפינט זיך היר אונטערן שטריך.

וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה. וִיהַלְלוּ אֶת שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת. הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ. וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת:

שָׁלוֹם רָב עַל יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ תָּשִׂים לְעוֹלָם. כִּי אַתָּה הוּא מֶלֶךְ אָדוֹן לְכָל הַשָּׁלוֹם. וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ:

פון ראש השנה ביז נאך יום כפור זאגט מען היר בספר חיים, וועלכעס געפינט זיך היר אונטער דעם שטריך.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בַּשָּׁלוֹם:

ווען דער חזן ווידערהאָלט שמונה עשרה זאָגט ער ביז היר און דאַן זאָגט מען צדקתך צדק אויף די נעכסטע זייטע.

אֱלֹהַי. נְצוֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע. וּשְׂפָתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה. וְלִמְקַלְלַי נַפְשִׁי תִדּוֹם. וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה. פְּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ. וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי. וְכֹל הַחוֹשְׁבִים עָלַי רָעָה. מְהֵרָה הָפֵר עֲצָתָם וְקַלְקֵל מַחֲשַׁבְתָּם: עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינֶךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ: לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ. הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי: יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ. יְיָ צוּרִי וְגֹאֲלִי: טרעט אָב 3 טריט ריקווערטס און זאָג:

עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ. וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל. וְאִמְרוּ אָמֵן:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה

בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים. עָמַדְתָּ לָהֶם בְּעֵת צָרָתָם. רַבְתָּ אֶת רִיבָם. דַּנְתָּ אֶת דִּינָם. נָקַמְתָּ אֶת נִקְמָתָם. מָסַרְתָּ גִבּוֹרִים בְּיַד חַלָּשִׁים. וְרַבִּים בְּיַד מְעַטִּים. וּטְמֵאִים בְּיַד טְהוֹרִים. וּרְשָׁעִים בְּיַד צַדִּיקִים. וְזֵדִים בְּיַד עוֹסְקֵי תוֹרָתֶךָ. וּלְךָ עָשִׂיתָ שֵׁם גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ בְּעוֹלָמֶךָ. וּלְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל עָשִׂיתָ תְּשׁוּעָה גְדוֹלָה וּפֻרְקָן כְּהַיּוֹם הַזֶּה. וְאַחַר כֵּן בָּאוּ בָנֶיךָ לִדְבִיר בֵּיתֶךָ. וּפִנּוּ אֶת הֵיכָלֶךָ. וְטִהֲרוּ אֶת מִקְדָּשֶׁךָ. וְהִדְלִיקוּ נֵרוֹת בְּחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ. וְקָבְעוּ שְׁמוֹנַת יְמֵי חֲנֻכָּה אֵלּוּ. לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל:

וכתוב זאָגט מען פון ראש השנה ביז נאָך יום כפור (עשרת ימי התשובה) בעפאר וכל החיים.

וּכְתוֹב לְחַיִּים טוֹבִים כָּל בְּנֵי בְרִיתֶךָ:

בספר חיים זאגט מען פון ראש השנה ביז נאך יום כפור (עשרת ימי התשובה) נאך בשלומך.

בְּסֵפֶר חַיִּים בְּרָכָה וְשָׁלוֹם וּפַרְנָסָה טוֹבָה. נִזָּכֵר וְנִכָּתֵב לְפָנֶיךָ. אֲנַחְנוּ וְכָל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל. לְחַיִּים טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ עֹשֶׂה הַשָּׁלוֹם:

בְּיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ: וְשָׁם נַעֲבָדְךָ בְּיִרְאָה כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת: וְעָרְבָה לַיְיָ מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלָיִם. כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת:

צדקתך צדק ווערט ניט גע׳זאגט, ווען מען זאגט ניט תחנון (ויאמר דוד) אין א וואָכען־טאג. (זעה תפלות לחול זייטע 40). מען זאגט עס אויך ניט, ווען מען דאווינט מנחה ביי אַ קינד, וואס מען האט דעם זעלבען שבת גע׳מל׳ט (בעשניטען), אבער אין די הויז פון איין אבל אין שבעה זאגט מען יא צדקתך צדק.

[1] צִדְקָתְךָ — דַיין גֶערֶעכְטִיגְקַייט
צֶדֶק — אִיז גֶערֶעכְטִיגְקַייט
לְעוֹלָם. — אוֹיף עֶווִיג,
וְתוֹרָתְךָ — אוּן דַיין תּוֹרָה
אֱמֶת: — אִיז וָואהר.
[2] וְצִדְקָתְךָ — אוּן דַיין גֶערֶעכְטִיגְקַייט,
אֱלֹהִים — אָ גָאט,
עַד מָרוֹם — (גְרֵייכְט) בִּיז אִין הִימֶעל,
אֲשֶׁר עָשִׂיתָ — דוּ, וָואס דוּ הָאסְט גֶעטְהָאן
גְדֹלוֹת. — גְרוֹיסֶע זַאכֶען,
אֱלֹהִים. — אָ גָאט,
מִי כָמוֹךָ: — וֶוער אִיז וִוי דוּ?
[3] צִדְקָתְךָ — דַיין גֶערֶעכְטִיגְקַייט
כְּהַרְרֵי אֵל. — אִיז וִוי [4]דִי הֶעכְסְטֶע בֶּערְג,
מִשְׁפָּטֶיךָ — דַיינֶע [5]גֶערִיכְטֶע
תְּהוֹם רַבָּה. — (זַיינֶען וִוי) דֶער טִיפֶער אָבְּגְרוּנְד;
אָדָם — מֶענְשֶׁען
וּבְהֵמָה — אוּן פִיה
תוֹשִׁיעַ — הֶעלְפְסְט דוּ
יְיָ: — עֶווִיגֶער!

דער חזן זאגט קדיש שלם, וועלכעס געפינט זיך היר אונטערן שטריך.

דער חזן זאגט פאָלגענדען קדיש שלם נאך תושיע ה׳:

חזן יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. בְּעָלְמָא דִּי בְרָא כִרְעוּתֵהּ וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ. בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל. בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב. וְאִמְרוּ אָמֵן:

קהל וחזן יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא:

חזן יִתְבָּרַךְ. וְיִשְׁתַּבַּח. וְיִתְפָּאַר. וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא. וְיִתְהַדַּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל. שְׁמֵהּ דְּקֻדְשָׁא: בְּרִיךְ הוּא לְעֵלָּא (בעשי״ת וּלְעֵלָּא) מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא. תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחֱמָתָא. דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא. וְאִמְרוּ אָמֵן:

תִּתְקַבֵּל צְלוֹתְהוֹן וּבָעוּתְהוֹן דְּכָל יִשְׂרָאֵל. קֳדָם אֲבוּהוֹן דִּי בִשְׁמַיָּא. וְאִמְרוּ אָמֵן:

יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמַיָּא וְחַיִּים עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל. וְאִמְרוּ אָמֵן:

עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו. הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם. עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל. וְאִמְרוּ אָמֵן:

---

1) תהלים קי״ט קמ״ב. 2) שם ע״א י״ט. 3) שם ל״ו ז׳. 4) גאטעס בערג; אור אלטע בערג. 5) שטראָפען.

זעה די איבערזעצונג אויף זייטע 30.

עָלֵינוּ לְשַׁבֵּחַ לַאֲדוֹן הַכֹּל . לָתֵת גְּדֻלָּה לְיוֹצֵר בְּרֵאשִׁית שֶׁלֹּא עָשָׂנוּ כְּגוֹיֵי הָאֲרָצוֹת וְלֹא שָׂמָנוּ כְּמִשְׁפְּחוֹת הָאֲדָמָה. שֶׁלֹּא שָׂם חֶלְקֵנוּ כָּהֶם . וְגוֹרָלֵנוּ כְּכָל הֲמוֹנָם: וַאֲנַחְנוּ כֹּרְעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים וּמוֹדִים לִפְנֵי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים . הַקָּדוֹשׁ . בָּרוּךְ הוּא . שֶׁהוּא נוֹטֶה שָׁמַיִם וְיוֹסֵד אָרֶץ . וּמוֹשַׁב יְקָרוֹ בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל. וּשְׁכִינַת עֻזּוֹ בְּגָבְהֵי מְרוֹמִים. הוּא אֱלֹהֵינוּ אֵין עוֹד : אֱמֶת מַלְכֵּנוּ . אֶפֶס זוּלָתוֹ. כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתוֹ . וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם וַהֲשֵׁבֹתָ אֶל לְבָבֶךָ . כִּי יְיָ הוּא הָאֱלֹהִים בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתָּחַת . אֵין עוֹד:

עַל כֵּן נְקַוֶּה לְּךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ . לִרְאוֹת מְהֵרָה בְּתִפְאֶרֶת עֻזֶּךָ . לְהַעֲבִיר גִּלּוּלִים מִן הָאָרֶץ . וְהָאֱלִילִים כָּרוֹת יִכָּרֵתוּן . לְתַקֵּן עוֹלָם בְּמַלְכוּת שַׁדַּי . וְכָל בְּנֵי בָשָׂר יִקְרְאוּ בִשְׁמֶךָ . לְהַפְנוֹת אֵלֶיךָ כָּל רִשְׁעֵי אָרֶץ : יַכִּירוּ וְיֵדְעוּ כָּל יוֹשְׁבֵי תֵבֵל . כִּי לְךָ תִּכְרַע כָּל בֶּרֶךְ . תִּשָּׁבַע כָּל לָשׁוֹן : לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ יִכְרְעוּ וְיִפֹּלוּ . וְלִכְבוֹד שִׁמְךָ יְקָר יִתֵּנוּ . וִיקַבְּלוּ כֻלָּם אֶת עוֹל מַלְכוּתֶךָ . וְתִמְלוֹךְ עֲלֵיהֶם מְהֵרָה לְעוֹלָם וָעֶד . כִּי הַמַּלְכוּת שֶׁלְּךָ הִיא . וּלְעוֹלְמֵי עַד תִּמְלוֹךְ בְּכָבוֹד : כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ . יְיָ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד: וְנֶאֱמַר . וְהָיָה יְיָ לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ. בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד:

אַל תִּירָא מִפַּחַד פִּתְאֹם . וּמִשֹּׁאַת רְשָׁעִים כִּי תָבֹא : עֻצוּ עֵצָה וְתֻפָר . דַּבְּרוּ דָבָר וְלֹא יָקוּם כִּי עִמָּנוּ אֵל : וְעַד זִקְנָה אֲנִי הוּא וְעַד שֵׂיבָה אֲנִי אֶסְבֹּל . אֲנִי עָשִׂיתִי וַאֲנִי אֶשָּׂא . וַאֲנִי אֶסְבֹּל וַאֲמַלֵּט : קדיש יתום.

קַדִּישׁ יָתוֹם.

דעם פאלגענדען קדיש יתום זאגט איין אבל אין די ערשטע 11 מאָנאַטען נאך דעם טויט פון זיינע עלטערן און אויך יעדען יאהר אין דעם טאג פון זייער טויט (יאהר־צייט).

זעה די איבערזעצונג אויף זייטע 174.

יתום יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. בְּעָלְמָא דִּי בְרָא כִרְעוּתֵהּ וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ . בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל. בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב וְאִמְרוּ אָמֵן:

קהל ויתום יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא :

יתום יִתְבָּרַךְ . וְיִשְׁתַּבַּח . וְיִתְפָּאַר . וְיִתְרוֹמַם . וְיִתְנַשֵּׂא . וְיִתְהַדַּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל . שְׁמֵהּ דְּקֻדְשָׁא: בְּרִיךְ הוּא לְעֵלָּא (בעשי״ת וּלְעֵלָּא) מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא . תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחֱמָתָא . דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא. וְאִמְרוּ אָמֵן:

יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמַיָּא וְחַיִּים . עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל . וְאִמְרוּ אָמֵן :

עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו . הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם. עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל. וְאִמְרוּ אָמֵן:

סדר נטילת לולב.

אָרְדְנוּנְג פוּן בֶּענְשֶׁען אֶתְרוֹג (לוּלָב).

בסדורים אחדים הועתקה פה מהספר שערי ציון תפלה אחרת המתחלת **יהי רצון מלפניך** וכו׳ המלאה סודות הקבלה המובאים בספר הנפש החכמה לר׳ משה בר שם טוב מליאון ס׳ כ״ה. ומאשר אין לנו עסק בנסתרות וגם הגאון יעב״ץ השמיטה מסדורו, לכן בחרנו להדפיס במקומה התפלה המובאה פה, כפי שמצאנוה בסדר תפלות כל השנה הנדפס בלונדון בשנת תרנ״ה בהסכמת הרב הכולל ר׳ נתן אדלר.

מאנכע זאגען די פאלגענדע תפלה בעפאר מען נעהמט דעם לולב צום בענשען.

הִנְנִי מוּכָן	אִיךְ בִּין בֶּערֵייט
וּמְזֻמָּן	אוּן פֶערְטִיג
לְקַיֵּם	צוּ עֶרְפִילֶען
מִצְוַת	דַאס גֶעבָאט
בּוֹרְאִי	פוּן מַיין בֶּעשֶׁעפֶער,
שֶׁצִּוָּנוּ	וֶועלְכֶע ער הָאט אוּנְז גֶעבָאטֶען
בְּתוֹרָתוֹ:	אִין זַיין תּוֹרָה:
[1]וּלְקַחְתֶּם לָכֶם	אוּן אִיהְר זָאלְט אַייךְ נֶעהְמֶען
בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן	אִין דֶעם עֶרְשְׁטֶען טָאג (סֻכּוֹת)
פְּרִי	דִי פְרוּכְט
עֵץ הָדָר	פוּן אַ פְּרַאכְט-בּוֹים[2]
כַּפֹּת תְּמָרִים	פַאלְמֶען-צְוַוייגֶען[3]
וַעֲנַף	אוּן אַ צְוַוייג
עֵץ עָבֹת	פוּן אַ [4]מִירְטְהֶען-בּוֹים
וְעַרְבֵי נָחַל:	אוּן [5]טַייךְ-רִיטְלַאךְ.
וּבְנַעֲנוּעִי אוֹתָם	אוּן וֶוען אִיךְ [6]בֶּעוֶועג זֵיי
יַשְׁפִּיעַ עָלַי	זָאל עֶר לָאזֶען פְלִיסֶען אִיבֶּר מִר
שֶׁפַע	[7]אַ מֶענְגֶע
בְּרָכוֹת	פוּן זֶעגְנוּנְגֶען
וּמַחֲשָׁבוֹת קְדוֹשׁוֹת	אוּן הֵיילִיגֶע גֶעדַאנְקֶען,
שֶׁהוּא	[8]דַאס עֶר אִיז
אֱלֹהֵי	דֶער גָאט
הָאֱלֹהִים	[9](אִיבֶּער אַלֶע) גֶעטֶער
וַאֲדוֹנֵי	אוּן דֶער הֶערְר
הָאֲדוֹנִים	פוּן דִי הֶערְרֶען,
שַׁלִּיט	הֶערְשֶׁער
בְּמַטָּה	אִין דֶר אוּנְטֶערְסְטֶר (וֶועלְט)
וּבְמַעַל	אוּן אִן דֶר אוֹיבֶּרְסְטֶר (וֶועלְט).
וּמַלְכוּתוֹ	אוּן זַיין רֶעגִירוּנְג
בַּכֹּל מָשָׁלָה.	הֶערְשְׁט אִיבֶּער אַלֶעס.
וּתְהֵא חֲשׁוּבָה	אוּן עֶס זָאל זַיין גֶערֶעכֶענְט
מִצְוַת	דַאס גֶעבָאט
אַרְבָּעָה מִינִים	פוּן דִי 4 סָארְטֶען[10]
כְּאִלּוּ קִיַּמְתִּיהָ	אַזוֹי וִוי אִיךְ וָואלְט עֶס עֶרְפִילְט
בְּכָל־פְּרָטֶיהָ	מִט אַלֶע אִיהְרֶע אֵיינְצֶעלְהֵייטֶען

1) ויקרא כ״ג מ׳ 2) דאס איז דער אתרוג. 3) דאס איז דער לולב. 4) דיכט־בלעטערדיגען בוים, ד. ה. הדסים, 5) באך־ווידען, ערבות, הושענות. 6) שאָקעל. 7) א צופלוס; אַ שטראָם; פיל. 8) דען. 9) פון דיא געטער. 10) ד. ה. אתרוג, לולב, הדס און ערבה,

וְדִקְדּוּקֶיהָ: און איהרע גענויאיגקייטען.

וִיהִי און עס זאל זיין

נֹעַם די ליבליכקייט

יְיָ אֱלֹהֵינוּ פון דעם עוויגען, אונזער גאט,

עָלֵינוּ אויף אונז,

וּמַעֲשֵׂה און דאס ווערק

יָדֵינוּ פון אונזערע הענד

כּוֹנְנָה בעפעסטיג

עָלֵינוּ. פיר אונז,

וּמַעֲשֵׂה און דאס ווערק

יָדֵינוּ פון אונזערע הענד

כּוֹנְנֵהוּ: בעפעסטיג עס.

[2]בָּרוּךְ יְיָ געלויבט איז דער עוויגער

לְעוֹלָם. אויף עוויג.

אָמֵן וְאָמֵן: אָמֵן און אָמֵן!

די ערשטע 7 טעג פון סוכות (אויסער שבת) בענשט מען לולב (אתרוג) לויט דיעזע ארדנונג: מען נעהמט פריהער דעם אתרוג אין דער לינקער האנד מיט דעם פטום ארונטער, און דאן נעהמט מען דעם לולב אין דער רעכטער האנד (א געלינקטער מאן טהוט פערקעהרט) מען לייגט צו דעם אתרוג און לולב נאהענט א יני צו דיא אנדערע און מען זאגט דיזע ב״כה:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ געלויבט ביסטו, עוויגער,

אֱלֹהֵינוּ אונזער גאט,

מֶלֶךְ קעניג

הָעוֹלָם. פון דער וועלט,

אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ וועלכער האט אונז געהייליגט

בְּמִצְוֹתָיו מיט זיינע געבאטע

וְצִוָּנוּ און האט אונז געבאטען

[3]עַל נְטִילַת לוּלָב: וועגען נעהמען א לולב.[4]

דעם ערשטען טאג מאכט מען נאכדעם שהחינו. און אויב דער ערשטער טאג סכות געפאלט אם שבת, וואס דאן געברויכט מען קיין לולב. זאגט מען שהחינו דעם צווייטען טאג.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ געלויבט ביסטו, עוויגער,

אֱלֹהֵינוּ אונזער גאט,

מֶלֶךְ קעניג

הָעוֹלָם. פון דער וועלט,

שֶׁהֶחֱיָנוּ וועלכער האט אונז געלאזען לעבען,

וְקִיְּמָנוּ און ער האט אונז ערהאלטען,

וְהִגִּיעָנוּ און ער האט אונז געלאזען דערגרייכען

לַזְּמַן הַזֶּה: צו דיזער צייט.

דאן קעהרט מען אום דעם אתרוג מיט דעם פטום פון אונטען, מען גיבט א שאקעל דעם לולב און אתרוג, און מען שטעלט אוועג פריהער דעם לולב און נאכדעם דעם אתרוג.

1) תהלים צ׳ י״ז. 2) שם פ״ט נ״ג. 3) סוכה מ״ו ע״א; פסחים ז׳ ע״ב. 4) פאלמען־צווייג.

סדר הלל.

הברכה לקרוא את ההלל לא נמצאה בתלמוד. ונוסחתנו היא ע״פ הר״מ מרוטענבורג (ראה ט״ר א״ח ס׳ תפ״ז ותרמ״ד), אבל הספרדים מברכים על ההלל בר״ת, ובמועדים לגמור את ההלל, כנוסח הרמבם בה׳ ברכות פ׳ י״א ס׳ י״ב וה׳ חנוכה פ״ג ס׳ ה׳. וכן גם נוסח הכוזרי במאמר ג׳ ס׳ ל״ט.

הלל נקרא גם בשם שירה (פסחים קי״ז ע״ב; ערכין י׳ ע״ב) וגם בשם הלל מצראה (ברכות נ״ו ע״א) ע״ש המזמור בצאת ישראל ממצרים וגם מפני שבזמן הבית שרו אותו רק בהביאם את קרבן הפסח שהוא זכר ליציאת מצרים (פסחים ס״ד ע״א) ורק בימי התנאים תקנו לאמר אותו בשני ימים הראשונים של פסח, שבועות, ט׳ ימים של סוכות וחנוכה. והטעם שלא אמרו הלל בשאר ימים של פסח ובר״ח וגם בשאר המועדים מבואר בגמרא ערכין י׳; אולם בבבל הנהיגו לאמר הלל גם בששת ימים האחרונים של פסח ובראש חדש בדלוג החצי הראשון של המזמורים לא לנו ואהבתי, להבדילם מהחגים האחרים (תענית כ״ח ע״ב).

יהללוך נקראת ברכת השיר (פסחים קי״ח).

הלל, וועלכעס איז פון היר ביז מלך מהלל בתשבחות אויף זייטע 200, זאגט מען אם ראש חודש, פסח, שבועות, סוכות און חנוכה. אם חול המועד נעהמט מען ארונטער די תפילין פאר הלל און אם ראש חודש פאר מוסף.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גֶעלוֹיבְּט בִּיסְטוּ, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם. קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ וֶועלְכֶער הָאט אוּנְז גֶעהֵילִיגְט
בְּמִצְוֹתָיו מִיט זַיינֶע גֶעבָּאטֶע
וְצִוָּנוּ אוּן הָאט אוּנְז גֶעבָּאטֶען
לִקְרוֹא צוּ לֶעזֶען
אֶת הַהַלֵּל: הַלֵּל (לוֹיבּ־גֶעזַאנְג).

תהלים קי״ג. הַלְלוּיָהּ לוֹיבְּט גָאט!
הַלְלוּ לוֹיבְּט,
עַבְדֵי יְיָ. (אִיהְר) דִינֶער פוּן דֶם עֶווִיגֶען!
הַלְלוּ לוֹיבְּט
אֶת שֵׁם יְיָ: דֶעם נָאמֶען פוּן דֶעם עֶווִיגֶן.
יְהִי שֵׁם יְיָ זָאל זַיין דֶר נָאמֶן פוּן דֶם עֶווִיגֶן
מְבֹרָךְ. גֶעלוֹיבְּט
מֵעַתָּה פוּן יֶעצְט אָן
וְעַד עוֹלָם: בִּיז אִין דֶער עֶווִיגְקַייט.
מִמִּזְרַח שֶׁמֶשׁ פוּן אוֹיפְגַאנְג פוּן דֶער זוּן
עַד מְבוֹאוֹ. בִּיז זַיין אוּנְטֶערְגַאנְג
מְהֻלָּל אִיז גֶעלוֹיבְּט
שֵׁם יְיָ: דֶער נָאמֶען פוּן דֶעם עֶווִיגֶן.
רָם הוֹיךְ
עַל כָּל גּוֹיִם אִיבֶּער אַלֶע פֶעלְקֶער
יְיָ, אִיז דֶער עֶווִיגֶער,
עַל הַשָּׁמַיִם אִיבֶּער דֶעם הִימֶעל
כְּבוֹדוֹ: אִיז זַיין הֶערְלִיכְקַייט.
מִי וֶוער אִיז
כַּייָ אֱלֹהֵינוּ. ווִי דֶער עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
הַמַּגְבִּיהִי לָשָׁבֶת: } וֶועלְכֶער זִיצְט אַזוֹי הוֹיךְ?
הַמַּשְׁפִּילִי לִרְאוֹת. } וֶועלְכֶער בְּלִיקְט אַזוֹי נִידְרִיג
בַּשָּׁמַיִם אוֹיף דֶעם הִימֶעל[1]
וּבָאָרֶץ: אוּן אוֹיף דֶער עֶרְד?
מְקִימִי עֶר שְׁטֶעלְט אוֹיף
מֵעָפָר פוּן שְׁטוֹיבּ

---

1) אויף דער הימעל איז נידריג געגען גאטעס ערהאבענהייט. אדער: וועלכער זיצט הויך אים הימעל. און קוקט נידריג (טיף) אויף דער ערד; ווי: המגביהי לשבת בשמים, המשפילי לראות בארץ; אדער אויף דעם הימעל? — אויף דער ערד? ד. ה. געפינט זיך דארט איינער ווי גאט?

דַּל. (דֶעם) אָרֶעמֶען,
מֵאַשְׁפֹּת פון מִיסְט־פְּלַאטְץ
יָרִים עֶרְהוֹיבְּט עֶר
אֶבְיוֹן: דֶעם בֶּעדִירְפְטִיגֶען.
לְהוֹשִׁיבִי (אִיהְם) צוּ זֶעצְעֶן
עִם נְדִיבִים. מִיט עֶדְלֶע לַייטֶע,
עִם נְדִיבֵי מִיט דִי עֶדְלֶע לַייטֶע
עַמּוֹ: פוּן זַיין פָאלְק.
מוֹשִׁיבִי עֶר בֶּעזֶעצְט
עֲקֶרֶת הַבַּיִת דִי אֶנְפְרֶכְטבַּרֶע פְרוֹי[1] אִן הוֹיז
אֵם הַבָּנִים שְׂמֵחָה } אַלְס אַ פְרֶעהְלִיכֶע מוּטֶער פוּן קִינְדֶער,
הַלְלוּיָהּ: לוֹיבְּט דֶעם עֶוויגֶען!

תהלים קי״ד. בְּצֵאת יִשְׂרָאֵל } וֶוען יִשְׂרָאֵל אִיז אַרוֹיסְגֶעגַנְגֶען
מִמִּצְרָיִם. פוּן מִצְרַיִם,
בֵּית יַעֲקֹב דַאס הוֹיז פוּן יַעֲקֹב—
מֵעַם לֹעֵז: פוּן [2]אַ פְרֶעמְדֶען פָאלְק.
הָיְתָה יְהוּדָה אִיז גֶעוָוארֶען יְהוּדָה
לְקָדְשׁוֹ. זַיין הֵיילִיגְטְהוּם,
יִשְׂרָאֵל יִשְׂרָאֵל—
מַמְשְׁלוֹתָיו: זַיין הֶערְשַׁאפְט.
הַיָּם רָאָה דַאס מֶעער הָט (עֶס) גֶעזֶעהְן
וַיָּנֹס. אוּן עֶר אִיז עֶנְטְלָאפֶען;[3]
הַיַּרְדֵּן דֶער יַרְדֵּן
יִסֹּב לְאָחוֹר: הָאט גֶעווֶענְדְט צוּרִיק;[4]

הֶהָרִים רָקְדוּ דִי בֶּערְג זַיינֶען גֶעשְׁפְּרוּנְגֶען
כְאֵילִים. ווִי ווִידְדֶער;[5]
גְּבָעוֹת הִיגְלֶען—
כִּבְנֵי צֹאן: ווִי יוּנְגֶע שָׁאף.[5]
מַה לְּךָ הַיָּם וָואס אִיז דִיר, דוּ מֶעער,
כִּי תָנוּס. דַאס דוּ עֶנְטְלוֹיפְסְט?
הַיַּרְדֵּן (וָואס אִיז דִיר), דוּ יַרְדֵּן,
תִּסֹּב לְאָחוֹר: (דַאס) דוּ ווֶענְדֶעסְט צוּרִיק?
הֶהָרִים (וָואס אִיז אַייך), אִיהְר בֶּערְג,
תִּרְקְדוּ (דַאס) אִיהְר שְׁפְּרִינְגְט
כְאֵילִים. ווִי ווִידְדֶער?
גְּבָעוֹת (וָואס אִיז אַייך אִיהְר) הִיגְלֶען,
כִּבְנֵי צֹאן: (דַאס אִיהְר שְׁפְּרִנְגְט) ווִי יוּנְגֶע שָׁאף?
מִלִּפְנֵי אָדוֹן פַאר דֶעם הֶערְרְן
חוּלִי אָרֶץ. צִיטֶער, דוּ עֶרְד![6]
מִלִּפְנֵי אֱלוֹהַּ יַעֲקֹב: } פַאר דֶעם גָאט פוּן יַעֲקֹב!
הַהֹפְכִי הַצּוּר וֶועלְכֶער פֶערְוַואנְדֶעלְט דֶם פֶעלְזֶען
אֲגַם מָיִם. (אִין) אַ וַואסֶער־טַייךְ;
חַלָּמִישׁ (דֶעם) קִיזֶעלְשְׁטֵיין—
לְמַעְיְנוֹ מָיִם: אִין וַואסֶער־קְוֶועלֶען.

אם ראש חדש און די לעצטע 6 טעג פון פסח זאגט מען ניט לא לנו.

תהלים קט״ו. לֹא לָנוּ נִיט צוּ אוּנְז,
יְיָ עֶוויגֶער,
לֹא לָנוּ נִיט צוּ אוּנְז,
כִּי לְשִׁמְךָ זָאנְדֶערְן צוּ דַיין נָאמֶען

1) פון. 2) א פארבארען פאלק; א פאלק פון א פרעמדע שפראכע. 3) קריעת ים סוף. 4) כריתת מי הירדן.
5) ביי מעמד הר סני. 6) דער שעפפער פון דער ערד (רשי׳); אדער: מיין ציטערן איז פאר דעם הערען פון דער ערד (רד״ק).

תֵּן כָּבוֹד .	גיב עֶהרֶע
עַל חַסְדְּךָ	וֶועגֶען דֵיין גְנאַדֶע,
עַל אֲמִתֶּךָ :	וֶועגֶען דֵיין וַוארְהַייט.
לָמָּה יֹאמְרוּ	וַוארוּם זָאלֶען זָאגֶען
הַגּוֹיִם.	דִי נַאצְיָאנֶען:
אַיֵּה נָא	וואוּ אִיז דָאךְ
אֱלֹהֵיהֶם:	זֵייעֶר גָאט ?
וֵאלֹהֵינוּ	[1]אָבֶער אוּנְזֶער גָאט
בַשָּׁמָיִם .	אִיז אִין הִימֶעל,
כֹּל אֲשֶׁר חָפֵץ	אַלֶעס, וָואס עֶר וִויל,
עָשָׂה :	טְהוּט עֶר.
עֲצַבֵּיהֶם	זֵייעֶרֶע גֶעטְצֶען
כֶּסֶף וְזָהָב .	זַיינֶען זִילְבֶּער אוּן גָאלְד,
מַעֲשֵׂה	דַאס וֶוערְק
יְדֵי אָדָם :	פוּן מֶענְשֶׁען-הֶענְד.
פֶּה לָהֶם	אַ מוֹיל הָאבֶּען זֵיי,
וְלֹא יְדַבֵּרוּ .	אָבֶער זֵיי רֵיידֶען נִיט;
עֵינַיִם לָהֶם	אוֹיגֶען הָאבֶּען זֵיי,
וְלֹא יִרְאוּ:	אָבֶער זֵיי זֶעהֶען נִיט.
אָזְנַיִם לָהֶם	אוֹיעֶרֶן הָאבֶּען זֵיי,
וְלֹא יִשְׁמָעוּ .	אָבֶער זֵיי הֶערֶען נִיט;
אַף לָהֶם	אַ נָאז הָאבֶּען זֵיי,
וְלֹא יְרִיחוּן :	אָבֶער זֵיי [2]רִיכֶען נִיט.
יְדֵיהֶם	[3]הֶענְד הָאבֶּען זֵיי,
וְלֹא יְמִישׁוּן .	אָבֶער זֵיי [4]בֶּערִיהְרֶען נִיט;
רַגְלֵיהֶם	פִים הָאבֶּען זֵיי,
וְלֹא יְהַלֵּכוּ .	[5]אָבֶער זֵיי גֶעהֶען נִיט;
לֹא יֶהְגּוּ	זֵיי רֵיידֶען נִיט
בִּגְרוֹנָם :	דוּרְךְ זֵייעֶר הַאלְז.
כְּמוֹהֶם	אַזוֹי וִוי זֵיי זַיינֶען

יִהְיוּ עֹשֵׂיהֶם .	וֶועלֶען זַיין דִי וָואס מַאכֶען זֵיי,
כֹּל אֲשֶׁר בֹּטֵחַ	יֶעדֶער, וָואס פֶערְטְרוֹיט זִיךְ
בָּהֶם:	אוֹיף זֵיי.
יִשְׂרָאֵל	(דוּ) יִשְׂרָאֵל,
בְּטַח בַּיְיָ .	פֶערְטְרוֹי זִיךְ אוֹיף דֶם עֶווִיגֶען,
עֶזְרָם וּמָגִנָּם	זֵייעֶר הִילְף אוּן זֵייעֶר שִׁילְד
הוּא:	אִיז עֶר.
בֵּית אַהֲרֹן	(אִיהְר) הוֹיז פוּן אַהֲרֹן,
בִּטְחוּ בַיְיָ .	פֶערְטְרוֹיט זִיךְ אוֹיף דֶם עֶווִיגֶן,
עֶזְרָם וּמָגִנָּם	זֵייעֶר הִילְף אוּן זֵייעֶר שִׁילְד
הוּא:	אִיז עֶר.
יִרְאֵי יְיָ	אִיהְר, וָוס פִירְכְטֶען דֶם עֶווִיגֶן,
בִּטְחוּ בַיְיָ .	פֶערְטְרוֹיט זִיךְ אוֹיף דֶם עֶווִיגֶן,
עֶזְרָם וּמָגִנָּם	זֵייעֶר הִילְף אוּן זֵייעֶר שִׁילְד
הוּא :	אִיז עֶר.

יְיָ	[6]דֶער עֶווִיגֶער,
זְכָרָנוּ	(וֶועלְכֶר) הָט אוּנְז גֶעדֶינְקְט,
יְבָרֵךְ .	עֶר וֶועט (אוּנְז) בֶּענְשֶׁען;
יְבָרֵךְ	עֶר וֶועט בֶּענְשֶׁען
אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל .	דַאס הוֹיז פוּן יִשְׂרָאֵל,
יְבָרֵךְ	עֶר וֶועט בֶּענְשֶׁען
אֶת בֵּית אַהֲרֹן :	דַאס הוֹיז פוּן אַהֲרֹן,
יְבָרֵךְ	עֶר וֶועט בֶּענְשֶׁען
יִרְאֵי יְיָ .	דֶעם עֶווִיגֶען'ס פִירְכְטִיגֶע,
הַקְּטַנִּים	דִי קְלֵיינֶע

1) וועהרענד. 2) שמעקען. 3) זייערע הענד בעריהרען ניט. 4) טאפען ;גרייפען. 5) זייערע פים געהען ניט.
6) דער עוויגער האט אונז געדיינקט.

עם הגדלים: מיט די גרויסע.
יסף יי עליכם. דר עוויגר וועט[1] אייך פרמהרן,
עליכם אייך
ועל בניכם: און אייערע קינדער.
ברוכים אתם געבענשט זאלט איהר זיין
ליי. פון דעם עוויגען,
עשה דעם שעפפער
שמים וארץ: פון הימעל און ערד.
השמים די הימעל
שמים ליי. זיינען גאטעס-הימעל;
והארץ נתן [2]און די ערד הט ער געגעבן
לבני אדם: צו די מענשען-קינדער.
לא המתים ניט די טויטע
יהללו יה. לויבען דעם עוויגען,
ולא כל ירדי און ניט די, וואס זינקען
דומה: אין [3]שטילען גראב.
ואנחנו אבער מיר
נברך יה וועלען לויבען דעם עוויגען
מעתה פון יעצט אן
ועד עולם ביז אין דער עוויגקייט.
הללויה: לויבט דעם עוויגען!

תהלים קט"ז אהבתי איך ליב [4](דעם עוויגען),
כי ישמע יי. דען דער עוויגער הערט
את קולי מיין שטימע
תחנוני: (און) מיינע געבעטע.
כי הטה אזנו דען ער הט צוגענייגט זיין אויער
לי. צו מיר,
ובימי דארום דורך אלע מיינע טעג[5]
אקרא: וועל (איך איהם) רופען.

אפפוני עס האבען מיר אומגערינגעלט
חבלי מות טוידעס-שמערצען,
ומצרי שאול און אנגסט פון דער העללע
מצאוני. האבען מיר געטראפען;
צרה ויגון נויטה און קומער
אמצא: [6]האב איך געפונען.
ובשם יי אקרא. } דאן האב איך גערופען דעם עוויגען'ס נאמען:
אנה יי „א עוויגער,
מלטה נפשי: רעטע מיין זעעלע"
חנון יי גנעדיג איז דער עוויגער
וצדיק. און גערעכט,
ואלהינו און אונזער גאט
מרחם: איז בארמהערציג.
שמר פתאים יי. דר עוויגר היטעט די דומע,
דלותי איך בין געוועזען [7]ערנידריגט,
ולי יהושיע: און ער האט מיר געהאלפען.
שובי נפשי קעהר צוריק, מיין זעעלע,
למנוחיכי. צו דיין רוהע,
כי יי דען דער עוויגער
גמל עליכי: האט דיר [8]גוט בעלוינט.
כי חלצת דען דו האסט בעפרייט
נפשי מיין זעעלע
ממות פון טויט,
את עיני מיין אויג
מן דמעה. פון טהרערען,
את רגלי מיין פוס
מדחי: פון [9]אומפאלען.
אתהלך איך וועל געהן
לפני יי. פאר דעם עוויגען

1) צולייגען צו אייך. 2) אדער: און (אויך) די ערד, (וועלכע) ער האט געגעבען. 3) דער העללע. 4) דאס דער עוויגער הערט. 5) ד. ה. זאלאנג איך לעב. 6) (ווען) איך האב. 7) ארים. 8) גוטעס געטהאן. 9) שטורץ; אבקלאפען

בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים: אין די לֶענְדער פון די לֶעבֶּדיגֶע.
הֶאֱמַנְתִּי אִיךְ הָב גֶעגְלוֹיבְּט (אין גָאט),
כִּי אֲדַבֵּר. אַבְּוָואהְל אִיךְ הָאב גֶעזָאגְט:
אֲנִי עָנִיתִי מְאֹד: אִיךְ בִּין זֶעהְר גֶעפּיִינִיגְט גֶעוָוארֶען.
אֲנִי אָמַרְתִּי אִיךְ הָאב גֶעזָאגְט
בְחָפְזִי. אין מַיין אַיילֶע:
כָּל הָאָדָם כֹּזֵב: אַלֶע מֶענְשֶׁען זַיינֶען לִיגְנֶער.

מָה אָשִׁיב וָואס זָאל אִיךְ צוּרִיקְגֶעבֶּען
לַייָ. צוּם עֶווִיגֶען
כָּל תַּגְמוּלוֹהִי (פִיר) אַלֶע זַיינֶע וָואהְלְטָהטֶען
עָלָי: גֶעגֶעבֶּען מִיר?
כּוֹס יְשׁוּעוֹת דֶעם בֶּעכֶער פון הִילְפֶע
אֶשָּׂא. וָועל אִיךְ אוֹיפְהֵייבֶּען,
וּבְשֵׁם יְיָ אוּן אִים נָאמֶען פון עֶווִיגֶען
אֶקְרָא: וָועל אִיךְ רוּפֶען.
נְדָרַי לַייָ מַיינֶע צוּזָאגֶען צוּם עֶווִיגֶען
אֲשַׁלֵּם. וָועל אִיךְ בֶּעצָאהְלֶען
נֶגְדָה נָּא אין דֶער [1]גֶעגֶענְוַוארְט
לְכָל עַמּוֹ: פון זַיין גַאנְצֶען פָאלְק.
יָקָר [2]טְהַייעֶר אִיז
בְּעֵינֵי יְיָ. אין די אוֹיגֶען פון דֶעם עֶווִיגֶען
הַמָּוְתָה דֶער טוֹיט
לַחֲסִידָיו: פון זַיינֶע פְרוּמֶע.
אָנָּה יְיָ [3]אַךְ בֶּעט (צו דר), אָ עֶווִיגֶער,
כִּי אֲנִי עַבְדֶּךָ דֶען אִיךְ בִּין דַיין קְנֶעכְט,
אֲנִי עַבְדְּךָ אִיךְ בִּין דַיין קְנֶעכְט,
בֶּן אֲמָתֶךָ. דֶער זוּהְן פון דַיין דִינְסְט,
פִּתַּחְתָּ דוּ הָאסְט לוֹיז=גֶעבּוּנְדֶען
לְמוֹסֵרָי: מַיינֶע [4]בֶּענְדֶער.

לְךָ אֶזְבַּח צו דִיר וָועל אִיךְ שְׁלַאכְטֶען
זֶבַח תּוֹדָה. אַ דַאנְק=שְׁלַאכְטוּנְג,
וּבְשֵׁם יְיָ אוּן אִין דֶם עֶווִיגֶען'ס נָאמֶען
אֶקְרָא: וָועל אִיךְ רוּפֶען.
נְדָרַי לַייָ מַיינֶע צוּזָאגֶען צוּם עֶווִיגֶען
אֲשַׁלֵּם. וָועל אִיךְ בֶּעצָאהְלֶען
נֶגְדָה נָּא אין [1]גֶעגֶענְוַוארְט
לְכָל עַמּוֹ: פון זַיין גַאנְצֶען פָאלְק.
בְּחַצְרוֹת אין די הוֹיפֶען
בֵּית יְיָ פון דֶעם עֶווִיגֶען'ס הויז
בְּתוֹכֵכִי יְרוּשָׁלָיִם. } אין דִיר, יְרוּשָׁלַיִם.
הַלְלוּיָהּ: לוֹיבְּט דֶעם עֶווִיגֶען!

תהלים קי"ז הַלְלוּ לוֹיבְּט
אֶת יְיָ דֶעם עֶווִיגֶען,
כָּל גּוֹיִם. (אִיהְר) אַלֶע פֶעלְקֶער;
שַׁבְּחוּהוּ רִיהְמְט אִיהְם,
כָּל הָאֻמִּים: (אִיהְר) אַלֶע נַאצִיָאנֶען,
כִּי גָבַר עָלֵינוּ דֶען שְׁטַארְק אִיבֶּער אוּנְז
חַסְדּוֹ אִיז זַיין גְנָאדֶע,
וֶאֱמֶת יְיָ אוּן דֶם עֶווִיגֶענְס [5]וָוארְהַייט
לְעוֹלָם. אִיז אוֹיף עֶוִויג.
הַלְלוּיָהּ: לוֹיבְּט דֶעם עֶווִיגֶען!

תהלים קי"ח הוֹדוּ לַייָ דַאנְקְט דֶעם עֶווִיגֶען,
כִּי טוֹב. דֶען עֶר אִיז גוּט,
כִּי דֶען
לְעוֹלָם אוֹיף עֶוִויג
חַסְדּוֹ: אִיז זַיין גְנָאדֶע.

1) אנוועזענהייט. 2) שווער. 3) אָ עוויגער, וואהרליך, איך בין דיין קנעכט. 4) שטריק. 5) טרייהייט.

יֹאמַר נָא יִשְׂרָאֵל. } זָאל דָאךְ יִשְׂרָאֵל זָאגֶען,
כִּי דַאם
לְעוֹלָם חַסְדּוֹ: אוֹיף עֶווִיג אִיז זַיין גְנַאדֶע.
יֹאמְרוּ נָא זָאל דָאךְ זָאגֶען
בֵית אַהֲרֹן. דַאס הויז פוּן אַהֲרֹן,
כִּי דַאם
לְעוֹלָם חַסְדּוֹ: אוֹיף עֶווִיג אִיז זַיין גְנַאדֶע.
יֹאמְרוּ נָא זָאלֶען דָאךְ זָאגֶען
יִרְאֵי יְיָ. דִי, וָואס פִירְכְטֶען דֶם עֶווִיגֶן,
כִּי דַאם
לְעוֹלָם חַסְדּוֹ: אוֹיף עֶווִיג אִיז זַיין גְנַאדֶע.

מִן הַמֵּצַר פוּן דֶער נוֹיטְה
קָרָאתִי יָהּ. הָאבּ אִיךְ גֶערוּפֶן דֶם עֶווִיגֶן,
עָנָנִי בַמֶּרְחַב יָהּ: } [1](אוּן) דֶר עֶווִיגֶר הָט מִיר גֶע־אַנְטְווָרְט מִיט בֶּעקְוֶעמְלִיכְקַיְט
יְיָ לִי דֶער עֶווִיגֶער אִיז מִיט מִיר,
לֹא אִירָא. אִיךְ פִירְכְטֶע נִיט;
מַה יַּעֲשֶׂה לִי וָואס קֶען מִיר טְהָאן
אָדָם: אַ מֶענְשׁ ?
יְיָ לִי דֶער עֶווִיגֶער אִיז מִיט מִיר
בְּעֹזְרָי. אוּנְטֶער מַיינֶע הֶעלְפֶער,
וַאֲנִי אֶרְאֶה דַרוּם וֶועל אִךְ זֶעהְן (מַיְן וואוּנְשׁ)
בְשֹׂנְאָי: אוֹיף מַיינֶע פַיינְדֶע.
טוֹב עֶס אִיז בֶּעסֶער
לַחֲסוֹת בַּיְיָ. זִיךְ צוּ בֶּשִׁיצֶן דוּרְךְ דֶם עֶווִיגֶן
מִבְּטֹחַ אַלְס זִיךְ צוּ פֶערְטְרוֹיעֶן
בָּאָדָם: אוֹיף אַ מֶענְשֶׁען.
טוֹב עֶס אִיז בֶּעסֶער
לַחֲסוֹת בַּיְיָ. זִיךְ צוּ בֶּשִׁיצֶן דוּרְךְ דֶם עֶווִיגֶ
מִבְּטֹחַ אַלְס זִיךְ צוּ פֶערְטְרוֹיעֶן
בִּנְדִיבִים: אוֹיף [2]עֶדְעלֶע מֶענְשֶׁען.
כָּל גּוֹיִם אַלֶע נַאצְיָאנֶען
סְבָבוּנִי. הָאבֶּן מִיר אַרוּמְגֶערִינְגֶעלְט,
בְּשֵׁם יְיָ אִין דֶעם עֶווִיגֶען׳ס נָאמֶען
כִּי אֲמִילַם: וֶועל אִיךְ זֵיי [3]פֶערְשְׁנַיידֶען.
סַבּוּנִי זֵי הָבֶּן זִיךְ מִיר אַרוּמְגֶשְׁטֶלְט
גַּם סְבָבוּנִי. אֶן הָבֶּן מִר אוֹךְ אַרֻמְגֶרִינְגֶלְט
בְּשֵׁם יְיָ אִין דֶעם עֶווִיגֶען׳ס נָאמֶען
כִּי אֲמִילַם: וֶועל אִיךְ זֵיי [3]פֶערְשְׁנַידֶען.
סַבּוּנִי זֵיי הָאבֶּן מִיר אַרוּמְגֶרִינְגֶלְט
כִדְבֹרִים ווִי דִי בִּינֶען,
דֹּעֲכוּ זֵיי הָאבֶּן זִיךְ אוֹיסְגֶעלָאשֶׁען
כְּאֵשׁ קוֹצִים. ווִי אַ פַייעֶר פוּן דֶערְנֶער,
בְּשֵׁם יְיָ אִין דֶעם עֶווִיגֶען׳ס נָאמֶען
כִּי אֲמִילַם: וֶועל אִיךְ זֵיי [3]פֶערְשְׁנַיידֶען.
דָּחֹה דְחִיתַנִי. דוּ הָסְט מִיר שְׁטַרְק גֶשְׁטוֹיסֶן
לִנְפֹּל צוּם פַאלֶען,
וַיְיָ עֲזָרָנִי: אָבֶּר דֶר עֶווגֶר הָט מִר גֶהָלְפֶן.
עָזִּי וְזִמְרָת מַיין שְׁטַארְקַייט אוּן גֶעזַאנְג
יָהּ. אִיז דֶער עֶווִיגֶער,
וַיְהִי לִי אוּן עֶר אִיז מִיר גֶעוֶועֶן
לִישׁוּעָה: צוּ הִילְפֶע.
קוֹל רִנָּה אַ שְׁטִימֶע פוּן גֶעזַאנְג
וִישׁוּעָה אוּן הִילְף
בְּאָהֳלֵי אִיז אִין דִי גֶעצֶעלְטֶען
צַדִּיקִים. פוּן דִי גֶערֶעכְטֶע:
יְמִין יְיָ „דִי רֶעכְטֶע הַאנְד פוּן עֶווִיגֶן
עֹשָׂה חָיִל: ווִירְקְט מֶעכְטִיג;

---

1) אוּן ער האט מיר געאנטווארטעט מיט גרויסער בעקוועמליכקייט. 2) פירסטען. 3) פערניכטען.

יְמִין יְיָ — דִי רֶעכְטֶע הַאנְד פוּן עֶוויגֶען
רוֹמֵמָה. — אִיז עֶרְהַאבֶּען,
יְמִין יְיָ — דִי רֶעכְטֶע הַאנְד פוּן עֶוויגֶען
עֹשָׂה חָיִל: — ווירְקְט מֶעכְטִיג."
לֹא אָמוּת — אִיךְ וֶועל נִיט שְׁטַארְבֶּען,
כִּי אֶחְיֶה. — זָאנְדֶערְן אִיךְ וֶועל לֶעבֶּען,
וַאֲסַפֵּר — אוּן אִיךְ וֶועל דֶערְצֶעהְלֶען
מַעֲשֵׂי יָהּ: — דִי טְהַאטֶען פוּן דֶם עוויגֶען.
יַסֹּר יִסְּרַנִּי יָהּ. — שְׁטַארְק גֶעשְׁטְרָאפְט הָאט מִיר דֶער עֶוויגֶער,
וְלַמָּוֶת — אָבֶּער צוּם טוֹיט
לֹא נְתָנָנִי: — הָט עֶר מִיר נִט אִבֶּערְגֶעבֶּען.
פִּתְחוּ לִי — עֶפֶענְט מִיר
שַׁעֲרֵי צֶדֶק. — דִי טוֹיעֶרֶן פוּן גֶערֶעכְטִיגְקֵייט,
אָבֹא בָם — אִיךְ וֶועל אַרֵיינְקוּמֶען אִין זֵיי,
אוֹדֶה יָהּ: — אִיךְ וֶועל לוֹיבֶּען דֶם עֶוויגֶען.
זֶה הַשַּׁעַר לַיְיָ, — דִיזֶער אִיז דֶם עֶוויגֶען'ס טוֹיעֶר,
צַדִּיקִים — גֶערֶעכְטֶע
יָבֹאוּ בוֹ: — וֶועלֶען אַרֵיינְקוּמֶען אִין אִיהם.
אוֹדְךָ — אִיךְ דַאנְק דִיר,
כִּי עֲנִיתָנִי. — דַס דוּ הָסְט מִיר גֶעאַנְטְוָורְט,
וַתְּהִי לִי — אוּן דוּ בִּיסְט מִיר גֶעוֶועזֶען
לִישׁוּעָה: — צוּ הִילְף.
[5]אוֹדְךָ כִּי עֲנִיתָנִי. וַתְּהִי לִי לִישׁוּעָה:
אֶבֶן — דֶער שְׁטֵיין,
מָאֲסוּ הַבּוֹנִים — וָוס דִי בּוֹיעֶר הָבֶּען פֶערַאכְטֶעט,
הָיְתָה — אִיז גֶעוָוארֶען
לְרֹאשׁ פִּנָּה: — צוּם הוֹיפְּט ווינְקֶעל־שְׁטֵיין.
אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים. הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה:
מֵאֵת יְיָ — פוּן דֶעם עֶוויגֶען
הָיְתָה זֹּאת. — אִיז דִיזֶעס גֶעשֶׁעהֶן,
הִיא נִפְלָאת — עֶס אִיז וואוּנְדֶערְבַּאר
בְּעֵינֵינוּ: — אִין אוּנְזֶערֶע אוֹיגֶען.
מֵאֵת יְיָ הָיְתָה זֹּאת. הִיא נִפְלָאת בְּעֵינֵינוּ:
זֶה הַיּוֹם — דִיזֶען טַאג
עָשָׂה יְיָ — הָאט דֶער עֶוויגֶער גֶעמַאכְט,
נָגִילָה — לָא'מִיר פְרֶעהְלִיךְ זַיין
וְנִשְׂמְחָה בוֹ: — אוּן זִיךְ פְרֶעהֶען אִין אִיהם.
זֶה הַיּוֹם עָשָׂה יְיָ. נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בוֹ:

אָנָּא יְיָ — מִיר בֶּעטֶען דִיר, עֶוויגֶער,
הוֹשִׁיעָה נָּא: — הֶעלְף דָאךְ!
אָנָּא יְיָ הוֹשִׁיעָה נָּא:
אָנָּא יְיָ — מִיר בֶּעטֶען דִיר, עֶוויגֶער,
הַצְלִיחָה נָא: — בֶּעגְלִיק דָאךְ!
אָנָּא יְיָ הַצְלִיחָה נָּא:

בָּרוּךְ הַבָּא — גֶבֶּענְשְׁט אִיז דֶער, וָוס קוּמְט
בְּשֵׁם יְיָ. — אִין נָאמֶען פוּן עֶוויגֶען,
בֵּרַכְנוּכֶם — [1]מִיר בֶּענְשֶׁען אַייךְ
מִבֵּית יְיָ: — פוּן דֶעם עֶוויגֶען'ס הוֹיז.
בָּרוּךְ הַבָּא בְּשֵׁם יְיָ. בֵּרַכְנוּכֶם מִבֵּית יְיָ:
אֵל יְיָ — דֶער עֶוויגֶער אִיז [2]גָאט
וַיָּאֶר לָנוּ — אוּן עֶר הָט אוּנז בֶּעלַייכְטֶעט;
אִסְרוּ חַג — בִּינְדט דֶעם (פֶּעסְט)־אָפְּפֶער
בַּעֲבֹתִים. — מִיט [3]שְׁטְרִיק
עַד קַרְנוֹת — [4]צוּ דִי הֶערְנֶער
הַמִּזְבֵּחַ: — פוּן דֶעם אַלְטַאר.
אֵל יְיָ וַיָּאֶר לָנוּ אִסְרוּ חַג בַּעֲבֹתִים. עַד קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ:

1) מיר, פון עוויגען'ס הויז, בענשען אייך. 2) מעכטיג. 3) מירטהען, אזוי ווי ענף עץ עבות. 4) (פיהרט איהם) ביז צו די הערנער. 5) מכאן עד סוף המזמור כופלין כל פסוק, ויסודו בסוכה ל"ח ע"א מקום שנהגו לכפול יכפול, והטעם מבואר ברש"י שם.

אֵלִי אַתָּה	מַיין גָאט בִּיסְט דוּ,
וְאוֹדֶךָּ .	און אִיךְ וֶועל דִיר דַאנְקֶען;
אֱלֹהַי	(דוּ בִּיסְט) מַיין גָאט,
אֲרוֹמְמֶךָּ :	אִיךְ וֶועל דִיר עֶרְהוֹיבֶּען.

אֵלִי אַתָּה וְאוֹדֶךָּ . אֱלֹהַי אֲרוֹמְמֶךָּ :

הוֹדוּ לַיְיָ	דַאנְקְט צוּם עֶווִיגֶען,
כִּי טוֹב .	דֶען עֶר אִיז גוּט,
כִּי	דֶען
לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:	אוֹיף עֶוויג אִיז זַיין גְנַאדֶע.

הוֹדוּ לַיְיָ כִּי טוֹב . כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:

יְהַלְלוּךָ	עֶס לוֹיבֶּען דִיר,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
כָּל מַעֲשֶׂיךָ	אַלֶע דַיינֶע טְהַאטֶען,
וַחֲסִידֶיךָ	און דַיינֶע פְרוּמֶע,
צַדִּיקִים	דִי גֶערֶעכְטֶע,
עוֹשֵׂי רְצוֹנֶךָ .	וֶועלְכֶע טְהוּען דַיין ווילֶען;
וְכָל עַמְּךָ	און דַיין גַאנְצֶע פָאלְק,
בֵּית יִשְׂרָאֵל	דַאס הויז יִשְׂרָאֵל,
בְּרִנָּה יוֹדוּ	מִיט גֶעזַאנְג דַאנְקֶען זַיי
וִיבָרְכוּ	און לוֹיבֶּען
וִישַׁבְּחוּ	און רִיהְמֶען
וִיפָאֲרוּ	און פֶערְהֶערְלִיכֶען
וִירוֹמְמוּ	און עֶרְהוֹיבֶּען
וְיַעֲרִיצוּ	און עֶהְרְפִירְכְטֶען
וְיַקְדִּישׁוּ	און הֵיילִיגֶען
וְיַמְלִיכוּ	און עֶרְקְלֶעהְרֶען אַלְס קֶענִיג
אֶת שִׁמְךָ	דַיין נָאמֶען,
מַלְכֵּנוּ.	אוּנְזֶער קֶענִיג;
כִּי לְךָ טוֹב	דֶען צוּ דִיר אִיז גוּט
לְהוֹדוֹת .	צוּ דַאנְקֶען,
וּלְשִׁמְךָ נָאֶה	און צוּ דַיין נָאמֶען אִיז גוּט
לְזַמֵּר .	צוּ זִינְגֶען,
כִּי מֵעוֹלָם	דֶען פוּן עֶווִיגְקַייט
וְעַד עוֹלָם	בִּיז עֶווִיגְקַייט
אַתָּה אֵל :	בִּיסְטוּ גָאט.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ.	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְטוּ, עֶווִיגֶער,
מֶלֶךְ	קֶענִיג,
מְהֻלָּל	(וֶועלְכֶער) אִיז גֶעלוֹיבְּט
בַּתִּשְׁבָּחוֹת :	מִיט רוּהְם־לִידֶער.

פָּארְטְזֶעטְצוּנְג פוּן דַאוְונֶען.

אַם ראש חדש און חול המועד זאגט מען קדיש שלם, זייטע 189, סדר הקריאה, ז' 183, קריאת התורה, **אשרי** און **ובא** לציון, ז' 181, **חצי** קדיש, ז' 182, און דאן מוסף (פיר ראש חדש, ז' 201; פיר חול המועד, ז' 213)

אַם שבת ראש חדש און יום טוב זאגט מען קדיש שלם, ז' 132, **אין** כמוך ז, 133, סדר הקריאה, ז' 134, קריאת **התורה**, און דאן זאגט מען אַם שבת ראש חדש יקום פורקן, ז' 150, א. ז. וו., **חצי** קדיש, ז' 161, און מוסף, ז' 162; און אַם יום טוב זאגט מען **אשרי**, ז' 159, **חצי** קדיש, ז' 161 און מוסף לשלש רגלים, ז' 213.

אַם חנוכה זאגט מען **חצי** קדיש, ז' 182, סדר הקריאה ז' 183, מען לעזט אין ספר תורה און מען זאגט **אשרי** און ובא לציון, ז 181, קדיש שלם, ז' 189, עלינו א. ז. וו. ביז צו ענדע דאוונען פיר וואכען־טעג.

1) אין אַנדערע סדורים שטעהט על כל מעשיך און דארף ...ערזעצט ווערען: מען לויבט דיר א. ז. וו. פיר אלע דיינע טהאטען.

תפלת מוסף לראש חדש.

מוּסַף־גֶעבֶּעט פִיר נַיי־מָאנְדְס־טָאג (רֹאשׁ חֹדֶשׁ).

(זעה די איבערזעצונג אויף זייטע 122)

פון היר ביז וכשנים קדמוניות אויף זייטע 204 זאגט מען שטעהענדיג, און ווען מען דאווענט מיט א מנין (וויניגסטענס 10 מענער צוזאמען), דאן ווידערהאלט דער חזן דיזע שמונה עשרה, אנפאנגענדיג מיט א הויכע שטימע פון ברוך אתה ה׳

כִּי שֵׁם יְיָ אֶקְרָא. הָבוּ גֹדֶל לֵאלֹהֵינוּ: אֲדֹנָי. שְׂפָתַי תִּפְתָּח. וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ. אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. אֱלֹהֵי אַבְרָהָם. אֱלֹהֵי יִצְחָק. וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב. הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן. גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים. וְקוֹנֵה הַכֹּל. וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת. וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה:

מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם:

אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי. מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה. רַב לְהוֹשִׁיעַ:

משיב הרוח זאגט מען פון שמיני עצרת צו מוסף ביז דעם ערשטען טאג פסח צו מנחה.

מַשִּׁיב הָרוּחַ וּמוֹרִיד הַגָּשֶׁם:

מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד. מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים. סוֹמֵךְ נוֹפְלִים. וְרוֹפֵא חוֹלִים. וּמַתִּיר אֲסוּרִים. וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר: מִי כָמוֹךָ. בַּעַל גְּבוּרוֹת. וּמִי דּוֹמֶה לָּךְ. מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה:

וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים:

ווען דער חזן ווידערהאלט שמונה עשרה (חזרת הש״ץ) זאגט מען היר קדושה (נקדש), וועלכעס געפינט זיך היר אונטער דעם שטריך.

אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ וּקְדוֹשִׁים בְּכָל יוֹם יְהַלְלוּךָ סֶּלָה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ. הָאֵל הַקָּדוֹשׁ:

ווען דער חזן ווידערהאלט די שמונה עשרה זאגט מען די פאלגענדע קדושה נאך מחיה המתים.

קהל וחזן נְקַדֵּשׁ אֶת שִׁמְךָ בָּעוֹלָם. כְּשֵׁם שֶׁמַּקְדִּישִׁים אוֹתוֹ בִּשְׁמֵי מָרוֹם. כַּכָּתוּב עַל יַד נְבִיאֶךָ. וְקָרָא זֶה אֶל זֶה וְאָמַר:

קהל וחזן קָדוֹשׁ. קָדוֹשׁ. קָדוֹשׁ. יְיָ צְבָאוֹת. מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ:

חזן לְעֻמָּתָם בָּרוּךְ יֹאמֵרוּ:

קהל וחזן בָּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ מִמְּקוֹמוֹ:

חזן וּבְדִבְרֵי קָדְשְׁךָ כָּתוּב לֵאמֹר:

קהל וחזן יִמְלֹךְ יְיָ לְעוֹלָם. אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר. הַלְלוּיָהּ:

חזן לְדוֹר וָדוֹר נַגִּיד גָּדְלֶךָ. וּלְנֵצַח נְצָחִים קְדֻשָּׁתְךָ נַקְדִּישׁ. וְשִׁבְחֲךָ אֱלֹהֵינוּ מִפִּינוּ לֹא יָמוּשׁ לְעוֹלָם וָעֶד. כִּי אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ אָתָּה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל הַקָּדוֹשׁ:

דער חזן זאגט דאן ראשי חדשים אויף נעכסטע זייטע.

רָאשֵׁי חֳדָשִׁים	נַיי־מָאנְדְס־טֶעג[1]
לְעַמְּךָ נָתָתָּ,	הָסְטוּ גֶעגֶעבֶּן צוּ דַיין פָאלְק,
זְמַן כַּפָּרָה	(אַלְס) אַ צַייט פוּן פֶערְגֶעבּוּנְג
לְכָל תּוֹלְדוֹתָם:	פַר אַלֶע זֵייעֶרֶע נָאכְקָאמֶען.[2]
בִּהְיוֹתָם מַקְרִיבִים	וֶוען זֵיי פְלֶעגֶען בְּרֵיינְגֶען[3]
לְפָנֶיךָ	פַאר דִיר
זִבְחֵי רָצוֹן	בֶּעוִוילִיגוּנְגְס־שְׁלַאכְטוּנְגֶען[4]
וּשְׂעִירֵי	אוּן בֶּעק
חַטָּאת	(פִיר) אַ זִינְד־אָפְּפֶער
לְכַפֵּר בַּעֲדָם.	צוּ פֶערְגֶעבֶּען פִיר זֵיי,
זִכָּרוֹן לְכֻלָּם	אַיין אַנְדֶענְקֶען פִיר זֵיי אַלֶעמֶען
יִהְיוּ.	פְלֶעגֶען זֵיי זַיין[5]
וּתְשׁוּעַת	אוּן אַ רֶעטוּנְג
נַפְשָׁם	פוּן זֵייעֶר זֶעעלֶע
מִיַּד שׂוֹנֵא:	פוּן דֶער הַאנְד פוּן פַיינְד.[6]
מִזְבֵּחַ חָדָשׁ	אַ נַייעֶם אַלְטַאר
בְּצִיּוֹן תָּכִין.	זָאלְסְטוּ אִין צִיוֹן אוֹפְשְׁטֶעלֶן,
וְעוֹלַת	אוּן דֶעם בְּרַאנְד־אָפְּפֶער
רֹאשׁ חֹדֶשׁ	פוּן דֶעם נַיי־מָאנְד
נַעֲלֶה עָלָיו.	וֶועלֶן מִר אָפְּפֶערְן אוֹף אִיהְם,
וּשְׂעִירֵי עִזִּים	אוּן צִיגֶען־בֶּעק
נַעֲשֶׂה	וֶועלֶען מִיר [7]אָפְּפֶערְן
בְּרָצוֹן.	מִיט ווילֶען,
וּבַעֲבוֹדַת	אוּן מִיט דֶם (גָאטֶעס)־דִינְסְט
בֵּית הַמִּקְדָּשׁ	פוּן דֶעם הֵיילִיגֶען [8]טֶעמְפֶּעל

נִשְׂמַח כֻּלָּנוּ.	וֶועלֶן מִיר זִיךְ אַלֶע פְרֵעהֶען,
וּבְשִׁירֵי דָוִד	אוּן מִיט דִי לִידֶער פוּן דָוִד,
עַבְדֶּךָ	דַיין קְנֶעכְט,
הַנִּשְׁמָעִים	וֶועלְכֶע זַיינֶען גֶעהֶערְט גֶעוָוארֶען
בְּעִירֶךָ	אִין דַיין שְׁטָאדְט,
הָאֲמוּרִים	וֶועלְכֶע זַיינֶען גֶעזָאנְגְט גֶעוָוארֶען
לִפְנֵי מִזְבְּחֶךָ:	פַאר דַיין אַלְטַאר.
אַהֲבַת עוֹלָם	[9]עֶוִויגֶע לִיבֶּע
תָּבִיא לָהֶם	זָאלְסְטוּ זֵיי בְּרֵיינְגֶען,[10]
וּבְרִית אָבוֹת	אוּן דֶם בּוּנְד פוּן דִי עֶלְטֶערְן
לַבָּנִים תִּזְכּוֹר:	זָלְסְטוּ דֶערְמָהְנֶען צוּ דִי קִינְדֶער.
וַהֲבִיאֵנוּ	אוּן בְּרֵיינְג אוּנְז
לְצִיּוֹן עִירְךָ	אִין צִיוֹן, דַיין שְׁטָאדְט,
בְּרִנָּה.	מִיט גֶעזַאנְג,
וְלִירוּשָׁלַיִם	אוּן אִין יְרוּשָׁלַיִם,
בֵּית מִקְדָּשְׁךָ	דַיין הֵיילִיגֶען [8]טֶעמְפֶּעל
בְּשִׂמְחַת עוֹלָם.	מִיט עֶווִיגֶער פְרֵיידֶע.
וְשָׁם נַעֲשֶׂה	אוּן דָארְט וֶועלֶן מִר [7]אָפְּפֶערְן
לְפָנֶיךָ	פַאר דִיר
אֶת קָרְבְּנוֹת	דִי אָפְּפֶער
חוֹבוֹתֵינוּ.	פוּן אוּנְזֶערֶע פְלִיכְטֶען,
תְּמִידִים	[11]בֶּעשְׁטֶענְדִיגֶע אָפְּפֶער
כְּסִדְרָם.	נָאךְ זֵייעֶר אָרְדְנוּנְג,
וּמוּסָפִים	אוּן מוּסָף־אָפְּפֶער
כְּהִלְכָתָם.	נָאךְ זֵייעֶר גֶעזֶעטְץ.
וְאֶת מוּסַף	אוּן דֶעם מוּסַף־אָפְּפֶער

1) די אנפאנגען פון מאנאטען. 2) גענעראציאנען. 3) אפפערען. 4) פרייוויליגע-אפפער. 5) ד. ה. דער צוועק פון די קרבנות איז געוועזן אז גאט זאל זיי דערמאהנען צום גוטען. 6) ד. ה. פון יצר הרע. 7) מאכען. 8) הויז. 9) פון מזבח חדש ביז היר איז, לויט אנדערענס מיינונג, א מאמר המוסגר. 10) ד. ה. צו די קינדער ישראל. 11) טעגליכע.

יוֹם רֹאשׁ הַחֹדֶשׁ הַזֶּה,	פון דִיזֶען נַיי-מָאנְדְס-טָאג
נַעֲשֶׂה	וֶועלֶען מִיר [3]מַאכֶען
וְנַקְרִיב	און מִיר וֶועלֶען [4]בְּרֵיינְגֶען
לְפָנֶיךָ	פַאר דִיר
בְּאַהֲבָה.	מִיט לִיבֶּע
כְּמִצְוַת	נָאךְ דֶעם גֶעבָּאט
רְצוֹנֶךָ.	פון דַיין ווִילֶען,
כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתָּ	ווִי דוּ הָאסְט גֶעשְׁרִיבֶּען
עָלֵינוּ	פִיר· אוּנְז
בְּתוֹרָתֶךָ.	אִין דַיין תּוֹרָה
עַל יְדֵי מֹשֶׁה	דוּרְךְ מֹשֶׁה,
עַבְדֶּךָ.	דַיין קְנֶעכְט,
מִפִּי כְבוֹדֶךָ.	[5]פוּן מוֹיל פוּן דַיְן הֶערְלִיכְקַייט,
כָּאָמוּר:	ווִי עֶס אִיז גֶעזָאגְט (אִין פָּסוּק):

זעה די איבערזעצונג אויף זייטע 167.

[1]וּבְרָאשֵׁי חָדְשֵׁיכֶם תַּקְרִיבוּ עֹלָה לַיְיָ. פָּרִים בְּנֵי בָקָר שְׁנַיִם וְאַיִל אֶחָד. כְּבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה שִׁבְעָה תְּמִימִם:

[2]וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם כִּמְדֻבָּר. שְׁלשָׁה עֶשְׂרֹנִים לַפָּר וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים לָאָיִל. וְעִשָּׂרוֹן לַכֶּבֶשׂ. וְיַיִן כְּנִסְכּוֹ. וְשָׂעִיר לְכַפֵּר. וּשְׁנֵי תְמִידִים כְּהִלְכָתָם:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. חַדֵּשׁ עָלֵינוּ אֶת הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לְטוֹבָה וְלִבְרָכָה. לְשָׂשׂוֹן וּלְשִׂמְחָה. לִישׁוּעָה וּלְנֶחָמָה. לְפַרְנָסָה וּלְכַלְכָּלָה. לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם. לִמְחִילַת חֵטְא וְלִסְלִיחַת עָוֹן. (אין איין עיבור יאהר זאג: during a leap year say:— וּלְכַפָּרַת פָּשַׁע):

כִּי בְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בָּחַרְתָּ מִכָּל הָאֻמּוֹת. וְחֻקֵּי רָאשֵׁי חֳדָשִׁים לָהֶם קָבָעְתָּ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ יִשְׂרָאֵל וְרָאשֵׁי חֳדָשִׁים:

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם. וְהָשֵׁב אֶת הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל. וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן. וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ:

וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן:

ווען דער חזן זאָגט מודים, זאָגט די געמיינדע שטילערהייט מודים דרבנן, וואס געפינט זיך אונטערן שטריך.

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ. שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד. צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר. נוֹדֶה לְּךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ. עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ. וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ. וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ. וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל עֵת. עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם. הַטּוֹב. כִּי לֹא כָלוּ

ווען דער חזן זאָגט מודים אנחנו לך זאָגט די געמיינדע שטילערהייט פאָלגענדען מודים דרבנן.

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ. שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. אֱלֹהֵי כָל בָּשָׂר. יוֹצְרֵנוּ יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית. בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ. עַל שֶׁהֶחֱיִיתָנוּ וְקִיַּמְתָּנוּ. כֵּן תְּחַיֵּנוּ וּתְקַיְּמֵנוּ. וְתֶאֱסוֹף גָּלֻיּוֹתֵינוּ לְחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ. לִשְׁמוֹר חֻקֶּיךָ. וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ. וּלְעָבְדְּךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם. עַל שֶׁאֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ. בָּרוּךְ אֵל הַהוֹדָאוֹת:

1) במדבר כ״ח י״א. 2) ע״פ במדבר כ״ח י״ב ט״ו. 3) צוּבערייטען. 4) אפפערן. 5) פון דיין הערליכען מויל.

רַחֲמֶיךָ . וְהַמְרַחֵם . כִּי לֹא תַמּוּ חֲסָדֶיךָ. מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ :

אם חנוכה זאגט מען היר על הנסים, וועלכעס גע־פינט זיך היר אונטער דעם שטריך.

וְעַל כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד:

וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה. וִיהַלְלוּ אֶת שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת . הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה : בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ . וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת:

ווען דער חזן ווידערהאלט שמונה עשרה זאגט ער היר אלהינו, וואס איז היר אונטערן שטריך.

שִׂים שָׁלוֹם . טוֹבָה וּבְרָכָה . חֵן וָחֶסֶד וְרַחֲמִים . עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ . בָּרְכֵנוּ אָבִינוּ כֻּלָּנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר פָּנֶיךָ . כִּי בְאוֹר פָּנֶיךָ נָתַתָּ לָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ תּוֹרַת חַיִּים וְאַהֲבַת חֶסֶד וּצְדָקָה. וּבְרָכָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם . וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ : בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בַּשָּׁלוֹם:

ווען דער חזן ווידערהאלט שמונה עשרה, זאגט ער נור ביז היר און דאן קדיש שלם, זייטע 170.

אֱלֹהַי . נְצוֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע . וּשְׂפָתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה . וְלִמְקַלְלַי נַפְשִׁי תִדּוֹם. וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה . פְּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ. וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי. וְכֹל הַחוֹשְׁבִים עָלַי רָעָה. מְהֵרָה הָפֵר עֲצָתָם וְקַלְקֵל מַחֲשַׁבְתָּם : עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינֶךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ : לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ . הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי : יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ . יְיָ צוּרִי וְגֹאֲלִי: טרעט אב 3 טריט ריקווערטס און זאג:

עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ. וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל. וְאִמְרוּ אָמֵן:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ: וְשָׁם נַעֲבָדְךָ בְּיִרְאָה כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת. וְעָרְבָה לַייָ מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלָיִם: כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת :

אם חנוכה זאגט מען על הנסים נאך מעולם קוינו לך

עַל הַנִּסִּים . וְעַל הַפֻּרְקָן . וְעַל הַגְּבוּרוֹת. וְעַל הַתְּשׁוּעוֹת. וְעַל הַמִּלְחָמוֹת. שֶׁעָשִׂיתָ לַאֲבוֹתֵינוּ. בַּיָּמִים הָהֵם בַּזְּמַן הַזֶּה.

בִּימֵי מַתִּתְיָהוּ בֶּן יוֹחָנָן כֹּהֵן גָּדוֹל. חַשְׁמוֹנַאי וּבָנָיו . כְּשֶׁעָמְדָה מַלְכוּת יָוָן הָרְשָׁעָה עַל עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל . לְהַשְׁכִּיחָם תּוֹרָתֶךָ . וּלְהַעֲבִירָם מֵחֻקֵּי רְצוֹנֶךָ . וְאַתָּה בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים . עָמַדְתָּ לָהֶם בְּעֵת צָרָתָם . רַבְתָּ אֶת רִיבָם . דַּנְתָּ אֶת דִּינָם. נָקַמְתָּ אֶת נִקְמָתָם . מָסַרְתָּ גִבּוֹרִים בְּיַד חַלָּשִׁים . וְרַבִּים בְּיַד מְעַטִּים . וּטְמֵאִים בְּיַד טְהוֹרִים . וּרְשָׁעִים בְּיַד צַדִּיקִים. וְזֵדִים בְּיַד עוֹסְקֵי תוֹרָתֶךָ . וּלְךָ עָשִׂיתָ שֵׁם גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ בְּעוֹלָמֶךָ. וּלְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל עָשִׂיתָ תְּשׁוּעָה גְדוֹלָה וּפֻרְקָן כְּהַיּוֹם הַזֶּה. וְאַחַר כֵּן בָּאוּ בָנֶיךָ לִדְבִיר בֵּיתֶךָ . וּפִנּוּ אֶת הֵיכָלֶךָ. וְטִהֲרוּ אֶת מִקְדָּשֶׁךָ. וְהִדְלִיקוּ נֵרוֹת בְּחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ. וְקָבְעוּ שְׁמוֹנַת יְמֵי חֲנֻכָּה אֵלּוּ. לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל:

ווען דער חזן ווידערהאלט שמונה עשרה (חזרת הש״ץ) זאגט ער אלהינו פאר שים שלום.

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ . בָּרְכֵנוּ בַבְּרָכָה הַמְשֻׁלֶּשֶׁת בַּתּוֹרָה הַכְּתוּבָה עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ . הָאֲמוּרָה מִפִּי אַהֲרֹן וּבָנָיו כֹּהֲנִים עַם קְדוֹשֶׁךָ כָּאָמוּר: יְבָרֶכְךָ יְיָ וְיִשְׁמְרֶךָ: יָאֵר יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ: יִשָּׂא יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ . וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם :

מען זאגט עלינו, זייטע 176, דעם קאפיטל פון טאג (זעה תפלות לחול זייטע 121 ביז 126) און ברכי נפשי, זייטע

וועןיום טוב געפאלט אם שבת, פאנגט מען היר אן קדוש אין הויז, אבער אין א וואכען־טאג און אין שוהל, זאגאר ווען עס איז שבת, פאנגט מען אן פון ברוך אתה ה'. וועלכעס געפינט זיך ווייטער.

זעה דיא איבערזעטצונג אויף זייטע 32.

[10]וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר

יוֹם הַשִּׁשִּׁי: וַיְכֻלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל צְבָאָם: וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה. וַיִּשְׁבֹּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִכָּל מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה: וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדֵּשׁ אֹתוֹ. כִּי בוֹ שָׁבַת מִכָּל מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת:

איבער וויין סַבְרִי מָרָנָן וְרַבּוֹתַי:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. בּוֹרֵא פְּרִי הַגָּפֶן:

איבער ברויט בִּרְשׁוּת מָרָנָן וְרַבּוֹתַי:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. הַמּוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם.

אֲשֶׁר בָּחַר בָּנוּ — וועלכער האט אונז [1]ערוועהלט

מִכָּל עָם. — פון [2]אלע פעלקער,

וְרוֹמְמָנוּ — און ער האט אונז ערהויבען

מִכָּל לָשׁוֹן. — מֵהר פון [3]אלע פעלקערשפּטן,

וְקִדְּשָׁנוּ — און ער האט אונז געהייליגט

בְּמִצְוֹתָיו. — דורך זיינע געבאטע.

וַתִּתֶּן לָנוּ. — און דו האסט אונז געגעבען,

יְיָ אֱלֹהֵינוּ. — עוויגער, אונזער גאט,

בְּאַהֲבָה — מיט ליבע

לשבת. (שַׁבָּתוֹת לִמְנוּחָה) — פיר שבת (שבת־טעג פיר רוהע,)

וּ) מוֹעֲדִים — און [4]פעסט־טעג

לְשִׂמְחָה. — פיר פריידע,

חַגִּים — פייער־טעג

וּזְמַנִּים — און (בעשטימטע) צייטען

לְשָׂשׂוֹן. — פיר פרעהליכקייט,

אֶת יוֹם — [5]דעם טאג

(פיר שבת הַשַּׁבָּת הַזֶּה — [5]פון דיזען שבת

וְאֶת יוֹם) — און דעם טאג

פיר פסח. חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה — פון דיזען פייער־טאג פון די אונגעזייערטע קוכענס,

זְמַן חֵרוּתֵנוּ — די צייט פון אונזער פרייהייט

פיר שבועות. חַג הַשָּׁבֻעוֹת הַזֶּה — פון דיזען וואכען־פעסט,

זְמַן מַתַּן תּוֹרָתֵנוּ — די צייט פון געבען אונזער תורה

פיר סוכות. חַג הַסֻּכּוֹת הַזֶּה — פון דיזען [6]היטען־פעסט,

זְמַן שִׂמְחָתֵנוּ — די צייט פון אונזער פריידע,

פיר שמיני עצרת און שמחת תורה

הַשְּׁמִינִי חַג הָעֲצֶרֶת הַזֶּה — פון דיזען אכטען־טאג־[7]פעסט פון פערזאמלונג,

זְמַן שִׂמְחָתֵנוּ — די צייט פון אונזער פריידע

(פיר שבת בְּאַהֲבָה) — מיט ליבע

מִקְרָא קֹדֶשׁ — (אלס) הייליגע [8]פערזאמלונג

זֵכֶר — (צום) אנדיינקען

לִיצִיאַת מִצְרָיִם. — פון דעם ארויסגאנג פון מצרים;

כִּי בָנוּ בָחַרְתָּ — דען אונז האסט'ו ערוועהלט

וְאוֹתָנוּ — און אונז

קִדַּשְׁתָּ — האסט'ו געהייליגט

מִכָּל הָעַמִּים — פון אלע פעלקער,

(פיר שבת וְשַׁבָּת) — און שבת

וּמוֹעֲדֵי קָדְשֶׁךָ — און דיינע הייליגע פעסט־טעג

(פיר שבת בְּאַהֲבָה) — מיט ליבע

וּבְרָצוֹן — און מיט גונסט,[9]

---

1) אויסגעקליבען. 2) יעדען פאלק. 3) יעדע שפראכע. 4) פייער טעג. 5) ריכטיגער: דיזען שבת טאג און אזוי אויך ווייטער ביי די ימים טובים. 6) בײדלאך. 7) שלוס־פעסט; אפהאלטונגס־פעסט. 8) צוזאמענרופונג (פון מענשען) 9) ווילען. 10) חצי הפסוק האחרון של בראשית א' עד סוף פסוק ג' מהפרק ב'.

בְּשִׂמְחָה מִיט פְרֵיידֶע
וּבְשָׂשׂוֹן אוּן מִיט פְרֶעהְלִיכְקַייט
הִנְחַלְתָּנוּ: הָסְטוּ אוּנְז גֶגֶעבֶּן אַלְס עֶרְבּ.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גֶעלוֹיבְּט בִּיסְטוּ, עֶווִיגֶער,
מְקַדֵּשׁ וֶועלְכֶער הֵיילִיגְט
(פיר שבת. הַשַּׁבָּת דֶעם שַׁבָּת
וְ) יִשְׂרָאֵל אוּן) יִשְׂרָאֵל
וְהַזְּמַנִּים: אוּן דִי(בֶּעשְׁטִימְטֶע)צַייטֶען.

אין א וואכען-טאג זאגט מען היר שהחינו, וועלכעס געפינט זיך ווייטער אָבער אָם שבת־צו־נאכט זאגט מען די פאלגענדע הבדלה פאר שהחינו.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גֶעלוֹיבְּט בִּיסְטוּ, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם. קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
בּוֹרֵא (וֶועלְכֶער) בֶּעשַׁאפְט
מְאוֹרֵי הָאֵשׁ: דַאס לִיכְט פוּן דֶעם פַייעֶר.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גֶעלוֹיבְּט בִּיסְטוּ, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם. קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
הַמַּבְדִּיל וֶועלְכֶער אוּנְטֶערְשֵׁיידֶעט
בֵּין קֹדֶשׁ צְווִישֶׁען הֵיילִיגֶעם
לְחוֹל. אוּן [1]נִיט־הֵיילִיגֶעם,
בֵּין אוֹר צְווִישֶׁען לִיכְט
לְחֹשֶׁךְ. אוּן פִינְסְטֶערְנִיס,
בֵּין יִשְׂרָאֵל צְווִישֶׁען יִשְׂרָאֵל
לָעַמִּים. אוּן דִי פֶעלְקֶער,
בֵּין יוֹם הַשְּׁבִיעִי צְווִישֶׁען דֶעם זִיבֶּענְטֶען טָאג
לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה. אוּן דִי וָועכְקֶעם אַרְבַּייטְס־טֶעג,
בֵּין קְדֻשַּׁת שַׁבָּת צְווִישֶׁען דִי הֵילִיגְקַייט פוּן שַׁבָּת
לִקְדֻשַּׁת יוֹם טוֹב אוּן דִי הֵילִיגְקַייט פוּן פַייעֶר־טָאג

הִבְדַּלְתָּ. הָאסְטוּ אוּנְטֶערְשֵׁיידֶעט,
וְאֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי אוּן דֶעם זִיבֶּענְטֶען טָאג
מִשֵּׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה מֶעהְר פוּן דִי וָועקְם אַרְבַּייטְס־טֶעג
קִדַּשְׁתָּ. הָאסְטוּ גֶעהֵיילִיגְט;
הִבְדַּלְתָּ דוּ הָאסְט אָבְּגֶעזָאנְדֶערְט
וְקִדַּשְׁתָּ אוּן דוּ הָאסְט גֶעהֵיילִיגְט
אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל דַיין פָאלְק יִשְׂרָאֵל
בִּקְדֻשָּׁתֶךָ: מִיט דַיין הֵיילִיגְקַייט.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
הַמַּבְדִּיל וֶועלְכֶער אוּנְטֶערְשֵׁיידֶעט
בֵּין קֹדֶשׁ צְווִישֶׁען הֵיילִיגֶעם
לְקֹדֶשׁ: אוּן הֵיילִיגֶעם.

די לעצטע 2 נעכט פון פסח זאגט מען קיין שהחינו.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גֶעלוֹיבְּט בִּיסְט'וּ, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם. קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
שֶׁהֶחֱיָנוּ וֶועלְכֶר הָט אוּנְז גֶלָאזֶן לֶעבֶּן,
וְקִיְּמָנוּ אוּן הָאט אוּנְז עֶרְהַאלְטֶען,
וְהִגִּיעָנוּ אוּן הָט אוּנְז גֶלָאזֶן דֶערְגְרֶכֶען
לַזְּמַן הַזֶּה: צוּ דִיזֶער צַייט.

די ערסטע נאכט פון סוכות זאגט מען לישב בסכה פאר שהחינו, און די צווייטע נאכט — נאך שהחינו.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גֶעלוֹיבְּט בִּיסְטוּ, עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵינוּ אוּנְזֶער גָאט,
מֶלֶךְ הָעוֹלָם. קֶענִיג פוּן דֶער וֶועלְט,
אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ וֶועלְכֶער הָאט אוּנְז גֶהֵיילִיגְט
בְּמִצְוֹתָיו מִיט זַיינֶע גֶעבָּאטֶע
וְצִוָּנוּ אוּן הָאט אוּנְז גֶעבָּאטֶען
לֵישֵׁב בַּסֻּכָּה: [2]צוּ וָואהְנֶען אִין דִי הִיטֶע.

1) איינפאכעס, וואכענדיגעס. 2) צו זיצען אין א סכה.

תפלה לשלש רגלים, לערבית, שחרית ומנחה.

געבעט פיר פסח, שבעות און סכות.

אם אבענד, מארגען און נאך־מיטאג.

הנוסחא של אתה בחרתנו מוזכרת ביומא פ״ז ע״ב; ותתן לנו— בברכות ל ג ע״ב; והשיאנו— בירושלמי ברכות ה״ט ובמס׳ סופרים פי״ט הלכה ז׳. ושלש אלה הן הברכה האמצעית משבע הברכות של תפלת המועדים ונקראת „קדושת היום״ (ביצה י״ז ור״ה י״ב).

ותודיענו חברו רב ושמואל כדאיתא בברכות ל״ג ע״ב „רב ושמואל תקינו לן מרגניתא בבבל, ותודיענו״ וכ״ו. בכל התפלות הנזכרות ישנן חלופי נוכחאות רבות.

מנחה (נאך־מיטאג־געבעט) דעם טאג בעפאר יום טוב דאווענט מען אזוי וויא פרייטאג; זעה די דינים אויף זייטע 3.

מעריב (אבענד־געבעט) פיר יום טוב פאנגט מען אן מיט ברכו אויף זייטע 19 ביז שמונה עשרה, זייטע 25, און דאן זאגט מען פאלגענדע שמונה עשרה.

אויב דער אבענד פון יום טוב געפאלט אם פרייטאג־צו־נאכט, דאן זאגט מען מזמור שיר ליום השבת, זייטע 12, פאר מעריב.

שחרית (מארגען־געבעט) פיר יום טוב פאנגט אן פון מה טובו, זייטע 36, ווי שבת, ביז גאל ישראל, זייטע 121, און דאן זאגט מען פאלגענדע שמונה עשרה.

מנחה (נאך־מיטאג־געבעט) פיר יום טוב פאנגט אן מיט אשרי און ובא לציון, זייטע 181, און דאן זאגט מען פאלגענדע שמונה עשרה (אם שבת זאגט מען פאר שמונה עשרה סדר הקריאה ז׳ 183, און מען לייענט אין ספר תורה) פון היר ביז וכשנים קדמוניות אויף זייטע 212 זאגט מען שטעהענדיג, און אין מארגען־געבעט (שחרית), ווען מען דאווענט מיט א מנין (וועניגסטענס 10 מענער צוזאמען), דאן ווידערהאלט דער חזן דיזע שמונה עשרה, אנפאנגענדיג מיט א הויכע שטימע פון ברוך אתה ה׳.

כי שם יי זאגט מען צו מנחה (נאכמיטאג־געבעט). זעה די איבערזעטצונג אויף זייטע 122.

כִּי שֵׁם יְיָ אֶקְרָא. הָבוּ גֹדֶל לֵאלֹהֵינוּ:

אֲדֹנָי. שְׂפָתַי תִּפְתָּח. וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ. אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. אֱלֹהֵי אַבְרָהָם. אֱלֹהֵי יִצְחָק. וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב. הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן. גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים. וְקוֹנֵה הַכֹּל. וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת. וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה:

מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם:

אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי. מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה. רַב לְהוֹשִׁיעַ:

משיב הרוח זאגט מען פון שמיני עצרת צו מוסף ביז דעם ערשטען טאג פסח צו מנחה.

מַשִּׁיב הָרוּחַ וּמוֹרִיד הַגֶּשֶׁם:

מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד. מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים. סוֹמֵךְ נוֹפְלִים. וְרוֹפֵא חוֹלִים. וּמַתִּיר אֲסוּרִים. וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר: מִי כָמוֹךָ. בַּעַל גְּבוּרוֹת. וּמִי דּוֹמֶה לָּךְ. מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה:

וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים:

ווען דער חזן ווידערהאלט שמונה עשרה זאגט מען היר הדושה (נקדש), וואס איז אונטערן שטריך.

ווען דער חזן ווידערהאלט די שמונה עשרה זאגט מען די פאלגענדע הדושה נאך מחיה המתים.

קהל וחזן נְקַדֵּשׁ אֶת שִׁמְךָ בָּעוֹלָם. כְּשֵׁם שֶׁמַּקְדִּישִׁים אוֹתוֹ בִּשְׁמֵי מָרוֹם. כַּכָּתוּב עַל יַד נְבִיאֶךָ. וְקָרָא זֶה אֶל זֶה וְאָמַר:

קהל וחזן קָדוֹשׁ. קָדוֹשׁ. קָדוֹשׁ. יְיָ צְבָאוֹת. מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ:

חזן אָז. בְּקוֹל רַעַשׁ גָּדוֹל אַדִּיר וְחָזָק.

אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ וּקְדוֹשִׁים בְּכָל יוֹם יְהַלְלוּךָ סֶּלָה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ. הָאֵל הַקָּדוֹשׁ:

אַתָּה בְחַרְתָּנוּ	דוּ הָאסְט אוּנְז אוֹיסְעֶרְוֶועהְלְט
מִכָּל הָעַמִּים.	פוּן אַלֶע פֶעלְקֶער;
אָהַבְתָּ אוֹתָנוּ.	דוּ הָאסְט אוּנְז גֶעלִיבְּט
וְרָצִיתָ בָּנוּ.	אוּן הָאסְט אוּנְז בֶּעגֶעהְרְט,
וְרוֹמַמְתָּנוּ	אוּן הָאסְט אוּנְז עֶרְהוֹיבֶּען
מִכָּל הַלְּשׁוֹנוֹת.	מֶעהְר פוּן אַלֶע פֶעלְקֶערְשַׁאפְטֶען,[1]
וְקִדַּשְׁתָּנוּ	אוּן הָאסְט אוּנְז גֶעהֵיילִיגְט
בְּמִצְוֹתֶיךָ.	דוּרְךְ דַיינֶע גֶעבָּאטֶע,
וְקֵרַבְתָּנוּ	אוּן הָאסְט אוּנְז עֶרְנֶעהְנְטֶערְט
מַלְכֵּנוּ	קֶענִיג אוּנְזֶערֶער,
לַעֲבוֹדָתֶךָ.	צוּ דַיין דִינְסְט,
וְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ	אוּן דַיין גְרוֹיסֶען אוּן הֵיילִיגֶען נָאמֶען
עָלֵינוּ קָרָאתָ:	הָאסְטוּ אוֹף אוּנְז גֶערוּפֶען.

אם שבת־צו־נאכט זאגט מען היר ותודיענו, וועלכעס איז היר אונטערן שטריך.

וַתִּתֶּן לָנוּ	אוּן דוּ הָאסְט אוּנְז גֶעגֶעבֶּען,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
בְּאַהֲבָה	מִיט לִיבֶּע

מַשְׁמִיעִים קוֹל. מִתְנַשְּׂאִים לְעֻמַּת שְׂרָפִים. לְעֻמָּתָם בָּרוּךְ יֹאמֵרוּ:

קהל וחזן בָּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ מִמְּקוֹמוֹ:

חזן מִמְּקוֹמְךָ מַלְכֵּנוּ תוֹפִיעַ. וְתִמְלוֹךְ עָלֵינוּ. כִּי מְחַכִּים אֲנַחְנוּ לָךְ. מָתַי תִּמְלוֹךְ בְּצִיּוֹן. בְּקָרוֹב בְּיָמֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד תִּשְׁכּוֹן. תִּתְגַּדַּל וְתִתְקַדַּשׁ בְּתוֹךְ יְרוּשָׁלַיִם עִירְךָ. לְדוֹר וָדוֹר וּלְנֵצַח נְצָחִים: וְעֵינֵינוּ תִרְאֶינָה מַלְכוּתֶךָ. כַּדָּבָר הָאָמוּר בְּשִׁירֵי עֻזֶּךָ עַל יְדֵי דָוִד מְשִׁיחַ צִדְקֶךָ:

קהל וחזן יִמְלֹךְ יְיָ לְעוֹלָם. אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר. הַלְלוּיָהּ:

חזן לְדוֹר וָדוֹר נַגִּיד גָּדְלֶךָ. וּלְנֵצַח נְצָחִים קְדֻשָּׁתְךָ נַקְדִּישׁ. וְשִׁבְחֲךָ אֱלֹהֵינוּ מִפִּינוּ לֹא יָמוּשׁ לְעוֹלָם וָעֶד. כִּי אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ אָתָּה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל הַקָּדוֹשׁ:

ותודיענו זאגט מען אם שבת־צו־נאכט פאר ותתן לנו.

וַתּוֹדִיעֵנוּ	אוּן דוּ הָסְט אוּנְז גֶעמַכְט וִויסֶען,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
אֶת מִשְׁפְּטֵי	דִי [2]פֶערְאָרְדְנוּנְגֶען
צִדְקֶךָ.	פוּן דַיין גֶערֶעכְטִיגְקַייט,
וַתְּלַמְּדֵנוּ	אוּן דוּ הָאסְט אוּנְז גֶעלֶערְנְט
לַעֲשׂוֹת	צוּ [3]טְהָאן
חֻקֵּי רְצוֹנֶךָ:	דִי גֶעזֶעטְצֶע פוּן דַיין ווִילֶען.
וַתִּתֶּן לָנוּ	אוּן דוּ הָאסְט אוּנְז גֶעגֶעבֶּן,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ.	עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
מִשְׁפָּטִים יְשָׁרִים	גֶערֶעכְטֶע [2]פֶערְאָרְדְנוּנְגֶען
וְתוֹרוֹת אֱמֶת.	אוּן וַואהְרֶע לֶעהְרֶען,
חֻקִּים וּמִצְוֹת טוֹבִים:	גוּטֶע גֶעזֶעטְצֶע אוּן גֶעבָּאטֶע.
וַתַּנְחִילֵנוּ	אוּן דוּ הָסְט אוּנְז צוּגֶעטְהֵילְט
זְמַנֵּי שָׂשׂוֹן	צַייטֶען פוּן פְרֵיידֶע
וּמוֹעֲדֵי קֹדֶשׁ	אוּן הֵיילִיגֶע פֶעסְט־טֶעג

1) שפראכען. 2) געזעטצע. 3) אויסצואיבען.

לשבת	פיר שבת.
שַׁבָּתוֹת לִמְנוּחָה	שַׁבָּת־טֶעג פִיר רוּהֶע
(ו) מוֹעֲדִים	אוּן פֶעסְט־טֶעג
לְשִׂמְחָה.	פִיר פְרֵיידֶע,
חַגִּים	פַייעֶר־טֶעג
וּזְמַנִּים	אוּן (בֶּעשְׁטִימְטֶע) צַייטֶען
לְשָׂשׂוֹן.	פִיר פְרֶעהְלִיכְקַייט,
אֶת יוֹם	[1]דֶעם טָאג
לשבת	פיר שבת
(הַשַּׁבָּת הַזֶּה	[1]פוּן דִיזֶען שַׁבָּת
וְאֶת יוֹם)	אוּן דֶעם טָאג
לפסח	פיר פסח.
חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה.	פוּן דִיזֶען פַייעֶר־טָאג פוּן אוּנְגֶעזַייעֶרְטֶע קוּכֶענְס,
זְמַן חֵרוּתֵנוּ	דִי צַייט פוּן אוּנְזֶער פְרַיְהַייט,
לשבועות	פיר שבועות.
חַג הַשָּׁבֻעוֹת הַזֶּה.	פוּן דִיזֶען וָואכֶען־פֶעסְט,
זְמַן	דִי צַייט
מַתַּן תּוֹרָתֵנוּ	פוּן גֶעבֶּען אוּנְזֶער תּוֹרָה,
לסוכות	פיר סוכות.
חַג הַסֻּכּוֹת הַזֶּה.	פוּן דִיזֶען [2]הִיטֶען־פֶעסְט,
זְמַן שִׂמְחָתֵנוּ	דִי צַייט פוּן אוּנְזֶער פְרֵיידֶע,
	פיר שמיני עצרת און שמחת תורה
הַשְּׁמִינִי חַג הָעֲצֶרֶת הַזֶּה	פוּן דִיזֶען אַכְטֶען־טָאג־[3]פֶעסְט פוּן פֶערְזַאמְלוּנְג,
זְמַן שִׂמְחָתֵנוּ	דִי צַייט פוּן אוּנְזֶער פְרֵיידֶע
לשבת	פיר שבת
(בְּאַהֲבָה)	מִיט לִיבֶּע
מִקְרָא קֹדֶשׁ.	(אַלְס) הֵיילִיגֶע [4]פֶערְזַמְלוּנְג
זֵכֶר	(צוּם) אַנְדֵיינְקֶען
לִיצִיאַת מִצְרָיִם:	פוּן דֶעם אַרוֹיסְגַאנְג פוּן מִצְרַיִם.

וְחַגֵּי נְדָבָה:	אוּן פְרֵייוִוילִיגֶע פַייעֶר־טֶעג,
וַתּוֹרִישֵׁנוּ	אוּן הָאסְט אֻנְז צוּם עֶרְבּ גֶגֶעבֶּן
קְדֻשַּׁת שַׁבָּת	דִי הֵיילִיגְקַייט פוּן שַׁבָּת
וּכְבוֹד מוֹעֵד	אוּן דִי הֶערְלִיכְקַייט פוּן פֶעסְט
וַחֲגִיגַת	אוּן דָאס פַייעֶרְן
הָרֶגֶל:	פוּן דֶעם פַייעֶר־טָאג.
וַתַּבְדֵּל	אוּן דוּ הָאסְט גֶעשֵׁיידֶעט,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
בֵּין קֹדֶשׁ לְחוֹל.	צְווִישֶׁן הֵילִיגֶם אוּן [5]נִיט־הֵילִגֶם
בֵּין אוֹר לְחֹשֶׁךְ.	צְווִישֶׁן לִיכְט אוּן פִינְסְטֶרְנִיס,
בֵּין יִשְׂרָאֵל	צְווִישֶׁען יִשְׂרָאֵל
לָעַמִּים.	אוּן דִי פֶעלְקֶער,
בֵּין יוֹם הַשְּׁבִיעִי	צְווִישֶׁען דֶם זִיבֶּענְטֶען טָאג
לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה.	אוּן דִי וֶעקְם אַרְבַּייטְס־טֶעג;
בֵּין קְדֻשַּׁת שַׁבָּת	צְווִישֶׁן דִי הֵילִיגְקַייט פוּן שַׁבָּת
לִקְדֻשַּׁת יוֹם טוֹב	אוּן דִי הֵילִיגְקַייט פוּן פַייעֶרְטָאג
הִבְדַּלְתָּ.	הָאסְטוּ אוּנְטֶערְשֵׁיידֶעט,
וְאֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי	אוּן דֶעם זִיבֶּענְטֶען טָאג
מִשֵּׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה	מֶעהְר פוּן דִי וֶעקְס אַרְבַּייטְס־טֶעג
קִדַּשְׁתָּ.	הָאסְטוּ גֶעהֵיילִיגְט;
הִבְדַּלְתָּ	דוּ הָאסְט אָבְּגֶעזָאנְדֶערְט
וְקִדַּשְׁתָּ	אוּן דוּ הָאסְט גֶעהֵיילִיגְט
אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל	דַיין פָאלְק יִשְׂרָאֵל
בִּקְדֻשָּׁתֶךָ:	מִיט דַיין הֵיילִיגְקַייט.

1) ריכטיגער: דיזען שבת־טאג. און אזוי אויך ווייטער ביי די ימים טובים. 2)ביידלעך. 3) שלוס־פעסט. 4) צוזאמענרופונג (פון מענשען). 5) אייגפאכעס, וואכעדיגעס.

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. יַעֲלֶה וְיָבֹא וְיַגִּיעַ. וְיֵרָאֶה וְיֵרָצֶה וְיִשָּׁמַע. וְיִפָּקֵד וְיִזָּכֵר זִכְרוֹנֵנוּ וּפִקְדוֹנֵנוּ. וְזִכְרוֹן אֲבוֹתֵינוּ. וְזִכְרוֹן מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד עַבְדֶּךָ. וְזִכְרוֹן יְרוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ. וְזִכְרוֹן כָּל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְפָנֶיךָ. לִפְלֵיטָה לְטוֹבָה. לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים. לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם

בְּיוֹם (אם פסח זאג) חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה:

(אם שבועות זאג) חַג הַשָּׁבֻעוֹת הַזֶּה:

(אם סכות זאג) חַג הַסֻּכּוֹת הַזֶּה:

(אם שמיני עצרת און שמחת תורה זאג) הַשְּׁמִינִי חַג הָעֲצֶרֶת הַזֶּה:

זָכְרֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בּוֹ לְטוֹבָה. וּפָקְדֵנוּ בוֹ לִבְרָכָה. וְהוֹשִׁיעֵנוּ בוֹ לְחַיִּים. וּבִדְבַר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים. חוּס וְחָנֵּנוּ. וְרַחֵם עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ. כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ. כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה:

וְהַשִּׂיאֵנוּ	און [1]בֶּעלָאד אונז,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עֶוויגֶער, אונזֶער גָאט,
אֶת בִּרְכַּת	דֶעם זֶעגֶען
מוֹעֲדֶיךָ.	פון דיינֶע פֶעסְט-טֶעג,
לְחַיִּים	צוּם לֶעבֶּען
וּלְשָׁלוֹם.	און צוּם פְרִידֶען,
לְשִׂמְחָה	צוּ פְרֵיידֶע
וּלְשָׂשׂוֹן.	און צוּ פְרֶעהְלִיכְקֵייט,
כַּאֲשֶׁר רָצִיתָ	ווי דוּ הָאסְט בֶּעגֶעהְרְט,
וְאָמַרְתָּ	און דוּ הָאסְט צוּגֶעזָאגְט
לְבָרְכֵנוּ:	אונז צוּ בֶּענְשֶׁען.
(לשבת אֱלֹהֵינוּ	פיר שבת אונזֶער גָאט
וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ.	און גָאט פון אונזֶרֶע עֶלְטֶערְן
רְצֵה	זַיי [2]צוּפְרִידֶען
בִּמְנוּחָתֵנוּ).	מִיט אונזֶער רוּהֶען;
קַדְּשֵׁנוּ	הֵיילִיג אונז
בְּמִצְוֹתֶיךָ	דוּרְךְ דַיינֶע גֶעבָּאטֶע,
וְתֵן חֶלְקֵנוּ	און גִיבּ אונזֶער טְהֵייל
בְּתוֹרָתֶךָ.	אין דַיין תּוֹרָה;
שַׂבְּעֵנוּ	זֶעטִיג אונז
מִטּוּבֶךָ	פון דַיין גוּטֶעס,
וְשַׂמְּחֵנוּ	און עֶרפְרֶעה אונז
בִּישׁוּעָתֶךָ.	דוּרְךְ דַיין הִילְף;
וְטַהֵר לִבֵּנוּ	און רֵיינִיג אונזֶער הַארְץ
לְעָבְדְּךָ	דיר צוּ דִינֶען
בֶּאֱמֶת.	מִיט וָואהְרְהֵייט.
וְהַנְחִילֵנוּ	און גִיבּ אונז אַלְס עֶרְבּ-טְהֵיל,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עֶוויגֶער, אונזֶער גָאט,
(לשבת בְּאַהֲבָה	פיר שבת מִיט לִיבֶּע
וּבְרָצוֹן)	און מִיט ווִילֶען,
בְּשִׂמְחָה	מִיט פְרֵיידֶע
וּבְשָׂשׂוֹן	און מִיט פְרֶעהְלִיכְקֵייט
(לשבת שַׁבָּת	פיר שבת דֶעם רוּהֶע-טָאג
ו) מוֹעֲדֵי קָדְשֶׁךָ.	און דַיינֶע הֵיילִיגֶע פֶעסְט-טֶעג,
וְיִשְׂמְחוּ בְךָ יִשְׂרָאֵל	און עֶס זָאלֶען זִיךְ פְרֶעהֶען מִיט דִיר דִי יִשְׂרָאֵל,
מְקַדְּשֵׁי שְׁמֶךָ:	ווָעלְכֶע הֵיילִיגֶען דַיין נָאמֶען.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְטוּ, עֶוויגֶער,
מְקַדֵּשׁ	ווָעלְכֶער הֵיילִיגְט
(לשבת הַשַּׁבָּת	פיר שבת דֶעם רוּהֶע-טָאג
וְ) יִשְׂרָאֵל	און יִשְׂרָאֵל
וְהַזְּמַנִּים:	און דִי (בֶּעשְׁטִימְטֶע) צֵייטֶען.

1) שיינק. 2) בעוויליג; נעהם אָן מיט ווילען.

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם. וְהָשֵׁב אֶת הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל. וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן. וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ:

וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן:

ווען דער חזן זאָגט מודים, זאָגט די געמיינדע שטילערהייט מודים דרבנן, וואס געפינט זיך אונטערן שטריך.

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ. שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד. צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר. נוֹדֶה לְּךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ. עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ. וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ. וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ. וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל עֵת. עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם. הַטּוֹב. כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמֶיךָ. וְהַמְרַחֵם. כִּי לֹא תַמּוּ חֲסָדֶיךָ. מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ:

וְעַל כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד:

וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה. וִיהַלְלוּ אֶת שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת. הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ. וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת:

שלום רב זאָגט מען נור צו מעריב און מנחה.

שָׁלוֹם רָב עַל יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ תָּשִׂים לְעוֹלָם. כִּי אַתָּה הוּא מֶלֶךְ אָדוֹן לְכָל הַשָּׁלוֹם. וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמְּבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בַּשָּׁלוֹם:

ווען דער חזן ווידערהאָלט שמונה, עשרה זאָגט ער היר אלהינו, וואס געפינט זיך אונטערן שטריך.

שים שלום זאָגט מען נור אין מארגען-דאַווגען.

שִׂים שָׁלוֹם. טוֹבָה וּבְרָכָה. חֵן וָחֶסֶד וְרַחֲמִים. עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ. בָּרְכֵנוּ אָבִינוּ כֻּלָּנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר פָּנֶיךָ. כִּי בְאוֹר פָּנֶיךָ נָתַתָּ לָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ תּוֹרַת חַיִּים וְאַהֲבַת חֶסֶד וּצְדָקָה. וּבְרָכָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם. וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ

ווען דער חזן זאָגט מודים אנחנו לך, זאָגט די געמיינדע שטילערהייט פאָלגענדען מודים דרבנן.

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ. שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. אֱלֹהֵי כָל בָּשָׂר. יוֹצְרֵנוּ יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית. בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ. עַל שֶׁהֶחֱיִיתָנוּ וְקִיַּמְתָּנוּ. כֵּן תְּחַיֵּנוּ וּתְקַיְּמֵנוּ. וְתֶאֱסוֹף גָּלֻיּוֹתֵינוּ לְחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ. לִשְׁמוֹר חֻקֶּיךָ. וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ. וּלְעָבְדְּךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם. עַל שֶׁאֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ. בָּרוּךְ אֵל הַהוֹדָאוֹת:

ווען דער חזן ווידערהאָלט שמונה עשרה (חזרת הש״ץ), זאָגט ער אלהינו פאַר שים שלום.

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. בָּרְכֵנוּ בַבְּרָכָה הַמְשֻׁלֶּשֶׁת בַּתּוֹרָה הַכְּתוּבָה עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ. הָאֲמוּרָה מִפִּי אַהֲרֹן וּבָנָיו כֹּהֲנִים עַם קְדוֹשֶׁךָ כָּאָמוּר: יְבָרֶכְךָ יְיָ וְיִשְׁמְרֶךָ: יָאֵר יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ: יִשָּׂא יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ. וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם:

לְבָרֵךְ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בַּשָּׁלוֹם:

ווען דער חזן ווידערהאָלט שמונה עשרה, זאָגט ער נור ביז היר און דאַן קדיש שלם. וועלכעס געפינט היר אונטען שטריך.

אֱלֹהַי. נְצוֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע. וּשְׂפָתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה. וְלִמְקַלְלַי נַפְשִׁי תִדּוֹם. וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה. פְּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ. וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי. וְכֹל הַחוֹשְׁבִים עָלַי רָעָה. מְהֵרָה הָפֵר עֲצָתָם וְקַלְקֵל מַחֲשַׁבְתָּם: עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינֶךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ: לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ. הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי: יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ. יְיָ צוּרִי וְגֹאֲלִי: טרעט אב 3 טריט ריקווערטס און זאָג:

עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ. וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל. וְאִמְרוּ אָמֵן:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ: וְשָׁם נַעֲבָדְךָ בְּיִרְאָה כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת: וְעָרְבָה לַייָ מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלָיִם. כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת:

פָּארְטְזֶעטְצוּנְג פוּן דַאוְוגֶען.

צו מעריב (אבענד געבעט) זאָגט מען קדיש שלם (זעה אונטען), קדוש, ז' 205, עלינו און קדיש יתום, 30; און אויב עס איז פרייטאָג־צו־נאַכט זאָגט מען ויכלו, זייטע 28, ביז מקדש השבת, ז' 29, פאר קדיש שלם; אבער די ערשטע 2 אבענדען נאַכט פון פסח זאָגט מען נור ויכלו. די ערשטע 2 אבענדען פון פסח מאַכט מען אויך קיין קדוש אין שוהל.

צו שחרית (מאָרגען־געבעט) זאָגט מען הלל, ז' 193.

צו מנחה (נאָך־מיטאָג־געבעט) זאָגט מען קדיש שלם (זעה אונטערן שטריך), עלינו און קדיש יתום, זייטע 190.

דער חזן זאָגט פאלגענדען קדיש שלם, אזוי ווי עס איז אויבען ערקלעהרט.

חזן יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. בְּעָלְמָא דִּי בְרָא כִרְעוּתֵהּ וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ. בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל. בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב. וְאִמְרוּ אָמֵן:

קהל וחזן יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא:

חזן יִתְבָּרַךְ. וְיִשְׁתַּבַּח. וְיִתְפָּאַר. וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא. וְיִתְהַדַּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל. שְׁמֵהּ דְּקֻדְשָׁא: בְּרִיךְ הוּא לְעֵלָּא מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא. תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחֱמָתָא. דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא. וְאִמְרוּ אָמֵן:

תִּתְקַבֵּל צְלוֹתְהוֹן וּבָעוּתְהוֹן דְּכָל יִשְׂרָאֵל. קֳדָם אֲבוּהוֹן דִּי בִשְׁמַיָּא. וְאִמְרוּ אָמֵן:

יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמַיָּא וְחַיִּים עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל. וְאִמְרוּ אָמֵן:

עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו. הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם. עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל. וְאִמְרוּ אָמֵן:

תפלת מוסף לשלש רגלים.

מוּסָף־גֶעבֶּעט פִיר פֶּסַח, שָׁבֻעוֹת און סֻכּוֹת.

זעה די איבערזעטצונג אויף זייטע 122.

כִּי שֵׁם יְיָ אֶקְרָא. הָבוּ גֹדֶל לֵאלֹהֵינוּ: אֲדֹנָי. שְׂפָתַי תִּפְתָּח. וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ. אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. אֱלֹהֵי אַבְרָהָם. אֱלֹהֵי יִצְחָק. וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב. הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן. גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים. וְקוֹנֵה הַכֹּל. וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת. וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה:

מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם:

אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי. מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה. רַב לְהוֹשִׁיעַ:

משיב הרוח זאָגט מען פון שמיני עצרת צו מוסף ביז דעם ערשטען טאָג פסח צו מנחה.

מַשִּׁיב הָרוּחַ וּמוֹרִיד הַגָּשֶׁם:

מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד. מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים. סוֹמֵךְ נוֹפְלִים. וְרוֹפֵא חוֹלִים. וּמַתִּיר אֲסוּרִים. וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר: מִי כָמוֹךָ. בַּעַל גְּבוּרוֹת. וּמִי דּוֹמֶה לָּךְ. מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה:

וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים:

ווען דער חזן ווידערהאָלט שמונה עשרה זאָגט מען היר הדושה (נעריצך), וואס איז אונטערן שטריך.

אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ וּקְדוֹשִׁים בְּכָל יוֹם יְהַלְלוּךָ סֶּלָה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ. הָאֵל הַקָּדוֹשׁ:

ווען דער חזן ווידערהאלט די שמונה עשרה זאגט מען די פאלגענדע הדושה נאך מחיה המתים.

זעה איבערזעטצונג אויף זייטע 162.

נַעֲרִיצְךָ וְנַקְדִּישְׁךָ. כְּסוֹד שִׂיחַ שַׂרְפֵי קֹדֶשׁ. הַמַּקְדִּישִׁים שִׁמְךָ בַּקֹּדֶשׁ. כַּכָּתוּב עַל יַד נְבִיאֶךָ. וְקָרָא זֶה אֶל זֶה וְאָמַר:

קהל וחזן קָדוֹשׁ. קָדוֹשׁ. קָדוֹשׁ. יְיָ צְבָאוֹת. מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ:

חזן כְּבוֹדוֹ מָלֵא עוֹלָם מְשָׁרְתָיו שׁוֹאֲלִים זֶה לָזֶה אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ. לְעֻמָּתָם בָּרוּךְ יֹאמֵרוּ:

קהל וחזן בָּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ מִמְּקוֹמוֹ:

חזן מִמְּקוֹמוֹ הוּא יִפֶן בְּרַחֲמִים. וְיָחוֹן עַם הַמְיַחֲדִים שְׁמוֹ עֶרֶב וָבֹקֶר בְּכָל יוֹם תָּמִיד. פַּעֲמַיִם בְּאַהֲבָה שְׁמַע אוֹמְרִים:

קהל וחזן.

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד: הוּא אֱלֹהֵינוּ. הוּא אָבִינוּ. הוּא מַלְכֵּנוּ. הוּא מוֹשִׁיעֵנוּ. וְהוּא יַשְׁמִיעֵנוּ בְּרַחֲמָיו שֵׁנִית לְעֵינֵי כָּל חָי לִהְיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים:

קהל וחזן אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם:

זעה די איבערזעצונג אויף זייטע 208.

אַתָּה בְחַרְתָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים. אָהַבְתָּ אוֹתָנוּ. וְרָצִיתָ בָּנוּ. וְרוֹמַמְתָּנוּ מִכָּל הַלְּשׁוֹנוֹת. וְקִדַּשְׁתָּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ. וְקֵרַבְתָּנוּ מַלְכֵּנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ. וְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עָלֵינוּ קָרָאתָ:

וַתִּתֶּן לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה (פיר שבת. שַׁבָּתוֹת לִמְנוּחָה וּ)מוֹעֲדִים לְשִׂמְחָה. חַגִּים וּזְמַנִּים לְשָׂשׂוֹן. אֶת יוֹם (פיר שבת הַשַּׁבָּת הַזֶּה וְאֶת יוֹם)

פיר פסח.

חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה. זְמַן חֵרוּתֵנוּ

פיר שבועות.

חַג הַשָּׁבֻעוֹת הַזֶּה. זְמַן מַתַּן תּוֹרָתֵנוּ

פיר סוכות.

חַג הַסֻּכּוֹת הַזֶּה. זְמַן שִׂמְחָתֵנוּ

פיר שמיני עצרת און שמחת תורה

הַשְּׁמִינִי חַג הָעֲצֶרֶת הַזֶּה זְמַן שִׂמְחָתֵנוּ:

(פיר שבת בְּאַהֲבָה) מִקְרָא קֹדֶשׁ זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרָיִם:

[1] וּמִפְּנֵי חֲטָאֵינוּ | אָבֶּער װעגען אונזערע זינד
גָּלִינוּ | זַיינֶען מִיר פֶערְטְרִיבֶּען
מֵאַרְצֵנוּ. | פון אונזער לַאנד,
וְנִתְרַחַקְנוּ | און מִיר זַיינֶען עֶרְװַייטֶערְט גֶעוָארֶען
מֵעַל אַדְמָתֵנוּ. | פון אונזער עֶרד־בָּאדֶען,
וְאֵין אֲנַחְנוּ יְכוֹלִים | און מִיר קֶענֶען נִיט
[2] לַעֲלוֹת | אויפְצוּגֶעהְן
וְלֵרָאוֹת | און צו [3] עֶרְשַׁיינֶען
וּלְהִשְׁתַּחֲווֹת | און זִיךְ צו בּוּקֶען
לְפָנֶיךָ. | פַאר דִיר
וְלַעֲשׂוֹת | און צו טְהָאן
חוֹבוֹתֵינוּ | אונזֶערֶע פְלִיכְטֶען
בְּבֵית בְּחִירָתֶךָ. | אִין דַיין אויסְעֶרְוועהְלְטֶען הויז
בַּבַּיִת הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ. | אִין דֶעם גְרויסֶען און הֵיילִיגֶען הויז,
שֶׁנִּקְרָא שִׁמְךָ עָלָיו. | ווָם דַיין נָאמֶען אִיז גֶערוּפֶען אויף אִיהְם,
מִפְּנֵי הַיָּד | וועגֶען דִי הַאנְד,
שֶׁנִּשְׁתַּלְּחָה | ווָאס אִיז אָנְגֶעשִׁיקְט גֶעוָוארֶען
בְּמִקְדָּשֶׁךָ: | גֶעגֶען דַיין הֵיילִיגְטְהוּם.
יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ. | עֶס זָאל זַיין דַיין ווילֶען,

קהל וחזן אַדִּיר אַדִּירֵנוּ יְיָ אֲדֹנֵינוּ. מָה אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל הָאָרֶץ: וְהָיָה יְיָ לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ. בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד:

חזן וּבְדִבְרֵי קָדְשְׁךָ כָּתוּב לֵאמֹר:

קהל וחזן. יִמְלֹךְ יְיָ לְעוֹלָם. אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר. הַלְלוּיָהּ:

חזן לְדוֹר וָדוֹר נַגִּיד גָּדְלֶךָ. וּלְנֵצַח נְצָחִים קְדֻשָּׁתְךָ נַקְדִּישׁ. וְשִׁבְחֲךָ אֱלֹהֵינוּ מִפִּינוּ לֹא יָמוּשׁ לְעוֹלָם וָעֶד. כִּי אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ אָתָּה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל הַקָּדוֹשׁ:

דער חזן זאגט אתה בחרתנו.

1) ברוקח ובטור א״ח ס׳ תפ״ז ובכל פו ס׳ נ״ב וע׳ ובכמה כתבי יד הנוסחא מפני בלי וי״ו. והספרדים אומרים: אלהינו ואלהי אבותינו מפני חטאינו וכ״ו. 2) בר״ה וי״כ משמיטים התבות לעלות ולראות ולהשתחות לפניך, מפני שאינם זמני ראיה (הרא״ש לסוף ר״ה). 3) ווייזען זיך.

יְיָ אֱלֹהֵינוּ עוויגער, אונזער גאט,
וֵאלֹהֵי און גאט
אֲבוֹתֵינוּ. פון אונזערע עלטערן,
מֶלֶךְ רַחֲמָן. בארמהערציגער קעניג,
שֶׁתָּשׁוּב } דאס דו זאלסט ווידער זיך[1]
וּתְרַחֵם עָלֵינוּ } ערבארמען איבער אונז
וְעַל מִקְדָּשְׁךָ און איבער דיין הייליגטהום
בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים. } מיט דיין גרויסער בארמהערציגקייט,
וְתִבְנֵהוּ און זאלסט אהם ווידר אופבוען
מְהֵרָה שנעל,
וּתְגַדֵּל און זאלסט פערגרעסערן
כְּבוֹדוֹ: זיין הערליכקייט.
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ. אונזר פאטער, אונזר קעניג!
גַּלֵּה יענטדעק
כְּבוֹד די הערליכקייט
מַלְכוּתְךָ פון דיין רעגירונג
עָלֵינוּ איבער אונז
מְהֵרָה. שנעל,
וְהוֹפַע און ערשיין
וְהִנָּשֵׂא עָלֵינוּ און ערהויב זיך איבער אונז
לְעֵינֵי כָּל חָי. פר די אויגן פון אלע לעבדגע;
וְקָרֵב און ערנעהנטער
פְּזוּרֵינוּ אונזערע צערשטרייטע
מִבֵּין הַגּוֹיִם. פון צווישען די פעלקער,
וּנְפוּצוֹתֵינוּ און אונזערע צושפרייטע
כַּנֵּס פערזאמעל
מִיַּרְכְּתֵי אָרֶץ: פון די ענדען פון דער ערד.
וַהֲבִיאֵנוּ און בריינג אונז
לְצִיּוֹן עִירְךָ אין דיין שטאדט ציון
בְּרִנָּה. מיט געזאנג,
וְלִירוּשָׁלַיִם און אין ירושלים,
בֵּית מִקְדָּשְׁךָ (וואו) דין הייליגער טעמפעל איז
בְּשִׂמְחַת עוֹלָם. } מיט עוויגער פריידע.
וְשָׁם נַעֲשֶׂה און דארט וועלן מיר[2] מאכען
לְפָנֶיךָ פאר דיר
אֶת קָרְבְּנוֹת די אפפער
חוֹבוֹתֵינוּ. פון אונזערע פליכטען,
תְּמִידִים [3]בעשטענדיגע אפפער
כְּסִדְרָם. נאך זייער ארדנונג,
וּמוּסָפִים און מוסף-אפפער
כְּהִלְכָתָם. נאך זייער געזעטץ.
וְאֶת מוּסַף און דעם מוסף-אפפער
יוֹם פון דעם טאג

לשבת — פיר שבת

וְאֶת מוּסְפֵי און די מוסף-אפפער
יוֹם הַשַּׁבָּת הַזֶּה פון דיזען שבת-טאג
וְיוֹם און דעם טאג

פיר פסח. חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה
פיר שבועות. חַג הַשָּׁבֻעוֹת הַזֶּה
פיר סוכות. חַג הַסֻּכּוֹת הַזֶּה
פיר שמיני עצרת און שמחת תורה. הַשְּׁמִינִי חַג הָעֲצֶרֶת הַזֶּה.

1) מאך בעקאנ. 2) אפפערן. 3) טעגליכע.

נַעֲשֶׂה	וֶועלֶען מִיר [6]מַאכֶען
וְנַקְרִיב	אוּן מִיר וֶועלֶען [7]בְּרֵיינְגֶען
לְפָנֶיךָ	פַאר דִיר
בְּאַהֲבָה.	מִיט לִיבֶּע
כְּמִצְוַת	נָאךְ דֶעם גֶעבָּאט
רְצוֹנֶךָ.	פוּן דַיין ווילֶען,
כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתָּ	ווִי דוּ הָאסְט גֶעשְׁרִיבֶּען
עָלֵינוּ	פִיר אוּנְז
בְּתוֹרָתֶךָ.	אִין דַיין תּוֹרָה
עַל יְדֵי מֹשֶׁה	דוּרְךְ מֹשֶׁה,
עַבְדֶּךָ.	דַיין קְנֶעכְט,
מִפִּי כְבוֹדֶךָ.	[8]פוּן מוֹיל פוּן דַיְין הֶערְלִיכְקַייט
כָּאָמוּר:	ווִי עֶס אִיז גֶזָאגְט(אִין פָּסוּק):

זעה די איבערזעטצונג אויף זייטע 166.

פִיר שַׁבָּת [1] וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת שְׁנֵי כְבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה תְּמִימִם. וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים סֹלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן וְנִסְכּוֹ: עֹלַת שַׁבַּת בְּשַׁבַּתּוֹ. עַל עֹלַת הַתָּמִיד וְנִסְכָּהּ:

[2](זֶה קָרְבַּן שַׁבָּת וְקָרְבַּן הַיּוֹם כָּאָמוּר:

[3] וּבַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן	אוּן אִין דֶעם עֶרְשְׁטֶען מָאנַאט
בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם	אִין דֶעם פֶערְצֶעהְנְטֶען טָאג
לַחֹדֶשׁ.	פוּן דֶעם מָאנַאט,
פֶּסַח לַיְיָ:	אִיז דַאס פֶּסַח(פֶּסְט)צוּם עֶווִיגֶען
וּבַחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם	אוּן אִין דֶעם פוּפְצֶעהְנְטֶען טָאג
לַחֹדֶשׁ הַזֶּה	פוּן דִיזֶען מָאנַאט
חָג.	אִיז אַ פַייעֶר־טָאג;
שִׁבְעַת יָמִים	זִיבֶּען טֶעג
מַצּוֹת	אוּנְגֶעזַייעֶרְטֶע בְּרוֹיט
יֵאָכֵל:	זָאל גֶעגֶעסֶען וֶוערֶען.
בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן	אִין דֶעם עֶרְשְׁטֶען טָאג
מִקְרָא קֹדֶשׁ.	(זָאל זַיְין)אַ הֵילִיגֶע פֶערְזַמְלוּנְג,
כָּל מְלֶאכֶת עֲבֹדָה	קֵיין דִינְסְט־אַרְבַּייט
לֹא תַעֲשׂוּ:	זָאלְט אִיהְר נִיט טְהָאן.

פון דריטען טאג ביז ענדע פסח זאגט מען נור והקרבתם.

[4] וְהִקְרַבְתֶּם	אוּן אִיהְר זָאלְט אָפְּפֶערְן
אִשֶּׁה	אַ פַייעֶר־אָפְּפֶער,
עֹלָה לַיְיָ.	אַ בְּרַאנְד אָפְּפֶער צוּם עֶווִיגֶען
פָּרִים בְּנֵי בָקָר	יוּנְגֶע שְׁטִירֶען
שְׁנַיִם	צְווֵיי
וְאַיִל אֶחָד.	אוּן אֵיין ווִידֶער
וְשִׁבְעָה כְבָשִׂים	אוּן זִיבֶּען לַאמֶען
בְּנֵי שָׁנָה	פוּן אֵיין יָאהְר אַלְט,
תְּמִימִם	אָהְן אַ פֶעהְלֶער
יִהְיוּ לָכֶם:	זָאלֶען זֵיי זַיין בַּיי אַייךְ.

זעה די איבערזעטצונג אויף זייטע 167.

[5] וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם כִּמְדֻבָּר. שְׁלשָׁה עֶשְׂרֹנִים לַפָּר וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים לָאָיִל. וְעִשָּׂרוֹן לַכֶּבֶשׂ. וְיַיִן כְּנִסְכּוֹ. וְשָׂעִיר לְכַפֵּר. וּשְׁנֵי תְמִידִים כְּהִלְכָתָם:

מען זאגט אלהינו, זייטע 218.

1) במדבר כ״ח ט׳. 2) התניא בשם רש״י ואבודרהםכתבו שרא לאמרה. 3) שם כ״ח ט״ז—י״ח. 4) שם כ״ח י״ט.
5) ע״פ בְּמִדְבַּר כ״ח, י״ב — ט״ו. 6) צוּבּערייטען. 7) אָפּפערן. 8) פון דיין הערליכען מויל.

לשבועות — פיר שבועות.

[1] וּבְיוֹם הַבִּכּוּרִים — אוּן אִין דֶעם טָאג פוּן דִי [6]עֶרְסְטְלִינְגֶע,
בְּהַקְרִיבְכֶם — וֶוען אִיהְר בְּרֵיינְגְט
מִנְחָה חֲדָשָׁה — אַ נַייעֶם שְׁפַּייז־אָפְּפֶער
לַיְיָ — צוּם עֶווִיגֶען,
בְּשָׁבֻעֹתֵיכֶם. — נָאךְ אַייעֶרֶע [7]וָואכֶען,
מִקְרָא קֹדֶשׁ — אַ הֵיילִיגֶע פֶערְזַאמְלוּנְג
יִהְיֶה לָכֶם — זָאל זַיין בַּיי אַייךְ,
כָּל מְלֶאכֶת עֲבֹדָה — קֵיין דִינְסְט־אַרְבַּייט
לֹא תַעֲשׂוּ: — זָאלְט אִיהְר נִיט טְהָאן.

וְהִקְרַבְתֶּם עוֹלָה לְרֵיחַ נִיחֹחַ לַיְיָ פָּרִים בְּנֵי בָקָר שְׁנַיִם אַיִל אֶחָד. שִׁבְעָה כְבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה:

מען זאגט ומנחתם און אלהינו, זייטע 218.

לסוכות — פיר סוכות.

[2] וּבַחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם — אוּן אִין דֶעם פוּפְצֶעהְנְטֶען טָאג
לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי — פוּן דֶעם זִיבֶּענְטֶען מָאנַאט,
מִקְרָא קֹדֶשׁ — אַ הֵיילִיגֶע פֶערְזַאמְלוּנְג
יִהְיֶה לָכֶם. — זָאל זַיין בַּיי אַייךְ,
כָּל מְלֶאכֶת עֲבֹדָה — קֵיין דִינְסְט־אַרְבַּייט
לֹא תַעֲשׂוּ. — זָאלְט אִיהְר נִיט טְהָאן,
וְחַגֹּתֶם — אוּן אִיהְר זָאלְט פַייעֶרְן
חַג לַיְיָ — אַ פַייעֶר טָאג צוּם עֶוִויגֶען
שִׁבְעַת יָמִים: — זִיבֶּען טֶעג.

וְהִקְרַבְתֶּם עֹלָה אִשֵּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיְיָ פָּרִים בְּנֵי בָקָר שְׁלֹשָׁה עָשָׂר אֵילִם שְׁנָיִם. כְּבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה אַרְבָּעָה עָשָׂר תְּמִימִם יִהְיוּ:

מען זאגט ומנחתם און אלהינו, זייטע 218.

אם ערשטען טאג חול המועד סוכות זאג:

[3] וּבַיּוֹם הַשֵּׁנִי — אוּן אוֹיף דֶעם צְווייטֶען טָאג
פָּרִים בְּנֵי בָקָר — יוּנְגֶע שְׁטִירֶען
שְׁנֵים עָשָׂר — צְווֶעלְף.
אֵילִם שְׁנָיִם. — צְווֵיי ווִידֶערְס,
כְּבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה — לַאמֶען פוּן אֵיין יָאהְר אַלְט
אַרְבָּעָה עָשָׂר — פֶערְצֶעהְן,
תְּמִימִם: — אָהְן אַ פֶעהְלֶער.

זאג ומנחתם, זייטע 218.

[4] וּבַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי פָּרִים עַשְׁתֵּי עָשָׂר אֵילִם שְׁנָיִם. כְּבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה אַרְבָּעָה עָשָׂר תְּמִימִם: זאג ומנחתם און אלהינו, זייטע 218.

אם צווייטען טאג חול המועד סוכות זאג:

[4] וּבַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי פָּרִים עַשְׁתֵּי עָשָׂר אֵילִם שְׁנָיִם. כְּבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה אַרְבָּעָה עָשָׂר תְּמִימִם: זאג ומנחתם, זייטע 218.

[5] וּבַיּוֹם הָרְבִיעִי פָּרִים עֲשָׂרָה אֵילִם שְׁנָיִם. כְּבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה אַרְבָּעָה עָשָׂר תְּמִימִם: זאג ומנחתם און אלהינו, זייטע 218.

אם דריטען טאג חול המועד סוכות זאג:

[5] וּבַיּוֹם הָרְבִיעִי פָּרִים עֲשָׂרָה אֵילִם שְׁנָיִם. כְּבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה אַרְבָּעָה עָשָׂר תְּמִימִם: זאג ומנחתם, זייטע 218.

1) במדבר כ"ח כ"ו וכ"ז. 2) שם כ"ט, י"ב—י"ג. 3) שם כ"ט י"ז. 4) שם כ'. 5) שם כ"ג. 6) דאס מיינט דער פייערטאג שבועות. 7) ד. ה. נאכדעם ווי איהר האט אבגעציילט זיבען וואכען פון נאך פסח.

[1] וּבַיּוֹם הַחֲמִישִׁי פָּרִים תִּשְׁעָה אֵילִם שְׁנָיִם. כְּבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה אַרְבָּעָה עָשָׂר תְּמִימִם: זאג ומנחתם און אלהינו.

אַם פירטען טאג חול המועד סוכות זאג:

[1] וּבַיּוֹם הַחֲמִישִׁי פָּרִים תִּשְׁעָה אֵילִם שְׁנָיִם. כְּבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה אַרְבָּעָה עָשָׂר תְּמִימִם: זאג ומנחתם.

[2] וּבַיּוֹם הַשִּׁשִּׁי פָּרִים שְׁמוֹנָה אֵילִם שְׁנָיִם. כְּבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה אַרְבָּעָה עָשָׂר תְּמִימִם: זאג ומנחתם און אלהינו.

אם הושענא רבא (5טער טאג חול המועד סוכות) זאג:

[2] וּבַיּוֹם הַשִּׁשִּׁי פָּרִים שְׁמוֹנָה אֵילִם שְׁנָיִם. כְּבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה אַרְבָּעָה עָשָׂר תְּמִימִם: זאג ומנחתם.

[3] וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי פָּרִים שִׁבְעָה אֵילִם שְׁנָיִם. כְּבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה אַרְבָּעָה עָשָׂר תְּמִימִם: זאג ומנחתם און אלהינו.

אַם שמיני עצרת און שמחת תורה זאג:

[4] בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי עֲצֶרֶת תִּהְיֶה לָכֶם. כָּל מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ: וְהִקְרַבְתֶּם עֹלָה אִשֵּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיְיָ פַּר אֶחָד אַיִל אֶחָד. כְּבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה שִׁבְעָה תְּמִימִם:

[5] וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם כִּמְדֻבָּר. שְׁלשָׁה עֶשְׂרֹנִים לַפָּר וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים לָאָיִל. וְעִשָּׂרוֹן לַכֶּבֶשׂ. וְיַיִן כְּנִסְכּוֹ. וְשָׂעִיר לְכַפֵּר. וּשְׁנֵי תְמִידִים כְּהִלְכָתָם:

פיר שבת. יִשְׂמְחוּ בְמַלְכוּתְךָ שׁוֹמְרֵי שַׁבָּת וְקוֹרְאֵי עֹנֶג. עַם מְקַדְּשֵׁי שְׁבִיעִי. כֻּלָּם יִשְׂבְּעוּ וְיִתְעַנְּגוּ מִטּוּבֶךָ. וּבַשְּׁבִיעִי רָצִיתָ (בּוֹ) וְקִדַּשְׁתּוֹ. חֶמְדַּת יָמִים אוֹתוֹ קָרָאתָ. זֵכֶר לְמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית.

לשבת.	פיר שבת.
אֱלֹהֵינוּ	גָאט אונזֶערֶער,
וֵאלֹהֵי	און גָאט
אֲבוֹתֵינוּ.	פון אונזֶערֶע עֶלְטֶערְן,
מֶלֶךְ רַחֲמָן.	בַּארְמְהֶערְצִיגֶער קֶענִיג,
רַחֵם עָלֵינוּ	עֶרְבַּארם זִיךְ אִיבֶּער אונְז,
טוֹב וּמֵטִיב	גוטֶר און גוט־טְהוּעֶנְדֶר (גָט)
הִדָּרֶשׁ לָנוּ.	לָאז זִיךְ עֶרְבִּיטֶען פון אונְז.
שׁוּבָה אֵלֵינוּ	קֶעהְר זִיךְ צוּרִיק צו אונְז
בַּהֲמוֹן רַחֲמֶיךָ	מִט דַיְן[6] גְרוֹיסֶע עֶרְבַּארְמוּנְג,
בִּגְלַל אָבוֹת	וֶועגֶען דִי עֶלְטֶערְן,
שֶׁעָשׂוּ	וֶועלְכֶע הָאבֶּען גֶעטְהָאן
רְצוֹנֶךָ:	דַיין ווִילֶען.
בְּנֵה בֵיתְךָ	בּוֹי דַיין הויז
כְּבַתְּחִלָּה.	ווִי צום אָנְפַאנְג,
וְכוֹנֵן מִקְדָּשְׁךָ	און גְרינְדֶע דַיין הֵיילִיגְטְהוּם
עַל מְכוֹנוֹ.	אויף זַיין פְּלַאטְץ;
וְהַרְאֵנוּ	און לָאז אונְז זֶעהְן
בְּבִנְיָנוֹ.	זַיין אויפְבּויאוּנְג,
וְשַׂמְּחֵנוּ	און עֶרְפְרֵעה אונְז
בְּתִקּוּנוֹ.	מִיט זַיין [7]אויפְרִיכְטוּנְג,
וְהָשֵׁב כֹּהֲנִים	און קֶעהְר צוּרִיק (דִי) פְּרִיסְטֶער

1) במדבר כ״ט ב״ו. 2) שם כ״ט. 3) שם ל״ב. 4) ל״ה ול״ו. 5) ע״פ במדבר כ ח י״ב—ט״ו. 6) ביינקענדע. 7) ווידער הערשטעלונג.

לַעֲבוֹדָתָם. צוּ זֵייעֶר דִינְסְט,
וּלְוִיִּם אוּן דִי לְוִיִּם
לְשִׁירָם צוּ זֵייעֶרֶע לִידֶער
וּלְזִמְרָם. אוּן צוּ זֵייעֶר גֶעזַאנְג,
וְהָשֵׁב יִשְׂרָאֵל אוּן קֶעהְר צוּרִיק יִשְׂרָאֵל
לִנְוֵיהֶם. צוּ זֵייעֶרֶע וָואהְנוּנְגֶען,
וְשָׁם נַעֲלֶה אוּן דָרְט וֶועלֶען מִיר אוֹיפְגֶעהְן
וְנֵרָאֶה אוּן מִיר וֶועלֶען עֶרְשַׁיינֶען
וְנִשְׁתַּחֲוֶה אוּן מִיר וֶועלֶען זִיךְ בּוּקֶען
לְפָנֶיךָ פַאר דִיר
[1]בְּשָׁלשׁ פַּעֲמֵי רְגָלֵינוּ אִין [3]אוּנְזֶערֶע דְרַייא וַואלְלְפַאהְרְטְס־פֶּעסְטֶע,
כַּכָּתוּב וִוי עֶס אִיז גֶעשְׁרִיבֶּען
בְּתוֹרָתֶךָ. אִין דַיין תּוֹרָה:
[2]שָׁלוֹשׁ פְּעָמִים דְרַייא מָאל
בַּשָּׁנָה אִין יָאהְר
יֵרָאֶה זָאל [4]עֶרְשַׁיינֶען
כָל זְכוּרְךָ יֶעדֶער פוּן דַיינֶע מַאנְסְפֶּערְזָנֶען
אֶת פְּנֵי יְיָ פַאר דֶעם עֶווִיגֶען,
אֱלֹהֶיךָ דַיין גָאט,
בַּמָּקוֹם אִין דֶעם אָרְט,
אֲשֶׁר יִבְחָר. וֶועלְכֶען עֶר וֶועט עֶרְוֶועהְלֶען
בְּחַג הַמַּצּוֹת. אִן פֶּעסְט פֶן אֻנְגֶעזֵייעֶרְטֶע־קֶכֶנְס
וּבְחַג הַשָּׁבֻעוֹת. אוּן אִין דֶעם וָואכֶען־פֶּעסְט
וּבְחַג הַסֻּכּוֹת. אוּן אִין דֶם פֶּעסְט פוּן דִי הִיטֶען,
וְלֹא יֵרָאֶה אָבֶער מֶען זָאל נִיט עֶרְשַׁיינֶען
אֶת פְּנֵי יְיָ פַאר דֶעם עֶווִיגֶען
רֵיקָם: לֵיידִיג,
אִישׁ יֶעדֶער
כְּמַתְּנַת יָדוֹ. נָאךְ דִי גַאבֶּע פוּן זַיין [5]הַאנְד
כְּבִרְכַּת נָאךְ דֶעם זֶעגֶען
יְיָ אֱלֹהֶיךָ פוּן דֶעם עֶווִיגֶען, דַיין גָאט,
אֲשֶׁר נָתַן לָךְ: וָואס עֶר הָאט דִיר גֶעגֶעבֶּען.

וְהַשִּׂיאֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת בִּרְכַּת מוֹעֲדֶיךָ. לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם. לְשִׂמְחָה וּלְשָׂשׂוֹן. כַּאֲשֶׁר רָצִיתָ וְאָמַרְתָּ לְבָרְכֵנוּ: (פִיר שבת. אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. רְצֵה בִמְנוּחָתֵנוּ). קַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ. שַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ וְשַׂמְּחֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ. וְטַהֵר לִבֵּנוּ לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת. וְהַנְחִילֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ (פִיר שבת. בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן) בְּשִׂמְחָה וּבְשָׂשׂוֹן (פִיר שבת. שַׁבָּת וּ) מוֹעֲדֵי קָדְשֶׁךָ. וְיִשְׂמְחוּ בְךָ יִשְׂרָאֵל מְקַדְּשֵׁי שְׁמֶךָ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ (פִיר שבת. הַשַּׁבָּת וְ) יִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים:

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם. וְהָשֵׁב אֶת הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל. וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה

1) באֵרו הנכון של פעמי רגלינו איננו מלשון שלש פעמים בשנה, כי אם מלשון פעמי מרכבותיו שופטים ה׳ כ״ח פעמי דלים, ישעיה כ״ו ו׳ כי כן נראה מלשון הירושלמי בברכות פ״ט „אלקנה היה מדריך את ישראל לפעמי רגלים" ובשה״ש רבה דף ל״ד מעשה באחד ששכח לנעול ביתו ועלה לפעמים רגלים וכו׳ ושם דף י״ב ע״ב ישראל נאין בהלוכן כשהן עולין לפעמי רגלים. 2) דברים ט״ז ט״ז 3) ד. ה. די פייער־טעג וואס מען דארף אין זיי קומען אין ירושלים; אדער: דריי צייטען פון אונזערע פעסטע. 4) געזעהן ווערען. 5) פערמעגען.

תְקַבֵּל בְּרָצוֹן . וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד. עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ:

ווען דער חזן ווידערהאלט די שמונה עשרה, זאגט מען הער ותערב אויף די נעכסטע זייטע.

וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים : בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן :

ווען דער חזן זאגט מודים, זאגט די געמיינדע שטילערהייט מודים דרבנן, וואס געפינט זיך אונטערן שטריך.

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ . שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד. צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר . נוֹדֶה לְּךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ . עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ . וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ . וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ . וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל עֵת . עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם . הַטּוֹב . כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמֶיךָ . וְהַמְרַחֵם . כִּי לֹא תַמּוּ חֲסָדֶיךָ. מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ :

וְעַל כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד :

וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה. וִיהַלְלוּ אֶת שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת . הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה : בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ . וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת :

ווען דער חזן ווידערהאלט שמונה עשרה, זאגט ער הער אלהינו, וואס געפינט זיך אונטערן שטריך.

שִׂים שָׁלוֹם . טוֹבָה וּבְרָכָה . חֵן וָחֶסֶד וְרַחֲמִים . עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ . בָּרְכֵנוּ אָבִינוּ כֻּלָּנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר פָּנֶיךָ . כִּי בְאוֹר פָּנֶיךָ נָתַתָּ לָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ תּוֹרַת חַיִּים וְאַהֲבַת חֶסֶד וּצְדָקָה. וּבְרָכָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם . וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ : בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בַּשָּׁלוֹם :

ווען דער חזן ווידערהאלט שמונה עשרה, זאגט ער נור ביז הער און דאן קדיש שלם, זייטע 170.

אֱלֹהַי . נְצוֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע . וּשְׂפָתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה . וְלִמְקַלְלַי נַפְשִׁי תִדּוֹם. וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה . פְּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ. וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי . וְכֹל הַחוֹשְׁבִים עָלַי רָעָה. מְהֵרָה הָפֵר עֲצָתָם וְקַלְקֵל מַחֲשַׁבְתָּם : עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ.

ווען דער חזן זאגט מודים אנחנו לך, זאגט די געמיינדע שטילערהייט פאלגענדען מודים דרבנן.

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ . שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ . אֱלֹהֵי כָל בָּשָׂר. יוֹצְרֵנוּ יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית . בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ . עַל שֶׁהֶחֱיִיתָנוּ וְקִיַּמְתָּנוּ . כֵּן תְּחַיֵּנוּ וּתְקַיְּמֵנוּ . וְתֶאֱסוֹף גָּלֻיּוֹתֵינוּ לְחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ . לִשְׁמוֹר חֻקֶּיךָ . וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ . וּלְעָבְדְּךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם. עַל שֶׁאֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ . בָּרוּךְ אֵל הַהוֹדָאוֹת:

ווען דער חזן ווידערהאלט שמונה עשרה (חזרת הש״ץ) זאגט ער אלהינו פאר שים שלום.

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ . בָּרְכֵנוּ בַבְּרָכָה הַמְשֻׁלֶּשֶׁת בַּתּוֹרָה הַכְּתוּבָה עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ . הָאֲמוּרָה מִפִּי אַהֲרֹן וּבָנָיו כֹּהֲנִים עַם קְדוֹשֶׁךָ כָּאָמוּר : יְבָרֶכְךָ יְיָ וְיִשְׁמְרֶךָ : יָאֵר יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ : יִשָּׂא יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ . וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם :

עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינֶךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ: לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ. הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי: יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ. יְיָ צוּרִי וְגֹאֲלִי: טרעט אָפּ 3 טריט ריקווערטס און זאג:

עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ. וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל. וְאִמְרוּ אָמֵן:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ: וְשָׁם נַעֲבָדְךָ בְּיִרְאָה כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת: וְעָרְבָה לַייָ מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלָיִם. כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת:

מען זאגט **אין כאלהינו**, זייטע 171, עלינו זייטע 176, און דעם קאפיטל פון טאג (זעה תפלות לחול, זייטע 126—121)

סֵדֶר בִּרְכַּת כֹּהֲנִים.

מקור ברכת כהנים הוא בתורתנו (במדבר ו׳ כ״ב־כ״ו).

יהי רצון שתהי הברכה וכ״ו וברכת **אשר קדשנו** מובא בסוטה ל״ט ע״א ובמדבר רבה דף רמ״ד ע״ב.

רוב הפסוקים שאומרים הקהל בעת שהחזן והכהנים אומרים יברכך וכ״ו מובאים בספרי פ׳ נשא. והכל בו בס׳ קכ״ה כותב: „כשמתחילין הכהנים לברך הצבור כורעין על ברכיהן ומבליעין פסוקים אלה פסוק אחד על כל מלה ומלה כשהכהנים מנגנים בה״ עכ״ל. ואבודרהם כתב שאין ראוי לאמרם. וראה בתוספות סוטה מ׳ ד״ה כל האומרן בגבולין ובפסקי הרא״ש למגלה פרק ג׳ סמן כ״ג ובאו״ח ס׳ קכ״ח סעיף כ״ג ובבאר היטב שם.

רבונו של עולם מובא בברכות דף נ״ה ע״ב „האי מאן דחזי חלמא ולא ידע מאי חזי ליקום קמי כהני בעדנא דפרסי ידייהו ולימא הכי **רבונו של עולם אני שלך** וכ״ו ובבמדבר רבה פ׳ י״א דף רמ״ד ובשיר רבה דף כ״א אמרו ז״ל: „אפילו אדם רואה בחלומו כאלו חרב מחתכת בירכו מה יעשה? ישכים לבית הכנסת ויעמוד לפני הכהנים וישמע ברכת כהנים ויענה אחריהם אמן ואין דבר רע מזיקו״

יהי רצון שתעשה למען קדשת חסדיך וכ״ו לקוח מהספר שערי ציון.

עשרה שמתפללין אפילו בבית שאין שם ספר תורה עולים הכהנים לדוכן, והכהנים מן המנין. בא״י ובכל מלכות מצרים נוהגין הכהנים לישא כפיהם בכל יום (עיין טור או״ח ס׳ קכ״ח), אולם במדינותינו נתפשט המנהג שהכהנים נושאים כפיהם רק בימים טובים ויום הכפורים (גם אם חל יו״ט בשבת) שהם ימי שמחה כדי שיברכו את העם מתוך שמחה, ומטעם זה האבל אחרי הוריו אינו נושא כפיו כל י״ב חדש ואחר שאר קרובים ל׳ יום, כי אם יוצא מבית הכנסת כשהכהנים רוחצים ידיהם לעלות לדוכן כדי שלא יהא בבית הכנסת כשהחזן קורא כהנים ולא יעבור על ג׳ עשה.

וזה סדר ברכת כהנים: כשהש״ץ מגיע בחזרת תפלת מוסף לרצה, חולצים הכהנים נעליהם והלוים יוצקים מים על ידיהם, ואם אין לוי בביה״כ יוצקים הבכורים מים על ידי הכהנים, ואם אין גם בכורים ירחצו הכהנים בעצמם את ידיהם ואז עולים הכהנים לדוכן לפני ארון הקודש ועומדים פניהם כלפי הארון עד שיגיע הש״ץ למלת כהנים ואז מחזירים פניהם כלפי העם ונושאים כפיהם ומברכים ברכת **אשר קדשנו** והש״ץ מקריא לכהנים מלה במלה את הפסוק הראשון. וכשמסיימין הכהנים את הפסוק הראשון עונין העם **אמן** וכן בפסוק שני ושלישי.

ווען דער חזן ווידערהאלט די שמונה עשרה פון מוסף, דאַן זאגט דער חזן און די געמיינדע ותערב. ווען דער חזן קומט צו ותחזינה.

וְתֶעֱרַב עָלֶיךָ און עֶס זָאל דִיר אַנְגֶענֶעהם זַיין

עֲתִירָתֵנוּ אוּנְזֶער גֶעבֶּעט

כְּעוֹלָה ווִי אַ בְּרַאנְד־אָפְּפֶער

וּכְקָרְבָּן. אָדֶער ווִי אַיין (אַנְדֶער) אָפְּפֶער.

אָנָּא מִיר בֶּעטֶען דִיר,

רַחוּם בַּארְמְהֶערְצִיגֶער,

בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים. מִיט דַיין גְרוֹיסֶע בַּארְמְהֶערְצִיגְקַייט

הָשֵׁב קֶעהְר צוּרִיק

שְׁכִינָתְךָ דַיין (גֶעטְלִיכֶע) אַנְוֶועזֶענְהַייט

לְצִיּוֹן עִירְךָ	צו ציון, דיין שטאדט,
וְסֵדֶר	און די ארדנונג
הָעֲבוֹדָה	פון (גאטעס)־דינסט
לִירוּשָׁלָיִם:	צו ירושלים.
וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ	און אונזערע אויגען זאלען זעהן,
בְּשׁוּבְךָ	ווען דו וועסט צוריק קעהרען
לְצִיּוֹן	צו ציון
בְּרַחֲמִים.	מיט בארמהערציגקייט,
וְשָׁם נַעֲבָדְךָ	און דארט וועלען מיר דיר דינען
בְּיִרְאָה	מיט עהרפורכט
כִּימֵי עוֹלָם	ווי (אין) די אלטע צייטען
וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת:	און ווי (אין) די פריהעריגע יאהרען.

די געמיינדע זאגט נור ביז היר, אבער דער חזן ענדיגט ברוך אתה וכו׳.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ,	געלויבט ביסטו, עוויגער,
שֶׁאוֹתְךָ	דאס דיר
לְבַדְּךָ	אליין
בְּיִרְאָה נַעֲבוֹד:	וועלען מיר דינען מיט עהרפורכט.

דער חזן זאגט מודים אויף זייטע 220.

פאר׳ן דוכנ׳ען זאגען די כהנים און די געמיינדע שטילערהייט פאלגענדען יהי רצון.

יְהִי רָצוֹן	עס זאל זיין דער ווילען
מִלְּפָנֶיךָ	פון דיר,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עוויגער, אונזער גאט,
וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ	און גאט פון אונזערע עלטערן,
שֶׁתְּהֵא	דאס עס זאל זיין
הַבְּרָכָה הַזֹּאת	דיזער זעגען,
(כהנים זאגען) שֶׁצִּוִּיתָנוּ	וואס דו האסט אונז געבאטען,
(געמיינדע זאגט) שֶׁצִּוִּיתָ	וואס דו האסט געבאטען
לְבָרֵךְ	צו בענשען
אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל	דיין פאלק ישראל,
בְּרָכָה שְׁלֵמָה.	א פאלקאמענער זעגען,
וְלֹא יִהְיֶה בָּהּ	און עס זאל אין איהר ניט זיין
שׁוּם מִכְשׁוֹל	קיין שטרויכלונג
וְעָוֹן.	אדער א פעהלער,
מֵעַתָּה	פון יעצט אן
וְעַד עוֹלָם:	ביז אין דער עוויגקייט.

דער חזן זאגט פאלגענדעס שטילערהייט.

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ . בָּרְכֵנוּ בַבְּרָכָה הַמְשֻׁלֶּשֶׁת בַּתּוֹרָה הַכְּתוּבָה עַל יְדֵי משֶׁה עַבְדֶּךָ . הָאֲמוּרָה מִפִּי אַהֲרֹן וּבָנָיו (מיט א הויכע שטימע) כֹּהֲנִים

(די געמיינדע אנטווארט:) עַם קְדוֹשֶׁךָ כָּאָמוּר:

די כהנים זאגען מיט א הויכע שטימע די פאלגענדע ברכה.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	געלויבט ביסטו, עוויגער,
אֱלֹהֵינוּ	אונזער גאט,
מֶלֶךְ	קעניג
הָעוֹלָם.	פון דער וועלט,
אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ	וועלכער האט אונז געהייליגט
בִּקְדֻשָּׁתוֹ	מיט דער הייליגקייט
שֶׁל אַהֲרֹן.	פון אהרן,
וְצִוָּנוּ	און ער האט אונז געבאטען
לְבָרֵךְ	צו בענשען

אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל	זַיין פָאלְק יִשְׂרָאֵל
בְּאַהֲבָה:	מִיט לִיבֶּע.
אָמֵן.	
יְבָרֶכְךָ. [1]יְבָרֶכְךָ יְיָ מִצִּיּוֹן, עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ:	
יְיָ. [2]יְיָ אֲדֹנֵינוּ, מָה אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל הָאָרֶץ:	
וְיִשְׁמְרֶךָ. [3]שָׁמְרֵנִי אֵל כִּי חָסִיתִי בָךְ:	

ווען די כהנים זינגען וישמרך, זאגט די געמיינדע פאלגענדעס:

רִבּוֹנוֹ	הֶערְר
שֶׁל עוֹלָם	פוּן דֶער וֶועלְט!
אֲנִי שֶׁלָּךְ	אִיךְ בִּין דַיינֶער
וַחֲלוֹמוֹתַי	אוּן מַיינֶע טְרוֹימֶען
שֶׁלָּךְ.	זַיינֶען דַיינֶע,
חֲלוֹם חָלַמְתִּי	אַ טְרוֹים הָב אִיךְ גֶעטְרוֹימְט,
וְאֵינִי יוֹדֵעַ	אוּן אִיךְ וֵוייס נִיט
מַה הוּא.	וָואס עֶר בֶּעדַייטֶעט.
יְהִי רָצוֹן	עֶס זָאל זַיין דֶער ווילֶען
מִלְּפָנֶיךָ	פוּן דִיר,
יְיָ אֱלֹהַי	עֶווִיגֶער, מַיין גָאט,
וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי,	אוּן גָאט פוּן מַיינֶע עֶלְטֶערְן,
שֶׁיִּהְיוּ	דַאס עֶס זָאלֶען זַיין
כָּל חֲלוֹמוֹתַי	אַלֶע מַיינֶע טְרוֹימֶען
עָלַי וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל	וֶועגֶען מִיר אוּן וֶועגֶען גַאנְץ יִשְׂרָאֵל
לְטוֹבָה.	צוּם גוּטֶען;

בֵּין שֶׁחָלַמְתִּי	סַיי אִיךְ הָאבּ גֶעטְרוֹימְט
עַל עַצְמִי.	וֶועגֶען זִיךְ זֶעלְבְּסְט,
וּבֵין שֶׁחָלַמְתִּי	אוּן סַיי אִיךְ הָאבּ גֶעטְרוֹימְט
עַל אֲחֵרִים.	וֶועגֶען אַנְדֶערְן,
וּבֵין שֶׁחָלְמוּ אֲחֵרִים עָלָי:	אוּן סַיי אַנְדֶערֶע הָאבֶּען גֶעטְרוֹימְט וֶועגֶען מִיר.
אִם טוֹבִים הֵם	אוֹיבּ זֵיי זַיינֶען גוּטֶע (טְרוֹימֶען),
חַזְּקֵם וְאַמְּצֵם	שְׁטַארְק זֵיי אוּן בֶּפֶעסְטִיג זֵיי
וְיִתְקַיְּמוּ	אוּן זֵיי זָאלֶען עֶרְפִילְט וֶוערֶען
בִּי וּבָהֶם	בַּיי מִיר אוּן בַּיי זֵיי
כַּחֲלוֹמוֹת	וִוי דִי טְרוֹימֶען
שֶׁל יוֹסֵף הַצַּדִּיק.	פוּן דֶעם גֶערֶעכְטֶען יוֹסֵף,
וְאִם צְרִיכִים	אוּן אוֹיבּ זֵיי דַארְפֶען
רְפוּאָה.	אַ [4]הֵיילוּנְג
רְפָאֵם	הֵייל זֵיי
כְּחִזְקִיָּהוּ	וִוי חִזְקִיָּהוּ,
מֶלֶךְ יְהוּדָה	דֶעם קֶענִיג פוּן יְהוּדָה,
מֵחָלְיוֹ.	פוּן זַיין קְרַאנְקְהַייט
וּכְמִרְיָם	אוּן וִוי מִרְיָם,
הַנְּבִיאָה	דִי פְּרָאפֶעטִין,
מִצָּרַעְתָּהּ.	פוּן אִיהְר אוֹיסְזַאטְץ,
וּכְנַעֲמָן	אוּן וִוי נַעֲמָן
מִצָּרַעְתּוֹ.	פוּן זַיין אוֹיסְזַאטְץ[5],
וּכְמֵי מָרָה	אוּן אַזוֹי וִוי דִי וַואסֶער פוּן מָרָה
עַל יְדֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ.	דוּרְךְ מֹשֶׁה, אוּנְזֶער לֶעהְרֶער[6]

1) תהלים קכ״ד, ג׳. 2) שם ח׳ י׳. 3) שם ט״ז א׳. 4) אויספעסערונג. 5) מ״ב ה׳ א—י״ד. 6) שמות ט״ו כ״ג—כ״ה.

וּכְמֵי יְרִיחוֹ — און ווי די וואַסער פון יְרִיחוֹ
עַל יְדֵי אֱלִישָׁע: — דורךְ אֱלִישָׁע.[14]
וּכְשֵׁם שֶׁהָפַכְתָּ — און אַזוי ווי דו הָסט פֶרוואַנְדֶלְט
אֶת קִלְלַת — דֶעם פְלוּךְ
בִּלְעָם הָרָשָׁע — פון בִּלְעָם, דֶעם שְׁלֶעכְטֶען,
מִקְּלָלָה — פון אַ פְלוּךְ
לִבְרָכָה. — צו אַ זֶעגֶען,
כֵּן תַּהֲפוֹךְ — אַזוֹי זָאלְסְטוּ פֶערוואַנְדֶלֶען
כָּל חֲלוֹמוֹתַי — אַלֶע מַיינֶע טְרוֹימֶען
עָלַי וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל — וֶועגֶען מִיר און וֶועגֶען גַאנְץ יִשְׂרָאֵל
לְטוֹבָה. — צוּם גוּטֶען;
וְתִשְׁמְרֵנִי — און דו זָאלְסְט מִיר בֶּעהִיטֶען
וּתְחָנֵּנִי — און מִיר בֶּעגְנֶעדִיגֶען
וְתִרְצֵנִי: — און מִיט ווילֶען אוֹיפְנֶעהְמֶען.

אָמֵן.

יָאֵר. [1]אֱלֹהִים יְחָנֵּנוּ וִיבָרְכֵנוּ. יָאֵר פָּנָיו אִתָּנוּ סֶלָה:

יְיָ. [2]יְיָ יְיָ אֵל רַחוּם וְחַנּוּן. אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב חֶסֶד וֶאֱמֶת:

פָּנָיו. [3]פְּנֵה אֵלַי וְחָנֵּנִי. כִּי יָחִיד וְעָנִי אָנִי:

אֵלֶיךָ. [4]אֵלֶיךָ יְיָ נַפְשִׁי אֶשָּׂא:

וִיחֻנֶּךָּ. [5]הִנֵּה כְעֵינֵי עֲבָדִים אֶל יַד אֲדוֹנֵיהֶם כְּעֵינֵי שִׁפְחָה אֶל יַד גְּבִרְתָּהּ כֵּן עֵינֵינוּ אֶל יְיָ אֱלֹהֵינוּ. עַד שֶׁיְּחָנֵּנוּ:

ווען די כהנים זינגען וְיחנך, זאגט די געמיינדע רבונו של עולם אויף זייטע 223.

יִשָּׂא. [6]יִשָּׂא בְרָכָה מֵאֵת יְיָ. וּצְדָקָה מֵאֱלֹהֵי יִשְׁעוֹ: [7]וּמְצָא חֵן וְשֵׂכֶל טוֹב בְּעֵינֵי אֱלֹהִים וְאָדָם:

יְיָ. [8]יְיָ חָנֵּנוּ לְךָ קִוִּינוּ. הֱיֵה זְרֹעָם לַבְּקָרִים אַף יְשׁוּעָתֵנוּ בְּעֵת צָרָה:

פָּנָיו. [9]אַל תַּסְתֵּר פָּנֶיךָ מִמֶּנִּי בְּיוֹם צַר לִי הַטֵּה אֵלַי אָזְנֶךָ. בְּיוֹם אֶקְרָא מַהֵר עֲנֵנִי:

אֵלֶיךָ. [10]אֵלֶיךָ נָשָׂאתִי אֶת עֵינַי. הַיֹּשְׁבִי בַּשָּׁמָיִם:

וְיָשֵׂם. [11]וְשָׂמוּ אֶת שְׁמִי עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. וַאֲנִי אֲבָרְכֵם:

לְךָ. [12]לְךָ יְיָ הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה וְהַתִּפְאֶרֶת וְהַנֵּצַח וְהַהוֹד כִּי כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ. לְךָ יְיָ הַמַּמְלָכָה וְהַמִּתְנַשֵּׂא לְכֹל לְרֹאשׁ:

שָׁלוֹם. [13]שָׁלוֹם שָׁלוֹם לָרָחוֹק וְלַקָּרוֹב אָמַר יְיָ וּרְפָאתִיו:

יְהִי רָצוֹן — עֶס זָאל זַיין דֶער ווילֶען
מִלְּפָנֶיךָ — פון דיר,
יְיָ אֱלֹהַי — עֶווינֶער, מַיין גָאט,
וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי. — און גָאט פון מַיינֶע עֶלְטֶערְן,
שֶׁתַּעֲשֶׂה — דַאס דו זָאלְסְט(עֶס)טְהָאן[15]
לְמַעַן קְדֻשַּׁת — וֶועגֶען די הֵיילִיגְקֵייט
חֲסָדֶיךָ — פון דַיינֶע גְנָאדֶען

1) תהלים ס״ז ב׳. 2) שמות ל״ד ו׳. 3) תהלים כ״ה ט״ז. 4) שם כ״ה א׳. 5) שם קכ״ג ב׳. 6) תהלים כ״ד ה׳. 7) משלי ג׳ ד׳. בכל בו ובכמה סדורים לא נמצא הפסוק הזה וכנראה הועתק ע״פ טעות מפני שכך נמצא בברכת המזון. 8) ישעיה ל״ג ב׳. 9) תהלים ק״ב ג׳. 10) שם קכ״ג א׳. 11) במדבר ו׳ כ״ז. 12) דה״א כ״ט י״א. 13) ישעיה נ״ז י״ט. 14) מ״ב ב׳ י״ט—כ״ר. 15) דאס, וואס די כהנים בעטען אין זייער ברכה.

וְגֹדֶל רַחֲמֶיךָ אוּן דַיְין גְרוֹיסֶע בַּרְמְהֶערְצִגְקַיְיט
הַפְּשׁוּטִים. וֶועלְכֶע אִיז אוֹיסְגֶעבְּרֵייטֶעט,
וּלְמַעַן טָהֳרַת אוּן וֶועגֶען דִי רֵיינְקַייט
שִׁמְךָ הַגָּדוֹל
הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא
פוּן דַיְין גְרוֹיסֶן, מֶעכְטִיגֶען
אוּן פוּרְכְטְבַּארֶען נָאמֶען,
בֶּן עֶשְׂרִים
וּשְׁתַּיִם
אוֹתִיּוֹת
וֶועלְכֶער בֶּעשְׁטֶעהְט פוּן 22 בּוּכְשְׁטַאבֶּען,
הַיּוֹצְאִים וֶועלְכֶע קוּמֶען אַרוֹיס
מִן הַפְּסוּקִים פוּן דִי פְּסוּקִים
שֶׁל בִּרְכַּת
כֹּהֲנִים
פוּן דֶעם פְּרִיסְטֶערְלִיכֶען זֶעגֶען,
הָאֲמוּרָה וָואס וֶוערְט אוֹיסְגֶעשְׁפְּרָאכֶן
מִפִּי אַהֲרֹן פוּן דֶעם מוֹיל פוּן אַהֲרֹן
וּבָנָיו אוּן זַיְינֶע זִיהְן,
עַם קְדוֹשֶׁךָ. דַיְין הֵיילִיגֶע פָאלְק,
שֶׁתִּהְיֶה קָרוֹב דַאס דוּ זָאלְסְט זַיְין נָאהֶענְט
לִי צוּ מִיר,
בְּקָרְאִי לָךְ. וֶוען אִיךְ רוּף צוּ דִיר,
וְתִשְׁמַע אוּן דוּ זָאלְסְט הֶערֶען
תְּפִלָּתִי מַיְין גֶעבֶּעט,
נַאֲקָתִי מַיְין זִיפְצֶען
וְאֶנְקָתִי אוּן מַיְין שְׁרַייעֶן
תָּמִיד בֶּעשְׁטֶענְדִיג,
כְּשֵׁם
שֶׁשָּׁמַעְתָּ
אַזוֹי וִוי דוּ הָאסְט גֶעהֶערְט
אֶנְקַת דַאס שְׁרַייעֶן

יַעֲקֹב תְּמִימֶךָ פוּן דַיְין פְרוּמֶען יַעֲקֹב,
הַנִּקְרָא וֶועלְכֶער וֶוערְט גֶערוּפֶען
אִישׁ תָּם. „פְרוּמֶער מַאן“,
וְתִתֶּן לִי אוּן דוּ זָאלְסְט גֶעבֶּען מִיר
וּלְכָל נַפְשׁוֹת אוּן צוּ אַלֶע זֶעלֶען
בֵּיתִי פוּן מַיְין הוֹיז
מְזוֹנוֹתֵינוּ אוּנְזֶערֶע שְׁפַּייזֶען
וּפַרְנָסָתֵנוּ אוּן אוּנְזֶער נַאהְרוּנְג
בְּרֶוַח אִין אִיבֶּערְפְלוּס,
וְלֹא בְצִמְצוּם. אוּן נִיט מִיט קַארְגְהַייט,
בְּהֶתֵּר אוֹיף אֵיין עֶרְלוֹיבְּטֶען אַרְט,
וְלֹא
בְּאִסּוּר.
אוּן נִיט אוֹיף אַ פֶערְבָּא־טֶענֶעם אַרְט,
בְּנַחַת אִין פֶערְגֶענִיגֶען
וְלֹא בְצַעַר אוּן נִיט אִין [1]פֶערְדְרוּס,
מִתַּחַת יָדְךָ
הָרְחָבָה.
פוּן דַיְין [2]בְּרֵייטֶע הַאנְד,
כְּשֵׁם שֶׁנָּתַתָּ אַזוֹי וִוי דוּ הָאסְט גֶעגֶעבֶּען
פַּת לֶחֶם אַ שְׁטִיקֶעל בְּרוֹיט
לֶאֱכוֹל צוּם עֶסֶען,
וּבֶגֶד לִלְבּוֹשׁ אוּן אַ קְלֵייד אָנְצוּקְלֵיידֶען
לְיַעֲקֹב אָבִינוּ צוּ יַעֲקֹב, אוּנְזֶער פָאטֶער,
הַנִּקְרָא וֶועלְכֶער וֶוערְט גֶערוּפֶען
אִישׁ תָּם: „פְרוּמֶער מַאן“.
וְתִתְּנֵנוּ אוּן גִיב אוּנְז
לְאַהֲבָה צוּ לִיבֶּע,
לְחֵן וּלְחֶסֶד צוּ גוּנְסְט אוּן צוּ גְנַאדֶע

1) קומער; זארגען. 2) וואהלטהעטיגע.

וּלְרַחֲמִים	און צו בַארְמְהֶערְצִיגְקַייט
בְּעֵינֶיךָ	אִין דַיינֶע אוֹיגֶען
וּבְעֵינֵי	און אִין דִי אוֹיגֶען
כָל רוֹאֵינוּ.	פון אַלֶע, וָואס זֶעהֶען אוּנְז,
וְיִהְיוּ דְבָרַי נִשְׁמָעִים	און מַיינֶע וֶוערְטֶער זָאלֶען גֶעהֶערְט וֶוערֶען
לַעֲבוֹדָתֶךָ.	אִין דַיין דִינְסְט,
כְּשֵׁם שֶׁנָּתַתָּ	אַזוֹי ווִי דוּ הָאסְט גֶעגֶעבֶּען
אֶת יוֹסֵף צַדִּיקֶךָ	דַיין פְרוּמֶען יוֹסֵף,
בְּשָׁעָה	אִין דֶער צַייט,
שֶׁהִלְבִּישׁוֹ אָבִיו	וֶוען זַיין פָאטֶער הָאט אִיהם בֶּעקְלֶיידֶעט
כְּתֹנֶת פַּסִּים	(מִיט) אַ [1] זַיידֶענֶע הֶעמְד,
לְחֵן וּלְחֶסֶד	צו גוּנְסְט און צו גְנָאדֶע
וּלְרַחֲמִים	און צו בַּארְמְהֶערְצִיגְקַייט
בְּעֵינֶיךָ	אִין דַיינֶע אוֹיגֶען
וּבְעֵינֵי	און אִין דִי אוֹיגֶען
כָל רוֹאָיו:	פון אַלֶע, וָוס הָבֶּען אִיהם גֶזֶעהֶן.
וְתַעֲשֶׂה עִמִּי	און דוּ זָלְסְט טְהָאן מִיט מִיר
נִפְלָאוֹת	וואוּנְדֶער
וְנִסִּים	און וואוּנְדֶער־צֵייכֶען
וּלְטוֹבָה אוֹת.	און אַ צֵייכֶען צוּם גוּטֶען,
וְתַצְלִיחֵנִי	און זָאלְסְט מִיר בֶּעגְלִיקֶען
בִּדְרָכַי.	אִין מַיינֶע וֶועגֶען,
וְתֵן בְּלִבִּי	און גִיבּ אִין מַיין הַארְצֶען
בִּינָה	פֶערְשְׁטַאנְד
לְהָבִין	צו פֶערְשְׁטֶעהְן
וּלְהַשְׂכִּיל	און זִיךְ צו [2] קְלִינֶען,
וּלְקַיֵּם	און צו עֶרְפִילֶען
אֶת כָּל דִּבְרֵי	אַלֶע וֶוערְטֶער
תַּלְמוּד תּוֹרָתֶךָ	פון דִי לֶעהְרֶע פון דַיין תּוֹרָה
וְסוֹדוֹתֶיהָ.	און אִיהרֶע גֶעהֵיימְנִיסֶע,
וְתַצִּילֵנִי	און רֶעטֶע מִיר
מִשְּׁגִיאוֹת	פון פֶעהְלֶערְן,
וּתְטַהֵר	און רֵיינִיג
רַעְיוֹנַי	מַיינֶע גֶעדַאנְקֶען
וְלִבִּי	און מַיין הַארְץ
לַעֲבוֹדָתֶךָ	צו דַיין דִינְסְט
וּלְיִרְאָתֶךָ:	און צו דִי פוּרְכְט פַאר דִיר.
וְתַאֲרִיךְ	און דֶערְלֵיינְגֶער
יָמַי	מַיינֶע טֶעג

וֶוער עס איז פערהייראטה זאגט:

(וִימֵי אִשְׁתִּי	און דִי טֶעג פון מַיין פְרוֹי
וּבָנַי	און מַיינֶע זִיהְן
וּבְנוֹתַי)	און מַיינֶע טֶעכְטֶער

וֶוער עס האט עלטערן זאגט:

(וִימֵי אָבִי	און דִי טֶעג פון מַיין פָאטֶער
וְאִמִּי)	און מַיין מוּטֶער
בְּטוֹב	אִין גוּטֶעם
וּבִנְעִימוֹת	און אִין אַנְגֶענֶעהְמְלִיכְקַייט,
בְּרוֹב עֹז	אִין פוּלֶער קְרַאפְט
וְשָׁלוֹם.	און פְרִידֶען.

אָמֵן:

1) העמד פון פערשידענע קאלירן. 2) בעטראכטען; בעגליקען.

די געמיינדע זאגט שטילערהייט:

אַדִּיר בַּמָּרוֹם מֶעכְטִיגֶער אִין הִימֶעל,
שׁוֹכֵן בִּגְבוּרָה (וֶועלְכֶער) וָואהְנְט אִן מַאכְט!
אַתָּה שָׁלוֹם דוּ בִּיסְט פְרִידֶען
וְשִׁמְךָ שָׁלוֹם. אוּן דַיין נָאמֶען אִיז פְרִידֶען;
יְהִי רָצוֹן זָאל זַיין (דַיין) ווילֶען,
שֶׁתָּשִׂים דַאס דוּ זָאלְסְט [2]גֶעבֶּען
עָלֵינוּ צוּ אוּנְז
וְעַל כָּל עַמְּךָ אוּן צוּ דַיין גַאנְצֶען פָאלְק,
בֵּית יִשְׂרָאֵל דַאס הויז יִשְׂרָאֵל,
חַיִּים לֶעבֶּען
וּבְרָכָה אוּן זֶעגֶען
לְמִשְׁמֶרֶת צוּ אֵיין אוֹיפְבֶּעוָואהְרוּנְג
שָׁלוֹם: פוּן פְרִידֶען.

די כהנים זאגען שטילערהייט:

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם. הֶערְר פוּן דֶער וֶועלְט!
עָשִׂינוּ מִיר הָאבֶּען גֶעטְהָאן,
מַה שֶּׁגָּזַרְתָּ וָואס דוּ הָאסְט בֶּעשְׁטִימְט

עָלֵינוּ. אִיבֶּער אוּנְז,
אַף אַתָּה אוֹיךְ דוּ
עֲשֵׂה עִמָּנוּ טְהוּא מִיט אוּנְז
כְּמָה שֶׁהִבְטַחְתָּנוּ } ווִי דוּ הָאסְט אוּנְז פֶערְזִיכֶערְט.
[1] הַשְׁקִיפָה קוּק
מִמְּעוֹן קָדְשְׁךָ פוּן דַיין הֵיילִיגֶען וָואהְנוּנְג,
מִן הַשָּׁמַיִם פוּן דֶעם הִימֶעל,
וּבָרֵךְ אוּן בֶּענְשׁ
אֶת עַמְּךָ דַיין פָאלְק
אֶת יִשְׂרָאֵל יִשְׂרָאֵל
וְאֵת הָאֲדָמָה אוּן דִי עֶרְד,
אֲשֶׁר נָתַתָּה לָנוּ. וֶועלְכֶע דוּ הָאסְט אוּנְז גֶעגֶעבֶּן
כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ ווִי דוּ הָאסְט גֶעשְׁוָוארֶען
לַאֲבוֹתֵינוּ צוּ אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן,
אֶרֶץ אַ לַאנְד,
זָבַת (וָואס) פְלִיסְט
חָלָב וּדְבָשׁ: (מִיט) מִילְךְ אוּן הָאנִיג.

מען זאגט אין כאלהינו, זייטע 171, עלינו, זייטע 176, און דעם קאפיטל פון טאג (זעה תפלות לחול זייטע 126—121).

קִדּוּשׁ פִיר יוֹם טוֹב מָארְגֶען.

פיר פסח, שבועות און סכות. וַיְדַבֵּר משֶׁה אֶת מֹעֲדֵי יְיָ. אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

פיר ראש השנה תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר. בַּכֶּסֶא לְיוֹם חַגֵּנוּ: כִּי חֹק לְיִשְׂרָאֵל הוּא. מִשְׁפָּט לֵאלֹהֵי יַעֲקֹב:

איבער ווין. סַבְרִי מָרָנָן וְרַבּוֹתַי:
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. בּוֹרֵא פְּרִי הַגָּפֶן:

איבער ברויט. בִּרְשׁוּת מָרָנָן וְרַבּוֹתַי:
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. הַמּוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ:

הַבְדָּלָה פִיר מוֹצָאֵי (עֶנְדֶע) יוֹם טוֹב.

אויב עס איז שבת־צו־נאכט זאגט מען די הבדלה. וועלכע געפינט זיך אין תפלות לחול, זייטע 164.

איבער ווין.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. בּוֹרֵא פְּרִי הַגָּפֶן:

איבער אנדערע געטראנקען.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. שֶׁהַכֹּל נִהְיָה בִּדְבָרוֹ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הַמַּבְדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחוֹל בֵּין אוֹר לְחֹשֶׁךְ. בֵּין יִשְׂרָאֵל לָעַמִּים. בֵּין יוֹם הַשְּׁבִיעִי לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּבְדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחוֹל:

---

1) דברים כ״ו ט״ו. 2) לייגען, מאכען, שיינקען.

קִדּוּשׁ לְרֹאשׁ הַשָּׁנָה.

קִדּוּשׁ פִּיר רֹאשׁ הַשָּׁנָה.

ווען ראש השנה געפאלט אם שבת. פאנגט מען היר אן קדוש אינהויז, אבער אין שוהל פאנגט מען אן פון ברוך אתה ה׳, וועלכעס געפינט זיך ווייטער.

זעה דיא איבערזעטצונג אויף זייטע 32.

וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר

יוֹם הַשִּׁשִּׁי: וַיְכֻלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל צְבָאָם: וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה. וַיִּשְׁבֹּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִכָּל מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה: וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדֵּשׁ אֹתוֹ. כִּי בוֹ שָׁבַת מִכָּל מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת:

ווען ראש השנה געפאלט אין א וואכען־טאג. פאנגט מען אן קדוש היר, און אין שוהל פאנגט מען אן היר, אויך ווען עס איז שבת.

ווען מען מאכט קדוש איבער וויין זאגט מען פאלגענדעס:

סַבְרִי מָרָנָן וְרַבּוֹתַי:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. בּוֹרֵא פְּרִי הַגָּפֶן:

ווען מען מאכט קדוש איבער ברויט. זאגט מען פאלגענדעס:

בִּרְשׁוּת מָרָנָן וְרַבּוֹתַי:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. הַמּוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ:

זעה די איבערזעטצונג אויף זייטע 205.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. אֲשֶׁר בָּחַר בָּנוּ מִכָּל עָם וְרוֹמְמָנוּ מִכָּל לָשׁוֹן וְקִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו. וַתִּתֶּן לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה אֶת (פיר שבת יוֹם הַשַּׁבָּת הַזֶּה וְאֶת) יוֹם הַזִּכָּרוֹן הַזֶּה יוֹם (פיר שבת זִכְרוֹן) תְּרוּעָה (פיר שבת בְּאַהֲבָה) מִקְרָא קֹדֶשׁ זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרָיִם. כִּי בָנוּ בָחַרְתָּ וְאוֹתָנוּ קִדַּשְׁתָּ מִכָּל הָעַמִּים. וּדְבָרְךָ אֱמֶת וְקַיָּם לָעַד: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ מְקַדֵּשׁ (פיר שבת הַשַּׁבָּת וְ) יִשְׂרָאֵל וְיוֹם הַזִּכָּרוֹן:

אין א וואכען־טאג זאגט מען היר שהחינו, וועלכעס געפינט זיך ווייטער. אבער אם שבת־צו־נאכט זאגט מען די פאלגענדע הבדלה פאר שהחינו.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. בּוֹרֵא מְאוֹרֵי הָאֵשׁ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. הַמַּבְדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחוֹל. בֵּין אוֹר לְחֹשֶׁךְ. בֵּין יִשְׂרָאֵל לָעַמִּים. בֵּין יוֹם הַשְּׁבִיעִי לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה. בֵּין קְדֻשַּׁת שַׁבָּת לִקְדֻשַּׁת יוֹם טוֹב הִבְדַּלְתָּ. וְאֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי מִשֵּׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה קִדַּשְׁתָּ. הִבְדַּלְתָּ וְקִדַּשְׁתָּ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בִּקְדֻשָּׁתֶךָ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּבְדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְקֹדֶשׁ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. שֶׁהֶחֱיָנוּ וְקִיְּמָנוּ וְהִגִּיעָנוּ לַזְּמַן הַזֶּה:

תפלת ראש השנה.

גֶעבֶּעט פִיר נַיי־יָאהְר (רֹאשׁ הַשָּׁנָה).

אַם אָבֶּענְד, מָארְגֶען אוּן נָאךְ־מִיטָאג.

ובכן תן פחדך וכו׳ לפני חתימת הברכה השלישית הנקראת „קדושת השם״, נוספו בכל תפלות ש׳ע לר״ה ויום כפור שליש תפלות המתחילות „ובכן״ (ותמלוך איננה תפלה בפני עצמה, כי אם סוף תפלת ובכן צדיקים, וקדוש אתה היא חתימת הברכה במקום **אתה קדוש**.) והרמבם מביא כל הנוסחא. ובכל פו מפרש טעם השנוי לפי שמלכיות, זכרונות, שופרות נרמזות בתפלות האלה. אודות זכרנו, מ׳ כמוך, וכו׳ ראה תפלות לחול, צד 71—74.

מנחה (נאך־מיטאג־געבעט) דעם טאג בעפאר יום טוב דאווענט מען אזוי וויא פרייטאג; זעה די דינים אויף זייטע 3.

מעריב (אבענד-געבעט) פיר יום טוב פאנגט מען אן מיט **ברכו** אויף זייטע 19 ביז שמונה עשרה, זייטע 25, און דאן זאגט מען פאלגענדע שמונה עשרה.

אויב דער אבענד פון יום טוב געפאלט אם פרייטאג־צו־נאכט, דאן זאגט מען **מזמור שיר ליום השבת**, זייטע 12, פאר מעריב.

שחרית (מארגען־געבעט) פיר יום טוב פאנגט אן פון **מה טובו**, זייטע 36, ווי שבת, ביז גאל ישראל, זייטע 121, און דאן זאגט מען פאלגענדע שמונה עשרה.

מנחה (נאך־מיטאג־געבעט) פיר יום טוב פאנגט אן מיט **אשרי** און **ובא לציון**, זייטע 181, און דאן זאגט מען פאלגענדע שמונה עשרה (אם שבת זאגט מען פאר שמונה עשרה **סדר הקריאה** ז׳ 183, און מען לייענט אין ספר תורה)

פון היר ביז **וכשנים קדמוניות** אויף זייטע 211 זאגט מען שטעהענדיג. און אין מארגען-געבעט (שחרית), ווען מען דאווענט מיט א מנין (וויניגסטענס 10 מענער צוזא־מען). דאן ווידערהאלט דער חזן דיזע **שמונה עשרה**, אנפאנגענדיג מיט א הויכע שטימע פון **ברוך אתה ה׳**.

כי שם יי זאגט מען צו מנחה (נאכמיטאג־געבעט).

זעה די איבערזעטצונג אויף זייטע 122.

כִּי שֵׁם יְיָ אֶקְרָא. הָבוּ גֹדֶל לֵאלֹהֵינוּ:

אֲדֹנָי. שְׂפָתַי תִּפְתָּח. וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ. אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. אֱלֹהֵי אַבְרָהָם. אֱלֹהֵי יִצְחָק. וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב. הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן. גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים. וְקוֹנֵה הַכֹּל. וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת. וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה:

זָכְרֵנוּ לְחַיִּים. מֶלֶךְ חָפֵץ בַּחַיִּים. וְכָתְבֵנוּ בְּסֵפֶר הַחַיִּים. לְמַעַנְךָ אֱלֹהִים חַיִּים:

מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם:

אַתָּה גִבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי. מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה. רַב לְהוֹשִׁיעַ:

מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד. מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים. סוֹמֵךְ נוֹפְלִים. וְרוֹפֵא חוֹלִים. וּמַתִּיר אֲסוּרִים. וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר: מִי כָמוֹךָ. בַּעַל גְּבוּרוֹת. וּמִי דּוֹמֶה לָּךְ. מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה:

מִי כָמוֹךָ אַב הָרַחֲמִים. זוֹכֵר יְצוּרָיו לְחַיִּים בְּרַחֲמִים:

וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים:

ווען דער חזן ווידערהאלט שמונה עשרה זאגט מען היר הדושה (נקדש), וואס איז אונטערן שטריך.

אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ. וּקְדוֹשִׁים בְּכָל יוֹם יְהַלְלוּךָ סֶּלָה:

ווען דער חזן ווידערהאלט די שמונה עשרה זאגט מען די פאלגענדע הדושה נאך מחיה המתים.

קהל וחזן נְקַדֵּשׁ אֶת שִׁמְךָ בָּעוֹלָם. כְּשֵׁם שֶׁמַּקְדִּישִׁים אוֹתוֹ בִּשְׁמֵי מָרוֹם. כַּכָּתוּב עַל יַד נְבִיאֶךָ. וְקָרָא זֶה אֶל זֶה וְאָמַר:

קהל וחזן קָדוֹשׁ. קָדוֹשׁ. קָדוֹשׁ. יְיָ צְבָאוֹת. מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ:

חזן אָז. בְּקוֹל רַעַשׁ גָּדוֹל אַדִּיר וְחָזָק.

וּבְכֵן	און אַזוֹי
תֵּן פַּחְדְּךָ	גִיבּ [1]דַיין פוּרְכְט,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
עַל כָּל מַעֲשֶׂיךָ	אִיבֶּער אַלֶע דַיינֶע וֶוערְקֶע
וְאֵימָתְךָ	און דַיין שְׁרֶעקֶען
עַל כָּל מַה שֶּׁבָּרָאתָ.	אִיבֶּער אַלֶעס, וָואס דוּ הָאסְט בֶּעשַׁאפֶען,
וְיִירָאוּךָ	און עֶס זָאלֶען דִיר פִּירְכְטֶען
כָּל הַמַּעֲשִׂים.	אַלֶע וֶוערְקֶע,
וְיִשְׁתַּחֲווּ	און עֶס זָאלֶען זִיךְ בֵּייגֶען
לְפָנֶיךָ	פַאר דִיר
כָּל הַבְּרוּאִים.	אַלֶע בֶּעשֶׁעפֶּענִיסֶען,
וְיֵעָשׂוּ כֻלָּם	און זֵיי זָאלֶען אַלֶע מַאכֶען
אֲגֻדָּה אֶחָת	אֵיין בּוּנְד
לַעֲשׂוֹת	צוּ טְהָאן
רְצוֹנְךָ	דַיין ווִילֶען
בְּלֵבָב שָׁלֵם:	מִיט דֶעם גַאנְצֶען הַארְצֶען.
כְּמוֹ שֶׁיָּדַעְנוּ	אַזוֹי ווִי מִיר וֵוייסֶען,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
שֶׁהַשִּׁלְטוֹן	דַאס דִי הֶערְשַׁאפְט
לְפָנֶיךָ.	אִיז בַּיי דִיר,
עֹז בְּיָדְךָ.	מַאכְט אִיז אִין דַיין הַאנְד,
וּגְבוּרָה	און שְׁטַארְקַייט
בִּימִינֶךָ.	אִיז אִין דַיין רֶעכְטֶע הַאנְד,
וְשִׁמְךָ נוֹרָא	און דַיין נָאמֶען אִיז פוּרְכְטְבַּר
עַל כָּל מַה שֶּׁבָּרָאתָ:	אִיבֶּער אַלֶעס, וָואס דוּ הָאסְט בֶּעשַׁאפֶען.

וּבְכֵן	און אַזוֹי
תֵּן כָּבוֹד	גִיבּ עֶהְרֶע,
יְיָ	עֶווִיגֶער,
לְעַמֶּךָ.	צוּ דַיין פָאלְק;
תְּהִלָּה	לוֹיבּ
לִירֵאֶיךָ.	צוּ דִי וָואס פִּירְכְטֶען דִיר,
וְתִקְוָה טוֹבָה	און גוּטֶע הָאפְנוּנְג
לְדוֹרְשֶׁיךָ.	צוּ דִי וָואס זוּכֶען דִיר,

מַשְׁמִיעִים קוֹל. מִתְנַשְּׂאִים לְעֻמַּת שְׂרָפִים. לְעֻמָּתָם בָּרוּךְ יֹאמֵרוּ:

קהל וחזן בָּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ מִמְּקוֹמוֹ:

חזן מִמְּקוֹמְךָ מַלְכֵּנוּ תוֹפִיעַ. וְתִמְלוֹךְ עָלֵינוּ. כִּי מְחַכִּים אֲנַחְנוּ לָךְ. מָתַי תִּמְלוֹךְ בְּצִיּוֹן. בְּקָרוֹב בְּיָמֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד תִּשְׁכּוֹן. תִּתְגַּדַּל וְתִתְקַדַּשׁ בְּתוֹךְ יְרוּשָׁלַיִם עִירְךָ. לְדוֹר וָדוֹר וּלְנֵצַח נְצָחִים: וְעֵינֵינוּ תִרְאֶינָה מַלְכוּתֶךָ. כַּדָּבָר הָאָמוּר בְּשִׁירֵי עֻזֶּךָ עַל יְדֵי דָוִד מְשִׁיחַ צִדְקֶךָ:

קהל וחזן יִמְלֹךְ יְיָ לְעוֹלָם. אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר. הַלְלוּיָהּ:

חזן לְדוֹר וָדוֹר נַגִּיד גָּדְלֶךָ. וּלְנֵצַח נְצָחִים קְדֻשָּׁתְךָ נַקְדִּישׁ. וְשִׁבְחֲךָ אֱלֹהֵינוּ מִפִּינוּ לֹא יָמוּשׁ לְעוֹלָם וָעֶד. כִּי אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ אָתָּה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ:

דער חזן זאגט דאן ובכן תן פחדך.

1) די פורכט פאר דיר.

וּפִתְחוֹן פֶּה אוּן [3]מוּטְה
לַמְיַחֲלִים לָךְ. צוּ דִי, וָואס הָאפֶּען אוֹיף דִר;
שִׂמְחָה פְרֵיידֶע
לְאַרְצֶךָ. צוּ דַיין לַאנְד,
וְשָׂשׂוֹן אוּן פְרֵעהְלִיכְקַייט
לְעִירֶךָ. צוּ דַיין שְׁטָאדְט,
וּצְמִיחַת קֶרֶן אוּן אַ בְּלִיהֶענְדֶען [4]הָארְן
לְדָוִד עַבְדֶּךָ. צוּ דָוִד, דַיין קְנֶעכְט,
וַעֲרִיכַת נֵר אוּן אֵן אוֹיפְרִכְטוּנְג פוּן לִיכְט
לְבֶן יִשַׁי צוּ דֶעם זוּהְן פוּן יִשַׁי,
מְשִׁיחֶךָ. דַיין גֶעזַאלְבְּטֶען,
בִּמְהֵרָה שְׁנֶעל
בְּיָמֵינוּ: אִין אוּנְזֶערֶע טֶעג.

וּבְכֵן אוּן [5]אַזוֹי
צַדִּיקִים יִרְאוּ וֶועלֶען גֶערֶעכְטֶע זֶעהְן
וְיִשְׂמָחוּ אוּן וֶועלֶען זִיךְ פְרֶעהֶען,
וִישָׁרִים אוּן עֶהְרְלִיכֶע
יַעֲלֹזוּ. וֶועלֶען פְרֵעהְלִיךְ זַיין,
וַחֲסִידִים אוּן פְרוּמֶע
בְּרִנָּה יָגִילוּ. וֶועלֶען זִיךְ פְרֶעהֶען מִט גֶעזַאנְג,
וְעוֹלָתָה אוּן אוּנְרֶעכְט
תִּקְפָּץ פִּיהָ. וֶועט פֶערְמַאכֶען אִיהְר מוֹיל,
וְכָל הָרִשְׁעָה אוּן דִי גַאנְצֶע בֵּייזְהַייט
כֻּלָּהּ כְּעָשָׁן תִּכְלֶה. } וֶועט זִיךְ אִין גַאנְצֶען עֶנְדִיגֶען וִוי אַ רוֹיךְ,
כִּי תַעֲבִיר וֶוען דוּ וֶועסְט [6]אַוֶועגְנֶעהְמֶען
מֶמְשֶׁלֶת זָדוֹן דִי הֶערְשַׁאפְט פוּן [7]פְרֶעכְהַייט
מִן הָאָרֶץ: פוּן דֶער עֶרְד.

וְתִמְלוֹךְ אוּן דוּ וֶועסְט רֶעגִירֶען,
אַתָּה יְיָ דוּ, עֶווִיגֶער,
לְבַדֶּךָ דוּ אַלֵיין,
עַל כָּל מַעֲשֶׂיךָ. } אִיבֶּער אַלֶע דַיינֶע וֶוערְקֶע,
בְּהַר צִיּוֹן אוֹיף דֶעם בַּארְג צִיוֹן,
מִשְׁכַּן כְּבוֹדֶךָ. דֶר וָואהְנוּנְג פוּן דַיין הֶערְלִכְקַייט
וּבִירוּשָׁלַיִם אוּן אִין יְרוּשָׁלַיִם,
עִיר קָדְשֶׁךָ. דַיין הֵיילִיגֶע שְׁטָאדְט,
כַּכָּתוּב וִוי עֶס אִיז גֶעשְׁרִיבֶּען
בְּדִבְרֵי קָדְשֶׁךָ: אִין דַיינֶע הֵיילִיגֶע [8]וֶוערְטֶער:
[1] יִמְלֹךְ יְיָ דֶער עֶווִיגֶער וֶועט רֶעגִירֶען
לְעוֹלָם. אוֹיף עֶווִיג,
אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן דַיין גָאט, אָ צִיוֹן,
לְדֹר וָדֹר. פַר גֶעשְׁלֶעכְט אוּן גֶשְׁלֶעכְט.
הַלְלוּיָהּ: לוֹיבְּט דֶעם עֶווִיגֶען!

קָדוֹשׁ אַתָּה הֵיילִיג בִּיסְט דוּ
וְנוֹרָא שְׁמֶךָ. אוּן פוּרְכְטְבַּר אִיז דַיין נָאמֶען,
וְאֵין אֱלוֹהַּ אוּן עֶס אִיז נִיטָא קֵיין גָאט
מִבַּלְעָדֶיךָ. אוֹיסֶער דִיר,
[2] כַּכָּתוּב וִוי עֶס אִיז גֶעשְׁרִיבֶּען:
וַיִּגְבַּהּ יְיָ צְבָאוֹת } אוּן דֶר עֶווִיגֶער פוּן דִי הֶעער=שַׁאארֶען הָאט זִיךְ עֶרְהוֹיבֶּען

---

1) תהלים קמ״ו י׳. 2) ישעיה ה׳ ט״ז. 3) צוטרויען; ווערטערליך: עפענונג פון מויל, ד. ה. מוטה צום ריידען און צו בעטען. 4) ד. ה. מזבט, הערשאפט, גליק. 5) דאן. 6) מאכען אוועגגעהן. 7) מוטהוויליגקייט. 8) שריפטען.

בַּמִּשְׁפָּט .	דוּרְךְ גֶערִיכְט,
וְהָאֵל הַקָּדוֹשׁ	אוּן דֶער הֵיילִיגֶער גָאט
נִקְדַּשׁ	אִיז גֶעהֵיילִיגְט גֶעוָוארֶען
בִּצְדָקָה:	דוּרְךְ גֶערֶעכְטִיגְקַייט.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְטוּ, עֶווִיגֶער,
הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ:	דֶער הֵיילִיגֶער קֶענִיג.

זעה די איבערזעטצונג אויף זייטע 208.

אַתָּה בְחַרְתָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים. אָהַבְתָּ אוֹתָנוּ . וְרָצִיתָ בָּנוּ. וְרוֹמַמְתָּנוּ מִכָּל הַלְּשׁוֹנוֹת. וְקִדַּשְׁתָּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ . וְקֵרַבְתָּנוּ מַלְכֵּנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ . וְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עָלֵינוּ קָרָאתָ:

אַם שבת־צו־נאכט זאגט מען היר ותודיענו. וועלכעס איז היר אונטערן שטריך.

וַתִּתֶּן לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה אֶת יוֹם (פיר שבת הַשַּׁבָּת הַזֶּה וְאֶת יוֹם) הַזִּכָּרוֹן הַזֶּה. יוֹם. (פיר שבת זִכְרוֹן) תְּרוּעָה (פיר שבת בְּאַהֲבָה) מִקְרָא

קֹדֶשׁ זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרָיִם:

זעה די איבערזעטצונג אויף זייטע 127.

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. יַעֲלֶה וְיָבֹא וְיַגִּיעַ . וְיֵרָאֶה וְיֵרָצֶה וְיִשָּׁמַע . וְיִפָּקֵד וְיִזָּכֵר זִכְרוֹנֵנוּ וּפִקְדוֹנֵנוּ. וְזִכְרוֹן אֲבוֹתֵינוּ וְזִכְרוֹן מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד עַבְדֶּךָ . וְזִכְרוֹן יְרוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ . וְזִכְרוֹן כָּל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְפָנֶיךָ . לִפְלֵיטָה לְטוֹבָה. לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים . לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם בְּיוֹם הַכִּפֻּרִים הַזֶּה: זָכְרֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בּוֹ לְטוֹבָה. וּפָקְדֵנוּ בוֹ לִבְרָכָה. וְהוֹשִׁיעֵנוּ בוֹ לְחַיִּים. וּבִדְבַר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים. חוּס וְחָנֵּנוּ. וְרַחֵם עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ. כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ. כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה:

אֱלֹהֵינוּ	אוּנְזֶער גָאט
וֵאלֹהֵי	אוּן גָאט
אֲבוֹתֵינוּ	פוּן אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן!
מְלוֹךְ	רֶעגִיר

ותודיענו זאגט מען אַם שבת־צו־נאכט פאר ותתן לנו. זעה די איבערזעצונג אויף זייטע 208.

וַתּוֹדִיעֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ . וַתְּלַמְּדֵנוּ לַעֲשׂוֹת חֻקֵּי רְצוֹנֶךָ: וַתִּתֶּן לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ . מִשְׁפָּטִים יְשָׁרִים וְתוֹרוֹת אֱמֶת. חֻקִּים וּמִצְוֹת טוֹבִים: וַתַּנְחִילֵנוּ זְמַנֵּי שָׂשׂוֹן וּמוֹעֲדֵי קֹדֶשׁ וְחַגֵּי נְדָבָה: וַתּוֹרִישֵׁנוּ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת וּכְבוֹד מוֹעֵד וַחֲגִיגַת הָרֶגֶל: וַתַּבְדֵּל יְיָ אֱלֹהֵינוּ בֵּין קֹדֶשׁ לְחוֹל. בֵּין אוֹר לְחֹשֶׁךְ . בֵּין יִשְׂרָאֵל לָעַמִּים . בֵּין יוֹם הַשְּׁבִיעִי לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה. בֵּין קְדֻשַּׁת שַׁבָּת לִקְדֻשַּׁת יוֹם טוֹב הִבְדַּלְתָּ . וְאֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי מִשֵּׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה קִדַּשְׁתָּ . הִבְדַּלְתָּ וְקִדַּשְׁתָּ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בִּקְדֻשָּׁתֶךָ:

על כל העולם כלו } איבער די גאנצע וועלט
בכבודך. אין דיין הערליכקייט,
והנשא און ערהויב זיך
על כל הארץ איבער די גאנצע ערד
ביקרך. אין דיין [1]ווירדע,
והופע און ערשיין
בהדר אין דער פראכט
גאון עזך פון דיין מעכטיגער שטאלץ
על כל יושבי איבער אלע בעוואהנער
תבל ארצך. פון דיין ערדען=וועלט,
וידע און זאל וויסען
כל פעול יעדעס ווערק,
כי אתה דאס דו
פעלתו. האסט אהם געמאכט,
ויבין און זאל פערשטעהן
כל יצור יעדע בעשעפענים,
כי אתה דאס דו
יצרתו. האסט עס [2]בעשאפען,
ויאמר און זאל זאגען
כל אלעס,
אשר נשמה וואס האט איין אטהעם
באפו. אין זיין נאז:
יי דער עווינער,
אלהי ישראל דער גאט פון ישראל,
מלך. איז קעניג
ומלכותו און זיין רעגירונג
בכל משלה: הערשט איבער אלעס.
(פיר שבת אלהינו אונזער גאט
ואלהי אבותינו און גאט פון אונזערע עלטערן,
רצה [3]זיי צופרידען
במנוחתנו) מיט אונזער רוהען;
קדשנו הייליג אונז
במצותיך. דורך דיינע געבאטע,
ותן חלקנו און גיב אונזער טהייל
בתורתך. אין דיין תורה;
שבענו זעטיג אונז
מטובך פון דיין גוטעס,
ושמחנו און ערפרעה אונז
בישועתך דורך דיין הילף;
(פיר שבת והנחילנו און גיב אונז אלס ערב=טהייל
יי אלהינו עווינער, אונזער גאט,
באהבה וברצון מיט ליבע און מיט ווילען
שבת קדשך, דיין הייליגען רוהע=טאג,
וינוחו בו און עס זאלען רוהען אין איהם
ישראל די ישראל,
מקדשי שמך) וועלכע הייליגען דיין נאמען,
וטהר לבנו און רייניג אונזער הארץ
לעבדך דיר צו דינען
באמת. מיט וואהרהייט,
כי אתה דען דו ביסט
אלהים אמת. א גאט פון וואהרהייט
ודברך אמת און דיין ווארט איז וואהרהייט
וקים לעד: און שטאנדהאפט אויף עוויג.

1) עהרע; מאיעסטעט. 2) געבילדעט. 3) בעוויליג; נעהם אָן מיט ווילען.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ, גֶעלוֹיבְּט בִּיסְטוּ, עֶווִיגֶער,
מֶלֶךְ קֶענִיג
עַל כָּל הָאָרֶץ, אִיבֶּער דִי גַאנְצֶע עֶרְד,
מְקַדֵּשׁ (וֶועלְכֶער) הֵיילִיגְט
(פיר שבת הַשַּׁבָּת דֶעם שַׁבָּת
וְ) יִשְׂרָאֵל אוּן דִי יִשְׂרָאֵל
וְיוֹם הַזִּכָּרוֹן: אוּן דֶעם אַנְדֵיינְקוּנְגְס=טָאג.

זעה די איבערזעטצונג אויף זייטע 126.

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם. וְהָשֵׁב אֶת הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל. וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן. וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד. עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ:

וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן:

ווען דער חזן זאָגט מודים, זאָגט די געמיינדע שטילערהייט מודים דרבנן, וואס געפינט זיך היר אונטערן שטריך.

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ. שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר. נוֹדֶה לְּךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ. עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ. וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ. וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ. וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל עֵת. עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם. הַטּוֹב. כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמֶיךָ. וְהַמְרַחֵם. כִּי לֹא תַמּוּ חֲסָדֶיךָ. מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ:

וְעַל כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד:

וּכְתוֹב לְחַיִּים טוֹבִים כָּל בְּנֵי בְרִיתֶךָ:

וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה. וִיהַלְלוּ אֶת שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת. הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ. וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת:

ווען דער חזן ווידערהאָלט שמונה עשרה, זאָגט ער היר אלהינו, וואס געפינט זיך אונטערן שטריך.
שלום רב זאָגט מען נור צו מעריב און מנחה.

שָׁלוֹם רָב עַל יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ תָּשִׂים לְעוֹלָם. כִּי אַתָּה הוּא מֶלֶךְ אָדוֹן לְכָל הַשָּׁלוֹם. וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ:

שים שלום זאָגט מען נור אין מארגען-געבעט.

שִׂים שָׁלוֹם. טוֹבָה וּבְרָכָה. חֵן וָחֶסֶד וְרַחֲמִים. עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל

ווען דער חזן זאָגט מודים אנחנו לך, זאָגט די געמיינדע שטילערהייט פאָלגענדען מודים דרבנן.

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ. שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. אֱלֹהֵי כָל בָּשָׂר. יוֹצְרֵנוּ יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית. בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ. עַל שֶׁהֶחֱיִיתָנוּ וְקִיַּמְתָּנוּ. כֵּן תְּחַיֵּנוּ וּתְקַיְּמֵנוּ. וְתֶאֱסוֹף גָּלֻיּוֹתֵינוּ לְחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ. לִשְׁמוֹר חֻקֶּיךָ. וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ. וּלְעָבְדְּךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם. עַל שֶׁאֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ. בָּרוּךְ אֵל הַהוֹדָאוֹת:

ווען דער חזן ווידערהאָלט שמונה עשרה (חזרת הש״ץ) זאָגט ער אלהינו פאר שים שלום.

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. בָּרְכֵנוּ בַבְּרָכָה הַמְשֻׁלֶּשֶׁת בַּתּוֹרָה הַכְּתוּבָה עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ. הָאֲמוּרָה מִפִּי אַהֲרֹן וּבָנָיו כֹּהֲנִים עַם קְדוֹשֶׁךָ כָּאָמוּר: יְבָרֶכְךָ יְיָ וְיִשְׁמְרֶךָ: יָאֵר יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ: יִשָּׂא יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ. וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם:

עַמֶּךָ. בָּרְכֵנוּ אָבִינוּ כֻּלָּנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר פָּנֶיךָ. כִּי בְאוֹר פָּנֶיךָ נָתַתָּ לָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ תּוֹרַת חַיִּים וְאַהֲבַת חֶסֶד וּצְדָקָה. וּבְרָכָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם. וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בַּשָּׁלוֹם:

בְּסֵפֶר חַיִּים בְּרָכָה וְשָׁלוֹם וּפַרְנָסָה טוֹבָה. נִזָּכֵר וְנִכָּתֵב לְפָנֶיךָ. אֲנַחְנוּ וְכָל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל. לְחַיִּים טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ עֹשֵׂה הַשָּׁלוֹם:

ווען דער חזן ווידערהאָלט שמונה עשרה, זאָגט ער נור ביז היר און דאַן קדיש שלם, זייטע 132.

אֱלֹהַי. נְצוֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע. וּשְׂפָתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה. וְלִמְקַלְלַי נַפְשִׁי תִדּוֹם. וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה. פְּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ. וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי. וְכָל הַחוֹשְׁבִים עָלַי רָעָה. מְהֵרָה הָפֵר עֲצָתָם וְקַלְקֵל מַחֲשַׁבְתָּם: עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינֶךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ: לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ. הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי: יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ. יְיָ צוּרִי וְגֹאֲלִי: טרעט אָב 3 טריט ריקוועךטס און זאָג

עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ. וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל. וְאִמְרוּ אָמֵן:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ: וְשָׁם נַעֲבָדְךָ בְּיִרְאָה כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת: וְעָרְבָה לַייָ מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלָיִם. כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת:

פַּאַרְטֶיעטצוּנְג פוּן דַאוְונֶען.

צו מעריב (אבענד-געבעט) זאָגט מען קדיש שלם זייטע 29, קדוש, ז' 32, עלינו און קדיש יתום, ז' 31; און אויב עס איז פרייטאג-צו-נאַכט זאָגט מען ויכלו, זייטע 28 ביז מקדש השבת, ז' 29, פאר קדיש שלם.

צו שחרית (מאָרגען-געבעט) זאָגט מען אבינו מלכנו (זעה תפלות לחול, זייטע 90), קדיש שלם, זייטע 132, אין כמוך און סדר קריאת התורה, זייטע 133; נור אויב עס איז שבת זאָגט מען קיין אבינו מלכנו.

צו מנחה (נאָך-מיטאג-געבעט) זאָגט מען קדיש שלם, זייטע 29, עלינו און קדיש יתום, זייטע 31.

סֵדֶר תְּקִיעַת שׁוֹפָר.

אָרְדְנוּנְג פוּן שׁוֹפָר בְּלָאזֶען.

דעם פאלגענדען קאפיטל זאגט מען זיבען מאל.

תהלים מ״ז. לַמְנַצֵּחַ לִבְנֵי קֹרַח מִזְמוֹר: כָּל
הָעַמִּים תִּקְעוּ כָף . הָרִיעוּ לֵאלֹהִים
בְּקוֹל רִנָּה: כִּי יְיָ עֶלְיוֹן נוֹרָא . מֶלֶךְ
גָּדוֹל עַל כָּל הָאָרֶץ: יַדְבֵּר עַמִּים תַּחְתֵּינוּ.
וּלְאֻמִּים תַּחַת רַגְלֵינוּ: יִבְחַר לָנוּ אֶת
נַחֲלָתֵנוּ . אֶת גְּאוֹן יַעֲקֹב אֲשֶׁר אָהֵב
סֶלָה: עָלָה אֱלֹהִים בִּתְרוּעָה . יְיָ בְּקֹל
שׁוֹפָר: זַמְּרוּ אֱלֹהִים זַמֵּרוּ . זַמְּרוּ לְמַלְכֵּנוּ
זַמֵּרוּ: כִּי מֶלֶךְ כָּל הָאָרֶץ אֱלֹהִים זַמְּרוּ
מַשְׂכִּיל: מָלַךְ אֱלֹהִים עַל גּוֹיִם . אֱלֹהִים
יָשַׁב עַל כִּסֵּא קָדְשׁוֹ: נְדִיבֵי עַמִּים
נֶאֱסָפוּ עַם אֱלֹהֵי אַבְרָהָם כִּי לֵאלֹהִים
מָגִנֵּי אֶרֶץ מְאֹד נַעֲלָה:

1 מִן הַמֵּצַר קָרָאתִי יָּהּ . עָנָנִי בַמֶּרְחָב יָהּ:

2 קוֹלִי שָׁמָעְתָּ . אַל תַּעְלֵם אָזְנְךָ לְרַוְחָתִי לְשַׁוְעָתִי:

3 רֹאשׁ דְּבָרְךָ אֱמֶת . וּלְעוֹלָם כָּל מִשְׁפַּט צִדְקֶךָ:

4 עֲרוֹב עַבְדְּךָ לְטוֹב . אַל יַעַשְׁקוּנִי זֵדִים:

5 שָׂשׂ אָנֹכִי עַל אִמְרָתֶךָ . כְּמוֹצֵא שָׁלָל רָב:

6 טוּב טַעַם וָדַעַת לַמְּדֵנִי . כִּי בְמִצְוֹתֶיךָ הֶאֱמָנְתִּי:

7 נִדְבוֹת פִּי רְצֵה נָא יְיָ . וּמִשְׁפָּטֶיךָ לַמְּדֵנִי:

דער, וואס בלאזט שופר, זאגט פאלגענדע ברכה מיט א הויכע שטימע.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם . אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לִשְׁמוֹעַ קוֹל שׁוֹפָר: [8]

דעם ערשטען טאג זאגט מען שהחינו, און אויב עס איז שבת, וואס דאן בלאזט מען קיין שופר, זאגט מען שהחינו דעם צווייטען טאג.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם . שֶׁהֶחֱיָנוּ וְקִיְּמָנוּ וְהִגִּיעָנוּ לַזְּמַן הַזֶּה:

תקיעה · שברים · תרועה · תקיעה:
תקיעה · שברים · תרועה · תקיעה:
תקיעה · שברים · תרועה · תקיעה: שב [9]
תקיעה · שברים · תקיעה:
תקיעה · שברים · תקיעה:
תקיעה · שברים · תקיעה: שב [9]
תקיעה · תרועה · תקיעה:
תקיעה · תרועה · תקיעה:
תקיעה · תרועה · תקיעה גדולה: שב [9]

תפלת מוסף לראש השנה יש לה ט׳ ברכות ובזה משונה הוא משאר מוספים שלהם רק ז׳ ברכות. ושמות תשע הברכות מפורשים במשנה ר״ה ל״ב ע״א: „אומר אבות, וגבורות, וקדושת השם וכולל מלכיות עם קדושת היום (ר״ל שמלכיות וקדושת היום נכללו בברכה הרביעית) ותוקע, זכרונות ותוקע, שופרות ותוקע, ואומר עבודה, והודאה, וברכת כהנים״ עכ״ל המשנה. ובגמרא שם ובספרי, בפסוק וביום שמחתכם, דרשו מלכיות, זכרונות ושופרות מפסוקים.

אמרו בברכות כ״ט ע״א: „הני תשע דראש השנה, כנגד מי? אמר ר׳ יצחק דמן קרטיגנין כנגד תשעה אזכרות שאמרה חנה בתפלתה (ש״א ב׳ א׳) דאמר מר (ר״ה דף י׳ ע״ב) בר״ה נפקדה שרה, חנה ורחל״ עכ״ל.
סדר מלכיות, זכרונות, שופרות נקרא בפי חז״ל בשם תקיעתא דבי רב, (ירושלמי ר״ה פ״א הלכה ה׳ וירושלמי ע״ז פ״א ה״ב, ויקרא רבה פ׳ כ״ט ותנחומא פ׳ האזינו) מפני שתוקעין אחר כל סדר ומפני שנתיסד ונקבע בנוסחתו בבית מדרשו של רב.

1) תהלים קי״ח ה׳. 2) איכה ג׳ נ״ו. 3) תהלים קי״ט ק״ס. 4) שם קכ״ב. 5) שם קס״ב. 6) שם ס״ו. 7) שם ק״ח. 8) רמב״ם הלכות שופר פ״ג הלכה י׳. 9) המקריא יקרא לתוקע שב, והתוקע ישב מעט, ולכן נקראו תקיעות דמיושב.

תפלת מוסף לראש השנה.

מוסף־גֶעבֶּעט פֿיר נֵיי־יָאהר (רֹאשׁ הַשָּׁנָה).

זעה די איבערזעטצונג אויף זייטע 122.

כִּי שֵׁם יְיָ אֶקְרָא. הָבוּ גֹדֶל לֵאלֹהֵינוּ: אֲדֹנָי. שְׂפָתַי תִּפְתָּח. וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ . אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. אֱלֹהֵי אַבְרָהָם. אֱלֹהֵי יִצְחָק. וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב. הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן. גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים. וְקוֹנֵה הַכֹּל. וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת. וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה:

זָכְרֵנוּ לְחַיִּים. מֶלֶךְ חָפֵץ בַּחַיִּים. וְכָתְבֵנוּ בְּסֵפֶר הַחַיִּים. לְמַעַנְךָ אֱלֹהִים חַיִּים:

מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם:

אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי. מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה. רַב לְהוֹשִׁיעַ:

מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד. מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים. סוֹמֵךְ נוֹפְלִים. וְרוֹפֵא חוֹלִים. וּמַתִּיר אֲסוּרִים. וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר: מִי כָמוֹךָ. בַּעַל גְּבוּרוֹת. וּמִי דּוֹמֶה לָּךְ. מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה:

מִי כָמוֹךָ אַב הָרַחֲמִים. זוֹכֵר יְצוּרָיו לְחַיִּים בְּרַחֲמִים:

וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים:

ווען דער חזן ווידערהאלט שמונה עשרה, זאגט מען היר הדושה (נעריצך), וואס איז אונטערן שטריך.

אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ. וּקְדוֹשִׁים בְּכָל יוֹם יְהַלְלוּךָ סֶּלָה:

ווען דער חזן ווידערהאלט די שמונה עשרה, זאגט מען די פאלגענדע הדושה נאך מחיה המתים.

זעה איבערזעטצונג אויף זייטע 162

חזן נַעֲרִיצְךָ וְנַקְדִּישְׁךָ. כְּסוֹד שִׂיחַ שַׂרְפֵי קֹדֶשׁ. הַמַּקְדִּישִׁים שִׁמְךָ בַּקֹּדֶשׁ. כַּכָּתוּב עַל יַד נְבִיאֶךָ. וְקָרָא זֶה אֶל זֶה וְאָמַר:

קהל וחזן קָדוֹשׁ. קָדוֹשׁ. קָדוֹשׁ. יְיָ צְבָאוֹת. מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ:

חזן כְּבוֹדוֹ מָלֵא עוֹלָם מְשָׁרְתָיו שׁוֹאֲלִים זֶה לָזֶה אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ. לְעֻמָּתָם בָּרוּךְ יֹאמֵרוּ:

קהל וחזן בָּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ מִמְּקוֹמוֹ:

חזן מִמְּקוֹמוֹ הוּא יִפֶן בְּרַחֲמִים. וְיָחוֹן עַם הַמְיַחֲדִים שְׁמוֹ עֶרֶב וָבֹקֶר בְּכָל יוֹם תָּמִיד. פַּעֲמַיִם בְּאַהֲבָה שְׁמַע אוֹמְרִים:

קהל וחזן.

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד: הוּא אֱלֹהֵינוּ. הוּא אָבִינוּ. הוּא מַלְכֵּנוּ. הוּא מוֹשִׁיעֵנוּ. וְהוּא יַשְׁמִיעֵנוּ בְּרַחֲמָיו שֵׁנִית לְעֵינֵי כָּל חָי לִהְיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים:

קהל וחזן אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם:

קהל וחזן אַדִּיר אַדִּירֵנוּ יְיָ אֲדֹנֵינוּ. מָה

זעה די איבערזעצונג אויף זייטע 230.

וּבְכֵן תֵּן פַּחְדְּךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ עַל כָּל מַעֲשֶׂיךָ וְאֵימָתְךָ עַל כָּל מַה שֶּׁבָּרָאתָ . וְיִירָאוּךָ כָּל הַמַּעֲשִׂים . וְיִשְׁתַּחֲווּ לְפָנֶיךָ כָּל הַבְּרוּאִים . וְיֵעָשׂוּ כֻלָּם אֲגֻדָּה אַחַת לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם: כְּמוֹ שֶׁיָּדַעְנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ שֶׁהַשִּׁלְטוֹן לְפָנֶיךָ. עֹז בְּיָדְךָ. וּגְבוּרָה בִּימִינֶךָ. וְשִׁמְךָ נוֹרָא עַל כָּל מַה שֶּׁבָּרָאתָ:

וּבְכֵן תֵּן כָּבוֹד יְיָ לְעַמֶּךָ. תְּהִלָּה לִירֵאֶיךָ . וְתִקְוָה טוֹבָה לְדוֹרְשֶׁיךָ . וּפִתְחוֹן פֶּה לַמְיַחֲלִים לָךְ . שִׂמְחָה לְאַרְצֶךָ . וְשָׂשׂוֹן לְעִירֶךָ. וּצְמִיחַת קֶרֶן לְדָוִד עַבְדֶּךָ. וַעֲרִיכַת נֵר לְבֶן יִשַׁי מְשִׁיחֶךָ. בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ:

וּבְכֵן צַדִּיקִים יִרְאוּ וְיִשְׂמָחוּ וִישָׁרִים יַעֲלֹזוּ . וַחֲסִידִים בְּרִנָּה יָגִילוּ . וְעוֹלָתָה תִּקְפָּץ פִּיהָ . וְכָל הָרִשְׁעָה כֻּלָּהּ כְּעָשָׁן תִּכְלֶה . כִּי תַעֲבִיר מֶמְשֶׁלֶת זָדוֹן מִן הָאָרֶץ:

וְתִמְלוֹךְ אַתָּה יְיָ לְבַדֶּךָ עַל כָּל מַעֲשֶׂיךָ . בְּהַר צִיּוֹן מִשְׁכַּן כְּבוֹדֶךָ . וּבִירוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ. כַּכָּתוּב בְּדִבְרֵי קָדְשֶׁךָ : יִמְלֹךְ יְיָ לְעוֹלָם . אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר. הַלְלוּיָהּ:

קָדוֹשׁ אַתָּה וְנוֹרָא שְׁמֶךָ. וְאֵין אֱלוֹהַּ מִבַּלְעָדֶיךָ . כַּכָּתוּב וַיִּגְבַּהּ יְיָ צְבָאוֹת בַּמִּשְׁפָּט . וְהָאֵל הַקָּדוֹשׁ נִקְדַּשׁ בִּצְדָקָה : בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ:

זעה די איבערזעצונג אויף זייטע 208.

אַתָּה בְחַרְתָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים. אָהַבְתָּ אוֹתָנוּ . וְרָצִיתָ בָּנוּ. וְרוֹמַמְתָּנוּ מִכָּל הַלְּשׁוֹנוֹת. וְקִדַּשְׁתָּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ . וְקֵרַבְתָּנוּ מַלְכֵּנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ . וְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עָלֵינוּ קָרָאתָ:

וַתִּתֶּן לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה אֶת יוֹם (פיר שבת הַשַּׁבָּת הַזֶּה וְאֶת יוֹם)

אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל הָאָרֶץ: וְהָיָה יְיָ לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ . בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד:

חזן וּבְדִבְרֵי קָדְשְׁךָ כָּתוּב לֵאמֹר:

קהל וחזן יִמְלֹךְ יְיָ לְעוֹלָם . אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר . הַלְלוּיָהּ:

חזן לְדוֹר וָדוֹר נַגִּיד גָּדְלֶךָ. וּלְנֵצַח נְצָחִים קְדֻשָּׁתְךָ נַקְדִּישׁ. וְשִׁבְחֲךָ אֱלֹהֵינוּ מִפִּינוּ לֹא יָמוּשׁ לְעוֹלָם וָעֶד. כִּי אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ אָתָּה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ:

דער חזן זאגט דאן ובכן תן פחדך.

הַזִּכָּרוֹן הַזֶּה. יוֹם (פיר שבת זִכְרוֹן) תְּרוּעָה (פיר שבת בְּאַהֲבָה) מִקְרָא קֹדֶשׁ זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרָיִם:

זעה איבערזעטצונג אויף זייטע 214.

וּמִפְּנֵי חֲטָאֵינוּ גָּלִינוּ מֵאַרְצֵנוּ. וְנִתְרַחַקְנוּ מֵעַל אַדְמָתֵנוּ. וְאֵין אֲנַחְנוּ יְכוֹלִים לַעֲשׂוֹת חוֹבוֹתֵינוּ בְּבֵית בְּחִירָתֶךָ. בַּבַּיִת הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ. שֶׁנִּקְרָא שִׁמְךָ עָלָיו. מִפְּנֵי הַיָּד שֶׁנִּשְׁתַּלְּחָה בְּמִקְדָּשֶׁךָ: יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ. יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. מֶלֶךְ רַחֲמָן. שֶׁתָּשׁוּב וּתְרַחֵם עָלֵינוּ וְעַל מִקְדָּשְׁךָ בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים. וְתִבְנֵהוּ מְהֵרָה וּתְגַדֵּל כְּבוֹדוֹ: אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ. גַּלֵּה כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ עָלֵינוּ מְהֵרָה. וְהוֹפַע וְהִנָּשֵׂא עָלֵינוּ לְעֵינֵי כָּל חָי. וְקָרֵב פְּזוּרֵינוּ מִבֵּין הַגּוֹיִם. וּנְפוּצוֹתֵינוּ כַּנֵּס מִיַּרְכְּתֵי אָרֶץ: וַהֲבִיאֵנוּ לְצִיּוֹן עִירְךָ בְּרִנָּה. וְלִירוּשָׁלַיִם בֵּית מִקְדָּשְׁךָ בְּשִׂמְחַת עוֹלָם. וְשָׁם נַעֲשֶׂה לְפָנֶיךָ אֶת קָרְבְּנוֹת חוֹבוֹתֵינוּ. תְּמִידִים כְּסִדְרָם. וּמוּסָפִים כְּהִלְכָתָם. וְאֶת מוּסְפֵי (פיר שבת. יוֹם הַשַּׁבָּת הַזֶּה וְ)יוֹם הַזִּכָּרוֹן הַזֶּה. נַעֲשֶׂה וְנַקְרִיב לְפָנֶיךָ בְּאַהֲבָה. כְּמִצְוַת רְצוֹנֶךָ. כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתָּ עָלֵינוּ בְּתוֹרָתֶךָ. עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ. מִפִּי כְבוֹדֶךָ. כָּאָמוּר:

זעה איבערזעטצונג אויף זייטע 166.

פיר שבת. וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת שְׁנֵי כְבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה תְּמִימִם. וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים סֹלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן וְנִסְכּוֹ: עֹלַת שַׁבַּת בְּשַׁבַּתּוֹ. עַל עֹלַת הַתָּמִיד וְנִסְכָּהּ:

(זֶה קָרְבַּן שַׁבָּת וְקָרְבַּן הַיּוֹם כָּאָמוּר:)

וּבַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ. מִקְרָא קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם כָּל מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ. יוֹם תְּרוּעָה יִהְיֶה לָכֶם: וַעֲשִׂיתֶם עֹלָה לְרֵיחַ נִיחֹחַ לַייָ. פַּר בֶּן בָּקָר אֶחָד. אַיִל אֶחָד. כְּבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה שִׁבְעָה. תְּמִימִם:

זעה איבערזעטצונג אויף זייטע 167.

וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם כִּמְדֻבָּר. שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים לַפָּר וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים לָאָיִל. וְעִשָּׂרוֹן לַכֶּבֶשׂ. וְיַיִן כְּנִסְכּוֹ. וְשָׂעִיר לְכַפֵּר. וּשְׁנֵי תְמִידִים כְּהִלְכָתָם: [1] מִלְּבַד עֹלַת הַחֹדֶשׁ וּמִנְחָתָהּ. וְעֹלַת הַתָּמִיד וּמִנְחָתָהּ. וְנִסְכֵּיהֶם כְּמִשְׁפָּטָם. לְרֵיחַ נִיחֹחַ אִשֶּׁה לַייָ:

פיר שבת יִשְׂמְחוּ בְמַלְכוּתְךָ שׁוֹמְרֵי שַׁבָּת וְקוֹרְאֵי עֹנֶג. עַם מְקַדְּשֵׁי שְׁבִיעִי. כֻּלָּם

1) כן היא נוסחת הרוקח ומהרי״ל ועיין ביוסף אומץ ס׳ תתקע״א.

יִשְׂבְּעוּ וְיִתְעַנְּגוּ מִטּוּבֶךָ . וּבַשְּׁבִיעִי רָצִיתָ (בּוֹ) וְקִדַּשְׁתּוֹ . חֶמְדַּת יָמִים אוֹתוֹ קָרָאתָ . זֵכֶר לְמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית.

זעה די איבערזעטצונג אויף זייטע 30.

[1] עָלֵינוּ לְשַׁבֵּחַ לַאֲדוֹן הַכֹּל. לָתֵת גְּדֻלָּה לְיוֹצֵר בְּרֵאשִׁית. שֶׁלֹּא עָשָׂנוּ כְּגוֹיֵי הָאֲרָצוֹת. וְלֹא שָׂמָנוּ כְּמִשְׁפְּחוֹת הָאֲדָמָה . שֶׁלֹּא שָׂם חֶלְקֵנוּ כָּהֶם . וְגֹרָלֵנוּ כְּכָל הֲמוֹנָם: וַאֲנַחְנוּ כֹּרְעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים וּמוֹדִים לִפְנֵי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים. הַקָּדוֹשׁ. בָּרוּךְ הוּא . שֶׁהוּא נוֹטֶה שָׁמַיִם וְיוֹסֵד אָרֶץ . וּמוֹשַׁב יְקָרוֹ בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל . וּשְׁכִינַת עֻזּוֹ בְּגָבְהֵי מְרוֹמִים . הוּא אֱלֹהֵינוּ אֵין עוֹד: אֱמֶת מַלְכֵּנוּ. אֶפֶס זוּלָתוֹ. כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתוֹ.[2] וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם וַהֲשֵׁבֹתָ אֶל לְבָבֶךָ. כִּי יְיָ הוּא הָאֱלֹהִים בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתָּחַת. אֵין עוֹד:

עַל כֵּן נְקַוֶּה לְּךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ. לִרְאוֹת מְהֵרָה בְּתִפְאֶרֶת עֻזֶּךָ. לְהַעֲבִיר גִּלּוּלִים מִן הָאָרֶץ. וְהָאֱלִילִים כָּרוֹת יִכָּרֵתוּן . לְתַקֵּן עוֹלָם בְּמַלְכוּת שַׁדַּי . וְכָל בְּנֵי בָשָׂר יִקְרְאוּ בִשְׁמֶךָ . לְהַפְנוֹת אֵלֶיךָ כָּל רִשְׁעֵי אָרֶץ . יַכִּירוּ וְיֵדְעוּ כָּל יוֹשְׁבֵי תֵבֵל . כִּי לְךָ תִּכְרַע כָּל בֶּרֶךְ . תִּשָּׁבַע כָּל לָשׁוֹן: לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ יִכְרְעוּ וְיִפֹּלוּ. וְלִכְבוֹד שִׁמְךָ יְקָר יִתֵּנוּ . וִיקַבְּלוּ כֻלָּם אֶת עוֹל מַלְכוּתֶךָ . וְתִמְלוֹךְ עֲלֵיהֶם מְהֵרָה לְעוֹלָם וָעֶד . כִּי הַמַּלְכוּת שֶׁלְּךָ הִיא . וּלְעוֹלְמֵי עַד תִּמְלוֹךְ בְּכָבוֹד . כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ.

[3] יְיָ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד:

וְנֶאֱמַר .	און עס איז געזאגט (אין פּסוק):
[4] לֹא הִבִּיט אָוֶן	ער [8] בּליקט קיין אונרעכט
בְּיַעֲקֹב,	אין יעקב,
וְלֹא רָאָה עָמָל	און ער זעהט קיין שלעכטעס
בְּיִשְׂרָאֵל.	אין ישראל;
יְיָ אֱלֹהָיו	דער עוויגער, זיין גאט,
עִמּוֹ,	איז מיט איהם,
וּתְרוּעַת מֶלֶךְ	און קעניגליכע [6] שאלונג
בּוֹ:	איז ביי איהם!
וְנֶאֱמַר .	און עס איז געזאגט (אין פּסוק):
[5] וַיְהִי	און ער איז געוואָרען
בִישֻׁרוּן	איבער [7] ישרון
מֶלֶךְ .	א קעניג,
בְּהִתְאַסֵּף	ווען עס האָבען זיך פערזאמעלט
רָאשֵׁי עָם,	די הייפּטער פון פאָלק,
יַחַד	צוזאמען
שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל:	די שטאמען פון ישראל.

---

1) הוא תחלת סדר מלכיות. 2) דברים ד׳ ל״ט. 3) שמות ט״ו, י״ח. פה התחלת עשרת הפסוקים למלכיות. 4) במדבר כ״ג כ״א. 5) דבקים ל״ג ה׳. 6) פריינדשאפט. 7) ישראל. 8) ביטערקט.

וּבְדִבְרֵי קָדְשְׁךָ	און אין דיינע היילינע ווארטען
כָּתוּב לֵאמֹר.	איז גֶעשׁריבֶּען, [5]זָאגֶענדיג:
[1] כִּי לַייָ	דען צום עֶוויגֶען גֶעהֶערט
הַמְּלוּכָה.	די רֶעגירוּנג;
וּמוֹשֵׁל	און (עֶר איז) הֶערשֶׁער
בַּגּוֹיִם:	איבֶּער די נַאציָאנֶען.
וְנֶאֱמַר.	און עס איז גֶעזָאגט (אין פָּסוּק):
[2] יְיָ מָלָךְ	דער עֶוויגֶער רֶעגירט,
גֵּאוּת	(מיט) גרויסקייט
לָבֵשׁ,	איז ער בֶּעקלֵיידֶעט;
לָבֵשׁ יְיָ,	דער עֶוויגֶער איז בֶּעקלֵיידֶעט,
עֹז	(מיט) שְׁטַארקייט
הִתְאַזָּר.	הָאט ער זיך אָנגֶעגוּרטֶעט;
אַף תִּכּוֹן תֵּבֵל	אויך (די) וועלט שְׁטֶעהט פֶּעסט
בַּל תִּמּוֹט:	(און) זי בֵּייגט זיך ניט.
וְנֶאֱמַר.	און עס איז גֶעזָאגט (אין פָּסוּק):
[3] שְׂאוּ שְׁעָרִים	הֵייבּט אויף, איהר טויעֶרן,
רָאשֵׁיכֶם,	אֵייעֶרֶע קֶעפּ,
וְהִנָּשְׂאוּ	און עֶרהויבּט זיך,
פִּתְחֵי עוֹלָם.	(איהר) עֶוויגֶע טְהירֶען,
וְיָבוֹא	און זָאל אַריינקוּמֶען
מֶלֶךְ הַכָּבוֹד:	דֶער קֶעניג פון הֶערליכקַייט.
מִי זֶה	וֶוער איז דָאס
מֶלֶךְ הַכָּבוֹד,	דֶער קֶעניג פון הֶערליכקַייט?
יְיָ	דֶער עֶוויגֶער,
עִזּוּז וְגִבּוֹר.	(דֶר) שְׁטַארקֶער און (דֶר) הֶעלד
יְיָ	דֶער עֶוויגֶער,
גִּבּוֹר מִלְחָמָה:	דֶער קְרִיגס־הֶעלד.
שְׂאוּ שְׁעָרִים	הֵייבּט אויף, איהר טויעֶרן,
רָאשֵׁיכֶם,	אֵייעֶרֶע קֶעפּ,
וּשְׂאוּ	און עֶרהויבּט (זֵיי),
פִּתְחֵי עוֹלָם.	איהר עֶוויגֶע טְהירֶען,
וְיָבֹא	און זָאל אַריינקוּמֶען
מֶלֶךְ הַכָּבוֹד:	דֶער קֶעניג פון הֶערליכקַייט.
מִי הוּא זֶה	וֶוער איז דָאס
מֶלֶךְ הַכָּבוֹד,	דֶער קֶעניג פון הֶערליכקַייט?
יְיָ צְבָאוֹת.	דֶר עֶוויגֶער פון די הֶעער־שַׁארֶן
הוּא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד סֶלָה:	עֶר איז דֶער קֶעניג פון הֶערליכקַייט אימֶער.

וְעַל יְדֵי עֲבָדֶיךָ	און דורך דַיינֶע קְנֶעכט,
הַנְּבִיאִים	די פְּרָאפֶעטֶען,
כָּתוּב לֵאמֹר.	איז גֶעשְׁרִיבֶּען, [5]זָאגֶענדיג:
[4] כֹּה אָמַר יְיָ	אַזוֹי זָאגט דֶער עֶוויגֶער,
מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל	דֶער קֶעניג פון יִשְׂרָאֵל
וְגֹאֲלוֹ,	און זַיין עֶרלֵייזֶער,
יְיָ צְבָאוֹת.	דֶר עֶוויגֶער פון די הֶעער־שַׁארֶן:
אֲנִי רִאשׁוֹן,	איך בִּין דֶער עֶרשְׁטֶער
וַאֲנִי אַחֲרוֹן,	און איך בִּין דֶער לֶעצְטֶער,
וּמִבַּלְעָדַי	און אויסֶער מיר
אֵין אֱלֹהִים:	איז קֵיין גָאט דָא.
וְנֶאֱמַר.	און עס איז גֶעזָאגט (אין פָּסוּק):

1) תהלים כ״ב כ״ט. 2) שם צ״ג א׳. 3) שם כ״ד ז׳–י׳. 4) ישעיה מ״ד ו׳. 5) פאָלגענדעס.

[1] וְעָלוּ	אוּן עֶס וֶועלֶען אוּיפְגֶעהְן
מוֹשִׁיעִים	הֶעלְפֶער,
בְּהַר צִיּוֹן	אוּיף דֶעם בַּארְג פוּן צִיוֹן
לִשְׁפֹּט	צוּ רִיכְטֶען
אֶת הַר עֵשָׂו.	דֶער בַּארְג פוּן עֵשָׂו;
וְהָיְתָה לַיָי	אוּן צוּם עֶווִיגֶען וֶועט גֶעהֶערְן
הַמְּלוּכָה:	דִי רֶעגִירוּנְג.
וְנֶאֱמַר.	אוּן עֶס אִיז גֶעזָגְט (אִן פָּסוּק):
[2] וְהָיָה יְיָ	אוּן דֶער עֶווִיגֶער וֶועט זַיין
לְמֶלֶךְ	אַלְס קֶענִיג
עַל כָּל הָאָרֶץ.	אִיבֶּער דִי גַאנְצֶע עֶרְד;
בַּיּוֹם הַהוּא	אִין יֶענֶעם טָאג
יִהְיֶה יְיָ אֶחָד,	וֶועט דֶער עֶווִיגֶער זַיין אֵיינֶער
וּשְׁמוֹ אֶחָד:	אוּן זַיין נָאמֶען אֵיינֶער.
וּבְתוֹרָתְךָ	אוּן אִין דַיין תּוֹרָה
כָּתוּב לֵאמֹר.	אִיז גֶעשְׁרִיבֶּען, זָאגֶענְדִיג:
[3] שְׁמַע יִשְׂרָאֵל.	הֶער, יִשְׂרָאֵל,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	[4] דֶער עֶווִיגֶער אִיז אוּנְזֶער גָאט,
יְיָ אֶחָד:	דֶער עֶווִיגֶער אִיז אֵיינֶער.

זעה די איבערזעטצונג אויף זייטע 232.

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. מְלֹךְ עַל כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ בִּכְבוֹדֶךָ. וְהִנָּשֵׂא עַל כָּל הָאָרֶץ בִּיקָרֶךָ. וְהוֹפַע בַּהֲדַר גְּאוֹן עֻזֶּךָ עַל כָּל יוֹשְׁבֵי תֵבֵל אַרְצֶךָ. וְיֵדַע כָּל פָּעוּל כִּי אַתָּה פְעַלְתּוֹ. וְיָבִין כָּל יָצוּר כִּי אַתָּה יְצַרְתּוֹ. וְיֹאמַר כֹּל אֲשֶׁר נְשָׁמָה בְאַפּוֹ. יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מֶלֶךְ. וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה: (פיר שבת אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ רְצֵה בִמְנוּחָתֵנוּ) קַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ. וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ. שַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ וְשַׂמְּחֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ (פיר שבת וְהַנְחִילֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן שַׁבַּת קָדְשֶׁךָ. וְיָנוּחוּ בוֹ יִשְׂרָאֵל מְקַדְּשֵׁי שְׁמֶךָ) וְטַהֵר לִבֵּנוּ לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת. כִּי אַתָּה אֱלֹהִים אֱמֶת. וּדְבָרְךָ אֱמֶת וְקַיָּם לָעַד: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ. מֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ. מְקַדֵּשׁ (פיר שבת הַשַּׁבָּת וְ) יִשְׂרָאֵל וְיוֹם הַזִּכָּרוֹן:

אַתָּה זוֹכֵר	דוּ גֶעדֶיינְקְסְט
מַעֲשֵׂה עוֹלָם.	דִי [5] שֶׁעפְּפוּנְג פוּן דֶער וֶועלְט
וּפוֹקֵד	אוּן דוּ עֶרְאִינֶערְסְט
כָּל יְצוּרֵי	אַלֶע בֶּעשֶׁעפֶּענִיסֶען
קֶדֶם.	פוּן אוּרְאַלְטֶע צַייטֶען;
לְפָנֶיךָ נִגְלוּ	פַאר דִיר זַיינֶען עֶנְטְדֶעקְט
כָּל תַּעֲלֻמוֹת.	אַלֶע גֶעהֵיימְנִיסֶע
וַהֲמוֹן נִסְתָּרוֹת	אוּן דִי [6] פִילֶע פֶערְבָּרְגֶענֶע זַאכֶן,
שֶׁמִּבְּרֵאשִׁית.	וָואס זַיינֶען פוּן אָנְפַאנְג אָן; [7]
כִּי אֵין שִׁכְחָה	דֶען עֶס אִיז נִיטָא קֵיין פֶערְגֶעסֶנְהַייט
לִפְנֵי כִסֵּא	פַאר דֶעם טְהְרָאן

1) סוף עובדיה. 2) זכריה י״ד ט׳. 3) דברים ו׳ ה׳. 4) אדער: דער עוויגער, אונזער גאט, איז איין גאט. 5) ווערק. 6) מענגע. 7) ד. ה. פון זייט די וועלט איז בעשאפען געווארען.

כְּבוֹדֶךָ. פוּן דַיין הֶערְלִיכְקַייט,
וְאֵין נִסְתָּר אוּן קַיין זַאךְ אִיז פֶערְבָּארְגֶען
מִנֶּגֶד עֵינֶיךָ: פוּן דַיינֶע אוֹיגֶען.
אַתָּה זוֹכֵר דוּ גֶעדֶענְקְסְט
אֶת כָּל הַמִּפְעָל. יֶעדֶע טְהָאט,
וְגַם כָּל הַיְצוּר אוּן קַיין בֶּעשֶׁעפֶּענִים
לֹא נִכְחָד אִיז נִיט [2]פֶערְהֶעהְלֶען
מִמֶּךָּ. פוּן דִיר;
הַכֹּל אַלֶעס
גָּלוּי וְיָדוּעַ אִיז עֶנְטְדֶעקְט אוּן בֶּעוואוּסְט
לְפָנֶיךָ פַאר דִיר,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ. עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
צוֹפֶה (וֶועלְכֶער) בֶּעאָבְּאַכְטֶעט
וּמַבִּיט אוּן קוּקְט
עַד סוֹף בִּיז דִי עֶנְדֶע
כָּל הַדּוֹרוֹת. פוּן אַלֶע [3]גֶענֶערַאצְיָאנֶען,
כִּי תָבִיא דֶען דוּ בְּרֶיינְגְסְט
חֹק זִכָּרוֹן אַ בֶּשְׁטִמְטֶע אַנְדֶענְקוּנְגְס־צַייט
לְהִפָּקֵד דַס עֶס זָאל [1]גֶעדַאכְט וֶוערֶען
כָּל רוּחַ יֶעדֶער גַייסְט
וָנָפֶשׁ. אוּן זֶעעלֶע.
לְהִזָּכֵר דַס עֶס זָאלֶען דֶערְמָאהְנְט וֶוערֶן
מַעֲשִׂים רַבִּים פִילֶע טְהָאטֶען
וַהֲמוֹן בְּרִיּוֹת אוּן פִילֶע [5]בֶּעשֶׁעפֶּענִיסֶען
לְאֵין תַּכְלִית. אָהְן אֵיין עֶנְדֶע.[6]
מֵרֵאשִׁית פוּן אָנְפַאנְג אָן

כְּזֹאת הוֹדַעְתָּ. הָסְטוּ דִיזֶעס בֶּעקַאנְט גֶעמַכְט
וּמִלְּפָנִים אוּן פוּן פְרִיהֶערִיגֶע צַייטֶען
אוֹתָהּ גִּלִּיתָ. הָאסְטוּ עֶס עֶנְטְדֶעקְט.
זֶה הַיּוֹם דִיזֶער טָאג
תְּחִלַּת אִיז דֶער אָנְפַאנְג
מַעֲשֶׂיךָ פוּן דַיינֶע וֶוערְק,
זִכָּרוֹן אֵיין אַנְדֶענְקֶען
לְיוֹם רִאשׁוֹן. צוּם עֶרְשְׁטֶען טָאג,[7]
[1]כִּי חֹק לְיִשְׂרָאֵל הוּא דֶען עֶס אִיז אַ גֶעזֶעטְץ פִיר יִשְׂרָאֵל,
מִשְׁפָּט אַ פֶערְאָרְדְנוּנְג
לֵאלֹהֵי יַעֲקֹב: פוּן דֶעם גָאט פוּן יַעֲקֹב.
וְעַל הַמְּדִינוֹת אוּן אִיבֶּער דִי לֶענְדֶער
בּוֹ יֵאָמֵר. וֶוערְט אִין אִיהְם[8] גֶעזָאגְט,
אֵיזוֹ לַחֶרֶב. וֶועלְכֶע (אִז בֶּעשְׁטִמְט) צוּ קְרִיג,
וְאֵיזוֹ לַשָּׁלוֹם. אוּן וֶועלְכֶעס צוּ פְרִידֶען,
אֵיזוֹ לָרָעָב. וֶועלְכֶעס צוּ הוּנְגֶער
וְאֵיזוֹ לָשֹׂבַע. אוּן וֶועלְכֶעס צוּ [9]זֶעטִיגְקַייט,
וּבְרִיּוֹת אוּן בֶּעשֶׁעפֶּענִיסֶען
בּוֹ יִפָּקֵדוּ וֶוערֶען אִין [8]אִיהְם [4]גֶעדַאכְט,
לְהַזְכִּירָם אוּם זֵיי צוּ דֶערְמָאהְנֶען
לַחַיִּים וְלַמָּוֶת. צוּם לֶעבֶּען אָדֶער צוּם טוֹיט.
מִי לֹא נִפְקָד וֶוער וֶוערְט נִיט [4]גֶעדַאכְט
כְּהַיּוֹם הַזֶּה. אִין אַזָא טָאג?
כִּי זֵכֶר דֶען דֶער אַנְדֶענְקֶען
כָּל הַיְצוּר פוּן יֶעדֶע בֶּעשֶׁעפֶּענִים
לְפָנֶיךָ בָּא. קוּמְט פַאר דִיר,

1) תהלים פ״א ה׳. 2) פערבארגען פון דיר. 3) געשלעכטער. 4) עראינערט, בעזוכט. 5) א מענגע. 6) ד. ה. וועלכע זיינען אהן א צאהל. 7) ד. ה. ווען די וועלט איז בעשאפען געווארען. 8) ד. ה. אין דעם טאג פון ראש השנה. 9) איבערפלוס.

מַעֲשֵׂה אִישׁ	דַאס װֶערְק פוּן אַ מַאן
וּפְקֻדָּתוֹ.	אוּן זַיין בֶּעשְׁטִימוּנְג
וַעֲלִילוֹת	אוּן דִי טְהַאטֶען
מִצְעֲדֵי	[2](אוּן) דִי שְׁרִיטֶע
גָבֶר.	פוּן אַ מֶענְשֶׁען,
מַחְשְׁבוֹת	דִי גֶעדַאנְקֶען
אָדָם	פוּן אַ מֶענְשֶׁען
וְתַחְבְּלוֹתָיו	אוּן זַיינֶע פְּלֶענֶער,
וְיִצְרֵי	אוּן דִי [3]פַאנְטַאזִיֶען
מַעַלְלֵי אִישׁ:	פוּן דֶם מֶענְשֶׁען׳ס טְהַאטֶען.
אַשְׁרֵי אִישׁ	גְלִיקְלִיךְ אִיז דֶער מַאן,
שֶׁלֹּא יִשְׁכָּחֶךָּ.	װֶעלְכֶער פֶּערְגֶעסְט דִיר נִיט,
וּבֶן אָדָם	אוּן דֶער מֶענְשֶׁען=זָאהְן,
יִתְאַמֶּץ בָּךְ.	װֶעלְכֶער הַאלְט זִיךְ פֶּסְט אָן דִר.
כִּי דוֹרְשֶׁיךָ	דֶען דִי, װָאס זוּכֶען דִיר,
לְעוֹלָם לֹא יִכָּשֵׁלוּ.	װֶעלֶען קֵיינְמָאל גֶעשְׁטְרוֹי=כֶעלְט װֶערֶען,
וְלֹא יִכָּלְמוּ לָנֶצַח	אוּן עֶס װֶעלֶען נִימַאלס בֶּעשֶׁעמְט װֶערֶען
כָּל הַחוֹסִים	אַלֶע, װָאס [4]שִׁיצֶען זִיךְ
בָּךְ.	אִין דִיר;
כִּי זֵכֶר	דֶען דַאס אַנְדֵיינְקֶען
כָּל הַמַּעֲשִׂים	פוּן אַלֶע [5]טְהַאטֶען
לְפָנֶיךָ בָּא.	קוּמְט פַאר דִיר,
וְאַתָּה דוֹרֵשׁ	אוּן דוּ אוּנְטֶערְזוּכְסְט
מַעֲשֵׂה כֻלָּם:	דִי טְהַאט פוּן זֵיי אַלֶעמֶען.
וְגַם אֶת נֹחַ	אוּן אוֹיךְ נֹחַ
בְּאַהֲבָה זָכַרְתָּ.	הָאסְטוּ דֶערְמָאנְט מִיט לִיבֶּע
וַתִּפְקְדֵהוּ	אוּן דוּ הָאסְט אִיהְם [6]גֶעדַאכְט
בִּדְבַר יְשׁוּעָה	מִיט דַאס װָארְט פוּן רֶעטוּנְג.
וְרַחֲמִים.	אוּן בַּארְמְהֶערְצִיגְקַייט,
בַּהֲבִיאֲךָ	װֶען דוּ הָאסְט גֶעבְּרַאכְט
אֶת מֵי הַמַּבּוּל	דִי װַאסֶער פוּן פְּלוּטְה
לְשַׁחֵת	צוּ פֶערְדֶערְבֶּען
כָּל בָּשָׂר	יֶעדֶע בֶּעשֶׁעפֶּענִיס
מִפְּנֵי רֹעַ מַעַלְלֵיהֶם.	װֶעגֶען זֵייעֶרֶע שְׁלֶעכְטֶע טְהַאטֶען,
עַל כֵּן	דַארוּם
זִכְרוֹנוֹ בָּא	אִיז זַיין אַנְדֵיינְקֶען גֶעקוּמֶען
לְפָנֶיךָ	פַאר דִיר,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עֶװִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
לְהַרְבּוֹת זַרְעוֹ	צוּ פֶערְמֶעהְרֶען זַיינֶע [7]קִינְדֶער
כְּעַפְרוֹת תֵּבֵל	װִי דִי שְׁטוֹיבּ פוּן דֶער װֶעלְט,
וְצֶאֱצָאָיו	אוּן זַיינֶע [8]נַאכְקָאמֶען
כְּחוֹל הַיָּם:	װִי דִי זַאמְד פוּן דֶעם מֶעער.
כַּכָּתוּב	װִי עֶס אִיז גֶעשְׁרִיבֶּען
בְּתוֹרָתֶךָ.	אִין דַיין תּוֹרָה:
[1] וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים	אוּן גָאט הָאט [9]דֶערְמָאנְט
אֶת נֹחַ	נֹחַ
וְאֵת כָּל הַחַיָּה	אוּן אַלֶע טְהִירֶען
וְאֶת כָּל הַבְּהֵמָה	אוּן אַלֶע פִיה,
אֲשֶׁר אִתּוֹ	װֶעלְכֶע זַיינֶען מִיט אִיהְם גֶעװֶען

1) בראשית ח׳ א. 2) פון די טריט. 3) געדאנקען; ארט. 4) פערטרויען. 5) ווערק. 6) בעזוכט. 7) זאמען. 8) קינדער. 9) געדיינקט.

בַּתֵּבָה. אִין קַאסְטֶען,
וַיַּעֲבֵר אֱלֹהִים אוּן גָאט הָט דוּרְכְגֶעפִיהְרְט
רוּחַ אַ ווינְד
עַל הָאָרֶץ אִיבֶּער דִי עֶרד,
וַיָּשֹׁכּוּ הַמָּיִם: אוּן דִי וַאסֶר זַיְנֶן שְׁטִיל גֶעוָרֶן.
וְנֶאֱמַר. אוּן עֶס אִיז גֶעזָגְט (אִן פָּסוּק):
1 וַיִּשְׁמַע אֱלֹהִים אוּן גָאט הָאט גֶעהֶערְט
אֶת נַאֲקָתָם. זַייעֶר יָאמֶערְן,
וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אוּן גָאט הָאט גֶעדֵיינְקְט
אֶת בְּרִיתוֹ וֶועגֶען זַיין בּוּנְד
אֶת אַבְרָהָם מִיט אַבְרָהָם,
אֶת יִצְחָק מִיט יִצְחָק
וְאֶת יַעֲקֹב: אוּן מִיט יַעֲקֹב.
וְנֶאֱמַר. אוּן עֶס אִיז גֶעזָאגְט (אִן פָּסוּק):
2 וְזָכַרְתִּי אוּן אִיךְ וֶועל גֶעדֵיינְקֶען
אֶת בְּרִיתִי מַיין בּוּנְד
יַעֲקוֹב. (מִיט) יַעֲקֹב,
וְאַף אוּן אוֹיךְ
אֶת בְּרִיתִי מַיין בּוּנְד
יִצְחָק, (מִיט) יִצְחָק,
וְאַף אוּן אוֹיךְ
אֶת בְּרִיתִי מַיין בּוּנְד
אַבְרָהָם (מִיט) אַבְרָהָם
אֶזְכֹּר, וֶועל אִיךְ גֶעדֵיינְקֶען,
וְהָאָרֶץ אוּן דַאס לַאנְד
אֶזְכֹּר: וֶועל אִיךְ גֶעדֵיינְקֶען.

וּבְדִבְרֵי קָדְשְׁךָ אוּן אִין דַיינֶע הֵיילִיגֶע ווֶערְטֶער
כָּתוּב לֵאמֹר. אִיז גֶעשְׁרִיבֶּען, זָגֶענְדִיג:
3 זֵכֶר עָשָׂה לְנִפְלְאֹתָיו. אַן אַנְדֵיינְקֶען הָט עֶר גֶעמַאכְט פִיר זַיינֶע וואוּנְדֶער,
חַנּוּן וְרַחוּם גְנֶעדִיג אוּן בַּארְמְהֶערְצִיג
יְיָ: אִיז דֶער עֶוויגֶער.
וְנֶאֱמַר. אוּן עֶס אִיז גֶזָאגְט (אִן פָּסוּק):
4 טֶרֶף נָתַן שְׁפַּייז הָאט עֶר גֶעגֶעבֶּען
לִירֵאָיו. צוּ דִי, וָואס פִירְכְטֶען אִיהְם,
יִזְכֹּר לְעוֹלָם עֶר וֶועט אִימֶער גֶעדֵיינְקֶען
בְּרִיתוֹ: זַיין בּוּנְד.
וְנֶאֱמַר. אוּן עֶס אִז גֶזָאגְט (אִיןפְּסוּק):
5 וַיִּזְכֹּר לָהֶם אוּן עֶר הָט דֶערְמָהְנְט פִיר זֵיי
בְּרִיתוֹ. זַיין בּוּנְד,
וַיִּנָּחֵם אוּן עֶר הָאט בֶּערֵייעֶט
כְּרֹב חֲסָדָיו: נָאךְ זַיינֶע פִיל גְנַאדֶען.

וְעַל יְדֵי עֲבָדֶיךָ אוּן דוּרְךְ דַיינֶע קְנֶעכְט,
הַנְּבִיאִים דִי פְּרָאפֶּעטֶען
כָּתוּב לֵאמֹר. אִיז גֶעשְׁרִיבֶּען, זָאגֶענְדִיג:
6 הָלוֹךְ גֵעה
וְקָרָאתָ אוּן רוּף אוֹיס
בְאָזְנֵי אִין דִי אוֹיעֶרְן
יְרוּשָׁלַיִם (פוּן דִי בֶּעוָוהְנֶער) פוּן יְרוּשָׁלַיִם,
לֵאמֹר. זָאגֶענְדִיג:

1) שמות ב׳ כ״ד. 2) ויקרא כ״ו מ״ב. 3) תהלים קי״א ד׳. 4) שם ה. 5) שם ק״ו מ״ה. 6) ירמיהו ב׳ ב׳.

כה אמר יי, אזוי הט געזאגט דר עוויגר:
זכרתי לך איך האב דיר דערמאהנט
חסד נעוריך, דיין יוגענד-פריינדליכקייט,
אהבת די ליבע
כלולתיך. פון דיין ברויט-שטאנד[3]
לכתך אחרי דיין געהן נאך מיר
במדבר אין דער וויסטע
בארץ אין א לאנד,
לא זרועה: וואס איז ניט געזייעט.
ונאמר. און עס איז געזאגט (אין פסוק):
[1] וזכרתי אני און איך וועל געדיינקען
את בריתי מיין בונד
אותך מיט דיר
בימי נעוריך. אין די טעג פון דיין יוגענד,[3]
והקימותי לך און איך וועל דיר אויפשטעלן
ברית עולם: איין עוויגען בונד.
ונאמר. און עס איז געזאגט (אין פסוק):
[2] הבן יקיר לי אפרים, איז מיר אפרים א טהייערער זוהן,
אם ילד שעשועים, אדער איז ער א [4]שפיל-קינד,
כי דאס,
מדי דברי בו, ווען איך רייד [5]געגען איהם,
זכר אזכרנו עוד. געדיינק איך איהם אימער מעהר?
על כן דארום
המו מעי לו, רעגט זיך מיין אינערס פאר איהם[6]
רחם ארחמנו ערבארמען וועל איך איהם,
נאם יי: שפריכט דער עוויגער.

אלהינו אונזער גאט
ואלהי און גאט
אבותינו. פון אונזערע עלטערן!
זכרנו ערינער אונז
בזכרון טוב מיט גוטע ערינערונג
לפניך. פאר דיר
ופקדנו און [7]בעזוך אונז
בפקדת מיט א בעזוך
ישועה פון הילפע
ורחמים און ערבארמונג
משמי פון די הימלען,
שמי קדם. די עוויגע הימלען,
וזכר לנו און ערינער פיר אונז,
יי אלהינו עוויגער, אונזער גאט,
את הברית דעם בונד
ואת החסד און די גנאדע
ואת השבועה אין דעם שוואור,
אשר נשבעת וואס דו האסט געשווארען
לאברהם צו אברהם,
אבינו אונזער פאטער,
בהר המריה. אויף דעם בארג מוריה,
ותראה און עס זאל ערשיינען
לפניך פאר דיר
עקדה דאס בינדען,

1) יחזקאל ט"ז ס'. 2) ירמיה ל"א י"ט. 3) ד. ה. ווען דו ביסט א כלה געווען. 4) געליבטעס קינד; געפפלעגטעס קינד. 5) וועגען. 6) ד. ה. איך בעיינק נאך איהם. 7) דערמאהן.

שֶׁעָקַד אַבְרָהָם אָבִינוּ	וָואס אַבְרָהָם, אוּנְזֶער פָּאטֶער, הָאט גֶעבּוּנְדֶען
אֶת יִצְחָק בְּנוֹ	יִצְחָק, זַיין זוּהְן,
עַל גַּב הַמִּזְבֵּחַ.	אוֹיף דֶעם [2]אַלְטַאר
וְכָבַשׁ	אוּן עֶר הָאט אַיינְגֶעהַאלְטֶען
רַחֲמָיו	זַיין בַּארְמְהֶערְצִיגְקַייט,
לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ	אוּם צוּ טְהָאן דַיין ווִילֶען
בְּלֵבָב שָׁלֵם.	מִיט אַ פָּאלְקָאמֶען הַארְצֶען,
כֵּן יִכְבְּשׁוּ רַחֲמֶיךָ	אַזוֹי זָאל דַיין בַּארְמְהֶערְ־צִיגְקַייט אַיינְהַאלְטֶען
אֶת כַּעַסְךָ	דַיין צָארְן
מֵעָלֵינוּ.	פוּן גֶעגֶען אוּנְז,
וּבְטוּבְךָ הַגָּדוֹל	אוּן דוּרְךְ דַיין גְרוֹיסֶע גוּטֶעס
יָשׁוּב	זָאל זִיךְ אָבְּקֶעהְרֶען
חֲרוֹן אַפְּךָ	דַיין בְּרֶענֶענְדֶער צָארְן
מֵעַמְּךָ	פוּן דַיין פָאלְק
וּמֵעִירְךָ	אוּן פוּן דַיין שְׁטָאדְט
וּמִנַּחֲלָתֶךָ:	אוּן פוּן דַיין עֶרְבּ־טְהֵייל.
וְקַיֶּם לָנוּ	אוּן עֶרְפִיל פִיר אוּנְז,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
אֶת הַדָּבָר	דַאס וָוארְט
שֶׁהִבְטַחְתָּנוּ	וָוס דוּ הָסְט אוּנְז פֶערְזִיכֶערְט
בְּתוֹרָתֶךָ.	אִין דַיין תּוֹרָה
עַל יְדֵי מֹשֶׁה	דוּרְךְ מֹשֶׁה,
עַבְדֶּךָ.	דַיין קְנֶעכְט,
מִפִּי כְבוֹדֶךָ.	פוּן [3]דֶעם מוֹל פוּן דַיין הֶערְלִיכְקַייט
כָּאָמוּר:	ווִי עֶס אִיז גֶעזָאגְט (אִין פָּסוּק):
[1] וְזָכַרְתִּי לָהֶם	אוּן אִיךְ וֶועל זֵיי גֶעדֵיינְקֶען
בְּרִית	דֶעם בּוּנְד
רִאשֹׁנִים.	פוּן דִי עֶרְשְׁטֶע,
אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֹתָם	וָואס אִיךְ הָאבּ זֵיי אַרוֹיסְגֶעפִיהְרְט
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם	פוּן דֶעם לַאנְד מִצְרַיִם
לְעֵינֵי הַגּוֹיִם,	פַאר דִי אוֹיגֶען פוּן דִי פֶעלְקֶער,
לִהְיוֹת לָהֶם	אוּם צוּ זַיין צוּ זֵיי
לֵאלֹהִים,	פִיר אַ גָאט;
אֲנִי יְיָ:	אִיךְ בִּין דֶער עֶווִיגֶער.
כִּי זוֹכֵר	דֶען דֶער וָואס גֶעדֵיינְקְט
כָּל הַנִּשְׁכָּחוֹת	אַלֶע פֶערְגֶעסֶענֶע זַאכֶען
אַתָּה הוּא	בִּיסְט דוּ
מֵעוֹלָם.	פוּן עֶווִיג אָן,
וְאֵין שִׁכְחָה	אוּן קֵיין פֶערְגֶעסֶענְהַייט אִיז דָא
לִפְנֵי כִסֵּא	פַאר דֶעם טְהְרָאן
כְבוֹדֶךָ.	פוּן דַיין הֶערְלִיכְקַייט,
וַעֲקֵדַת יִצְחָק	אוּן דַאס בִּינְדֶען פוּן יִצְחָק
לְזַרְעוֹ	צוּ זַיינֶע קִינְדֶער,
הַיּוֹם	הַייטֶע,
בְּרַחֲמִים תִּזְכּוֹר:	זָאלְסְטוּ דֶערְמָאהְנֶען מִיט בַּארְמְהֶערְצִיגְקַייט.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְטוּ, עֶווִיגֶער,
זוֹכֵר הַבְּרִית:	(וֶועלְכֶער) גֶעדֵיינְקְט דֶם בּוּנְד.

1) ויקרא כ״ו מ״ה. 2) ווערטערליך: רוקען פון אלטאר. 3) דיין הערלכען מויל.

אַתָּה נִגְלֵיתָ	דוּ הָסְט זִיךְ [3]גֶעאָפֶּענְבַּארְט
בַּעֲנַן כְּבוֹדֶךָ	אִין דַיין הֶערְלִיכֶען וָואלְקֶען
עַל עַם קָדְשְׁךָ	[4]צוּ דַיין הֵיילִיגֶען פָאלְק
לְדַבֵּר עִמָּם.	צוּ רֵיידֶען מִיט זַיי;
מִן הַשָּׁמַיִם	פוּן הִימֶעל
הִשְׁמַעְתָּם	הָאסְטוּ זַיי גֶעלָאזְט הֶערֶען
קוֹלֶךָ.	דַיין שְׁטִימֶע,
וְנִגְלֵיתָ	אוּן דוּ הָסְט זִיךְ [3]גֶעאָפֶּענְבַּארְט
עֲלֵיהֶם	[4]צוּ זַיי
בְּעַרְפַלֵּי טֹהַר.	אִין רֵיינֶע וָואלְקֶענְס,
גַּם (כָּל) הָעוֹלָם כֻּלּוֹ	אוֹיךְ דִי גַאנְצֶע וֶועלְט
חָל מִפָּנֶיךָ.	הָאט גֶעצִיטֶערְט פַאר דִיר,
וּבְרִיּוֹת	אוּן בֶּעשֶׁעפֶּענִיסֶען
בְּרֵאשִׁית	פוּן דֶער פָאַר־צַייט[5]
חָרְדוּ מִמֶּךָּ.	זַיינֶען גֶעוֶען אִין שְׁרֶעק פַאר דִיר,
בְּהִגָּלוֹתְךָ	וֶוען דוּ הָסְט זִיךְ [3]גֶעאָפֶּענְבַּארְט
מַלְכֵּנוּ	קֶענִיג אוּנְזֶערֶער,
עַל הַר סִינַי.	אוֹיף דֶעם בַּארְג סִינַי
לְלַמֵּד לְעַמְּךָ	צוּ לֶערְנֶען צוּ דַיין פָאלְק
תּוֹרָה וּמִצְוֹת.	גֶעזֶעצֶץ אוּן גֶעבָּאטֶע,
וַתַּשְׁמִיעֵם	אוּן דוּ הָסְט זַיי גֶעלָאזֶן הֶערֶען
אֶת הוֹד קוֹלֶךָ	דַיין מַאיֶעסְטֶעטִישֶׁע שְׁטִימֶע
וְדִבְּרוֹת קָדְשְׁךָ	אוּן דַיינֶע הֵיילִיגֶע [6]וֶוערְטֶער
מִלַּהֲבוֹת אֵשׁ.	פוּן דִי פְלַאמֶען פַייעֶר.
בְּקוֹלוֹת	מִיט דוּנֶערְן

וּבְרָקִים	אוּן מִיט בְּלִיטְצֶען
עֲלֵיהֶם נִגְלֵיתָ.	הָאסְטוּ זִיךְ [3]גֶעאָפֶּענְבַּארְט [4]צוּ זַיי,
וּבְקוֹל שׁוֹפָר	אוּן בַּיי אַ [7]שׁוֹפָר־שְׁטִימֶע
עֲלֵיהֶם הוֹפָעְתָּ:	בִּיסְטוּ עֶרְשִׁינֶען אִיבֶּער זַיי
כַּכָּתוּב	ווי עֶס אִיז גֶעשְׁרִיבֶּען
בְּתוֹרָתֶךָ.	אִין דַיין תּוֹרָה:
[1] וַיְהִי	אוּן עֶס אִיז גֶעוֶוען
בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי	אוֹיף דֶעם דְרִיטֶען טָאג,
בִּהְיֹת הַבֹּקֶר,	וֶוען עֶס אִיז גֶעוָוארְן מָארְגֶען
וַיְהִי	דַאן אִיז גֶעוֶוען
קֹלֹת וּבְרָקִים	דוּנֶערֶען אוּן בְּלִיטְצֶען
וְעָנָן כָּבֵד	אוּן אַ שְׁוֶוערֶער וָואלְקֶען
עַל הָהָר,	אוֹיף דֶעם בַּארְג
וְקֹל שֹׁפָר	אוּן אַ [7]שׁוֹפָר־שְׁטִימֶע
חָזָק מְאֹד.	זֶעהְר אַ שְׁטַארְקֶע,
וַיֶּחֱרַד	אוּן עֶס הָאט גֶעצִיטֶערְט
כָּל הָעָם	דַאס גַאנְצֶע פָאלְק,
אֲשֶׁר בַּמַּחֲנֶה:	וָוס אִיז גֶעוֶוען אִין דֶעם לַאגֶער.
וְנֶאֱמַר.	אוּן עֶס אִיז גֶעזָאגְט(אִן פָּסוּק):
[2] וַיְהִי	אוּן עֶס אִיז גֶעוֶוען,
קוֹל הַשֹּׁפָר	דִי [7]שׁוֹפָר־שְׁטִימֶע
הוֹלֵךְ וְחָזֵק מְאֹד.	אִיז גֶעוָוארֶען אִימֶער שְׁטַארְקֶער;
מֹשֶׁה יְדַבֵּר	משֶׁה הָאט גֶערֶעדְט,
וְהָאֱלֹהִים	אוּן גָאט

1) שמות י״ט ט״ז. 2) שם י״ט י״ט. 3) ענטדעקט, בעוויזען, ערשינען. 4) איבער. 5) ד. ה. וואס זיינען בעשאפען פון אור אלטע צייטען אָן. 6) רעדען, שפריכען; געבאָטע. 7 דיא שטימע פון א האָרן־טראָמפּעט.

יַעֲנֶנּוּ	הָאט אִיהם גֶעאַנְטְוָוארְטֶעט
בְקוֹל:	מִיט אַ שְׁטִימֶע.
וְנֶאֱמַר.	און עֶס אִיז גֶעזָאגְט (אִין פָּסוּק):
[1] וְכָל הָעָם	און דָאס גַאנְצֶע פָאלְק
רֹאִים	הָאבֶען [12]גֶעזֶעהֶן
אֶת הַקּוֹלוֹת	דִי דוּנֶערֶען,
וְאֶת הַלַּפִּידִים	און דִי פְלַאמֶען,
וְאֵת קוֹל הַשֹּׁפָר	און דִי שׁוֹפָר־שְׁטִימֶע,
וְאֶת הָהָר עָשֵׁן	און דֶעם רוֹיכֶענְדֶען בַּארג,
וַיַּרְא הָעָם	און וֶוען דָאס פָאלְק הָאט (עֶס) גֶעזֶעהֶן
וַיָּנֻעוּ	הָאבֶען זֵיי [6]גֶעצִיטֶערְט,
וַיַּעַמְדוּ	און זֵיי הָאבֶען זִיךְ גֶעשְׁטֶעלְט
מֵרָחֹק:	פוּן ווַייטֶען.
וּבְדִבְרֵי קָדְשְׁךָ	און אִין דֵיינֶע הֵיילִיגֶע ווֶערְטֶער
כָּתוּב לֵאמֹר.	אִיז גֶעשְׁרִיבֶּען, זָאגֶענְדִיג:
[2] עָלָה אֱלֹהִים	גָאט אִיז [7]אַרוֹיפְגֶעגַאנְגֶען
בִּתְרוּעָה.	דוּרְךְ דֶעם שַׁאלֶען,
יְיָ	דֶער עֶווִיגֶער
בְּקוֹל שׁוֹפָר:	דוּרְךְ דִי שׁוֹפָר־שְׁטִימֶע.
וְנֶאֱמַר.	און עֶס אִיז גֶעזָאגְט (אִין פָּסוּק):
[3] בַּחֲצֹצְרוֹת	מִיט טְרַאמְפֶּעטֶען
וְקוֹל שׁוֹפָר.	און [8]דֶעם קְלַאנְג פוּן אַ שׁוֹפָר
הָרִיעוּ	[9]שַׁאלְט
לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ	פַאר דֶעם קֶענִיג,
יְיָ:	דֶעם עֶווִיגֶען.

וְנֶאֱמַר.	און עֶס אִיז גֶעזָאגְט (אִין פָּסוּק):
[4] תִּקְעוּ	בְּלָאזְט
בַחֹדֶשׁ	אַם [10]נַיי־מָאנְדְס־טָאג
שׁוֹפָר.	מִיט אַ שׁוֹפָר,
בַּכֵּסֶה	[11]אִין דֶר בֶּעשְׁטִימְטֶער צַייט
לְיוֹם חַגֵּנוּ:	פִיר אוּנְזֶער פַייֶער־טָאג.
כִּי חֹק לְיִשְׂרָאֵל הוּא.	דֶען עֶס אִיז אַ גֶעזֶעץ פִיר יִשְׂרָאֵל,
מִשְׁפָּט	אַ פֶערְאָרְדְנוּנְג
לֵאלֹהֵי יַעֲקֹב:	פוּן דֶעם גָאט פוּן יַעֲקֹב.

זעה די איבערזעטצונג אויף זייטע 95.

וְנֶאֱמַר. [5] הַלְלוּיָהּ. הַלְלוּ אֵל בְּקָדְשׁוֹ. הַלְלוּהוּ בִּרְקִיעַ עֻזּוֹ: הַלְלוּהוּ בִגְבוּרֹתָיו. הַלְלוּהוּ כְּרֹב גֻּדְלוֹ: הַלְלוּהוּ בְּתֵקַע שׁוֹפָר. הַלְלוּהוּ בְּנֵבֶל וְכִנּוֹר: הַלְלוּהוּ בְּתֹף וּמָחוֹל. הַלְלוּהוּ בְּמִנִּים וְעוּגָב: הַלְלוּהוּ בְצִלְצְלֵי שָׁמַע. הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי תְרוּעָה: כֹּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל יָהּ. הַלְלוּיָהּ:

וְעַל יְדֵי עֲבָדֶיךָ	און דוּרְךְ דֵיינֶע קְנֶעכְט,
הַנְּבִיאִים	דִי פְּרָאפֶעטֶען,
כָּתוּב לֵאמֹר.	אִיז גֶעשְׁרִיבֶּען, זָאגֶענְדִיג:
[1] כָּל יֹשְׁבֵי	(אִיהר) אַלֶע בֶּעוואָהְנֶער
תֵבֵל	פוּן דֶער ווֶעלְט

1) שמות כ׳ ט״ו. 2) תהלים מ״ז ו׳ 3) שם צ״ח ו׳. 4) שם פ״א ד׳ וה׳. 5) תהלים, מזמור ק״ן. 6) זיך געשאקעלט (פון שרעק). 7) האט זיך ערהויבען. 8) די שטימע. 9) שריט פיר פריידע. 10) ראש חדש. 11) אדער; צום אנפאנג מאנאט. דען „כסה״ מיינט פערדעקען, ד. ה. ווען דיא לבנה איז פערדעקט אין אנפאנג מאנאט. 12) בעמערקט.

וְשֹׁכְנֵי אָרֶץ. אוּן אַיינְוואוֹהנֶער פוּן דֶר עֶרד!
כִּנְשֹׂא נֵס [7]ווִי מֶען וֶועט אוֹיפְהֵעבֶּן אַ פָהנֶע
הָרִים (אוֹיף דִי) בֶּערְג
תִּרְאוּ, [8]וֶועט אִיהְר זֶעהְן,
וְכִתְקֹעַ שׁוֹפָר אוּן [7]ווִי דֶר שׁוֹפָר וֶועט בְּלָאזֶען
תִּשְׁמָעוּ: [8]וֶועט אִיהְר הֶערֶען.
וְנֶאֱמַר. אוּן עֶס אִיז גֶזָאגְט (אִין פָּסוּק):
1 וְהָיָה אוּן עֶס וֶועט זַיין
בַּיּוֹם הַהוּא אִין יֶענֶעם טָאג
יִתָּקַע וֶועט גֶעבְּלָאזֶען וֶוערֶען
בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל, מִיט אַ גְרוֹיסֶען שׁוֹפָר,
וּבָאוּ אוּן עֶס וֶועלֶען קוּמֶען
הָאֹבְדִים דִי פֶערְלָארֶענֶע
בְּאֶרֶץ אַשּׁוּר אִין דֶעם לַאנְד אַשּׁוּר
וְהַנִּדָּחִים אוּן דִי פֶערְשְׁטוֹיסֶענֶע
בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם. אִין דֶעם לַאנְד מִצְרַיִם,
וְהִשְׁתַּחֲווּ אוּן זֵיי וֶועלֶען זִיךְ בּוּקֶען
לַיְיָ צוּם עֶווִיגֶען
בְּהַר הַקֹּדֶשׁ אוֹיף דֶעם הֵיילִיגֶען בַּארְג
בִּירוּשָׁלָיִם: אִין יְרוּשָׁלַיִם.
וְנֶאֱמַר, אוּן עֶס אִיז גֶזָאגְט (אִין פָּסוּק):
2 וַיְיָ אוּן דֶער עֶווִיגֶער
עֲלֵיהֶם יֵרָאֶה, וֶועט אִיבֶּער זֵיי עֶרְשַׁיינֶען,
וְיָצָא כַבָּרָק חִצּוֹ. אוּן זַיין פַּייל וֶועט אַרוֹיס־גֶעהְן ווִי אַ בְּלִיטְץ,
וַאדֹנָי אֱלֹהִים אוּן דֶער עֶווִיגֶער גָאט
בַּשּׁוֹפָר יִתְקָע וֶועט בְּלָאזֶען מִיט דֶם שׁוֹפָר,

וְהָלַךְ אוּן עֶר וֶועט [9]גֶעהְן
בְּסַעֲרוֹת תֵּימָן: מִיט דִי שְׁטוּרְם־ווִינְדֶען פוּן פוּן [10]דֶער זִיד.
3 יְיָ צְבָאוֹת דֶר עֶווִיגֶר פוּן דִי הֶעעֶר־שָׁארֶען
יָגֵן עֲלֵיהֶם: וֶועט שִׁיטְצֶען אִיבֶּער זֵיי.
כֵּן תָּגֵן אַזוֹי זָאלְסְטוּ שִׁיטְצֶען
עַל עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל אִיבֶּער דַיין פָאלְק יִשְׂרָאֵל
בִּשְׁלוֹמֶךָ: מִיט דַיין פְרִידֶען.

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. 4 תְּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל לְחֵרוּתֵנוּ. וְשָׂא נֵס לְקַבֵּץ גָּלֻיּוֹתֵינוּ. 5 וְקָרֵב פְּזוּרֵינוּ מִבֵּין הַגּוֹיִם. וּנְפוּצוֹתֵינוּ כַּנֵּס מִיַּרְכְּתֵי אָרֶץ: וַהֲבִיאֵנוּ לְצִיּוֹן עִירְךָ בְּרִנָּה. וְלִירוּשָׁלַיִם בֵּית מִקְדָּשְׁךָ בְּשִׂמְחַת עוֹלָם. וְשָׁם נַעֲשֶׂה לְפָנֶיךָ אֶת קָרְבְּנוֹת חוֹבוֹתֵינוּ כִּמְצֻוֶּה עָלֵינוּ בְּתוֹרָתֶךָ עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ מִפִּי כְבוֹדֶךָ. כָּאָמוּר:

---

6 וּבְיוֹם אוּן אִין דֶעם טָאג
שִׂמְחַתְכֶם פוּן אַייעֶר פְרֵייד
וּבְמוֹעֲדֵיכֶם אוּן אִין אַייעֶרֶע פֶעסְט־טֶעג
וּבְרָאשֵׁי חָדְשֵׁכֶם, אוּן אִין אַייעֶרֶע אָנְפַאנְג־מָאנַאטֶען,

1) ישעיה כ״ז י״ג. 2) זכריה ט׳ י״ד. 3) שם תחלת פסוק ט״ו. 4) די איבערזעטצונג זעה אין ערשטען טהייל זייטע 77. 5) די איבערזעטצונג זעה זייטע 215. 6) במדבר י׳ י׳. 7) ווען. 8) זאלט. 9) קומען. 10) דרום־זייט.

וּתְקַעְתֶּם	דַאן זָאלְט אִיהר בְּלָאזֶען
בַּחֲצֹצְרֹת	מִיט דִי טְרָאמְפֶּעטֶען
עַל עֹלֹתֵיכֶם	בַּיי אַיְעֶרֶע בְּרַאנְד-אָפְּפֶערְס
וְעַל זִבְחֵי	אוּן בַּיי דִי שְׁלַאכְטוּנְגֶען
שַׁלְמֵיכֶם.	פוּן אַייעֶרֶע פְרִידֶנְס-אָפְּפֶערְס
וְהָיוּ לָכֶם	אוּן זֵיי זָאלֶען זַיין בַּיי אֵייךְ
לְזִכָּרוֹן	צוּם אַנְדֵיינְקֶען,
לִפְנֵי אֱלֹהֵיכֶם	פַאר אַייעֶר גָאט,
אֲנִי יְיָ	אִיךְ בִּין דֶער עֶווִיגֶער,
אֱלֹהֵיכֶם:	אַייעֶר גָאט.
כִּי	דֶען
אַתָּה שׁוֹמֵעַ	דוּ הֶערְסְט
קוֹל שׁוֹפָר	דִי שׁוֹפָר שְׁטִימֶע
וּמַאֲזִין תְּרוּעָה	אוּן דוּ פֶערְנֶעהְמְסְט דַאס שַׁאלֶען
וְאֵין דּוֹמֶה לָּךְ:	אוּן קֵיינֶער אִיז עֶהנְלִיךְ צוּ דִיר.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ	גֶעלוֹיבְּט בִּיסְטוּ, עֶווִיגֶער,
שׁוֹמֵעַ	(וֶועלְכֶער) הֶערְט
קוֹל תְּרוּעַת	דִי שְׁטִימֶע פוּן דַאס שַׁאלֶען
עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל	פוּן זַיין פָאלְק יִשְׂרָאֵל
בְּרַחֲמִים:	מִיט בַּארְמְהֶערְצִיגְקַייט.

זעה איבערזעטצונג אויף זייטע 126.

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם. וְהָשֵׁב אֶת הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל. וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן. וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד. עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ:

ווען דער חזן ווידערהאָלט די שמונה עשרה, זאגט מען היר ותערב אויף זייטע 221.

וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן:

ווען דער חזן זאגט מודים, זאגט די געמיינדע שטילערהייט מודים דרבנן, וואס געפינט זיך היר אונטערן שטריך.

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ. שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד. צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר. נוֹדֶה לְּךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ. עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ. וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ. וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ. וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל עֵת. עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם. הַטּוֹב. כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמֶיךָ. וְהַמְרַחֵם. כִּי לֹא תַמּוּ חֲסָדֶיךָ. מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ:

וְעַל כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד:

וּכְתוֹב לְחַיִּים טוֹבִים כָּל בְּנֵי בְרִיתֶךָ:

ווען דער חזן זאגט מודים אנחנו לך, זאגט די געמיינדע שטילערהייט פאלגענדען מודים דרבנן.

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ. שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. אֱלֹהֵי כָל בָּשָׂר. יוֹצְרֵנוּ יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית. בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ. עַל שֶׁהֶחֱיִיתָנוּ וְקִיַּמְתָּנוּ. כֵּן תְּחַיֵּנוּ וּתְקַיְּמֵנוּ. וְתֶאֱסוֹף גָּלֻיּוֹתֵינוּ לְחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ. לִשְׁמוֹר חֻקֶּיךָ. וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ. וּלְעָבְדְּךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם. עַל שֶׁאֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ. בָּרוּךְ אֵל הַהוֹדָאוֹת:

וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה. וִיהַלְלוּ אֶת שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת . הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ . וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת:

ווען דער חזן ווידערהאָלט שמונה עשרה, זאגט ער היר אלהינו, וואס געפינט זיך אונטערן שטריך.

שִׂים שָׁלוֹם . טוֹבָה וּבְרָכָה . חֵן וָחֶסֶד וְרַחֲמִים . עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ . בָּרְכֵנוּ אָבִינוּ כֻּלָּנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר פָּנֶיךָ . כִּי בְאוֹר פָּנֶיךָ נָתַתָּ לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ תּוֹרַת חַיִּים וְאַהֲבַת חֶסֶד וּצְדָקָה. וּבְרָכָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם . וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ:

בְּסֵפֶר חַיִּים בְּרָכָה וְשָׁלוֹם וּפַרְנָסָה טוֹבָה . נִזָּכֵר וְנִכָּתֵב לְפָנֶיךָ . אֲנַחְנוּ וְכָל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל . לְחַיִּים טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ עֹשֵׂה הַשָּׁלוֹם:

ווען דער חזן ווידערהאָלט שמונה עשרה, זאָגט ער נור ביז היר און דאָן קדיש שלם, זייטע 170.

אֱלֹהַי . נְצוֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע . וּשְׂפָתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה . וְלִמְקַלְלַי נַפְשִׁי תִדּוֹם. וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה . פְּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ. וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי . וְכֹל הַחוֹשְׁבִים עָלַי רָעָה. מְהֵרָה הָפֵר עֲצָתָם וְקַלְקֵל מַחֲשַׁבְתָּם: עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינֶךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ: לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ . הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי: יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ . יְיָ צוּרִי וְגֹאֲלִי: טרעט אב 3 טריט ריקווערטס און זאג:

עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ. וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל. וְאִמְרוּ אָמֵן:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ: וְשָׁם נַעֲבָדְךָ בְּיִרְאָה כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת: וְעָרְבָה לַייָ מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלָיִם. כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת:

ווען דער חזן ווידערהאָלט שמונה עשרה (חזרת הש״ץ) זאגט ער אלהינו פאר שים שלום.

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ . בָּרְכֵנוּ בַבְּרָכָה הַמְשֻׁלֶּשֶׁת בַּתּוֹרָה הַכְּתוּבָה עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ . הָאֲמוּרָה מִפִּי אַהֲרֹן וּבָנָיו כֹּהֲנִים

היר פאָלגט ברכת כהנים אויף זייטע 222.

מען זאגט אין כאלהינו, זייטע 171, עלינו, זייטע 176, און דעם קאפיטל פון טאג (זעה תפלות לחול, זייטע 126-121).

תפלת יום כפור

לערבית, שחרית, מוסף, מנחה, ונעילה.

גֶעבֶּעט פִיר דֶעם פֶערְגֶעבּוּנְגְס-טָאג (יוֹם כִּפּוּר)

פִיר אָבֶּענְד, מָארְגֶען, מוּסָף, נָאךְ־מִיטָאג אוּן נְעִילָה.

צו מנחה (נאך־מיטאג־געבעט) דעם טאג פאר יום כפור דאווענט מען שמונה עשרה אזוי ווי אין א וואכען־טאג, ביז עושה השלום און דאן פאנגט מען אן אלהינו ואלהי אבותינו תבוא לפניך תפלתנו, אויף זייטע 259, ביז וכשנים קדמוניות, ז 269 אזוי ווי יום כפור ביי נאכט, אבער ווען דער חזן ווידערהאלט די שמונה עשרה זאגט ער נור ביז עושה השלום.

יום כפור נאכט זאגט מען צום ערשטען כל נדרי און דאן פאנגט מען אן מעריב (אבענד-געבעט) פיר יום טוב מיט ברכו אויף זייטע 19 ביז שמונה עשרה, ז' 25, און דאן זאגט מען פאלגענדע שמונה עשרה.

אויב דער אבענד פון יום טוב געפאלט אם פרייטאג־צו־נאכט, דאן זאגט מען מזמור שיר ליום השבת, זייטע 12, פאר מעריב.

שחרית (מארגען־געבעט) פיר יום כפור פאנגט אן פון מה טובו, זייטע 36, ווי שבת, ביז גאל ישראל, זייטע 121, און דאן זאגט מען פאלגענדע שמונה עשרה.

מנחה (נאך־מיטאג־געבעט) פיר יום כפור פאנגט אן מיט סדר הקריאה, ז' 183, און מען לייענט אין ספר תורה, און דאן זאגט מען פאלגענדע שמונה עשרה.

צו נעילה (שלוס-געבעט) פאנגט מען אן אשרי און ובא לציון, זייטע 181, און דאן זאגט מען די פאלגענדע שמונה עשרה.

פון היר ביז וכשנים קדמוניות אויף זייטע 269, זאגט מען שטעהענדיג.

כי שם יי זאגט מען צו מנחה, מוסף און נעילה.

זעה די איבערזעטצונג אויף זייטע 122.

כִּי שֵׁם יְיָ אֶקְרָא. הָבוּ גֹדֶל לֵאלֹהֵינוּ:

אֲדֹנָי. שְׂפָתַי תִּפְתָּח. וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ. אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. אֱלֹהֵי אַבְרָהָם. אֱלֹהֵי יִצְחָק. וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב. הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן. גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים. וְקוֹנֵה הַכֹּל. וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת. וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה:

זָכְרֵנוּ לְחַיִּים. מֶלֶךְ חָפֵץ בַּחַיִּים. וְכָתְבֵנוּ (פיר נעילה וְחָתְמֵנוּ) בְּסֵפֶר הַחַיִּים. לְמַעַנְךָ אֱלֹהִים חַיִּים:

מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם:

אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי. מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה. רַב לְהוֹשִׁיעַ:

מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד. מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים. סוֹמֵךְ נוֹפְלִים. וְרוֹפֵא חוֹלִים. וּמַתִּיר אֲסוּרִים. וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר: מִי כָמוֹךָ. בַּעַל גְּבוּרוֹת. וּמִי דוֹמֶה לָּךְ. מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה:

מִי כָמוֹךָ אַב הָרַחֲמִים. זוֹכֵר יְצוּרָיו לְחַיִּים בְּרַחֲמִים:

וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים:

ווען דער חזן ווידערהאלט שמונה עשרה, זאגט מען היר הדושה (נעריצך), וואס איז אונטערן שטריך.

ווען דער חזן ווידערהאלט די שמונה עשרה, זאגט מען די פאלגענדע הדושה נאך מחיה המתים.

זעה די איבערזעטצונג אויף זייטע 162.

חזן נַעֲרִיצְךָ וְנַקְדִּישְׁךָ. כְּסוֹד שִׂיחַ שַׂרְפֵי קֹדֶשׁ. הַמַּקְדִּישִׁים שִׁמְךָ בַּקֹּדֶשׁ. כַּכָּתוּב עַל יַד נְבִיאֶךָ. וְקָרָא זֶה אֶל זֶה וְאָמַר:

אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ. וּקְדוֹשִׁים בְּכָל יוֹם יְהַלְלוּךָ סֶּלָה:

זעה די איבערזעטצונג אויף זייטע 230.

וּבְכֵן תֵּן פַּחְדְּךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ עַל כָּל מַעֲשֶׂיךָ וְאֵימָתְךָ עַל כָּל מַה שֶּׁבָּרָאתָ. וְיִירָאוּךָ כָּל הַמַּעֲשִׂים. וְיִשְׁתַּחֲווּ לְפָנֶיךָ כָּל הַבְּרוּאִים. וְיֵעָשׂוּ כֻלָּם אֲגֻדָּה אַחַת לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם: כְּמוֹ שֶׁיָּדַעְנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ שֶׁהַשִּׁלְטוֹן לְפָנֶיךָ. עֹז בְּיָדְךָ. וּגְבוּרָה בִּימִינֶךָ. וְשִׁמְךָ נוֹרָא עַל כָּל מַה שֶּׁבָּרָאתָ:

וּבְכֵן תֵּן כָּבוֹד יְיָ לְעַמֶּךָ. תְּהִלָּה לִירֵאֶיךָ. וְתִקְוָה טוֹבָה לְדוֹרְשֶׁיךָ. וּפִתְחוֹן פֶּה לַמְיַחֲלִים לָךְ. שִׂמְחָה לְאַרְצֶךָ. וְשָׂשׂוֹן לְעִירֶךָ. וּצְמִיחַת קֶרֶן לְדָוִד עַבְדֶּךָ. וַעֲרִיכַת נֵר לְבֶן יִשַׁי מְשִׁיחֶךָ. בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ:

וּבְכֵן צַדִּיקִים יִרְאוּ וְיִשְׂמָחוּ וִישָׁרִים יַעֲלֹזוּ. וַחֲסִידִים בְּרִנָּה יָגִילוּ. וְעוֹלָתָה תִּקְפָּץ פִּיהָ. וְכָל הָרִשְׁעָה כֻּלָּה כְּעָשָׁן תִּכְלֶה. כִּי תַעֲבִיר מֶמְשֶׁלֶת זָדוֹן מִן הָאָרֶץ:

וְתִמְלוֹךְ אַתָּה יְיָ לְבַדֶּךָ עַל כָּל מַעֲשֶׂיךָ. בְּהַר צִיּוֹן מִשְׁכַּן כְּבוֹדֶךָ. וּבִירוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ. כַּכָּתוּב בְּדִבְרֵי קָדְשֶׁךָ: יִמְלֹךְ יְיָ

קהל וחזן. קָדוֹשׁ. קָדוֹשׁ. קָדוֹשׁ. יְיָ צְבָאוֹת. מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ:

חזן כְּבוֹדוֹ מָלֵא עוֹלָם מְשָׁרְתָיו שׁוֹאֲלִים זֶה לָזֶה אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ. לְעֻמָּתָם בָּרוּךְ יֹאמֵרוּ:

קהל וחזן בָּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ מִמְּקוֹמוֹ:

חזן מִמְּקוֹמוֹ הוּא יִפֶן בְּרַחֲמִים. וְיָחֹן עַם הַמְיַחֲדִים שְׁמוֹ עֶרֶב וָבֹקֶר בְּכָל יוֹם תָּמִיד. פַּעֲמַיִם בְּאַהֲבָה שְׁמַע אוֹמְרִים:

קהל וחזן.

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד: הוּא אֱלֹהֵינוּ. הוּא אָבִינוּ. הוּא מַלְכֵּנוּ. הוּא מוֹשִׁיעֵנוּ. וְהוּא יַשְׁמִיעֵנוּ בְּרַחֲמָיו שֵׁנִית לְעֵינֵי כָּל חָי לִהְיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים:

קהל וחזן אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם:

קהל וחזן אַדִּיר אַדִּירֵנוּ יְיָ אֲדֹנֵינוּ. מָה אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל הָאָרֶץ: וְהָיָה יְיָ לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ. בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד:

חזן וּבְדִבְרֵי קָדְשְׁךָ כָּתוּב לֵאמֹר:

קהל וחזן. יִמְלֹךְ יְיָ לְעוֹלָם. אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר. הַלְלוּיָהּ:

חזן לְדוֹר וָדוֹר נַגִּיד גָּדְלֶךָ. וּלְנֵצַח נְצָחִים קְדֻשָּׁתְךָ נַקְדִּישׁ. וְשִׁבְחֲךָ אֱלֹהֵינוּ מִפִּינוּ לֹא יָמוּשׁ לְעוֹלָם וָעֶד. כִּי אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ אָתָּה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ:

דער חזן זאגט דאן ובכן תן פחדך

לְעוֹלָם. אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר. הַלְלוּיָהּ:

קָדוֹשׁ אַתָּה וְנוֹרָא שְׁמֶךָ. וְאֵין אֱלוֹהַּ מִבַּלְעָדֶיךָ. כַּכָּתוּב וַיִּגְבַּהּ יְיָ צְבָאוֹת בַּמִּשְׁפָּט. וְהָאֵל הַקָּדוֹשׁ נִקְדַּשׁ בִּצְדָקָה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ:

אַתָּה בְחַרְתָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים אָהַבְתָּ אוֹתָנוּ. וְרָצִיתָ בָּנוּ. וְרוֹמַמְתָּנוּ מִכָּל הַלְּשׁוֹנוֹת. וְקִדַּשְׁתָּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ. וְקֵרַבְתָּנוּ מַלְכֵּנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ. וְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עָלֵינוּ קָרָאתָ:

וַתִּתֶּן לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה אֶת יוֹם (פיר שבת הַשַּׁבָּת הַזֶּה לִקְדֻשָּׁה וְלִמְנוּחָה וְאֶת יוֹם) הַכִּפֻּרִים הַזֶּה לִמְחִילָה וְלִסְלִיחָה וּלְכַפָּרָה וְלִמְחָל בּוֹ אֶת כָּל עֲוֹנוֹתֵינוּ (פיר שבת for Sabbath בְּאַהֲבָה) מִקְרָא קֹדֶשׁ זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרָיִם:

צו מוסף זאגט מען היר ומפני חטאינו, וועלכעס געפינט זיך אונטערן שטריך.

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. יַעֲלֶה וְיָבֹא וְיַגִּיעַ. וְיֵרָאֶה וְיֵרָצֶה וְיִשָּׁמַע. וְיִפָּקֵד וְיִזָּכֵר זִכְרוֹנֵנוּ וּפִקְדוֹנֵנוּ. וְזִכְרוֹן אֲבוֹתֵינוּ. וְזִכְרוֹן מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד עַבְדֶּךָ. וְזִכְרוֹן יְרוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ. וְזִכְרוֹן כָּל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְפָנֶיךָ. לִפְלֵיטָה לְטוֹבָה. לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים. לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם בְּיוֹם הַכִּפֻּרִים הַזֶּה: זָכְרֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בּוֹ לְטוֹבָה. וּפָקְדֵנוּ בוֹ לִבְרָכָה. וְהוֹשִׁיעֵנוּ בוֹ לְחַיִּים. וּבִדְבַר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים. חוּס וְחָנֵּנוּ. וְרַחֵם עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ. כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ. כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה:

מוסף פיר יום כפור.

ומפני חטאינו זאגט מען צו מוסף נאך זכר ליציאת מצרים.

וּמִפְּנֵי חֲטָאֵינוּ גָּלִינוּ מֵאַרְצֵנוּ. וְנִתְרַחַקְנוּ מֵעַל אַדְמָתֵנוּ. וְאֵין אֲנַחְנוּ יְכוֹלִים לַעֲשׂוֹת חוֹבוֹתֵינוּ בְּבֵית בְּחִירָתֶךָ. בַּבַּיִת הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ. שֶׁנִּקְרָא שִׁמְךָ עָלָיו. מִפְּנֵי הַיָּד שֶׁנִּשְׁתַּלְּחָה בְּמִקְדָּשֶׁךָ: יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ. יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. מֶלֶךְ רַחֲמָן. שֶׁתָּשׁוּב וּתְרַחֵם עָלֵינוּ וְעַל מִקְדָּשְׁךָ בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים. וְתִבְנֵהוּ מְהֵרָה וּתְגַדֵּל כְּבוֹדוֹ: אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ. גַּלֵּה כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ עָלֵינוּ מְהֵרָה. וְהוֹפַע וְהִנָּשֵׂא עָלֵינוּ לְעֵינֵי כָּל חָי. וְקָרֵב פְּזוּרֵינוּ מִבֵּין הַגּוֹיִם. וּנְפוּצוֹתֵינוּ כַּנֵּס מִיַּרְכְּתֵי אָרֶץ: וַהֲבִיאֵנוּ לְצִיּוֹן עִירְךָ בְּרִנָּה.

[1]אֱלֹהֵינוּ	אונזער גאָט
וֵאלֹהֵי	און גאָט
אֲבוֹתֵינוּ.	פון אונזערע עלטערן!
מְחַל	פערצייהע
לַעֲוֹנוֹתֵינוּ	אונזערע זינד
בְּיוֹם	אין [3]דעם טאָג

(לשבת הַשַּׁבָּת הַזֶּה	[3]פון דיזען שבת
וּבְיוֹם)	און אין [4]דעם טאָג
הַכִּפֻּרִים הַזֶּה	[4]פון פערגעבונג,
מְחֵה	[5]מעק אוים
וְהַעֲבֵר	און נעהם אוועג
פְּשָׁעֵינוּ	אונזערע פערברעכען

מוּסַף פִיר יוֹם כִּפּוּר.

וְלִירוּשָׁלַיִם בֵּית מִקְדָּשְׁךָ בְּשִׂמְחַת עוֹלָם. וְשָׁם נַעֲשֶׂה לְפָנֶיךָ אֶת קָרְבְּנוֹת חוֹבוֹתֵינוּ. תְּמִידִים כְּסִדְרָם. וּמוּסָפִים כְּהִלְכָתָם. וְאֶת מוּסַף יוֹם (פיר שבת וְאֶת מוּסְפֵי יוֹם הַשַּׁבָּת הַזֶּה וְיוֹם) הַכִּפֻּרִים הַזֶּה. נַעֲשֶׂה וְנַקְרִיב לְפָנֶיךָ בְּאַהֲבָה. כְּמִצְוַת רְצוֹנֶךָ. כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתָּ עָלֵינוּ בְּתוֹרָתֶךָ עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ. מִפִּי כְבוֹדֶךָ. כָּאָמוּר:

זעה די איבערזעטצונג אויף זייטע 166.

פיר שבת. וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת שְׁנֵי כְבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה תְּמִימִים. וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים סֹלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן וְנִסְכּוֹ: עֹלַת שַׁבַּת בְּשַׁבַּתּוֹ. עַל עֹלַת הַתָּמִיד וְנִסְכָּהּ:

(זֶה קָרְבַּן שַׁבָּת וְקָרְבַּן הַיּוֹם כָּאָמוּר:)

[2]וּבֶעָשׂוֹר	און אין דעם צעהנטען (טאָג
לַחֹדֶשׁ	פון דיזען זיבענטען
הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה	מאָנאַט
מִקְרָא קֹדֶשׁ	אַ היילינע פערזאַמלונג
יִהְיֶה לָכֶם.	זאָל זיין בּיי איך,
וְעִנִּיתֶם	און איהר זאָלט פּייניגען
אֶת נַפְשֹׁתֵיכֶם	אייערע זעעלען,[6]
כָּל מְלָאכָה	קיין אַרבּייט
לֹא תַעֲשׂוּ	זאָלט איהר ניט טהאָן.

זעה איבערזעטצונג אויף זייטע 216.

וְהִקְרַבְתֶּם עֹלָה לַיְיָ רֵיחַ נִיחֹחַ. פַּר בֶּן בָּקָר אֶחָד. אַיִל אֶחָד. כְּבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה שִׁבְעָה. תְּמִימִם יִהְיוּ לָכֶם:

זעה די איבערזעטצונג אויף זייטע 167.

וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם כִּמְדֻבָּר. שְׁלשָׁה עֶשְׂרֹנִים לַפָּר וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים לָאָיִל. וְעִשָּׂרוֹן לַכֶּבֶשׂ. וְיַיִן כְּנִסְכּוֹ. וְשָׂעִיר לְכַפֵּר. וּשְׁנֵי תְמִידִים כְּהִלְכָתָם:

פיר שבת. יִשְׂמְחוּ בְמַלְכוּתְךָ שׁוֹמְרֵי שַׁבָּת וְקוֹרְאֵי עֹנֶג. עַם מְקַדְּשֵׁי שְׁבִיעִי. כֻּלָּם יִשְׂבְּעוּ וְיִתְעַנְּגוּ מִטּוּבֶךָ. וּבַשְּׁבִיעִי רָצִיתָ (בּוֹ) וְקִדַּשְׁתּוֹ. חֶמְדַּת יָמִים אוֹתוֹ קָרָאתָ. זֵכֶר לְמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית:

דאן זאגט מען אלהינו ואלהי אבותינו מחל לעונותינו וועלכעס געפינט זיך איבערן שטריך.

1) התפלה הזאת היא אחת מהשמונה ברכות שהתפלל הכהן הגדול ביום הכפורים אחרי אשר קרא בתורה כמו שפירש רש"י ביומא כ"ח ע"ב. 2) במדבר כ"ט ז'. 3) אין דיזען שבת-טאג. 4) דיזען טאג פון פערגעבונג. 5) פערטיליג, וויש אָב. 6) ד. ה. איהר זאלט פאסטען.

וְחַטֹּאתֵינוּ אוּן אוּנְזֶערֶע זִינְד
מִנֶּגֶד עֵינֶיךָ. פוּן פַאר דַיינֶע אוֹיגֶען,
כָּאָמוּר. ווי עֶס איז גֶעזָאגְט (אין פָּסוּק):
1 אָנֹכִי. אָנֹכִי הוּא מֹחֶה איך, איך בִּין עֶס, וועלְכֶער מֶעקְט אוֹיס
פְשָׁעֶיךָ דַיינֶע פֶערְבְּרֶעכֶען
לְמַעֲנִי. פוּן מַיינֶעט וועגֶען,
וְחַטֹּאתֶיךָ אוּן דַיינֶע זִינְד
לֹא אֶזְכּוֹר: וועל איך נִיט עֶרְמאנֶערְן".
וְנֶאֱמַר. אוּן עֶס איז גֶעזָאגְט (אין פָּסוּק):
2 מָחִיתִי "איך הָאבּ אוֹיסגֶעמֶעקְט
כָעָב ווי אַ וָואלְקֶען[4]
פְּשָׁעֶיךָ דַיינֶע פֶערְבְּרֶעכֶען,
וְכֶעָנָן אוּן ווי אַ נֶעבֶּעל
חַטֹּאתֶיךָ. דַיינֶע זִינְד;
שׁוּבָה אֵלַי קֶעהְר צוּרִיק צוּ מִיר,
כִּי גְאַלְתִּיךָ: דֶען איך הָאבּ דִיר עֶרְלֵייזְט".
וְנֶאֱמַר. אוּן עֶס איז גֶעזָאגְט (אין פָּסוּק):
3 כִּי בַיּוֹם הַזֶּה דֶען אין דִיזֶען טָאג
יְכַפֵּר עֲלֵיכֶם וועט עֶר פֶערְגֶעבֶּען אוֹיף אַייך,
לְטַהֵר אֶתְכֶם. אוּם אַייך צוּ רֵיינִיגֶען;
מִכֹּל חַטֹּאתֵיכֶם פוּן אַלֶע אַייעֶרֶע זִינְד
לִפְנֵי יְיָ פַאר דֶעם עֶוויגֶען
תִּטְהָרוּ: זָאלְט אִיהְר רֵיין זַיין.
(פיר שבת אֱלֹהֵינוּ אוּנְזֶער גָאט
וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אוּן גָאט פוּן אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן

רְצֵה זַיי צוּפְרִידֶען
בִמְנוּחָתֵנוּ) מִיט אוּנְזֶער רוּהֶען;
קַדְּשֵׁנוּ הֵיילִיג אוּנְז
בְּמִצְוֹתֶיךָ. דוּרְךְ דַיינֶע גֶעבָּאטֶע,
וְתֵן חֶלְקֵנוּ אוּן גִיבּ אוּנְזֶער טְהֵייל
בְּתוֹרָתֶךָ. אִין דַיין תּוֹרָה;
שַׂבְּעֵנוּ זֶעטִיג אוּנְז
מִטּוּבֶךָ. פוּן דַיין גוּטֶעס,
וְשַׂמְּחֵנוּ אוּן עֶרְפְרֶעה אוּנְז
בִּישׁוּעָתֶךָ. דוּרְךְ דַיין הִילְף;
(פיר שבת וְהַנְחִילֵנוּ אוּן גִיבּ אוּנְז אַלְס עֶרְבּ־טְהֵייל
יְיָ אֱלֹהֵינוּ עֶוויגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן מִיט לִיבֶּע אוּן מִיט ווילֶען
שַׁבַּת קָדְשֶׁךָ. דַיין הֵיילִיגֶען רוּהֶע־טָאג,
וְיָנוּחוּ בוֹ אוּן עֶס זָאלֶען רוּהֶען אִין אִיהְם
יִשְׂרָאֵל דִי יִשְׂרָאֵל,
מְקַדְּשֵׁי שְׁמֶךָ) וועלְכֶע הֵיילִיגֶען דַיין נָאמֶען,
וְטַהֵר לִבֵּנוּ אוּן רֵיינִיג אוּנְזֶער הַארְץ
לְעָבְדְּךָ דִיר צוּ דִינֶען
בֶּאֱמֶת. מִיט וָואהְרְהַייט,
כִּי אַתָּה סָלְחָן דֶען דוּ בִּיסְט דֶר פֶערְגֶעבֶּער
לְיִשְׂרָאֵל פוּן יִשְׂרָאֵל
וּמָחֳלָן אוּן דֶער פֶערְצַייהֶער
לְשִׁבְטֵי יְשֻׁרוּן פוּן דִי שְׁטַאמֶען פוּן יְשֻׁרוּן
בְּכָל דּוֹר וָדוֹר. אִין יֶעדֶען גֶעשְׁלֶעכְט,
וּמִבַּלְעָדֶיךָ אוּן אוֹיסֶער דִיר
אֵין לָנוּ מֶלֶךְ הָאבֶּען מִיר קֵיין קֶענִיג,

1) ישעיה מ״ג כ״ה. 2) שם מ״ד כ״ב. 3) ויקרא ט״ז ל׳. 4) ד׳ ה׳ איך האב געמאכט פערשווינדען דיינע זינד אזו ווי א וואלקען פערשווינדעט.

מוֹחֵל וְסוֹלֵחַ (וֶולְכֶר) פֶּרְצַיְהֶט אוּן פֶּרְגִיבְּט
אֶלָּא אָתָּה: נוּר דוּ.
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ. גֶעלוֹיבְּט בִּיסְטוּ, עֶווִיגֶער,
מֶלֶךְ קֶענִיג,
מוֹחֵל וְסוֹלֵחַ (וֶולְכֶר) פֶּרְצַיְהֶט אוּן פֶּרְגִיבְּט
לַעֲוֹנוֹתֵינוּ אוּנְזֶערֶע זִינְד
וְלַעֲוֹנוֹת עַמּוֹ אוּן דִי זִינְד פוּן זַיין פָאלְק,
בֵּית יִשְׂרָאֵל. דַאס הוֹיז יִשְׂרָאֵל,
וּמַעֲבִיר אוּן (וֶועלְכֶער) נֶעהְמְט אַוֶועג
אַשְׁמוֹתֵינוּ אוּנְזֶערֶע שוּלְדֶען
בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה } יֶעדֶען יָאהְר,
מֶלֶךְ קֶענִיג
עַל כָּל הָאָרֶץ. אִיבֶּער דִי גַאנְצֶע עֶרד,
מְקַדֵּשׁ (וֶועלְכֶער) הֵיילִיגְט
(פיר שבת. הַשַּׁבָּת דֶעם שַׁבָּת
וְ) יִשְׂרָאֵל אוּן דִי יִשְׂרָאֵל
וְיוֹם הַכִּפֻּרִים: אוּן דֶעם פֶערְגֶעבּוּנְגְס=טָאג.

זעה די איבערזעצונג אויף זייטע 126.

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם. וְהָשֵׁב אֶת הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל. וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן. וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד. עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ:

וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן:

ווען דער חזן זאָגט מודים, זאָגט די געמיינדע **שטילערהייט** מודים דרבנן, וואס געפינט זיך היר אונטערן **שטריך**.

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ. שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד. צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר. נוֹדֶה לְּךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ. עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ. וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ. וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ. וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל עֵת. עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם. הַטּוֹב. כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמֶיךָ. וְהַמְרַחֵם. כִּי לֹא תַמּוּ חֲסָדֶיךָ. מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ:

וְעַל כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד:

וּכְתוֹב (פיר נעילה וַחֲתוֹם) לְחַיִּים טוֹבִים כָּל בְּנֵי בְרִיתֶךָ:

וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה. וִיהַלְלוּ אֶת

ווען דער חזן זאָגט מודים אנחנו לך, זאָגט די געמיינדע שטילערהייט פאָלגענדען מודים דרבנן.

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ. שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. אֱלֹהֵי כָל בָּשָׂר. יוֹצְרֵנוּ יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית. בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ. עַל שֶׁהֶחֱיִיתָנוּ וְקִיַּמְתָּנוּ. כֵּן תְּחַיֵּנוּ וּתְקַיְּמֵנוּ. וְתֶאֱסוֹף גָּלֻיּוֹתֵינוּ לְחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ. לִשְׁמוֹר חֻקֶּיךָ. וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ. וּלְעָבְדְּךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם. עַל שֶׁאֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ. בָּרוּךְ אֵל הַהוֹדָאוֹת

שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת. הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ. וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת:

וועון דער חזן ווידערהאָלט שמונה עשׂרה, זאגט ער היר אלהינו, וואס געפינט זיך אונטערן שטריך.

שלום רב זאגט מען נור צו מעריב און מנחה.

שָׁלוֹם רָב עַל יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ תָּשִׂים לְעוֹלָם. כִּי אַתָּה הוּא מֶלֶךְ אָדוֹן לְכָל הַשָּׁלוֹם. וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ:

שים שלום זאגט מען נור אין שחרית, מוסף און נעילה

שִׂים שָׁלוֹם. טוֹבָה וּבְרָכָה. חֵן וָחֶסֶד וְרַחֲמִים. עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ. בָּרְכֵנוּ אָבִינוּ כֻּלָּנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר פָּנֶיךָ. כִּי בְאוֹר פָּנֶיךָ נָתַתָּ לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ תּוֹרַת חַיִּים וְאַהֲבַת חֶסֶד וּצְדָקָה. וּבְרָכָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם. וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ:

בְּסֵפֶר חַיִּים בְּרָכָה וְשָׁלוֹם וּפַרְנָסָה טוֹבָה. נִזָּכֵר וְנִכָּתֵב (פיר נעילה וְנֵחָתֵם) לְפָנֶיךָ. אֲנַחְנוּ וְכָל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל. לְחַיִּים טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ עֹשֵׂה הַשָּׁלוֹם:

יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ.
יְיָ צוּרִי וְגוֹאֲלִי:

אֱלֹהֵינוּ	אונזֶער גָאט
וֵאלֹהֵי	און גָאט
אֲבוֹתֵינוּ.	פון אונזֶערֶע עֶלְטֶערְן!
(אָנָּא)	מִיר בֶּעטֶען דיר,
תָּבֹא לְפָנֶיךָ	זָאל קוּמֶען פַאר דיר
תְּפִלָּתֵנוּ.	אונזֶער גֶעבֶּעט
וְאַל תִּתְעַלַּם	און דו זָלְסְט זיךְ נִיט פֶּרְבָּארְגֶן
מִתְּחִנָּתֵנוּ.	פון אונזֶער בִּיטֶע,
שֶׁאֵין אֲנַחְנוּ	דֶען מִיר זַיינֶען נִיט
עַזֵּי פָנִים	אוּנְפֶערְשֶׁעהְמְטֶע
וּקְשֵׁי עֹרֶף	און הַארְטְנֶעקִיגֶע,
לוֹמַר לְפָנֶיךָ	צוּ זָאגֶען פַאר דִיר,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עֶווִיגֶער, אונזֶער גָאט,
וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ.	און גָאט פון אונזֶרֶע עֶלְטֶרְן,
צַדִּיקִים	גֶערֶעכְטֶע
אֲנַחְנוּ	זַיינֶען מִיר,
וְלֹא חָטָאנוּ.	און מִיר הָאבֶּן נִיט גֶזִינְדִיגְט;
אֲבָל אֲנַחְנוּ	וַואהְרְלִיךְ, מִיר
וַאֲבוֹתֵינוּ	און אונזֶערֶע עֶלְטֶערְן
חָטָאנוּ:	הָאבֶּען גֶעזִינְדִיגְט.

וועון דער חזן ווידערהאָלט שמונה עשרה (חזרת הש״ץ) זאגט ער אלהינו פאר שים שלום.

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. בָּרְכֵנוּ בַבְּרָכָה הַמְשֻׁלֶּשֶׁת בַּתּוֹרָה הַכְּתוּבָה עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ. הָאֲמוּרָה מִפִּי אַהֲרֹן וּבָנָיו כֹּהֲנִים עַם קְדוֹשֶׁךָ כָּאָמוּר: יְבָרֶכְךָ יְיָ וְיִשְׁמְרֶךָ: יָאֵר יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ: יִשָּׂא יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ. וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם:

אָשַׁמְנוּ.	מִיר הָאבֶּן אוּנְז פֶערְשׁוּלְדֶעט
בָּגַדְנוּ.	מִיר זַיינֶען [1]פַאלְשׁ גֶעוֶועזְן,
גָּזַלְנוּ.	מִיר הָאבֶּען גֶערוֹיבְּט,
דִּבַּרְנוּ דֹפִי:	מִיר הָאבֶּן גֶערֶעדְט [2]שְׁלֶעכְטֶס
הֶעֱוִינוּ.	מִיר הָאבֶּן אַנְדֶערְן [3]פֶּרְקְרִמְט
וְהִרְשַׁעְנוּ.	אוּן מִיר הָבֶּן זֵיי שְׁלֶכְט גֶמַכְט,
זַדְנוּ.	מִיר [4]זַיינֶען מוּטְהְווילִיג גֶעוֶון,
חָמַסְנוּ.	מִר הָבֶּן גֶוַואלְטְהַאט גֶטְהָן,
טָפַלְנוּ שֶׁקֶר:	מִיר[5]זַיינֶן בֶּגַאנְגֶן פֶּעלְשׁוּנְגֶן.
יָעַצְנוּ רָע.	מִיר הָאבֶּן גֶרַאטְהֶן שְׁלֶעכְטֶס
כִּזַּבְנוּ.	מִיר הָאבֶּען לִיגֶען גֶעזָאגְט,
לַצְנוּ.	מִיר הָאבֶּען גֶעשְׁפָּאטֶעט,
מָרַדְנוּ.	מִיר זַיְנֶן ווִידֶרְשְׁפֶּענְסְטִיג גֶוֶון,
נִאַצְנוּ.	מִיר הָאבֶּען [6]גֶעלֶעסְטֶערְט,
סָרַרְנוּ.	מִיר הָאבֶּען אָבְּגֶעוַוייכְט,[7]
עָוִינוּ.	מִיר הָאבֶּען פֶּערְקְרִימְט,
פָּשַׁעְנוּ.	מִיר הָאבֶּען פֶּערְבְּרָאכֶען,
צָרַרְנוּ.	מִיר הָאבֶּען אוּנְטֶערְדְרִיקְט,
קִשִּׁינוּ עֹרֶף:	מִיר זַיינֶן גֶוֶוען הַארְטְנֶעקִיג.
רָשַׁעְנוּ.	מִיר הָאבֶּן שְׁלֶעכְטֶס גֶטְהָאן,
שִׁחַתְנוּ.	מִיר הָאבֶּען פֶּערְדָארְבֶּען,
תִּעַבְנוּ.	מִיר הָבֶּן אוּנְווִירְדִיגֶס גֶטְהָאן
תָּעִינוּ.	מִיר הָאבֶּען אַליין גֶעאִירְט,
תִּעְתָּעְנוּ:	מִיר הָאבֶּן אַנְדֶערְן פֶּרְאִירְט.

סַרְנוּ	מִיר הָאבֶּן [8]זִיךְ אָבְּגֶעקֶעהְרְט
מִמִּצְוֹתֶיךָ	פוּן דַיינֶע גֶעבָּאטֶע
וּמִמִּשְׁפָּטֶיךָ הַטּוֹבִים	אוּן פוּן דַיינֶע גוּטֶע רִיכְטֶע
וְלֹא שָׁוָה לָנוּ:	אוּן עֶס הָט אוּנְז[9]נִיט גֶלוֹינְט.
וְאַתָּה צַדִּיק	אוּן דוּ בִּיסְט גֶערֶעכְט
עַל כָּל הַבָּא	פִיר אַלֶעס, וָואס קוּמְט
עָלֵינוּ.	אִיבֶּער אוּנְז,
כִּי	דֶען
אֱמֶת עָשִׂיתָ	דוּ הָסְט גֶהַנְדֶלְט(מִט)וַורְהַיְט
וַאֲנַחְנוּ	אָבֶּער מִיר
הִרְשָׁעְנוּ:	הָאבֶּען זִיךְ פֶּערְשׁוּלְדִיגְט.

מַה נֹּאמַר	וָואס זָאלֶען מִיר זָאגֶען
לְפָנֶיךָ	פַאר דִיר,
יוֹשֵׁב	(דוּ וֶועלְכֶער) זִיצְסְט
מָרוֹם.	(אִין) הִימֶעל,
וּמַה נְּסַפֵּר	אוּן וָוס זָאלֶן מִיר דֶערְצֶעהְלֶן
לְפָנֶיךָ	פַאר דִיר,
שׁוֹכֵן	(דוּ וֶועלְכֶער) וָואהְנְסְט
שְׁחָקִים.	(אִין דִי) הִימְלֶען?
הֲלֹא	[10]דָאךְ
כָּל הַנִּסְתָּרוֹת	אַלֶע פֶּערְבָּארְגֶענֶעס
וְהַנִּגְלוֹת	אוּן אָפֶּענְבַּארֶעס
אַתָּה יוֹדֵעַ:	ווייסְט דוּ.

1) טרייאז, פעררעטהעריש. 2) לעסטערונג. 3) פערפיהרט. 4) האבען מוטהווליג געזינדיגט. 5) געשמידט ליגען. 6) ערצירנט. 7) פון גאט, אדער, פון גוטען וועג. 8) געווייכט. 9) קיין נוטצען געבראכט. 10) זעה; איז דען ניט?

צו נעילה פאנגט מען אָן היר אתה נותן יד לפושעים וועלכעס געפינט זיך היר אונטערן שטריך.

אַתָּה יוֹדֵעַ	דוּ וֵויסְט
רָזֵי עוֹלָם.	דִי גֶעהֵיימְנִיסֶע פוּן דֶר וֶועלְט,
וְתַעֲלוּמוֹת	אוּן דִי [1]בֶּעהַאלְטֶענֶע זַאכֶען
סִתְרֵי	[1]אוּן דִי פֶערְבָּארְגֶנִיסֶע
כָּל חָי:	פוּן אַלֶע לֶעבֶּעדִיגֶע.
אַתָּה חוֹפֵשׂ	דוּ אוּנְטֶערְזוּכְסְט
כָּל חַדְרֵי בָטֶן.	אַלֶע צִימֶערְן פוּן לַייבּ,[2]
וּבוֹחֵן	אוּן דוּ פְּרוּבְסְט
כְּלָיוֹת וָלֵב.	(דִי) נִירֶען אוּן (דִי) הַארְץ;
אֵין דָּבָר נֶעְלָם	קֵיין זַאךְ אִיז [3]בֶּעהַאלְטֶען
מִמֶּךָּ.	פוּן דִיר,
וְאֵין נִסְתָּר	אוּן קֵיין זַאךְ אִיז פֶערְבָּרְגֶען
מִנֶּגֶד עֵינֶיךָ:	פוּן דַיינֶע אוֹיגֶען.
וּבְכֵן	אוּן דַארוּם

יְהִי רָצוֹן	זָאל זַיין דֶער ווילֶען
מִלְּפָנֶיךָ.	פוּן דִיר,
יְיָ אֱלֹהֵינוּ	עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
וֵאלֹהֵי	אוּן גָאט
אֲבוֹתֵינוּ.	פוּן אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן,
שֶׁתִּסְלַח לָנוּ	דַס דוּ זָלְסְט אוּנְז פֶערְגֶעבֶּען
עַל כָּל חַטֹּאתֵינוּ.	אוֹיף אַלֶע אוּנְזֶערֶע זִינְד,
וְתִמְחָל לָנוּ	אוּן זָאלְסְט אוּנְז פֶערְצַייהֶען
עַל כָּל עֲוֹנוֹתֵינוּ.	אוֹיף אַלֶע אוּנְזֶערֶע שׁוּלְדֶען,
וּתְכַפֶּר לָנוּ	אוּן זָאלְסְט אוּנְז פֶערְגֶעבֶּען
עַל כָּל פְּשָׁעֵינוּ:	אוֹיף אַלֶע אוּנְזֶערֶע פֶערְבְּרֶעכֶען.

צו נעילה זאג אתה נותן יד, אַנשטאט אתה יודע רזי.

אַתָּה נוֹתֵן יָד	דוּ גִיבְּסְט אַ הַאנְד
לַפּוֹשְׁעִים.	צוּ דִי פֶערְבְּרֶעכֶערְס,[4]
וִימִינְךָ	אוּן דַיין רֶעכְטֶע הַאנְד
פְּשׁוּטָה	אִיז אוֹיסְגֶעשְׁטְרֶעקְט
לְקַבֵּל	אוֹיפְצוּנֶעהְמֶען
שָׁבִים.	דִי צוּרִיק־קֶעהְרֶענְדֶע,
וַתְּלַמְּדֵנוּ	אוּן דוּ הָאסְט אוּנְז גֶעלֶערְנְט
יְיָ אֱלֹהֵינוּ.	עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
לְהִתְוַדּוֹת	צוּ בֶּעקֶענֶען
לְפָנֶיךָ	פַאר דִיר

עַל כָּל עֲוֹנוֹתֵינוּ.	אוֹיף אַלֶע אוּנְזֶערֶע זִינְד,
לְמַעַן נֶחְדַּל	אוּם מִיר זָאלֶען אוֹיפְהֶערֶען
מֵעֹשֶׁק	פוּן דִי גְוַואלְט־טְהַאט
יָדֵינוּ.	פוּן אוּנְזֶערֶע הֶענְד,
וּתְקַבְּלֵנוּ	אוּן דוּ זָלְסְט אוּנְז אוֹיפְנֶעהְמֶען
בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה	מִיט אַ פָאלְקָאמֶע [5]בֶּערֵייהוּנְג
לְפָנֶיךָ	פַאר דִיר,
כְּאִשִּׁים	ווִי פַייעֶר־אָפְּפֶער
וּכְנִיחוֹחִים.	אוּן ווִי וָואהְל־[6]רִיכֶענְדֶע אָפְּפֶער

1) בעהאלטענע פערבערגניסע פון אלע לעבעדיגע. 2) ד. ה. די אינערעס פון מענשען. 3) פערהעהלען. 4) ד. ה. דו שטרעקסט זיי אוים די האנד, אז זיי זאלען זיך צוריק קעהרען צו דיר. 5) בעקעהרונג. 6) שמעקענדע.

עַל חֵטְא — פִּיר דִי זִינְד,
שֶׁחָטָאנוּ — וָואס מִיר הָאבֶּען גֶעזִינְדִיגְט
לְפָנֶיךָ — פַאר דִיר
בְּאֹנֶס — גֶעצְווָאוּנְגֶענֶערְהֵייט
וּבְרָצוֹן: — אָדֶער פְרַייוִוילִיג.
וְעַל חֵטְא — אוּן פִּיר דִי זִינְד,
שֶׁחָטָאנוּ — וָואס מִיר הָאבֶּען גֶעזִינְדִיגְט
לְפָנֶיךָ — פַאר דִיר
בְּאִמּוּץ הַלֵּב: — מִיט הַארְט=הֶערְצִיגְקֵייט.
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ
בִּבְלִי דָעַת: — [1]נִיט וִויסֶענְדִיג.
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ
בְּבִטּוּי שְׂפָתָיִם: — דוּרְךְ דֶם לִיפֶּען=אוֹיסְשְׁפְּרוּךְ.
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ
בַּגָּלוּי וּבַסָּתֶר: — עֶפֶענְטְלִיךְ אָדֶער אִין גֶעהֵיים.
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ

בְּגִלּוּי עֲרָיוֹת: — דוּרְךְ [2]אוֹיסְגֶעלַאסֶענְהֵייט.
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ
בְּדִבּוּר פֶּה: — מִיט דִי רֵייד פוּן מוֹיל.
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ
בְּדַעַת וּבְמִרְמָה: — מִיט וִויסֶענְהֵייט אוּן פַאלְשְׁקֵייט.
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ
בְּהַרְהוֹר הַלֵּב: — דוּרְךְ דִי דֵיינְקוּנְג פוּן הַארְץ.
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ
בְּהוֹנָאַת רֵעַ: — דוּרְךְ בֶּעטְרִיגֶען אַ [3]צְווֵייטֶען.
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ
בְּוִדּוּי פֶּה: — דוּרְךְ דִי בֶּעקֶענְטְנִיס פוּן מוֹיל.[4]
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ
בִּוְעִידַת זְנוּת: — דוּרְךְ אוֹיסְגֶעלַאסֶענֶע גֶעזֶעלְשַׁאפְט.
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ
בְּזָדוֹן וּבִשְׁגָגָה: — [5]גֶערְן אָדֶער אוּנְגֶערְן.
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ

פִּיר נְעִילָה.

לְמַעַן דְּבָרֶיךָ — וֶועגֶען דֵיינֶע וֶוערְטֶער,
אֲשֶׁר אָמַרְתָּ: — וָואס דוּ הָאסְט גֶעזָאגְט.[6]
אֵין קֵץ — עֶס וָואלְט קֵיין עֶנְדֶע גֶעוֶועֶן
לְאִשֵּׁי — צוּ דִי פַייעֶר=אָפְּפֶער
חוֹבוֹתֵינוּ — פִּיר אוּנְזֶערֶע שׁוּלְדֶען,
וְאֵין מִסְפָּר — אוּן קֵיין צָאהְל
לְנִיחוֹחֵי — צוּ דִי וָואהְלְרִיכֶענְדֶע אָפְּפֶער
אַשְׁמָתֵנוּ. — פִּיר אוּנְזֶער זִינְד;
וְאַתָּה יוֹדֵעַ — אָבֶּער דוּ ווייסְט,

שֶׁאַחֲרִיתֵנוּ — דַאס אוּנְזֶער עֶנְדֶע
רִמָּה וְתוֹלֵעָה. — אִיז וֶועֶרִים אוּן [7]פֶערְפוֹילוּנְג,
לְפִיכָךְ — דַארוּם
הִרְבִּיתָ — הָאסְטוּ פֶערְמֶעהְרְט
סְלִיחָתֵנוּ: — (דִי מִטְלֶן פוּן) אוּנְזֶער פֶערְגֶעבּוּנְג
מָה אָנוּ. — וָואס זַיינֶען מִיר?
מֶה חַיֵּינוּ. — וָואס אִיז אוּנְזֶער לֶעבֶּען?
מֶה חַסְדֵּנוּ. — וָואס אִיז אוּנְזֶער גְנַאדֶע
מַה צִּדְקֵנוּ. — וָוס אִיז אוּנְזֶער גֶערֶעכְטִיגְקֵייט?

1) אוים אונוויסענהייט. 2) בוהלעריי. 3) פריינד; נעבען מענש. 4) ד. ה. נור מיט'ן מויל, אבער ניט מיט'ן הארצען. 5) מוטהוויליג, אדער דורך איין אירטהום. 6) אז תפלה און תשובה זיינען בא דיר טהייערער ווי קרבנות (ש"א ט"ו כ"ב; תהלים נ"א י"ט; הושע י"ד ט'). 7) ווערמוטה.

בזלזול הורים ומורים: דורך פעראכטען עלטערן און לעהרער.

על חטא שחטאנו לפניך

בחזק יד: דורך געוואלט־טהאט.

ועל חטא שחטאנו לפניך

בחלול השם: דורך פראונהייליגן גאטס נאמען

ועל חטא שחטאנו לפניך

בטפשות פה: דורך די דומהייט פון מויל.

על חטא שחטאנו לפניך

בטמאת שפתים: דורך די פעראונרייניגונג פון די ליפען.

ועל חטא שחטאנו לפניך

ביצר הרע: דורך די [1]שלעכטע נייגונג.

ועל חטא שחטאנו לפניך

ביודעים ובלא יודעים: וויסענדיג אדער ניט וויסענדיג.

ועל כלם. און פיר דיזע אלע,

אלוה סליחות גאט פון פערגעבונג,

סלח לנו. פערגיב אונז,

מחל לנו. פערצייהע אונז,

כפר לנו: ענטזינדיג אונז.

על חטא שחטאנו לפניך

בכפת שחד: דורך בעשטעכונג.[2]

על חטא שחטאנו לפניך

בכחש ובכזב: דורך לייקענען און ליגען.

ועל חטא שחטאנו לפניך

בלשון הרע: דורך [3]א בייזען צונג.

ועל חטא שחטאנו לפניך

בלצון: דורך שפאט.

על חטא שחטאנו לפניך

במשא ובמתן: אין האנדעל און וואנדעל.

פיר נעילה.

מה ישענו. וואס איז אונזער הילף?

מה כחנו. וואס איז אונזער קראפט?

מה גבורתנו: וואס איז אונזער שטארקייט?

מה נאמר וואס קענען מיר זאגען

לפניך פאר דיר,

יי אלהינו עוויגער, אונזער גאט,

ואלהי און גאט

אבותינו. פון אונזערע עלטערן?

הלא זיינען דען ניט

כל הגבורים אלע העלדען

כאין ווי ניכטס

לפניך. פאר דיר,

ואנשי השם און מענער פון (גרויסען) נאמען

כלא היו. ווי זיי וואלטען גאר נט געווען,

וחכמים און קלוגע

כבלי מדע. (זיינען) אזוי ווי אהנע קענטניס

ונבונים און פערנינפטיגע

כבלי השכל (זיינען) ווי אהנע פערשטאנד,

כי דען

רוב מעשיהם די מייסטע פון זערע טהאטען

1) זינדיגע; ליידענשאפטליכע. 2) אונטערקייפונג (לאפקע). 3) בעריידען דעם צווייטען.

עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ
בְּמַאֲכָל — דורךְ עֶסעֶן
וּבְמִשְׁתֶּה — און דורךְ טְרינְקֶען.
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ
בְּנֶשֶׁךְ: — דורךְ וואוּכֶער
וּבְמַרְבִּית: — און דורךְ [1]צינְזֶען.
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ
בִּנְטִיַּת גָּרוֹן: — דורךְ אֵן אויסְגֶעשְׁטְרֶעקְטֶען הַלְז.[2]
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ
בְּשִׂקּוּר עָיִן: — דורךְ דַס ווִינְקֶען מִט דֶם אויג.
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ
בְּשִׂיחַ — מִיט דִי רֵייד
שִׂפְתוֹתֵינוּ: — פון אונְזֶערֶע לִיפֶּען.

וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ
בְּעֵינַיִם רָמוֹת: — דורךְ שְׁטָאלְצֶע אויגֶען.
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ
בְּעַזּוּת מֵצַח: — מִיט [3]אונְפֶערְשֶׁעהְמְטְהַייט.

וְעַל כֻּלָּם. אֱלוֹהַּ סְלִיחוֹת. סְלַח לָנוּ. מְחַל לָנוּ. כַּפֶּר לָנוּ:

וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ
בִּפְרִיקַת עוֹל: — דורךְ אַרונְטֶערְוַוארְפֶען דֶם יָאךְ.[4]
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ
בִּפְלִילוּת: — דורךְ פַאלְשׁ [5]רִיכְטֶען.
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ
בִּצְדִיַּת רֵעַ: — דורךְ לויעֶרן אויף אַ צְווייטֶען.
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ

פִּיר נְעִילָה.

תֹּהוּ. — (זַיינֶען) נִיכְטִיג,
וִימֵי חַיֵּיהֶם — און דִי טֶעג פון זֵייעֶר לֶעבֶּען
הֶבֶל לְפָנֶיךָ. — זַיינֶען [6]דוּמְהַייט פַאר דִיר,
וּמוֹתַר הָאָדָם — און דֶר פָארְצוּג פון דֶם מֶנְשֶׁן
מִן הַבְּהֵמָה — אִיבֶּער דַאס פִיה
אָיִן. — אִיז נִיכְסְט,
כִּי הַכֹּל הָבֶל: — דֶען אַלֶעס אִיז [6]דוּמְהַייט.
אַתָּה הִבְדַּלְתָּ — דוּ הָאסְט [7]אונְטֶערְשֵׁיידֶעט
אֱנוֹשׁ — (דֶעם) מֶענְשֶׁען
מֵרֹאשׁ — פון אָנְפַאנְג אָן,
וַתַּכִּירֵהוּ — און דוּ הָסְט אִיהְם אַנֶערְקֶנְט
לַעֲמוֹד — דַאס עֶר זָאל שְׁטֶעהְן
לְפָנֶיךָ. — פַאר דִיר,

כִּי — דֶען
מִי יֹאמַר לְךָ — וֶוער קֶען דִיר זָאגֶען:
מַה תִּפְעָל. — וָואס טְהוּסְט דוּ?
וְאִם יִצְדַּק — און וֶוען עֶר זָאל גֶערֶעכְט זַיין,
מַה יִּתֶּן לָךְ: — וָואס גִיבְט עֶר דִיר?
וַתִּתֶּן לָנוּ — און דוּ הָאסְט אוּנְז גֶעגֶעבֶּען
יְיָ אֱלֹהֵינוּ — עֶווִיגֶער, אוּנְזֶער גָאט,
בְּאַהֲבָה — מִיט לִיבֶּע
אֶת יוֹם — דֶעם טָאג
(הַשַּׁבָּת הַזֶּה — פון דִיזֶען שַׁבָּת
וְאֶת יוֹם) — און דֶעם טָאג
הַכִּפֻּרִים הַזֶּה. — פון פֶערְגֶעבוּנְג
קֵץ — (אַלְס) עֶנְדְצַייט

1) פרעצענט. 2) ד. ה. שטאלצען גאנג. 3) ווערטערליך: די שטארקייט פון שטערן. 4) פון תורה און מצות.
5) אורטהיילען. 6) אהנע נוטצען; א הויך; ניכטס. 7) אויסגעצייכענט.

בְּצָרוּת עָיִן: דוּרְךְ [2]אַ שְׁלֶעכְטֶע אויג.

וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ

בְּקַלּוּת רֹאשׁ: דוּרְךְ לַייכְטזִינִיגְקֵייט.

וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ

בְּקַשְׁיוּת עֹרֶף: דוּרְךְ הַארְט־נֶעקִיגְקֵייט.

עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ

בְּרִיצַת רַגְלַיִם לְהָרַע: דוּרְךְ לוֹפֶען מִיט דִי פִּים שְׁלֶעכְטֶעס צוּ טְהָאן.

עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ

בִּרְכִילוּת: דוּרְךְ פֶערְלֶיימְדוּנְג.

וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ

בִּשְׁבוּעַת שָׁוְא: דוּרְךְ פַאלְשֶׁען שְׁוואוּר.

וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ

בְּשִׂנְאַת חִנָּם: דוּרְךְ אוּמְזִיסְטֶען הַאס.

עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ

בִּתְשׂוּמֶת יָד: דוּרְךְ נִיט צוּרִיק־גֶעבֶּען.[3]

וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ

בְּתִמְהוֹן לֵבָב: דוּרְךְ[4] הֶערְצֶנְס־פֶערְוואוּנְדֶערוּנְג.

וְעַל כֻּלָּם. אֱלוֹהַּ סְלִיחוֹת סְלַח לָנוּ. מְחַל לָנוּ. כַּפֶּר לָנוּ:

וְעַל חֲטָאִים אוּן פִיר דִי זִינְד,

שֶׁאָנוּ חַיָּבִים וָואס מִיר זַיינֶען שׁוּלְדִיג

עֲלֵיהֶם פִיר זֵיי

עוֹלָה: אַ בְּרַאנְד־אָפְּפֶער.

וְעַל חֲטָאִים שֶׁאָנוּ חַיָּבִים עֲלֵיהֶם

פִיר נְעִילָה.

וּמְחִילָה אוּן פֶערְגֶעבּוּנְג

וּסְלִיחָה אוּן פֶערְצֵייהוּנְג

עַל כָּל עֲוֹנוֹתֵינוּ. } אוֹיף אַלֶע אוּנְזֶערֶע זִינְד,

לְמַעַן נֶחְדַּל אוּם מִיר זָאלֶען אוֹיפְהֶערֶען

מֵעֹשֶׁק פוּן דִי גְוואלְט־טְהַאט

יָדֵינוּ. פוּן אוּנְזֶערֶע הֶענְד,

וְנָשׁוּב אוּן מִיר זָאלֶען זִיךְ צוּרִיקְקֶעהְרֶען

אֵלֶיךָ צוּ דִיר,

לַעֲשׂוֹת אוּם צוּ טְהָאן

חֻקֵּי רְצוֹנְךָ דִי גֶעזֶעטְצֶע פוּן דַיין ווילֶען

בְּלֵבָב שָׁלֵם: מִיט דֶעם גַאנְצֶען הַארְצֶען.

וְאַתָּה אוּן דוּ,

בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים } מִיט דַיין גְרוֹיסֶער בַּארְמְהֶערְצִיגְקֵייט,

רַחֵם עָלֵינוּ. עֶרְבַּארְם זִיךְ אִיבֶּער אוּנְז,

כִּי לֹא תַחְפּוֹץ דֶען דוּ ווִילְסְט נִיט

בְּהַשְׁחָתַת דַאס פֶערְדֶערְבֶּען

עוֹלָם. פוּן דִי וֶועלְט;

שֶׁנֶּאֱמַר. ווִי עֶס אִיז גֶעזָאגְט:

[1]דִּרְשׁוּ יְיָ זוּכְט דֶעם עֶווִיגֶען,

בְּהִמָּצְאוֹ. וֶוען עֶר לָאזְט זִיךְ גֶעפִינֶען,

קְרָאֻהוּ רוּפְט אִיהְם,

בִּהְיוֹתוֹ קָרוֹב: וֶוען עֶר אִיז נָאהֶענְט.

---

1) ישעיה נ״ה ו׳. 2) קנאה; ניט פערגינען. 3) דאס, וואס מען האט אונז צור האנד איבערגעגעבען. 4) פערווירונג פון פערשטאנד,

חַטָּאת: אַ זִינְד־אָפְּפֶער.
וְעַל חֲטָאִים שֶׁאָנוּ חַיָּבִים עֲלֵיהֶם
קָרְבָּן אֵיין אָפְּפֶער
עוֹלֶה וְיוֹרֵד: לוֹיט אוּנְזֶער שְׁטַאנְד.[4]
וְעַל חֲטָאִים שֶׁאָנוּ חַיָּבִים עֲלֵיהֶם
אָשָׁם אַ שׁוּלְד אָפְּפֶער
וַדַּאי וְתָלוּי: פַר גֶעוִויסֶע אוּן נִיט גֶעוִויסֶע זִינְד
וְעַל חֲטָאִים שֶׁאָנוּ חַיָּבִים עֲלֵיהֶם
מַכַּת מַרְדּוּת: שְׁלֶעג פַיר אוּנְגֶהֶרְכְזַאמְקַייט
וְעַל חֲטָאִים שֶׁאָנוּ חַיָּבִים עֲלֵיהֶם
מַלְקוּת אַרְבָּעִים: פֶערְצִיג שְׁלֶעג.
וְעַל חֲטָאִים שֶׁאָנוּ חַיָּבִים עֲלֵיהֶם

מִיתָה טוֹיט
בִּידֵי שָׁמָיִם: דוּרְךְ גָאטֶעס הַאנְד.
וְעַל חֲטָאִים שֶׁאָנוּ חַיָּבִים עֲלֵיהֶם
כָּרֵת אוֹיסְרָאטוּנְג
וַעֲרִירִי: אוּן קִינְדֶער־לָאזִיגְקַייט.
וְעַל חֲטָאִים שֶׁאָנוּ חַיָּבִים עֲלֵיהֶם
אַרְבַּע מִיתוֹת דִי פִיר טוֹיטֶעס־שְׁטְרָאפֶען
בֵּית דִּין: פוּן גֶערִיכְט.

סְקִילָה. פֶערְשְׁטֵיינִיגֶען,
שְׂרֵפָה. פֶערְבְּרֶענֶען,
הֶרֶג. עֶרְשְׁלָאגֶען מִיט דֶם שְׁוֶוערְט
וְחֶנֶק. אוּן דֶערְוֶוערְגֶען,

פִיר נְעִילָה.

וְנֶאֱמַר. אוּן עֶס אִיז גֶעזָאגְט:
[1] יַעֲזֹב רָשָׁע דֶר זִינְדִיגֶער זָאל פֶערְלָאזֶען
דַּרְכּוֹ זַיין וֶועג,
וְאִישׁ אָוֶן אוּן דֶער אוּנְגֶערֶעכְטֶער מַאן
מַחְשְׁבֹתָיו. זַיינֶע גֶעדַאנְקֶען,
וְיָשֹׁב אוּן עֶר זָאל צוּרִיקְקֶעהְרֶען
אֶל יְיָ צוּם עֶוִויגֶען
וִירַחֲמֵהוּ, אוּן עֶר וֶועט אִיהְם עֶרְבַּארְמֶן,
וְאֶל אֱלֹהֵינוּ, אוּן צוּ אוּנְזֶער גָאט —
כִּי דֶען
יַרְבֶּה לִסְלוֹחַ: עֶר פֶערְגִיבְט פִיל מָאל.
[2] וְאַתָּה אוּן דוּ בִּיסְט

אֱלוֹהַּ סְלִיחוֹת אַ גָאט פוּן פֶערְגֶעבוּנְג,
חַנּוּן וְרַחוּם. אַ גְנֶעדִיגֶער אוּן בַּארְמְהֶעצִיגֶער
אֶרֶךְ אַפַּיִם אַ לַאנְג־מִיטְהִיגֶער
וְרַב חֶסֶד אוּן גְרוֹיס (אִין) גְנָאדֶע
[3] וֶאֱמֶת. אוּן טְרַייהַייט,
וּמַרְבֶּה לְהֵיטִיב. אוּן טְהוּסְטְ פִיל גוּטֶעס,
וְרוֹצֶה אַתָּה אוּן דוּ ווִילְסְט
בִּתְשׁוּבַת דַאס צוּרִיקְקֶעהְרֶען
רְשָׁעִים פוּן דִי זִינְדִיגֶע,
וְאֵין אַתָּה חָפֵץ אוּן דוּ ווִילְסְט נִיט

---

1) ישעיה נ"ה ז'. 2) נחמיה ט' י"ז. 3) כתב אבודרהם: ,המוסיף ואמת תועה כי איננו כתוב בפסוק". 4) ד.ה. עס איז געווען איין אונטערשייד צווישען דעם קרבן וואס א רייכער און וואס אַ אָרימער האט געדארפט ברייגגען. זעה ויקרא ה' א'—י"ג. און כריתות ז' ע"ב.

עַל מִצְוַת עֲשֵׂה	פִיר (די אִיבֶּערְטְרֶעטוּנְג פוּן) גֶעבָּאטֶענֶע גֶעזֶעטְצֶע,
וְעַל מִצְוַת לֹא תַעֲשֶׂה.	אָדֶער פִיר פֶערְבָּאטֶענֶע גֶעזֶעטְצֶע,
בֵּין שֶׁיֵּשׁ בָּהּ קוּם עֲשֵׂה.	סַיי עֶס אִיז דָא דַארִין אַ טְהַאט,[4]
וּבֵין שֶׁאֵין בָּהּ קוּם עֲשֵׂה.	אוּן סַיי עֶס אִיז דַארִין נִיטָא קֵיין טְהַאט,[4]
אֶת הַגְּלוּיִם לָנוּ	די (זִינְד), וָואס זַיינֶען אוּנְז אָפֶענְבַּאר,
וְאֶת שֶׁאֵינָם גְּלוּיִם לָנוּ.	אוּן די, וָואס זַיינֶען אוּנְז נִיט אָפֶענְבַּאר,
אֶת הַגְּלוּיִם לָנוּ.	די, וָואס זַיינֶען אוּנְז אָפֶענְבַּאר,

כְּבָר אֲמַרְנוּם	הָבֶּן מִיר זֵיי שׁוֹין לַאנְג גֶעזָגְט
לְפָנֶיךָ.	פַאר דִיר
וְהוֹדִינוּ לְךָ עֲלֵיהֶם.	אוּן מִר הָבֶּן בֶּעקֶענְט פַאר דִר וֶועגֶען זֵיי,
וְאֶת שֶׁאֵינָם גְּלוּיִם לָנוּ.	אוּן די, וָואס זַיינֶען אוּנְז נִיט אָפֶענְבַּאר,
לְפָנֶיךָ	פַאר דִיר
הֵם גְּלוּיִם	זַיינֶען זֵיי אָפֶענְבַּאר
וִידוּעִים.	אוּן בֶּעוואוּסְט;
כַּדָּבָר	אַזוֹי וִוי דַאס וָוארְט,
שֶׁנֶּאֱמַר.	וָוס אִיז גֶעזָאגְט (אִין פָּסוּק):
[1] הַנִּסְתָּרֹת	די פֶערְבָּארְגֶענֶע זַאכֶען
לַיְיָ אֱלֹהֵינוּ.	גֶעהֶערֶן צוּם עֶוויגֶן, אוּנְזֶר גָט,
וְהַנִּגְלֹת	אָבֶער די אָפֶענְבַּארֶע זַאכֶען,

פִּיר נְעִילָה.

בְּמִיתָתָם.	זֵייעֶר טוֹיט.
שֶׁנֶּאֱמַר.	דֶען עֶס אִיז גֶעזָאגְט (אִין פָּסוּק):
[2] אֱמֹר אֲלֵיהֶם	זָאג צוּ זֵיי,
חַי אָנִי	זָא וַואהְר אִיךְ לֶעבּ,
נְאֻם	שְׁפְּרִיכְט
אֲדֹנָי אֱלֹהִים	דֶער עֶוויגֶער גָאט,
אִם אֶחְפֹּץ	אוֹיבּ אִיךְ וִויל
בְּמוֹת הָרָשָׁע,	דַס דֶר זִינְדִיגֶר זָאל שְׁטַארְבֶּן
כִּי אִם	זָאנְדֶערְן,
בְּשׁוּב רָשָׁע	דַס דֶר זִינְדִיגֶר זָל צוּרִיקְקֶעהְרֶען
מִדַּרְכּוֹ	פוּן זַיין וֶועג,

וְחָיָה.	אוּן עֶר זָאל בְּלַייבֶּען לֶעבֶּען;
שׁוּבוּ שׁוּבוּ	קֶעהְרְט צוּרִיק, קֶעהְרְט צוּרִיק
מִדַּרְכֵיכֶם הָרָעִים,	פוּן אַייעֶרֶע שְׁלֶעכְטֶע וֶועגֶען,
וְלָמָּה תָמוּתוּ	דֶען וָורוּם זָאלְט אִיהְר שְׁטַארְבֶּן
בֵּית יִשְׂרָאֵל:	(אִיהְר) הוֹיז פוּן יִשְׂרָאֵל?
וְנֶאֱמַר.	אוּן עֶס אִיז גֶעזָאגְט (אִן פְּסוּק):
[3] הֶחָפֹץ אֶחְפֹּץ	צוּ וִויל אִיךְ דֶען
מוֹת רָשָׁע,	דֶעם טוֹיט פוּן דֶם זִינְדִיגֶען?
נְאֻם	שְׁפְּרִיכְט
אֲדֹנָי אֱלֹהִים,	דֶער עֶוויגֶער גָאט,

1) דברים כ״ט כ״ח, 2) יחזקאל ל״ג י״א. 3) שם י״ח כ״ג. 4) ראה מכות ט״ו ע״ב ובסדור עבודת ישראל.

לָנוּ גֶעהֶערֶען צוּ אוּנְז
וּלְבָנֵינוּ אוּן צוּ אוּנְזֶערֶע קִינְדֶער
עַד עוֹלָם. בִּיז עֶוִויג,
לַעֲשׂוֹת צוּ טְהָאן
אֶת כָּל דִּבְרֵי אַלֶע וֶוערְטֶער
הַתּוֹרָה הַזֹּאת: פוּן דִיזֶע לֶעהְרֶע.
כִּי דֶען
אַתָּה סָלְחָן דוּ בִּיסְט דֶער פֶערְגֶעבֶּער
לְיִשְׂרָאֵל פוּן יִשְׂרָאֵל,
וּמָחֳלָן אוּן דֶער פֶערְצַייהֶער
לְשִׁבְטֵי יְשֻׁרוּן פוּן דִי שְׁטַאמֶען פוּן יְשׁוּרוּן
בְּכָל דּוֹר וָדוֹר. אִין יֶעדֶער גֶעשְׁלֶעכְט,
וּמִבַּלְעָדֶיךָ אוּן אוּיסֶער דִיר
אֵין לָנוּ מֶלֶךְ הָאבֶּען מִיר קֵיין קֶענִיג,
מוֹחֵל (וֶועלְכֶער) פֶערְצַייהֶעט
וְסוֹלֵחַ אוּן פֶערְגִיבְּט,
אֶלָּא אָתָּה: נוּר דוּ.

———

אֱלֹהַי. מַיין גָאט,
עַד שֶׁלֹּא נוֹצַרְתִּי } בֶּעפָאר אִיךְ בִּין בֶּעשַׁאפֶען גֶעוָוארֶען
אֵינִי כְדַאי. בִּין אִין אִיךְ נִיכְטְס וֶוערְטְה גֶעוֶון,
וְעַכְשָׁיו אוּן יֶעצְט,
שֶׁנּוֹצַרְתִּי דַאס אִיךְ בִּין בֶּעשַׁאפֶען גֶעוָוארֶען
כְּאִלּוּ לֹא נוֹצַרְתִּי: } אִיז אַזוֹי וִוי אִיךְ וָואלְט נִיט בֶּעשַׁאפֶען גֶעוָוארֶען.
עָפָר אֲנִי בְּחַיָּי. שְׁטוֹיבּ בִּין אִיךְ אִין מַיין לֶעבֶּען,
קַל וָחֹמֶר חִיפִיל שׁוֹין מֶעהְר

פִיר נְעִילָה.

הֲלוֹא דָאךְ,
בְּשׁוּבוֹ וֶוען עֶר וֶועט צוּרִיקְקֶעהְרֶען
מִדְּרָכָיו פוּן זַיינֶע וֶועגֶען,
וְחָיָה: דַאן וֶועט עֶר בְּלַייבֶּען לֶעבֶּען.
וְנֶאֱמַר. אוּן עֶס אִיז גֶזָאגְט (אִין פָּסוּק)
כִּי לֹא אֶחְפֹּץ דֶען אִיךְ וִויל נִיט,
בְּמוֹת הַמֵּת, דַס יֶעמַאנְד זָאל שְׁטַארְבֶּען,
נְאֻם שְׁפְּרִיכְט
אֲדֹנָי אֱלֹהִים. דֶער עֶוִויגֶער גָאט,
וְהָשִׁיבוּ אוּן קֶעהְרְט אַייךְ צוּרִיק,
וִחְיוּ: אוּן בְּלַייבְּט לֶעבֶּען.
כִּי דֶען

אַתָּה סָלְחָן דוּ בִּיסְט דֶער פֶערְגֶעבֶּער
לְיִשְׂרָאֵל. פוּן יִשְׂרָאֵל,
וּמָחֳלָן אוּן דֶער פֶערְצַייהֶער
לְשִׁבְטֵי יְשֻׁרוּן } פוּן דִי שְׁטַאמֶען פוּן יְשׁוּרוּן
בְּכָל דּוֹר וָדוֹר. אִין יֶעדֶער גֶעשְׁלֶעכְט,
וּמִבַּלְעָדֶיךָ אוּן אוּיסֶער דִיר
אֵין לָנוּ מֶלֶךְ הָאבֶּען מִיר קֵיין קֶענִיג,
מוֹחֵל (וֶועלְכֶער) פֶערְצַייהֶעט
וְסוֹלֵחַ אוּן פֶערְגִיבְּט,
אֶלָּא אָתָּה: נוּר דוּ.

זאג אלהי עד שלא נוצרתי, וועלכעס געפינט זיך איבערן שטריך, ביז וכשנים קדמוניות, זייטע 269.

בְּמִיתָתִי.	אִין מַיין טוֹיט;
הֲרֵי אֲנִי	אִיךְ בִּין
לְפָנֶיךָ	פַאר דִיר
כִּכְלִי	ווי אַ גֶעפֶעס
מָלֵא	(וָואס אִיז) פוּל
בוּשָׁה וּכְלִמָּה:	(מִט) שַׁאנְדֶע אוּן בֶּעשֶׁעמוּנְג.
יְהִי רָצוֹן	עֶס זָאל זַיין דֶער ווילֶען
מִלְּפָנֶיךָ	פוּן דִיר,
יְיָ אֱלֹהַי	עֶוויגֶער, מַיין גָאט,
וֵאלֹהֵי	אוּן גָאט
אֲבוֹתַי	פוּן מַיינֶע עֶלְטֶערְן,
שֶׁלֹּא אֶחֱטָא עוֹד.	דַאס אִיךְ זָאל מֶעהר נִיט זִינְדִיגֶען,
וּמַה שֶּׁחָטָאתִי	אוּן וָואס אִיךְ הָאבּ גֶעזִינְדִיגְט
לְפָנֶיךָ	פַאר דִיר
מָרֵק	רֵיינִיג
בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים.	דוּרְךְ דַיין גְרֵיסֶע בַּארְמְהֶערְצִיגְקַייט,
אֲבָל	אָבֶּער
לֹא עַל יְדֵי יִסּוּרִים	נִיט דוּרְךְ שְׁמֶערְצֶען
וָחֳלָיִם רָעִים:	אוּן בֵּייזֶע קְרַאנְקְהַייטֶען.

אֱלֹהַי. נְצוֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע. וּשְׂפָתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה. וְלִמְקַלְלַי נַפְשִׁי תִדּוֹם. וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה. פְּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ. וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי. וְכָל הַחוֹשְׁבִים עָלַי רָעָה. מְהֵרָה הָפֵר עֲצָתָם וְקַלְקֵל מַחֲשַׁבְתָּם: עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינֶךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ: לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ. הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי: יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ. יְיָ צוּרִי וְגֹאֲלִי: טרעט אב 3 טריט ריקווערטס און זאג:

עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ. וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל. וְאִמְרוּ אָמֵן:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ: וְשָׁם נַעֲבָדְךָ בְּיִרְאָה כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת: וְעָרְבָה לַייָ מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלָיִם. כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת:

הַזְכָּרַת נְשָׁמוֹת (יִזְכּוֹר).

MEMORIAL OF THE DEAD (YIZKOR).

יִזְכּוֹר זָאגֶען דִי, וָואס הָאבֶּען קֵיין עֶלְטֶערְן, אַם יוֹם כִּפּוּר, דֶעם לֶעצְטֶען טָאג פֶּסַח, דֶעם צְוֵייטֶען טָאג שָׁבוּעוֹת און אַם שְׁמִינִי עֲצֶרֶת, בַּאלְד נָאךְ דֶעם לֵייעֶנֶען אִין סֵפֶר תּוֹרָה, און אויב עֶס גֶעפַאלְט אַם שַׁבָּת, זָאגְט מֶען יִזְכּוֹר נָאךְ יְקוּם פּוּרְקָן.

The following prayers (YIZKOR) are said by those whose parent or parents have departed, on the day of Atonement (Yom Kippur), the last day of Passover, the second day of Pentecost (Shovuoth) and on the eighth day of Tabernacles (Shemini Azereth) immediately after Reading of the Law, and if it fall on Sabbath, Yizkor is said after Yekum Purkan (יקום פורקן).

יִזְכּוֹר-גֶעבֶּעט פִיר אַ פֶערְשְׁטָארְבֶּענֶעם פָאטֶער.

Yizkor-prayer for a departed father.

יִזְכּוֹר אֱלֹהִים נִשְׁמַת אָבִי מוֹרִי

הִיר קוּמְט דֶער נאמען און פאטער'ס נאמען פון דעם פערשטארבענעם פאטער.

The name and father's name of the departed father are here mentioned.

שֶׁהָלַךְ לְעוֹלָמוֹ . בַּעֲבוּר שֶׁאֲנִי נוֹדֵר צְדָקָה בַּעֲדוֹ . בִּשְׂכַר זֶה תְּהֵא נַפְשׁוֹ צְרוּרָה בִּצְרוֹר הַחַיִּים עִם נִשְׁמוֹת אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב שָׂרָה רִבְקָה רָחֵל וְלֵאָה וְעִם שְׁאָר צַדִּיקִים וְצִדְקָנִיּוֹת שֶׁבְּגַן עֵדֶן. וְנֹאמַר אָמֵן:

יִזְכּוֹר-גֶעבֶּעט פִיר אַ פֶערְשְׁטָארְבֶּענֶע מוּטֶער.

Yizkor-prayer for a departed mother.

יִזְכּוֹר אֱלֹהִים נִשְׁמַת אִמִּי מוֹרָתִי

הִיר קוּמְט דֶער נאמען און פאטער'ס נאמען פון די פער-שטארבענע מוטער.

The name and father's name of the departed mother are here mentioned.

שֶׁהָלְכָה לְעוֹלָמָהּ . בַּעֲבוּר שֶׁאֲנִי נוֹדֵר צְדָקָה בַּעֲדָהּ . בִּשְׂכַר זֶה תְּהֵא נַפְשָׁהּ צְרוּרָה בִּצְרוֹר הַחַיִּים עִם נִשְׁמוֹת אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב שָׂרָה רִבְקָה רָחֵל וְלֵאָה וְעִם שְׁאָר צַדִּיקִים וְצִדְקָנִיּוֹת שֶׁבְּגַן עֵדֶן. וְנֹאמַר אָמֵן:

יִזְכּוֹר-גֶעבֶּעט פִיר פֶערְשְׁטָארְבֶּענֶע גְרָאס-עֶלְטֶערְן און אַנְדֶערֶע פֶערְוַואנְדֶעטֶע.

Yizkor-prayer for grand-parents and relatives.

יִזְכּוֹר אֱלֹהִים נִשְׁמַת אָבִי וְאִמִּי זְקֵנַי וּזְקֵנוֹתַי דּוֹדַי וְדוֹדוֹתַי אַחַי וְאַחְיוֹתַי בֵּין מִצַּד אָבִי וּבֵין מִצַּד אִמִּי שֶׁהָלְכוּ לְעוֹלָמָם. בַּעֲבוּר שֶׁאֲנִי נוֹדֵר צְדָקָה בַּעֲדָם. בִּשְׂכַר זֶה תִּהְיֶינָה נַפְשׁוֹתָם צְרוּרוֹת בִּצְרוֹר הַחַיִּים עִם נִשְׁמוֹת אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב שָׂרָה רִבְקָה רָחֵל וְלֵאָה וְעִם שְׁאָר צַדִּיקִים וְצִדְקָנִיּוֹת שֶׁבְּגַן עֵדֶן. וְנֹאמַר אָמֵן:

הַזְכָּרַת נְשָׁמוֹת (יִזְכּוֹר).

יִזְכּוֹר זָאגְּט מֶען דִי, וָואס הָאבֶּען קֵיין עֶלְטֶערְן, אַם יוֹם כִּפּוּר, דֶעם לֶעצְטֶען טָאג פֶּסַח, דֶעם צְווֵייטֶען טָאג שָׁבוּעוֹת אוּן אַם שְׁמִינִי עֲצֶרֶת, בַּאלְד נָאךְ דֶעם לֵייעֶנֶען אִין סֵפֶר תּוֹרָה, אוּן אוֹיבּ עֶס גֶעפַאלְט אַם שַׁבָּת, זָאגְט מֶען יִזְכּוֹר נָאךְ יְקוּם פּוּרְקָן.

יִזְכּוֹר-גֶעבֶּעט פִיר אַ פֶערְשְׁטָארְבֶּענֶעם פָאטֶער.

יִזְכּוֹר אֱלֹהִים	גָאט זָאל דֶערְמָאנֶען
נִשְׁמַת	דִי זֶעעלֶע
אָבִי מוֹרִי	פוּן מַיין[1] פָאטֶער,[2] מַיין לֶעהְרֶער

הִיר קוּמְט דֶער נָאמֶען אוּן פָאטֶער'ס נָאמֶען פוּן דֶעם פֶערְשְׁטָארְבֶּענֶעם פָאטֶער.

שֶׁהָלַךְ	וֶועלְכֶער אִיז אַוֶועקְגֶעגַאנְגֶען
לְעוֹלָמוֹ.	צוּ זַיין וֶועלְט,
בַּעֲבוּר	וַוייל
שֶׁאֲנִי נוֹדֵר	אִיךְ זָאג צוּ
צְדָקָה	[3]אַלְמָאזֶען
בַּעֲדוֹ.	פִיר אִיהְם,
בִּשְׂכַר זֶה	אַלְס לוֹין דַאפִיר
תְּהֵא נַפְשׁוֹ	זָאל זַיין זַיין זֶעעלֶע
צְרוּרָה	אַיינְגֶעבּוּנְדֶען
בִּצְרוֹר הַחַיִּים	אִין דֶעם בּוּנְד פוּן לֶעבֶּען
עִם נִשְׁמוֹת	מִיט דִי זֶעעלֶען
אַבְרָהָם	פוּן אַבְרָהָם,
יִצְחָק וְיַעֲקֹב	יִצְחָק אוּן יַעֲקֹב,
שָׂרָה רִבְקָה	שָׂרָה, רִבְקָה,
רָחֵל וְלֵאָה	רָחֵל אוּן לֵאָה,
וְעִם שְׁאָר צַדִּיקִים	אוּן מִיט דִי אִיבְּרִיגֶע פְרוּמֶע מֶענֶער
וְצִדְקָנִיּוֹת	אוּן פְרוּמֶע פְרוֹיעֶן,
שֶׁבְּגַן עֵדֶן.	וֶועלְכֶע זַיינֶען אִין[4] פַּארַאדִיז;
וְנֹאמַר אָמֵן:	אוּן לָאמִיר זָאגֶען: אָמֵן!

יִזְכּוֹר-גֶעבֶּעט פִיר אַ פֶערְשְׁטָארְבֶּענֶע מוּטֶער.

יִזְכּוֹר אֱלֹהִים	גָאט זָאל דֶערְמָאנֶען
נִשְׁמַת	דִי זֶעעלֶע
אִמִּי מוֹרָתִי	פוּן מַיין[5] מוּטֶער, מַיין[6] לֶעהְרֶערִין

הִיר קוּמְט דֶער נָאמֶען אוּן פָאטֶער'ס נָאמֶען פוּן דִי פֶערְשְׁטָארְבֶּענֶע מוּטֶער.

שֶׁהָלְכָה	וֶועלְכֶע אִיז אַוֶועקְגֶעגַאנְגֶען
לְעוֹלָמָהּ.	צוּ אִיהְר וֶועלְט,
בַּעֲבוּר	וַוייל
שֶׁאֲנִי נוֹדֵר	אִיךְ זָאג צוּ
צְדָקָה	[3]אַלְמָאזֶען
בַּעֲדָהּ.	פִיר אִיהְר,
בִּשְׂכַר זֶה	אַלְס לוֹין דַאפִיר
תְּהֵא נַפְשָׁהּ	זָאל זַיין אִיהְר זֶעעלֶע
צְרוּרָה	אַיינְגֶעבּוּנְדֶען
בִּצְרוֹר הַחַיִּים	אִין דֶעם בּוּנְד פוּן לֶעבֶּען
עִם נִשְׁמוֹת	מִיט דִי זֶעעלֶען
אַבְרָהָם	פוּן אַבְרָהָם,
יִצְחָק וְיַעֲקֹב	יִצְחָק אוּן יַעֲקֹב,
שָׂרָה רִבְקָה	שָׂרָה, רִבְקָה,
רָחֵל וְלֵאָה	רָחֵל אוּן לֵאָה,
וְעִם שְׁאָר צַדִּיקִים	אוּן מִיט דִי אִיבְּרִיגֶע פְרוּמֶע מֶענֶער
וְצִדְקָנִיּוֹת	אוּן פְרוּמֶע פְרוֹיעֶן,
שֶׁבְּגַן עֵדֶן.	וֶועלְכֶע זַיינֶען אִין[4] פַּארַאדִיז;
וְנֹאמַר אָמֵן:	אוּן לָאמִיר זָאגֶען: אָמֵן!

1) געעהרטין פאטער. 2) ערציהער. 3) ד. ה. געלד-שטיצע צו ארמע; געשענק, גאבע צו ארמע. 4) ווערטעריך: אין דעם גארטען פון עדן. 5) מיין געעהרטע מוטער. 6) ערציהערין.

יִזְכּוֹר-גֶעבֶּעט פִיר פֶרְשְׁטָארְבֶּענֶע גְרָאס-עֶלְטֶערְן און אַנְדֶערֶע פֶערְוַואנְדְטֶע.

יִזְכּוֹר אֱלֹהִים	גָאט זָאל דֶערְמָאנֶען
נִשְׁמַת	דִי זֶעלֶע
אָבִי	פוּן מַיין פָאטֶער
וְאִמִּי	און מַיין מוּטֶער,
זְקֵנַי	מַיינֶע גְרָאס-פָאטֶערְס
וּזְקֵנוֹתַי	און מַיינֶע גְרָאס-מוּטֶערְס,
דוֹדַי	מַיינֶע אָנְקֶעלְס
וְדוֹדוֹתַי	און מַיינֶע טַאנְטֶעס,
אַחַי	מַיינֶע בְּרִידֶער
וְאַחְיוֹתַי	און מַיינֶע שְׁוֶועסְטֶערְס,
בֵּין מִצַּד אָבִי	סַיי פוּן מַיין פָאטֶער'ס זַייטֶע
וּבֵין מִצַּד אִמִּי	און סַיי פוּן מַיין מוּטֶער'ס זַייטֶע
שֶׁהָלְכוּ	וֶועלְכֶע זַיינֶען אַוֶועקְגֶעגַאנְגֶען
לְעוֹלָמָם.	צוּ זַייעֶר וֶועלְט,
בַּעֲבוּר	ווייל
שֶׁאֲנִי נוֹדֵר	אִיךְ זָאג צוּ

צְדָקָה	אַלְמָאזֶען
בַּעֲדָם.	פִיר זֵיי,
בִּשְׂכַר זֶה	אַלְס לוֹין דַאפִיר
תִּהְיֶינָה	זָאלֶען זַיין
נַפְשׁוֹתָם	זַייעֶרֶע זֶעלֶען
צְרוּרוֹת	אַיינְגֶעבּוּנְדֶען
בִּצְרוֹר הַחַיִּים	אִין דֶעם בּוּנְד פוּן לֶעבֶּען
עִם נִשְׁמוֹת	מִיט דִי זֶעלֶען
אַבְרָהָם	פוּן אַבְרָהָם,
יִצְחָק וְיַעֲקֹב	יִצְחָק און יַעֲקֹב,
שָׂרָה רִבְקָה	שָׂרָה, רִבְקָה,
רָחֵל וְלֵאָה	רָחֵל און לֵאָה,
וְעִם שְׁאָר צַדִּיקִים	און מִיט דִי אִיבְּרִיגֶע פְרוּמֶע מֶענֶער
וְצִדְקָנִיּוֹת	און פְרוּמֶע פְרוֹיעֶן,
שֶׁבְּגַן עֵדֶן.	וֶועלְכֶע זַיינֶען אִין פַּאראַדִיז;
וְנֹאמַר אָמֵן:	און לָא'מִיר זָאגֶען: אָמֵן!

דאנקזאגונג.

לאוהבי ספרתנו

תודה וברכה

צו די יעניגע, וועלכע האבען מיר
געהאלפען און וועלען מיר העלפען
ארויסצוגעבען אונד פארטצוזעצען
דיזען ספר, ווי אויך מיינע אנדערע
ספרים „לבתי ספר ולעם"
(פיר שוהלען אונד דאס פאלק),
דורך בעצאהלען אין פאראויס דעם
סובסקריבשאן פרייז

שפרעכע איך הירמיט אוים מיין אינניגסטען און
הערצליכסטען

דאנק

און דרוק היר די נעמען פון דיזע
עהרען מענער און ווירדיגע פרויען

לזכרון עולם.

בִּיטֶע, זֶעהְט, אוֹיב אַייעֶר נָאמֶען גֶעפִינְט זִיךְ אִין דִיזֶע

עֶהְרֶען-לִיסְטֶע

אוֹיב נִיט, זֶעהְט, אַז אַייעֶר נָאמֶען אוּן דִי נֶעמֶען פוּן אַייעֶרֶע פְרַיינְדֶע
זָאלֶען זִיךְ גֶעפִינֶען אִין דִיזֶע עֶהְרֶען-לִיסְטֶע

לְזִכָּרוֹן עוֹלָם.

פִילַאדֶעלְפִיאַ, פֶּ׳אַ.

א

אָסטראָוו, אליהו בר׳ יוסף מאיר

אָפּסאָף, מ. מורה.

ב

באַראָווסקי, סיימאן.

באַראָווסקי, מרס. באַדאַנע רבקה.

בורשצוק, אליעזר ליפמאן

בורשצוק, חיה לאה.

ביאליסטאצקי, וואָלף.

בערמאן, יצחק בר׳ מאיר נטע.

בערמאן, מרס. שרה.

בראַזאָווסקי, ד. י. מורה.

ג

גאלדבערג, וואלף.

גאלדמאן, אייב.

גאַרבער, חיים בר׳ ירמיה.

גארדאן, דר. ב. ל.

גארדאן, הילד כרש הרצל בן הדר. בנימין

גוטמאן, ב.

געלבשטיין, צבי בר׳ מנחם

גראָסמאן, הרב הגאון מו״ה יוסף.

גראָסמאן, שלמה יעקב בן יהודה.

גראָססמאַן, מרס. רבקה.

ה

האררים, אברהם בן שמואל נפתלי

האפמאן, א. ל. מורה.

ו

וואַלדמאַן, פסח יעקב.

וואַלדמאַן, מרס. רייטשעל.

וויניק, סיימאן.

ז

זאָלאָטיסט, א. ש״ץ ומוהל

ט

טאָמאַק, משה בר׳ יעקב.

טיטמאן, אברהם.

טיטמאן, מרדכי בן אברהם

י

יודילסאן, אברהם גרשון.

יודילסאן, מרס. שפרה.

ל

ליוויי, אברהם בר׳ שלום.

לייבאוויטץ, אברהם.

לעווינטהאל, הרב הגאון מו״ה דוב אריה.

לעווין מיכל.

לשם, מרדכי בר׳ שלום שכנא.

מ

מאגיל, מאיר מרדכי בן יהודה.

מאגיל, מרס. רויזי

מאגיל, מנחם מענדיל בן יהודה.

מאגיל, מרס קראשעלאה

מאיראוויץ, אריה משה.

מאַקראַנסקי, סיימאן.

מעדאָף, יאָזעף, שפראַכען-לעהרער.

נ

נידערמאן, יוסף בר׳ שלמה

ע

עהרליך, יאָזעף.

עפשטיין, אשר בר׳ נחמן שאול.

עפשטיין, מרס. נחמה.

פ

פיין, יהודה ליב מורה.

פינקעלשטיין, זאב שו״ב.

פראָפ, יצחק ליב.

פראָפ, מרס. חיה לאה.

פראשצאנסקי, גרשון.

פריעדמאן, יקותיאל דוב

פריעדמאן, מרס. מערע.

פריעדמאן, מאיר נטע בר׳ דוד צבי.

פריימאן, מאיר.

פריימאן, מרס. נעכע מרים

צ

צימערמאַן, יצחק זעליג.

ק

קאהען, אריה ליב שו״ב.

קאָרבמאַן, מרדכי.

קאהען, מאקס ב.

קלעבאנסקי, וואלף.

קלעבאנסקי, מרס. חיה דאברע.

קראַווצאָוו, משה.

ר

ראַבינאוויטץ, אבא שו״ב.

ראבינאוויטץ, מרס. חוה.

ראַבינאוויץ, א. ד. שו״ב.

ראבינאוויטץ, דוד יוסף.

ראַבינאָוויץ, ישעיה שו״ב.

ראבינאוויץ, פרץ.

רודערמאן, יצחק יעקב בן שרגא פייבוש.

רעזניק, משה בר׳ מרדכי צבי.

ש

שאטינסקי, אברהם רוב.

שאטינסקי, מרס. מיני.

שוואַרץ, יעקב בר׳ שלמה

שטרוים אברהם בר׳ אליהו

שעפטעלזאָהן, ש. מורה.

נעמען פון סובסקרייבערס (אבאנענטען) לזכרון עולם.

דענווער, קאלא.

אברך, מאריס.
איידעלמאן, פיליפ.
אראנאוויץ, מאיר אלי'
מורה שפת עבר
באסקין, הרב שמואל
שו"ב.
בלומענטהאל, ל.
בערנשטיין, סעם.
גאלדבערג, יצחק.
גאלרהעמער, דזשאזעף
גאלדפארב, שלום.
גודשטיין, אייבערעהעם
גראסמאן, פ.
חברת דורשי ציון.
הירש, מאיר.
הערמאן, עקיבא, שו"ב
וואלף, סאל.
וואלפסאן, אייב.
וואנדעל, ל.
וויזער, א.
וויס, סאל.
וועלטמאן, איגנאץ.
זאטולאוו, שלמה.
זיסקינד, יעקב.
זיסקינד, שניאור.
זעמיל, מאניש.
טאבאיאס, מערי.
טאנענבוים, יואב
טשיוויק, משה ישעיהו
טראיאנסקי, גיטעל.
טראיאנסקי, מ.
ליוואי, מ. מורה ש"ע.
ליטראט, שלמה,
מורה ש"ע.
לעוויט יהישע, מוש"ע
מארקאוויץ, מאקס.
מארקאוויטש, שלמה
צבי.
מארקוס, מאריס.
מילער, דזשיי.
סאבאטה, גבריאל
זאלקינד
סאבעל, אליהו
סאבעל, בען
סאלאמאן, יצחק.
סאלאמאן, חיים.
סאלאמאן, מ.
סאלאמאן, ס.
סאנדער, אברהם זלמן.
סטאפאק, סערע.
עלקאן, ליאן, מורה
שפת עבר.
פיין, ה. מורה ש"ע
פינקעלשטיין, בונים
פישמאן, אברהם.
פעלדמאן, גדליהו
פעלדמאן, מאקס.
פריאמאוויץ, ס.
פראנק, לואיס.
קאהן, איטעל.
קאהען, בערטשיק.
קאהען, דזשוי.
קאהן, נייטהען.
קארש, דייוו.
קוויאטקאווסקי, פישעל
קוק, צבי.
קיצים, יעקב.
ראבינאוויץ, יצחק.
ראזענבוים, מאריס.
רייכמאן, צבי.
רענזין, מאריס.
שאפירא, לואיס.
שאפירא, מ.

סט. דזשאזעף, מא.

אייזען, נחום.
איינבינדער, אברהם
דוד
באראווסקי, חיים דוד.
בארענשטיין, הירש ליב
בוקאנס, זלמן בער
בירמאן, מ. ב.
בערגער, משה.
בראמזאהן, שלמה.
גאלדבערג, בנימין
גאלדבערג, בנימין
יצחק.
גאלדשטיין, דניאל.
געלער, יהודה ליב.
געלער, יוסף
געלער, משה
דאלגינאוו, מאיר
אייזיק
דראהער, מתתיהו
ווילנער, דוב בער.
טוטיל, דוב
לאדיזאהן, צבי.
ליבערמאן, מרדכי.
ליבערמאן, נחום יצחק
ליבערמאן, שלמה
לעווין, אהרן
מארקס, זאנוויל
מישעווסקי, משה יצחק
סאפערשטיין, חיים
יצחק
סטאון, זאב וואלף.
ספרינג, שמואל דוב.
פאקס, אהרן
פאגעל, מרדכי אריה
פיימאן, שלמה זלמן
פישמאן, הערש.
ראזיצקי, יעקב
ראזען, אייזיק
ראזען, מענדיל
ראזענטהאל, חיים
ראזענטהאל, יוסף
ראזענטהאל, יעקב
ראזענטהאל, ליב
ראזענטהאל, נחום
ראטהבוים, דוב בער
ריטש, משה
ריטש, רפאל
שער, דוב
שער, שרה

אנדערע שטעדט.

רוסקין, הענאך,
סידאליא, מא
טריינין, שמואל,
קענזאס סיטי, מא

לינקאלן, נעב.

גארדאן, שו"ב.
גרינשטיין, סערע.
דארבין, פ.
האמבירגער, מעקס.
ליוואי, ש"ב.
מאזער, חנה.
פאלסקי, ל.
שאסטאק, לואיס.
שאסטאק, ס. ל.
שאסטאק, סעם.

וואודביין, נ. דז.

אייזענבערג, יעקב
אביגדור
באיארד, מרדכי ליב
בענצענאוויטץ, זאב
וואלף
בענצענאוויטץ, שמואל
צבי
גלאזער, אברהם
גרינשטיין, שמחה
דאנענהירש, יהודה ליב
וויס, יונה
זיבאוויטץ, יחיאל
זילבערמאן, דוב בער
לעווין, נח מרדכי
ראזענפעלד, אברהם
ראבינאוויטץ, יהודה
מרדכי

די גרעסטע טהייל
נעמען פון וואודביין
געפינט זיך ווייטער

ווילמינגטאן, דעל.

ליכטענבוים, ישראל.
מילער, יצחק
פריים, שמחה ראובן
ראזענבלאטט, אליעזר

בינגהאמטאן, נ. י.

ב נענסאהן, יצחק יעקב
גאלדשטיין, יחזקאל.
גלאסס, שמואל
גרינבלאט, דוד
דעניסאן, נתן
וויס, יצחק
לעווין, זרח
מינץ, לאיער ה.
קאהן, ישראל
קאהן, אברהם יצחק
קאהן, שמואל ברוך
קאהן, דוב בער
קליינמאן, ה. מורה
ומנהל הת"ת בני ישראל
ראבינאוויץ, בנימין
יצחק
שאפירא, מאיר יעקב

נארריסטאון, פא.

דייוויס, שלמה דוד
הורוויץ, יצחק

בעטעלהיים, פא.

מילער, י.
רעז, ק. רעוו.

נֶעמֶען פון סובּסקרַייבֶּער (אַבָּאנֶענטֶען) לְזִכָּרוֹן עוֹלָם.

פַּאסֵייק, נ. דְז.

אומאנסקי, אברהם
אלבּערט, זעלינג
אלבּערט. מרס. בּתיה
אלפּער, מרדכי
אלפּער, מרס גיטעל
אפּעלבּוים, מיכאל
מורה בהת״ת ב״ת יעקב

ב

בּאָדנער, שמואל
בּאיאוסקי, חייקיל
בּאיארסקי. מרס. שאָסע
בּענוויץ, משה
בּירענבּוים, זלמן
בּירענבּוים, מרס. רבקה
בּינסקי. שלמה יצחק
בּינסקי, פּעסע לאה
בּינסקי, בּצלאל
בּעקער, ד״ב הענעך
בּעקער, מרס. מינדיל
בּעזער, לואיס
בּערמאן, מאיר
בּערמאן, הילדה דארא
בּיאַלבּערג, דזשייקאב
בּראָסעל, דוד ליב
בּראסעל, מרס. סערע
בּראסעל, הבח״ר נחמן
בּן דוד ליב
בּראסעל. הילד מרדכי
בּן דוד ליב
בּראסעל, משה
בּראסעל, מרס. סערע
בּראסעל, הילד אהרן
בּן משה
בּראסעל, הילדה חיה
בּת ר׳ משה
בּראסל מרס. חנה לאה
בּרוין, היימאן
בּרוין, מרס. שרה

ג

גאלדמאן, פּהיליפּ
מורה עברית
גאלדמאן, מרס. יהודית
גאלדשטיין, וואלף
גאלדשטיין, יחיאל
גאלדשטיין, מ.
גאלדשטיין מרס. אידא
גארבּער, ליב בּן ישעי׳
גארדאן, אהרן
גארדאן. מרס. חוה
גארדאן, הילד יהודה
ליב בּן אהרן
גארדאן, סעם
גארדאן, מרס. טילי
גליק, משה
גלאזער, שמואל
גלאזער, מרס. לאה
געלמאן, זלמן
געלמאן, זלמן לזכר
נשמת אשתו רחל לאה ע״ה

ד

דייווידסאן, הרב הג׳
מו״ה שרגא פייבוש

ה

הילפמאן, אהרן
הילפמאן, מרס. דזשולי

ו

ווארשוי, דוד
ווארשוי, מרס. איטע
גיטל
ווערגסמאן אברהם ליב
ווילענסקי, אהרן
ווילענסקי, מרס. שרה
ווילענסקי, מאיר
ווילענסקי, מרס. דארא
ווימינעץ, מאיר

ז

זאקאווסקי, רעוו.
אברהם שו״ב ומוהל
זאקאווסקי, מרס. אסתר
זאקאווסקי, הבחור
משה עקיבא בּן אברהם

י

יאפע, שמואל
יאשינאווסקי, דוד
יאשינאווסקי, מרס.
פרומע
יודילעוויטץ, משה
יוראוו, יצחק אייזיק

ל

ליבּסאן, יצחק
ליווי, הארי
ליווי, מרס. לינא
ליכטענבּערג, הארי
ליפּמאן, הרב הג׳
מו״ה משה צמח
ליפּמאן, הרבנית חנה
לעווין, דוב
לעווין, משה
לעווין, מרס. פריידע
לעווינסקי, נחום אריה
לעווינסקי, מרס. בּיילע
לעשינסקי, יוסף

מ

מאהן, בּצלאל
מוזיקאנט. יוסף
מייזיל, הארי
מייזיל, מרס. שפרה
מירסקי, בּעריל מיכל
מעדאוו, אשר

ס

סאלאמאן, דזשייקאב
סאָממער, אליהו
סאָממער מרס שרה יעל
סאפּיר, ליב
סידלאווסקי, נאטהאן
סידלאווסקי, מרס. עני
סיימאן, אלטער
סיימאן, מרס. דבורה
סיימאן, דזשייקאב
סיימאן, מאקס
סיימאן, פּהיליפּ
סינגער, מאריס
סלאוו, אייבּראם
סלאוו, מרס. מיימי
סלאוו, דוד
סלאוו, שרה
סלאוו, סיימאן
סלאוו, מרס. מערי
סלאוו, שמואל
סלאוו, מרס. מיימי
סלאוו, מאקס
סלאוו, מרס בּעללא
סלאוו, נחום

ע

ענדלער, אברהם
עקשטיין, יצחק

פּ

פּאסטערניאק, יעקב
פּאסטערניאק, מרס.
איטע
פּאסטערניאק, הבחור
אברהם בּן יעקב
פּאסטערניאק, הילד
ישראל בּן יעקב
פּאסטערניאק, הילד
אליהו בּן יעקב
פּאסטערניאק, מרדכי
פּארבּער, מנחם
פּארבּער, מרס. פייגע
פּויגעלמאן, משה
פּויגעלמאן, מרס. קונע
פּויגעלמאן, הבתולה
דינה מרים בּת ר׳ משה
פּינק, ראובן
פּינק, מרס. אסתר
פלאהם מיכעל
פליישמאן, דוד הילל
פליישמאן, מרס. מרים
פּעדער, יוסף
פּעדער, מרס. חוה
פּעלד, יוסף
פּעלד, מרס. בּעקי
פּערעס, בּארנעט
פּערעס, מרס. גיטל
פּראוויזאר, עובדיה
פּראוויזאר, מרס. ליבּע
פּרייס, מאָררים

צ

צוקער, איזידאר
צוקער, מרס. חנה
צוקערניק, שמעון
צינאמאָן, אליהו יוסף

ק

קאהען, אבּא
קאהען, מרס. שאשע
קאטץ, בּארנעט
קאטץ, מרס. רויזי
קאנטער אברהם ראובן
קאנטר מרס חיה שרה
קאמינעצקי, מרדכי
קאמינעצקי מרס. עלקע
קאנטער, אברהם
קאנטער, יהודא
קאנטרמרס שרה צביה
קאפּלאן, פריינק
קאפּלאן, מרס. גוטיל
קולער, נייטהאן
קולער מרס. מאשע
קראוועץ, מאיר
קרינגער, אהרן יעקב
קריגער, בּתריאל משה

ר

ראבּינאוויץ, נטע
ראבּינאוויץ, מרס. פּערל
ראזענטהאל, אברהם
יעקב
ראזענטהאל, מרס.
דאבּרע
ראזענטהאל, ראובן
ראזענטאל, מרס. סיידי
ראפּס, לואיס
ראפּס, מרס. בּעסי
ראפּס, יצחק בּן ליבּוש
ריטענבּערג, ישראל

ש

שטארק, יוסף
שטערנבּערג סאלאמאן
שפּירא, יואל בּר׳ משה
מורה עריבת

נעמען פון סובסקרייבער (אבאנענטען) לזכרון עולם.

ר

ראזענבערג בערטהע

ראזענבערג, מיסס. סאפיע

ראזענטהאל מאררים

רובינזאן יחיאל שו״ב

רובינשטיין גדליה בעד החברה תהלים

רובינשטיין לינע

רודאלף, יצחק

רודאלף, סעם

רוטענבערג ברוך

רוטענבערג מרדכי צבי

רייכלין איידע

רייכלין שלום ליב

רייכלין שרה

ש

שאפירא פהיליפ

שאטענשטיין זאב

שאטענשטיין, ישראל

שאטענשטיין שרה

שובאטצקע הערמאן

שובאטצקע האשה עלקע

שובאטצקע צבי דוב

שונאר מאררים

שווארץ, בארנעט מארעל, פא.

שולמאן, דוב

שולמאן מיסס רבקה

שטיין הארדי

שטיין מיכל

שיין דוד

שיינפעלד אליהו

שלאסבערג יצחק צבי

שלעקטער משה

שלעקטער העלם שמעון

שער אלחנן יהודה

שערמאן היימאן

שערמאן מאקס

פיטסבורג, פא.

א

אדלער, אריה ליב

איזראעל, אפרים

אלפער, יעקב צבי שו״ב

אלפערן, דוד

אמדורסקי, חיים אריה

אפעלשטיין ב.

אשינסקי, הרב הגאון אהרן מרדכי הלוי

ב

באזעל, יעקב ש״ץ שו״ב ומוהל, ברעדאק, פא.

בארמאן, שלמה מסקרענטאן

באקסענבוים, חיים

בורענשטיין, מרדכי

בירמאן, זלמן

בלום, הילל

בלום, אליהו ש״ץ דאוננארן

בראון משה יצחק

ברוין, מרדכי

ברוידע מורה שפת עבר

ברוידע משה מורה שפת עבר

ברימאן, גרשון בר׳ אריה

ג

גאלדבערג, יוסף אליהו

גאלדבערג אריה ליב

גאלדשטיין אייזיק

גאלדשטיין, ה״ח אליעזר

גאלדשטיין, דוד חנוך

גאלדשטיין, נחמן

גאלדשטיין, נתן

גאלדמאן, אליהו מנחם

גארדאן, הח׳ בעני

גאלאנדע, שמואל יוסף מורה בת״ת

גאלאנטא, אבא

גודין, נחום פסח

גורין, הרב הג׳

גינצבורג, ש״ץ ושו״ב

גלאז, אריה ליב

געלמאן, סעם

גראדינסקי, אליקום

גרינבערג, אברהם מורה דת״ת אוננארן

ד

דאלינסקי יעקב שמואל סעק. משע״ת

ה

הירשאוויץ בהמ״ח מנ״י

חענקין, ש. מורה ש״ע

הערים, שלמה

העריסאהן, יצחס

ו

וואלף בענעט

וואלף, יצחק ליטמאן

וואלף. פ.

וואלק, דזשארדזש

וויגאנסקי, משולם

ווידאס, ש״ץ ושו״ב ומוהל, האמסטעד

וויס, בערנאט

ווייסבערג, יהושע יחזקאל בר׳ יעקב גרשון מסובאוואליע

וויסאקי, יהודא

ווינער, ראובן

ז

זאבלודאווסקי, ל.

זאבלודאווסקי, שלמה יוסף

זיוויץ, הרב הגאון ר׳ משה שמעון

זילבערמאן, תנחום

זילבערבערג, הערדי

ח

ח״ת אנשי סאני 2 עקז.

ט

טאלאצקי מורה בת״ת

טשערנאוו, מורה בת״ת האמסטעד

כ

כהן דוד אריה

ל

לובעצקי, אריה זאב

ליוואי זאב

ליוואי, אברהם יהודא

ליוושיץ, אלחנן

ליטמאן יעקב זאב

לייטאהן, חיים יצחק

ליינג הערים

ליכטער, יוסף צבי שו״ב

ליסאווסקי, חיים הלל

ליפמאן, ליפא

לעווין, רב ש״ץ מוהל ושו״ב מקיספורט, פא.

לעוויטאאש, יעטטע מניו יארק

לעווין, אהרן שו״ב

לעווין, דוב

לעווין לואי, ביינקער

לעווין, פייוויל שמעון

לעווין שמעון צבי הלוי

לעווקאווסקי, ישראל

מ

מאנאוויץ, רעוו. ש״ץ ומוהל דבהמ״ד הגדול

מיללער, בענעט

מילער, יהודה ליב

גֶעמֶען פון סובּסקְרַייבֶּער (אַבָּאנֶענְטֶען) לְזִכָּרוֹן עוֹלָם.

מילער, שמואל
מתות, אייזיק

נ

נאוויק, יצחק
נוימאן, בעני
ניידעס, החתן משה
ניישטאדט, הח׳ בן ציון בהרב יצחק אלחנן אינדיאנאפאלים

ס

סאבעל, אריה ליב ש״ץ
סאבעל מרדכי אברהם
סאמארמאן,
סאקאלאווסקי יהושע
סילק, לואיס
סלאווקין, מענדעל
סעקס, יצחק אייזיק
סעקרעטער, מבה״מ סאני
סמיטה, וויליאם
סקאט ענד קאהן

ע

עבער, דאקטאר
עליאנאוו, הערי

פ

פאטץ, בנימין
פאניץ, אברהם
פאסבערג, סיימאן 2 עקז.
פיינענבוים, ד״ק
פיינעמאן, שיינע
פיינעמאן, בעני
פיינעמאן, שמואל
פעלדמאן, צבי
פעריז, סעמיועל
פערלמאן, בן־ציון
פרידמאן, פאול פרעז 28טע פען עוו. שוהל
פרידמאן, סאפיע
פרידמאן, הערי
פרייבערג, דוד
פרייבערג, אברהם
פרענאוויץ, שבתי

צ

צירילשטיין, גרשון

ק

קאהן, דוב
קאהן, מארים
קאהן, רבקה
קאללינס, מיכאל בר׳ אברהם אבא
קאפפע, רבי דר.
קאפלאן, אליהו
קאפלאן, גודמאן
קאפלאן, הרב יוסף אריה מ״מ
קאפלאן, וויליאם
קאצע, הרב הג׳ אליהו זאב
קדיש, צבי
קדישזאהן, מורה בת״ת
קופער שמואל
קויפמאן אליעזר
קליין, ביינקער
קעלסאן,
קראנץ, פריינק
קריגער, אליעזר מאיר
קרייטבערג עלים וויים־פרעז. 28טע פען עוו. שוהל

ר

ראבינאוויץ אלכסנדר זיסקינד
ראזילאווסקי דוב
ראזען, אליעזר
ראזין, משה
ראזענבערג, יחזקאל
רובינשטיין, פרעזידענט שע״ת
רוטהענבערג, יהושע
רוטהמאן, שמחה
ריד, משה אריה

ש

שאפירא דוב מורה שפת עבר
שאפירא, דוב
שאפעל יוסף, גבאי דבה״מ אונגארן, ברעדאק, פא.
שוהלגאלד, משה נחמן
שווארץ משה
שוהלמאן
שטיינבערג, יעקב
שיין, פרעזידענט מבה״מ סאני
שעפער, אייזיק
שליינגער

מֶעהְרֶערֶע נֶעמֶען קוּמֶען נָאךְ

בַּאלְטִימָאר, מד.

בראווערמאן, יעקב.
גאלדבערג, מרס. פעני בת ר׳ יוסף
הבחור יצחק בר׳ אברהם דוב
ליווייא, מנחם מענדעל
לעווינסאן, הרב אבא חיים
פאטלער, אברהם דוב בר׳ פסח זאב
ראבינסאן, הילד מרדכי בר׳ יצחק
שחר, דינה בת ר׳ יצחק

מֶעהְרֶערֶע נֶעמֶען אויף אַ אַנְדֶער זַייטֶע.

מַקִיסְפָּארְט, פּא

אונגארן, ת״ת
איזראעליט, קלמן
ארטה, שמחה
בייטאן, אהרן
בלאטנער, י.
גאלדבערג, ה.
גרינבערג, סאלאמאן
וויים מ.
יודקאוויץ, לואי
ליוואי, נייטהען
סאנענשטיין, דר.
סאנענשטיין, י.
פינקעלמאהן, משה
ראוהד, שמואל
רעזניק, יצחק

לָאס-אַנְדְזֶעלֶעס, קַאלִיפָארְנִיאַ

אויערבאך, ראזי
בליינק, דינה
בליינק, הערמאן
הארוויץ, היימאן
הארוויץ, סעם
וויינער, פרידעל
וויים, לואים
ווילענסקי, ירמיהו
ווערנער, סעם
פאקס, פיליפ
פעררי לואים
ראזענבערג, אהרן
שאפירא אברהם יונה

מֶעהְרֶערֶע נֶעמֶען קוּמֶען נָאךְ

נעמען פון סובסקרייבער (אבאנענטען) לזכרון עולם.

וואשינגטאן, ד.ס.

אגענט, מורה
אפפענהיימער, ס.
אקסענבערג,
איגעל, ס.
באטלער, סעם
בלומענטהאל, א.
בלומענטהאל, צבי
בערנשטיין,
גאלדבערג, הענרי
גאלדמאן, אב.
גאלדמאן, מ.
גאלדמאן, רעוו.
גארדאן, ס.
גארפינקעל, ה.
גארפינקעל, מ.
גיטטעלמאכער, מ.
גרינבערג, א.
דארעק, ה.
האפענבערג, א.
האפענבערג, בראס.
האפפענהיימער, מ.
הארמער, פאול
הערצמארק, מ.
וואולף, ז.
וויינבערג, וו.
וויגאקור, ב.
זאקס, מ.
זאראן, אב.
יואלסאן, רעוו.
כהן, ב.
כהן, ס.
לאזאראוו, ס.
לאזאראוו, מ.
לואיס, ד.
ליוואי א.
ליוואי, אייזיק
ליוואי, ל.
ליוואי, מ.
ליעבמאן, בראס.
ליפקין, ל.
לעווין, סיימאן
לעוונזאהן, יאזעף
מאזא, וו.
מאררים, מ.
מיללער, ר.
מינסקי, עמיל
מינקאווסקי, ד.
מענש, א.
נידעל, מ.
סמיטה, הענאך
ספעקטאר, גאלדע
ספעקטאר, ד.
עהליך, ה.
פארר, ישראל
פארטאן, איזראעל
פעטערמאן, א. ב.
פערסקי, ה.
ציזעווער, ב. ל.
קאפלאן, א.
קאפלאן, דייוויד
קארמאן, יאזעף וו.
קופער, ז
קיבעסקי, ד. ב.
קיבעסקי, ר.
קירשטיין, ל.
קליינמאן, ס.
קריקס, ה.
ראבינס, בראס.
ראזענבלאטט, מרס. לינע
ראזענבלאטט, נייטהען
ראזענטהאל, ל.
ראפאפארט, ק.
שאפירא, סעם
שווארץ, אלפרעד
שטיין, מ.
שטיין, ריימאן

יוטיקא, נ. י.

בערמאן, סעם
גאטפריעד, נחום ליב
גאלדענבערג,
גליק, מרס. פעני
גרינבוים, הארי
דאנאווסקי, יצחק
דזייקאבס, שמעון מורה עברית
דזייקאבסאן, מורה ומו״ס
הורוויץ, גרשון
ווילקאוו, לואי
זאקס, יצחק
טומפאווסקי, נחמיה
יאנג מען׳ס היברו אססאסיאיישאן
לואיס, משה
לעהמאן, יוסף צבי ש״ב
לעווין, אבא שלמה
לעוונטהאל, אברהם יצחק
מאנגינג, דזוליוס
מיטעלמאן, יוסף
סומבערג, גדליה
סטאון, סעם
סילווערמאן, טודרוס
פאפקין, הרב ר׳ צבי חיים
פינק, יוסף דוב
קאוואלסקי, זאב
קאפלאנד, משה שלמה
ראזענבלום, סעם
שאפירא, דוב זאב
שלאקטער, בצלאל
שלאקטער, יצחק בר׳ שמשון
שפרינץ, הרב ר׳ שלמה

סיראקיוז, נ. י.

אלפערט, מורה עברית
א קריסט
א קריסט
ברווידע, רעוו. משה יונה
בריינין, מו״ס
גרינבערג, מרס.
דייווים, מרס. רחל הארים,
הודסאן, א קריסט
וועכסלער, מו״ס
מאלבעני, יעקב פראנק
מארקוזי, מרת בתיה הענע
מייער, מרס. שיינדעל
סאלאמאן, לאיער ס. ד.
סאלאמאן, דוד
סאלאמאן, ישראל
עהרליך, משה
ענגעל, יעקב
פישער
פערעטץ, פראפ.
פריעדמאן, יצחק
ראזענבערג, הרב יוסף נפתלי
ראזענבלום, מו״ס

אנדערע שטעט

אנסעלבערג, י. דעס־מאינעס, אייאווא
בורשטיין, פ. בר׳ יוסף פילאדעלפיא, פא.
בירלאנט, י. טשארלסטאן, ס. ק.
בערז, אברהם גוטמאן ניו בראנזוויק, נ. דז.
הורוויץ, ישעיה בן יצחק הלוי פילאדעלפיא
העללער, ע. אינדיאנא־פאלים, אינדיאנא.
חארנאס, יצחק, אלטונא, פא.
טאפקים, לואים ווילמינגטאן, דעל.
טראוב, יהודה ש״ב דביווער־פאללס, פא.
פונק, מ. קענזינגטאן, איכל.
קאהן, ש. מ. מאלדען, מאסס.
שולטץ, י. אפטיקל דאקטאר פילאדעלפיא
שפירא, דארא האווערוויל, מאסס.

נעמען פון סובסקרייבער (אבאנענטען) לזכרון עולם.

סט. לואיס מא.

וו. ה. וואלפנאנג.
א. יאוויטץ.
מ. בענדשעמאן.
נ. פעלדמאן.
קאפעל בר׳ דוב קארנבלום.
לואיס עדעלמאן
מאיר באַרטניק
סיימאן גאלדמאן, 6 עקז.
פ. סימאן, עדיוקיישענאל עלליענס
אפרים קאהען
אלחנן לעווינטהל
רעוו. ישראל פליישמאן
אליעזר בר׳ אליהו סטילמאן
משה סאפראן
גדליהו גרייבער
אליהו שאפקין, שו״ב
ישעיהו גרין
ברוך קראנצענבערג
משה יצחק ליבערט
פ. קאהען
אבא גרינבלאט, מורה שפת עבר
זעליג ברוידע
בן ציון בהר״נ זאב גאלדמאן שו״ב
אליהו ליב פישער שו״ב
דזשייקאב שלייען
ישראל ליב לעווענטהאל
דוב רעזיץ
חיים זיסקינד
משה זאב מרגליות, מורה ש״ע׳
משה מאנטיפיארע ת״ת 30 עקזעמפלארען.
יוסף פישמאן
דר. חיים בר׳ טוביה ברוק
אליהו הירש פליישמאן
אבינדור ליפלאנסקי
יוסף ראמאנסקי
שנאור פינגער
יודעל ראשקעס
ברוך מאסלאניקאוו
פראפ. צבי מאלעוואנטשיק
אשר דוד בלאך, לעהרער מ״מ ת״ת
ברוך מייערסאן
שמואל צבי פריעדמאן

מ. כהן
יעקב הירש פאקס שו״ב
משה דיין
יעקב גודמאן
בני אמונה סאנדיי-סקול, 6 עקזעמפלארען.
יודעל קארנבלום
מנשה פרעגער, מורה ש״ע
הערזי סענטוריע
ישראל קוועשקי
אברהם דוד וועבער
צבי ברמ״י פאנעל
שלמה דושקעס, לעהרער מ״מ ת״ת
סלאווע סיגעל
גנעסיע שמוקלער
ליזי איזראעליט
איידע וואולפסאן
משה ריטש
אברהם כהן
אברהם חיים ראזענבערג
אייזיק קארנאווסקי
בען העמפעל
ישראל דוד גאלדבערג
משה האלענדער
מרדכי ראטמאן
שמעיהו גאלדמאן
הענרי פישלאוויץ
דר. מ. גאלאנד
שמחה שלייען
מאיר הערץ גאלדבערג
שמואל קאהען
אריה ליב לייבסאן שו״ב
ראובן פרענער
משה ליבק ראוווענט
משה נטע אקסענהענדלער
יהודה ליפמאן
יוסף מרדכי ליפמאן
שמואל ליב ליבערט
שלמה גורמאן
אליהו פארטמאן
לואיס ברענער
ה. עלבערט
מאיר שפירא שו״ב
י. ראבינס, פרינסיפאל מ״מ ת״ת.
ראובן הארוויץ
מ. שאפירא, פרינסיפאל תפארת ציון ת״ת.

קינדער אבאנענטען

אין סט. לואיס.

נייטהען בלאק
אברהם יצחק ליפלאנסקי
מאררים קארנאווסקי
מאיר פריעדמאן
שמואל דוד פריעדמאן
קאלמאן פריעדמאן
ש. זערמאן
דוד פליישער
מרדכי גאלדמאן
י. שניידער
דוד קארנבלום
וו. וואלפסאן.
מ. עסמאן
מ. זארעצקי
י. בירמאן
י. לעוויט
י. קאנטער
ח. שערמאן
ל. י. שאפירא
יהודה פריעדמאן
מ. סאפראן
מ. גאלדבערג
י. בלום
ה. מאליוויאנקי
ס. וויט
י. פישביין
נ. רידקער
יעקב לעווענטהאל
יצחק גאלדמאן
יהודה כהן
חיים קיטייניק
חיים גוטענבערג
יהודה לעווענטהאל
אברהם פריעדמאן
יוסף פריעדמאן
דוד וויס
ל. גאלדבערג
ווילי גראסמאן, פיאריא, איлל.

נארמא, נ. דז.

דזשיי חזן.
זאב וואלף נעלסאן.
יצחק קראסנאשטיין.

אידישע טאגעבלאט

אַן אַמעריקאַנישע צייטונג פיר אַללע אידען.

קיין צייטונג געדרוקט אין אידיש לייגט אזוי פיעל געוויכט אויף דאס אידישע לעבען און אידישע אינטערעסען ווי די „טאגעבלאט“

„טאגעבלאט׳ס“ אידישע נייעס איז רעעל, פינקטליך, און פריהער פון אללע אנדערע צייטונגען, מיט די הילפע פון קארעספאנדענטען און ספעציעלע קייבעל־דעפעשען יעדען טאָג.

„טאגעבלאט׳ס“ ראמאנען און ערצעהלונגען האבען צו טהאָן נור מיט דעם אידישען לעבען. זיי זיינען אָריגינעל געשריעבען פון די גאנץ בעסטע שרייבער.

דעם בעסטען אידישען הומאָר, די פיינסטע פעליטאָנען, געפינט מען נור אין „טאגעבלאט“. אללע מבינים און אינטעליגענטע זאגען עדות דארויף.

די „טאגעבלאט“ איז א אידישע צייטונג, ניט בלויז א צייטונג געשריעבען אין אידישע בוכשטאבען; עס איז א צייטונג וואו עס שפיגלען זיך אָב אלע פערשיעדענע קאָלירען פון אידישען לעבען, עס איז קיין אָרגאַן פון א פארטיי, נור דער אָרגאַן פון גאנצען אידישען פאלק.

דער פּראָגראם פון „טאַגעבלאט“ איז פיר די געגענוואַרט, יעצט צו פערלייכטערן דיא לאגע פון אידישען פאָלק. מיר ארבייטען פיר היינט, ניט פיר די צוקינפטיגע געזעלשאפט.

מיר לערנען אידען די קונסט פון לעבען, דיא פילאזאפיע פון מענשען־ליעבע, פון טרייהייט און איבערגעבענהייט; מיר לערנען רעספעקט פאר זיך און פאר דיא מיט־מענשען.

מיר לערנען טאלעראנץ און פרעדיגען פריעדען, דרך ארץ, גוטע אויפפיהרונג און ווי צו זיין בעליעבט און געאכטעט; ווי צו קוקען אויף דער וועלט מיט פריינדליכע בליקען און מיט מעהר צוטרויען אויף די מענשהייט.

זעהט דאס אַללע אייערע פריינד זאָלען לעזען די „טאַגעבלאַט.“

טאַגעבלאַט׳ס „פנקס פיר כל ישראל“

אידען אין אמעריקא זיינען צוטהיילט, צוואוארפען און צושיידעט ווייט איינע פון דיא אנדערע. מען קען דא ניט מיטטהיילען פאמיליען נייעס צו די וואָס מען וויל עס מיטטהיילען נור דורך א „מי שברך“ ביי׳ם דאווענען.

אָבער מענשען ווילען דאָך דאס זייערע פריינד און לאנדסלייט זאלען וויסען פון זייער נחת אדער פון זייער צער.

ווען זיי האבען וועמען צו דאנקען ווילען זיי אז זייער דאנק זאָל זיך הערען איבעראל. א חתונה, א געבורט, א בר מצוה אדער חלילה א לויה וויל יעדער מיטטהיילען צו די וואס קענען מיטטהיילען זיין פרייד און זיין לייד. די שוהל קען עס אין דיעזען לאנד ניט טהאן אין גאנצען אזוי גוט וויא אין דער אלטער היים, דארום איז דער פלאץ פיר בעקאנטמאכונגען, פיר פאמיליע אדווערטייזמענטס, נור אין א צייטונג. א טאגעבלאט קלייבט צוזאמען און געפינט אללע פערזאנען, אללע לאנדסלייטע וואו זיי זיינען און וואו זיי געפינען זיך. א טאגעבלאט צוטראגט דיא נייעס אין אלע ווינקעלאך פון שטאדט, און זאגאר אין די וועיטע טהיילען פון לאנד. ווער עס רופט אויס זיין שמחה אדער טהיילט מיט זיין צער אין „טאגעבלאט“ זאגט עס צו אלעמען, אפילו צו דיא וואס מען קען ניט ערלייכען דורך א בריעף אדער א טעלעגראמע.

דער „פנקס פיר כל ישראל“ אין אידישען טאגעבלאט איז אין אמעריקא דער איינציגער אָרט וואו אידען קענען אויסרופען און פובליצירען אלע זייערע פאמיליען און קהל׳שע פאסירונגען.

שיקט אייער ארדער צום „טאגעבלאט׳ס פנקס פיר כל ישראל“ פרייז 1½ס. א וואָרט.

THE JEWISH DAILY NEWS, 187 East Broadway, NEW YORK.